



ปทานุกรม

[กระทรวงศึกษาธิการ . กรมวัฒนธรรม]

กรมตำรา กระทรวงวัฒนธรรม

พิมพ์ครั้งที่สอง

พ.ศ. ๒๕๗๐

รวม ๒๖๒๓๐ คำ

ราคา ๖ บาท ๕๐ สตางค์

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

โรงพิมพ์กรมตำรา กระทรวงวัฒนธรรม



คำนำ

หนังสือปทานุกรมนั้น เดิมเรียกว่า พจนานุกรม ปรากฏในคำนำเมื่อพิมพ์ครั้งแรกและครั้งที่ ๒ ว่า ได้ลงมือรวบรวมมาแต่ พ.ศ. ๒๔๒๗ (ร.ศ. ๑๐๓) ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๓๒ (ร.ศ. ๑๐๘) กรมศึกษาธิการได้ให้พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์ เปรียญ แต่ยังเป็นขุนประเสริฐอักษรนิติ) เป็นแม่กองรวบรวม ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๓๔ (ร.ศ. ๑๑๐) จึงพิมพ์สำเร็จเป็นครั้งแรก ๕๐๐ ฉะบับ ให้ชื่อว่า พจนานุกรม ครั้น พ.ศ. ๒๔๔๔ (ร.ศ. ๑๒๐) ได้พิมพ์ขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ มีจำนวน ๑,๐๐๐ ฉะบับ.

ครั้นต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมราชการในกรมราชบัณฑิตเพิ่มเติม กิจหน้าที่พนักงานแต่งตำราเข้าเป็นกรมหนึ่ง เรียกว่า กรมราชบัณฑิต มีพระยาเมธาธิบดี (สาทร สุทธิเสถียร แต่ยังเป็นพระวิสิษฐวณะพันธ์) เจ้ากรม ได้รักษาที่รวบรวมปทานุกรมนั้นต่อมา ครั้นพระยาเมธาธิบดีไปเป็นปลัดทูลฉลอง, พระยาภักดินฤเขตร์ ได้เป็นเจ้ากรมราชบัณฑิต กระทรวงได้จัดหน้าที่รวบรวมปทานุกรมนั้นขึ้นเป็นแผนกหนึ่ง มีพระยาอุปทิศศิลปสาร (แต่ยังเป็นพระ) เป็นหัวหน้า มีผู้อื่นอีก ๓ นายช่วยกัน คือ พระยาวิจิตรธรรมปวิวัตร, พระวรเวทย์พิสิฐ, พระธรรมนิเทศ พยหาร (ตั้งแต่ยังมีไว้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์) รวบรวมต่อมาจน

สำเร็จ และจัดการพิมพ์ขึ้นในศก ๒๔๖๓ จำนวน ๑,๐๐๐ ฉะบับเป็น
ครั้งที่ ๓ แต่เปลี่ยนชื่อเรียกว่า ปทานุกรมสำหรับโรงเรียน และ
นับว่าพิมพ์ครั้งแรก เพราะได้จัดรูปโครงใหม่ คือ เรียงลำดับศัพท์
ตามตัวอักษร. ต่อ นั้น มาเจ้าหน้าที่ได้รวบรวม และได้เริ่มพิมพ์ ปทานุกรม
ครั้งที่ ๒ นี้มาแต่ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ ฉะบับ. ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐
ได้พิมพ์เสร็จไปแล้ว ๔๑ ยก ยังจะต้องพิมพ์อีกประมาณ ๘๐ ยก ตาม
ที่คะเนกันในครั้งนั้น. เสนาบดี มี พระ ประสงค์จะให้การพิมพ์สำเร็จโดย
เร็วยิ่งขึ้น ทรงมอบหมายให้ พระยา ๘ กงวิทยาเสริม ผู้รับหน้าที่ใหม่
เป็นเจ้ากรม กรมตำรวจ เร่งจัดการพิมพ์ให้สำเร็จโดยเร็ว. กรมตำรวจ
เห็นว่า ๕,๐๐๐ ฉะบับจะไม่พอ จึงพิมพ์ยกหลังๆ นี้ ๑๐,๐๐๐ ฉะบับ.
วิธีการบอกสำเนียง คำกิติ วิธียกศัพท์ขึ้นวินิจฉัยกิติ ผิดเพี้ยนไปจากของ
เดิมบ้างตามที่เห็นสมควร ระแก้ไข. เมื่อภายหลังจึงจะแก้ ตอนต้นเข้า
หาใหม่. (ฉะบับนี้แก้ไขแก้ ตอนต้นเข้าหาใหม่แล้วตั้งแต่ยก ๑-๔๑) ต่อ
มาไม่ช้าจึงมีพระบรมราชโองการให้ ใช้อักษรสมัยตามปทานุกรมของกระทรวง
ธรรมการ. ในชั้นนี้ผู้ที่ เป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง ถัดจากเจ้ากรมลงไป คือ
พระยาอุปกิตศิลปสาร หัวหน้าแผนก, นายส่ง เทวาสิค ผู้รับหน้าที่แทน
หลวง รุจิภิธาน ซึ่งย้ายไป รัชมหาการ ตำแหน่ง ปลัด กรม พระ ขาลักษณ์,
หลวงศรีอมรญาณ ซึ่งรับหน้าที่ แทน ขุนวิชาสุทธิ ซึ่ง ออก จาก ราชการ และ
นอกนั้นได้ ให้ พระยาวิจิตรธรรมปรีดิตร พระ พิสิทธิ์ พิทยาภาน และ
พระวเวทย์พิสิฐ เป็นผู้ช่วยตรวจที่พิมพ์ไปแล้ว และทำใบแก้ คำผิดที่เห็น
สมควรแก้ไขและเพิ่มเติม. หลวงรุจิภิธานซึ่งไปรัชมหาการทางกรม

พระอภินิหารแล้ว ยังได้ช่วยตรวจให้ตลอด มา จนสำเร็จ กรมตำรวจ
ขอขอบใจ ใน ความเอื้อเฟื้อ นด้วย. นอกจากนี้ เสนอบุคได้ ทวง ขอ พระ กรุณา
จาก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระ นครินทร์ราชนฤตวิวงศ์ และ
หม่อมเจ้าปิยภักดีนาค ทรงช่วย ทักท้วง และ ประทาน กระแส พระคำริ มา เพื่อ
แก้ไข ให้ ถูกต้อง ยิ่งขึ้น นี้ว่า เป็น พระกรุณาคุณ แก่ กรมตำรวจ เป็น ดันเกล้าฯ.

กรมตำรวจ เห็นว่า การรวบรวม ปทานุกรม ครองนี้ คง ค้างมานาน
รูปการ อาจไม่ ลงรอย กัน ได้ แต่ ต้น จน ชั่ลาย ด้วย ต่าง ความ คิด และ ต่าง
สมัย แต่ เห็น ว่า ใหน ๆ ได้ พิมพ์ ไว้ แล้ว มาก ประการ หนึ่ง เข้า ได้ มี พระ
บรมราชโองการ ให้ ทาง ราชการ ใช้ วิธี ตั๋ว สละ กติ ของ ปทานุกรม นี้ จำ เป็น จะ ต้อง
รีบ ให้ มี หนังสือ นี้นั้น ไว้ เป็น แขนง แขนง แม้ เพียง ตัว ตำรา อีก ประการ หนึ่ง จึง
ตกลง ให้ ออก เลีย ที่ หนึ่ง ย่อม ต้อง มี คลาดเคลื่อน อยู่ เป็น อัน มาก

อนึ่ง ตั๋ว สละ กติ การนี้ ของ คำ แปล และ คำ อธิบาย มี บาง แห่ง ใช้ ไม่
เหมือน กัน กับ ต้น ศัพท์ ทั้ง นี้ เห็น ด้วย ตรวจ พลัง แลดู ไป เมื่อ เวลา
พิมพ์ ให้ ท่าน ผู้ ใช้ ถือ เอา ตัว สละ กติ การนี้ ของ ต้น ศัพท์ เป็น ดูก และ ท่าน
ผู้ใด พบ ที่ ผิด หรือ คิ ควร จะ แก้ไข และ เพิ่ม เต็ม แล้ว ขอ ได้ กรุณา โปรด แจ้ง
ให้ กรม ตำรา ทราบ กรม ตำรา จะ ขอ คุณ อย่าง ยิ่ง และ จะ ได้ คำ ริ ที่
จะ แก้ไข และ เพิ่ม เต็ม ให้ ดี ขึ้น ตาม สมควร ต่อ ไป.

กรมตำรวจ กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๐

ตัว อ ว ย นั้นลำดับอยู่ในพยัญชนะเสมอ.

๓. พยัญชนะ กับ สระ ประสม กันลำดับ ตามตัว พยัญชนะ ก่อน แล้ว จึงลำดับตามรูป สระ ส่วน พยัญชนะ ที่ไม่มี สระปรากฏ เป็นรูป ประสม อยู่ด้วย เอาไว้ข้างหน้า เช่น ขลว อยู่ข้างหน้า ขะมีา, กน อยู่ข้างหน้า กา. ถ้าผู้ใช้ ปทานุกรม จะ พลิก คูลำดับ ในเล่มเดียว ให้ตลอด สัก ตัวอักษร หนึ่ง ก็ จะทราบวิธี ค้นได้โดยง่าย.

๔. ' ไม้เอก, ๒ ไม้โท, ๓ ไม้ตรี, + ไม้จัตวา, ๔ ไม้ไต่คู้ และ ๕ ไม้ทัณฑฆาต เหล่านี้ไม่ได้ จกเข้าไปในลำดับ.

๕. คำที่ ทั้งต้น กว ย กะ หรือ กระจ ไทยเราใช้ ประปนกัน มาก ได้ กำหนด เรียง ไว้ ใน ปทานุกรม ดังต่อไปนี้.

(ก) คำที่ ๓ เป็น กะ ก็ ๓ เป็น กระจ ก็ ๓ ได้ เรียง ไว้แต่ที่ กะ แห่งเดียว เว้นแต่บาง คำที่เราใช้ เป็น กระจ กัน มาก ได้ เรียง ไว้ในที่ กระจ ด้วย เพื่อให้ ค้นหา ได้ง่าย คำใด ถ้า ค้น ในที่ กระจ ไม่เห็น ก็ให้ ค้น ในที่ กะ

(ข) คำที่ ควร จะ เป็น กระจ อย่าง เดียว (คือ คำที่ เคย ใช้ กระจ มาแต่เดิม หรือ ภาษาเดิม เขาก็ เป็น กระจ) เช่น กระจหวง กระจบ่อ กระจลิ่ง กระจดาษ ฯลฯ พวก ๑, คำที่ ศัพท์ เดิม เป็น อุ แล้ว มาเพี้ยน เอา อุ เป็น ระ เช่น กุณฺนิ = กระจุนฺนิ กุณฺมถิ = กระจุนฺมถิ ฯลฯ พวก ๑, คำ กระจ ที่ แผลง มาจาก จ หรือ ฌ เช่น ขจาย = กระจจาย

สะเทือน=กระเทือน ฯลฯ พวก ๑, คำ กระ ที่แผลงเป็น กรร ไค้
เช่น กระโษก=กรรโษก กระซิง=กรรซิง ฯลฯ พวก ๑. คำเหล่านี้
ไค้เรียงไว้ในที่มีอักษร ร ควบแห่งเดียว และไม่ควรใช้เขียน กระ ควบ

อักษรอื่นๆที่ประสมด้วยสระ อะ มักจะใช้ควบกับตัว ร ไค้ เช่น
ตะ, ปะ ฯลฯ เป็น ตระ, ประ ในทันทีที่ไค้ที่ ตะ หรือ ปะ แห่ง
เดียว เว้นไว้แต่คำที่ต้องเขียนเป็น ตระ หรือ ประ จริงๆ จึงลงไว้
ในที่ตัว ร ควบ

๖. คำที่เพิ่มพยางค์หน้า ขึ้นในคำประพันธ์โบราณมักมีชุกชุม
เช่น มี เป็น มะมี, รึก เป็น วรรึก, ครั้น เป็น คระครั้น หรือ คระครั้น,
แย้ม เป็น ยะแย้ม, วาบ เป็น วะวาบ ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีคล้ายกับ
มคอเรียกว่า อธิภาสะ และสันสกฤตเรียกว่า อัญญาสะ แปลว่า วิธี
ซ้อนอักษร เช่น ททตติ, ททตมิ เป็นต้น คำเหล่านี้ไค้นำมาลงไว้เพราะ
คำที่เคยพบ แต่คงจะไม่หมด ถ้าคำใด ค้นไม่พบก็ขอให้ไปดูคำที่เป็น
ต้นเดิม เช่น วรรึก ตุ รึก, ยะแย้ม ตุ แย้ม เป็นต้น

๗. มีศัพท์หลายศัพท์ที่อาจแน่ ว่าเขียนผิด แต่ไค้ ไค้กัน มา
จนเคยชินเสียแล้ว ก็ไค้ลงไว้ในชานุกรมนี้ด้วย เช่น กระบถ ที่
ถูกควรเป็น กบถ คำเช่นนี้ไค้มีไว้ทั้ง ๒ อย่างหรือหลายอย่าง แต่
ก็ขอกไว้ว่าควรใช้ข้อย่างที่เห็นว่าถูก

๘. (ก) อักษรย่อตัวใหญ่ บอกภาษาที่มาจากของคำ คือ

ม. = มคธ	ช. = ชเวลา	ญ. = ญวน
ส. = สันสกฤต	ช. = จีน	อ. = อังกฤต
ท. = ตะเลง	บ. = เบงกอล	ฝ. = ฝรั่งเศส
ข. = เขมร	จ. = จีน	ป. = เปอร์เซีย

(ข) คำที่บอกว่าเป็นภาษาใดนั้น ว่าที่จริงคำนั้นๆ แรก
 ๕๕
 ทง สัน ทาตรง กับภาษาเดิมที่เกี่ยวข้อง เป็นแต่มูลเดิม ของคำนั้นๆ ได้มา
 จากภาษาเหล่านั้น เช่น คำ โสดาวัน คำเดิมเป็น โสตาปนุน
 แต่ที่บอกว่าเป็นภาษามคธ คำภาษาอื่น เช่น ภาษามคธ, สันสกฤต
 และเขมร ที่ไทยเรานำมาใช้ อยู่คู่กัน โดยมากเราคงพยางค์
 เสียบ้าง เปลี่ยนอักษรเสียบ้าง เปลี่ยนเสียงเสียบ้าง เช่น รumm (มคธ)
 รรม (สันสกฤต) ไทยใช้ว่า รรม, ราม (เขมร) ไทย
 ใช้ว่า เรียม, เป็ญ (เขมร) ไทยใช้ว่า เพ็ญ เป็นต้น

(ค) คำที่เขียนภาษาไทยรวมทั้งไทยโบราณและไทยเหนือ (ซึ่ง
 เดิมเรียกว่าลาว) ด้วย กับคำที่ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นภาษาอะไร หากได้
 บอกภาษาที่มาไม่

(ง) ศัพท์ที่มีมูลรากอย่างเดียวกัน แต่ใช้เพี้ยนไปหลาย
 อย่าง เช่น อหิมวัต, หิมวา, หิมวาน, หิมวันต์, หิมพาน, หิมพานต์
 ใ้รวมแปลไว้ที่มูลศัพท์แต่แห่งเดียว ส่วนศัพท์ที่ไม่ใช่เป็น มูลราก ก็มี

ไว้ต่างหาก แต่บ่งให้ไปคู่ศัพท์เดิม เช่นศัพท์ที่กล่าวมานี้ หิมวาน หรือ หิมวันต์ ก็บ่งให้ไปคู่ หิมวัต

(๑) ศัพท์บางคำดูไม่น่าจะมีที่ใช้ในภาษาไทย เช่น อามัน หรือ อามันน์, อายน เป็นต้น แต่ที่จริงมีพ้องอยู่ท้ายศัพท์อื่น เช่น ไสลาบัน (ไสลา + อามัน), เมฆายน (เมฆ + อายน) ศัพท์เช่นนั้นนี้มัก ผู้รวบรวมได้พยายามค้น มาลงไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ในการเล่าเรียน

(๒) คำมคธหรือสันสกฤตที่มีสำเนียงเป็น อะ เมื่อเรานำมาใช้ในภาษาไทยเราไม่ใคร่ใส่วิสรรชนีย์ตามภาษาเดิม ส่วนคำไทยเรา บางคำก็ไม่ใส่วิสรรชนีย์เหมือนกัน เช่น ชะนิต บางคนก็เขียน ชนิต แต่การทำยทานุกรมนั้นจะพึงควรให้รู้แน่นอนว่า คำใดควรจะใส่วิสรรชนีย์หรือไม่ จึงจะเอาคำศัพท์ใดคู่ที่ ผู้รวบรวมยทานุกรมนั้นจึงต้องหลักว่า คำใดที่เป็นคำไทยใช้ใส่วิสรรชนีย์ คำใดที่มาจากมคธหรือสันสกฤตไม่ใส่วิสรรชนีย์

๑๔. ขัณชร์ย่อตัวเล็ก ขอลงชนิดขอรับทำตามหลักไวยากรณ์ คือ

น. = นาม	ม. = บุรพบท
ส. = สรรพนาม	สัน = สันธาน
ก. = กริยา	อ. = อุทาน
๐๖๗๐ = วิเศษณ์ (ครอนศัพท์ หรือ กริยาวิเศษณ์)	

คำข้แจง เครื่องหมาย บอกตำแหน่งอ่าน

๑. ตั้งแต่หน้า ๓๒๘ ถึงหน้า ๔๑๖ (จำพวก พิมพ์ไว้เต็ม)

เครื่องหมายบอก ตำแหน่ง อ่าน ดังนี้

(ก) ยามักการ ใช้บอกเสียงกลั้วหรือคเวย ใช้เขียนไว้บนพยัญชนะที่มีตัว ร ล ว คเวย ซึ่งมีเสียงกลั้วกันสนิท เช่น ไกร ไกล ไกว ฯลฯ

(ข) พินทุ . เขียนใต้พยัญชนะที่เป็นตัวสะกดในมาตราทั้ง ๔ คือ กุ มาตรา กัก, งุ มาตรา กัง, ตุ มาตรา กัด, ญุ มาตรา กั้น, บุ มาตรา กับ, มุ มาตรา กัม, ยุ มาตรา กัย จุ มาตรา เกอว. เช่น ภากุ กงุ ภาตุ กานุ ฯลฯ

(ค) พินทุ เขียนใต้พยัญชนะบอกเสียงซ้ำก่อนหน้า เช่น จมออง (จมออง), เทวสิน (เทวสิน). ถ้าไม่ออกเสียงนี้ให้เขียนเช่นนี้ ฤฤณะ (กริษุ-นะ) หรือไม่มีเสียงนี้ แต่ย่อสะกดเช่นนี้ เช่น จจัต (ขุจัต)

(ง) พินทุ เขียนใต้พยัญชนะที่เป็นตัวสะกดนอกจาก ๕ (ก) ให้พยัญชนะตัวที่ ๒ พินทุ ออกเสียงเป็น ตัวสะกดด้วย อย่างคำ ก็ เป็นตัวใน ตัวตัวนี้ เช่น กัลยานี (กัลยานี).

(ฉ) พินทุ ใช้ใต้ตัว ห ซึ่งเขียนตัวนำ และ ไม่ออกเสียงตัว ห เช่น หนัก (หนัก), หนุ (หนุ).

๒. ในเล่มนี้ (คือที่พิมพ์ทวนต้นใหม่ คค ๒๔๗๑) นอกจาก

หน้า ๓๒๙ ถึง ๓๓๖ ใช้เครื่องหมายบอกส่วนที่จะอ่านดังต่อไปนี้ทั้งสิ้น คือ คำที่ไม่น่าจะระบอในการอ่านไม่บอกวิธีอ่าน และใช้เปลี่ยนวิธีใหม่ดังต่อไปนี้

(ก) คำที่มีตัวสะกดตรงๆ เช่น แม่ กน น สะกด, แม่ กบ บ สะกด เป็นต้น ไม่บอกวิธีอ่าน

(ข) คำที่มีตัว ญ ณ ร ล ฬ สะกด อ่านเหมือนตัว น สะกด อย่างหนึ่ง คำที่มีตัว ข ค ฃ สะกด อ่านเหมือนตัว ก สะกด อย่างหนึ่ง คำที่มีตัว จ ช ฉ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ ศ ษ ส สะกด อ่านเหมือนตัว ด สะกด อย่างหนึ่ง คำที่มีตัว ป ฟ พ ภ สะกด อ่านเหมือนตัว บ สะกด อย่างหนึ่ง ทั้ง ๔ อย่างนี้ ไม่บอกวิธีอ่าน

(ค) ความชักชวนวิเศษของไทยเรา คำที่มาจากบาลีและสันสกฤตที่มีตัวสะกดต่างๆ ดังข้อ (ข) ข้างบนนี้ ถ้ามีคำอื่นมาพ่วงท้ายเข้าเป็นคำสมาสแล้ว จะตั้งอ่านเสียงตัวสะกดนั้นๆ อย่างมีสระ อะ ย่อมสมอยู่ด้วยเสมอไป เช่น ราชการ (ราชชะกาน), โลกบาล (โลกกะบาน), บทธจ (บตทะจอน) เป็นต้น ในปทานุกรมนี้ก็ไม่บอกเสียงอ่าน

(ง) ตัว ห ซึ่งเห็นตัวนำและไม่ออกเสียง ใช้พินทุ จุดไว้ข้างใต้ตัว ห เพื่อกันลงน เช่น เหลา (เหลา), แทน (แทน), เหย (เหย) แต่คำใดที่มี ห หนัก เห็นได้ง่ายๆ ว่าเป็นตัวนำ เช่น หมี่ หมู หยัด หยาบ เหล่าน ไม่บอกวิธีอ่าน

(ง) อักษรควบหรือขลัก้า ออกเสียงอ่านโดยใช้พินทุ รุคได้ พยัญชนะตัวหน้า เช่น ไพรุ ไพลุ แต่อักษรควบในภาษาไทย (ตามคำวาท อักษรประกอบ) พยัญชนะตัวควบ (คือตัวหลัง) มีเฉพาะ ๓ ตัว คือ ร ล ว เท่านั้น. ส่วนในภาษาอื่น เขาใช้ควบกับพยัญชนะอื่น ๆ ก็ได้ และ เขาอ่านเสียงกลักันสนิทอย่าง ไพรุ ไพลุ ของเราเหมือนกัน ไทยเรา มีใครสามารถอ่านควบกันสนิทอย่างอักษรควบแท้ จึงอ่านเป็น ๒ พยางค์ ไป แต่ที่ถกควรระอ่านให้มีเสียงควบกันให้ สนิทตามภาษาเดิมเขา อักษรควบภาษาอื่นที่ออกสำเนียงอ่าน จึงใช้จุดพินทุไว้ใต้ตัวหน้าอย่างอักษรควบของเรา เพื่อให้ผู้อ่านพยายามอ่านให้เป็นเสียง ควบกัน ตามแต่จะได้ทั้งนี้ พยาบาท (พยาบาด), วิทยา (วิภยา), วิสวกรรม (วิสวะกร้า), ปรัดตุตบัน (ปรัดตุตบัน), เสด็จ (เส็ดัด), ไผท (ไผท).

แก้คำผิดในปทานุกรม

ซึ่งพิมพ์ครั้งที่ ๒๓

คำผิดเหล่านี้เป็นตัวศัพท์ (ไม่ใช่คำแปล)

ผู้ที่ จะ ใช้ ควร แก้ เสีย ก่อน

หน้า	คำว่า	ให้ แก้ เป็น	หน้า	คำว่า	ให้ แก้ เป็น
๖	กบิลพัสดุ [กะบลตา]	กบิลพัสดุ์ [กะบิลลา]	๒๕	เช่นล้นบนคมดาบ	เช่นรำนบนคมดาบ
๘	คนทหนำรัก (คอกลม้ายัย)	คนทหนำรัก	๓๐	ในอุบายสะก	ในอุบายศกสะก
	กวีระ	กวีระ		ทักความพินาศ	นำความพินาศ
	(เขียนเป็นกลส วัน ก็ได้)	(เขียนเป็นกรสวัน ก็ได้)	๒๓	ณสุดที่	ณที่สุด
๑๑	กระบี่	กระบี่		กำลัง	กำลัง
	หางเสือเรือ	หางเสือเรือ	๓๓	[—น]	[—นี้]
๑๑, ๑๖, ๑๘, ๑๘	คำว่าเดิม	เดิร (ทุกแห่ง)	๓๔	กษัตริศ	กษัตริศ
๑๖	กระจุด	กระจุด	๓๕	ดู ในกษณ	ดู ในกษณ
๑๘	เคี้ยวเงิน	เคี้ยวเงิน		(เขียนกษัรณพ ก็ได้)	(เขียน กษัรณพ ก็ได้)
๒๑	ดู กรัษามบรรพต	ดู กรัษามบรรพต		ดู ในกษัริ	ดู ในกษัริ
๒๒	มีท่าทางหีบใหญ่	มีท่าทางหีบใหญ่	๓๗	[ขนาด]	ขนาด
๒๖	หรือ ชมพูวราช	หรือ ชมพูวราช	๓๘	เป็นแปลที่ลูกตา	แปลเป็นที่ลูกตา
	กฤษณชรูณ ^{๖๖}	กฤษณชรูณ		ใช้ เป็นไส้	ใช้ เป็นไส้
๒๗	กลลิต	กลลิต	๓๘	ช. กาชัง	ช. กาชัง
				(ไม่เล็ย)	(ไม่ เล็ย)
			๔๐	กะแต่ก ๆ	กะแต่ก ๆ

หน้า	คำว่า	ให้ แก่ เป็น	หน้า	คำว่า	ให้ แก่ เป็น
๔๕	หอยแครง	หอยมดง	๑๑๖	[ไซมุต]	ไซไซมุต
๕๓	กันเกรา	กันเกรา	๑๑๗	อนา	อนา
๕๔	ตุ ในกัลป.	ตุ กัลป ในกัลป.	๑๒๒	คหาช	คหาช
๖๐	ชอลาข เครื่อง	ชอลาข เครื่อง	๑๔๓	สาช	สาช
๖๔	การบกล	การบกล		กุนวาทะ	กุนวาทะ
๖๗	กาตารณ	กาตารณ		กุนศัพท์	กุนศัพท์
๖๘	'ผู้เสวชณ'	'ผู้เสวชณ'	๑๔๔	คือ บุตสาทิม	คือ บุตสาทิม
	กษัตริย์	กษัตริย์	๑๔๖	ใส่กะจ่าง	ไม่กะจ่าง
	กษัตริย์	กษัตริย์	๑๕๐	โคย	โคย
๗๐	ตุ กษาย	ตุ กษาย	๑๖๐	หรืออันอวณ	หรืออันอวณ
๗๖	กฐน	กฐน	๑๖๓	จตุรัส	จตุรัส
๘๐	กลบตี	กลบตี	๑๖๖	จรมณฑล	จรมณฑล
๘๒	กบ	กบ		(ตอกไม้ไฟ)	(ตอกไม้ไฟ)
	กบ	กบ	๑๖๗	จระกุ่ม	จระกุ่ม
๘๓	(Beryl)	(Beryl)		จระมก	จระมก
๘๖	ย โอมตรี	ย โอมตรี	๑๗๐	ชุลม	ชุลม
	ประสมพันธุ	ประสมพันธุ	๑๗๒	มีรูปแบบกลม	มีรูปแบบกลม
๘๘	อัลลนาท	อัลลนาท		จักขุ น.	จักขุ น.
	ตวันออก	ตวันออก	๑๗๔	[จิตตวิพ]	[จิตตวิพ]
๘๘	จีนอย่างหนึ่ง,	จีนอย่างหนึ่ง,		จิตตวิ,	จิตตวิ,
๑๐๕	หน้า ๑๓๖/2566	หน้า ๑		(Malaya =	(Malaya =
๑๐๘	ใน กษณะ	ใน กษณะ		น. ตู นันจันท์	น. ตู นันจันท์
๑๑๑	กลา	กลา	๑๗๕	โอรสชื่อน	โอรสชื่อน

หน้า	คำว่า	ให้แก้เป็น
๓๘๓	ทำคู่มือ	ทำมื่อคู
๓๘๔	จุ่ม	จุ่ม
๒๑๑	[ชระ —]	[ชระ —]
๒๒๔	ชาตามุข	ชาคมุข
๒๒๖	ชโนส	ชโนรส
๒๔๘	ตมกร	ตมกร
๒๕๓	คัมเหม	คัมเหม
๒๕๖	คัมหม	คัมหม
๒๖๖	ตกลก	ตกลก
๒๘๘	(ส. ตกนศลา)	(ส. ตกนศลา)
๒๘๕	เดวิด	เดวิด
๒๘๘	[ถะหมี่]	[ถุหมี่]
๓๐๐	[ถล้า]	[ถล้า]
๓๐๕	เท่า (ซ่งเต่า)	เท่า
๓๐๗	[ถะใหญ่]	[โถง]
๓๑๒	'ผู้อาศัยคนไม้'	'ผู้อาศัยต้นไม้'
๓๓๗, ๓๓๕	หุบหู่, หุบหู	หุบหู
๓๓๕, ๓๕๘	หุบ, หูป (เครื่องเวียน)	หูป
๓๕๐	เหิงบอง	(ฎี๋ หม่าออกเสียง)
๓๕๒, ๒๓๘	แพรง, แขง	แพรง
๓๘๓	โหวล	ตรอลล
๓๕๗	รืออว	(ฎี๋ หม่าออกเสียง)

หน้า	คำว่า	ให้แก้เป็น
๔๓๐	ประทุมธู	ปทุมธู
๔๓๓, ๔๔๗	ประมง, ประโมง	ประมง
	ประมง	
๔๔๓	ปลอดโป่ง	ปลอดโปรง
๔๔๘	บั้งส์	บั้งส์
๔๕๕	ดูป้า	ดู บ้า
๔๖๐	บั้งกี	บั้งกี
๔๖๘	ไปป ข้ว	ไปป ท่อ
๕๐๕	พะขง	พะขง
๕๐๘	พากพุม	ภาคภูมิ
๕๑๕	พริพ (นท)	พิลน
๕๑๘	พุมใจ	ภูมิใจ
๕๒๑, ๕๒๒	เพ็ลย, เพ็ล	เพ็ล
	(เครื่องคิด)	
๕๒๔	โพ	โพ
	โพใบ, โพบาย	โพใบ, โพบาย
๕๒๕	โพระดก, โพระโดก	} (นก) โพระดก พูระโดก, ภูโตก
	พูระโดก, ภูโตก	
๕๓๘	ก๊โย	ก๊โย
๕๖๓	มัต	เอ " มัต จ้า และ คำอธิบาย " ออก
๕๗๒	มุก (ตัวหอย)	มุกต์, มุกต์
๖๐๓	ตโม รณ	ตโม รณ

หน้า	คำว่า	ให้แก้เป็น	หน้า	คำว่า	ให้แก้เป็น
๖๐๔	รบาล	(ให้ฆ่าออกเสีย)	๖๕๓, ๖๕๗	ล้ำ, ใ้ (ทา)	ไล่
๖๑๑	ระเห็ด	ระเห็จ	๖๕๕	ตุกสี่หล่ม	ตุกสี่หล่ม ๖ คำ
๖๑๕	ราชวัญ	ราชวัติ		มีเต็ม (ในคำ)	มีเต็ม
๖๓๑	ฤด	ฤตุ		กุกบาศัก)	
	ฤตราช	ฤตุราช	๖๕๓	เจ็ด	เส็ด
๖๓๗	ตะม	เขา " ข้อ ลาวพวก หนึ่ง ของ ประเทษ สยาม " ออก	๖๕๖	โสัง (ราม, โรง)	ตั้ง
			๖๗๓	วาลเทพ	วาลเทพ
			๖๗๘	วัทร	วัทร
๖๔๐	สันดาน	สันดาน	๖๘๐	วิบัติ	วิบัติ, วิบัติ

๑

คำที่เติมคำแปล

หน้า

คำเติม

เติม

๔๒๗

ประจำ

น. เงินที่ให้ไว้แก่คู่สัญญา เพื่อทำความมั่นคงต่อกัน. ก.
มอบเงินให้แก่คู่สัญญาเพื่อทำความมั่นคงต่อกัน.

๖๕๔

๔
เด็ด

สัตว์ เล็ก จะนล หึ่ง อยู่ตาม ที่ มอน กัด กิน เด็ดคน
๔
เรือด กเรือด.

:๑:

คำเพิ่มเติม

กอบโกย ก. ขนเอา, รวบรวมเอา.

โกหฺร่าน, โก้หฺร่าน, โกระอาน [—หฺร่าน]

ชื่อคัมภีร์ ในศาสนาอิสลาม.

เจ็ดคดี [เจ็ดตระกูล] น. ห้าชนิดหนึ่งมีตอก

และทอยต่าง ๆ.

กณฺฑุขัยบาศ [ทะ—] น. ชื่อพิธีพรหมณ์

อย่างหนึ่ง ทำในกรณีสมโภชช้าง.

นาย น. เป็นคำกิตติมศักดิ์ผู้ชาย, เจ้าของ, ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้บังคับบัญชา, เป็นคำกิตติมศักดิ์แห่ง

การบริหารทั้งเจ้าการราชการ เช่น นายพล,

นายพัน, นายร้อย ฯลฯ นายท้าว น.

คนถือท้าวเรือ. นายประกัน น. ผู้รับ

ประกัน. นายหน้า น. ผู้จัดการยอม.

นิพฺฐี, นิพฺฐิตี น. ต้มมัน, มันคง, มันอ่อน.

นิยาย น. นิทาน, เรื่องเก่าๆ ที่เล่าต่อกันมา.

โนน น. ที่สูง, โคก, เนิน.

น้ำปี้ น. ชายลูกจีนซึ่งเกิดในดินแดนมละยา

เรียกลว่า จีนน้ำปี้.

นื้อติ อ. น. ร่องเท้าหุ้มข้อเท้า.

ปะการัง น. รังของสัตว์เล็กๆ ในทะเลชนิด

หนึ่ง เป็นกิ่งก้านอย่างต้นไม้.

ปาลุม [ปาม] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งจำพวกตาล.

ปิกนิก อ. น. การพากันไปเที่ยวช่วงเวลารสสั้นๆ

และหาอาหารไปกินด้วย.

เฟื่อ น. ชื่อเครื่องมือเล่นทำใบในการทอดผ้า.

พรวด [พรวด] น. ชื่อเมลงชนิดหนึ่ง

คล้ายธง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งผลกินได้.

พล้า, พล้า [พล้า, พล้า] ก. พลาด, ตก.

พอก น. ชื่อรอยชนิดหนึ่งเปลือกหนา.

เพ็ก น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งพอกไม้ได้.

เพสตัด [—สะตุลัด] น. ใบไม้จุ่มหมัก.

มรัม [มะรัม] น. พะมำ.

มหาพน [มะ—] น. 'ปู้ใหญ่' ชื่อกัลปังหา

หนึ่งในเวสสันดรชาดก.

มหาวาซ [มะ—] น. 'พญาใหญ่' ชื่อกัลปังหา

หนึ่งในเวสสันดรชาดก.

มะชาน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งผลเป็นกลีบๆ

มีขางมาก.

มะเพน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

เมติ น. ลูกคอเสียงเพลงที่ประดิษฐ์ร้องให้พระ.

รุม [ระ—] น. ชื่อปูพระราม.

ระจัน น. ทะเลบางแห่งที่ปูนทวย เรียกว่า ระจัน

คำเพิ่มเติม

จัดทำให้ทรายเป็นต้น.

รัตเกล้า [—เกล้า] น. เครื่องสวมหัวนงละคร.

รวีไถ่ น. รวทลอมโรงพิธี.

ริมนะนา น. ชื่อคลองหน้าเตชะรูปกลม
หลายทะเล.

ส่องเนิน น. ระยะเวลาสั้นของเรือที่จอด
พื้นดิน.

วิราม น. ชื่อเครื่องหมายนอกเสียงตัวสะกด.

วুবาบ น. อาการที่พ่นไหมอย่างรวดเร็ว. ไป
โดยเร็ว.

สัญญาณ น. (ส. สัญฐาน) น. ความรู้,
ความเข้าใจ; เครื่องหมาย (Signa!) เช่น
ธงสัญญาณ คือ ธงซึ่งเป็นเครื่องหมาย.

สัตยาบิ [สัตติยา—] น. ตำรับรอง;
ราชการทูตใช้สำหรับการรับรอง ซึ่งพระ
ราชหรือประธานาธิบดี ให้แก่ข้อความอันใด
ซึ่งทูตผู้แทนพระองค์ไปเจรจาตกลงไว้.

อนุญาโตตุลาการ [อะ—] น. ผู้ชำระ
ตัดสินในเรื่องวิวาท ซึ่งทั้งใจทักและจับโดย
ยินยอมพร้อมใจกัน ตั้งให้ว่ากล่าว.



ปทานุกรม

๑

*๑๑:๔

ก

กกุช

ก

ก) พยัญชนะตัวต้นของพยัญชนะไทย และ
 ปี่มพยัญชนะที่หนึ่ง ในวรรคที่มีเสียงเกิด
 จากคอ, ไซ้ทั่วไปทั้งภาษาไทยสันสกฤต และ
 มคธ ฯลฯ ไทย ออกเสียงเป็น กอ, สัน
 สกฤตและมคธ ออกเสียงเป็น กะ. ในภาษา
 ไทยใช้เป็นตัวสะกดในมาตราอีกด้วย. มีที่ใช้ใน
 คำที่มาจาก สันสกฤตและมคธ ที่ควรสังเกต
 คือ (๑) เดิมข้างท้ายสังขยาแปลว่า หมวด,
 เช่น เอกก = หมวดหนึ่ง, พุ กะ = หมวดสอง.
 (๒) เดิมข้างท้ายคำ กริยา หมายถึง ความว่า
 มีนบุทศ, เช่น จรด = ผู้เที่ยว, ปฏิภา
 ทก = ผู้รับ, ปาฐก = ผู้กล่าว.

ก) ปีกาะ; สัน. คำสำหรับเชื่อม ความหลาย
 อย่างให้ติดต่อกัน. (คำว่า กี่ นี้ประกอบเข้า
 กับคำอื่น เช่น กัด, กัด, กัดข้าง, กัดตาม, กี่
 เป็นสันขานเหมือนกัน).

ก) ๑ น. กอ, ต้น. โทษะ ชื่อภูเขาชนิดหนึ่ง
 ต้นเป็นสามเหลี่ยม ใช้สามเสื่อ. ก) กิ่งก

น. ชื่อ ต้นถัก ชนิดหนึ่ง ต้นกลม ทอเสื่อ
 ใบและดอกคล้ายกก.

ก) ก) ๒ ก. ถอดไว้กับอก, ประคองไว้กับอก;
 รักษาไว้กับตัว.

ก) ก) ๓ ก. น. พวก, หมู่; เมือง, ที่ชุมนุมกัน.

ก) ก) ๔ ก. กะกุดะ] ม. น. นกพิลาบ, นกเขา.

ก) ก) ๕ ก. กะกุดะ] ส. น. ขอด; ประธาน. หัว
 หน้า; นอกโค, เขาสัตว์; เครื่องหมายแห่ง
 ความ เป็น พระราชา เช่น พระเศวตฉัตร
 (เขียนเป็น กกุชฉัตรก็ได้). ก) ก) ๖

น. ภูเขา; กระบืออัน มี นอกที่ ไหล.

ก) ก) ๗ ก. กุทมิถินยา น. 'ลูกสาวแห่งเขา'
 คือ แม่น้ำ. ก) ก) ๘ ก. น. ภูเขา.

ก) ก) ๙ ก. กะกุดะ] ม. (ส. กุท, กุก))
 น. ไม้ม้วน, ไม้ม้วนฟ้า, ไม้ม้วนฟ้าขาว คำว่า;
 นอกโค; เครื่องประดับเกียรติยศกษัตริย์.

ก) ก) ๑๐ ก. กุชภินิษา น. เครื่องประดับ พระ
 เกียรติยศของพระเจ้าแผ่นดินมี ๕ อย่าง คือ

๑ แล้งจามรี, ๒ มงกุฏ, ๓ พระขรรค์, ๔ ชว
พระ กร, ๕ ฉลองพระบาท; บางแห่งว่า
๑ พระขรรค์, ๒ เศวตฉัตร, ๓ มงกุฏ, ๔ ฉลอง
พระบาท, ๕ พัดวาทวิชนี; เวชยเมษฐราช
กกุสาลี, หรือราชกกุสาลี ทั้งห้า.

กกุสนธิ์ [กกุสนฺธิ์] น. พระนามของ
พระพหูตรเจ้าองค์ที่หนึ่ง ในภัทรกัลป์นี้.

กิง น. ฆ. ไม้รูปโค้งโค้งเป็นโถงเรือ, ขอบ
ล้อรถ หรือ เกวียน; ชื่อชนมชนนิตหนึ่งมีรูป
เหมือนกง. กิงจิกิ น. วงจักร, รูปจักร.

กิง ก. ชัน (ตั้งศร = ชันสายศร)

กิงผาก น. ไม้สำหรับ วัด มุม หรือ เหลี่ยม
ที่เรียกว่าไม้ผาก.

กิงไฉ่ จ. น. ใบผักกาดเต็มของจีน ที่ปรุงและ
หมักใส่กระปุก เพื่อใช้ปรุงอาหาร.

กิงเต็ก จ. น. พืชสวดของหลวงจีน และญวน
มีตั้งเครื่อง บูชา สวดมนต์ ใช้ใน การมงคล
และการทำศพ ถือว่าเป็นการบุญ.

กิงพัต น. ไม้ความ ที่ คัดระหนาบ โคน เสา
เพื่อกันทรุด.

กิงสี่ จ. น. ทองกลาง. ส่วนกลางกลาง.

กิงสุต อ. 06น3/24 สห. พนักงาน ที่รัฐบาล ต่าง
ประเทศ ตั้งให้เป็นผู้ดูแล ผลประโยชน์และ
คนในชุมชน.

กัญ น. ข้อกำหนด, ข้อบังคับ. กัญ

ธรรมดิก น. ข้อกำหนดอัน เป็นไป

ตาม ธรรมดา. กัญมณีที่ยรวบาล น.

ข้อบังคับว่า ด้วย ระเบียบ การปกครอง ใน

พระราชสำนัก, ข้อบังคับ สำหรับ รักษาการ

ใน พระ ราช สถาน. กัญเสนาบดี น.

ข้อบังคับแห่ง จักรพรรดิ เพื่อ ดำเนินการ

ตาม อำนาจ กัญหมาย หรือ โดย ใต้ รับ พระ

บรมราชานุญาต. กัญหมาย น. ข้อ

บังคับ ของ บ้าน เมือง สำหรับ ปกครอง ทวย

ราษฎร อัน ได้ ความเป็น มา เลิศ ณะ ย์ อื่น.

กัญ [กะฉี่] น. น. สะอว.

กัญก [กะ—] น. ว. เล็ด ร้อน, พยาบ,

กล้า, จุมเจียว, ร้ายแรง, เตือดร้อน. ก.

รักษา, ไม่เข้ากัน.

กัญกรโหณี [กะตุละโหณี] น. ต้นไม้

ชนิดหนึ่ง, ต้นข้าวรีชก.

กัญน [กะฉิน] น. น. ไม้สะตั้ง, ไม้ที่ทวยก

นาย. ไม้ที่ปลูก อยู่ ใต้ พรวนแล้ว ที่เรียก

เช่น นี้ เพราะ เขา ระวัง ไม้ สะตั้ง ภาย.

กัญนิกร ละนิกร น. (ฉ. กัญนิกร)

น. ต้นกรวดนิกร ต้นไม้มีถิ่น ชาติ ชาว

ก้านดอกเหลือง ใช้ทำ ช้าง ไม้.

กัญ • น. ข้อปลง ไม้ มี เกล็ด จะ เต หนึ่ง

ข้อนี้กระหนาบทั้งคล้ายเหยี่ยว.

กติ ๒ ก. ช่ม, ทัม, กิติ^๓ ก. ช่มเหลง มีทั้งอาการกต อาการ บังคับ ด้วยอาการ อิ่ม ไม่ถูกระรม.

กต [กตชะ] ม. (ส. กตต) ว. อิ่ม ทำแล้ว. กตเวที ม. (ส. กตตเวที) น. ผู้ประกาศให้ท่านทราบว่าได้รับอุปการ, ทอมแทนท่าน, สนองคุณท่าน. กติัญชลิ ม. (ส. กตตัญชลิ) ว. มีกระพุ่มมือ อันทำแล้ว, ยกมือไปไหวแล้ว (บางแห่งแปลลง เป็น กตตัญชลิ). กติัญญู ม. (ส. กตตัญญู) น. ผู้รู้อุปการที่ท่านทำแล้ว แก่ตน. กติัญญูตา ม. (ส. กตตัญญูตา) น. ความรู้อุปการ ที่ ท่าน ทำแล้ว แก่ตน. กตาทินหาร ม. (ส. กตตาทินหาร) น. ผู้ถือภัณฑหาร (เชื้อบุญ) อันได้ทำไว้แล้ว (โดยมากเขียนเป็น กตาทินหาร).

กตัญชลิ [กตตัญชลิ] ดู กตตัญชลิ ใน กต.

กตัญญู [กตตัญญู] ดู ใน กต.

กตาทินหาร [กตตาทินหาร] ดู กตาทินหาร ใน กต.

กติ [กต—] 06/ส/2566 ชื่อคุณ ลุคพระฉวีวา มีลา ต้นสกุล กตตชณะหรือกัจจายนะ.

กติกา [กต—] ม. (บางนัก ปรมาษฐ์ต้นนิ

ฐานว่าจะเป็น กติกา แต่โดยมากใช้ กติกา) น. สัญญาอันบังเกิดด้วยการทำ, ข้อ บังคับ, การนัดหมาย, การชวน, การตกลง. ไทยใช้เป็น กตตฎีกา ก็มี.

กติเปยะ [กตตปิยะ] ม. ว. สองสามอัน.

กติกา [กต—] ม. ส. น. ถ้อย, คำ, เรื่อง. กติกาปฏิฐิ (ส. กตตปฏิฐิ). น. ทั้งทั้งเรื่อง: ชื่อเล่มต้นแห่งหนังสือ กตตสริตสาคร. กติกาประพันธ์ ส. ว. นิทาน, นิยาย. เรื่องที่ประดิษฐ์ขึ้น. กติกา ประสงค์ ส. น. การเกี่ยวเนื่องแห่ง คำพูดหรือเหตุผล: การพูด, การสนทนา, การพูดสื่อ. กติกามีย ส. ว. ประกอบ ด้วยเรื่อง, มีนิยายด้วย. กติกา मुख ส. น. คำนำเรื่อง: ชื่อเล่มที่สองแห่งหนังสือ กตตสริตสาคร. กติกาโยค ส. น. การ ประกอบใน การพูด การคุย, บรรยาย. กติการมย์ ส. น. การ เริ่มเรื่อง. กติการาม ส. น. 'สวนนิยาย.' หนังสือซึ่งรวบรวมนิยายต่างๆ. กติกาเวเศษ หรือ กติกาเศษ ส. น. 'ผู้มีแต่ ประวัตเหลืออยู่' คือคนที่ตายแล้ว. กติกา สกเรธาโร ส. น. ที่รวมรุ่งหรือ นิยาย. กติกาละติสวัคร ส. น.

'ทะเลน้อย,' คือชื่อหนังสือ. กติายุทีย

ศ. น. คำประกาศ. หรือคำนำเขื่อน

กติก [กะติก] ม. ศ. น. ผู้กล่าว,

ผู้แสดง. ผู้เล่าเรื่อง. ผู้เล่านิทาน. คำนี้

เมื่อต่อท้ายคำอื่น มักเขียนเป็น กติก

เช่น จิตรกติก = ผู้กล่าวสละสลวย. หรือ

กติก = ผู้แสดงธรรม.

กติกา [กะติกกา] ศ. กติกา.

กติกี [กะที] ม. น. ผู้มีถ้อยคำ.

กติกิ [กะ—] ศ. กติก.

กทลิมฤก [กะทะลิมริก] ศ. น. กวางหรือ

ชะมด ซึ่งเขาใช้หนัง.

กทล^๑ - [กะทะล^๑] ม. น. ชง.

กทล^๒ [กะทะล^๒] ม. ศ. น. กถ้วย.

กทล^๓กัท ที่ ศ. น. ระกลถ้วย.

กทล^๔ครรร^๕ ศ. น. หยวก.

กทการ [กะทาการ] ศ. ว. มีรูปขั้ว, นำกลีบชด,
ชี้เห็น.

กทอาจารย์ [กะทาจารย์] ศ. น. มรรยาทขั้ว.

กทอาหาร [กะทาอาหาร] ศ. น. อาหารขั้ว,
ของเสก.

กน^๑ ก. ทั้งหมดเช่นธอนแต่เศร้าโศก.

กน^๒ [กะนะ] ม. ศ. ว. น้อย. กน^๓า ศ. น.

นางน้อย. เต็ดหญิง. กน^๔ิชฐ^๕ ศ. น. ผู้

น้อยที่สุด, น้อย. (เราเคยเขียนเป็น กน^๑ิชฐ,
กน^๒ิชฐ, กน^๓ิชฐ, กน^๔ิชฐ, บางทีเอาช แทน ก.)

กน^๕ิชฐิกา ศ. น. น้อยถ้อย. กน^๖ิชฐิยา

ศ. น. น้อยถ้อย. เมียน้อย, ผู้สมรสภายหลัง
ผู้อื่น. กน^๗ิชฐิยประติม, กน^๘ิชฐิมูล

ศ. ว. มีผู้น้อยที่สุดเป็นที่หนึ่ง. กน^๙ิ ศ. น.

คุณา. กน^{๑๐}ิโย ศ. ว. น้อยสุด (แย้งกับ
อุดม = สูงสุด และมีธอม = ปานกลาง).

กน^{๑๑}ิยภาคาร ศ. น. ห้องผู้หญิง.

กน^{๑๒}ิยกาชาติ ศ. น. ลุกแห่งหญิงผู้มีผิว
โดยมิได้แต่งงาน. กน^{๑๓}ิยกาปตี ศ. น.

ตัวลูกสาว. ลุกชาย. กน^{๑๔}ิยภุพช [กน^{๑๕}ิยะ

กน^{๑๖}ิยะ] ศ. (มี. ชนุษุชชช) น. ชื่อกรุง

โบราณ อยู่ในบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือแห่ง

อินเดีย, ตั้งอยู่บนเนินแม่น้ำกาลี กิ่งแม่น้ำ

คงคา ในน้ำ จุมน้ำเรียกกันต่าง ๆ เช่น

Kanau, Kannon, Kanouji, Kanose
 ฯลฯ. กน^{๑๗}ิยกุมารี ศ. น. ชัย

พระพรดา (พระอมา).

กน^{๑๘}ิ ก. ขุด, สู้, แฉ้วตาง ตั้งหน้า. กน^{๑๙}ิสร้าง
ก. แฉ้วตางที่ใหม่.

กน^{๒๐}ิ น. ส่วน เบื้อง ล่างของ ลำตัว และ ภาชนะ,
ส่วน สุดของ ห้อย หรือ ของ แฉ้ว เช่น กน^{๒๑}ิมื่อ.

กน^{๒๒}ิณภม น. ปลาย กะตุก สันหลัง ที่สุด

ลงมาข้างล่าง. ก้านใบ น. ชื่อๆ ชนิด
หนึ่ง ตัวลาย เป็นปล้อง ขาวดำสลับกัน ที่หาง
มีพีย. ก้านบัง น. ต้นที่สุดของ ห้อง
หรือ ของอื่น ๆ. ก้านปล้อง น. ชื่อของ
ชนิดหนึ่ง ตัวยาว ๆ. ก้านปิด น. ชื่อ
เงาเล็ก ๆ ชนิดหนึ่ง ใบคล้าย สะอึก แต่หาง
สั้นใบติดกัน ไม่เป็นนกก กั้นหอย น.
รอยเห็นเส้นขดวน เข้านศูนย์กลาง อย่างรูป
กั้นหอย.

กนก [กะนุก] ม. ส. น. ทอง; ต้นไม้ที่ทาน.
กนกกหัสดี ส. น. ถ้วยทอง. กนกการ
ส. น. ข้างทอง. กนกกัณฑ์ ส. น.
'มีด้ามทอง' คือพระเศวตฉัตร หรือ พระ
กลดหลวง. กนกบรรพต ส. น. เขา
พระสุเมรุ. กนกบัตริ ส. น. ม้วน
ด้ามหูทอง (ตามที่หญิงเชลยประดับ). กนก
มัย ส. น. แฉ้วด้ามทอง, เหมือนทอง.
กนกกรส ส. น. น้ำทอง. กนกศักดิ์
ส. น. ชื่อพระกัณฑ์เกษ. กนกศักริน ส.
น. 'มีด้ามทอง' คือเขาพระสุเมรุ. กนกสถิต
ส. น. บ่อทอง. ทรวงทอง. กนก
สูตร ส. น. สายสร้อยทอง. กนกการ
ส. น. บ่อทอง. กนกจิตร ส. น.
ภูเขาทอง. เขาพระสุเมรุ. กนกาวลี ส.

น. สายสร้อยทอง.

กนา [กะนา] คูใน กน ๒.
กนิฏฐ, กนิฏฐา [กะนิค, กะนิคตา] คูใน กน ๒.
กนิษฐ, กนิษฐา [กะนิค, กะนิคตา] คูใน กน ๒.
กนิษฐกา [กะนิคตะกา] คูใน กน ๒.

กบ น. ตัวสี่ เท้า ชนิดหนึ่ง ตัวคล้าย
คางคก; เครื่องมือไม้ให้เรียบ. ว. เต็ม, กีบ
เช่น เข้กบหม้อ.

กบฏ [กะบด] ม. ส. น. ความคิด,
ความโงง, พยศร้าย, ลือลวง. เราเชื่อมเพื่อน
เป็น ขบด; เพราะตัว ก กับ ข รวมกัน
พูดแทนกันบ่อยๆ เช่น กนิษฐ=กนิษฐ.
กบฏประพันธ์ น. พรรคพวกอัน
เกี่ยวเนื่องกับคนโงง. กบฏพจน์ น.
คำคิด. กบฏเพศ น. เพศปลอม.
กบฏเตชย์ ส. น. คำพระยานเทีจ,
เอกสารปลอม.

กบดาน ก นอนพักพวยติดพันไต้ผ้า เช่น
จะเข้กบดาน.

กบที น. สัมแห่งหลังคาเรือน.

กบาส [กะบาน] ม. ส. น. กระเบื้อง,
กะโหลก; ชาม, จาน. ตุ่ม; ภาชนะ
แห่งผู้กล่าวราชการ; เศษกระเบื้อง ฝา. เครื่อง
ปิด; ประชุม. หมู, พวด. ไทโยเราใช้

หมายบรรยายว่าเครื่องเส้นฝ้าย. กบาสเกตต์ ส. น. ดาวหาง. กบาสมาลา ส. น. พวงกะโหลกหัวผี. กบาสมาลี ส. น. ผู้มีพวงกะโหลกหัวผี: ผู้คล้องคอด้วยพวงกะโหลกหัวผีเป็นลวดประคำ. กบาสเสียร์ น. ผู้มีกะโหลกหัวผีบนเศียร. พระกษัตริย์.

กบิณฑร์ [กะบิณฑ] ดู กบิณฑร์ ใน กบิ.

กบิล [กะบิณ] ม. ส. (บางทีจะเนื่องมาจากศัพท์ กบิซึ่งแปลว่าถึง). น. สีนมิงโคแดง, สีน้าตาล: สุนัขแดง: การอบนมามบนไม้โบราณ. ว่าพระวิฆณุอวตารมาเป็นศาสนาแห่งลัทธิศาสนาซิม: ฐปัท: ชื่อพระอาทิตย์. ๖. 'มีสีเหมือนนิง.' คำแดง, แกะสีแดง, ค้อนข้างแดง. กบิลทนต์ ส. น. ชื่อพระอาทิตย์. กบิลชารา ส. น. ชื่อแม่น้ำคงคา. กบิลบูร ส. น. คือ กบิลพัสดุ. กบิลพัสดุ ส. (ม. กบิลพัสดุ). น. ชื่อกรุงที่ พระพุทธเจ้าสถิตอยู่เมื่อทรงเทศนาเวส. กบิลดา ส. น. แม่น้ำแดง. กบิลดาจารย์ ส. น. พระกบิลผู้ศาสนา.

กบิลพัสดุ์ [กะบิณฑพัสดุ] ดูใน กบิล.

กบิลดา [กะบิลดา] 3/2 ดูใน กบิล.

กบิลดาจารย์ [กะบิลดาจัน] ดูใน กบิล.

กบิ [กะ—] (ม. ส. กบิ) น. ลิง. ดู

กบิ อีก. กบิเชษฐ (ส. กบิเชษฐ) น. ธุรูปหนุมาน สำหรับเชิดนำสัตว์พรธราชค้ำฉิม. คู่กับธงพระศรุตพักษะ: 'ผู้มีรับเป็นเครื่องหมาย' คือ พระอรชุนโอรสที่สามแห่งท้าวป่าดง.

กบิณฑร์ [กะบิณฑ] ดู กบิณฑร์ ใน กบิ.

กบิธร [กะบิธ] (ม. กบิธร, กบิประ: ส. กบิประ) น. คอก, ซ้อคอก.

กบิล [กะบิณ] ม. ส. น. แก้มกะพุงฉิม. แก้มคน, หรือ แก้มข้าง. กบิลบัตร์ ส. น. รอยฉิมที่ฉิมที่แก้ม. กบิลบาลี ส. น. ฉิมแก้ม. กบิลบริติ ส. น. กะตุกแก้ม. กบิลราศ ส. น. ลี หรือ เลือดฉิมที่แก้ม.

กบิล [กะบิณ] ม. (ส. กบิล) ๖. ยากให้. คำพรา. ดู กบิล อีก.

กบิลี [กะบิณี] ม. (ส. กบิลิน) น. คนฮาลัว. คนคำพรา.

กบิ [กะ—] 1. ส. (พืชเรณูฉิม) กบิ มนต์ใบควายที่แปลว่า ลิง. ดู กบิ) น. ลิง. ข้าง. พระอาทิตย์. กบิเกตน ส. น. 'ผู้มีรับเป็นเครื่องหมาย' คือ พระอรชุนโอรสที่สาม แห่ง ท้าว ป่าดง. กบิเกศ

ก. ๖. มีมลอันแดง. กปวิราช น. ตู
 กปโคคน์ หรือ กปฐข. กปนิทร์
 (ม. กปนิทระ; ส. กปนิทระ ไทโยธา
 เขียนปิ่น กอนิทร์ กอนนทร์) น. เจ้าแห่ง
 ลิง, คือพระวิษณุ, ชายพวาน (เขียนอย่าง
 เภทโยชิ ก็มี) ชมภูพาน, สัสสูระแห่งพระ
 กฤษณะ). สุครีพ, หนุมาน. กปิมดี น.
 'เจ้าแห่งลิง' คือหนุมาน. กปิประภู
 ส. น. 'นายแห่งลิง' คือพระราม.
 กปิปถ ส. น. 'ผู้มีกบป็นพร' คือ
 พระราม. กปิโลหะ ส. น. 'บ่งมี
 สีเหมือนลิง' คือทองเหลือง. กปิลีเชร
 (ส. กปิลิสร; ม. กปิลีล) น. กลอน
 ประตุ, ลมไม้. กปิสถล ส. น.
 ที่อยู่แห่งลิง. กปิสัสระ ตู กปิลีเชร.

กบัต [กะปัดอะ] ม. ส. น. ไม้
 มะขวิด.

กบิล [กะปัดอะ] ตู กบิล.

กปิล [กะปัดอะ] ตู กปิล.

กัม ก. ไต้ ตั่วลง. ทำสีจะไม้ตีลง.

กมล [กะมณ] ม. ส. น. นัว, ดอกบัว

น้ำทองแดง/0กะพะชะ; ขาแก้โรค; หัวใจ

๖. แดงอ่อน, มีสีหลาม. กมลชัณษา

ส. น. มัดดอกบัว. กมลศิริ

ส. น. 'ผู้กะหุงกะปะดอกบัวขึ้นมา' คือ
 พระพรหม เพราะเกิดแต่ดอกบัว; กะหุง

บัว. กมลนัยน์, กมลเนตร ส.

๖. มีตางามดุจดอกบัว. กมลนัศร ส.

น. กลีบดอกบัว. กมลพานธพ ส.

น. 'เพื่อนแห่งดอกบัว' คือพระอาทิตย์.

กมลภพ ส. น. 'ผู้เกิดจากบัว'

คือพระพรหม. กมลภู ส. น. 'ผู้

ผุดขึ้นจากบัว' คือพระพรหม. กมลโยนิ

ส. น. 'ผู้เกิดจากบัว' คือพระพรหม.

กมลโลจนี ส. ๖. ดู กมลเนตร.

กมลวัทน์ ส. ๖. มีหน้ำงามดุจ

ดอกบัว. กมลวัน ส. น. ชื่อแห่ง

ดอกบัว. กมลสัมภพ ส. น. ดู

กมลภพ. กมลลา ส. น. พระ

สังขมี; ความมั่งคั่ง, ความรุ่งเรือง. กิม

ลากร ส. น. มัดแห่งดอกบัว, สระ

บัว. กมลลาภย์ ส. ๖. ดู กมลเนตร.

กมลนันทน์ ส. น. ความเบิก

บานแห่งกมลลา. กมลลาสนี ส. น.

'ผู้เกิดจากบัวผู้มีอาสนะ' คือ พระพรหม.

กมลลาหาสี ส. น. การยิ้ม คือยิ้ม

แห่งดอกบัว, การยิ้มเหมือนดอกบัว. กิม

เลกษณ์ ส. ๖. ดู กมลเนตร.

กมลเทศ (ส. กมล+อัส) น. บัวใหญ่.

กมลลา [กะมะลา] ค. ใน กมล.

กมลลา— ค. ใน กมล.

กมลเถ— ค. ใน กมล.

กมลันทล [กะมันทะล] ม. ส. น.

กะโหลกหน้าเต้า หรือภาษาชนบทที่พูดด้วยไม้หรือดิน ใช้สำหรับใส่เกี (ของนักบวช), ภาชนะน้ำ, หิ้งน้ำ.

กมย [กะยะ] ค. กย.

กร * [กอน] ม. ส. น. ผู้ทำ, ผู้ก่อ, ผู้ริ,

ผู้ตั้งเหตุ; มือ, จงข้าง, กำมู. กริกฏ * ส. น. กำมูข้าง. กริกมต ส. น.

มือบัว (คือมือแห่งคนที่หน้ารักหรือนางสาว).

กรกัณฏก ส. น. 'หนามมือ' คือ เล็บมือ.

กรโกษ ส. น. มืออันขังไม้ไว้.

กรทส ส. น. 'ผู้เกิดจากมือ' คือ เล็บมือ.

กรตล ส. น. ฝ่ามือ. กรตล ส. น. ฉาบ, ฉิม. กรทักษี ส. ว. สนมมือ.

คล่องแคล่ว, พร้อมเพรียง. กรบัตร์

ส. น. เลื่อน: การสาตนะออกไปเมื่อ

อาบน้ำ, การเดินในน้ำ. กรบัทม์ ส.

น. ค. ๒๒๗. ๒๕๖. กรบัตลพ ส. น.

'หน่อแห่งมือ' คือ นิ้วมือ. กรบาตร ส.

น. การวิกน้ำสวดเมื่ออาบน้ำ. กรบาล

ส. น. 'เครื่องกันมือ' คือดาบ (อีกนัย

หนึ่ง ค. ใน กร ๒). กริปฏ ส. น. การ

ประกอบฝ่ามือ, ทำความเคารพ, การไหว้.

กรพาด ค. กรวอ. กรฎุ ส. น.

เล็บมือ. กรมุภาตี ส. น. อารุ

ซึ่งพุ่งด้วยมือ=หอก, หลาว, ฯลฯ. กรवाद

ส. น. ดาบ. กรวีระ ส. น. ดาบ:

กันมือ; ที่ตั้งศพ. กรสาขา ส.

น. นิ้วมือ. กรศีกิร ส. น. นิ้วซึ่ง

พุ่งออกทางวงข้าง. กรศุทธิ ส. น.

การคุบเล็กคดกลไม้หอม. กรศุก ส.

น. เล็บมือ. กรศิวเน (เขียนเป็นกลศ

มักก็ได้) ส. น. เสียงตบมือ. กรศัพ

ส. น. การอ่อนเพลียแห่งมือ. (อีกนัย

หนึ่งค. ในกร ๒) กรศูตริ ส. น. ด้วย

มงคต (ให้สวามมือในเวลาแต่งงานเป็นต้น).

กรามาต ส. น. การตีด้วยมือ.

กราลัมพัน ส. น. การช่วยมือ.

กรโรทก ส. น. นิ้วซึ่งกอบเข้าไว้ หรือ

นิ้วงลงในมือ.

กร ๒ 'กอน' ม. ส. น. รัศมี, มสง, มสงตะวัน,

แสงเดือน; รางใต้ของหลวง, ล้อ, ภาณ,

บรรณาการ, คำระดมเงิน, กรเคระหี

ส. น. ผู้เก็บภาษี. กรชาล ส. น.

ผู้ตีมี, กระแสแห่งความสว่าง. กรบาท
 ส. น. หัวหน้าผู้เก็บภาษี (อีกนัยหนึ่ง
 อยู่ใน กร ๑). กรสีาท ส. น. การมัดแห่ง
 รัศมี (อีกนัยหนึ่ง อยู่ใน กร ๑). กรหาร
 ส. น. การเก็บภาษี.

กรก ๑ [กระก] เมื่ออยู่กับ ขบ อ่านอย่าง ก ว่า
 คือ ชมกรก อ่านว่า ทะมะกะหุรก' ม. ส.
 น. ภาชนะน้ำ (ของนักบวชเป็นต้น), บัว
 (?), เปลือกผลมะพร้าว, กะลา, กะลา
 อันทำเป็นภาชนะ. กรกามพุ ส. น.
 ต้น มะพร้าว.

กรก ๒ [กระก] ม. ส. น. ลูกเห็บ; ลั่วย,
 คำธรรมนิยม, ภาษี; ต้นทับทิม. กรกักรวม
 ส. น. ฝนลูกเห็บ. กรกา ม. ส. น.
 ฝนลูกเห็บ. กรกาภิชาติ ส. น. หัวฝน
 ลูกเห็บ. กรกาสาร ส. น. หัวฝนตกลง
 เหมือน ลูกเห็บ.

กรกฏาคม [กระกะดา—] ดู กระฎาคม ใน
 กรกฏ ๒.

กรกฏ ๑ [กระกฏ] อยู่ใน กร ๑.

กรกฏ ๒ [กระกฏ] (ม. ส. น. กรกฏ)
 น. ปุ. ๗๒๐ ใช้ถึง ๕ ชื่อว่าคือวรูปบุ๋บว.
 กรกฏศฤงค์ ส. น. กัณฑ์

กรกฏาคม ส. น. ชื่อเดือนที่ ๕ ตาม
 สุริยคติ; เขียนเป็น กรกฏาคม ก็มี.

กรกษ [กระกะ] ดู กรก ๑—๒.

กรกกา [กระ—] อยู่ใน กรก ๒.

กรกาภิชาติ [กระกาพิชาติ] อยู่ใน กรก ๒.

กรกามพุ [กระ—] อยู่ใน กรก ๑.

กรกาสาร [กระ—] อยู่ใน กรก ๒.

กรง [กรง] น. ที่สำหรับขังสัตว์ ทำด้วยไม้
 หรือเหล็กเป็นซี่ๆ. กรงเตี้ย น. รูปแท่นก
 ที่ขอมเหยื่อเมื่อจอรวมเข้ามีรูปคล้ายกรง.

กรช [กระชะ] ม. ส. (๑) น. (กร ๑ + ช)
 'ผู้เกิดแต่มือ' คือ เล็บ. (๒) ว. เกิดด้วยชูลี.
 กรชกาย ม. น. 'กายอันเกิดด้วยชูลี'
 หมายถึงร่างกาย (เช่นกรชกาย ก็ได้).

กรณ, กรณ (ก่อน, กระณะ) ม. ส. น. การ
 ทำ, เครื่องทำ; ผู้ช่วย, เพื่อน; ผู้เขียน, เสมียน;
 เครื่องทำเสียงให้เกิด คือ กลองหรือคอ เร็ยกร
 ราวกับที่ตั้งแห่งเสียง คือฐาน ว่าฐานกรณ. ๖.
 ฉลาด, ชำนาญ. กรณประโยชน์ ส. น.
 การ ประสมตัว (Opolling); การใช้วท
 มนตร์. กรณาธิการ ส. น. หมวก
 ทำด้วยวิธี หลอกเสียง. กรณาธิป ส.
 น. เจ้าแห่งอินทรีชื่อ ส่วนสำคัญแห่งชีวิต.

ใจ. กรณีย์ ส. น. เครื่องทำ, เครื่องให้
เป็นเหตุ. (กฎหมาย) เรือง.

กรณศัพท์ [กรณ เขียนกรณศัพท์และอ่านกรณศัพท์ได้]
(มี. ส. กรณศัพท์) น. กระจาย, ตะกร้า,
เข่ง, รั้งผิง, รวงผิง, ตาพะ, ผะอบ, หีบ, ขวด,
สลับ, โหลใช้ตั้งหรือวิธีทำเลขอย่างหนึ่ง.

กรณาธิการ [กระณะนาทิดาน] คูใน กรณ.

กรณาธิปไตย [กระณะนาทิดาน] คูใน กรณ.

กรณิกาวี [กระณะนิกาวี] คู กณิศาร.

กรณีย์ (กระณะนีย์) คูใน กรณ.

กรณีย์, กรณีย์ยะ [กระณะนีย์, กระณะนีย์ยะ] มี. น.
กรณีย์พินิจทำ, กรณีย์พินิจทำ, สวะ, กิจ, หน้าที่.

กรณิศ [กรณิศ] น. ชาวประสม มีผลของประ
คัวยกัน มีอุทรคติของเช่นโลหะ.

กรณิ [กรณิ] ก. ทาสใจกะหม ดันปุ ที่ไม่
หลุดกลม ในเวลาหลับ ทำให้มีเสียงดัง
ออกมา.

กรบ [กรบ] น. เหล็กแท่ง ปลายทำเป็นซี่
คล้ายเขตนวอก แต่มีด้ามสั้น และมีซี่ยาวกว่า.

กรบรู [กระบรู] ส. (มี. กรบรู) น. ต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ก้านยาวงอกออกเป็น เม็ดขาว ๆ
กลั่นจนเสวยร้อนใช้ต้วย.

กรภิก • [กระระพะ] มี. ส. (กร + ภ) น. วง
ข้าง, ข้างหน้า; อฐ, อฐหน้า; ฝาเรือ (เกิดจาก

ข้อมือจึงโดนนิ้วมือ); คนร้องเพลงที่ทำหน้า
ผางขึ้นในเวลาร้อง; ฝา, กำแพง

กรภิก ๒ [กระระพะ] มี. ส. น. ชื่อห้องเก็บธ
ซึ่งเรียกว่าหัลต.

กรภิกิ [กระระพ] ส. น. อฐ.

กรภิกิน, กรภิกิ [กระระพ, กระระพี] มี. ส.
น. 'ผู้มีใจ' คือข้าง.

กรภิกิรี, กรภิกิระ [กระระพี, กระระพีระ] ส. น.
สิ่งใด

กรวม • [กรวม] (ส. กรวม) และ กรวมการ
อ่านว่าดังกับ 'การวมการ' คูใน กรวม.

กรวม ๒ [กรวม] ก. ข้ำ, กัด, รวม.
กรวมเกรียม ก. เสร้งใจ, แห่งใจ

กรวม ๓ [กรวม] (มี. กรวม) ส. กรวม) น.
ลำดับ, การก้าวไป, ระเียบ, วิถี, ทำนอง,
ทาง; โอภาส; คำสั่ง, พระ, ชั้น; ราช
กามณนทหนึ่ง ๆ ที่แบ่งออกจาก พระวงศา
หมวด, ชุด. ('ในกรวม' เป็น สรรพนาม
บุพบทสาม เรือคแทนนามแห่งเจ้าผู้เป็นใหญ่
ในบุคคท หมวดหนึ่ง). กรวมธรรม น.
หนังสือสัญญาชาต. กรวมโยค ส.
น. ความสำเร็จ, การประกอบตามระเบียบ,
การที่จนสำเร็จ. กรวมชาติ ส. น.
นาม พัวรสันหตุปต์. กรวมานุสาร ส.

น. วิถีอันเป็นไปตามระเบียบ, การเตรียมอันเหมาะสมแก่กาล.

กรรมคุณ [กัระมัต] ส. น. หมาย.

กรรมาภิเษย [กัระมาหิต] ส. ใน กรรม ๓.

กรรมานุสาร [กัระมานุสาณ] ส. ใน กรรม ๓.

กรรมคุณกัม, กรรมคุณกัมปี : กัมคะตักสิ,

กัมคะตักซี] (ส. อรรถฎากัม) น. ภาควิชา.

กรรมกร [กัมกอน] (ส. อรรถกร) น. ไม้ค้ำ,

กระจก, กัม, กัมปง.

กรรมกศ [กัมกศ] (ม. กฤตกร ส. อรรถก)

น. คาน, กระบี่, ข. หมายช้าง, หมาย, หมาย.

กรรมไกร [กัมไกร] ส. หมาย, หมาย.

กรรมเจียก [กัม—] ข. น. หู

กรรมชิ่ง [กัม—] ส. หมาย.

กรรมเชอ [กัม—] ส. หมาย.

กรรมเซ้า [กัม—] ส. หมาย.

กรรมไซก [กัม—] ส. หมาย.

กรรมแซง [กัม—] ข. หมาย, หมาย, หมาย.

กรรมณ [กัม] (ม. กฤต; ส. กฤณ) น. หู

หมาย, หมาย; เส้นผ่าศูนย์กลางวงกลม; หมาย

ฉันท; หมาย, หมาย, หมาย, หมาย; (และ

เป็น ที่แห่งของใจ, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

ที่แห่งสมรสกับท้าว เป้าหมาย, หมาย, หมาย, หมาย

แห่งพระอาทิตย์; หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

ลงโทษ, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย, หมาย

เมืองซัมปา (เดิมนั้นเรียกว่า Bhagalpur).
 กรรมบูร ส. น. เครื่องประดับ
 (เช่นดอกไม้) สำหรับทัดหรือประดับรอบๆ
 หู. ดอกบัวเชียว. กรรมภุชณะ,
 กรรมภุษา ส. น. เครื่องประดับหู.
 กรรมมถ ส. น. ชื่อ กรรมมถ
 ส. น. โคนหู. กรรมโยนิ ส. น.
 มีหูยื่นทาง หรือเป็นที่ออก, ซึ่งออกไปจากหู
 (หมายถึงกระดูก. เพราะเมื่อจะยิงต้อง
 เหนี่ยวเข้ามาใกล้หู). กรรมโรค ส. น.
 โรคหู. กรรมลดา ส. น. ใบหู.
 กรรมวงศ์ ส. น. ห้างหรือเชิงซึ่งทำ
 ถ้าวใส่ไว้. กรรมเวยธา ส. น. ทาร
 เจาะหู (เพื่อร้อยตุ้มหู). กรรมวราชิต
 ส. น. 'ผู้ไม่มีหู' คือ งู. กรรมเวลีตี
 ส. น. ใบหู. กรรมเวียร ส. น.
 รูหู. กรรมเวีย ส. น. ชื่อ 'พิน
 ม่หรงหู' คือลักษณะที่ผิด. กรรมศุนย์
 ส. น. คนหูหนวก. กรรมศูล ส.
 น. โรคปรอท. กรรมโสภณ ส. น.
 เครื่องประดับหู. กรรมอัญชลี ส.
 น. หูอันจะติดอัน ๖๖๖ กรรมานุช ส.
 น. 'นกกิ่งแห่งแก้วกรรม' คือ อัญชวี.
 กรรมากรรม ส. น. เครื่องประดับ

หู. กรรมนรา ส. น. เครื่องมือ
 สำหรับเจาะหูข้าง. กรรมาลงกรรม,
 กรรมาลังการ ส. น. เครื่องประ
 ดับหู. กรรมาวชาน ส. น. 'การ
 ให้หู' คือ เบ้าหูฟัง. ตั้งใจฟัง.

กรรมา— [กัณนา] ดูใน กรรม.
 กรรมิกา [กัณนิกา] (มี. กตนิการ ส.
 กตนิกา). น. พัดผ้า, ขะต; เครื่องประ
 ดับหู, ตุ้มหู, ขอนหู; สักบัว.
 กรรมิการ [กัณนิกา] ดูใน กตนิการ.
 กรรมติ ๑ [กัณ—] (มี. กตติกา; ส.
 กตตุติกา) น. ชื่อความมักขันธ์ (คือตา
 ลูกไก่. เดิมมีแปดมักขันธ์ตรงที่หนัง ภายหลัง
 เหลือแต่ตรงที่สาม มีอีกกับอยู่ที่กระดูก
 มักขันธ์สี่มีขาว ๖ ตรงตัวกัน. บางที ขมิ้น
 กันว่าเป็นเหตุประกอบไป หรือเหมือนมีด
 โคนหรือมีดโต้; ในนิยามว่า ตาถูกลูก
 ไข่ ๖ นี้ คือ นกที่ผู้แม่เลี้ยง นกห่าน
 การสละจะเจ้านกหงส์ขาว, ดู กรรมติเกย).
 ๑) กรรมติ ๒ [กัณ—] (มี. กตติระ; ส.
 กตตุติกา) น. ชื่อเดือนที่สามสอง ตามจีน
 คติ. เมื่อเดือนเห็นลูกกตติกาขึ้นกันตร. ตก
 ในเดือนพฤศจิกายน. ชื่อพระจันทร์กุมาร.
 กรรมติเกย [กัณติเกย หรือ กัตติ—] (มี.

กตติโกยยะ (ส. กกรตติโกยยะ) ดู กกรตติโกยยะ.

กรรไกร [กันไกร] (ส. กกรไตร) น. เครื่องมือสำหรับตัด ชนิดหนึ่งมี ๒ ขา, เครื่องตัดโดยนัย.

กรรปัด [กันปัด] (ข. กำปิต) น. มีด. (คำนี้คู่ใกล้กับ ส. ว่า กำปิต ซึ่งแปลว่า ตัด).

กรรปูลู [กันปูลู] ดู กรรปูลู.

กรรปาสัก [กันปาสัก] (ฝ. กัมปาสัก; ส. กกรปาสัก) น. ผ้าย้าย, ผ้าทอด้วยผ้า.

กรรปูลู [กันปูลู] ดู กรรปูลู.

กรรพุ่ม [กันพุ่ม] ดู กรรพุ่ม.

กรรพุ่ม [กันพุ่ม] ดู กรรพุ่ม.

กรรม [กัน] (ฝ. กกรรม; ส. กกรรม) น.

การ, การ ทำด้วยเงินหา อันต้องอำนาจของเจตนา, สัญเจตนา; งาน, ชุระ, กิจ, หน้าที่, สิ่งที่ต้องทำ, ผู้ถูก. กรรมกร ส. น. คนงาน, คนใช้, ลูกจ้าง. เช่น ทาสกรรมกร ซึ่งฟังหมายได้ว่า กรรมกรนั้น มีใช้ทาส, ตรงกับอังกฤษว่า Labour (Labouring Class).

กรรมการณี ส. น. เครื่องสำหรับลงชาชญา เช่น เครื่องจำลอง เป็นต้น.

กรรมกวี 6/0 ส. 2566. กรรมกร ผู้หญิง.

กรรมกวี ส. น. ที่สุดแห่งงาน.

กรรมการ ส. น. ผู้ทำงาน; เจ้า

หน้าที่, ผู้ทำหน้าที่, และคำเดียวกันนี้ใช้เป็นกรรมการก็มี. ในสันสกฤต ประสงค์เอาผู้ทำการโดยไม่รับค่าจ้าง. อัน ตรงกันข้ามกับพรกรรมกรรม. กรรมกาล ส. น. เวลาสมควรสำหรับทำงาน. กรรมกิลกิ ส. น. คนชักถ้ำ. กรรมกิติ ส. น. ทางแห่งกรรม. กรรมจิตินชาติ ส. น. เป็นคนจักษุทาสโดยการงาน. กรรมเจษฎา ส. น. การพยายามทำงาน; ความเคลือบคล่อง, ความว่องไว. กรรมฐาน (ฝ. กกรรมฐาน) น. ที่ตั้งแห่งการงาน ÷ อธิบายว่า เมื่อบุทคลดำเนินตามวิธีกรรมฐาน แล้ว การงาน ในวิสัย ย่อมสำเร็จหมด. ในพระพุทธศาสนา หมายถึงอุบายทางใจ มี ๒ ประการ คือ สมถกรรมฐาน เป็นอุบายสงบใจ, วิปัสสนากรรมฐาน เป็นอุบายเรื่องปัญญา. กรรมไทย ส. น. งานที่เสีย, บาป, สิ่งชั่ว. กรรมนิพันธ์ ส. น. ผลแห่งการอันพึงประสงค์. กรรมมถ ส. น. ทางแห่งกรรม, มี ๒ อย่าง ๆ ละ ๑๐, คือ กุศลกรรมมถ ๑๐, อกุศลกรรมมถ ๑๐. กรรมพันธ์ ส. น. การเกี่ยวเนื่องแห่งกรรม (คือ การเกิดอีกตามผลแห่งกรรม). กรรมพันธ์

ศี. น. 'วงศ์แห่งกรรม' คือ กรรมอันคิด
 ต่อกันในวงศ์, เช่น พ่อเป็นโรคสำหรับบุญ,
 โรคนี้มีชื่อนี้คิด ต่อถึงลูกและ หลาน เป็นต้น,
 ความที่โรคคิดต่อกัน เรียกว่า กรรมพันธุ์.
 กรรมยุค ศ. น. คือ กาลยุค. กรรม
 โยนิ ศ. น. ต้นเหตุแห่งกรรม. กรรม
 วิธี ศ. น. กำเนิดแห่งกรรม, พิธีกรรม.
 กรรมวิปาก ศ. น. ผลแห่งกรรม.
 กรรมวิเศษ ศ. น. การงานต่าง ๆ.
 กรรมศาลา ศ. น. โรงงาน, สังกั
 ถาน, ที่ว่าการ, ห้องที่ทำงาน. กรรมสติ
 ศ. น. ผู้จะมีกัมมในหน้าที่ของตมโธษ
 มิได้เห็นแก่สิ่งจืด. กรรมสุริ ศ. น.
 คนงานผู้ชำนาญ. กรรมสถาน ศ. น.
 สำนักงานทั่วไป หรือที่ว่าการ. กรรมสิทธิ์
 (ศี. กรรมสาทุกัม) น. 'ผู้เป็นพระชนมแห่ง
 กรรม' คือ พระอาทิตย์. กรรมสาชก
 ศ. น. ผู้ทำการให้สิ่งจืด. กรรมสารถิ
 ศ. น. พวกพ้อง, ผู้ช่วย. กรรมสิทธิ์
 น. ความสามารถคือชะตาในภพนั้น. ความ
 สิทธิขาด ใน การที่จะ ทำ อะไร ได้โดยชอบ
 ธรรม. กรรมหัตถิ^{๑๖๖} ศ. น. ๖. ๖. ๖. ๖. ๖. ๖.
 ในหน้าที่, ข้าราชการ. กรรมชวาท
 ศ. น. 'ลมเกิดแต่กรรม' นพยเฮลลมคิด

ใน กรรม เมื่อ เวลา ตลอดบุตร, สมบ่ง.
 กรรมภาพ ศ. น. การสัมพันธ์โดยการ
 งาน. การค้าขาย. การหนังสือ. กรรมา
 ชีการ ศ. น. สิทธิแห่งการงาน.
 กรรมานุรูป ศ. น. ความแก่การงาน.
 กรรมไมทาร์ ศ. น. การอันมีเกียรติยศ
 หรือความกล้าหาญ. ความมีใจ กลางขวาง.
 กรรมไม่ปรกรณ์ ศ. น. ผู้เกี่ยวพัน
 ด้วยงาน.

กรรมมา— [กัมมา] อยู่ใน กรรม.
 กรรมมาร [กัมมา] ศ. (ม. กัมมาร) น.
 นายช่าง, ช่างกล, ช่างทำกรร อันต้องประ
 กอบด้วยปัญญา. ช่างทอง ฯลฯ ไม่ใส่.
 กรรมไม— [กัม—] อยู่ใน กรรม.
 กรรมถึง [กัม—] ดู กระถึง.
 กรรมวัยก [กัม—] ศ. (ม. กัสสกล) น.
 ผู้จืด, ผู้ลาภ, ผู้รับกรรม, ผู้ไถน หรือผู้
 มีอาชีพด้วยไถน, ชาวนา. ดู กฤษก.
 กรรมเหิม [กัม—] ดู เหิม.
 กรรมวัด [กัม—] น. พินถิ่นนอีก ๆ ไตรกว่ามีต
 นวต, ชื่อดอกไม้มีพันธุ์ชนิดต่างๆ. ดูมี. ทา.
 ๖. ๖. ๖. ๖. ๖. ๖. มีชื่อในหนังสือคือ กรรมวัด
 นี้ น. แบ่งส่วน บุญให้แก่ผู้ล่วง สิ้น ไป
 แล้ว ด้วยวิธี หลังน้ำตลล เวลาขึ้นหรือถ่วง

กรวบ [กฺรวบ] อ. เสียงดังเช่นเสียงฆ้องของแข็ง.

กรวม [กฺรวม] ก. รวม, ครบ.

กร่วม [กฺรวฺม] อ. เสียงเคียวของที่แข็ง, หรือเสียงของแข็งๆ กระทบกัน ร่ม เรือ โคนกัน.

กรวย [กฺรวย] น. ของกลม มียอด เรียวแหลม: ข้อต้นไม้ มี ๒ ชนิด คือ กรวยบ้าน และ กรวยป่า. กรวยแข็ง น. ลายที่ขอมและเขมรทำ ยอดเป็นรูปกรวย ป้ายลายเป็นเส้น ตัวที่มี ลาย ขอบตั้ง มี ยอดทำกรวยแข็ง.

กรวยิก [กฺระวะ—] น. น. นอการเวก. สันสกฤต 'กรวยิก' แต่มีชื่ออุษา.

กรือ [กฺรือ, (ช. ว. เวชฺฐโง)] ก. บั่นในให้ท้ายพันหลอด.

กรือก [กฺรือก] น. นกของเล็กๆ ชนิดหนึ่ง เรียกว่า นกขรกรือก, ลูกเล็กๆ ที่ออกมาตามลำมหงไปไม่เข้า เรียกว่า ลูกกรือก. ก. ไก่, เท้า, นวกร.

กรือจ [กฺรือจ] ก. รือจ, ลัก: กัทรอแต่ส่วนละเรื่องตละกรือจ.

กรือจ ๒ [กฺรือจ๒] ก. กรือจ, ก. กรือจแข็ง. ช. น. กำไลเท้า. กรือจไต ช. น. กำไลมือ.

กรือด [กฺรือด] ว. เขียวลง (เช่นผอมกรือด).

อ. เพ็ชร์ เช่น เพ็ชร์หนูกัดไม้.

กรือน [กฺรือน] ก. ลัก, เขียน, หบตไป, คอลเข้าไป, หรือ.

กรือบ [กฺรือบ] น. ขอบ, ว. แห่งเกราะ, ตรงข้าม กับหนึบ, ร่น.

กรือม [กฺรือม] ว. บัก, คลุม, ครอบ (เช่น นุ่งผ้ากรือม).

กรือย [กฺรือย] ว. ก้อนจำกั่ม (ไม้จืดหรือไม้หวานสนิท); ไม้สนุก, ไม้ครักครัน.

กระ [กฺระ] น. สัตว์ชนิดหนึ่ง คล้ายเต่าแต่ตัวแบน มีเกล็ดใส มี ลาย ข้อ ต้นไม้ใหญ่เมล็ดมีรสมัน; รอยต่างเป็นจุดๆ ที่ปรากฏตามตัวคนแก่ และสิ่งของบางอย่าง.

กระใจก [กฺระ—] ช. น. นกขลุ.

กระจอก [กฺระ—] (ช. น. เล็บ). น. นกเล็กตัวลาย อาศัยอยู่ตามชายคานเรือน. ว. ขาหยก; ง่อย.

กระจัด [กฺระ—] (ช. ขุจัด) ก. ขับไล่, ออกไป. กระจัดกระจาย ว. เรือราชไป, แดก ช่นขึ้นไป, ไม่รวมอยู่ในพวกเดียวกัน. กระจัดพลัดพราย ก. กระจัดกระจาย.

กระจ่าง [กฺระ—] ว. สว่าง, สุกใส.

ชัดเจน. แจ่ม.

กระจาย [กระจาย] (ข. ขุจาย) ก. แจ่ม, เลี้ยวให้บางออกไป. ว. กระจาย: ห่างกันออกไป, ไม่อยู่ชิดกัน.

กระจาด [กระจาด] (ข. กระจาด) น. ตันหญ้าชนิดหนึ่ง ใช้สานเสื่อ, เสื่อที่สานด้วยต้นหญ้าชนิดนั้น.

กระจัง [กระจัง] (ข. กระจัง = กระจาด) น. (๑) เครื่องตกแต่งหรือสามารชนิดหนึ่งสำหรับขังปลา; (๒) บังแดด ที่ปิด และ เปิดได้. ถ้าเป็นเครื่องบังแดดเรียกว่า กระจัง, ถัดติดที่หน้าหมวกเรียกว่า กระจัง.

กระจ่าง [กระจ่าง] ดู กระจ่าง.

กระจาเต็ม [กระจาเต็ม] น. รัน หรือ เรือที่ขาย เครื่องหอม ต่างๆ มี แป้ง และ น้ำหอม เป็นต้น.

กระจัง [กระจัง] น. เครื่องสูงสำหรับกันแดด รูปคล้ายร่ม.

กระจือ [กระจือ] น. ภาชนะสามารชนิดหนึ่งคล้ายกระหวด.

กระจู้ [กระจู้] น. ภาชนะสามารสำหรับห้อยและห้อยของอย่างอื่นก็ได้. กระจู้: กระจู้. กระจู้ น. ไม้เถา มีผล เป็น พวงๆ รูปผลคล้ายกระจู้.

กระจู๋ [กระจู๋] น. เครื่องพืดน้ำให้เรือเดิน รูปคล้ายแจว. กระจู๋: กระจู๋.

กระจุก [กระจุก] ว. ชู, ทำให้กลัว, ทำให้ตกใจ. กระจุก: กระจุก, กระจุก. กระจุก: กระจุก.

กระจุก [กระจุก] (ม. ส. กระจุก, กระจุก) น. กระจุก, โรง, เรือน, รัน; ห้องมีเครื่องเปิดสำหรับให้อากาศขับเชื้อโรค; ห้องของนักบวช เช่น ภิกษุสงฆ์. ในภาษาสันสกฤต คำ กระจุก หรือ กระจุก ยังใช้หมายความว่า ช่อง หรือ กระจุก แห่งดอกไม้ หรือผัก.

กระจุกพี [กระจุกพี] (ม. กระจุกพี, กระจุกพี; ส. กระจุกพี) น. คนมั่งมีพอเรือน; ผู้ดูแลการบ้าน, ผู้เป็นถึง แห่งสกุล; คน (เมื่ออาจเป็นบ่าว) แห่งสกุล, พลเมือง.

กระจูด [กระจูด] น. เครื่องใช้ ที่เป็นแผ่นๆ บางๆ สำหรับเขียนหนังสือ.

กระจูด [กระจูด] น. เสา ที่ปัก อยู่บนเรือ; ตรีบนหลังปลา; กิ่งไม้ที่แตกออกจากรากกิ่งใหญ่ตรงขึ้นไป. ว. สูง.

กระจูด [กระจูด] ดู กระจูด.

กระทรวง [กระทรวง] น. ทะบวงการของ

กระต้อน

กระถัก

รัฐบาลแผนกหนึ่งๆ มีหัวหน้าผู้ไม่เสมอภาค

กระต้อน [กระ-] ตู สะท้อน.

กระทำ [กระ-] ก. ทำ, จัดแจง, ตกแต่ง,
ปรุงขึ้น, สร้างขึ้น.

กระเทือน [กระ-] ก. ไหวไปตั้ง,
สั่นไปตั้ง.

กระแทะ [กระ-] น. เกรียนขนาดเล็ก
(เลื่อนมาจาก ระเบิด).

กระโทงชาย [กระ-] ตู กระโทงชาย.

กระบวน [กระ-] (ข.) ขบวนการ น. หมู่,
พวก, กอง, อนุชน, ชั้นเชิง.

กระบวน [กระบวน] ก. ประดับ, ตกแต่ง.

กระบวนกระบวน [กระ-] (ข) ขบวนการ
น. เล่ห์กล, ชั้นเชิง, อนุชน.

กระป๋อง [กระป๋อง] ข. น. กระป๋อง.

กระป๋อง [กระป๋อง] ตู กระป๋อง.

กระเบดกระบวน [กระ-] ตู กระเบด
กระบวน.

กระป๋อง [กระ-] ข. ทหวานดี, อร่อย.

กระผม [กระ-] ส. เป็นคำแทนชื่อผู้
น้อย (ประตมบุรุษ) เมื่อพูดกับผู้ใหญ่.

กระพืด [กระ-] 25๓๓ ผูก, ตาต.

กระพุ่ม [กระ-] น. มือทั้งสองที่ประนม

ขึ้น, พุ่ม.

กระแพง [กระ-] ตู กำแพง.

กระมวดี [กระมวดี] น. คำบถ, ทัมก.
(ใช้ตระกูลที่มี).

กระมอมกระเมม [กระ-] ข. ขะมุด
ขอมอม, เปื้อนเปื้อน, หมั่นหมอง.

กระมูท [กระมูท] ตู กุมท.

กระยา [กระ-] ข. น. เครื่อง (ราช
ศักดิ์ พระกระยาเสว=เครื่องกิน, พระ
กระยาเสว=เครื่องอาบ). กระยาบวช
น. เครื่องกินที่ไม่เจือด้วยของสกปรก.

กระยาโรงกี น. เครื่องเขียน. กระยา
เลีย ข. ต่างๆ, ประปนกัน (สำหรับ
สิ่งของ และต้นไม้). กระยาสารท
น. ขนมหัดด้วย ถั่ว งา และข้าว สำหรับ
เทศการสารท.

กระถับ [กระถับ] ตู ถอบ

กระถอก [กระถอก] ตู ถอก.

กระถับ [กระถับ] ตู ถับ.

กระถาใหม่ [กระ-] ๓๖๖๓ กระถาใหม่.
ตู กระถาใหม่.

กระถัก [กระถัก] ข. ก. จับ, ด้ง.

กระถัก, กระถักยูกิ [กระ-] ๓๖๖๓ กระถัก, ๓๖๖๓.

กระสัง [กระ—] ดู กระสัง.

กระเลียด [กระเลียด] ดู เกลียด.

กระเลือก [กระเลือก] ดู เกลือก.

กระสับ [กระไส] (ส. คุชย) น. โรคชนิดหนึ่งทำตาให้ขุ่นมัว.

กระษาปณ์ [กระสาป] (ม. กหาปณะ ส. คุรยาปณ) น. เงินตรา หรือน้ำหนักแห่งค่าต่างๆ (ถ้าเป็นทอง ก็เท่ากับ ๑๖ มก., ถ้าเป็นเงิน ก็เท่ากับ ๑๖ ปดะ, ถ้าเป็นทองแดงก็เท่ากับ ๘๐ รติกา); รูปชคือทองหรือเงิน. ไทยเรายังพิถีพิถันกับเงินหนึ่งตำลึง. **กระษาปณาวร** ว. มีค่าหนึ่ง กระษาปณ์ เป็นอย่างน้อย (เช่น ตำลึง).

กระสูท [กระสูต] น. ทรีพราหมณ์อย่างหนึ่ง.

กระเสี [กระ—] ข. น. ทาง, สาย.

กระหน [กระ—] ข. ก. รุนวาย, ไร่ร้อน.

กระหนาบ [กระหนาบ] ก. ประทับ, ทับ, คาบ; ปราบ.

กระหมวด [กระหมวด] ก. ผูก, ขอด. ขอให้เห็นแก่ใจ. 2566

กระหม่อม [กระหม่อม] น. ก. ลางกบวาลศีระ. ส. ฉัน. ดู, กระหม. ว. ขอรับ, จะ

(สำหรับพูดกับเจ้านาย).

กระหมุดกระหมัด [กระหมุด กระหมัด] ว. ไม่นั่น, ไม่นิ่ง, ไม่นัด; หวดหวัด; อย่างผูกไม่ถนัด.

กระหมับ [กระหมับ] ดู ขมิบ.

กระหมับ, กระหมับกระหมับ [กระหมับ—กระหมับ] ดู ขมิบ.

กระห้อยม [กระห้อยม] ดู ห้อยม.

กระหือ้ม [กระหือ้ม] ก. ดีใจ, อิ่มใจ.

กระหวัด [กระหวัด] ก. โอบเข้ามา, รวบเข้ามา, นึกน้อมเอามา.

กระหาย [กระ—] ข. ก. ร้อนใจ. อยาก, อยากได้.

กระเหม็ดกระเหม่ [กระเหม็ดกระเหม่] ก. ประหัดใจแต่ที่ควร. เขม็ดเขม่ ก็ใช้.

กระเหม็น [กระเหม็น] ก. เกิดกลิ่นเหม็น, สิ้น, เกิดเหม็นตัน.

กระเหมิม [กระเหมิม] ดู เหมิม.

กระเหมียว [กระเหมียว] ว. ขบลง (สำหรับห้อง), มีห้องขบลง. **กระเหมียวห้อง** ก. หักไม้ห้องขบลง.

กระโฮย [กระ—] ก. ร้องไห้, ร้องครวญ.

กระโฮ่ง [กระโฮ่ง] ก. พะ ชูงัน, นิ่ง หรือเดินตามแต่ไปเลยเท่าใจตน.

กระอวน [กระ—] ว. หอม.
 กระอึก [กระ—] ก. อึกที่ก, อึง.
 กระเอิบ [กระ—] ว. หวาน- เพราะ.
 กระเอา, กรังเอา [กระ—, ถัน—] ว. กลอม
 กล่อม.
 กระเอิบ [กระ—] ก. อิ่ม.
 กรัก [กรัก] น. แก่นขุ่น ใช้ย้อมผ้า.
 กรักขี้ [กรักขี้] น. ดินไม้ชะนิตหนึ่งสำหรับ
 ใช้ทำยา แก่นมีสีแดง.
 กรัง [กรัง] ก. ตืด. เน้น, แห่งติดอยู่.
 กรังขี้ [กระรังขี้] ตู. กษ.
 กรังขี้กาย [กระรังขี้—] ตู. กษ. กาย ในกษ.
 กรังขี้ [กระรังขี้] ส. น. ไม้กุ่ม, บาง
 แห่งว่า กุ่มขี้.
 กรังขี้ [กระรัง] ตู. กรังขี้.
 กรังขี้ [กระรัง] ตู. กรังขี้.
 กรัง [กรัง] น. หมอน้ำทำด้วยดิน รูป
 เป็นหม้อแต่คอสูง; ช็อกด้วยชะนิตหนึ่ง. ว.
 แคระ. เส็ก.
 กรับ [กรับ] น. ไม้คู่สำหรับตีจังหวะในการ
 ขับร้อง.
 กราก [กราก] 00303566 เตินครง เข้าไป โดยเร็ว.
 ว. แห่ง, ไม้เปือก, จัด อ. เสียงเช่น
 ลากกิ่งไม้.

กรากมาต [กระวาคาต] ตู. น. กร. ๑.
 กร่าง [กร่าง] ก. ฎูให้ เป็นจุดออกมา. อ.
 เสียง เช่น เสียงใบตาล แห่งที่ถูก ลมพัด แล้ว
 กระทบกัน.
 กร้าง [กร้าง] น. ช้อยไม้ชะนิตหนึ่ง ไม่มีแก่น
 อยู่ในพวกต้นไทร แต่ใบโตกว่า. อ. เสียง
 เช่น เสียงสายลวดกระทบกัน.
 กราด [กราด] น. ไม้กวาด มีด้ามยาว,
 เครื่องขูดโคลน ทำด้วย เหล็ก มีพื้น คล้าย
 กะต่าย ขูด มะพร้าว. ก. ดอกให้ แน่น
 พ่นน้ำ นก และไก่ แล้ว เอา ออก ฝั่ง. ๒.
 สาดไป เช่น ชิงกราด.
 กราดเกรียว [กราดเกรียว] ว. คุว้าย,
 เขี้ยวโหด, ไม้ตดหย่อน, เกี้ยวจีน.
 กราน [กราน] (ข. น. ไฟ) ก. ห้าม,
 หมอบ, ก้ม, กราบ, ชัน, ชันที่ (ไม่อ่อนตาม).
 กร้าน [กร้าน] ว. มีผิวด้าน, มีผิวไม่สทชัน,
 กะต้าง, แข็ง.
 กรานต์ [กราน] ส. (ม. กนุด) ก.
 ก้าวไป. เช่น สงกรานต์ = ก้าวไปพร้อม คือ
 พระอาทิตย์ก้าวขึ้นสู่ราศีใหม่.
 กราบ [กราบ] น. ไม้เสิมปากเรือให้สูงชัน.
 ก. แสดง การเคารพ คือ เอามือทั้งสอง
 ปู่ระดม ชัน เสริม หน้า ผาก แล้ว วาด ลง ที่พื้น

พร้อมกับหน้าผากหนึ่งและเข้าสอง เรียกว่า
เบญจางคประดิษฐ์ คือ พร้อมตัวของค้ำหัว.

กราม [กฺราม] น. พันซิวใหญ่อยู่ที่ขากรรไกร.

กราย [กฺราย] น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งรูปเหมือน
ปลาสาคร มีจุดดำ ๆ เื่องไป ตาม ครีบข้าง
ห้อง. ก. หอดคเชน, เดินเดินไป.

กราล [กฺราน] ช. ก. ปู, ลาด (กราส
กรีน หมายถึงลาดไม้สะตั้ง).

กราลัมพั้น [กฺราลัมพั้น] ตูใน กร๑.

กราว [กฺราว] น. ชื่อเพลงดนตรี เรียกกราว
นอก, กราวใน. อ. เสียงให้, เสียงคน
มาก. เสียงของมาด ๆ ที่ร่วงลง, เสียงเกาะ
ไม้หรือตบมือมาก ๆ.

กร้าว [กฺร้าว] ว. แข็ง. กะด้าง.

กร้า [กฺร่า] น. ค้ำหัวไว้ให้ปลาเข้ไปอยู่
เพื่อเอาเปลือก ล้อม. ก. หวด ตอ หมูที่
หวดไว้แล้ว.

กรี [กฺระ] ตู กริน.

กรีก [กฺรึก] อ. เสียงสังข์ของกะทนต์ัน.

กรีกกริว [กฺรึกกริว] ว. โพร. เคว. แห่ง.

กริ่ง [กฺริ่ง] ก. ระแวง. รังเกียจ, ไม้ไ
ไร่. อ. เสียงโลหะกะทนต์ัน. กริ่งใจ

ก. แคลงใจ, ระแวงใจ, ไม้ไร่ใจ.

กริช [กฺริช] ช. น. มีดสองคมรูปคด

ปลายแหลม.

กริณี [กฺระณี] ตู กริน.

กรีน [กฺระ—] (ส. กร๑ + อิน = กริน; ฝ.
กรี) น. สัตว์มีวง. ช้าง. ถ้ำช้างพัง

ไขว้กรีนี. (ถ้ำนี้เมื่อเข้าสมาคมกับศัพท์อื่น
ลบ น. ทั้งเสีย. กริกุมภี ส. น. น้ำ

เต่าช้าง คือ อวัยวะที่ขนนูน ออกมา ทางหน้า
ผากช้าง. กริครรชิต ส. น. เสียง

ร้องแปรแปรแห่งช้าง. กริจรรม,

กริจรมัน ส. น. หนังช้าง. กริทนต์

ส. น. งาช้าง. กริทากิ ส. น.
สิงห์โต. กรินาสา ส. น. งวงช้าง.

กริโบท ส. น. ลูกช้าง, ช้างลูก.

กริพันธ์ ส. น. เสาคู่ช้าง. เสาคู่คอง.

กริไพชยนต์ ส. น. ธงคู่ช้างนำไป.

กริมาจล ส. น. 'ผู้ทำลายช้าง' คือสิงห์โต.

กริมุกข ส. น. 'ผู้มีหน้าเหมือนช้าง' คือ
พระคเณศ. กริวิธ ส. น. ช้างประเสริฐ.

กริสาวก ส. น. ลูกช้างออกทะเลห้าปี.

กริสถนถ์ ส. น. โขลงช้าง. กรินทร์

ส. น. ช้างใหญ่, ช้างศึก, พญาช้าง บางที
เขียนเป็น กรินทร์, กเรนทร์.

กริบ [กฺริบ] ก. ตัดแต่น้อย. ว. สนิท

เช่น คมกริบ, เงียบกริบ.

กริรม [กริม] น. ปลาชนิดหนึ่งคล้ายปลาคัด.

กริรม [กรุ่ม] ก. กระหม่อม, ดีใจ, อิ่มใจ.

กริรยา [กริยา] ส. (ม. กริยา) น.

ชนิดคำในไวยากรณ์ ที่แสดงอาการ ของนาม: อาการทำ, การทำ; การประพฤติ, การทำตัว, การออกกำลังกาย, การคิดหา; การรักษารโรค; พิธีในลัทธิ, การบูชา; การไหว้; การร้อง; สมควร. กริยากริ ส. น. ผู้ทำกริยา. กริยาการิ ส. น. ผู้เริ่ม, ผู้วางใหม่; การตกลง, การกำหนด, ญ. กริยานิรเทศ ส. น. การทำให้แจ้ง, พิสูจน์; พะยาน. กริยานรูป ส. ว. ควรแก่การทำ. กริยาบถิ ส. น. การวางขา หรือเท้าบังคับโรค. กริยาบท ส. น. บทกล่าว การทำ, คำกริยา (ในไวยากรณ์). กริยาผล ส. น. ผลสำเร็จแห่ง การทำ. กริยาวิธิ ส. น. กฎ แห่ง การกระทำ, วิธี แห่ง การ ประพฤติ ตาม กฎ, การ ประ กอบ หน้า ที่. กริยาวิเศษณ์ ส. น. คำที่ ทำ กริยา ให้มี ลักษณะจำกั้ดมากรเข้า เป็นคำจำพวกหนึ่งใน

ไวยากรณ์. 06/03/2566

กริว [กรัว] ก. ไกษ, เลื่อง. (ใช้สำหรับเจ้านาย).

กรี [กรี] ตุ กริน.

กรีฑา [กรีฑา] ส. (ม. กรีฑา) น. การเล่น,

การเล่นเพื่อความสนุก, การเล่นเพื่อบำรุงกำลัง, การ เล่น เพื่อ แสดง ความ สามารถ.

กรีฑาเกิดขึ้น ส. น. เรือปั่นที่เล่นสำราญ. กรีฑาไกลศ ส. น. วิชา

(Art) แห่งความสนุก. กรีฑานาวี ส. น. หญิงงามเมือง. กรีฑาบรรพต ส.

น. จอม ปั่นที่เล่น, โลกที่สำราญ, เขาหรือ กอง หิน เป็น ที่ สนุก ใน สวน. กรีฑา

ประเทศ ส. น. แผ่นดินเป็นที่เล่น, สถานที่สนุก. กรีฑามยุร ส. น. นกของ

ซึ่งเลี้ยงไว้สำหรับเล่น. กรีฑามฤค ส. น. สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อความ เล่น รื่น เริง

เมื่อ เครื่องเล่น (เช่น รูปตุ๊กตาเนื้อ). กรีฑามหิธร ส. น. ตุ กริฑาบรรพต.

กรีฑามัย ส. ว. ล้วนไปด้วยความสนุก. กรีฑารถิ ส. น. รถสนุก, รถที่ใช้สำหรับ

ความสนุก (ตรงข้ามกับรถศึก). กรีฑารสิ ส. น. การเล่นอันสนุก. กรีฑารัตน์ ส.

น. 'แก้วแห่งความสนุก' คือการร่วมสังวาส. กรีฑาวิน ส. น. บ้างที่เทียวสนุก, ป่ารุก

(Park). กรีฑาวาปี ส. น. บ่อสำหรับความสนุก (ซึ่งมี เต่า ปลา ฯลฯ เลี้ยง

ไว้).

ไว้ก่อน). กริษาเวศม์ ส. น. เรือน
ที่สนุก. กริษาสกันต์ ส. น. นก
ที่เลี้ยงไว้เพื่อสนุก. กริษาสถาน ส.
น. ตุกริษาประเทศ

กรีด [กรีด] ก. ชีตลากไป. ถูมีดให้คม.
อ. เสียงร้องอันแหลม.

กรีด [กรีด] อ. เสียงร้องอันแหลม.

กรีดกราด [กรีดกราด] อ. เสียงร้องโดย
ความตกใจ.

กรีดกราย [กรีดกราย] ว. เอลงกราบ, เติร
ทอดแขน, ทอดกาย, มีท่าทางหีบโหรง,
ทำอะไรมิเต็มกำลัง.

กริษา [กริษา] ก. เคลื่อน, ตก, เติร, เป็น
หมู่ หรือ เป็น กระบวน (ใช้ ใน การ ท้า).
กริษาทัฬหี ก. ยก กระบวน ท้า. เติร
กองทัฬหี. กริษาพล ก. รวม พล เข้า
เป็นกระบวน.

กริษา [กริษา] ส. (ม. กริส) น. กุณ,
อจจาเร, จี.

กริษา [กริษา] ม. น. นวควาวัว พันที่
(สัตว์สี่ เป็นอัมพชะหนึ่ง).

กรู [กรู] ๘๖/๐๓ห้องที่ทำไว้ใต้ดินและใต้พระ
เจดีย์. ก. ถิ่น, ปัด, บัง, ร่องไว้
ข้างล่าง.

กรุง [กรุง] น. เมืองหลวง, เมืองใหญ่.

กรู้งกรู้ง [กรู้งกรู้ง] ว. กรีด กราบ, ทำ
ท่าจำรูญ.

กรู้งเขมมา [กรู้งเขมา=ชะเขมา] น. ต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ไม้เท้ายา.

กรูณา [กรูณา] ม. ส. น. ความเอ็นดู,
ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์, ความ
เอาใจช่วย เหลือเขา ใน เมื่อ เห็นเขาต้องภัย
ได้ทุกข์ ไม่แส่หาความลำบาก หัก ฉม
เขา, เป็นประการหนึ่งแห่งพรหมวิหารทั้งสี่.
กรูณาบร ส. ว. มีกรูณาเป็นเบื้อง
หน้า. กรูณามัย ส. ว. ประกอบด้วย
ด้วยกรูณา, ล้วนแล้วด้วยกรูณา.

กรูณ [กรูณ] ว. มีความหรือกลั่นแกล้งอยู่.

กรูบ [กรูบ] น. กะลาอ่อนของมะพร้าว;
ขนมแข็งบนก้อนขนมชนิดหนึ่ง. อ. เสียงดัง
เช่นเคียวถูกของแข็งๆ.

กรูบ [กรูบ] ก. ฉับและร้องบ่อๆ (เป็นคำ
ใช้สำหรับนกดเขา).

กรูย [กรูย] น. หลัด. ก. บั๊กหลัดกรายไป
เพื่อเป็นเครื่องหมาย.

กรูยกราย [กรูยกราย] ว. มุ่งหม้มไม่เวียน
ใจ, ร่วมร่วม.

กรู [กรู] ว. พร้อมกันจึง, ว่างไปพร้อมกัน.

กรุด [กรุด] อ. เสียงเช่น เสียงที่ลาก
ของตุไป.

กรณ [กะ—] ม. ส. น. ข้าง.

กรณกา [กะ—] ม. ส. น. ข้างพัง.

กรนทร [กะเรน] ตุใน กรน.

กรโหก [กะโร—] ตุใน กร ๖.

กฤต [กริด] ใช้อย่างเดียวกับ 'กฤต' ตุ กฤต.

กฤต [กริด] ส. (ม. กต) ไทยเขาใช้เป็ย
'กฤต' บ้าง 'กฤตฺถ' บ้าง สำหรับประกอบ
หน้าคำอื่น. น. การทำ; เหตุ, ผล; ชื่อ
บุคคลหนึ่งแห่งยุคทั้งสี่ของโลก. ตุ กฤตยุค.
ว. ซึ่งทำแล้ว, ทำเสร็จแล้ว, เสร็จ
แล้ว; ประพฤติแล้ว; ทำไว้ดีแล้ว, สมควร;
ดี; ดีลข้อแล้ว (เช่นหนี้). กฤตกร
ส. น. พระชเว. กฤตกรรม ส.
น. การที่ทำเสร็จแล้ว, ผู้มีหน้าที่อันทำ
เสร็จแล้ว. กฤตกาวิ ส. น. ผู้มีความใคร่
อันสำเร็จแล้ว. ผู้แสดงความปรารถนามแล้ว.
กฤตการ ส. น. ขาของผู้สมรณะแล้ว.
กฤตธรรม ส. น. ผู้ประพฤติตาม
ความสมควรแล้ว. ผู้มีอาชีพแล้ว. กฤต
นาม ส. (ม. ๒๖๖) ผู้มีชื่อ-คนแล้ว. กฤต
บรรพ ส. น. ยุคหนึ่งของโลก. ตุ
กฤตยุค. กฤตประณาม ส. น.

ผู้ทำเคารพ. กฤตประโยชน์ ส. น.
ผู้สำเร็จประโยชน์แล้ว. กฤตผล ส.
น. ผู้เต็มไปด้วยผล. ผู้มีผลสำเร็จแล้ว.
กฤตพุกขี ส. น. ผู้มีใจอันห้ามสัว
คือเรือนเสร็จแล้ว. ผู้ฉลาด. กฤตโทษน์
ส. น. ผู้กินอาหารเสร็จแล้ว. กฤต
มโนรล ส. น. ผู้สมปรารถนาแล้ว.
กฤตมาล ส. น. กวางลายเป็นจุด.
กฤตमुख ส. ว. คล่อง, ชำนาญ.
กฤตมุขีย์ ส. ว. มีรศากันกำหนดแล้ว.
กฤตบุคิ ส. น. ชื่อยุคที่หนึ่งแห่งยุคทั้งสี่
ของโลก (สัทบุค ก็เรียก แปลว่า ยุคทอง).
กฤตรุษ ส. ว. โกรธ, มีความขัดใจ.
กฤตลักษณ์ ส. ว. ซึ่งหมายไว้แล้ว, กต
ไว้แล้ว, ทำเอาไว้แล้ว; หมายไว้แล้วสำหรับ
ความดี; ประเสริฐ. กฤตวิทย์ ส. น.
ผู้เรียนวิชาจบแล้ว, ผู้รู้แล้ว, ผู้เล่าเรียน
แล้ว. กฤตศิลป์ ส. น. ผู้เรียนศิลปะ (Art)
จบแล้ว, ผู้ชำนาญศิลปะ. กฤตสัมพันธ
ส. น. ผู้เกี่ยวเนื่องกัน, ผู้สัมพันธมิตร.
กฤตหัสดี ส. น. ผู้ซึ่งมีอันผูกพันแล้ว,
ผู้รับอายุ (เช่นในวิชาของ). กฤตัญชลี
ส. ว. มีกระดูกเมื่ออันทำแล้ว, ยกมือไหว้
แล้ว (บางทีเขียนเป็น กฤตญาณุชลี)

กฤตาคม ส. น. ผู้ชำนาญ. กฤตายน

จ. น. ผู้ชำนาญยิ่ง. กฤตานุกร ส. น.

ผู้เลือกสิ่งที่เขาทำแล้ว, ผู้ตามอย่างเขา. ผู้ไม่

สำเร็จด้วยตนเอง. กฤตานุกุลย์ ส. น.

ผู้ช่วยเหลือ. ผู้อนุกุล. ผู้สมเคราะห์.

กฤตานุสาร ส. น. ประเพณีที่มีมั่นคง

แล้ว. ธรรมเนียม. กฤตานุการ ส. น.

ผู้ผิด. ผู้ละเมิด. ผู้ประทุษ. กฤตากรณี

ส. น. ผู้ประดับกายแล้ว. กฤตากริย์

ส. น. ผู้พันกษัตริย์. กฤตากริณีหาร ไททชิ

เป็น กฤตากริณีหาร บ้าง กฤตากริณีหาร บ้าง.

ว. มีอภินิหารอันทำแล้ว. มีบุษอันทำแล้ว.

กฤตาลัย ส. น. ผู้ได้ที่อยู่แล้ว.

กฤตาวธาน ส. น. ผู้เอาใจใส่. ผู้ดูแล.

ผู้ระวัง. กฤตาวาส ส. น. ผู้อาศัย.

กฤตาสบถ ส. น. ผู้ได้ที่อาศัยแล้ว.

กฤตอาหาร ส. น. ผู้กินอาหารเสร็จแล้ว.

กฤโตปการ ส. น. ผู้ให้ความช่วยเหลือ

แล้ว. ผู้ทำอุปการแล้ว.

กฤตติกา [กฤตติกา] ดู กฤตติ ๑.

กฤตย์ [กฤต] ส. (ม. กิจ) น. ชระ.

การงานที่พึง/คำสั่งหรือเสริญ, สิ่งที่น่า, การ

ทำเบญจนตร์. ไซว่า กฤตยาคุม ก็มี.

กฤตัญชลี [กฤตัญชลี] ดูใน กฤต.

กฤตา— ดูใน กฤต.

กฤโต— ดูใน กฤต.

กฤตปณิ [กฤตปณิ] ส. (ม. กฤต) ว.

กาลไร. กัฬร. กฤตปณิกาศี ส. น.

กฤตปณิ ส. น. มีใจ

ผดบ. กฤตปณิ ส. น. ดูจาก.

ดูแถวต้นประด.

กฤตมิ [กฤตมิ] ส. (ม. กฤต) น. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน. ทน.

กฤต [กฤต] ส. (ม. กฤต) ว. บาง, ห่าง, เค็ด,

คำ, จม, โข, ลอบ. กฤตกริณี ส. น.

ผู้มีทรัพย์น้อย. คนจน. กฤตกริณี,

กฤตกริณี ส. น. ผู้มีจุมตองคือพระ

สิวะ. กฤตกริณี ส. น. ผู้มีเอวบาง.

กฤตมิ [กฤตมิ] ส. น. ผู้โศก. คนทำการ

เพราะปลุก, ขาวนาร. กฤตกริณี: โด. ดู

กรรมก ค้วย,

กฤษณ [กฤษณะ] เขียนแสดงจาก กฤษ
สันสกฤต; มคธ กต. ตู. กต. และ กฤษ.

กฤษณ ^๑ [กฤษณี] ส. น. มหาชน.
ประชาชน, พระกุลชน.

กฤษณ ^๒ [กฤษณี] (M. ส. บัญ) น. พระเว.

กฤษณีกา [กฤษณีกา] เขียนแสดงจาก
กตีกา, ตู. กตีกา.

กฤษณะ [กฤษณะ] ส. (M. กฤษ) ว.
ซึ่งทรศแล้ว, โดแล้ว. กฤษณผล ส.
น. เจ้าที่เกี่ยวได้. ตู. กฤษ.

กฤษณะ [กฤษณะ] ส. (M. กฤษ) ว.
คำ, มีด, แร้ว; ชื่ออวตารอันเคื่องต่อ
แห่งพระวิษณุเทพ ปาง สืบเปิด หรือว่า เป็นตัว
พระนารายณ์ เอง ลงมาเสด็จในมนุษยโลก ชั่ว
คราว. พระกฤษณะนี้ คือ ที่ไทยเรารู้จักกัน
อยู่ในเรื่องพระอนิรุทธ์ (อนรุทธ์) คือ เป็น
ปู่พระอนิรุทธ์ เรียกว่า หัวบรมจักรกฤษณ์.
เดิมที่ พระวสุเทพ, ผู้สืบสายโลหิตมาจาก
หัว อยาคี ลงทาง หัวขุ ในจันทร์ทรงศ.
มีชายาสองคน คือ โรหิตี และ เทวกี;
เทวกี มีโอรสแปดคนตนที่แปด ชื่อ กฤษณะ;
พญางงส์. เจ้ากรุงมถุรา และ ก็เป็นลูกพี่ลูก

น้องกับ เทวกี ได้รับ คำทำนายว่า โอรส
คนหนึ่งใน จำพวก แปดคนนี้ จะสังหารคนง
เหตุ ฉะนั้น พญางงส์ จึง ให้จับ พระวสุ เทพ
กับนางเทวกีขังไว้. และ ทำบุตรที่ออกมาเสีย
ทุก คน จนถึง คนที่ หก, ครั้น นาง เทวกี
ทรงครรภ์ ครึ่งที่เจ็ด เทวดาจึง ย้าย กุมารเจ้า
กรรมก นาง โรหิตี ผู้มเหสีชายของ พระวสุเทพ.
จึงไป คลอด จาก กรรมก นางโรหิตี. กุมารนี้
ได้นามว่าพลราม หรือ พลเทพ. นางเทวกี
ประสูติโอรส อันเป็น คนที่แปด คือ พระ
กฤษณะ มีสีกายดำ มีขนที่อกอัน ต้องด้วย
มรกต ผลักฤษณะ. พระวสุเทพจึงพาพระ
กฤษณกุมาร นั้นหนี จาก กรุงมถุรา ข้ามแม่
น้ำยมุนาไป ผากไร่ แก่นาย โคบาล ชื่อมันทะ
กับนางโยคทา ผู้เมีย. ขอ แลก เอา ลูก ของ
นางโยคทาไปแทน. ส่งไปที่นางเทวกี แต่
พญางงส์ ทราบว่าเปลี่ยนตัวกัน แล้ว ส่งให้
ราช บรุษจับบรรดา เด็ก ที่เกิดใหม่มาให้หมด;
มันทะโคบาล กับนางโยคทา จึงพาพระ กฤษณะ
พระ พลราม และนาง โรหิตี พร้อม ด้วยพรรค
พวก อพยพหนี จากริม นครมถุรา นั้น ไป
ตั้งอยู่ที่ตำบลโคกลูก่อน แล้วภายหลังย้าย
ไปพุดุณทวานัน. จนพระกฤษณะกับพระพล

รามเค็มโต, ท่องเที่ยวไปในป่า เพื่หว่า
สัตว์กับเด็ก ๆ ลูกพวกโคบาล. พระกฤษณะ
เมื่อ ยังหนุ่ม ได้ พยายาม ที่จะ เป็น เจ้าอา
คิงส์. และ ชำระ พระอินทร์ จน ท้าวจ
คง มา จาก สวรรค์ สรร เสรีฤๅณ พระ กฤษณะ
แล้วตั้งให้ พระกฤษณะ เป็น เจ้า แห่ง สรรพพฤ
สัตว์: พระกฤษณะ ได้ โด่ไป คือ หญิง ไฉยงโค
เป็น ขาอา เป็นอัน มาก นับคือ พัน, แต่ตัว
โปรด ชื่อ นพราช: พระกฤษณะ สร้าง เมือง
ขึ้นใหม่ ที่มี ฝั่ง ทะเล เรียกว่า ทวารกา
หรือ ทวารวดี ใน กุชราชบุรี เมื่อ สังหาร
พญาองส์ แล้ว พระกฤษณะ ได้ อพยพพลเมือง
มฤา ไป อยู่ ที่ เมือง ใหม่, พระ กฤษณะ
เป็นมิตร ชอบ พอสันติ สมกับ พวก กษัตริย์
ปาวศพ คือ ลูก ท้าว ปาวศ, ซึ่ง ทำสงคราม
กับพวก กษัตริย์ ไกรพ. พระกฤษณะ ไม่ยอม
เข้าข้าง ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง แต่ได้ ไป เป็น ฮาวดี
ของพระ อรุชุน ใน สนามรบ: พระกฤษณะ มี
เมีย และ ลูก มากจนนับไม่ถ้วน ที่มี ชื่อเสียง
สำคัญคือ นาง รามณี มี โอรส สอง คน ใหญ่
ด้วยนามนี้ ชื่อ ประทอมน์ พ่อพระอนิรุทธ์
และถือกันว่าเป็น 3/250 มเทพ, ขาอา มี ชื่อ
อีกคนหนึ่ง ชื่อ นาง ชามพรดี บุตรี ท้าว
ชาม พวกร ราชฯ แห่ง หมี่ คือ ชมพู ทวน

หรือ ชมพูราช ที่มี ชื่อ อยู่ใน เรื่อง ราม
เกียรติ). กฤษณกัมภ์ ส. น. บัว
แดง. กฤษณเกษ ส. ว. มีผลดำ.
กฤษณโกศล ส. น. นิลแดงพระน.
กฤษณคดี ส. น. 'ผู้มีทางอันดำ'
คือไฟ. กฤษณศรีพ ส. ว. มีผลดำ.
กฤษณจรุณ ส. น. ผลเหล็ก.
กฤษณदार ส. น. 'ผู้มีตาอันดำ'
คือเนื้อ. กฤษณทนต์ ส. ว. มี
ฟันดำ. กฤษณไทรปายน [-ไทร-]
ส. น. 'กฤษณะชานเกาะ' ชื่อพระราชา
ผู้พรหมฤๅ. ได้ชื่อดังนั้น เพราะมีสีกาย
ดำ และเกิดที่เกาะในแม่น้ำคงคา, มารดา
ชื่อสัตยวดี. กฤษณเนตร ส. น.
'ผู้มีตาดำ' คือพระศิวะ. กฤษณปที
ส. น. หญิงทำดำ. กฤษณเบกษ
ส. (มี. กฤษณเบกษ) น. ข้ามรม: 'ผู้
อยู่ผู้ช่วยข้าง พระ กฤษณะ' คือ พระอรชุน.
กฤษณภักินี ส. น. 'ภักินีแห่งพระ
กฤษณะ' คือ พระธิดา. กฤษณภักดี
ส. น. ผู้บูชาพระกฤษณะ. กฤษณภักดี
ส. น. เลื้อยปรอท. กฤษณมณฑล ส.
น. ส่วน ดับแห่งดา. กฤษณมฤค
ส. น. เมล็ดดำ. กฤษณยาม ส.

น. 'ผู้มีทางซันดำ' คือไฟ. กฤษณรักรักษ์
 ศ. น. พระนารายณ์. กฤษณโลหะ
 ศ. น. หินมีแม่เหล็ก. กฤษณวรรณ
 ศ. ว. มีสีดำ. เขียวมีด. กฤษณวรวรตนิ
 ศ. (ฝ. กฤษณวฤตนิ) น. ตุ กฤษณกต.
 กฤษณวาฬ ศ. น. 'ผู้ทรงเครื่องดำ'
 คือ พระศิวะ. กฤษณศกุนี ศ. น. 'นก
 ดำ' คือ กา. กฤษณสารถิ ศ. น.
 'ผู้มีพระกฤษณะเป็นสารถิ' คือ พระอรหัน.
 กฤษณามิษ ศ. น. เหล็ก.

กฤษณา [กฤษณา] ศ. (ฝ. กฤษณา) น.
 ไทยใช้เรียกไม้หอมชนิดหนึ่ง มีสีดำ เกิด
 จากหวาย ใบงั้น ชื่อเรียก นางพราหมณ์ชายา
 ของเจ้าปาดทพ ทั้งห้า ตามเค้าเรื่องนักษะ
 เป็นคนเดียวกับนางกฤษณา ในเรื่อง กฤษณา
 สอนน้อง. ๖. คำ. มีด.

กฤษณามิษ [กฤษณามิต] ตุใน กฤษณะ.

กฤษณา, กฤษณิก [กฤษณา, กฤษณิก] ศ. น.
 คนโง่. คนทำกรรมเพราะปลุก. ขาวนา.

กฤษณิ [กฤษณิ] ศ. น. การโง่. การ
 เพราะปลุก. จมดำนา. กฤษณิกกรรม ศ.
 น. การทำกรรมเพราะปลุก. กฤษณิชาวัน
 ศ. น. ผู้มีอาชีพโง่เพราะทำนา.

กฤษณิก [กฤษณิก] ตุ กฤษณา.

กฤษ ๑ [กฤษะ หรือ กณ] ศ. น. อุบช
 การล่อลวง. ชื่นเชิง: การเล่นชนิดซึ่ง
 ทำให้คนฉงน: เครื่องโก. ๖. รวงฯ.
 มิวฯ. รุปรุ: ไม้. กฤษต ศ. น. เงิน.
 กฤษเมต น. เม็ด พราย อัน เป้น กธ.
 ชื่นเชิง. แขนบดาบ. สมจำ. วิธอันคมจำ.

กฤษ ๒ [กฤษะหรือกณ] ๖. เช่น, อย่าง. เหมือน.

กฤษต [กฤษต] น. ร่มชนิดหนึ่งมีคันยาว
 สำหรับเจ้า หรือ ภิกษุ: พระอาทิตย์ หรือ
 พระจันทร์มีวงรอบ เรียกว่า พระอาทิตย์ หรือ
 พระจันทร์ทรงกลด. ตุใน ทรงคิ้ว.

กฤษัน [กฤษัน] ๖. เกล็ดนกลาด. ต้นตพ,
 เรือระออยู่.

กฤษบ [กฤษบ] ก. ๖. ต. ก. เขาหินกลมกลม.
 กฤษบเกลื่อน ก. พุดปัดเนื้อความ.

กฤษบัตร์สัมเพลิง น. ชื่อพิธีพราหมณ์
 อย่างหนึ่งซึ่งทำแก้เสนียด. กฤษบต ก.
 ใช้น้ำ. ทดแทนกัน.

กฤษม [กฤษม] ๖. มีสัณฐานไม่เป็นเหลี่ยมไม้
 เช่น ลูกกระสุน. กฤษมกล่อม ๖. พอดี.
 สนิทสนม. กฤษมเกล็ดบัว ๖. พร้อมเพรียง
 กัน. ไม่แก่งแย่งกัน. เข้ากันได้สนิท.

กฤษณะ [กฤษณะ] ฝ. ศ. น. เป็อกคม,
 เชื้อสำหรับเกิดมนุษย์และสัตว์.

กลวง [กฺลวง] ว. เป็นรู หรือ เป็นโพรง
ตลอด, เป็นโพรงข้างใน.

กลวม [กฺลวม] ว. กลุ้ม, เกลื่อนกสาด.

กล้วย [กฺล้วย] น. ต้นไม้พวกหนึ่งลำต้นเป็น
ทาบ ๆ มีหลาย ชนิด ผลใช้ เป็นอาหาร.
กล้วยไม้ น. ไม้พวกหนึ่งขึ้นตามต้นไม้
อื่น เป็นกอ ๆ มีหลาย ชนิด พอกงาม
คนเอามาปลูกในกระเช้าแขวนไว้ดู.

กลศ [กฺลศ] ส. (ม. กลส) น. หม้อ
น้ำ, ถ้วย. ไทยใช้เรียก หม้อซึ่งมีพวยขาว
เป็นที่บรรจุ น้ำมัน ใช้ใน การมงคล
หม้อกลศ.

กลศ [กฺลศ] ส. กลศ.

กล้อ [กฺล้อ] น. เรือโคลน. ก. ทำให้กลม.
ว. กลม.

กลอก [กฺลอก] ว. สั่น, โคลง, ถลัม,
กล้ง, ไม่ลงที. กลอกกิลลับ ว. โยก
โคลง, พลิกแพลง.

กลอง [กฺลอง] น. เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง
ซึ่งตีด้วยหนัง ใช้ตี.

กล้อง [กฺล้อง] น. กลัด, ภาชนะกลมแบน
มีฝาปิด. 06/03/2566

กล้อง [กฺล้อง] น. เครื่องส่องขยายของให้โต
และยื่นทางไกลให้ใกล้. เครื่องขยายและ

สุมบุหรี, เครื่องนัตถุยา, เครื่องมือเป็นวง;
ข้อเข้าที่สี่แล้ว แต่ยังไม่ ได้ซ่อม ให้ขาว.

ก. คำ, ทบ, ทอง, เกลา, โกลน.

กล้องแก้ง [กฺล้องแก้ง] ว. เหวเล็ก
เอวบาง, อ้ออันอ่อน.

กลอน [กฺลอน] น. ล้อม, สลัก, ไม้ที่
พาดบนแป สำหรับ วางเครื่องมือช่างหึงควา; คำ
ประพันธ์ชนิดหนึ่ง มีหลายชื่อ เช่น กลอน
หก กลอนแปด.

กล่อน [กฺล่อน] น. โรคชนิดหนึ่งเกิดจาก
ของเหลวเข้าไป ชง อยู่ใน กระเพาะ ลุก อึ้งจะ
นำของเหลวนี้ เป็นน้ำ เรียกว่า กล่อนน้ำ
ก็เป็นโรคดี เรียกว่า กล่อนโรคดี น้ำนี้
หนอง เรียกว่า กล่อนหนอง.

กล่อน [กฺล่อน] ว. เล็กน, โส้น.

กล่อม [กฺล่อม] น. ชื่อมาตราเงินโบราณ=๑
โสฬส. ดู กล้าอืด. ก. ร้อง, ขับ, ฉนม,
แล้วโลม; ทำให้กลมกลิ้ง.

กล่อมแก้ง [กฺล่อมแก้ง] ส. กล่อม
แก้ง.

กลอย [กฺลอย] น. ไม้เถาชนิดหนึ่ง ใช้หัว
เป็นอาหาร. ก. บำรุง, พลอย, รุ่ม เช่น
กลอยใจ, กลอยสวาท.

กลัด [กฺลัด] น. กล้องรูปกระบอก, กระบอก



ก ล ี ต

ก ล า ง

หรือเมล็ดตาลที่ทำไข หนึ่งซองใส่ไว้.

ทรงไว้ ซึ่ง เสี้ยวแห่งดวงเดือน' คือ พระ

ก ล ี ต [กฺลิตฺ] ก. ขัด, บั๊ก, เหน็บ; คงอยู่.
แน่นอนอยู่. ก ล ี ต ก ล ี ม ก. ก ล ี ม ใจ, อีต
อ ต ในใจ.

ทิวะ. ว. ทรงไว้ซึ่ง หรือ นลาตวินกต.
ก ล ี น า ต ส. น. 'เจ้าแห่งเสี้ยว' คือพระ

ก ล ี น [กฺลัน] ก. เลือก. สรร, คัดเอา;
ต้มสิ่งที่เป็นน้ำคืดเอาแต่เนื้อ.

จันทร. ก ล ี น ธิ ส. น. 'คลังแห่ง
เสี้ยว' คือพระจันทร. ก ล ี ป (บางที

ก ล ี น ี่ [กฺลัน] ก. ออก, ทน, สะกดใจไว้,
อ ต ล ม ขา ย ใจ.

อ่านว่า กะหลาบ) ส. น. 'สิ่งที่ขัด
ส่วนอันหนึ่ง ๆ เข้ารวมไว้ด้วยกัน' หมายถึง

ก ล ี น ี่ [กฺลัน] (1. กตฺนุท. กตฺนุทก: ส.
กตฺนุทก. กตฺนุทก) น. ทะแ่ด, กะวอย.

ความว่า ข้อ. พวง, มัด; พวงธนู, กะบอ ก
อันมีลูกธนูเต็ม, มัดหางเกวญ; เชือกที่

ก ล ี บ [กฺลป] ก. พลิก, มแปรผัน, เปลี่ยน.
ค ี่ ม น. ก ล ี บ ก ล ี อ ก ส. ก ล ก ส.

ผูกรอบคอช้าง, ปลูกคอช้าง. ว. ทั้งหมด,
ทั้งสิ้น. ก ล ี บ ิน, ก ล ี บ ี่ ส. น.

ก ล ี บ พ ก, ก ล ี บ พ ก [กฺลปพก.—พก] 1.
ส. น. มีกพิศยอก (ผกนุ้).

'ผู้มีทรงหวง' คือคนกตุง. ก ล ี อ ก ร ส. น.
'ผู้พิศโยก' คือผู้ฉลาดในศิลปะ. ก ล ี อ ย น

ก ล ี ว [กฺลว] ก. ขาด, ตรงหมดศกใจ
ก ล ี ว [กฺลว] น. เกล็ดอก, เกล็ด. ก ล ี ว ก ล ี ย

ส. น. ผู้ราว้ววิชา เช่น ลำบนคมดาพ.
ก ล ี ว ก ล ส. น. นกกระชอก.

ก. เกล็ดอก, เกล็ด, อลฺกคส. ว. ขวมหมด,
จวนสิ้น. หาดหวัด.

ก ล ี [กฺล] ก. เล็ง, อาจหาญไม่กลัวใคร, แข็ง.
ก ล ก [กฺลวก] น. โรคผิวหนังชนิดหนึ่ง

ก ล ี ส [กฺลส] ส. ก ล ส.
ก ล ี [กฺล] 1. ส. น. ส่วน, เสี้ยว,

ขึ้นเป็นวงและมีอาการคัน (โรคดวงเดือน
ก็เรียก).

เศษ; เสี้ยวที่สับหมก, เสี้ยวที่สับหมกแห่ง
ดวงเดือน; การเล่นพนันชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า

ก ล ก ก ล ส [กฺลวกฺลส] ว. มากหลาย,
เกลื่อนกลาด.

ก ล (ดู ก ล ๑). ก ล ก ก ล ส ส. ว.
นลาตวินกต. ก ล ก ร ส. น. 'ผู้

ก ล ก [กฺลวก] น. ส่วนที่กลาง, ส่วนที่
ไม่ค่อนข้างโน้นข้างนี้. ก ล ก ค ี่ น น.



ส่วนของวันที่มีศ คือตั้งแต่ยามถึงยามรุ่ง.
กลางวัน บ. ส่วนของวันที่มีแสงสว่าง
คือตั้งแต่ยามรุ่งถึงยามค่ำ.

กลาต [กฺลาต] ว. เกลื่อน. ระตะ.

กลาบาต [กฺลาบาต] น. พวกรัณถ์ตาม
1พ. การตามไฟรัศมายาม (เป็นคำตัดมาจาก
'อกฺลาบาต' อยู่ใน 'อกฺลา').

กลาป [กฺลาป] ม. ส. น. หมวด, ฟ้อน.
กั. มัต; ผุงใหญ่. ตู. ใน กลา อ้อ.

กลาป็น, กลาปี่ [กฺลาป็น—ปี่] ตู. ใน กลา.
กล้าม [กฺล้าม] น. เมฆพระว้าว้าว. กลั่ม
เมื่อพร้อมกันเป็นก้อน ๆ ในกายคนและสัตว์
เรียกว่ากลั่มเมฆ.

กลาย [กฺลาถ] ก. ยักย้าย. เปลี่ยน. มนั.
ปรวน. เป็นอื่นไป. เปลี่ยนไป. ไม่คงเดิม.

กล้าย [กฺล้าย] น. ไม้ระฆังหนึ่งมีผลระเิบ
กล้ายกลัวย.

กล่าว [กฺล่าว] ก. พูด. แสดง. ขับร้อง. ขอ
สู้. กล่าวขวัญ ก. พูดถึง. พูดออก
ชื่อและมรรยาทของคนอื่น. พูดชมและดี.

กลาใหม่ [กฺลา—] น. การชุมนุมพลรบ.
กระทรวงมหาดไทย 2866

กล่าว [กฺล่าว] น. ชื่อมาตราเงินโบราณ ๒
กล่อมเท่ากับ ๑ กล่าว คือ อัฐ. ๒ กล่าวเป็น

๑ (พ). กล่าว หมายถึงว่า มะกล่าว
ข้าง กล่าว หมายถึงว่ามะกล่อคาหนุ.

กลี [กฺลื่อ] ก. ถวน. ระคน. ทละ.

กลี [กฺลื่อ] ม. ส. น. (ไทยเรขเขียนเป็น กลื่อ)
นามแห่งคณะเขยอยู่ในลัทธิพัสสะกา, ลุค
แพกับเขน. ดังนั้น คณะเขน กลื่อ จึงเรียก
ว่าคณะเขนฝี่ คือเป็นมารผลาญให้ฉิบหาย,
ต่อ ๆ มากก็เลยกลายเป็นมีตัว กลื่อ ซึ่งกล่าว
กันว่าเป็นผีร้าย สำหรับ คชย ทำความพิชิต
มาสู้คน. และในส่วนของพระมัน โกรธแพ
มาก ๆ จึงเรียกว่า กลื่อเขาสั่ง. จนเมื่อกลับ
ตัวได้ จึงเรียกว่า กลื่อออก พระฉะนั้น
คำ กลื่อ จึงมีนามแห่ง ผีร้ายตนหนึ่งมีคาชอ
โทษ มารดาชื่อ หิงษา เมียชื่อ พุทธิ
(ใส่ความ) มีลูก ๒ คนคือ มี๑ ๑ มฤตยู ๑.
กลีกาล ตู. กลื่อ. กลีกฎุจิกิ
ส. น. น่องหญิงแห่งผัว. กลีปรีดิ์ ส.
ว. มีนที่ขอบแห่งการทะเลาะวิวาท. มัก
ทะเลาะวิวาท. ประ กอบ ด้วย ความ ร้าว.
กลียุค (ไทยเรขเขียนเป็นกลื่อยุค) ส. น.
ยุคสุดท้ายและร้ายที่สุดแห่งยุคทอง (คือยุค
นี้มีอายุ ๑๒๐๐ ปีพพศ หรือ ๔๘๒๐๐๐ ปี
มาแล้ว. นับว่าเริ่มต้นเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ก่อนพุทธศก ๒๖๒๖ ปี: ณสุดที่

แห่งยุคนี้ โลกจักถึงความประลัย).

กลิ้ง [กฺลิ่ง] ก. หมุนไปตามพื้น.

กลิ้งกิ้ง [กฺลิ่ง] น. ชื่อแคว้นและชาวแคว้นนั้น (ในสมัยที่ปรากฏทั้งหลาย แสดงสถานต่างๆ แต่ที่แท้คือบริเวณบนฝั่งทะเลชื่อ ไคโรนัท จากใต้คัตตัก (Guttrak) ลงมาถึงมหิทรราชรัฐ). ไทยใช้ว่ากลิ้งกิ้ง. กลิ้งกราช น. น. พระราชามหิงชาวกลิ้งกิ้ง. กลิ้งกราชรัฐ น. น. แคว้นแห่งกลิ้งกิ้ง.

กลิ้ง [กฺลิ่ง] น. สิ่งที่อยู่ด้วยขมุก เช่น เหม็นและหอม.

กลี [กฺลี] ก. กลี.

กลี [กฺลี] น. ภาษาสำหรับใส่หมากหรือรูปรีๆ.

กลีบ [กฺลึบ] น. กายที่หุ้มเปลือกดอกไม้. ใช้เรียกของอื่นที่มีลักษณะเช่นนั้น เช่นกลีบเมฆ เป็นต้น.

กลิ้ง [กฺลิ่ง] ก. ทำให้กลิ้งด้วยอาการหมุน.

กลิ้งกิ้ง [กฺลิ่ง] ก. กลิ้งกิ้ง.

กลิ้ง [กฺลิ่ง] ก. ทำให้สิ่งลงไปในลำคอ, กิน.

กลุ้ม [กฺลุ่ม] น. หมอช; ค่ายที่มั่นเป็นก้อนกลม.

กลุ้ม [กฺลุ่ม] ก. รบ. รัวควงใจ.

กลู [กฺลู] ก. กล้อน.

กลูวระ, กลูพระ [กฺลูวระ. —พระ] น. น. รุ่งขาว, ขาวคพ. ที่เป็นของเปื้อนน้ำ.

กวัด ก. ทำให้แน่น, ทำให้เข้มแข็ง, เร่งรัด, ไล่. กวดขัน ว. เอาใจเอาใจ, เร่งรัดให้ยิ่งขึ้น.

กวณ ก. รบเร็ว, คนให้เข้ากัน, คนให้ทั่วกัน, เคียวแล้วคนให้แห้ง.

กวัก [กฺวัก] น. ชื่อนกตัวขนาดนกเขาหากินตามพื้นดิน. ก. โบกมือให้เข้ามาร.

กวัดแกว่ง [กฺวัดแกว่ง] ก. แกว่ง.

กวัดไกว [กฺวัดไกว] ก. แกว่ง.

กวา [กฺวา] น. ชื่อแดงชนิดหนึ่ง ผลเล็กใช้เป็นผัก.

กว่า [กฺว่า] ว. ชั่ง, เถิน, (เป็นคำสำหรับเปรียบเทียบในการประมาณ). กว่าชั่ง ว. ชั่ง, ชั่งน้ำหนัก.

กว้าง [กฺวาง] น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง จำพวกเมื่อมีเขาเป็นกิ่ง.

กว้าง [กฺวาง] ว. ขวาง, รุ่ง, ใหญ่. กว้างขวาง ว. แผลออกไปใหญ่โต, มาก.

กว้างตั้ง [กฺวาง—] จ. น. จีน ขาว มณฑลชื่อนั้น ในภาคใต้แห่งประเทศจีน.

กวาด [กฺวาด] ก. ต้อน. ทำให้เตียน; เอา

ยาบ้ายในลำคอ เรียกว่ากวดยา.

กวี^๑ [กวี] (ก. กวี) น. คีตก, โอง,
เรือน, ท້อย.

กวี^๒ [กวี] น. เครื่องสำหรับจุดและ
ตั้งของหมัก. ก. จุดด้วยกวี: ชันกวี
ก็เรียก. นำไปที่ละมา ก.

กวี [กวี] มี. ส. (ไทยเราเขียนเป็น
กวี, บางทีเลยเป็น กระวี) น. ผู้คิด,
ผู้แต่ง, นักร้อง: พระอาทิตย์: นกเสก,
นกลูก: สายมิ่งเวียนมา: ทพที คือ ข้อม
ขนาดใหญ่. ในคัมภีร์พุทธศาสนา แบ่ง
นักประพันธ์เป็น ๔ จำพวก คือ ๑. จินตกวี
แต่งโดยความคิด, ๒. สุตกวี แต่งโดยใช้
ฟังมา, ๓. อรรถกวี แต่งตาม ความจริง, ๔.
ปฏิภาณกวี แต่งกลอนสด. ๖. ฉลาด
รู้ ตัน (คือไม่มัวหลับตา), มีความคิด,
ชำนาญ. ๗. อักษร ๖ กับ ๗ มีก็
ใช้แทนกันได้ ใน มี. และ ส. กวีและ
กวี จึงอาจ เป็น ศัพท์เดียวกัน, ด้วยเหตุ
นี้ กวี จึงแปลว่า สิ่ง กวีได้. กวีเชยชู้
ส. น. 'ผู้ใหญ่ที่สุดของปวงกวี' คือพระ
วาทเมธี (ผู้แต่งรามายณะ). กวีนิพนธ์
มี. ส. น. คำประพันธ์ที่นักประพันธ์แต่ง.
ไทยใช้ว่า กวีนิพนธ์. กวีศึกษา ส.

น. บทเขียนทางกวี.

กวี [กวี] กวี.

กษณะ [กษณะ] ส. (มี. ขณ) น. ครุ,
ครึ่ง, คราว.

กษมา [กษมา] ส. (มี. ขมา) น.
ความอดกลั้น, ความอดโทษ. ก. กล่าว
คำขอโทษ.

กษัตริย์ [กษัตริ] ส. น. อาณาจักร, เขตต์,
แดน: กำตั้ง, อำนาจ: ตำแหน่งทหาร
หรือ กรมแห่ง ทหารปกครอง (บุคคลใน
ตำแหน่งนี้ ในครั้งโบราณตามที่ปรากฏใน
พระเวทมักเรียกกันว่าราชันย์ ไม่ใช่ กษัตริย์.
มาภายหลัง เมื่อจัด ตระกูล บุคคล ออก
เป็นตระกูล พระหม่อม เป็นตระกูล กษัตริย์
แล้ว จึงเรียกบุคคล ในตำแหน่งราชันย์นั้น
ว่า กษัตริย์, ประสงค์ ให้เป็น ตระกูลที่
สอง หรือตระกูลปกครอง หรือตระกูล
นักรบ) บุคคลในตระกูลนักรบหรือตระกูล
ที่สอง: นักรบ คือผู้ห้ามกัณฑ์ (ตาม
ที่แยกศัพท์ออกว่า กษตาคู, ทร, คือ
ไทร ชาติ ในความป้องกัน ซึ่งมครแสดง
ไปเป็น ตา ชาติ, แปลตามศัพท์ว่า ผู้บอง
กันอันตราย, เป็นนปงสกลสิ่งค้ อย่างเดียวกับ
กษัตริซึ่งแปลว่า เมีย เป็น นปงสกลสิ่งค้)

ศัพท์นี้มีไว้ใช้เรียกเจ้าอย่างเดียว เพราะคำ
เรียกเจ้ามีอีกต่างหาก คือ ราชน หรือราชันย์,
และระชนทุกคนเป็นชาติกษัตริย์, แต่ชาติ
กษัตริย์บางตระกูลเป็นราชัน บางตระกูล
ก็เป็นพลเมืองสามัญ เช่น พลทหารก็เป็น
ชาติกษัตริย์; ไทยเรานำมาใช้หมายความว่า
เฉพาะพระเจ้าแผ่นดิน ไม่ทั่วไปถึงทหาร
อื่นๆ และเขียนเป็นกษัตริย์. กษัตริย์ธรรม
ฉ. น. หน้าแห่งกษัตริย์. กษัตริย์ปติ ฉ.
น. เจ้าของอาณาจักร. กษัตริย์พันธุ
ฉ. น. ผู้เผ่าพันธุ์, บุคคลแห่งตระกูล
กษัตริย์; 'กษัตริย์เท่านั้น' หมายความว่า
เป็นกษัตริย์โดยชาติ แต่มิใช่โดยหน้าที่
(เป็นคำปรามาส). กษัตริย์รูป ฉ. น.
ทำนองแห่งกษัตริย์. กษัตริย์วิทยา ฉ.
น. วิชาที่นักกรมเรียบเรียงขึ้น (คือ ธนุ
เวท). กษัตริย์ราช ฉ. น. พระ
ผู้เป็นเจ้าใหญ่ในแผ่นดิน, พระเจ้าแผ่นดิน.
กษัตริย์ ฉ. น. หญิงแห่งตระกูลกษัตริย์.
กษัตริย์ (กษัตริ) ฉ. (ม. ขตุลย) น.
'ผู้ควรซึ่งเขตต์' ผู้ครองเขตต์, ผู้มีอำนาจ
อย่างกษัตริย์บุคคลในตระกูลนักรบ หรือ
ตระกูลที่สอง; อำนาจกษัตริย์. กษัตริย์

ชาติ ฉ. น. ตระกูลนักรบ. กษัตริย์
ธรรม ฉ. น. หน้าหรือธรรแห่ง
ตระกูลนักรบ, สงคราม, การปกครอง
 ฯลฯ. กษัตริย์ราช ฉ. น. หัวหน้า
แห่งกษัตริย์. กษัตริย์ยา, กษัตริย์ยาฉ.
ฉ. (ม. ขตุลย, ขตุลยนิ) น. นาง
กษัตริย์, หญิงกษัตริย์, เมียชาตินักรบ.
กษัตริย์ยารี ฉ. น. 'สัตว์แห่งตระกูล
นักรบ' คือ ปราศรม.

กษัตริย์ยา, กษัตริย์ยาฉ. [กษัตริย์ยา,—นี]
ดูใน กษัตริย์.

กษัตริ [กษัตริ] ดูใน กษัตริ.

กษัย ๑ [โกส] ฉ. น. การอาศัย, การ
อยู่; ที่อาศัย, ที่อยู่, ที่นั่ง, เรือน (เช่น
ขมกษัย=เรือนของพระขม, ทิวกษัย=เรือน
เทวดา, วิมาน); ที่อาศัยในแคว้นแห่ง
พระขม.

กษัย ๒ [โกส] ฉ. น. การสั้นไป, การ
หมดไป, การเสื่อมไป, การน้อยไป. กษัย
กาฉ. ฉ. น. คราวสั้นโลก, ที่สุดแห่ง
สิ่งที่ยาว. กษัยกาฉ. ฉ. น. การ
ไอแห่งวันโรค. กษัยบักษัย ฉ. น.
ข้างแรม. กษัยมาฉ. ฉ. น. เดือน

จักรพรรดิ ซึ่งถูกตัดออกเสียบ้าง เพื่อให้
พอสืบกับประสิทธิปแห่ง จักรพรรดิและสุริยคติ.
กษัยโรค ศ. น. ไข้ท้อง, วัณโรค.
กษัยสัมปที ศ. น. ความพินาศหมด
สิ้น, ความสิ้นศูนย์, ความแตกทำลาย.

กษาย [กษาย] ศ. (มี. กสว, กสวอ)
น. รสฝาด; ชะตัม, ยาชว. ว. รวง,
แดง, แดงอ่อน, แดงจืดเกลี้ยง (ตัสสีข้าว).
กษายิงตรี ศ. ว. ชั่งร้อยตัวตี่เหล็ก.
กษายพิสตร์, กษายพิณ, กษาย
พาส ศ. น. ด้ง.

กษิตินทร์, กษิติศ [กษิติน, -กษิต] จู
กษิตินทร์, กษิติศ, ใน กษิติ.

กษิต ๑ [กษิต] ศ. น. ผู้ครอง; ไข่เป็น
คำทำยแห่งสมาส เช่น กษิต, มณีกษิต=
ผู้ครองแผ่นดิน; พระเจ้าแผ่นดิน.

กษิต ๒ [กษิต] ศ. น. ผู้อาศัย; ไข่
เป็นคำทำยแห่งสมาส เช่น กษิต=ผู้
อาศัยบนเขาหรือบนที่สูง (พระวิษณุ). กษิต
กษิต=ชาวสวรรค์, เทวดา. ปริกษิต=ผู้อยู่
ระหว่างมนุษย์, พระอินทร์. ไข่. พินธุกษิต=
ผู้อาศัยพวกพ้อง2โลกกษิต=ผู้อยู่เหนือโลก,
ชาวสวรรค์.

กษิติ [กษิติ] ศ. น. ที่อยู่, ที่อาศัย, เรือน;

แผ่นดิน, โลก; มณฑล, จังหวัด; ชาติแห่ง
คน, ตระกูล (ใหญ่ใหญ่มี๕ตระกูล คือ ๐ท,
ตุรวัว, มุทฺหุ, ๐น, และ๐รุ ทั้งนี้รวมเรียกว่า
ชาติอารยัน). กษิติกษิต ศ. น. 'ผู้ครอง
โลก' คือพระเจ้าแผ่นดิน. กษิติกัมภ์
ศ. น. แผ่นดินไหว, กษิติชัณฑ์ ศ.
น. ถิ่นดิน. กษิตินัย ศ. น. ลูก
แผ่นดิน, กษิตินัย, กษิตินัยกษิต,
กษิตินัยวาร ศ. น. วันอังคาร.
กษิตินัย ศ. น. พื้นแผ่นดิน, พื้นดิน.
กษิตินัยพ, กษิตินัยวา ศ. น. 'เวลา
ในโลก' คือ พรหมณ์. กษิตินัย ศ. น.
'ผู้ครองโลกนี้' กษิตินัย ศ. น. ลูก
กษิตินัย, กษิตินัย ศ. น.
'ที่แห่งของโลก' คือพระราชา. กษิตินัย,
กษิตินัย ศ. น. ลูกกษิตินัย. กษิตินัย
ศ. น. พื้นแผ่นดิน. กษิตินัย ศ.
น. ผู้อาศัยบนดิน. กษิตินัย ศ. น. 'เจ้า
ของแผ่นดิน' คือพระราชา. กษิตินัย ศ. น.
'ลูกหญิงแห่งดิน' คือนางสีดา. กษิตินัย
กษิต ศ. น. โลก, จักรวรรดิ. กษิตินัย
ศ. น. พระราชา. กษิตินัย ศ. น.
'ผู้ทำดีให้มาก' คือศพ. กษิตินัย ศ. น.
ลูกกษิตินัย, กษิตินัย (ไทยเราเขียนเป็น

กษัตริย์ (น. 'จอมแห่งโลก' คือพระราชา. กษัตริย์ (ไทยเราเขียนเป็น กษัตริย์) ส. น. 'ผู้ครองโลก' คือพระราชา. กษัตริย์ (ไทยเราเขียนเป็น กษัตริย์) ส. น. 'ผู้เจ้าโลก' คือพระราชา.

กษัตริย์ [กษัตริย์] ส. (ฝ. จีฬ) ว. สั้น, หมดไป, เสื่อมไป. กษัตริย์โกศ ส. น. ผู้สิ้นคลังทรัพย์แล้ว. กษัตริย์เชือด ส. น. ผู้สิ้นกำลังที่จะเม่นอยู่. กษัตริย์เขม ส. น. ผู้สิ้นทรัพย์แล้ว. กษัตริย์บาป ส. น. ผู้สิ้นบาปแล้ว. กษัตริย์ศักดิ์ ส. น. ผู้สิ้นศักดิ์, ผู้หมดอำนาจ. กษัตริย์อายุ ส. น. ผู้มีอายุถึงขีดสุด. กษัตริย์ศรพ ส. (ฝ. ขีณา) น. 'ผู้สิ้นอาสวะแล้ว' คือผู้สิ้นบาปแล้ว, พระอรหันต์.

กษัตริย์อายุ [กษัตริย์อายุ] ตูใน กษัตริย์.

กษัตริย์ศรพ [กษัตริย์ศรพ] ตูใน กษัตริย์.

กษัตริย์นะ [กษัตริย์นะ] (ฝ. จิยอน, ชีปน) น. การปนว่า, การคิดเทียบ. ศัพท์นี้ดูท้วงทีเป็น สันสกฤต แต่ไม่พบที่ไว้ในภาษานั้นเลย.

กษัตริย์ [กษัตริย์] (ฝ. จีฬ) น. น้ันนมสด, น้ันนมข้น, น้ันนมข้นไม่, น้ัน. กษัตริย์กัณฐี ส. น. ผู้ยังมีน้ันนมในคอ, ผู้ยังมีน้ัน

กลั่นน้ันนม, เตือกน้ันนม. กษัตริย์กัณฐี ส. น. น้ันนม, กษัตริย์กัณฐี ส. น. น้ันนม. กษัตริย์กัณฐี [-คีรี] ส. น. 'ผู้ให้น้ันนม' คือโคนม. กษัตริย์กัณฐี [-คีรี] ส. น. แม่ันนม, นางนม. กษัตริย์กัณฐี ส. น. ทะเลน้ันนม. กษัตริย์กัณฐี (เราเขียนเป็น กษัตริย์กัณฐี) น. นมและน้ัน; 'การรวมเข้ากันเหมือนปนนมกับน้ัน' คือการส้วมกอด, การกัณฐี. กษัตริย์กัณฐี ส. น. ผู้ดื่มน้ันนม. กษัตริย์กัณฐี, กษัตริย์กัณฐี ส. น. ดู กษัตริย์, กษัตริย์ ส. ว. ปนกับนม. กษัตริย์กัณฐี ส. น. นมเปรี้ยว. กษัตริย์กัณฐี (เราเขียนเป็น กษัตริย์กัณฐี) ส. น. ดู กษัตริย์. กษัตริย์กัณฐี ส. น. ดู กษัตริย์. กษัตริย์กัณฐี ส. น. 'รสแห่งนม' คือ ครีม; เนย. กษัตริย์กัณฐี, กษัตริย์กัณฐี (เขียน กษัตริย์กัณฐี ก็ได้) ส. น. ดู กษัตริย์.

กษัตริย์กัณฐี, กษัตริย์กัณฐี [กษัตริย์กัณฐี,—ราชกัณฐี] ตูใน กษัตริย์.

กษัตริย์ [กษัตริย์] (ฝ. (ฉ. กฤษณ) น. ผาดไฉนา; ดู กฤษณ.

กษัตริย์ [กษัตริย์] (ฝ. กษา, กษา; ส. กษา) น. รสเผ็ด; ยาคับ, ยาง. ว. หอม; แดง,

แดงอ่อน, แดงเจือเหลือง (ตัวสีเขียว).

กสาย [กะสาย] ตุ กสาย.

กสาว [กะสาวะ] ตุ กสาว.

กสี, กสีกรรม, กสีการ, กสีกิจ

[กะสี,—ก้า,—กาน,—กิติ] (ฝ. กสิ, กสิกรรม, กสิการ; ส. กฤษี, กฤษีกรรม, กฤษีกฤษี) น. การหว่าน, การไถนา, การเพาะปลูก.

กสิก, กสิกร, กสิการ [กะสิก,—กะอนุ,—กาน] ฝ. (ส. กฤษิก, กฤษีการ) ตุ กัสส.

กสิน [กะสิน] ฝ. (ส. กุสิน) น. ชื่อกรรมฐานหมวดหนึ่งมี ๑๐ อย่าง. ว. ล้วน, ห้วน, ทั้งหมด.

กเสียร [กะเสียนุ] (ฝ. กสิ; ส. กฤษี) ว. ล้มบวช, ปล่อยเครื่อง, เป็นทุกข์.

กหาปณธ [กะหาปะนะ] ตุ กระทบฝ่า.

กฬาร [กะลามุ] ฝ. (ส. กฬาร) น. คนใช้, บ่าว. ว. สีสน้ำตาลปนเหลือง.

กว น. หมู, พวง; สันไม้ ที่จั่นเป็นกลุ่ม เช่น กวฝ่ เป็นต้น.

ก่อ ก. สร้าง, ทำ, ปูรขึ้น, ตั้งขึ้น.

ก้อ ว. กวัดคราบ/ใช้สำหรับโก.

กวก [กอกุ] ก. กู, กูละเค, กูละของ (วิธีทำ: ใช้กะปูลหรือถ้วย เป็นเครื่องคูด

โดยเผาสำลีข้างในให้อากาศเปลี่ยน).

ก้อก [ก้อก] น. ท่อสำหรับไขน้ำออกจากที่ขัง.

ก้อง [กอกง] น. หมู, พวง, เหล่า, กลุ่ม. ก. ทำให้เป็นกลุ่ม.

ก้อง [กอกง] น. เครื่องประดับหน้าอก; ชื่อแผ่นเต้า ที่มีดอกหญิง คล้ายเต้าที่หญิงรุ่นสาวใช้. ว. ใส, สวย,งาม.

ก้อง [กอกง] ว. ลั่น, ดังละเหือนไปทางอื่น.

ก้องกอบ [กอกงกอบ] น. สีพวงหนึ่ง.

กอด [กอกุ] ก. โอบไว้ด้วยมือ.

กอน [กอกง] ว. เก้า, เก้, นานกว่า; เดิม, มีม, แรก.

กอน [กอกง] น. แห่ง (ใช้ในสิ่งที่มีเนื้อรวมติดกัน เช่น กอนอิฐ, กอนกรวด, กอนหิน, กอนขนม).

กอบ [กอกง] ก. กำมือสองข้างติดกันขึ้นสิ่งของขึ้น. ว. บริบูรณ์, เต็มไป.

ก้อม [กอกง] น. ปลาย, ว. ค้อม, เคี้ยว.

ก้อมกิช [กอกงกิช] ก. ค้อม, เคี้ยว.

ก้อบ [กอกง] น. นิ้วเล็ก; อาหารชนิดหนึ่งคล้ายปลา ทำด้วยกุ้งสดซึ่งหั่นเนื้อเป็นชิ้น ๆ แล้วให้สุกด้วยน้ำต้ม, มีเครื่องประนมก้อ ตะไคร้ มะเขือเปราะ ใบมะกรูด, เมื่อต้องการให้เผ็ดก็ใส่พริกขี้:

ทั้งนี้ รวมลงในใบชะพลูเป็นคำ ๆ คล้าย
เมียง หยอด้วยน้ำพริกเผ่าซึ่งละลายเป็น
น้ำแล้วกิน.

ก้อย [ก้อย] น. นกบินสูงชนิดหนึ่ง, อี้อ้อย
หรือนางอ้อย ที่เรียก, อ. เมียงไกรอ้อย.

ก้อยอ [ก้อย-อ] ว. เป็นหยุม, คำเป็นคำขี้.

ก้อยอ ก้อยคิก [ก้อย-อ-ก้อย-คิก] ดู ก้อยอ.
(คำพูดซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเสียง อ-ว เช่นก้อย
มักจะเสิมส่วนแล้วเป็นเสียง อ-ต ได้แก่
โกลโกลเต, เกรเกรตง)

กะ น. เครื่องหมายโบราณสำหรับบอกที่นั่งของ
สวด เช่น สวดละ กะมหายาคิต้าหลวง.
ก. กิ่งหนต, หมาย, ตะม, ประมาณ.
ว. ใช้ร่วมกับคำวิเศษณ์ เช่น เหมือนกะ,
ราวกะ, เนิงกะ, บ. ใช้นำหน้าผู้รับพูดเช่นผู้พูด
กะน้อง, สัน, แทนคำว่า 'ก้อย' เช่นพี่กะน้อง,
กะเถินพี ก. หมายบังคับ, บังคับ.

กะถั่วว [กะถั่วว] อ. เสียงดังเช่นนี้.

กะกั้ง [กะกั้ง] (ข. กะกั้งตะ) น. น้ (คำนี้ใช้
กะกัว ไม่ได้).

กะเกริก [กะเกริก] อ. เสียงดังเช่นนี้,
เสียงอีกที่.

กะเง้ากะงอด [-กะงอด] ว. กะบั้งกะ
บอน, โกรธอย่างแสนงอน.

กะจิก [กะจิก] (ฝ. ฝ. กาจ=แก้ว, ขวดแก้ว)
น. แผ่นแก้ว, แก้วที่ทำเป็นแผ่น.

กะจิง [กะจิง] (ข. ฝ. ฝ. ง) น. สัตว์สี่เท้าในจำ
พวกเนื้อ ตัวขนาดกะต่ายป่า.

กะจือเน [กะจือเน] น. สัตว์สี่เท้า ตัวขนาด
หนู, ว. เล็ก, ไมโต.

กะจือยว้อย [กะจือยว้อย] ว. เล็ก, น้อย ๆ.

กะจะ ว. แฉะแฉ้ง, ซัดเจน.

กะจิว [กะจิว] น. ชื่อลาอย่างหนึ่ง คือ
ลาครีบ หรือลาขยหลังไม้; ปลายอยู่
ในพวกปลาตีน.

กะจิบ น. สักจันในน้ำ มีกลิ่นหวนควาย;
ชื่อขวงที่มีรูปคล้ายกะจิบ.

กะจิบปี [กะจิบปี] (ข. กะจิบปี) น. ชื่อ
เครื่องตีในจำพวกดนตรี.

กะจ้ำ น. จิวสำหรับตัดข้าวแดง; น้อยหนึ่ง
'คนใจ' ที่เรียก.

กะจ้าง [กะจ้าง] ว. สว่าง, สุกใส, ซัดเจน, แฉ่ม.

กะจาด [กะจาด] น. ภาชนะสานรูปเตี้ย ๆ
ปากกว้างก้นสอบ.

กะจาย [กะจาย] น. นกสี่ขาพวกหนึ่ง
มีหลายชนิด เช่น กะจายฝน, กะจายหัว
เหลือง, กะจายควาย, กะจายเหนือ.

กะจิบ [กะจิบ] น. นกตัวเล็กขนาดคนกล้าจุมพู่

ขอบหากินตามฟุ่มไม้กอไม้ และกอหญ้า.

กะจิวิต [กะจิวิต] (พ. เกะจิล) ว. เล็ก.

กะจุกิ [กะจุกิ] น. ถัง, ถัง.

กะจุกิกะจิกิ [กะจุกิกะจิกิ] ว. เล็กๆ น้อยๆ.

กะจุกิกะจุกิ [กะจุกิกะจุกิ] ว. ช่าง, เกล็ด
กลั่น, สับสน, ไม้เป็นระเบียบ; กระจาย
จากก้อนหรือกลุ่ม.

กะจุกิกะจิง [กะจุกิกะจิง] ดู กะจุกิกะจิม.

กะจุกิ [กะจุกิ] น. ส่วนของโคม หรือตะเกียง
ทรงที่จุดไฟ, คอไฟ.

กะจุกิกะจิม [กะจุกิกะจิม] ว. เล็กๆ
น้อยๆ นานาค.

กะจุกิ [กะจุกิ] ว. กระจายออก.

กะเจา น. ต้นไม้เปลือกเหนียว เปลือกที่ลอก
แล้วเรียกว่าปล.

กะเจา ว. เป็นผลเป็นที่ถูกตา (ตากะเจา).

กะเจิง [กะเจิง] ว. เดินไป, เลยไป, หลงไป,
แตกจากหมู่ไป.

กะเจิตกะเจิง [กะเจิตกะเจิง] ดู กะเจิง.

กะเจียบ [กะเจียบ] น. ชื่อผักมีรสเปรี้ยว
ใบและผลใช้เป็นอาหาร.

กะเจียว [กะเจียว] น. ชื่อผักมีดอกคล้าย
ขมิ้น ใช้ดอกเป็นอาหาร.

กะเจียร น. ผงเครื่องหอมต่างๆ ที่ประสมกัน.

กะโจม [กะโจม] ก. กะโดด.

กะโจม [กะโจม] น. เครื่องปกคลุมที่รวม
ยอดขึ้นให้สูง. ก. โอบเข้าไป, ชำไป,
เอื้อเข้าไป.

กะฉอกิ [กะฉอกิ] ว. แหว่ง, เว้า (เช่นผม
กะฉอกิ). ก. ล้นทศ, กะพ้อมออก.

กะฉอน [กะฉอน] ว. ตั้งสนั่น, หว่นไหว,
อื้อฉาว.

กะฉับกะฉิง [กะฉับกะฉิง] ว. คล่องแคล่ว,
กะปรี่กะเปร่าเหมาะแก่การ.

กะฉีกิ [กะฉีกิ] น. ของหวานทำด้วยถั่ว
มะพร้าวกับน้ำตาล ใช้เป็นไส้หรือหน้าขนม.

กะฉืด [กะฉืด] น. ชื่อผักน้ำ, ผักร้อนที่เรียก.

กะฉิม [กะฉิม] น. ชื่อผักมีกลิ่นหอมใช้ทำยา.

กะชดกะช้อย [กะชดกะช้อย] ว. คมคาย,
มีแรงอ่อน.

กะชอน [กะชอน] น. เครื่องกรองใช้กรอง
กะทิเป็นต้น.

กะชชะ น. ชื่อภาชนะสามอยู่ในพวกตะกร้า.

กะชัง [กะชัง] น. แฉงหน้าร้าน เป็นเครื่อง
กันสาด ปิดเปิดได้; ที่ขังปลาชนิดหนึ่ง
คล้ายข้อง เช่นที่แขวนอยู่ตามข้างเรือหรือ
ท้ายเรือ.

กะชนี [กะชนี] ว. ไก่, ชิด, จวน, ตี.

กะขับ [กะขับ] น. ผักพื้นเล็ก ๆ ไม้เป็นจุก ๆ
ผลเป็นหนามอย่างขี้ครอก, ก. ทำให้แฉ่น,
ทำให้เนียน, ทำให้ติดกันสนิท.

กะชาภิก [กะชาภุ] ก. จุดโดยแรง, กระตุก
โดยแรง.

กะชาโย [กะชาโย] น. ด้งมี. จัหวกร่น รวก
และเง้ากล้วยขมขึ้นขึ้น.

กะชิ่ง [กะชิ่ง] น. ต้นไม้มีใบคล้ายใบลาน.

กะชู้ น. ภาชนะสานตอห่อ ๆ สำหรับใส่ปูนและ
ของอื่น ๆ.

กะชุ่มกะชวย [กะชุ่มกะชวย ว. สมบูรณ์,
เปล่งปลั่ง, อุดมคติ, ผ่องใส.

กะเข้ น. น้ำอาบ (น้ำในพวกเข้).

กะเขย [กะเขย] (เข. กขั) น. แดงสำหรับกลบ
เรือนและถ่มด้วยใบไม้) น. เข้รังมึง
แดดฝน เข้บด่างใบเขย หรือใบจาว.

กะชิก ๆ [กะชิก—] อ. ด้งเรียงให้สะอื้น.

กะชิวกะชู้ [กะชิว—] ก. หนองขี้, เข้ด้.

กะชิว, กะชิวปะชิว [กะชิว,—กะชิว] ก.
พูดมา ๆ.

กะชี่ น. ผลหมากที่แก่ (ไม่มีไส้ขาว).

กะชี่น [กะชี่น] ก. กระเด็น, ข่านไป, สาด.

กะช้ำ ก. พุดรดกวน, พุดช้ำ.

กะเขย น. ข่าติดน กล้ายพระมา.

กะเขย ก. ขยับเขยตเข้าไปที่ละน้อย.

กะตก [กะตก] ก. ทำให้ปลายข้างหนึ่งสูง
ขึ้น, เขยขึ้น.

กะตกกะตมโก [กะตกกะตมโต] ก. ตั้ง
อยู่อย่างไม่มีอะไร. ว. ไม่มีอะไร.

กะตัง [กะตัง] น. ภาชนะสานแบนขอบกลม
สำหรับใส่ข้าว.

กะต้อมกะต้อม [กะต้อมกะต้อม] ว.
ค่อย ๆ ไป, ไม้กลิ้งเองแล้ว, ต้อมต้อม.

กะต้อม น. ขะส่ว ของชายหรือสัตว์ตัวผู้.

กะตอง [กะตอง] น. กระตุกหัวสัตว์บาง
พวก เช่นเต่าและปู.

กะตอน [กะตอน] ก. สะท้อนขึ้น.

กะตอน [กะตอน] น. ซื่อไม่กล้าผลเป็น
แก่ขม หัวก็ขมเป็น มีรสขม.

กะต้อ [กะต้อ] (เข. กขั) ก. อ่อนเปลี้ย,
อ่อนน้อม, หมดกำลังใจ.

กะตังงา [กะตังงา] น. ซื่อไม่คอก มีหลาย
ชนิด เช่นกะตังงา (ไม้สีเอซ), กะตัง
งาไทย (ไม้ขึ้นต้น), กะตังงาสาขาว (ไม้พุ่ม).

กะตาง [กะตาง] ก. ระอาใจ, เก้อ, ขวยใจ.

กะต้าง [กะต้าง] ก. เถ้ง. กะต้างกะต้าง
ก. ไม่อ่อนน้อม, ไม่กลัว.

กะตางตาง [กะตางตาง] ว. ตลกตมอง,

ไม่มีความละอาย.

กะตาน [กะตานุ] น. ไม้ที่ล้อยเป็นแผ่นๆ.

กะตานชะนวน น. แผ่นสำหรับเขียนหนังสือ ทำด้วยไม้แล้วทาดด้วยสมุกบ้างหินชะนวนบ้าง.

กะต่ากะต้าง [—กะต่า] ว. ไม่เรียบ, สี่ด้านๆต่าง ๆ, สีเลอะ.

กะตึก [กะตึก] ก. ไหว, แกร่ง, สั่น.

กะตู่ [กะตู่] น. เครื่องเล่นให้มီးเสียงเป็นเครื่องสัญญาณ.

กะตึบ [กะตึบ] ว. ชั่ว ๆ.

กะตึ น. ชื่อปลาเล็กรูปคล้ายปลาสกลิตแต่ตัวเล็กกว่า.

กะต๊ะกะเตียม [—กะเตียม] ก. อาการชวนให้จี้จี้.

กะตัง [กะตัง] น. ระฆังเล็ก ๆ มีรูไว้โพยห้อยสำหรับให้ลมพัดตัว. กะตังพระราม น. ชื่อต้นไม้.

กะตูกกะตึก [กะตูกกะตึก] ดู กะตึก.

กะตู่กะตัง [กะตู่กะตัง] ว. ทำพิธีขาดจริต, แสนงอน.

กะตูปกะตึบ [กะตูปกะตึบ] ก. เกือบไหวน้อย ๆ.

กะตูปกะตูป [กะตูป—] ดู กะตึบ.

กะตุก [กะตุก] น. โครงที่ยึดร่างกาย มีลักษณะแข็ง. กะตุกงู น. ไม้สั้นท้องเรือ.

กะเตก [กะเตก] ว. โบก, โคลง.

กะเต็น [กะเต็น] ก. ตะตอนไป, สะห้อนไป.

กะเคื่อ ก. ทำกันหยุบ ๆ.

กะเคาะ ก. ทำให้กะเด็นขึ้นเบาๆ. กะเคาะปาดิ ก. ทำปาดิให้ดัง ด้วยอาการกะดก. ถิ่นดินแพดานแล้วสลัดลง.

กะเค็ด [กะเค็ด] ก. เหยยขึ้น, ลงกันไม่สนิท.

กะเค็ยต [กะเค็ยต] ก. พาของไปด้วยสะเอว; ค้อนไป, เหยยค้อนไป.

กะเค็ยต [กะเค็ยต] น. กะตุร่อนที่คอหอย. ก. ดันให้พ้น (เช่นอาการของคนจมน้ำ).

กะเค็ยต [กะเค็ยต] น. เครื่องตำที่ขยอกขึ้น โดยใช้น้ำหนักตัวเหยียบปลายตำที่ทอดต่อจากขยอก มีเสารับกลาง. ว. แข็ง, กะตัง; โด่งดัง.

กะเค็ยต ๆ [กะเค็ยต—] ว. ชัน ๆ, กะแต่่ว.

กะเค็ยต [กะเค็ยต] ว. ชวกไขว้, กะตุกกะตึก.

กะโคก [กะโคก] ว. ขึ้นและลงซ้ำๆ. กะโคกกะเคก ว. มีอาการกะโคกและกะเคก.

กะโคต [กะโคต] ดู กะโจน.

กะโคน [กะโคน] น. ชื่อต้นไม้.

กะไต ว. กะไร, อะไร, ทำไม,

กะโต (ข. ว. เคย) น. ขึ้นขึ้นลงจากพื้น
 ต่ำไปสู่พื้นสูง หรือสูงไปสู่ต่ำ.
 กะต๋วมกะเตยม [กะต๋วมกะเต็ยม] ดู
 กะต๋วมกะเต็ยม.
 กะต๋องกะเต้ง [กะต๋องกะเต้ง] ดู กะต๋อง
 กะเตง.
 กะต๋อบ [กะต๋อบ] น. โรงเต็ยฯ.
 กะต๋อยต๋ิวิต [กะต๋อยต๋ิวิต] น. ชื่อขนาด
 นกขาง นอนตามพื้นดิน.
 กะตังกะต๋ิว [กะตังกะต๋ิว] น. ชื่อต้นไม้ใช้ยางทำประ โยชน์
 ได้ เช่นยางอินเดียนับเบอร์.
 กะตังใบ [กะตัง—] น. ชื่อไม้เถาใบยาวๆ
 มักขึ้นตามสวน ใบกินได้.
 กะตังมูตร [กะตังมูตร] น. เกลือที่เกิด
 จากเขี้ยว.
 กะต๋ิว [กะต๋ิว] น. นกขนขาวปากงุ้มอย่าง
 นกแก้ว.
 กะต๋ิวิก [กะต๋ิวิก] อ. เสียงไก่ตัวเมียร้อง.
 กะต๋าย [กะต๋าย] น. สัตว์สี่เท้าตัวเท่าแมว
 หูยาว มักกะโตด; เครื่องมือสำหรับขุด
 มะพร้าว.
 กะต๋ิก [กะต๋ิก] น. ภาชนะสำหรับใส่หม้อเมื่อ
 เวลาเดินทาง.

กะต๋อโรรัน [กะต๋อรัน] อ. รับประทาน, รับประทาน
 เร่ง, จะมกัเขมนั้น.
 กะตุ๋ก [กะตุ๋ก] อ. ซักเข้ามาโดยเร็ว, จอ
 เข้ามาโดยเร็ว.
 กะตุ๋กกะตุ๋ก [กะตุ๋กกะตุ๋ก] ว. ห้อยแกว่งไปมา.
 กะตุ๋งกะตุ๋ง [กะตุ๋งกะตุ๋ง] ว. ตุงตุง; ทำ
 ทำทางทั้งเนื้อทั้งตัว.
 กะตุ๋น [กะตุ๋น] อ. หมุน, ถั่ว, ผลักไป; เตือน.
 กะเตง [กะเตง] ว. แกว่ง, แขนง.
 กะเต็ม [กะเต็ม] น. นกขนเขียวปากแดง
 กินปลา ตัวขนาดนกกลางขน.
 กะเตาะ [กะเตาะ] ว. ร่ม, พังแตกเนื้อสาว.
 กะเตาะกะเตาะ [กะเตาะกะเตาะ] ว. บื้อเบื้อ, ไม้แข็งแรง;
 สอนเค็ม.
 กะเต็อง [กะเต็อง] อ. เยชอชัน, เค็ลชัน;
 เบาชัน, เจริญชัน, พูลาชัน.
 กะเต [กะเต] น. สัตว์สี่เท้าคล้ายกระรอก; ชื่อของ
 เล็กๆ สำหรับตีขามขามเป็นต้น.
 กะเตว [กะเตว] ว. ฤทธิ์ที่ไม่ปรบถวน
 บ่อยๆ, ห้อยๆ, บ่อยๆ.
 กะเตว [กะเตว] ว. แสดงลักษณะ ของ
 การร้องหรือการทวงสิ่งของบ่อยๆ ใ้ว่า
 ร้องกะเตว ๆ.

กะไต้ก [กะไต้ก] อ. เสียงไก้ตัวผู้ร้อง.
 กะโตกกะตาก [กะโตกกะตาก] ก. ฉาวขึ้น,
 ไม่เจียม, เผลอเรื่อง, ทนเสียงให้ปรากฏ.
 กะโตงกะเตง [กะโตงกะเตง] ว. พัวพัน,
 ติดอยู่รุ่ง.
 กะโต้งโห่ง [กะโต้งโห่ง] อ. เสียงนกลุงร้อง.
 กะถล [กะถล] ก. ขยับไป, เลื่อนไป, ถอย
 ออกไปหน่อย, เขยิบกันไป.
 กะถาง [กะถาง] น. ภาชนะสำหรับปลูก
 ต้นไม้ หรือใส่ดินและของต่าง ๆ.
 กะถิน [กะถิน] น. ไม้พวงหนึ่งมีหลายชนิด
 เช่น กะถินเทศ ต้นมีหนาม ดอกเหลือง
 มีกลิ่นหอม, กะถิน(บ้าน) ไม่มีหนาม
 เก็บเอาใบอ่อนมาใช้เป็นผัก. กะถินพิมาม
 น. เป็นชื่อต้นไม้ใช้ทำยา ต้นใหญ่กว่า
 กะถินมาก.
 กะถิบ [กะถิบ] ค. ะถด.
 กะโถน [กะโถน] น. ภาชนะสำหรับบ้วนน้ำ
 และทิ้งของต่าง ๆ ที่ไม่ต้องการ.
 กะทก [กะทก] ก. กะชาด, กะตุก, กะแทก.
 กะทกข้าว ก. เอาข้าวใส่กะดั่งร่อนพลาง
 กะตุกพลางเพื่อให้กากข้าวแยกจากข้าวสาร.
 กะทกรก [กะทกรก] น. ต้นไม้ใช้ทำยา.
 กะทง [กะทง] น. ข้อความที่กำหนดเป็น

ข้อ ๆ; ห้อง; ภาชนะที่เชื่อมด้วยใบตอง;
 ไม้ที่วางพาดปากเรือ กันเป็นห้อง ๆ.
 กะทบ, กะทบกะทัง [กะทบ,—กะทัง] ก.
 ถูกต้องเข้า. ว. เปรียบเปรยถึง (สำหรับ
 การพูด). กะทบกะเทียบ ว. เปรียบ
 เปรย ให้สะเทือนถึง (สำหรับการพูด).
 กะทือ น. ภาชนะสานสำหรับใส่เสื้อผ้าและ
 ของอื่น ๆ.
 กะทือก [กะทือก] ก. กะแทกขึ้นกะแทกลง,
 กำแน่นแล้วรูดขึ้นรูดลง.
 กะท้อ น. ไม้ต้นมีผลกลมรสเปรี้ยวเจือ
 หวาน เมื่อติดเมล็ดเป็นรูป; สะท้อ ชื่อว่า,
 กะท้อนกะแท่น [กะโถนกะแท่น] ก.
 ไม้ติดต่อกัน, ขาดแน่นขาดดี.
 กะท้อม [กะท้อม] น. เรือยนต์ ๆ; ไม้ต้น
 ใบมีรสเมาคล้ายฝิ่น.
 กะท้อมกะแท่น [กะท้อมกะแท่น] ว. เด็ก ๆ
 น้อย ๆ, ไม้ใหญ่โต.
 กะทือ น. ภาชนะเครื่องหุง ต้ม และทอด
 รูปแบน ๆ.
 กะทัง [กะทัง] ก. ให้เสียงสัญญา เช่น ะ
 หังแตร กะทังโอ. บ. ถึง, จด.
 กะทังคิต [กะทังคิต] น. ไม้ต้นมียางเหนียว
 กล้ายาว,

กะทังหัน [กะทังหัน] น. ชื่อต้นไม้ป่า.

กะทังวัด [กะทังวัด] ว. สมทรง, เหมาะเจาะ.

กะทิง น. นกขนลายเป็นจุด ๆ กระ ๆ ลักษณะคล้ายนกควัก.

กะทิงชาย [กะทิงชาย] น. คนผู้ชาย; กะโทชาย ก็ว่า.

กะทิงาย [กะทิงาย] น. กะบุงเสื่อปากผาย ๆ.
ก. กะทงของเอากากออก.

กะทิงี น. น้ำที่คั้นออกจากเชื่อมะพร้าว; ชื่อเมล็ดที่คล้ายเป็นจุด ๆ ปากดำ ตัวเล็กกว่านกกะจาน.

กะทิง [กะทิง] น. วัชป่า; ไม้ต้นใบและผลคล้ายสารภี แต่ผลกลมกว่า เปลือกนอกของเมล็ดแข็ง ใช้ทำลูกกลากหรือกะบวยของเล่น.

กะทิงป [กะทิงป] ก. ชกเท้ากะแตกลงไป.

กะทิงบยอบ น. ต้นไม้เล็ก ๆ ใบคล้ายใบมะขาม มีความรู้สึกไหวตัวได้.

กะทิงอ [กะทิงอ] น. ชื่อว่านใช้ เป็นเครื่องยา.

กะทิงู [กะทิงู] น. นกขนสีเทา ๆ ตัวขนาดห่าน ปากยาวมีเหนียง.

กะทิงู [กะทิงู] ๐๓/๒๕/๕๖ ก. ตี; กะแตกให้ออก, เอาของกะแตก.

กะทิงูลาย [กะทิงูลาย] น. ไม้เถาที่มีอยู่ตามป่า.

กะทิงูหม่า [กะทิงูหม่า] น. ไม้เถาต้นและใบคล้ายต้นข้าวสาร.

กะทิงูเหว [กะทิงูเหว] น. ปลารูปคล้ายปลาเข็ม แต่ตัวโตกว่ามาก.

กะทิงูม [กะทิงูม] น. ไม้ต้นมีหลายชนิด เช่น กะทิงูมา กะทิงูขี้หนู. ก. เอาเห่าที่น้ำเมื่อเวลาวางน้ำ.

กะทิงู น. หัวซัด, ข้อความ, เค้าเง้อม; เถาวัล.

กะทิงูย [กะทิงูย] น. คนและสัตว์ที่ไม่ปรารถนาเป็นชายหรือหญิง; ผลไม้ ที่มีเมล็ดสีส้ม.

กะทิงูเว [กะทิงูเว] ว. ต้มเอียงที่ตออยู่; ใช้พูดว่าเอียงกะเทเว.

กะทิงูเว น. สิ่งที้อ่อนออกจากพื้นเดิม. ก. ทำให้ล่อนหลุดออก.

กะทิงูม [กะทิงูม] น. ผักคล้ายหอม หัวเป็นกลีบมีกลิ่นเผ็ดร้อน ใช้ปรุงอาหาร.

กะทิงู น. แมลงเล็ก ๆ ตัวมีกลิ่นเหม็น.

กะทิงูก [กะทิงูก] ก. กะตบ, กะตุง.

กะทิงูก [กะทิงูก] ๕๖ ว. แดกดัน, ประชด.

กะทิงูน [กะทิงูน] ๕๖ ว. ดังนั้น, อย่างนั้น; มักใช้ กระนั้น.

กะทิงูน ๕๖ ว. อย่างนี้, เช่นนี้, ดังนี้; มักใช้ กระนี้.

กะทิงูน [กะทิงูน] ๕๖. เช่นโน้น, อย่างโน้น; มักใช้ กระโน้น.

กะทิงูน น. นกขนลายมีปากแข็งสำหรับเจาะต้น

ไม้หาอาหารกิน.

กะบก [กะบก] น. ไม้ต้นมีเมล็ดในกินได้.

กะบวย [กะบวย] น. ภาชนะสำหรับตักน้ำ

โดยมากทำด้วยกะลามะพร้าว มีด้ามถือ.

กะบอก [กะบอก] น. ไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อน,

ของอื่น ๆ ที่มีรูปเช่นนั้น เช่นกะบอกปิ่น,

กะบอกลา; ชื่อปลาน้ำเค็มตัวเล็กกลมขาว

มีเกล็ด.

กะบ่อนกะเบ้น [กะบ่อนกะเบ้น] ดู ตะ

ท่อนกะแท่น.

กะบะ น. ภาชนะไม้รูปแบน ใช้แทนถาด.

กะบัง ๑ [กะบัง] ญ. ดอกไม้ (คำนี้ใช้

กะบัง ไม้ได้).

กะบัง ๒ [กะบัง] น. เครื่องกัน, เครื่องรับ

เช่น กะบังดอก. กะบังหน้า น. กรอบ

หน้า เป็นเครื่องประดับ.

กะบาก [กะบาก] น. ชื่อไม้แก่น ต้นใหญ่

คล้ายต้นยาง.

กะบาย [กะบาย] น. กะบุงเล็ก.

กะบี น. แผลง, แผ่น, ชั้น.

กะบั้ง [กะบั้ง] น. เรียกที่ดินน้อยๆ แปลง

หนึ่งๆ ว่า ^{06/03/2564} กะบั้งหนึ่งๆ.

กะบิด [กะบิด] ก. บิดเชือกหรือดอกให้

เขม็งจนเขมวดเป็นปม,

กะบิด [กะบิด] น. หมู, พวง, บรรดา; แบบแผน.

กะปิ น. มีครูปดอบ มีฝัก ใช้เหน็บเป็น

เคี้ยวติช.

กะบั้งกะบอน [กะบั้งกะบอน] ว. เจ้าๆ

งอดๆ, บ่นไม่รู้จักจบ.

กะบุง [กะบุง] น. ภาชนะสานรูปกลมสูง

แต่พื้นก้นเป็นสี่เหลี่ยม.

กะบู้กะปู้ ว. บุก, ขุน, บุกแฟน.

กะเบน [กะเบน] น. ปลาตัวแบน ๆ หน้า

เป็นเม็ดคาย ๆ ทางขาวริ้ว; ชายฝั่งที่

ม้วนเหน็บไว้ข้างหลัง. กะเบนเหน็บ

น. ส่วนอวัยวะที่หลังตรงเหน็บชายกะเบน.

กะเบาะ น. ต้นไม้คล้ายต้นกะเบีมี ดอก

เรียกว่าดอกกาหลง.

กะเบียด [กะเบียด] น. ส่วนหนึ่งโมลีของนิ้ว.

กะเบียดกัเสี๋ย [กะเบียดกะเสี๋ย] ว.

เกินแก่เล็กแก่น้อย, เบ็ดตกโร, ฝัดเคือง,

ลำบาก.

กะเบียน [กะเบียน] น. ไม้ผล ต้นคล้าย

กะเบาะ แต่ผลเล็กกว่า.

กะเบือ [กะเบือ] น. เครื่องบุง เครื่อง

ลาด ทำด้วยดินเป็นคัน; ชั้นของภาชนะดิน

หรือแก้วที่แตกออก.

กะเบี น. ชั้น, แผ่น.

กะเบาะ น. แผ่น, ชั้น, ส่วน.

กะปรีบกะปรีอบ [กะปรีบกะปรีอบ] ว.
ห่อข่อย ๆ, ที่ละเล็กละน้อย.

กะปรีกะเปร่า [กะปรีกะเปร่า] ว. แคล้ว
คล่อง, ว่องไว.

กะปลกกะเปลี้ย [กะปลกกะเปลี้ย] ว.
อ่อนแอ, ไม่แข็งแรง, หุพพล.

กะปือกะแป้ [กะปือกะแป้] ว. ถัด
น้อย, ไม่แข็งแรง, อ่อนแอ.

กะบ้อง [กะบ้อง] น. ภาชนะรูปเป็นกะ
มด ทำด้วยเหล็กกวาด หรือสังกะสี เป็น
ต้น สำหรับบรรจุของต่าง ๆ.

กะปอดกะแปด [กะปอดกะแปด] ว. ออด ๆ
แอด ๆ (เป็นกริยาที่บ่นรำไร).

กะประ น. ชื่อพืชชนิดหนึ่งตัวโตขนาดนิ้วมือ
ยาวราวลิ้นกล้วย, หลังแบนสีหม่นข้างสีดำนเป็น
จุดๆ ท้องสีแดง, อากาศร้อนไม่ประเปรียว.

กะปี่ น. ของเค็มทำด้วยกึ่งกับเกลือโซลกลและ
หมักไว้ ใช้ปรุงอาหาร, ชื่อเค็ม ก็เรียก.

กะปุก [กะปุก] น. ภาชนะรูปคล้ายไห หรือ
หม้อเล็ก โดยมากสำหรับใส่ของที่เย็นน้ำ
เช่น กะปุกน้ำปลา กะปุกหมึก.

กะเป่า น. เครื่องใช้ รูปคล้ายถุงหรือกะเพาะ
ทำด้วยหนังบ้างผ้าบ้างสำหรับใส่ของต่าง ๆ

ใช้คาดเอวหรือติดไว้ ที่เสื้อหรือกางเกงก็มี.

กะเปาะ น. รูปนูนกลม,

กะโปก [กะโปก] น. ผักพริกที่มีหนามเป็นตุ่ง
ในที่ลับของชายเป็นที่กลั่นน้ำกาม.

กะโปรง [กะโปรง] น. ภาชนะเย็บด้วยกวม
หมากหรือใบไม้สำหรับใส่ของต่างๆ; ฝานึ่ง
ผู้หญิงฝรั่ง.

กะผลิกะผลาม [กะผลิกะผลาม] ว. ลุก
ลม, งกกัน.

กะฝัก [กะฝัก] น. มาตรการวง ส่วน ๑ ใน ๔
ของกะเพาะ.

กะเฟลิก [กะเฟลิก] ว. เขยง.

กะโผลกกะเฟลิก [กะโผลกกะเฟลิก] ดู
กะผลก,

กะพง [กะพง] น. ชื่อปลาทั้งน้ำจืดและ
น้ำเค็มมีหลายชนิด; หอยชนิดคล้ายหอย
แมงป่อง แต่ตัวเล็กกว่ามาก.

กะพรวดกะพรวด [กะพรวดกะพรวด] ว.
ลุกลม, ลนลาน, พรวดพรวด, ตกๆหล่น ๆ.

กะพริ้งกะแพ้ง [กะพริ้งกะแพ้ง] ว.
บกร่อง, ไม่บริบูรณ์.

กะพริบ [กะพริบ] ก. ขยับตา.

กะพล้อ [กะพล้อ] น. กะบอกตัดหน้าปาก
แฉลบอย่างปากพวยกา.

กะพลอมกะแพลอม [กะพลอมกะแพลอม]

ว. ไม่เสมอ, มีบ้างไม่มีบ้าง.

กะพ้อ น. ไม้ต้นมีใบและก้านคล้ายลาน.

กะพอก [กะพอก] น. ภาชนะสานสำหรับใส่อาหาร.

กะพอง [กะพอง] น. ส่วนที่นูนเป็นปมสองข้างที่ศีรษะช้าง.

กะพั้งโหมม [กะพั้งโหมม] น. ไม้เถามีกลิ่นเหม็น (คำสามัญเรียกว่า ตูดหมูตูดหมา).

กะพั้ง [กะพั้ง] น. แอ่งน้ำตามพื้นดินและภูเขา.

กะพี น. เนื้อไม้ที่นุ่มแก่น.

กะพีเขากวาย [—กวาย] น. ไม้ต้นมีแก่นแข็งเหนียว เนื้อเป็นเส้นเหมือนเขากวาย.

กะพีอ [กะพี] ก. โบก, พัดให้ลมเกิดขึ้น, กวัก.

กะพีว [กะพีว] น. ส่วนที่โป่งของสิ่งที่มีรูปกลม.

กะเพรา [กะเพรา] น. ไม้ผัก ใบมีกลิ่นฉุนใช้ปรุงอาหารและทำยา.

กะพะาะ น. อวัยวะภายในของกบและสัตว์สำหรับบรรจุอาหาร; ภาชนะสานสำหรับดวงข้าว มีอัตรา ๔ กะฉีก.

กะเพื่อม [กะเพื่อม] น. ไหว, สะเทือน. ว. ลอยเร่ ดูหน้า 3/2566

กะมั้ง [กะมั้ง] ว. เป็นคำบอกความไม่แน่ใจ.

กะเม็ง [กะเม็ง] น. ไม้ต้นเล็ก ๆ ใช้ทำยา.

กะบ่องกะแย่ง [กะบ่องกะแย่ง] ว. ไม้ถนัด, บ่องแย่ง.

กะบายั่น [—หญั่น] ๗. น. วิมาน.

กะบั้งกะบ่อง [กะบั้งกะบ่อง] ก. ตีใจ, อิ่มใจ.

กะบืดกะยาต [กะบืดกะยาต] ว. เนิบนาน, ไม้ฉับไว, ช้า.

กะยู ก. ยก, ช่าง, เขื่อง.

กะรอก [กะรอก] น. สัตว์สี่เท้าคล้ายกะแต.

กะรื่องกะแร้ง [กะรื่องกะแร้ง] ว. ไม่บริบูรณ์, ร่วงโรย, เล็ก ๆ น้อย ๆ, ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน.

กะระตะ ๗. ก. ขับม้าให้วิ่ง.

กะรัต [กะหฺรัต] ๗. น. ชื่อมาตราซึ่งเพ็ชร, น้ำหนัก ๔ เกรน; อัตราออกจำนวนเนื้อทอง เช่นทอง ๘ กระรัต หมายความว่า มีเนื้อทอง ๘ ส่วนใน ๒๔ ส่วน. กะรัตหลวง น. มาตรฐานน้ำหนักเป็นเมตริกกระรัต เท่ากับ ๒๐ เซนติกรัม, และใช้สำหรับวัดมีค่าเท่ากัน, อักษรย่อว่า กต.

กะรุ่งกะรัง [กะรุ่งกะรัง] ว. ขาคอกเป็นริ้ว ๆ, มีนัยขึ้นเล็กขึ้นน้อย.

กะเร้กะร่อน [—กะร่อน] น. ตับไม้จำพวกกล้วยไม้ใบยาว ขึ้นอยู่ตามต้นไม้อื่นๆ.

กะเร้กะร่อน [—กะร่อน] ก. เร้ร่อน, อยู่ไม่ประจำที่.

กะเรียวกะราด [กะเรียวกะราด] ว. เร็วราว,
กระจัดกระจาย.

กะเรียว [กะเรียว] น. นกอินทรีตัวใหญ่ร้อง
เสียงดัง บินสูง.

กะไร ว. อะไร, อย่างไร.

กะล่อน [กะล่อน] น. ชื่อมะม่วงผลเล็กเมื่อ
สุกมีกลิ่นหอม. ว. ปลิ้นปลอก, หลอกหลวง.

กะล่อมกะแล่ม [กะล่อมกะแล่ม] ว.
เคี้ยวของไม่แตก, เคี้ยวไม่ฉ่ำ; พุดไม่สู้
ชัดความ.

กะล้วยกะหลิม [กะล้วยกะหลิม] ว. รวด
เร็ว, แคล้วคล่อง, ว่องไว.

กะละมังหา [—มังหา] น. ต้นไม้ไม่มี
ใบ เกิดอยู่ใต้ทะเล โดยมากสีดำ.

กะละเม [กะละเม] น. ชื่อขนมเหนียวหวานด้วยข้าว
เหนียวกับกะทิและน้ำตาล.

กะละออม [—ออม] น. ตะกร้าสาน
สำหรับใส่ผักดอง.

กะตัยโกฏี [กะตัยโกฏี] น. ชื่อพระฤษีหน้า
เมื่อในเรื่องราวมณีวงศ์ เป็นลูกพระอริสีสังข์;
ในรามายณะ จะนับสันสกฤต พระอริสีสังข์
(หรือฤษยชคังค) นั้น ^{๑๖/๑๕} ๕๖๖ คือพระมุนีหน้าเนื่อนัน
เอง เป็นบุตรพระมุนีพิภพชก หลานพระ
มุนีถศยป.

กะลา (ญ. กอง, กลาง, ที่) น. กะโหลก
มะพร้าว; ชื่อไม้ต้นคล้ายข้าว.

กะลาจ [กะลาจ] น. นกในจำพวกนกกระลิง.

กะลาสี น. ลูกเรือ, คนงานที่มีหน้าที่ในการ
เดินเรือทะเล.

กะลาพร [กะลาพร] น. โทษใหญ่, ความ
ฉิบหาย.

กะลาพีถิ [กะลาพีถิ] น. ชื่อแก่นไม้หอม
ใช้ทำยา.

กะลิง [กะลิง] น. ชื่อมดคล้ายนกแก้ว.

กะลัมกะเหล็ย [กะลัมกะเหล็ย] ว. มี
อาการให้รู้ว่าอยากได้.

กะลืออ่อง [—อ่อง] น. กล้วยน้ำว่า.

กะลุ่มพู [กะลุ่มพู] น. ชื่อขนาดนกแก้ว
แต่ปากไม่จุ่ม.

กะเลื่อกะลา [กะเลื่อ—] ว. เซื่อ, เซอะ, ตัน.

กะเล็ด [กะเล็ด] น. เลื่อน(สำหรับขนของ
ให้ลื่นไป).

กะเลี้ยว [กะเลี้ยว] น. ม้าชนิดหนึ่ง.

กะโล่ น. ภาพนระสานรูปคล้ายหม้อแต่แบนกว่า.

กะวามะควาย [กะวามะควาย] ก. ตันรน,
เฝ้าร้อน, กะสับกะส่าย.

กะหวาน [กะหวาน] น. ต้นไม้ใช้ผลและใบปรุง
เครื่องแกงและทำยา มีกลิ่นหอมฉุน.

กะวิน [กะวินุ] น. ห่วง; รูปเป็นห่วงสองอัน
เกี่ยวกัน สำหรับโยงส้อมปะคัมข้าง.

กะวักกะวาค [กะวักกะวาคุ] ว. ต่วน, เร็วแรง, รวดกุม.

กะเวน [กะเวนุ] น. นกป่าชนิดหนึ่ง (กะ
เวนไพร ก็เรียก)

กะแวน [กะแวนุ] น. นกแซงแซวหางบ่วง.

กะสง [กะสงุ] น. ปลาอุบคล้ายปลาช่อน
แต่หัวเหลี่ยม.

กะสวน [กะสวนุ] น. แบบ. ก. ถ่ายแบบ.

กะสวาย [กะสวายุ] น. เครื่องบรรจุก้ายสำหรับ
ท่อหรือเขี่ยผ้า.

กะสอบ [กะสอบุ] น. เครื่องสานหรือทอ
ด้วยคันกะจูด หรือป่าน ปอ สำหรับใส่ข้าว
และของอื่น ๆ.

กะสัง [กะสังุ] น. ผักต้นเล็ก ๆ ต้นและ
ใบมีกลิ่นหอม.

กะสัน [กะสันุ] ก. อชาก, ไคร้ (ถาววิตก), ว.
เสียว, แลซง, เรา่ร้อน.

กะสับกะส่าย [กะสับกะส่ายุ] ว. กะวน
กะวาย, ทุรนทุราย.

กะสา น. นกถิ่นปลาค้างคานกขาง แต่โตกว่า.

กะส่าย [กะส่ายุ] น. เครื่องแหวกขา.

กะสือ น. สี่ที่เข้าสิงในกายหญิง ชอบกินของ
โสโครก; ชื่อโคมรมที่เป็ดปิโตไฟ มีแว่นฉาย

แสงไปได้ไกล; ชื่อหมอน ตัวมีแสงเรื่อง ๆ;
ชื่อหัตถ์ชนิดหนึ่ง.

กะสูน [กะสูนุ] น. เครื่องยิงคล้ายธนู แต่ลูก
กลม; ลูกปืน.

กะเส็ด [กะเส็ดุ] น. หาดทรายที่ขึ้นสูงพื้นน้ำ.

กะเส็นกะส่าย [กะเส็นกะส่ายุ] น. ระแคะ
ระคาย, เศษเล็ก ๆ น้อย ๆ.

กะเส้า ว. สั่นเครื่องและเบา (ใช้สำหรับเสียง).

กะเสาะกะเสะ ว. เล็ก ๆ น้อย ๆ, ไม่มาก,
ไม่แข็งแรง (ใช้พูดประกอบอาการป่วย).

กะเสง [กะเสงุ] น. สี่, รัศมี. ว. เพราะ, แจ้ว.

กะหนก [กะหนกุ] น. ลายเครื่องมือ มีหลาย
ชนิด เช่น กะหนกเปลว กะหนกถ่านขด
กะหนกพาด.

กะหน้องกะแห่ [กะหน้องกะแห่] ว.
สำเนียงแปร่งไม่ชัด.

กะหนะ [กะหนะ] น. ทางของต้นจากที่ใช้ทำรูกา.

กะหนุงกะหนิง [กะหนุงกะหนิงุ] ว. เสียง
ไม่ชัด, เสียงจู้ (สำหรับเสียงพูดค่อย ๆ
แต่แหลม).

กะหมั่ง [กะหมั่งุ] ค. กะมั่ง.

กะหร้อง [กะหร้องุ] ว. ผอมเซียว, ผอมแห้ง.

กะหรอด [กะหรอดุ] น. นกตัวขนาดนกนางแอณ
มีหลายชนิดด้วยกัน กินผลไม้เป็นอาหาร.

กะหรือมกะแหร้ม [—หรือม—หรือม]

ว. ไม่มาก, มีเล็กน้อย.

กะหรือตปัด [กะหรือต—] ขี. น. พืชช:

ชื่อคนในเรื่องอิเหนา.

กะหรือ [—หรือ] น. แดงเผือกอย่างเขก.

กะหรือกะเหลือก [—หรือ—หรือ]

ว. คำลงและช้อนขึ้น (สำหรับตา).

กะหรือป่า [—หรือป่า] น. ชื่อเมืองในเกาะ

ชวา: ชื่อหมู่บ้านหนึ่งลูกสี่เขี้ยวสหวาน.

กะหรือ [—หรือ] น. ผักคล้ายผักกาดมีสอง

ชนิดคือกะหรือป่าและกะหรือต้น.

กะหรือ [—หรือ] น. ใบกัญชาที่งอกขึ้นในข้อ.

กะหรือ น. ผักซึ่งใช้ในปลายชาม ชอบกินของ

ใส่ไขว่น คู่กับกะหรือที่ลงในถ้วยหนึ่ง.

กะหรือ ตู ไซ่ห้า.

กะหรือ ว. เสียงคำราม, เสียงคำรน.

กะหรือกะหรือ ว. เหยี่ยว, หอบ. (ตัวชอการ

ที่ห่ออะไรไว้กินไป).

กะหรือ [—หรือ] น. วิธี อย่าง, อุบาย.

กะหรือ [—หรือ] น. คนชาวมาชาติหนึ่ง.

กะหรือ [—หรือ] ก. เหลือบแล.

กะหรือ น. ปลาน้ำจืดหางแฉงอย่างปลาตะเพียน

แต่ตัวเล็กกว่า.

กะหรือ [—หรือ] น. เล็กกล, แฉงอน, ท่วงที่.

กะหรือ [—หรือ] ก. ต่อ, แต้ม; และ:

และ, และออก.

กะหรือ น. ไม้กล้ายปลาตะเพียน แต่ตัวโตกว่า

เกล็ดหนามมีคายลม.

กะหรือ [—หรือ] น. กะลามาพร้าว, กะตูก

หรือ. (อาจเพี้ยนจาก กรก, ดู กรก๑).

กะหรืออื่อ อ. เสียงในคอ, พุดไม้ขัด.

กะหรืออื่ออื่อ ว. เสียงพุดเบาๆ อยู่ในคอ

ไม่ชัดเจน.

กะหรือ น. อ้วน, ออเจียน, สำรอก.

กะหรืออื่อ ว. อืดอืด, ไม้กล้ายพุด, ทำ

เสียงอืดอืดในคอ.

กะหรือ น. เครื่องบังแดดมีคันชักดินหมุนได้

ตามต้องถาว. ว. อ้วน, เล็ก, (โดยมากมัก

ใช้เรียกลูกวัวหรือลูกควายเล็กๆ).

กะหรือ ขี. น. ถา (นก).

กะหรือ ขี. น. จะเข้ (สัตว์).

กะหรือ ก. ทำเสียงในคอคล้ายอื่อ เพื่อให้

ไปร้องหรือให้เสียงหาวหรือ.

กั๊ก ก. กั้นไว้, ให้อยู่ในที่จำกัด.

กั๊ก จ. น. แพร่ง, ทางแยก; เลี้ยวไม่มีเขน.

กั๊กพะ [กั๊กพะ] น. (ธ. กฤษณ) ว.

แข็ง, กะด้าง, หยาบคาย.

กัณษา, กัณษยา [— กัณษยา] ดู กัจจนะ.

กัจจ น. ถึงขณะใดหนึ่ง. อ. เสียงคัมภีร์นั้น.

กัจจ น. สัตว์น้ำคล้ายกุ้ง. ก. กั้น, กำบัง.

กัจจเกียง ก. ไม่สงบ, ไม่สงโรย. ไม่สงบ,
สวมกันไม่เข้า.

กัจจา ม. (ส. กัจจยา) น. ความเคลื่อนไหวแคลง,
ความสงสัย.

กัจจวติ ข. ก. เกี้ยวข้อง, ห่วงใย.

กัจจวาน น. เสียงที่ก้องไป.

กัจจ๑ [—สะ] (ม. ส. กัจ) น. โลหะประสม,
ทองสัมฤทธิ์; ชื่อ: ภาษาที่ช่วยโลหะ,
ภาษาน้ำ, ถ้วยทองเหลือง; ชื่อพญานก
กรุงมลุกโอรสท้าวอุครเสน ลูกพี่ลูกน้องกับ
มวงเทวกี มารดาพระกฤษณะ (ท้าวอุครเสน
เป็นพี่ของทวกระบิคาบงเทวกี), ดู กฤษณะ.

กัจจชิตี ส. น. 'ผู้ชนะพญางสัง' คือ
พระกฤษณะ. กัจจวณิช ส. น. ผู้ขาย
เครื่องทองเหลือง. กัจจวชิ ส. น. 'กร
มาพญางสัง' ชื่อหนังสือ บทละครของมยุ
กฤษณะ. กัจจสตาล ส. น. ภาษา
ทองเหลืองหรือโลหะทองเหลือง.

กัจจ๒ [—สะ] ม. (ส. กรฺย) น. เงิน
โบราณกาล ๔ กหาปณะ.

กัจจตาล [—สะตาน] ม. น. รัมมังเดียน,
น่อง.

กัจจัน น. ใช้หมุนคว่ำกำจอบ.

กัจจายนะ, กัจจายไน [กัจจายนะ, — จาย]

ม. น. ชื่อสาวกของพระพุทธเจ้า เรียกให้
เต็มว่า พระมหา กัจจายนเถระ. ซึ่งพระพุทธ
เจ้าทรงสรรเสริญว่า สามารถอธิบายมายศที่
ย่อให้พิสดารได้ดีกว่าสาวกอื่น ๆ ท่าน
เป็นบุตรปุโรหิต กรุงอุชเชนี นามตัวว่า
กัจจจนะ. นามสกุลว่า กัจจายน. เมื่อ
บิดาถึงแก่กรรมแล้ว พระเจ้าจันทพิช ไซต
ประทานตำแหน่งปุโรหิตแก่ท่าน. ครั้นมี
ข่าวใจกันว่า พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก,
พระราชาให้ท่านไปเชิญเสด็จ พระพุทธเจ้า
แต่ต้องขอมตามความประสงค์ของท่าน คือ
ให้อุปสมบทได้. ครั้นท่านไปกับเพื่อนเจ็ด
คนจนถึงพระพุทธเจ้า. พังพระธรรมเทศนา
บรรลุประสอหัตถผล พร้อมกับเพื่อนทั้งหมด.
ได้อุปสมบทโดยเอหิภิกขุอุปสมบท; แต่แล้ว
ก็หาได้ นำเสด็จ พระพุทธเจ้า ไป กรุงอุชเชนี
ไม่ พระพุทธเจ้าทรงส่งท่านเองไป. ท่าน
กลับกรุงอุชเชนีพร้อมกับเพื่อนสำหรับท่านนั้น,
ประกาศ พระศาสนา ให้พระเจ้าจันทพิช ไซต
ทรงเลื่อมใส, วิหารกณ ภาษามคธ ชื่อว่า

มูลกัจจายน์ ก็ว่าทำนผู้รักษา. อนึ่งคำ กัจจายน์ ตรงกับสันสกฤตว่า กคยายน์ แปลตามพหุพยชนะว่า เหล่ากอกแห่งกคิ (กคฺติ). เป็นชื่อแห่งผู้แต่งไวยากรณ์สันสกฤต อันคือนาม และระจนาคัมภีร์วารตติ คัมเป็น อรรถกถา แห่งไวยากรณ์ สันสกฤตชื่อปารณิน กับเรื่องอื่นอีกมาก.

กัจฉิน [กัจฉฉ] M. (ส. กฤษ) น. รุกแร่ ป่า ที่มีต้นไม้ตาย ๆ; สายรัด, สายรัดเอว, สาย รัดที่บนยานม้า, สายรัดห้องข้าง; หญ้า, หญ้าแห้ง, เถา; ที่ลุ่มน้ำ; ทางกะเบน; ช่องประตู; กระบือ; แคน, รั้วล้อม, รั้ว; ที่ซึ่งมีรั้วล้อม (เช่นสนามหญ้า). กัจฉินบุญ M. น. รุกแร่.

กัจฉินโลม M. น. ขนรูกแร่. กัจฉินสาย M. (ส. กฤษคาย) น. 'ผู้นอนบนหญ้าแห้ง' คือหมา, กัจฉินทก M. น. หมอก หรือ ละอองน้ำในอากาศ.

กัจฉินปะ [กัจฉฉปะ] M. ส. น. เต่า.

กัจฉินปาวตาร [กัจฉฉปะวตาร] M. (ส. กุมรวตาร) น. อวตารแห่งพระนารายณ์ ปางที่สองในสิบปาง, แปลว่าอวตารเป็นเต่า.

กัจฉินา [กัจฉฉฉินา] (ส. กฤษยา, กฤษฺยา). น. สายรัดห้องข้าง.

กัจฉินนะ [กัจฉฉนะ] ศุ. กฤษฺฉนะ.

กัจฉินจุก M. ส. น. เสือ; คราบงู; เปลือก, แกลบ. ของ เช่น ของจดหมาย.

กัจฉินชา M. น. ไม้ต้น ใบและดอกมีรส เมา ให้กะหล่ำสุบล้างฝืนหรือยาสูบ.

กัจฉินญา M. (ส. กฤษยา, ศุ. กน ๒ และ กัณยา) น. นางงาม, นางสาวน้อย. ไทยใช้ ฝืนชื่อเรือยาว มีหัวและท้ายงอน ฝืนเรือ พาย มีหลังคากลางลำ.

กัจฉินฺฑู ศุ. กฤษฺ.

กัจฉินฺฑุระ, กัจฉินฺฑุระ [กัจฉฉฉะ, กัจฉฉฉะ] M. (ส. กฤษฺฉ) น. หานา.

กัจฉินฺฑู [กัจฉฉฉะ] M. ส. น. ๓๐ (บางที่เขียนเป็น กัจฉฐา เป็นพหูพจน์ แปลว่าคอทั้งหลาย).

กัจฉินฺฑูทิ M. ส. น. เครื่องประดับคอ; สายสร้อยคอ; ชื่อม้าของพระศากยมุนี.

กัจฉินฺฑูชะ M. (ส. กฤษฺฉ) น. อักษรที่มี เสียงเกิดแต่ลำคอ ได้แก่พยัญชนะตอน ก

และ ห อ กับสระ อ อา. กัจฉินฺฑูนาล ส. น. ก้านคอ, คอหอย. กัจฉินฺฑูปาศก

ส. น. เชือกผูกม้า, เชือกผูกคอช้าง; แก้ม ข้าง. กัจฉินฺฑูพินฺธิ์ ส. น. เชือกผูก

รอบคอช้าง. กัจฉินฺฑูภังคี ส. น. 'การแตก แห่งเสียง' คือพหูอ้อแอ้. กัจฉินฺฑูภุชณฺ,

กัจฉินฺฑูภุษา ส. น. เครื่องประดับคอ,

ปลอกคอ. ปลอกคอเสื้อเชิ้ต, สายสร้อย
 คอ. กัณฐุมณี ส. น. แก้วประดับที่คอ
 ของที่รัก. กัณฐุมูล ส. น. ส่วนอันลึกลับ
 สุดแห่งคอ. กัณฐูลดา, กัณฐูวิภูษณ์
 ส. น. ดู กัณฐุภุชณ์, กัณฐุโศษ ส. น.
 คอแห่ง. กัณฐูภรณ์ ส. น. เครื่อง
 ประดับคอ, สายสร้อย; ชื่อท้าย แห่ง
 คัมภีร์ซึ่งเรียกเต็มว่า สรวุตติ-กัณฐูภรณ์.
 กัณฐูเสลา [—เสลด] ส. น. การสวม
 คอต. กัณฐู ส. ว. สำหรับคอ, ครอบคอต.

กัณฐุก คุใน กัณฐุ.

กัณฐู คุใน กัณฐุ.

กัณฐั ม. น. การกัณฐน, ส่วน, ป้อน,
 ท้อน, ภาล, ชัน; ลูกสาว.

กัณณั คุ วรรณ.

กัณณิกา คุ วรรณิกา.

กัณหะ ม. (ส. กฤษณ) ว. ดำ.
 กัณหะภักซ์ ม. (ส. กฤษณภักษ) น.
 ฝ่ายดำ, ข้างแรม. กัณหะปยะ ม.
 (ส. กฤษณสรูป) น. งูดำ, งูเห่าหม้อ.

กัณ น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง. ก. ขม, คอต,
 อ้าปากบร่อหนีให้สร่อน, ทำให้ละลาย, ทำ
 ให้ขาด, ทำให้หว่าเข้าไป.

กัณทิเกะ คุ วรรณิก๒.

กัณทิภา คุ วรรณิก๑.

กัณทิเกยา น. กางตามเพลิง (พิธีพราหมณ์).
 คุ วรรณิกยะด้วย.

กัณลี [กัณทะลี] คุ กทลี.

กัณ ๑ ส. แทนชื่อรวมกัน, แทนชื่อผู้พูด
 (ประณมบุรุษ). ก. ห้าม, กัณ, บัง,
 ปัด; เก็บ; โคนให้เสมอ. ว. เป็นคำ
 ขวย ภิรยาให้รู้ว่ามีผู้กระทำมากกว่าสองชั้น
 ไป เช่นตักัน, พุดกัณ. กัณกิง ก.
 ถ้อมวง, ถันรอบ. กัณสาต น. เฝิงที่
 ต่อชายคาสำหรับกัณฝน. ภัสสาต ที่เรียก.

กัณ ๒ ก. ก. ถือ. จ้า.

กัณ น. แขนกัณ ตาที่ติดหรือหยั่งลง
 ไปในด้าม.

กัณ ก. ห้าม, ขวางไว้; บัง, ปัด.

กัณเกรา [—เกรา] น. ชื่อไม้ป่าต้นใหญ่.

กัณไกร วรรณิกั วรรณิตร.

กัณดาร (ม. กณดาร; ส. กานดาร). น.
 ป่าดง, ทางถ้ำมรก. ว. ถัดคัต, ไม้ด
 เคื่อง. กัณดารปถิ น. ทางอันป่าดง.
 กัณดารภาพ น. ฝู้อศ้อยป่า. กัณดาร
 วาสินี น. 'นางชาวป่า' คือ พระตุรคา.

กัณดาล ฆ. น. กลาง.

กัณดี ๑ ม. (ส. กฤษณ) ก. ตัด, โคน.

เช่น เกสากั้นต์=คัตมวชฉม หรือโกนจุก.

กั้นต์ ๒ มี. (ส. กฤษฺตุติ) ก. หมุน, บั่น, กรอบ.

กั้นต์ ๓ มี. (ส. กฺรานต) ตู กรานต์.

กั้นต์ ๔ ตู กานต์.

กั้นตัง น. ชื่อไม้ต้นมีใบคัน.

กั้นไกร อมรั้ง กระจีต.

กั้นทร [-ทอน] มี. ส. น. น้ำ, ซอกเขา (เขียงเองหรือข้างทำเขม). กั้นทรันตร น. กอใบไม้. กั้นทรากิร ส. น. กุษา.

กั้นทรากิร [-ทรากอน] พูนิ กั้นทร.

กั้นไร่ [-ไร่] น. ไม้ต้นสูงเป็นต้นขาวๆ เมล็ดในกลมนมีสีดำ.

กั้นยี่ เขียนย่อจากกันยา. ตู กันยา และ กน ๒.

กั้นยา ส. (มี. กฤษฺยา) ตู กน ๒ ค้วย. น. หญิงรุ่ม, สาวน้อย, ลูกสาว, ชื่อโรคที่หก. กั้นยากาถ ส. น. กาลแห่งความเป็นกันยา, เวลาซึ่งเป็นนางสาว. กั้นยากุพชะ [-กฤษฺชะ], กั้นยากุมารี ตู กน ๑ กฤษฺ กั้นคุมารีใน กน ๒. กั้นยาครรกี, กั้นยาชาติ ตู กน ๑/๕๖๘. ลูกแห่งหญิงที่มีได้ ทำการสมรส. กั้นยาทาดิ น. (พ่อ) ผู้ให้ ลูก หญิง ในการสมรส. กั้นยาทาน

ส. น. การให้ลูกหญิงในการสมรส, การรับลูกหญิงในการสมรส. กั้นยาพิษกิ ส. น. ผู้ทำโทษจรร่อนนางสาว. กั้นยาโทษ ส. น. ความเสียแห่งนางสาว (เช่น ไรศ, ความเสียโฉม, การเสียชื่อเสียง ฯลฯ). กั้นยาธิเน ส. น. หัวพี่ช้องนางสาว (เมื่อนางตาย หัวพี่ช้องนางผู้มีได้มีการสมรสย่อมตกไปเป็นส่วนของบิดา). กั้นยาบตี ส. น. ตัวของลูกหญิง, ลูกเขย. กั้นยาบาล ส. น. กั้นเข่ง หรือภาชนะของหญิง: ไม้เข่งเสื่อหญิงทาส: ไม้ขม้นเภา (เขียงมาจาก กั้นยาบาล). กั้นยาบุตร ส. น. ตู กั้นยาครรกี. กั้นยาประทาน ส. น. การให้ลูกหญิงในการสมรส. กั้นยาภาพ ส. น. ความเป็นนางสาว, ความเป็นพรหมจารีณี. กั้นยายน น. 'เดือนเป็นที่มาแห่งวงศ์กันยา,' ชื่อเดือนที่หก ตามสุริยคติ. กั้นยารัตนี ส. น. 'นางแก้ว' คือ นางสาว ผู้โศก, นางสาว อันน่ารัก. กั้นยาราตี ส. น. 'วงศ์แห่งกันยา' คือ กลุ่มดาว นักขัตร์ อันรวมกันเป็น เครื่องหมายรูปนาง. กั้นยาเวที ส. น. ลูกเขย. กั้นลง, กั้นลง ๑, น. แลงลงๆ ของที่ไหล. มุล ฝอย: การ กน ๑.

การบุกรุก. ก. ทะโดด, ข้าม, ผ่าน.

กั้นแสง ก. ร้องไห้ (ใช้ในราชาศัพท์).

กั้นหย่อน [—หย่อน] น. มีดสองคม เป็น
ศัตรูของเงิน.

กั๊บ น. อาหารที่กินกับข้าว เครื่องตักสัตว์
เล็ก ๆ เช่น หมู, สัน. คั้นเชื่อมความให้ติด
กัน เช่น คั้นกับข้าว.

กั๊บ ๆ อ. เสียงม้าเคาะ.

กั๊บแก๊ น. หญ้าระนิคหนึ่ง: คุ๊กแก.

กัปตัน [กัปตัน] (อ. Captain) น. ผู้
บังคับการเรือ; นายเรือเอกทหารบก.
นายเรือเอกทหารเรือ. หัวหน้า. นายเรือ.

กัปป [กัปปะ] ดู กัลป.

กัปปะกะ [กัปปะกะ] ดู กัลปก.

กัปปะระ ๑ [กัปปะระ] ม. (ส. กุปร) น. ข้อศอก.

กัปปะระ ๒ [กัปปะระ] ม. (ส. กุปร)
น. กะโหลกหัว. (กัปปะระ คีม).

กัปปะลาสิก [กัปปะลาสิก] ม. (ส. การปะลาสิก)
น. ผ้าด้าย.

กัปปะยะ, กัปปะยี่ [กัปปะยะ, กัปปะยี่] น.
(ส. กุปร) ว. สมการ. กัปปะยการก ม.
น. ผู้ทำของให้ควรรณีภิกษุ, ผู้ปฏิบัติภิกษุ.

กัปปะยักฉนที ม. น. สิ่งของที่ควรร.

กั๊บบน [กั๊บ—] ดู กั๊บป.

กั๊บป, กั๊บปนะ [กั๊บปะ, กั๊บปะนะ] ม. ส. น.

การหั่นไหว, แผ่นดินไหว. กั๊บปนาท ม.
ส. น. เสียงบันลือ, เสียงหั่นไหวทั่วไป.

กั๊บปนี่ [กั๊บปะนี่] อ. น. บริษัท (บุคคล
รวมกันทำกิจการ หรือรวมหุ้นกันทำกิจการค้า
ขายในที่นั้น).

กั๊บปผลิ [กั๊บปะ] ม. ส. น. ผ้ำทอดด้วย
ขานสัตว์. ผ้ำแปลงเกิด.

กั๊บปุช [กั๊บปุช] น. ชื่อเมืองเขมร. กั๊บปุชกั๊บปุช.

กั๊บปุชพากย์ น. ภาษาเขมร.

กั๊บปุช [กั๊บปุช] ดู กั๊บปุช.

กั๊บมะ [กั๊บมะ] ดู กรรม.

กั๊บมาร [กั๊บมาน] ม. (ส. กรรม) น.
ช่างทอง, ช่างเหล็ก. ดู กรรมมาร.

กั๊บ [โก] (ม. กะ: ส. กุช) น. การซื้อ.

กั๊บวิกั๊บ ม. น. การซื้อและการขาย.

กั๊บ (ม. กอละ: ส. กอละ) น. เซ้า:
ผู้สวาม: ส่วน.

กั๊บบก [กั๊บบก] ส. (ม. กั๊บบก) น. ช่างตัดผม,
ช่างโกนผม. กั๊บบกคั๊บรุ ดู กั๊บบ.

กั๊บบิต [กั๊บบิต] ส. (ม. กั๊บบิต) ว.
ส่วนี่งแล้ว, ควรรแล้ว, คัดแล้ว.

กั๊บบ [กั๊บบะ] ส. (ม. กั๊บบ) น. กาล
กำหนด: ยุคหนึ่งสี่คือ กุชยุค. เทรตายุค

ทวารปยุค, กัลยुक, คุจตุรยुक; ชื่อคัมภีร์หนึ่งใน
 ในเวทศาสตร์ทั้งหก เป็นตำราแสดงการกระทำกิจ
 พิธีต่างๆ อายุอันยั่งยืน; หยาดค้างเล็ก ซึ่ง
 พระสงฆ์หมาย ที่ลงในจีวรที่ท่อนไข (คือ
 หินกัลป์ปะ); การกรีก; วิธี; บัญญัติ. ๑.
 เหมือน. เกือบ. เท่า. (สัตตกัลป์ปะ—เหมือน
 อาจารย์), สมควร. กัลปกษัย ส. น.
 ควรสั่นกัลป์, สมัยที่โลกทำลาย. กัลป
 ดรุ, กัลปตำรุ น. ไม่ทั้งห้ามสวรรค์
 มีผลให้สำเร็จความปรารถนาทั้งมวล (คือ
 มันทระ, ปาริชาติกะ, สันตानะ, กัลปพฤกษ์
 และหริจันทนะ). กัลปบาล ส. น.
 'ผู้รักษาบัญญัติ' คือ พระราชา. กัลป
 พฤกษ์ ส. น. ต้นไม้ที่มีผลให้สำเร็จ
 ความปรารถนา. คุ กัลปตำรุ. โทษเรียก
 ลูกมะนาว หรือลูกไม้อื่น ที่บรรจุเงินปลึก
 สำหรับ โปษ เป็น ทาน. กัลปมาตร
 [—มาตร] ส. น. พระศิระ.

กัลปนา [กัลป์ปะนา] ส. (น. กัลปนา)
 น. การเตรียม, การกระทำ, ความดีริ, ความ
 สำเร็จ ที่ซึ่งเจ้าของอภิสผลประโยชน์ให้แก่
 วัล: ส่วนบุญที่ผู้ทำอภิสให้แก่ผู้ตาย.

กัลยะ [กัลยะ] ส. (น. กัลย) น. ความ
 สมาย, ความสำราญ ฯลฯ; ทรัพย์, ฐานะ;

วานนี้; น้ำเมา, สุรา; ความประสงค์ดี, ความ
 ตั้งใจดี. ๖. สมาย, สำราญ, ปราศจากโรค;
 อ้วนพี, แข็งแรง; สะดวก, เป็นปกติ,
 พร้อมเพรียง; จลาติ; สมควร, ปล่อยให้
 (เช่น พุค); ทั้งหนวดทั้งใบ. กัลยชคฺช
 ส. น. อาหารแห้ง. กัลยบาล ส. น. ผู้
 คุ้มครองหรือผู้ขาย สุรา. กัลยวรรค
 ส. น. อาหารแห้ง, อาหารเบา.

กัลยาณะ [กัลยณะ] น. ส. น. ชื่อเมืองใน
 พิกษิมณฑล (Dekkan) และในลังกาทวีป;
 ชื่อแม่น้ำในลังกาทวีป; สวรรค์. ๖. งาม, ดี;
 มีสกุล, มีเกียรติ; ประเสริฐ, มีโชค, มี
 เคราะห์ดี, สมาย. กัลยาณการก
 ส. น. ผู้ทำความมั่งคั่งหรือกำไร หรือโชคดี.
 กัลยาณคุณ น. คุณอันงาม, ผู้มีคุณ
 อันงาม. กัลยาณธรรม ส. น. ผู้มี
 ลักษณะดี, ธรรมอันดี. กัลยาณพจน์ คุ
 กัลยาณวจัน. กัลยาณเมนเทียร ส.
 น. ศาล (เทพารักษ์), หรือที่อาศัยอัน
 ประกอบด้วยความสุข หรือความรุ่งเรือง.
 กัลยาณมิตร ส. น. เพื่อนแท้, เพื่อนดี,
 เพื่อน ผู้หวังดี (ต.จ.ข้าม จาก ปาปมิตร).
 กัลยาณเวจัน น. ถ้อยคำเป็นที่รัก.
 กัลยาณวีตร น. ความประพฤดิอันงาม.

ว. มีความประพฤติอันงาม.

กัลยาณี [กัลยาณี] ม. ส. น. นางงาม,
หญิงงาม, ดู เมฆจกัลยาณี.

กัลยาบาท [กัลยาบาท] ดู กัลยาบาลในกัลยาณะ.

กัลยาศ [กัลยาศ] ดู กัลยาชคิลิ.

กัลลิต [กัลลิต] ดู กัลลิตะ.

กัลลเอา [กัลลเอา] พ. น. เสียงระฆังตง.

กัลลิมล [กัลลิมล] ส. ว. นำกลีต,
ไม่งาม, อูจาด.

กัศยป [กัศยป] ส. น. ผู้มีพินดาคะ เต่า;
ชื่อพระมุนิโบราณ (เหล่าล่อแห่งมรีจิ และ
เป็นผู้แต่งโคลงในฤคเวท เป็นอันมาก เป็น
สามีนางอหิติ และนางสิบสองคน ผู้ติดตามพระ
ทัคคะ; โดยนางอหิติพระกัศยปจึงเป็นชนก
พระอาทิตย์ ทั้งหลาย, เป็นบิดาพระวิวัสวัต
(สุรยาศิตย์) และเป็นบิดาของพระวิฆณุใน
วามนาวตาร; โดยชายสิบสองคน พระกัศยป
เป็นบิดาแห่งทวยชกษี นาค คุรุท และ
ปราชชาติทั้งสิ้น; เพราะเป็นบิดาแห่งสรรพสิ่ง
มีวิญญูรณะนี้บางคราวจึงเรียกว่า ประชาบดี;
ท่าน เป็น ผู้มีผู้ใหญ่คนหนึ่งใหญ่ทั้งเจ็ด และ
เป็นพระอาจารย์ของปวงศุกราม และรามจันทร์;
บางคนว่าท่านเป็นชาวคอสเคส, ชาวเลบ
ทะเลดำญี่ปุ่น, ชาวกัศมีร์ ฯลฯ). โทษ

เขียนว่า กศยปก็มี. กัศยปนนทน์ ส.
น. 'ลูกของกัศยป' คือ คุรุท (พาหนะแห่ง
พระนารายณ์).

กัศิสก [กัศิสก] ดู คุรุชก.

กัศิสป [กัศิสป] ม. (ก. กาศยป) น. คำนี้
เป็นชื่อบุคคลทั้งนั้น เช่น (๑) นามพระ
พุทธเจ้าองค์ที่สามในภัทรกัลป์นี้. (๒) ชื่อ
พระพุทธรูป ผู้เป็น ประธานในสังคายนา
ครั้งแรก, และเพราะพระพุทธรูปที่มีนาม
ว่ากัศิสป มีอีกหลายรูป, ท่านจึงได้นามว่า
พระมหากัศิสป, เป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าทรง
สรรเสริญเพราะคุณคือสูงตงค์. เดิมท่านเป็น
บุตรของพราหมณ์ ชื่อกบิล ในบ้านช่อมหา
ติฏฐะแคว้นมคธ, มารดาไม่ปรากฏนาม, เมื่อ
เป็นคฤหัสถ์ มีชื่อว่ากัศิสปติมาภ. มารดา
บิดาของท่าน ได้แต่งท่านให้ สมรสกับนาง
พรหมณีสกุลโกสิยะในสาครนครแคว้นมคธ
มีชื่อว่า นางกัททกัศิสปนี. หนุ่มสาวคู่นี้
ไม่มีความยินดีในกามคุณเลย, แต่เพราะ
ความประสงค์ของผู้ใหญ่ให้เป็นดังนี้จึงจำใจ
เป็นสามีภริยากันโดยนาม มิได้สร้างใจความ
อยู่ร่วมกัน แม้อยู่ในเรือนเดียวกัน. ครั้น
สิ้นมารดาบิดาของท่านแล้ว, ท่านก็ครอง
สมบัติมรดกทั้งสิ้น. วันหนึ่งท่าน ตูหา

ใน นา เห็น นก ผลกาจิกินไส้เดือน เป็นต้น
ซึ่งอยู่ในรอยไถ, เห็นว่าเพราะการงานของ
ท่านเป็นเหตุ สัตว์น้อย ๆ เหล่านี้จึงถึง
ความพินาศ, ท่านต้องเป็นผู้รับบาป, เกิด
ความสลดใจ เบื่อหน่ายการพรบาส, จึงละ
สมบัติ, ออกบรพชา ตั้งใจให้ศตมณเฝ้าท่าน
ผู้ใดผู้หนึ่งในโลกซึ่งไปพระอรหันต์, เติ
ทางเที่ยวไปโดยลำเค็ญ, เห็นพระพุทธรูปประ
ทับที่โคนพุดคนโคตร, เกิดความเลื่อม
ใสในพระมรยาท, จึงเข้าไปเฝ้า, ครั้นรับ
พระพุทธรูปแล้ว, พระพุทธรูปทรง
อนุชาตอุปสัมปทาแก่ท่าน ในพระศาสนา
ต่อมา ท่านบรรลุพระอรหัตตผล, นิพพาน
ภายหลังพระพุทธรูป เมื่อมีอายุได้ ๑๒๐ ปี

กป ๑ ๕. ๖. ขั้ว, ร้าย, เถว, น้อย, (ใช้ เป็น นท
หนัสมาส, เท่ากับศัพท์ อ้อ ลท และ กุ ใน
สันสกฤต), กปิกนิภ [กาทะหนก] ฝ.
น. ทองเล็กน้อย, เศษทอง, กปิกษ [กาทุสะ
หรือ กาท] ๕. น. การดูด้วยเจตนาวิจัย,
การค้อน ๆ ล ๆ, กปปถิ [กาทป] ๕.
น. ทางร้าย, ถนนมีอันตราย, กปปฐ
บุรุษอนันตพิตพงษ์เกลียด, คนขี้, คนฉลาด,
กมชิวว.

กป ๒ (ฝ. ๕. กาท) น. ชื่อปลาดุก
ปลาดุกเพี้ยนมีกตเล็กคำ; นกตัวคำ ร้อง
กา ๆ ชื่อเครื่องหมายดังนี้ + X ซึ่งละมา
จาก 'กาบาท' = คันทา, ก. ทำเครื่อง
หมายดังนี้ + X, กัจฉิภลัถิ น.
ไม้ขน มี เหล็กปักกลางสำหรับยันดวงศพที่
บรจโยค; เครื่องค้ำของหม่อมอยู่ข้าง
เมื่อคนนั่ง กระทบไปเข้า ถัดขึ้น เสียบทวาร,
กาชาติ (ละมา จาก 'กาบาท ชาติ'
แปลว่า เครื่องหมายคันทาเสียด) น. เป็น
ชื่อสภา มีหัวไปพบทุกประเทศ, สำหรับ
ประเทศเรฯ เรียกว่า สภากาชาดสยาม, มีใน
สภาจารุกุลสำหรับชาติ หรือ ของประชาชน
หัวไป และเป็นอุปถัมภ์อื่นหนึ่งแห่งรัฐบาล
สำหรับบำรุงประโยชน์สุขแก่ประชาชน, มี
กิจการที่ได้กระทำอยู่ในเวลานี้ มั่งออก
เป็น ๕ กอง คือ (๑) กองบรรเทาทุกข์ มี
หน้าที่ ทำการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับภัย
อันตรายทั้งในเวลาสงคราม และ ในเวลาสงบ
ศึก, (๒) กองพยาบาล มีหน้าที่ ทำการ
ตรวจรักษาพยาบาล โรคภัยไข้เจ็บแก่ประชา
ชนทั่วไปไม่เลือกชาติศาสนา, (๓) กอง
วิทยาศาสตร์ มีหน้าที่ ทำการแก้พิษสุนัขบ้า

และพืชไร่ ทำการตรวจค้นหาเชื้อโรค และ ทำยาป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ เช่น โรคไข้ ทรพิษ, กาฬโรค, อหิวาตกโรค เป็นต้น. (๔) กองสุขภาพ มีหน้าที่ในทางกำจัด โรคหรือรังแกชนิดที่เกิด อยู่ชุกชุมแก่ประชาชน เช่น โรคพิษงูพิษงู ไข้มาลาเรีย ด้วยการ แก้ และ แนะนำ การสุขภาพป้องกันโรค เหล่านี้. (๕) กองอนุสภภาษาชาติ มีหน้าที่อบรมเด็กทั้งหลาย ให้มีคุณธรรม ประการต่าง ๆ และ วิชาการอุทิศตนเป็นแรงงานโดยเฉพาะ เพื่อการพิทักษ์อนามัย ของตนเองและผู้อื่น และกรับเป็นผู้สืบตาม ใ้บริบูรณ์ด้วยคุณาภิเษกหัตถ์ต่อชาติตนเอง และชาติอื่น ๆ ทั้งโลก. กาน้ำ น. นกตัวคล้ายกา หกในน้ำ: ต้นไม้ใบ คล้ายใบชา ไร่ ไร่ไม้ตัด. กาฝาก ต้นไม้เล็กซึ่งเกิดเกาะกับต้นไม้ใหญ่ อาศัย อาหารในต้นไม้ใหญ่. กาลักน้ำ น. เครื่อง ดูดน้ำอย่างหนึ่ง. กาสัก น. ผลส้มอมเปรี้ยวพื้นเมืองอาศัย. กาลัง น. ไม้ต้นใบคล้ายส้มเสี้ยว (ดอกกะเบา ก็เรียกว่าดอกกาลัง).

ภา ๓ น. ภาชนะสำหรับใส่สิ่ง หรือต้นไม้ มีพวยและปาก

ภา ๑. ว. กล้า, กล้าพะเนิน.

ภา ๑. ว. องอาจ, ไร่ร้าง, ไร่ร้าง.

ภา๒ ๑ น. เศษ, เตน, เหลือ. ภา๒ กะ รุน น. เครื่องวัด ฐักด้วย กาน้ำเพชร. ภา๒ ขยาภ [-ชะหยาภ] น. เตนที่ หยาบ, เตนที่ไม่ละเอียด.

ภา๒ ๒ [ภา๒] ม. ส. น. ภา (นอ)

ภา๒ ๓ (ม. กาลักน้ำ; ส. กาลักน้ำ, กาลักน้ำ) น. ทรัพย์สินมีค่าเท่ากันแห่งชั้นเนื้อ พอกนำไปได้. เป็นชื่อมาตราเงินอย่างต่ำ ที่สุด. ภา๒ ตาลีย์ ม. ส. ว. 'เหมือน การโอบน้อม หรือ การหลนแห่งผลตาล' หมายความว่า เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว. เผอิญ เป็น. ภา๒ ตาลีย์กรรม น. กรรมที่ เผอิญเป็น. ภา๒ บาท ม. ส. น. คณิต. ไทย เราใช้ เป็นรูปวรรณยุกต์ บอ กเสียงจิตวา และเครื่องหมายรูป $+ \times$ สำหรับตกหนังสือเป็นต้น: ทำละคร (ส. ทิวส์สุดิกม). ภา๒ ปักษ์ ส. น. สมมุติ สมแทนบนหรือชาวหมู่ (เมื่อโถมลงแล้ว เหลือไว้สามหรือห้าห่อของบั้งซ่าย เช่นคน ในวรรณคดี). ภา๒ สุร ม. น. 'ผู้ ถิ่นอย่างภา' คือ คนปราศจากความระอาย, คนเย่อหยิ่ง.

ก้ำกั ค. ก้ำกั.

ก้ำกั อ. เสี่ยงหัวเราะ.

ก้ำกันาสูร (ก้ำกันาสูร) น. ชื่อของยักษ์ผู้
ในเรื่องรามเกียรติ์, ในรามายณะฉบับสัน-
สกฤตเป็นนางศารทกา, ถูกพระอาทิตย์ข่ม
หายไปเป็นทวาร เพราะชอบกินเนื้อคน, ภายหลัง
ถูกพระรามฆ่าเสียในป่า.

ก้ำกัทิง น. ต้นไม้คล้ายกับ ไม้กะทิง.

ก้ำกัเซียบ น. เครื่องสำหรับวางหนังสือโบราณ
ทำด้วยไม้แปดอันร้อยไขว้กัน.

ก้ำกันั้น ว. เก่งกล้า.

ก้ำกั ๑ อ. ว. สีน้าตาลปนเหลือง, สีสนิมเหล็ก.

ก้ำกั ๒ ม. ส. น. ก้าวมีเยาะ ชื่อหญิงคนหนึ่ง
ในเรื่องนิยาย; ในหนังสือหรรษัมว่า เป็นธิดา
ของพระกัศยป และนางตามก. และเป็นแม่
ของพราหมณ์กัศยป และ นกเค้าแมวทั้งหลาย.

ก้ำกั ก. ต่างออก, คลี่, เทียบคอกออกไป,
จึงออกไป, แนะออก. ว. ล่างอยู่, แนะ
อยู่, หุกลง = หุกลง (หูไม่ลึ).

ก้ำกั น. กะตุกปลา: ชื่อปลาคล้ายปลา
แต่ตัวเล็กกว่า. ก้ำกัปลา น. กะตุก
ปลา: ไม้พวกหนึ่งมีสองชนิด ๆ หนึ่ง
กอดแดง อีกชนิดหนึ่งออกขาว ใบคล้าย
ใบมะขามเทศ ใช้ทำยาได้.

ก้ำกัแกง น. เครื่องหนึ่ง มีข้าว.

ก้ำกัเจิน น. มกษะชนิดหนึ่งตัวขนาดนกเข็ชงอก
ขาวชนปีกดำ: ไม้รูปกัทบาทเป็นเครื่อง
นับถือของพวกลัทธิทิวศิวติง เพราะเป็นที่
ระลึกถึงการเสด็จแห่ง พระเชษฐภคินี ผู้
ถูกตรึงติดกับไม้รูปเช่นนั้น.

ก้ำกัจ ว. ง่าย, กล้า, เก่ง.

ก้ำกัจนะ [กานจนะ] ส. (ม. กจจน)
น. ทอง, เงิน, ทรัพย์, สมบัติ. แต่
เราใช้หมายความว่า ทอง. ก้ำกัจกันติ

ส. ว. เปลี่ยนเหมือนทอง. เปลี่ยนปลั่ง.

ก้ำกัจกันทร ส. น. บ่อน้ำทอง.

ก้ำกัจกันทรี ส. น. 'ภูเขาทอง' คือเขา
พระเมรุ. ก้ำกัจกันชัย ส. น. กองทอง.

ก้ำกัจกันบุรี, ก้ำกัจกันบุรี ส. น. ชื่อ
เมือง ในหนังสือ กถาสรีตราศร: แต่ทำ
ทัช เป็นชื่อจังหวัด อันอยู่ในมณฑลราชบุรี.

ก้ำกัจกันภู ส. น. ผงทอง, ทรายทอง
หรือทรายสีทอง. ก้ำกัจกันภูษา ส.

น. คินส์ที่ใช้ข้อมือหรือเท้าให้มีสีเหลือง.

ก้ำกัจกันเมลา ส. น. 'ผู้มีพวงมาลาทอง'
ชื่อธิดาของกฤติน ราชยาของกณาด (โอรส
พญาวโศก). ก้ำกัจกันรุจิ ส. ว.

เรื่อง เหมือน ทอง. ก้ำกัจกันชาติ,

กาญจนาทรี ส. น. ดู กาญจนศิริ.

กาญจนามา ส. น. รัชมีเปล่งปลั่ง.

กาญจนมา— [กานจนะมา] ดูใน กาญจนะ.

กานน ม. น. สัตว์กาน. ส. ๖. บอด (ตา บอดข้างเดียว, คู่กับ อันตะ บอดทั้งสอง ข้าง). มีตาเดียว. เห็นได้แต่ตาเดียว.

กานด น. ชื่อผักชนิดหนึ่งมีหัวและใบเป็น อาหารที่มีหลายชนิด.

กานตายน^๑ [กานตายน] ดู กัจจายนะ.

กาน ก. ตัด, พัน. (ใช้สำหรับการตัดฟันกิ่งไม้ เพื่อให้แตกงาม).

กานว ว. เก่ง, กว้าง, ต่าง, ต่าง.

กานีน น. ส่วนที่ติดกับดอก หรือใบหรือผลไม้อื่น และที่เป็นแกนใบไม้. ใช้ประกอบกับคำอื่น มีความแปลกออกไป คือ: กานีนขุด น. ชื่อหลายเครื่องเขียนเป็นวงๆ. กานีนแข็ง น. เรียกกำไล ชนิดหนึ่ง. กานีนทอง น. ไม้ขนานข้างเรื่อรูปกลมๆคล้ายหางกล้วย.

กานีนต่อดอก น. ชื่อวิธีร้อยดอกไม้ เป็น ตาข่าย; ชื่อ คำ ประพันธ์ กล นท.

กานีนพรวัว น. ชื่อ โกฎฐ ชนิดหนึ่งใช้ทำยา. กานีนยาว น. ชื่อเทียน.

กานีนเยื่อ น. ชื่อหลายชนิดหนึ่ง. กานีนเหล็ก น. ชื่อต้นไม้ เนื้อเหล็กและกระเบื้อง.

กานดา ส. น. หญิงที่รัก, เมีย, นางสาว' เมียรัก; แผ่นดิน.

กานต์ ส. (มี. กนฺต คือกนต์ ๔) น. ผู้ที่รัก, ผู้รัก; พระจันทร์; เหล็ก, หิน. ว. ที่รัก, ที่ชอบ, ที่ใคร่; แพง; น่ารัก, งาม.

กานต์ปักษี ส. น. 'นกอินทรี' ชื่อ นกของ กานตปมาณ, กานตโลหะ,

กานตยาส ส. น. หินเหล็ก, หินซึ่งมี แก้วเหล็ก (Loadstone).

กานตยาส [กานตยาด] ดูใน กานต์.

กานน [—นน] ม. ส. น. ป่า, ทราย, ไร่ชน.

กานนโนก [กานน—] น. 'ผู้อาศัยใน ป่า' คือลิง (เหมือนกับกับ วโนก).

กานนพลู [—พลู] น. ไม้ต้นชนิดหนึ่ง ตอนมี รสเผ็ดร้อน ใช้ทำยาและกินกับหมาก.

กานน้ำ จ. น. สมอจีน.

กานน น. เปลือกหุ้มชั้นนอกลำต้น ผลและดอก ของต้นไม้บางชนิดเป็นแผ่นๆ ที่นกลื่นๆ ลอกออกได้; ชื่ออบชนิดหนึ่ง. กานน

ปูเล น. กานนวมกที่เขียน มีนรูป กะทง.

กานนพรมศร น. กานนกะทงที่ ประกอบด้วยเส้า เช่นเส้าชบง.

กานนๆ อ. ใช้ขึงเครื่อง.

กานนวิ น. ชื่อถอยชนิดหนึ่ง.

กาพย์ ส. น. เหล่ากลอนวิธี ซึ่งพระศุภ
 ผู้อาจารย์พวกกลอนวิธี มีบทกวีหนึ่งคือหนังสือ
 ที่ร้อยกรองมีกำหนดศกฺขุ ซึ่งเรียกว่า
 จันท์. แต่ไทยเราใช้มีนชื่อของคำประพันธ์
 บางประเภท. ว. เป็นของแห่งกวี, มาจาก
 กวี. กาพย์รส ส. น. รสคือความหวาน
 จับใจแห่งกาพย์. กาพย์ลักษณะ ส. น.
 วิธีแต่งกาพย์หรือร้อยยาว อันสละสลวย,
 กาแฟ น. ต้นไม้ที่ให้ผลคือทำเป็นผงชงน้ำ
 เป็นเครื่องดื่ม.
 กาม ม. ส. น. ทวรมรัก, ความใคร่,
 ความพอใจ, รัก, ที่ใคร่, ที่พอใจ.
 กามวิรูปา ส. น. ขันจึงในทางกาม, การ
 หลอกเกิน, ทวงถ้อยชวน, การสนุกในทางกาม;
 ชื่อของพฤกษชนิดหนึ่งมี ๔ บาท ๆ ละ ๑๖
 ผลงอกเป็นลูกล้าง. กามกาม ส. น. ใคร่
 ในกาม' คือมีความใคร่ หรือปรารถนาต่าง ๆ.
 ใคร่ไปตามความปรารถนา. กามการ ส.
 น. ผู้ทำความใคร่ของเขาให้เต็ม, ผู้ทำตาม
 ปรารถนาของตน. ผู้ทำตามอำเภอใจ.
 กามกัญ ส. น. ผัวแห่งหญิงงามเมือง;
 การแสดงตมรักอันผิดธรรม. กามเกิด
 ส. น. ผู้เล่นสนุก, ผู้เล่นไปซบซัน, ตลก.
 กามคติ, กามคามี ส. น. ผู้ไปหรือ

มาตามปรารถนาของตน. กามคุณ ม.
 ส. น. ส่วนที่ปรารถนามีห้าประการ คือ
 รูป รส กลิ่น เสียง (คือ) สัมผัส.
 กามจารี ส. น. ชายผู้ประพฤติตามใคร่.
 กามฉันที ม. น. ความพอใจในอารมณ์
 ที่รักใคร่. กามชิตี ส. น. 'ผู้ชนะ
 ความใคร่' คือพระขันตุมาร. กามตีณหา
 ม. น. ความทะยานอยากในอารมณ์ที่รัก
 ใคร่. กามทรศนะ ส. น. การดูด้วย
 ความรัก. กามเทพ ส. น. ชื่อของ
 ความรัก ซึ่งมาให้เจ้าตัวซัน แปลว่า เจ้า
 แห่งกาม เป็นลูกของท้าวธรรมเทพ (คือ
 พระยม) และผิวของนางฉิตี รูปก็ทำ
 เป็น ชายหนุ่ม โฉมงาม จันทกแก้ว มีธงพัน
 แดงลายรูปมัจฉา. กามศรัทธา ส. น. ความ
 ประพฤติอันประกอบด้วยกาม. กามชาติ
 ส. น. จังหวัดแห่งกาม, ที่อยู่ของพวก
 กามาวจร. กามินาชา ส. น. ชะมด.
 กามพลี ส. น. คำตั้งแห่งกาม.
 กามภพ ม. น. ที่เกิดของสัตว์
 ผู้ยังเกี่ยวข้องด้วยกาม. กามโภคี ม.
 น. 'ชายผู้บริโภคกาม' คือ ขรवास.
 กามรส ส. น. วิสัยป็นที่อันดี
 คือกาม. กามราคี ม. น. ความถำหนด

ในกาม, เครื่องข้อมือ คือกาม. กามรูป
 ศ. น. รูปอันเกิดขึ้นตามปรารถนา,
 รูปที่เปลี่ยนได้ตามต้องการ: ชื่อประเทศ
 และประชาชาติ (อยู่ตามตะวัน ออกแห่ง
 เบงกอล และในภาคตะวันตกแห่ง อัสมัม).
 กามเวญา ศ. น. หึงงาม เมือง.
 กามลดา ศ. น. พวงอัญชะ. กามเสชา
 ศ. น. หู กามรชชา. กามวิลลภา
 น. 'คู่รักของกาม' คือพระจันทร์: มะม่วง.
 กามวิลลภา ศ. น. เตือนหยาง.
 กามวาท ศ. น. การพูดตามชอบใจ.
 กามวาลี ศ. น. ชายผู้ชอบใจ.
 กามวิตก จ. น. ความรำพึงในกาม.
 กามศัลย์ ศ. ว. มีความรักเป็นศุกคร.
 กามศาสน์ ศ. น. 'ผู้สิงโทษพระ
 กาม' คือพระหีวะ. กามสไมสรณ์
 น. ที่รวมลงแห่งกาม หมายความว่า การ
 คุกกลัดด้วยกาม คือ การของผู้ตรง เรือน.
 กามสุต ศ. น. 'ศุกพระกามเทพ'
 คือ พระอนันท์ (ซึ่งเร เรียกว่า อุนรุต).
 กามาตุร ศ. ว. ทรมทฤษฎด้วยความรัก.
 กามาทันพ 031566 น. โทษแห่งกาม.
 กามาชิการ ศ. น. อำนาจอันชักชวน
 แห่งความรัก. กามานล ศ. น. ไฟแห่ง

กาม, ความกำหนัด. กามายุส ศ. น.
 นกแรง. กามารมณีน น. อรมณ์คือสิ่งที่น่า
 ประดนา. กามาวจร, กามาพจร ศ.
 น. โลกแห่งกาม มีจำนวน ๖ คือ ๑.
 จาตุรมหาราชชิก (มี. จาตุรมหาราชชิก),
 ๒. ตรายัสตวงส์ (มี. ตรายัส), ๓. คุนิต
 (มี. คุสิต), ๔. ยาม, ๕. นิรมวตติ (มี.
 นิรมานวติ), ๖. ปรมิวิทวหรัตน (มี.
 ปรมิวิทวสวคต). กามาศนะ ศ. น.
 การกินตามชอบใจ. กามาศยะ ศ. น.
 การอยู่ตามชอบใจ. กามาศรม ศ. น.
 ที่อยู่แห่งพระกามเทพ. กามะษฎ์ ศ. น.
 'ไม้อันพระกามเทพใคร่แล้ว' คือ มะม่วง.
 ก้าม น. ต้นใหญ่ของสัตว์บางชนิด เช่นปูและกิ้ง
 สำหรับกินอาหาร, ใช้ประกอบกับคำอื่น คือ
 ก้ามกราม น. กุ้งตัวโตก้ามมีหนาม;
 ก้ามไม้ใหญ่ ชนิดหนึ่ง. ก้ามกึ่ง น.
 ชื่อต้นไม้เกิดในน้ำมีรสขม. ก้ามเกลียง
 น. กุ้งชนิดก้ามความแต่ก้ามเล็ก. ก้ามปู
 น. ชื่อต้นไม้คล้าย ผักปลาม แต่ใบลาย
 สีแดงๆ. ก้ามปูหลุด น. ชื่อไม้เตา
 ใบเป็นข้อ ๆ.
 กามย์ ศ. ว. นำใจ. นำพอใจ.
 นำรัก. กามย์เคียร ศ. น. เลี้ยว

นาฬิก. การพูดด้วยใจ. การพูดอุทาน.
 กามยทาน ว. น. การให้ตามพอใจ.
 กามยพิรต ส. น. สันตปน. กามยมรณ
 ส. น. การตายโดยพอใจ. การฆ่าตัวเอง.
 กามัษ์ ม. ส. น. เกิดที่กาม, เกิดแก่
 ความโลภ.
 กามุ -- คูณ กาม.
 กามินี ส. น. ชายผู้มีความใคร่; หันแดง
 (นกกอกพวงก. นกพิราบ) นกตระกูล.
 กามินี ม. น. หญิงที่มีความใคร่, หญิงชู้ไป.
 กามเมษฏี [—เมต] คูณ กาม.
 กามสัมมิจาจาร [—มิตถาจน] ม.
 น. ความประพฤติดี ในกามทั้งหลาย,
 ความดีประเพณีในอุกเมือษา.
 กามิทรย์ [—ไมต] (ม. กาม+อุทัย) ว.
 เป็นที่ตั้งแห่งความรัก, น่ารัก, เป็นที่เกิด
 แห่งความรัก.
 กาย ม. ส. น. ตัว; ลำต้นไม้; ตัวขอ
 (ทั้งสัน เว้นสาย); ฝูง, หมู่, พวก.
 ประชุม: สิ่งสำคัญ; เรือรบ, ที่อยู่; นิสสัย.
 กายกรรม น. การทำด้วยกาย. กาย
 ทวาร ๒๒.๐๓.๒๕๖๘. ทางกาย. กาย
 บริหาร ม. ส. น. การบำรุงร่างกาย.
 กายพันธน์ ม. ส. น. 'เครื่องมัดตัว

คือรัดประคต. กายสิทธิ์ น. 'สำเร็จ
 ในตัว' คือ สิ่งของที่มีฤทธิ์เดชต่าง ๆ.
 กายสิทธิ์ ส. น. ศักดิ์ประเสริฐ คือ
 พวงมณี. ตระกูลเสมียน (เป็นตระกูล
 ปน ขาลบิดาในตระกูลกษัตริย์ และ
 มารดาในตระกูลสุทร). กายาพยพ
 ม. ส. น. ส่วนในร่างกายนามือเท้า ฯลฯ.
 กายินทรีย์ ม. น. ความเป็นใหญ่คือ
 กาย หมายความว่า กายนั่นเอง.

ก่าย น. พวด. พิง.
 กายัสถ์ [—ยัต] คูณ กาย.
 กายาพยพ [—พะยพ] คูณ กาย.
 กายินทรีย์ [—อินช] คูณ กาย.
 การ ม. ส. น. กิจ, งาน, ธุรกิจ, หน้าที่,
 สิ่งที่ทำ. คำนี้ เมื่ออยู่ท้ายสมาส แปลว่า
 ผู้ทำ หรือช่าง เช่น กุมภการ = ผู้ทำหม้อ,
 ช่างหม้อ; เมื่ออยู่ต้นสมาส หมายความว่า
 หน้าที่หรือสิ่งที่ทำ เช่น การประปา การไฟฟ้า
 เป็นคำที่กรวยทำให้เป็นนาม เช่น การกิน การ
 นอน; ตัวหนังสือ เช่น อการ = ตัว อะ.
 การก [—รก] ม. ส. น. ผู้ทำ; ชื่อคัมภีร์
 อันเป็นส่วนหนึ่ง แห่งบาลีไวยากรณ์. ใน
 ไวยากรณ์แห่งภาษาสันสกฤตและบาลี ใช้
 เป็นชื่อแห่งคำที่เกี่ยวข้องกับกริยา มี ๖ คือ

กรรมกรกรก (ผู้ทำ), กรรมกรกรก (ผู้ถูก),
 กรรมกรกรก (ผู้เป็นเครื่องทำ), สัมประทาน
 การก (ผู้รับทำ), อุปาทานการก (ผู้เป็น
 แคมทำ), อธิกรณการก (ผู้เป็นที่ทำ);
 ส่วนคำที่เป็นเจ้าของ ไม่เรียกกรกรก เพราะ
 ไม่เกี่ยวกับกริยา เรียกชื่ออื่นว่า 'สัมพันธ';
 แต่ในสขามไวชากรรม พลยเรียกคำชนิด
 นี้ว่าการกไปด้วย เอารวมกับคำ 'สัมพันธ'
 เป็น 'สัมพันธการก' นี้มีแต่ในสขาม
 ไวยากรณ์เท่านั้น.

การณะ [การณะ] น. ส. น. เหตุ, ลักษณะ,
 แกะ, มูล, ชาค; 'เด้ามูลแห่งสัตว์' คือบิดา,
 การณวาที น. 'ผู้สาวเหตุ' คือ ผู้ยื่นฟ้อง
 ผู้หาเหตุ, โจทก์, การณภาพ ส.
 น. ความไม่มีเหตุ.

การณภาพ [การะ—] ค. ใน การณะ.

การณิก [การะ—] น. ผู้วินิจฉัย,
 ผู้ตรวจตรา, ผู้พิพากษา; ผู้สอน.

การุด ๑ [การุด] (อ. Card) น. นามบัตร, ไพ่.

การุด ๒ [การุด] (อ. Guard) น. การรักษา, คน
 ระวัง, ระวังรักษา เช่น ทหารการุด, การุดรถ.

การุดิเกยะ [การณะ=อ] ส. น. ชื่อโอรส
 พระศิวะ กับนางบรรพดี (กล่าวกันว่า
 เป็น เจ้าแห่งสงคราม, เพราะ เป็น ผู้นำ คณะ

คือ หมู่เทพมหาดเล็กแห่งพระศิวะ มาต่อสู้
 युทธ์ กับคณะอสูร; ตามนิยายหนึ่งว่าเป็น
 โอรสพระศิวะ โดยปราศจากสหพาสกับนาง
 บรรพดี. กำลังพิชแห่งพระศิวะถูกหลอมโย
 ไฟแล้ว แม่คงคารับไว้, ตัวเทพนั้น บางคราว
 เขาก็กล่าวกันว่า เป็น โอรส แห่งอักษิและ
 พระคงคาร; เมื่อเกิดขึ้น กฤตติกา
 (ดาวลูกไก่) หึ่งหรือรับไปเลี้ยงไว้, กฤตติกา
 เหล่านี้ให้หมกหมักแก่เดือนนั้น เดือนจึงมี
 ทกเศียร; มีชื่อเรียกต่างๆ ว่า กุมาร, สกนตะ
 เข็นทา, และสุพรหมณ์ชื่อ ชื่อการุดิเกยะ จะ
 ต้องเปล่งมาจากนางนม หรือจากเดือน
 การุดิเกยะเป็นเดือนที่ดีที่สุด สำหรับ สงคราม;
 อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกิดมาสำหรับสังหารท้าว
 ศวกราสู ผู้ครองศรีปุระ ซึ่งข้างเขาเรียก
 ว่าท้าวตรีบุรม).

การิบรู [การิบรู] ส. การิบรู.

การีย ส. (อ. กริยา) น. หน้าที่, ศิษ,
 ธุระ, งาน. ว. พึ่งทำ, น่าทำ, ควรทำ,
 จำทำ, ต้องทำ. การียกาติ ส. น.
 เวลาทำงาน; หน้าที่, ฤดู, โอกาส. การียกาศล
 ส. น. ฉลาดในงาน. การียพัส
 ส. น. อำนาจแห่งฤดู หรือแห่งกาล. การ
 ยพัสตุ ส. น. สิ่งที่ทำ, การยวิบัติ

น. ความเสียหาย. การยเศษ ส. น.
ความค้างแ้งงาน. การยสถาน ส. น.
ที่ทำการ, ทว่าการ. การยสาขก ส. น.
ผู้สำเร็จการ; ผู้จัดการ, นายหน้าการ,
การยสิทธิ์ ส. น. การสำเร็จแห่งงาน.
การยสิทธิ ส. น. เจ้าหน้าที, เจ้า
ทะเบียนการ.

การเวก [การะ—] ดู กววก.

การะเกิด น. ต้นไม้ใบยาว ริม เป็นหนาม
กลีบดอกเหลืองหอมคล้ายลิ้นจี่ชก แต่
ขนาด เล็ก กว่า.

การะบุหนึ่ง [—หนึ่ง] ส. น. ดอกแก้ว.

การะเวก น. กะดังงาจีน ษะชนิดใบใหญ่
ดอกใหญ่.

การณย์ ดู กรณย์.

การันต์ มี. น. อักษรตัวที่สุดแห่งคำ, เช่น
ปัดฤ เป็น ฤ การันต์, อาษสุ เป็น ส การันต์;
ในภาษาไทยเรา ใช้เป็นชื่อของอักษรที่ไม่
ออกเสียง พร้อมตัวเครื่องหมายดังนี้
เช่น ราชศาสัน, ราชศาสัน.

การันต์ ดู การ.

การันต์ มี. ส. ๑๐๐/๑๓ ใช้ให้ทำ.

การันต์ ดู การ.

การียะ ดู การย.

การี มี. (ส. การิน) น. ชายผู้กระทำ, ผู้มี
หน้าที่กระทำ. มักใช้ต่อท้ายคำอื่น, คำเป็น
หญิงใช้ การีณี ทั้ง มี. และ ส. เช่น
กรรมกรี (ชาย), กรรมกรีนี (หญิง).

การีติ ดู การิต.

การียี ดู การย.

การัญญี ดู การณย์.

การณย์ ส. (มี. การณญ) น. ความเป็นผู้
มีกรุณา, ความ กรุณา.

กาล ๑ มี. ส. น. สัด้า, สักเงินแก่; ส่วน
ตำแหน่งลูกตา; งูเท่าหม้อ (ส. กาลสรป);
พระศิวะ, ชื่อภูเขา. ว. คำ, มีสีน้ำเงินแก่.

กาลกรรณิกา ส. น. เควาะหัวร้าย
(เท่ากับมีหูดำ). กาลกรรณี ส. น. พระ

ลักณมี; ไชคราย; เสนียด. กาลกัญชะ

มี. ส. น. ตระกูลหนึ่งแห่งอสูร (หรือทานพ,
บางคนก็ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ และมีรัศมี

เหมือนดาว). กาลกัณฎก ส. น. นก
ชนิดหนึ่ง. กาลกัณฐะ ส. น. นกยูง,

นกกระจอก; พระศิวะ. กาลกัญชร ส. น.

พระวิษณุ. กาลกัญ ส. น. พิษชนิด

หนึ่ง (เกิดขึ้นเมื่อกวนเกษียรสมุทร, พระศิวะ

กลืนเสียเอง, ฝันเหตุให้พระสอดตำ). กาล
 ขัญชน, กาลขันที ส. น. ดับ เช่น
 ดับคนหรือดับปลา. กาลคุณ น. ความ
 ดีร้ายของกาล. กาลเนตร ส. น. ผู้มี
 คำ. กาลบิภัง ส. (มี. กาลปรกษ;
 น. ฝ่ายดำ, ข้างแหม. กาลพาหุณะ น.
 ลวช. กาลโภคี ส. น. งูเห่าหรือ.
 กาลมูขุ ส. น. ผู้มีหน้าดำ. กาลเมฆ
 ส. น. เมฆดำ. กาลราตรี ส. น. คัม
 ที่มีเดือนมืด. กาลโลจน์ ส. น. คุ
 กาลเนตร. กาลวัทน์ ส. น. คุ
 กาลมข. กาลวาทน ส. น. คุ
 กาลพาหุณะ. กาลเวลา ส. น. เวลา
 แห่งพระเสาร์. กาลสาร ส. ว. มี
 กลางคำ, มีลูกตา. กาลศัตรู น. ด้าย
 คำ คือ สายบรรทัด. คุ กาลสูตร ใน กาล
 ๒ ด้วย. กาลานุสาวรี ส. น. กิยาม.
 กาลายสี ส. น. เหล็ก. กาลาโศก
 ส. น. นามพระราชา (เห็นจะเป็นพระเจ้า
 จันทรคุปต์ ผู้ถือพระนาม). กาลโทยี
 ส. (มี. กาลุทโย) น. พระอุทโยดำ, ชื่อ
 พระพุทธสาวก/2566

กาล ๒ มี. ส. น. เวลา, ลวช, ครง.
 หน: เวลาอาหาร (เมื่อวันหนึ่งมีเวลาอาหาร

สอง คราวแล้ว อุภกาล จึงแปลว่า เช้า
 และเย็น, ฆัษฐกาล=เย็นแห่งวันที่สาม,
 ชตรถกาล=เย็น แห่งวันที่สอง); โมง
 (ฆัษฐกาล=ชั่วโมงที่หกแห่งวัน คือเที่ยง);
 ฉาย, ชุค; ความตาย, ครวตช, ที่ตาย (ใน
 คำว่า ถึงที่ตาย). นิตยกาล=เสมอ, ตรีฆกาล
 =เวลานาน. กาลกรรม ส. น. 'การ
 ทำแห่งกาละ' คือความตาย. กาลกริยา
 ส. น. 'การทำการะ' คือ ตาย. กาลกิลบี
 ส. ว. เหมือนตาย. กาลกุนฐี ส. น.
 พระขม. กาลคติ ส. น. การล่วง
 แห่งเวลา. กาลจักร ส. น. ล้อแห่ง
 เวลา, 'การวนเวียนแห่งเวลา, การหมุนแห่ง
 โขด. กาลใจเทิด ส. ว. ถูมถุชช
 เดือน. กาลดุลย์ ส. ว. เท่ากับ
 ตาย. กาลตรัย ส. น. กาลทั้งสาม
 คือ อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต.
 กาลทัญท์ ส. น. ไม้เท้าแห่งความตาย,
 ความตาย. กาลทูต ส. น. ทูตแห่ง
 ความตาย. ลาง บอกว่าตาย, มรณสังขญา.
 กาลเทศะ ส. น. คราว และ ที่.
 กาลธรรม ส. น. กำหนด แห่ง
 กาละ, ความตาย; วิถีความประพฤติ
 อันเหมาะแก่คราว หรือโอกาส; อำนาจแห่ง

เวลา; กิจอันเหมาะสมโอกาส. กาลชารณ
 ส. น. 'ความขี้ตายนแห่งเวลา' คือ การ
 ฝัดฝั่ม, การรื้อ. กาลนาถ ส. น.
 'เจ้าแห่งเวลา' คือ พระศิวะ. กาลนิชิ
 ส. น. พระศิวะ. กาลนโยค ส. น.
 'กฎแห่งเวลา' โขค. อวสาน คือ ที่สุด.
 กาลนริปณ์ ส. น. วิชชานเนสตร
 กำหนดเวลาตามจักรโคจร และสุริยโคจร
 (chronology). กาลเนมิ ส. น. 'อง
 แห่งเวลา' เป็นชื่ออสูร (ถูกพระกฤษณะ
 สังหาร ได้ความว่าพญางงส์). กาลบาท
 ส. น. บ่วงแห่งพระขม. ความตาย.
 กาลบุรุษ ส. น. 'เวลาอันแสดงเป็น
 รูป' คือ รูปคนบนสิบสองจักรวาล ซึ่งจำแนก
 ออกสำหรับเป็นตวัชโศค ในภายหน้า; คน
 ไซแห่งมัจจุราช. กาลภักษ์ ส. น.
 'ผู้กินเวลา' คือ พระศิวะ. กาลมูรติ
 ส. น. เวลาที่เขียนเป็นรูปคน. ดูกาล
 บุรุษ. กาลยุกตี ส. น. 'ปีที่ ๕๒
 ในรอบ ๖๐ ปี' คือ ขวบ หรือรอบ แห่งดาว
 พฤหัสบดี. กาลโยค ส. น. การ
 ประ กอบ ด้วย โศค หรือผล ใน อวสาน.
 กาลโยคี ส. น. 'ผู้บัญชาการวราที่สูงสุด'
 คือ พระศิวะ. กาลราตรี ส. น. ค่ำ

แห่งเวลาที่สรรพสิ่งวินาศ, ค่ำแห่งคราว
 วินาศในที่สุดโลก (มักจะเขียนรูปเป็นพระ
 ทูรคา หรือส่วนหนึ่งแห่ง 'ศักดิ์' ของพระ
 นาง); ค่ำแห่งเวลาตายของคน; ค่ำอัน
 กำหนดกันในชีวิตคน (ในวันที่ ๗ แห่งเดือน
 ที่ ๗ ในอายุที่ ๗๗ ปี ในค่านั้น บุรุษล้นยอม
 ได้รับความยกเว้น จากการเคร่งครัดแห่งกฎ
 หรือข้อบังคับทุกประการ). กาลรุหร
 ส. น. พระทรผู้เป็นไฟไหม้โลก.
 กาลวิกรม ส. น. อำนาจแห่งกาล,
 ความตาย. กาลวิทยา ส. น. วิชา
 คำนวณประติทิน. กาลวิภาค ส. น.
 ส่วนแห่งเวลา. กาลศักดิ์ ส. น.
 อำนาจ แห่ง คราว ที่ สิ่ง ทั้ง ปวง ทำ ลาย หมด.
 กาลสณธิ์ ส. น. มะพลับ.
 กาลสังขยา ส. น. การ กำหนด
 หรือนับเวลา. กาลสังคติ น. ชื่อลมเจือ
 กาล. กาลสูตฺร ส. น. แนวแห่ง
 กาละ หรือความตาย; ชื่อนรกขุม ๑ ใน
 ๒๐ ขุม. กาลสูรย์ ส. น. พระอาทิตย์
 ในเวลาสุดโลก. กาลहार ส. น. การ
 เลี้ยวเวลา. กาลัชฌเฐ ส. (มี. กาลชฺฐ) น.
 ผู้รู้ กำหนดเวลาหรือฤดู, ผู้รู้จักกาลเวลาอัน
 สมควรในอันประกอบกิจนั้น ๆ; นักปราชญ์

ศุขาว: ไถ้. กาลันตร น. ระหว่าง
กาล, เวลาที่ติดต่อกัน, เวลาอัน, โอกาส.
กาลาคณิรุทร ส. น. พระรุทรผู้
เป็นไฟล้างโลก, คำนึงเดียวกับ กาลรุทร.
กาลาติบาต ส. น. เวลาที่เข้าไป.
กาลาเทิก ส. น. เตือนหน้ทำกิจกรรมาส.
กาลาชิจร น. 'ลมเศ็รเป็นครวาว' ชื่อข
อย่างหนึ่งแก่สมจำพวกนั้น. **กาลาเนล**
ส. น. ไฟประลัยกัลป์. **ไฟกาล.**
กาลานุกาล ม. น. กาลตามกาล,
ครวาวตามครวาว, ครวาวที่เคยทำกรวอย่างใด
อย่างหนึ่งมาแล้วทำตามครวาวนั้นอีก, เช่น
พระราชาศกศประจำปี. **กาลิก** ม. น.
ของมีกำหนดเวลา, ของใช้อันจำกัดเวลา;
ของที่ พระสงฆ์พึงบริโภคให้ถ่วงถ้ำคือเข้าไป
ก็เรียกว่า กาลิก เพราะเป็นของมีกำหนด
ให้ใช้ชั่วคราว คือ ของที่ให้บริโภคได้ชั่ว
ครวาว ตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงวัน เรียกว่ากาลิก
ได้แก่ของที่ให้บริโภคเป็นอาหาร, ของที่
ให้บริโภคได้ชั่วคราว คือ วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง
เรียกยามกาลิก ได้แก่น้ำอัญฐูรบาน, ของ
ที่ให้บริโภคได้ชั่วคราว คือเจ็ดวัน เรียก
สักตาทกาลิก ได้แก่เภสัชทั้งห้า คือ เนยใส
เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย.

กาลิ ๓ น. ชื่อกลอน.
กาลิกินี ดูคำถูก คือ กาลกรรมณี ในกาล ๑.
กาลอัจฉนา [กาลอะอัจฉนา] น. ชายาพระโค
ดมพรหมณีย์.
กาลัชัญญะ ดู ในกาล ๒.
กาลัทธิ ช. น. แก้วหุง: สายหยด.
กาลัไตร [—ตจน] ดู ใน กาล ๒.
กาลา- ดูใน กาล ๑ และ กาล ๒.
กาลิก ดูใน กาล ๒.
กาลี (จากกาล ๑) ส. น. หญิงดำ: กร
ุ่มขี้. การกล่าวโทษ, การเสียชื่อเสียง;
เวลาคำเคียด: ปางแห่งพระทศกาค: ชื่อนาง
สัตยวดี ชายาท้าวมหาบุญ มารดาของ วุฒ
เรือกฤษณ ไทวปายน (เมื่อสมรสแล้วนางมี
บุตรชื่อวชิครวีรช. ครั้นวชิครวีรชตายแล้ว
ภริยาของเขาผู้แม่มาช ไปได้กับ กฤษณ
ไทวปายน มีลูกคือ ธฤตยาญญ์ และ ปาณช;
ตาม นิยายอื่น กาลีเป็นชายาของ มิมนเสมและ
แม่ของสวรุตค). **กาลีตนิย** ส. น.
'ลูก (หรือตัวโปรด) ของพระทศกาค' คือ
กระบือ. **กาลีวิธาสี** ส. น. 'ผั
แห่งกาลี' คือ พระศิระในปางหนึ่ง.
กาลุทายี, กาลิตทายี ดูใน กาล ๑.
กาวี น. ขางหนึ่งสำหรับผนักสิ่งของ.

ก้าว น. ระยะทาง ชั่วยกเท้าข้างไปครั้งหนึ่ง.
 ก. ยกเท้าข้างไป, ตัดทางไป, ไปข้าง
 หนึ่ง. ก้าวก้าว ก. ไชว้เขวไม่ เป็น
 ระเบียบ. ก้าวร้าว ว. แวอะ, โหะก
 เหยก, รุนแรง, รุกราน (เป็นมรรยาทส่วน
 กาย และ วาจาที่ไม่เรียบร้อย).

ก้าววา ว. หรุหรว, จูดจวด, นาด
 ตา (สำหรับสี่).

กาศย [กาศฺย] ส. (มี. กศฺย, กุศฺย) น.
 เหล่ากษัตริย์: ชื่อแห่งความเป็นอัน
 มาก รวมทั้งผู้ซึ่งไม่ปรากฏนามสกุล. สกต
 แห่งกาศยแยกออกไปอีกมาก คือ ยรุพิก
 วากศย (คำอูรพิลา ซึ่งมคธเป็นอุรเวลา
 นั้น เป็นชื่อชนบทที่ภายหลังเรียกว่า พุทธ
 คยา), นทีกศย, คยาถศย, มหาถศย,
 ทศพลกศย, หัสติกศย: ชื่ออรณ (พระ
 อาทิตย์ ดู กศย), กาศยปันนิน
 ส. น. 'ลูกพระกศย' คือ เทวดาทั้งปวง.

กาศยปี [กาศฺ-ยปี] ส. น. 'นางผู้เป็น
 สมบัติของพระมเหสีกศย' คือนางธรมิไดเก
 แผ่นดิน (ตามเรื่องในปุระณะทั้งหลาย, ปรัช
 ญาม. เมื่อสังหารพญาคชัตริยวรรคหมดโลก
 ถึงขั้นบิเอดครั้งแล้ว, ได้ยกแผ่นดินให้ เป็น
 พกษิตาแต่พระกศยปุนี). กาศยปีภูษ

ส. น. 'ผู้สวชฺรณี' คือพระราชา, พระเจ้า
 แผ่นดิน.

กาศิ ส. น. 'ผู้ส่องแสง' คือ ตะวัน: สถาน
 อันรุ่งเรือง: นามกรุงอันมีชื่อเสียง และ
 สถานอันศักดิ์สิทธิ์ (บัดนี้เรียกว่า พาราณสี,
 โดยมากเขียนเป็น คาศิ). กาศินคร
 ส. น. กรุงแห่งชนชาวกาศิ (คือพาราณสี).

กาศิกิ ส. ว. มาจากแล้วนคาศิ, เหมือน
 โหม, แคมโหม. กาศิกิพัศตรี ส.
 น. ผ้าเนื้อละเอียดมาจากกาศิ.

กาศิ (คือ กาศิ นั่นเองแต่ เป็นสตรีสิ่ง) ส.
 น. เมืองพาราณสี. กาศินาถ ส.
 น. 'เจ้าแห่งพาราณสี' คือ พระศิวะ.

กายฐะ [กาศฺย] ส. (มี. กฏฐ) น. ไม้,
 ฟืน, ท่อนไม้, ซันไม้, คุ้น: ไม้วัด (คือใช้
 ในมรรตวัด). กายฐฉินท์ ส. น.
 ไม้เท้า, ไม้สลัก, ท่อนไม้. กายฐจิตา ส.
 น. ทอง ฟันที่งาม. กายฐตุกษ ส. น.
 'ผู้ตัดและผู้เข้าตัวไม้' คือช่างไม้. กายฐภค
 ส. น. ผู้เป็นเหมือนต้นไม้ หรืออันนี้
 ชื่อ (เช่นพวงแก้วเพ็ญพุด). กายฐวิวร
 ส. น. โพรงแห่งต้นไม้.

กายาย ส. น. สีแดงเจือสีน้ำตาล, ผัว
 สีอย่างนั้น. ก. ย้อม ด้วย สีแดงอ่อน.

กายาชาธรรณ, กายาพัสณ, กายา
พาสี ส. น. การใช้ผ้าสีแดงอ่อน.
กายาพัสณา ส. น. 'หญิงมีเครื่อง
นุ่งห่มสีแดงอ่อน (ไว้ทุกข์)' คือ หญิงม่าย.

ก๊าส น. อากาศธาตุ; ไฟก๊าส คือ ไฟที่ตาม
ด้วยอากาศธาตุที่จากถ่าน.

ก๊าสริ [-สอน] ส. น. ฉวย.

ก๊าสระ ม. ส. น. การโอ. ก๊าสกณฐี
ส. น. 'ผู้ถูกโรคโอจับ' คือ พระขม.

ก๊าสา น. แร่มีสีเขียวคล้ายสังกะสี.

ก๊าสาย ตู กษาย.

ก๊าสาร ส. น. สระ, บ่อ, ทะเลสาบ.

ก๊าสาวะ ตู กษาย.

ก๊าสึก ตู กาศึก.

ก๊าสี ตู กาศี.

ก๊าสล [-หม] ส. น. กลองใหญ่ชนิด
หนึ่ง; เสียง; แมว, โก่อ ว. ซึ่งพูดไม่สมไม่
ควร พูดไม่ชัด; รุกขม; โหญ; แห้ง; เพ็ชว.
โหญเราใช้หมายความว่า อึกทัก, วนวาย.

ก๊าสล้ง [-หล้ง] ส. น. ชื่อเมืองในรัฐอริเยนา.

ก๊าสลา๑ [-หลลา] ส. น. กลองใหญ่.

ก๊าสลา๒ [-หลลา] ๒๑๖๖. เหมือนตอกไม้.

ก๊าสลึ [-หลลึ] ส. น. หญิงสาว.

ก๊าสล่ [-หลล่] ก. อาบ หรือ เคลือบ

ด้วยเงินทองและนาก.

ก๊ाप ม. (ส. กาล) ว. คำ. ตู กาล ๑
ด้วย. ก๊ापบักษี ว. ฝ่ายคำ, ช้างแรม.

ก๊ापโรค ม. น. 'โรคดำ' เป็นชื่อ
โรคระบาดอย่างร้ายแรง.

ก้ำ น. มือที่งอนิ้วเข้าไว้; จำนวนของเต็มมือ
ที่กำเข้า; มาตราวัดอ้อมของกลม, กำหนึ่ง
ยาวราวแปดนิ้วฟุต; เรียกผักหรือหญ้าที่มัด
ไว้ว่า ๑ กำ ๒ กำ; ชักอีรถ หรือล้อเกวียน.
ก. เขามือกุมเข้าไว้, ทำมือให้งอนิ้วเข้า.

ก้ำิเก็เรียก น. ชื่อการพะนั ไขก้ำกับ
หรือเม็ดค้อน ๆ แล้วทายกัน. ก้ำิดีดี น.

ชื่อการ เล่นพะนัอย่าง ไขก้ำด้วย เม็ช หรือ
เม็ดค้อน ๆ คล้ายก้ำิเก็เรียก. ก้ำิถั่ว ก.
เอาเม็ชหรือเม็ดค้อน ๆ กำ แล้วแรงออกที่ตะลั
เป็นการ พะนั อย่าง หนึ่ง. ก้ำิขั

น. มือ ที่กำเข้าให้แข็ง เพื่อจะชก หรือ ทุบ.

ก้ำิมา น. สอกตุม คือสอกที่กำนิ้วมือ
เข้าเส็ช. 'ก้ำิ' ก็เรียก เช่น สองสอกก้ำิ
คือ สองสอกกับอีกสอกตุมหนึ่ง. ก้ำิมือ

น. มือที่งอนิ้วมือเข้า; จำนวนของเต็มมือ
ที่กำเข้า. ก้ำิหมัด ตู ก้ำิขั.

ก้ำิ ว. สุกใส, แด่, จืด, มักใช้กับสีแดง
หรือ ทอง ที่ สุก.

ก้ำกวม น. นกขมปีกสีเขียว ปากแดง
กิน กุ้ง และ ปลา. ว. เคลือบคลุม,
ไม่ จะ เจ้ง.

ก้ำกั๊บ ก. ตูแกล, ความขุม.

ก้ำกึ่ง ว. เท่า ๆ กัน, เทียบกัน.

ก้ำเก็น ว. เลยกัน, มาดกว่า, ล้วงเงิน.

ก้ำจร [-จอน] (ส. จจร) ก. ไปในอากาศ, พุ่งไป.

ก้ำจืด (ญ. ขจืด) ก. ข้นใส.

ก้ำจาย (ญ. ขุจาย) น. ซ้อนกันไว้ ทำท่า.
ดู กระจาย ด้วย.

ก้ำจับ ก. สั่งซ้ำ, ทำให้ติดต่อกัน.

ก้ำขาบ ก. อาบ, ทา.

ก้ำคั้น น. ท้าย ทอย. ส่วน ที่ คือ กิ่ง
สั่นระ ต่อกัน.

ก้ำคัตติ ว. วุ่น, รุนสวาท, เต็มที่.

ก้ำเตา (ข. เขเตา) น. ความร้อน, เลือดที่ออก
ทางจมูก, ไข้หวัด.

ก้ำตาก น. คำ ถา ชื่อ ถร ที่ พระ ราช ทาน
แก่ พระ ษา ผู้ ยืน ขิง ข้ำ และ แรก นาขวัญ
ใน ครั่ง โยธม.

ก้ำอิฐ [-ทอน] ว. สนน, หวนไหว, สะเทือน.

ก้ำนล ข. 06/3/2 เครื่องปั้น, เครื่องบูชา,
เครื่องค้ำ.

ก้ำนัน น. ผู้บ้องกัน, ผู้ดูแล, ผู้รักษา

ผู้ปก ครอง ลุก บ้าน เหนือ ผู้ใหญ่ บ้าน
ก. กั้น.

ก้ำนัต น. นางพนักงาน ใน พระราชสำนัก
ของ ที่ ให้ กั้น ด้วย ความ นับ คือ.

ก้ำเน็ด น. ความ อด. ก. อด. มี ขน,
เป็น ขน.

ก้ำเนยจ ดู เกือบจ.

ก้ำบั้ง ข. น. ดอกไม้. ก. บั้ง, ช่อน.

ก้ำบัต ก. บัด.

ก้ำบิต ดู กรบิต.

ก้ำโบล (ม. ส. กโปล) ดู โบล.

ก้ำปนี [-ปะนี] ดู กัมปนี.

ก้ำป่น น. เรือ เติร์ ทะเล บน ของ ชาว ตะวัน ตก
หีบ เหล็ก สำหรับ ใส่ เงิน และ ของ ต่าง ๆ, หีบ
กัน ภัย; ชื่อ ทุเรียน. ก้ำป่นใบ น.
เรือ กำนัน ที่ ไซบ. ก้ำป่นไฟ น.
เรือ กำนัน ที่ ไซบ แลง โอนี.

ก้ำปลา [-ปลา] น. ง้าว.

ก้ำพง ข. น. ทำน้ำ, คำปล.

ก้ำพรว้า [-พรว้า] น. หน้า ชั้น นอก ของ คน และ
สัตว์. ว. ไร่ บิดา หรือ มารดา หรือ ทั้ง สอง.

ก้ำพอง น. ไม่ สำหรับ ก้ำกับ ลูก กระจง เรือน เกวียน.

ก้ำพู่ น. ไม่ สำหรับ เป็น ที่ รวม ร้อย ชั้ว ม
ชั้ว ตร หรือ ชั้ว พุ่ม.

กำเพลิง [—เพลิง] พ. น. ปืนไฟ.
 กำแพง น. เครื่องล้อม, เครื่องกั้นที่ก่อด้วยอิฐ หิน หรือ ดิน. กำแพงเจ็ดชั้น น. ชื่อต้นไม้มีเนื้อเป็นชั้นๆ ไซ้ทำยาช้อมนตร์. กำแพงเคียร น. กำพันทางมีทองใหญ่เป็นจกๆ.
 กำมลาสน์ [—มะลาด] ตู กมลาสน์ ในกมล.
 กำมเลศ [—มะเลศ] ตู กมลเลศ ในกมล.
 กำมะถัน น. ธาตุสีเหลืองติดไฟง่าย กลิ่นเหม็นฉุน ไซ้ทำยา หรือ ทำดินปืน.
 กำมะลอ น. ของทำเทียม.
 กำมะหยี่ [—หฺยี่] น. ตัวนอที่เป็นขนนุ่ม.
 กำมะหริศ [—หฺริศ] น. ตัวคล้ายสัทหลาด แต่เนื้อละเอียดกว่า.
 กำมั่งละการ พ. น. คำหนัก.
 กำมั่งวลิตี พ. น. คำหนักในสระ.
 กำยาน น. ต้นไม้มียางคล้ายชัน มีกลิ่นหอม ไซ้เผาอบน้ำและทำยา.
 กำยำ ว. ลำสัน.
 กำรือ (พ. กฺรือ) ว. เข้มใจ.
 กำราบ [—หฺราบ] ก. กราบ; ทำให้หลาย, ทำให้กลัว
 ๐๖/๐๓/๒๕๖๖
 กำราต พ. น. เครื่องลาด. ตู กราต.
 กำเร็บ ก. กำพิม; ลูกสาม; เข่อหยิ่ง.

กำไร น. ผลที่ได้เกินทุน. ว. (แผลงจากไกร) อิ่ง, เกิน.
 กำลัง (พ. ขุลัง) น. แรง. ว. แข็งแรง, แขงัด. กำลังวิวัฒลิ่ง [—กะเหล็ง] น. ชื่อต้นไม้ไซ้ทำยา.
 กำลูน (ม. กลูน) ว. นำกรณา, นำเอ็นดู, นำสงสาร.
 กำเลา (พ. เซลา) ว. โง่, อ่อน, ไม่รู้เท่าทัน, ไม่มีไหวพริบ.
 กำเลาะ (พ. เซละ) ว. หนุ่ม.
 กำไล น. ชื่อเครื่องประดับข้อมือ หรือข้อเท้า ทำด้วยเงินหรือทอง เป็นต้น.
 กำสรวต [—สรว] ก. สลด, แห้ง, เสร้ง.
 กำสรวล [—สรว] พ. ก. เสร้ง, คร่าครวญ, ร้องไห้.
 กำหนด [—หฺนุด] น. กณ, ข้อบังคับ. ก. หมายถึง, จำไว้, นัดหมาย.
 กำหนด [—หฺนุด] น. ความยินดี. ก. ยินดี.
 กำแหง ว. แข็ง, กล้า, เข้ม.
 กากิ อ. เสียงของแข็งๆกระทบกัน.
 ก้าง น. ส่วนที่แยกออกไปจากต้น, แขนง.
 กึ่งกร, กึ่งการ ม. ส. น. ‘ผู้ถามว่าจะใช้อะไรบ้าง แล้วทำตาม’ คือ คนไซ้, บ่าว, ทาส. กึ่งกรี่ ส. น. บ่าวหญิง, เมียบ่าว.

กึ่งกำ น. สัตว์สี่เท้าคล้ายเข้ (โบราณเรียกว่า บ่อมข้าง).

กึ่งกือ น. สัตว์สี่อกลาน ตัวกลม มีเท้ามาก.

กึ่งสุก [-สุกะ] ม. (ส. กัสก) น. ไม้ทองกวาว.

กิจ, กิจา (ม. กิจจา; ส. กฤษย) น. การงาน ที่ควร ทำ, สิ่ง ที่ควร ทำ, การงาน. กิจจานุกิจ ม. น. การงาน ใหญ่น้อย หมายถึงการงานทั่วไป.

กัญฐี ม. (ส. กฤษฏ) น. เขาค้าง, พืชที่ปลุก อยู่บนพื้นดิน.

กัณห์ ม. (ส. กณฺห) น. เขื่อนหล้า, สำหล้า.

กัณวี ดู กัณห์.

กิตาการ (ม. กิตติ+อาการ; ส. กิรติ+อาการ) น. อาการ เล่า ลือ, เสียงสรรเสริญ, ข่าว เลื่องลือ.

กิตาหยัน [-หยัน] ย. น. มหาตเล็ก.

กิตา ม. (ส. กฤษฏ) น. ข้อห้ามกัณฐ (บาลีโรชการณ).

กิตติ ม. (ส. กิรุต) ก. ทำ, แสดง, บอก, ชนาน, เรียบ, เล่าลือ, (ใช้เป็น กิต ก็มี คือกิต ต. ตั๋วหน้า) 566

กิตติ [กิตติ] ม. (ส. กิรุต) น. คำกล่าวเชย.

คำสรรเสริญ. ดู กัณวี ด้วย.

กิตยาการ [กิตยาการ] ดู กิตาการ.

กิตาหรั้ง [-หรั้ง] น. เรือแม่แก้ว.

กิ้น ก. เคี้ยว, กลืน, ต้มเข้าปุ้: เสียไป, ทำให้

หมดไป: ปกครอง. กิ้นแจ้ น. การถือ

ศีล อย่างจีน ไม้กิ้น ของสดลาว. กิ้นใจ

ก. แคลงใจ, สงสัย. กิ้นตีบ ก. กิ้นง่าย ๆ

ไม่ต้องลำบาก ในการแข่งขัน หมายถึงความว่า

ชนะโดยง่ายตาย. กิ้นตัว ก. ขาดถ่วง

ไปเอง (ใช้สำหรับผ้า แพร และ กระจาด).

กิ้นตา ก. เลื่อนตา, ลวงตา, คุยาก,

สังเกตยาก. กิ้นปติ น. นกเล็ก ชนิด

หนึ่ง กิ้นน้ำหวานในปลีกล้วยและดอกไม้.

กิ้นเปล่า ก. ใต้เปล่า ๆ ไม่ต้องคอย

แทน. กิ้นเพรา น. เวลากินเข้าข้าว.

ครวกิ้น. กิ้นเมือง ก. ปกครองเมือง.

กิ้นรูป ว. ใหญ่ดูเป็นเล็ก. กิ้นลม

ก. รับลม, ตากลม, ต้มลม. กิ้นเหียง

ก. แคลงใจ, สงสัย.

กึ่งนร [-นอน] ม. ส. น. 'คนอะไร' สัตว์

ในนิยาย ชนิดหนึ่ง ตัว ผู้เป็นคน มีหัว เป็นม้า

(หรือมีตัวเป็นม้ามีหัวเป็นคน). ชั้นเดิมทำนอง

ที่จะเป็นถึงชนิดหนึ่ง. เทียม 'วานร=คน

หรือ ในชั้นหลัง (เพคะเหมือนคน) นับเข้า
ในคณะคุณธรรม หรือนักร้องชาวสวรรค์.
แล้วก็มีชื่อเสียงเป็นนักดนตรี, (เลขเข้าเป็น
พวกบรวิวารทั่วทุกแควด้วย). ไทยเราประดิษฐ์
รูปสัตว์ ชะนิคนี้ ให้มี กาย เมืองต่าง เป็นนค
เมืองบนเป็นคน. กีนรพื่อนไอ น.
ตัวละครชะนิคหนึ่ง. กีนรรำ น. ทำ
ละครชะนิคหนึ่ง. กีนรเลียบถ้ำ น.
ตัวละครชะนิคหนึ่ง.

กีนร [—นระ] ฝ. ส. น. กีนรตัวเมีย.

กิมิ ฝ. (ส. กฤมิ หรือ กิวิมิ) น. หนอน.

กิมิชาติ ฝ. น. สัตว์ชาติหนอน, สัตว์
ชะนิคหนอน. ดู กฤมิ ด้วย.

กิมิซ ฝ. (ส. กฤมิซ) น. เส้นไหม, ว. เกิดจาก
หนอน, เป็นไหม, เป็นแพร.

กิมิระ ฝ. (เป็นคำ นินทา) แปลว่า ได้ยินว่า.
ไทยใช้เป็น ว. ว่าเล่าลือ เช่น คำกิมิระ
หมายความว่า คำเล่าลือ.

กิมิณี ข้างพัง ดู กริน.

กิมิยา ฝ. (ส. กูริยา) น. อักษร, การทำ;
คำพูด ส่วนหนึ่งใน ไวยากรณ์ ใช้ 'กิมิยา'
อย่าง สันสกฤต/2566

กิลเเน น. สัตว์สี่เท้าคล้ายสิงห์โต มีในเรือ่ง
นิทานจีน.

กิลเศ [—เกลศ] ฝ. (ส. เกลศ) น. อารมณ์
ที่เกิดขึ้นในใจ และทำให้ใจให้เศร้าหมอง.

กิโลมก [—มะกะ] ฝ. น. พังชืด. สันสกฤต
เป็น โกลมนุ แปลว่าปอดเมืองชาว.

กิชกินธิ์ [กิสกิน] (ในรามเกียรติ์เป็นชื่อจีน)
น. ชื่อภูเขาในบมย์ใต้แห่งอินเดีย มณฑล
โอชรา มีถ้ำเป็นที่อยู่ของเจ้าลิง ก้อ พาลี
ผู้ถูก พระราม สังหาร; บริเวณซึ่งกล่าวกันว่า
อยู่ในฝ่ายเหนือ แห่งมัยไซรุ (Mysore)
ใกล้ต้นแม่น้ำยมปนา, พระรามโอนให้แก่
สุกรีพญู้อยง พาลี.

กิโลกรัม [—กรำ] ฝ. น. ชื่อมาตราชั่ง
น้ำหนักตามวิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับพันกรัม
อักษรย่อว่า ก. ก.

กิโลเมตร [—เม็ต] ฝ. น. ชื่อมาตราวัด
ตามวิธี เมตริก มีอัตราเท่ากับ พันเมตร
อักษรย่อว่า ก. ม.

กิโลลิตร ฝ. น. ชื่อมาตราตวง ตามวิธีเมตริก
มีอัตราเท่ากับพันลิตร หรือหนึ่งเมตรเหลี่ยม
ลูกบาศก์, อักษรย่อว่า ก. ล.

กิโล น. เครื่องทอผ้า, เครื่องเย็บสมุด. ว.
เท่าไร เป็น คำ ประกอบ คำอื่น เช่น
กิโลมากน้อย, กิลอน.

กิโล น. ครั่งก่อน. ว. ก้อน.

กัฏฐิ น. ฐานสำหรับรองเครื่องโต๊ะ และ
กระดาษพับไม้.

กัฏฐิ ก. กั้น, ขวาง, เกาะกั้น.

กัฏฐิ น. เล็บที่หุ้มเท้าสัตว์บางชนิด เช่น
ม้าและวัวเป็นต้น. กัฏฐิแบริด น. ชื่อ
ว่าน หัวคล้ายกัฏฐิแบริด ใช้ทำยา.

กัฏฐิ [กัฏฐิ] ส. (ม., กัฏฐิ, และกัฏฐิ กัฏฐิ)
น. การทำ, การพูด, การประกาศ, เสียง
ประกาศอันดี, ชื่อเสียง, การเมืองดี, การ
เฟื่องฟู. กัฏฐิยุติ ส. ว. มีชื่อเสียง.
กัฏฐิพิเศษ ส. น. 'การเหลือแต่ชื่อ'
คือความตาย.

กัฏฐิ ม. ส. น. หมุดแหลม, ขวาก, สัน.

กัฏฐิ ม. (ส. กัฏฐิ) น. การเล่นแข่งขัน,
การเล่นเพื่อความสนุก โดยมากเพื่อเป็นการ
บ่มารวม. ดู กัฏฐิ ด้วย.

กัฏฐิ อ. เสียงขอมแข็ง ๆ กระทบกัน.

กัฏฐิก้อง ว. ห้วนไหว, สั่น, ดังมาก.

กัฏฐิกัก ว. ตืดขัด, ไม่สะดวก.

กัฏฐิกอ ว. แปลกมาก. (ใช้พ้องคำ 'พิศพิ').

กัฏฐิ ว. ครึ่ง, กลาง.

กัฏฐิ ว. ไม่มี ๐๐๓/๒๑๐๖

กัฏฐิ ม. ว. ชั่ว, น่อกลิ้ง, น้อย. กัฏฐิรวม
น. การชั่ว, การไม่ดี.

กัฏฐิ อ. เสียงไม้เรียวถู, เสียงหนุ, เสียง
นก, เสียงของแข็ง ๆ กระทบกัน.

กัฏฐิกัก ว. ตืดขัด, ไม่สะดวก. อ. เสียง
ดัง เช่น เสียงคน สิ่งของ หรือ ยอดลุ่มประตู่.

กัฏฐิกุฏฐิ [-กัฏฐิ] ม. ส. น. ไม้, ไม้ป่า.

กัฏฐิกุฏฐิ ส. น. ไม้ตัวเมีย; จึงจอก.

กัฏฐิกุระ ม. ส. น. สุนัข, ลูกสุนัข.

กัฏฐิก้อง ว. รุ่งเรือง, สุกใส.

กัฏฐิ น. สัตว์น้ำตัวขาวมีก้าม และคั่นอยู่ทีส่วน
หัว มีหลายชนิด | หิ่งห้อยน้ำจืด และ
น้ำเค็ม. กัฏฐิเจ้า น. กับเจ้ารสคล้ายปลา
เจ้า. กัฏฐิพืด น. กุ้งแห้งที่เอาเปลือก
ออก. กัฏฐิส้ม น. กับเข้าทำด้วยกุ้ง
หมักคล้ายปลาเจ้ามีรสเปรี้ยวเค็ม.

กัฏฐิยัง น. ฝ่ามือเล็ก ๆ ขึ้นตามขอบตา.

กัฏฐิออน [-กัฏฐิ] ข. น. นกข้อนทอง.

กัฏฐิงาน ข. น. ห่าน.

กัฏฐิองก ข. น. นกยูง, พระโลกย์ไข.

กัฏฐิจี [กัฏฐิ-] น. ชื่อหญิงคนใช้ของนางไถยภณี
ในเรื่องรามเกียรติ์. ในรามายณะจะข้าม
สันสกฤต เป็นนางค่อม ชื่อ มณฑา สาวใช้
ของนางไถยภณี.

กัฏฐิ [กัฏฐิ-] ส. น. ความที่ระจิก,
ก. ไปทำ ๆ คุกคาม: กัฏฐิชื่อเสียงเสีย

ว. เลว, ต่ำช้า.

กัญจนาท [กุนจะ—] ดู โถงจนาท ใน โถงจ.
กัญจนเจ (ม. ส. กุณจิก) น. เครื่องทำ
ด้วยเหล็ก และ ทองเหลือง สำหรับ ถัดประตุ
คู่หรือล้นชักเป็นต้น มีลูกไขเปิดปิดได้.

กัญจนร ๑ [-ซอน] ม. ส. น. ข้าง, เลข ๘
(เพราะข้างประจำทิศมี ๘ ทระกูล). กัญ
จนรกริ ส. น. งวงข้าง. กัญจนราสนี
ส. น. 'อาหารแห่งข้าง' คือต้นมะเคื่อ.

กัญจนร ๒ [-ซอน] ม. ส. ว. ประเสริฐ,
เป็นคำค่อท้ายสมาส เช่น มุนีกัญจนร เท่า
กับ พระมุนีผู้ประเสริฐ; ราชกัญจนร เท่า
กับ พระราชาผู้ประเสริฐ.

กัญจนราสนี [กุนระรัต] ดูใน กัญจนร ๑.

กัญจนริ [กุนชะรี] ม. ส. น. ข้างพัง.

กัญจนี ดู กฤษฏี.

กัญจนพี ม. (ส. กุณุมพิน) น. คนมั่ง
มี. คนมีทรัพย์สมบัติมาก, ผู้ครองเรือน,
พ่อเรือน, ผู้ดูแลการบ้าน.

กัญจนพินี ม. ส. น. เมียกัญจนพี.
แม่เรือน.

กัญจน ม. ๐๕/๐๓/๒๕๖๖ เรือน, ตระกูล;
หม้อน้ำ, หม้อน้ำมีหู; บ่อม, กอระบุง; ค้อน;
ต้นไม้; กุชชา. กัญจนาริกา ม. น.

'หญิงผู้กระเดียดหม้อน้ำ' คือ หญิงคนใช้.

ในสันสกฤตมีน กัญจนาริกา, กัญจนาริกา.

กัญจนาริกา ดู กัญจนาริกา ใน กัญ.

กัญจนี (กุต หรือ กุตติ) ดู กฤษฏี.

กัญจนี ม. ส. น. ลักษณะมีรูปเป็นหม้อ,
อ่าง, ขามใหญ่, ขามโคม; หม้อน้ำมี
หู, กะถางน้ำ, เต้าน้ำ มีลอคอด (คือ
กัญจนโท ที่เขาเขียนและพูดเป็น คนไทย);
หลุมกลม หรือ ปล่องใต้ดิน (สำหรับรับ
และรักษาน้ำหรือไฟ เทียบกับกัญจนี), บ่อ;
ลูกของพ่อแม่ผู้ล่วงประเวณี (คือมิใช่ลูก
ตามประเวณี). กัญจนโท ส. น.

เข้าบุด, น้ำต้มเนื้อจางๆ. กัญจนเกี
ส. น. 'ผู้ช่วยหม้อ' คือคนไม่ชำนาญ.
กัญจนาทพฤษ ส. ว. ซึ่งล่วงประเวณี.

กัญจนโททร ส. ว. มีท้องเหมือนคนโท.

กัญจนทล [-ทน] ม. ส. น. ตุ่มหู,
เครื่องประดับหูที่ทำด้วยทอง มีนต้น; ห่วง,
ห่วงหู; กำไลมือ; โข, ขดเชือก.

กัญจนทลซารณ ส. น. การใส่ห่วง
หู. กัญจนทลาคาร ส. ว. มีรูป
คล้ายห่วงหู, กลม, วง.

กัญจนี [-ที] ม. ส. น. หม้อน้ำ, หม้อน้ำ
มีหู, เต้าน้ำ, (เขาเขียนและพูดเป็นคนที่)

กฤษณิ [-โห] ค. กฤษณิ.

กฤษณิ [กฤษณะ] ม. ส. น. ส. กฤษณิคนชั
ส. ว. มีกลิ่นเหม็นเหมือนคพ.

กฤษณะ ม. ส. น. นกคพ.

กฤษณิ, กฤษณิ ม. ส. น. แขนที่คู่เข้, แขน
คอก. ว. ง้อย, กต. สืบ ทงก.
(ไทยเข้ว่า กะเข้ กมี).

กฤษณิ น. มิ่ง. ก. ต. ว. ด่วน. เข้นไป.

กฤษณิ น. ทองจ้ำหลัก ลอย มีพลอย ประดับ,
เครื่องทองประดับพลอย.

กฤษณิ ค. เกาทัณฑ์.

กฤษณิ น. หมู. ปี นักษัตรที่ ๑๒.

กฤษณิ [-นะที] ม. น. แม่น้ำน้อย ๆ,
แม่น้ำเล็ก ๆ. (กฤษณิ + นที).

กฤษณิ น. ชื่อโอรสท้าวสตีเตียนในเรื่อง
รามเกียรติ์ครอง เมือง ลงกา. ใน รามายณะ
จะนับสันสกฤต คือ ท้าวกฤษณิ โอรสท้าวปลัส
ตยะ. ดู กฤษณิ.

กฤษณิ [-เพน] ส. (ม. กฤษณิ สันสกฤต
ชั้นหลังที่ป็นกฤษณิ) น. (ชั้นเดิม) ชื่อของ
เจ้าแห่งพวกกฤษณิ หรือผู้มีต มีนามว่า
ไพศรพณ์.๐๖(ถาอหลัง) ชื่อเจ้าแห่งทวิชัย
สมบัติ (ซึ่งคำสามัญ เรียกว่า แม่พระคพ
หรือแม่ประคพยกวีเป็นใหญ่ในเข้. เป็น

ท้าวโลกบาลผู้ครองฝ่ายเหนือ). เป็นจอม
แห่งยักษ์ (คือที่เรียกว่า ท้าวกฤษณิ เจ้า
ลังกาในรามเกียรติ์), เรียกว่า เปลัสตยะ
ก็ได้ แปลว่า ลูกท้าวปลัสตยะ, เรียกว่า
ไพศรพณ์ก็ได้ เพราะบิดา มีอกชื่อ ๑ ว่า
วิศรพ, มารดาชื่อ อทวิพา. ท้าวผู้นี้มีพิน
เพียง ๘ ชื่อเท่านั้น แต่มีชาติถึง ๓ ชาติ (สัน
นิษฐาน กันว่า ชาติ ๓ คงเป็นไม้ตะบอง).

กฤษณิ ส. น. 'เขนแห่งท้าวกฤษ
ณิ คือ ทิวาลัย. กฤษณิพานิชย ส. น.
'พวกพ้องแห่งญาติท้าวกฤษณิ' คือ พระกฤษ-

กฤษณิ ส. น. 'เขนแห่งท้าวกฤษณิ'
คือ เขาไกลาส.

กฤษณิ ก. จับ, เกาะ, ถือ.

กฤษณิ น. ชื่อต้นไม้มี ๒ ชนิด ชื่อ กฤษณิ
และ กฤษณิภ.

กฤษณิ [-เพน] น. ชื่อยักษ์ในเรื่องรามเกียรติ์.
ในรามายณะจะนับสันสกฤต เรียกว่า กฤษณิ
เป็นโอรส มีแต่ครึ่งตัว หน้าอยู่ที่ท้อง มี
แขนขว.

กฤษณิ ม. ส. น. หม้อน้ำ, หม้อน้ำ
เล็ก ๆ, หม้อน้ำมีหู, กฤษณิน้ำปิ้งกัวง,
หม้อตะกุก, โถศ. ชื่อราชสีห์ ๑๑ ชื่อ หมู
ควานกษัตริย์มี ๑๐๘ ตัว หรือ ๑๕๒ ตัว.

ชื่อรากษส ลูกกุ่มกกรรณ. กุ่มกกรรณ

ส. น. 'ผู้มีหูเหมือนหม้อ' ชื่อรากษส (ใน
เรื่องรามเกียรติ์ และ ในรามายณะ, นื่องทำ
วพณเสว, นอนหลับตลอด ๖ เดือนแล้วจึง
ตื่นขึ้นกินอาหารอย่างตะกลาม). กุ่มกการ

ส. น. ช่างหม้อ (ตามมติบางอาจารย์
เป็นคนเครื่องชาติ พ่อญี่ปุ่นพราหมณ์ แม่เป็น
กษัตริย์). กุ่มกทาสี ส. น. หญิงงาม

เบ๊ว, นายโรงหญิงแพศยา. กุ่มกถักน้

ส. น. เวลาแห่งวันที่หม้อดาวหม้ออยู่เหนือ

จักรวาล. กุ่มกศาลา ส. น. โรงทำหม้อ.

กุ่มกัณท์ ม. (เห็นจะเป็นคำปรากฤต

ซึ่งแผลงจากกุ่มกมณฑ). น. 'ผู้มีลูกกัณณะ
เหมือนลูกมะ' อสุภจำพวกหนึ่ง (ซึ่งพระพร
หมิตที่ศรัทธา) เป็นบวการ ของท้าววิรุฬหก
อยู่ที่ศใต้. กุ่มกัณชยักษ น. ชื่อโรคลม

อย่างหนึ่ง. กุ่มกภาพันธุ์ ม. น. เดือน
อันเนื่องด้วยราศีกุ่มก, ชื่อเดือนที่ ๑๑ ตาม
สุริยคติ,

กุ่มกีนียา [—พระนิยา] น. ชื่อพระบุชายผู้แห่ง
อินทราชิตในเรื่องรามเกียรติ์. ในรามายณะ
จะรับสันสกฤตเป็นค นิกุมภลา สถานที่
อินทราชิตบุชายผู้ด้วยเลือด เพื่อทำตนให้
เป็นกษัตริย์ เป็นป้าอยู่ทางทวารทิศตะวันตก

ตคนแห่งกรุงลงกา.

กุ่มกภาพันธุ์ คูใน กุ่มก.

กุ่มกถัก น. (ส. กุ่มกักร) น. จระเข้.

กุ่มกม้ ต. กุ่มกม.

กุ่มกนาร์ ม. ส. น. 'ผู้ตายง่าย' คือ เด็ก,
ลูก; เจ้า; ชื่อพระชั้นเทพ เวื่อ การ ศิโยชะ.

กุ่มกนาราคาร์ ส. น. 'ห้องเต้น' ห้องเล่น
เต้นรำเต้นท่า, เรือนเลื่องเต้นไม้.

กุ่มกนารี ม. ส. น. เด็กหญิงกำหนดกันว่ามื่ออายุ
แต่ ๑๐ ถึง ๑๒ ปี. กุ่มกนาร์บุตรี ส. น. ลูก

แห่งหญิงที่ยังมิได้สมรส คือ แม่ลูกบงส่งवाल
กับชบขซึ่งมิได้ ปวกรกว่า ปีนสามี่ ตามที่
เรียกกันว่า ลูกไม่มีพ่อ.

กุ่มกนท ม. ส. น. แปลตามพยัญชนะ ว่า
'ผู้ขึ้นบานเหนือแผ่นดิน' หรือ 'ผู้ซึ่ง
ความยินดีจะวิรุๆ ให้เกิดขึ้น' หมายความว่า
บัวขาว; บัวแดง; ที่สันนิษฐานกันแล้วว่าไว้ได้
แก่อุบลชนะนิต ขาว คือบัวชมที่บัวโลกเป็น
อาหาร ได้มีดอกบานในราวกลางเดือน ๑๒
ณเวลารাত্রี; กุ่มกน; ชื่อช้างประจำทิศตะวันตก
เฉียงใต้; เงิน, สังขยาจำนวนสูงเท่ากับ
๑๐,๐๐๐,๐๐๐ กัดัง ๑๕, หรือ ๑ มี๐ ตามหลัง
๑๐๕ ตัว. กุ่มกนทนาถ ส. น. 'เจ้าแห่ง
ดอกบัว' คือ พระจันทร์ (เพราะดอกบัวบาน

กลางคืนให้พระจันทร์ชม). กุ่มทปตี ดู
กุ่มทนาถ. กุ่มทพันธ์ ๕. น. เผ่าแห่ง
บัว (บัวที่เผย กลับ ใน กลางคืน และ หุบ
กลับ ใน กลางวัน คือ บัวขาว); พระจันทร์.
กุ่มทวัน ๕. น. สระบัว. กุ่มเทศ ๕.
น. ดู กุ่มทนาถ.

กุ่มทึน ๕. น. ที่ประชุมแห่งบัวหรือ สระบัว.
กุ่มทึนนายก, กุ่มทึนบตี ๕. น. ดู
กุ่มทนาถ ในกุ่มท.

กุ่มเทศ ดูใน กุ่มท.

กุ่ม น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่งมีเขา.

กุ่ม ๗. น. ไม้เป่าต. เป่าต.

กุ่ม อ. เสียงร้องเฮฮา.

กุ่มเฮง ๗. น. เลื่อนขึ้นนอกชนิดแบบเงิน
ที่มีตุ้มตรงอก.

กุ่มร, กุ่มรุ [กุ่มระ, กุ่มระ] ฝ. (๕. กุ่ม)
น. นกเขา, เขี้ยว ถั่ว.

กุ่ม ฝ. ๕. น. ประชาชนอินเดียจำพวกหนึ่ง ดู
กุ่มรุ ๕. ข้างหน้า. กุ่มเกียตริ ๕. น. 'สนาม
แห่งพวกกุ่ม', ชื่อแห่งทุ่งอันกว้างใหญ่ ใกล้
กับ ดีลดี (Dehli) เป็นที่ ทำมหา สงคราม
ในระหว่างพวกกุ่มและเหล่าป่าขพ ในเรื่อง
มหากาพย์ทศ, เนื่องจากเรื่องนี้ สามารถ
ที่สัมพันธ์มีตรงกับ ตวิมิตร์ท่ามกลางยุโรป

นักปราชญ์ ทาง สันสกฤต ก็เรียกว่า กุ่มเกษตร
ตะวันออก. กุ่มนนทน์ ๕. น. ชื่อสาย
แห่งกุ่ม (เช่น พระอรชุน, พระยัชชวิริ).
กุ่มพิลวี ๕. น. แก้วทับทิม. กุ่มรุฎฐี
๕. น. แคว้นแห่งประชากุ่ม (ตั้งอยู่ใกล้
ประเทศบังกลาเด: เพราะฉะนั้นจึงมักจะ เกี่ยว
กับ บัญจาละ เป็น กุ่ม บัญจาละ คู่กัน ไปเสมอ);
อุตตรกุ่ม คือ กุ่ม เหนือ ตั้งอยู่เหนือที่สุดแห่ง
มหาทวีปฝั่งใต้, ต่าง หาก จาก ทักษิณกุ่ม หรือ
กุ่มใต้, บางทีจะอยู่เหนือที่สุดทางเหนือของ
หิมาลัย, กล่าวกันว่า เป็นแคว้นอันบรมสุข
เสมอ; บางอาจารย์ สันนิษฐานว่า เป็น บัว
เก่าของชาติ อารยัน).

กุ่มโรม ๗. น. ชื่อกษัตริย์ในเรอจยิเทนา.

กฤ [กฤ หรือ กฤละ] ฝ. ๕. (ที่ไทยรวมไว้ว่า
ตระกูลหรือสกุล) น. ฝูง, หมู่, พวก, ประชาชน
(โคกฤละ = ฝูงโค) ชาติ (พราหมณ์กฤละ = ชาติ
พราหมณ์); ครอบครัว, เผ่า, หล้ากอ,
เชื้อสาย, แซ่; เวื่อน, ที่อยู่, สำนัก,
(ราชกฤละ = ราชสำนัก), ที่อันสูงหรือเป็นใหญ่,
สูง, สด, (กฤคิริ = เขาอันเป็นประธาน). ที่
เราใช้ 'สกุล' หมายถึงเฉพาะ เผ่า, เผ่ากอ,
เชื้อสายเท่านั้น. กฤกัณยา ๕. น. ใต้อาณึ่ง
ในตระกูลดี. กฤกฤณี ๕. น. บัญจาง

เมือง. กุกคุรุ ส. น. หัวหน้าตระกูล.
 กุกชน ส. น. คนผู้เกิดในตระกูลดี,
 คนมีตระกูล. กุกชาติ ส. ว. ซึ่ง
 เกิดในตระกูลดี. กุกติลิก ส. น. มิ่ง
 ขวัญของตระกูล. เจลิมตระกูล. กุกทุดก
 ฝ. น. ผู้ประทุษร้ายต่อตระกูล หมายความว่า
 ถึงถึงพิษที่ประจบตระกูลต่าง ๆ ด้วยอาการที่
 ฝืดคว้น. กุกเหวดา ส. น. เทวดา
 ประจำตระกูล. กุกธรรม ส. น.
 ธรรมนิยมอันดีแห่งตระกูล. กุกนาค
 ส. น. เจ้าแห่งนาค. กุกนารี ส. น. คู่
 กุกกันยา. กุกนาส ส. น. 'ผู้ทำลาย
 ตระกูลของตน' คือ อูรู. กุกบคิ ส.
 น. หัวหน้าตระกูล. กุกบตร ส. น.
 ลูกผู้มีตระกูล. กุกบฤษ ส. น. คน
 มีตระกูล. กุกประสุต ส. ว. ซึ่งเกิด
 ในตระกูลดี. กุกพชุ ส. น. หญิงผู้กว
 เชาพ. กุกมิตร ส. น. มิตรของ
 ตระกูล. กุกวาร ส. น. 'วันสำคัญ'
 คือ วันอังคาร หรือ วันศุกร์. กุกตตี ส.
 คู่กุกพช. กุกสันตตี ส. น. วงศ์
 ญาติ. กุกเสวก^{๒๕๖} ส. น. ข้าผู้ประเสริฐ.
 กุกางกูร ส. น. หน่อแห่งตระกูล.
 กุกาจล ส. น. เขาหลวง. กุกาจาร

ส. น. ความประพฤตินิยมสมควรแก่ตระกูล.
 กุกาจารย์ ส. น. อาจารย์ประจำตระกูล.
 ชีตัน. กุกโลปเทศ ส. น. นามสกุล.

กุกาวก [—วะกะ] ฝ. น. รัง, รังนก.
 กุก^๑ ส. น. พี่หญิงของเมีย.
 กุก^๒ น. คนงาน; จำนวนลำ ๒๐ ลำ.
 กุกุกจือ ว. กลมกลิ้งวกันไป.
 กุกเลา น. ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง.
 กุกเวร ดู กุกเพร-
 กุกสล ส. (ฝ. กุกส) น. สิ่งที่ดี; สิ่ง
 ที่ชอบ, บุญ. ว. ถูกต้อง, สมควร, เหมาะ,
 งาม, สบาย, ไม่มีโรค, เวียนร้อยดี; มั่งคั่ง;
 รวยร่ำ, ขำขันขำขุ, คล่องแคล่ว, ฉลาด.
 กุกสลาม ส. ว. ซึ่งใคร่ในความสบาย.
 กุกสลิปริมา (ส. กุกสปรุหม) น. การ
 ตามโดยไมตรีถึงความสุขสบาย เช่นว่า 'ท่าน
 สบายดีหรือ?'
 กุกชู้ [กุกตัง] ส. (ฝ. กุกชู้) น. ชื่อโรคมี
 อาการให้ผิวหนังหนา และนิ้วมือ นิ้วเท้า
 เข้าไป (โรคเรื้อน).
 กุกสี [กุกสะ] ฝ. (ส. กุก) น. หญ้าคา, ข่า,
 สลาก (กุกาหาร = การลักด้วยสลาก).
 กุกสีล ดู กุกสล.
 กุกสี ฝ. (ส. กุก) น. บังเกี่ยนมัว.

กุสาวดี [-วะดี] น. (ส. กุสาวดี) น. ชื่อเมือง (ของพระเจ้าปรีดิเทพาน).

กุสินารา น. (ส. กุสินทร) น. ชื่อเมืองที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน.

กุสุมา [กุสุมา หรือ กุสุมาละ] น. ส. น. ดอกไม้.

กุสุมาเกตุ ส. น. 'ผู้มีดอกไม้เป็นธง' คือ พระกามเทพ. กุสุมาโกมล ส. น.

อ่อนละมุนเหมือนดอกไม้. กุสุมาธนู ส. น. 'ผู้มีดอกไม้เป็นธนู' คือ พระกามเทพ.

กุสุมาเนตร, กุสุมาบุร ส. น. ชื่อเรียกเมื่อปรากฏบิดา. กุสุมาพาณ ส. น.

'ผู้มีดอกไม้เป็นนักษัตร' คือ พระกามเทพ; สรวดอกไม้ของพระกามเทพ. กุสุมาวิที ส. น.

ตุ กุสุมนล. กุสุมาวิจิตร ส. น. มีดอกไม้ต่างๆ. กุสุมาศวี ส. น. ตุ

กุสุมาพาณ. กุสุมาภร ส. น. กองดอกไม้, ช่อดอกไม้หอม. กุสุมาธิป,

กุสุมาธิราช ส. น. 'เจ้าแห่งดอกไม้' คือ จัมปา. กุสุมายูธ ส. น. 'ผู้

มีดอกไม้เป็นอาวุธ' คือ พระกามเทพ. กุสุมาศพ ส. น. 'เจ้าแห่งดอกไม้'

คือ นั้ตัง 6/03/2566

กุสุมาภี น. ส. น. ดอกคำ.

กุสุมา น. ส. น. ดอกคำ.

กุสุมาล ส. น. ขะโมย.

กุหา น. ส. น. การฉ้อ, การขัลยอก, การล่อลวง, การหลอกลวง, การไม่จริง,

การปลง, เท็จ, โทหก; การเล่นกล. กุหาภิวั^{๕๓} ส. น. ผู้หาเงินด้วยการลวง,

ผู้หาเงินด้วยการโกหก; คนเล่นกล. กุทnung [-nung] ส. น. กุหา.

กุทลยาป [-หฺลาป] (ป. กุทลป) น. ต้นไม้ดอกหอม ก้านเป็นหนาม ใบจักๆ.

กัญ ส. ขี้, เมา, ฉันท.

กัญ น. กัญ ศาลา, อวสา. ก. เรือก, ร้องเรียกด้วยเสียง เป็น สัตยญา โดยปรกติปลงเสียงงู!

กัญ ก. เกี้ยว; เข้าเงิน; ทำให้คันตังก้าว.

กัญ น. นกคล้ายนกสูกหากินกลางคืน.

กัญ น. ส. น. กะตุกหน้าผากอันยื่นออกมา, ตะโพน, เขาสัตว์, ยอดแห่งภูเขา, ช่อฟ้า;

หัว คือสิ่งอันสูงที่สุด, ดีที่สุด, ที่หนึ่ง; กอง, หมู่, พวก, ประชุม, (ยักรกัญ=กลุ่มเมฆ),

สิ่งที่ยื่นออกมา, ที่แหลมออกมา (ยังศกัญ=จะงอยไม้), ปลายใจ; ค้อน, เหล็ก;

การฉ้อ, การโกง, การปลอม, การลวง, การ

ล่อหลอก, ความไม่จริง, ความเท็จ. กฏ
 กรรม ส. น. การทำโทษ, ทัณฑ์. กฏ
 การ ส. น. การโทษ, คำพิพากษาเท็จ. กฏ
 ตาบสี ส. น. ตาบสีปลอม, ตาบสีโกง.
 กฏธรรม ส. น. ประเทศที่มีการเมืองเป็น
 อยุติธรรม. กฏบาท, กฏพินัย ส.
 น. บ่วงลง. กฏมาน ส. น. ห้างเมือง
 ทะนานไกล. กฏมนตรี ส. น. กับ
 หรือ ทรงสำหรับ ดักเนื้อ หรือ นก (จะหัว,
 ฟันเขี้ยว, พระเขี้ยว ฯลฯ). กฏการ
 ส. น. ห้องชั้นบน (เล่าเตียง), หอน
 หลังกว, เรือน, เรือนมียอด เช่นปราสาท
 ไซว่า กฏาการ ก็มี. กฏาบาย ส. น.
 กล, อุบายโกง.

กฏาการ ดูใน กฏ.

กฏาบาย ดูใน กฏ.

กฏาทั ดู กฏาทั.

กฏา น. ผักใบคล้ายผักโหระ.

กฏา น. ลุก.

กฏา น. ประทุนรถ, ประทุนหลังช้าง.

กฏาพร [กฏาพรอน] ดู กฏาพร.

กฏาฆะ [กฏาฆะ] (กฏาฆะ: ส. กฏาฆะ) น. เต่า,
 ตะพาน้ำ: แผ่นดินซึ่งมีขี้ว่าแผ่นเต่าลอยอยู่
 บนน้ำ. กฏาฆะ ส. น. คัมภีร์

ปฎาฆะ ว่าด้วย กฏาฆะ เป็นคัมภีร์ที่ ๑๕
 แห่งคัมภีร์ปฎาฆะทั้ง ๑๘. กฏาฆะ ส.
 น. พญาเต่า (ผู้หนุนแผ่นดินไว้). กฏาฆะ
 ตา ส. น. อวตารที่หนึ่ง เป็นอวตาร
 ปางที่ ๒ แห่งพระวิษณุ (พระวิษณุ อวตาร
 เป็นเต่า รองรับแผ่นดินไว้) ซึ่งทะเลลงไป
 ใต้โลกในคราวที่กวนเกษียรสมุทร ทำน้ำ
 อมฤต เพื่อมิให้ทะเลล้นไปได้อีก).

กฏาฆะตา [กฏาฆะตา] ดูใน กฏาฆะ.
 กฏาฆะ น. ส. น. สิ่ง, สิ่ง, ที่ ลาด ลง,
 โลก, เนิน.

เกอ ว. เจ. ไม่ตรง, โยไป.

เกอ ว. เจ้าที่ เช่น ไซว่าไม่เป็นเกอ=ไม่เจ้าที่.

เกอ จ. ว. ปลอม, เทียม, ไม่จริง.

เกอ ว. งาม หมายความว่า เจ้าท่งเจ้าที่

เกอ ก. ว. เกอ, เกอไป, ใช้พูดสำหรับเขาควายที่
 ปลายเขาไม่ตรงกัน.

เกอ ก. จ. จับไล่, ไม่ใช้.

เกอ ก. ม. [—มะเหฺรท] ดู เกอ.

เกอ ก. ว. โขเซ, เกอตะ, เกอปะ.

เกอ ก. ก. ตะดู, ลาดดู, กำหนดเอา.

เกอ ก. ว. กล้า, เข้มแข็ง, ไม่แพ้ใคร.

เกอ ก. น. รูปเรือนแบบจีน. เครื่องบังแดดที่ต่อ
 ด้วยไม้ สำหรับเรือ และรถ.

แก่งพัง ^๕ น. เก่งเรือสำเภาน.

แก่งก้าง ว. เกะกะ, พาดกันเพ่นพ่าน, ไม่เป็นระเบียบ.

เก็จ น. แก้วประดับ.

เก็จี น. ว. พวกหนึ่ง, บางพวก, บางเหล่า.

เก็จีอาจารย์ น. อาจารย์บางพวก.

เกณท์ น. ก. บังคับ, กำหนด ทหมาย.

เกณท์เมืองรัง ^๕ น. ตำแหน่งราชการ ซึ่งเป็นตำแหน่งสำรอง ผู้ว่าราชการจังหวัด.

เกตุกีย์ น. ส. น. ต้นไม้ใบมีผลเล็ก ๆ รสหวาน.

เกตุ น. ส. น. สิ่งอันรุ่งเรือง, สิ่งอันเห็นชัด, ความรุ่งเรือง: ตะเกียง, เปรตไฟ, เวลา กลางวัน; รูป ร่าง: เครื่องหมาย, ธง, ประชาน, ผู้นำ, ผู้ตัดสิน; ดาว ทาง, ดาวตก, ฝู้งโถ้, ทางนาค (ในตำราดาว นับเป็นดาวที่ ๘ ในนพเคราะห์ เรียกดาว พระเกตุ, ในนิยายว่าเป็นภพของยักษ์ ชื่อ โสฬหิเกตุ=ลูกนางสิงหิกาบิดาชื่อวีระจิตติ เมื่อกำเนิด มีหาง เป็น นาค, เมื่อครึ่งเทวดา ชวนกันควมเกษียรสมทร เพื่อทำนอมฤตนั้น ยักษ์นั้นได้แปลงเป็นเทวดาเข้าไป จึงได้กิน น้ำทิพย์ด้วย, พระอาทิตย์กับพระจันทร์เป็นคู่ จับได้ และร้องกล่าวโทษกัน, พระวิฆณุ

เป็นเจ้าแก้วจึงเอาจักรขว้างตัดยักษ์นั้นขาดไป ครั้งตัว แต่เพราะได้กินนอมฤตแล้ว จึงหา คอยไม่: ท่อนหัวไปอยู่ในอากาศ เป็นวายุ คอยจับพระอาทิตย์พระจันทร์อมเพื่อแก้มกิน อยู่เรื่อยๆ, ฝ่ายข้างหงอนนั้นก็ไปอยู่ในอากาศ เป็นพระเกตุ ซึ่งมีลูกเป็นดาวหางละเมียดได้ เป็นอันมาก; โธศ: ศัตรู, เกตุเกวาวะหี ส. น. ราช, เกตุตารา ส. น. ดาวหาง, เกตุภา ส. น. เมฆ, เกตุมาลา ส. น. พระรัศมีซึ่งเปล่งอยู่เหนือพระเศียร ของพระพุทธเจ้า: ชื่อทวีปหนึ่งแห่งทวีปทั้ง ๕ (ภาคตะวันตกแห่งชมพูทวีป, ภายหลัง เรียกว่า เกตุมาลา), เกตุวิธินี ส. น. 'ของโปรดของราช' คือ แก้ว (Beryl) มีสีเขียวคล้ายมรกต แต่ไม่อมลวดลายเหมือน ใช้เป็นเครื่องประดับบุษย์.

เกทาร์ น. ส. น. หุ่น, นก, สกน, สกน, เกทาร์ยีถิน ^๕ ส. น. ต้นไม้, เกทาร์ นาด ส. น. พระศิวะ, เกทาร์เสีตุ ส. น. ต้นอันพุ่มขึ้นรอบนาค.

เกิน (ก. น. นาง.) ว. ร้องให้มากๆ ใช้ว่า ร้องเก็นๆ.

เกินๆ ว. บ่อยๆ, เนื่องจาก, (สำหรับกรพูด เช่น ร้องหรือบอกอยู่กันๆ).

เก็น बात ม. ส. น. หางเสือเรือ, แฉวใหญ่
ซึ่งใช้เป็หางเสือ.

เก็ป ก. รวมไว้. รักษาไว้. ปัดตเอา.
เด็ดเอา, หขบเอา.

เก็ย น. ที่ทำไว้สำหรับพระราชาแผ่นดินเสด็จ
ก้าวขมลง ในเวลาทรงช้าง และ ทรงราชยาน.

ก. แล่นขมไปข้างอยู่บน, เสยขมไปบน.

เก็ยลา น. เกยเล็ก.

เก็ยร ม. ส. น. สร้อยข้อน, สายสร้อย,
ทองต้นแขน, กำไล.

เก็ยง [เก็ยง] ว. กลัว, ขลาด, ขาม, ไม่กล้า.

เก็ยง [เก็ยง] ว. แฉง, ทำกล้ำเนื้อไห้แข็ง.

เก็ยรีต [เก็ยรีต] น. ห่วงไม้แคบที่ต่อห่วงไม้ใหญ่
ทั้ง สองข้าง ล้วน ข้อย, ส่วน เบ็ดเคสัด
เห็น ตำรายาเก็ยรีต.

เก็ยรื่อ [เก็ยรื่อ] ว. มาก, ฟูมฟาย.

เก็ยระ [เก็ยระ] ก. กรอง, ทำให้หนักหมดไป:
สะสมอยู่มาก. เก็ยระกัริง [เก็ยระ
กัริง] ว. ตัดแน่น: หมกหมม, มีมาก.

เก็ยราฎีขัณฑ์ [เก็ยราฎีขัณฑ์] (ฝ. เก็ยราฎี
+ ส. ปกษ) น. พวกสอพลอขณะไหน
เล่นด้วย อย่างที่เรี่ยกันว่า คนนกสองหัว,
คน ค่อนข้างโอหะ, คน โอ้อวด.

เก็ยระ [เก็ยระ] น. เครื่องหุ้มกายสำหรับ

ป้องกันศัตรูวาว: ไม่สำหรับตี เป็นเครื่อง
สัญญา, ว. แห่งสนธิ. ผาก เช่น มะขาม
เกราะ, แห่งเกราะ.

เก็ยริก [เก็ยริก] ว. ก็ก้อง, ตัง, สนั่น,
เสียงด้อ, ย้ง.

เก็ยริ่น [เก็ยริ่น] น. เครื่องเลื่อนของหนักขึ้น
บนฐานสูง หรือ ลงที่ต่ำ เช่น ใช้เลื่อน
พระโกศชนบุษบก หรือ ยานมาศ (Lift).

เก็ยริ่น [เก็ยริ่น] ก. ร้องเรียก, ร้องหา, ให้
เสียง, ให้ได้ยินเสียง: บอกล่วงหน้า.

เก็ยริยก [เก็ยริยก] น. ระตะยาวขั้วนมหม้อ
กันน้ำที่ทางออก, ก. ผ่า, จัก, เสยว. ทำ
ใหม่ป็นเสยวเล็ก ๆ. ผ่าเอาแต่เนื้อ.

เก็ยริยง [เก็ยริยง] น. เครื่องมือสำหรับใช้ใน
การตีปูน ทำด้วยไม้หรือเหล็กเป็นวง
แบน ๆ. ว. โหฬ, ย้ง. มาก.

เก็ยริยน [เก็ยริยน] ว. เห็น, สัน.

เก็ยริยบ [เก็ยริยบ] น. ตะกั่วชนิดหนึ่ง. ว.
ประาะ, กรอบ.

เก็ยริยม [เก็ยริยม] ว. เกือบใหม่.

เก็ยริยมกรรม [เก็ยริยมกรรม] ดู กรรมเก็ยริยม
ในกรรม ๒.

เก็ยริยว, เก็ยริยวกราว [เก็ยริยว,--กราว] อ.
เสียงให้, เสียงเอ็ดอึงพร้อมกันหลายๆ เสียง

เกรียวกราด [เกรียวกราด] ดู กราดเกรียว.

เกรเว ว. ระวาง, เตะกะ.

เกล็ด [เกล็ด] น. สิ่งที่ซ้อนสลับกันเป็น

แผ่น ๆ เช่น เกล็ดปลาและสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน. ก. ขามเม็ดให้เกล็ดแล้ว

คายเปลือกทั้งกินแต่เนื้อในเช่นนกเกล็ดเขา.

เกล็ดกระดี่ น. ชื่อของสารโรคมะเร็งที่ขึ้นที่ ตบตัก เวียงแก้ว ตาเกล็ด กระดี่. เกล็ด

นไฟ น. ชื่อลายมือที่เป็นเครื่องหมายซ้อนกันคล้ายเกล็ดปลา.

เกลศ [เกลศ] ดู บิลศ.

เกลอ [เกลอ] น. พี่เขน.

เกลา [เกลา] ก. ลากพอให้ได้รูป. เกลา, ชัดต. ทำให้เกลี้ยง. ว. ให้เกลี้ยง.

เกล้า [เกล้า] น. หัว. ก. ขมวดผม. เกล็ด้าผม,

เกล้ากระผม ส. จัน (สำหรับพูดกับ

ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่). เกล็ด้ากระหม่อม

ส. จัน (สำหรับพูดกับเจ้านาย).

เกลาส [-ลาต] ดู โกลาส.

เกลี่ย [เกลี่ย] ก. กระจายออกไปให้เสมอกัน.

เกลี่ยไก่ต๋ ก. พูดให้ตกลงกัน, พูดให้

ปรองคองกัน/ทำให้มีส่วนเสมอกัน.

เกลี่ยกล่อม [เกลี่ยกล่อม] ก. ชักชวน,

ชักนำมาด้วยความอ่อนน้อม.

เกลี้ยง [เกลี้ยง] น. หญ้า.

เกลี้ยง [เกลี้ยง] ว. ไม่ขรุขระ, หมด, ไม่เหลือ, ไม่มีติดอยู่.

เกลี่ยด [เกลี่ยด] ก. เบื่อหน่าย, ขง, ไม่ชอบ.

เกลี่ยว [เกลี่ยว] น. เชือกเส้นหนึ่งๆ ที่พันควมเป็นเส้นเดียวกัน, รอยสิ่งของที่พันกันคงเกลี่ยวเชือก. ก. เข็มกันเป็นเกลี่ยว.

เกลี่ยวกลม ดู กลมเกลี่ยว.

เกลี่ยวตำ [เกลี่ยว—] ดู เปลวตำ.

เกลื่อ [เกลื่อ] น. ชื่อธาตุประสมมีกลิ่นไม่ประสมอาการ. เกลื่อกระดิ่ง น. เกลื่อเกิดด้วยมูลต. เกลื่อขี้ติ น. ชื่อเบ่งเกิดหน้าชะมดหนึ่ง. เกลื่อต่างคดี น. ชื่อเกลื่อชะมดหนึ่งในตำรา. เกลื่อฟอง น. ชื่อเกลื่อชะมดหนึ่งในตำรา.

เกลื่อ [เกลื่อ] ก. กลัว, ระคน, เจ้อ.

เกลื่ออก [เกลื่ออก] ก. ตก, ภาว. สัน. หาก, ต้า, แม้.

เกลื่อน [เกลื่อน] ว. มาก, หลาย. ดันดาบ, เร็วชอยู่. ก. ทำให้รบ, ทำให้ขบ, ทำให้สิ้นไป.

เกลื่อน [เกลื่อน] น. โรคผิวหนังขึ้นเป็นดวง, ขาวๆ มีอาการคัน.

แกงติ [แกงติ] น. ลี. ว. เคี้ยว, ล้วน, แพ้

หนึ่ง, ไม่มีสอง, หมดจต: ล้วนไม่มีปน:
 ช้เห็นแก่ตัว: ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, เท่านั้น, อย่าง
 เดียว, เกวลทวีปย์ ส. น. ทวีปย์ ล้วน.

เกล้าที่ ส. น. ผู้กินแต่ตนคนเดียว.

เกล้าที่ [เกาะ—] ดูใน เกวต.

เกล้า [เกาะ—] น. (ส. เกวลิน) น. ผู้ที่
 หักขาดตลอด, ผู้สำเร็จ.

เกล้า [เกาะ—] ดู เกวต.

เกล้า ดู ไกวรรต.

เกล้า [เกล้า] น. ยาน ชนิด หนึ่งรูป
 คล้ายรถ, ชื่อมาตราดวง ๘๐ สัต หรือ
 ๑๐๐ คัน เป็น ๑เกล้า. เกหลดวง
 น. มาตราดวงเท่ากับสองพันลิตร์ หรือ สอง
 อิลลิกทอ อักษรย่อว่า กว.

เกล้า [เกล้า หรือ เกส] ส. (ม. เกส) น. ผม,
 ซึ่งงามมีใช้ฆ่าเกว ในคำประพันธ์ใช้ว่าเกล้า
 กิ่ง, ผมคจ (แห่งน้ำหรือถึงที่โต): ชื่อพระ
 วุฒ, ชื่อพระวิมู, เกสกรรม ส. น.
 การแต่งผม, เกสกลาป ส. น. มวยผม,
 กระจุกลม, เกสบักย์ ส. น. ข้างแห่ง
 แขน, เกสประสาร ส. น. การชำระ
 ผม, เกสภู ส. น. 'สนามแห่งผม'
 คือทัก, เกสมณฑล ส. น. แหยมผม,
 เกสรณา ส. น. ดู เกสประสาร.

เกล้าราช ส. น. การข้อมผม, เกสเวษ
 ส. น. แหยมผม, กระจุกลม, เกสวักนัต
 ก. คัดจุด, โคนจุก (ใช้สำหรับบศหม่อมเจ้า).

เกล้า [-สม] ดู เกกว.

เกล้า [-สอน] ดู เกสร.

เกล้ารีน,เกล้ารี [เกล้ารีน—รี] ดู เกสรีน.

เกล้า [เกล้าระ] ส. น. ผู้มีผมยาวงาม, นาม
 พระวิษณุ หรือ พระกฤษณะ, ชื่อเดือนมารค
 สิมะ (ธันวาคม), เกสวักนัต ส. น.
 กาวดึงพระกฤษณะ เป็น ศรณะ, เกสวายุช
 ส. น. 'อาวุธของพระกฤษณะ' คือต้นมะม่วง,
 เกสวาลัย ส. น. 'ที่อยู่ของเกล้า' คือต้น
 มะเคื่อ.

เกล้านี้ ส. (ม. เกสนี่) น. นางมีผมงาม,
 ชื่อธิดาของพญาวีรรม (ชายาทั่วสครและ
 มารดาของอสมัญชัส): ชื่อชายาของทั่ว
 วิศรพมารดา ของราพณาสุร และ กุมภกรรณ.

เกล้า ส. น. ปอขมกลางกระหม่อมพระ
 มุรกา, ดู เกสด้วย.

เกล้าตร์ [เกล้า] ส. (ม. เขต) น. พุ่ง, นา,
 ไร่, ที่ดิน; แคน, แคว้น; รือณ, เมือง,
 จังหวัด, แขนก, กอง, กรม; เมีย
 (หมาย ความว่าเป็น ที่ดิน คือ มตลุก อุดม).

เกล้าตร์กร ส. น. การทำนา, เกสตร์

คณิต ศ. น. การนับด้วยรูปอย่างเป็น
พีคกันไป, อีโอมตร. เกษตริมติ

ศ. น. เจ้าของที่ดิน, เจ้าของนา, ชาวนา.

เกษตรภุมิ ศ. น. พืชที่งัดหัวว่านไถ.

เกษตรรูปดา ศ. น. นาที่แห่งอุปรการ.

เกษตรวิมา ศ. น. แดนแห่งนา.

เกษม [เกษม] ศ. (ม. เขม) น. ความ

ปลอด, ความปราศภัย, ความพ้นภัย (ไทย
เขียนเป็น เขม กมี). เกษมกาม ศ.

ว. ใคร่เพื่อปลอดโปร่ง. เกษมโยค ศ.

น. การพักและการหมั่น. เกษมสันต์

(+ ม. สนต์), เกษมศานต์ ศ. ว.

สงบ โปร่ง อารมณ์. ไทย เหนมาช ความว่า

ชื่นชมยินดี. เกษมสุริ ศ. น. ผู้กล้า

ในทีรอด ก็คือคน ใจเอาจ.

เกษียน [เกษียน] (ม. เขม; ส. กษีณ; ลูกษีณ.

เกษียน [เกษียน] (แปลลงมาจากเกษียน อย่าว

สันสกฤต) น. ข้อความที่เขียนมทรกอไว้เช่น

ในใบลาน. ก. เขื่อน. ว. เล็กน้อย.

เกษียร [เกษียน] (ม. เขม; ส. กษีร์) น. น้ำนม.

เกษียรเนียร [เกษียนระ—] ดู กษีร์ในกษีร์.

เกส, เกสา, เกส³/2ดูธศ.

เกสร์ [—สอน] ม. ส. (ส. เป็นเกสร์กมี) น.

ขนควัว, ผมคอก, สร้อยคอก (แห่งม้าหรือสิงห์

โต); ส่วนของคอกไม้สำหรับประสมพันธ์.

เกสร์วร ศ. น. หญ้าฝรั่ง. เกสร์วชิคุณ

น. 'คุณยิ่งด้วยเกสร์' ชื่อขานแก่เลือด.

เกสร์วิน, เกสร์วี เกสร์วิน, —รี] ม. ส. (ส. เป็น

เกสร์วินกมี) น. 'ผู้มีสร้อยคอ' สิงห์โต' ม้า,

ชื่อถึงตัวของแม่หนูมาน. เกสร์วิสุต ศ. น.

'ลูกแห่งเกสร์' คือหนูมาน.

เกสวา [เกสวะ] ดู เกศวา.

เกื้อ ว. เข็ม, กะดาก, ขวอใจ.

เกะกะ ว. ไม่เรียบ, กัด, ชัดขวาง.

เกา ก. เอาเล็บขีดที่ผิวหนังเพื่อแก้คัน, คุดไป

ไม่อยู่กับที่ เช่น สมอเกา.

เก่า ว. เก่า, นาน, คร่ำคร่า.

เก๊า น. ชื่อภรณ์ระหว่าง ๘ กับ ๑๐.

เกาถืดหี (ม. ส. โกณฑฺชา) น. ธนู.

กัณฑ์เก๊า.

เกาปิน (ม. โกปิน) น. ผ้าสำหรับปิด

ของที่ลับ, ของที่ลับ.

เกาลัด จ. น. ชื่อต้นไม้เมืองจีนมีฝักเม็ด

เปลือกแข็งแข็งข้างในมีรสหวานมัน.

เกาศัลย์ - ศ. (ม. โกศล) น. ความ

เจริญสุข, ความอยู่สบาย; ความฉลาด,

ความชำนาญ, ความคล่องแคล่ว. ดู

เกาศัลย์ศม.

เกาศามพี [เกาศาม—] **พี**. น. ชื่อกรุงโบราณ
(บัดนี้สันนิษฐานได้ความว่าอยู่ที่ใกล้นครชื่อโกสุม,
บนฝั่งแม่น้ำยมุนา ใกล้กับ อัลลหาบาท ;
เรียกชื่อไว้ก่อนอย่างหนึ่งว่าสัตยัตตนะ).

เกาศัย [—ไส] (**ศ**. เกาศษะ; **ม**. โกเสยฺย)
น. ผ้าคลุมใหม่, ผ้าใหม่; สิ่งที่ทำสำเร็จ
ด้วยศุภฤคา.

เกาศัลย์ (มักจะใช้กันเป็นเกาศัลย์) **ศ**.
(**ม**. โกสลุต) **ว**. เป็นชื่อแห่งชาว
โกสลุต, เจ้าแห่งชาวโกสลุต.

เกาศัลยา [—สัลยา] **ศ**. น. 'ธิดาแห่ง
เจ้าโกสลุต', ชื่อชาวาแห่งท้าวบรู, และมารดา
แห่งชนเมษัย; ชื่อชาวาแห่งท้าวทศพล (มาร
ดาพระรามจันทร์ คือ พระรามในรามเกียรติ์
แต่เขาเรียกว่า นางเกาศัลยา); ชื่อมารดา
ท้าวธฤตรามณูร์; ชื่อมารดาท้าวปาวศ.

เกาศุริยา ดู เกาศัลยา.

เกาหลี่ [—หลี่] **จ**. น. ประเทศที่ตั้งต่อ
กับจีนทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ.

เกาเหลา [—หลา] **จ**. น. แองจีนเป็น
ลักษณะที่เรียกว่าแองจืด คือ ไม้ไซ้แองเผ็ด
แองส้ม (มาจากชื่อห่อสูง หรือตุ๊กสูง).

เกาเหลียง [—หลีง] **จ**. น. ชื่อเหล่าจีน
ชนิดหนึ่ง กลิ่นฉุนระอาวน.

เก๊า **น**. มีสำหรับนั่งมีพนัก.

เก๊า **น**. ทวีป, แผ่นดินมีน้ำล้อมรอบ. **ก**. จับ
กุม, ยึด, ถ้อ, เก้นขว้ง.

เก๊า **ก**. เป็นจีน, มีจีน, คลอด, กำเนิด.

เก๊า **ก**. ชั่ง, มาก, เหลือ, **ว**. เลอไป,
บ. อด, พัน, ข้าม.

เก๊า **ก**. กอของ (เป็น
ส่วนหนึ่งในกองทัพ), หัวหน้าแห่งกอง
สละม็องนั้น.

เก๊า **ก**. รังเก็จกัน, ไม่ลงรอยกัน

เก๊า **ก**. ท้าแ่งอน, รังเก็จ,
ไม่เต็มใจ.

เก๊า **ว**. คต. ไม่ชื่อ, โงง, ทรน,

เก๊า **ก**. ชั่วมล. เก๊า
ก. กัดกัน, ปัดวัง, ทรวงกันไว้.

เก๊า **น**. เสตบักไว้กลางถานสำหรับผูกควย
ในถารนวดเข้า.

เก๊า **ก**. เก๊าหรือ เก๊า (**ม**. กิตฺติ;
ศ. กัรฺติ) **ต**. เก๊า, **น**.
ชลาความสรนลาญ. **เก๊า** **ก**.
ชาตพระกัตรมน.

เก๊า **ก**. กิต, เนอง, ชั่งอยู่; **ต**. **เก๊า**
ก. กิตต่อกัน, เนองกัน. **เก๊า** **ก**.
น. เก๊าซึ่งนำกลับมา หรือเก๊า.

๕
เกี่ยว

๘๕

๕
เกี่ยว

เกี่ยว ๑ ฎ. น. ความหมายของเงาของหนึ่ง,
ร่มไม้เครื่องบัง.

เกี่ยว ๒ น. เครื่องสวมจุก. ก. ผู้กวัด;
เกี่ยววง พวดให้วัด. พุดตะโพน. เกี่ยวพา
ราได้ คือเกี่ยวนั้นเอง. เกี่ยววากาย น.
ชื่อผืนนุ่งอย่างระคนกัน.

เกี่ยว ๓ ฎ. น. ของกินอย่างอื่น มีที่ปรุงรสด้วยขมิ้น
แต่มีน้ำมันสาดเป็นบาง ๆ ห่อหุ้มปะล่อ.

เกี่ยว ๔ ก. อุดหนุน. เจือจก. ช้วยเทอื่อ.

เกี่ยว ๕ น. ร่องเท้า.

เกี่ยว ๖ ว. ใกล้. ชิด. จวน. นาน.

เกี่ยว ๗ น. นกคล้ายแก้ว. ส. ยี่ง. เม้ง. เขา. พ่วน.

เกี่ยว ๘ ว. จัก. เม้า. เม้า. นาน. น. เม้า. ใช้
ทำนายเป็นผู้รับ. เกี่ยวตุ๊กตี ว. เมฆมาก.

เกี่ยว ๙ ว. ขวามน.

เกี่ยว ๑๐ น. ชื่อเบ็ดตัวโต ๆ สำหรับจับปลา (อันเล็ก
เรียก). ก. ขยาย. คลาย; เปลี่ยนแปลง. ทำ
ให้ส. เกี่ยวไซ ก. ทำส่วนที่เสียบให้หาย.

เกี่ยว ๑๑ อ. เสียงเคาะไม้.

เกี่ยว ๑๒ น. อาหารของควา ที่ปรุงเป็น นึ่ง มีชื่อ
ต่าง ๆ กัน ตามวิธี ปรุง และของที่ประสม.

เกี่ยว ๑๓ ๐๖/๐๓๒๕๖๖ ของ ทานที่ ๕ ๕ ๕ ๕
เมื่อ กมัน ต้มด้วยน้ำตาลและกะทิ.

เกี่ยว ๑๔ น. หินตั้งขวางทางน้ำ มักจะมีตามต้น
แม่น้ำ; ที่ลัด, ที่ขวาง.

เกี่ยว ๑๕ ๓. น. รอยขีดที่หัวไม้ เป็นเครื่องหมาย
เช่นลายมือหรือล่องชื่อไม้ต้น.

เกี่ยว ๑๖ ก. ไม้กลองสั้น. แข็งกัน. ไม้กลองสั้น.

เกี่ยว ๑๗ น. ใจกลาง. เส้นที่อยู่กลาง. ไม้
หรือเหล็กที่ขุดอยู่กลาง. ว. แข็งมั่นโตอยู่
ข้างใน; ซัดสน เช่น อยู่ภายใน ๆ ไป. เต็มแก่น.

เกี่ยว ๑๘ น. ไม้ไม่มีเขี้ยวที่อยู่ภายใน. นก. ประชาน.
ว. แข็ง. กระด้าง. เกี่ยวในเกี่ยว ๓. เทก

เกี่ยว ๑๙ น. ไม้ไม่มีเขี้ยวที่อยู่ภายใน. นก. ประชาน.
ว. แข็ง. กระด้าง. เกี่ยวในเกี่ยว ๓. เทก
มะเหลก. ตั้งในทางที่เลว. เกี่ยวในสาร น.
ตั้งที่ตม. ตั้งที่ถาวร. ตั้งที่ไม่เหลวไหล

เกี่ยว ๒๐ ก. น. เครื่องทำให้ดินปน ระเบิด,
ชื่อพวกที่มีกระวางปิดหน้า.

เกี่ยว ๒๑ ว. เจ้อ. ปน. คละ. ระคน.

เกี่ยว ๒๒ น. นอที่ เป็น ตะพุง อยู่ ข้างปาก
ทั้งสองข้าง. เกี่ยวไม้ ๓๓ น. ชื่อปลาชนิด
หนึ่งจำพวกปลาน้ำจืด.

เกี่ยว ๒๓ [นอกรัง] อ. เสียงดังเหมือน เล็บขูดพื้น.
เสียงเช่นเสียงเกิดจากการขย่งหรือเสียดลอด.

เกี่ยว ๒๔ [นอกรัง] ว. แข็ง. แข็งกร้าว.

เกี่ยว ๒๕ [นอกรัง] ว. เล็ก. ไม้โตขึ้น. ดงที่,
ทรงตัวอยู่อย่างนั้น. เตะระ.

แกว [แกว] ว. ทน. ตรวกตริว.

แกว [แกว] น. หน้าต่าง (ใช้ในราชาศัพท์).

ก. พรวดไป, พวไป.

แกว [แกว] ว. โกล, เกือบ.

แกว [แกว] ก. แสง, จงใจทำผิด

ความคาดหมาย, ไม่ทำจริง, ทำให้ขัดกับ

ความประสงค์. แกวถึงถึง, แกวถึง

ถึง ก. ตั้งใจจัดสรรให้.

แกว [แกว] ก. คร้าม, กลัว, เกรง.

แกว [แกว] น. เปลือกหอย; ชื่อแมลง

ตัวคล้ายแมลงสาบแต่มีปีกกว่ามาก; เวชก

น้ำชนิดที่ตัวเล็กกว่าน้ำแกว.

แกว [แกว] น. อาหารที่กินกับเหล้า

และยา. ก. สอด, แทรก, จิ้ม.

แกว [แกว] ว. กล้า, อดอาจ, เก่ง, ว่องไว.

แกว [แกว] น. ผมที่เอาไว้นั้นแหลมที่เง่

สั้นๆ เรียกว่าผมแกว.

แกว น. ไม้ต้นมีแก่นเหลือง ใช้แก่นข้อม

ฝานละทำยา.

แกว น. คนชาติไทยที่ยกไปตั้งอยู่ในเขตต์

ญวน คือ ชาตญวนเดิมนั้น มีชนิดหนึ่ง

มีสีหน้าเหมือนคนจีนในดินแดน ๆ; แกวเส,

ระและระคาย (สำหรับข้อความ).

แกว ๒ น. ของสูงทรงมนี่คือ ตวสงน;

เพชรพลอย; กระจก; ชื่อคนจนเขี้ยว

ปากแดงและงุ่ม; ชื่อตัวหนอน ก่อน เจ็น

ตัวแมลง; ชื่อต้นไม้ ดอกขาวกลิ่นหอม

อีกชนิดหนึ่งมีขนแข็งเหนียวตาช. แกว

กึ่ง น. มัน กึ่งที่ยังมีเปลือกอยู่ในหัว.

แกวแกว น. ตะกรันเกิดจากเท้า

กลบที่แข็งมีสีขาวลอยน้ำได้; ชื่อหิน

อ่อนสีขาวใสใช้ทำยา. แกวตา น. แว

ที่ใสอยู่ในลูกตา (ที่รักถึงแกวตาใช้พูดเป็น

คำเปรียบ). แกวเวเชย น. ชื่อเม็ด

ละอองเกิดเพื่อทรงน้ำ. แกวหู น. เยื่อ

ในหูที่สำหรับรับเสียง.

แกว ๒ ว. กล้า ใช้อย่างเดียวกับแกว.

แกว [แกว] ก. ไกรไปมา, ไม้อยู่ที่

แกว [แกว] น. แก่น. ว. แก่นกล้า, ว่องไว.

แกว น. สัตว์สี่เท้าขนใช้ทำผ้าสักหลาด.

ก. สลัก, แกะออก.

โก ก แต่งตัวหรือแสดงกิริยาให้ยิ่งกว่าธรรมดา.

โก จ. น. ชื่อขนมของจีนทำด้วยแป้งเป็นแผ่นๆ.

โกก น. ไม้แอก รูปโค้งที่ผูกคอวัว

หรือควาย สำหรับลากเลื่อน. ข. สีขง

ดังอย่างเคาะไม้ด้วยกะลา.

โลกนท | โลกนท หรือ—กะนะทะ | 11.

ก. น. บัวแดง. โทไซว่า โลกนท อิม.

โกกนุท [โกกนุต] ตู โกกนุท.

โกกิล [-ละ] ม. ส. น. นกตเหว่า.

โกกิลาวาส ส. น. 'ที่อยู่ของนก

โกกิละ' คือ ต้นมะม่วง.

โกง ก. ทิศตก, ฉ้อ, ว. คด, ไม่ตรง.

โก้ง ก. ทำให้โค้ง ทำให้สูงขึ้น เช่น โก้งธรรคา.

ว. โค้ง.

โกงกพ น. ข้อต้นไม้มีตามชายทะเล ใช้เป็น
พื้น ทำพื้นสั และเสาด้าน.

โก้งแก้ง ว. สูงกระจะ, สูงข้งข่ง.

โกงโก้ ว. โค้งขึ้น, งอขึ้น.

โก้งโค้ง ก. นสดกวิทยาทำกันให้สูงขึ้น และ
ให้หัวต่ำลง.

โกเชาวี (ม. โกชว) น. สัทำด้วยขนแกะ.

โกญจะ ม. (ส. เกวราญจ) น. นกกระเรียน.

โกญจนาท ม. น. การบันลือเหมือน
นกกระเรียน, ความก็กล้ง.

โกฏ (ม. ส. โกฏฏ) ก. หอบ, ต้า.

โกฏฐี ม. (ส. โกษฐ) น. ยั้ง, คลัง, ฉาง;
ถ้ามีสี่' ข้อเครื่องบาจำพวกหนึ่ง มีหลาย

ชนิด เป็น ๓ พวกดังนี้. **โกฏฐีทั้งห้า**

คือ **โกฏฐีข้อมัน**—๕๕๐,—เขมา,—เขียง,

—จุฬาลำพา. **โกฏฐีทั้งเจ็ด** เติม**โกฏฐี**

กระตูก.—ก้านพร้าว. **โกฏฐีทั้งเก้า** เติม

โกฏฐีพุงปลา,—ขงามังสี. และมี**โกฏฐีพิเศษ**

อีก ๓ คือ **โกฏฐีถักกรว**,—กะถลึง,—น้ำเต้า.

โกฏฐาคาร น. เรือนคลัง, โรงเก็บ
ของหรือสินค้า.

โกฏี ม. ส. น. ขอด, ฝ่อน, ที่สุด; ชื่อ
มาตรานับเท่ากับ ๑๐ ล้าน.

โกณ [-นะ] ม. ส. น. มุม, โค้ง.
(ตรีโกณมิติ = Trigonometry); คมดาพ;

จุดกลาง. **โกณทิศ** ส. น. จุดบอกทิศ.

โกณทัณฑ์ [-ทัณฑ์] ม. (ส. เกาญ

ทัณฑ์) น. ชื่อพระสาวกของพระพุทธเจ้า

เป็นประธานแห่งพระเบญจวัคคีย์, ภายหลัง

เมื่อตรัสรู้ธรรมวิเศษแล้ว พระพุทธเจ้าตรัส

เรียกท่านว่า **อัญญาโกณทัณฑ์** เมื่อก่อน

ท่านเป็นพรหมณ์ เรียบพรหมณสมัยจบ

ไตรเพท. ครั้นพระพุทธเจ้าประสูติท่านเห็น

พระมหาบุรุษลักษณะ๓๒ประการที่พระกาม

กัพยากรว่า ถ้าพระองค์คือพรตเจ้าก็เป็น

พระเจ้าจักรพรรดิ, ถ้าเสด็จบรรพชา จักเป็น

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในโลก. ท่าน

สันนิษฐานตาม นัยใน พรหมณ มนตร์ ฉะนั้น

ครั้นพระมหาบุรุษเสด็จออกเณรกรรมณ์. ท่าน

ก็บรรพชาตามพร้อมด้วยเพื่อนพรหมณ์อีก

๔ คนคือ กัทธิยะ, วัชโร, มหานาม, และ

อสสช (รวมเป็น ๕ เรียกว่า เบ็ญจศักดิ์) ปฏิบัติพระองค์ในเวลาที่ทรงบำเพ็ญทุกกรกิจยา. ครั้นพระมหาบุรุษทรงเลิกพรตขณะนั้นแล้ว ท่านก็เสด็จขึ้นภูเขากพระองค์ไปอยู่เฝ้าที่ตำบลอสิมัตตนิคมทวยวัน จังหวัดพาราณสี พร้อมด้วยเพื่อนทั้งสี่. เมื่อพระมหาบุรุษตรัสรู้ พระสัมโพธิญาณแล้วเสด็จไปภาว. ทรงแสดงประตมเทศนา: ท่านบรรลพพระโสดาปัตติผล ครั้นฟังอนัตตลักษณะสูตร จึงบรรลพพระอรหัตตผลพร้อมด้วยเพื่อนทั้งสี่. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญในคุณ คือ ความเป็นพระสาวกก่อนเพื่อน ท่านมีพยานก่อนพระพุทธเจ้า.

โกตหพ [—หละ] ม. (ส. เกาตุห) น. ความตื่นข่าว, การแตกตื่น.

โกทัณท์ ค. เกาทัณท์.

โกน ๑ จ. น. ลูก.

โกน ๒ ก. ชุดผมและหนวดด้วยคมมีด.

โกนาคมน์ ม. ส. น. นาม พระพุทธเจ้าองค์ที่ ๒ ในภัทรกัปนี้.

โกมล ม. ส. (แยก ออก เป็นโก = มาก + มล = อ่อน) อย่างเดียวกับ โกวิท = รุ่งมาก) น. น้ำ: โทม. ว. อ่อน, นุ่ม. เรียบ, สุภาพ, หวาน, ไพเราะ ไทยใช้ว่า

บัวก็มี. **โกมลคีต** ส. น. เพลงอันไพเราะ. **โกมลทล** ส. น. 'ไม่มีใบนิ้วม' คือ กมล (บัว) ด้วยเหตุนี้ ไทยเราจึงนำ คำโกมล มาใช้ในความหมายว่า บัว หรือ ดอกบัว.

โกมารภักจี [—ระพัด] ม. น. ชื่อแพทย์หลวงของพระเจ้าพิมพิสาร ซึ่งแพทย์นี้บ้นชื่อมาจนบัดนี้. คำนี้ตรงกับสันสกฤตว่า โกมารภฤจย์ ซึ่งส่ววีจรูปจาก โกมารภฤจยา อันแปลว่า 'การบำรุงเลี้ยงทารก หรือ หญิงมีครรภ์' คือ การประคองครรภ์.

โกมุก ม. (ส. เกามุก) น. เตียนที่ ๑๒ แห่งจันทรคติ (การสุคติ): บัวดวง.

โกมุก ม. ส. น. แสงเดือน, การที่ดวงเดือนส่องแสง (ซึ่งเป็นเหตุให้ดอกกุหลาบบาน: โบราณจึงแสดงแสงเดือนเป็นตัวคนเป็นเมียของพระจันทร์): วันเพ็ญเดือน ๑๑ (มักว่า เพ็ญเดือน ๑๒).

โกเมน น. พลอยสีแดงเข้ม (ส. โกเมท พลอยซึ่งได้มาจาก หิมาลัยและแม่น้ำสินธุ มีลักษณะ ๔ ประเภท คือ สีขาว, สีเหลืองซีด, สีแดง, สีน้ำเงิน).

โกเมศ น. ดอกบัว, บัว. (เดือน

มาจากโกมุท).

โกย ก. กวาดของให้เข้ามาในภาชนะ เช่น
โกยเข้าปิ่นต้น.

โกยถ [โกยฺถ] น. ขอกเล็ก, เหว. ก. เตะง;
เลื่อยไม้; ลมพัดตรงเข้าไป. อ. เสี่ยง
ที่ตั้งขุ่นนี้.

โกยกราก [โกยฺกราก] น. ชื่อเครื่อง
มือสำหรับไซไม้.

โกย้ง [โกยฺ้ง] น. ภาชนะสำหรับบดสิ่งของ
มีปากเป็นต้นให้ละเอียด.

โกยงเทรง [โกยฺงเทรง] ว. จวนพั้ง, ร้าง,
เช่น ศาลาโกยงเทรง.

โกย้งเก้ง [โกยฺ้งเก้ง] ว. โหรงเทรง, มี
น้อย, กะห่อมกะนห่อม.

โกยตัน [โกยฺ—] (Croton) D. น. ชื่อต้น
ไม้ฝรั่ง พวกหนึ่ง มีหลายชนิดใบมีสีต่างๆ
กัน ปลูกไว้ชมเล่น มักเรียกพ้องว่าโกสน.

โกยธ [โกยฺธ] ส. (ม. โกย) ก. เคือง, ขุ่นเคือง.

โกยธา [โกยฺธา] ส. น. ชื่อของนางคนหนึ่งใน
ใน๓๓ นางผู้ติดตามของ พระ ทักษะ และ ยี่น
ชาอาพระศัลยป. โยเรานำมาใช้ในความ
เวยวกันกับโกยธ. 2566

โกยริน [โกยฺริน] ว. ร้างโรย, มีอยู่น้อย, มี
ห่างๆ เช่น ไม้โกยริน.

โกยพ [—รม] ม. (ส. เกยว) น. เป็น
ลูกหลานสืบสกุลโดยตรงลงมาจากท้าวกูร.

โกยม [โกยฺรม] พ. ว. ใต้, ต่ำ, เสว.

โกยบ [โกยฺบ] พ. น. หลั่ง.

โกยศ [โกยฺศ] ส. (ม. โกส) น. เสี่ยง
ร้อง; มาตรฐานวัด = ๕๐๐ คันธนู.

โกยโรโกเต ว. ไม้แน่นหนา, จวนพั้ง.

โกยโรโกโรค ว. แบบบาง, ไม้มันคง; ผอม
แห้ง, ช้ำโรค

โกยโรโกโส ว. โกรงเกรง, ไม้มันคง, ชวนเข.

โกยสน [โกยฺสน] น. เครื่องขี้ม้าสำหรับเอาเท้า
เหยียบขึ้นไป. ก. เกลาไว้, ทำยังไม่แล้ว,
ทำเป็นรูปไว้. (เช่น โกลนไม้, โกลนเรือ).

โกยมัน [โกยฺ—] ดู กิโถมก.

โกยลาหล [—หน] ม. ส. น. เสี่ยงที่กักอ้ง.
ว. กะถ้อน, เอ็กกวิก, ฝุ่นววย.

โกยไล พ. น. ล้าง.

โกยวิท ม. ส. (โก=มาก+วิท=รู้) ว. ขำนิ
ขำนาญ, ครอบรู้ในการอันวิตอันหนึ่ง (เช่น
อ้าวโกยวิท=ผู้ขำนาญในการม้า).

โกยวิทาร ดู โยวิทาร.

โกยวิทาร [—ลระ] ม. (ส. โยวิทาร) น.
ไม้ทองหลาง.

โกยศ ส. (ม. โกส) น. ถัง, ภาชนะที่ตั้งน้ำ,

ขัน, จอก, ถ้วย, หีบ; ตู้เก็บถ้วยชาม, ถังซัก;
 ตักกระบี่, ของ, เครื่องปิดคลุม; โรง,
 โรงเก็บของ, คลัง; ที่รวมเรื่อง, อภิธาน,
 (Dictionary); ตัก, กบทยอย, ละดอง,
 กะลา, กะเปาะ, รังนอนไหม; อัฒชะ,
 กองชวต; ลูกกลม, (สูตรโกศ = ลูกกลม
 ถักด้วยด้าย, เนตรโกศ = ลูกตา); ร่องทำ,
 ไทโย ใช้ว่า ที่ใส่ศพ นึ่ง หรือ ที่ใส่กระดูก ไม่มี
 ขอล. **โกศการ** ส. น. ข่างทำหีบ; ผู้
 รวมรวมอภิธาน; นอนไหม (หรือตัวนอน
 เมื่อ ยังอยู่ในรัง). **โกศการิกา** ส.
 น. นึ่ง ตัว เมษ. **โกศนายก** ส. น.
 ภัณฑการ คลัง. **โกศผล** ส. น.
 ลูกงันหมันเทศ ฯลฯ **โกศเวสม์** ส.
 น. เรือนคลัง. **โกศการ** ส. น. เรือน
 คลัง, โรงเก็บของ. **โกศาศิบัติ** ส.
 น. ผู้เป็นใหญ่ในการเทรัญญิก.

โกศล ๑ ดู กุศล และ เกาศัลย์

โกศล ๒ ดู โกศล.

โกศ ส. น. ต้นมะม่วง.

โกศ ดู โกศ.

โกสน ควรใช้ โกรตฺต

โกส น. ส. (ในสันสกฤตรุ่นหลังมักเขียน
เป็นโกศ) แต่เราควรใช้ โกส เพื่อไม่ให้แปลก

กับโกศล๑) น. ชื่อประเทศ และประชาชน
ชาวนั้นซึ่งอยู่ในวรรณะกษัตริย์.

โกสัช น. น. ความเกียจคร้าน.

โกสัมพี ดู เกาศามพี.

โกสัลล์ ดู เกาศัลย์.

โกสินทร์ [—สิน] (ตัดมาจาก ม. โกสิย+
ส. อินฺทร) น. พระอินทร์.

โกสินารา เลื่อนมาจาก กุสินารา, ดู กุสินารา.

โกสิย์ ๑ ม. (ส. เกศิก) น. พระอินทร์;
นกล้ำ.

โกสิย์ ๒ ม. (ส. เกศษ, เกศิก) ๖.
ทำด้วยไหม.

โกสุม น. (ส. เกศุม) ๖. มาจากกุสม
คือ ดอกไม้, เป็นชื่อแห่งดอกไม้, ทำด้วย
ดอกไม้. ไทโยใช้ว่า ดอกไม้ก็มี.

โกสุมภ์ น. (ส. เกศุมภ์) น. ดอกคำ
ป่า. ๖. แต่งด้วยกุสมภ์ คือ ดอกคำ, ย้อม
ด้วยดอกคำ.

โกไสย [—ไส] ดู เกไสย.

โกหก (ม. ส. กุห) น. ความโกง. ก. พุด
ปลด. พุดเท็จ. ดู กุพด ด้วย.

โกหัญ (ม. โทหญ) น. ความโกหก.

โกส [โกส] ๖. แก่, ชิด, เคียง, ไม่ห่าง.

โก น. ฤๅณเจหรือต้นข้าว สำหรับปิดเครื่อง

จักร หรือ เครื่อง กล.

ไ้ น สัตว์สองเท้าตัวเท่าเป็ด มีปีกคล้ายนก มีหลาย ชนิด เป็นสัตว์ที่กินเลี้ยงอยู่ในพวก ปุสสัตว์. ไ้เิน น. นกตัวขนาดนกคุ้มหม้อ.

ไ้ ว. ไ้ลทำเป็นไม้.

ไ้เกย ลูในไ้เกย.

ไ้เกย (ไ้เกย) น. ชื่อมารดาพระภคินีในรามเกียรติ์ ในรามายณะละมับ สันสกฤตเป็น ไ้เกย ออกจาก 'ไ้เกย' ซึ่งเป็นชื่อแห่งมหาชนเมืองแห่งชาติกษัตริย์. และ ใช้เรียกผู้เป็นใหญ่ของชาติ นั้น และเรียก เจ้าในสุรวงศ์. ไ้เกย: 'เหล่าเออแห่งไ้เกย' เจ้าแห่งพวกไ้เกย. ไ้เกย: ลาวแห่งเจ้าไ้เกย (ผู้หนึ่งเป็นชาวหัวนคร และมารดาแห่งพระภค).

ไ้กร (ไ้กร) น. ต้นไม้คล้ายต้นไทร. ว. ไ้หญ่อิ่ง, มาก, เกิน, กล้า, เก่ง.

ไ้กรพ [-บ] ดู ไ้กรว.

ไ้กรลาส (ไ้กร-) ครัวใช้ไ้กลาส.

ไ้กรว (ไ้กรว) ส. น. นกเืองเล่นใบ้, คนโงะ บัวขาว. ไ้กรวพันธ์ ส. น. 'เพื่อนแห่งดอกบัว' คือพระจันทร์. ไ้กรวี ส. น. พระจันทร์.

ไ้กรศร, ไ้กรสร⁰³ (ไ้กรสอน) น. สิงห์โต, แปลงมาจาก เกสร.

ไ้กรศรี, ไ้กรสวี (ไ้กรสวี) น. สิงห์โต,

แปลงมาจาก เกสร.

ไ้กรศรี ๒ (ไ้กรสี) น. ผู้ซึ่งช่วยชีวิต.

ไ้กล (ไ้กล) ว. ห้าง, ชัดขาว, นาน.

ไ้กล่ (ไ้กล) ก. ทา, ไล้. ไ้กล่เกลี้ย ว. ดู ไล้, ทำให้เรียบร้อย, เหมายความว่าทำให้ปรองดองกัน.

ไ้กลาส ส. น. ชื่อภูเขา (ตามนิยายพื้น ที่ อยู่ของ หัว กุเวร และ เป็นสวรรค์แห่งพระ หิวะ พรรณนาว่าสีขาวอย่างเงินของ โบราณ เรียกว่าผาเสือก, ตั้งอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย. และ กำหนดว่า เป็น ยอด อัน สูง สุด ทรง หิส เทนือแห่งทะเลสาบมานัส). ใช้ว่า ไ้กลาส กี่. ไ้กลาสนาถ ส. น. 'ผู้ครอง เขาไ้กลาส' คือ หัวกุเวร. ไ้กลาสปตี ส. น. 'เจ้าแห่งเขาไ้กลาส' คือพระหิวะ.

ไ้กว (ไ้กว) ก. แกร่ง, ไล้.

ไ้กวรต (ไ้กวัด) (น. เกวญู; ส. ไ้กวรต) น. ชาวประมง, พรานเบ็ด, พรานแห, พรานปลา (ชาติพวกกาปลา, เป็นวรรณะ บ่ระสม เกิด แต่ หนึ่งงาม เมือง บิดาเป็นชาติ กษัตริย์ หรือเกิดแต่ หนึ่งชาติอาโศกพ บิดา เป็นชาตินินทร).

ไ้กวัล ดู เกวล.

ไ้ให้ น. ชื่อต้นไม้ใช้ทำยา.

บ

บ พยัญชนะ ตัวที่สองใน พยางค์ พยัญชนะไทย. ใช้ทั่วไปในภาษาไทย บาลี และสันสกฤต, ไทยอ่านว่า 'ขอ' เรียกชื่อว่า 'ขอซ้อง หรือ ขอไข่' 'อยู่ในพยางค์ขรสูง. ใช้ในต้นตัวสะกดในมาตราศักดิ์จะเพาะในคำที่มาจากบาลี และสันสกฤต เช่น สุข, มุข ฯลฯ. แต่ในบาลีและสันสกฤตอ่านเป็นเสียง ขะ (และแปลว่า อากาศ ประกอบด้วยคำอื่น เช่น ขจร เทียบไปนในอากาศ, ตั้งขึ้นต้น).

บคิ [ขก หรือ ขะคะ] มี. ส. น. ผู้ไปในอากาศ, นก; แมลงที่ไปในอากาศได้ (เช่น ผีเสื้อ, ตั๊กแตน, ตะวัน, ดาวเคราะห์; อากาศ, ลม; ลุกสร, ลุกนุ. **บคิ** บคิ ส. น. 'ใจกแห่งพวงนก' คือ ครุฑ (พาหนะแห่งพระวิษณุ) **บคิวิราช** ส. น. ดู ขคปตี. **บคิวิตี** ส. น. แผ่นดิน. **บคิสถาน** ส. น. 'รังแห่งนก' คือ ไพร่งาม. **บคิชิปี** ส. น. ดู ขคปตี. **บคิภีมิ** ส. น. พระสิวะ. **บคิสานะ** ส. น. ชื่อเรียกภูเขาอุทัย (ภูเขาด้านตะวันออกซึ่งรับพระอาทิตย์เวลาขึ้น) (ผู้หนึ่งอยู่มาก (คือครุฑ) ได้แก่พระวิษณุ. **บคิเนทรี, บคิเศวรี** ส. น. 'ใจกแห่งพวงนก' คือ แร้ง, ครุฑ.

บคิ — [ชะคะ] คูณ ขค.

บคิเนทรี, บคิเศวรี [ชะเนน,—เศวาน] คูณ ขค.

บจวิ [ชะจอน] มี. ส. น. ผู้ไปในอากาศ. นก; ดาวเคราะห์. ตะวัน, เมฆ, ลม, วิชยาจร, รากษส. ไทยใช้ เป็นชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง สลัดทิ้งเปลือก. ก. [ไปในอากาศ, ฟังไป] (ในความนี้ เรายังแสดงเป็น คำจร กัด).

บจวิคิ [ชะจอก] พิ. ว. ง้อย, ขาเขย.

บจวิตี [ชะตี] พิ. ก. ขับไล่, พลัดพราย) เป็นต้น ไทยใช้แสดงออกไปอีก เป็นกรวจิต, กิจจิต.

บจวิย [ชะย] พิ. ก. เรียกรวม, แฝงไว้, คำนี ไทยใช้แสดงออกไปอีก เป็นกรจะย, กิจาย.

บจวิติ [ชะจิต] มี. ส. น. ซึ่งฝังแล้ว (เช่น มลทินจิตะ ซึ่งฝังด้วยพลอย); ซึ่งประดับแล้ว, ตกแต่ง, ตกอล, ทา, ปิด (เช่น สวรรพจิตะ = ซึ่งปิดด้วยทอง).

บจจิตวิ [ชะจิต] ส. น. 'รูปในอากาศ' คือสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ หรือไม่มี.

บจจิ [ชะจี] (พิ. ขุจิ) ว. หนัก, นุ่ม, งาม น่ารัก, ใหม่, อ่อน, เขียวอ่อน.

บจติ [ชะชน หรือ ชะชะคะ] ส. น. 'น้ำใน

ในอาภาส' คือ น้ำค้าง, ฝน, หมอก.

ขุณณะ [ขุณณะ] ค. ขุณณะ.

ขุติ น. วง, เรียกของเป็นเส้นยาวๆ เช่น ลวด
เป็นต้น ที่ม้วนเป็นวงซ้อนกันว่า ขุติหนึ่ง.

ค. ทำให้เป็นวง.

ขุติอัย [ขุติอัย] ข. น. แฉงป่อง.

ขุณ ๑ [ขุณะ] ม. ส. ก. ขุติ, โข, ผิง.

ขุณ ๒ น. อวัยวะเป็นเส้นๆ งอกขึ้นทั่วไป
ตามร่างกายแห่งมนุษย์และสัตว์สองเท้า
สี่เท้า เว้นแต่ที่งอกขึ้นบนศีรษะของคน
เรียกว่าผม. ก. นำสิ่งของไป.

ขุณิ ว. วงดงเข้าเกือบแห้ง, แฉน. ขุณิไฉน,
ขุณิจิน ก. อัดคัด, ขัดสน.

ขุณิกิ [ขุณิกิหรือขุณะณะ] ม. ส. น. ผู้ขุด,
คนทำเหมือง; ผู้ทะเลาะเรื้อน, ขะโมยะ; หนุ.

ขุณิง [ขุณิง] ข. น. กัว.

ขุณิงเณอ [ขุณิงเณอ] น. หนังสือที่เผาไฟให้สุก
แล้วเอามาต้มให้ย่อย เพื่อปรุงเป็นอาหาร.

ขุณิต [ขุณิต] น. ขต, วง; ขตแห่งกายงู;
ลูกบวมจิ๋ว.

ขุณิน [ขุณิน] ข. น. หมอนอิง.

ขุณิบ [ขุณิบ] ๓/25๕6 แบบอย่าง, แฉน,
ท่าทาง; ระเบียบ. ขุณิบิธรรมเนียม

น. แบบอย่างที่นิยมกัน.

ขุณิม [ขุณิม] น. ของหวานต่างๆ ที่ใช้เป็น
อาหาร. ขุณิมจีน น. อาหารชนิดหนึ่ง
ทำด้วยแป้งเป็นเส้นๆ คล้ายเส้นหมี่
ใช้คลุกกับเครื่องปรุง เช่น น้ำตาล ฯลฯ.

ขุณอง [ขุณอง] ข. น. หลัง.

ขุณอน [ขุณอน] น. ตำแหน่ง, ที่คอย.

ขุณอบ ๑ [ขุณอบ] น. แบบอย่าง, ท่าทาง,
แผน, ระเบียบ; วง. ก. ประกอบ. ว. รอบ.

ขุณอบ ๒ [ขุณอบ] ค. ก. นิ่ง.

ขุณัตติ [ขุณัตติ] น. หมู, ถั่วต้บ, ขัน, แฉน, แฉน
ใช้เรียกสวนแปลงหนึ่ง. ก. ขัดใจ, ขันใจ.

ขุณัน [ขุณัน] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งคู่กับขุณน,
ก. ถัน, บัง; ขวง, วง, ล้อม; ผูก, รั้ว. (เช่น
ล้อมขมั้น, ขมน้ำ, ขมนศพได้ก.) ว. ขัน.

ขุณาา [ขุณาา] น. ชื่อหญ้าชนิดหนึ่ง
ใบคล้ายใบถั่ว ขึ้นเป็นกอๆ.

ขุณาา [ขุณาา] ก. แฉน, ละตา; สูงตี้ย.

ขุณาติ [ขุณาติ] น. ประมาณรูปของสิ่ง
ต่างๆ; เครื่องสานารัดต้นไม้ ลานด้วยไม้
มีด้ามสำหรับถือ รูปแบนๆ.

ขุณาน [ขุณาน] น. เรือ (ขุณานลือ=เรือเต้าน);
หมู่; เรียกยาที่ปรุงขึ้นอย่างหนึ่งว่า ขุณาน

หนึ่ง. ถ. เกือบกันเป็นคู่ ๆ. แห่ง เรือกล.
ตัว (ขนานนาม=ตั้งชื่อ).

ขนาบ [จะหฺนาบ] ตุ. กระหนาบ.

ขนาย [ขฺนาย] ข. น. เจ้าข้างฝั่ง.

ขนิษฐ, ขนิษฐา [จะหฺนิตฺตะ, จะหฺนิตฺตา] เป็น
คำเดือนมาจาก กนิษฐ, กนิษฐา. ครวชี
กนิษฐ. กนิษฐา.

ขนุน [จะหฺขุน] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผล
เป็นหนาม ๆ เนื้อในเป็นยวง รสหวาน.

ขบ ก. ถัด, ลาม; ถล. รั้ง; ปวด. ขบ
เผาะ ว. เรียกผลมะม่วงอ่อน ๆ ว่า
มะม่วงขบเผาะ หมายถึงเอาเสียงเมื่อเวลา
เอาฟันขบดังเผาะ. ขบฟัน ก. ถกฟัน
บน กับ ฟันล่าง ให้ติดกัน. ขบสะเก็ด
ว. สะเก็ดแห้งกรังติดแน่น.

ขบขัน ว. น้ำต. น้ำต. น้ำหัวเราะ.

ขบถ [จะหฺบถ] เพี้ยนมาจาก กบฏ ควรใช้ถนัด.

ขบถุเพลิง [จะหฺบถุเพลิง] ข. ก. รับขวัญ.

ขม น. ชื่อหอยชนิดหนึ่ง รูปคล้ายหอยโข่ง
แต่ตัวเล็กเท่าหัวแม่มือ; ชื่อหอย
ชนิดหนึ่ง ก้านใบ และ กาบมีหนาม. ว.
รสอย่างหนึ่งเช่นรสสะเดา หรือบอระเพ็ด.

ข่ม ก. ถก, ทับ, ทำให้ต่ำลง ข่มขู่ น.
ถกขู่, ทำให้ต่ำลง. ข่มขู่ น. ใช้อำนาจ

ให้ทำตามใจ. ข่มนาม ก. ทำพิธีข่มชื่อ
ศัตรูเมื่อก่อนรบทัพ. ข่มเหง ก. รังแก.

ขมม [จะหฺมม] ก. เซอขม, คลั่งคลำ.

ขมวดิ [จะหฺมวด] ตุ. กระหมวด. ขมวดิ
ยา น. รื้อพายุชนิดหนึ่ง หัวท้ายงอน
คล้ายเรือกัญญา.

ขมวน [จะหฺมวน] น. หนอนชนิดหนึ่งมัก
เกิดในซากที่เก็บไว้นาน ๆ. ว. ผุ, ฟู.

ขมออง [จะหฺมออง] น. กะโหลกศีรษะ.

ขม่อม [จะหฺม่อม] น. กบาศศีรษะ.

ขมั่ง [ขฺมั่ง] ข. น. พรานธนู.

ขมับ [จะหฺมับ] น. อวัยวะที่สุดทางตัว ที่
เป็นรอยขบลงไป.

ขมา [จะ—] ตุ. กษมา.

ขมัว [จะหฺมัว] ก. เอาการงับกินเร็ว ๆ.

ขมึน [จะหฺมึน] น. ว่านพวกหนึ่ง ใช้หัว
ข้อมผ้า ทำยา และทำเป็นผงทาตัว. ขมึน
เครือ น. ไม้เถาชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

ขมิบ [จะหฺมิบ] ก. บีบเข้า, เม้มเข้า.

ขมิขมึน [ขฺมิขมึน] ข. ว. เร็ว, เร็วพลัน, ทันที.

ขมิ่ง [จะหฺมิ่ง] ก. เฟ้ง, เล็ง (ขมิ่งตา).
ขมิ่งทิง ว. รูปร่างหน้าตาแปลก.

ขมุ [จะ—] น. คนป่าพวกหนึ่ง.

ขมุกขมัว [จะหฺมุกจะหฺมัว] น. เวลาโพลโพล,

เวลาจวนค่ำ, จวนมืด.

ขมุดขมิด [ขะหุดขะหิด] ค. กระทบ
กระทบ.

ขมุด [ขะหุด] ค. เห็นคุดๆ กระทบกะติบ.

ขมุดขมิด [ขะหุดขะหิด]

ค. กระทบ ข. วนอิม, และขมุดด้วย.

ขมุด [ขะหุด] ข. น. ผิง. (คักขมุด=น้ำผิง).

ขมุด [ขะหุด] น. (ส. ขมุด) น. ความสิ้นไป,
ความเสื่อมไป, (ดูกษัย ๒ ด้วย).

ขมุด [ขะหุด] ค. ถด, ถอย, เขยิบ.

ขมุด [ขะหุด] (ข. ขมุด) น. ข้ำ, ข้าว, ส.
ข้าพเจ้า, ฉันท.

ขมุด [ขะหุด] ข. น. ตม.

ขมุด [ขะหุด] น. ทนอดระนิคหนึ่งถิน
ต้นข้าว. ค. กลืนข้าวไป.

ขมุด [ขะหุด] ค. ทำอาการจะอ้วก, ถอยกลับ.

ขมุด [ขะหุด] น. ออากเข้อ, มุดผอย.

ขมุด [ขะหุด] ค. สะอิดสะเอียน.

ขมุด [ขะหุด] ค. ชักไว้, แฉกไว้. ทำให้
เหลือไว้. ขมุดขมุด [ขะหุดขะหุด] ค. ชักเข้าชักออก,
ไม่แน่นอน, หยุตๆ หยุอนๆ, จดๆ จ้องๆ.

ขมุด [ขะหุด] ค. หมัน.

ขมุด [ขะหุด] ค. คร้าม เกรง.

ขมุด [ขะหุด] ค. เลื่อน, เคลื่อน, ทำให้

ถอย, เขยิบ. เริ่มทำทำ เช่นขมุดกรับ,
ขมุดปีก, ขมุดขมุด ค. เปลี่ยนแปลง,
ทำให้ห่างกันออกไป.

ขมุด [ขะหุด] ค. กลัว, คร้าม, เกรง.

ขมุด [ขะหุด] น. เครื่องกันแดดและฝน,
ที่ห่มเรือและท้ายเรือ.

ขมุด [ขะหุด] ค. แก้ว, คดี, เข้ม, คลาย,
กระจ่าย: ชี้แจง.

ขมุด [ขะหุด] ค. บ้าง, คั้น, นวด: ถุก.

ขมุด [ขะหุด] ค. ข้างด้วยปาก.

ขมุด [ขะหุด] ว. เรือ, ถี่.

ขมุด [ขะหุด] ค. กะพริบตา.

ขมุด [ขะหุด] ค. กระทบ.

ขมุด [ขะหุด] ค. บี้, บด.

ขมุด [ขะหุด] ค. ว่าง,
กะตลกกะตลก.

ขมุด [ขะหุด] ว. หุง, รุ่งรัง.

ขมุด [ขะหุด] ว. กะติบ.

ขมุด * [ขะหุด] (มาจาก ขมุด: น. ข้ำ, ข้าว,
ส. ข้าพเจ้า, ฉันท. ขมุดแต่ น. ข้าแต่.

ขมุด ๒ [ขะหุด] ว. ขะฮุด, ทำดีๆ.

ขมุด [ขะหุด] ค. หมับสิ่งของด้วยนิ้วมือทั้ง ๕
นิ้วรวมเข้า.

ขมุด [ขะหุด] ว. กะจุย.

ชวิ [ชะระ หรือ ซอน] (มี. ส. ชว) น. ก้อน
กรวด. ว. หนัก, ถล่ำ, แข็ง, แหลอม,
คม, หยาบ.

ชวิรม [ชะหฺรม] ว. อึกทึบ, เอ็ดอึ้ง.

ชวิรรคี (มี. ชตุค; ส. ชทค) น. แรต;
สัตว์ขนาดเล็กหนึ่งมีคม ๒ ข้างรูปคล้ายหอก.

ชวิวิ [ชวิ] น. ภัยพิบัติหรือยามาก; ผู้เฒ่า.
ชวิวิยาย น. ตำแหน่งบรรดาศักดิ์หญิง
ที่เป็นชายพระองค์เจ้า.

ชวิรม [ชวิรม] ว. มีอาการนั่งตริตรอง.

ชวิรุชระ [ชวิรุชระ] ว. ไม่เรียบร้อย, เป็นปฐมบัว.

ชวิลน [ชวิลน] พ. น. ตัว.

ชวิล้ง [ชวิล้ง] ว. แรง, คัดสัตว์.

ชวิลป [ชวิลป] ว. เสื่อม, เปลี่ยนแปลง เช่น ตัวชวิลป.

ชวิลา [ชวิลา] พ. น. เสือ.

ชวิลาติ [ชวิลาติ] ว. ถล่ำ, ไม้ถล่ำ.

ชวิลิป [ชวิลิป] ก. หุ้มริมผ้าและของอื่น ๆ
เช่น เอาด้าชวิลิปริมหมวก.

ชวิลุกิ [ชวิลุกิ] ว. เร็ว ๆ, ่วนอยู่; บ่อย ๆ.
อ. เสียงดัง เช่น เสียงในหม้อหรือในไหที่
มีก้อนอะไรอยู่ในนั้น. ชวิลุกิชวิลุกิ ว.
ติดถูกกันอยู่โดยที่เคลือบ ติดขัด, ไม่สะดวก.
อ. เสียงดังอย่างก้อนดินกำลังอยู่ในหม้อหรือ
ไห. ชวิลุกิชวิลุกิ น. เครื่องเล่นกระพन्नัน

ชนิดหนึ่ง ใช้ตุก เต่า ใส่จาน มีฝาครอบ
เขย่าแล้วเปิดออกมานับแต้ม. ชวิลุกิชวิลุกิ
ว. ่วนอยู่, ตลกคล้อยอยู่.

ชวิลุป [ชวิลุป] น. ตุกคลี่, ตุกกลม ๆ สำหรับ
เล่นแข่งขัน.

ชวิลุม [ชวิลุม] น. เครื่องผูกปากม้าอย่างหนึ่ง.

ชวิลู่ย [ชวิลู่ย] น. เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งใช้ปี่.

ชวิลู่ [ชวิลู่] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งปลายเป็นกลมคล้าย
ใบกะเพราแต่แข็งเปราะ เป็นไม้ต้นเล็ก.

ชวิวง น. ผักชนิดหนึ่งใบเล็ก ๆ สะเตาดินก็
เรียก; ผัก (เสื่อชวง=เสื่อผืน).

ชวิวติ น. ภาพนะ สำหรับใส่ของ ชนิดหนึ่ง
รูปสูง ๆ ปากแคบ.

ชวิวน, ชวิวนชวิวาย [ชวิวน.—ชวิวาย] ก. เสาะ
หา, แสวงหา.

ชวิวน น. ชูด, ชืด, ชูดด้วยเส้น.

ชวิวม น. อยุ่ล่องไปปีหนึ่ง ๆ, รอบ, เวลา
หนึ่งมีมาบรรจบรอบ.

ชวิวย น. อย, ละออย, กะตาค, ชวิวยเขิน
ก. สะเทินอวย, กะตาคอวย.

ชวิวกิไขว้ [ชวิวกิไขว้] ว. สับสน, แกว่งไปมา.

ชวิวิญ [ชวิวิญ] น. มิ่ง, สิริ, ความดี, ความ
เจริญ; ชน หรือ สมที่ชนเวียนเป็นกันหอย.

ชวิวิญเกียจ ว. ชวิวิญร้าย, ชวิวิญเข้า

น. เครื่องกลั่นนํ้าครู่ที่เขี่ยเข้าทำให้แก่หม้อ.

ขวัญฤตา น. ผู้เป่ามโหรีแก้ตา หมายถึง
ความว่า ผู้หญิงที่รัก. ขวัญญา น. ขวัญหนึ่ง.

ขวัตต์แคว้ง [ขวัตต์แคว้ง] ก. วิ่งไปวิ่งมา.
คันหา, ตันรม.

ขวัน, ขวันเขวียว [ขวัน, ขวันเขวียว] อ.
เสียงหวดไม้เรียว.

ขวา [ขวา] ว. ตรงกันข้ามกับซ้าย.

ขวาก [ขวาก] น. ไม้หรือเหล็กที่มีปลายแหลม
สำหรับปักให้คนและสัตว์เหยียบหรือสะดุด
ชน เป็นเครื่องตักชะนิคหนึ่ง.

ขวาง [ขวาง] ก. ถัดกัน, สะกด, ทำ
ให้ตรงกันข้ามกับยาว. ว. ตรงกันข้าม
กับยาว เช่น เรียกว่า ด้านขวาง คือ ด้าน
สะกด; กว้าง.

ขว้าง [ขว้าง] ก. ห้าง, เก่า. ขว้างกา
น. เป่ากมี่ ขะนิคหนึ่ง ที่ใช้ลม หัวท้ายมี
แถบใบไม้เป็นตา. ขว้างศิ่วไม้ น.
ชะนิคหนึ่ง ตัวสั้น ๆ สักตัวเองไปไว้ที่ตอ ๆ
เหมือนไม้ค้อนที่กลั่นขว้างไว้.

ขวาน [ขวาน] อ. ขวาน, ขวานชะนิคหนึ่ง ส่วนหน้า
ค้ำมยาว.

ขวายขว้าง [ขวายขวาน] อ. ขวาน.

ขวดี [ขวดี] ก. เลี้ยว. มั่ง หรือแว้งเอา
ด้วยเขี้ยวหรือเข.

ขอ น. ไม้หรือเหล็ก กิ่ง ๆ สำหรับปัก
เกี่ยวแขวน หรือ สับ. ก. บึงวอน, พุด

ให้เข้าให้สิ่งที่ต้องการ. ขอชิงอ้อ ก. ขอ

ประจบตีด้วย. ขอชิงัว น. ขอข้างที่

มั่งว่าติดอยู่ที่ปลาย. ขอช้าง น. ขอ

สำหรับสับหัวช้างมีค้ำมยาว. ขอเตชะ

น. เป็นคำละมาจากประโยคที่ว่า 'ขอเตชะที่

ละของเร่ที่พระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม'

ซึ่งใช้นำหน้า คำกรวย บังคม ทูล แล้วลง

'ขอเตชะ' ข้างท้ายอีก. ขอทาน ก. ขอ

สิ่งของเลี้ยงชีวิต, หากินทางขอสิ่งของผู้อื่น

อันให้, ขอสิ่งของ. ขอประทาน ก.

ขอสิ่งของ, ขออนุญาต (มักใช้หน้าหน้าคำพูด

กับผู้ใหญ่) ขอเฝ้า น. ข้างฝั่งผู้เจ้า

พวกหนึ่ง. ขอพระราชทาน ก. ขอ

สิ่งของ, ขออนุญาต (ใช้สำหรับขอร้องเจ้า

แผ่นดิน หรือเจ้านายชั้นสูง). ขอยืม

ก. ขอสิ่งของมาใช้ชั่วคราวแล้วคืนให้.

ขอรับรอง ก. ขอให้ช่วยสงเคราะห์. ขอรับ

ว. จ๊ะ (สำหรับผู้ดี) ขอรับภาระผม,

ขอรับผม ว. จ๊ะ (สำหรับขุนนาง

ผู้ใหญ่).

ขอรับภาระเมือผม ว. จ๊ะ

(สำหรับ หม่อมเจ้า). **ขอรับใส่เกล้า**
ใส่กระผม ว. **จะ** (สำหรับ สมเด็จ
เจ้าพระยา). **ขอแรง** ก. **ขอ**ให้ช่วย
ทำงาน, วาน.

ขื่อ น. เรื่องความตอนหนึ่ง, ส่วนตรงที่ขึ้น
ปล้องไม้, หัวตอกตะตูก เช่น ขื่อมือ, ขื่อเท้า,
ขื่อเข้า **ขื่อเสื่อ** น. ตัวเครื่องจักรที่
ต่อลูกสูบลูกสูบไปยึดกับเพลจักร.

ขื่อ น. ถิ่น, ตีบลด, พวง, ขาว, (เช่น
ขอกนา = ขาวนา, ขอกนคร = ขาวเมือง).

ขื่อ น. สิ่งต่าง ๆ. น. แห่ง, ใช้สำหรับ
นำ หน้า นาม ที่ เป็น สัมพันธ การก. **ขื่อ**
กิโล น. สิ่ง ของ ที่ นำไป ถวาย เจ้า นาย
หรือ ให้ แก่ ผู้ ที่ นับถือ. **ขื่อ** กวาง น.
ของ กิม ที่ กิม พร้อม ไป กับ เข้า. **ขื่อ**
ข้าว น. ของ ดอบ แทน ให้ แก่ ผู้ นำ
ของ มา ช่วย งาน. **ขื่อ** แกรม พก น.
ของ รวง วัล ที่ ให้ แก่ ผู้ มา ช่วย งาน. **ขื่อ** รือ น.
น. ของ ที่ ได้ มา โดย ทูจ จริต ซึ่ง จะ ต้อง ช้อน
แร่ หรือ จำหน่าย เสื่อ โดย เร็ว. **ขื่อ** ลับ
ของ ที่ ปิด บัง ไว้ ไม่ ให้ ผู้ คน เห็น. **ขื่อ** ว้าง
น. ของ 01/06/2008 ที่ ไม่ ไข เวลา กิน เข้า.
ขื่อ หวาน น. ขน หม หรือ ลูก ไม้ ที่ กิน
ภายหลัง เข้า.

ขื่อ น. ภาชนะ สาม ชนิด หนึ่ง สำหรับ ใส่
ปลา. ก. เกี้ยว, ตีตอญ. **ขื่อ** อด
ก. ตีตอญ, ขัดสน. **ขื่อ** อด เวระ ก.
ผูกพัน, เอาใจใส่, นำพา.

ขื่อ น. ปม. ว. จวน หมค เช่น **น้ำ** ขอด
คลอง, **เข้า** ขอด หม้อ. ก. **ทำ** ให้ หมค ไป.
ขื่อ ดก่อน น. **ก่อน** ว่า, **พูด** และ **โล** ใน
เรื่อง ที่ ไม่ ดี.

ขื่อ น. ท่อน ไม้; **ครึ่ง** ของ **คู่**, **เคี้ยว**, **คี่**,
(เช่น **สังข์** ขอน หนึ่ง = **สังข์** ตัว เดียว **กิโล**
ขอน หนึ่ง = **กิโล** ข้าง เดียว). **ขื่อ** นคอก
น. ท่อน ไม้ ผู้ มี ราชัน เป็น จุด ขาว ๆ มี กลิ่น
หอม ใช้ ทำ ยา. **ขื่อ** นสัถ น. ลำ ตั้ม มี สัก
ที่ เรียกว่า **ขื่อ**.

ขื่อ น. นัน บ้วน. ใช้ ทำ **ขื่อ** ถัง.

ขื่อ น. ก. **ตี**, **ทุบ**, **ดู** **ขื่อ** ด้วย.

ขื่อ น. **ริม**, **รูป** เป็น นง, **สิ่ง** ที่ ประกอบ
ปาก ภาษา. ก. **รู้** **สิ** กบุญคุณ. **ขื่อ** บุญ
ก. **รู้** **สิ** กคุณ. **ขื่อ** ใจ ก. **รู้** **สิ** กบุญคุณ
ที่ **เขา** มี ใจ ดี ต่อ. **ขื่อ** พระ ทัช **ดู** ขอม
ใจ (สำหรับ ใช้ แก่ เจ้า นาย). **ขื่อ** ไร
น. ความ รอบ คอบ. **ทั่ว** ถึง.

ขื่อ น. **เขมร**.

ขื่อ น. ต้น ไม้ ชนิด หนึ่ง ใบ คลาย ๆ.

ข้อ ส. ข้ำ, ตุ, ฉัน.

ข้อแจ๋น, ข้อแจ๋น ว. แห้ง, งวด, ร้อน.

ข้อจิริด คุ กะจิริด.

ข้อจุก คุ กะจุก.

ข้อคาน คุ กะคาน.

ข้อเตา คุ ก่าเตา.

ข้อโตง คุ กะโตง.

ข้อแตก คุ กะแตก.

ข้อเม็ด น. สิ่งของที่เอามา กะปิด ปุ่มเชือก
สำหรับผูกพ่อนเข้าและมัดใบจาก ฯลฯ;
ไม้ตัดจาก.

ข้อบวม คุ กะบวม.

ข้อบวร คุ กะบวร.

ข้อบรู [ข้อบรู:] คุ กะบรู.

ข้อมอมข้อเมม คุ กะมอมกะเมม.

ข้อมักเขมั้น ก. รีบทำ, ตั้งใจทำ.

ข้อมูกข้อมอม ว. หม่นหมอง, เศร้าหมอง,
ไม่สะดวก.

ข้อไมย น. คนลักสิ่งของๆผู้อื่น. ก. ลัก.

ข้อยึก ก. ขยับเข้าไป.

ข้อยุก ก. ดันเข้าไป, ขยับเข้าไป, กะดันเข้าไป.

ข้อเยะ ก. อดทนอยู่ ๖ คำชะชะ; เอาไหล่
กะแพกเข้าไป.

ข้อัง ก. กัก, เก็บไว้, บรรจุ, คงอยู่.

ข้อังข้อ ว. เหลือข้อ (ข้อไม้) ไว้.

ข้อัง, ข้อัง มี. (ส. ขาทุง) น. 'ของควรเคี้ยว'
คืออาหาร.

ข้อัญช [ขันชะ] มี. ส. ว. ขออก.

ข้อันท์, ข้อันท [ขัน, ขันทะ] (มี. ส. ขณฑ) น. ภาค, ตอน, ท่อน, ส่วน, ก้อน.

ข้อัน. ข้อันทธารา ส. น. กระโถน.

ข้อันทบาล ส. น. ตู้ขายเครื่องดื่ม.

ข้อันทมนทล ส. น. วงไม้ตีมือ
ส่วนซึ่งตัดออกจากวง. ข้อันทศรรทรา

[ขันทะสัทกะรา]. ข้อันทสทกร [ขันทง
สะกอน] (มี. ขณฑสทกร; ส. ขณฑสท

กร) น. น้ำตาลเชื่อม, น้ำอ้อยก้อน, น้ำ
ตาลกรวด; เครื่องอย่างหนึ่งคล้ายน้ำตาล

กรวด. ข้อันทศลา ส. น. 'ผู้ไม่มี
ในความประพฤติ' คือเมียที่ไม่สัตย์ข้อ.

ข้อันทสีมา (มี. ส. ขณฑ + สีมา) น. เขตต์แดน, เขตต์แดนส่วนหนึ่งๆ (บาง

ที่เขียน ข้อันทสีมา, ขันรสีมา,—สีมา).

ข้อัด ก. ทำให้เกลี้ยง, ทำให้ส่องใส; จิน
ไว้; ไชวักัน, คืด, เห็น, ไม่สะดวก, ไม่

เป็นปกติ, กะดิกกะเดี่ยไม่คล่อง. ข้อัด
ขวาง ก. ห้ามกัน, กันขวาง, ข้อัดข้อัง

ก. คืดขัด. ข้อัดป็น ก. ไม่ประพฤติ

ตาม, ไม่ทำตาม. ขัตุคิอ ก. พุดมยัง,
 ไม่ให้ทำได้โดยสะดวก. ขัตุเคือง ก.
 โกรธเคือง. ขัตุใจ ก. ทำให้โกรธ, ถูก
 ทำให้โกรธ. ขัตุตา ว. ดูไม่งามตา, ไม่
 เหมาะตา. ขัตุตาทัพ ก. คอยป้องกัน
 ทัพ. ขัตุเบา ก. ง่ายบัสสาวะไม่ออก.
 ขัตุสัน ว. ขาดจน, อดคั. ขัตุสมาธิ
 ว. นั่งไม่เท่าไรกัน เช่น พระปฐมภรณ์.
 ขัตุสมาธิเพียร ว. นั่งอย่างขัตุสมาธิคือ
 ไรสักเท่าไร ๒ วันข้างบน. ขัตุหน้า
 ก. ง่ายอุจจาระไม่ออก.

ขัฒมออน น. ต้นไม้เล็กๆ ใช้ทำยา.

ขัตุติย (—ชะ) ตุ กษัตริย์.

ขันิ น. ภาชนะตลับน้ำชนิดหนึ่ง. ก. ทำให้ตั้ง,
 ทำให้แน่น, แข็ง, ใก หรือหมกบางชนิด ร้อง
 เป่นเสียงอย่างหนึ่ง. ว. นำหัวเราะ.

ขันิวุ้น น. หมุนให้เชือกพันหลักเพื่อ
 ผูกเอาของมา. ขันิชะเนาะ ก. บิด
 ลูกชะเนาะให้ตั้ง. ขันิสู้ ก. แข็งเข้าสู้.

ขันิหมากู น. ขันใส่หมากพุด ซึ่งเชิญ
 ไปพร้อมกับของอื่นๆ ในพิธีแต่งงานบ่าว
 สาว เป็นเครื่องอัญเชิญผู้ปกครองฝ่ายหญิง
 ในเวลาแต่งงาน.

ขันิ น. ขัน.

ขัณฑ์ (ไม่. ขนฺติ: ศี. ภายนอก) น. ความอด
 ทนต่ออารมณ์ อันเป็นเหตุให้เสียประโยชน์,
 คืออดทนต่อความเย็น หรือร้อน, อดทน
 ต่อการตำว่า, อดทนต่อทุกขเวทนา: รวม
 ความว่า ความอดทนที่ได้ประโยชน์เรียก
 ว่า ขัณฑ์, แต่ความอดทนที่เสียประโยชน์
 ไม่เรียกอย่างนั้น.

ขัณฑ์ ขันทรง | ตุ ขัน ๒.

ขัณฑ์อภยาบาท (—พยาบาท) น. ต้น
 ไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

ขัณฑ์ น. ถ้ำน้ำใต้ความว่า —

(๑) (หรือเรียกว่า ขุนก แปลตามศัพท์ว่า ผู้
 ดูแลหัววงหมอม (ชาวท) คือผู้ขายหรือลูกตอม.
 คำนี้นิยฐานว่า ขันแรกจะไม่ต้องการให้ผู้ชาย
 เจริญไปผูกขลุ่ยในทรีโทรฐาน ซึ่งลูกหญิง
 และภริยาอยู่: แต่ขัณฑ์ซึ่งจะใช้ผู้หญิงทำ
 กาวหมกไม้ที่ข่มนี้ จำห้ามมาหาผู้ชายอีก.
 จึงใช้ผู้ชายในทรีโทรฐาน, แต่ตอนเสื่อจะได้
 ไม่เกิดเรื่อง. คนจำพวกนี้มีเข้ามาแล้วครั้งตั้ง
 ตำบลรพี. ในคัมภีร์เก่าของลัทธิศาสนา
 อ่างอิงพวกนี้เรื่อยๆ. มีคำกล่าวที่ว่า แถบ
 ประเทศสุตตามอะบิสซิเนีย ตอนคนสำหรับ
 ฝืนขุนกไว้ขาย, มีผู้ซื้อคนจำพวกนี้ไปใช้ใน
 ประเทศสำหรับ อียิปต์ และเตอร์กี. คำนวม

ดูว่าไม่เป็นที่ๆ ไม่น้อยกว่า ๘,๐๐๐ คน เป็น
สินค้าใหญ่.

(๒) ในประเทศจีนมีกรรมใหญ่กรรมหนึ่ง
ครั้งราชวงศ์จิว เรียกว่า 'ซันหนิง' อยู่ใน
พระราชวัง, ถึงวงศ์ฮั่นเปลี่ยนนามกรรมใหม่
เรียกว่า 'ห้วนกั๋ว' ในสมัยแผ่นดินก๊วยบู
วงศ์ฮั่น ระหว่าง พ.ศ. ๕๖๘ ถึง ๕๘๕, ผู้
เข้ารับราชการในกรรมนี้ต้องเป็นคนดีตอนแล้ว
ต่อๆ มากรรมนี้เปลี่ยนชื่อว่า 'ตงกั๋ว' บ้าง
'ไท่กั๋ว' บ้าง, จนมาถึงราชวงศ์ถัง กลับ
ฟื้นชื่อเก่าๆ ที่เลิกแล้วนั้น ตั้งเรียกขานใหม่
เลยเรียกกันได้หมดทั้ง ๔ ชื่อ. คนจำพวก
ในกรรมเอง คือ ขันที.

(๓) แต่ขันทีในประเทศสยามเราไม่ปรากฏ
ว่าเป็น คน ชนิด ไว มีกล่าวถึงในกฎ
มนเทียรบาลว่า 'ถ้าเสด็จหนหรือ และ
เปรียบเทียบฝ่ายในลงกั๋ว แต่นักเทศขันทีและ
ทนายสงหรือ.

พินิติ ๑ (ม. ขนฺธ: สี. สุกฺนฺท) น. ตั๋ว: หมู,
ถอง, พวก, หมวก; ลำต้น: บ่า, ต้นคอ,
คอหอย, หลังก; ส่วนหนึ่งๆ ของรูปกับนาม
ที่แยกออกเป็นส่วนๆ คือ รูป เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญูณ ซึ่งเรียกว่าขันที

ทั้ง ๕. ขันธวาท ม. (สี. สุกฺนฺทวาท)
น. ค่าย, กองทัพ.

พินิติ ๒ (ม. ขนฺธ: สี. สุกฺนฺท) น. ชื่อ
พระกาศิเกย ผู้เป็นโอรสที่สองของ พระ
อิศวรคือ ขันตกุมาร ผู้เป็นพระจันเพ่งการ
สงครามน่าจะเขียน ขันท แต่ในภาคนี้เป็น
อย่างนี้.

ขันธวาท อยู่ใน ขันธ ๑.

ขั๊บ ก. ไข่, ด้อนให้ไป, บังคับให้ไป: ร้องเพลง,
ร้องตำรา. ขั๊บกล่อม ก. ร้องตำรา
ด้วยเสียงที่ทำให้หลับ. ขั๊บขั๊น จ. ไข่
เมฆเข้ามา อย่างจวนเจียน. จำเป็นที่จะต้อง
ทำหรือต้องคือผู้ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้. จำไม่
ทำหรือ จำไม่ทันท่วงที ที่เป็นภาระเสียอายุ:
ไขว่ คับขัน กั๊ด ตูใน คับ. ขั๊บเคียว
จ. เร่งรัด, กดดัน, พยายามพล้ำให้ถึงที่สุด.
ขั๊บไม้ ก. ทำการตัดไม้เอาเครื่องดนตรี.
ขั๊บร้อง ก. ร้องลำนำประกอบกับเครื่อง
ตัดไม้เป็น.

ขั๊ย [ไซ] ตู ขอบ.

ขั๊ว น. สะพาน.

ขั๊ว น. ก้านที่ติดกับผลไม้: ต้นเค้; ส่วนสุด
ทางเหนือและใต้ของโลก เรียกว่าโลกเหนือ

และข้าวโลกไฟ.

ชา น. อวัยวะตั้งแต่ตะโพกลงซอเท้า ^{สังคยา} สังคยา
 กษณะหรือชื่อของอันให้ตั้งอยู่ที่ เรียกว่า ชา
 เช่น ชาโต๊ะ ชาเก้าอี้ ฯลฯ: พวก, ฝ่าย
 เช่น ชานักเลง, ชาเจ้าชู้ ฯลฯ: เรียกผู้เลื่อม
 มารพะนั้น เช่น ไฟว่า ชา: คบว, เที้ยว
 เช่น ชาดกัป ชาทัว ชาฮอด ฯลฯ: เรียก
 มาตราเงินโบราณ สลึงหนึ่งว่า ชาหนึ่ง. ๖.
 เป็นคำสำหรับใช้ขานรับของผู้หญิง ซึ่งละมา
 จาก 'เจ้าข้า'. ชาภพ น. ชาของราว
 จูฬา. ชาภรรไตร (เลื่อนเป็น - ภรร
 ไกร. - ตะไกร) น. กระตุกต้นศรที่อำจัม
 ยาลงมีลักษณะอย่างภรรไตร. ชาไก่ น.
 เหย็ด ชนิดหนึ่ง. ชาเขียด น. ผัก
 ชนิดหนึ่ง. ชาทราย น. ไม้สองอัน
 สำหรับรับและค้ำของต่างๆ (เช่นค้ำเก้าอี้ตั้ง
 ฯลฯ). ชาในภยียง น. ชื่อปูนชนิดหนึ่ง:
 ชื่อตราชนิดหนึ่ง. ชานาง น. ชื่อ
 ต้นไม้ชนิดหนึ่ง. ชาหยิ่ง น. ไม้สาม
 อันผูกปลยรวมกันแล้วถางออกไป สำหรับ
 ค้ำหรือห้อยของต่าง ๆ. ชาอ่อน น.
 ส่วนต้นขาที่อยู่ข้างหลังต่อตะโพกลงมา.

ชา น. คนนำเจ้าพวกรั้: ต้นไม้เจ้าพวกว่าน
 มี๓อย่าง คือ ชาลึง ชาหลวง ชาตาแดง.

ชาโต น. ชื่อไม้ต้นใบคล้ายใบพลูใหญ่
 แตกและดอก มีกลิ่นคล้ายชา.

ชา น. บ่าว, ส. มัน. ชาเจ้า ส. มัน (ใช้
 พูดกับผู้มีบิตอง. ชาไป น. บ่าวของ
 คนที่เป่ใหญ่. ชาน้อย ส. มัน (ใช้หรือ
 พูดกับผู้ใหญ่. ชาแผ่นดิน น. บ่าวของ
 หนึ่งเมือง คือชาวมือง. ชาไฟ น. คน
 นิสัยคล้ายไฟพระเจ้าแผ่นดิน. ชาไฟเจ้า
 ส. มัน (แต่มาจาก 'เจ้าพระเจ้า' แต่ใช้มักคน
 ที่ทั่วไป) ชาพระ น. คนที่เจ้าบศอวย
 ไว้แล้วแต่พอช่วยพระที่กรวิบัติ. เลกวิติ.
 ชาพระเจ้า, ชาพระองค์ ก. บึง (ใช้
 พูดพระเจ้าแผ่นดิน ครั้งก่อน หรือพูดพระ
 พุทธเจ้า) ชาพระพุทธรเจ้า ส. มัน
 (ใช้พูดพระเจ้าแผ่นดิน หรือเจ้านชรัตนสูง).
 ชาราชูการ น. คนที่ทำการหลวง. ชา
 หลวง น. คนที่รับบค ส่งไปทำการ ตาม
 หัวเมือง หรือต่างประเทศหัวคราว. ชา
 หลวงเดิม น. คนที่ใช้แทนของเจ้านาย,
 คนที่พระเจ้าแผ่นดินเคยใช้มา แต่เมื่อยัง
 ไม่ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน. ชาหลวง
 น้อย น. คนใช้ของเจ้านาย. ชาหลวง
 พิเศษ น. คนที่พระเจ้าแผ่นดินส่งไปทำ
 การตามหัวเมืองจะเพาะครั้งคราว มีพิเศษ.

ชวาก ก. ทำให้สมณะในล้ากอดหลุดออก.

ชวาก ข. น. ไซ้ (เวทย์ใช้เวทย์ไซ้แมลงวันว่า ไซ้ชวาก).

ชว้าง น. ขอบด้านอย่างหนึ่งพื้นลูกกลมนิยมใช้โดย ใช้ให้น้ำให้เบญจด้วยมือหรือด้วยเท้าอัน ชื่อ การเบญจนั้นมี ๕ ดวง คำด้วยจุมุชชว้าง.

ชว้าง น. เบื้อง ส่วน. ฝ่าย. บ. วิบ.

ชว้างจุมุช น. ส่วนของเดือน จันทรคติที่มี พระจันทร์สว่างถึงครึ่งคืน คำ ๑ ไม่เรียงกลาง เดือน ที่เรียกว่า สุคติบักษ หรือ สุคติบักษ. ชว้างควาย น. ไก่จันทน์หลังคาที่มีใบสีเขียว หนุ่ยสี. ชว้างแรม น. ส่วนของเดือน จันทรคติ ที่มี พระจันทร์มืด ถึงครึ่งคืนแล้ว คำ ๑ ขางรุ่งขึ้นเดือนที่เรียกว่า ภาศมีจัน.

ชวาณ ม. (ส. สวาณ) น. คอ. ไซ้ ขาน ก็เป็น.

ชวาต ก. แยกออกจากกัน. ฉีก. หมด. สิ้น. ไม่ครบ. ไม่เต็ม. ชวาตคือชว้าง ก. ถูกฟันดาบจนคอข้างเมื่อเวลาชนข้างกัน.

ชวาตทิ ว. จำกัฏฐา. ทิวาภาให้ตัดไป.

ชวาตแคลน ก. ชัดสน. อดตัด. ชวาตใจ

ก. สิ้นใจ. ตาย. ชวาตตัว ว. จำกัฏฐา

คงที่. ไม่ลัดไม้มัน ๖ ชวาตทุน ก. ทุน

หมดไป. ใต้ไม้ครบทุน.

ชวาต [—ตะ] ม. น. พระพังกา. เหมือง. สุ. หลุม.

ว. ซึ่งถูกชุต. ชวาตมูลี ว. ซึ่งถูก ชุตวาก.

ชวาตนิยะ [ชวาตะ—] ม. ส. น. ของควงเคี้ยว ถิน. อาหารที่พวงเคี้ยว คือ อาหารบนขันนาง.

ชวาต ๑ ส. น. ของถิน. ชวาตโทษ ส. น. ตั้มนวลชวาต.

ชวาต ๒ ส. น. ชว้าง (คือราชบริวารแห่งพวกมะ หงษ์ = (Mogad Emperor).

ชวาต ๓ (ส. ชวาต) น. ทางกล่าว. การเรียก ชื่อ. การออกชื่อ. ความที่รู้กัน. การไปชอ. โทษเอาไซ้ให้คนกริหา ว่ารับคำ. เรียกชื่อ. เผลอเล็งเล็งรับ (เช่นชวาตยาม ชวาตภาค ๖ ๗ ๘). ชวาตใจ ก. กล่าวเชิง.

ชวาต ๓ ขาน ๒.

ชวาต ๓ ขาญ.

ชวาต ๖. สิ้นเงินแก่.

ชวาต ก. ย้าย. เกรง. กลัว.

ชวาต ก. ผ่านไปยังชน. ก้าวเกินลำดับไป.

ชวาต ก. เอาของแลกเปลี่ยนตรา: ทั้งเสีย, ทำ ให้เสื่อมเสีย เช่น เอาชื่อไปชวาต.

ชวาตหน้า ก. 'ทั้งหน้า' หมายความว่า

อันอาฮ. ชวาตหู ก. แกล้งทำเป็นไม่ได้

ยิน. ไซ้ว่า, ไซ้หู ก็มี.

ชวาต น. เครื่องตัดสัตว์ชนิดหนึ่ง ตัดด้วย

ด้วยเป็นตารางแม่.

จาร ผ. (ส. จักร) น. ตำบลมีดินเค็ม:
น้ำกร่อย, น้ำต้าง, น้ำเค็ม: ใช้เพาะ กล้วย,
ว. เค็ม, กร่อย, แสบ.

ชาติ ช. น. เลือ. ชื่อปีที่ ๓ ของรอบปี ๒๕๓
นักษัตร.

ขาว ๑. ซึ่งมีลักษณะหนึ่ง เช่น สีขาว ผ่อง
ใส, จะแจ้ง.

ขาว น. คำบอก, คำกล่าวถึง, เรื่องที่เป็น
ไป, เรื่องที่ผู้มาบอก. ขาวศิลา
น. เรื่องที่บอกกันตั้งมาแต่ครั้ง, เรื่องที่ผู้
นำมาบอก.

ขาวสี น. สีขาว, คนที่ป่องจะดำหรือ.

ขาว ๑. กบสัน, คยคาช, ถัดข, แขนง.

ขาว (ขาว) ๑. ริม, ตัว, ทั่ว

ขาว ๆ อ. เสียงหัวเราะ.

ขาว น. ว่านชนิดหนึ่งรสเผ็ด ใช้ประกอบกับ
เครื่องอาหารและทำยา ซึ่งรวมคำนี้ เรียก
ว่าชิงหยวก. ขาวแค้ว น. ซึ่งชนิดหนึ่ง
คล้ายขมิ้นชันใช้ทำยา. ขาวแห้ง น. ซึ่ง
รวมคำที่ตากแห้งใช้ทำยา.

ขาว น. (เครื่องดนตรี) จม ชนิดหนึ่งใช้ตี,
ชื่อเพลงชนิดหนึ่ง.

ขาว ก. กร้อม, ห่ม, เน้นหน้า.

๕
๒
น. อาหารเก่าที่ถ่ายออก, มลทินในวังทง
เข้า ขาว ๕๓๑ ๕๓๑. เศษของบางอย่าง
เช่น ขี้กบ ขี้โคล ๕๓๑. ๖. มัก เช่น ขี้ฉลาด
๕๓๑ ขี้เหนียว ๕๓๑. ขาว น. ขาของถ;
ไม้เถาพวกหนึ่งใช้ทำยา. ขาว น. ผู้ที่เป็น
คนเลว หรือผู้ที่มีกริยาเยาะเย้ยไม่นับว่าเป็น
ผู้ดี. ขาว น. ต้นไม้ชื่อหนึ่ง; ลูก
ทาสเกิดในเรือนเบี้ย. ขาว น. รังของ
ตัวครั่งที่หลอมใช้ทำต่าง ๆ. ขาว ๑. ๖.
มักชอบเซาหาหมอน. ขาว น. พริกเม็ด
เล็กมรสเผ็ดมาก, พริกชนิดนี้เรียก. ขาว
น. ชื่อของเต่า; เมื่อก่อนชื่อที่ติดอยู่ตาม
วัดแร. ขาว น. คำพูด, เรื่องที่เล่า, คน
สำหรับเขา ล้อ คำว่า และ ดิเคียน. ขาว
น. รังผึ้งที่เขา มา หลอม ใช้ทำต่าง ๆ.
ขาว น. ชื่อของแมลงวัน; จุดดำ
เล็กๆ ที่ขึ้นตามตัว. ขาวแค้ว, ขาว น.
ละอองขาวๆ ที่ติด อยู่ตาม ศีรษะ. ขาว
น. เรียกสัตว์ที่ใช้น้ำขมิ้นไม่ได้. ๖. ไม่สวย,
ไม่งาม, เลว, ทรมาน. ขาว ๑. ๖. ขัดสน,
ขุ่นจน. ขาว น. ชื่อของหมอน; ชื่อ
ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา. ขาว น. ชื่อ
ของหนู; พริกเม็ดเล็กชนิดหนึ่ง, พริกชนิด
นี้เรียก; ชื่อขนมอย่างหนึ่ง ขนมทรายก็เรียก.

ขนิษฐ น. ขของหฺมฺว; ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 หนึ่ง. **ขนิษฐ์** ว. ไม่สวย. ไม่งาม.
ขนิษฐ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีดอก
 เหล็กสีเหลือง.

ขนิษฐ ตู กษิณ.

ขนิษฐา [— สย] ตู กษิณาสรรพใน กษิณะ.

ขนิษฐ์ น. กิ่งหนวด. เขตต้นขนิษฐ์. ก. ลากให้ไป
 รอย. ปรืด. เขยมน.

ขนิษฐ์ น. ชื่อเมืองพาลีในระอระมกษิณัฐ.
 ตู กษิณัฐ ด้วย.

ขนิษฐ์ [ขนิษฐ์] ตู กษิณ.

ขนิษฐ์ ก. ทำให้ตั้ง. ขนิษฐ์ (สำหรับตา). **ขนิษฐ์**
 ว. ผึ่งผาย. แข็งแรง. **ขนิษฐ์** ก. นอน
 หงายเหยียดตรง กลุ่มผ้าแต่หัวตลอดถึง
 ปลายเท้า อย่างขนิษฐ์ตัว.

ขนิษฐ์ ก. แค้น. เคือง. โกรธ.

ขนิษฐ์ น. ข้าง ขุน เช่น ขุน ๑ ก่า ๒ ก่า. ก.
 นับถือ. ผู้สำนัก; เคลื่อนไปข้างบน. ตรง
 กันข้ามกับลง; เน่าของ เช่น ขนิษฐ์; กิ่ง
 เช่น ขนิษฐ์; ขง เช่น ขนิษฐ์สอง; เข็ม เช่น ขนิษฐ์
 ราก; เปล่งขาน เช่น ขนิษฐ์; ตั้งต้น เช่น
 ขนิษฐ์; ขนิษฐ์; ขนิษฐ์; ขนิษฐ์; ขนิษฐ์
 ของ; บรรลุ เช่น ขนิษฐ์; ขนิษฐ์; ขนิษฐ์
 ตรี; สำเนา. **ขนิษฐ์** ว. จำได้แม่นยำ.

กลองแก้ว. **ขนิษฐ์** ว. มีชื่อเสียง.

ขนิษฐ์ ก. จำติดปาก. **ขนิษฐ์** ว.
 แก้วสารที่น้อยแต่แข็งได้มาก; มีชื่อเสียงกึ่ง.

ขนิษฐ์ น. กล้วย. ยอด. ที่สุด เช่น ขนิษฐ์ =
 ปลายขม. ก. ฝัน. ฝัน. ไม่ไป
 ตาม. **ขนิษฐ์** ก. แค้นได้.

ขนิษฐ์ ว. รสอย่างมะขือ ชนิดหนึ่งซึ่งเรียก
 มะขือ.

ขนิษฐ์ น. ชื่อไม้เถา รก เถา สำหรับยึด
 ปลายเสาข้าง ตามต้นขา; เกร็งจ้องจำ
 นักโทษ. **ขนิษฐ์** น. ชื่อต้นไม้
 สะกัดหัวท้ายสำหรับรับน้ำหนักและติดกลอน
 ปีกนก. **ขนิษฐ์** น. ชื่อที่ส่องที่อยู่ใต้ขนิษฐ์
 อยู่ในพวกเครื่องเรือน. **ขนิษฐ์** น. แขน
 กลางระหว่างข้องู. **ขนิษฐ์** น.
 ส่วนของรถมุกที่แขวงอยู่ที่ปาก.

ขนิษฐ์ ว. ขุน. ลำบาก. ข่า. พลัน. อ. เสียงโอด.
ขนิษฐ์ ว. ขุน. ลำบาก. ขากเข็น
 ที่ตั้งอยู่ในอังกาบ.

ขนิษฐ์ ตู ขน.

ขนิษฐ์ ก. เหวะ. ทำให้เป็นหลุมเป็นบ่อ.

ขนิษฐ์ น. ผู้เป็นใหญ่. ผู้ปกครอง. ผู้จำเมือง
 เช่น ขนิษฐ์ = พระเจ้าแผ่นดิน. ตำแหน่ง
 บรรลุแก่ใจของ หลวง ลง มา. ว. ใหญ่.

ก. เลี้ยง, ให้อาหารสัตว์ เช่น สนัขหรือสุกร.

ชุนทอง น. ชื่อภักษะนิคทาหนึ่ง. ชุนเฝ้าวัง

น. ข้าราชการที่ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์. ชุนบาล น. นายอกร

ทวย ก. ข. เดิมเป็นนกรมประทอม. ชุนเฝ้า

พ้อมเฝ้า น. นายอกรน้อยนบัย เดิมเป็น

นามประทอม. ชุนศาวดี น. ผู้พิพากษา

ความ. ชุนหมื่น น. ข้าราชการชั้นต่ำ

พวกหนึ่ง ที่เจ้าหมื่นออกประทอมตั้งรับขุน

บ้างเป็นหมื่นบ้าง.

ชุน ก. มีใจมัวหมอง. ว. มัว, ไม่ยอมใส.

ชุน น. บ่อ, หลุม.

ชุน น. เสด็จขึ้นเสวยยศ (เช่น รังมด).

ชุนไต้ น. ลุกไต้ (ที่เกิดขึ้นแล้วทำให้

ดับหลาย).

ชุน [ชฺระ] มี. ส. น. กีบ, กีบม้า, สิ่งกลม,

มีดโกน. ชุนวิชัย มี. น. 'กิ้งด้วยมีดโกน'

คือ การโกนผม. ชุนไต้ ส. น. ม้ามุก

เหมือนกีบม้า, คือ ม้ามุกแบบ.

ชุน ก. ลวด, กำราม, ทำให้กลัว.

ชุน ก. คุศุ/เอารองจรหรือสิ่งที่มีคม ซึ่งขวาง

แล้วลากไปมา.

ชุน ว. เหล่า (คน) (เช่น คน).

เปก ก. โขก, งอนิ้วมือเข้าแล้ว หงายมือ

เขาดงไป.

เขิง น. ภาชนะสาน อย่างหนึ่ง อยู่ในพวก

ตะกร้า; ชื่อขนมของจีนอย่างหนึ่งที่บรรจุลง

ใบจึงเสิร์ฟให้ลูก.

เขิง [--จอม] มี. ส. น. นก, นก, พิ

(เช่น นกนางแอ่น, ผู้มีข่าวของนก),

คนชرف, วิชชาพร, ดาวเคราะห์, ปรัชม,

เมฆ, ลม, ตะวัน, ปี. น. ซึ่งเคลื่อนไปใน

อากาศ, ซึ่งมิใช่ (เช่น ขน ด้วง).

เขิง น. ความยาก, ความลำบาก.

เขิงใจ ว. ยากแ.

เขิง [เขิง] มี. น. ร่ม.

เขิง น. ด้ายหรือไหมหลายๆ ไจรวมกัน.

ก. กัก, กัก, ขยาด, เดือดแสง, ไม่

กล้าทำอีก.

เขิงดี มี. เขิงดี (ดี. เขิงดี) ดู เขิงดี.

เขิงดี ความรัก เขิงดี.

เขิงดี ส. น. ความเห็นดีเห็นชอบ, ความเศร้าโศก,

ความคับแค้น, ความคับแค้น.

เขิง๑๑ น. เครื่องบ้องกันอาวุธอย่างหนึ่ง ที่ก่อ

ติดกับศอกคู่กับไต้.

เขิง๒๑ ดู เขิง.

เขิง๓๑ ค. เขิงไป, ไต้ไป, ดันไป.

เข้มน ก. ทูบ, ตี, รั้วดอกไม้ (เช่นเข้มนมีด,
เข้มนพริก). เข้มนเขยิว ก. เกยพินด้วย
ความโกรธ.

เข้มนว [เข้มนว] ช. น. เขาสัตว์, เขาสัตว์หรือ
ของอื่นใช้สำหรับบรรจุสิ่งอื่น. สัตว์ก่อนทำ
กลิ้งเขาสัตว์ จึงเรียกสัตว์ว่าเข้มนว.

เข้มนย [เข้มนย] ช. น. หลวม, (หลวมหลวม).

เข้มนจ [เข้มนจ] ช. ว. แหวม.

เข้มนจิบวร [เข้มนจิบวร] น. ท่าทาง,
ระบอบ, ชั้นเชิง, ท่วงท่า, ก. จัดสรรท่า,
ตามแต่ใจ.

เข้มน [—มะ] ตู หลวม.

เข้มน น. เหล็กกลม ใช้กลัดและ เข้มน สิ่ง
ขอร. ของอื่น ซึ่งมีรูปลักษณะ เข้มน เช่น
เข้มนพิง, เข้มนพริก, เข้มนรากัด ฯลฯ
ชื่อไม้ดอกจำพวกหนึ่ง. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง
ตัวเล็กปากเลี้ยว ว่ายอยู่ตามพื้นน้ำ. เครื่อง
ประดับสำหรับกลัดเป็นเครื่องหมาย เช่น
เข้มนหางงูเลิม. เข้มนกลัด น. เครื่อง
ประดับ สำหรับ กลัด ผ้า ห่มและ เสื้อ อย่าง
หนึ่ง. เข้มนขี้ตูด น. เครื่องกลัดของชนิด
หนึ่ง. สายรัดเอว256เข้มนพิง น. ชื่อ
เครื่อง ลูกศร มีรูปร่างเหมือนเข้มนใช้ยิงนก
เหมือนเสมอ.

เข้มนว ว. กล้า, แรง, แก่, จัด. เข้มนวด
ว. กวดขัน, เครื่องกวัด.

เข้มนขาบ น. ผ่าชนิดหนึ่งลายเข้มนรวดเร็วตามยาว.

เข้มนัง [เข้มนัง] ว. เครื่อง, ตั้ง, แน่น, แข็ง.

เข้มนัดแก้ม [เข้มนัดเข้มนัด] ตู กระหมัด
กระหมัด

เข้มนั้น [เข้มนั้น] ตู กระหมัด.

เข้มนั้น [เข้มนั้น] ก. เฟ้ง, มุ่งโดยละเพาะ.

เข้มนั้นขะมีก [เข้มนั้น—] ตู ขะมีกเข้มนั้น.

เข้มนว [เข้มนว] น. คนชาติหนึ่งอยู่ระหว่าง
สยามกับญวน.

เข้มนว [เข้มนว] (ช. ว. คำ) น. ชื่อโคกผู้
ชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

เข้มนว [เข้มนว] น. ละอองต่างๆ ที่เกิดจาก
ควันไฟ.

เข้มนวไกรย [เข้มนวไกรย] (ช. หลัดคำ)
น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งมีหลังดำ.

เข้มนอบ [เข้มนอบ] ก. กลิ่นกิน.

เข้มน น. สามของญาติ. เข้มนตาย น. ชื่อ
ต้นไม้ใบมนคล้ายใบปล้ำเล็ก ตามขอบริม
มีหนามเตอเล็ก ๆ.

เข้มนก [เข้มนก] ว. กระเมย.

เข้มนว [เข้มนว] ก. ยืนตัวช่วยปลายเท้า,
ตะขุชนิด มีหู สูงชัน, เติร์ดด้วยเท้าข้างเดียว.

เขยื่อเขยั้ง [จะเขยื่อจะเขยั้ง] ว. ตะเกียบ
ตะกาย.

เขยื่อจะขยยะ [จะเขยื่อจะขยยะ] ว. เหนอะหนะ,
หิตจริง.

เขยื่อ [จะเขยื่อ] ก. สั่น, ทำให้กระเทือน.

เขยื่อ [จะเขยื่อ] ว. เฉยออก, ยื่นออกมา
เช่น ฟันเขยื่อ.

เขยื่อ [จะเขยื่อ] ก. ถอบ, ขยับ.

เขยื่อวายน [จะเขยื่อวายน] ก. ว.
สั่น, ทรุดโทรม.

เขยื่อ [จะเขยื่อ] ก. เคลื่อน, เลื่อน.

เขยื่อ [เขยื่อ] ส. น. การเล่นสนุก, การเล่นออก
แรง, การเต้น, การเขยื่อ, การสั่น. ไทยใช้
เรียกพลโชนพวกหนึ่ง ขอลงต้นเป็นพลรบ
เมื่อเวลายกทัพเรียกว่าเดินเขยื่อ (แต่เขยื่อผิด
เป็นเขยื่อ). ก. เห็นไปมา, ขยับไปมา, สั่น,
หมุน. ว. ซอวสนุก, ซอวเล่น, ถำหนดยินดี.

เขยื่อ [เขยื่อ] น. ชื่อไม้แก่นชนิดหนึ่ง. ก.
นอม เช่น นอมเขยื่อ.

เขยื่อ [เขยื่อ] ตู กำเขยื่อ.

เขยื่อ [เขยื่อ] ตู กำเขยื่อ.

เขยื่อ [เขยื่อ] ๐๖/๐๖/๒๕๖๖ ไม่ตรง, ผิดทาง.

เขยื่อ [จะเขยื่อ] ตู เขยื่อ.

เขยื่อ น. (ล. เขยื่อ) น. น้ำตา.

เขยื่อจะ ข. เกะกะ, กีดขวาง.

เขยื่อ น. เน้นสิ่งสิ่งทั้งออกจากศีรษะสัตว์พวก
มีสี่ก้นเขยื่อ; เขยื่อพวกหนึ่ง. ส. แทนชื่อ
คนที่เราพูดถึง (เป็นบุรุษที่สาม).

เขยื่อ น. อวัยวะที่ต่อมาจากเขยื่อ. เขยื่อใน ว.
ต้นเขยื่อ.

เขยื่อ ๑ น. พืชที่ใช้เมล็ดเป็นอาหารทั่วไป มี
หลายชนิดด้วยกัน เช่น เขยื่อ ใช้เป็น
อาหาร ตามปกติ เขยื่อเห็นใช้ ทำขนม
แต่คนไทยเห็นใช้ ทำอาหาร ตาม ปกติ
นอกจากนี้ยังมีอีกมาก เช่น เขยื่อเขยื่อ เขยื่อ
เขยื่อ เขยื่อ เป็นต้น; อาหาร เช่นกล่าวว่าเป็น
เขยื่อ. เขยื่อสอง น. เขยื่อปลอกที่สี
แล้วแต่ยังไม่ได้ซัอมให้ขาว มีเมล็ดดำเป็น
อยู่. เขยื่อกลี น. ต้นเขยื่อเพราะไว้สำหรับ

คำในนา. เขยื่อกรือบ น. ของกินทำ
ด้วยเขยื่อเป็นต้น ๆ มีหลายอย่าง เช่น เขยื่อ
กรือบว่า เขยื่อกรือบงา เขยื่อกรือบอ่อน.

เขยื่อของ น. 'เขยื่อและของ' หมายความว่า
สิ่งของต่าง ๆ. เขยื่อเขยื่อ น. ของกินอย่าง
หนึ่ง เขาเขยื่อมาเปื้อนแล้วใส่หมวกด้วยตะกั่ว

แต่เขยื่อสัก ๆ มัน ๆ. เขยื่อเขยื่อ น. เขยื่อ
ที่เขยื่อเขยื่อ กิน กับ เขยื่อ งับ เขยื่อ ต่าง ๆ.

เขยื่อต้ม น. เขยื่อที่ต้มกับน้ำให้สุก

แล้ว กิน กับของอันว่าง ประสงค์อย่างใด ๆ
 เช่น หมู ไข่ กุ้ง ๆ ฯลฯ ว่าง: เข้าเม็ญว่
 ห่อใบไม้แล้วต้มให้สุก อยู่ในพวกขนมมีชื่อ
 ต่างกัน เช่น เข้าต้มผัด เข้าต้มข้าววัน ๆ ฯลฯ
 ตุ เข้าบัตร ตั๋ว: ตั๋วไม้เล็ก ๆ อย่างหนึ่งใช้
 ยอนต้นเอามามัดทำไม้กวาด. เข้าตอก
 น. เข้าเปลือก ที่ตีให้เมล็ดแตกแล้วกิน
 กับน้ำกะทิ หรือทำขนมอื่น ๆ. เข้าตั้ง น.
 เข้าสุกที่ติดกรวยอยู่ตามกันหม้ออันกะทะ
 เป็นแผ่น ๆ. เข้าตัก น. เข้า สุก ที่
 ตากให้แห้ง เพื่อเอาไว้กินนาน ๆ. เข้าตุ
 น. เข้าตากแล้วต้มเป็นผง เติลากับน้ำ
 ตาลใช้เป็นขนม. เข้าที่พาย น. ขนม
 อย่างหนึ่ง ประสงค์ ถวายให้ เข้ากัน คล้าย
 ละครสาทร. เข้าวิณศัพท์ น. ถ้อยคำ
 สุกที่บรรจุในกรวย รูปคล้าย พุ่ม ชื่อปาก
 อ่าง เรียง ขวด ทรงคล้าย พุ่ม เข้า วิเศษ.
 เข้าเบา น. เข้าชนิดหนึ่งต้มแล้ว กิน
 แล้วได้ราวเส้นพุดจิกายน เข้าไว้กระยา.
 เข้าเบือ น. เข้าสาร ที่ตีกับ ของอื่น
 ประสมกันนั้นเอง ตามกรรมนิยมไทยเหนือ,
 คำ 'ครกเข้าเบือ' = สาคอเข้าเบือ' เรานำมาใช้
 เพี้ยนไปเป็น 'ครกคะเบือ' = สาคอคะเบือ' ซึ่ง

ใช้ตำน้ำพริก. เข้าปลุก น. เข้าเปลือก
 ที่เก็บไว้สำหรับทำพันธุ์. เข้าปัดริ น. เข้า
 เหนียวต้มที่ห่อด้วยใบไม้ เช่น วิษณะพร้าว
 หรือใบเตย ฯลฯ มักทำถวายพระเมื่อเทศกาล
 ออกพรรษา. เข้าเปลือก น. เมล็ด
 เข้าที่ยังไม่ได้เอาเปลือกออก. เข้าเปียก
 น. เข้าต้มและกวนให้เหนียว ใช้ต้มนักค้า
 เป็นคนให้ติดกัน: เข้าต้มกับน้ำกะทิให้
 เหลวจนน้ำแห้งมีรสเค็ม ๆ มัน ๆ. เข้าฝือก
 น. เข้าห่อไปกินกลางวัน. เข้าฝัด น. เข้า
 สุกที่ผัดและปรุงเครื่องต่าง ๆ. เข้าพอง น.
 ขนมอบอย่างหนึ่งทำด้วยเมล็ดเข้าที่ทอดให้แห้ง
 ประสมกับน้ำตาลทำเป็นตัง ๆ. เข้ามีน น.
 เข้าสุกที่หุงกับน้ำกะทิ. เข้ามีน น. เข้า
 เปลือกที่คว่ำแล้วตำให้มัน. เข้ายาคุ น.
 (มี. ยาคุ=เข้าต้ม) น. ขนมอบอย่างหนึ่งทำ
 ด้วยเมล็ดเข้าอ่อน ตำแล้วคั้นเอาน้ำต้มกับ
 น้ำตาล. เข้าเย็นใต้ น. ต้นไม้ชนิด
 หนึ่งใช้หุงทำเครื่องยา. เข้าเย็นเหนือ
 น. ต้นไม้อย่างหนึ่งใช้รักษาไข้. เข้าวิ เอ
 น. เข้าหุงแล้วคั้นน้ำให้แห้งอย่างเดียวกับ
 เข้าสุก. เข้าสาร น. เข้าที่ผสมบด
 เปลือกและรำของหม่แล้ว. เข้าสู้ น.

เข้าสารที่ทึ่งให้สกัดด้วยวิธีให้น้ำงวด เหลือ
แต่เมล็ดเข้า คู่กับเข้าต้ม ซึ่ง มีน้ำปนอยู่
ด้วย. เข้าหน้ากั น. เข้าชนิดที่
ได้ผลดี กว่า จะได้เก็บไว้ขยรวเดือน
มกราคม. เข้าใหม่กั น. ขนบอย่าง
หนึ่งหน้าพร้อมเข้าหนึ่งแล้ว ทนกับน้ำแข็ง
เมื่อ นำมาจะเลือกนำมาขาย (เข้าหน้ากั). เข้า
ให้ถ้าม น. เข้าเขาเขี้ยวที่บรรจุในกระบอก
ไม้ไผ่แล้วเผาให้สุก. เข้าเหนียวแก้ว
น. เข้าเหนียวที่ถนอม กับ กะทิ และ น้ำตาล
ทราย. เข้าเหนียวแดง น. เข้าหนัสนัว
ที่ถนอมกับน้ำกะทิและน้ำตาลหม้อ. เข้า
เหนียวเปียก น. เข้าเหนียวเปียก
กับน้ำตาลกลั่นกับน้ำกะทิ.

เข้า ๒ ก. เคลื่อนไปข้างใน: บรรจุ, ประสม,
สมทบ. ข ใช้ ตรงกันข้ามกับคำ 'ออก'. เข้า
กั น. ระคนกัน, สัมผัส, ประสมกัน. เข้า
ข้อ น. ระชนแห่ง, กามโรค. เข้าคือ ก.
เข้าไปประจบประแจงให้สนิทสนมกัน. เข้า
เคี้ยว ข. เหมาะแก่กรู, เหมาะแก่เทศ. เข้า
ไคส ข. ตักยะผลมะม่วงที่แก่จนเมล็ด
แห้ง. เข้าใจถึง ๒ ขั้วคิดเงิน, เข้าใจมัน ก.
มีอารมณ์อยู่ในใจ. เข้าซ้ายเข้าซ้าย น.
เวลาจมน้ำ, เวลาขับขาน. เข้าใจเข้าใจ

น. เวลาที่ข้างควรจะจุดไฟ. เข้าฟ้า, เข้าที่
ว. เหมาะ, สมควร, ดี. เข้าไม้ ก. ประผล
เรือหรือของอื่น เช่น พืนเรือ น. ลข, ตาม,
ทาบ. เข้ารอย, เข่ารูป ข. ทุกทาง,
ทุกวิธี. เข่ารีต ก. ไม่ถือศัทธิศาสนามอื่น.
เข้าต้นปี ก. เข้าหรืออย่างหนึ่งของลัทธิ
อิสลาม. เข้าสมาธิ [-สะสมกั] ก.
ทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ในสิ่งอันเดียว.
เข้าเน น. ข้อคนโทษพวกหนึ่ง กล่าวพวกนี้ออยู่
ในเขตตั้งขัวผายตี: (เครื่องเงิน=เครื่อง
สามที่สงฆ์จะบูชาต ก. ข. สง, ตอน, ว่าเป็น
เงิน: เกษะ, ก้อ).
เข้าเปี ก. ก้อ, เฒ่าไม่ หรือน้ำน้อหรือทำบสิ่ง
ของให้เคลื่อนที่.
เข้าเปียง น. ไม้สำหรับรอง, ฐานสำหรับนั่งข้ามถ
คามต้งนา. เข้าเปียงเข้า น. รองเท้าไม้.
เข้าเปียด น. สัตว์สี่เท้าจำพวกหนึ่งคล้ายกับ แต่
ตัวเล็กกว่า.
เข้าเปียน ก. วาด, จัดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข,
จัดให้เป็นเส้นหรือรูปต่างๆ.
เข้าเปียม จ. ข. ประหยัด.
เข้าเปียว ๑ ข. เป็ด, ริม, ค้าง. เข้าเปียวข้าว น.
เครื่องแก้ว, เครื่องร้อย.
เข้าเปียว ๒ ข. มีลักษณะหนึ่ง เช่น สิวไม่มีสศ.

เขยวหวาน น. ชื่อส้มชนิดหนึ่ง: ชื่อ
แกงเผ็ดที่ใช้พริกสดแทนพริกแห้ง. เขยว
หางไหม้ น. ชื่อภูมิ, หลังเขยวบางที่
มีเส้นไขว้ดำ, ตามริมเกล็ดคนถ้ามักมี
เส้นตามหลังมีเส้นที่งอโค้ง, ปลายหางมัก
เป็นสามคาง, ข้างขวาหลังหรือซ้ายคาง.

เขยย) น. พันสองพันห้าร้อยและหมื่นกว่า (๕
เขยยว้าง น. รูปพิเศษาทรที่เขยยไว้ตาม
บานประตูหรือหน้าต่าง. เขยยวแก้ว น.
เขยยของพระพุทธรเจ้า เรียกพระเขยยแก้ว:
เขยยงซึ่งงอกอยู่ที่พศาน.

เขยยวขยอน [-ชะหุขอน] ว. สกนที่ขึ้นใหม่.

เขยอ น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งอยู่ตามชายเลน:
เพื่อน. ส. เจ้า, ท่าน, เอ็ง, ฮู.

เขยอ ง ว. ค้อนข้างโตหรือใหญ่.

เขยอน น. เครื่องมืออันไม่ให้ ลินพัง, หลักเขตต์.

เขย น. หวงค้อน, พระจันทร์.

เขย น. ชะเข้.

เขยกิ๑ น. คนจำพวกหนึ่งมีหลายชาติ; ผู้มาหา:
ชาว เช่น ขอมเขย = ชาวเขมร. เขยกิ
บรเทศ น. ชื่อเพลงดนตรีบทหนึ่งมัก
เรียกเพี้ยนไปว่าเขยกรรรมชู้. เขยกมอญ
น. ชื่อเพลงดนตรีบทหนึ่ง. เขยกมอญ
น. คนต่างประเทศมก

เขยกิ๒ (จ. เขย) น. คนแปลกหน้า.

เขยกิได้ น. นกชนิดหนึ่งคล้ายนกแก้วมีสี
ขาวตัวโตกว่า.

เขยง ๑ ว. กล้า, แรง, กระตัง, ไม่อ่อน. เขยง
ชย, เขยงมิถ น. ทำเต็มกำลังไม่ยั้งถือ.

เขยง ๒) ก. ชื่อวงใจกล้า. เขยงเมือง
ก. กล้าตั้งดีมีนิสัยกระ, ไม่ยอมยกน้อมของ

ขม. เขยงเวียง ๑. คำศัพท์, มั่นคง, คงทน,
ขยัน, เขยงแรง.

เขยง, เขยงขึ้น ก. ขัมขู่, ทนายเอาชนะ.

เขยง น. อวับ, ข้างหน้าให้ เขยงลงในข้อเท้า.

เขยง น. อวับหรือที่ออกนอกเท้าทั้งสองข้าง.

เขยง, เขยง ก. เขยง, งวด; ร้อน. ๑. เขยง.

เขยง [ชะเขยง] น. กิ่งไม้เล็ก ๆ ที่ออกจากราก
ลำต้น: เรียกกิ่งไม้ในส่วนแขนงใต้.

เขยง ๑ [ชะเขยง] ก. และ, สลัก, เจา.

เขยง ๒) น. ไม้ชนิดหนึ่งคล้ายอ้อย.

เขยง ๓) [ชะเขยง] น. คนเขมรชาติหนึ่ง.

เขยง ๔) [ชะเขยง] ๑. ทายป็นผู้ว่า.

เขยง ๕) [ชะเขยง] ๑. ทะเลเขยง.

เขยง ๖) [ชะเขยง] ๑. อากาศที่ปะต้นไม้
ชยขึ้นไปที่ละน้อยๆ ไม่ขึ้นไปได้สะดวก.

เขยง ๗) [ชะเขยง] ๑. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง. ก.
สะอืดสะเอียน, เกล็ด. เขยงเขยงขม

ก. สะอิดสะเอียนจนขนลุก.

แย่ง [ยะแย่ง] ค. แข่งกัน.

แยวก [แยวก] น. นกชนิดหนึ่งอยู่ตามชาย
ป่าหาปลาในกลางคืน.

แยว [แยว] น. ตำบล, เขตต์, แคน, ส่วน,
ฝ่าย, ข้าง.

แยวน [แยวน] ก. ห้อย, ค้างอยู่.

แยวะ [แยวะ] ก. เจาะ, ทะลวง, คว้า; พุด
ชวนวิวาท.

แยศรี [แยศรี] พ. น. เส้นเชือก.

ใจ ว. มาก (ดังมาจากอีกใจหนึ่ง).

ใจก ก. เคาะ, เซก (แต่คำว่ามี).

ใจง น. ชื่อหอยชนิดหนึ่ง.

ใจด น. เนิม, โลก, จอม.

ใจน น. ละครชนิดหนึ่งที่ผู้เล่นสวมหน้าตา
และหัวต่างๆ ที่เรียกว่า หัวใจน; ไม้ที่ต่อหัว
เรียกว่าเรียก ใจนเรือ.

ใจม [ใจมะ] (ม. (ส. เกษาม) น. ไม้ไผ่
เถาเป็นน. ลักษณะ: ใช้เป็นศัพท์ประกอบว่า
ใจมพิศมและแดงเป็นใจมพิศมนี้ก็มี.

ใจมง 'ยะโหมง' ก. กุ้ม, พุง, เอ็ดอ้ง.

ใจมต [ใจมต] (ม. (ส. เกษาม) น. ผู้ถือรา
ชนิดหนึ่ง เห็นเป็นดวงกลมท่งหนองน้ำ
จึงจะไปทางไหนก็แลเห็น ดูเหมือนตาไม้

ด้วย คือธาตุฟอสฟอรัส ที่เกิด จาก การ
เปลี่ยนแปลงโดยให้เห็น เป็น แสงวามันเอง
กะพองข้าง.

ใจมดขม้ง [ใจมดขม้ง] พ. น. ชากคพ.

ใจยก [ยะโหยก] ว. กะโหลกกะหลก.

ใจยอง [ยะโหยง] น. พวง, ครอบครว, หมู,
ฝูง. ว. หมดด้วยกัน.

ใจย้ง [ยะโหยง] ค. กระโหยง.

ใจลก [ใจลก] ก. ตัวให้ละเอียด.

ใจลง [ใจลง] น. ฝูง, ฝูงข้าง; กลิ่นเหม็น
อย่างหนึ่ง.

ใจลน [ใจลน] น. หญิงนายประตุ ซึ่งรับราชการ
อยู่ในพระราชวัง มีหน้าที่คล้ายตำรวจ.

ใจลนทวาร [ใจลนทวาร] น. ประตุไม้.

ใจสม [ใจสมะ] (ม. ไชม; ส. เกษาม) น.
ค. ไชม.

ใจ น. มั่นขัน. ก. เจ็ด, แปด, บอก, ขบาย.
ในโคลงชวนพ่ายให้ว่า ใจ ก็มี.

ใจ น. ฟองสัตว์ ตรงกับ มกรว่า อมท.

ใจข้าง น. ฟองแมลงวัน. ใจจระเข้,

ใจจิ้งหรีด น. ชื่อขนมอย่างหนึ่งๆ.

ใจดาว น. ชื่อกับเข้าอย่างหนึ่ง. ใจ
เต่า, ใจนกกะสา น. ชื่อขนมอย่าง
หนึ่ง. ใจเน่า น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ผลคล้ายผลสะเดาเมื่อสุกสีดำ. ไ้ปลา

น. เม็ด ที่เป็นจุดพว้าตาม แฉ่น กระต่าย.

ไ้ไม่เกิด น. แก้วชนิดหนึ่งเกิดในหอย

มุกต์ใช้เป็นเครื่องประดับ. ไ้หวาน น.

ชื่อยขม อย่างหนึ่ง. ไ้ห้า น. ดูก อัมตะ.

ไ้เทา น. ชื่อมาตราวัดโบราณ. ไ้

ไ้เปีย น. ชื่อขนบอย่างหนึ่ง.

ไ้ น. ความเจ็บป่วย, ชื่อโรคประเภทหนึ่ง มี

อาการตัวร้อน มีชื่อต่างๆ กัน เช่น ไ้จับ

ไ้พิม, ไ้หวัด ฯลฯ. ก. ไ้.

ไ้ไ้ น. เส้นซึ่งเป็นเม็ดที่หน้าขาทั้งสองข้าง

โตหนู มักเรียก ไ้คันหม.

ไ้ไ้ ก. ไ้ไ้, ก่ายกัน. ว. ประปน, สับสน เช่น

เจือไ้ไ้. ไ้ไ้ไ้ไ้ ก. เลื่อมมือจวช

เอาอยู่สับสน, พยายามจับหรือถ้อยเอา. ไ้ไ้

ไ้ไ้ ว. อาการที่หนึ่งหรือนอนเอาเท้าข้าง

หนึ่งพาดบนเท้าข้างหนึ่ง ซึ่งตั้งชันอยู่.

ไ้ไ้ ก. จับ, ก่าย, สั่นกัน, เปลี่ยนกัน. ไ้ไ้

เขว ก. สับสน, เปลี่ยนกัน.

ไ้ไ้ ก. รู้แล้ว ก็ยังไม่รู้.

ไ้ไ้ไ้ไ้ [-สะเหี้ยไ้ไ้] น. น้ำคร่ำ.

ไ้ไ้ ว. ทำเป็นว่าไม่ได้ยิน. ไ้ ไ้ ขาทุ กมี.



ฏ

ฏ พยัญชนะตัวที่สามใน พยัญชนะไทย. นับ

เป็นพวงอักษรสูง. เรียกชื่อว่า 'ขอเขต'

หรือ 'ขอขวด' เข้าในพวงอักษรชะ (เกิด

จากขอ) ใช้เป็น ตัวสะกดในมาตราถักไ้

นางท่าน กล่าวว่าจะขึ้นแทนตัว ฎ ในภาษา

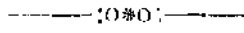
สันสกฤต ซึ่ง เขาอ่านควบเป็นเสียงตัวเดียว

ขึ้น. ถึงรูปร่างก็จะคล้ายมาจากตัว ฎ ซึ่ง

เขียนหวัดติดกัน. สำหรับใช้เขียนคำตัว ฎ

สันสกฤต เช่น เกยทว กษัตริย์; แต่ได้ขวง

เล็ก ใช้แล้ว. นับว่าไม่มี ไ้ใช้เลย.



ค

ค พยัญชนะตัวที่สี่ในพวงพยัญชนะไทย. นับ

เป็นพวงอักษรต่ำ. เรียกชื่อว่า 'คอกค'

หรือ 'คอกวาช' ใช้ทั่วไปทั้งในภาษาไทยบาลี

และสันสกฤต. ไทยอ่านว่า คย (แทนวินตย).

แต่ถ้าก็เป็นละสันสกฤตอย่างว่า ตะ (เหมือนคน
 เสี่ยงตัว ๒ อังกฤษ ในคำ (๑๗๖), อยู่ใน
 พวกกัณฐกะ (เกิดจากคอ) ใช้ในละ
 สกฤต ในนาตริกโกในคำที่มาจากบาลีและ
 สันสกฤต เช่น นก ไก่ นกคต, ท
 ตัวเดียวในบาลีและสันสกฤต แต่ตัว ไป
 ว่าอง, ไข่แต่ประกอบที่ขอสมาส, ที่นำมาใช้
 ในภามาไทย ก็มี เช่น วิหค (วิห+ค)
 ว่าผู้ไปในอากาศ หมายถึงความว่า นก.

คิกิ ว. อากาศไหลลงน้ำ เช่น ไหลหก, หรือ
 ไหลโครก.

คิกิน [คะคะนะ] มี. ส. น. พ้า บางแห่ง
 เป็นลักษณะกัมม์ แต่คต. คิกินกุตุม มี.
 น. 'ดอกฟ้า' คือ สิ่งซึ่งไม่มี จริง หรือที่นึ่ง
 ประดิษฐ์เอา, ความไม่เป็นที่ไปได้. คิกินจิว
 ส. น. 'ผู้ไปในฟ้า' คือ นก. คิกินจิวรี
 ส. น. ผู้มาจากฟ้า (เสียง). คิกินวิหารี
 ส. น. ผู้เคลื่อน หรือเล่นอยู่ในฟ้า (คง
 เดือน); ตะวัน; เทวดา. คิกินัมพร
 (มี. ส. คคน + อมพร) น. 'ฟ้าและ
 พ้า' หมายถึงความว่าฟ้าอันกว้างใหญ่ (คาน
 และ คคนางค์๓/คคนานต์ไทยเรา ประกอบ
 ใช้กันเอง). คิกินางคี (คคน + อจค)
 น. ส่วนแห่งฟ้า. คิกินานต์ (คคน

+อนต) น. ส่วนสุดแห่งฟ้า. คิกินามู
 ส. น. นาคัน. คิกินเนจิว ส. น. ผู้
 ไปในฟ้า. นก; ดาวเคราะห์, ดาวนักษ
 ัตร; พลุฟ้า.

คิกินัมพร, คิกินา—, คิกินเนจิว อยู่ใน คคน.

คิง ค. ตั้งมัน, ชั่งมัน. ทน. ตั้งอยู่ตามที่เดิม;
 เป็นคำเอกลักษณะซ้อนแน่. คิงกะพิน,
 คิงแกไฟน์ ว. พื้นแห่งไม้เท้า ซึ่งไม่
 ลอก. คิงงาน อวรุท ที่มาถูกต้องมาก.

คิงคา มี. ส. น. 'ผู้ป่วน', 'ผู้ไหลเชี่ยว'
 คือ แม่น้ำคงคา (ในโบราณแสดงถึงบุคคล
 และนับว่า เป็นลูกหญิงห้าปี ของ ที่เวทิมพาน
 กับนางณมา: ว่าที่เป็นชายของ ท้าวสวนตุน
 และมารดา พระกัณฐะ หรือว่าเป็นผู้หนึ่ง
 แห่งเหล่าชายา ท้าวธรรมราช: และมี คงคา
 ในสวรรค์ ด้วย (อากาศ คงคา หรือ
 โยฆบคงคา) และ ส่วนหนึ่ง อยู่ใต้ โลก:
 กล่าวกันว่า พระฤๅษีชื่อ ภฤทต ได้จัดถาร
 ปล้ำอยู่ที่คงคา ในสวรรค์ ลงมาสู่ มนุษย์โลก).
 ไม มคธ หมายถึง ความว่า ทางข้างเผือก
 (the milky way) ด้วย. คิงคา
 เกษติวี ส. น. 'บริเวณอันศักดิ์สิทธิ์
 แห่งคงคา' คือ แม่น้ำคงคาและที่บนฝั่งทั้ง
 สอง ประมาณโกศหนึ่ง (๕๐๐ คันธน)

คือว่าคนตายในระหว่างสถานที่กำหนดนั้น
 ทำการไว้ก็ไปคราวเดียว. คงคาชาติ ส. น.
 นำไปแก่วางคงคา, นำอันศักดิ์สิทธิ์สำหรับ
 สวดมนตามธรรมเนียม. คงคาเทอติ ส. น.
 พักศิมไมใช้ทำยา, คงคาทวาร ส. น.
 'ประตูนึงคงคา' ชื่อเมืองอันตั้งอยู่ ณ ที่
 ซึ่งแม่น้ำคงคาไหลลงตามฝั่งขวา (หรือขวา
 ที่เรียกว่า) คงคาธิริ ส. น. 'ผู้รับคงคา'
 คือมหาสมุทร; 'ผู้ทรงคงคาไว้' คือ พระ
 ศิวะ (ตามนิยาย ว่าแม่น้ำคงคา, พะชะที่จะ
 ลงจากสวรรค์, ได้ส่งมาหลวเวียนวนบนเศียร
 พระศิวะอยู่เนือง). คงคาปุตริ ส. น. พระ
 ภิษุม; คนเกิดในตระกูลประสม หรือตระกูล
 ต่ำ เพราะใช้สำหรับทำารยกศพ). คงคา
 ยาตริ ส. น. การไปนมัสการแม่น้ำ
 คงคา (แต่มีต้นว่า พวกคนเจ็บไปยังแม่น้ำ
 เพื่อให้สายตานั้น). คงคาสนาน ส. น.
 การอาบในคงคา. คงคาสัมปติ ส. น. ตี
 ขึ้นเจ็ดก้านแห่งเดือนไฟฉาย (คือวิสาขะ =
 เดือน ๖). คงคาสาภิร ส. น. ปากแม่น้ำ
 คงคาที่ออกมหาสมุทร. คงคาสูติ ส.
 น. นามเรียกพระธรรมาธิบดี, พระภิษุม.

คงไคย [-ไค] (ม. คงเคยยะ; ส. คง
 เคย) น. ชื่อช้างสำคัญตระกูลหนึ่งสีกาย

เหมือนสีไพล.

กิจ [คือหรือคชชะ] ม. ส. น. ช้าง, ช้างพลาย,
 เลขา=ช้างพัง). กิจกัมปยา ส. น. ช้างพัง.
 กิจกูรมาสี ส. น. 'ผู้กินช้างและเต่า'
 คือคชวา เป็นผู้กลืนสัตว์ ทั้งสองเวลาที่มันค่อย
 สุกขึ้น. กิจตา ม. น. หูช้าง, ไหลง
 ช้าง. กิจทมิตี ส. น. งาช้าง; 'ไม้ที่ขึ้น
 ลอดมาจากฝ่า (เพื่อแขวนหรือห้อยสิ่งของ);
 นามเรียกพระคเณศ (ผู้มีเศียรหม้อนช้าง).
 กิจทาน ส. น. สิ่งทีให้ลาห้อมออกจรม
 ามับช้าง. กิจนิกิริ ส. น. 'จระเข้ช้าง'
 คือมรด. กิจนาสตี ส. น. งวงช้าง.
 กิจภาลี ม. น. คนเลี้ยงช้าง; ชื่อกรม
 หนึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับช้าง. กิจพินธิวี ส.
 น. เสาค้ำช้าง. กิจมัตินาณะ ส. น.
 เครื่องประดับสำหรับตกแต่งช้าง. กิจมาตริ
 ส. น. สูงเท่าช้าง, สูงเหมือนช้าง. กิจ
 มุกี ส. น. 'ผู้มีหมีบนช้าง' คือพระ
 กเณศ. กิจโยธี ส. น. ผู้รับบนช้าง,
 ผู้ขี่ช้างรบ. กิจราช ส. น. พญาช้าง.
 กิจวัทนี ส. น. ตุ๊กตช้าง, กิจสถาน
 ส. น. ดอกช้าง, พะเนียดช้าง. กิจสาร
 น. 'สาร' ก็แปลว่าช้าง เขาความว่าช้างใหญ่.
 กิจสีห์ น. ไทยตั้งร้อยกสัตว์ที่ประดิษฐ์

ชั้น มี รูป เหมือนราชสีห์ แต่มีวงเหมือน
ข้าง (เป็น รูป ครุประจําตำแหน่งกลาโหม).
คชาชีพ ศ. น. 'ผู้มีอาชีพทางข้าง' คือคน
เลี้ยงข้าง, หมอข้าง, ฉวณูข้าง, คชาชาวี
มี. ศ. น. ข้างทรง, ข้างพระที่นั่ง, คชานัน
ศ. น. ลูกชบข, คชาภรณ์ มี. ศ. น.
เครื่องประดับข้าง, คชายูเรก ศ. น.
ตำราสำหรับข้าง, คชาวี ศ. น. 'ศัตรู
แห่งพวกข้าง' คือสิงห์โต, คเชนทร์
น. ลูกชบข, (เขียนเป็น คชินทร์ ก็มี).

คชสาร 'ลคชะ- | น. ชื่อแควโมชะชนิดที่มี
สีเหลืองนอหวานมาก.

คชา-, คชินทร์, คชวี, คเชนทร์ 'คชะ-
กะฉิม, กะชวี, กะเชน' ลูกไม คช.

คณ | คชะ- | มี. ศ. น. ผู้, หมู, พวก,
ประชุม, คณเทวดา ศ. น. หมู
เหล่าผู้ปรากฏนามในคณะ (คือ อาทิตย์ทั้ง
หลาย, วิษวะทั้งหลาย, วศุทั้งหลาย, ดุสิต
ทั้งหลาย, อาภาสวะทั้งหลาย, อนิลทั้งหลาย,
มหาธาชิกทั้งหลาย, สาทชะทั้งหลายและรุทธะ
ทั้งหลาย). คณนาถ ศ. น. 'ผู้เป็นที่
พึ่งแห่งเหล่าเทวดาชั้น' คือ พระศิวะ.

คณนายถ ศ. น. 'อธิบดีแห่งเทพบริวาร
ของพระศิวะ' คือพระคณศ. คณเบติ

ศ. น. ผู้นำหมู่, เจ้าหมู่, พระศิวะ, พระ
คณศ. ไทยซีใช้เป็นชื่อตำแหน่งหัวหน้าแผนก
ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (= Dean).

คณบรรพต ศ. น. ภูเขาที่มีฝูงนรเทพ
พากันมาเที่ยวเล่น ๆ เรียกชื่อเขาไกลส
(ภูเขาอันเป็นที่อยู่ของหมู่เทพบริวารแห่งพระ
ศิวะ เท่ากับ ที่อยู่ของเหล่ากนิขและ

พวกยักษ์ บริวารของท้าวภุรว). คณประ
มุข ศ. น. หัวหน้าแห่งบริษัท. คณโภชนี

มี. ศ. น. การกินเป็นหมู่, คือกินอาหาร
ที่ผู้เลี้ยงมาออกซื้อให้ทราบล่วงหน้าแล้วโดย
ความเป็นพวกกันตั้งแต่สัปดาห์ไป, หรือหนึ่ง
สัปดาห์ก่อนกินกันเป็นวง. คณมุขย์

ศ. น. คูคณประมุข, คณศวี ศ. น. ซึ่ง
เข้าพวกกัน, คณาจล ศ. น. คูคณ

บรรพต, คณาจารย์ ศ. น. 'อาจารย์
หมู่' หรือครูของมหาชน, คณาธิป ศ. น.

หัวหน้าแห่งคณะ: พระศิวะ, พระคณศ.
คณเศ (= คณนาถ) ศ. น. ชื่อ

พระเจ้าแห่งปัญจุมและแห่งอุปสรรค โอรส
พระศิวะ และพระนางบรรพดี. หรือตาม

นิยายแห่งหนึ่ง ว่า ปุ้มโอรส พระ นางบรรพดี
องค์ได้ชว: แม้พระคณศยังอุปสรรคทำให้เกิด

ขึ้น ที่เนกขัณย์มันไปเสีย, ฉะนั้นท่านจึงเป็นผู้

อันเขาอันวอนในเวลาเริ่มสรรพกิจการ และ
 ในเวลาบิณฑนาเรือนหนึ่งสี่ห้องสน (คือไหว
 ทรุ) ด้วย คำนมัสการว่า 'นโม เสดศาย
 วิฆเนศุภราย' โบราณแสดงรูปปั้นคนอันมีตัก
 ห้อยพลู, ทรงหนุเป็นพาทนะ หรือมีธงา
 หน้า และเพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงความ
 เป็นผู้ฉลาด กล่าวว่ามีเศียรเป็นขวงแต่มีงา
 ข้างเดียว; เป็น ผู้เขียนเรื่องมหากาถตามคำ
 บอกลของ พระวชิรา. **คณิศรจตุรวิ** ส.
 น. คติอันมีค่าแห่งเดือนกาทิร เดือนนี้อยู่
 ในระหว่างสิงหาคมกับกันยายน. ว่าป็นวัน
 เกิดพระคเณศ. **คณิศวาร** ส. น.
 ประธานแห่งคณะ. **ผู้นำหมู่**; พระคเณศ.
 พระคเณศ: 'หัวหน้าแห่งสัตว์' คือ สิงห์โต.

คณิณะ [คณนะ] ตุ คณนา.

คณินา [คณนะนา] น. ส. น. การนับ, การ
 คำนวณ, ใช้ว่า คณนะหรือก. **คณินา-**
มหามาทิร ส. น. เสนาบดีแห่งคลัง.
คณนวิทยา ส. น. วิชาที่ว่าด้วย
 การคำนวณ เช่น เลข พีชคณิต.

คณา- [คณา] ตุใน คณ.

คณิกา [คณิกา] ส. น. ข้างหลัง; นาง
 บำเรอ. หญิงงามเมือง. (คำนี้มีอาจารย์ตี

เป็นสอง, มคที่หนึ่งว่าออกจาก คณก คำ
 วิเศษณ์แปลว่า ซึ่ง เขาซื้อด้วยจำนวนเงินมาก
 และ คณก นั้นเอง เมื่อใช้เป็นคำวิเศษณ์
 ของพลหญิง รูปศัพท์ จึงเป็น คณิการ
 มคที่สอง ว่าหญิง มีหมู่ด้วยความเป็นยัว คือ
 หญิงงามเมืองนั่นเอง).

คณิติ [คณิต] น. ส. น. การนับ, การคำนวณ
 การประมาณ. **วิชาคำนวณ** (ซึ่งแบ่งออกไป
 คือ ปากุคณิต = arithmetic, พีชคณิต =
 algebra, เรขาคณิต = geometry). ๖.
 ซึ่งนับแล้ว, คำนวณแล้ว, ประมาณแล้ว.
คณิตศาสตร์ ส. น. ตำราหรือวิชา
 ว่าด้วยการคำนวณ.

คณิตินิ [คณิตินิ] ส. น. ผู้คำนวณ, ผู้นับ,
 นักปราชญ์ทรงคำนวณ.

คณินิ, คณินิ [คณินิ, คณินิ] ส. น. ผู้มีพวก
 พ้อง, ผู้มีบริวาร, ผู้มีหมู่คณะ, คือ ทรุ.

คณิศ, คณิศวาร [คณนะต, คณนะตณ] ตุใน คณ.

คคิ น. ก่อนหินที่มีในหัวสัตว์ หรือต้นไม้
 นับถือกันว่า เป็นเครื่องราง. ก. ตักเข้าสู่
 ออกจากหม้อ. ๖. งอ, โกง, ไม่ตรง. **คคิ**
กิริษ น. ชื่อ ลายขะนิคหนึ่งเป็นเส้นยาว

คิดไปตลอดมาอย่างรูปกริยา พดกริยา ก็เรียก.

คติ [คะคี] (ม. ส. คติ) ค. คติ; แต่ไทยใช้
ตั้งนี้: น. ทง (เช่น คดีโลก, คดีธรรม);
เรื่อง, ความ (คือ เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้อง
จัดต้องทำ, ในอาณาจักรเรียกว่า คดี, ใน
พุทธจักรเรียกว่า อธิกรณ์: เพราะฉะนั้นใน
ความ คดี หรืออธิกรณ์ เป็นไวพจน์กันได้).

คติ [คะตะหรือคะด] ม. ส. ว. ชึ่งไปแล้ว,
ล่วงแล้ว, ตะแล้ว, ตายแล้ว; นิ่งแล้ว, อยู่
แล้ว (รวมคะ=นิ่งหรืออยู่แล้วในง) ฯลฯ.
คติชีพ, คติชีวิต ส. ว. 'มีชีพตะไป
แล้ว' คือ ตายแล้ว. คติหิน ส. น.
วันที่พ้นไปแล้ว, งามน.

คติ [คะด] ม. ส. น. การไป, การเคลื่อน;
กิจเข้าไป, ทำทาง, การดำเนิน; วิธี,
แบบ, อย่าง; กำเนิด (คือที่ไป).

คติ [คะตะหรือคะด] ม. ส. น. การเจ็บ, โศก.

คติ [คะตะ] ม. ส. น. ตะบอง. คติ
ธร ส. น. ผู้ถือตะบอง; พระศฤงษณ.

คติยุทธ์ ส. น. การรบด้วยตะบอง.

คติยศ, คติยศ ส. ว. 'มีอายุ' คือ
ตะบอง. คติยศ ส. ว. มีตะบอง

ในมือ.

คติ๑ ก. กวนให้ตัว, เขมือหรือไม้กวนสิ่งของ

ไว้รอบๆ ในภาชนะหรือในที่บางแห่ง.

คติ๒ น. มนุษย์, ชน, บุคคล. คติทรง
น. คนที่สักรับเจ้าหรือมีข้ารับ, แม่เมต.

คติ๓ ว. ต่างกัน เช่น คนละคน=
ไม่ใช่คนเดียวกัน, และมีที่ใช้อีกมาก เช่น
คนละสิ่ง, คนละอย่าง, แม้ว่าจะ ต่างสิ่ง,
ต่างอย่าง ฯลฯ.

คติ๔ ก. เพี้ยวหา, แสงหา, เลือกลหา. คติ
คว่า ก. เลือกลหาเอา. คติหูก ก.
จัดเส้นไหมหรือด้ายสำหรับทอผ้า ให้มี
จำนวน เมาะกันกับช่องพื้นไหม.

คติ๕ [คะน-] น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่งมีรสขม
ใช้ทำยา และไม้สัพัน.

คติ๖ [คะน-] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใช้ทำยาใบไม้กลิ่นฉุน.

คติ๗ [คะน-] ค. กุณช.

คติ๘ [คะน-] น. ชื่อไม้ต้นย่อมๆ
กลิ่นคล้ายคนทีสอ แต่หลังใบไม่มีมัน
เหมือนคนทีสอ ใช้ทำยา.

คติ๙ [คะน-] ค. กุณช.

คติ๑๐ ค. คณ.

คติ๑๑ [คะน-] (ม. คนธรรมดา; ส. คน
ธรรมดา) น. เทวดาผู้หนึ่ง. แม้จะได้จัดคน
ธรรมดาไว้เป็นคณะหนึ่งในชั้นหลัง, แต่ในสมัย

พระเวทที่ยังกล่าวถึงหลายครั้ง. หม่อมเอา
 พระทิพยคนธรรพ. และเรียกว่า วิสาวาส
 หรือวิญญูคนธรรพ, ที่อยู่อาศัยหรือถิ่นอาศัย
 และตามสระสวรรค์, หน้าที่โดยตรงคือรับมา
 โสมน้ำทิพย์ ซึ่งหวนเทพเข้ามาเป็นเจ้าภาพ.
 เมื่อ พระอินทร์จะเสด็จคนธรรพและแบ่งเอา
 แล้ว น้ำ โสมนั้น จึงมาแพร่หลายแก่มนุษย์
 ชาติ. ทิพยคนธรรพ นั้นเป็นหม่อมยกให้ชื่อว่า
 ตีจันชญาใน การปรุงโลกสม. เพราะถือกันว่า
 น้ำ โสมนั้น เป็นทิพย์สิ่งที่สุด. แม้จริง ก็วิสา
 เติมมีได้หมายถึงแก้วลงคม, แต่หม่อมนี้พระ
 จันทร, และ ทิพยคนธรรพ เป็น เจ้าปกครอง
 ดวงจันทร์ และว่าเป็นเจ้าผู้ทรงซึ่งมีทั้งการ
 โจรแห่งวิญญู อวตาลัย. มีผู้รู้และเปิด
 เลख ความ ลึกลับแห่งสวรรค์และความจริงของ
 เทวดาโดย ทำได้. เป็น แดงเกิดของมนุษย์
 คู่แรก คือ พระชม และ พระขมิ. มีอำนาจ
 มหัศจรรย์เหนือ หอชิง และมีสิทธิ์ในการ
 รักษาหอชิงนี้. เหตุนี้จึงพากันเชยทิพยคน
 ธรรพ ใน พิธีวิวาหมงคล. เคารพหัดหรือ
 เคารพหัด ร่ำว่า มา จาก ทิพย คนธรรพ. คน
 ธรรพ ทั้ง หลาย คำว่า ที่ว่า เป็น คนะ หนึ่ง ก็มี
 ลักษณะหน้าตาดเหมือนทิพยคนธรรพ นั้น อยู่
 ในพิภพน้ำ โสมน อันพระเวท หรือ ธรรพ

เป็น ผู้ปกครอง (อย่างเดียวกับอัปสรทั้งหลาย
 อัน โสมนปกครอง); รู้จักยาดีที่สุด, เป็นผู้
 อำนวยกาบริหารแห่งนักษัตร, มักติดตามหอชิง
 และชอบวิสาวาสกับหอชิง. พอนางสาว
 แต่งงานนางก็มาเป็นของ โสมน ของพวกคน
 ธรรพและของอัคนิ. เมียของพวกคนธรรพ
 คือ นางอัปสร. มีผู้กล่าวพวกคนธรรพเหมือน
 กล่าววิญญูคนธรรพและวิสาวาส; เคารพบอื่อกันต่าง ๆ
 (เช่นตะกรุดพิสมร) ใช้ส้ว หับบอื่อกันพวก
 ภูคเหล่านี้. ในโคลกกล่าวว่พวกคนธรรพ
 เป็นนักขับร้องแห่งสวรรค์ เป็น ผู้ขาดนวด
 ในเวลาเทวดาเดินเสียงกัน; หัวหน้าของพวก
 คนธรรพชื่อจิตรวณ.

กิม น. เคารพจุดไฟอย่างหนึ่ง; ง่ามต้มไม้
 ที่ก่อไฟใหญ่กับต้มแยกกัน. ก. ชอบพอกัน; รัก
 ใจรักกัน. ร่วมกัน. กิม กี่ ก. ชอบพอกัน,
 รักใจรักกัน, ร่วมกัน. กิม กิติ ก. ร่วมคิด
 กัน (โดยมากใช้ในทางทุจริต).

- กิม ๑ ม. ส. น. การไป, การถึง.
- กิม ๒ ข. ก. ถัม, ถำนับ, ไหว.
- กิม ๓ น. ส่วนข้างที่สุด, ส่วนแหลมที่สุด
 ของศีลตรา. ว. แหลมที่สุด. กิม คาย,
 กิม สี่ น. บัญญาเฉียบแหลม, ไหว
 พรบตี. ทำทางเข้าที่วงเข้าที่, ประเปรี้ยว.

คิมบาง น. ชื่อหญ้าชนิดหนึ่งริมใบคิม.

คิมน [คะมะนะ] ม. ส. น. การไป, การถึง.

คิมนาการ [คะมะนากาน] ม. ส. น. อาการไป, อาการถึง.

คิมนาคิม [คะมะนาคิม] ม. ส. น. การไปและการมา: ชื่อกระทรวงวิเทศที่จัดการในทางไปมา.

คิมนัย [คะมะนัยะ] ม. ว. ควรไป, ควรถึง.

คิมนาคิม [คะมาคิม] ส. น. การไปและมา.

คิมมิกิ [คะมิกิ] ม. น. คนผู้ไป, คนผู้เดินทาง: ผู้เตรียมจะไป, ผู้จะไปอยู่ที่อื่น.

กรรม [คุรุ] น. ภาระเป็นที่ดำหรือไขลอสั่งขอรด้วยสาลอย่างหนึ่ง: ชื่อขนมทำด้วยแป้งกับกะทิ หยอดในกะเบื้องที่ทำไว้เป็นหลุม ๆ. กรรมกะเปื้อ คือ วิชาจักรเข้าเปื้อ. ดู เข้าเปื้อ ใน เข้า.

กรรม [คุรบ] ว. ถ้วน, เต็มจำนวนที่กำหนดไว้ เช่นครบห้า ครบหก. กรรมกรรม ว. 'ครบมาก' คือครบทั้งหมด.

กรรมชนะ [คัมชะนะ] ส. (ม. คชชนะ) น. การก้าว, การมันลือเสียง, การกะหิมลือเสียง.

กรรมชิต [คัมชิต] (ม. คชชิต) ว. ชั่งค้ำ, มันลือเสียง, เอลกริก, ถักถ้อง, กะหิม.

กรรมทก [คัมทบ] ส. (ม. คหุทก) น. สัตว์ล่า.

กรรม [คัมพะหรือคัม] ส. (ม. คหุ) น. ห้อง

ห้อง: สัตว์เกิดในห้อง. กรรมทาส ส.

น. ทาสโดยกำเนิด, ลูกครอก. กรรมทชรา

ส. น. การทรงกรรม. กรรมทชาน ส.

น. ดู กรรมทชาน. กรรมทชาติ ส. น. การ

แห่ง. กรรมทชาติ ส. น. การทำให้แห่ง.

กรรมทชเชป ส. น. ห้องใน, ห้องนอน.

กรรมทชาส ส. น. เดือนที่ตั้งกรรม.

กรรมทชส ส. ว. อชาศกกรรม. กรรม

ทชช ส. น. การทชชกรรม. กรรม

รูป ส. น. 'ผู้เหมือนเด็ก' คือคนหนุ่ม.

กรรมทชดี ส. ว. มีกรรม. กรรมทชวิบัติ

ส. น. การลาบแห่งเด็กในห้อง. กรรม

เวศม์ ส. น. ดู กรรมทชเชป. กรรม

ชัชช, กรรมทชชาน ส. น. อยู่ดู, มด

ดู. กรรมทชชช (ม. คหุทชชช) น.

'ผู้เกิดในมดลูก' ได้แก่นมชชและ

ฉวีจมานคชชชออกเป็นนมและดูคชชชเช่นโค,

กระบือ. กรรมทชชการ ส. น. ดู กรรม

ทชชช. กรรมทชชชาน ส. น. การตั้ง

กรรม. กรรมทชชช ส. น. ดู กรรมทชชช.

กรรมทชชชว ส. น. หญิงผู้เป็นใหญ่โดย

กำเนิด, เจ้าหญิง. กรรมทชชช (ส.

คหุทชชช) น. ห้อง คือกรรม หมายถึงความ

ว่า มลลก.

กรรมา— [กัมพา] ดูใน กรรมก.

กรรมเภสัชวี [กัมเพสัชวี] ดูใน กรรมก.

กรรมเภท [กัมโพทณ] ดูใน กรรมก.

กรรมโลง [กัมโลง] (จากโคลง) น. คำประพันธ์อย่างหนึ่ง.

กรรมไล [กัม—] (จากไลก.) ก. ไป.

กรรมหิต ๑ [กัมหิต] ส. ๑. ลูกศิษย์, ลูกกล่าวโทษ, เสีย.

กรรมหิต ๒ [กัมหิต] (พ. คหิต: ส. กฤหิต) ๑. ลูกจับไว้, ลูกยึดไว้, ชั่งถือไว้.

กรรมวญ [กรรม] ก. คราง. ๑. วาฬ: ทำเสียงให้หมีเมื่อดพราย. กรรมวญคราง, กรรมวญคร่ำ ก. ครางน้อย ๆ. ครางเรื่อยไป, ครางรำไป.

กรรมวี [กรรมวี] น. อากาศ.

กรรมหณะ [กรรมหณะ] ดู กรรม.

กรรมหณี [กรรมหณี] ดู กรรมหณี.

กรรมหะ [กรรมหะ] ดู กรรมหะ.

กรรมหา [กรรมหา] พ. (ส. กรรมหา) น. การตีเทียบ. การตีโทษ. ไขว้า นิพนทา ก็ได้.

กรรมอก [กรรมอก] ๒0๓256 ลูกของสัตว์ที่ออกมาคราวเดียวกันหลายตัว เช่น ลูกไก่ และ ลูกสุนัข เป็นต้น; บ่าว, ทาส.

กรรมอง [กรรมอง] ก. รักษา, ปกครอง, ดำรงไว้, คุ้มครอง เช่น กรรมองสมบัติ, กรรมองเมือง, กรรมองผ้า.

กรรมวอง [กรรมวอง] ๑. อาคารเต็กร่อง ๆ, ช่องแบ่ง.

กรรมองแครง [กรรมองแครง] น. ชื่อขนมทำด้วยแป้งปั้นเป็นรูปคล้าย ผ่าหอยแครงเล็ก ๆ แล้วต้มกับกะทิสมัน ๆ เค็ม ๆ (น่าจะหมายถึงรูปผ่าหอยแครง).

กรรมอบ [กรรมอบ] น. แก้วสำหรับครอบเครื่องบูชา หรือ พระพุทธรูป; โถสัมฤทธิ์มีฝาสำหรับบรรจุน้ำมันตร. ก. ง่า, ปิด, สวม; ถ่ายให้, ประสิทธิ์วิชาให้ เช่น กรรมครอบศิษย์.

กรรมอบกรรมอง ก. ปกครอง, รักษา, คุ้มครอง. กรรมอบกรรมว น. ผู้รวมครวคือบุครกริยา. กรรมอบง่า ก. ปิดบัง, ปกคลุม, คุ้ม หรือ คุ้ม. กรรมอบจักรวาล น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง: ชื่อยาเขียวชานหนึ่ง. กรรมอบตลับ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

กรรมอม [กรรมอม] ก. ครอบ, อาคารแห่งของที่มีขาหรือคนหรือสัตว์ เอาเขาครอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้. กรรมวิชาสัตว์เอาเขาคบหลังสัตว์.

กรรมโกร [กรรมโกร] ดู โกร.

กรรมชก [กรรมชก] ดู ชก.

กรรมแตง [กรรมแตง] ก. เอียง, โค้ง, ถอย

ไม่; แผลงมาจาก แคลง.

กระไล [กระ—] ดู ควบไล.

กระวัก [กระ—] ดู กระวี.

กระวี [กระ—] พ. ก. กวัดแกว่ง.

กระแวง [กระ—] ดู กระวี.

กระหน [กระ—] ดู กระหน.

กระหวน [กระ—] ดู ควบญ.

กระหยาบ [กระ—] ดู กระหยาบ.

กระหิว [กระ—] น. ความอยาก.

กระโหยบ [กระ—] ว. กากหรืออ่อน, ลำบาก.

ครั้ง [ครั้ง] น. สัตว์ชนิดที่เกาะอยู่ตามกิ่งไม้ มีรัง น้ำในรังมีสีแดงแก่ ใช้ขี้มดทำ และโหม ตัวยังนั้นเช่นยวนซึ่ง หลอมใช้ผนังของและการอื่น ๆ ได้.

ครั้ง [ครั้ง] น. คราว, ทน. ที. วนลา. เมื่อ.

ครัดเคือง [ครัดเคือง] ดู เคือง.

ครัน [ครัน] ว. มาก, หลาย เช่น มากครัน.

ครัน [ครัน] ก. รู้สึกตึงเนื้อตึงตัว, สะทกสะท้าน, สะเทือน. **ครันครัน** ก. สะทกสะท้านด้วยควมกลัวเกรงขาม. **ครันตัว** ก. สบัตร์อันสลับคานา, ทนาว ๆ ร้อน, ตึงเนื้อตึงตัว 03/2566

ครัน [ครัน] ว. เมื่อ.

ครัน [ครัน] น. ที่สูงตั้งของเกาะ เวียงรวมคน

ที่อยู่บริเวณเดียวกัน มีหัวหน้าคนหนึ่งเป็นผู้ปกครอง.

ครา [ครา] น. ครั้ง, คราว, ทน.

ครา [ครา] ก. บุตร, รั้ง, ค้าง, ลาก.

คราก [คราก] ก. แยกออกจากกัน, ห่างออกไป.

คราง [คราง] น. หอยคล้ายหอยแครง. ก. ร้องด้วยเสียงอย่างหนึ่ง เมื่อเวลาเลยทุกข์แทน (แต่ไม่ใช่ร้องไห้).

คราญ [คราญ] ว. งาม, สวย, น่ารัก, (นางคราญ = นางงาม).

คราด [คราด] น. ผักต้นเล็กๆ ดอกคล้ายเข็มหู (ผักคราดทั้งแฉวงหรือเครื่องมือสำหรับซักหรือตากมูลหูก หรือหยากเชื้อ เขาทำเป็นซี่ ๆ และมีต้นซัก บางชนิดใช้วัวและควายลาก. ก. ซัก หรือตากมูลหูกเป็นต้นด้วยคราดนั้น. **คราดนา** ก. ซักหรือตากมูลหูกเป็นต้นในนา.

คราส [คราส] ดู คราส.

คราน [คราน] ว. ขี้เกียจ, อดนอน.

คราบ [คราบ] น. หนังหรือเปลือกนอกของสัตว์บางชนิดที่ลอกออกได้ เช่น คราบงู คราบกุ้ง ของที่แปดปูอนติดคราบอยู่ เช่น คราบน้ำ คราบน้ำมัน.

ความ ๑, ความ ๒, ความ ๓, ความ ๔—

วาสินี [คราม, ครามะกะ.—มะโพงก,
—มะวาสิน] ตู กาม.

คราม ๒ [คราม] (ส. ครามณ์) น. ต้นไม้
ใช้ใบทำสีน้ำเงิน, สีสันน้ำเงินทำจากต้นไม้นี้
เรียกว่าคราม. (ส. ครามคือสีน้ำเงิน).

ครามัม [ครามัม] ก. กลิ้ง, เถร่ง, ขาม,
ขขาด, พรวน.

ครามครัน [ครามครัน] ว. มาก, หลาก, นึก.

ครามณ์ ๑ [ครามณ์] ตู กามณ์.

ครามณ์ ๒ [ครามณ์] ส. น. ต้นคราม.

ครามณ์ยี่ [ครามณ์] ตู กามณ์ยี่.

ครามานตระ [ครามานตระ] ตู กามัน
ตระ ในกาม.

ครามันตี [คราม—] ส. น. พญิงามเมื่อง.

ครามโปจระ [ครามโปจระ] ตู กามโปจระ.

คราม [คราม] น. ครั้ง, ทน, ร่ม; เรียกแนว
ตัวโตๆ ว่าแนวคราว.

คราม [คราม] น. ชื่อต้นไม้ที่ตรงกับเสาสำหรับ
ตีสังกะสีหรือไม้ทับ. ว. ไม่ซัดเจน, ไม่
เรียบร้อย.

คราม [คราม] ส. น. การถักไว้ด้วยปาก,
การใส่เขี้ยวของงูพิษ, การถักเย็บ กั้ว (เช่น
ถักนลินี, ถักขมเกล่าไข่มุก); การถัก;
การจับ (คืออุปการ. ที่โดยมากเกิดขึ้นเป็น

คาช บ้าง, คราช บ้าง).

ครามี่ [ครามี่] ส. (ม. คาห) น. การถ่อเอา,
การเหยียบฉวย, การฉวยเอา, การจับไว้, การจึง,
การยึดไว้, การถือไว้, การยึดมั่น, การจับ
แน่น, การรับไว้; สัตว์อันมีความละเอียดเกิน
ประมาณ เป็นจำพวกอยู่ในน้ำจืดหรือน้ำเค็ม,
สัตว์น้ำตัวใหญ่หรือสัตว์น้ำทะเล (เช่น จระเข้,
ปลาฉลาม, งูใหญ่, แรดน้ำ หรือ หิปโปโป
ตะมัส) ; นกใหญ่; ค้ำ (แห่งคาพเพี้ยนต้น);
ผู้จับ, ผู้ยึด; โรคอัมพาต.

ครามี [ครามี] น. น้ำโสโครกตามใต้ตุ่มครวี่, ไช
เสียด ก็เรียก.

ครามี่ [ครามี่] น. น้ำทูนหัวเด็ด เรียกน้ำคราม.
ก. ถึงลวดลายด้วยเงินหรือทอง. ว. เก่า
มาล. ครวี่ครามี่ ว. มาเงินชำระ, แก้
จนโหมง. ครวี่ครามี่ ว. สกปรก,
เปราะเปื้อน.

ครามี่ครามี่ [ครามี่ครามี่] ก. ร้องไห้ไม่ไห้หยุด.

ครามี่ [ครามี่] น. หมอไม้.

ครามี่ครามี่ [ครามี่ครามี่] ส. น. 'ผู้ปลงทุกข์'
สมญา พระเชษฐผู้เป็นเจ้าของ สัทธา คริสต์.

ครามี่ครามี่ ส. น. วันนับถือในลัทธิคริสต์
ถือตรงกับวันเกิดของพระเชษฐุ กำหนดใน
วันที่ ๒๕ ธันวาคม. ครวี่ครามี่ครามี่ น.

จำนวนนับนับตั้งแต่พระเยซูเกิดมา; ชาวยุโรปใช้แป้นเครื่องนับอย่างพระพุทธรศักราชของเขา. คริสเตียน อ. น. สาวกของพระเยซูคริสต์ ศัพท์นี้ฝ่ายโรมันคาทอลิกมักเรียกว่า คริสตัง.

กรป [กร็ป] น. อวัยวะของปลาซึ่งมีอยู่ตามใต้ท้องและ สัน หลัง ที่ ติด กัน เป็น พืด ไป; เรียก ของ บาง อย่างที่มีลักษณะเช่นนี้ เช่น ครีบตา.

กรพ [กร็ป] (ส. กรัวะ; ม. กร) น. คอ.

กรษมะ [กรัษมะ] ดู คิมหะ.

กริ [กรั] ว. คร่ำ, เรอรั่า.

กริก [กรั๊ก] ก. ทำ.

กริกครัน [กรั๊กครัน] ว. รันเร็ว, สนุกสนาน.

กริกโครม [กรั๊กโครม] ว. อีกหัก, ตังตังตัง.

กรัง [กรั๊ง] ว. กิ่ง, หนึ่งในสอง.

กรัน [กรัน] น. ชื่อเครื่องตักนกและไก่ ทำเป็นวง.

กรัม, กรัมครุ [กรัม, กรัมครุ] น. ป่าทึบ. ป่ารก.

กรัม [กรัม] ก. กรัม, กระหึ่ม. ว. มัว, มืด.

กรัด [กรัด] อ. เสียงรถของให้เคลื่อนจากที่.

กรัน ๑ [กรัน] อ. เสียงตังถ่ม เช่นฟ้าร้อง.

กรัน ๒, กรัน, กรันครัน, กรัน ครัน

[กรัม, กรัน, -กรัน] ว. เอ็กเกร็ก, กักกัอง. สมัน, จ้อกแจ๊ก, มากตัวยกัน.

กรันคริก [กรันครั๊ก] ดู ครั๊กครัน.

กรันเคร็ง [กรันเคร็ง] ว. อีกหัก, ครั๊กครัน.

กรือ [กรือ] ว. [ไม่ลับไม่หลวม, พอด].

กรู ๑ [กรู] (ม. กร, กร; ส. กร) น. หู; ผู้มีใจหนักแน่น, ผู้ควรเคารพ. ว. หมัก (คำคือคือคำออกเสียงหนัก; มีตัวสะกดหรือมีสระยาว); ดู กรู ตัวบ.

กรู ๒ [กรู] น. ภาพสถานะอย่างหนึ่งรูปกลมๆ ขาดด้วยชั้นสำหรับคักน้ำ.

กรูกะ ม. ว. หมัก.

กรูกิระ [กรูกิระ] ว. [ไม่เกลี้ยง, ขรุขระ].

กรุท [กรูต ซึ่งควรจะอ่าน กระตุต] ส. (ม. กรท) น. ชื่อนกแห่งนินยา (หัวหน้าของชาติสัตว์มีปีก, สัตว์ของพวก นาค, พาหนะของพระวิษณุ, ลูกของพระกัศยป และนางวิตติ; พอกันนิตออกมา ก็ทำให้หอยเทพต้นตกรือโดยความสง่างาม; หอยเทพลงความเห็นว่า กรุท เป็นอักษิ, และร้องขอความอารักขา; เมื่อหอยเทพเห็นชัดว่านั่นคือ กรุท, จึงยกย่องว่าเป็นสัตว์อันสูงศักดิ์และเรียกว่าอักษิและว่าอาหิตย; พระอรุณ ผู้สร้างของพระ อาหิตย ก็กัณห์

น้องกับครุฑา: นางสาวหะ เมียของอัครี
 ก็มีรูปเป็นครุฑาตัวเมีย เรียกว่า ครุฑี หรือ
 สุขบรรณี. **ครุฑาเกิด** ส. น. 'มีครุฑา
 เป็นเครื่องหมาย' คือ พระวิมล หรือพระ
 กฤษณะ. **ครุฑาวิวัช** ส. น. 'มีครุฑา
 พงษ์' คือรถของพระกฤษณะ. **ครุฑา
 ปุราณ** ส. น. ชื่อคัมภีร์ปุราณะที่สิบเจ็ด.
ครุฑาพาลี น. 'ผู้มีครุฑาเป็นพาหนะ'
 คือพระนารายณ์: ครุฑาอันเป็นพาหนะ.

ครุฑี [ครุฑี] ตุ คำอธิบายใน ครุฑา.
ครุฑโยธา [ครุฑโย—] ส. น. 'ผู้รบด้วยปีศ'
 คือ นลกะธา.
ครุณ [ครุณ] ว. กลุ้มใจ. 'ไม่สบายใจ'
 เรียกว่า. เสมอไป. **ครุณคริว** น. 'ไม่
 สบายใจ. กลุ้มใจ.
ครุณเครือ [ครุณเครือ] ว. 'ไม่แจ่มแจ้ง.
 มีคัมภีร์: หนาว ๆ ร้อน ๆ.
ครุฑ [ครุฑ] น. ชื่อเสื้อทำด้วยผ้าโปร่ง: ชาย
 ไม้ทำเป็นสั้น ๆ.
ครุฑ๑ [ครุฑ๑] น. นลกะธา
ครุฑ๒ [ครุฑ๒] ส. น. ครุฑา
ครุฑนา [ครุฑนา] อ. ปรมา. ความแปรปรวน.
ครุฑี [ครุฑี] ตุ ครุฑา.

ครุฑ [ครุฑ] (ม. ครุ. ครุ; ส. ครุ) น. ผู้มีความ
 หนักแน่น. ผู้ควรศรัทธาเคารพ. ผู้สั่งสอน.
ครุฑ [ครุฑ] น. เวลาบังคับเดียว. ก. อุไป. ลีไป
ครุฑ [ครุฑ] ก. อุไป. ลีไป.
ครุฑิมช [ครุฑิมช] ก. คำราม. กะหิม. ว.
 กรักรัน.
ครุฑิธร [ครุฑิธรหรือครุฑิทร] ส. (ม. กฤษณะ) น.
 แร้ง. ว. ละโมภ. จะกคะ. อยาก. **ครุฑิธรกัญ**
 ส. (ม. กฤษณะ) น. ชื่อภูเขาใกล้กรุง
 ราชคฤห์. **ครุฑิธรจักร** ส. น. แร้งและ
 นกจักรวาล. **ครุฑิธรปตี**, **ครุฑิธรราช**
 ส. น. 'เจ้าแห่งพวกแร้ง' คือชฎาย (เหี่ยว
 เรียก สดาษ).
ครุฑ [ครุฑหรือครุฑี] ส. (ม. คร. ทร: น.
 ผู้อาศัย. บ่าว: เรือน. ที่อาศัย. บ้าน: เมื่อ
 เข้าสมาคมกับเชื้อเทวดา แปลว่า ภาค เช่น
 จัณฑิภาคฤท=ศาลเจ้าแม่จัณฑิภา. เพศดา
 ฤท=ศาลเจ้าพ่อ: ครุฑแห่งเรือน. ครุฑ
 ครุฑ: ชาวบ้าน: เมษ (เป็นนบงสกลสังค)
 ตา (ในละตานั้นเป็นที่เล่น เช่น ตาหมาครุฑ:
 มณฑป ซึ่งอยู่บนเรือหรือบนรถ ไทยเราก็
 เรียกว่าครุฑ รวมเรียกว่า เรือครุฑ หรือ
 รถครุฑ. รูปปราสาทเล็กๆอันมีคามฐาน เช่น

ที่ฐาน พระประธานใน พระอุโบสถ วัดเทพ
ศิรินทร์ ก็เรียกว่าคฤห. คฤหการยี่
ส. น. หน้าที่หรือฐานะบ้าน. คฤหชน
ส. น. ครอบครัว. คฤหชาติ ส. น.
'ผู้เกิดในเรือน' คือข้าในเรือน, ทาส. คฤห
ทวารุ ส. น. เสาเรือน. คฤหทาส
ส. น. ทาสในเรือน. คฤหทาศี ส.
น. ทาสหญิงในเรือน. คฤหเทวดา
ส. น. เทวดาแห่งเรือน. คฤหนาสน์
ส. น. 'ผู้ทำลาย (ฝาแห่ง) เรือน (โดย
แทรกเข้าไปอยู่)' คือ นกพิลาป. คฤหบดี
ส. น. พ่อเจ้าเรือน. ผู้เป็นใหญ่ในเรือน:
ผู้ใหญ่ บ้าน หรือ ตุลาการ ประจำหมู่บ้าน:
พราหมณ์ในมัจฉิมวดี ผู้ได้แต่งงานเมื่อ
เสร็จการศึกษาของตนแล้ว. คฤหบดีตมิ
ส. (ม. คหปตานี) น. แม่เจ้าเรือน.
คฤหบาล ส. น. ผู้สัวเรือน: ลูกใน
บ้าน. คฤหพยาบาร ส. น. การบ้าน.
การเศรษฐกิจรวมแห่งบ้าน. คฤหพลี ส. น.
ทานประจำบ้าน (คือ ให้เศษอาหารหรือเงิน
แก่สัตว์ทั้งหลาย). คฤหมณี ส. น.
'พลอยแห่งเรือน' คือตะเกียง. คฤหมฤค
ส. น. 'เนื้อในบ้าน' คือสุนัข. คฤห
เมฆ ส. น. หมูเรือน. คฤหาราช

ส. น. เจ้าแห่งเรือน (คือไฟ). คฤหศายี
ส. น. 'ผู้อาศัยในเรือน' คือ นกพิลาป.
คฤหศุทธิ ส. น. พิธี บัด รัง ความ
เรือน. คฤหสาร ส. น. ทรัพย์สมบัติ.
คฤหส์ถี ส. น. ผู้อยู่เรือน. พ่อบ้าน.
พราหมณ์ในวัยกลางคนสัทธ (ผู้ประกอบ
หน้าที่แห่งเจ้าบ้าน และ พ่อแห่งตระกูล
เมื่อเสร็จการศึกษาแล้ว และเมื่อรับพิธีสวม
ด้ายวิเศษแล้ว). คฤหาจาร ส. น. 'ธรรม
นิยมบ้าน' คือหน้าที่แห่งพ่อบ้านหรือแห่งแม่
บ้านต่อแขก (ผู้มาหา). คฤหารมย์ ส.
น. การปลุกเรือน. คฤหารวม ส. น.
สวนใกล้บ้าน. คฤหาศยา ส. น. ต้น
หมาก. คฤหาสน์ ส. น. เรือน.

คฤหส์ถี [คฺริหฺตฺถ] ดูใน คฤห.

คฤหา— [คฺริหฺทา] ดูใน คฤห.

คฤ๑ [คฺริ] ส. น. 'สิ่งที่ข่มขาย' คือ ยางสน.

คฤ๒ [คฺริ] ม. ส. น. 'ผู้กลืน' คือ คอ

หอย, คอ. ถ้ำคอ. คฤทวาร ส. น.

'ประตูคอ' คือปาก. คฤทฤษณ์ ส. น. เครื่อง

ประดับคอ. คฤทเมฆลา ส. น. สาย

สร้อยคออึ่งคอ. คฤทศุณทิกา ส. น.

ถักไม้ (แห่งคนเป็นคณ).

คฤวง [คฺริวง] น. เรือน. ที่นั่ง. คำหมัก,

กลือ [กลฺ] ก. เคียงกันไป; เต็ม; หล่อ.
ชุ่ม, (เช่น น้ำตาลกลือ). กลือเกลี่ย ก.
เคียงกันไป, เกลี่ยกันไป.

กลือถิ [กลฺถอ] ถ. เผา, ลวก, ลน.

กลืออง [กลฺอง] น. ทาง, ทางน้ำที่ขุดสำหรับ
เรือเดิน. กลือองเดือย น. ทางเดินไม้ที่
เดือยตัดไป.

กลืออง [กลฺอง] ว. สะดวก, ง่าย, ไม่ขัดข้อง.
กลือองแคล้ว ว. ว่างไว, ข้าง่าย.

กลืออง [กลฺอง] ก. เอาของที่ เป็นรังหรือบ่วง
สวมสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้า, เก็บเกี่ยว, รับกัน.

กลือองจง ก. รับสิ่งผิดกัน, ถูกต้อง
กัน, ไม่ขัดกัน.

กลืออด [กลฺอด] ก. ลอดลูก (ราชาศัพท์
ว่า ประสูติ).

กลือน [กลฺอน] ว. ไม่แน่น, อ่อนแอ, โขก,
โคลง, ไหว, กลิ้งอยู่ข้างโน. กลือน
แคลน ว. อ่อนแอ, ไม่แน่น.

กลือย [กลฺย] ก. หันไป, เขียงไป, เขียงไป
ห่อจนลงไป, ผ่อนตาม, หันไป.

กลือะ [กลฺะ] ว. เจือปน, ระคนกัน. กลือะ
กลือะ ว. ปนกันไป, หนึ่งไป.

กลือัก [กลฺัก] ก. ยักเขียด, ออกันออก, รวม
กันอยู่มากร ๆ; เข้าอยู่ในตาหึ่งงู (ตาค).

กลือัว [กลฺัว] น. เรือสำหรับเก็บทรัพย์สินสมบัติ;
ไม้ตะบองหรือไม้ไผ่ หรือ เชือกสำหรับล่าม
สัตว์ หรือ เรือ.

กลือึ่ง [กลฺึ่ง] ก. กะวนกะวาย. ว. เพื่อ,
มีลัดพันเพื่อน, เลือยสดี.

กลือับกลือ้ายกลือับกลือะ [กลฺับ กลฺ้าย กลฺับ
กลือะ] ว. ไม่นั่น, ไม่ชัด, ว่าง ๆ.

กลือะ [กลฺะ] ถ. เกร. เกลื่อน, คล้าย.
กลือะกลือะ ก. ไปเป็นฝูง ๆ. กลือะไปกลือ
ถ. เกรไป, เกลื่อนไป.

กลือัว [กลฺัว] น. ชื่อยไม้ ตำต้นและใบคล้าย
ต้นข่า มีเยื่อคล้ายหวาย ใช้ยิวสานเสื่อ.

กลือางแกลือิง [กลฺางแกลฺิง] ก. สงสัย, ไม่
แน่ใจ, ใจโนใจ.

กลือาด [กลฺาด] ก. เลื่อน, ผิด, พลาด,
ไม่ถูก, ไม่ตรง, ไม่พบ.

กลือาน ๑ [กลฺาน] ก. ไปด้วยมือและเท้า, ภาระ
ที่สั่งตั้งเท่าสี่เดือ (เช่น เถา เขย จระเข้,
เดืออนไป), ไหลไป.

กลือาน ๒ [กลฺาน] ถ. ว. ความอ่อนเปลี้ย,
ความเหนื่อย; ความเจ็บไข้.

กลือาย [กลฺาย] ก. คลือออก, ขยายออก; จัด
แจง. กลือายแคลือิง ก. ขยายตรงออกไป,
เดือตรงไป.

คล้าย, คล้ายคลึง [คล้าย-คล้าย] ว.

เหมือน, เกือบเหมือน, เช่นกัน.

คล้าย [คล้าย] ก. ไหล, หลั่งไหล.

คล้าย [คล้าย] ก. เอมือจับต้องเพื่อให้รู้ว่า
เป็นอย่างไร.

คล้าย [คล้าย] น. หมู่, ว. สับสน, เกสอเนกส่น, มาก.

คล้าย [คล้าย] ว. ผิดๆ, ผิดไม่สุกใส, มั่ว, หมอง.

คล้ายโคลง [คล้ายโคลง] น. ซ่อนกษณิดหนึ่ง
ขนาดนกละเอียด.

คล้าย [คล้าย] ก. ชัด, ปลอด, ปลอด,
น่าจะเป็นคำเดียวกับ 'คล้าย'.

คล้าย [คล้าย] น. การเล่นแข่งขันอย่างหนึ่ง ซึ่ง
ใช้ปากสูบลูกกลมด้วยไม้.

คล้าย [คล้าย] ก. คลาย, ขยายออก, แผ่ออก.

คล้าย [คล้าย] ก. จับให้หมุนไปมา, ทำให้
กลิ้งไป, หมุนไปด้วยมือ. คลึงเคลื่น

ก. จับให้หมุนไปมา. คลึงเคลื่น
ก. ลอยลุลกลิ้งกลิ้ง. คลึงกลิ้ง
(เช่น กิริยาที่แมลงกิ้งก่าคลิ้งกลิ้งตัว).

คล้าย [คล้าย] น. มีลักษณะเป็นลูก ๆ ด้วย

อำนาจลมเป่าพัด. ก. เห็น, ทำอาการ
ระอระเอิบ. คลึงเคลื่น [คล้าย] ก. บันป่วนใน
ตัวให้ชวนให้หัวเขื่อน.

คล้าย [คล้าย] ก. คล้าย, ะคน. คลึงคล้าย

ก. ประปนกัน, ะคนกัน, มั่วสุมกัน.

คล้าย [คล้าย] ว. กลิ่นเหม็นอย่างหนึ่งคล้าย
กลิ่นของเค็มปนกับของเน่า.

คล้าย [คล้าย] ก. ปัดบัง. ว. ไม่กระ้าง.

คล้ายไปง ก. กิริยาที่เอาฝ่าปิดทั้งตัว.

คล้าย [คล้าย] ว. ลักษณะสิ่งของที่มีรูปไม่แบนที่
เดียว แต่มีรูปห่อลงเช่นร่มหรือฝาชีเป็นต้น.

คล้าย [คล้าย] ว. มืดมัว, ไม่สว่าง, ไม่แจ่มใส.

คล้ายคล้าย ก. มีสัพพมิตร, เสียด,
พียงซ่าน, กะวนกะวาย, กัดมัวใจ, เป็นนัย,

กว้าง น. เหล็ก หรือ ไม้ ที่มีเกล็ดยาวหมุนได้
เครื่องตีหนังสือ ไม้ลานเพื่อทำ ใบลาน ให้
เรียบเป็นต้น. ร่มไม้, บริเวณ, เช่นคำว่า
ดวงไม้สวรรค์พฤษ. ก. หมุน, ทำให้หมุน.

กวิน น. เขาเล็ก ๆ, เนิน.

กวิน ก. ว่าง, ทั่, ทำน้ำให้ว่าง (เช่น ควบม้า;
คุมกันเข้า, ประสมกันเข้า, รวมกันเข้า เช่น
ควบเชือก ควบส่งของ. กวีนคุม ก.
รักษาไว้ ให้เป็น หมวด หมู่, กำกับ, คุม.

กวีน น. ของลับของชาย.

กวีน ว. ถูก, ต้อง, เหมาะ, พอดี ๆ, ชอบ.

กวีน [กวีน] น. ล้าง, แคะ, ล้าง.

กวีนกวีน [กวีน-] น. ถิ่นชนหน้าจอก.

กว้างกว้าง [กว้างกว้าง] ว. แล้งไปมา, กวัด

แคว้ง ไหลวน. ดู คว้าง ตัว.

ควีน [ควีน] น. สิ่งที่เกิดจากไฟไหม้ลอยอยู่
ในอากาศ. เหม่าไฟที่ลอยไปกับลม.

ควีน [ควีน] น. ขั้วที่ต่อกัน. หัวข้อ. ก. ทำ
ให้เปรี๊ยะโดยรอบ. ตัดตรงตามขวาง เช่น
ควีนอ้อย.

ควีน [ควีน] ก. ฉวย. จับ. โฉบ.

ควีน [ควีน] ว. ควีนออกไป. หมายถึงความถึง
จุดและช่อง. อ. เสียงฉีกผ้า. เสียงผ้าขาด.

ควีน [ควีน] ว. แคว้งอยู่. หมุนลอยอยู่.
เหลวไม่แข็ง. ไม่มีหลักหรือที่ยึดเหนี่ยว.

ควีน [ควีน] น. ผู้ทรงมหากษัตริย์. คือ ผู้ที่ถือ
ขออยู่ข้างท้ายข้าง.

ควีน [ควีน] ก. กล่าว. คำนหา.

ควีน [ควีน] ก. แคว้ง. ทำให้ไม่แน่นหรือ
ควีนออก.

ควีน [ควีน] น. เนื้อเรื่อง. ข้อคดีที่กล่าว
หากัน. คำสำหรับนำหน้าคำอื่นให้เป็นนาม
เช่น ความเป็น ความตาย.

ควีน [ควีน] น. สัตว์พาหนะใช้ทำนาและ
เทียมเกวียนเป็นต้น. กระบือก็เรียก.

ควีน [ควีน] ๐๓๐๓/๒๐๓๓ หน้าหรือข้างบนลงล่าง.

ควีนบาตร น. การทำโทษที่พระเจ้าทำ
แก่ท้าวบ้าน คือไม่เข้าบ้านและไม่ให้ช่วยข้อ

ในการบุญต่างๆของเขา.

ควีนปอก [ควีน—] ก. อ้า.

ควีนๆ [ควีน—] ว. อาการที่ใจหวังๆ.

ควีนคว้ง, ควีนคว่าง [ควีนคว้ง, ควีนคว่าง]
ว. กว้างใหญ่ (เช่นสาครควีนคว่าง).

ควีน, ควีนดี, ควีนตานี [ควีน, ควีนบอดี,
ควีนปะตานี; ดู ควีน, ควีนดี, ควีนบอดี.

ควีน [ควีน] น. (ดู ควีน, ควีนบอดี).
การจับ. การถือเอา.

ควีน [ควีน] ดู ควีนบอดี.

ควีน [ควีน] น. (ดู น. บั๊ว, ตง).
ว. ทิ้ง. รกชั้ว. ชั่ง.

ควีน [ควีน] น. (ดู ควีน, ควีน).

คิอ น. อวัยวะระหว่างศีรษะกับลำตัว. ส่วน

ของภาษาที่ คอด อยู่ระหว่างตัวและปาก

เช่น คอ หม้อ. ใช้เป็นสำนวน หมายถึง ความ

ว่า ชอบ, คั่นเคย, เป็นนักเอง, เช่น

ถูกลอ ลอเหล้า คอหวาน. คิอแข็ง ก.

พูดไม่ออก. เสียงไม่ได้. คิอต่อ น.

ส่วนคอที่ต่อกับท้ายทอย. คิอพอก

น. โรคเนื้องอกที่คอใต้คาง. คิอไฟ น.

ส่วนของโคมหรือตะเกียงตรงที่จุดไฟ. กระจบ

ก็เรียก. คิอระฆัง น. ส่วนพระเจ้าตั้งตรง

คอด ต่อองค์พระเจ้าตั้ง (ที่เรียก ระฆัง) กับ

ขอด. กอหอย น. ข้องคอก.

ค็อก น. ที่ล้อมสำหรับ ขังสัตว์. ว. โกง, คด. งอ. ; แขนคอก = แขนโกง.

ท่องอ้อย น. ชื่อการเล่นพนันด้วยทอยอ้อย. ในการเล่น เอาไม้ค้ำกับไม้ที่กลวงท่อนอ้อย. ผู้เล่นด้วยกันตั้งทายว่าส่วนหนึ่งสองแห่งอ้อย ท่อนนั้น — ส่วนบนมีค้ำและส่วนล่างมีค้ำ—เท่า กัน หรือสั้นยาวกว่ากันเท่าไร. ผู้ใดทายถูก หรือใกล้ที่สุดกับความจริงที่สุด. ผู้มีชัยชนะ ใส่อ้อยท่อนนั้นไว้: ถ้าถูกช่วยกัน. ก็แบ่ง อ้อย ท่อน นั้น แก่ กัน. ผู้ที่แพ้ทางใกล้ที่สุด ต้องเสีาค่าอ้อย.

ค็อกคิ ว. ก้าว.

ค็อกนิ น. ไม้ที่ตีทำหินกลบ. ว. หนักไปข้าง หนึ่ง: เหวมีหัวเดียวคอกนึ่งของไว้: เขาอ เรือกันเดียว

ค็อกนิ ก. พุดแตก, พุดประชด. ว. มาก กว่าครึ่ง. เกือบเต็ม, เกือบไป. ค็อกนิขอคิ ก. แกล้งพุดแตก, แกล้งพุดประชด.

ค็อกนิ น. ชื่อเครื่องมือสำหรับทุบและตี. ก. ขายตา ดูด้วยความโกรธ หรือความรักที่ใส่.

ค็อกนิกลอง 256น. ชื่อต้นไม้ไว้ทำยา.

ค็อกนิง ก. พุดด้วยความริษยา. ค็อกนิ

ทอง น. ชื่อนก ร้องเสียงดังกึกก่า.

ค็อกนอย น. ชื่อนกกินปลา อยู่ใน พานนกทะเลสา. 'ค็อกนอย' กว้า.

ค็อกป ก. ถั่ว. วัชยา, ครองง้า, ครองครอง.

ค็อกม น. เครื่องใส่คอกควายสำหรับลากเลื่อน, โกลก กีบียก.

ค็อกม น. ชื่อแมลงเรียกว่า แมลงค็อกทอง, ว. เศษผิดกรรมตา, หลั่งงอ.

ค็อกม ก. น้อมลง, บ่มลง.

ค็อกย ก. รอ.

ค็อกย ว. ข้ำ. เขา: เรือข. 'ไม่รับร้อน' เช่น ค็อกยอยู่ค็อกยไว้: 'ให้เข้กับ 'ไม่' แปลว่า 'สู้' เช่น 'ไม่ค็อกยมี' ให้เข้กับ 'จึง' แปลว่า 'เริ่ม' เช่น 'ประโยชน์ควา' เมื่อเขาถามจึงค็อกยพูด. ค็อกยเต้าน ว. เริ่มสิ้น. ค็อกยขยไว้ ว. 'มีขื่ออยู่' เขามาแล้ว ค็อกคาน, หุเลาข.

ค็อกย ก. รอ, รอท่า. ว. เขา: เนือง, บ่อย.

คะ ใช้หน้าหน้าคำที่ดังด้วยตัวคอ มีความแปล อย่างเดียวกับ คำเต็มนั้น. เช่น คคะคค คคะครอง, คคะครว้ม, คคะครวม, คคะคค้อย, คคะคลา, คคะคลาน, คคะคกล้า, คคะคคี่ คคะคว้าง, คคะควิว้าง, คคะค้อย, คคะคัก, คคะคิก, คคะคัก, คคะคอง, คคะคคัว, คคะคคว้าง, คคะคิร, คคะคิร. ว. จ๊ะ,

ขอรบ. เลื่อนมาจาก 'เจ้าข้า'.

กะไขว้ ฎ.—ไขว้ ฎ. สับสน.

กะก้อย ฎ. เติร์ไม่ขาดตอน.

กะกึ่ง ฎ. ตั้งสน.

กะกน น. หม้อชนะชนิดหนึ่ง, หม้อ
แดงใหญ่.

กะกนอง ฎ. กำบัง, กำบัง.

กะกนึ่ง ฎ. ก. กำบัง, คัดลึง, คัด, นก,
ระตือ.

กะกเน ฎ. กะ, กำหนด, กาศ, หมวย,
ประมาณ.

กะกเนจร [—จอน] ฎ. เห็นวไปบนดิน,
เห็นวคืบไป, เห็นวไปด้วยหาที่อยู่ได้.
(มักจะเขียนมาจาก พจนจร).

กะกเนนัง น. สิ่งที่เป็นเครื่องหมายของ
กรรม.

กะกไน บ. ไน: (ใช้อย่างเดียวกับ 'ไน').

กะกน้า ฎ. คัมภีร์ไป.

กะกนีกิ ฎ. แข็งแรง, ล้ำสัน.

กะกย่นกะยอ ฎ. ยมว้า, หมุนให้ท.

กะกเยอ ฎ. คัมภัก.

กัก, กัก ๐๓๐๓๑๑๑๑ เช่นเสียงฝนตกหนัก;
เสียงหัวเราะ.

กักณะ, กักนัมพร, กักนางค์, กักนาคี

[กักณะ, กักนำพอน, กักนาง, กักนาคี]

ดู กคน.

กักัง ฎ. มี, อัดนอ, แ่ง, ล้างอยู่, กักังคาม

ฎ. มากมาย, กักังเค้น ฎ. โกรธอัด
อันอยู่ในใจ.

กักันฐิ ฎ. (ดู. กักันฐิ) น. ปรม.
ขอต. ข้อ.

กักันฐิ ฎ. น. ชื่อคัมภีร์ประเภทหนึ่งหรือบาย
บาท (ทำนองอัญญา).

กักันเท [กักันตะ] ฎ. (ดู. น. แก้ม, ส่วนทั้งหมด
แห่งหน้า รวมทั้งขมับด้วย (กล่าวเป็นของ
สัตว์ทั่วไปก็ได้ เช่น ของว้า ของม้า ของช้าง)
ต้าม, จ้าง, ฟอง, ฝี่, เสว, ท่อม; ข้อต่อ,
กะตุก; กะเพาะเยี่ยว; เครื่องหมาย, ขุด;
แระด. ฎ. ดิที่สัต, ประเสริฐ. กักันเท

กักราม ฎ. น. หมู่บ้านใหญ่. กักันเท

เทศ, กักันเทประเทศ, กักันเทเทศา

ฎ. น. บริเวณแก้ม, แก้ม. กักันเท

มาลา ฎ. 'ระเบือฝี่' ชื่อไม้พุ่มขึ้นแถว
ตามคอ. กักันเทศิลา, กักันโทยบถ

ฎ. น. หินใหญ่.

กักันโทยบถ [กักันโทยบถ] ฎ. ใน กักัน.

กักัด ฎ. เลือกสรร, ลอก, ถ้ายแบบ; ังดะ; ัง
หรือแน่น, เช่นคักจมูก ห้องคัก. กักัดคักัน

ก. หักข้ง, ต้านทาน. **คัตติง้าง** ก. งด
 บรรลุสิ่งออก, ต้านทาน, หักข้ง, ขัดขืน.
คัตติงักุกิต, คัตติฉาก, คัตติหางเสื่อ
 ก. ถือท้ายเรือ. **คัตติเถื่อติ** ก. ทำ
 ให้เลื่อหลุด.

คัตติเค้า น. ชื่อไม้ดอกชนิดหนึ่ง มีใบไม้เลื้อย
 มีกลิ่น.

คัตติชุน น. เหยือกคัตติคลองเลื้อย.

คัตติมอน น. ชื่อต้นไม้ไร้เท้าชนิดหนึ่ง.

คัตติวั (คัตติวั) ส. ว. ขี่ไปสู่อุทิศ.

คัตติวัระ (คัตติวัระ) น.
 ๓๑. สัตว์ที่คล้ายม้าแต่หางเหมือนวัว.

คัน น. มนต์ที่พูนขึ้นสำหรับกัณฑ์ เช่นคันมา
 ตามของเครื่องใช้ที่ยาว เช่นคันแก้ว, คันเบ็ด
 เป็นลำเส้นรับเรียกของที่มีตามยาวว่า ๑ คัน

๒ คัน. ก. วัสดุที่ห้อยจากเขา. **คันฉ่อง**

น. เครื่องส่องหน้า, บัดนี้เรียกกะงกษา
 มีกรวยสองชั้นสำหรับเอนเข้าออกได้ ใช้ตั้ง
 บนโต๊ะเครื่องแกง. **คันฉาย** น.

เครื่องส่องหน้า, กะงกษา. **คันฉัก** น.

คันใจ, ที่สำหรับเชื่อมวัวและควาย. ที่

เก็บรับใบของขลุ่ย ๖๖ ไม่สืชื่อที่มีหางม้าผูก.

คันชีพ น. เส้นหมักที่นยทหารสะพาย
 แล่งเป็นเส้นคัส.

คัน ก. กั้นไว้, กั้นไว้, แทรกในระหว่าง,
คัน ก. เค้น, บัง, บังคับ.

คันถิ [คันถะ] น. (ส. อุมถ) น. คมกั้ว:

ปม, ขอด. **คันถิชูระ** น. ส. น. การ

เล่าเรียนคัมภีร์ปริยัติ (พระทศศาสนา

สองฝ่าย คือ คันถิชูระ เรือนคัมภีร์พระ

ปริยัติ, วิปัสสนาธุระ เรือนวิปัสสนา).

คันถิจานาจารย์ (น. จนฺถจนาจริย)

น. อาจารย์ผู้แต่งคัมภีร์.

คันพริ (คันพริ) น. ต้นไม้เล็ก ใช้ทำยา

และเอามาต้มน้ำ อยู่ในจำพวกผัก.

คันช (คันชะ) น. ส. น. กลิ่น (เมื่อเป็นคำ

นำหน้าบทสมาส แปลว่าหอม). **คันชกุญ**

น. ส. น. เครื่องอบชนิดหนึ่ง; ห้องอบ, ที่

ประคองของพระพุทธรูป. **คันชชติ** ส.

น. น้หอม. **คันชทรรพีย** ส. น. เครื่อง

หอม **คันชนาที, คันชนาลี** ส. น.

'หลอดที่สอดกลิ่น' คือ จมูก. **คันชปา**

ษาน ส. น. กำมะถัน. **คันชพันธุ**

ส. น. มะม่วง. **คันชมฤค** ส. น.

ชะมด. **คันชมาท** น. ชื่อวามร (พลแห่ง

พระวาม). **คันชมาท** ส. น. ชื่อ

กุเขา. **คันชรส** ส. น. กลิ่นและรส.

คันชวณิ ส. น. พ้อค้ำขายเครื่องหอม.

คันชาหะ ส. น. สม. คันชเคชช
 ส. น. ชะมด. คันชสาร ส. น. ไม้จันทน์.
 คันชสุปี ส. น. ดุคันชเคชช. คัน—
 ราชพี ส. น. 'ผู้ยืนอยู่ด้วยเครื่องหอม'
 คือ ห่อคำเครื่องหอม. คันชาลี ส. น.
 ตัวแตน, ตัวต่อ. คันชโรทก ส. น. ตู
 คันชชล.

คันชา—, คันชโรทก ดูใน คันช.

คันชาธ มี. (ส. คานชาธ) น. ชื่อชาติ
 ชนและประเทศ (อยู่ตะวันออกเฉียงเหนือ
 แห่งมณฑล เปียว และมีนามในบันทึกว่า
 กันทหาร). คันชารายฎูร์ ส. น.
 ชื่อแวนแคว้นในครั้งโบราณชื่อพระปฐมमार
 ปางหนึ่ง สำหรับตั้งในพิธีช้อฝน.

คืบ ว. แน่น. ไม้หลวม. สวมถงไม้ได้.
 คืบขัน ว. จำเป็นที่จะต้องทำหรือจะต้อง
 ต่อสู้ จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้าไม่ทำหรือ
 ไม่ทันท่วงที จะได้รับผลเสียหาย. คืบคั้ง
 ก. เบียดเสียดกัน. แน่นอัดแอ. คืบเค้น
 ว. ลำบาก. ขาดไร่, ขัดข้อง. คืบแคบ ว.
 หนักอึ้งไม่พอกับความต้องการ, ไม่พอกอยู่, ไม่
 พอเคี้ยว, ไม่กว้างขวาง. คืบไฉ ก. อัดอั้น
 ในใจ, ขยายความคิดให้กว้างออกไม่ได้.

คืบแค น. ^๕ ซ่อนกษณิตหนึ่ง.
 คัพภี ดู ครอบ.
 คัพภระ [คับพระ] มี. (ส. คหระ) น. ซอก
 เขา, ถ้ำ, ถ้ำที่เป็นเอง.
 คัพภโทร [คับโพทอม] ดู ครอบโทร ใน ครอบ.
 คัพยุต [คับยุด] (ส. ควฺยุต = โค + ยุต) น.
 มาตราวัด ซึ่งเรียกตามสามัญว่า ควฺยติ (หรือ
 ยาวทั้ง ควฺยติ).
 คัพยติ [คับยุด] (ส. ควฺยติ) น. ตำบลอัน
 มีหน้าเสดสำหรับให้สัตว์กิน, บริเวณ, ที่อยู่
 มาตราวัด (= ๔๐๐๐ พันพระ หรือ ๒ โกรศ
 หรือส่วนที่สี่แห่งโยชน์).
 คัมภีร์ มี. (ส. ว. = คภีร์). น. ความลึก
 (หรือซึ้ง) แห่งสัจย แห่งกระแสเสียงและ
 แห่งอธยาศย มีรวมกันอยู่ในผู้เดียว ย่อม
 เป็นสิ่งที่ลรรเสริญกัน. เพราะฉะนั้น มนลล
 ผู้มีสะคือฉีก กระแสเสียงซึ้ง อธยาศยสม
 จึงได้รบ ขกย้องและวัยชกกันว่า ตรศิมวาร์
 มนตร์แห่งฤคเวท. ไทยเรขาวิเวียกคำวอาณ
 มีข้อความลึกซึ้ง เช่น คัมภีร์พุทธศาสน์
 คัมภีร์ไบเบลุ. คัมภีร์นาท ส. น. เสียง
 ลึก, เสียงก้อง, เสียงคำราม. คัมภีร์ภาพ
 น. ความลึกซึ้ง.

คัต ข. ก. เฝ้า (ใช้เฉพาะเจ้านาย).

คั่ว ก. เอาสิ่งของไม้กะเบื้องหรือตะกั่วตั้งไฟให้ร้อน แล้วคนไปจนสุกหรือเกรียม.

คา น. ชื่อเครื่องจำคอนกัโหษ; ชื่อหญ้าใช้ใบทำเป็นด้ามขลุ่ยกล่า. ก. ขัด, ข้าง, คัดอยู่, ค้างอยู่. คาราคาก่า, คาราคาซัง ว. ยังไม่เสร็จ, ยังไม่แล้ว, ค้างอยู่, ติดอยู่. คาหนึ่งคาเขา ว. 'มีหนึ่งและเขาซึ่งคามืออยู่' เป็นสำนวน เรียก ผู้สักรั้วควายเขามา ซึ่งถูกจับได้พร้อมทั้งหนึ่งและเขาซึ่งอยู่ที่ตัว. หมายถึงว่ามีกำลังมีของกลางอยู่ที่ตัว.

ค้ำ น. ภาว.

ค้ำ, ค้ำขาย ก. ชื่อขาย.

ค้ำคอบ น. งามต้นไม้ ทั้งกิ่งใหญ่แยกกัน.

ค้ำค้ำ ก. เถ่งกล้า.

คาง น. อวัยวะใช้ขบฟันปลาก้างคาง; ชื่อต้นไม้ ใบคล้ายใบถั่ว. คางหมู น. ไส้คนที่ทำให้งอมวม. คางโตน น. ขัดต้นไม้ใช้ทำขา. คางเบือน น. ปลาคล้ายปลาค้าว. คางหมู น. รูปที่ดินที่มีลักษณะเหมือนคางหมู คือมีด้านกว้างข้างหนึ่งสอบเข้ามา๓๖ ชื่อรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายเล็ก.

ค่าง น. สัตว์ชนิดหนึ่งคล้ายลิง.

ค่าง น. ไม้ที่สำหรับให้ต้นไม้เถาขึ้นเกาะ เช่น ค่างพลู ค่างผัว, ก. แรมคั้น; คางอยู่, คัดอยู่. ว. ยังไม่แล้ว.

ค่างกิกิ น. สัตว์สี่เท้าตัวคล้ายคนแต่หนึ่งเป็นหมามหาบของขจร.

ค่างกาว น. สัตว์หน้าคล้ายหมูมีปีกเป็นหนังบินได้ อย่างนก; ชื่อไม้ต้น ชนิดหนึ่ง; ชื่อไม้เถา ชนิดหนึ่งใบคล้ายใบตำลึง.

กาธิ ก. ตู, พัน; ตะแค้น, หมวย. กาดิณ^๕ ก. มุ่งเอาให้โต.

กาถา น. ถี. น. กาทย์. กำประพันธ์ (ไม้ใช้ปลูกแถว สามแถว และขจรแถว. มีใบใบทองพระเวททั้งหลาย, แต่เป็นบทกาพย์ของนิยาย หรือ อาชยาน, เช่นศุนะศปอาชยาน หรือสุพรรณ); ยศราชของหน้าที่ คือ เจ้าราชเสวกาถาหนึ่ง. กาถาพิไ^๕ น. ลาดานิมหาเวสสันดรชาติ มี ๓๐๐ บท เมื่อนำมาเทศน์ให้ครบ จึงเรียกว่าเทศน์กาถาพัน มีแต่ภาษาบาลีสั้น. ความประเสริฐที่มีเทศน์กาถาพัน แม้จะฟังไม่ออก เมื่อให้จบในกัณฑ์เดียวได้ ชื่อว่ามีเทศน์มหาเวสสันดรจบ ถ้าเทศน์เป็นภาษาไทยต้องมีถึงสิบสามกัณฑ์.

กาธิ ตู คราส.

กาน น. ไม้สำหรับ หาบหาม ลึง ของต่าง ๆ

ไม้ที่ตีร่องของหนัก เช่นตามเรือ. ก. กัด
ขาว. ฝัดซู่ ร่องอยู่. คำนห้าม น.
โทษอย่างหนึ่งมีกำหนด ครั้นก็เสีย.

คำน อ. กำม: ก้ม, ก้มหัว.

คาบ น. กิ่ง, ทน. ก. เขาป่าองบัว. คาบ
ชุก น. ชื่อไม้ที่สุกไปยง. คาบศิลา
น. ชื่อไม้โบราณมีเนื้อไม้แข็งคาบศิลาลับ
ลงกับเหล็กให้เย็นไฟเกิดดินหุ.

คาบสมุทร |—คาบสมุทร| น. แดนอันมีชาย
แผ่นดินทั้งสี่ออกไปในทะเล.

คาพยุดิ |คาชยุดิ| (พ. ลาวต: ส. ชยุดิ)
น. ลู ศิพยติ.

คาม ม. (ส. อุม) น. บ้าน, หมู่บ้าน.

คามถะ ม. (ส. อุมถ) น. หมู่บ้านน้อย.

คามจรยา น. 'ขบวนนิยมแห่งบ้าน'

คือ สมภพแห่งพระสมณ. คามชาติ

น. ธรรมเนียมหมู่บ้าน. กัมป. คามชิต

น. ผู้ชนะหน้. คามณิ น. ผู้ใหญ่

ในบ้าน. นายบ้าน. หัวหน้า หรือจามเบ็จ.

คามธรรม น. ประเพณีของบ้าน. คาม

บุรุษ น. หัวหน้าแห่งหมู่บ้านหรือชนบท.

คามพาดชน^{256๘}. ขางกรรจ์. คาม

โกชก. น. นายบ้าน, นายตำบล. ผู้ใหญ่

บ้าน, ตำบล. คามมฤค น. 'สัตว์บ้าน'

คือ สุนัข. คามมูช น. ตลาด. คาม

ยุทธิ น. การจัดการในหมู่บ้าน. คาม

วิธยา น. ดอกไม้บ้าน. คามวาสี

น. ผู้คนในบ้าน. ผู้ซึ่ง ชาวบ้าน คณะ

สงฆ์ฝ่ายหนึ่งผู้อยู่ใกล้บ้าน คือ ฝ่ายที่เรียน

กันคณะ. คามสิต น. ร้อยหมู่บ้าน,

เมือง. คามสิงห์ น. 'สิงห์โตบ้าน'

คือ สุนัข. คามสีมา น. เขตบ้าน

หรือทุ่งคนหมู่บ้าน. คามหาสภ น. พื

หรือมือเงย. คามวิจิตร ม. (ส. อุม

มานตรา น. ระหว่างบ้าน, ละแวกบ้าน

หมู่บ้านอื่น.

คามกะ [คามกะ] อยู่ใน คาม.

คามณีย์ [คามณีย์] ม. (ส. อุมณีย์) น

ผู้ผูกมัด มีหัวช้าง, หมอช้าง, นายสารตี

คามณี [คามณี] ม. (ส. อุมณี) น. ผู้

เป็นใหญ่ในบ้าน. หัวหน้า, นายบ้าน.

คามภีรย์ [คามภีรย์] ส. น. ความลึกแห่งน้ำ

หรือเสียงเป็นคลื่น (ออกจากคัมภีร์ ซึ่งเป็น

คุณศัพท์).

คามินทร [—คอน] อยู่ใน คาม.

คามิก [—มิก. หรือ มิกะ] ม. ส. น. ผู้ไป,

ผู้เดินทางไกล.

คามิ ม. ส. น. ใช้ประกอบท้ายคำอื่นแปลว่า

ไป, ถึง. เช่น นิพพานคามี = ถึงนิพพาน,
 วัฏฏคามี = ไปในวัฏฏ์.

คามปจาร [—ปะจาน] มี (สี่) อุมปจาร

น. อุปจารบ้าน, เขตต์บ้าน, ชานบ้าน.

คายน ๑ ก. คั้นสิ่งของออกจกปาก, คั้น. ว.
 ไม่เกลี้ยง. คายบวเฬ ก. 'คายนกบวณ
 อวณมา' คือ รกแตก.

คายน ๒ ส. น. เพลง, เพลงขับร้อง.

ค้าย น. ที่พักทหระกองหัพ, ที่คั่น, ช้างล้อม.

คายน [—ยล] มี. ส. น. ผู้ร้องเพลง, ผู้ขับ
 ร้อง. คายนกนิษ มี. ส. น. หมุกน
 ผู้ขับร้อง, พวงขับร้อง, ลูกคู่.

ค้ายคิม ว. คล้ายคลึง.

คายน [—ยนหรือ—ยณะ] มี. ส. น.
 การร้องเพลง, การขับร้อง.

คายนตี มี. ก. ขับร้อง, ร้องเพลง.

คารบ [—รบ] ดู ครบ.

การพ [—รพ] ดู การวะ.

การม [—รม] น. ฝ่าปาก, ไวรหาร (ออกจาก
 คม); กระแสเสียง (ออกจาก ขรม).

การวะ [—ระวะ] มี. (สี่. การว) น.
 ความเคารพ^{๑๐๓}/ ความนับถือ.

การยหี [—ไร] มี. ว. ควรดีเยี่ยม.

กาวิ น. กลิ่นเหม็นอย่างหนึ่ง เช่น กลิ่นเนือสด

ปลาสด; ใช้พูดแทนความเสียหายก็ได้ เช่น
 คนนี้มีควา.

กาวิ น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งไม่มีเกล็ด.

กาวิชะ (เลื่อนมาจาก กาวิ ไนมคร) น. วั
 ฒ์ผู้, พ่อโค.

กาวิ มี. น. วัฒ์เมือ, แม่โค.

กาวิตุ ดู กัชชติ.

กาหิถ มี. ส. น. ผู้จับ, ผู้ถือ, ผู้ยึด.

กาหะ ดู คำห่า.

คำ ๑ น. ทลง.

คำ ๒ น. เสียงที่พูด; คำชนิดหนึ่งๆ อย่างใน
 วจีวาทะ: บทละครที่ร้องสองวรรค; เป็น
 กำบอกจำนวนของเนื้อของนิพนธ์ เช่น คำคำ
 หนึ่ง, ทมากคำหนึ่ง; ชื่อต้นไม้ใช้ปลูกข้อมผ้า
 ต้นเสด ก็เรียก. คำจิรัฐ น. คำหนัก
 เป็นคำที่ใช้ในการแต่งฉันท์ ได้แก่คำที่มีสระ
 ยาว หรือสระสั้นแต่มีตัวสะกด. คำตาย
 น. เสียงสระสั้นที่ไม่มีตัวสะกด และเสียงใน
 มาตวร ก็ กัด ถับ. คำเป็น น. เสียง
 นอกจากคำตาย. คำลหุ น. คำมา
 ที่ใช้ในการแต่งฉันท์ ได้แก่คำที่มีสระสั้น
 ไม่มีตัวสะกด.

คำ น. เสียงวันจันทร์คติ เช่นว่า คำหนึ่ง สอง
 คำ: เวลากลางวัน, เวลามืด.

คำ น. ช้างหนุ่ม เรียกว่า ช้างคำ. ก. ชุน, ยัน.

คำจู่ ก. ยันไว้ไม่ให้ล้ม. หรือเบียดกัน

เข้ามา อุดหนุน. บังคับ. คำชู ก. อุดหนุน.

บำรุงไว้ให้ดำรงอยู่หรือไว้เจริญขึ้น.

คำแกง ก. ซ้ำกล่อม. ว. ซ้ำเสี้ยน.

คำนวน (ม. ส. ชุน) ก. คัดเลือก. นัย
โดยวิธีเลือก.

คำนวล [--นวน] ตู ทวน.

คำน้ำ ก. ทำความเคารพ.

คำน้ำ ตู คัด.

คำน้ำ ตู ค้าง.

คำนุณ ตู ชุน.

คำโบล [--โบล] ก. ลูบได้.

คำเพลิง [--เพลิง] ข. น. ปั้น.

คำฝอย น. ซ้อมต้นเจ้าศรีองค์ยา.

คำกรน ก. ร้อง, คำราม. กะหิม. ตวง.

คำกรบ ตู ทวน.

คำกรม ก. ทำเสียงขู่, เสียงกะหิม.

คำแหง ตู ก้านแหง.

คำโอง ๑ ข. น. คนออกอ้าง, คนโอ้อวด.

คำโอง ๒ น. เนื้อตัวผู้.

คิกิ ว. ซิกซ์ 03/สัพพอกถัม. อ. เสียง
หัวเราะเบาๆ.

คิชณะ ม. (ส. ชุณ) น. แร้ง. คิชณ

กัญ ม. น. กุญแจยอดเหมือนแฉ่ง อยู่
จังหวัดราชบุรี

คิต ก. นึก, คำนึง, ระลึก, ตรึงตรอง. คิตถึง

ก. ถ้ำถึงถึง. คิตร้าย ก. คิดทำร้าย.

คินี ม. (ส. ชุณ) น. พี่.

คิมหะ ม. (ส. ชุณ) น. กุดร้อน.

คิมหานะ ม. น. กุดร้อน.

ศิริ [--ไชศิริ หรือศิริ คัมภีร์] ม. ส. น. กุษา,
เนน, โดก, จอมระบอบ. ศิริกรรมภา

น. 'เมืองเขา' แปลว่า 'เมืองแก้ว' คือแผ่นดิน.

ศิริกัจฉป น. เต้าเขา. ศิริกานน

น. ป่าบนภูเขา. ศิริคูกา น. ซอกเขา.

ศิริจักรพรรดิ น. 'ราชาแห่งภูเขา'

ชื่อเขาหิมลัย. ศิริชาติ น. เทือกเขา.

ศิริทวาร น. ทางเข้เขา. ศิริชาติ

น. ซอกภูเขา. ศิรินคร น. 'เมืองเขา'

ชื่อเมืองในทวีปอาบ (ใน ปัจจุบัน เรียก
ว่ากินนาร์ Ginnar). ศิริโพธิ์ (ส.

สิรินทร) น. เขาหลวง, เขาใหญ่. ศิริพรช

น. 'เมืองเข้เข้' ชื่อเมืองหลวงแห่งแคว้น

มช ชื่อ กรุงราชคฤห์. ศิริสาร น.

เหล็ก, สังกะสี.

ศิริเมฆุตี น. ชื่อช้างของพระยามาร.

ศิริ ตู ศิริ.

กีลานะ ม. (ส. กุลาน) น. ผู้เจ้าเข้า.

กีลานบัจฉิม ม. น. บัจฉิมสำหรับคนเข้า.

วัตถุเป็นเครื่องอาศัยของผู้เจ้าเข้า. กีลาน

เกีเสษ ม. น. ยาปรุงสำหรับคนเข้า.

กี) กิ. น. ไม้สำหรับแทงมัลลิสอด.

กี) น. กะตุลเป็นวงโค้งอยู่บนหลังคาร. มีที่ข้างลอบเป็นลวด กำสำหรับประทอนวันที่ต่าง ๆ. เรียกชายที่หันป็นลวดในใบพวงว่า พยลวด. กีกิงไนง น. ชื่อลายกนกบนคู่มือโค้งอย่างคว้านระฆัง.

กี) ว. ขอน, เลี้ยว, เหมของคู่.

กิติ, กิตติกะ [กัต, กัตตะกะ] ม. ส. น. เพลงขับ, การขับร้อง. กิติศาสตร์ น. วิชาขับร้อง. กิตาจิวิปี น. ตรีในกาขับร้อง.

กิติ, กิตติ น. ส. น. เพลงขับ. การขับร้อง. กิตติสูตร น. สูตรที่ประกอบเป็นมาตราแห่งคีต.

กิบ ก. หนึ่ม.

กิม น. เครื่องมือชนิดหนึ่งมีขาคล้ายกรรไกร และมีปากสำหรับคีบของต่างมือ ทำด้วยเหล็กหรือไม้.

กิม) ดู กิริ. 06/03/2566

กิม) [กิมะ] ม. (ส. กิม) น. ลวด, กำไม้เข้า.

กิม) ม. น. ก. ลูกกลิ้ง.

กึ่งไว, กึ่งไวกะ [กึ่งไว.—กะตะ] (ม. คือวชช,

คือวชชกะ ส. ไกรเวช, ไกรเวชถ) น. เครื่อง

ประดับคอ, ผ้าคลุมรอบคอ.

กิกิ) ว. อึ่ง, สันห้, กำจับ, ชักห่ม.

กิกิ) กิกิ) ว. ร่มห่ม: ซึ่งรวมกำลังของคนมารวมกำลังกัน. แห่งมรณ.

กิกิ) น. กำ. เวลาตั้งแต่ตะวันตกไปจนสว่าง. ก. กลับมา, ส่งกลับ.

กิกิ) น. อัศวินเท่า เท้าสิบสอง นิ้ว เป็นคืบ. เท่ากับหนึ่งในสี่ของหนึ่งเมตร. อัศวินชื่อว่า (ค.) ก. เขยิบไปอย่างสัตว์บางชนิด เช่น นก และ หนอน.

กิกิ) ก. เป๋น, เท่ากับ. ส. เท่ากับ, เหมือนกับ, เหมือน, ใต้ใต้.

กิกิ) ก. ไหมระลุ, ไหมระงม, ไหมกรัน.

กิกิ) น. เกือบๆ. ที่ซึ่งนักโทษ. ก. บ่อเจ้าลงให้สัตว์กิน. กิกิ) ก. นั่งเอาเข่าลงยันพื้น. กูกิกิลาน ก. คลานด้วยกิริยาที่ยอมตัวลงให้เคี้ยว.

กูกิกิ) ว. ชู, คำราม.

กูกิกิ) น. ชื่อเพลงปี่พาทย์อย่างหนึ่ง.

กูกิ) น. ชื่อไม้เลื้อยที่ทำยา.

กูกิ) ว. ตกลง, ตรนพทำนอง.

กูกิ) น. ส่วนโค้ง ของ ผัง น้ำที่ตรงกันข้าม กับ

แหลม. ว. ขาว, อ้อม. นาม: ตลอด
ไป. ดู กุขด้วย.

คุษา ดู คุพ.

กฺุณ ^{กฺุณหรือกฺุณะ} ใ. ติ. น. สาณ. เรียก.
เค็ม. พวง. สายขนุ. สายขอ: เท้า. ครั้ง
(ในเมื่อมีสิ่งขยาคุณค้ำหรือผู้นำ เค็ม พริกขี้
= สองเท้า. ตรีคุณ = สามเท้า: ภาว: กุณ
(ในวิชาเลข): ส่วน. ชนิด: อนุป. วิธ
ประกอบ: ลักษณะ (ที่หรือซึ่งได้). กุณ =
ลักษณะดี. ทรุณ = ลักษณะชั่ว. เครื่อง
หมาย. สมบัติ: ความดี. ส่วนที่ดี. คุศก.
ประเสริฐ. โกลมาใช้หมายถึงความดีก็อย่าง
หนึ่งว่า อาถรรพณ์ คือ พริ้งพราวดีก็มีดี
โดยสกลสิ่งใดสิ่งหนึ่งเขาในตัว หรือฝังรูป
ฝังรอย เรียกกันว่า ประทำคุณ. ผู้ถูก
เรียกว่า บุคคล: คำที่ใช้เรียกนำหน้าชื่อ
บุคคลในภาษาไทย เพื่อแสดงความยกย่อง
เช่นว่า คุณวงศ์. คุณศิริ. กุณศิรีย น.
ส่วนทั้งสามแห่งปกติ (เมื่อ สัตตว = ความดี,
รชัส = ความกำหนัด. ทมัส = ความมีดี).

กฺุณธิธรรม น. ธรรมคือความดี, ความ
ดีหรือหน้าที่อันมีอยู่เอง เช่น ธรรม
เป็นธรรมและหน้าที่ของพระราชา. กุณ
นิธิ น. 'ผู้มีกลิ่นแห่งความดี' คือคนที่ดี

กฺุณพจน์^๑ ดู กฺุณพจนะ. กฺุณราศี น.
'ผู้มีความดีเป็นอันมาก' นามพระศิษ. กฺุณ
ถึ^๒ลักษณะ น. เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้
เห็นความดีในสัตว์คน. กฺุณวาจนะ น. 'คำ
อันชี้ถึงคุณ' คือ คำคุณหรือวิเศษณ์. กฺุณ
วิศิษ น. ความดีต่างๆ. กฺุณวาฑณะ
ว. ผู้จับผู้ด้วยคุณ. กฺุณวาจาณี น.
ความเจริญด้วยความคิด. กฺุณศัพท์ น.
เสียงดีแห่งภาษา: คำคุณ หรือ วิเศษณ์.
กฺุณเสตุดี น. การสรรเสริญความคิด,
การยกย่องดี. กฺุณสัมปดี น. ความ
ดีใหญ่ยิ่ง ความดีเต็มที่. กฺุณาภิร น.
บ่อ หรือ ที่รวมแห่งความคิด, ผู้ประกอบด้วย
ความคิดทั้งปวง. กฺุณาณมัย ว. มั่งคั่งใน
ความคิด. กฺุณาธิป น. 'เจ้าพระคุณ' คือ
พระราช. กฺุณาภาส น. ลักษณะคล้าย
กลิ่นกัน. กฺุณาถัย น. ที่อยู่แห่งลักษณะ
อันดีทั้งหลาย' คือ ผู้ประกอบด้วยความคิด
ทั้งปวง. กฺุณูปการ, กฺุโธเปการ น.
การอุทหนุนทำความคิด.

กฺุณา— ดูใน คุณ.
กฺุณูปการ, กฺุโธเปการ [—ประกาศ] ดู ใน คุณ.
กฺุติ ว. คุ: งอ: ฆัดลงไป.
กฺุติพะรัต น. ชื่อโรคอันเป็นพิษเผสรเร็วถึง

แล้ว ทำให้แผลนั้น บาน เหวอะหะ ออกมี
กลิ่นเหม็น เป็นเม้มแผลให้เกิด แผลอื่น
จำพวกเดียวกันพุดออกไปอีก.

คุตต์ ม. (ส. คุปต) ก. รักษา, ปกครอง.

คุตติ [คุตติ] ม. (ส. คุปติ) น. การรักษา,
การปกครอง.

คุน ว. เคย, เชื่อง, สนิทสนมกัน.

คุป ม. ส. ก. รักษา, ปกครอง.

คุปต์ ดู คุตต์.

คุปติ [คุปติ] ดู คุตติ.

คุม ก. ดูแล, ระวัง, รักษา, ปกครอง; จัดเข้า
ระเบียบ; รวมเข้า. คุมแก้ไข ก. ผูกใจจร.

คุม น. นกตัวเล็ก ๆ อยู่ตามพื้นดิน, ไม่อยู่
บนต้นไม้.

คุม น. บ้านผู้ว่าราชการเมือง, วัง, ก. ระวัง,
ป้องกัน, ปกครอง. คุมเกรง ก. ปกครอง
ไว้ให้คนอ่อนเกรงกลัว. คุมครอง ก. ระวัง,
รักษา. คุมแก้ไข สัน. จนถึง.

คุมดีคุมร้าย ว. มีใจไม่ปกติ, บางคราว
ดี บางคราวร้าย, ตีบ้างร้ายบ้าง.

คุมพี ม. (ส. คุลม) น. พุ่มไม้, ป่าทึบ,
ดง; หมู่ใหญ่/สองทัพ.

คุย น. ชื่อต้นไม้ ไม้หอมมีสีแดง, ใช้ทำยา
ได้. ก. พุดกัน, สมนานกัน.

คุย ก. เชื้อ, ชุด, ตะกั่ว.

คุยห [คุยหะ] ม. น. อวัยวะที่ลับ, ลับ, ซ่อนเร้น.

คุยหรัศย์ [—หระหัด] น. ความลับ
ที่ควรซ่อน.

คุริ ว. โกล

คุรุ ม. ส. น. ผู้สั่งสอน, ครู. คุรุกรรม
น. กิจหรือหน้าที่แห่งครู. คุรุกัณฐี น.

นกข. คุรุรัตน์ น. 'พลอยแห่งพหูสบัติ'
คือบุษราคัม. คุรุวาร น. 'วันครู' คือวัน

พหูสบัติ. คุรุศิษย์ น. 'มีชื่อเป็นที่เคารพ'
คือเขาหิมालย์. คุรุโศกานล น. ใฝ่คือ

ความโศกหนัก. คุรุเสถียร ว. มั่นคง.

คุลา ๑ ม. น. เม็ดต่อม, เม็ดฝี, ผิว.

คุลา ๒ น. ชื่อคนชะนิดหนึ่ง.

คุลิกา ส. น. ลูกกลม, ไข่แมงกต.

คุติกำ น. เครื่องยาวอย่างหนึ่ง คือประวัติที่
เกิดในสัตว์มีตางและถึงเป็นต้น.

คุติ ส. (ม. คุพี) น. ลูกกลม, ลูกคลื่น. คุติ
กริษา ส. (ม. คุพีกริษา) น. การเล่นคลื่น.

คุติการ ส. ก. ทำให้กลม, ทำให้เป็นก้อน.
โทษ ไขว่ลุดกเดลาเข้าด้วยกันแล้วเป็นก้อน.

คุห [คุหะ] ส. น. ชื่อพญาแห่งหมู่เณร
สหยาของพระราม (ในรามเกียรติ์เรียกว่า

ชุนัน); ชื่อเรียกพระสกันท (การตีเคย).

คูหาพระนิเวศ น. 'พານะราชของพระ
สกันท์' คือ นलयง.

คูหา มี. ส. น. ที่ลึก, โพรง, ถ้ำ; หัวใจ.
ไทยเราพูดเป็น คูหา และหมายความว่า
ช่องเวงเข้าไป หรือประตูที่มีโค้งเบงบน.

คูหาจร ว. ซิ่งไปในที่ลึก คือในหัวใจ.

คูหา मुख น. มีปากกว้าง, มีปากอ้า.

คูหาศรัย น. ผู้อาศัยในที่เร้นหรือในถ้ำ; ผู้
อาศัยในหัวใจ คือใจ.

คูพี [คูน หรือ คุดะ] มี. (ส. คฺพา) น.
น้ำข่อย, น้ำตาล; ลูกกลม; โกละ; ก้อน,
คำเข้า.

คู น. ที่ตั้งซึ่งขุดเป็นคลองเพื่อล้อมที่บ้นเมือง
หรือหมายเขตต์แดน ปั้นต้น, คลอง. ก.
กิริยาที่นทบางชนิด เช่น นนขา หรือนท
พิลาญ) ทำเสียงอย่างหนึ่ง.

คู ว. คมขามกับคู้, สอง, หารถขสองไม่มีเศษ
ผิวหรือเมือ, เคียง. คูเคียง น. ผู้ที่เข้า
ถรวบนนทคีร์คู้ไป คนละข้าง ของ ราชยาน,
ผู้ไล่เลื้อกัน, ผู้เสมอกัน. คูโค น.
'คูควรแก่โค' หมายความว่าถึง นาทที่ต้อง
เสียค่ามาตามหน้าโฉนดทุก ๆ ปี ผิดกับ
นาฟ้างลอย ซึ่งต้องเสียค่านาแต่จะพาจะ

ในปีที่ปลูกเข้า.

คู ก. งอ, คด, โกง.

คูณ (มี. ส. คฺณ) ก. ทน, ทำให้มากขึ้น
ตามส่วน.

คูณ มี. ส. น. ขี้.

คูณ น. ผักชนิดหนึ่งคล้ายบอม; ต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ดอกเป็นช่อยาวสีเหลือง.

คูหา ดู คูหา.

เค็, เค็เก็ ก. ล้ม.

เค็จัน (มี. คจฺณ) ก. ไป, ถึง.

เค็จวิ [—จอน] ดู คจฺนจวิ.

เค็นทชะ [เค็นทะ] มี. น. ลูกร้าง.

เค็น ก. บ้าง, คั้น, เน้น, กดลงไว้).

เค็มี ว. รสอย่างหนึ่ง เช่น รสเกลือ; นมาด,
เถ่ง (เป็นคำเปรียบ).

เค็ย, เค็ย [เค็ย, —] น. กุ้งตัวเล็ก ๆ
สำหรับทำกะปิ. ว. ชิน, คุ่ม; ก้อน.

เค็ริง [เค็ริง] ว. อีกที, อีกก้อน. เค็ริง
ค็ริง ว. อีกทีและสนทนนาน.

เค็ริง, เค็ริงค็รัต [เค็ริง, —รัต] ว. ชื่อ
ธรรมเนียมจัด, ดี.

เค็รีย [เค็รีย] น. ขนที่ขนตามแก้ม หรือ
ขากรรไกร.

เกล้า [เกล้า] ก. รอ, คอย.

เกล้าระหัด น. ไชค. (มี. กห: ส. ครห)

การจับ, การยึด, การรั้ง: 'ผู้จับ' คือ

ราษฎร: คำเรียกตัวเว้าตรง ตามที่จับหรือยึด

ไชคแห่งคณที่ภรรยาน: คัด พระอาทิตย์,

พระจันทร์, พระอังคาร, พระพุธ, พระเสาร์,

พระพฤหัสบดี, พระราหู, พระศุกร์, พระเกตุ)

ตามประจำขั้วโลกที่เรียกว่า เกล้าระหัด: จะเข้:

ขั้วคี่: การจับอาทิตย์และจันทร์, ครวส,

อุปราช, ไทรที่คำนวณไชคชาตาคณ ช่อมถือ

ดาวพระเคราะห์เป็นหลัก เพราะเหตุนี้ คำ

เกล้าระหัดไทยจึงหมายความว่า ไชค เช่น

เกล้าว่า เกล้าระหัด ก็แปลว่า ไชคดี.

เกล้าระหานายก น. 'ประธานของดาว

เกล้าระหัด คือพระอาทิตย์. เกล้าระหเนม

น. พระจันทร์. เกล้าระหบด น. ค

เกล้าระหนายก. เกล้าระหป้าชา น.

'กรรตุการนุเบียง' คือ คราส หรือ อูปร่าง.

เกล้าระหโกชน น. ม้า. เกล้าระห

บูยรี น. อุปสรรคเบี่ยงพวดาวเกล้าระห.

เกล้าระหาราช น. พระอาทิตย์, พระ

จันทร์, ครพฤษภัสสมดี, เกล้าระหวิจาร

น. นักปราชญ์ทางดาว. เกล้าระหารา

น. 'หลักของดาวเกล้าระหัด' คือ ดาว

ประจำขั้วโลกเหนือ.

เกล้าระหัด [เกล้าระหัด] (มี. กห: ส. ครห)

น. เครื่องอวัยวะซึ่งสมมติกันว่า อยู่ระหว่าง

กะเพาะอาหารและลำไส้ (ลำไส้เล็ก หรือ

ส่วนหนึ่งของลำไส้ที่นำตัวขี้ขอยอาหาร และ

กระทำเขวามารุ่นมาง้างถ่าย ให้งัดเกิดขึ้น

ตามเขวามารุ่นมาง้างถ่าย ให้งัดเกิดขึ้น

(เช่น สัตว์ของเกล้าระหัด แปลว่า มีครรภ์

เป็นทีล่อปลิวสนธิอันหมดจด).

เกล้าระหัด [เกล้าระหัด] ว. ตั้ง, จัด.

เกล้าระหัด [เกล้าระหัด] น. ครวส, ครุ: ก. บึง.

เกล้าระหัด [เกล้าระหัด] น. เต่าไม้, เขื่อสาช, วงศ์

วานร: ผลกล้วยที่รวมกันอยู่ทีละวง มีใบ

ต้นไม้ที่เป็นเต่าไม้ เกล้าระหัด, เช่น มะกั่ว

เกล้าระหัด, มะม่วงเกล้าระหัด, ขมิ้นเกล้าระหัด, ก. ไม้

เกล้าระหัด: ไม้มีกระดูก. เกล้าระหัดเขา น.

เกล้าระหัด. เกล้าระหัดลิ้นไม้ น. ทำ

เกล้าระหัดชนิดหนึ่ง.

เกล้าระหัด [เกล้าระหัด] น. สิ่งของ ของที่เขานำ

เกล้าระหัด: ของที่โรง หรือ ทำขึ้นสำหรับใช้

เกล้าระหัด เช่นเครื่องรถ, เครื่องเรือน, เกล้าระหัด

เกล้าระหัด น. สิ่งของที่พระเจ้าแผ่นดินทรงใช้

เกล้าระหัด, เกล้าระหัดไม้ น. อวัยวะ

เกล้าระหัดของสัตว์ เช่น ตับ, ไต, ไข่ ฯลฯ

และทวายเป็นต้น. **เครื่องบิน** น. ตัว
 ไม้ที่พุ่งเป็นหลังควาร้อน. **เครื่องบิน** น.
 อาวุธขานซึ่งหนักกว่า อาวุธ ใต้แก่เครื่อง
 บินเล็ก เครื่องบิน กระต. **เครื่องแบบ**
 น. เครื่องนุ่งห่มที่กำหนดให้แต่งตามวิธี
 กันพระหรือหมู่หนึ่ง คณะหนึ่ง. **เครื่อง**
ผูก น. เวชชาวิธีที่ใช้ผูกด้วย ขวดย
 เป็นต้น คู่กับเรือนเครื่องสับ. **เครื่อง**
มือ น. สิ่งของสำหรับใช้ทำการงาน เช่น
 ส้อม ขวาน เต๋อช. **เครื่องราง** น.
 ของที่ถือกันว่าป้องกันอันตราย, ถึงแม้มีออก
 พันไม้เท้า เช่น เหล็กไหล. **เครื่องวาง**
 น. อาหารที่เจกนยเสวยในเวลาว่าง (ตามเป็น
 ของคนสามัญ เรียกว่าของว่าง). **เครื่อง**
ตีบ น. เวชชาวิธีที่ใช้ตีบปากไม้ **เครื่อง**
ส้าง น. เครื่องตีต, ตี, ตี, เป่า, ฯลฯ.
เครื่องสูง น. ของใช้สำหรับประดับ
 เกียรติยศ เช่น มวยฉัตร, พัดโบก, ขวดย,
 กลิ่งกลด.

เคล่ง [เคล่ง] ว. ขานลง, หย่อนลง.

เคล็ด [เคล็ด] น. พิธี, ลัทธิ. ก. ขัด.

แดง, เคล็ด 3/2566

เคล้าน [เคล้าน] ก. ขยับ เคลื่อน.

เคล้า [เคล้า] ก. ระลึกล้อเข้ากัน, ลุก.

คลอเคล้า.

เคล้าเคลียง [เคล้าเคลียง] ก. ลุกคล้า, คลอเคล้า.

เคลือบเคลิ้ม [เคลือบเคลิ้ม] ก. หลงลืม,
เคลอเคลดี.

เคลิ้ม [เคลิ้ม] ว. หลงไป, หลงไป,
ลืมสติ, ขาดสติ.

เคลียดเคลียง [เคลียดเคลียง] ก. เคลียดเคล้อม,
ปลอญโยน.

เคลือบ [เคลือบ] ก. เคลือบ, ขอบขอบ
ไป: เคลือบ, ผิด: ไม้เคลือบ.

เคลือบ [เคลือบ] ก. ทาด้วยน้ำยาเคลือบให้
ความเรียบร้อยให้หน้าตา และสวย เกาะติดภายใน
นอก คล้ายลวดลาย. **เคลือบเคล้ง** ว. มี
ของเคลือบอยู่ภายในเคลือบให้เป็นที่ลื่นลื่นอยู่ คือ
ลวดสลัก, เคล้งว้าง, ระแวง. **เคลือบ**
เคลือบ ว. มีของเคลือบอยู่ภายนอกปิด
ไว้ คือ ไม้เคลือบ, ไม้เคล้ง, ไม้เคล้ง.
เคลือบเคล้ง ว. มีของเคลือบอยู่ภายใน
นอกให้หยาบซ่อนอยู่ คือ มีลวดลายซ่อนอยู่
ไว้ให้เป็นที่ลื่นลื่น.

เคว้ง [เคว้ง] ตู, ตวง.

เคท [เคท] น. ตี. น. เค็ด, ห้อย.

เคทเทอ [เคทเทอ] น. ขะมด, เคทเทอ น.

เคทเทอ [เคทเทอ] น. ขะมด, เคทเทอ น.

ใกล้เรือน.

เคหา สุนัข.

เคหาปวัน [—ปะวัน] ดุใน เคหะ.

เคหะ ว. เก้อ, เบิน, ไม่เข้าห้วงเข้าที่.

เคี้ยว น. ชื่อนกจำพวกหนึ่ง คือ เคี้ยว, เคี้ยวแมว:
เหตุ, ต้นอ่อน, หัวข้อ, หลัก, รอยเคี้ยว,
มูลเคี้ยว. ว. เก่า. เคี้ยวเงิน, เคี้ยวมูล
น. ต้นข้อควม, รากเคี้ยว.

เคียวพิ ศู ตราวะ.

เคี้ยวสนามหลวง [—สนาม หลวง] น. กรม
การปกครองนคร (ใช้สำหรับมณฑลพายัพ).

เคี้ยว ก. ตีเบาๆ ก่อ. ว. พุดให้รู้ท่า.

เคี้ยวแเคะ ก. พุดทะเลอม, พุดเกี้ยว.

เคี้ยว ว. ใกล้, ชัด.

เคี้ยวดี ก. เคี้ยว, โกรธ, ขง.

เคี้ยว น. ผูก, พาด, พัน, โปก, คาด, คลุม.

เคี้ยว ก. ไหว้, ก้ม, หมอบ, กราบ.

เคี้ยว น. ไม้ชนิดหนึ่ง: ชื่อเครื่องมือ
ของช่างทำ หวี ทำด้วยเหล็ก มีคมเป็นซี่ๆ
ใช้แต่งซี่หวี.

เคี้ยว (มี. ทิวา) น. คำพูด.

เคี้ยว น. องค์ของสัตว์เข้า และ ท้าว รูป เป็น
วงโค้ง.

เคี้ยว ก. สัมให้งวด. เคี้ยวขึ้น ก.

พยายาม ต่อสู้หรือแข่งขันด้วยความกล้าหาญ.

เคี้ยวเขี้ยว ก. ทำให้ขื่นเคี้ยวได้ความ
กล้าหาญ, บั่นคนให้ได้ ความกล้าหาญ: พยายาม
ให้ทำตามด้วยความกล้าหาญ.

เคี้ยว ก. บดให้ละเอียดด้วยฟัน.

เคี้ยว ว. งม.

เคี้ยว ก. โกรธ, เคี้ยว, ระคายใจ. เคี้ยวตา
ก. ระคายตา, ร้าตาญตา.

เคี้ยว น. ชื่อต้นไม้หลายชนิด ก่อ แคขาว,
แคแดง, แคแสด, แคป่า, แคดอก.

เคี้ยว ว. ใกล้, เคี้ยว: เก่าแก่.

เคี้ยว น. ชื่อเครื่องแป้ทำด้วยไม้ทรง.

เคี้ยว ก. แกล้ง, ขื่น. เคี้ยวแเคะ, เคี้ยว
ไต้ ก. 'ขื่นแเคะไต้' คือ เข้าซึ่งจะให้
สมประสงค์.

เคี้ยว ก. เคี้ยว, คับใจ, เข้มแข็ง, ชัด, คัด เช่น
เคี้ยวคอ = คัดคอ.

เคี้ยว ว. ไม้กว้าง, มีส่วนกว้างน้อย.

เคี้ยว น. ริม, ขอบ, ฝั่ง.

เคี้ยว [แคว] ก. ผูก.

เคี้ยว [แคว] น. ไม้เล็ก ๆ สำหรับนั่งมีรูป
เป็นสี่เหลี่ยม: คานหามชนิดหนึ่ง.

เคี้ยวคิ่ง [แควคิ่ง] ก. คับคั่ง, มาก.

เคี้ยว [แคว] น. ชื่อหอยทะเลชนิดหนึ่ง:

ภาชนะสำหรับต้มน้ำ หรือต้มน้ำ มีด้าม
ยาว: ชื่อของในหมวกจตุรพักตนา.

แคะ [แคะ] ว. เล็ก. แกร่น.

แคะง [แคะง] ก. ระวัง. สงสัย: เลี้ยง,
ไม่ตรง.

แคะน [แคะน] ว. ขาด. ไร้. ขัดสน. ไม่
มีพอ: หมิ่น.

แคะถัว [แคะถัว] ก. ผลาญ. พลาด. ผิด:
รอดไป. พันไป.

แคะถั่วโคลง [แคะถั่วโคลง] ว. ร้องไว,
ขำขาน.

แคะว [แคะว] น. แยก. ทาง. ทางที่แยกไป:
ลำน้ำที่แยกไป.

แคะวัก [แคะวัก] อ. เสียงผ้าขาด.

แคะวัง [แคะวัง] ก. คด. หมุนเป็นวง. คู
กว้าง ต้ว.

แคะวั้น [แคะวั้น] น. ประเทศ. เขตต์. แดน.

แคะ น. ชื่อถิ่นชาตหนึ่ง. ก. แคะออก. ควัก. ใต้.

แคะไค้ ก. ขักกลางอย่างละเอียด.

โค น. ส. น. วัว. ผู้งว่ว: สิ่งซึ่งมาจากโค ก็อนวม,
หนังเป็นหนัง: ตา: รัศมี, พระอาทิตย์:
พระจันทร์ 36/ฟ้า: 25 ม้า: น้ำ: อารมณ์: ตา
(ดวงตา): จำนวนล้าน: สายฟ้า: ขนตามร่าง
กาย: แผ่นดิน: เมฆ: คำพูด: พระสรวิชาติ

(เงินเมวจาก). โคภูต น. ผู้งโค. คอกโค:
ตำบลบ้านบนฝั่งแม่น้ำยม (ที่อยู่ของพระ
นนท์และของพระกฤษณ์ในเวลาประชมวัช).

โคกลาน น. ต้นไม้ใช้ทำขา. โคฆาต
น. ผู้ฆ่าโค. โคฆาต น. หูฆ่าโค.

โคจร น. ทางไปสำหรับโค: แวง. หึ่งที่
ทำงาม. ที่อาศัย: อารมณ์ที่สัมพันธ์ทางใจ.

สิ่งที่้อมหรือข้อม: การเคี้ยวแห่งแห่งตามเคี้ยวที่
จากถักนและจากถัก. โคจรคาม น. น.

บ้านสำหรับเที่ยววัดขนาด. โคจรภูมิ
น. ส. น. สนามหญ้าเลี้ยงสัตว์: ที่คุมด้วย

อาหาร. โคจรยาน. การเอาข้อมเป็นโค
คือกั้นลมเอาปลอกอาหารกิน. โคชุต น.

เขี้ยวโค. โคชีพ น. ผู้มีการเลี้ยงชีวิตเนื่อง
ด้วยโค. โคตม, โคตมะ น. ชื่อพืชที่มี

สกุลแห่งองค์ศรีส: ชื่อสาวกผู้ใหญ่ของพระ
มหาวิระ (ในศาสนาเชน): นามพระวงศ์

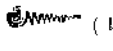
(นามสกุล) ของพระพุทธเจ้า. โคตร น.
โรงวัว. คอกวัว. โรงสัตว์: ครอบคอกวัว. ขาด.

เชื้อสาย. วงศ์. สกุล: นามสกุล: ชื่อ: หมู:
ป่า: หุง: ร่ม. ลัทธิ: กุษา: เมฆ: ถนน.

โคตรเทวดา น. เทวดาประจำสกุล.
โคตรนาม น. นามสกุล. โคตรภู

น. น. บุคคลผู้ตั้งอยู่ในญาณซึ่งเป็นลำดับ

อโณมวาท: พระสงฆ์ที่มีขนบธรรมเนียมต่าง
 จากธรรมวินัยแต่มี แต่ยังมีชื่อตนว่าป็นสงฆ์
 อยู่. โคตรกัญญาณ น. น. ปู่ชญาที่
 อยู่ในลำดับอริยมรรค. โคตรกฤษณ์
 น. น. พระสงฆ์ที่ไม่เคร่งครัดวินัยศาสนาแต่
 ยังมีชื่อตนว่าป็นภิกษุสงฆ์อยู่. โภทิม น.
 ผู้ชนะนะ คือ ล่วงทั้งฟ้าและดิน. โภทรีพี
 น. ตู โภทศ. โภทาวรี น. 'ผู้ให้ไม้
 หรือโค' ชื่อแม่น้ำในประเทศทมิฬนคาบ
 (the Dekkan). โภโทท น. นบโค.
 โภทณ น. ผุ่งโค, หมูโคกระบือ.
 โภทกรรม น. 'จารีตรนแห่งโค' คือ การ
 เหมกนโดยเปิดเผน. โภทนี น. 'ผู้รับนมไว้'
 ก้อชนัยาก. โภทนีม น. 'กวนแผ่นดิน' คือ
 เข่าสาลี. โภทนาค น. โคตัวประเสริฐ.
 โภทนาถ น. โคผู้คนเลี้ยงโค. โภทนาย
 น. นายโค. ผู้เลี้ยงโค. โภทนิทาว น.
 ช้าง. โภทปติ น. จานแห่งคนเลี้ยงวัว,
 หัวหน้า; โคผู้ 'จับแห่งรัศมี' คือพระอาทิตย์;
 'เจ้าแห่งดาว' คือ พระจันทร์; 'เจ้าแห่ง
 แผ่นดิน' คือ พระราชา; 'หัวหน้าแห่งคน
 เลี้ยงวัว' คือพระอภิญญ์ หรือ พระวิชญ์;
 'เจ้าแห่งน้ำ' คือพระวาทะ; พระอินทร์.
 โภทท น. เครื่องหมายหรือรอยทับโค

ที่ทนาย. โภทบาท น. คนเลี้ยงวัว; 'ผู้รักษา
 แผ่นดิน' คือ พระราชา. โภทบุตร น.
 ลูกแห่งโค; 'ลูกพระอาทิตย์' คือ ท้าวภรต.
 โภทป, โภทก น. ผู้ปกครอง, ผู้รักษา.
 ผู้เลี้ยง. โภทนะ น. การปกครอง, การ
 รักษา, การเลี้ยง. โภทเพทย์ น. หมอวัว.
 โภทกุช น. 'ผู้นิยมแผ่นดิน' คือ พระราชา.
 โภทณพาล น. ผุ่งวัว. โภทมัย น. ดิน
 ประปนด้วยขี้วัว; สิ่งเดียวกับขี้วัว; เครื่อง
 ฉาบหาคะคนด้วยขี้วัว; ขี้วัวเปียก. โภทมิถุน
 น. วัวผู้เอะว้ามีข. โภทมา น. 'มีหน้า
 เหมือนโค' คือ จระเข้. โภทมิตร น. เชื้อขี้วัว.
 โภทเราใช้ไว้เป็นชื่อแห่งเครื่องหมายสุดเรื่องใน
 หนังสืออันเก่า มีรูปดังนี้  (เหมือน
 กับของลังกา). โภทเมท น. 'ใจอันแห่งโค'
 คือ เพ็ชร ที่ได้มาจากเขาหิมาลัยและลุ่มน้ำ
 สิบธุ (มี ๕ ชนิด คือ ขาว, เหลือง, รัต, แดง,
 และน้ำเงินแก่). โภทยาน น. พาหนะที่ไม่
 ได้ด้วยโค, รถ, เกวียน. โภทยุคิ น.
 โคคู่หนึ่ง, สัตว์สี่เท้า (ทั่วไป) หนึ่งคู่.
 โภทยถ น. ผุ่งโค. โภทวิภษ์ น. คน
 เลี้ยงวัว; ดินส้ม. โภทโรต น. 'รถกิด
 แต่โค' คือ นมโค (มีหัวอย่าง คือ นมสด,
 นมส้ม, เนอไอ, แขนขัน, เปรี๊ยะ).

โคราช น. ตู โคราช: ชื่อเมืองนครราชสีมา. โคราสยี่ น. 'ผู้ค้นกับโค' ชื่อพระกฤษณ์. โครโรค น. 'โรคแห่งโค' ชื่อโรคกา กัดปวงคที่ป็นก่อนอยู่ในหนังโค. โครวิท น. กวางโค. โครวาส น. คอกโค. โครวินท์ น. พระกฤษณ์ (หรือวิษณุ) พระพหูรสบดี (จากปรมาณูควา โครว + อนุท) หรือหน้าคณเสงโค: ชื่อดาหิ. โครวิชัย น. ชีว. โครวิภาณ น. เขาวัว. โครศาล น. คอกวัว. 'ผู้ถือในคอกวัว' ชื่อแห่งสาวผู้เป็นกำลังใหญ่แห่งพระมหาวิระ. เป็น ผู้รับตั้งลัทธิ และเป็นหัวหน้าแห่งนิลาอาชีวก. โครฐี น. คอกวัว, โรงสัตว์ (ทั่วไป; หันดีพบ: ภาชนะนี้).

โคก น. เนินดิน. ที่สูง.

โคกกะสุน น. ชื่อไม้เถา ชนิดหนึ่งลูกเป็น หอนามใช้ตีทา.

โคกกะอ่อม น. ชื่อไม้เถาอย่างหนึ่งใบคล้ายมะระ มีรสขม.

โคกม้า น. นัลหมอม้า.

โค้ง ๖. โค, โหล.

โค้ง ๗. โค้งดำให้สีอมลง. ๖. อ้อม, ไม่ตรง.

โคจร [-จอน] ดูใน โค.

โคดม, โคตมะ [-, โคตมะ] ดูใน โค.

โคตร ดูใน โค.

โคตรภู [-โคตรภู] ดูใน โค.

โคเถลิง [-เถลิง] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

โคธา ม. ล. น. เขย, จะกวต.

โคธาวารี ดู คำที่ดูก คือ โคธาวี ใน โค.

โคณ น. ข้างต้น, เบื้องต้น; ชื่อเห็ดอย่างหนึ่ง: ชื่อตัวหมากรุก มีฝ่ายละหนึ่งคู่.

โค่น ๗. ล้ม, ทำให้ล้ม.

โคนถ [-นถ] ม. น. ย้าหรือพมที่มีขนยาว ๆ.

โคบุตร [-บุตร] ดูใน โค.

โคป, โคปก [-โคปะ, -] ดูใน โค.

โคปนะ [-โคปนะ] ดูใน โค.

โคปณะ [-โคปนะ] ม. (ส. สุกฺต) น. ศาตัม, ชื่อเห็ด.

โคเพลาะ [-เพลาะ] น. วัลเลื่อน.

โคม น. เครื่องตามไฟที่ใช้หัวและมวน: ชื่อขนมอย่างเก่า. โคมลอย น. ชื่อเครื่องตามไฟชนิดหนึ่ง. ที่จุดไฟแล้วปล้อยให้ลอยไปในอากาศ. โคมเวียน น. ชื่อเครื่องตามไฟชนิดหนึ่งหมุนไปได้. ชื่อเพลงโยนกลองในบทพิณพาทย์ทำนองหนึ่ง.

โครก, โครกครอก [-โครก, -ครอก] ๑. เสี่ยงกรน, เสี่ยงลิงคำราม, เสี่ยงที่จะล้ม,

ไครง [ไครง] น. กะตุงสีข้าง; ร้าง; รูปที่
ทำขึ้นเป็นตัวอย่าง. ไครงจุมุก น.
กะตุงจุมุก.
ไคร้ง [ไคร้ง] น. เสื้อชนิดหนึ่ง. ว. ไหญ่.
ไคร้งคร้าง ว. รูปร่างใหญ่โต. เรือร่า.
ไครพ [-รป] ดู การวะ.
ไครม, ไครมคราม [ไครม,—คราม] อ.
เสียงคน หรือสิ่งของหนัก ๆ ล้มลงหรือตกลง.
ไครรา น. แพะ.
ไครโรค ดูใน ไค.
ไคตง [ไคตง] น. คำประพันธ์ชนิดหนึ่ง.
ก. โยค, กดอก, เอียงไปมา. ว. ไม่แน่นอน.
ไคตม [ไคตม] น. หินตม, ดินเกลว.

ไคร [ไคร] ส. คนใหม่; คนหนึ่ง คนใด.
ไคร์ [ไคร์] ก. อยาก, หวัง. ปรารถนา,
ใฝ่อยู่, ประสงค์.
ไคร์ควัญญ [ไคร์ควัญญ] ก. ครีตรอง, คิด,
นึก, พิจารณาเหตุผล.
ไค (จาก ไคล) น. แกร่งไคล.
ไค้ ก. แคะ, ควัก.
ไคร์ไคร์อ [ไคร์ไคร์อ] น. ชื่อไม้เถาเฝ้าป่า.
ไคล [ไคล] น. แกร่งที่ออกปลิวแห้งหรืออยู่
ตามผิวน้ำ, ตะไคร่น้ำ. ก. ไป. ไคลคลา
ล. เหวไป, เคลื่อนไป.
ไคล้ [ไคล้] น. เล็กกล, ไล่ไคล้=ไล่ความ
หวัชเล็ดลอด.

-----:O*O:-----

ค

ค) พยัญชนะตัวที่ห้าในพยางค์พยัญชนะไทย, นับ
เป็นพยางค์อักษรต่ำ, อ่านว่า 'คอ', เรียกชื่อว่า
'คอกัญฐา' หรือ 'คอคณ', ออกเสียงอย่าง
เดียวกับ ค (คอคคิต); เดิมมีที่ใช้อยู่คำหนึ่ง คือ
'คอ' ที่หมายความว่า คอคณ หรือ คอคศัพท์
มาบังคับใช้ 'คอก' (คอคคิต) หมดแล้ว, เพราะ
ฉะนั้นไม่มีที่ใช้แล้ว. และตัว ค นี้ตั้ง
ขึ้นในภาษาไทย ไม่มีในบาลีและสันสกฤต

บางท่านกล่าวว่า ความประสงค์ตั้งขึ้นสำหรับ
ใช้คำไทย ที่ออกเสียงคอ ทั่วไป เช่น คำ,
คน, ควม เป็นต้น. เพราะตัวคอคคิตนั้นตั้งขึ้น
แทนตัว ค บาลีซึ่งมีเสียงเหมือนตัว C ในคำ
God ไม่ตรงกับเสียง ค ไทย, แต่ไทยออก
เสียง ค บาลีเป็นจัตถกลาเสียงเป็นเสียง ค ไทย
ไปหมด, เลขตัว คอคคิต ทั้งไม่เสียงบาลี
และเสียงไทย, ตัว คอกัญฐา นี้จึงไม่มีที่ใช้.

ข

ข พยัญชนะตัวที่หกในพยางค์พยัญชนะไทย, นับเป็นพยางค์อักษรตัว, อ่านว่า 'คอ' เรียกชื่อ ว่า 'ฆอระฆัง' ซึ่งใช้สำหรับใช้ในคำที่มาจากตัว ข (อ่านว่า ฆะ), อยู่ในพยางค์พยัญชนะ (เกิดในคอ) ในภาษาบาลีและสันสกฤต, และใช้เป็นตัวสะกดในมาตราภักได้เฉพาะคำบาลีและสันสกฤตเหมือนกัน เช่น เมฆ โขน, ที่ใช้เขียนในคำไทยก็มีบ้างเล็กน้อย เช่น ฆ่า เขี่ยน.

ขมู [คะตะ] มี. ส. น. หม้อ, หม้อน้ำหุง, เขื่อนน้ำ, กะถนน้ำ; ตอนบน, หัว; เขตต์.
ขมูการ น. ช่างหม้อ. **ขมูทาสี** น. นายโรงนครโสภณี. **ขมูราช** น. คุ้มใหญ่, โอง. **ขมูไศรย** น. กุมภกรดม (บ้องหัวราพธาสู ในรามเกียรติ์). **ขมูทร** น. 'มีห้องตุ๋นหม้อ' คือ พระคณฑ.

ขมู [คะต] มี. ส. น. (เป็นสตรีลึงค์แห่งศัพท์) ว่า ขมู และแปลเหมือนศัพท์นั้น). **ขมูการ** ดู ขมูการ ในขมู. **ขมูยนต์รี** น. ถังสำหรับตักน้ำจืด, โพงน้ำ.

ขม [คะตะ] มี. (ส. ขม) น. เป็ร้อง, น้ำมัน

เมธ. และตุ ขมด ด้วย.

ขมน [คะนะ] มี. ส. น. ผู้ฆ่า, ผู้ทำลาย, ผู้สังหาร; หมู; เมฆ; แห่ง, ถอน. ว. แน่น, หนัก, แข็ง; รกช้ำ, มืด, อึก; หมด, ล้น. **ขมนกิล** น. 'คราวเมฆ' คือ ฤดูฝน. **ขมนจีย** น. กลุ่มเมฆ. **ขมนชวาล** (หรือ ขมนชวล) น. 'เมฆเมฆ' คือ พ้าแลบ. **ขมนชาติ** น. 'ชาติน้ำในร่างกาย ซึ่งงวดและขุ่น' คือน้ำเหลือง. **ขมนบท** น. เหลี่ยมลูกบาศก์, (the cube root). **ขมนบทวิ** น. 'ทางเมฆ' คือ พังพืด. **ขมนรส** น. 'รสทึบ' คือน้ำขากลิ่น. **ขมนวาร** น. ฟ้าฝน. **ขมนวาหนะ** น. 'ผู้ข่มขู่' คือ พระคเณศ. **ขมนวิถี** น. ดู ขมนบทวิ. **ขมนศยาม** [คะนะศยาม] น. 'คันทึบเหมือนเมฆ' คือ พระกฤษณ์; พระราม. **ขมนศัพท์** น. 'เสียงเมฆ' คือ พังร้อง. **ขมนสัมย** น. ดู ขมนกาล. **ขมนสาร** น. 'แน่นหนัก' คือ กระจับ. **ขมนากิร** น. 'ที่รวมแห่งเมฆ' คือ ฤดูฝน. **ขมนาคิม** น. กระจับที่มาแห่งหมู่เมฆ, ฤดูฝน. **ขมนามัย** น. ต้น

อินทผลัม. **จนารุณ** น. แต่งแฉ่.
จนาศัย น. 'ที่อยู่แห่งเมฆ' คือ อากาศ.
จนเนคร [จนเนคอน] น. 'ตรงข้ามกับ
 แฉ่ง' คือ ชาติเขตรว, น้ำ. **จนินทัย**
 น. 'คราวมาแห่งเมฆ' คือ เริ่มฤดูฝน.
จนินบล น. 'หินเมฆ' คือ ลูกเห็บ.
จนา—, จนเน—, จนิน— [จน—] ดูในจน.
จนร [จนระ] มี. (ส. จณ) น. เรือ.
จนรณี [จนระณี] มี. (ส. จณหณี) น. ห้าง
 แม่เรือ.
จนราณ [จนราม] ดูในจน.
จนราวาส [จนราวาด] มี. น. คนผู้ช่วยครอง
 เรือ, คนที่ไม่ไว้หน้ากับชาว.
จนฤต [จันฤต] ส. น. เนช. น้ำนั้นเนช คือ น้ำ
 มันเหนียวที่กรองแล้ว หรือ เนช ซึ่งได้อุ่นและ
 ปกป้อง ทั้งไว้ให้เย็น (ใช้ในการครัว และใน
 การลัทธิ, พวกฮินดู มักนับถือกันมาก).
จนฤตเกศ น. ผู้มีผมเกล้าด้วยน้ำมันเนช
 (พระอักษิ). **จนฤตพรต** น. ผู้อยู่ด้วยเนช.
จนฤตาหฤตี น. การให้เนชเป็นทาน.
จ้อง น. เครื่องบรรเลงเสียงอย่างหนึ่ง ทำด้วย
 ทองเหลืองมีขลุ่ยกลอง เรียกต่างกัน เช่น
 จ้องวง, จ้องซัย, จ้องกะแด. **จ้องสำ**
ย่าน น. ชื่อต้นไม้ ชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

จัญ, จัญญ์ มี. น. การฆ่า, การทำร้าย,
 การทำลาย.
จัญ, จัญญ์ มี. ส. ก. พลาด. ลุกต้อง. เคาะ;
 คน; รบเร้า.
จัญฉญา มี. ส. น. แขนงโลหะเป็นที่ตั้งอย่าง
 เมาพิศ, ระฆัง. **จัญฉญาตาทา** น.
 ผู้ตีระฆัง, ผู้สั่นกะดัง. **จัญฉญานาท** น.
 เสียงระฆัง. **จัญฉญาบถ** น. 'ทางฆ้อง'
 คือ ถนนใหญ่, ถนนหลวง. **จัญฉญาวาทย์**
 น. เสียงนาพิพิท.
จัญฉญไกร [—หอน] ดู ขุโธทร ใน ขญ.
จัญ มี. ส. ก. ถิน.
จัญ ก. ทำให้ตาย, ทำลายเสีย.
จัญต [จัญต] มี. ส. น. การฆ่า, การทำลาย.
จัญตกรรม ส. น. การฆ่ากันตาย.
จัญตถ [จัญตตะ] มี. น. ผู้ฆ่า, ผู้ทำลาย.
จัญฉน มี. (ส. จัญฉน) น. จมูก, ประสาท
 ที่รู้สึกกลิ่น.
จัญฉส มี. ส. น. อาหาร, เหยื่อ. ก. ไทย
 ใช้ว่า ถิน ก็มี.
จัญฉนชะ [จัญฉนะ] มี. น. การดมกลิ่น.
จัญฉนชัย [จัญฉนชัย] มี. ว. ความดม, กลิ่นหอม.
จัญฉน น. ชื่อด้วยหวายเป็นการลงอาชญา. ดี
 ด้วยไม้เรียวเป็นการลงโทษ.

โฆ [โฆระ] น. ส. ว. พิกัด, นกแก้ว.

โฆรวาสน์ น. 'ผู้ร้องอย่างน่าอดสูของ'
คือ ทาจจอก. โฆรวีส น. จุฬิน. ว.
มีพริ้ว. โฆรสังกาส ว. มีรูปพริกพิกัด.

โฆ ส. (ม. โฆส) น. เสียงกึกก้อง, เสียงดัง,
เสียงสนั่น.

โฆยิก [-ยิก] ส. น. ผู้ทำเสียงกึกก้อง,
ผู้เป่าร้อง, ผู้พูดดัง.

โฆณา [โฆสณา] ส. (ม. โฆสณา) น.
การทำเสียงกึกก้อง, การเป่าร้อง โฆยใช้
เป็น กริยา ก็ได้. โฆณาการ ส. น.
อาการกึกก้อง, หมายความว่า เป่าร้อง
ให้ทราบ หรือแจ้งความให้ทราบ

โฆวันต์ [โฆสวันต์] ดู โฆสวันต์.

โฆยิต [-ยิต] ส. ก. กึกก้องแล้ว, เป่า
ร้องแล้ว.

โฆส [โฆสะ] ดู โฆช.

โฆสภ [-สภ] ดู โฆษภ.

โฆสณา [โฆสสณา] ดู โฆสณา.

โฆสวันต์ [โฆสสวันต์] น. (ส. โฆยวต)
ว. มีเสียงก้อง ไซ้เรียกพญานาค ที่เสียง
ก้อง คือ อังคระ แต่ในนาถีและกัมภกฤต
ในใบแก้ว ที่ ๑ ที่ ๔ ที่ ๕ ของวงรูด กับตัว
ย ร ล ว ห เศ. คู่กับ โฆสวันต์ ซึ่งได้
แต่พญานาค นอกจากนั้น.

โฆสิต ดู โฆนิช.

ง

ง พยัญชนะตัวที่เจ็ดในพยางค์พยัญชนะไทย. นับ
เป็น พยางค์อักษรตัว, อ่านว่า 'งอ', และ
เป็นพยัญชนะ ตัวที่สี่ตัวรูด. เป็นกัณฑ์ฐะ
(เสียงเกิดจากคอ), ไข้หัวไปตั้งคำไทยและ
บาลี สันสกฤต. แต่ใน ภาษาบาลีและ
สันสกฤตไม่มีคำที่ใช่ตัว ง เป็นพยัญชนะ
ต้น. มีแต่ใช้เป็นตัวสะกด. ในภาษาไทย
เป็นพยัญชนะต้น ก็ได้ เช่น ง งอ งก, ไข้

เป็นตัวสะกดในมาตราทั้งได้ เช่น ดัง หาง ถึง
งก ว. อยากได้กินไป, อักษรที่สั้น. งก
งิน, งกเงิน, งงงกเงงงง ว. ตัวสั้น,
สะทกสะท้าน.
งง ก. งงม, มั่น. งงงววย ก. กลีบเค็ดม.
หลงไหล, เผลอ.
งงติ ก. ทยุค, ชั่ง, วันน.
งงดาบ ว. นักรัก, หมดชด, ลอย.

งป น. ถ้อน, แผ่น มักเป็นแผ่นกลมอย่าง
งบน้ำอ้อย; ซ้อกับเข้าชนิดหนึ่ง ห่อด้วย
ใบไม้เป็นแผ่นๆ แล้วย่างไฟ. ก. บิด, รวม
(เช่น งบบัญชีเงิน). งบประมาณ น.
บัญชี หรือ จำนวนเงินที่รวม จะ กำหนด การ
ใช้จ่ายเงิน.

งม ก. กล่าว, กล่าวหาของในน้ำ. งมงาย
ก. หลงเล่ห์, เชื้อชื้อ, ไม่รู้, ไม่เข้าใจ.

งวง น. อวัยวะที่งอกออกจากหัวสัตว์บางอย่าง
เช่น ช้าง หรือ ไก่กวาง; สิ่งสำหรับถือของ
บางสิ่งบางอย่าง เช่น ครุ; ลำก้านของ
ต้นไม้บางอย่างที่มีรูปคล้ายวง เช่น ทาล
หรือ ถั่วฝัก.

ง่วง, ง่วงงุน ก. หวานนอน, อหิวาสนอน.
ง่วงงุน ก. เชื่อมซึม. ไม่ว่องไว.

งวด น. คราว. ก. แห่งลงไป.

ง่วน ว. เพ่ง, เสมอ, เรือยไป.

ง้วน น. วส. โอบ. ง้วนดิน น. โอบา
ของดินที่กล่าวกันว่าไม่มีรสหวาน. ง้วนฝิ่ง
น. ละอองดอกไม้ที่ฝิ่งนำมาผสมไว้ ทั้ง
มีสีเหลือง มีสีมันหอมหวาน. ห้วนฝิ่ง.

งวย, งวยง ๐๖๓/๗๘๓๖, เผลอไป.

งอ ก. ขด, คู้ (เช่น งอหาง). ว. คด,
ไม่ตรง.

ง้อ, ง้องอน ก. ขอดด้วย.

งอก, งอกเงย ก. เจริญขึ้น, ผลิตออก,
แตกออก.

งอกเงย ก. คลอนไปมา, ไหวไปมา, ไม่
มั่นคง, ไม่แข็งแรง.

ง่อง น. เครื่องมืออย่างหนึ่งเป็นสาย สำหรับ
โยงคางม้าไม่ให้หงาย.

ง่องแง่ง ก. กะช่องกะแย่ง. อ. เสี่ยง
หมา กัดกัน.

งอด น. ชื่อสัตว์เล็ก ชนิดหนึ่ง ห่องมีจุด
แดงๆ มีพิษร้าย.

งอน น. ส่วนปลายแห่งของบางอย่าง ที่เป็น
รูปยาวเรียวและ ข้อยื่น เช่น งอนใต้,
งอนรถ. ว. ข้อยื่น; ทำอาการเด่นเนื้อ
เด่นตัว. ทำจริตสะบัดสะบั้ง.

งอนแง่น ว. คลอน, ไม่แน่นอน.

งอนหง่อ ว. คู้ตัว, ขดตัว.

งอบ น. เครื่องสวมศีรษะสำหรับกันแดดและ
ฝน สานด้วยดอกไม้อ่อน กล้วยใบลาน
รูปคล้ายกะจาดคว่ำ มีรังสำหรับสวมศีรษะ
ใช้ต่างหมวด.

งอม ก. สุกจัด, แก่จัด; เหนียวมาก, บอบ
ซ่า. งอมแงม ว. เต็มที่, เต็มแยะ,
ล้าบามาก, เหนียวมาก.

งอย ก. อยู่หมิ่น, ตั้งอยู่หมิ่น, ห้อย.

ง่อย ว. ฝ่อลง, แขนขาพิการเคลื่อนไหวไม่ได้เหมือนคนดี.

งะ โบราณมักใช้นำหน้าคำที่ตั้งต้นด้วยตัว ง ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น งะงก งะงัน ก็คือ งกกัน น่มอง ให้ดูคำที่ตั้งต้นด้วยตัว ง นั้น ๆ.

งัก ๆ ว. อากาศที่ชื้นสะท้าน, อากาศที่ชื้นหรือเดิรโดยเร็ว.

งัก ๆ ว. อากาศที่เดิรโดยด่วน.

งัก น. โลหะธาตุที่ทำเป็นรูปต่าง ๆ เป็นของโบราณ ผู้เล่นแร่แปรธาตุชอบเอามาประสมในกรเล่นแร่แปรธาตุ. ว. ใจ, ใจไม่รู้ภาษา.

งัก ก. กัด, ง่าย, ง่ายออก.

งัก ก. หยุต, จังจ้ง, ชะงักอยู่, ไม้งอก.

งักงัก ว. สั่นงะงะ อยู่, จังจ้งและ สะทกสะท้านอยู่.

งัก ก. กัด, บัด, หับ, รับ.

งัก น. โกล. (โดยมากใช้ วัว)

งักงัก ก. ง่วง, ง่วงงุน.

งัก น. ต้นไม้ที่มีเมล็ดเล็ก ๆ ใช้ทำน้ำมันและปรุงอาหาร. **งักตัด** น. ขนมห้วนด้วยกับน้ำตาลแล้วตัดเป็นแผ่น ๆ คล้ายเซฟอง. **งักตัว** น. ขนมหักด้วยน้ำ

ตาลก้างงานที่เป็นแผ่นบาง ๆ ถ้าทำตัวปลิวเรียกตัวปลิว.

งัก ๒ น. ฟันที่งอก ออก จากปากข้าง พลาซ ส่วนหนึ่งของเครื่องตัก เช่น ลอบ หรือไซ สำหรับให้ปลาเข้าไปแล้วกันไม่ให้ ออก.

งักงัก น. ซ้อกล้วย หรือ น้ำเต้าผลยาวคล้ายข้าง; งักแห่งข้าง. **งักแซง** น. ของอย่างหนึ่ง คล้ายกลอบ กันไม่ให้เอาของข้างในออก แต่เอาใส่ลงไปได้.

งัก ก. ใจ, อ้าออก, ทางออก. **งักงัก** ก. อ้าก้าม.

งัก ก. เหนียวขึ้น, เหนียวออก.

งักงัก ว. เป็นสง่า, เปิดเผย.

งัก น. การที่หัด มาตรการที่นำเท่ากับร้อยวารางเหลี่ยม. เท่ากับ สี่ร้อยเมตร ตารางเหลี่ยม. อักษรย่อว่า ง.

งัก ก. ทะเยอทะยาน, ตันรน.

งัก ๆ ว. อากาศที่อำปกแล้ว หวนเข้าอย่างช้า ๆ.

งัก, งักงัก ว. สวม, ตี, ไม้รัก.

งัก น. ระหว่างไม้ หรือ เหล็กที่แยกออกเป็นสองขา หรือ สามขา; สิ่งของที่มียุ่เช่นนั้น; ชื่อมดชนิดหนึ่ง; ถ้อยคำที่มีความหมายได้หลายทาง เรียกว่า หลายงัก.

จาย น. เวลาเช้า, เวลาสว่าง.

จ้าย ว. สะดวก, ไม่ยาก.

จ้าว น. ศัสตราวุธคล้ายดาบ มีด้ามยาว: ชื่อ
ต้นไม้ใช้ปลูกในผล อย่างเดียวกับ กับมัน ต้น
คล้ายต้นงว.

จ้ำ ก. ปัด, ครอบ, รัททา. จ้ำมือ ง น.
ผู้รักษาเมือง, ผู้รั้งเมือง.

จ้อ อ. เสียงสุนัขกินอาหาร.

จ๊ว ว. ชะโงก, คว่ำ, เอนไปข้างหน้า.

จ๊ว น. การมหรสพของจีนอย่างหนึ่งคล้ายโขน
หรือละครของเรา: ชื่อต้นไม้ใช้ปลูกในผล
อย่างเดียวกับมัน.

จ๊ว ก. ม่อข, หลับไม้สนิท.

จ๊ว ว. คำประกอบอาหารที่พวยกับน้ำ.

จ๊ว คู เจิม.

จ๊ว ว. ช้ม. จ๊วจ๊ว อ. เสียงพูดหัมพั.

จ๊ว หงอัย ว. มีอาการจับเจ้าเหงาหงว.

จ๊ว จู งง.

จ๊ว จ้ำ น. โกรธฮึดฮัด, งาม. งาม.

จ๊ว ก. กัมหัวลงโตกเร็ว เมื่อเวลาว่างหรือคิด
ไป. จ๊วจ๊ว ก. กัมหัวลงโตกอาการ
หาวนอน 06/03/2566

จ๊ว จิบ ก. ละซิบอัน, ก็อย่างเงี้ยว ๆ.

จ๊ว ว. งอกลงเช่นปากคนแก่.

จุ่มจุ่ม ว. ชุ่มชุ่ม, ไม้ร่องไร.

จ๊ว ว. ช้ม, เชื่อง, มันหัว.

จ๊ว น. ศัสตราวุธคล้ายดาบหนึ่ง ตัวยาวไม่มี
ด้าม เลื่อยไม้ด้วยอก.

จ๊ว ก. กัมหัวที่ปลง เมื่อเวลาว่างนอน.

จ๊ว ก. เงินสดกำลังแขน แล้วฟ้าตกลงเต็มแรง.

จ๊ว ว. เต็มที่, แอ.

จ๊ว ตู เงิน.

จ๊ว ก. แดงม. เจยหน้า ก. แดงน
หน้า.

เจอะ, เจอะงะ ว. ชุ่มชุ่ม, เซอะ, งง.

เจา น. ร่ม: รูปไม้ ๆ ที่ปรากฏเมื่อแสงสว่าง
ส่อง: รูปที่ปรากฏในของที่ใสหรือเป็นมัน
เช่น น้ำหรือกระจก.

เจา น. โคนแห่งศีรษะอย่างที่เป็นก้อนโตจม
อยู่ในดิน เช่น ลำบัว เจาก้วย. ต้นเต็ม:
ต้นวง.

เจา ว. งอ.

เจาเจา ตู อะเจากระงอ.

เจา น. ชื่อต้นไม้ ผลเป็นขนคล้ายลูกข้าว ใช้
เป็นอาหาร: คนที่พวกหนึ่งตัวดำมหยิก.

เจา น. แร่สีขาว เป็นเนื้อแน่น ไม่มี สนิม:
โบราณใช้ว่า เงิน, เงิน, หรือสีอื่น ที่
มี: ชื่อต้นไม้ไม่มีต่างขาว กู้กับต้นทองที่

ใบมีดางแดง. เงยตรา น. วัตถุหรือ
เหรียญมีเครื่องหมายของรัฐบาล เป็นทรัพย์สิน
สำหรับซื้อขายในการค้าขาย.

เงย ก. เอียง, ตะแคง. (สำหรับหู เช่นเงยหู).

เงยง น. กระตุกแหว่งของปลาบางอย่าง เช่น
ปลากระเบนหรือปลาดุก; แหว่งของสิ่งของบาง
อย่างที่มีรูปลักษณ์เงยงปลา เช่น เบ็ดตาหรือ
ตุ๊กตา.

เงยง น. หยาก, กระดาษ.

เงยบ, เงยบเขยบ ว. สก๊ต, สก๊ต, นิ่ง,
ไม่มีเสียง.

เงยว น. งู: ชื่อคนโทบพวทหนึ่งอยู่ทางทิศ
เหนือ.

เงย ก. ยกมือขึ้นจะทุบหรือจะตี.

เงยอก น. สัตว์น้ำ ในนิยายเล่ากันว่าตอนเบน
ถื่นคน ตอนสร้างเมืองหรือปลาวง ชื่อคน
ชนิดหนึ่ง.

เงยง, เงยงหงออบ ว. ซ้ำๆ, ซ้ำๆ.

เงยดงค ก. ออกคลื่น, ยับยั้ง.

เงยดเงย ตู เงย.

เงยง ตู เงยง.

เงยง น. ปุ่มที่อยู่125๐๐ยที่ต่อ มีหลายอย่าง.

เงยงกะทก น. เงยงที่อยู่แล้วกะตุก
ออกง่าย. เงยงไข น. ชื่อที่ไขความ.

เงยงเงย ว. 'เงยงที่ปิด' เอาความว่า
ปิดชั้นเชิง, ซ่อนกล, ซ่อนเงยง. เงยง

ทนาย น. เงยง ที่ถูกแล้ว แก่ยาก, ซน,
เงยง, กล, อูบาก.

เงยงม น. เงยง, หิน หรือดินที่ขังบนชะงอก
ออกม. เงยงมเงยง น. เงยงมแห่ง
ก้อนหิน. เงยงมมอ น. เขตที่เอา
มือเอ้อมลึง: กำมือ, อำนาจ.

เงยงอ เสียงเด็กร้องไห้.

เงยง น. มุม, เหลี่ยม, ซนเงยง, อูบาก,
แอบคาง. เงยงงน น. เล่ห์กล มายา,
ชั้นเชิง.

เงยง น. แขนงของหัววันต่างๆ เช่น ขิง, ซ่า,
กะทือ. อ. เสียงอย่างหนึ่งที่หมาทำเมื่อ
จะกัด.

เงยง ก. กัด.

เงยงม น. เงยง, มุม. ก. เปิดแต่หน้าอ. ยับย.

เงยง น. แดง, งัด, กัด.

เงยงงาม ตู เงยง.

เงยง ก. เงยง, เงยง.

เงยง, เงยงเงา ว. เวลา, โลก, ไม่มีอะไร.

เงยง ก. เงยงจนคอตก.

เงยงเงก ก. โคนงไปมาด้วยอาการโงก, โทก
โกลง.

โจง, โจงเงง ก. โดง, ไทว, คังไม้ตรง, โยท

โคง, ตั้งอยู่ด้วยอาคารไม้มนัคง.

โจง ๆ ว. โย่ง ๆ.

โจ้ง ว. โด้ง, งอนขึ้น.

โจงน, โจงเงน ว. สูงโอนไปมา.

โจ้ง ก. แงะ, งัด, ค้างว่าง,

:O*O:

จ

จ พยัญชนะ ตัวที่แปดใน พจนานุกรมไทย, เป็นตัวต้นวรรคที่สอง นับเป็นพวกอักษรกลาง, อ่านว่า 'จ', ใช้ทั่วไปทั้งภาษาไทยบาลี และสันสกฤต, แต่บาลีและสันสกฤตอ่านว่า 'จะ,' เป็นพวกतालुच्चे มีเสียงเกิดจากเพดาน, และไทยใช้เป็นตัวสะกดในมาตรากัต แต่ มักจะ ใช้เฉพาะคำบาลี เช่น ไรจน์, พจน์, คำไทยก็มีบ้างแต่น้อย เช่น อาจ, เกยจ,

จก ก. ถ่วง, ถ่วง, จุก, กุ้ย, สิบ: จับ.

จิก อ. เสียงไก่หรือนกเป็นต้นร้อง.

จิง ก. หมายถึง, หัวง, ตั้งใจ: เป็นคำแต่งกริยาบอกความบังคับหรืออันชวน เช่น จงไป

จงมา, จงใจ ก. ตั้งใจ, หมายถึง.

จิงดี ว. ให้ดี, ให้เรียบร้อย. จิงผลาญ

ก. ตั้งใจผลาญ. จิงวิก ก. ตั้งใจรัก.

จิงล้าง ก. ตั้งใจล้าง, ทำลาย.

จิงกรม [-กรม] ส. (มี. จงกรม) ก. เติบโต

มา, เติบโตขึ้น อธิบายผล เพราะงั้นมานาน
จิงกรมณี [-กรม] ส. (มี. จงกรม) น
การเติบโตมา, การเติบโตขึ้นอธิบายผล.

จิงกิล [จกน] น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่ง: ที่
เสียบหรือสวมเทียนทำเป็นรูปดอกบัว มัก
ติดอยู่ข้างธรรมาสน์ สำหรับพระเทศน์ดู
หนังสือ และบนราวเทียน.

จิงกลืน [-กลืน] น. บัวดอกคล้ายบัวชม
มีเกสรซ้อนหลายชั้น แตกก้านต่อดอกแล้ว
มีดอกต่อกัน สามดอกบ้าง สี่ดอกบ้าง.

จิงอริ [-อริ] ข. ก. ชี้, ชี้ให้เห็น.

จิงออง น. ชื่อไม้พุ่มแรงที่สุด, เมื่อยังอ่อน
มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลแก่ข้างบน และมีจุดขาว
หรือเหลืองขาวหงาย บางทีก็ปนจุดหยัก
กลับ เมื่อโตเต็มที่แล้ว ขีดเหล่านั้นหาย
ไป จึงดูเป็นสีน้ำตาลทั้งตัว, มีสิ่งสำคัญที่
สังเกตได้คือ มีกลิ่นฉุนที่หูหนั่งที่ท้ายทอย,
งูชนิดนี้โตกว้างเท่าตงก็มี.

จิต ก. จ้อให้ถึงกัน. ถึง. กะทั่ง. หมายถึงไว้.
เขียนไว้. **จิตจ้อง, จิตๆ จ้องๆ**
ก. ไม่น่าใจที่จะทำลง. **จิตจ้ำ** ก.
หมายไว้. **จิตหมาย** น. หนังสือที่มี
ไปมาถึงกัน. **จิตหมายเหตุ** น. หนังสือ
บอกข่าวคราวที่เป็นไป.

จิตร์งศ์ [จะตฺรง] ตฺ จิตร์งศ์ ใน จตฺร ๑

จิตฺ [จะตฺ] มี. ว. ส. มักใช้ประกอบหน้า
สมาส. **จิตฺกาลธาตฺ** น. ธาตุกาลสี่คือ
วานน้ำ, เจตมูล, แคนตฺร, พะนมสวรงค์.
จิตฺพิพคฺนินชา น. กลั่นพิพคฺสี่ประการ
คือ คอกพิฏล, ฆะเอมเทศ, มะกล่าเทรือ, ฆิง
แครง. **จิตฺปริธา** มี. น. บริษัทสี่, ถ้า
เป็นพุทธบริษัท คือ ภิกษุ, ภิกษุณี, อุบาสก,
อุบาสิกา; ถ้าเป็นราชบริษัทหรือประชุมชน
ทั่วไป ได้แก่ กษัตริย์, พราหมณ์, คฤหบดี,
สมณะ. **จิตฺปิ จิจัย** มี. น. เครื่องฮาศย์
เลี้ยงชีวิตสี่อย่าง คือ จีวร, บิณฑบาต,
เสนาสนะ, คิลานเภสัชช์; หรือ ผ้านุ่ง ห่ม,
อาหาร, ที่อยู่, ยา. **จิตฺปาวิสฺฐธิสฺส**
มี. น. สี่คือความไปถึงผู้บริสุทธิ์สี่ประการ
คือ (๑) สัรรวมในพระปาติโมกข์ เว้นข้อที่
พระพุทฺธเจ้าห้าม ทำตาม ข้อ ที่ พระ องค์

อนุญาต: (๒) สัรรวมอินทริย์หก คือ ตา,
หู, จมูก, ลิ้น, กาย, ใจ, ไม่ให้ยินดียินร้ายใน
เวลาเห็นรูป, ฟังเสียง, ดมกลิ่น, ลิ้มรส, ถูก
ต้องไผ่ถูกพุพพะด้วยกาย, วัฏฺรรมารมณด้วย
ใจ: (๓) เลี้ยงชีวิตโดยทางที่ชอบ ไม่หลอกลวง
เขาเลี้ยงชีวิต; (๔) พิจารณาเสียก่อนจึง
บริโภคบัจจยี่สี่ คือ จีวร, บิณฑบาต, เสนา
สนะ, และเภสัชช์, ไม่บริโภคด้วยตัณหา. **จิตฺ**
กฺมิ ตฺ จิตร์กฺมิ ใน จตฺร ๑. **จิตฺตังคฺปาห**
น. เท้าอันเป็นองค์สี่ คือ ส้นเท้าข้าง, เสนา
ประจำส้นเท้าข้างในเวลาสงคราม. **จิตฺโลก**
ปาติ น. หัวผู้รักษาลोकในสี่ทิศ คือ
• หัวจรตฺรฐฺ จอมกฺต (หรือจอมกนทรรพ)
อยู่ปริมทิศ, ๒ หัววิรุพฺทก จอมเทวดา
(หรือจอมกมกัณท์) อยู่ทักษิณทิศ, ๓ หัว
วิรุบคฺญ์ จอมนาค อยู่ปรตจิมทิศ, ๔ หัว
กฺวรว จอมยคฺถ์ อยู่อุตตฺรทิศ. ตฺ โลกบาลด้วย.

จิตร์ ๑ [จะตฺระ] ส. ว. ส. **จิตร์คฺณ**
ว. ส. เท้า. ไทยมักใช้ว่า จตฺรคฺณ, **จิตร์งศ์**
(จิตร์+องค์) ว. มีสาขาสี่ คือ เหล่าข้าง,
เหล่ารด, เหล่าม้า, เหล่าราม; ถ้เข้าสมาสกับ
พล เป็นจตฺรงคฺพล, หรือกับเสนา เป็น
จตฺรงคฺนินเสนา แปลว่า กองทัพ สรรพด้วย

จักรสังฆะเหล่า. **จักรรงค์กิริชกา** น. ทาร
 เล้นทมากรก. **จักรรงค์พลาธิปัตย์** น.
 อำนาจสิทธิ์ขาดในกองทัพทั้งสี่เหล่า. **จักรวง
 คุดิ** น. อัคราสนิว, สนิว (มีนัยนมแม่มี้อ).
จักรุพนตี น. 'มีงาสองคู่' คือ ข้าง
 ไอราพต ที่นั่งพระอินทร์. **จักรุพนตี** น.
 'มีที่สดทั้งสี่ด้าน' คือ โลก. **จักรุพร** น.
 ตู จักรภัทร. **จักรุพรพรรณ** น. ตู จักรวรรณ.
จักรุพัตติ น. 'มีสี่หน้า' ชื่อพระพรหม.
จักรุพหุ น. 'มีสี่แขน' คือ พระวิษณุ.
จักรุพิธ ว. ส้อย่าง. **จักรุภัทร** น.
 ความเจริญที่ชนปรารถนามีสี่ประการ คือ อายุ,
 วรรณ, สุข, พล; หรืออายุ, วิทยา, ยศ, พล;
 หรือ ธรรม, กาม, อรรถ, พล; หรือ ธรรม,
 กาม, อรรถ, โภกยะ; หรือ เกียรติ, อายุ,
 ยศ, พล; หรือ ธรรม, ขญาณ (ข्यान),
 ไวรคย (ความไม่โยคีในเหยื่อโลก), ไอ
 สวรรย์; หรือ ทน, ขญาณ, เคารยะ (ความ
 เป็นผู้กล้าหาญ), โภก หรือ วิตตะ. **จักร
 ภาคิ** น. ส่วนที่สี่, เลี้ยว. **จักรุภุช** น. 'มีสี่
 แขน' คือ พระวิษณุ, พระคเณศ. **จักรุภุมิ**
 น. สัมภูมิตี่ ๑๖/๑๖๖๖๖๖๖๖ ภูมิของสัตว์ผู้
 ห่อหุ้มที่อยู่เป็นกามภพ, ๒ รูปาวจร ภูมิ
 ของสัตว์ผู้ตั้งที่อยู่อยู่ในรูปภพ, ๓ รูปาว

จร ภูมิของสัตว์ผู้ห่อหุ้มอยู่ใน อรูปภพ,
 ๔ โลกุตตร ภูมิ ของ สัตว์ อื่น พ้นจากโลก.
จักรุมหาราช น. พระราชาใหญ่หรือโลก
 บาลทั้งสี่. ตู จตุโลกบาล. **จักรุเมธิ** น. ผู้
 รุมนตร์สำหรับบุชายัญทั้งสี่, ผู้ทำบุชายัญทั้ง
 สี่แล้ว (คือ อศวเมธ, มรุชเมธ, สรวเมธ,
 บิดฤเมธ). **จักรุยุคิ** น. ยุคทั้งสี่คือ กฤตยุค
 มีกำหนด ๔๘๐๐ ปีทิพย์ = ๑,๗๒๘,๐๐๐ ปี
 มนุษย์ เป็นยุคต้นของโลก, เทรตายุค มี
 กำหนด ๓๖๐๐ ปีทิพย์ = ๑,๒๕๖,๐๐๐ ปีมนุษย์
 เป็นยุคต่อกฤตยุค, ทวารยุค มีกำหนด
 ๒๔๐๐ ปีทิพย์ = ๘๖๔,๐๐๐ ปีมนุษย์ เป็นยุค
 ต่อ เทรตายุค, กัลปีค มีกำหนด ๑๒๐๐
 ปีทิพย์ = ๔๓๒,๐๐๐ ปีมนุษย์ เป็น ยุค
 ปัจจุบันนี้, รวมทั้ง ๔ ยุคนี้ คือ ๑๒,๐๐๐ ปี
 ทิพย์ หรือ ๔,๑๒๐,๐๐๐ ปีมนุษย์ เป็น ๑
 มหายุค (คุมหายุค). **จักรุเลข** ว. มีรอบ
 อันต์ห้าผากสี่ตัว. **จักรุวรรณ** น. ที่รวม
 สี่อย่าง. ตู จักรภัทร. **จักรุวรรณ** น.
 สวรรณ คือ สี่สี่ หรือ สี่ตระกูล, ทมาชเอา
 ษณินคบุคคลที่แบ่งสรรกันในชมพูทวีป คือ
 ๑ วรรณชาว ได้แก่พราหมณ์ เป็นเจ้าพวก
 เจ้าเป็นหลักสัตว์ มีฐานะทางฝึกสอนและ
 เจ้าพิธี. ๒ วรรณแดง ได้แก่กษัตริย์ เป็นเจ้า

พวกเจ้า มีฐานะทางรักษานบ้านเมือง. ๓ พรรณ
 เหลือง ได้แก่ (ไวศยะ) แพลชยะ เป็นจำพวก
 พลเรือน มีฐานะทางทำนาค้าขาย. ๔ พรรณดำ
 ได้แก่ สุทร เป็นจำพวกคณงาน มีฐานะทาง
 รับจ้างทำกิจการทำของ: พรหมมณและกษัตริย์
 จัดเป็นชาติสูง. แพลชยะ เป็นสามัญ. สุทร
 เป็นต่ำ: แต่คณะพรหมมณแสดงว่า พวก
 คนเป็นลูกหัวปี ออกจากโอษฐ์พระพรหม,
 พระองค์มอบพระเวททั้งสี่ให้, กษัตริย์ผู้
 ราชออกจากพระภรรยา ผู้ชายขึ้นออกจาก
 พระภรรยา เหล่านี้แพลชยะจากพระเพล พวก
 สุทร จากปูลาย พระบาท: เพราะฉะนั้น ใน
 สมัยกรีเวท จึงว่าพวกสุทรเป็นตระกูลต่ำที่สุด,
 และบัญญัติห้ามมิให้พวกสุทรเรียนรูพระเวท.
 จิตรวิทย์ น. ผู้เรียนจบพระเวททั้งสี่.
 จิตรวิธิตู จิตรพิธ. จิตรวิธิตาหาร
 น. อาหารสี่อย่าง คือ กักษยะ ของควรถือว,
 โภชยะ ของควรถือน. เลหยะ ของควรถือม, เมชยะ
 ของควรถือม. จิตรเวทิตู น. ตู จิตรวิทย์.
 จิตรศีร์ส. จิตรศีร์สตี น. น. สี่เหลี่ยม
 ด้านเท่า. จิตรวานเน น. ตู จิตรพิธิตร์.

จิตร ๒ [จะตฺจ] ๒๒. ๒๒. ๒๒. ๒๒. ๒๒.
 เชี่ยว, เก่ง. จิตรศ) น. ผู้ไปเร็ว.

จิตรังค [จะตฺจ] ตูใน จตร ๑.

จิตรศีร์, จิตรศีร์ส [จะตฺจ] ตูใน จตร ๑.
 จิตรวานเน [จะตฺจ] ตูใน จตร ๑.
 จิตรลังคบาท [จะตฺจ] ตูใน จตร ๑.
 จิตต์ตมภ์ น. 'กักษยะ' คือ เจ้าหน้าที่ไม่
 การปกครองราชธานีซึ่งมี สี่ พันถึงงาน, คือ
 ๑. พันเมือง เป็น พันเมืองปกครองท้องที่
 คูณเลข รามฎร ให้อยู่เป็น ปกติ มีหน้ารับทราบ
 ปราบ โจร ผู้ร้าย และ ลงราชทัณฑ์ แก่ ผู้ผิด
 ๒. ขุนวัง เป็นหัวหน้าราชการในราชสำนักและ
 เป็นพนักงาน พิจารณาพิพากษาลงความของ
 รามฎร: ๓. ขุนคลัง เป็นพนักงานเก็บ
 และรักษาผลประโยชน์แผ่นดิน: ๔. ขุนนา
 เป็นพนักงานดูแลการที่ไร่นา. ๕. ขุน
 เสนอรับราชการสำหรับพระนคร. งานการซึ่ง
 ในเป็นหน้าที่ คือ กระทรวงทั้ง สี่ มีดังนี้
 รัชกาลสมเด็จพระวรมานธิปัตย์องค์. มาใน
 รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อ
 จัดตั้งไว้จักมีการปกครองแยกออกเป็น แผนก
 ใหญ่สองแผนก: ๑. ฝ่ายทหารทั้งปวงจัดเป็น
 แผนกหนึ่ง มีสมุหนายกใหม่ เป็นหัวหน้า:
 ๒. ฝ่ายพลเรือน เมือง วัง คลัง น
 เป็นแผนกพลเรือน มีสมุหนายก เป็น
 หัวหน้า, ให้เจ้ากระทรวงทั้ง สี่ กระทรวง
 เป็นจตุเสกมนตรีของลงมา กรมเมือง เรียกว่า

นครบาล, กรมวัง เรียกว่า **ธรรมาธิกรณ์**, กรมคลัง เรียกว่า **โกษาธิบดี** และกรมนา เรียกว่า **เกษตรวธิการ**; ต่อมาหลังถึง สัน หมายตั้ง กรมย้อย สี่ กรม ได้แก่ ๑ เวียง (กรมเมือง) มีเจ้าพระยา (หรือพระยา) ขมราช เป็นเสนาบดี, ๒ วัง (กรมวัง) มีเจ้าพระยา (หรือพระยา) ธรรมาธิกรณ์ เป็นเสนาบดี, ๓ คลัง (กรมคลัง และกรมท่า) มีเจ้าพระยา (หรือพระยา) ศรีธรรมราช ที่ โภษาธิบดี (แต่โดยปกติ เรียกเจ้าพระยาพระคลัง) เป็นเสนาบดี, ๔ นา (กรมนา) มีเจ้าพระยา (หรือพระยา) พลเทพ เป็นเสนาบดี; กรมย้อยทั้ง สี่ นานแก่กรมใหญ่ คือ กรมมหาดไทย อันมีเจ้าพระยาจักรี หรือบางทีเจ้าพระยาธรรมาพิพิธ) สมุหนายก เป็นประธาน, กรมนาวาฝ่ายพลเรือนทั้ง สิบ.

จนิ ว. ขัดสน, ไร้ทรัพย์. ก. แพ้, หมดทาง เช่น จนิมม=หมดทางไป, จนิเต็ม=ไม่มีทางสู้, จนิใจ=ไม่มีทางคิด. สัน. ตราบเท่า, ที่สุด. **จนิชุน** สัน. ที่สุดแต่. **จนิกะทั้ง**, **จนิถึง** สัน. ถึงที่สุด.

จนิ น. รอบ ^๑ดู ^๒ดล ^๓พิศมต ^๔ที่หนึ่ง. ก. ทำที่ข้าง ทำกรรมกรรมพวกดวงวง; อกาของ ^๕ขันนอ ^๖ธิฐาน เมื่อเวลาทำทาน: หมด, สัน. ตลอด.

จปีติ [จะปะละ] ม. ส. ว. หน้ไหว, โยกลอง.

จมิ ก. ไม่ลอย, ผิงอยู่, หรดลง.

จมรี [จะมอน] ม. ส. น. ^๑ชื่อเมืองทวาย มีชนอ่อนละเอียดยาวเป็นพู่ เป็นสัตว์บังคับเอื้องอยู่ในจำพวกโค. หัวมีเขี้ยวเรียกว่า **จมรี** แต่ใช้เพี้ยนไปว่า **จามรี**บ้าง **จามรี**บ้าง เคยเรียกโคทั้งตัวผู้และตัวเมีย, อังกฤษเรียกว่า Yak (*Bos grunniens*)

จมวี [จะมะวี] ตู. จมร.

จมุ [จะ—] ม. ส. น. เสนา, กองทัพ.

จมุภี [จะหมุก] น. อวัยวะส่วนหนึ่งสำหรับดมกลิ่น และระดมลมหายใจ. **จมุภีวั** น. ท่อที่ต่อจากสุนัขไปลงไฟไปลงแก๊.

จโร [จอน] ข. ก. ตู.

จโร ๒ [จะระ หรือ จอน] ม. ส. ก. ไป. ^๑เที่ยวไป, ^๒ประพาศ: ใช้ไปนพทัยสมาสก็มี เช่น เขจร ^๓เที่ยวไปในอากาศ, วนจร ^๔เที่ยวไปในน้ำ. ^๕ที่ใช้ควบกับคำไทยก็มี คือ **จโรกิติ** ก. ^๑เที่ยวลอยเกลื่อนกลาดอยู่. **จโรจโรติ** (จรัล ข. ^๒เที่ยวไป) ก. ^๓เที่ยวไป, ^๔เดิรไป. **จโรจโรติ** ว. ^๑ไม่มีที่อยู่ตามทะเลเป็นสามะโนครวั. **จโรติ** (ดล: ม. ^๒ว่าพัน; ข. ^๓ว่าถึง) น. ^๑เที่ยวไป ^๒ตามพื้นดิน. ^๓เที่ยวไปถึง. **จโรปน** ก.

เที่ยวไปเมืองบน, หุงไป, ยืนไป, จรบาห
 ก. เจริญไปด้วยแท้, ตรงคำว่า มทจร.
 จรมัน ก. ทำให้มัน, ทำให้แข็งแรง.
 จรลวง, จรลวง ก. ลวงไป, ลับไป.
 จรลาภ ก. ละลาบไป, หายไป. จรล้า
 ก. เที่ยวไปนาน, ไปช้า. จรล้า ก.
 เที่ยวไปไกล, ลอยไป. จรล้า (ล้า น่าจะคัด
 มาจาก ใ. ล้า=เชือกทราย) ก. เจริญ
 ทราย. จรล้า ก. เที่ยวไปตามทาง, เที่ยว
 ทิ้งอยู่, เที่ยวล่องอยู่. จรล้า ก. หลีก
 ไป, ทนไป. จรล้า ก. เที่ยวไปเที่ยว
 มา. ๖. ซึ่งเคลื่อนได้และเคลื่อนไม่ได้
 หมายถึงว่าสัตว์และต้นไม้ เป็นต้น.

จรก [จรก] ฝ. ส. น. ผู้เที่ยวไป, ผู้เดินไป.

จรณะ [จระณะ] ฝ. ส. น. แท้ (คืน);
 หมอน, เครื่องหนุน, เครื่องรับ, ราก (แห่ง
 ต้นไม้); บาทแห่งฉันท, บาทที่สี่; ภาวะ
 ส่วน: การไป; การเคลื่อน; การประพต;
 การประพต อันดี—อันเป็นบุญ; ทาง,
 ทางที่ดำเนิน, ทางที่ประพต; ในพระพุทธ
 ศาสนาหมายถึง ข้อนปฏิบัติเป็นเครื่อง
 บรรเทาความ^{๑๕} หรือเสียดสังวร ความระวัง
 มิให้ละเมิดข้อบัญญัติ ๑; และอัมณฑกปฏิบัติ
 ปทา (การปฏิบัติไม่ผิด) สามประเภท คือ

อินทริยสังวร ตำรวมอินทริย หก คือ ตาหู
 จมูก ลิ้น กาย ใจ มิให้ยินดีอินทริยใน
 เวลาเห็นรูป ฟังเสียง คมกลิ่น ลิ้มรส
 ถูกต้องโภจวัตถุพระ รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ.
 โภชนมัตตัญญูตา รู้จักประมาณในการกิน
 อาหารแต่พอสมควร ไม่มากไม่น้อย, ซาคริ
 ยานุโยค ประกอบความเพียรเพื่อจะชำระใจ
 ให้หมดจด ไม่เห็นแก่อนอนมากนัก. และ
 ธรรม อีก เจ็ด ประการ คือ สรทธา ความ
 เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ, ทวี ความละลาบต่อ
 บารุ, โอตคปประ ความกลัวต่อบาป, พานุ
 สัจจะ ความได้ยั้งได้ฟังมาก, วิริยะ ความ
 เพียร, สติ สดมันคง, มัชฌิมา ความรู้เท่า
 วมทั้งฉานอีก ๕. จรณกมล ส. น. 'นวั
 บาท' คือ ทำงาม. จรณครันถิ ส.
 น. ข้อต่อเท้า, ข้อเท้า. จรณบัทม ส.
 น. ดอกจรรยา. จรณประสาร ส.
 น. การเหยียดขา. จรณยุค ส. น. แท้
 หัก; สองบาทแห่งคานา. จรณโยธิน
 ส. น. 'ผู้รบด้วยเท้า' คือ โภ. จรณารณ
 ส. น. เครื่องประดับเท้า. จรณารพิน
 ส. น. ดอกจรรยา. จรณปธาน ส.
 น. ทิวแห่งเท้า, ที่ผูกเท้า ไม่สำหรับให้เหย้า.

จรรยาภรณ์ [จระณาพอน] คู่มือ จรรยา

จรรยาพินท์ [จระนาระพิน] คูใน จระน.

จระณิ [จระณิ] ส. น. คน, มนุษย์.

จระนเปชาน [จระนเปชาน] คูใน จระน.

จระติ [จระติ] ก. จต, ถึง, จ่อให้ถึง. จระติ

พระกรรไตรกรรมิติ ก. จดกรรไตร

และบีดโกนคัตจุก (ใช้สำหรับเจ้านาย).

จระทก [จระทก] ก. อับจน.

จระเทญ [จระเทญ] ดู จระทก.

จระจก [จัน—] (ส. จระก) น. ผู้พูด.

ผู้กล่าวซ้ำ.

จระจวน [จัน—] ดู จระจา.

จระจา [จัน—] (ส. จระจ) ก. พูด, กล่าว:

พูดซ้ำ อ่าม, สวดร่ำเล่าให้ฟัง; เรียง; ตระจ:

จัดระเบียบ; ราชโหร; ตำราช; ใต้สวน, พิษุจน์;

จระม [จัน] (ส. จระม; ม. จมม) น. ทนังสัตว์;

ไล่ให้; เปลือกไม้. จระมกัณณี ส. น.

การเก็บหนังสือ. จระมการ ส. น. ช่าง

หนังสือ. ช่างร้องเท้า; ลูกตะกุกพันทาง

แม่ผู้เฒ่าชรา พ่อเป็นคานหาปลา; หรือ

แม่ผู้เฒ่าชรา พ่อเป็นนิมาท; หรือ แม่

ผู้เฒ่าชรา. จระมการก ส. น. ช่าง

ร้องเท้า. จระมจระณิ ส. น. หญิงผู้

มีลูกชายสองวัน. จระมการี ส. น.

(แปลถึง) ช่างร้องเท้า; (สตรีถึง)

เมื่อข้างร้องเท้า. จระมกูป ส. น. ขวด

หนังสือ. จระมขัณฑ์ ส. น. ชั้นหนังสือ,

หนังสือ. จระมจิตร ส. น. ไรหรือ

ขาว. จระมกณฑ์ ส. น. 'ไม้หนังสือ' คือ

หนังสือ. จระมนาสิก ส. น. 'เชือกหนังสือ'

หนังสือ. จระมบาทุก ส. น. ร่องเท้า

หนังสือ. จระมพินธิ ส. น. ปดอกหรือ

ปากหนังสือ. จระมพินธิ ส. น. พริก

หรือ. จระมมัย ส. น. ทำด้วยหนังสือ.

หนังสือ. จระมรัตน์ ส. น. หนังสือ

ที่เขียนไว้ด้วยหนังสือ. จระมวาทย์ ส. น.

เครื่องระฆังที่ทำด้วยหนังสือ' คือ กตอง.

จระมศีลปี ส. น. ดู จระมการ.

จระมสาร ส. น. นันหนังสือ.

จระย [จัน—] (ม. จระย; ส. จระยา) น.

ความประพฤติ, กิริยาที่ควรประพฤติ.

จระโยง [จัน—] ก. ของ, พระของไว้ไม่ให้

เขา; ไม้ให้ตั้ง.

จระล้า [จระ—] ก. ไปนาน, ไปช้า.

จระลิว [จระ—] ก. ไปไกล, ลอยไป.

จระจ [จระจ] ก. ตรวจ. คำนี้ ข. ว่าเขา,

สาต, ฟุ้งไป, ตรวจน้ำ (เห็น) จระจ

(คือไม่ให้) ก็ออกจากคำนี้.

จระจใจ [จระจใจ] ก. ตรวจใจ.

จรวดจิว [จรวดจิว] น. ยอดแหลมสูง.
 จรอก [จรอก] ช. น. ทาง, ทางแคบ,
 ทางเล็ก, ตรอก, ซอก.
 จระเข้ [จระเข้] น. สัตว์ร้ายสี่เท้า อยู่ใน
 น้ำ รูปคล้ายหมี.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ว. มีดำ, ธรรมดา.
 จระเข้ขาว [จระเข้ขาว] ก. กล้ากราย.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ดู สุนัขจิ้งจอก.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ก. ใต้, เหนือ, ทั้ง, โยน.
 จระเข้ดำ, จระเข้ดำ [จระเข้ดำ, —] ก. สด,
 สด, สด, สด, สด, สด.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] น. ชื่อสุนัขที่มีชื่อพิสดาร.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ก. สุนัข.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ดู จมูก.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ดู ตลาด.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ก. เดิมไป.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ว. แจ่มแจ้ง, รุ่งเรือง, สว่าง.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ดู น. จระเข้.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ก. กลัด, พัง, ทำลาย,
 กระจาย, ตัน.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] น. ตะพานน้ำ, น. มาก, ตก.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ๐๘/๖๓/๒๕๖๘ สัตว์วิเศษ.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ก. เอาปากสับและจับของสกปรก
 บนสัน, กล้วย, (แสดงจากจิต).

จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ว. แน่, แน่, ไม่กลับมือข้างอื่น.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ว. ลูกต้อง, แน่, แน่, ไม่เป็นการเล่น.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ๐๘. ๘. น. การไป,
 การคล้อย, ทางเดิน, การจรจร, การจรจร,
 การดำน้ำ, การทำ, การประพาศ, การ
 เสด็จ, (Adventure), ว. ซึ่งไปมาแล้ว,
 ซึ่งถึงแล้ว.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ๘. น. ทำ, ขา, การไป, การ
 ประพาศ, การค้นคว้า, การกระทำ, การ
 เสด็จ, สด, สด, สด, สด, สด.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ๘. น. ดู จระเข้.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] น. มีด, หอก, ดาบ, จระเข้ดำ
 ก. เจ็ดมีด, เจ็ดหอก, จระเข้ดำ ก. เจ็ดมีด,
 เจ็ดหอก.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ช. น. นม.
 จระเข้ดำ, จระเข้ดำ [จระเข้ดำ, จระเข้ดำ] ก. ลุง, พี่, ซัก,
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] น. กลิ่นหอม, จระเข้ดำ
 ก. ชึ่ง,
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ว. รุ่งเรือง, งาม.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] ว. สูง.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ] (๐๘. จระเข้ดำ) ประพาศ, ดู
 จระเข้ดำ น. ผู้ดูแล, ผู้ตรวจตรา.
 จระเข้ดำ [จระเข้ดำ หรือ จระเข้ดำ] ๐๘. ๘. น. คน, ปรอท,

หน่อแห่งต้นไม้, น้ำ. ว. ซึ่งกลอนแคลน, ซึ่ง
 หน่นไหว, ซึ่งต้น. จิตกรรณ ศ. น.
 การที่ดาวเคราะห์เคลื่อนห่างจากโลกไปไกล.
 จิตจิตต์ ศ. น. ผู้มีใจกลับกลอก.
 จิตหนต์ ศ. น. พันกลอน. จิตนิเกศ
 ศ. น. ผู้มีที่อยู่อันย้ายบ่อย. จิตวิจิต ม.
 ศ. ก. ไหวน้อยใหญ่, รุนวาย. จลาจิต
 ม. ศ. ว. ซึ่งหวนไหวและไม่หวนไหว, ซึ่ง
 เกือบและอยู่กับที่. ไทยเรหาหมายความว่า
 รุนวายใหญ่, บันเป่วนใหญ่.

จิตน [ละละนะ] ม. ศ. น. การไหว, การเคลื่อน,
 การสั่น: เทห์: กวาง, เนื้อ, จมรี: การกลับ,
 การไปปราศ: เทียวซัดเซ, สัญจร.

จิตน [ละละหนี] ม. ศ. น. เนื้อสั่น (ในมหา
 ชาติคำหลวงแปลว่า ษณ).

จิตา [ละละ] น. พ้าแลบ, เครื่องบูชา,
 พระนางเจ้าไซก.

จิตาจิต . จะลาจน | คูอิน จด.

จิตา ก. ก้น, พื้น.

จิตา ว. เป็นคำแต่งตั้งคำขาวให้รู้ว่า
 ขาวจริงๆ.

จิตา น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้. จิตา
 จันท์น (ม. จันทน = ต้นจันทน์) น.
 เครื่องหอมที่เข้ด้วยจันทน์.

จิตา ก. เอื่อมควักเอา, เอื่อม ตักเอา,
 เอื่อมล้างเอา, จวก: เองจันและเอื่อมออก
 ไป จนสุด กำลังแขนในเวลาฟันด้วยศัสตรา.
 จิตาจิตา ว. เอื่อมอาจ, ต่วงเกินผู้อื่น
 ด้วยวาจา.

จิตา น. ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง.

จิตา • น. บ้าน, ที่อยู่ของ ข้าราชการผู้ใหญ่,
 ว. เกือบ, แทบ, ใกล้, จิตาเขียน
 ว. เกือบ, ใกล้.

จิตา๒ จะละนะ] ม. (ศ. จุยวน) น.
 การจู่, การเคลื่อน, ความตาย จิตา
 จิตา ว. มีอันตาย เป็นเท็จ, มีอัน
 ต้องจู่เป็นแท้.

จิตา น พบ, ร่วม, ถึง, จิตาจิตา ว.
 จนถึง, ถึงที่.

จิตา น. ทหาร: ไม้ที่สืบเอ็ดของปืนกษัตริย์ ไม้
 ที่ยิงไว้สำหรับเข้คนหนึ่ง.

จิตา ก. จดกัน, มุ่ง.

จิตา (จ. ก. นิ่ง) น. ถึง, คำสามมัญเรียกถึงว่า
 'อัยจื่อ', นิ่งจื่อ ก็คือสิ่งอากรอย่างถึงที่นึ่ง
 อยู่บนไม้เข้น.

จิตา น. จันเส็กๆ สำหรับตัก น้ำ ในขันใหญ่:
 ชื่อผักกอกย่นาชนิดหนึ่ง.

จิตา ก. นพ. อ. เส็ง เช่น ไม้ ร้อง.

จอมแพ, ใช้ตามสำนวนมักเลงไก่, เพราะ
ไก่ขันตัวหรือร้องจ๊อก ก็แสดงว่าไก่ขันแพ.

จ็อกแจ็ก ว. เสียงพูดแซะ.

จอก ก. ผูก, ท้อง, หมายถึง, กำหนด
ไว้, จำไว้: รัก, อยากไต, มุ่ง, จอก
กฐิน ก. กำหนดวัดไว้สำหรับทอดกฐิน.
จอกขย น. ช่างที่เข้าระวางทัพ. จอก
จี่ ก. ผูกและจิง, ล่ามใช้, ใช้ชื่อ
กานและกักขังไว้. จอกเฝินเฝ ก. กำมถ
ที่คืนทำถนน.

จ็อก น. ร่ม, ก. มุ่ง, เฟ่งตาดู, ลอยดู.

จ็อก ว. หงอย, เหนง.

จอกเปรี๊ยะ [-เปรี๊ยะ] น. ซ้ำพิธ้อย่าง
หนึ่งของพรหมณ์ เป็น พิธียุติโคมรับ พระ
เมืงเจ้า ทำในวันเพ็ญเดือนสิบสอง.

จอกห่ง [-ห่ง] ว. นิ่งเจ้า.

จ็อกหน่อง [-หน่อง] น. ไม้อสำหรับเอา
ปากคาบแล้ว กระตุกให้ตั้งมีเสียงดนตรี.

จอกห่ง ว. เหล่หงษ์, ถือตัว.

จอกแจ ว. คับคั่ง, ซุกมุก, เอ็ดอึง: กระชั้น.

จ็อกแจ อ. เสียงคนพูดกันมาก ๆ.

จอก ก. ๐๒๒๕, ๒๕๒๕๒๕. ถึง: รัก,
กิดตั้ง: ทิด, ฐิตเชอ.

จ็อก น. กระรอก. ว. แคระ, เล็ก, แกร็น,
เฟ็ด, สูงชัน เช่น มุ่งยักจ็อก.

จอกจ็อก ว. จอมหง่อ, ขอมช่อ, อากา
อย่างจับจ่าด้วยทุกซ์ร่อน.

จอกหนู น. เครื่องประดับหุ้มรูปปั้นตะหนัก.

จอก น. เครื่องมือสำหรับขุด และ ตัดดิน
ชนิดหนึ่ง. ก. แอบ, ลอบ.

จอก น. ผู้เป็นใหญ่, ยอด: ตำแหน่งพระสนม
วังหน้า (วังหลวงใช้ว่า เจ้าจอม). จอก

ไตร น. ผู้เป็นใหญ่ในโลกสาม โดย
มากหมายถึงพระพุทธรเจ้า หรือพระอิศวร
(ถัดมาจาก ขอม ไตร โลก หรือ จอม
ไตรภพ). จอกมารดา น. จอมที่
มีพระองค์เจ้าแล้ว.

จอก น. ชื่อปลาที่ปรุงเป็นอาหารเครื่องจ้ม
อย่างหนึ่ง. ก. จะตะ: ฟุบ, หมอบ (ใช้
สำหรับสัตว์ เช่น โคน กระบือ); กต, จต,
จ่ม: จม, จุ่ม, จม.

จอกจาย ก. ค่อยจับจ่าย, จักที่ละน้อย.

จอกปลวก [-ปลวก] น. รังปลวกที่
สูงชันพื้นแผ่นดิน, ขอดรังปลวก.

จอกปลอม [-ปลอม] ว. เลว, ไม่ใช่
ของจริง.

จอมบ่อม ตู จอมเปาะ.

จอมเปาะ ว. กลมมูนแบน ๆ.

จ้อย ว. เล็ก.

จ้อย ว. เหนง, สลต, เสว้าสอก.

จะ เป็นกริยาบุตวาระที่สำหรับช่วยกริยาอื่น
บอกเวลาภายหลัง เช่น จะไป จะอยู่. ว.
ขัด, กระจ่าง.

จ๊ะ ว. รักคำ, ขานคำ.

จ๊ะ ว. เผอิญ, เจอะกัน.

จ๊ะ ว. ขานให้ตอบ.

จะกลาม [-กลาม] ตู ตะกละ.

จะกรุ่น [-กรุ่น] ว. คำ.

จะกละ [-กละ] น. คนพูดหนึ่งกล่าวกัน
ว่าดีแท้สิ่ง ให้กินมาก ๆ และ หนึ่งกิน
ของใส่ใครก. ว. มักริน, ตู ตะกละ.

จะกวัด น. สัตว์สี่เท้าตัวคล้ายเหยี หางยาว
มีสายเป็นจุด ๆ ที่เรียกว่า สายเข้าตอก,
เรียกตะกวดก็มี.

จะขาบ น. สัตว์จำพวกเสือกหลานมีตีนมาก
มีเขี้ยวหาง ออกอย่าง เขาควายกัด ปวด ;
เรียกของชนิดหนึ่งทำเป็นรูปยาว ๆ คล้ายตัว
จะขาบ ว่าทองจะขอม; เรียกไม้ที่พวกตะคร
ใช้ตักคันตังห้ระ ๆ แต่ไม่เจ็บนัก, ไม้ชนิดที่
เขาใช้แขวนไว้บนต้นไม้แล้วกะตักตังห้ระ ๆ

เพื่อไม่ให้สัตว์มากัดผสมไม่เต็ม แต่มีตัวเรียก
ว่าไม้ตะขาบ, เพราะคำ 'จะขาบ' โดยสามัญ
เรียก ตะขาบเป็นพ.

จะเข้ น. เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง มีสาย
สำหรับเป่า.

จะเข้ น. สัตว์จำพวกเสือกหลานมีเท้างอก
คล้าย จะ ขาบ แต่ ตัวเล็ก กว่าขนาดเท่า
ตะขบผี.

จะงอย น. ปลาช, หีสุก.

จะจ๊ะ ว. ไม่ซ้นจ้อกัน, ไม่เรี่ยตกัน,
ให้เห็นชัด.

จะจ๋า อ. เสียงร้องไห้.

จะแจ้ง ว. กระจ่าง, ชัดเจน.

จะแจ้ง ตู แจ่ม.

จะใจ ว. บ่อย ๆ, เมื่อง ๆ.

จะปิ้ง ตู จัมปิ้ง.

จะละเม็ด น. ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง, ชื่อ
ใส่คำตบ เรียกว่าไข่จะละเม็ด.

จะละห้ว [-ห้ว] ตู. จุลมม, วันวาย.

จ๊กกี๋ น. ผ่า, เกรียม. ว. เป็นเฉก ๆ, เป็น
รอบ ๆ คล้ายฟันเลื่อย; เป็นคำประกอบกริยา
บอกเวลาภายหลัง เช่น จักกิน จักนอน,
แสดงความห่างเวลาปัจจุบัน ยิ่งกว่า 'จะ'.

จ๊กกี๋ ตู จัก.

จักกวัต [—กะวาน] ดู จักรวัต ใน จักร.

จักขุ ม. (ส. จกฺขุ, จกฺขุสุ) น. ตา.
(ดู จักขุ อีก). จักขุทวาริ น. ช่อง
ตา. จักขุประสาท น. แก้วตา คือ สากกร
สำหรับแก้พิษ. จักขุวิญญูณน น. ความรู้
อัน อาศัย ทาง ตา เกิด ขึ้น. คือ อาศัย รูป
กระทบตา เกิดความรู้ขึ้น. จักขุสัมผัสส์
น. อาการ ที่ ตากับ รูป และ จักขุวิญญูณ
กระทบกัน.

จักจั่น [จักกะ—] น. สัตว์ จิ้งหะกบดาน ร้อง
อยู่ตามตมไม้

จักริ [จัก] ส. (ม. จกฺก) น. ล้อ (แห่งรถ,
แห่งตพระอาทิตย์, แห่งกละ คือ เวลา)
อาจมี รูป เป็น วงกลม มีใบเสว ล้อมรอบตัว
(เช่น ของพระวชิรยุ) : วงกลม : มณฑล
นกลอย : บรรจบ รอบ แห่งปี หรือ แห่งฤดู
หมุน : พวก, จำนวน ทั้ง สิ้น. หมุนบ้าน :
ล้อวราจร อันกลิ้ง ไป รอบ ราช อาณา เขตต์
ซึ่งเรียก ว่า ราชอาณาจักร : เขตต์นครัน : สิ่ง
มีรูปกลม อัน หมุน ด้วยกำลังต่าง ๆ. เมहन
(ของช่างหม้อ). จักรกฤษณิ ส. น.
พระนารายณ์ทรงจักร : ในเรื่องพระอนันรุทธ์
(อุรุเท) เรียกว่า ท้าวรามจักรกฤษณิ เป็น
บุพระอนันรุทธ์. จักรจาริ น. 'ผู้ไปมอง'

ก่อน นก. จักรจักริ น. 'ผู้เลี้ยงชีพด้วย
เมहन' คือ ช่างหม้อ. จักรธรร, จักรธาร
น. 'ผู้ทรงจักร (= อานาจ' คือ พระราชา,
พระราชาธิราช. จักรนภา น. ตมล้อ.
จักรนายก น. ผู้มีทมิฬ. จักรบาท
น. 'สิ่งมีล้อเป็นเท้า คือ รถ : 'ผู้มีเท้ากลม'
คือ ช่าง. จักรบาล น. ผู้ครองจังหวัด.
จักรปาดิ,— ปาดิ น. 'ผู้มีจักรในมือ'
คือ พระวิฆณุ. จักรพรรคิ น. ผู้ไป
ได้ทุกแห่ง ปราศจากสิ่งติดขัด, ผู้ใช้จักร
เคลื่อน รน ไปได้ทุกสถาน ไม่มี ล้อ ของ กัด
ขวาง. พระราชาธิราช, พลุฑของโลก, ผู้
ครองจักร (หรือประเทศ อันพื้นนแสดง
ไว้กว้างใหญ่ ไยศาล จาก ทะเล ดัน ในัน จด
ทะเลสาบนี้ : มีกษัตริย์ในวงศ์ภรต ๑๒ องค์
เป็นต้น ซึ่งกล่าวกันว่า เป็นจักรพรรคิ).
จักรพราว (ส. จกรวาก) ดู จักรวาก.
จักรพานรพ น. 'เพื่อนของพวกนก
จักร (พราว, ว่าเป็นคู่กันแต่กลางวัน)
คือ ตะวัน. จักรพาล ดู จักรวาล.
จักรเกหินิ น. 'ผู้ยกค้อนจักร (พราว)
ล้อ มีด (เวลาถลุงดิน). จักรมุข น.
'ผู้มีหน้าอันโค้ง' คือ หมู. จักรเมหินิ น.
ดู จักรเกหินิ. จักรยาน น. ยานอันมี

ถ้อยอย่างวิเศษอย่างหนึ่ง, แต่โทษเราใช้เรียกเฉพาะรถสี่ล้อ. จักรราช น. อากาเซตต์โดยรอบดวงอาทิตย์ ที่ดาวเคราะห์โคจร.

จักรวาล น. นกจักรพรรด (คู่ของนกนี้ กล่าวกันว่า ต้อง พราก และ ครวญ เบื้องกันเป็น เวลา กลางคืน).

จักรวาท น. เชือกผูกเขาจักรวาล.

จักรวาท น. คมขลุ่ย (ที่พิศพาของขลุ่ยขึ้นไป).

จักรวาล น. ปริณิฆตล: ประชุม. หมู: เชือกเขาในนิยาย (เป็น กำแพง ล้อมรอบ โลก และเป็นเขตที่กั้นแสงสว่างและมืด).

จักรวาล น. 'มีทางอ' คือสุนัข. จักรให้สัต

น. ดู จักรประณี. จักรการ น. (โลก) มีรูปแบนกลม.

จักรราชวิลา น. 'ที่อาศัยสำหรับนกจักร (พราภ)' คือ ต้นส้ม.

จักรราช น. 'ผู้มีจักรเป็นอาวุธ' คือ พระวิฆน.

จักรราชจักรวาล [จักรราช ทะจักระวาน] น. กิ่งวงกลม. จักรวาล

น. ดู จักรราช. จักรเรศ น. ดู จักรพรรดิ.

จักรเรศวร น. 'เจ้าแห่งจักร' คือ พระวิฆน: 'เจ้าแห่งหมู' คือ ไกรพ (ใน

เรื่องกาลาสยิตสาคร) ๖

จักรราชจักรวาล [จักรราช ทะจักระวาน] น. กิ่งวงกลม. จักรวาล

น. ดู จักรราช. จักรเรศ น. ดู จักรพรรดิ.

จักรเรศวร น. 'เจ้าแห่งจักร' คือ พระวิฆน: 'เจ้าแห่งหมู' คือ ไกรพ (ใน

เรื่องกาลาสยิตสาคร) ๖

จักรการ [จักรการาน] ดูใน จักร.

จักรราชวิลา [จักรา—] ดูใน จักร.

จักรราช [จักรราช] ดูใน จักร.

จักรราชจักรวาล [จักรราช ทะจักระวาน] ดูใน จักร.

จักรราช [จักรราช] ดูใน จักร.

จักร [จักร] ส. (มี. ขลุ่ย) น. 'ผู้มีจักร' คือ พระวิฆน: 'ผู้หนึ่งในหมู: ผู้ครองโลก, พระราชา.

จักรเรศ [จักรเรศ] ส. ดู จักรพรรดิ ใน จักร.

จักรเรศวร [จักรเรศวร] ส. ดูใน จักร.

จักร [จักร] ส. (มี. จกษา. ดู จักขุ ด้วย) น. ตา. จักขุโกจร น. 'สิ่งซึ่งมาตาขึ้น

คลองแห่งตา' คือ รูป. จักขุนิมิต ว. 'ซึ่งตาเข้าไปจับ, อันกำหนดระยะได้โดยตา.

จักขุนิมิตต์ น. ตาเป็นเครื่องหมาย, ตาเป็นเหตุ. จักขุนิโรธ น. เครื่องบังตา.

จักขุเบถ น. คลองแห่งตา, สายตา.

จักขุมุข น. 'ซึ่งดูกลับไปอาหารเห็น' คือ ตาเบถ. จักขุวิชัย น. อันวางแห่งตา,

สายตา: 'สิ่งซึ่งเห็นได้' คือ รูป.

จักแห่น [จักกะแห่น] ว. จวน, เกือบ, เฉียด.

จัก ว. ถนัด, เต็มหน้า: จริง.

จักกวต ดู จะกวต.

จังกอบ น. รกษี, กล้วยปากเรือ

ก. ผูก, มัด.

จังกา น. ไม้ขาห้อง.

จังกุต น. ทางเสื่อเรือบางชนิด.

จังกฎักี น. น. ผะอบ.

จังกัง ว. กั้น, ชะงัก, หยุด, นิ่งงัน,

กตกะถิง.

จังกิวิติ [-จิต] ก. หยุดอยู่, พักอยู่.

จังกิมี่ น. ชื่อไม้สำหรับขัดกันกระเบื้อง และ
ตะกร้า ทงส้มให้มัน และ มั่งมี แรง. ว.
มั่งมี แรง.

จังกิวิติ [-หรีด] น. ลวดไม้ จังกิวิติ ต
จังกิวิติ.

จังกิวิติ [-หรีด] น. ตอน, ส่วน, ระยะเวลา.

จังกิวิติ [-หรีด] น. ถิ่น, เขตดินแดน.
ส่วนของพระมหากษัตริย์ หรือมณฑล ซึ่งแบ่ง
ออกไปเป็นจังหวัด ๆ.

จังกิวิติ น. เข็ม, สาน (ใช้สำหรับ
พระสงฆ์).

จังกิวิติ [-จอม] ค. จังกิวิติ.

จังกิวิติ ว. ช้าง, เคาทรวรรณ.

จังกิวิติ [จังกิวิติ] น. ส. ว. คู่ราช, ทนายเจ้า.
เกี่ยวกับราชกิจ. ในภาษาสันสกฤตใช้
เรียกผู้ว่าราชการเมือง. จังกิวิติ
ไทยคดี [-ไทยคดี]. (น. จังกิวิติ)

น. นามพระราชากรุงอุษเน ในวังสนาม
วัด. บางแห่งเรียกว่าจังกิวิติ, เป็น
ผู้ทำอุบายจับหัวเรือทะเลจังกิวิติ ด้วย
ข้างย่นลวด เพื่อเอาจังกิวิติเป็นเมืองออก,
ครั้นหัวเรือทะเลถูกจับไปได้สักหน่อย ถิ่น
กั้นไปบ้าน เมืองได้ พานางราชสุดหัตถา
รักษาหัวจังกิวิติประโศภตซึ่งได้ เสีย ถิ่น
ไปด้วย. จังกิวิติ ว. มีกระแสน
เขียวสรง (หมายถึงเอาทะเล, สงคราม,
และเวลา).

จังกิวิติ (จังกิวิติ) น. ส. น. คนชาติต่ำ,
คนพื้นทาง (เกิดจากบิดาเป็นสุทร มารดา
เป็นพรานหมัน).

จังกิวิติ ว. เต็มที่: มาก: ถิ่น, แรง. (เช่น แดง
จัด, ปากจัด). ก. ตกแต่ง, ทำให้เรียบร้อย.

จังกิวิติ ว. แรงกล้า, ปากกล้า, ปากจัด,
เจ้าคารมเก่ง. จังกิวิติ ก. เล็ก, คัด,
เลือกแต่งคน.

จังกิวิติ น. เรือน้อย, ต. สักของด้วย.

จังกิวิติ [จังกิวิติ] น. (ส. จังกิวิติ).
ว. สัก.

จังกิวิติ [จังกิวิติ] ส. (น. จังกิวิติ) น. สัก,
สัก, ชุมทาง, ที่ซึ่งคนมาหลาย ๆ eway
พบกัน. เขียนเป็นจังกิวิติ.

จัตวา [จัตวา] (ม. ส. จตฺ) น. ไม้
ภาคบาท, ชื่อวรรณยุกต์เสียงที่สี่. ว.
สี่, สี่, สี่, สี่,

จัตวาร [จัตวาน] ดู จัตว.

จัตตุ [จัตตุ] ดู จตฺ.

จัตตุ [จัตตุระ]. จัตตุรงค์ [จัตตุรงค์], จัตตุ
พิกัตตุ [จัตตุพิก]. จัตตุรักษา (จัตตุ
ระพุด) จัตตุรัศ, จัตตุรัส [จัตตุรัส]
ดูใน จตฺ ๑.

จัตตุสังคบาท [จัตตุสังกะบาท] จัตตุโลก
บาท [จัตตุโลกะบาท] ดูใน จตฺ.

จัตตุสคตมถิ [จัตตุสคตม] ดู จตฺสคตมถิ.

จัน น. ดอกหมาก หรือ ดอก มะพร้าว ที่มี
กานหุ่มอยู่; เครื่องตัก สัตว์มีรูปคล้าย
กวาง; เครื่องประดับ ข้อมือ ที่ด้วยทองฝัง
เพชรพลอย.

จันท์ ดู จันทร์.

จันท์ [จัน] ม. ส. น. ต้นไม้จำพวกหนึ่ง
มีหลายชนิด มีแก่น, ดอก, และผลหอม,
ใช้ทำยาและปรุงเครื่องหอม: ไม้จันท์
(*Sitium myrsinifolium*). จันท์นภีรี น.
เข้ไม้จันท์ ^{หรือ} เข้ขามลับ (Malaya=
Malabar). จันท์นบุษบก น. กาน
พล. จันท์นรสี, จันท์นวาริ, จันท์น

ถาว ม. น้ำอันออกจากไม้จันท์, น้ำมัน
จันท์. จันท์นาจล น. ดู จันท์นภีรี.
จันท์โนทก น. ดู น้ำมันจันท์.

จันท์นาจล [-ทะนาจล] ดูใน จันท์,

จันท์น [—ทะน] น. 'ผู้ได้ด้วยจรมจันท์'
คือ พระศิวะ.

จันท์โนทก [-ทะโนทก] ดูใน จันท์.

จันท์, จันทร [จัน, จันตะ; บางทีถูก
บังคับให้อ่านเป็น จันทอน, แต่ไม่ถูกวิธี]

สี. (ม. จนฺท) น. ดวงเดือน (กล่าวเป็น
บุคคลว่า เป็น เทวดาองค์หนึ่ง), ในตำรา
นพเคราะห์ มีนบว่าเป็น ดาวเคราะห์ดวงที่
สอง; ชื่อวันที่สองแห่งवारทั้งเจ็ด; แวง

ทางนักษัตร: กระจิบ; น้ำ; กะวาน. จันทร
กัษิ น. 'กาลเสื่อมแห่งเดือน' ชื่อวันขึ้น

ค่ำหนึ่ง. จันทรเกตุ น. ชื่อดวงพระ
ลักษณ. จันทรคราส น. ลางคลื่นดวง

จันทร์ คือการมีจันทร์ปรากฏ (มักเขียนกัน
เป็น จันทรคราส). จันทรคุปตี น. 'ผู้
อันพระจันทร์คุ้มครอง' นาม พระราชผู้
เนื่องล้อมครองกรุงปาณดิบุตร ฤกาลประมาณ

พ.ศ. ๒๒๘ สัตวรรษกาล พ.ศ. ๒๕๒ ซึ่ง
เรียกเป็นคำกรีกว่า สันพระคตัส หรือสัน
ไทรคุปตี (Sandraçottus or Sandro

cyptus), **จันทร์เคราะห์** น. 'การจับดวงจันทร์' คือ จันทร์คราส. **จันทร์โคเลกา** น. แสงเดือน. **จันทร์จนก** น. 'ผู้ยังเดือนให้เกิด' คือทะเล. **จันทร์ทักยีน** น. การบูชาตัวมสังข์หรือเครื่องหรือทองคำ. **จันทร์ทวาร** น. เมื่อบพระจันทร์' คือ ดาวนักษัตร ๒๗ ดวง. **จันทร์นิภา** ว. เหมือนเดือน คือรุ่งเรือง, อร่าม. **จันทร์บาท** น. แสงเดือนอันส่องรุ่ง. **จันทร์บุตร** น. 'ลูกของเดือน' คือ พระพุธ. **จันทร์ประภาพ** ว. รุ่งเรืองเหมือนจันทร์. **จันทร์ประมาณ** น. 'ขนาดดวงเดือน' คือ โลกพระจันทร์. **จันทร์ปราสาท** น. ห้องชั้นบน. เค้าตั่ง. **จันทร์พิมพ์** น. ดวงเดือน. รูปที่แปลดูแบบแห่งดวงจันทร์. **จันทร์ภาคินา** น. ชื่อแม่น้ำในปัญจาบ (The Punjab) เดียวกันเรียกว่าจันบ (Chenab). **จันทร์ภาส** น. แสงเปล่งปลามแห่งจันทร์ คือ ดาว. **จันทร์ภูติ** น. เงิน. **จันทร์มณฑล** น. ดู จันทร์พิมพ์. **จันทร์มนัส** น. ^{๐๐}ชื่อมัจฉาหนึ่งแห่งน้ำทั้งสิบของพระจันทร์. **จันทร์มัต** น. พระจันทร์พระจันทร์เทพบุตร. **จันทร์มาลี** น.

เดือนแห่ง จันทร์คติ. **จันทร์มุกฎ** น. 'ผู้มีพระจันทร์เป็นมุกฎ' คือ พระกฤษณ์. **จันทร์เมาระห์** น. ทวา. **จันทร์โมลี** น. ดู จันทร์มุกฎ. **จันทร์โยค** น. การที่พระจันทร์เสวยนักษัตรฤกษ์. **จันทร์รัตน์** น. ไชยมุกฎ. **จันทร์วงศ์** น. วงศ์แห่งนักษัตรอันเนื่องมาจากจันทร์ เป็นสายใหญ่ ที่ลงแห่งราชวงศ์; กษัตริย์ผู้ประตมแห่งวงศ์นี้ คือ พระโลม (ได้แก่พระจันทร์) โยรส พระฤษณ์ตรี, ชนิดแห่ง พระพุธ (Mercury); พระพุธมีมีเหตุชื่อ อหิวาติ ท้าวอักษราฤกษ์ตรีในสุรวงค์, มีโอรสชื่อ ปรรพ; ปรรพ มีโอรสกับนางอรุตี ชื่อ อายส ผู้มีโอรสชื่อนอนันเป็นบิดาของชยชาติ; ชยชาติมีโอรสสองคน คือปรั และชทุ. จากสองคนนี้ สกษจันทรวงค์จึงแยกออก สองสาขา; สาขาทางปรัเรียกว่า เปารพ, สาขาทางชทุ เรียกว่า ชยทพ; ทางชยทพ เกิดพระฤษณะและพระพลวาม (หรือพลทพ) ทางเปารพเกิดพระชยันตีผู้วีรสามีแห่งนางศกุนตลาและชมกของท้าวชดต; ชวที่เจ้าจากท้าวชดตถึงท้าวกร, และชวที่สืบสืบจากท้าวกรถึงท้าวสานตม ผู้มีโอรสชื่อ วิจิตร วีระ และรายาสกุลเมษง; รายาได้แม่มีช

สองคน ผู้ชายของ วิจิตร วิริยะ เป็น
 ภริยา, มีโอรส สอง คน ชื่อ ฤทธราชมุขี
 และ ปาณฑุ, สงคราม ระหว่าง ลูกของสอง
 สกุลนี้ เรียกว่า มหาภารตยุทธ์. จันทร
 วรรณ น. มีถ้อยเปลี่ยนแปลง. จันทร
 ศาลา น. ดู จันทรปราสาท. จันทร
 เศียร น. ดู จันทรบุษย์. จันทร
 สัมภพ, จันทรสุด, จันทรวิชัย ดู
 จันทรบุษย์. จันทรนาถ น. 'มีหน้า
 หุดห่อง' คือ พระจันทรกุมาร. จันทร
 ภา น. รัชสมัยจันทร. แสงเดือน. จันทร
 ภาส น. สิ่งที่ปรากฏในโพยมเหมือน
 ดวงเดือน. จันทร เข็ม. จันทรารช
 น. กิ่งดวงจันทร์ (ครรชจันทร). จันทร
 ราช น. 'ขาค่า พระ จันทร' คือ
 ราช. จันทรโลก น. แสงสว่าง
 ของดวงจันทร์, ชื่อหนังสือเรื่องหนึ่ง ซึ่ง
 ขยแพร่อย่างกว้าง. จันทรปราภา ดู
 จันทรปราศ. จันทรพิชัย น. เดือน
 ขึ้น: ศาลากลาง, ห้องโถง. จันทร
 ปราศ น. ความหอมองแห่งพระจันทร์,
 การจับจันทร์ 06/0 คือ 56 โลกเข้าไปปรากฏ
 ใน ดวงจันทร์ ขณะ เมื่อ พระ จันทร กับ
 พระอาทิตย์ อยู่ ตรง กัน ข้าม ซึ่ง สมมุติว่า

ราหูกับ จันทร.

จันทร — [จันทร] ดูใน จันทร.
 จันทรารช [-รช] ดูใน จันทร.
 จันทรปราภา [-ประ] ดูใน จันทร.
 จันทรโร — [-โร] ดูใน จันทร.
 จันทริน น. ชื่อตัวไม้เครื่องดนตรีหรืออยู่ตรง
 กับข้อสำหรับรับเปลาณ. จันทรินพราง
 น. ตัวไม้จันทรินที่อยู่ระหว่างห้อง.
 จันทรภา ดู จันทรภา ใน จันทร.
 จันทรโลก ดู จันทรโลก ใน จันทร.
 จันทรวิ [-วิระ] ส. น. พระจันทร์: ข้าง.
 จันทริน [-ทิน] ส. น. ข้างโกนหนวดและ
 ศีรษะ.
 จันตอง จ. น. ลำธาร.
 จันเภา, จันเภาชะ จ. น. ลำห้วย.
 จันหีบ น. ชื่อเครื่องดนตรี ด้านหน้ามีประตู
 เปิดปิดได้.
 จันหิ้ว น. เครื่องยิงสัตว์ใช้หอก หรือปืน
 หรือสลาบ ขัดสายใยไว้ เมื่อคนหรือสัตว์
 ไปถูกลายเข้า ก็ลั่นแทงเอา หรือยิงเอา,
 ใช้ยิงอย่างเดียวกับหน้าไม้ก็ได้.
 จันอับ น. ชื่อขนมของจีน มีหลาย อย่าง
 รวมกัน.
 จับ ก. เกาะ, ติด, คม, ถือ,

บิดา: เริ่ม, เริ่ม. จับเขมว้า ก.
 เอมเขมว้ากับมันันตติโรดม. จับใจ๋ ก.
 เป็นใจ๋, เริ่มฝนใจ๋. จับจิต ว. ไม่จริงจัง.
 จับจอง ก. บัดลือ (ที่ลือ). จับจิตตี,
 จับใจ ว. คิดใจ, ถูกใจ: เพราะมาก,
 เหลือใจ. จับเข้า ก. ยืนนั่ง, นั่งหมอบอยู่.
 จับตา ว. งวม. จับพิลัดจับผลี ก. จับ
 นึก ๆ ถูก ๆ. เกอญี่จับ. ฝนไปโดย
 ไม่ตั้งใจ. จับยาม ก. จับนั่งมือนับ.
 ยาม, ตุถูกซ์ยาม, ทำมวณถูกซ์ยาม,
 นับยาม. จับระบ้ำ น. ทำละครระบิต
 หนึ่ง. ก. ฟ้อนรำ. จับหัด้า ว. อยู่
 ที่, นั่ง, จับนั่งอยู่ปลายหลัก.

จับ ๆ อ. เสียงเคี้ยวอาหาร.

จับแก้ง จ. น. การต้ม ๆ. ใช้เข้ากถนทำถาร
 กุลีต่าง ๆ

จับจ่าย ดู จับ.

จับเขี้ยว จ. น. กาคันเล็ก ๆ สำหรับต้มน้ำ
 และต้มกระสายยา.

จับฉ่าย จ. ว. 'ผักสี่จับ' คือ ประปน,
 ไม่เป็น พวกระ: ผัก ปลาย อย่าง รวม กัน,
 ใช้เป็นชื่อของขนมต่าง ๆ เลื่อนมาถึง
 ของต่าง ๆ ที่ประปนกันด้วย

จับเดิม ดู จำเดิม.

จับโป้ง น. เครื่องปิดที่ลับขอบดึกหญิง ทำ
 ด้วยเงิน ทอง หรือ นาก เป็นต้น.

จับโปง น. ลม ที่ทำให้ ปรวดเมื่อตาม
 ข้อศอก ๆ.

จับทวีป จ. น. มงคลมีสี่ รวมกันหลายอย่าง.
 ก. ของกลางอย่างรวมกัน.

จับบก, จับปลก [จับบ, -- ปลก] ม. ส.
 ข. ต้นจับปลา.

จับป [จับปะ] ส. น. ชื่อ ผู้ประติษฐาน
 เมือง จับป่า (บุตรของ ปฤตยาคุณ หรือ
 ของทริต).

จับป่า น. ชื่อเมือง ในแคว้น ลังค (แคว้นซึ่ง
 บัจจุบัน เรียกว่า มัลดีป (Maldive).
 ที่ อยู่ของหัวเมือง ในมหานคร). แต่ไทย
 เคย ใช้ เรียก ชื่อ ต้นไม้คล้ายเจปดอกสีเหลือง
 ดู จับบก.

จับม [จับมะ] ดู จมรม.

จับี่ น. สามแฉกร: เครื่องนมหนึ่ง ถ้อน ที่ อด
 ด้านสกัดหลังค้ำสำหรับกันลมและแดดฝน
 มีรูปเป็นสามเหลี่ยม (หน้าบัน). จ. ก.
 ลางมา, ลากไฟมา, เปิดไฟ.

จำ น. ชื่อตำบลบางซอก และ ตำบลหนึ่งบรรดาศักดิ์

ในราชการ; หัวหน้า, เป็นโจก เช่น จำผู้
ตำแหน่ง หัวหน้าราชการ บางอย่าง เช่น จำ
เมือง, จำศาล. ก. บอกล, เขียนบอก; ถูกปรับ
(ในการเล่นโฮมหลุมเป็นต้น). จำกลอง
น. กลองน้ำ. จำปี น. ป่าน้ำ. จำเหมา
ก. เขียนบอกไว้ข้างหน้า, เขียนบอกไว้
ที่ต้นเรื่อง.

จ้า ว. จัก, ี่ง, แวง (สำหรับแสง
หรือกระแสดเสียง). อ. เสียงเช่นเสียงเค็ก
ร้องไห้.

จ้า ว. เป็นคำเรียกผู้หนึ่งร้องเรียก.

จาก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ไซ้ ใบ มุงหลังคา
และกรุฝ้า. ก. พวากไป, พันไป. น.
น้ำ หน้า นาม แสดง ความว่า เป็น แตน พวาก
ไป, พันไป.

จากพรวก [จากะพรวก] ดู จักพรวก ใน จัก.

จาค [จาละ] มี. (ส. ตยาค) น. การ
สละ, การให้ขึ้น. จาคีตี ว. มี การ
แบ่งปันเสมอ.

จาคี มี. (ส. ตยาคิม) น. ผู้มีการสละ,
ผู้นิยมทำทาน.

จาง ว. จัด ๑๑ เดือน ๕๖ ปี, คลายปี.

จ้าิง ๑ ว. น. ชื่อขนมมีเจ้าเหนียวห่อใบไม้
แล้ว ต้ม.

จ้าิง ๒ ก. ให้ทำงานโดยให้ค่าแรง; ผู้ให้ทำ
งานเรียกนายจ้าง, ผู้รับทำงานเรียก ลูกจ้าง
หรือผู้รับจ้าง.

จางวาง น. ตำแหน่งยศ จำราชการ ใน กรม
มหาดเล็ก; ตำแหน่งผู้กำกับราชการ.

จางูพชาวี [จากพต] ส. น. ถ้าเป็นที่ชอบ
ใจ, คำยกย่อง.

จางัญภัย ส. น. 'ลูกของ ฉมัท' ชื่อ เสนาบดี
ของพระเจ้า จัมทรคุปต์ (กล่าวกันว่านี่เป็นผู้
ทำลาชวงค์มนตรี).

จาดิ น. สีขาวให้ผ้าฝ้ายร้อนและอื่น ๆ.

จาดู มี. ว. เป็นคำพหูพจน์ (แปลง) มาจากจตุ,
คงหมายความว่าสี่เหมือนกัน. จาดูกรณีย์
(มี. ส. จาดู + กรณีย์) น. ราชกิจสี่ อย่าง
คือ (๑) ตัดสินความมีฉง, (๒) บำรุงราษฎร,
(๓) บำรุงผลประโยชน์บ้านเมือง, (๔) บำรุง
อันพระนคร. จาดูททสี่ มี. (ส. จตุทสี่)
น. วันที่ ๑๔ (เดือน ๑๔ ค่ำ). จาดูทสี่
น. ทิศทั้งสี่. จาดูมมหาหาราช มี. น.
ดู จตุรมหาหาราช ใน จตุร๑.

จาดูร ๑ | จาดูระ มี. ส. น. เป็นคำพหูพจน์
(แปลง) มาจาก ส. จตุร, คงหมายความว่าสี่
เหมือนกัน. จาดูรังคี (มี. จาดูร +
อง๒) ว. มีองสี่, มีส่วนสี่. จาดูรังคี

สันนิบาต ม. ส. น. การประชุมพร้อม
 ด้วยองค์คือ (๑) วัน นั้น พระจันทร์ เสวย
 มาชอุกษ์ (พระจันทร์เต็มดวงถึงดาวฤกษ์ข้อ
 มาช), (๒) พระสงฆ์ ๑๒๕๐ มาประชุม
 กันโดยมิได้นัดหมาย, (๓) พระสงฆ์ที่มา
 ประชุม วัน นั้น สิ้นใจโดยมิได้ขอร้อง, (๔) ท่านเหล่านั้น เป็น พระอรหันต์ ทั้งสิ้น.
 นับเป็นการ สำคัญในศาสนาวันหนึ่ง. (พระ
 สงฆ์ในจำนวนนี้ : ๑๐๐๐ รูป เป็นศิษย์ของขุฎติ
 สามพี่น้อง, ๒๕๐ รูปเป็นของพระอัครสาวก,
 ส่วนวัน จาตุรงค สันนิบาต ท่านนิยม ว่าตรงกับ
 วันเพ็ญเดือนอมเรศคือเดือน สาม ซึ่งเรียก
 ตามโหรว่าฤกษ์สิบ: แต่ท่านกำหนดไว้ว่า
 วันเพ็ญ ไม่ถูกกำหนด เป็น วัน บำเพ็ญกุศล
 ปรากฏเรื่องนี้เรียกว่ามฆบร จะตกในเดือน
 สาม หรือในเดือน สี่ก็ตาม. แต่ตัว วันเพ็ญ
 ในเดือน กุมภาพันธ์ นั้น เป็นวันที่ ๑ หรือ
 ที่ ๒. มาฆบูชา เดือนไป ทำในวันเพ็ญต้น
 ใหม่มาจน. อันพิธี มาฆบูชานี้ได้ ทำมาใน
 วัตรกรรมอดีตก่อน, พระราชาสุภมาฆบูชาได้
 ทำอนุโลมตามข้างวัตร, ดังแต่รัชกาลที่ ๔).

จาคูร ๒ | จตุรงค/2564. ถ. ว. จลนค.
 เลื่อนแปลม.

จาคูรนต์, จาตุรนต์ | จาตุรนต์—จาปี | ม.

น. เจ้าแห่งโลก หรือแห่งทิศทั้งสี่ (ดู
 จตุรนต์ในจตุร ๑ อีก), จาตุรนต์วิเศษมี
 น. 'ผู้มีรัศมีแผ่ไปใน ทิศ ทั้ง สี่' คือ
 พระอาทิตย์.

จาปี น. ภาชนะ รูปแบบๆ สำหรับใส่ สิ่งของ
 ต่างๆ. ก. เจ็ดถ้วยน้ำ, ปน. จานเจ็ด
 คู่ เจ็ดจาน ในเจ็ด.

จาปี ว. จัง, มาว. ยั้ง, นึก เช่น
 ชันจัน = ชนขันนัย.

จาปี ก. ล้วง, ลัก, ขะโมย, ล้วงเก็บ.

จาปีจ้วง ก. ทขิบ ฉวย, ล้วงเก็บ,
 ล้วงเงินด้วยข้อคำที่ไม่ควรจะกล่าว.

จาปีล, จาปีลย์ | จาปีน | ส. น. ความมี
 ใจหนัก, ความโกลโกลงไปมา ความวุ่น
 วาย, โทกไขว้ ความ สะอึก สะอ้น, ความ
 ถัสรด.

จาปี ๑ ม. ส. น. ธนุ, ทร, หนาไม้
 ละสุน: แล้ง (คือที่สำหรับวางอุก ธนุ
 หรือหนาไม้ หรือที่ใส่อุกธนุหนักสำหรับ
 สะพาย): รุ่ง (คือรุ่งกินน้ำ). จาปีคุณ
 ส. น. สาธณุ. จาปีชร ส. น. ผู้
 ถือธนู. จาปีลดา ส. น. คันธนู.
 จาปีเวท ส. น. คือธนูเวท. จาปี
 จาปี ส. น. ผู้สอนวิชาธนู.

จบ ๒, ดู จบ.

จบปล [จบปละ] ดู จบปล.

จบอาจารย์ คูณ จบ ๑.

จาม น. คนชาติแขกโบราณพวกหนึ่ง สังสรรค์
กับแขกเมืองบูบักที่ใต้แห่งญวน. ก. พันด้วย
มีสีใหญ่: กิริยาของปอดที่พันลมออกจาก
จมูกหรือปัส.

จามร [-จอน] ฝ. ส. น. แส (เช่นแต่
จนหมอนที่คำสำหรับบัดของ) แส ขนหาง
จามร: เครื่องสูงของไทยเรา ชนิดหนึ่ง
สำหรับ ประคัม กระบวย ราชยาน, รูป
เหมือนพัด, มียอด สาม แฉก, มีคัน
ยาว เพื่อถือ.

จามรี ๑ [จามรี] ดู จมร.

จามรี ๒ [จามรี] น. ชื่อต้นไม้มีดอกเป็น
ฝอยละเอียดคล้ายขนจามรี.

จามิกร [-กอน] ฝ. ส. น. ทอง, เครื่อง
ทอง. จามิกราจิล ส. น. 'ภูเขาทอง'
คือ เขาพระสุเมรุ.

จามิกราจิล [-กระจอน] คูณ จามิกร.

จ่าย ก. แฉก, แฉง: ชื่อ, ไม้: ปลายอก,
กระจาย, 06/03/2566

จาร ๑ [จาม หรือ จาระ] ส. ฝ. น. ผู้สอด
แครง: ผู้เดินไป, ผู้เที่ยวไป. จารบติ

ส. น. ทางคัด, ทางข้าม, จารบุรุษ

ส. น. คนสอดแนม. จารภักดิ์ ส. น.
ทหาร. จารวายุ ส. น. สมุดหรือบัน
จาราธิการ ส. น. ที่พักหรือสำนัก
งานของจารบุรุษ ทหารที่ของจารบุรุษ.

จาริ ๒ [จาร] ฝ. ก. เขียนด้วย เครื่องเขียน.

จารัง น. ชื่อปืนชนิดหนึ่ง.

จารณ [จารณะ] ส. น. ละครหรือเพลง
คนเร่ที่เที่ยวเล่นในต่าง ๆ. จารณทวาร
ส. น. เมื่อย ของพวกละครที่เที่ยวเล่นใน
ที่ต่าง ๆ. นางเร่.

จาระไน ก. หุด อธิบายละเอียด สะอ.
อธิบาย ดี จ้าน.

จาริก ฝ. ส. น. ผู้เดินไป, ผู้เที่ยวไป:
สถานที่เที่ยวไป.

จาริตร [จาริต] (ฝ. จาริต) ส. น.
ความประพจน์, ขรรณนิยม, ประพจน์:
ความประพจน์ที่ดี (เราเขียนกัน ดีใน
จาริต ๑)

จาริ ๑ ส. น. เครื่องตัด, บ่วง, นรวิ, จัน.

จาริ ๒ ฝ. ส. น. ผู้เดินไป, ผู้เที่ยวไป.
ผู้ประพจน์.

จาริตริ [จาริต] ดู จาริ.

จาริกิ ๑ ดู จาริก.

จารึก ๒ ก. เขียน, ขาร.
 จารุ น. ส. น. ทองคำ. ว. จาม.
 น้รัก, สม. เหนาะ. จารุสิริวรรณ ส.
 ว. มีหมาม. จารุจิรณ น. ละของทอง.
 จารุทรรศน์ ส. ว. น้าค. จารุ
 ทรรศนา ส. น. หึงอันน้าค. จารุ
 เนตร ส. ว. มีตาจาม. จารุพิภตริ,
 จารุมุข ส. ว. มีหน้าจาม. จารุรพ
 ส. ว. มีสี่ของพละ. จารุโลชนี ก.
 น. น้อหลาย. ว. ดู ลาวเนตร. จารุ
 โลชนา ส. น. หึงตจาม. จารุ
 วาที ส. น. ผู้ปลงเสียง สละสลวย.
 จารุเวศ ส. น. ผู้แต่งกาจาม. จารุ
 ศิลา ส. น. 'หินงาม' คือ พลอย. จารุ
 ศาร ส. น. ทอง.

จำละหวั่น (—หวั่น) ว. ขุณ, วั่นวธ.
 ให้ละหวั่น ก็ได้.

จำว น. พืชที่เกิดงอกอยู่ภายในผลไม้ เช่น
 จาวบระพ้าว. จาวตาส นม (คน) ใจใน
 คำประพันธ์. ว. ห่าง, ใจลออกใจ.

จำ ก. กำหนดไว้ด้วยใจ ผูก, ชัง, ถ้อย,
 อยู่; ต้อง, (มีหนังสือ ๕๖๖ จำกั่ว) ก. ให้ชัง
 จัน. จำคุก ก. ชังคุก. จำจอง ก.
 ชังและผูกกำไว้. จำใจ ก. ฝืนใจ,

ต้องทำโดยไม่เต็มใจ. จำใจ ก. ผูกใจ,
 ล่ามใจ. จำต้องทำ ก. ทำด้วยบังคับ,
 ไม่ทำไม่ได้. จำทวย ก. ประทำ หมู,
 จำพูด ก. จำข้อความไป บอก, น้อ
 พระราชาสนไป. จำเป็น ว. ต้องเป็น
 อย่างนั้น. พ้องทำ, ต้องประพศุคอย่างนั้น.
 จำไป ก. พ้องไป. จำพรรษา ก.
 อยู่ในฤดูฝน. จำลาย ก. สลัก. จำ
 แล่น ก. ให้แล่น. จำวัด ก. 'ชกั่ว'
 หมายความว่า นอน (สำหรับพระสงฆ์).
 จำศีล ก. อยู่รักษาศีล.

จำ ก. แหก, ทำเร็ว ๆ. ทำถี่ ๆ, แฉว
 หรือพาอถี่ ๆ.

จำกัศ ก. กำหนดจำนวนไว้, จัดกัน,
 มะเพาะ. 'จำกัศ จำเชื้อ' ก็มี ความ
 เดียวกัน.

จำงาย น. สาย, บ้าย. จ. ว. ท่าง, โกล.
 จำจ น. การ เต็ม ของเล็ก ะชนิดหนึ่ง. ว.
 ช้า ๆ จาก ๆ.

จำเจี ว. เมือง ๆ, บ่อย ๆ, วิชาจาก.

จำเคิม ว. เต็มต้น, แรก.

จำทับ ก. โย ลง, เล่นลง, ทุ่มลง, ตกลง.

จำเกิด ก. เล่นขึ้นสูง, งอกขึ้นสูง, สูงโลว.

จำแห่ง ก. เล่นจน, โยจน, ต่งจน, ชุน,

งอกขึ้น.

จำนง (มาแต่จง) ก. หมายถึง, หัวใจ, ตั้งใจ.

จำนน (มาแต่จน) ก. แพ้, ไม่มีทางไป, จน.

จำนรรจา [—นัจจา] (ส. จรฺจ) ก. เจริญ, พุด, กล่าว, พุดข่าว.

จำนวน น. หมวด, หมู่, แผนก, ประมาณที่กำหนดไว้.

จำนอง ก. ตกลงทำสัญญาโดยเอาทรัพย์สินตราไว้แก่เจ้าหนี้ แต่ไม่ต้องมอบทรัพย์สินนั้นไว้แก่เจ้าหนี้ คำนี้แผลงมาจาก จง. ดูของ ตัวอย่าง.

จำนั้บ ดู จับ. ใช้จำนั้บ ก็มี.

จำนำ๑ (มาแต่จำ) ก. ภูเงินตราโดยเอาของมอบไว้สำหรับให้จำไว้; อยู่, จำ; ประดับ, แต่ง, ผูก, สวม; ประจำ (= เจ้าจำนำ), ดู จำ ตัวอย่าง.

จำนำ๒ ๗. ก. แทน, ประกัน, แทนตัว.

จำเนียรมี (มาแต่เจียรมี) ก. เจียรตัว, รื้อสึกตัว, รวงตัว.

จำเนียร ดู จีร.

จำแนก ดู ฉล๒๒๕๖

จำโนทัย ดู โทห่.

จำบัง ก. หายตัว, แอบ, ซ่อน.

จำเเบ น. ข้อปล่าแห่งชนิดที่ไม่เป็นริ้ว.
ก. แผ่ออก.

จำปาตะ น. ข้อขนุน ชนิดมีวงหนาสี่เหลี่ยมเจียงแดงเหมือนดอกจำปา.

จำปี น. ไม้ต้น ดอกเป็นกลีบยาวคล้ายดอกจำปา แต่สีขาว.

จำป็น น. ข้อไม้ดอกชนิดหนึ่ง.

จำพวก น. หมู่, เหล่า, พวก.

จำเพาะ ดู เฉพาะ.

จำมี๑ ๖. มีด้อ, เป็นคำประกอบลักษณะอื่น.

จำรัส [—หรัส] ดู จรัส.

จำราญ ดู จราญ.

จำรุญ ดู จรุญ.

จำเรญ ดู เจริญ.

จำเรียง ดู เจริ้ง.

จำลียง๑ ๗. น. อาน, สัประดับ.

จำลียง๒ ก. แทน, ถ้ายแบบ. ดู ฉล๒๒๕๖ ตัวอย่าง.

จำเลย น. ผู้ถูกฟ้องความ ดู ฉล๒๒๕๖.

จำแลง ก. แปลง, เปลี่ยน, กลาย, กลับ.

จำนั้บ [—นัจบ] ดู จับ. ใช้จำนั้บ ก็มี.

จำหน่าย [—หุหน่าย] ดู จ้งย. แปลว่าขาย ก็ได้.

จำหระ [—หระ] น. แถบ, ซีก.

จำหลัก [—หลัก] ดู จัก.

จำหัน, จำหาย น. หมวด, เทร็ด.

จำวอด น. ตก, ผู้แสดงการขบขัน. ว. สำหรับ
วอด. สำหรับตุ่มเล่นขบขัน.

จัก น. ข้อต้มไม้ใช้ทำยาไล่ ก. เอาจาก
สับและจับอย่างอาภรณ์: สับ. กตลง.

จักผม,—หิ้ว ก. เอามือขยำผม
แล้วจึงไป.

จักจิก น. สัตว์สี่เท้ารูปคล้ายตุ๊กแกแต่ตัวเล็ก
กว่า มักไล่ดมกลิ่น.

จักจ้อ น. จ้อไม้เผาใช้ทำยาไล่.

จักจอก น. หมวยชะชนิดหนึ่ง.

จักจิ้ง น. ปลาเล็ก ๆ ที่หมักเกลือกับข้าวคั่ว
อย่างเดียวกับปลาจ่อม.

จักจี้ น. สัตว์สี่เท้า เป็น สัตว์ป่า เท้าหน้าสั้น
ที่ท้องมีกะเปาะสำหรับใส่ลูก.

จักหรีด [—หรีด] น. สัตว์จำพวกแมลงขาบ
ปีก มีเสียงดังกร๊ต ๆ.

จักเห็ดน [—เห็ดน] น. สัตว์สี่เท้าคล้าย
กิ้งก่า แต่เกล็ดเป็นมัน. ตัวค่อนข้างแบน.

จิต [จิตะ หรือ จิต] ม. ส. ก. สะสมแล้ว,
ก่อนแล้ว. 06/03/2566

จิตก [จิตกะ] ม. ส. น. กอง.

จิตกา [จิตกะ] ม. ส. น. เจริงตะกอน.

จิตกาธาน น. เจริงตะกอนที่เผาผล,
หมายความว่า เจริงตะกอนนั่นเอง.

จิตต์ ม. ส. น. ไจ. จิตตเขตตสิก

ส. น. ไจ และอารมณ์ของใจ คือ ความ
คิด. จิตตโจร ส. น. 'ผู้ชะโมยหัว

ใจ' คือ ชู้รัก. จิตตนาถ ส. น. 'เจ้า
แห่งใจ' คือ ชู้รัก. จิตตปัทธา ส. น. สลบ.

จิตตประสาธ ส. น. ความตำราญใจ,
ความที่ใจ ผ่องใส. ความที่ใจ ยินดีด้วย.

จิตตภู ส. น. 'ผู้เกิดจากใจ' คือ ความ
รัก. พระภมเทพ. จิตตวิการ ส. น.

ความวุ่นวายแห่งใจ. ความที่ใจไม่เป็นปกติ.
จิตตเวทนา ส. น. ความทุกข์แห่งใจ,

ความเจ็บไข้ใจ. จิตตวิภค ส. น. การ
ผูกใจ. ความมีสติเต็มที่. การตั้งใจ. จิตตวิ

รมย์ 'เป็นที่ตั้ง ของใจ' ชื่อยาแก้ ลม.
จิตตา— [จิตตา] ดู ใน จิตต์.

จิตติ [จิตติ] ส. น. ความคิด, ความตรึตรอง,
สติปัญญา, ความตั้งใจ: ประโยชน์, ความ

ฉลาด, ความเลื่องลือ.

จิตฺร ๑ [จิต] (ม. จิตฺต) ส. น. ชื่อเดือน
อันมีพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์จิตฺรา, เดือนที่

ห้าตามจันทรคตินิยม ตกวันเมษายน.
จิตฺร ๒ [จิต] ม. ส. น. การวาดเขียน,

การระบาทได้, ลวดลาย. ว. จดงาม. สด
 ใส, เชื้องเจตงาม, แพรพราว, น้อยจักรย์,
 จิตรกร มี. ส. น. ผู้วาดเขียนลวดลาย,
 ช่างเขียน. เป็นตระกูลประสม พ่อเป็นช่าง
 ไม้แม่เป็นสุทนต์. จิตรกรรม ส. น.
 การวาดเขียนลวดลาย: การ อ้น อักจรรย์,
 การ รูปวาดเขียน. รูปภาพ. จิตรกัมจิตร
 ส. น. 'ผู้มีตมตนอันรุ่งเรือง' คือ อักนิ,
 ไผ. จิตรกัมจิตร ส. น. 'ผู้มีลวดลาย'
 คือ นกพิลาญ. จิตรกัมพิลา ส. น. ทอ
 หรือมีลวดลายต่าง ๆ. จิตรกาย ส. น.
 'ผู้มีตัวลาย' คือ เสือ หรือ เสือตาว. จิตร
 ภาร ส. น. ดู จิตรกร: ความ อักจรรย์, ความ
 ประหลาด. จิตรกัญญา ส. น. 'ยอดประหลาด'
 ชื่อเขามและ บริเวณ (มีลจันนี้เรียกว่า จิตร
 โกล (Chitrakote or Cataract) โกล คือ
 ภาษตา (Kamta), อยู่บนแม่น้ำ ไผสูนิ
 (Pa-suni) ประมาณ ๒๐๐๐ เส้น จากตะวัน
 ออกเฉียงใต้ แห่งพินทะห์ (Bandah) ในพุน
 เทลขุนท์ (Bandakhand): เป็นที่อยู่
 คราวแรกของพระราม พระลักษมณ์ ในคราว
 ที่ต้อง เณรเทศ ๖ เดือนในป่าทิวาลัยอันเป็น
 ภาดศักดิ์สิทธิ์ของนิสิตพวกของพระราม).
 จิตรกูปต์ ส. น. ชื่อเจ้าหน้าที่หะเบียน

ของพระราม (ผู้ จดกรวมดี และ กรวมชั่ว
 ของสรรพสัตว์). จิตรคฤติกา ส. น.
 แปลงของช่าง ทาสี หรือช่างเขียน.
 จิตรบาบา ส. น. 'มีลายที่เท้า' คือ
 นกพิลาญ. จิตรพยัคฆ์ (ส. จิตร
 ภูพาน) น. เสือตาว. จิตรพัลลิตร์
 ส. น. 'สืออย่างดี. จิตรภายย์ ส. น.
 เจริญเพราะ. จิตรภุต ส. น. ซึ่งระบาท
 แล้ว, ซึ่งท่าอันแล้ว. จิตรมนัส ส. น.
 ชื่อม้าของพระอินทร์. จิตรมยุกา ส.
 น. นกพิลาญ. จิตรเมฆละ ส. น. 'มี
 ลายงาม' คือ นกยูง. จิตรยาม ส.
 น. 'มีทางอันรุ่งเรือง' คือ พระอักษิ, ไผ.
 จิตรโยช ส. น. ทหารผู้รบได้หลาย
 ทาง, ชื่อพระอรชุน. จิตรวณิ ส. น.
 'มีรถอันสว่าง' คือ พระอักษิ, ไผ, ตะวัน,
 ดาวประจำ ขั้ว โลก: ชื่อ พญาแห่งพวก
 คนครรพ. จิตรวตยา ส. น. ชื่อม้า
 หรือสามพระอินทร์, แปลว่า หลากด้วยไม้
 เกาต่าง ๆ, หรือว่าเป็นที่รวมแห่งไม้ หักขัย
 ชื่อ จิตรลดา. จิตรลิขิต ส. น. ซึ่งทา
 สีสแล้ว, ซึ่งระบาย สีแล้ว. จิตรเลขา
 ส. น. รูปภาพ. จิตรวัน ส. น.
 'มีสิ่งที่ดีได้ต่าง ๆ' ชื่อม้า โกลกับบริเวณ

พันท่ง. จิตรวิจิตร ส. ว. สลักสี่
 ต่าง ๆ. จิตรวิทยา ส. น. วิชาช่าง
 ระบายสี. จิตรเวษ ส. น. 'ผู้มีเครื่อง
 แต่งกายต่าง ๆ' คือพระศิวะ. จิตรศาลา
 ส. น. ห้องโถงอันหาสี่ต่าง ๆ หรือมีรูป
 ภาพต่าง ๆ. จิตรเสน (ม. จิตฺตเสน)
 ส. น. ชื่อคนกรรพหลุของวิชาวาส. จิตร
 หัสดี ส. ว. มีมืออันคล่องแคล่วใน
 การขุด. จิตรวการ ม. ส. น. โรง
 ละคร. เรือนงาม. จิตรายสี ส. น.
 เหล็กกล้า. เหล็กดี. จิตรายช ส.
 ว. มีอาวุธต่าง ๆ. จิตรารมภ์ ส. ว.
 อันสำแดงเด่นในรูปภาพ. จิตรารจิส
 ส. น. พระอาทิตย์.

จิตรจุล [จิตฺตจฺจน] น. เต่า (ราชาศัพท์).

จิตรา— [จิตฺตฺรา] คูใน จิตร๒.

จิทัมพรม์ [จิตฺตฺพฺรมา] น. ชื่อเมืองศูนย์กลางโลก (ในอินเดีย).

จินเจา จ. น. ชื่อแพรจีนชนิดหนึ่ง.

จินดา (ม. ส. จินฺดา) น. ความคิด.

ความเอาใจใส่, ความนำพา. จินดา
 มณี 106/0๕, 25๖๓. แก้วอันให้ผลแก่
 เจ้าของตามใจนึก. แก้วสารพัดนึก: ชื่อ

ตำราหนังสือไทยของพระโหราธิบดีใน
 รัชกาล สมเด็จพระนารายณ์มหาราช.
 จินตามัย ส. น. 'สำเร็จด้วยความคิด'
 คือ สมมติบัญญัติ.

จินดาหนา [-หนา] ส. น. ต้นจันทน์.

จินดาหว่า [-หว่า] ส. ว. ฉลาด.

จินดี 11. ส. ก. กิล. จินตกีวี
 ม. ส. น. นักประพันธ์ตามความคิด.

จินตจีล (ม. แต่ไทยประเทษาใช้) ก.
 จิตทาน์. จิตทวดห่ม.

จินตณ [จินตนะ] 11. ส. น. ความคิด.

จินตนาการ ม. น. อาการคือความคิด.

จินตนาการ [จินตนาทาน] คูใน จินตณ.

จินตา ม. ส. น. ความคิด. จินตามัย

ญาณ 11 น. ความรู้ที่สำเร็จด้วยความ
 คิด. เรียกจินตามัยอีกอย่าง.

จิบ ก. ส้ม. ดุคทีละน้อย.

จิปาถะ ว. ลารพัชร. ไม่ได้อีกว่าจะไร.

จิม ๒. จรด. จุ่มแต่น้อย. ใกล้เคียง.

จิม ๓. ชุม. จุ่ม. จุ่ม. แหก.

จิมดิม ๖. ชะแล่มแหล่มซ้อ: นำเอ็นดู,
 นำรัก.

จิร [จิระ] 11. ส. ว. เรือง. นาน. ช้า.

(แปลง ใน ภาษา ไทย มีน เจียร จัวเนียร
ก็ได้). จิรัการ ส. น. การ ทำ ข้ำ.
จิรักาล ส. น. เวลามา นมา แล้ว, เวลา
ครั้งกระโน้น. จิรัขั้ว ส. น. ผู้มีอายุขึ้น
(หมายเอาท้าวพลี, หนุมา น, วิภิชณ์ (พิเภก)
ประสูราม); พระวิษณุ; นกกล. จิรัประวาส
ส. ก. พลดพรากไป นาน, จากไป นาน.
จิรัประวาสี ส. น. ผู้จากไป นาน.
จิรัมิตร ส. น. เพื่อนเก่าแก่. จิรัวตร
ส. น. กาลนาน. จิรัโรหิ ส. น. โรค
เนื้อรัง. จิรัเสวก ส. น. ข้ำ หลวงเก่า.
ข้ำ หลวงตบ. จิรัฏฐิติการ ม. น.
ขั้วขึ้น. เวลาที่ตั้งอยู่ นาน. จิรันิตร (มี,
จิรั + อนุตร) น. ระหว่างกาลนาน, เวลา
สืบเนื่อง มา นาน. จิรัปโปวต ส. จิรั
ประวาส. จิรัยุต ส. น. ผู้มีอายุขึ้น,
เทวดา, นกกล.

จิรัฏฐิติการ คูใน จิรั.

จิรันิตร [-คอน] คูใน จิรั.

จิรัปโปวต [-ประวาส] คูใน จิรั.

จิรัยุต คูใน จิรั.

จิรัจ ก. ๐๗๕๖๖๖ (เดือน มา จาก 'จรัส'
กับ 'โรจน์' รวมกัน).

จิ๋ว จ. น. เหล้า.

จิ๋ว ว. เล็ก มาก, เล็ก ที่ สุด.

จิ๋ว ก. บ้าง, อย่าง.

จิ๋ว น. เครื่องประดับ สำหรับ ร้อย สาย สร้อย
สวมคอ; ชื่อขนม อย่าง หนึ่ง ก. เอามือ
มาขยี้ให้ สะตุง, เอา นิ้ว มือ หรือ สิ่ง ของ
จิ๋ว ที่ ถูก.

จิ๋ว ว. เร็ว, ชัด, ยิง (เช่น วิ่ง จิ๋ว, ร้อน จิ๋ว).

จิ๋ว ว. เล็ก ที่ สุด, เล็ก มาก.

จิ๋ว ม. ส. น. ชื่อ ประเทศ หนึ่ง อยู่ เหนือ สยาม
ขึ้นไป มีจำนวนคน มาก ที่ สุด; คน ที่ อยู่
ในประเทศ จีน; เส้นด้าย, รง, ตะกั่ว.
จิ๋ว นิษฐาน ส. น. ขาด, เสก.

จิ๋ว น. ชื่อ ขนม อย่าง หนึ่ง; เรียก ผล ที่ มี น
พัน สี่สิบ แล้ว ว่า จิ๋ว หนึ่ง. บ. ทำ วิธ ไม่ ปรก
ให้ ห้อม ข้ำ; ทำ คำ ให้ เป็น กลีบ, มี น ผล.
จิ๋ว เพื่อย น. เสื่อ ทาง ขาว.

จิ๋ว ก. เสียด, แทรก, เสียบ ลง ไป.

จิ๋ว [จิระ] ม. ส. น. ท่อนผ้า, ชิ้น เปลือก
ไม้; สาย, ใย, เส้น. จิรัฉนิท ส. น.
ท่อนผ้า. จิรัภาวินดี ส. น. พืช ผง ของ
เม็ช. จิรัวาส ส. ว. ซึ่ง หุ้ม ด้วย เปลือก
หรือ ด้วย ผ่า ขาว.

จิ๋ว [-วอน] ม. ส. น. นก เปลือก ที่ รวง
ด้วย ตะโอบ; เครื่อง นุ่ง ห่ม แห่ง ลัทธิ นิการ

(เช่น พระอินทร์พระพรทศนาถา หรือคาลนา
 เชน). ในพระพุทธศาสนา จีวร ในคำว่า
 บาตร จีวร หรือไตรจีวร หมายถึงเอาผ้าทั้งสาม
 อย่าง คือ ผ้าทาบผ้าห่มและผ้าบัง, ในคำว่า
 สะบง จีวร สังฆาฏิ หมายถึงเอาผ้าห่ม
 อย่างเดียว. **จีวรกรรม** ส. น. การ
 เตรียมจีวรเพื่อเตรียมทวง เช่น ชัก, ส, ย้อม.
จีวรการสมัย ส. น. คราวที่พระทำจีวร
 คือกัณฑ์เบ็บบอ. **จีวรกาลสมัย** ม. น.
 คราวที่เปลี่ยนฤดูถวายจีวร, งวดที่หนึ่งตั้งแต่
 วันมหาปวารณา (แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑) ถึง
 เพ็ญเดือน ๑๒, งวดที่ ๒ ตั้งแต่วันมหา
 ปวารณาไปจนหมดฤดูหนาว, งวดที่ ๓ เป็น
 ของพระที่มิได้กรากฐิน, งวดที่ ๔ เป็น
 ของพระที่กรากฐินแล้ว. **จีวรทาน**
สมัย ม. น. คือจีวรกาลสมัย. **จีวร**
ภาสก ม. น. ผู้แจกจีวร, คือ ภิกษุ
 ที่พระสงฆ์สมมุติ ให้เป็น เจ้าหน้าที่จะแจก จีวร
 ที่สงฆ์ได้ ให้แก่ภิกษุ.

จึง, จึง สัน. ฉะนั้น. แล้ว. ครั้นแล้ว.

จึง ว. จง, ชัด, ชัด, วย. หมด, วย
 อยๆ ไม่มีรสอันเจือ เช่น น้ำบริสุทธิ์;
 ไม่สนุก. **จึงข้าง** ก. ละเมิน. เห็นห่าง,
 ว่างร้าง.

จุ ว. พอ, เต็ม, มาก. อ. เสียง เช่นเสียงที่
 ทำคู่มือหรือหัก. **จุปาก** ก. ทำปากดั่ง
 จุจุ!. ว. เต็มปาก, พอเหมาะปาก.

จุกิ น. ผสมขมวดที่เอาไว้ตรงขม่อม; กลุ่ม,
 ขมวด (ใช้สำหรับจุกหัวหอมหัวกะเทียม);
 ไม้อุดขวด. ก. เสียด. แน่น; อุด, ปิด.

จุกิจิ ว. จู้จี้, รกทวน.

จุกิช [จุกะชี] เรียกเพี้ยนมาจาก จุกชี.
 ตู ชุกชี.

จุกิผาม [จุกะยาม] น. ผดสุดใน
 กะเพาะอาหาร.

จุกิผามมีมัยช้อย [จุกะ---] น. ชื่อโรค
 เกิดที่มัย ทำให้มีมัยช้อยลงมา.

จุกิโรหินี [จุกะ---] น. ชื่อต้นไม้ชนิด
 หนึ่ง ใช้เป็นเครื่องยา.

จุง ดู จรง.

จึง ก. จง; เป็นคำแต่งกริยา บอกความบังคับ
 หรืออ่อนวอน.

จุฬา (ม. จุฬา; ส. จุฬา) น. ผสมจุก, ผสม
 กลางกระหม่อม, ห้อยอมผสมกลางกระหม่อม
 ที่เหลือไว้ไม่ไกล; หงอนไก่ หรือคนขุง;
 มงกุฎ. หัว, ยอด (หัวเสา; ห้อยชั้นบน
 (เสาตั้ง). **จุฬากรณี**, **จุฬากรรม**
 ส. น. การทำอช คือ พิธีไว้ผมจุกแก่เด็ก

เมื่ออายุ ๑ หรือ ๑๒ ขวบ. จุฑาธิปไตย
 ส. น. ความเป็นใหญ่เหนือเกล้า. จุฑา
 ชาติ ส. น. ห่วงหมกตลวงกระหม่อม.
 จุฑามณี ส. น. เพชรพลอยที่ประดับ
 บนกระหม่อม (เราใช้หมายความว่า ปิ่น)
 ผู้ประเสริฐ: สุรบศราส วันอาทิตย์,
 จันทศราส วันจันทร์. จุฑามาศ น.
 ปิ่นทอง. จุฑาวรดี ส. น. พลอยที่
 ประดับบนกระหม่อม. จุฑาตักศิณ
 ส. น. ผมหลิกันจว, ผมงู.

จุดฉี่ น. (ไทยมักเขียน ลค ฉ ออกตัว
 หนึ่ง. ส. จุฉ) น. ของที่ขี้, ของ
 ที่ละเอียด, ผุ่น, แฉ่ง, ผง, ผงจันทร์,
 ปูนขาว, ละออง. จุดฉี่เกิด ส. น.
 นายสม. จุดฉี่เจิม ก. แฉ่งตัวของ
 ที่ขี้ เช่น กระแจะ. จุดฉี่โยค ส. น.
 สุนหอม, แฉ่งอบ.

จุดฉี่บพ [จุดฉี่บพ] น. น. บพ
 บาลี ที่ขี้ ขน อ่าน แต่น้อย ก่อน แสดง
 ใจความ.

จุดฉี่ น. เม็ด, แฉ่ง, รอย. ก. ทำให้ไฟติด;
 ทำเครื่องหมายเป็นเม็ดเล็ก ๆ. แฉ่ง: จิก
 (เช่น จุดหลัง).

จุดสี่ [จุดสี่] น. (ส. จุติ) น. ความเคลื่อน,

ความตาย. ไทยใช้ปน ก. เคลื่อน. ตาย
 โดยมากใช้สำหรับ เทวดา.

จุดสี่ปาดญาณ [จุดสี่ปาดะญาณ] น. (ส.
 จุติขุปาดะญาณ) น. ความรู้ในจิตและ
 เกิดของสัตว์ทั้งหลาย, ทิพยจักขุญาณ
 ฉเรียกว่า, คือ การที่ขี้รู้อัตตภาพ (ซึ่ง
 เป็นแค่สภาวะอย่างหนึ่งๆ คมกันเข้าได้ชื่อ
 ว่า ขันธ์) ย่อมเป็นไปตามอำนาจแห่ง
 ธรรมดา มีอันคมกันเข้าเป็นสัตว์เป็นบุคคล
 แล้ว ภายหลัง สลายจากกัน เป็นอย่างนี้
 เหมือนกันหมด แต่ถึงอย่างนั้น ยังดีเลว
 งาม ไม่งาม ได้สุข ได้ทุกข์ ต่างกันอยู่
 เป็นอย่างนี้เพราะกรรมที่ทำ, ญาณนี้ย่อมมี
 ความหลงในคิดแห่ง ขันธ์ อันเป็นเหตุสำคัญ
 ผิดด้วยประการต่าง ๆ เสีย.

จุดสี่ [จุดสี่สะ] น. (ส. จตุรเทศ) ว. สิบสี่.

จุดสี่ ก. ขี้, ขันไว้. จุดสี่เจือ ก. อุดหนุน,
 เจือจน.

จุดสี่ น. ชื่อสิ่งชนิดหนึ่ง ว. ลักษณะสะดุ้งที่
 พองขึ้นออกมาเรียกว่า สะดุ้งจุดสี่.

จุดสี่จัน ก. ออกหน่อออกตา, เปิดเมษ.

จุดสี่ทการ [จุดสี่ทการ] น. (ส. กุณฑกร)
 น. ข้างกลิ้ง.

จุดสี่ [จุดสี่] น. ของสิ่งหนึ่ง เกิด จาก

สนิมทองแดงสีน้ำเงินอ่อน ใช้ทำยา.

จบ ก. เอาปาก ตูด. กิริยา ที่ปลาไหลเอาปากตูด.

จบ ๐ อ. เสียง เช่น เสียงตูดปาก.

จบ ๒ (ปี. ๓๖๒) น. หลอด.

จบจบ ว. กิริยา ที่กิน พร้าเพรื่อ ที่ละเล็กที่ละน้อย.

จบเจิง น. ชื่อ หอยทะเลชนิดหนึ่ง.

จบม ก. เอาของที่มีลงไป ในของเหลว.

จบมี ตู จิม.

จบพก ๐ ม. ตี. น. แม่แม่เหล็ก. แม่เหล็ก.

จบพก ๒ ม. ตี. น. ผู้จบ (จบ) มาก.

จบพญ ม. น. เสรียน; รัตเกล้า. เมาติด; ของที่ไปนาง.

จบพล, จบปล [จบพน] น. จอมพล. นายทัพ. ผู้เป็นใหญ่กว่าพล.

จบพิชิต ม. ตี. ก. จบ. แต่ไทยเอาหมาย ความว่า จบ.

จบรณ, จบรณ [จบ. จบ] ตู จบณ.

จบรี ตู จรี.

จบไร น. ไรจก, ไรสม.

จบ (มี. จุส. จุส. จุส. ตี. กุขุส) ว. เล็ก. น้อย. จบบิดา น. น้องของพ่อ. อา.

จบพน น. 'บ้าน้อย', ชื่อถ้ำที่เห็นใน

เวสสันดรชาดก. จบมาริตา น. น้องของ

มารดา. น้ำสาว. จบวรวิ น. 'วรรณน้อย'

พวกน้อย. ชื่อคัมภีร์ที่สิ้นพระชนม์ไป;

ชื่อมารามภยกลมา คือ บัณฑิตวัน ๓ บัณฑิต

ชาติเป็นจุลวรรค. จบศักราช น. ศักราช

น้อย ตั้งชั้นภายหลังมหาศักราช คือศักราช

ที่เรารู้จักกันก่อน ใช้ศักราชรัตนโกสินทร์.

จบพา ตู จพา. ไทยใช้เป็น ชื่อ ว่า ชนิดหนึ่ง

มีหัวแหลมเป็นกรวยคล้ายมงกุฎ คู่กับว่า

บัลเบ้า. จบพามณี ม. น. ชื่อพระเจดีย์

บรรจุพระเกศาตพระพุทธรเจ้าอยู่ที่วัดดังส์

สวรรค์; ตู จพามณี ใน จพา ด้วย. จบพา

ลิ้มพา น. ชื่อโคกดูชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

จบ น. หมาชนิดตัวเล็ก ๆ ขนยาวปกปุย.

จบ ก. รีเข้าไป. กรากเข้าไป. เข้าไปโดยไม่ให้

รู้ตัว. ว. ตรงถึง. ไม่ตรง. จบ (ดูว่า

ทาง). ก. รีเข้าไปตามทาง.

จบ ก. พะยง. นำไป. เสวมีคือ ถือกให้คน

หรือสัตว์เดินไป. จบนางฉลิธา น.

ทำร้ายชนิดหนึ่งแห่งความข้าง รำเมื่อมาซึ่ง

มีรูปร่างชั่วช้าแวมแล้ว.

จบ ก. รวมถวม, ว่าไร. เข้า. บนจุกจิก.

จบ อ. เสียงพูดเบา ๆ. เสียงหน้อย.

จบ ก. ตูด. คม. เอาจุกคมผู้อื่น.

อุษะ ดู อุ.

เอี๋ ฐ. น. พี่สาว.

เอ็กกี ฐ. น. อา, น้องของพ่อ, เป็นคำเรียก
คนชาติจีน.

เอ็ง น. ข้า.

เอ็ง อ. เลี้ยงเงี้ยว.

เอ็ง ฐ. ก. แพ้.

เอญู ฝ. ส. น. บ่าว, คนใช้.

เอติ น. มาตราฉบับในระหว่าง ๖ กับ ๘.

เอติย์ (ฝ. เอติย; ส. โจติย) น. ที่เคารพ
นับถือ, ที่สำหรับบูชา, คนที่ทรงคุณวุฒิ
อันเป็นที่เคารพนับถือ, สิ่งซึ่งถือเป็นยอด
แหลม เป็นที่ บรรลุ สิ่ง ที่ นับถือ มีพระราชา
เป็นต้น. เอติยฐาน, เอติยสถาน น.
สถานที่เคารพ เช่น ที่ประดิษฐานพระพุทธรูป
ปฏิมา พระพุทธรูปบาท พระพุทธรูปอา และ
พระพุทธรูปสาวรีกษาค.

เอติ [เอตตะ] ฝ. (ส. เอตส) น. สิ่งที่ดี, ใจ.

เอติภา [เอตตะนา] ฝ. ส. น. ความคิดอ่าน,
ความตั้งใจ, ความจงใจ, ความมุ่งหมาย.

เอติพังคี [เอตตะ—] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใช้ทำยา. 06/03/2566

เอติภูติ [เอตตะ—] น. สภาพที่เป็นผู้คิด
อ่าน คือ มนัส, ที่เรียกในภาษาสันสกฤตว่า

‘อาตมัน’ เรียกในภาษามคธว่า ‘อิตตา’ ก็มี
‘ชีโว’ ก็มี; มีอยู่ในลัทธิว่า “ในโลกนี้ไม่มี
อะไรศูนย์, แม้คนและสัตว์ตายแล้วร่วงกาย
เท่านั้นทรุดโทรมไป. ส่วนเจตภูติเป็นธรรมชาติ
ไม่ศูนย์ ย่อมถือปฏิสนธิในกำเนิดอัน
สืบไป.” ลัทธินี้ซึ่งพระพุทธรศาสนาจัดเป็น
สัสสตทัญญู แปลว่า ความเห็นว่าเป็นเที่ยง.

เอติมูลเพลิง [เอตตะมุนเพลิง] น. ชื่อ
ไม้ต้นเล็ก ๆ มีรสเย็นร้อนใช้ทำยาได้.

เอติสติ [เอตตะ—] ฝ. (ส. โจติสติก) น.
อารมณ์ ที่ เกิด กับใจ. ว. เป็นไปในจิตต์
เช่น สุขหรือทุกข์ที่เกิดในจิตต์.

เอติย [เอตตะ] ดู เอติย์.

เอนิ ว. คั้นเคย, ชิน, ชำนาญ, จำได้แม่นยำ.

เอนิจบ ว. รู้จบ, ชำนาญทั่ว, รอบรู้.

เอนิใจ ว. ชื่นใจ, แม่นยำ.

เอีบ ก. บ่อย, รู้สึกทางกายเมื่อถูกทุบตี หรือ
เจ็บแสบ. เอีบใจ ก. แค่น, ซ้ำใจ.

เอีจจา [เอ็นจา หรือ เจนระจา] (ส. จรจา) ก. พูด,
กล่าว, พูดซ้ำเช่นท่องหนังสือหรือรำมन्दร.

เอีจัญ [เอจัน] (ข. ว. มาก) ก. เต็มได้,
งอกงาม, มากขึ้น; สมบูรณ์; ทั้ง; คัด;
ประพฤติ, บำเพ็ญ; สาธยาย, สวด. เอีจัญ
งาช้าง ก. ตัดงาช้าง. เอีจัญธรรม

พระสมเือก ^๒เจ้าจอม น. พระชายาของ
 พระเจ้าแผ่นดินวังหลวง. พระสนม. ^๒เจ้า
 จอมมารดา น. เจ้าจอมที่มีพระองค์เจ้า
 แล้ว. ^๒เจ้าจ้านา น. ผู้รับส่งสินค้า
 ประจํา. ผู้ทำการค้าขายติดต่อกัน. ^๒เจ้าชู
 น. ผู้ไต่เนนการชู้สาว. ^๒เจ้าตัว น. ตัว
 ของที่ผู้พูดอ้างถึง. ^๒เจ้าที น. เทวคา
 รกษาท้องที่ซึ่งเรียกว่า พระภูมิ. ^๒เจ้าบัว
 น. ชายผู้ทำการสมรสกับคู่แต่งงานซึ่งเรียก
 ว่าเจ้าสาว. ^๒เจ้าประคุณ น. เป็นคำเรียก
 ผู้ที่นับถือและท่านที่เป็นเจ้าบุญ นายคุณ.
^๒เจ้าพระยา น. ตำแหน่งบรรดาศักดิ์
 ข้ากษัตริย์ใหญ่. ^๒เจ้าฟ้า น. ยศเจ้า,
 ถิ่นนี้ปรากฏว่าใช้เป็นครั้งแรกใน สมัย กรุง
 ศรีอยุธยา ซึ่งพระเจ้าทรงสวดี อภิเษก
 ให้แก่พระมหากษัตริย์ราชินีเรียกว่า พระ
 สตรีสรเพ็ชญ์ เจ้าฟ้าสองแคว. สมัยนั้น
 ยศสำหรับ พระราชโอรส หรือ พระราชธิดา
 ซึ่งพระมารดาเป็นเจ้า. ^๒เจ้าภาพ น.
 เจ้าของงาน. ^๒เจ้ามือ น. เจ้าของการ
 พนัน. ^๒เจ้าเถื่อน น. ผู้มีที่ทำกลอุบาย
 ต่าง ๆ. ^๒เจ้าสัว 2566 หญิงคู่แต่งงาน.
 คู่เจ้าบัวด้วย. ^๒เจ้าหน้า น. ผู้ทำระ
 วังคนอ่อน. ^๒เจ้าหน้าเจ้าตา น. ผู้มีช

กันเอาความดีแต่คนเดียว. ^๒เจ้าหนึ น.
 เจ้าของหนึ, ผู้ขายเชื้อ หรือให้คู่สม ททรัพย์
 แก่บุคคลซึ่งเรียกว่า ลูกหนึ. ^๒เจ้าหัว น.
 ผู้เป็นเจ้าเหนือหัว (ใช้เรียกเจ้านายและพระ).
^๒เจ้า จ. ก. หนึ, เลิกกันไป.
^๒เจ้าชะ ก. ไช, แหง, ชุด, ทำให้ทะเล: จะเพาะ.
^๒เจ้าชะจิง ก. ตั้งใจจะเพาะ.
^๒เจ็ง ก. เต็ม, เหลิง (มักใช้สำหรับน้ำ).
^๒เจ็ด ว. งาม, เขตขุ.
^๒เจ็น ก. พันไป, ชัดเซไป, เพรตไป,
 พลัดไปจากพวก.
^๒เจิม น. คิ้ว. ก. เจลิมขวัญ คือ
 เอมบังหอม แต่งเป็นจุด ๆ ลงที่คิ้ว หรือสิ่ง
 ที่ต้อง การให้มี ความเจริญ ขึ้น: เสริมขึ้น.
 เพิ่มขึ้น.
^๒เจียก อ. เสียงลูกไก่ร้อง.
^๒เจียด น. ภาชนะรูปคล้ายตะลุ่ม (เป็น
 เครื่องยศขุนนาง). ก. บันเอาแต่น้อย.
^๒เจียน ก. ตัด, เดือน. ว. เกือบ, จน.
^๒เจียนหมากิ ก. เอมัดแต่งซึ่งหมากิ
 ให้เป็นกลีบ ๆ แล้วเดือน เปลือกแข็งทั้งสี่
 เหลือไว้แต่ในอกลีบเปลือก ที่ทำเป็น กลีบ ๆ
 สำหรับเคี้ยวกับพลูจิบ.
^๒เจียน น. ซ้อลับเข้าอย่างหนึ่งมีปลาทอดแล้ว

ปรงแควต่าง ๆ เช่นที่เรียกว่า เจียนพลาสติก
เจียนพลาสติก ตามข้อปลา.

เจียบ อ. เสียงลูกไก่ร้อง.

เจียม น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง เจริญ
ฉลาดทำด้วยขนสัตว์ชนิดนั้น. ก. ถ่อม
ตน. รู้จักประมาณตน. เสี่ยงยอมตน,
สงวนตน.

เจียร ดู จีร.

เจียรณี (ส. จีร์ณี) น. ความประพฤติก
ความสง่าสม.

เจียรไน [-ระไน] ก. ทำเพชรหรือแก้วให้
เป็นเหลี่ยมหรือกลดลตามความต้องการ.

เจียรบาด น. ผ้าคาดเอวมีชายห้อยลง
ที่หน้าขา.

เจียว ก. ทอดเปวสัตว์เอาน้ำมัน, ทอดด้วย
น้ำมัน. ว. ที่เดียว, อย่างนั้น, แน่นอน.

เจียวจิ๋ว อ. เสียงระเบ็งเซ็งแซ่, เสียง
ร้องแก่งคนหมู่มากด้วยความตกใจ.

เจือ ก. ปน, ระคน, กละ, แทรก. เจือ

จาน ก. แบ่งทรัพย์สินมาประสมเข้าส่วน
ด้วย: ฝ่อแม่, อุดหนุน.

เจือก อ. เสียงตังเซ่นนั้น.

เจือน ก. เก้อ, กระทบ, ฝ่อ. เจือน

เจ็ย ๓ ว. คต่อง, สะตวง, มาก, รือย.

แจ็ ๑ ว. กะชั้น, ไม่ฉลาด, ไม่ห่าง, แน่น.
แจ็จัน, แจ็จัน ว. เบียดเสียดกัน;
บีบเบียดกัน, แน่นกัน, อัดแอ, มากนัก,
อึกทึก, อึง.

แจ็ ๒ (ข. เจ) น. อาหารที่ไม่มีของสด
สำหรับจันทอสุติ ซึ่งเรียกว่ากินแฉ,
คล้ายเครื่องกระยาบวของพราหมณ์.

แจ็ น. ซ้อไก่ชนิดหนึ่ง. ว. ท่า, เตี้ย, ไม่สูง.

แจ็ ว. จัด, แก่ (มักใช้กับสีแดงหรือ
แสงแดดจัด).

แจ็ก ก. แบ่งออก, บั่นออก, แยกออก,
กระจายออก: ให้, จำ.

แจ็ก อ. เสียงนกร้อง.

แจ็กีน น. ภาชนะเป็นทึบกลดดอกไม้ตั้ง
เครื่องบูชา มีรูปคล้ายขวด.

แจ็จ น. ซ้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา: เทสน์
สังคายนาเรียกว่าเทสน์แจ็จ หรือ มีแจ็จ. ก.
แจ็จ, ขยาย, กระจาย.

แจ็จ ก. บลก, แสดง; รู้. ว. กระจ่าง,
สว่าง, ชัด.

แจ็ค ว. จัด, ยั้ง.

แจ็ค ว. จัด, ยั้ง. อ. เสียงนกร้อง.

แจ้จ๊ะ อ. เสียงนกร้อง.
 แจ้ม ว. ใส, กระจ่าง, ชัดเจน.
 ไม่มีหมอง.
 แจกริก [แจกรก] ก. แจก, แตกออก, กระจายออก, แยกออก.
 แจรง [แจรง] ก. แจง, กระจายออก, ขยายออก.
 แจว น. เครื่อง พูช น้ำ ให้เรือแล่นชนิดหนึ่ง.
 ก. เอาแจวพูนน้ำให้เรือเดิน.
 แจ้ว น. น้ำพริกประสมด้วยน้ำปลา.
 แจ้ว ว. แจ้ม, ชัด, ไพเราะ (ใช้สำหรับเสียง).
 อ. เสียงพูดหรือใจขัน.
 แจ้ว ว. กระจ่าง, ใสมาก.
 แจะ ก. แตะ, ตกต้อง. อ. เสียงเคียวสิ่งของ.
 ใจก น. หัวหน้า, หน้านิพ.
 ใจัก ก. แจ้. อ. เสียงไถร้อง, เสียงน้ำไหล.
 ใจง ก. โยงขัน, รังขัน, ม้วนชายผ้าหนึ่งแล้ววิ่งไปหนึ่งไว้ข้างหลัง (ใจงกระเมม) ใจงกะเบนต์เหล็ก น. ทำละครทำหนึ่ง
 ใจ้ง ว. เปิดเผย, ไม้ปิดบัง.
 ใจ้ง อ. เสียงกลองแขก. ใจ้งแข็ง ว. ใส มีแต่น้ำ เช่น แกงใส.
 ใจ้งคู่ม [ใจ้งคู่ม]๖๖ ว. ออกหน้าออกตา: กล้วยละ เสียง อย่าง หนึ่งคล้ายกับเสียงกลองแขกดัง เลยหมายข้อความเลื่อนไปถึงทำการ

สิ่งไรๆ ที่เป็นกรรมาโตเคย.

ใจจ ม. น. เปลือกไม้, กระดาษ, ผนัง, ต้นกล้วย.
 ใจทักี่ ม. ส. น. ผู้ทำหิ้ว, ผู้พ้อง.
 ใจทนา [ใจทนะนา] ม. ส. น. การทำหิ้ว, การพ้องหา: คำพ้องมา.
 ใจทย์, ใจท ม. ส. ก. พ้อง, หักห้วง, ตักเตือน. แต่คำ 'ใจทย์' เราใช้ใช้ในคำนาม หรือปริศนาก็ได้ เช่น ใจทย์เลข.
 ใจน ก. กระโดด, โดด, โผน, เฝื่อน.
 ใจนรุ่ม น. ชื่อการเล่นชนิดหนึ่ง.
 ใจม น. กระโม่, กอบ, เครื่องบึงเตด ฝนทำเป็นขั้วรวมยอด. ก. โยมเข้าไป, กระโดดเข้าไป, เข้ามเข้าไปเอา. โยมทัพ น. พลข้างเหล่าหนึ่ง.
 ใจร [ใจนหรือใจระ] ม. ส. น. ผู้สัก, ผู้ชะโมย, ผู้ปล้น, ผู้ที่ข่มขู่พระภิกษุทำการปล้นเขา: ชื่อทรงชนิดหนึ่ง. ใจรกรรมี่ ส. น. การทำบุคคลให้ข่มใจ. การเรียกเขาว่าข่มใจ. ใจรกรรม ส. น. การลัก, การของชะโมย. ใจรกัณฎก ส. น. หฐันเจ้าผู้. ใจรรูป ส. น. ชะโมยผู้ฉลาด.
 ใจต๑ [ใจน หรือ ใจละ] ม. ส. น. ต้า,

ห่อแผ่น: เลี้ยง, เลี้ยงตัว.

จิตใจ ๒ [โจน ส. น. ชื่อประชาชนและ
แคว้นใน อินเดีย บัณฑิต บัน ซาหะโลกโร
บณฑล (Coromandel=โกลมันดัล).

โจน ก. เล่าลือ, พูดกันเชิงแม่. โจน
จน, โจนจัน, โจนแจ ก. พูดอ้อ. เล่า
ลือกันอ้ออ้อ.

ใจ น. เครื่องสำหรับติดของกินและสัตว์: ส่วน
สำคัญหรือส่วนศูนย์กลางของสิ่งต่าง ๆ. ให้
ประกอบกับคำอื่น มีเนื้อความ แปลกจาก
ปกติคือ ใจกลาง น. ศูนย์กลาง. ใจ
กว้าง ว. มีความเผื่อแผ่ และชอบรู้จัก
คนมาก. ใจขุน ว. ไม่สบายใจ. ใจ
แข็ง ว. ไม่คิดอ่อนโอนไปตามเหตุการณ์
เช่นฟังเรื่องโลกก็ไม่โลกตาม. ใจความ
น. ส่วนสำคัญของเรื่อง. ใจคอ น.
อัธยาศัยที่มีอยู่ในใจของคน. ใจแคบ
ว. ไม่คิด เอื้อเฟื้อต่อแผ่ใคร ๆ. ใจง่าย
ว. เชื่อคำล่อลวงแล้ว เสียตัวหรือให้เงิน
ทองไปง่าย ๆ. ใจจดใจจ่อ ว. มุ่ง
อยู่, เป็นห่วงอยู่. ใจจิต ว. ไม่เอื้อเฟื้อ
แก่ใคร. ใจน้อย ว. ไม่กะตือรือร้น
ในกิจการ. ใจซน ว. รู้สึกขมขื่นแฉ่ว
ใสอยู่เสมอ, ไม่เด้อร้อน, ใจดำ ว.

ไม่คิด สงสารผู้ตกทุกข์ได้ยาก และ ไม่
เอาเป็นครูด้วย: ศูนย์กลางแห่งสิ่งของ
อย่าง ศูนย์กลาง ของไม้ ที่เป็นจุดตายอยู่.
ใจดี ว. ไม่โกรธง่าย. ใจโต ดู
ใจใหญ่. ใจน้อย ว. โกรธง่าย. ใจบาน
ว. รู้สึกปล้มใจ. ใจเบา ว. พังคำพูด
เชื่อง่าย, โกรธง่าย. ใจไม่ใส่ระกำ
ว. ไม่มีเมตตา กรุณาและ เอื้อเฟื้อต่อ
แผ่ใคร. ใจเย็น ว. ไม่คิด เร่ง รัด
หรือรีบร้อน ใน กิจ การต่าง ๆ. ใจร้อน
ว. อยาก ให้สม ประสงค์ เร็ว. ใจร้าย
ว. ทร้าย, มักทำร้ายคนง่าย ๆ. ใจสูง
ว. คิดเรื่องใหญ่เป็นโตเกินควร. ใจหาย
ก. รู้สึก วาบ ในใจ ด้วย ความ เสียใจ หรือ
ตกใจ. ใจเหี่ยว, ใจแห้ง ว. รู้สึก
เสียใจ ด้วย ความ โศก เศร้า. ใจใหญ่
ใจโต ว. คิด เอื้อเฟื้อต่อแผ่เกิน ควร.
ใจอ่อน ว. รู้สึกอ่อนไปตามเหตุการณ์
เช่น พบ เรื่อง โศกก็ โศกตาม. ใจอ่อน
ว. คิดหวังสำเร็จ, ไม่เป็นห่วง.
ใจ น. ส่วนของ เซ็ด ต้าย หรือไหม ที่ผูกกันไว้
เป็น ตอน ๆ เพื่อไม่ให้ยุ่ง และ สำหรับ
บอกจำนวน นับ.
ใจ ๆ, จะใจ ๆ ว. เนื่อง ๆ, บ่อย ๆ.

ฉ

ฉ ๑ พยัญชนะตัวที่เก้าในพวกพยัญชนะไทย, นับเป็นพวกอักษรสูง อ่านว่า 'ฉอ' ใช้นี้ทั่วไปทั้งภาษาไทยบาลีและสันสกฤต, แต่ในบาลีและสันสกฤตอ่านว่า ฉะ. เป็นพวกตรลฺษะ มีเสียงเกิดแต่เพดานปาก.

ฉ ๒ [ฉอหรือฉะ] ฝ. (ส. มษ) ว. หก, สำหรับประกอบหน้ากร่อน. ฉิกามาพจร, —วจจร ฝ. น. สวรรค์หกชั้นคือ (๑) ชั้นจาตุมมหาธาตึก. (๒) ชั้นดาวดึงส์, (๓) ชั้นยามะ, (๔) ชั้นภุสดี (๕) ชั้นนิมมานรดี (๖) ชั้นปรนิมมิตสวดี. ฉกัษัตรีวิย ฝ. 'กษัตรีษหกพระองค์' เป็นชื่อกัษัตรีที่ ๑๒ แห่งเทวณิมหาชาติ ๑๓ กัษัตรี. ฉทวาริน [ระตุทั้งหก] คืออายุตนะหกมีคำหูเป็นต้น. ฉทานศาลา น. ศาลาเป็นที่ทำทานหกแห่ง. ไทยเรียกและเขียน ศาลาหกทาน [จะทาน, ฉอทาน] บ้าง. ศาลาฉทาน [ฉ้อทาน] บ้าง.

ฉ ๓ ก. ฉวยเอา, แฉ่งเอา. ฉิ่งราว. ฉิ่งเอา. สับ, ไซก. ฉกัฉวิก ก. ขูหัวกันแต่พังพาน (สำหรับบั้ง).

ฉ ๔ ฉวี [ฉะฉวี] ว. รัย, ตรีชัย, เก่งกล้า: แข็งแรง

ฉกาจ [ฉะกาจ] ว. เก่งกล้า, ตรีชัย, กล้าแข็ง. ฉงน [ฉะทงน] ก. สนทน, สงสัย, ไม่แน่ใจ, เคลือบแคลง.

ฉงาย ๑ [ฉะทงาย] ก. สงสัย. ฉงาย ๒ [ฉะทงาย] จ. ว. ไก่, ห่าน.

ฉณ [ฉะณะ] ฝ. (ส. กุชณ) น. มหรสพ, การบันเทิงต่างๆ.

ฉนวน ๑ [ฉะนวน] จ. ก. กำบัง, กัน, กัน.

ฉนวน ๒ [ฉะหฺนวน] น. ทางเดินซึ่งมีเครื่องกำบังสำหรับจ่านายค้าในเสด็จออก.

ฉนัง [ฉะนัง] จ. น. หม้อ.

ฉนากิ [ฉะหฺนากิ] น. ชื่อปลาน้ำเค็มตัวคล้ายปลาจลาม ปากเป็นฟันเลื่อย.

ฉน้ำ [ฉะน้ำ] จ. น. ไร่.

ฉพ [ฉะพะ] ตู. นวะ.

ฉม จ. น. กลิ่นหอม, เครื่องหอม.

ฉมวก [ฉะหฺมวก] น. เครื่องมือสำหรับแทงปลาเป็นสามง่ามมีด้ามยาว.

ฉมวย ๑ [ฉะหฺมวย] ก. ฉวย, จับ, ไล่.

ฉมวย ๒ [ฉะหฺมวย] ว. แม่น, ชลิ่ง, ไม่ผิด.

ฉมั้ง [ฉะหฺมั้ง] ตู. ฉมวย ๒.

ฉมัน [ฉะหฺมัน] น. เนื้อชนิดหนึ่งในจำพวก

กวาง. สมัน ก็เรียก.

นิมา [นิมะ] มี. (ส. กุยมะ) น. แผ่นดิน.

นิมาดินัย น. 'ลูกแผ่นดิน' คือดาว

อังคาร. นิมาตุล น. พื้นโลก, แผ่น

ดิน. นิมาบดี น. 'เจ้าแห่งแผ่นดิน',

พระราชา. นิมามณฑล น. ลูกโลก,

โลกทั้งสี่.

นิมา [นิมะ] น. จมวช๒.

นิล [นิละหรือฉน] มี. ส. น. ความน้อย

โง่ง. ก. น้อยโง่ง.

นิลวย [นิละหฺลวย] น. เวียงยาว; หมายถึงความ

ยาวสยด้วย.

นิลอง [นิละหฺลอง] ก. ข้าม; จำลอง. รอง

แทน; ทำบุญสมโภชหรือบูชาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เช่น นิลองพระเป็นต้น. นิลองไค น.

ไม้เถาหลัง (สำหรับเจ้านาย). นิลอง

พระเนตร น. แว่นตา (สำหรับเจ้านาย).

นิลองพระบาท น. รองเท้า (สำหรับ

เจ้านาย). นิลองพระหัตถ์ น. ข้อม,

ส้อม. ตะเกียบ (สำหรับเจ้านาย). นิลอง

พระองค์, นิลององค์ น. เสื้อ

(สำหรับเจ้านาย). 2566

นิลอม [นิละหฺลอม] น. ชื่อเรือหัวท้ายงอนเรียว

กลางบ่อ. นิลอมท้ายญวน น. ชื่อเรือ

ใบเคียวหรือใบพัดที่ใช้ในจังหวัด ระยอง

นิลิก [นิละหฺลิก] ก. สลัก, และให้เขียนลวดลาย.

นิลาภิ [นิละหฺลาภิ] น. เครื่องหมายแทนสิ่งของ

สำหรับจับเลี้ยงทาส (เลื่อนมาจากสลาก

ตุ สลาก).

นิลาภิบาง [นิละหฺลาภิ—] น. ชื่อเรือชนิดหนึ่ง.

นิลาตี [นิละหฺลาตี] ว. เข็มขมกล่อม. ไหวพริบดี,

ปัญญาดี.

นิลาม [นิละหฺลาม] น. ชื่อปลาที่เก็บปากคอบ

เป็นปลาที่ดุร้าย กินคนและสัตว์.

นิลาโย [นิละหฺลาโย] ว. แดง, หัก, ร่วง, ราม,

พิรุณ, มักใช้สลาย.

นิลิก [นิละหฺลิก] ตุ นิลิก.

นิล [นิละหฺล] ก. ปรุ, สลัก, แต้.

นิลุกนิลวย [นิละหฺลุกนิละหฺลวย] ว. รวดเร็ว.

นิล [นิละหฺล] ข. น. วั. ชื่อปืนกึ่งขั้วที่สอง.

นิลวย ก. คำจับหรือหยิบเอาโดยเร็ว. สัน,

หน้า, แม่. นิลวยฉาบ ก. จิกหรือ

หกลิบ. แล้วบินไป หรือพาไป. นิลวยว่า

สัน. ถ้าวว่า, หากว่า, เพ้อว่า.

นิลวะ [นิละหฺวะ] มี. (ส. หว) น. ร่างสัตว์

หรือคนที่ตายแล้ว. ซากศพ.

นิวัตเฉวียน [นิละหฺวัตเฉวียน] ก. วนเวียน

ไปโดยเร็ว. ว. วนเวียน.

ฉั้วว [ฉั้ววอน] ส. น. พัน.
 ฉั้วว ส. ขั้ววเจ้, ขั้ว, (เป็นคำแทนชื่อผู้พูด).
 ก. กิม (ใช้สำหรับ กิมขุ และ ลามเพชร).
 ข. เสมอ. เช่น. อย่าง. จรวมตา. ฉั้ววไต
 ค. หล่งไต. เช่นไต (เป็นคำพูดคู่กับ
 'ฉั้ววเน้' ซึ่งแปลว่ารับ. ถ้าไม่มีคำรับก็ชื่อว่า
 ฉั้ววไร หรือฉั้วว). ฉั้ววเน้ ว. เช่นฉั้วว,
 อย่างเน้.
 ฉั้ววหนี๋ ม. ส. น. ความพอใจ. ความรักใคร่.
 ความชอบใจ. ความยินดี: ชื่อคำประพันธ์
 ประเภทหนึ่ง ที่กำหนดด้วย ๓, ๕, ๗,
 ฉั้ววทศาสตร์ ส. น. ตำราว่าด้วย
 คำประพันธ์เป็นฉั้วว.
 ฉั้วว ว. ยั่วไว. หนี๋หนี. ฉ. เสียงฉิ่ง.
 ฉั้ววพันฉั้ววจริงฉั้วว น. วิชา มี ๖ ประการ.
 ฉั้วว ฉ. เสียงน้มนันเต๋อด เมื่อเวลาทอดสังข์ของ
 เสียงลูกคู่เพลงร้องรับจังหวะ.
 ฉั้ววก น. เครื่องบัง, เครื่องกัน: เครื่องสำหรับ
 วัดมุม ซึ่งมีมุม ๕๐ องศา: มุมซึ่งกางได้
 ๕๐ องศา. ข. ตรง. ฉั้ววน้อย, ฉั้ววก
 ใหญ่ น. เป็นชื่อท่าละคร.
 ฉั้วว น. ยุงหรือที่เล่นเข้านและเกลือ.
 ฉั้วว ก. เสียงทนาย ว่า ใคร จะ เป็น ผู้ ขึ้น พัน.
 ลงดูว่า ทำ ไหน จะ ดี (โดย มาก ใช้

สำหรับเล่นลูกเต๋าหรือ ไพ่). ฉ. เสียงดัง
 เช่น เสียงม้าล้อ.
 ฉั้ววฉั้วว ว. อ้อฉาว. เกรี้ยวกราว. เลื่องลือ.
 ฉั้วว ฉ. เสียงตีหรือตบ.
 ฉั้ววฉั้วว น. คล่องแคล่ว. ชักอ้อยชักตา
 (ใช้ประกอบคำพูด). ฉ. เสียงดัง เช่น
 เสียงน้ำกระทบสิ่ง หรือเสียงตบมือ.
 ฉั้วว, ฉั้ววตก [ฉั้ววตะ. ฉั้ววตะกะ] ม. (ส.
 ปุสาด) ก. หิว. อิดโรยด้วยขาดอาหาร.
 ฉั้ววฉั้ววก น. น. ภัยคือการอดอาหาร.
 ฉั้ววฉั้วว [ฉั้ววฉั้วว] ม. ส. น. เครื่องปิดคลุม.
 เครื่องกำบัง. หนี๋: การซ่อน. กวรับ.
 ฉั้วว น. หนี๋หนี๋. ก. แดก. กระจาย.
 ข. สว่าง. กระจ่างแจ้ง. โบราณใช้เป็น
 สรรพนามแทน 'ฉั้วว' ก็มี เช่น ฉั้วว.
 ฉั้วว น. เครื่องดีสำหรับขัดจังหวะ ฉั้ววหนึ่ง.
 ก. ทว. เกลือก, เกลือก, 'สั้ว'.
 ฉั้ววฉั้วว ว. เขาไปโดยเร็ว. เขาไปโดยพลัน,
 ทำโดยเร็ว. ฉั้ววฉั้วว.
 ฉั้วว ม. (ส. หาว) น. ลูกสัตว์ร้าย เช่น เสือ.
 หนี๋. นางที่ลูกหนี๋ ลูกนก หนี๋หนี๋. และ
 แผลงเป็น ฉั้วว ก็มี.
 ฉั้วว ฉ. ส. น. เภา. หนี๋หนี.
 ฉั้วว ๒ ก. ส่งแสงออกไป. สดใส: เกลือก

ให้เสมอ, กระจายให้เสมอ. เช่น ฉาษาคน
(คนฉาษา = เครื่องมือชนิดหนึ่ง สำหรับส่ง
ฟาง). ฉาษาฉะฉิต ว. งามสอาด.

ฉาษา น. ส. น. เสา, ร่มไม้, รูป; พระนาง
ฉาษา ภริยาพระอาทิตย์ มารดาพระเสาร์.
ไทยใช้มีนชื่อฉาษา ซึ่งได้ตั้งขึ้นเป็นภาษา
มอญ เมื่อเวลาบวช ด้วย. ฉาษาคนฉะฉิต
ส. น. 'ลูกพระนางฉาษา' คือดาวพระเสาร์.
ฉาษาบถ ส. น. ทางช้างเผือก
(the milky way). ฉาษาภัสตรา
(ส. ฉาษาภรตฤ) น. 'ตัวพระนางฉาษา' คือ
พระอาทิตย์. ฉาษามาน ส. น. เครื่อง
วัดเงา. ฉาษามิตร ส. น. 'เพื่อนของ
เงา' คือ ร่ม. ฉาษายนตร์ ส. น.
นาฬิกาแดด.

ฉาษา ว. อ้ออ้ง, เอ็ดเอ็ด, เกรี้ยวกราว.

ฉาษา ว. ชุ่มชื้น.

ฉาษา ฉ. น. ชื่อไม้ต้นเนื้ออ่อน ใช้ทำหีบ
บรรจุของต่างๆ มาจากต่างประเทศ.

ฉาษาฉะฉิต ฉ. ฉะฉิต.

ฉาษา น. เครื่องสำหรับบอกจังหวะ เข้ากับ
เครื่องดนตรี 03/2566

ฉาษา ก. ตี, ตีตีขึ้น. ว. คล้าย, เหมือน.

ฉาษา น. ส. ก. ตัด, ขาด, ทำลาย; หยุต.

ฉาษา ว. เร็วนัก, เร็วพลัน; หายเงิบ.

ฉาษาหาย ก. ศูนย์หมด, เสียหมด,
หมดเร็ว, กระจายกระจาย. ป็นฉาษา.

ฉาษาพลี [-พลี] ฉ. สิมพลี.

ฉาษา ก. โกรธ. ว. เร็ว.

ฉาษา อ. เสียงของสิ่งหรือคนเช่นน้ำไฟ ถูกฉาษา.

ฉาษา ก. ทำให้ขาดจากกัน (เช่นเอามือฉาษา
มืออีกใบตอง), แยกออกจากกัน.

ฉาษา ก. ทำให้หักพังไป. ฉาษาศา ก. เอา
น้ำยาดัดเข้าในร่างกาย.

ฉาษา ว. ฟู, ไม้มน.

ฉาษา ก. เกิดขึ้นโดยพลัน ฉาษาใจ ก.
ทวนคิด, สะดุดใจ. ฉาษาเงิน ว.

บังจับเห็นตัวฉ. ชุลมุนฉาษา. ฉาษา
ฉะฉุฉุ ก. สับสน, วนวาย.

ฉาษา ก. ตั้ง, คร่า, ลาก, เหนี่ยว, รั้ง.

ฉาษา ก. โกรธ. ว. แรง, กล้า (ใช้พูดสำหรับ
ถ่มและรส); ฉาษาฉะฉิต อ. โกรธจัด.

เรียกยาสุมที่มรสแรงกล้าว่า ฉาษาฉ.

ฉาษา อ. เสียง เช่น เสียงเอหาของ เป็นแห่ง
กะแตกลงไปในรู หรือไม้มของเพลง เช่น

โคลง.

ฉาษาฉาษา น. เพลงร้องและท่ารำ ชนิดหนึ่ง
ก. กล้วย. ฉาษาฉาษาฉาษา

น. ท้าละครท่าหนึ่ง

ณู ว. โฉม, พริ้ง (สำหรับประกอบกับกลิ่นเหม็น).

อ. เสียงเมลงวัน ซึ่งตอมสิ่งของอยู่มากรๆ.

ณูนึ่ง น. แกรงตัวอย่างหนึ่ง มีน้ำแกงขึ้น.

ณูด ว. ไปโดยเร็ว.

ณูดนาถ ว. สืบาคดา, สืบไม่อมกัน, สัจจัด
จ้า; ซัดเค้น, เห็นง่าย.

เนิ ว. ไม่ตรง, เอม, เอียง, เหนไป.

เนิก ๑ ว. เช่น, เหมือน.

เนิก ๒ ม. ส. ว. ฉลาด, เลียบแหลม.

เนิกอ ว. อวดฉลาด, ฉลาดแกมโกง.

เนิง จ. ก. ทำระสระสงเงินที่ได้เสียกัน.

เนติ ก. ขับไล่.

เนติ [เจต หรือ เจตยะ] ม. ส. น. การตัด,
การพัน, การฉีก, การเด็ด, การขาด.

เนนียน [จะเหี้ยน] น. ผึ่งน้ำ.

เนย ก. นิ่ง, ไม่เอาใจใส่.

เนลย [จะหลย] ก. แก้ความ, พุดแก้,
พุดตอม, ตอบคำพิทพิ้ง.

เนลว [จะหลว] น. เครื่องหมายทำด้วย
ดอกหักซัดกันเป็นมุมๆ ตั้งแต่สามมุมขึ้นไป
สำหรับ บั๊กปอก หม้อขย และ บั๊กเป็นเครื่อง
หมายบอกขายของ, บั๊กบอกเขตต์.

เนลา [จะหลลา] ว. สวย, งาม, เกลี้ยงเกล้า,
เพราพริ้ง.

เนลิม [จะหลิม] ก. ทำเสริม, เพิ่มเติม,
ว. เลฬ, ขอด.

เนลี่ย [จะหลี่ย] ก. ถั่ว, เกลี่ยให้เสมอกัน,
แบ่งส่วนให้เท่ากัน.

เนลี่ยง [จะหลี่ยง] น. ระบียง, ชัก. ว. เลียง.

เนลี่ยง [จะหลี่ยง] ดู เสลี่ยง.

เนลี่ยว [จะหลี่ยว] ก. รู้เร็ว, เข้าใจอะไร
ได้เร็ว. ว. มีปัญญาไว. เนลี่ยวใจ ก.
หวนระลึกขบได้.

เนวียง [จะเหวียง] (จ. ว. ช้อย). ว. เลียง,
ตะแกง, ตะเขง.

เนวียน [จะเหวียน] ดู ลวด เนวียน.

เนอะเนะ ว. เปียกเปรอะเปื้อน.

เนา ก. เห็นว. ว. โง่, ไม่รู้ทัน, โงด; ฉงน;
ไม่สดชื่น. เเนาโนด ว. โง่.

เนาทิววย จ. น. ของกินมาจากเมืองจีนทำ
ด้วยไม้เถาที่เอามาเคี้ยวแล้วเป็นวันสี่ตำ
กันกับน้ำตาลทราย.

เนาะ ก. สับ, ผ่า, ฟันออกเฉพาะที่ค้องการ.

เนติ ว. งาม, สง่าผ่าเผย. เนตินัน, เนตินิ
ว. งามเพริศพริ้ง. เนติฉาย ว. งาม

สุดภาคสดไส. **เฉียดโฉม** ว. รุปร่างงาม.

เฉียบ ว. เขียว, ซ้ำ ๆ. เฉียบ ๆ.

เฉียง ว. ทะแอง.

เฉียด ก. โกลั. ขัด. เคียง. เกือบ
ถูก. จวน.

เฉียบ ว. แหลมมาก, คมมาก.

เฉียว ว. แรง, เก้ง. **เฉียวฉุน** ว.
ฉุนจัด, โกรธจัด.

เฉียว ก. โฉย (กิริยา ของ นก ที่บิน
คว่ำอาหาร).

เฉือน ก. เชือด, ตัด, เื่อ.

เฉื่อย ว. ซ้ำ, เรื่อย ๆ, ไม่รีบร้อน.
เฉื่อยชา ว. เงื่องหง้อย.

เฉ ๑. ก. แผ่, แบน, กระจายออกไป,
ตรวจดู.

เฉ อ. เสียดคัมเข็นฝนตกน้อย ๆ หรือเอาลาวด
ที่เผาไฟร้อนจัดจุ่มลงในน้ำ.

เฉิก ว. รัว, จัก, แยก, เรียบ พัด
ยศ พระราชาคณะ มี ยอด แหลม และ ริม
ตีนจัก ๆ ว่า พัดเฉิก.

เฉิ่ง ว. เบิกบาน.

เฉียบ [ฉะแหลม] ๖ ก. เลียง, หลีก,
ไม่ไปโดยตรง.

เฉียม [ฉะแหลม] ๓ ข. แซ่กั.

เฉาะ [ฉะแหละ] ๓ ข. ซ้ำแหละ.

เฉว [ฉะแหลว] ๑. ที่รุ่ง, ที่คั้ง, ที่เว้ง.

เฉะ ก. เป็กลั้ม. ๑. ซ้ำ, ไม่รีบร้อน, เลื่อยซา.

เฉะแปะ ก. นั่งเลื่อยซาอยู่นาน ๆ,
เลื่อยซา.

โฉ ก. ฟุ้งไป.

โฉ ๑. คด้าง, ฟุ้ง เช่น เหม็นโฉ.

โฉ่งฉ่าง อ. เสียดเข่นเสียด สิ่ง ของ ทองเหลือง
กระทบกัน.

โฉงเฉง ก. เกะกะ, เกลเร.

โฉด ๑. ใจ, เซลา, เฉาฉน. **โฉด**

โฉ ๑. ใจง่า.

โฉนด [ฉะโฉนด] น. หนังสือคู่มือสำหรับ
ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน.

โฉบ ก. โผลงมาฉวยเอาสิ่งของไป, ฉวยเอา
ไป (ใช้พูดสำหรับน).

โฉม น. รูปร่าง, ชวดทรง. **โฉมฉา**
๑. รูปร่างสดไส. **โฉมฉลา** ๑.

รูปร่างกลมกล่อม. **โฉมตรู** ๑. รูปร่าง,

โฉมยง ๑. รูปร่างสิ่งฉา. **โฉมศรี**
๑. รูปเป็นสง่า.

โฉลก [ฉะโฉลก] น. โชค, โอกาส, เรือค
คะแฉน เลียงตาย โชค ดีร้าย แห่ง สิ่งต่าง ๆ
เช่น ทะสุน, ไม่คาน และ ไม่ตะพด ซึ่งมี

ตำราฉบับโลกตามข้อ.

ไฉน [ฉะไหน] น. ปู่ เจ้แม่ ล้องไฉน=ลำปี่.

ไฉไล ว. งาม; เลื่อน, เลื่อม.

:O*O:

ช

ช พยัญชนะตัวที่สิบของพยัญชนะไทย, เป็นตัวที่สามของวรรคที่สอง นับเป็นพวกอักษรต่ำ, อ่านว่า 'ชอ' เรียกว่า 'ชอชื่อ' หรือ 'ชอซ่าง', ใช้นั้นไปทั้งภาษาไทยบาลีและสันสกฤต, แต่บาลีและสันสกฤตอ่าน 'จฺชะ' (เสียงเหมือนตัว) ในภาษาอังกฤษ, เป็นพวกतालชะ มีเสียงเกิดแต่เพดานปาก, และไทยใช้เป็นตัวสะกดในแม่กกด, และมีกจะใช้นั้นคำที่มาจากบาลีและสันสกฤตเช่น เดช ราช. ตัว ช ตัวเดียวในบาลีและสันสกฤตแปลว่า เกิด ใช้นั้นประกอบท้ายศัพท์เช่น สโรจ = เกิดแต่สระ(บัว)มณฑล = เกิดแต่ไปออกคม (บัว) วาริช = เกิดในน้ำ(ปลา).

ชก ก. ต่อด้วยคำหมัด.

ชก [ชะกะ] มี. (ฉ. ชกคฺ) น. แผ่นดิน; คน, สัตว์. ว. เคลื่อนไหวได้. ชกคฺตรีบี ฉ. น. โลยสาม. ชกคฺตีวี น. สัตว์ที่อาศัยแผ่นดิน. ชกคฺตีตยาพดงลี มี. น. ยอดของโลกสาม หมายถึงถึงผู้

เป็นใหญ่ เช่นพระพรตเจ้า. ดู ชกคฺ ด้วย. ชกคฺตี [ชะกะตี] (มี. ฉ. ชกคฺ. ออกจาก ฉ. ชกคฺ ด้วยเหตุที่ทำให้เป็นสตรวิงศ์) น. สัตว์ตัวเมีย, นางโค; พระธมณี; มหาชน, มนุษยชาติ; โลก, จักรวาล. ชกคฺตีชวร ฉ. น. 'ผู้ไปบนพระธรมณี' คือคน. ชกคฺตีชานี ฉ. น. 'ผู้มีพระธรมณีเป็นชวา' คือพระราชา. ชกคฺตีคคิ ฉ. น. 'หน้าพระธรมณี' คือดิน, ทนย. ชกคฺตีชวร ฉ. น. 'ผู้ทรงพระธรมณี' คือภูเขา. ชกคฺตีปตี ฉ. น. 'เจ้าแห่งพระธรมณี' คือพระราชา. ชกคฺตีปตี ฉ. น. 'ผู้ดูแลพระธรมณี' คือพระราชา. ชกคฺตีภูช ฉ. น. 'ผู้แสวงพระธรมณี' คือพระราชา.

ชกคฺตี [ชะกะตี] ดู ชกคฺ.

ชกท— คือ ชกคฺ ที่เข้าสมาสกับสระ, ดูคำแปลที่ ชกคฺ. ชกคฺทัญชี ฉ. น. ไข่โลก, ลูกโลก, จักรวาล. ชกคฺทันคคิ ฉ. น. 'ผู้ทำลายโลก' คือความตาย. ชกคฺทันคฺ

ส. น. ศคโลก. ชกิทาชาธ ส. น.
 ผู้ทรงโลก; พระราม; ลม. ชกิทานนที
 ส. น. ผู้ยินดีโลก. ชกิทาญ ส. น.
 'เครื่องเกิดศพของโลก' คือลม. ชกิทิส
 (ส. ชกทิส) น. 'เจ้าแห่งโลก' คือพระ
 พรหม, พระวิษณุ. ชกิทิสวธ ส. น.
 เจ้านแห่งโลก, พระสวธ, พระอินทร์, พระราชา.

ชกิล [ชคณ] ส. น. เครื่องค้ำที่ทาให้
 มีนเมา, เหล้า.

ชกิช— [ชคค] คือ ชกค ที่เข้าสนธิกับคำ
 ที่มีตัว จ ข้างหน้า. ดู ชกค.

ชกิช— [ชคค] คือ ชกค ที่เข้าสนธิกับคำ
 ที่มีตัว ช ณ ข้างหน้า. ดู ชกค.

ชกิช [ชคค] ส. น. ลม, อากาศ; มห
 ชน, มนุษยชาติ: สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ได้หรือ
 เป็น อยู่, คน และสัตว์, สัตว์ ซึ่งตรงข้าม
 กับมนุษย์, มนุษย์; โลก เช่นโลกนี้, ธรณี.
 (ศัพท์ที่มี ค เป็นที่สุด เช่น ศัพท์นี้, เมื่อ
 เข้าสมาสกับศัพท์หลังที่มีพยัญชนะ จ ฉ
 อยู่หน้า, แผลง ค เป็น จ, เช่น ชกฉจกษ;
 กับศัพท์ที่มีพยัญชนะ ช ณ อยู่หน้า, แผลง ค
 เป็น ช, เช่น ชกชช; กับศัพท์ที่มีพยัญชนะ
 ส และอักษรกลางนอกจาก อ และ จ อยู่หน้า,
 คงรูป ต; กับศัพท์ที่มีสระ และ อักษรตัว

คือ ค ม ท ธ พ ก ข ว อยู่หน้า, แผลง
 ต เป็น ท; กับศัพท์ที่มี น ม อยู่หน้า
 แผลง ต เป็น น; มีอุทาหรณ์ต่อไปนี้).

ชกิชจกษ ส. น. 'ตาของจักรวาล' คือ
 ดวงตะวัน. ชกิชจกษ ส. น. ความ
 หลากหลายแห่งโลก; โลกเป็นดุจรูปภาพ.
 ชกิชชช ส. น. สัตว์เป็นแห่งโลกนี้.

ชกิตกษย ส. น. การสิ้นโลก. ชกิต
 ตรยาพตง ส. (ม. ชคตตยวคต)

น. ยอดของโลกสาม หมายถึงผู้เป็น
 ใหญ่ เช่นพระพุทธเจ้า. ชกิตตริย ส. น.
 สามโลก (คือ สวรรค์, มนุษย์, และโลกใต้).

ชกิตปตี ส. น. เจ้าแห่งโลก: พระวิษณุ
 หรือ กฤษณะ, พระ อกัน, พระอาทิตย์;
 พระราชา. ชกิตปตี ส. น. 'พ่อของ

โลก' คือ พระสวธ. ชกิตประกาศ ส.
 น. แสงสว่างแห่งโลก. ชกิตประธาน
 ส. น. 'หัวหน้าแห่งโลก' คือ พระสวธ.

ชกิตประภู ส. น. เจ้าแห่งโลก, พระ
 พรหม, พระสวธ, พระวิษณุ. ชกิตประ
 สิทธิ ส. น. ซึ่งรู้ตลอดโลก. ชกิต

ปราณ ส. น. 'หายใจแห่งโลก' คือลม.
 พระราม. ชกิตปรายณะ ส. น. หัว
 หน้าแห่งจักรวาล (พระวิษณุ). ชกิตปวีติ

ส. น. 'ผู้เป็นที่ยอมรับของโลก' คือ พระศิวะ.
 ชกัตตีสรพี ส. น. โลกทั้งสิ้น. ชกัตติ
 สวามิ ส. น. เจ้าแห่งโลก. พระวิษณุ.
 ชกัตตีศิปิ (ส. ชกตฺสาถมฺปิ) น. 'พระยา
 ของโลก' คือ พระอาทิตย์. **ชกัตทิกูรุ** ส. น.
 ครูของโลก. พระพรหม, พระวิษณุ, พระ
 ศิวะ, พระราม (ที่พระวิษณุอวตารมาเป็น).
 ชกัตทิธาตา ส. น. 'ผู้สร้างโลก' คือ
 พระวิษณุ. **ชกัตทิธาตวี** ส. น. 'นางพี่เลี้ยง
 โลก' คือ พระสรสวัตี, พระทุรคา. **ชกัตทิ**
พล ส. น. 'กำลังของโลก' คือ ลม.
 ชกัตทิพิมพี ส. น. ดู ชกตพิณท์ ใน ชกต.
 ชกัตทิพช ส. น. 'เมล็ดของโลก'
 คือ พระศิวะ. **ชกัตทิโยนี** ส. น. 'ผู้ให้
 กำเนิดโลก' คือ พระพรหม, พระวิษณุ.
 ชกัตทิวันทยะ ส. น. 'ผู้อันโลกพึงไหว'
 คือ พระกฤษณะ. **ชกัตทิวินาศ** ส. น. ดู
 ชกตทกษย์. **ชกัตทิเนนาถ** ส. น. เจ้าแห่ง
 โลก' คือ พระวิษณุ หรือ กฤษณะ, พระราม
 (ที่พระวิษณุอวตารมาเป็น); ถ้าเป็นทวีปจัม
 คือ กล่าวว่ามี พระชกัตินาถทั้งสอง ก็หมายถึง
 พระวิษณุและพระศิวะ^{๑๖๖} ชื่อของผู้ปั้นต้น
 ตำราเรชาตนิค. **ชกัตินนิชิ** ส. น. 'คลังของ
 โลก' คือ พระวิษณุ. **ชกัตินนิวาต** ส.

น. 'ที่อาศัยของโลก' คือ พระวิษณุ หรือ
 พระกฤษณะ, พระศิวะ. **ชกัตินไนเตร** ส. น.
 'ตาของโลก' คือ ดวงเดือน; ถ้าเป็นทวี
 พจน์ คือ กล่าวว่ามี ชกัตินเนตรทั้งสอง ก็หมายถึง
 เอาตะวันและเดือน. **ชกัตินนิมารดา** ส. น.
 'แม่ของโลก' คือ พระทุรคา, พระลักษมี.

ชกัตทิ — [ชกัตค] คือชกัตที่สนธิกับคำมีสระ
 หรือพวกอักษรตัว (เว้น น ม) ข้างหน้า,
 ดู ชกต.

ชกัติน — [ชกัติน] คือ ชกต ที่สนธิกับคำมี
 น ม ข้างหน้า. ดู ชกต.

ชง ก. กิริยาที่เอาใบชา หรือ ยาใส่ถ้วยแล้ว
 เทน้ำร้อนลง, เอา น้ำร้อน แช่ สิ่งของนั้นไว้
 ให้รส ออก.

ชงโค น. ชื่อต้นไม้ใบเหมือน ใบ ส้ม เสี้ยว
 ดอกแดง.

ชงฆ์, ชงฆา ดู ชงฆา.

ชงโลง น. เครื่องวัดน้ำชนิดหนึ่ง รูปคล้าย
 เรือครึ่ง ท่อน มี ตั้ว ถือ ผูก ขวาน เข้า กับ
 ขาหยั่ง แล้ว จับ ตั้ว ผูก น้ำ เข้า ออก ตาม
 ต้อง การ, 'ชงโลง' ถิ่น; ปลาชนิดหนึ่ง
 คล้าย ปลา กต.

ชฎา [ชะตา] (ม. ส. ชฎา) น. สมที่เกล้า
 เป็นมวยสูงชัน (ตามที หนักพรต บง นิกาย

หรือ พระหิวะประพตติ หรือชนเหล่าอื่น
ประพตติ ในเวลาวิฤกษ์) มงกุฏ หรือ
ลอมพอกที่ทำยอดสูงมีโพรงใน เพื่อให้
สวม ชญา ลงมาจดถึงหัว. เมื่อสวมแล้ว
ถอดชญา ออกอย่างเดียวกับ หมวกหญิง ชาว
ยุโรป, เพราะฉะนั้นผู้ที่มีมงกุฏหรือลอมพอก
สวมแล้ว แม้ไปในที่เคารพ แม้ถวายบังคม
ก็หาถอดเครื่องสวมนั้นไม่, มงกุฏ หรือ
ลอมพอก เช่นนั้น ไทยเราเคยเรียกว่า
ชญา; บ้าง. ชญากลาง ส. น. กลุ่ม
ชญา. ชญาเจียร ส. น. พระหิวะ.
ชญาขवाल ส. น. 'มีจุดเป็นเปลว' คือ
ตะเกียง. ชญาซาล ส. น. ตุ ชญากลาง.
ชญาเคิร์หน น. ชญาเบี่ยงหรือชญาคลื่น.
ชญาธร ส. น. นักพรตจำพวกหนึ่ง;
พระหิวะ; ชื่อมหาชนจังหวัดหนึ่งในปากีสถาน
แห่งอินเดีย. ชญาธารี ส. น. ผู้มุ่น
สมเป็นชญา. ชญาเบี่ยง ตุ ชญาเคิร์หน.
ชญาพีเช่, ชญามณฑล ส. น. ตุ
ชญากลาง. ชญามังคี ส. น. ชื่อโคกสูง
เครื่องยา, ไม้หอม. ชญาสูรี ส. น. ชื่อ
มหาชนในจังหวัดตะขานนอกเฉียงเหนือแห่ง
มัญเทศ.

แรง (ลูกท้าวอรุณและนางเขยน์); ลูกแห่ง
ครุฑ; น่องพญาสามปาดิ (ที่เราเรียกว่าสามพา
ตี, รับสัญญาว่าจะคอยช่วยเหลือพระรามใน
เมื่อลูกท้าวทศรถถึงแคว้น, แต่พ่ายแพ้ทำ
ราพณาสูรโดยลูกแหวนขว้าง เมื่อพยายาม
ช่วยแก่ไขนางสีดา).

ชฎิน [ชะ—] ส. น. ผู้มีผมมุ่น เป็นชญา,
นักพรตนิคายหนึ่ง; พระหิวะ; ช้างปลายอันมี
อายุ ๖๐ ปี. ใช้ชฎินก็ได้เพศหญิง ใช้ว่าชฎิน.

ชฎิน [ชะ—] ตุ ชฎิน.

ชฎิล [ชะ—] ส. น. ผู้มีผมมุ่น เป็นชญา,
นักพรตนิคายหนึ่งที่เราเรียกว่าฤษี; พระหิวะ.

ชฎิ [ชะ—] ตุ ชฎิน.

ชญา [ชะ—] ตุ ชญา.

ชฎิน [ชะ—] ตุ ชฎิน.

ชฎิน [ชะ—] ตุ ชฎิน.

ชฎิล [ชะ—] ตุ ชฎิล.

ชฎิ [ชะ—] ตุ ชฎิน.

ชตุ ก. ทำให้ชุ่มชื้น, เจือจาง. ๖. อ่อน,
ซ้อ, งาม. ชตุซ้อ ๖. อ่อนซ้อ,
อ่อนไฉ่ว; งามกิริยาท่าทาง. ชตุไชย
ก. ทำให้ชุ่มชื้น, เจือจาง, เพิ่มเติม.

ชตุ [ชะ—] เป็นศัพท์มาจากชตา. ตุ ชตา.

ชตุ [ชะ—] ส. น. ชักรัง, กาว, ยาง สน.

ชญา [ชะ—] ส. น. ชื่อพญาแห่งจำพวก

ชุดูกาวิ ๑. น. ครั่ง, ครั่งแดง. ชุดูกา
 เคหะ ๑. น. เรือนฉาบด้วยครั่งและ
 วัสดุอื่นๆที่เป็นเชื้อไฟ (เช่น ปรางาสาทที่
 บูรณะสร้างขึ้นตามค้ำบถาวรมาวัด เพื่อเป็น
 ที่อยู่ของพวกเจ้าป่าฉาพ โดยอุบายของ
 หุโยธิน, ความประสงค์ก็จะเผาเจ้า
 ป่าฉาพทั้งเป็น เมื่อนอนหลับภายหลัง
 เสร็จกรรมพรหมแล้ว; วิหุโรได้เตือนให้รู้
 ตัว, เจ้าป่าฉาพจึงทราบลักษณะอันตราย
 แห่งที่อาศัย, ได้ขุดอุโมงค์ทางใต้ดิน; เมื่อ
 เข็มุดหนึ่งพร้อมทั้งลูกชายห้าคนเข้าไป
 ไปในชุดูกะแล้ว, เมื่องั้น ก็มอมขอา
 หนึ่มทั้งห้าด้วยสาร, เผา บูรณะในเรือน
 ของเขาแล้ว, ก็เอาไฟจุดชุดูกะ, ปล่อยให้
 ไหม้เมื่อก็ดูกทั้งห้าไหม้อยู่ในปรางาสาท, เจ้า
 ป่าฉาพก็พาทีมหนีออกไปทางอุโมงค์; ด้วย
 เหตุฉะนั้น คำนี้ อาจ หมายความว่า สถาน ที่
 ทรมาน). ชุดุมณิ ๑. น. 'พลอยครึ่ง'
 คือไฟ. ชุดุรัส ๑. น. 'น้ำครึ่ง'คือครึ่ง.

ชุดูกา [ชะ-] ๑. น. ค้างคาว.

ชน ๑ ก. ปะทะ, กะทบ, โดน, บรรจบ,
 ให้ต่อสู้กัน. ชนกระบือ ๑. ก. ให้
 ลวาชชนกัน. ชนไก่ ๑. ก. ให้ไก่ตีกัน.
 ชนชวบ ๑. น. บรรจบรอบ. ชนโค

ก. ให้วัวชนกัน. ชนช้าง ๑. ก. ช้างรบกัน.

ชน ๒ ๑. น. คน. ชนกวี, ชนกาวิ
 ๑. น. ครั่ง. ชนจักขุ ๑. น.
 'ตาของสรรพสัตว์' คือ ตะวัน. ชนเทพ
 ๑. น. 'คนเทวดา' คือ พระราชา. ชน
 นารี ๑. น. 'ที่พึงของคน' คือ
 พระราชา. ชนปติ ๑. น. ดู ชนนาถ.
 ชนปท ๑. น. หมูชน, ประชาชาฎร,
 มหาชน (ตามที่ตรงข้ามกับผู้ครอง);
 อาณาจักร, บ้านเกิดเมืองมิตร. ชนปท
 มฤเทส ๑. น. ค้ำบล. ชนปาม
 ๑. น. สิ่งอันเป็นเครื่องดื่มสำหรับคน.
 ชนปทาธิป ๑. น. 'ผู้ครองประเทศ'
 คือ พระราชา. ชนปทายุติ ๑. น.
 ประกอบไปด้วยมหาชน. ชนปทิน
 ๑. น. 'ผู้ครองประเทศ' คือ พระราชา.
 ชนปเทศวร ๑. น. ดู ชนปทาธิป.
 ชนประวาท ๑. น. 'คำกล่าวของ
 คน' คือ คำถ้อย, คำเจรจา, คำโจน. ชน
 มาร ๑. น. 'ผู้ฆ่าคน' คือ ไรคราย
 ระบด, เช่น โคนกั ซึ่งตีไปพร้อมๆ กัน
 เกือบทุกคนในหมู่หนึ่ง. ชนเมชัย ๑.
 น. 'ผู้ยังชนให้สะท้าน' นาม พระราชา
 ผู้มีเกียรติยศโด่งดังในจันทรวงศ์, เป็น

ประณีตภาพระอรชุน, คือ พระอรชุนมีโอรส
ชื่อ พระอภิมันยุ — พระอภิมันยุมีโอรส ชื่อ
ท้าวปรีกษิต — ท้าวปรีกษิตมีโอรส คือ ท้าว
ชนเมชชัยนี้ (พระ กฤษณ์ไทยปายชน หรือ
พระวษาสมุณี เมื่อรวบรวมเรื่องมหากาต
เป็น ตายลักษ์ณ์อักษร แล้ว สอน แก่ศิษย์ผู้
หนึ่งมีนามว่า ไวศัมปายณะ, พรหมณ์ไวศัม
ปายณะได้ไปสวดคมกาทรตเป็นครั้งแรกถวาย
ท้าวชนเมชชัย เมื่อ ครั้ง ท้า พิธิ ราชสวษะ ที่ นคร
หัตตินาปุระ), **ชนราช** ส. น. ดูชนนาก.
ชนวาท ส. น. ดู ชนประวาท. **ชน
วาท** ส. น. ผู้กล่าว, ผู้สืบข่าว. **ชน
สถาน** ส. น. 'ที่พักของคน' ชื่อส่วน
หนึ่งแห่งป่า ทัดชากใน ทักษิณาดล. **ชน
สัมพาธ** ส. น. ผู้งมหาชน. **ชญา
เกียรติ** ว. ดั้นไปด้วยมหาชน. **ชญา
จาร** ส. น. ธรรมเนียมอันเป็นที่นิยม
ทั่วไป. **ชญาธินาถ** ส. น. ดูชนนาก;
พระวิษณฺ. **ชญาธิป** ส. น. ดูชนนาก.
ชญาปวาท ส. น. การ ตีเตือนของคน,
คำลือที่ไม่ดี. **ชญาปน** ส. ว. ซึ่งนำ
คน (จณน).^{๐๖}**ชญาธินพ** ส. น. ทะเล
คน คือ พวกพ่อค้าบริวาร (A caravan).
ชญาสนิ ส. น. 'ผู้ถินคน' คือ หมาวิน.

ชญาศัย ส. น. 'ที่พักของคน' คือ โรง
เข้าเถง. **ชเนนพี** ส. น. ผู้เป็นใหญ่
ในหมู่ชน. **ชเนวาท** ส. น. ดู ชนวาท.
ชเนศ, **ชเนศวร** ส. น. ผู้เป็นใหญ่
ในหมู่ชน. **ชโนทาทธณี** ส. น. 'การ
สรรเสริญของคน' คือ ชื่อเสียง.
ชนก [ชะ—] ม. ส. น. ชายผู้ให้เกิด, พ่อ;
นามพญาแห่งแคว้น วิททะเล หรือ กรุงมถิลลา
โอรสท้าวมถิ และ บิดาท้าวสุทวารสุระ นาม
พญาอิกองศ์ แห่ง กรุงมถิลลา (โอรส
ท้าวสุรัสวโรมันและบิดานางสีดา). **ชนก
นันทีน,** **ชนกสุตา** ส. น. 'ลูกหญิง
ท้าวชนก' คือ นางสีดา. **ชนกาธิปตี**
ม. ส. น. พ่อผู้เป็นใหญ่อง, บิดาพระเจ้า
แผ่นดิน, ไข้ว 'ชนกาธิราช' ก็ได้.
ชนกาธิปตี [ชะนะกาธิปตี] คูณ ชนก.
ชนน [ชะนะนะ] ม. ส. น. ผู้ให้เกิด,
การเกิด, การมาในภพ; ชีวิต. **ชนนาน
ตร** ส. น. ภพอื่น, ชาติก่อน. **ชนะไน**
ม. ส. น. หญิงผู้ให้เกิด, แม่; ค้างคาว.
ชนนี [ชนนะนี, หรือชะนะนี] คูณ ชนน.
ชนม [ชน, หรือชนมะ] (ส. ชนมฺ) น. การ
เกิด, อายุ. **ชนมพรธยา** น. ขวบ
ที่เกิดมา, อายุ. เราเรียก ละ เป็น ชันษา ก็มี.

ชนยิตา [ชนะยะ—] (ส. ชนยิตถา น. พ่อ.

ชนยิตรี [ชนะยิตรี] ส. บ. แม่.

ชนา— [ชนะนา] ดูใน ชน ๒.

ชนิ [ชนะ—] ส. น. บณฺฑิง. เม็ช. ชนิกรวิ

ดา ส. น. ผู้มาในภทใหม่. ชนิภาม

ส. น. ผู้ปรารถนาเม็ช.

ชนิภ [ชนะนิภะ] ม. ส. น. ผู้ให้เกิด. พ่อ.

ชนิภาร [ชนะ—] ม. ส. น. บณฺฑิงผู้ให้เกิด. แม่.

ชนิตา [ชนะ—] (ส. ชนิตถ) ดู ชนยิตา.

ชนิต [ชนะนิต] ม. ก. ให้เกิดแล้ว.

ชนิตร [ชนะนิต] ส. น. ที่เกิด. หัตถ์ต้น;

บ้าน; พ่อแม่, พงศ์พันธุ์.

ชนินทร [ชนะนิน] ดู ชนนทร ใน ชน ๒.

ชนิต, ชนิตวร [ชนะนิต, ชนิตวระ] ดู

ชนต, ชนตวร ใน ชน ๒.

ชนี [ชนะ—] ส. น. แม่.

ชเน— ดู ใน ชน ๒.

ชเนตตี [ชนะเนตตี] ม. (ส. ชนยิตรี) น. แม่.

ชโน— ดู ใน ชน ๒.

ชปน [ชนะปะนะ] ม. ส. น. การกะขิด.

ชปนมนตร ส. น. มนตร์กะขิด.

ชปา [ชนะ—] ๒/ม. 256 ส. น. ดอกกุหลาบ

กุหลาบ; ชะบากัว.

ชมพู, ชมพู ๑ ก. สวรรดิวิญ. ยกห้อง, ดู

ด้วยความพอใจ. ชมพูเขย ก. ยก

ห้อง, สวรรดิวิญ. ประเล้าประโลม. ชมพู

ตลาตา น. ชื่อเพลงบทหนึ่ง.

ชมพู ๑ (ม. ส. ชมพู, ชมพู) น. ไม่ก้าว,

ไม่ข่มขู่; ชื่อแม่น้ำ (ไหลออกจากเขา

พระเมรุ, อัน น้ำแห่งผลชมพู ต้นใหญ่บน

เขานั้น หลั่งออกมาทำให้เกิดเป็นแม่น้ำขึ้น).

ชมพูทวีป ส. น. ชื่อทวีปท่ามกลาง

แห่งทวีปทั้ง ๗ ซึ่งประเทศอินเดียตั้งอยู่, มี

น้ำทะเลล้อมรอบ; มีภูเขาทองตั้งอยู่กลาง

สูง ๑๖,๐๐๐ โยชน์ เรียกว่าหามรุ ซึ่งสูง

บนเป็นทิวของเมืองสวรรค์; ทางตะวันออก

มีต้นชมพูสูง ๑,๐๐๐ โยชน์ กว้างโดยรอบ

๑,๐๐๐ โยชน์, น้ำของสุกชมพูไหลลงมาเป็น

แม่น้ำสุทิตตะวันตก เป็นน้ำ กายสิทธิ์ดุกลิ่ง

ใด สิ่งนั้น กลายเป็นทอง มีนามว่า พงศ์วินยิ

หรือแม่น้ำทอง; ผลชมพู มีขนาดเท่าข้าง,

เวลาอมตกลงมาตามไหล่เขา เป็นน้ำไหล

ลงมาเป็นแม่น้ำชมพู. ประชาชนในชนที่นี้

ไม่เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีกลิ่นตัว ไม่มีรู้สึก

เหนื่อย และไม่ชรา, ลาดคินสองข้างฝั่งใต้

รับโอชะคุดน้ำชมพูไว้ ต้องสมโภชงวดเข้า

เป็นทอง เรียกว่า ทองชมพูท ซึ่งพวก
นักสิทธิเอาไปทำดิน เครื่องประดับ. **ชมพู
พฐวิชัย** ส. น. 'ผู้มีต้นชมพูเป็นธง' คือ
ชมพูทวีป. **ชมพูพฐท** (ในหนังสือไทย
เขียนเป็น ชมพูพฐท ก็มี) **พ.** (ส. ชมพู
พฐท) น. ตู ชมพูทวีป. **ชมพูพฐรพต**
ตู ชมพูทวีป. **ชมพูพฐร** ส. น. เมือง
ชมพูเสีร (Jamboussour) ในครุชระ,
ระหว่างคัมพู (Cambay) และปาโรช
(Paroch)

ชมพู ๒ ว. สีแดงปนขาว เจือม่วง
เล็กน้อย.

ชมพู น. ไม้ต้น ชนิด หนึ่ง มีผลคล้ายผลน้ำ
ตอกไม้.

ชมพูพฐท [—นุท] ตู ชมพูพฐท ใน ชมพู ๑.

ชมพูพฐดาบ น. ทำรำ ชนิด หนึ่ง แห่ง
ทวาย ช้าง รำ เมื่อ นำ ช้าง บำ รุ่ง รา เสรี จัก
นรคแล้ว.

ชมพูพฐาน น. ชื่อพญาลิงตน ๑ ใน ๑๑
มงกุฎ ใน เรื่องราม เกียรติ, นับว่า เป็น
โอรสพระอิศวร ตามที่ตรัสว่า 'อันชมพูพฐาน
ฤทธิรงค์ ที่อาชองสังข์แจ่มแจ่มแก่ลวกคำ เวร
ชบด้วยหน่อไคลได้ ไช้มา. สรรพาวโรษ
ก็เข้าใจ' ในรามายณะ พญานี้ เรียกชวาม

พวาน ตำแหน่งฤทธราช, เรื่องว่า พระพรหม
ทรง บำเพ็ญ โศก ปฏิบัติ นำ พระเนตรไปพล,
พระ พรหม เช็ด นำ พระเนตรสถิตลง ฟันดิน
ก็เกิดเป็นหมิงจันตนหนึ่ง.

ชมพูเลาะ ก. บวกลใช้ในความ ว่าทะเลาะ.

ชย, ชัย [ชยะ, ไช] **พ.** ส. น. การชนะ:

พระอาทิตย์; (ตามปรกติมักใช้ 'ชัย') พระ

อรชุน (โอรสพระปาดุ); พระอินทร์. **ชย**

กฤษกร **พ.** ส. น. ช้างปราบศึก (ตัวที่

ชนะช้างศึก). **ชยโฆษ** ส. น. เสียง

โหม่งการมีชัย. **ชยวิชัย** ส. น. ชงชัย.

ชยบาน **พ.** น. เครื่องคัมในการมีชัย.

ชยบาล ส. น. 'ผู้รักษาชัย' คือ พระราชา.

พระพรหม, พระวิฆณ, **ชยพุกาย** น.

ชื่อต้นไม้. **ชยภูมิ** **พ.** ส. น. พื้น

ที่อันมีชัย, ทำเสให้เหมาะ. **ชยเกียร**

ส. น. กลองชนะ. **ชยมงคล** ส.

น. มงคลคือความชนะ; ช้างพระที่นั่ง.

ชยตีถยมี ส. น. พระแม่เจ้าแห่งความ

ชนะ. ความชนะ. **ชยเลา** ส. น. จต

หมายเหตุภาวะชนะ. **ชยวาทย์** ส. น.

เครื่องประโคมเอาชัย. **ชยศิริ** ส. น. ตู

ชยถัยมี. **ชยศังข** ส. น. ศังขเครื่อง
เป่าเอาชัย. **ชยศัพพี** ส. น. เสียงโ

ร้องเอาชัย. ชยสตีมภ์ ส. น. หลักชัย.
ชยสวามิ ส. น. 'พระเจ้าแห่งความชนะ'
คือ พระสิวะ. ชยารพ ส. น. การโห่ร้อง
ในการมีชัย. ชยาศรี, ชยาศีส ส. น.
การอวยพรในการมีชัย.

ชยัมปัต [ชยะชัมปัต] ม. ส. น. เมื่อยและสรี.
ชยว [ชญา] ส. (ม. ชยา) น. สายธนู.
ชยวการ ส. น. ผู้กำลังชก. ชยวาศี
ส. น. สายธนู.

ชยารพ [ชยะชารพ] คุโม ชย.
ชยาศีร์, ชยาศีส [ชยะชาศีร์, — สตี]
คุโม ชย.

ชยุตี [ชยุตี] ส. น. ความสว่าง, แสง.
ชยุติมันต์, ชยุตีมา [ชยุติมัน. —] ส.
ชยุติมตฺ) คุ ชยุติมันต์.

ชโย [ชยะ—] ม. ส. น. ความชนะ (คำ
เดียวกับชชัย). อ. ไทยใช้แปลถึงเสียงอวยชัย.

ชริ ขอนหรือชระ [ชริ] คุ ชระ.
ชรอกชริ้ง [ชรอกชริง] ว. ชกชกณ,
ชกชกรก.

ชระงมไพโร [ชระงมไพโร] น. บัวกว้าง.
ป่าใหญ่. 06/03/2566

ชระตติ [ชระ—] ก. ทรต. น. ตัดไม้
ชระเคียด [ชระ—] ว. หายไป, ตรง.

สง. ไม้หนาม. มากมาย.
ชระเคียดชระตติ [ชระเคียดชระตติ] ว.
กลัดกลัด, ดายต้นไม้.

ชระทัง [ชระ— น. ไม้หนาม.
ชระบอบ [ชระ—, น. ไม้หนาม, ไม้ยัด.
ชระบอบ [ชระ—] ว. งามเยี่ยม, เสวย.
ชระมัว [ชระ—] น. ขมุกขมัว, ยังไม่
สว่าง, เข้ช้ช้, มีเงา.

ชระมุ่น [ชระ—] ก. กลัดกลัด, มีตกลัด, กลัดใจ.
ชระเมียง [ชระ—] ก. เอียงคอคด, มอง.
ชระเมียง [ชระ—] ว. ใกล้เคียง, ชิด.
ชระไม [ชระ—] คุ ชระไม.

ชระลือ [ชระ—] คุ ชระลือ.
ชระลือ [ชระ—] ก. น. ทางล่อง, ชอก
เขา, ลำธาร; ชระลือ กี่ซั.

ชระลือ [ชระ—] คุ ชระลือ.
ชระลัด [ชระ—] น. ทางลัดไปไว้.
ชระลือ [ชระ—] น. ปรุ, สลัก, ฝล.

ชระแลง [ชระ—] คุ ชระแลง.
ชระโลง [ชระ—] คุ ชระโลง.
ชระอับ [ชระ—] ว. ไม้ค้ำ, ไม้ค้ำค้ำ.

ชระอ้า [ชระ—] ว. ไม้ค้ำ, ไม้ค้ำค้ำ.
ชระอือ [ชระ—] ว. ไม้ค้ำ, ไม้ค้ำค้ำ,
ค้ำ, อับแสง.

ชระอุม [ชระ—] ดู ชระอุม.
 ชระเออม [ชระ—] ว. ร่วมเย็น.
 ชระดี [ชระดี] ก. บูรณาใช้ในความว่า ชัด.
 ชระวี [ชระวี] น. ชอกเขา. หุบเขา.
 ชระวิ [ชระวิ] น. ส. น. ความแก่. ความซำ้ชืด.
 ความทรุดโทรม. ความคร่ำครว้. อายุแก่.
 ชระกาสิ ส. น. โกลโง อ่อนมีชระเป็น
 สมุดถาณ. ไอลเพื่อชระ. ชระคูรี ส. ว.
 ๑. ครุด้วยชระ. ๒. ชระชระวี ส. น. ธรรมดา
 คือชระ. ๖. มีชระเป็นเท้อง. ชระภิกษุ
 ส. ๖. อันชระชระอุม. ชระภักุ ส. น.
 สี่ในคัลลวแห่งชระ' คือ พระเจ้าแห่งชระ
 ๑. พระกามเทพ. ชระมฤตยู ส. น.
 ความตายเพราะแก่. ความแก่ และ ความ
 ตาย ชระลัภยณี ส. น. เครื่องหมาย
 แห่งชระ' คือ ผมหงอก. ชระสันธิ์ ส.
 น. 'ผู้เกิดเป็นสองก่อน. อันนางภยสี่ชื่อ
 ชระทำให้ตัดต่อได้ นามพญาแคว้นมคธและ
 แคว้นเจตี (โอรสท้าวพฤทธรด. พ่อตาพญา
 ทรงส. ข้าศึกของพระกฤษณะ: ตูกพระกิมเจ้า
 ปาณาพฆ่าตาย เมื่อสู้กันคราวเคียว. สัน—
 นิยฐานว่าไดยี่เยียมานพชั้วประจิตติ).

ชระบา [ชระบา] ก. บูรณาใช้ในความว่า ทราบ.
 ชระบาชระบ [ชระบาชระบ] ก. อามหรือชิมชบ.

ชระบาย [ชระบาย] ส. (ม. ชลาพู) น. คราพู,
 กะเพาะ หุ้มตัวเด็กในครก. มดลูก. พู
 ชลาพู ด้วย.

ชระก [ชระก] ดู ชก.

ชระรูป [ชระรูป] ก. บูรณาใช้ในความว่า รูป.

ชล น. ส. น. น้ำ. ๖. ชิม. เข้มชิม
 ไม้. ชลกร ส. น. ภาชนะกึ่งจากน้ำ
 (เช่น การจับปลา). ๖. ชิงห้าห้า หรืออิน
 น้ำออก. ชลกรังกี ส. น. หังช.
 มะพร้าว: ดอกบัว: เบงก. ลูกคลื่น.
 ชลกันดาร ส. น. 'ผู้มีทางเป็นน้ำ' คือ
 พระวรม. ชลกาไนตี ส. น. 'ที่ชลบแห่ง
 น้ำ' คือ ลม. ชลกราวู ส. น. ป่อเตนม.
 ชลกันมกั ส. น. หมอสน้ำ. ชลกันมกั ส.
 น. เต่า: บ่อน้ำวน. ชลจจร น. ส. น. 'ผู้ไป
 ในน้ำ' สัตว์น้ำ. ปลา. ชลจราชูพิ ส. น.
 'ผู้มีอาชีพด้วยปลา' คือ พวคนปลา. ชาว
 ประมง. ชลชช ส. น. ผู้เกิดหรืออยู่หรือ
 เจริญในน้ำ. สัตว์น้ำ. ปลา: เกลือทะเล: ปลือก
 หอยสังข์ (ตามที่ใช้ใช้ในเครื่องเบ็ง: ดอกบัว.
 ชลชันตุกา ส. น. ๖. ลิง. ชลชจามี
 (หรือชลจนม) ส. น. 'สิ่งที่เกิดในน้ำ' คือ
 บัว. ชลชราชูพิ ส. น. ดู ชลจราชูพิ.
 ชลชชสนี ส. น. 'ผู้มีดอกบัวเป็นอาภะ:

คือ พระพรหม. **ชลขินี** ส. น. 'เพื่อน
 ของบัว' คือ พระอาทิตย์. **ชลขวิ** ส. น.
 ผู้ขยู่ในหรือใกล้่น้ำ. ชาวโรมง. **ชล
 ดรงกี** ส. น. ลูกคลื่น. **ชลท** ส. น.
 'ผู้ให้น้ำ' คือ เมฆฝน. ทะเล. **ชลทกาล,**
ชลทสมัย ส. น. 'คราวเมฆ' คือฤดูฝน.
ชลทกษัย ส. น. 'คราวสิ้นเมฆ' คือฤดู
 หนาว. **ชลทาคิม** ส. น. 'คราวมาแห่ง
 เมฆ' คือฤดูฝน. **ชลเทพ** ส. น. 'มีน้ำ
 เป็นทิวลา' คือ หมู่ควาวชาดา (อาสาพย
 ภูม). **ชลธิธ** ส. น. 'ผู้ทรงไว้ซึ่งน้ำ' คือ
 เมฆฝน. ทะเล. **ชลธิธา** ส. น. ชื่อภูเขา:
 เมื่อนำมาใช้หมายความว่า แม่น้ำ, ลำคลอง,
 ร่องน้ำ, หัวอ. ทะเลสาบ. **ชลธารณ**
 ส. น. 'ที่ซึ่งน้ำ' คือ หิ้งร่อง, หลุม, บ่อ. **ชล
 ธารา** ส. น. สายน้ำ, กระแสน้ำ. **ชลธิ** ส.
 น. (เขาเขียนเป็น ชลธิ) 'ที่รับน้ำไว้' คือ
 ทะเลสาบ. ทะเล. **ชลธิชา** ส. น. 'ลูก
 เทยงของทะเล' คือ พระลักษมณ์. **ชลธิรศนิ**
 ส. น. 'ผู้มีน้ำห่ม' คือ โลก. **ชลธิศ** คือ
 ชลธ. **ชลนกุล** ส. น. สัตว์น้ำ. **ชล
 นวิ** ส. น. 'คณนัย' คือ สัตว์น้ำ. **ชลนัย**
 น. เขาประกอบขึ้นใช้หมายความว่า น้ำตา.
ชลนา มาจากชลนัย. **ชลนาท** ส. น.

ทางน้ำ, ท่อน้ำ, หลอดน้ำ. **ชลนิต** ส. น.
 'คลื่นน้ำ' คือ ทะเล. **ชลนริคม** ส. น. ทาง
 น้ำไหล. **ชลเนตร** น. ดู ชลนัย. **ชลนดี** ส. น. 'เจ้าแห่งน้ำ' คือ พระวรุณ.
ชลบาตร ส. น. ถาชนะน้ำ, หม้อน้ำ. **ชล
 บาน** ส. น. ถารต่น้ำ. **ชลปิตต์** ส. น.
 'ดีแห่งน้ำ' คือ ไฟ. **ชลบุษ** ส. น. ดอก
 ของต้นไม้ที่เกิดในน้ำ. **ชลประลัย** ส.
 น. การประลัยเพราะน้ำ. **ชลปักษิ** ส.
 น. นกหากินทางน้ำ. **ชลพุกุชจิก** ส. น.
 'เมฆเบื้องน้ำ' คือ กุ้งทะเล. **ชลพิเนรุ**
 ส. น. 'เพื่อนของน้ำ' คือ ปลา. **ชลพิซาล**
 ส. น. 'แนวน้ำ' คือ สัตว์น้ำ. **ชลพิหนุ**
 ส. น. หยาดน้ำ. **ชลภาชน** ส. น. ดูชล
 บาตร. **ชลภู** ส. น. เมฆ. **ชลภูษณ** ส.
 น. 'เครื่องแต่งน้ำ' คือ ลม. **ชลมนเทียร**
 ส. น. ห้องอาบน้ำที่มีสุข. **ชลมานุช** ส.
 น. เงือก. **ชลมารค** ส. น. ทางน้ำไหล:
 เขาใช้หมายความว่า ทางน้ำ (คู่กับชลมารค=
 ทางบก). **ชลยนตร์** ส. น. นางกว้าน:
 เครื่องสูบน้ำ. **ชลยาตรา** ส. น. การเดิน
 ทางทะเล. **ชลยาน** ส. น. 'พาหนะน้ำ' คือ
 เรือ. **ชลรณพี** ส. น. บ่อน้ำวน; ฝนพัว,
 ฝอยแห่งน้ำ; งู. **ชลรตี** ส. น. เกลือ

ทะเล ชลวาทิช ^๑ ส. น. ฝั่งน้ำ,
 ช้อยักษ์ตนหนึ่ง (แม่ของพวงนาค, ผู้บงกช
 มิให้หนุมานข้ามช่องแคบ ระหว่างบดกับ
 เกาะลังกา โดยพยายามกลืนหนุมานเข้าไป
 เสีย, หนุมานมีริมฝีปากให้เล็กเท่าปลายนิ้ว
 แม้มือออกมาทางขวาได้ รามเกียรติ์เรียก
 ว่านางผีเสื้อสมุทร), ชลวาทิ ส. น. ลำน้ำ
 คือน้ำที่ไหล, ชลเวชา ส. น. ดูชลเลขา.
 ชลลดา ส. น. 'เดาน้ำ' คือ ลูกคลื่น.
 ชลเลขา ส. น. เส้น หรือ สายที่ปัดทาง
 บนน้ำ. ชลวาทิน, ชลวาทิ ส. น. ผู้
 อยู่ในน้ำ, ชาวน้ำ. ชลโศษ ส. น. การ
 แห่งแห่ง น้ำ. ปนแล้ว. การแห่งแล้ว.
 ชลสถานะ ส. น. ถัดน้ำ. วัล. สระ.
 ชลสถานะ ส. น. การลงน้ำ. ชล
 สมุทร ส. น. ทะเลน้ำจืด. ชลธรรมบิณ
 ส. น. 'ผู้เล่นไปในน้ำ' คือปลิง. ชล
 สุกร ส. น. 'หมูน้ำ' คือจระเข้. ชลเสก
 ส. น. การประพรมด้วยน้ำ. ชลหาร ส.
 น. ผู้หามน้ำ. ชลหาริณี ส. น. ดู ชล
 นิคม. ชลหาริ ส. น. หญิงผู้หามน้ำ.
 ชลาการ ^๑ ส. น. ฝั่งน้ำ, น้ำ. ชลา
 ส. น. 'หมูน้ำ' คือสัตว์น้ำ. ชลาภิ
 ส. น. 'กรรมแห่งน้ำ' คือฝน. ชลา

ธาร ส. น. ดู ชลสถาน. ชลาธิบตี,
 ชลาธิบ ส. น. ดู ชลบท. ชลาณสาร
 ส. น. ผู้ไปหมั่นน้ำ. ชลาภิเชก ส.
 น. ดู ชลเสก. ชลามัตริ ส. น. ภา
 ปองน้ำ, ถังน้ำ. ชลาโยกา ส. น. ปลิง.
 ชลาณพ ส. น. ถุดุ่น. ชลาถีย ม.
 ส. น. ทะเล. แม่น้ำ. ชลาวาร ส.
 น. ท่นเรือ. ชลาศรัย ส. น. สระน้ำ
 แห่ง ทวน้ำ. ชลาศัย ส. น. บ่อ. สระ.
 ทะเล. ฝั่ง. ว. ชั่งนอนในน้ำ. ัง.
 ชลาศ, ชลาศวร ส. น. ทะเล และดู
 ชลบท. ชลาทว ส. น. 'ท้องน้ำ' คือ ไร
 ฝั่งน้ำ. เขาใช้หมายถึงแม่น้ำ, ทะเล.
 ฝั่งน้ำ, แต่เขื่อนเป็นชลาธ ซึ่งไม่มีก
 อะไร ที่ยอมให้เขื่อนเช่นนี้. ชลาบล
 ส. น. 'ก้อนน้ำ' คือ ลูกเห็บ.
 ชลาธ [ชะ—] ดู ชลช ใน ชล.
 ชลาทิ [ชะ—] ดู ชลท ใน ชล.
 ชลา— [ชะ—] ดูใน ชล.
 ชลาพู [ชะ—] ม. (ส. ชราย) น. มดลูก.
 ครรภ์. ดู ชราย ด้วย.
 ชลาพูช, ชลามพูช [ชะลาพูช, ชลามพูช]
 ม. (ส. ชรายช) น. สัตว์ที่เกิดในครรภ์.
 ชลาภูกา [ชะ—] ม. ส. น. ปลิง: ชลลภูกาใช้.

ชเล [ชะ—] ส. น. ในน้ำ. (ใช้เฉพาะ
น้ำสมรส). ชเลจร ส. น. ผู้อยู่ใน
น้ำ. ผู้เที่ยวไปในน้ำ. สัตว์น้ำ. ปลา.
ชเลชาติ ส. น. 'ผู้เกิดในน้ำ' คือ
บัว. ชเลพำห้ ส. น. ผู้ดำน้ำ. คน
ประดาน้ำ. ชเลศัย ส. น. ผู้อยู่
ในน้ำ. ปลา.

ชเลศ, ชเลศิวร [ชะเลศ, ชเลศิวระ หรือ
ชะเลศวน] ดุใน ชล.

ชโลทร [ชะโลทอน] ดุใน ชล.

ชโลทร [ชะโลทอน] ดุ ชโลทร ในชล.

ชโลบล [ชะโลบน] ดุใน ชล.

ชว [ชะวะ, แต่เรามักจะเขียนตามเสียงอ่าน ซึ่ง
สะกดด้วย ว ในภาษาเดิมที่แปลว่า] มี. ส.
น. ความเร็ว, ความไว, ความเล่น, ความ
เขี้ยว. ว. ไว, เขี้ยว, เร็ว. ชวกรรม,
ชวการ, ชวกิจ น. 'การเร็ว' คือ
โทรเลข. ชวยุกตี ส. ว. ประกอบด้วย
ความเร็ว. ชวเลข มี. ส. น. วิชชีเขียน
ด้วย เครื่องหมายแทนตัวอักษร ได้โดยเร็ว.
ชวธิก ส. ว. ซึ่งเร็วยิ่ง. ชวนิล
ส. น. 'ลมเร็ว' หรือ 'ลมพายุใหญ่'. พายุกล้า.

ช้วง น. ตอน. ระยะ. ว.สว่าง. รุ่ง
โรจน์. ช้วงชัย น. ถากถำชนิดหนึ่ง

แข่งขัน กันเป็นพวก. ช้วงบาท น.
'ระยะที่หมายความว่า ผู้อยู่ใกล้เท้า' คือ
ผู้รับใช้.

ช้วงชิง ก. แย่งเอาไป.

ช้วงไช้ ดู ไซ้.

ชวด น. หนู. ชื่อปีที่ ๑ ใน ๑๒ นักษัตร. ก.
อด. 'ไม่โต'.

ชวณ ๑ ก. พุดชัคน้ำ. น้ำ.

ชวณ ๒ [ชะวะนะ] มี. ส. น. ไม้ที่ฝักโต.
ว. เร็ว. เขี้ยว. ไว.

ชวย (ช. ลมพัด) เรวี่ช้เหมือน ไซช ดู ไซช.

ชวย ก. ทำให้ผู้อื่นสำเร็จความประสงค์. ให้
ผู้อื่นได้ความสะดวก. อุดหนุน. บำรุง.

ชวริ [ชะวะระ หรือ ชวน] ส. (มี. ชว) น.
ไซ้. ความไซ้. ก. เป็นไซ้. มีวย.

ชวลิต [ชะลิต] ส. (มี. ชลิต) ว.
รุ่งเรือง. รุ่งโรจน์. สว่าง. ชวลิตจักขุ,
ชวลิตนัยน์, ชวลิตเนตร ส. น. ผู้
มีตาอันอุกแดง. ผู้ดูด้วยความโกรธจัด.

ชวลา [ชวณ] ส. (มี. ชวลา) น. ความ.
รุ่งเรือง. เปลวไฟ. โคมไฟ. สว่าง. ว.
ซึ่งลุกโผลง. สว่างโผลง.

ชวลา [ชะวลา] ส. น. ดู ชวลา. ชื่อ
ตะเกียง ชนิดหนึ่ง มีพวดสำหรับใส่ไส้.

ชวลาชาวัช ส. น. ผู้มีเปลวเป็น
เครื่องหมาย' คือไฟ.

ช่อ น. ถล่ม, พวง. ก. ชักรอก. **ช่อฟ้า**
น. ชื่อต้นไม้ที่วางอยู่บนในระกา รูปเหมือน
หัวนก ชูขึ้นเบื้องบน.

ชอกช้ำ ค. ช้ำ.

ชอชิง น. คนจำพวกหนึ่งคล้ายพวกช่า มีอยู่
ในเขตพม่าและไทย.

ชอชิง น. ร. ปล้อง, โอภาส, พวง.

ชอชิง น. สมสำหรับต่อผมแซมให้ใหญ่ และ
ยาว. **ชอชิงนาง** น. ชื่อต้นไม้ ๒ ชนิด
หนึ่ง. **ชอชิงนางคิ** น. ต้นไม้ ๒ ชนิด
หนึ่ง ขึ้นอยู่ตามต้นไม้อื่น. **ชอชิงแมว**
น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้.

ชอชิงระอา น. ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง มีรส
เย็นเป็นยาถอนพิษ แก้ไข้เมา.

ชอไน ก. ไช, เจาะ, ไช, ขุดให้เป็นรูเข้าไป
โดยไม่ตรง. ว. คดเคี้ยว, ไม่ตรง (ใช้
สำหรับช่อง หรือ ทาง).

ชอไน น. ชื่อปลาน้ำจืดคล้ายปลาชะโด.

ชอไน น. ชื่อกษณะสำหรับตักของกิน ๒ ชนิด
หนึ่ง: ๑. ชื่อของมีสำหรับตักปลา. ก.
ตักขึ้น. **ชอนหอย** น. ช้อนกษณะ
หนึ่ง. นกกล่อนหอย ก็เรียก.

ชอบ ก. ถูกต้อง, พอใจ, รักใคร่. **ชอบ**
ภาติ ว. ต้องด้วยชั้นเชิง, เขียวดี. **ชอบ**
ใจ ก. ถูกใจ, ดีใจ, ยินดี, พอใจ,
อยากได้. **ชอบธรรม** น. ความถูกต้อง
ตามธรรม.

ชอ้ม ก. จ่อม, จม.

ชอ่ย ว. งอนขบ, **ชอ่ยชด** ว. อ่อม
ไปฝั่งตัว, งมกิริยาท่าทาง. **ชอ่ย**
นางวี น. ชื่อต้นไม้ ๒ ชนิดเล็ก ใบ
กะดิกอยู่ตามกอ.

ชอช ก. ชำระ, ค้าง, อ. เป็นคำปลั่งเสียง
เมื่อเวลาโสรจ หรือ ขอบใจ.

ชอชวาม [— ๒ ว.] น. ผักชนิดหนึ่ง
เกิดในที่ใกล้น้ำเค็ม ใบเป็นฝอย.

ชอชอน น. ก้อนหินที่มีน้ำขึ้น ยื่นเยื้องอยู่
ตามเขา.

ชอชก ก. หยตหนัก.

ชอชดี ว. แม่นยำ, ชลิ่ง, แน่, ได้จริง.

ชอชกา ก. อ้าปากบางๆ ด้วยอาการชัก.

ชอชงา ว. สูงและยื่นงุ้มออกมา.

ชอชงูม ว. เป็นเพียงว่างมา.

ชอชเงื่อ ก. ชูคอขึ้นดู.

ชอชเงื่อม ว. ยื่นออกจากที่สูง.

ชอชเงื่อ ก. แหงนหน้าดู.

ชะโงก ก. โยล์หน้า ออก ไป ดู, ขึ้น ออก
ไป. ชะโงกผา น. หินซึ่งขึ้นออกไป
จากหน้าผา.

ชะน้ำ อ. เสียงลูกค้ที่รับเพลงปรบไก่.

ชะซ่อง ดู ซ่อง.

ชะซุติ ดู ว. ใน ซิด.

ชะโติ น. ปลา น้ำ จืด ชนิดหนึ่ง มีเกล็ด ตัว
กลม คล้าย ปลาช่อน แต่มี ลาย โคข มาก
ตัวโตกว่าปลาช่อน.

ชะโนน น. ชื่อ หิน ชนิดหนึ่ง เนื้ออ่อน สี
ดำ ใช้ทำกะดานชะนวนและคินสอ, กะดาน
เขียน หนังสือ ที่ ทำด้วย หิน ชะนวน หรือ
ทำด้วยไม้ ทาขี้รักแผ่นเล็กๆ เรียกว่ากะดาน
ชะนวน; ดินปนที่ ใช้ จุด ให้ แล่นเข้า ไปติด
ดินข้างใน เรียกว่าดินชะนวน. ถ้าทำเป็น
สาก เรียกว่า ลายชะนวน.

ชะน๊ะ น. ชื่อกลองชนิดหนึ่ง รูปคล้ายกลอง
ฆ้อง แต่ใช้ ดึงด้วยไม้ ใช้ ดึงในการหลวง. ก.
ทำให้เขาแพ้, สู้ได้.

ชะนีกี น. เครื่องแหงสัตว์ชนิดหนึ่ง ทำ
ด้วยเหล็ก ปลาย เป็น รูป ลูกศร มี ค้ำ ขาว
มี เชือก ข้างมือ ฟันซี่ๆ สัตว์ แก้ว. ก.
เหน็บ, ผูก.

ชะนาง น. เครื่องคักปลาชนิดหนึ่ง.

ชะนิต น. อย่าง, แผนก.

ชะนี น. สัตว์ป่าชนิดหนึ่ง คล้ายค้างแต่
ไม่มีหาง. ชะนีร้ายไม่มี น. ท่าละคร
ท่าหนึ่ง.

ชะนุง น. ไม้คู่สำหรับซึ่งเข็ดต่อยให้ตั้ง เพื่อ
ใช้แปรงหัว.

ชะเนาะ น. ไม้สำหรับจับบิดเชือกที่ผูกให้แน่น.

ชะปะป ก. ต้นไม้ จำพวกหนึ่งมีหลายอย่าง ดอก
แดง และ ดอกขาว. อีก อย่างหนึ่งใบต่าง
ดอกเล็ก เรียกว่าชะปะมาหนู.

ชะพลุ [-พลุ] ดู ข้ำพลุ.

ชะมิต น. สัตว์ สี่ เท้า ชนิดหนึ่ง หน้ายาว
ปากเสียม; เรียกเครื่องหอม ๒ อย่าง อย่าง
หนึ่ง ได้จาก ลูก อ้อยชะ ชะมิต ซึ่งเข็ด ไว้
ตามขี้กรงเรียกชะมิตเข็ด, อีกอย่างหนึ่งมา
จาก เมือง จีน เรียก ชะมิตเข็ง มีกลิ่นหอม
มาก; ชื่อต้นไม้ ชนิดหนึ่ง.

ชะมบ น. สี่จำพวกหนึ่ง.

ชะม็อย ก. หลบตาม้วนหน้าด้วยความอาย.

ชะมา ข. น. แมว.

ชะมาบาย ก. ขำเล็งตาตุ. ขายตาตุ.

ชะเม่ น. เจ้าจอม.

ชะโม ข. ๖. หังคู้, หังสอง.

ชะรอย ๖. เห็นจะ, ที่ จะ, ทำ จะ, บางที.

ชะลือ ก. พะยงไว้, พะยงไป, ประคองไว้.

ชะลูอม น. เครื่องใส่ของชนิดหนึ่ง สานด้วยดอกเป็นตาห่าง ๆ เว้นเส้นตอกไว้ยาว ๆ ที่ชอบสำหรับรวบผูก.

ชะล้า น. ชื่อเรือชนิดหนึ่ง ๖. กล้าล่งเกิน, กำเบม.

ชะลือ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งเปลือกหอมใช้ทำยาได้. ก. ลุงท้อง, ห้อมเดิร (สำหรับข้าง). ๖. เรือยาวขึ้นไป.

ชะเลิง น. เครื่องตักปลา ชนิดหนึ่ง คล้ายชะนาง.

ชะเลียบ น. ช้ำค้ำที่จับมาได้ ชะล่า, เลินเล่อ. **ชะเลียบใจ** ก. ชะล่าใจ, เลินเล่อ.

ชะเลียบศักดิ์ ๖. อยู่นอกกรรมเนียบ, นอกทะเลเนียบ.

ชะเลียง น. ชื่อคนชาติหนึ่ง มีนครวังโบราณ.

ชะแลง น. เหล็กมีปลายแบน สำหรับจัดสิ่งของหรือขุดดิน.

ชะโล, ชะโลง ก. จุง, พะยง, โยง.

ชะโลม ก.๐๓๓๖/๖๒๖๖ ลูบไล้.

ชะวัด ก. ชัก.

ชะวา น. คนเขจกราคาหนึ่ง, ชื่อประเทศเขจก

ประเทศหนึ่ง. ชื่อปีระชนิดหนึ่ง.

ชะวาก น. ช่องกว้าง, ช่องที่เริ่มเข้าไป.

ชะอ้อม น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีหนามใบเล็ก ๆ คล้ายส้มป่อย.

ชะอ้อน ๖. ภาชนะอ้อน. ดู ๖.๒๕๓.

ชะอ้า ๖. มีดกลุ้ม, มีดมัว.

ชะอือ ๖. ม้ามีด, มีดกลุ้ม, ขมุกขมัว.

ชะอ้อม ดู ชะอ้า.

ชะเอม (ข. เมอเอม=ไม้หวาน) น. ไม้เถาชนิดหนึ่งมีรสหวานใช้ทำยา.

ชะโอน น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง.

ชัก ก. จุก, ลาก, เหนี่ยว, รัง, ชวน. นำ, อาการของคนหรือสัตว์ ที่เส้นกระดูกเมื่อเวลาเจ็บหรือจวนตาย. **ชักกะบิด** น. ทำละครท่าหนึ่ง. **ชักจูง** ก. แนะนำ. พาให้ไปในทางที่ดีหรือชั่ว. **ชักชวน** ก. ชวน, พุดแนะนำ. **ชักชอสามสาย** น. ทำละครท่าหนึ่ง. **ชักน้ำ** ก. แนะนำ, นำให้รู้จักกัน. **ชักแบ่งฝัดหน้า** น. ทำละครท่าหนึ่ง. **ชักเย่อ** (ชักกะเย่อ) น. ชื่อการเล่นอย่างหนึ่ง ซึ่งต่างวิ่งเชือกกัน. ก. ดึง, รัง.

ชัก ดู ชก.

จ้ง ก. เกล็ด, ไม่ชอบ.

ซัง น. มาตราเงินไทยจำนวน ๘๐ บาท. ^๔ ซอ
 มาตราสำหรับกำหนดน้ำหนัก ทำน้ำหนัก
 เงิน ๘๐ บาท, แต่ชั่งเงินหนัก ๘๐ บาท. ก.
 สอนน้ำหนัก, คำนวณน้ำหนัก. ซังใจ ก. ทำ
 ใจให้แน่น, ตัดสินใจ, กำหนดใจ. ซังหลิว
 น. ซ้อมาตราซังตามแบบราชการ มีอักษรทำ
 กับทร้อยตรึง. อักษรย่อว่า ซ.

ซังมี 'ซังคะ' มี. ส. น. แข็ง.
 ซังมา มี. ส. น. แข็ง (เป็นซังที่มี).

ซังมากร มี. น. 'การทำด้วยแข็ง' คือการ
 ระวัง, ระวัง, ระวัง. ซังมาตราณ มี. น.
 เครื่องกันแข็ง, สนับแข้ง, ผ้าพันแข้ง. ซังมา
 บินที มี. น. ลูกวัว. ซังมาพล มี.
 น. 'กำลังแรงแข็ง' คือการวิ่งปราดไป, การ
 หมึไป. ซังมามาตร มี. น. 'การนับ
 ด้วยแข็ง' คือ ขาว ๒ ฟุตครึ่ง. ซังมา
 วิหาร มี. น. การคิดเล่น, การคิดเวลา
 ถัดลง, การคิดแก้มือ.

ซังจันซี [ซังจัน] มี. (ส. ซาตุยอน) ว.
 ตาบอดแต่กำเนิด.

ซังवाल [ซังชะวาน] มี. (มี. ซซุซาล) ว.
 สว่าง, ว่างเรื่อง, 25 ถึงลงขึ้น.

ซัง มี. น. บ้าหีบ, บ้ารก, เขิง.
 ซัง, ซังเงิน ว. กะจ่าง, แจ่มแจ้ง,

เห็น ถนัด.

ซัน น. ขางไม้สำหรับขยวเรือ; ซ้อ ซมัน
 ชนิดหนึ่ง สำหรับ ข้อมผ้า. ว. สูงตรงซัน,
 ไม่ลาด.

ซัน มี. น. ที่สำหรับวางของ อย่างหนึ่ง มีชั้น
 ซ้อนกัน คล้ายตู้ แต่ไม่มีบานปิด. ระยะที่
 ซ้อนกัน, ชั้น, ชั้น, ลำดับ. ซันจริง มี.
 เล็กกลที่ซับซ้อนกัน, ท่าทาง, ท่วงที, อบาย.

ซันตาภิธร [ซันตาอะระ] มี. น. เรือนไฟ, หิ้ง
 สำหรับรมไฟให้แห้งออก.

ซันตุ มี. ส. น. สัตว์เกิด, สัตว์, คน;
 ต้นไม้. ซันตุมาวี มี. น. 'ผู้ทำสัตว์'
 คือ มะนาว. ซันตุรสี มี. น. 'น้ำของ
 แมลง' คือ ครั่งแดง.

ซันระตุ มี. น. โรคขึ้นที่หน้าผากที่หัว.

ซันนุ ดู ขาน.

ซันโรง [ซันนะ—] มี. น. แมลงชนิดหนึ่งตัว
 เล็กๆ เล็กๆ มีปีกบินได้ ทำรังในไม้ และใน
 ดิน รังเหนียว ในรังมีน้ำหวาน.

ซันโย [ซันนะสา] มี. น. อาย (ข้อม มา จาก
 ขนบพรรษา).

ซันตุตร [ซันนะสุต] ก. ตรวจตรา, สอบ
 สอนโดยเหตุผล.

ซันป็น [ซันปะนะ] ดู ขปน.

ชีพ ค. ชว.

ชีพพุนท [ชีพพุนค] ค. ชมพุนท ใน ชมพุด.

ชีพ [ชีพ] ค. ชช.

ชีพลลิก [ชีพลคะ] ค. ชลลกา.

ชีพ น. ตอน, ระยะ, รัช, ว. ไม่ได้, เลว, เสือ, บ. ตลอด, สั้น. ชีพช้ำ ว. ชั่วมาก, เลวทราม. ชีพไม่ง น. ระยะ เวลา ๖๐ นาที. ชีพไถ่น น. ระยะเวลา ที่เดินไปพักหนึ่ง.

ชีพ น. ที่สำหรับวางตั้งของ รูปคล้ายตัวแต่ไขว้ กะตามข้างตลอดลงเป็นเชิง.

ชีพชม ค. ชมชช.

ชีพ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ใบชงน้ำร้อน: ชื่อ เกือบโบราณ ชนิดหนึ่ง. ก. รู้อีกคล้ายเป็น เหยี่ยวใน ภายหลัง, เรือกลปลาที่เกือบจะตาย อยู่แล้ว ว่าปลาช. ว. ช้ำ.

ชีพ น. ชื่อเพลงในบทละครเรียกว่าเพลงชีพ. ว. นาน, ไม่เร็ว, ไม่ไว, ค่อย ๆ; ช้า, เลว เช่น ตำชีพ. ชีพวิญ น. ชื่อเพลงในบทละคร. ชีพ้างนอน น. ท่าละครอย่างหนึ่ง.

ชีพวิ [— ค. วิ] น. ความเพียร: ความตื่นอยู่.

ชีพวิยา [— ค. วิยา] น. (ม. ชกวิยา)

น. ความตื่นอยู่, ความเพียร, ความ ระวังอยู่.

ชีพวิติ [— ค. วิติ] น. ว. ซึ่งตื่นแล้ว, ซึ่ง ตื่นอยู่, ซึ่งระวังอยู่.

ชีพวิยานุโยค [— ค. วิยานุโยค] น. การ ประกอบ ความ เพียร เพื่อ จะ ชำระใจให้ หมกจด ไม่เห็นแก่อนมรรณิก.

ชีพวิริย [— ค. วิริย] ค. ชกวิริยา.

ชีพข้าง น. ผู้หาเลี้ยงชีพด้วยการฝีมือ, คน ผู้ทำ, คน ผู้เข้าใจทำ, ผู้ชำนาญ, เป็น คำใช้ให้หน้าคำประสม แปลว่าหาเลี้ยงชีพใน การ นั้น ๆ หรือชอบ ทำ การ เช่น นั้น บ่อย ๆ, เช่น ช่างทอง ผู้หาเลี้ยงชีพใน การ ทำทอง, ช่างปั้น ผู้ชอบปั้นบ่อย ๆ เป็นต้น. ก. ปล่อย, วางธุระ, ทำมา เช่น ช่างเถิด = ทำ เนาเถิด. ชีพข้างอะไร ว. เป็นคำติดปาก.

ชีพข้างเหล็ก น. ผู้หาเงินในการตีเหล็กเป็น เครื่องใช้ต่าง ๆ ขา: ชื่อคนชนิดหนึ่ง.

ชีพข้าง น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งตัวโตกว่าสัตว์ สี่เท้าทั้งปวง มีงวงและงา กินหญ้าและ

ใบไม้เป็นอาหาร: ชื่อชาววันศกร. ชีพข้าง

ชีพข้าง น. ช่างสำหรับชั่ง, ชั่งหนึ่ง. ชีพข้าง

ทำลายโรง น. ทำ ละคร ทำบาง.

ชีพข้างนรการ น. ช่างสี่ต่อ. ชีพข้างน้ำ

น. ชื่อต้นไม้ใบชาชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.
 ชำช่อน้ำ น. สัตว์ที่ประคองรูขุม มีรูปร่างเหมือนช้าง มีวง และงาคล้ายช้างหางเป็นปลา. ชำช่อนประสาธนา น. ทำละคร และ ชื่อ เพลง. ชำช่อนพิษ น. ช้างต่อ. ชำช่อนร้อง น. ชื่อดอกไม้ไฟชนิดหนึ่ง จุดมีเสียงดังเหมือนเสียงช้าง. ชำช่อนสะบัดหญ้า น. ทำละครท่าหนึ่ง.

ชำช่อน ว. งาม.

ชำญู (ม. ชญูญ) ว. ขำขัน. ญู. ร้องไว. คล่องแคล่ว.

ชำต น. ชื่อของ อย่างหนึ่งสีแดงสด เป็นผงก็มี เป็นก้อนก็มี ใช้ทิวาและประสมกับน้ำมัน สำหรับประคบตาและทาล้างของ.
 ว. สีแดงสด

ชำตึกี ม. ส. น. เรื่องของพระพุทธรูปเจ้าที่ขึ้นมาในชาติก่อน ๆ. เป็นชื่อของพระพุทธรูปศาสนาส่วนหนึ่ง ในเก่าส่วนที่เรียก มังคกัตถุศาสนาน.

ชำตึก (ชำต, หรือ ชำตะ) ม. ส. ว. ซึ่งเกิดแล้ว. ซึ่งเกิดขึ้น, 2 ซึ่งไปมาแล้ว, ซึ่งเจริญขึ้น, ซึ่งปรากฏ, ซึ่งมาเป็น. ซึ่งมี. ชำตึกกรรม ส. น. การพิธีทำในวันเกิด. ชำตึกกลาป

ส. น. 'ผู้มีทาง' คือ มกขุภ. ชำตึกพันต์ ส. น. 'ผู้มีพันแล้ว' คือ เด็กที่พึ่งมีพัน. ชำตึกบุตร ส. น. ผู้มีบุตรแล้ว. ชำตึกพล ส. น. ผู้มีกำลังแข็ง. ชำตึกพุทธิ ส. น. ผู้มีปัญญา, ปรารชย์. ชำตึกมฤต ส. น. พอเกิดก็ตาย. ชำตึกมาตริ ส. น. ซึ่งพึ่งเกิด, ซึ่งเกิดใหม่ ๆ. ชำตึกรูปี. ส. น. ทอง. ว. งาม, สุกใส, เป็นทอง. ชำตึกโรม ส. น. ผู้มีขนดก. ชำตึกวิทยา ส. น. วิชาว่าด้วยสิ่งที่เกิดขึ้น. ชำตึกเวท ม. น. ไฟ. ชำตึกศิลา ส. น. หินแท้ (ไม่ใช่ทำขึ้น). ชำตึกสระ ม. น. ที่น้ำซึ่งอันเป็นเอง.

ชำตึกิ [—ตะกะ] ตู. ชำตึก.

ชำตึกขุขัย [ชำตึกขุด] น. ไทยประกอบใช้ เป็นชื่อบัวชนิดหนึ่ง.

ชำตึกยัธ [ชำตึกขยัน] ตู. ข้างจันท์.

ชำตึกฎี [—ตุรี] น. ชื่อละครที่เล่นอย่างแบบไทยได้.

ชำตึกฎี๒ [—ตุรี] (ส. กุชตุริช; ภาษาสันต์ ว่า กตุรี) น. นักรบ.

ชำตึกา ม. ส. น. เกิดแล้ว. ไทยใช้เป็นนามหมาขความว่าดวงกำเนิด หรือเวลาเกิด, ใช้ชดากมี แต่ไม่ถูก.

ชาติ [ชาติ หรือชาติ] มี. ส. น. การเกิด, การเป็นขึ้นมา, การเอากำเนิดใหม่: พวก, ตระกูล, คราว, เหล่า, กำเนิด, ชนิด, จำพวก, ชั้น, หมู่: ต้นจันทน์เทศ. ชาติโกศ ส. น. ต้นจันทน์เทศ. ชาติกรรม ส. น. ตระกูล, หน้าที่ของตระกูล. ว. มีความเกิดเป็นเพียง. ชาติफल ส. น. ดูชาติโกศ. ชาติพราหมณ์ ส. น. พราหมณ์โดยกำเนิด (ไม่ใช่โคธวิชชา). ชาติมาลา ส. น. ความแห่งชาติ, โครงแห่งตระกูล, แผนกรือญาติ. ชาติรส มี. น. รสที่เกิดเอง เช่น รสหวานแห่งน้ำตาล. ชาติสัมบันน์ ส. น. 'สิ่งพร้อมด้วยชาติ' ก็คือมีตระกูลสูง. ชาติสัตย์, ชาติสัตว ส. น. ดูชาติโกศ.

ชาน มี. น. ของเป็นถาก. เป็นคน: หันเรือนนอกชายคา ที่เรียกว่า นอกชาน. หันออกจังหวัดออกไป เช่น ชานกำแพง.

ชานิก [—นิก] ส. น. หญิงผู้ลูกแห่งท้าวชนก คือ นางสีดา: คำต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกพระราม คือ ชานิกินาถ ส. น. 'เจ้าแห่งนางสีดา' คือ พระราม. ชานิกินาถ ส. น. 'ที่รักของนางสีดา' คือ พระราม.

ชานบท [—นบท] มี. ส. น. ชาวชานบท, ชาวหัวเมือง.

ชานปทิก [—นปะทิก] มี. ส. น. เกี่ยวกับชานบท, เกี่ยวกับหัวเมือง.

ชานราชย์ [—นระชา] ส. น. ราชอาณาจักร.

ชานวาทิก [—นระวาทิก] ส. น. ผู้รู้จักพูดให้เป็นที่น่าชม.

ชาน, ชานุกะ มี. ส. น. เข่า, ขันนุ หรือ ขันนุระ ก็ใช้. ชานุมณฑล มี. ส. น. ลูกสะบ้าหัวเข่า, เขตต์เข่า. ชานุสนธิ ส. น. หัวเข่า.

ชานปี มี. น. ชื่อเพลงชนิดหนึ่ง.

ชานปีน มี. น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง คล้ายมะเขือพวง รสเมา ใช้ทำยา แก้พิษไข้ ผลกินตาย.

ชานพลู [—พลู] มี. น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบเหมือนใบพลู ต้นและใบมีรสเผ็ด เรียกชะพลู ก็มี, แต่ควรใช้ ชานพลู.

ชาม มี. น. ชื่อภาชนะสำหรับใส่อาหาร ถิ่นชนิดหนึ่ง.

ชามพูนท [—พุนท] ส. น. 'สิ่งที่มาจกแม่น้ำชมพู' คือ ทอง: และ ดูชมพูทที่ชมพู.

ชามภวราช [—นระภวราช] มี. น. คือ ชมพูพาน.

ดูที่คำนี้: ใน รามเกียรติ์ ชื่อ พญาวานรเจ้ากรุงขมพู.

ชาฆ่า ส. น. ลูกหญิง.

ชาฆ่าตร, ชาฆ่าตา, ชาฆ่าตุ [—คอน.—
—มาต] (ม. ชาฆ่าต; ส. ชาฆ่าต) น.
ลูกชาย.

ชาฆ่า ๑ น. เพศคนฝ่ายข้างเป็นตัว ตรง
ข้ามกับหญิง. ชาฆ่าชู น. ขาอที่ลัก
ลอบประเวณีเมียเขา.

ชาฆ่า ๒ น. ที่สด, วม, ข้าง, ก. บ่าช.
ชาฆ่ากะเบน น. ชายผ้าที่ม้วนแล้ว
แกมเป็นข้างหนึ่ง. ชาฆ่ากา น. ที่สดหลังคา
ข้างล่างที่ขาดก. ชาฆ่าแครง น. ผ้าห้อย
ทับหน้าขาทั้งสองข้าง (เครื่องแต่งกาย).
ชาฆ่าผ้าสีดำ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ในจำพวกกล้วยไม้. ชาฆ่าไหว น. ผ้า
ห้อยหน้าอยู่ในหว่างชายแครง.

ชาฆ่า ๓ ก. พัดอ่อน ๆ (เช่นลมชาย),
คล้าย. บ่าช (เช่น ตะวัน ชาย), ข่าเลื่อง
(เช่น ชาย ตา).

ชาฆ่า ๔ ๖. เห็นจะ, ต่อนข้าง, บางที (เช่นชาย
จะเบาว่าพ่อชาลีสองมหาชาติ).

ชาฆ่า ม. ส. น. 'นางผู้ตลอด' คือเมีย. ชาฆ่า
ชูฟ ส. น. 'ผู้หาถิ่นโดยเมียตน' คือ

นักเล่นว่า. ชาฆ่าชูฟ ส. น. 'ผู้ใด
ถิ่นโดยเมียตน' คือ ตัวประจำของหญิง
งามเมือง. ชาฆ่าบตี ม. ส. น. เมีย
และตัว. ชาฆ่ากา ม. น. เมีย. ชา
เยนทร์ ส. (ชาฆ่า + อินทร) น.
เมียหลวง. ชาฆ่าศวร ส. (ชาฆ่า +
อศวร) น. เมียที่เย็นใจ.

ชาฆ่ากา คูม ชาฆ่า.

ชาฆ่าเยนทร์ [—เยน] คูม ชาฆ่า.

ชาฆ่าเยศวร [—เยต] คูม ชาฆ่า.

ชาฆ่า [ชาน หรือ ชาระ] ม. ส. น. ชายชู.
ชาฆ่าที่รัก. ชาฆ่าครรภี, ชาฆ่าชาติ ส.
น. ลูกชายชู.

ชาฆ่า ม. ส. น. หญิงชู. หญิงที่รัก.

ชาล [ชาล หรือ ชาระ] ม. ส. น. ตาชาย,
ร่างแห, เสื่อเกาะ, หน้าตงที่มีลูกตง
เป็นตาชาย, ชายที่ชิงหน้าตง. โยแมง
มุม. ชาลกรรรม ส. น. 'การให้มก'
คือการจับปลาร. ชาลกร ส. น. 'ผู้ทำโย'
คือ แมงมุม. ชาลกันท์ ส. น. ต้น
แห่งเครื่องตัก. ชาลนพ, ชาลบาท
ส. น. 'ผู้มีเท้าปูนแผ่น' คือ ห่าน.
ชาลพันธ์ ส. น. บ่วง. ๖. ซึ่งถูกจับ
ในข่าย (นก) ชาลมาลา ส. น. นก.

ชาลามุข ส. น. หน้าต่าง ที่มี ลูก กระจก เป็นตาข่าย.

ชาลา๑ ส. ขวาล.

ชาลา๒ น. ขานเรือน, พนภายในเรือน.

ชาลามุข คูใน ชาล.

ชาลิกี น. ส. น. ผู้หาถิน ในการ ใช้ ปลาย ดัก สัตว์, พรานขายผู้ฆ่าสัตว์ด้วยการ คัดข่าย.

ชาลินี น. ส. น. สิ่งมี ข่าย หรือ สิ่ง ที่ เปรียบ ด้วตาข่าย หมายถึง คณหา.

ชีเลียด น. ชื่อ ต้นไม้ อย่างหนึ่ง ต้น เป็น หนามคล้ายชะอม ใช้ ทำยาได้.

ชาว เป็นคำประกอบหน้า คำประสม แปล ว่า ผู้อาศัยอยู่, หมู่, พวก เช่น ชาวบ้าน ผู้อยู่ใน บ้าน เป็นต้น.

ชีหมอง [— หมอง] น. ชื่อต้นไม้ใช้ทำยาได้.

ชี น. ชื่อร้านขายของแห่งต่าง ๆ ที่เป็น อาหาร เรียกว่า ร้านชี. ก. เอากิ่งไม้ หักดี หรือคอน มาปักไว้ที่ดินและ ๆ หรือเช่นข้าวชั่วคราว.

ชี ว. อ้อม, ชื่น.

ชี, ชีชอกี ว. เจ็บ, ระบม, ขัดขืน.

ชีรวี 06น3/2 ชื่อโรคชนิดหนึ่งมีอาการ เขียว บ่อย ๆ. ชีเลียดชีหมอง น. เหนอบวมฟกช้ำ ที่มีเลือด มีหนอง ปนกัน.

ชีงัด ตู ชงัด.

ชีงาย ตู จ่างย.

ชีง้อ น. ใจ. ก. คิดในใจ.

ชีชอง ก. คันเคบ. ชำนาญ, วนัต (แต่ ควรใช้ว่า ชำนชำนัญ แทนคำนี้ดีกว่า).

ชีชำ ว. จัดไม่มีรส, ชืด.

ชีนิน (ช. ก. เข็ยบ) ก. ชนกัน, โคนกัน.

ชีนรร [— นัน] ช. ก. เข็ยบ.

ชีนระ ตู ชนะ.

ชีนัญญี (ม. ชญญ) ก. รู้.

ชีนาญ ตู ชาญ.

ชีนั๑ ช. ก. ช้ เช่น 'ชำนโลกาแห่งมรณ'.

ชีนั๒ ก. รู้ชัดจน, เขียวชาญ, คล่องแคล่ว.

ชีมะเลียง ตู พุมเรียง.

ชีรวัย ก. ช่วย, ตอบแทน.

ชีวะ ก. ถ้าง, สะสง.

ชีวราบ ก. ทราบ, รู้.

ชีรุติ ก. หรดโทรม, บอบ สลาย.

ชีเว๑ ช. ก. ลีถ, ลับ.

ชีเว๒ น. การร่วมประเวณีกัน. หลบ.

ชีเว๓ น. ซอก, หลับ.

ชีแรก ก. แทรก, แหวก, แทรกลงไป. เจือ ปน.

ช้ำลา ว. (ปลา) ที่ส่งเคลือบไว้ไม่แห้งสนิท.

ช้ำเลื่อง ก. ขาดตาหูทางหางตา.

ช้ำแหละ [—แหละ] ก. นก. นก. นก. นก. นก.

ช้ำ, ช้ำ! อ. เสียงที่เปล่งออก เมื่อรู้สึก เสียหายหรือโกรธ.

ช้ำ ก. แข่ง. ช้ำ, ทำก่อน. ช้ำช้ำว้าง

น. การเล่นชนิดหนึ่ง เอาลูกไม้หรือของ

ที่ลอย ทั้งลงในน้ำแล้วแข่งกัน. ช้ำช้ำจ้ำ

ก. ช้ำเกลียดเสียก่อน คือ เมื่อแรกพบก็

เกลียดช้ำเสียก่อนแล้ว. ช้ำช้ำช้ำ ก. แข่ง

เอาความชนะกัน. รบกัน. แข่งขันกัน

ช้ำช้ำช้ำ น. ชื่อเทศน์ที่คัดออกจากตำ

ซึ่งคัดอยู่ที่ ฟม. ก. แข่งขันแข่งกัน. คอย

เอาที่กัน. ช้ำช้ำว้าง น. ชื่อลายแข่งดอกกัน

หรือ เป็นดอกเดียวกัน. แก้วช้ำช้ำช้ำเรียก.

ช้ำ ว. คด. โกง. เก เช่น ขาช้ำ
เก็บต้น.

ช้ำช้ำ น. งานไม้ชนิดหนึ่งเก็บแต่งคล้าย
ไม้ประดู่.

ช้ำช้ำ น. ที่นั่งผูกด้วยเชือกสองข้างแขวน
ตามกิ่งไม้หรือที่สูง สำหรับนั่งแกว่งไกว.

ช้ำช้ำช้ำ ^{03/2366} เถาวัลย์ชนิดหนึ่ง
คล้ายบระเพ็ด แต่เอาจกบัง ใช้ทำยา.

ช้ำช้ำ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งต้นอ่อน ๆ มีหนาม
ตามข้อ ใบคล้ายใบช้อยแต่ไม่คาบ.

ช้ำช้ำ! ช้ำช้ำ! ตุ จี!

ช้ำช้ำ (ช้ำ หรือ ช้ำช้ำ) ม. (ส. ช้ำช้ำ)
ว. นก. เก่า. คร่ำคร่า.

ช้ำช้ำ น. ผลไม้ชนิดหนึ่งเนื้อคล้ายผลจาก. ว.
สนิท. โกง. เคียง.

ช้ำช้ำช้ำ |—เตนทร์ | ตุ จิตินทร์.

ช้ำช้ำ (ช้ำ หรือ ช้ำ) ม. ส. ก. ช้ำช้ำแล้ว.

ช้ำช้ำช้ำ (—คินทร์) ม. น. ผู้มีอินทร์
ชนะแล้ว. ผู้เข้าร่วมอินทร์.

ช้ำ ๑ น. แก้ชนิดหนึ่ง

ช้ำ ๒ ก. ต้นคล้ายมาก. รุ่งขึ้นมาขาว
บุ เช่น บุทองแดง.

ช้ำ ๓ (ช้ำ หรือ ช้ำช้ำ) ม. ส. น. ผู้ชนะ,
พระพุทธเจ้า. ช้ำช้ำช้ำ ส. น. คำสอน

ของพระเจ้าช้ำ (มหาวิระ). ช้ำช้ำช้ำ ส. น.
ชื่อเรียกสุริยราชอยู่ในศาสนาขัณ (ในระหว่าง

พ.ศ. ๒๑๓๔ ถึง ๒๑๖๖) พระนามพระพุทธ
รูปอื่น สักค้ำช้ำ ซึ่ง สมเด็จพระธรรมไตร

ปิฎก พระเจ้าแผ่นดินสยาม ทรงสร้าง
ขึ้น เมื่อวันที่ พฤศจิกายน ๒๓ ๖ คำเดือน ๖ ปี

มะเส็ง นพศก จุลศักราช ๓๑๕ คือ พ. ศ.

๑๕๐๐ แล้วประติมากรรมเป็น พระ ประธาน
 ฌวัตพระศรีรัตนมหาธาตุ เมืองพิษณุโลก.
 ชิวเวี๋ ม. น. พระผู้ชนะอันประเสริฐ.
 พระนามพระพุทธรเจ้า. ชิวเน่ลี่ ส. น.
 นามพระราชา. พุทธศาสนิกชนก้านามารังใน
 นามพระพุทธรเจ้า และ พระพุทธรูปองค์หนึ่ง
 สร้างขึ้น ในสมัยเดียวกับ พระพุทธชินราช.
 ชิวเน่ลี่ ม. ส. น. ที่อยู่ของพระพุทธร
 เจ้า. ชิวเน่ลี่ ส. น. พระพุทธรเจ้า.
 ชิวเน่ลี่ ส. น. พระโพธิสัตว์; ในบาลี
 มารยาเอหะสงฆ์.

ชิวเวี๋ ก. สั้น. หมัด.

ชิวเน่ลี่ น. อ้น. ก้อน. แผ่น.

ชิวเน่ลี่ ลูใน จีน ๓.

ชิวเน่ลี่ [—เนม] ดู ในจีน ๓.

ชิวเน่ลี่ [—รต] ดู ในจีน ๓.

ชิวเน่ลี่ (ส. ชิวเน่ลี่) ก. ให้รู้สเสี้อก่อน.
 ก็นลวงลูเพื่อให้รู้ส. สั้น. ชิวเน่ลี่
 ก. ชิวเน่ลี่หรือชิวเน่ลี่ หรืออิมิตตซึ่งมสคง
 ว่าจะดีหรือร้าย.

ชิวเน่ลี่ ดู ขวา.

ชิวเน่ลี่ [ชิวเน่ลี่] ดู/ชิวเน่ลี่ 2566

ชิวเน่ลี่ [ชิวเน่ลี่] ดู ชิวเน่ลี่.

ชิวเน่ลี่ [ชิวเน่ลี่] ดู ชิวเน่ลี่.

ชิวเวี๋ ๑ [ชิวเวี๋] ม. (ส. ชิวเวี๋) น. สั้น
 ชิวเวี๋ ๑ ม. โทกใช้ปั้นซัดโรด
 สมทำให้สั้นกระด้างแข็ง.

ชิวเวี๋ ๒ [ชิวเวี๋] น. ชื่อซัดในเรือรวม
 เกียรติ, น้องเขยทศกัณฐ์, ตัวนางสาวมาดขาว;
 เมื่อทศกัณฐ์ประพาสป่า ให้ ชิวเวี๋ ๒ เกียรติ,
 ชิวเวี๋ ๒ ต้อง เห็นชิวเวี๋ ๒ และ ตรวจตรา อยู่ถึง
 ๗ วัน ๗ คืน มีความอ่อนเพลียมาก, จึง
 นิรมิตตัวใหญ่ จนแลมแล่นคลุมกรุงลงกาถึงใน
 ที่ไว้ว่า บัองกันศัตรูภายนอกได้แล้ว, ก็
 นอนหลับ ทศกัณฐ์ก็กลับ ตรวจเห็นนิรมิตไป
 เมต ล้ำคึกว่า ชิวเวี๋ ๒ เกียรติเมือง กั้วเวี๋
 จักรออกไปตัดสั้น ที่คลุมนั้นขาด. ชิวเวี๋ ๒
 ๒ ในรามายณะ มีที่ไว้ชิวเวี๋ ๒, ตัวนางสุ
 ปรนชา. ราชานแห่งอัมบนครในกาลกั้วชิวเวี๋ ๒
 ถูกทศกัณฐ์ฆ่าตาย เมื่อไปตีนคร.

ชิวเวี๋ ๓ ส. น. ท่าน, พระ คุณ ฯลฯ ในสันสกฤต
 ใช้ พูดต่อหน้าเป็นกริ่งอรรถแห่งความยก
 ย่อง เช่น มหาเทพ ชิวเวี๋ ๓, มารพตี ชิวเวี๋ ๓,
 มารพตี ชิวเวี๋ ๓ ตรงกับคำว่า 'พระ' ของเราที่ใช้
 เป็น พระมหาเทพ, พระมารพตี, พระมารพ
 ใน ภาษาของเรา นำคำนี้มาใช้ ในที่ขก ก่อ
 เหมือนกัน แต่พูดสั้นนาม, และผู้ที่รับยก
 ย่องอยู่ในเกณฑ์เป็น 'พระ' (ผู้ดีอวชา)

เช่น ชีพรานมณี ชีสงฆ์ ชีตัน ชีไพร ชี
เปลือย, แม้เป็นหญิงเกือบช เรากรียกให้
เหมือนกัน (คู่กับแตร) เช่น นางชี แม่ชี
ยายชี หลวงชี. แต่ในบัดนี้ชีเรียก หญิง
เกือบช ไม่จะเพาะใน คาสนาไร, ถ้าเป็น
พุทธศาสนิกฝ่ายไทยก็มุ่งชาวหม้อชาวโลนผสม
และคว. ชีตัน น. พระสงฆ์ที่เป็นอาจารย์.
ชีปะขาว น. นักบวชมุ่งชาว ตัวแมลง
ชนิดหนึ่งมักตอมไฟเป็นกลุ่ม ชีชะขาว
หรือชีผ้าขาว ก.ชี. ชีเปลือย น. นัก
บวชจำพวกหนึ่งถือเพศเปลือยกาย.

ที่ ๒ น. ชื่อผักพวกหนึ่งคือ ผักชีตา, ผักชีล้อม.

ที่ ๓ ก. ที่สิ่งของที่เป็นปุย เช่น ลำไย หรือ
กลุ่มยา ให้กระจายออก.

ช น. บางพื้นชนบทหนึ่ง สำหรับใช้สอยเพื่อใช้พัน
ผ้า, ส หรือ ช ที่เรียก แต่ควรใช้ ช.

ช จ. เหมือนตรางไป, เขยียดนิ้วชี้ตรงไปที่ใดที่
ใด มี ของ ไปเห็น สิ่ง ที่ ต้องการ, แนะนำ.

ชอกให้ ชีชาติ ก. ตัดสินหรือพูดเป็น
เด็ดขาด. ชีแก่ง น. พูดให้เข้าใจชัดเจน.

ชูปา น. ชื่อพริก ชนิดหนึ่งมีเม็ด มีก
ช ชน ชน ๐๓/๒๕๖๖

ชีชะขาว, ชีผ้าขาว ดู ชีปะขาว ใน ชี๑.

ชีพ ดู ชิว.

ชีพจร [ชีพจรอน] น. เส้นโลหิตที่เดินอยู่
ตามร่างกาย.

ชีพิตี ดู ชีวิต.

ชีพิตักษัย,ชีพิตักษัย — ตักขกะ. — ตัก
ไส) ดู ชีวิตักษัย ใน ชีวิต.

ชีวิ๑ น. ส. ว. แต่ควรว่า, ชิวัด.

ชีวิ๒ [ชีวะ] ส. ว. ว่องไว, เก่ง, เขียว.

ชีวิณ [ชีวะนะ] น. ส. ว. เก่า, ชิวัด, แก่, ย้อย.
ย่อย, โบราณ (เช่น ชีวิณกษา = นิทาน

โบราณ; ชีวิณฎีกา = ฎีกาโบราณ). ชีวิณ
พิสตร์ ส. น. เศษผ้าเก่า. ชีวิณคคิ
น. น. ไฟธาตุที่ทำอาหารให้ย่อย. ชีวิณ
ททยาน ส. น. สวนร้าง.

ชิว [ชีวะ] น. ส. น. ความอยู่, ความเป็นอยู่;
ใจ. ดวงวิญญาณ; แต่มักเรียกว่า 'ชิวัว'.

ชิวโกศ ส. น. 'ฝังศพลงในหัวใจ' คือ
เนื้อหัวใจ. ชิวังคต ก. ไม้คันที่ตีโทษประ
ทอบให้จำ ไปจากชีวิต ชื่อตอก. ชิวัวรายี

น. น. ลัญจนาภรณ์พีย เช่น โข, กระบือ.
ชิวูธานี ส. น. 'ที่รับสัตว์มีน' คือโลก.

ชิวูนิกาย ส. น. สัตว์โลกประกอบด้วยใจ.
ชิวูปตี ส. น. ไม้ที่ขึงอยู่. ชิวูปตีนี

ส. น. หญิงผู้มีตัวยังไม่ตาย. ชิวูโกทน์
ส. ว. ซึ่งให้ความสำราญแก่ใจ. ชิวูมน

เพ็ญพร ส. น. ดู ช้วงคต. **ช้วงคต**
 ส. น. เลือดคุดู; เราประกอบไว้ชื่อว่า ไชยรัต,
 ดูที่คำนั้น. **ช้วงโลก** ส. น. โลกของสัตว์
 เป็น (ตรงกันข้ามกับ โลกนี้); เราสัตว์
 เป็น. มนุษยชาติ. **ช้วงวิชัย** ส. น. ระ
 หว่างแห่งอายุ. **ช้วงวิษาน** ส. น. เขา
 แห่งสัตว์เป็น. **ช้วงสาธน์** ส. น. คำสั่ง
 แห่งทัพ คือเข้าเปลือก. พหุ. **ช้วงหงสา**
 ส. น. กามที่เกิดเบียดสัตว์. **ช้วงนตราย**
 ม. ส. น. อันตรายต่อชีวิต. ความตาย.
ช้วงคาร ส. น. ดู ช้วงคต. **ช้วงคมี**
 ส. น. วิญญาณอันเป็นอยู่ หรือของคน หรือ
 ของนกขมิ (ตามที่ต่างกับกับ ปรมัตถ์).
ช้วงทาน ส. น. 'การปล่อยใจให้ธรรมรู้
 สักแห่งซึ่งปราศไป' คือ สลบ. การ เป็น
 ลม. **ช้วงไวบาย** ส. น. คำสั่งแห่งความ
 เป็นอยู่.

ช้วงคต [-วคต] ดูใน ช้วง.
ช้วงน ส. น. สัตว์เป็น, ลม, ลุก. ความเป็น
 อยู่, น้ำ, น้ามน, ใจข้อ.
ช้วงนตี ส. น. ช้วง: ต้นยา. ว. ช้วงอายุอื่น.
ช้วงนตราย [๑๑๓๓๖๖] ดูใน ช้วง.
ช้วง — คือ ช้วง ที่สันธิกับ อะอา ดูใน ช้วง.
ช้วงต ม. ส. น. ผู้เป็นอยู่, ความเป็นอยู่.

อายุ. ว. ช้วงไม่อยู่. **ช้วงตกาณ** ส. น.
 ระหว่างแห่งชีวิต. **ช้วงตนาถ** ส. น.
 'เจ้าแห่งใจ' คือผัว. **ช้วงตภิต** ส. น.
 'ผู้ใดเป็นแล้ว' คือตาย. **ช้วงตสังคัย**
 ส. น. อันตราย ต่อชีวิต. **ช้วงตักขัย**
 ส. น. การสิ้นชีวิต, ตาย (เมื่อเชื่อนเป็น
 ชีพตักขัยแสดงของของหม่อมเจ้า).

ช้วงตักขัย [-ตักโส] ดูใน ช้วง.
ช้วงน ส. น. ดู ช้วง.
ช้วง ม. น. ผู้เป็นอยู่.
ช้วง ดู ช้วง
ช้วง ว. จัด. ไม่มีรส.
ช้วง ก. เบิกบานใจ. ปลั่งใจ. ใจใจ. ว.
 เบิกบาน. สดใส.
ช้วง ว. เบิก, ชุ่ม, เข้ม. ไม่แห้งที่เดียว.
ช้วง น. คำพิรังษนสำหรับว่าของคน, สัตว์, พืช
 และสิ่งของ.
ช้วง ว. เข้มเยือก, หัน, งาม, เข้มยงหลง.
ช้วง ว. ชุ่ม, มาก.
ช้วง |ชุกกะชี่| น. แผ่นหรือฐานที่ทำด้วยไม้
 หรือปูนสำหรับรอง เช่น แผ่นชั้นล่างที่รอง
 พระประธานและพระพุทธรูปอื่น ๆ เป็นต้น.
ช้วง สัน. จิ่ง, จวน.
ช้วง ว. โค้ง, คด.



ชุนห

ชุลมน

ชุนห, จุณหา [ชุนหะ, จุณา] น. (ส. โขยตุสมา) น. แสงจันทร์. **ชุนหบกัษี**

น. แสงจันทร์. **ชุนหบกัษี**

น. ว. บัณฑิตมีแสงจันทร์, ขางจัน.

ชุนดิ น. เครื่องค้ำปลาชนิดหนึ่ง ถักด้วยหวาย

มวงมาวัลเป็นตาห่างๆ เครื่องสำหรับจุด

ไฟ ทำด้วยกระดาษ หรือ ด้ายเป็นต้น: คำ

สำหรับเรียกของที่คลุมเข้าเป็นพวกกันได้.

พวก. เรื่องหนึ่งๆ.

ชุนดิสนะ [ชุนตสนะ] (ส. โขยตุสมา: น. จุณหา)

น. แสงจันทร์. **ชุนตสนบักษี** (ส.

โขยตุสมาปกษะ: น. จุณ หปกษ) น. บัณฑิต

ที่มีแสงจันทร์. ขางจัน.

ชุนติ น. (ส. ชุนติ) น. ความโพลง. ความ

รุ่งเรือง. ความสว่างไสว. ดวงดาว.

ชุนติมีต, ชุนติมา น. (ส. ชุนติมต) น.

ผู้มีความรุ่งเรือง.

ชุนน ก. เย็บ. ถัก.

ชุนป ก. บำรุง. ยกย่อง. ทำสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ให้เป็นของมีชีวิตขึ้น. จุ่ม. แช่. เชื้อย

หนังสือด้วยน้ำหมึก. ออบ ด้วย ทอง และ เงิน

เป็นต้น. ทำเหล็กให้กลั้ว. **ชุนปย้อม** ก.

บำรุงเลี้ยงให้ดี. ยกย่อง. **ชุนปเลี้ยง** ก.

บำรุง. เลี้ยงดู. อดทน. **ชุนปสร้าง** น.

ถ้าปลัดอามหนักเข้ามาหรือพระสงฆ์ เรียกว่า

ปลัดอามหนัก. **ชุนปอาบ** น. ถ้าปลัดอามหนัก

เรียกว่าถ้าชุนอาบ.

ชุนปชุน น. ชื่อของ หวาน อย่างหนึ่ง คล้ายถั่ว

ลอยแก้ว.

ชุนป ก. รวมกัน. ข. ชุก. มาก. รวมกันอยู่.

ชุนปกำย ก. ตั้งท้าย. **ชุนปชั** น. หมู

พระสงฆ์. **ชุนปทาง** น. ที่ตั้งทางมวกๆ

มารวมกัน. **ชุนปพล** ก. รวมพล.

ชุนป ก. เปียก. ชุ่ม. **ชุนปชั**, **ชุนปชั** ก.

เอิบอุ่มใจ. เบิกบานใจ. สดชื่น.

ชุนปนม, **ชุนป** [ชุนปนม] น. กอง. หมู. พวก.

ชุนปพา น. สัตว์สี่เท้า ชนิดหนึ่ง ขนยาว

คล้ายแกะ.

ชุนปเพ็ด น. ชื่อว่านชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.

ชุนปสาย น. ชื่อเครื่องสูงชนิดหนึ่ง เป็น

รูปฉัตรสามชั้น มีสายไหม ห้อยและ ปิด

กระดาษน้ำตะโกประดับกระจก.

ชุนปแสง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

ชุนปเห็ด น. ต้นไม้ พวกหนึ่งมี ๒ ชนิด

ชนิดหนึ่งใบเล็ก เรียกว่า ชุนปเห็ด ไทย

อีกชนิดหนึ่งใบโต เรียกว่าชุนปเห็ดเทศ.

ชุนป ก. แทง. เสือกให้: ทำหัตถ์ๆ. ทำ

มังกาย.

ชุนปมน [ชุนปะ—] ข. วุ่นวาย. ขวักไขว้.

ชูลี ศัพท์มาจากอัญชลี. ดู อัญชลี.

ชูลี ก. ยกขนให้สูง, บำรุงให้ดีขึ้น, ส่ง. ชูลีใน

ก. สังกั้น. ชูลี W น. เครื่องช่วยชีวิต,
เครื่องพะยุงตัวไม่ให้จมน้ำ. ชูลี ก. ส่งรส.

ชูลี น. คู่รัก, คู่รักในทางร่วมประเวณี.

ชูลี น. น. ชื่อพราหมณ์ในเรื่องเวสสันดร
ชาตก.

เซ็ค น. ใบเบิกเงินหรือถอนเงินจากธนาคาร.

เซ็ง ว. งาม, สวย.

เซฎฐี (เซตตะ) น. (ส. เซตตะ) น. ผู้

ใหญ่กว่า, ผู้เจริญกว่า, พี่ใหญ่. พี่ชาย:

ดาวนัถย์ครุฑย์ ที่ ๑๘. เดือน ๘ อย่างจันทร์
คติ เรียกว่า เซฎฐีมวล. เซฎฐีพจนานี

น. ผู้ยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์. แม่ทัพ. เซฎฐี
มูล น. น. ชื่อเดือน ๘ จันทรคติ เรียก

เซฎฐีมวล.

เซ็ด ก. ทุให้แห้ง, ทำให้หายเปื้อน, ทำให้

ให้สะอาด. เซ็ดหม้อ ก. ใช้น้ำซำ
ออกจากหม้อ, เป็นวิธีหุงข้าวสุก คือเอาข้าว

สารตั้งจนเมล็ดบ้านพอเหมาะ แล้วก็รินน้ำ
เซ็ดออก เรียกว่า เซ็ดหม้อ.

เซ็ดหน้า (๒๐๐หน้า๕๖๖) น. ไม้กระมอ ประศู

หรือ หน้าต่าง.

เจ้าเซต' (ส. เจนเซตตุ. เราจึงเขียนเป็น

เซตุน เรียบร้อย วัด หลวง ใน พระบาท
นกร), ชื่อหมู่บ้านจังหวัด สวรรค์ ที่

พระพุทธเจ้าประทับสั่งสอนพระพุทธศาสนา.

เซตุนี [—ตอน] น. น. ชื่อเมืองมีใน
เรื่องเวสสันดรชาตก.

เซตุนี คูใน เซตวัน.

เซ่ง น. อย่าง, แบบ, เยี่ยง. ว. เหมือน,
ใช้นำหน้าคำ ประสมได้ แปลว่า อย่าง.

เซ่ง เซ่งนี้ = อย่างนี้, เซ่งโต = อย่างโต
เป็นต้น.

เซียง ก. อบอุ่น, จับต้อง, แอบซัด,
ทำให้ชุ่มชื้น เช่น เปนเซียง, คั้น

เช่น เซียงน้ำมันงา คือ คั้นเอาน้ำมันงา.
ไซยซาโย (สำหรับลม). เซียงนุ ก.

จับต้องดู, सरररेर, อลย่อง, เค็โรลม,
จูปกอด.

เซรา [เซรา] น. ซอกผา, กว๊าย.

เซราเซ [เซราเซ] น. ทาง, ซอก, ทางน้ำเซาะ.
ก. เซราให้ลึกเข้าไป หรือให้ เป็นทาง

เข้าไป.

เซริดี [เซริดี] น. บราณใช้ว่า เทริด.

เซตัง [เซตัง] น. ก. แต่ง, ผูกเพลง. เซตัง
พจนี ก. แต่งร้อยคำ. เซตังอรรถ

ก. แต่งข้อความ.

เซว่ง [เซว่ง] ก. รุ่งเรือง, โต้งคัง.

เซยง^๑ [เซค] ดู เซยง.

เซยง^๒ [เซค] ดู เซยง.

เซ่า ก. ยืมใช้โดยให้คำ ไปด้วยการ.

เซ่า น. เวลาระหว่างย่ำรุ่งถึงเที่ยง. เซ่าตุ๋น

น. เวลาพระอาทิตย์อเมริกัน. เซ่ามตี น.
เวลาขงมสว่าง

เซ่าว แปลมและใช้ประกอบหน้าศัพท์อื่น] ตัวอย่าง
ชว. ลู ชว.

เซาวี^๑ ดู ชวม ๒.

เซิง ข. น. ฐาน, ขา, ต้น, เช่น จวมเซิง
= จวมมีต้น, เซิงเซา, เซิงเทียน เป็นต้น,

กระบวน เช่น ทำเซิง = ทำกระบวน. เซิง

กราน น. ที่รองไฟ. เซาไฟขึ้น ด้วยดิน
คล้ายอั้งโล่ ใช้พื้นสำหรับหุงต้ม. เซิง

กลอน น. ไม้ที่ติดตามขาขา สำหรับ
รับปลายกลอน. เซิงไกรย ข. น. เท้า

หลัง. เซิงจูนี ก. กระบวน, ขั้วซ้อน,
เล่ห์กล. อุบาย. เซิงซาบ น. ไม้

เครื่องเรือนรูปแบน สำหรับรับขาขาเรือน
ที่ไม่มี กลอนหรือมีกลอนเรียก เซิง

กลอน. เซิงตะกอน น. ฐานที่ทำขึ้น
สำหรับมาศพ (จิตกาธร). เซิงเทิน

น. เนินดินที่พูนเป็นฐานขึ้นไป, ดินที่พูน
ขึ้นสำหรับกันน้ำค้ำก และกันลูกปืนเป็นต้น.

เซียน ก. ซอร้อง, วิงวอน, ขอลให้ทำ, นำไป.

เซียด น. ชื่อเพลงชนิดหนึ่ง. ทำ โชนทำ
หนึ่ง. ก. ยกชู้ช. เซียดินึง น. ชื่อ

เพลงขับร้องชนิดหนึ่ง คล้ายเพลงเซียด แต่
ใช้ตีฉิ่งด้วย. เซียดูช ก. ยกหรือถือ

ให้สูงขึ้นไป, ยกช่อง, ขม, สรรเสริญ).

เซียด^๒ ฮ. น. เสลชนิดหนึ่ง.

เซียง น. ที่พัก, เมือง, ตัวอย่าง เช่น เซียงใหม่
เซียงวาย เป็นต้น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง

หอมมาก เรียก ขนมเซียง, ชื่อโกลน
ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้.

เซียง น. ลักษณะ สำหรับใส่หมาก ผลู
อย่างหนึ่ง.

เซียง^๒ ดู เซียง.

เซียง^๓ ดู เซียง.

เซียว ๑. ข่านญ, เก่ง, กล้า, แรง เช่น
น้ำไหลเซียว คือน้ำไหลแรง. เซียวซาญ

๒. รูดล่องเคล่ว, ข่านญมาก.

เซื่อ ก. เห็นจริงด้วย, นับถือ, ชื่อโดยไม่ให้
เงินสด. เซื่อใจ ก. ไว้ใจ. เซื่อถือ

ก. นับถือ. เซื่อฟัง ก. ทำตาม หรือ
ประพฤติตามคำสั่ง.

เชอ น. วงศ์, วานเครือ, เผ่าพันธุ์, อย่างเช่น สามเชอ = สามอย่าง, เครื่องเจือสิ่งของให้ดีขึ้น เช่น เชอขนมกล้วย, เชอเข้าหมาก เป็นต้น. **เชอสาย** น. วงศ์วาน, เผ่าพันธุ์.

เชอปี น. สิ่งสำหรับผูก ทำด้วย ค้าย และ ป่านปอ ฯลฯ. **เชอปีเขา** น. เถาวัลดีที่ใช้ต่างเชอ.

เชอชิง ว. คั้น, ไม่เปรี้ยว.

เชอเชิญ ก. อัญเชิญ, ขอเชิญ.

เชอด ก. คัด, แล, เตื่อ.

เชอน ว. แห, ไม่ตรงไปตรงมา.

เชอม น. ชื่อน้ำหวานที่เอาน้ำตาลเคี่ยวให้ใส.
ก. ทำให้ติด ประสมกัน, ประสานกัน, ต่อกัน. ว. ชิม, มั่น.

เชว ว. ชำ, เชื่อม; ไกล, ไม่ตรงไปตรงมา.

เชว ก. หมักไว้, จมไว้ในน้ำ. **เชวมิม** น. ของหวานที่ชิมจนน้ำตาลต่าง ๆ.

เชง ก. ต่ำ, คาบ, พูดร้ายร้องเพื่อให้เขาได้รับผลร้าย.

เช่ม ว. ชื่น, ชุ่มแฉ่งแจ่มใส. **เช่มช้อย**
ว. งามนวล/เช่มช้อย **เช่มช้อย** ว. เมื่อบาน, สดใส, อ่อนโยนในใจ.

เชว [เช] น. หุ่นส่วน.

เชวรง [เชวรง] ก. บูรพาใช้อย่างเชว.

เชวมิม [เชวมิม] (ออกจาก เช่ม) ว. เช่มช้อย, งดงาม.

โชก ว. เปื่อยมาก, ชุ่มมาก.

โชค น. คราวดีคราวร้าย, เจริญ, คำนึงพ้องกับ
ม. โยค; ส. โยคฺย แปลว่าความประจวบ,
คราวดี หรือ คราวร้าย.

โชงโงง น. เครื่องวัดน้ำรูปคล้ายเรือครึ่งท่อน มีด้ามถือผูกแขวนเข้ากับขาขึง แล้วจับด้ามให้พุ่งน้ำเข้าออกตามต้องการ.

โชตก [—ตก] ค. โชตก.

โชติก ค. โชติก.

โชต [โชต] ม. (ส. โชต) ว. สว่าง, รุ่งเรือง, โพล.

โชตก [—ตะก] ม. (ส. โชตก) น. ผู้รุ่งเรือง, ผู้สว่างไสว, ผู้ส่อง. (ส่องกรรมเสกความ).

โชตน ค. โชติ

โชติ [โชติ] ม. (ส. โชติ) น. ความรุ่งเรือง, ความโพล, ความสว่าง. **โชติวิสา**
ม. (ส. โชติวิสา) น. แก้ววิเศษชนิดหนึ่ง มีสีม่วงเรือง (อย่างฟ้ารัตนดี).

โชติก [—ติเก] ม. น. ผู้มีความรุ่งเรือง. ผู้มีความสว่างไสว, ชื่อเพชรวิเศษในเรื่องนิทาน.

โชตรัต [-ตจัต] น. เป็นศัพท์ไทย ประสม
ใช้เป็นชื่อคัมภีร์แพทย์ ว่าด้วยโอมิตฤตฤทธิง
= ชีวรัตน์.

โชน ว. โพล่ง, โหม้นหน้า; ปรวน, เขี้ยว,
มวง, เร้ว.

โชมโรม น. ที่พัก, ที่ประชุม.

โชย, โชยกาย ก. สมผัสก่อนฯ พัดโบยชวย;
ค้อยชอย่าง.

โชม (โชม) บราณใช้ว่า โชม.

ไช้ ว. ชุก, เป็ย; เมฆยั้งไช้ในคำอุไร

แปลว่าไม่ถูก, ไม่เป็น เช่นไช้ว่า ไช้คน,
ไช้สัตว์ เป็นต้น.

ไช้, ไช้สอย ก. บังคับให้ทำ, จับจ่าย,
เอาสิ่งของมา ทำให้เกิดประโยชน์แก่ตน.
เช่น ไช้เรือ ไช้รถ เป็นต้น; ตอ๑๓๓๓,
ให้๓๓๓๓.

ไช ก. เจาะ, ทำให้เป็นรู.

ไชย (ไ. เขย) ว. ดีกว่า, เจริญกว่า. ไชย
เกศ 'มีประเกศเจริญขึ้น' คือ ความที่เด็ก
มีอายุแต่เดือนที่หนึ่งไป เรียกว่า ไชยเกศ.

10*0.

ช

ช พยัญชนะตัวที่สิบเจ็ด ของพยัญชนะไทย,
เป็นตัวที่สี่ของวรรคที่สอง และตั้งขึ้นใช้
สำหรับภาษาไทยแท้ นับเป็นพวกอักษรต่ำ
คู่กับสำเนียงตัว ส. อ่านว่า "ชอ" ไม่มี
ในบาลีและสันสกฤต ใช้เฉพาะในคำไทย
และใช้เป็นตัวสะกดในมาตรากัตไต แต่
ไม่มีใครมีที่ชี้.

ชก ว. ชุ่มชื้น 2566

ชด ก. สูดน้ำเข้าไปในปาก เช่น ชดน้ำร้อน.

ชน ก. ชุก. ว. เล่นไม่เป็นเรื่อง, อยู่ไม่
สุข, ซอกแซก. ชนไฟ ก. เอาไฟ
ชุกเข้าไปไฟ.

ชใน ก. ชุ่มเข้าไป, ชื้นเข้าไป.

ชบ ก. ฟุบลง, ก้มลง. ชบเข้า ว. ฟุบ
หน้าหงายอยู่. ง่วงจน, หงอยเหงา, เคว้งใจ,
ไม่เบิกบาน, สขม.

ชม ก. ชุ่ม, เชื่อม. ชมชาน ว. ชมจ่าย,
มีดไม่รู้จะไว.

ชาวตเซ ก. เอนไป, เอียงไป, จวนล้ม.

ชาวตเซ น. จูปร่าง, สลวง.

ชวง ก. เข, เท, เอน, เอียง, พัง
ตัวไม่ตรง.

ชวย จ. ล. เหวะหรัย, อากัฬ.

ชอ น. ควงไม้ไผ่ที่กันแดดหรือไว้ที่คอ; ช้อ
เครื่องสายชนิดหนึ่งใช้สให้ตง.

ชอก ก. น. ตระก, พวงแฉกที่มี ๒ ข้าง เป็น
ป่า เป็น เขา หรือ เป็น กำแพง เป็นต้น.

ชอก ก. ชอก, แกรงเข้าไม้. ชอกชอน ก.
หลบหนี, ชุกซ่อน, เข้าไม่, ออดน, ต้นต้น

ไป. ชอกชัง ก. ชุกซ่อน, ชอนเรน.

ชอกชาก ก. เล็ดลอด, คันต้นไม้,
กิริยาที่คันตัวเข้า เช่น ชอกชากคิด, ว. กัด
เคี้ยว, ไม่ตรงไปตรงมา, ออกซ้อน.

ชอง น. เครื่องใช้สำหรับบรรจุสิ่งของซึ่งมีรูป
กลมยาวเล็ก ๆ เช่น บุหรี่, พลุขี้ม, ชูบ,
เทียน ฯลฯ กระดาษชนิดนี้เป็นรูป ๔
เหลี่ยมมีใบปลก สำหรับบรรจุจดหมาย, ดอก
แกลบ ๆ สำหรับให้ม้าและช้างเข้าไป, ที่แกลบ
จะเพาะตัว. ชองมือ น. ฝ่ามือที่รวม
นิ้วมือให้ห่อเข้าเพื่อรับสิ่งของ, อึ้งมือ.

ช้อง ก. ร้องพร้อม ๆ กัน, ร้องสรรเสริญ.
มักใช้ ช้อง. ว. ร้อง, เงื่อง. ช้อง

แข่ง ว. โขเซ, ไม่ประเสริฐ. ตู
สอง ตวย.

ช้อง ก. ร้องพร้อม ๆ กัน, ร้องสรรเสริญ
ระดม กัน. บดงใช้ ช้อง. ตู ช้อง

ช้องแมว ตู ช้องแมว.

ช้องเข้ ก. เข้เข้ เข้น เข้เข้นหรือขาก ๆ.

ช้องน ก. เสียด, ชุก.

ช้องน ก. บังตัว, บดงแปลง, แร้นไม่ให้เห็น
ตัว. ช้องนกลืน, ช้องนชู น. ไม้
ดอกชนิดหนึ่งต้น มีใบ ดอก เป็นช่อ
ตั้ง ชุ่ม สีขาว.

ช้องน ก. หีบกัน. ช้องนชัป ก. หีบกัน
หลายชั้น.

ช้อม ก. ทำของที่ตัดหรือตีขึ้น, ทำให้แหลม,
เสียม. ช้อมแหลม ก. แก้วไขเพิ่มเติม
ของหัวขั้วตีให้ตี. ช้อมแปลง ก.
แก้วไขตัดแปลงของหัวขั้วตีให้ตีขึ้น.

ช้อม ก. ตี (สำหรับเข้า) เช่น ช้อมเข้า
= ตีเข้า; ทำเข้า. ทำให้ชำนาญ, ฝึกหัด,
ทำให้ดี. ช้อมเข้า ก. เอาเข้าก็้อง
มาตีให้ขาว. ช้อมค้ำ ก. พุดประสม
เอาราวกับ เบ็ญจวง, พุดสักแก้ว, พุดตู.
ช้อมชั ก. ถามเข้าให้ ได้ความดี.
ช้อมพวน ก. หีบอ้อยครั้งที่สอง.

ขอมชื่อ ว. ไม่ตั้งฉายา. ดู ขอมห้อง อ. ขอม.

ขอย ก. สบต ๆ, ผ่าหรือตัดไว้เป็นส่วนเล็กๆ.

ขอยเท้า ก. ถ้าวเท้า ๆ หรือขาเท้าชน
ลง ๆ อยู่กับพื้น.

ขะขรัว [-ขัว] อ. เสียงร้องขึงแซ่.

กะช้อง ก. ข้อง.

ชะชอไชย อ. เสียงนกร้องจ้อแจ.

ชะชิกชะไชย อ. เสียงร้องให้มันสะอึก.

ชะชิบ อ. เสียงเข่นเสียงนกเล็ก ๆ ร้อง.

ชะไชย ก. ไชย.

ชะไชยป ว. ผีเข่นเขือบ.

ชัป ก. ฟอก. ดู: ไต้ถาม, ไต้เลี้ยง. ชัก

ช้อม ก. สอนให้มันงยัว. สอนให้คล่อง.

ชักไ้ช้ ก. ไต้ถาม, ไต้เลี้ยง.

ชวี น. ต่อเข้าที่เถียรวงแล้ว, ที่, สิ่งที่เป็น
เส้น ๆ สำหรับ หุ้ม ขง ขนุน, แกมเข้าโกลชนัน.
คาดหวัดห้อยตามมม.

ชังกะตาย ก. ชังตาย.

ชังแซว ก. แซงแซว.

ชังตาย ก. แค้นท. ทำโดยไม่เต็มใจ. ชันใจ
ทำ. ชังกะตาย ก็พูด.

ชัต น. ลูกไม้ชนิดหนึ่ง สำหรับ ช้อม ถักให้
มีกลิ่นหอม. ก. สาดไป, ไ้รอยฟุ้งไป,
ขว้างไป; อั้งตั้ง. ชัตไชย ก. เทียวไป

ไม้เป็น ตำแหน่ง แห่งที่. ชัตทอด ก.
อั้งตั้ง. บั้งตั้ง.

ชไป ว. นม. ไม้. เว้ว. ถ. ติด ๆ กัน.

ชไป ก. เอาของเข้าเส้นหรือกระดาษพาบลงทันที
เพื่อ ให้มัน แห้ง. เรียกกระดาษที่ไว้ซับหมึก
ไว้แห้งว่ากระดาษชไป. ชิม, ถ้ำชาบ เช่นที่
น้ำชไป. ชไปชไป ว. ช้อมกันยุ่งยาก,
หัดกันเป็นชั้น ๆ.

ชไปช ก. ชุ่มชุ่มพุดกัน. กระชไปกัน.

ชวี ก. เสียงร้องไล่คนหรือไล่ไก่ เป็นต้น.

ชไป น. ชื่อเรือโบราณชนิดหนึ่ง. ก. ถด, น้อย,
ถอย. หย่อน. เปา.

ชไป ว. ชื่อสุนัขชนิดหนึ่ง เรียกสุนัขป่า. ว. อาหาร
ที่ปรากฏแก่ร่างกาย เมื่อเวลาขานลุกเป็นต้น.
อ. เสียงนาค.

ชไป น. ร่างคนหรือสัตว์ที่ตายแล้ว; ชื่อไม้ชนิด
หนึ่งไว้ใส่ถ่านโดยมาก.

ชไป น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่งจำพวกไม้ อ้อ มีปล้อง
ยาวเรียก ว่า ไม้ชไป; โรค สำหรับ เด็ก ก่อนที่
ขานภายในเป็นเม็ด.

ชไป ก. เข้าไป.

ชไป น. แล่น, กระจ่าย, แผล, เอ็บอาบ.
ชไปชไป ก. เว้วชไป, กระจัด
กระจ่าย.

ชาว ก. ซึมเข้าไป, เอน อารมณ์เข้าไป. ชาว

ชาน ก. แล่นไปโดยทั่วไป.

ชาโยะ ช. น. ฝาไม้.

ช้าย ว. ตรงกันข้ามกับขวา.

ชาวี น. เป็นภาษา รัสเซียว่า พระเจ้าแผ่นดิน.

ชาวีนา ว่าพระราชินี.

ชาวีนา ตู ชาวี.

ชาว ก. ล้างน้ำ, เอนมือคนสิ่งของให้แห้งเมื่อเวลา

ล้างน้ำ. ว. ไปยคนหรือชำระ. ชาวโน้

น. เครื่องกินเบญจมนหินปนกันหลายรส มีทั้ง

แป้ง, ละเอียดและสับต่างๆเป็นต้น. ก.

ล้างน้ำ, ล้างกับน้ำ.

ชาห์รัม [-หุรัม] จ. น. ขนมอย่างหนึ่ง

คล้ายลวดซ้อง.

ชา ก. ทำอีก, มีเหมือนกัน, เหมือนกัน.

ชาชาวก ก. ทำหรือพูดอีกทั่วไป.

ชช ก. เป็นคำช่วยกริยาบอกความบังคับ เช่น

ไปชช, มาชช.

ชช ก. น. ชื่อแซกชาติหนึ่ง. ว. อาการที่เหงื่อกำลัง

ไหลซึมออกมาตามตัว.

ชชช ก. อาการที่สัสหยอกหัวเราะกัน.

ชชชแฉ่ จ. น. / ต. รุ. ๒๕๕๕.

ชชช ว. อ. การ ของ เหนือ หรือ เลือด ที่ ไหล

ออกน้อยๆ

ชชชช ก. พุดชชชช, พุดชชชช.

ชชชช น. ชื่อโรคตัวเล็ก ๆ ชนิดหนึ่ง.

ชชชช ก. เป็นคำช่วยกริยาบอกความบังคับ เช่น
มาชชชช. ไปชชชช.

ชชชช น. เป็นคำเรียกของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เรียง
กันอันหนึ่งว่าหนึ่ง เช่น พุ่ม, ลูกอม,

ชชชช. ชชชชช น. ตะลุยกที่เล่นซ้ ๆ
อยู่ที่ตามสี่ข้าง.

ชชชช น. ค้าง, ส่วนที่แยกออก.

ชชชชช น. ของกษัตริย์, คัมภีร์.

ชชชชช ว. จาง, ไม่เอียง, สัมผัส.

ชชชชช (ช. Chovov; ภาษาล้านนาและคำชชชชช แปลง

มาจากคำเปอร์เซียว่า สิปาห์ ซึ่งเดิมเป็น

สิปะห์ แปลว่า กองทัพ; สิปาห์ แปลว่า คน

ในกองทัพ คือ ทหาร ใช้เรียกเฉพาะ

ทหารลาวคนหนึ่ง) น. ชื่อทหารไทยคนหนึ่ง

ซึ่งมีตำนานว่า เมื่อรัชกาลที่สี่สวรรคต

อินเดียมองให้ข้าราชการอังกฤษชื่อ คูว

ฟอร์ด ซึ่งเรียกกันว่าลอร์ด เจ้ามาของเจ้า

ลัญญา. ในหมู่เครื่องราชบรรณาการที่ส่งเข้า

มาทุกเกล้าฯ นายนนั้น มีเครื่องแต่งตัว

ทหารอย่างชชชชชด้วย ๑๒ ลำรับ. เมื่อ

พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้

ทรงจัดบุตรหมี่ต่วนเป็นทหาร ได้เอาอย่าง

เครื่องแต่งตัวชุกบาย บรรณาการ นั้น มาใช้,
จึงเรียกรวมกันว่าทหารชุกบาย.

ชุก น. ช็อคต้นไม้ ชนิดหนึ่ง. ว. แพรก
อยู่, ชงเข้าไป.

ชุก ส. ผู้, ที่, อัน. ม. สำหรับต่อนาม
ที่เป็นผู้บุกรุกกระทำ เช่น ออชุก ชัก ถิ่นเป็น
ดิน: ต่อ เจ้าหน้าชงหน้า แม้ลว่า ทำ
ต่อลหน้า.

ชุก ว. ลัก.

ชุก ก. เอ็นอาบไป, เติลลออกไปตามช่อง
เล็ก ๆ (สำหรับน้ำ). ว. เชื่อม, มัน.
ชุกชาก ก. เอ็นอาบเข้าไปทั่วถึง.

ชุก ว. ตรง, ตรงลัก, ไม่คด, ไม่งอ,
ไม่โค้ง. เฉย. ชุกสี่ตัย ก. ประพฤติ
ตรง และ จริงต่อ. ไม่คดโกง และ ไม่
หลอกลวง.

ชุก ก. เอาเงินแลกกับของ. ชุกู ก.
เสียเงินไปกับของเหลว.

ชุก ก. แอบ, แพรน. ชอนในหลับทักเจ๊นัง,
เฉาของ โปแอบแฝงไว้. ชุกชาน ว.
ชอกชากเล่น, เล่นไม่จริงจัง, อยู่ไม่สุข.
ชุกชุก 06/03/ชุกชุก, ที่เป็นห้องเล็ก
ห้องน้อย, ที่ชอกชาก.

ชุก น. ต้นไม้ที่ตัดออกมาเป็นต้น ๆ สำหรับ

เลือกออกมีแผ่นไม้กระดาน.

ชุก ก. ชบ, ชบเซา, ชอน. ว. ชวน, เซ.

ชุก ก. น. อาหารชนิดหนึ่ง ใช้เอาเนื้อ
สัตว์เป็นต้นมาเคี้ยวเอาแต่น้ำ.

ชุกชุก ว. อากาที่พุกกันด้วยเสียงเบา ๆ.

ชุก ก. แอบแฝง, เร้น, ชอน. ชุกคิม
ท. ชอนความฉลาดไว้, ไม่อวดดี.

ชุก น. ที่อยู่หรือที่พัก, รูปที่หักล้ายกะโหลม
เช่น ชุกประตุ ชุกหน้าต่างเป็นต้น บาง
ที่ทำด้วยใบไม้และกิ่งไม้.

ชุกชุก ว. เซ้อซ่า, ตะกรุมตะกรวม,
ผลี่เตตาม.

ชุกแซว ว. เซ็งแซ่, จอแจ (เสียง).

ชุก น. มีดรูปเรือแหลม. ว. ร่วน, ชุ่ย,
ไม่แน่น, ไม่เหนียว.

ชุก ว. อากาที่ปรากฏแก่ร่างกายเมื่อเวลาชนลุก
เป็นต้น. อ เสียงดังเช่น เสียง ฝน ตก
มาก ๆ ชุกซ่า ว. เสียงเอ็กเกร็ก, มาก
หลาย, ทรักครัน, ศึกศึก อ เสียง
ดังอย่างเสียงฝนตกมาก ๆ.

ชุกชาก ว. เสียง เช่น เสียง คน กระทำ เมื่อ
เวลากินของเผ็ด.

ชุก ว. ผอม, ชืด.

เซ ว. เอน, ชวน, ไซ. เซเซียง ว. กักัง,

ห้องแข่ง, อาคารที่เคาะไม้ตรงทาง.

เซ็ง ว. ชัด, จืด; เอ็กเกริก, แมช. เซ็ง

เซ้ง ว. อ้ออ้ง, เกวียงกราว, เอ็กเกริก.

เซ้งี จ. ก. ชายเหมาสิ่งของหรือกรรมสิทธิ์
ในโรงร้านเป็นต้นซึ่งเช่าถืออยู่.

เซ็งเ็น ๑ น. ไม้ที่สอดเข้ากับลูกคังเรือนฝา
กระเบื้องอ่อน หรือฝาขัดตะ

เซ็งเ็น ๒ (ช. ๑๖๗๓ = ๖๖๓) ก. ลงช้อ.

เซ็งเ็น ก. สังกะสี, เกลอกรวมไปเสียกัน.

เซ็งเ็นตี (ช. ๑๖๖๖) ว. รัลช. ถ้าย่อย
ของเงินตราบางประเทศ เช่น สิงคโปร์
ใช้ ๑๐๐ เซ็งตีใน ๑ เหรียญ.

เซ็งเ็นตีกรั้ม |—กรั้ม| น. ซ้อมมาตราซึ่ง
ตามวิธัฎเมตริก มีอัตราเท่ากับหนึ่งในร้อยของ
หนึ่งกรั้ม อักษรย่อว่า ช. ก.

เซ็งเ็นตีเมตริก น. ซ้อมมาตราวัดตามวิธัฎเมตริก
มีอัตราเท่ากับหนึ่งในร้อยของหนึ่งเมตร
อักษรย่อว่า ช. น.

เซ็งเ็นตีดิตร น. ซ้อมมาตราทองคำตามวิธัฎเมตริก
มีอัตราเท่ากับหนึ่งในร้อยของหนึ่งดิตร
อักษรย่อว่า ช. ล.

เซ็งเ็น, เซ็งเ็น ๐๑๐๑/๒๑๑๑. ไม้เท้าวิ่งการณั.

เซ็งเ็นเว ช. ก. รังวัดที่.

เซ็งเ็น ก. หยต. ว. รังงุน, เหวงหงอย.

เซ็งเ็นชั ก. จู้จ, พุดรบกวนจำไป.

เซ็งเ็นชั น. ซอกเขาเล็กๆ ที่น้ำเขาจะไหลเป็น
ทางลงมา. ก. ทำไม้เท้าแขวงเข้าไป, ทำ
ให้พุ่งเข้าไป.

เซ็งเ็นชั น. ที่รักเป็นสมุทรมีใบไม้ หรือหญ้า
ปกคลุมอยู่ข้างบน, สมทรวงรังอยู่บนศีรษะ.
ก. ยก, ชกช้อย.

เซ็งเ็นชั จ. น. เทวดา, ผู้สำเร็จ.

เซ็งเ็นชัป ว. เรียบ, สงัด.

เซ็งเ็นชัป ว. ชัด, ถ้อยา, เสียด, เหนือไม่ซบ
สำหรับหมันต่าง ๆ).

เซ็งเ็นชัป จ. ว. มั่ง.

เซ็งเ็นชัป ว. เมืองหงอคง, ชัย, ชั.

เซ็งเ็นชั น. ชื่อเรือรบไทยโบราณใช้แต่เวลาสงคราม
พระราชดำนิมิตลกลูกจีน.

เซ็งเ็นชั จ. น. โศคร, วงศ์, เซ็งเ็นชัช. ว. ตั้งอ้ง,
ตั้งชม, อักหัก, เซ็งเ็นชัป อัง ก. ร้องตั้งอ้ง.

เซ็งเ็นชั น. ชื่อเรือสำหรับกระบวนแห่พระชนิดหนึ่ง.
ก. ระวัง. ว. แพรก.

เซ็งเ็นชั(เซ็ง) ว. ชื่อนกชนิดหนึ่งตัวดำหางยาวๆ
โตขนาดนกเอี้ยง, ช้างแควก็ใช้.

เซ็งเ็นชั อ. เื่องเข้มน้ำเสียงขุ่นนมาก ๆ.

เซ็งเ็นชัป ว. อว้อย.

เซ็งเ็นชั ก. แพรก, แหม้ม, เสียดเข้าไป

ในระหว่าง, เอาดอกหรือหวายสอดเข้าไป
แทนเส้นที่ชำรุดให้ดีขึ้น. เช่น แซม
กะบง ฯลฯ.

แซ่ว ว. แกร่วอยู่; ตรง, แน่ว.

แซะ ก. เอาเครื่องมือเช่นมีดหรือเลื่อยแทงดิน
หรือของอื่นซ้อนขึ้น ให้หลุดจากที่เดิม
ออกป็นแผ่นๆ.

ไซ ว. อตธอก.

ไซ้ น. กะหรียง; เหล็กที่เกี่ยวกันเป็นข้อๆ
เป็นสายยาวสำหรับใช้ต่างเข็ด.

ไซก ตู ซก.

ไซ่ง น. ลางพาดหนึ่งไว้เย็บสูง.

ไซเซ ว. ซามไปมา, ทรงตัวไม่ไคร้อยู่.

ไซดา (Si-dam) น. ชาติประสมอย่างหนึ่ง
มีไซเดอมกับปูนผสมกัน เป็นก้อนเล็กๆ

สีขาวคล้ายดินประสิว ไซ้ขัดของ และทำสนับ.

ไซเดียม (Si. Sodium) น. ชาติแก่ชนิด
หนึ่ง เป็นแท่งมีสีคล้ายตะกั่ว ถูกน้ำเข้าลุก
เป็นไฟ และทำให้หน้าตืดเป็นพราย.

ไซม ก. ซะโถม, ราบ, ทา, ไซก, ไซก.
อ. กำบอให้ข้างข้อตัวลง.

ไซรม [ไซม] ก. รุมกัน, ช่วกัน. **ไซรม**
ประเทียศ ก. รุมกันด่าเปรียบ.

ไซ น. เครื่องสานสำหรับตักปลาชนิดหนึ่ง.

ไซ้ ๑ ก. เขี่ย, คืบ, กิริยาที่นกดหรือเปิดเอา
ปากเกล็ดคนหรืออาหารกิน.

ไซ้ ๒ ว. ไต่, โหน, ไร่.

ไซร์ [ไซ้] ว. ละเก้, สำหรับแต่งกิริยาเมื่อ
มีคำถ้อยข้างหน้า ต้องมีคำไซร์ อยู่ข้างหลัง
โดยมาก เช่น 'ถ้าจะเป็นเช่นนั้นไซร์'.

:๐๑๐:

ณ

ณ พยัญชนะตัวที่สิบสอง ของพยัญชนะไทย,
เป็นตัวที่ห้าของวรรคที่สอง, นับเป็นพยางค์
อักษรตำแหน่งว่า 'ขอ' เหมือนกัน, เรียกชื่อว่า
'ณอณอ' หรือ 'ณอนาน' เป็นพยัญชนะ
ติดมาจากบ่า และสันสกฤต ซึ่งอ่านว่า
'นะ' กล้ากันสนิทเป็นเสียงหนัก เป็น

พยางค์จะและมักจะใช้เฉพาะคำบาลีและ
สันสกฤต เท่านั้น แต่ก็มีน้อย.

ณลา [ชะลา] ส. น. เด็กหญิง, ลูกสาว;
แสงอาทิตย์, แสงแวววาว; จึงหัด.

ณลี [ชะลี] ส. น. ทมาก.

ณษ [ชดหรือชะชะ] ส. (ม. ณส) น.

ปลา, ชื่อสัตว์น้ำรูปปลา.

ณัติ [ชด หรือ สะสะ] ดู ณษ.

ณัติลี้ ส. น. นักมวย.

ณัติลักษ์ [ช้นละถัน] ส. น. นกพิลาป.

ณัษ์, ณัฏ์ ดู ณษ.

ณาน [ชาน หรือ ชานะ] ป. น. การฟังอารมณ์
จนใจ แน่นแน่นเป็น อธิปนาสมาธิ. ฉานนั้น
จัดเป็น ๔ ชั้น เรียบชื่อตามลำดับที่ประณีต
ขึ้นไปกว่ากัน: ปฐมณานเมืองที่ ๑ คือยังมี
สัตว์ ซึ่งเรียกว่าวิตก และยังมีตรอง ซึ่ง
เรียกว่าวิจารณ์ เหมือนอารมณ์แห่งจิตต์ของ
คนสามัญ. แต่ไม่ประกอบด้วยกิเลสตาม
และอกุศลธรรม, ทุติยณัติ คือ ความอ้อมใจ
และสุข คือความสบายใจ เกิดแต่วิเวก คือ
ความเงิบ, กับประกอบด้วยจิตต์มีอารมณ์
เป็นหนึ่งลงไป ซึ่งเรียกว่า เอกัคคตาร: ทุติย

ณานเมืองที่ ๓ ละวิคกวิจารณ์เสียได้, คงอยู่
แต่ปัติ และสุขอันเกิดแต่สมาธิ กับ เอกัค
คตาร: ทุติยณานเมืองที่ ๒ ละปัติเสียได้, คง
อยู่แต่สุขกับเอกัคคตาร: จตุตถณานเมืองที่ ๒
เหมือนกัน, ละสุขเสียได้กลายเป็นอนุภชา,
ก๊วยเนย ๆ กับเอกัคคตาร. ฉาน ๔ นี้จัดเป็น
รูปณาน ป็นรูปสม เษติ มีรูปธรรม เป็น
อารมณ์, สงเคราะห์ทั้งไว้ในรูปารจรมิ.

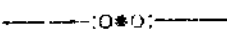
ณापн | ชาปนนะ ป. น. การเผา, การ
เผาศพ, การปลงศพ. ฉापнกิจ ม.
น. กิจเผาศพ.

ณูมิ ข. น. น้.

ณือ จ. น. ต้นไม้. ณือเอม ดู จะเอม.

ณือติ ส. น. ล้อม ที่ใช้ใส่หมากพลู
เป็นต้น.

โยพ ส. น. หันหมาก.



ญ

ญ พยัญชนะตัวที่สิบสาม ของพยัญชนะไทย.
เป็นตัวที่สุด ของวรรคที่ สอง นับเป็นพวก
อักษรต่ำ อ่านว่า 'จฺยอ' เรียกชื่อว่า 'ญอ
ญาติ' หรือ 'ญอหญิง' เป็นพยัญชนะนา
จากบาลีและสันสกฤต อ่านเสียงคล้าย 'บ'

แต่มีสำเนียงจันนาสิก นับเป็นพวก ตาลุชะ
ใช้ในภาษาไทย บ้างเล็กน้อย เช่น ใหญ่
หญิง ฯลฯ และใช้เป็นตัวสะกดในมาตรา
กัน เช่น ชาย, หาย ฯลฯ.

ญวน น. คนชาติหนึ่งอยู่ใกล้กับจีน.

ญัตติ มี. น. คำละเคียงสงฆ์ คือ วาจาสำหรับประกาศให้รู้ว่า จะทำอะไรกัน, คู่กับ อนุสาวนา คือ คำทวงหรือถามและถามของสงฆ์ที่ตกลงกันตามญัตตินั้น มี ๓ คือ ๑ ญัตติกรรม กกรรมอันทำด้วยตั้งญัตติ ไม่ต้องสวดอนุสาวนา เช่น เรียกอุปสัมปทา แปลว่า ผู้ที่ไล่เลียงอันตราด้วยกรรมแล้วเข้าในหมู่สงฆ์, ๒ ญัตติหัตถ์กรรม กกรรมมีวาจาครบสองตั้งญัตติ คือ การมีตั้งทำด้วยตั้งญัตติ แล้วสวดอนุสาวนาแทนเทียว เช่น ให้ผ้าอุฐิน, ๓ ญัตติหัตถ์กรรม กกรรมมีวาจาครบสองตั้งญัตติ คือ การมีตั้งทำด้วยตั้งญัตติ แล้วสวดอนุสาวนา ๓ ทน เช่น การอุปสมบท. กรรม มี สวด อนุสาวนา ๓ ทน นั้น คงถือเป็นเท้าหู: ก็เลยชี้เข้าประชุมสงฆ์ จะได้มีเวลาฟังเราเขาออกไป

ญาณ [ยาน หรือ ยานะ] มี. (ส. ขุญาณ) น. ความรู้, เครื่องรู้, ปัญญา, ปัญญาอันรู้จัก, ปรินิพพานรู้, ปรินิพพานตรู: มีหลายอย่าง เช่น อย่าง ๑ มี ๓ คือ ๑ สังขญาณ ปรินิพพานรู้หรือวิสัยแจ้ง, ๒ กิจจญาณ ปรินิพพานรู้กิจอันควรทำ, ๐3/2๕66กตญาณ ปรินิพพานรู้กิจอันทำแล้ว. อธิบาย: ปรินิพพานรู้วันที่ทุกข์

นี้ทุกข์สมทัช นีทุกข์นิโรช นีทุกข์นิโรช ความนี้ปฏิบัติ จัดเป็น สังขญาณ. ปรินิพพานรู้หรือ วิสัย เป็นกรรมชาติที่ควรกำหนดรู้. ทุกขสมทัช เป็นสภาพที่ควรละเสีย, ทุกขนิโรช เป็นสภาพที่ควรทำให้แจ้ง, ทุกขนิโรชความนี้ปฏิบัติ เป็น กรรมชาติที่ควรกำหนดเกิด จัดเป็น กิจจญาณ. ปรินิพพานรู้หรือ วิสัย ๒ อย่างนี้ว่า ถ้าเสวยแล้ว จัดเป็น กตญาณ. ญาณ ๓ นี้ไปเป็น สังขละสมทัช ๔ สังขละจึงเป็น ๑๒ เว้นกว่ามีวันรวม ๓ ในอริยสังขมมีอาภร ๑๒. **ญาณ** ภิวัตติ ๒1. ญาณภิตติ นามสมณะศักดิ์ชั้นสามัญญ. น. 'ผู้มีเลียววิเพวระญาณ' คือ ผู้สอนพุทธศาสนา คนหนึ่ง. **ญาณทัสส** และ มี (ส. ขุญาณทรุสน) น. ปัญญาอันรู้กันเห็น. **ญาณประกาศ** ส. น. 'แสงสว่างแห่งความรู้'. ชื่อหนังสือของชกซ์ฉิมพาส. **ญาณปริชา** ส. น. ความรู้รอบตัวด้วยปัญญา. **ญาณศาสตร์** ส. น. คำรแห่งภคณ์. **ญาณสมภาร** ส. น. ที่รวมความรู้ไว้มาก. **ญาณารินพ** ส. น. 'ทะเลแห่งความรู้' คือ คมฉลาด. นัยปรวาชญ์.

ญาณิ ม. (ส. ขญาณิ) น. ผู้มีความรู้.
ผู้มีปัญญา.

ญาณิ (ม. ญาณิ; ส. ขญาณิ) น. ผู้,
นักปราชญ์.

ญาณิ [-ตะกะ] ม. (ส. ขญาณิ) น.
ผู้ร่วมโลกทัศน์ทางบิชาหรือมรรคา.

ญาณิ ต. ญาณิ.

ญาณิ [ยอจ] ม. (ส. ขญาณิ) น. ผู้ร่วมสาย
โลกทัศน์ทางบิชาหรือมรรคา ญาณิ ๗ ชื่อ
เบื้องต้นขั้นต้นเป็นขั้นหนึ่งแล้ว จำแนกถึงขั้น
ที่สามคือทวาร และข้างล่างถึงขั้นที่สาม คือ
เขลน รวมเป็น ๗ ขั้นที่แรก, คนเราจะพบ
ญาณิที่แรกใน ๗ ขั้นนี้เอง ก็จะได้พบเห็นแล้ว
สูงขึ้นไปหรือต่ำกว่าลงมาบ่อยนัก ซึ่งมีแต่คำ
พูดว่าญาณิ ๗ ชื่อ. หากมีขั้น ชัยนับว่า
ญาณิได้ย่อมแน่นอน. เขยและสะโรก ท่านไม่
นับว่าญาณิ. ญาณิกรรม ส. น. การงาน
หรือหน้าที่แห่งญาณิ. ญาณิ ต. ไม่

กั้นกัน และได้เสียด้วยกัน. ญาณิทาสิ

ส. น. หญิงคนใช้ในตระกูล. ญาณิบุตร

ส. น. ลูกของญาณิ. ญาณิภาพ ส.

น. ฐานะแห่งญาณิ, ความเกี่ยวข้องกัน.

ญาณิเกท ม. น. การแตกระหว่างญาณิ.

ญาณิ [ยอปจ หรือ ยอปตะกะ] ม. (ส.
ขญาณิ) น. ผู้ให้รู้, ผู้สอน, ครู.

ญาณิ (บางทีใช้หุณิ) ว. สอง. ญาณิพัน
คือ สองพัน.

ญาณิ น. คนชาติหนึ่ง อยู่ทางทิศตะวันออก
แห่งจีน.

ญาณิ [เขยยะ สรรพ ย สะกต] ม. (ส.
ขญาณิ) ว. กวารู้, ฟังรู้. ไทยใช้แผลง
เป็น ไญย. ญาณิธรรม น. ธรรมที่
ควรรู้ ใจว่า ไญยธรรม ก็ได้.

ญาณิ [โยยะ] ต. ญาณิ. ญาณิธรรม
ดูใน ญาณิธรรม ใน ญาณิ.

101

ฉ

ฉ พยัญชนะตัวที่สิบสองของพยัญชนะไทย. นับ
เป็นพวกอักษรกลาง เป็นตัวต้นของวรรค
ที่สาม อักษรว่า 'ศอ' เรียกชื่อว่า 'ฉอชญา'

ซึ่งไม่ใช้ในคำที่แผลงมาจากตัว ฉ ในบาลี
และสันสกฤต ใช้เป็นตัวสะกด ในมาตรา
กัลได้แทนตัว ฉ แต่คำไทยไม่มีที่ใช้เลย.

ฎีกา มี. ส. น. หมายถึง คำอธิบายคำบาง, ข้อความหรือหนังสือสำหรับแก้ หรืออธิบาย กับกรัฏฐฎีกา. ไทยเราใช้ เป็นหนังสือที่ เขียนนิมนต์พระสงฆ์, ใบเบิกเงิน, ใบบอก

บุญเรื่อยไป: คำร้องทุกข์ที่ขึ้นถวายพระเจ้าแผ่นดิน, ข้อศาลสำหรับตัดสินความชั้นสูงสุด, ซึ่งเรียกว่าศาลฎีกา.

:๑:

ฎ

ฎ พยัญชนะตัวที่สิบห้าของพยัญชนะไทย, นับเป็น พวก อักษรกลาง เป็น ตัว ที่ สอง ของวรรคที่สามอ่านว่า "ตอ" เรียกชื่อว่า "ฎอ ประยุกต์" หรือ "ฎอ รกขัญ" เป็นพยัญชนะมาจากบาลีและสันสกฤตอ่านว่า "ตอ" แต่เสียงออกจากราก คือ บรมหรืออก เรียกว่า บรมชยะ. ใช้เป็น ตัว สอนใน มาตรา กัด จะเพาะคำที่มาจากบาลีและสันสกฤต, แต่ไม่มีใครจะกล้าใช้ที่จบหนังสือด้วยตัวนี้.

ฎิม, ฎาฬ, ฎักดาฬ, ฎวมภโรฎ, ฎวมจลงทอง, ฎอกเพชร, ฎอก, ฎาร, ฎอยแห้วงไม้หนัก ของ ๔ มาษะ, ฎารชยู ที่มี ๒๖.

ฎึงกบตี มี. น. นายแห่งโรงกระดาษปัด. ฎึงกศาลา มี. น. โรงกระดาษปัด.

ฎึงการ มี. น. เสียงหอน, เสียงควาง, เสียงเห่า; เสียง, เสียงดัง; เสียงนกร้อง.

ฎึงกีกา มี. น. ขวาน.

ฎึงคณะ [ตังคะ—] มี. น. น้ำประสานทอง.

ฎึงคะ มี. น. ยี่เป็ง, จอม; น้ำประสานทอง, ไม้หนัก ๔ มาษะ.

ฎึงกา มี. น. ขา.

ฎึงฎัน [ตัตตะ—] มี. น. จิ้งจก.

ฎึงกร [—กอน] มี. น. ผู้ทำไม้จันทไฟ.

ฎึงการ มี. น. คนชั่วทำผิดกฎหมาย, คนหลงตีฆา.

ฎึงกระ [ตะคะ—] มี. น. น้ำประสานทอง, ความหมกมุ่นในการเล่น หรือ ทางงาน เป็น คั้น. ความปนกันไม่เป็นระเบียบ, หรืออู้อี้. ว. ตาเหล่.

ฎึงกณะ [ตังคะ—] มี. น. น้ำประสานทอง; การผูกมัด, การล้อมรั้ว; การทำปกหนังสือ; ไม้พวกหนึ่ง.

ฎึงกะ มี. ส. น. ตัว, ขวาน, เหล็กสกัด

ฎึง [ตาระ] มี. น. ไม้, ผู้ผูกเส้นอุกสวาท.

แฉะ, แฉะกะ ส. ว. ตาหล่.

โฉะ ส. ว. เล็ก, น้อย.

:๐:

ฉ

ฉ พยัญชนะตัวที่สิบหกของพยัญชนะไทย. มักเป็นพยางค์อักษรสูง. เป็นตัวมีเสียง ของมรรคที่สาม. อ่อนว่า 'ฉอ' มีอีกชื่อว่า 'ฐอฐาน' หรือ 'ฐอ ศักฐาน' เป็นพยัญชนะมาจากบาลีและสันสกฤต อ่อนว่า 'ฉะ' แต่เสียงออกจากปุ่มเหงือกซึ่งเรียกว่า มุรชชะ. ให้เป็นตัวสะกดในมาตราบังคับได้เฉพาะคำที่มาจากบาลี มักจะเป็นคำที่ตัวฉ ออกเสียง เช่น อธิ อธิ เป็นต้น. ตัว ฐ ตัวเดียวใช้บาลีแปลว่า ตั้งอยู่ ใช้ประกอบท้ายศัพท์ เช่น ศกฺฐิ: ผู้ตั้งอยู่ในเรือน เป็นต้น.

ฐานะ [ชปะ-] ศ. ฐานะ.

ฐิกิฐุ [ฉักฐิ:] ศ. ฐิกิฐุ

ฐากิฐุ ส. ว. ส. ฐากิฐุ น. รูปเคารพเทพเจ้าที่นับถือ ใช้เสริมท้ายชื่อคนที่มีชื่อเสียง เช่น โทวินทรฐากิฐุ ชื่อผู้แต่งตำราพิชัยสงคราม.

ฐาน [ชาน-] ศ. ฐาน น. ที่ตั้ง, เหตุ, ตำแหน่ง, หลักแหล่ง, อย่าง. ใทยใช้ว่าแท่น หรือที่รองก็ได้ เช่น ฐานพระ

พุทธรูป เป็นต้น (ดู ศฐานะ อีก). ฐานันตริ ส. น. ลำดับตำแหน่งของบรรดาศักดิ์. ฐานานุกรม (ส. ฐาน + น. อักษร) น. ลำดับตำแหน่งของพระสงฆ์ที่พระราชกษัตริย์มีอำนาจตั้งบรรดาศักดิ์ให้ตามตำแหน่ง. ฐานานุกรม ส. น. สมควรแก่ตำแหน่ง.

ฐานันท์ [ชานันท์] ส. น. ฐานกลับบัวสำหรับตั้งพระพุทธรูป เช่น ฐานันท์ตั้งพระประธาน เป็นต้น ที่ทำเป็นชั้นๆ เป็นรูปกลับบัว เรียกว่า บัวลวดบัวหงาย.

ฐานันท์ ส. (ส. ฐานันท์) น. มีตำแหน่ง (เป็น) น. ตั้งอยู่ในตำแหน่ง; มักประกอบด้วยท้ายศัพท์ เช่น ฐานันท์ = มีตำแหน่ง เป็นคุณ ฯลฯ.

ฐานันท์ [--ชะ] ส. (ส. ฐานันท์) น. มีชื่อ. น. ธรรมดาเหตุ, ธรรมดาตำแหน่ง, ธรรมดาอยู่ (ใน); มักประกอบด้วยท้ายศัพท์.

ฐานันท์, ฐานันท์ [ชปะ-] (ส. ฐานันท์) ส. ฐานันท์ น. ลวดก่อสร้าง, การ

แต่งตั้ง. การซ่อมแซม. การตั้งขึ้น (ไว้หรือ
กริยาที่ใด).

ฐายี ไม้. (ส. สุธายี) ก. ตั้งอยู่. ตั้งอยู่
มักประกอบท้ายศัพท์ เช่น ไม้ปฐายี =
ตั้งอยู่ข้างหนึ่ง ฯลฯ.

ฐิต, ฐิตา (จิตะ, ฐิตะ) ฐิ. (ส. สุทธิ:
สุทธิต) ก. ตั้งอยู่. ตั้งอยู่อย่าง มี
ประกอบท้ายศัพท์.

ฐิติ ฐิ. (ส. สุทธิ) น. การตั้งอยู่. การยืนอยู่.
การดำรงอยู่. การเป็นไป. ความมีชีวิตอยู่.
การหยุดอยู่. ความมั่นคง. ความอดทน.
การแบ่ง. ที่อยู่. ขอมังคัม. ขอมัญญติ.
ความแน่นอน.

ฐิติกิ (— ฐิตะ) ฐิ. (ส. สุทธิต) น. ผู้
ตั้งอยู่. ผู้ดำรงอยู่. ว. มีอาคาร. มี
ตำแหน่ง.

จ

๑๑ พยัญชนะตัวที่ สิบเจ็ด ของพยัญชนะไทย.
นับเป็นพวก จักขรตัว. เป็นตัวที่สี่ของวรรค
ที่สาม. อ่านว่า 'จ' เรียกชื่อว่า 'จอ
ไพฑูรย์' หรือ 'จอ มณฑา' เป็นพยัญชนะ
ที่ได้มาจากบาลี และสันสกฤต ซึ่งเขาอ่าน
เป็น 'จะ' แต่มีเสียงออกจากรูปร่างออก
ซึ่งเรียกว่า มุขชะ. แต่ไทยอ่านเป็นเสียง
'จ' ที่มี 06/๒๕๖ ไพฑูรย์ ๑ ล.๑. ออก
เสียงเป็น 'จ' ที่มี เช่น — 'มณฑาป;' และใช้
เป็นตัวสะกดในมาตราถัด และเพราะคำ

ที่มาจากบาลีและสันสกฤตเท่านั้น และมี
คำที่ตัว จ มีขนต้นศัพท์น้อยด้วย.

จั้งส [จั้งสะ] ฐิ. น. เหลือบ.
จาวา [จาว] ฐิ. น. ผักตบ. เมียง.
จาวาหิ [จาวะ] ฐิ. (ส. จาห) น. ความร้อน.
เครื่องร้อน. ไฟ.
จาวาหวิ [จาวห] ฐิ. (ส. จาห) น. ผู้เผา. ไฟ.
จัทภิวิ [หัทภิวิ] ฐิ. น. หึงลาว.
จัทภิ [หัท] ฐิ. น. เด็ก. ลูกสัตว์ต่างๆ
เช่น เสือ.

ฅ

ฅ พยัญชนะตัวที่สิบแปด ของพยัญชนะไทย, นับเป็นพยางค์หน้าตัว, เป็นตัวที่ห้า ของวรรคที่สาม, อ่านว่า 'หอ' เรียกชื่อว่า 'ฅอ' ผู้เฒ่า' หรือ 'ฅอ เจริญ,' เป็นพยัญชนะ ได้มาจาก บาลี และ สันสกฤต ซึ่งเขาอ่านเป็นเสียง 'คฺหะ' แต่ออกจากรูปนอกซึ่งเรียกว่า มุรฺชชะ, และใช้ขณฺเษรคฺหิตฺวา จาก บาลี และ สันสกฤต เท่านั้น แต่ไม่ก่อ

ใช้เป็นต้นคำ. ในภาษาไทยนำมาใช้แต่เด่าคำเดี่ยว เท่านั้น, และใช้ เป็นตัวสะกดในมาตราที่ใด จะเพาะ คำบาลี เช่น วัฒนฺ, วุฒิ เป็นต้น,

เฒ่า น. คนแก่, คนมีอายุมาก. ว, แก่, มีอายุมาก. เฒ่าแก่ น. ตำแหน่งข้าราชการ ฝ่ายใน: ผู้ใหญ่ที่จัดการ สู่ขอหญิงให้ แก่ชาย,

----- ๖:๐๖ -----

ณ

ณ พยัญชนะตัวที่ สิบเก้า ของพยัญชนะไทย, เป็น พยางค์ หน้าตัว, เป็นตัวที่ สิบสอง ของวรรคที่สาม, อ่านว่า 'นอ' เรียกชื่อว่า 'ณอ เณร' หรือ 'ณอ กุณ' เป็นพยัญชนะมาจากบาลี และสันสกฤต ซึ่งเขาอ่านเป็นเสียง 'นะ' ออกจากรูปนอกซึ่งเรียกว่า มุรฺชชะ ใช้

เป็นต้นคำน้อย และมักจะใช้ จะเพาะ คำที่มาจากบาลีและสันสกฤต ใช้เป็นตัวสะกดในมาตราที่ใด เช่น สันฐาน มณฑป เป็นต้น.

ณ [นะ] บ. ใน, ที่.
ณัฐ, ณัฐฐิ น. ผู้ตั้งอยู่ใน ความรู้ นักปราชญ์.

ด

๑ พกัณษะตัวหีบ ของพยัญชนะไทย. เป็น พกัณษะ อักษรกลาง. เป็นตัวต้นของวรรณคดี. อ่านว่า 'ดอ' คัดยี่สิบหนึ่งตัว พ ภาสและ สันสกฤต. เรียกชื่อว่า 'ดอ เด็ก' เป็นพยัญชนะไทย ต้องใช้ในคำที่แสดงมาจากตัว ด ภาสแก่และ สันสกฤต ด้วย: ใช้ในคำไทย ด้วย เช่น เด็ก, ตร, ดน ฯลฯ มีเสียงกิต แต่พื้นเรียกว่า หันดชะ. ให้ เป็นตัวสะกดใน มาตราแก้ ลีหรั้มคำไทยทั่วไป

๑๒ ๑. มาด, หลาย, ชุกชุม, ต้น.

๑๓ ๒. ป่า, พง, โพร. ๓. ห้าของที่ หุง ให้เห็นน้ำ และให้สุก ระอ. เป็นวิธี หุงข้าว และของอื่น คือ เอาข้าว หรือของอื่น ต้ม พลเหมาะ แล้วก็รินให้น้ำออก แล้วเอาขึ้น ตั้งบนเตาไฟ หมุนให้ถูกไฟทั่วๆ ไป ให้น้ำที่เหลืออยู่แห้ง ทำเช่นนี้เรียกว่า 'ดง.' ดง
 ๑๔ ๓. ป่าหิม, ป่าใหญ่, ป่าที่ไม่มีแผ่นดิน จนเกือบไม่เห็นแสงแดด. ดงดึก ๒. ป่าลึกเข้าไปไกล.

๑๕ ๔. ดงวาย ดู ดงวาย

๑๖ ๕. ดนไป: เข็มตัวหีบหนึ่งซึ่ง เข็มแทงลง แถงชั้น เรือไป: ว่า กลอน โดยคิด เอาใน

กันโดนนั้น. ดนถอยหลัง ๓. เข็ม เข็มหนึ่งจกตัวหีบ ดน แต่ไม่ขอให้เข็มแทง ล้อข้อมนทางข้างคันอีก.

๑๗ ๖. ดนตรี [ดนตรี] มีค. เข้าสมาธิเห็นพหุภัง มิใช่ มิใช่คหขพภ, และอ่านว่า ดนตฺระ (มี. ดนตฺ: ส. ดนตฺร) น. หุก. เส้นด้ายที่ซึ่งตามยาว: ด้ายยืน (ตรงข้ามกับ ด้ายพุ่ง); ส่วนหัวข้อ, ส่วนเกี้ยว, ข้อใจความ, หัวข้อ; กัสอน, กฏ: ตำรา; กองทัพ, เมฆ; จำนวน, จำนวน, เหล่า, ชนตรี; สมบัติ; เวียน, ความสำราญ; สายพิณ, เส้นเอ็นที่ ล้อมหัวใจ. ดนตฺรกีริ ล. น. สี่แฉ่งกลุณษะแห่งวิทยาศาสตร์. ดนตฺรวาย ส. น. ข่างทอผ้า.

๑๘ ๗. ดนตรี [—ตรี] (ส. ดนตฺริณี) น. วัตถุ มีสาย, เครื่องสาย.

๑๙ ๘. ดนย, ดนัย [ดณะยะ, ดะไน] มี. ส. น. ลูกชาย. ดนัยสรี ส. น. แม่.

๒๐ ๙. ดนยา, ดนัยยา [ดณะชา, ดะไนชา] มี. ส. น. ลูกสาว.

๒๑ ๑๐. ดนู, ดนู [ดณะ, ดณะ] มี. ส. น. ตัวตน. โหใช้เป็น ส. ว่าฉัน, ข้าพเจ้าก็ได้. ๑. เล็กน้อย, เบาบาง. ดนูฉินที มี.

น. เครื่องปกปิดตัว. เครื่องนุ่งห่ม.
 ฅนุชา น. ส. น. ผู้บังคับแก่ตาม,
 ลูกชาย. ฅนุชา น. ส. น. ลูกหญิง.
 ฅนุตล ส. น. มาตราวัดเท่ากับสองแฉก
 เข็มขัดตรง คือ ๒ แฉก หรือว่า ๑. ฅนุตร
 ส. น. 'ผู้ตั้งภาค' ก็คือหาจ.
 ฅนุทร ส. น. เสนอ. ฅนุทาน
 ส. น. การให้ทาน (เพื่อเมตตา). ฅนุธิ ส.
 ว. มีใจเมตตา. ฅนุณูช น. นื่องน้อย.
 ฅนุพล ส. น. ลำงกาย. ฅนุภพ
 ส. น. อ. จมูก. ฅนุภาว จ. ฅนุษา.
 ฅนุภัสตรา ส. น. 'สุมแห่งร่างกาย' คือ
 จมูก. ฅนุมัชย์ ส. น. 'ส่วนกลางกาย'
 คือเอว. ฅนุรสี ส. น. 'นัยแห่งกาย'
 คือ คอ. ฅนุลดา ส. น. ร่างกาย
 อันบอบบาง. ฅนุสะใจคสะอง.

ฉบับ. [ตะ-] (ม. ส. ฉบับ) น. พระ
 อาทิตย์; ชื่อจุมมรกตจุมหนึ่ง.

ฉบับสัน [ตะบัคสัน] ส. (ม. ๓๒๕๕)
 น. ผู้ประพาดความเพียร. ฉะ: ฉบับสัน
 เพศหญิงใช้ ฉบับสัน ก็ได้.

ฉบับสัน [ตะบัคสัน] จ. ฉบับสัน.

ฉบับสู [ตะบัคสู] แปลอย่างเดียวกันกับ

ฉบับสัน.

ตม ก. นต. ใช้จุมมรกตกลั่น, สุตเอากลั่น.

ตมไร ข. น. ข้าง. โดยมากใช้ คำไร,
 คำรี.

ตมไน [ตะ-] (ส. ตมน) น. การหาใจ
 ไม่ออก. การอัศจรรย์.

ตมูกิ (ตมูกิ) (ก. Duke) น. บรรดาศักดิ์ชั้น
 สูงสุดของฝรั่ง. ผู้หญิงเรียกตมูเชส.

ตม [ตม] (ม. ส. น. พัง. แผ.

ตมกั [ตะ-] (ม. ส. น. คลั่น. ละลอก,
 บท. ตมกมาลี ส. น. 'ที่อันมี
 พวงกลั่น' คือทะเล. ตมกาวตี ส. น.
 'ของมีกลั่น' คือแก้ว.

ตมณี [ตะระณี] ส. น. ดวงตะวัน, พระอาทิตย์.
 ว. แล่นไป, ข้ามไป. ตมณีรัตน์ ส.
 น. 'แก้วตะวัน' คือทับทิม.

ตมณี [ตะระณี] (ม. ส. น. 'สิ่งที่เปลี่ยน
 ไป' คือเรือ.

ตมธานี [ตะระทาน, หรือตะระทาน] ตะมา
 จากอันตระทาน. ตมธานีตระทาน.

ตมธานี [ตะระธานี] ส. น. นิ้วชี้ (ในราชา
 ศัพท์ใช้ พระตมธานี).

ตมถิ • [ตะระน] (ม. (ส. ตมถา) น. เจ้า
 ต้ม; ชัง; เหล้า.

ตมถิ ๒ [ตะระน] (ม. ส. น. พลอมเม็ดกลวง

ของสร้อยคอ: พันรอบ, พันล่าง, ส่วนเล็ก:
ทับทิม: เหล็ก.

ตรา [ตราหรือตะรา] ส. น. เข้าต้ม:
สัง: เหล็ก.

ตรี, ตรี [ตรี,—] (ม. ส. ตรี) น. เรือ.

ตรี [ตรี,—] (ม. ส. น. ต้นไม้. ตรี
ษัณห์) ส. น. คู่ ตรีษัณห์. ตรีษ
ส. น. สิ่งอันเกิดจากต้นไม้ (คือใบ,
ราก ฯลฯ). ตรีษวัน ส. น. รากไม้.

ตรีษิต ส. น. ที่ราบรอบวงไม้. ตรี
ษัญ ส. น. 'เล็บต้นไม้' คือหนาม.

ตรีษณพ ส. น. ชุ่มไม้. ตรีษฤก
ส. น. 'สัตว์ไม้' คือ อิง. ตรีษมูล

ส. น. รากไม้. ตรีษรา ส. น. 'ส่วน
ที่ติดกับต้นไม้' คือดอกตูม. ตรีษวัล

ส. น. เถาวัลล์. ตรีษายี ส. น. 'ผู้
นอนบนต้นไม้' คือนก. ตรีษษัณห์ ส.
น. สมุทรมไม้. ตรีษสาร ส. น. การบูร.

ตรีษณ [ตรีษณ หรือ ตรีษณะ] (ม. ส. น.
เครื่อง, ว. หมู่, อ่อน, รุ่ม. เพศหญิง. ใช้
ว่า ตรีษ. ตรีษณันตี) น. หัวหน้หรือ

ในหนังสือ 03/2566

ตรีษณี [ตรีษณี] คู่ ตรีษณ.

ตรีษ [ตรีษ] คู่ ตรีษ.

ตรีษณี [ตรีษณี] (ม. ส. ตรีษ) น. คู่ ตรีษ.

ตรีษ ๑ [ตรีษ] (ม. ส. น. พัน, ชัน.

ตรีษิต ส. น. การตบมือ. ตรีษประ

หาร ส. น. 'การประดับด้วยผ้า (มือ)
คือ การตบมือ. ตรีษภา ส. น. พันที่

ราบ. อังกฤษว่า Surface; มุลจำนวน
หน่วยแห่งการวัดพื้นที่ราบเป็นตารางเหลี่ยม
มีด้านกว้างยาวด้านละ ๑ เมตร และเรียก
ว่าเมตรตารางเหลี่ยม, อังกฤษว่า ม.

ตรีษมุข ส. น. ทำของมือในเวลาหรือ
เด็กร้า. ตรีษมุข ส. น. 'การที่มีอรรถกัน' คือ

การตบมือ. ตรีษโตก ส. น. 'โตกใน
พัน (ตีบ)' คือ โนกแบบลงต่าง, บาดาล.

ตรีษศัพท ส. น. เสียงตบมือ

ตรีษ ๒ [ตรีษ] ข. อ. ถึง.

ตรีษ ๓ [ตรีษ] ก. ให้มีไฟไป. ทำให้แล้ว.
ตั้งขึ้น. ตรีษใจ ก. เผลอให้คิดขึ้น,
บันดาลให้คิดไป.

ตรีษ (ข. น. แก้ว, ดอก) น. ดอก, รูป
เป็นวงกลม หรือ ลูกกลม. แบบรูปราคา
ที่ บอกดาว พระเคราะห์ เดิรถึงราศีนั้น ๆ ใน
เวลาเกิดของคน หรือ เวลาทำการใด ๆ ที่

โหลจำนวนมากไว้ เรียกว่าดวง: เป็นคำเรียกสิ่งที่มีรูปกลมๆ เช่น ดวงดาว, ดวงไฟ, ดวงตรา, และบางสิ่งที่ไม่มียูปร่าง เช่น ดวงใจ ดวงวิญญาณ เป็นต้น. **ดิวัง** น. ดอกไม้ที่นำไว้ เป็นคำเรียกหญิงที่รัก.

ดิวัง น. เมล็ดพวกหนึ่ง ที่กิน เนื้อของมันหรือดอกไม้, ตัวแมลง หรือผีเสื้อที่ยังไม่มีปีกคล้ายตัวหนอน; เครื่องตกแต่งชนิดหนึ่ง ทำด้วยกะบะดอกไม้ มีต้น มีสายห่างไว้ตัวหนู; ชื่อของชนิดหนึ่งรูปคล้ายตัวงู; ชื่อขนมอย่างหนึ่ง เอามาแบบงูคล้ายตัวงู.

ดิวัง ดู ดุจ.

ดิวัง น. ชื่อของการเล่น ชนิดหนึ่ง ใช้เบ็ดทอดแล้วเก็บตามดุ่ม. ว. สูง; เตี้ย; หนึ่ง; ที่ได้ยว.

ดิวัง ว. ราบ.

ดิวัง ก. กุศ, ขาค, สันเขา.

ดิวัง น. ดู กะดัมภ์กะด้อม.

ดิวัง ว. เป็นคำแสดงกริยารวมกัน เช่น กินด้วยกัน, นอนด้วยกัน เป็นต้น. บ. เป็นคำนำหน้าบางเพื่อใช้ ๓๖๖ นำมันเป็นเครื่องหมาย เช่น ด้วยมือ, ด้วยไม้ ฯลฯ. สัน. เพราะเหตุ. **ดิวัง** ว่า สัน. เพราะเหตุ.

ดิวัง (ดู Duel) น. การต่อสู้กันตัวต่อตัวตามที่ได้ออกกันไว้.

ดิวัง น. ส่วนหนึ่งของต้นไม้ที่ผลิออกจากก้านเพื่อเกิดผล: ภาษารูปกลมๆ ตามย่น
คำเป็นต้น: เงินค่าบวการจากเงินต้น ซึ่งผู้กู้ หรือผู้เอาของไปจำนำ จะต้องใช้ให้เรียกให้เต็มว่า ดอกเบี้ย. ก. ทำ. ว. เป็นคำประกอบให้ได้ความชัดเจน เช่น ทำไม้ได้ดอก เป็นต้น. **ดิวัง** น. ต้นของจอกที่สอยอยู่ในน้ำเรียกกะเพราอาหารหม่าของสัตว์ เช่นวัว ควาย ซึ่งผลิตกับของแล้วมีกลิ่นฐานคล้ายดอกจอก. **ดิวัง** น. ดอกของต้นจันทน์, เครื่องหมายรูปกลมๆ ดังนี้ **ดิวัง** น. นมผู้หญิง. **ดิวัง** น. ดอกไม้ชนิดหนึ่ง ที่งอกออกจากดิน มีสีม่วงไม่มีใบต้นอยู่ใต้ดิน ใช้ทำขนม. **ดิวัง** น. คือดอกของบี้ยหรือเงิน หมายความว่าเงินค่าบวการซึ่งผู้กู้เงิน หรือผู้เอาของจำนำจะต้องให้แก่เจ้าของเงิน. **ดิวัง** น. ดอกไม้เพลิงชนิดหนึ่ง ทำด้วยกะบะดอกไม้ บรรจุดิน ปั้น จุดมีสีต่างๆ. **ดิวัง** น. เทียน. น. ดอกไม้เพลิงชนิดหนึ่ง ทำด้วยดินปั้นใส่ในท่อกระดาษ รูปเหมือน

เขียน จุดเป็นสีนวล. ดอกไม้พุ่ม น.
 ดอกไม้ที่เกือกเส้นปลายขี้ไม้ได้ ทำเป็น
 ชั้นๆ คล้ายฉัตร แล้วจุดเวลากลางคืน. ดอกไม้
 ไม่เพลิง,—ไฟ น. เครื่องสำหรับจุด
 บุหรือขี้หมัก ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ หรือ
 ไม้ไผ่เป็นเส้น บรรจุดินปืน มีข้อต่างๆ ตาม
 ตามขณะ. ดอกไม้รูปร่าง น. ชื่อลายที่
 เขียนเป็นข้อดอกไม้หรือทำเป็นลายดอกไม้
 อย่างลายผ้าลูก. ดอกไม้รู้ง น. ดอก
 ไม้เพลิงชนิดหนึ่ง ทำด้วยดินปืน ใส่ในท่อ
 ภาชนะชนิดหนึ่งก่อนใส่ไม้ แขนงไว้ตามเวลา
 เพื่อจุดเวลาทำ ให้มีแสงสว่างตลอดรุ่ง
 ใช้แทนโคม.

ดอกทิทอง น. หญิงเพลยา หาเงิน ทาง รับจ้าง
 ร่วมประเวณี.

ดอง น. ชื่อวิธี ห่ม ด้ ของ พระอย่างหนึ่ง
 คือ ห่มเมืองบัว. ด. แขน้, หมัก. ดู
 ดองหาย ด้วย.

ดองๆ ว. หยองๆ.

ดอง น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งมีสีส้มแดง
 คล้ายปลาตุล.

ดองดึง น. อดไม่กินของเล็ดหนึ่งมีหัวขี้หยากี้.

ดองหาย น. ชื่อไม้สำหรับ เกษตรฝังเข้า
 เวชก ดอง เจ็บๆ ก็มี (ขอ ฉาย หรือ

คันฉาย ก็เรียก).

ดอศ ก. ย่อง, แอน, เดีดคอต, ลอบเข้าไป.

ดอไม้ น. ที่สูง, ที่เขิน, ที่ห่างมา, เนิน,
 โตก, โขด, เขิน. คำประพันธ์โบราณ
 เขิน ตร เขิน.

ดอไม้ น. ที่หนัก, ที่สวม (ก่อน นกบิน,
 ก่อนตะไล). ว. เขือก, ขาว, ค่างขาว.

ดอไม้ ก. น. รว, แถว, แถว. ดอไม้
 ไพร น. รวป่า.

ดอไม้๒ น. เครื่องหอม. ก. ดม, เสพ.
 บ. ดัก, ถัก.

ดอไม้ ก. แอมย่องเข้าไป, แอมดู, แอมมอง.

ดอไม้ น. ภูเขา, ก. ผูก, มัด, คอก,
 ไม้, ชก, ป่า, ลอย

ดอไม้ ก. หรด, ต่ำ.

ดอ ว. ตะลุมไป, โดยทำจาวๆ ไปก่อน

ดอเดือน ว. ขาว, เขือก.

ดอตุ๊ก ว. ลำบาก.

ดอหมิง [—หมิง] ช. น. เสนา.

ดอ ก. วางเครื่องมือไว้ให้คน หรือ สัตว์ติด,
 คอยสะกิด. ดอไม้ ก. อาการ พุด
 สะกิดหมัน. อาการพุดทั่วหมัน.

ดอไม้, ดอไม้ น. ลำบาก, ตรากตรำอยู่นาน.

ดอไม้ ก. ลำบาก, ขัดสน, แกร้วงู้อยู่.

ดักแด้ น. หนอนก่อนเต็มปลูกขั้วสั้นเข้า
เรียกว่า ดักแด้. ก. ลำบาก, ขัดสน,
เต็มแน่.

ดักขมิ [—ขม] ส. (มี. ตจขก) น. ข้างไม้

ดักขมิ [ดักขมะ] ส. น. เครื่องตัดและ
กราง สิ่งของ เช่น มีด, พร้า, บั้ง, ตะไบ;
ตัวหระมะเพาะ (วิชาเกษตร), การตัด, การ
ปอก, การทอน.

ดักขมิ [—ขมะ] ส. (มี. ตจขก) น.
สิ่ง, ขวาน.

ดักขมิ ส. น. คนตัดไม้, ข้างไม้.

ดัก ๑ น. ขมก ใช้ว่า ดัก คี.

ดัก ๒ ว. อาการของสิ่งขมกกระทบหูอย่าง
หนัก ตึง ถึง ข้มกับ ค่อข (สำหรับเสียง);
เช่น, อย่าง, วาวกับ, คล้าย, เหมือน.

ดักจริง ว. อย่างจริง, จริงอย่างนี้. ดัก

ไม้ ว. เช่นนั้น. ดักไม้ ว. เช่นนี้.

ดักเรือ, —[] ว. เช่นเรือ, เหนือ, โจน.

ดักหนึ่ง ว. เหมือนหนึ่ง, และไว้เป็น
คำประอบหน้าคำประสมอื่น ๆ ได้อีก เช่น
เดียวกับข้างบนนี้.

ดัก ว. เช่น ๒/๒๒๒๒๒๒ คล้าย เหมือน; และ
ประอบหน้าคำได้ เช่นเดียวกับดัก. ดู ดัก ๒.

ดัก น. เครื่องบดกันอาวุธอย่างหนึ่ง คู่กับดาบ

จําพวกโล่หั้นและเขม บุนนาคใช้ว่า ดัก กมี;
เสา ๓ ตั้งรับ ออกไป ตั้ง บน รอค หรือ ขื่อ;
ข้อ เรือใน กระบวน แพ้; ข้อ ข้าง ๓ จัด เข้า
ใน กระบวน ทับ; ขมก. สัมขมก. ก.
เดือออกหน้า.

ดักเดือ ว. แรก, ก่อน, เก่าแก่.

ดักขมิ ดู ดักขม.

ดักขมิ [ดักขมะ] ดู ดักขมิ.

ดักขมิ [ดักขมะ] ดู ดักขมิ.

ดักขมิ [ดักขมะ] ดู ดักขมิ.

ดัก ๑ ก. ปลูก; ทำให้แน่นไป ตาม ดัก การ,
สิ้น, ทำให้ลด หรือ ตรงตาม ประสงค์.

ดักดี ก. ทำให้เป็นไปตามเหตุ.

ดักดีริต ก. ดัดแปลงความประพฤติ,
สิ้นทำท่าทางให้เป็นไปตามที่ตนชอบ. ดัก
แปลง ก. แก้ไข, เปลี่ยนแปลง.

ดัก ๒ ก. ตาด, ถัง. ดักพิดาน ก. ถัง
เปลว.

ดักปลัก [—ปลัก] น. เตียม.

ดัก ก. ใช้กำลังไปข้างหนึ่ง, ผลักไปข้างหนึ่ง.

ดักไว้, ไม่ถอย, คือ, ไม่ยอม. ดัก

หูรั้ง ว. พุดคือดักไม้ข้างเรือราว.

ดัก น. ข้อโคลง และ ว่าย พวกหนึ่ง. ก. มด
ไป, ดัน.

ค้นหืม ตู ค้นหืม.

ค้นป ก. ศูนย์, หอบ, ระวัง, หมกไป,
สิ้นไป, ทำให้หมกไป.

ค้นพื้ ตู ตามพื้.

ค้นเวีย ว. ค่วมเตียม, ซ้ำ.

ค้นศกร [ตัดสะกอน] ส. (ม. ศกกร) น. โจร,
ชะโมย. ไทยเราใช้ว่าซักักด้วย.

ค้นสิกรี้ [ตัดสะกะรี] ส. น. หญิงที่หมกด้วย
รชจริตและโทษจริต.

ค้น น. ชื่อแมลงชนิดหนึ่ง มีตามห้องนาริมตุ
ฝน มีกลิ่นฉุนใช้ผสมน้ำพริกและน้ำปลา
รับประทาน มักเรียกกันว่าแมลงคานา. ก.
ประดงเข้าไป, เติรพร้อมกันเข้าไป, ประ
จันหน้า. ว. มาก, หลาย, เกลือ่นไป.

ค้นดาษ ว. มาก, เกลือ่นกลาด, ทวีไป.

ค้นดำ ว. คำลวน.

ค้นดำ ก. ใช้ว่าจว่าคนให้ดำเข้าเลทวาม. ดำ
ฟือ ก. ดำ, ใช้ว่าจหายบต่อคนอื่น.

ค้นดา ก. ปลายลือใส่ที่หันออกจากทวารหนัก;
ไม้ที่สำหรับอุด ก้นตะบัน หรือ อุด สิ่งอื่นที่
มีรูปเช่นนั้น.

ค้นด่าง น. สิ่งที่เขาอะออกจากเท่าของสิ่งต่าง ๆ
มีสกกร้อย ๆ สำหรับทำยาและกัดสิ่งของ.
ว. เป็น ดวง จุด ขาว ๆ ผิด จาก สี พื้น เดิม.

ค้นด่างพริ้อย ว. เป็น ดวง ๆ จุด ๆ สีผิด
จากเดิม; ไม่มีบริสุทธิ์, ไม่สะอาด.

ค้นด่าง ตู คั่ง.

ค้นดาดี ก. ลาด, ปู, ขึง. ว. ไม่ขัน, ไม่
รัดกุม. ดาดปูน ก. ทาปูน, ลาดพื้น
ด้วยปูน. ดาดฟ้า น. 'พื้นที่ลาดอยู่
บนฟ้า' คือ พื้นของเรือและตึก.

ค้นดาน น. ก้อนแข็ง. ว. แน่น, เป็น
ก้อน, แข็ง.

ค้นดาน น. ที่สำหรับ ตรวจตรา เหตุ การณ์ ตลอด
ถึงสินค้า, กอง คอยเหตุ, ที่ตรวจของ
ต้องห้าม.

ค้นดาน น. ข้าง, ทาง, ส่วน (ด้าน เหนือ,
ด้านใต้). ว. แข็ง, กะด้าง, ไม่มีมัน, ไม่
มีเงา, จุดไม่ติด (ใช้พูดสำหรับของที่ระเบิด
ได้ เช่นปืนและประทัด เป็นต้น), ไม่อวย
(เช่น หน้าด้าน).

ค้นดาบส [—บด] ม. ส. น. ผู้บ่าเพ็ญ
ภทตเถกีส, ฤษี; เพศหญิงใช้ว่า ดาบสนี่

ค้นดาป [ดาบ หรือ ดาปะ] แปลและใช้ประกอบ
หน้าศัพท์ได้อย่างดาป ตู ดาป.

ค้นดาฟ น. มีดยาวชนิดหนึ่งใช้ในการสู้รบกัน.

ค้นดาม ก. ทาบ, ประกอบ, ประกับให้
แข็ง, ประ.

ด้าม น. ที่สำหรับถือ, คัน, ทาง.

ด้ามจิว น. ชื่อพัดจีนที่กลัดพับได้.

ด้ามพี (ม. ตมฺพ; ส. ตามฺร) น. ทองแดง,
สิ่งที่ทำด้วย ทองแดง. ด้ามพการ
น. ช้างทองแดง. ด้ามพศรวิภี น.
ขลุ่ย. ด้ามพทวิป น. 'เกาะทอง
แดง' คือ เกาะลังกา. ด้ามพชาตุ น.
ชอลกแดง. ด้ามพเนตร ว. มีตาแดง.
ด้ามพมัย ว. แฉกด้วยทองแดง. ด้าม
พมฤค ส. น. กวางแดง. ด้ามพวรรณ
ว. มีสีเหมือนทองแดง. ด้ามพศิขี น.
'ผู้มีทองแดง' คือไก่.

ด้ามวิ [ตม,—มฺระ] พ. ดวมพี.

ด้าย ถ. ตาก, ยาว, ตัด, ทำให้เลื่อน,
ทำให้ว่าง, ว. ไม่เลื่อน, เพิกเฉย, เปล่า,
ว่าง, เตือน.

ด้าย น. สิ่งที่ทำด้วยฝ้าย เป็นเส้นสำหรับเย็บ
ผ้า และถักทอ เป็นต้น.

ดาร์ ส. น. เสียง, เสียงดัง, เสียงสูง,
เสียงแหลม. ดาร์นาท ส. น. เสียง
ร้องดัง. ดาร์ภทร ส. น. การบูร.

ดาร์ก, ดาร์ ๐๖ (๐๓ ๒๕) (ดาร์กา, ดาร์) น.
ดาว, ดวงดาว: แนวตาล. ดาร์กร,
ดาร์กณะ ม. ส. น. หมูดาว.

ดาร์บตี ส. น. 'ผู้ของ นางดาร์'

คือ พระพุทธสัมปดี, พระศิระ, พญาวานร

ชื่อพาลี. ดาร์บถ ส. น. 'ทาง

แห่งดาว' คือฟ้า. ดาร์ภญา ส. น.

'ผู้มีความเป็นเครื่องประดับ' คือ เวลากลาง

คืน. ดาร์ภณชาติ ส. น. 'วงแห่งดาว'

กับจักรราศี: 'วงแห่งดาว' คือ ลูกดาว,
ดาร์ภฤค ส. น. 'ดาวกว้าง' คือ

นิลพัลลวิ สมฤคสีระ. ดาร์ภรรษ ส.
น. 'ฝนดาว' คือ ดาวที่ร่วง. ดาร์ภวล

ส. น. กลุ่มแห่งดาว.

ดาร์บณี [—ระณี] น. 'ยานอัน ชั่วให้

ข้าม' คือเรือ.

ดาร์บงี (ก. Darbong) น. ที่รัก.

ดาร์ ๑ พ. ดาร์ก

ดาร์ ๑ ม. ส. น. ต้นโตด, ต้นตาล:

จันทระ, นัง, ด้ามดาบ, ช้างทอง, พระ

ศิระ (พูดหาด้วย). ดาร์เกตุ ส. น.

'ผู้มีไม้ตาลเป็นธง' คือ กษัตริย์ ในเรื่องมหา

ภารตะ. พระพลาราม, พระลักษมณ์: 'ผู้มีนรก

ชื่อตาลเป็นธง' ชื่อทานพตหนึ่ง (น้องของ

ปาดาลเกตุ) ดาร์กรรมิ ส. น. นั้ตาล.

ดาร์ชวิษ ส. น. 'ผู้มีไม้ตาลเป็นธง'

คือ พระพลาราม. ดาร์ชาริก ส. น. 'ผู้ระวั

จิงหะ' อ่อนกว่า, นกต้นว่า. ดาลนวม

ส. น. วันขึ้น ๘ ค่ำแห่งเดือนภาหะ (เดือน ๑๐). ดาลพล ส. น. ลูกตาล.

ดาลพยุคนี' ส. น. พัดใบตาลทั่วไป.

ดาลมัย ส. ว. ซึ่งทำด้วยใบตาล. ดาล

มาทวี ส. ว. โห่หมู่ทั่วไปกาล. ดาล

ยานตรี' ส. น. 'สัทท์ที่เป็นกลไก คืออูญข (ทั้งแม่ทั้งลูก). ดาลวินี' ส. น. ดงตาล.

น้ำตาล. ดาลวาหย์' ส. น. กางตบมือ.

ดาลศัพย์' ส. ว. เสียงลูกตาลกล่ม.

ดิว ๒ ก. เกิดขึ้น. เป็นขึ้น. มีขึ้น. ดิว
เพื่อศ. ก. มีเกิดขึ้นมาโดย. เพื่อ.

ดิวตีศ. ส. น. แก้ว.

ดิว ๒. ส. น. เพศเมียปาก. ดิวอุห. ว.
มีเสียงเกิดจากเพดานในปาก, ได้แก่ สระ

อ อี และพยัญชนะวรรค จ ก ข ตัว อ ส.

ดิวอุหฺรหี' ส. น. 'ผู้มีเพศรวมกันสั้น'

คือจระเข้. ดิวมาศ ส. น. 'ผู้ถือจอบ

กวาระกิมกนณ' คือ ลักขุส. ดิวมุส

ส. น. สั้นๆ (ในปาก). ดิวสุถาโม

ส. น. อักขรที่มีเพดานในปากเป็นฐาน.

ดิว น. โลกอันสูงที่เห็นเป็นดวงๆ มีแสงสว่าง
บนอากาศ วันเวลากลางคืน มีชื่อต่างกัน
เช่น ดาวลูกไก่, ดาวนพเคราะห์ เป็นต้น.

ดาวกระจาย น. ชื่อต้นไม้อย่างหนึ่ง

ใบคล้ายใบต้นดาวเรือง แต่ดอกสีแดงอ่อน:

ชื่อปมพลชนะชนิดหนึ่ง. ดาวเรือง น. ชื่อ

ต้นไม้ดอกอย่างหนึ่ง ดอกมีสีเหลืองใบเป็น

แฉกๆ. ดาวหาง น. ชื่อดาวชนิดหนึ่ง

มีแสงเป็นหางยาว นานๆ ปรากฏครั้งหนึ่ง.

ดิว ว. อากาธัม เช่น ต้นแก้วๆ. ต้นยี่นๆ.

ดิว น. เขตต์แดน, แผ่นดิน, แวนมควัน.

ดิวทัย น. ข้างซ้าย.

ดิวดึงส์ [ดาวเวดิง หรือ ดาวเวดิง] (มี.

ดาวคีศ) น. ชื่อสวรรค์ชั้นที่ ๒ แห่งสวรรค์
ทั้ง ๖ ชั้นฟ้า. เดิมทีเป็นที่อยู่แห่งพวกอสูร

ที่เวทปจิตติเป็นผู้ครอง ยังไม่ได้ขึ้นว่ามี

อะไร นอกจกเป็นบ้ำ. ต่อมาท้าวสักกเทว

ราช คือ พระอินทร์ กับเทพยूसหจรวม

๓๓ องค์ เกิดขึ้นณที่นั้น จึงเป็นสถานที่

รุ่งเรือง, มีราชย์นคปราชสท, มีธัมมสภ

ที่ประชุมเวทดา. มีสวน นันวัน, มีสวน

จิตรลตม, มีสระโยสขรณีสุนันท, เกลั่น

เกิดขึ้น เพราะบุญคุณภาพ ของ ท้าวสักกเทว

ราช และพระราชาเทวี, สถานที่นตั้งขึ้น

เมืองสวรรค์ ชื่อเทพนคร มีกำแพงล้อม,

มีเชิงเทิน, และ หอ ๖๒ พร้อม สรรพ.

ท้าวเธอมีพระเทวี ๔ องค์ คือพระนางสุธัมมา

พระนางสุจิตรา พระนางสนันหา พระนาง
 สุชาดา, โปรดพระนางสุชาดามารก เสด็จ
 ไปข้างโหนดเอาไปด้วย แต่ในตำราสันสกฤต
 ปรากฏพระเวผู้เดียว ชื่อว่าสัจ หรือเรียกว่า
 อินทรณี ท้าวเธอมีข้างเอรเวอวลสามเคียร
 เป็นพระคชาธาร แต่มีคำกล่าวว่ไม่ใช่ซึ่ง
 จริง ๆ เป็นข้างเทวบุตรจันเถงจัน เพราะ
 ในสวรรค์ชั้นนั้นไม่มีสัตว์วิรุจัน แต่ใน
 แห่งอื่นว่ามีครุฑ, นอกจากนั้นยังมีเชษนค
 ราชรถสำหรับทรง พระมาตลีเป็นสวารี,
 ม้า ที่เทียม เป็น ม้า จริง หรือ ม้า นิรมิต ไม่ได้
 กล่าวไว้, พวกเทวดากับพวกอสูรไม่ปรอง
 ดองกัน, ทำสงครามกันทุกปี; ถึงหน้า
 ดอกจิตตปาดลของพวกอสูรมาน, พวก
 อสูร ยก พล มา ทำ สงคราม กับ พวก เทวดา
 ต่างๆได้บ้างต้องล่าบั้ง, ในที่สุดพวกอสูร
 แพ้, ถูกพวก เทวดาจับตักสมุทลงไป;
 ท้าวตักยกพระราช ตั้ง ความ เป็น เอกวาจาขึ้นได้
 ปกครองตลอดทั่วไป, ท้าวสักกเทวราชนั้น
 เสด็จ ออก ในเทวสันนิบาตณพระแท่น มัลล
 กัมพลศิลา ภาย ใต้ ต้นไม้ปาริฉัตถะ.
 พระแท่นนั้น มีคำพรรณนาว่า มี สีเหลืองและ
 นุ่มลุ่มนุ่มผล, เวลาประทับนั่งฟูบลงได้,
 เวลาเสด็จลุกขึ้นกลับฟูขึ้นได้อย่างเดิม เช่น

เดียวกับแก้วสุวิจิ. ในพุทธบาทกาล มี
 คำเล่าว่า สมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จขึ้น
 ไป จำ พรวมา ใน ชั้น ดาว ดึงส์ นี้ พรวมา แห่ง
 ประทับ ณ พระแท่นบัลลังก์กับพลศิลา นั้น ทรง
 แสดงพระอภิธรรม ปฎัก แก่พระพุทธรวดา
 ผู้เสด็จลงมาจาก ชั้นดุสิต ในเทวสันนิบาต,
 พอออกพรรษาแล้ว เสด็จลงจากชั้นดาวดึงส์
 โดยทางบันได แก้ว หอง เงิน ที่เทวดา
 นิรมิตลงที่เมือง สังกัสส์แคว้นโกศก. เรือง
 เทวสุสงครม ได้คำเงื่อนว่า หมายถึง
 สงครม ในระหว่างพวกอริยะผู้ยกมาจาก
 เหนือ. เข้าตั้งอยู่ในชมพูทวีป. กับพวก
 มลิกาชะผู้อยู่ ณ ที่นั้นมาเดิม; เช่นนี้สื่อให้
 เห็นความตลอดว่า ในโบราณสมัย สวรรค์
 ชั้นนี้ได้แก่ชมพูทวีปนี้เอง.

- ดาษ, ดาษดา [- ตาดสะดา] ว. เกตุอม
 กลาด, มาก, หลาย, ดาษต้น.
- ดาหังไน [- หังไน] ศ. ก. ทำสงคราม, รบศึก.
- ดาฬ [ดาฬ] น. (ส. ตาฬ) น. กลองประตู่,
 ลูกสตั๊ก, เหล็กไขว่กลองประตู่ เรียกว่า
 ลูกดาฬ, ลูกกัญแจ.
- คำ ก. มุดลงไปใต้น้ำ; บักดันเข้าลงในน้ำ. ว.
 มีสีเช่นสีเขม่า, มืด. คำดึง ว. ถัดลงไป.
- คำ ก. จมลงไป, ถัดลงไป.

คำกล ก. ถ้อยสร้าง, ตั้ง, ตั้งขึ้น, ตั้งไว้.
 คำแก้ง ก. ขึ้น, ว. รุ่งเรือง, สูง, สูงศักดิ์.
 คำแก้ง ก. เล็งลือ, ระเบิดไป, ตั้งสนั่น.
 คำนาถ (มี, ตาม: ส. ตฤณ) น. เครื่องห้าม. เครื่องป้องกัน. ที่พึ่ง. ที่อาศัย.
 วิชาการษาทวิ: คำให้การแก่พ้อง.

คำนาน น. เรื่องแสดงกิจการอันมีมาแล้วแต่ปางหลัง. ดู คำนาน ตัวอย่าง.

คำนุ แสดงมาจากคณ. ดู คณ.

คำเนน แสดงมาจากเคิร. ดู เคิร.

คำเนียร ก. เตียน. (แสดงมาจาก เตียน).

คำบถ ดู คำบถ.

คำพอง, คำโพง น. แสดงจากตะพอง. ดู ตะพอง.

คำริง ก. ทรงไว้, รับไว้, ตั้งไว้. ว. ตรง, เกียง.

คำรจ [—หฺรจ] ก. ตรวจตรา, พิจารณา. (แสดงมาจาก ตรจ).

คำรัส [—หฺรด] น. คำพูดของเจ้านาย แต่ใช้ว่า พระคำรัส. ก. พูด. สำรับเจ้านาย) แสดงมาจาก รัส).

คำริ [—หฺริ] ๐6/๐3/2386 (แสดงมาจาก ตรี).

คำริ ๗. น. ช้าง. แสดงเป็น คำไร ก็มี.

คำริ ว. งาม, น่ารัก. (แสดงมาจาก ตรี).

คำไร ดู คำริ.

คำฤษณา [—ฤษณา] (มี. ตฤนห: ส. ตฤณนา) ดู ตัณฑ.

คำเล็ง ๗. ก. ขึ้น, ลือ, ทำให้เล็งลือ. (แสดงมาจาก เล็ง).

คำเลง ว. ตัดแปลง: กล่าว, ชี้แจง. (แสดงมาจาก แลง).

คำหนี [—หนี] ก. หนี, หนี. (แสดงมาจาก หนี).

คำอวด ดู คำอวด.

ติกๆ ว. ไหวหรือสั้นรว: ใช้ว่า ไหวติกๆ.

ติง, ติง ก. ตีตทำเสียงติงๆ! เช่น ตีตีพิมพ์. ใช้ว่า ตีพิมพ์ หรือ ตีพิมพ์.

ติง น. ลูกคัมสำหรับวัดส่วนตรงและสำหรับหยั่งวัดน้ำ. ว. เทียง, ตรงลงมา.

ติงู๊ มี. ก. ตั้งอยู่, คงอยู่, เหลืออยู่, พักอยู่, หยดอยู่.

คติ มี. (ส. ตีร) น. ทาง: บันได หรือสะพานขึ้นบก: หาน้ำ. ที่ลงอนน้ำ. ที่บำเพ็ญพรตบนฝั่งน้ำอันศักดิ์สิทธิ์: สถานที่ศักดิ์สิทธิ์, ลัทธิ (บางทีเขียนติขฐแต่ไม่ถูก).

คติการ มี. น. ผู้กระทำทางดำเนินตลอดชีวิต: พระคเว. คติการ มี.น. การที่เกี่ยวข้อง

กับท่าเรือ. **ติตถิจรยา** น. การไปไหว้
สถานศักดิ์สิทธิ์. **ติตถิปต** น. ชื่อของ
หัวหน้าลัทธินิกายที่เคารพัมบัสลือทะเล. **ติต
ถิวาก** น. สม. **ติตถิวี** น. ส. น. พิศ
แห่งลัทธิ **ติตถิสิตา** น. หินซึ่งทอด
เป็นชั้น ๆ เป็นชั้นชั้นลงที่ท่าอาบน้ำ

ติถิ น. ส. น. วันที่มีวันจันทร์ตามจันทรคติ.
ไทยแผลงไว้ว่า ดฤถิ ก็มี. **ติถิกษัย**
น. วันลับ, วันสิ้นเดือน.

ดิน น. หินโคล, ชาติที่มีลักษณะแข็ง, ของ
ที่อยู่ตามพื้นโลก ถูกน้ำละลายไปใช้ทำเยื่อ
สิ่งของต่าง ๆ ได้ มนุษย์. เช่นกล่าวว่ ทำ
ดินชม. **ดินदान** น. ดินซึ่งอยู่ลึกลงไป
พื้นดิน. **ดินดำ** น. ผลประสมที่ใช้ทำ
ตุลลภูมิไฟและสำหรับบรรจุปืน. **ดินถิน้ำ**
(ถิน้ำ ข. ยว.) น. ชื่อดินอย่างหนึ่งสีเหลือง
สำหรับทำเอา. **ดินนวด** น. ดินประสม
ชนิดหนึ่งใช้ในการหล่อบาง ๆ ที่ใช้ใน
การเคลือบสิ่งของ เช่น กระเบื้องมุงหลังคา.

ดินประสี น. ชื่อของชนิดหนึ่งมีเกิด
จากมูลค้างคาว สำหรับทำดินปั้น. **ดินปั้น**
น. คู. ดินดำ **ดินโป่ง** น. ดินมีรสเค็ม
สัตว์ป่าชอบกิน. **ดินระเบิด** น. ดินปืน
อย่างแรง ใช้สำหรับระเบิดให้แตกหัก

ทำลายไป. **ดินสอ** น. ดินชนิดหนึ่งทำเอา
มาเผาทำเป็นเครื่องเขียนหนังสือ, บางอย่าง
ทำด้วยแร่ผสมกับมีสีต่าง ๆ เช่นสีดำสีแดง
 ฯลฯ. บางอย่างทำด้วยหินชงนวดเอามาทำ
เป็นแท่ง สำหรับเขียนหนังสือ. **ดินสอ**
พอง น. ดินอย่างหนึ่งสีขาวใช้ทำตัวต่าง
แบบ. **ดินสาลี** น. ชื่อดินระเบิด
ชนิดหนึ่ง. **ดินฟู** น. ดินปั้นอย่างแรง
ใช้ทำพระนอนปั้นคาบศิวา.

ดิน น. สิ่งที่ใช้บอกเครื่องประดับต่าง ๆ ทำด้วย
เงิน และ ทองแดง. ก. แสดงอาการ ไม
นิ่งอยู่. เกือกสนไม่มา, พยายามเพื่อจะให้
หล่นจากที่คุมขัง. **ดินวิ**! ก. พยายาม
ด้วยอาการรีบด่วน, ละอิกะสาย.

ดิย ว. ไม่สงบ, ซึ่งยังไม่ได้ทำให้สำเร็จเรียบร้อย
อย่าง เช่น ด้ายดิบ.

ดิยตี ดิย— ว. เร็วหรือ.

ดิยวิณิน น. น. สัตว์มีร่างกายเจริญเติบโต
ขวาง ทั้งทางซ้ายกับ มนุษย์ที่เจริญ ตัวง
ขึ้นไป, ได้แก่ สัตว์ ทั้งหลายใน จรก
 มนุษย์.

ติลิก น. ส. น. ดินงา; ไฟ, รอยตก
กระที่ สิว หนึ่ง; รอยแถม หรือ เจิมที่
หน้าผากหรือเป็นมงคล. ไทยเราใช้ว่า เฝือก,

ยอด, เฉลิม. ดิลกาศัย ส. น.

'ที่อยู่แห่งดิลก' คือ หน้าผาก.

ดิลกาศัย [ดิละกาไส] คูณ ดิลก.

๕๖ ดิว น. หวายหรือไม้วงกลมสำหรับเสียบช่อดวง
นก, ชื่อไม้ต้นเล็ก ประมาณ เท่า นิ้ว มี
สำหรับเอาหวาย ผูกครึ่งเข้ากับ เช่นฝาไม้ไผ่,
ไม้ลื้อ รูปแบน อย่าง ผักมะขาม ยาวราว ๕๐๐
หนึ่ง ที่พวกนกเงือก.

๕๗ ดิวเคียว ก. อ่อนหวาน.

๕๘ ดิวฎี ดิละละ, กวาวให้ดิติ.

๕๙ ดิว น. อวัยวะส่วนหนึ่งในตัวคนและ สัตว์มีกระดูก
บรรจุ มีรสขม สำหรับช่วยย่อยอาหาร. ว.
งาม, ชอบ, เรียบร้อย. ไม่ซัว, ไม่ทราม. ดิ
กานี ก. หายโรธรมัน ดิโกสิโอ น. ของ
สิ่งหนึ่งกับเกิดในนาเกลือ มีเมล็ดละเอียด

สีขาวมีรสขม สำหรับทำยาถ่าย เกิดขึ้นโดย
เอาเมล็ดนี้เชื่อมกับกรดกำมะถัน ผสมกัน.

๖๐ ดิวใจ ก. ยืนดี, เย็นจน, ชอบใจ. ดิ

๖๑ ไดอิด น. บัวมีเอกรดอกตั้งเป็นกรวยๆ ใช้
ไม้ปักที่ดอก. ดินากราช น. ต้นไม้

ชนิดหนึ่ง เป็นงามมีกลิ่นคล้ายกับเกสรตง
สำหรับใช้ทำยา. ๖๒ ดิวใจ ก. ยืนดี.

๖๓ ดิวใจ น. ไม้ป่าชนิดหนึ่งดอก
มีรสเผ็ดคล้ายพริกไทยใช้ทำยา. ดิวใจ น.

หินสีดำเลื้อบ คล้าย ถ่านหิน เขาใช้ทำยา.

๖๔ ดิว ก. เส้นดำของหินหลายหรือหินอ่อนๆ

๖๕ ดิวัย ว. ชะรอย, บางที. ดิวิม น.

ต้นไม้อ่างหนึ่งมีรสขม ไม้คล้ายใบมะไฟ
มีอยู่ตามป่า ใช้ทำยาได้. ดิวิดิวใจ ด
ดิวใจ. ดิวิม น. สัตว์.

๖๖ ดิวิม น. ตัวแทนชื่อ สำหรับ ผู้ใหญ่พูด กับ
ผู้อื่นแทนคำว่าเรา, ข้า, ฉัน.

๖๗ ดิวิดิว ก. สัต. ดิวิดิว, เถาไม้ มีชื่อ หรือไม้
สะกิดให้ตัว หรือเถาไม้ไป เช่นตัดฟัน, ตัด
ลูกศร, ตัดไม้ ฯลฯ. ดิวิดิวใจ ก. สะบัด
สะบัด, เล่นตัว.

๖๘ ดิวิดิวใจ น. ชื่อเมล็ดงาชนิดหนึ่ง (งาขาวๆ)
คิดตัวเองได้ตั้งป่าๆ เกิดชอบจับมาใส่
ขันให้ตัดกะทบทันมีเสียงดัง.

๖๙ ดิวิดิว ว. เป็น สร้อยคำ มักใช้คือ ทำช่อดำ
'หลายๆ' ว่า 'หลายปีดีดัก' หมายถึงความ
ยาวนานแล้ว.

๗๐ ดิวิดิว (เม. ดิว, ดิวิดิว, ดิวิดิว) น. แร่
ชนิดหนึ่งคล้ายตะกั่ว แต่แข็งกว่า.

๗๑ ดิวิดิว | - หลี : ว. แหม, มั้, แห้งจริง.

๗๒ ดิวิดิว น. เวลาบิตนานแล้ว, เวลาค่ามาก
แล้ว (ใช้แทนคำว่าสาวในเวลากลางคืน).

๗๓ ดิวิดิว ว. ลึก, ซึ้ง เช่น ดงลึก. ดิวิดิวบริพ

ว. เก่าล้าชิ่ง, ก่อนเก่า, เก่าแก่, นมมาน.

ต่ง ก. เห็นขวมา, จดมา, ลากมา, รงมา, กะซอกมา; ตัดคนตรี เช่น พิล.

ต่งตัน ก. ไม่ยอมไปตามความเห็นของใคร, ต้อ. ต่งต้อ ก. ไม่เชื่อความเห็นของใคร, ต้อ.

ต่งสะ (ม. ตัส; ส. ตฺริสฺส) ว. สาม สิบ.

ต่ง น. มาก, หลาย, ถมไป, เคลื่อนไป.

ต่งนดาบ ว. มากกลาดเคลื่อนไป.

ต่ง ก. ถิ่นของที่เป็นน้ำ เช่น ต่งน้ำเย็นหรือน้ำหวาน. ต่งโตย (ม. โตย = น้ำ) ก. ถิ่นน้ำ.

ต้อ, ต้อต่ง ว. ไม่เชื่อฟัง, ว่ายาก, สอมนยาก. ต้อตัน ว. ว่ายากอย่างไม่มี ความอาย. ใช้สำหรับมีตัวไม่คมก็ได้.

ตู่ ก. พุด ทักท้วง ด้วยความโกรธ, ว่ากล่าว ด้วยความโกรธ. ว. ร้ายกาจ, เข้มโหด.

ตู่ตัน ว. ใจร้าย และห้ามไม่ฟัง.

ตู่กั น. ซ้อปลาไม่มีเกล็ดพวกหนึ่งริมหูทั้งสองข้างมีเขียงแหลม.

ตู่กัต ก. ยัดไปยัดมา, ไม่นิ่ง.

ตู่ ว. คด, หนุน, สูงชัน, งอชัน, โค้งชัน.

ตู่ต่ง ว. สะบัดสะบุง, เล่นตัว, ตัดต้น.

ตู่ชิว [ตู่ หรือ ตู่จะ] ว. เหมือน, คล้าย, เช่น,

เพ็ชต่ง, รวณะ. แผลงใช้ว่า ตุงก็ได.

ตุงต่ง, ตุงหนึ่ง ใช้เหมือน ตุง.

ตุงกั ก. ดุนหรือชุดด้วยขอมก (สำหรับ หม).

ตุงน ก. ดุนไป, ใส่น้ำ; ทำให้แน่นขึ้น, หนุน.

ตุงน น. ท่อม, อัน.

ตุง ๆ ว. เต็มตุง ๆ (เต็มเต็มตุง ๆ).

ตุงม น. ส่วน กลาง ของ ล้อเกวียนหรือล้อรถ ที่มีรูสำหรับ สอดเพลลา; เครื่องกลัดกันเส้นผ้าไม่ให้แยกออกจากกัน ทำเป็นเม็ด; ลูกตุง ก็เรียก.

ตุงม, ตุงม ๆ ว. อาการ เดี๋ยวอย่างตั้งใจ จะให้ถึง หรือที่เรียกว่า ถ่มหน้าตุง เพื่อไม่ให้ อดใจ หรือแวะเวียน.

ตุงกั [ตุง หรือ ตุงจะ] ม. ส. น. สัตว์ ไปเร็ว หมายความว่า ม้า.

ตุงกั ส. น. ม้า. ม้าตัวเมีย ใช้ว่า ตุงกั ว่าคนขี่ม้าก็ได้ ตุง ตุงกั ข้างหน้าตัว.

ตุงกัม ส. น. ม้า.

ตุงกัม [- รงคะมี] ส. น. ม้าตัวเมีย.

ตุงกั ส. น. ม้าตัวเมีย. ตุง ตุงกั. (ส. ตุงกั) น. คนขี่ม้า, ทหารม้า; ถ้าเป็น เพศ หญิง หรือ ใช้กับ คำ ที่เป็น เพศหญิง ใช้ว่า ตุงกั เช่น ตุงกัเสนา.

ตรงคณิ ดู ตรงค.

ดูริบ มี. (ส. ดูริบ) น. เครื่องตัดสี่เท้า.
เครื่องสาย.

ดูริยางคี (มี. ดูริบ + ลุงค; ส. ดูริบ + ลุงค)
น. ส่วนของเครื่องตัดสี่เท้า หมายความว่า
อย่างเดียวกับ ดูริบ.

ดูลี มี. ส. น. ตราชู, คันชั่ง, มาตราชั่งน้ำหนัก
เช่นทองคำหนัก ๒๐ ชั่ง เรียกว่าดูลานึ่ง; ชื่ออาวุธ
ดาบรูปคันชั่ง.

ดูลย์ มี. ส. น. ความเท่ากัน. ว. เท่ากัน,
เสมอกัน, เหมือนกัน. ดูลย์ดูลย์ ส. น.
'ผู้มีสกุลเสมอกัน' คือญาติวงศ์. ดูลย
เดช ส. ว. มีเดชเท่ากัน. ดูลยบุลย์
ส. ว. มีราคเท่ากัน. ดูลยพล ส. ว.
มีกำลังเท่ากัน. ดูลยภาพ ส. น. ความ
เท่ากัน. ดูลยชักรณะ มี. น. บทที่
มีหน้าท่อนเสมอกัน คือ บทคุณศัพท์ใน
ไวยากรณ์.

ดูลยชักรณะ [ดูลยชักรณะ] ดูใน ดูลย์-
ดูลียา มี. น. คำความแม่ไก่.

ดูษณิ [ดูสดี; ส. (มี. ดูษณิ) น. ความยินดี,
ความชื่นชม 03/2566

ดูษณิ [ดูสนิ] (มี. ดูษน; ส. ดูษณิม) น.
ความนึ่ง. ดูษณิภาพ ส. น. ความนึ่ง,

ความเป็นผู้นี้.

ดูษิตี ส. (มี. ดูสิต) น. ชื่อกามาพรสวรรค์
ชั้นที่ ๔ มีท้าว สันตติ เป็นผู้ครอง. ดู เป็น
ชั้นศักดิ์สิทธิ์; กล่าวว่าเป็นที่เกิด และเป็นที่
อยู่แห่งพระโพธิสัตว์ แห่งพระพุทธรูปด้านพระ
พุทธ มารดา และ แห่ง ท่าน ผู้วิเศษอื่น. พระ
พุทธเจ้าของเราได้อุบัติขึ้นชั้นนี้. เทวดา
ทั้งหลายเชิญเสด็จให้จุติลงมาถือปฏิสนธิ ใน
มนุษยโลก เพื่อตรัสเป็นพระพุทธรเจ้า แล้ว
โปรดเวไนยนิกร แต่ไม่พบคำพรรณนาถึงฐาน
ที่ นอกจากว่ามีวิมาน.

ดูตี [ดูทหรือดูตะ] มี. น. ทรัพย์, สมบัติ,
ความมั่งมี; ความยินดี.

ดูตีต ดู ดูตีต.

ดูเหว่า [-เหว่า] น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง ตัว
ดำ ข้อม กว้าง คางเล็กน้อย บางทีก็มีลายจุด
ขาวๆ ภาเหว่า ก็เรียก.

ดู ก. แล. มอง. แห่ง. ดูกักร, ดูกักรอน,
ดูกักร, ดูกักร, ดูกักร น. เป็นคำ
นำหน้าคำ อาลาปณ์ คือ คำร้องเรียก เช่น
ดูกรสงฆ์ เป็นต้น. ดูกักรน ก. 'เห็น
บทพร้อม' คือ หู้เก็บขี้ต. หมั่น. หมั่น
ประมาท, สบประมาท, ประมาท. ดูดูบาย
ก. 'มองเปล่า' คือ มินเฉย. ดูดู ! อ.

เสียงแสดงความไม่พอใจ. ดูถูก ก. เห็น
ไม่แพง. ด้ก เห็นเขาเป็นอะไร. เห็นเขาเรื่อง
ไม่มี. ดูเภา ก. เห็นเป็นขารเล็กน้อย.
มั่งคั่ง. ดูแต่ ก. ว่ากล่าว. ปกบัก
รักษา. ปกครอง. ดูหมิ่น ก. 'เห็น
ไม่มัน' คือ สวมประมาท. เห็นเขาเป็น
ไม่มี. เห็นเขาเป็นอะไร. ดูเหมือน ^๓ ว.
เข้าใจว่า. คงเภา.

ดูดี ก. สด. เหมือนว่าดูมาด้วยกำลังอย่างหนึ่ง
เห็นแม่เหล็ก.

ดูดี ^๓ แปลงมาจาก ดูดี. ดู ดูดี

ดู ^๓ ว. มาก. หลาย. ดัน.

ดู ^๓ ว. ไต่. ชั่งชั่งขึ้นไป.

ดูดี ^๓ น. ลูกเด็ก ๆ. คนที่อายุยังน้อย.

ดูดี ^๓ น. คนใช้ในกรมมหาดเล็ก.

ดูดี ^๓ กิริมี [— กิริ] น. ชื่อมาตราซึ่งตาม
วิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับสิบกิริมี อัตรา
ย่อว่า ส ก. ก.

ดูดี ^๓ กิริเมตร น. ชื่อมาตราวัดตามวิธีเมตริก มี
อัตราเท่ากับสิบเมตร อัตราย่อว่า ส ค. ก.

ดูดี ^๓ กิริลิตร น. ชื่อมาตราวัดตามวิธีเมตริก มี
อัตราเท่ากับสิบลิตร อัตราย่อว่า ส ค. ก.

ดูดี ^๓ ก. แอนจิม. คิงจิม.

ดูดี ^๓ ข. ก. ขาด.

ดูดี, ดูดี [เดด. —] น. (ส. เศษ)
น. ความร้อน. เครื่องร้อน. ฝ. อำนาจ
ความงาม. ความสุกใส. ซื่อเลียง.

ดูดี ^๓ [เดชะนะ] น. ส. น. ลูกศร, ลูกปืน.
อาวุธที่ใช้ช่วงไม้. คาน. เผลา.

ดูดี ^๓ กิริ ก. ชื่อ เลข, ที่ เข้า สมรส กับคำที่ขึ้นต้นด้วย
อักษรต่ำและตัวท. ดูดี ^๓ กิริ น. ส. น.
ความขณะด้วยอำนาจ. ดูดี ^๓ กิริ น. ส.
น. กำลังแห่งอำนาจ.

ดูดี ^๓ กิริมี [— กิริ] น. ชื่อมาตราซึ่งตาม
วิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับหนึ่งในสิบ ของหนึ่ง
กิริมี อัตราย่อว่า ส ก. ก.

ดูดี ^๓ กิริเมตร น. ชื่อมาตราวัด ตามวิธีเมตริก มี
อัตราเท่ากับหนึ่งในสิบ ของหนึ่งเมตร อัตรา
ย่อว่า ส ค. ก.

ดูดี ^๓ กิริลิตร น. ชื่อมาตราวัดตามวิธีเมตริก มี
อัตราเท่ากับ หนึ่งในสิบของหนึ่งลิตร อัตรา
ย่อว่า ส ค. ก.

ดูดี ^๓ ก. ทำให้ขาดด้วยเล็บ. ว. เลียบขาด,
แห้ง. ด้กขาด. ดูดี ^๓ กิริ ^๓ ว. จริง,
แน่นอน. ไม่เหลวไหล. เลียบขาด. ดูดี ^๓ กิริ
ดูดี ^๓ กิริ ^๓ ว. อย่างเดียว. เลียบขาดที่เลียบ,
ด้กขาดที่เดียว.

ดูดี ^๓ น. ของที่เหลือ, ของที่ไม่ต้องการแล้ว,

ของที่เหลือเล็กน้อย.

เดิน ๖. นูนขึ้นหรือยื่นออกเห็นได้ชัด. ชัก.
จะแจ้ง. ไม่มีอะไรบัง.

เดินมารูจี (—หมากรุก) (D. Denmark)

น. ชื่อประเทศในยุโรปประเทศหนึ่ง อยู่
ทิศตะวันตกเฉียงเหนือประเทศเยอรมัน.

เดื่อง | เต็ง | น. เมือง เช่น เตื่องแครง =
เมืองซำแครง.

เดิ ก. ตะเนอ. คางเอา.

เด้า, เด้า ๆ ๖. ธรรมดา. เป็นคำแสดง
อาการดั้น.

เดาะ (ช. น. นม) ก. โยนสิ่งของขึ้นแล้ว
เอาไม้ หรือมือตราบให้กระดอนขึ้น. ๖. ง่าย,
แตก. จานจะหักออกจากกัน.

เดิน น. เดิน, ที่สูง.

เดิม น. แรก. ถิ่น. ต้น. มูลเหตุ,
เด้ามูล.

เดิร ก. ยกลงแล้วไป, ถ้าวาน้ำไป, ไป
ด้วยกำลังต่าง ๆ เช่น นกพิกาเดิร, รถเดิร
ฯลฯ. มือจะทะลุ ไหลออก ไขว่ว่าห้อง
เดิร. เดิรโต๊ะ น. ผู้เค้นกับเข้า
ของกินให้คนผู้รับประทานโต๊ะ.

เดียบ ๖. ต่ำ, สั้น.

เดียง ๑. ช. ก. ๕. เดียงษา ก. รัฐบาล,

เด็ความ (ละมาจาก เดียงภาษา).

เดียง ๒. ก. ต้อง, ทุบตง, ฟาดตง.

เดียง ๓. ก. เกล็ดต. เบียดเบียด. ระวังความ.

เดียดินันท์ ก. ไม่พอใจด้วย. ระวังภัย,
แคลงใจ.

เดียร (เดียน หรือ เดียร) (M. ลี. ลี) น. ส่วน

เดียรคำ | เดียรคำต | ๖. เกล็ดนกลาด,
เกล็ดน.

เดียรณี (M. ลี. ลี. ลี) น. ทำน้ำ.

เดียรณี | —ระณี | (M. ลี. ลี. ลี) น.
น. นกบวชภายนอกพระพุทธศาสนา.

เดียรณีใน ดู ตรังจวน

เดียว ๖. หนึ่ง

เดียว น. ส่วนสูงของเรือนตั้งแต่พื้นถึงเพดาน.
๖. หนึ่ง. ไม่มีคู่, ผู้เดียว.

เดียว ๖. เวลาชั่วขณะหนึ่ง, ครึ่งหนึ่ง (เปลี่ยน
มาจาก บัดเดียว). เดียวไป ๖. เวลานั้น,
ทันที, ในเวลานั้น.

เดียง ๖. ไว, เร็ว, คล่อง.

เดือ น. ข้อตันไม้จำพวกหนึ่ง ผสมไม้แฉลง
อยู่ข้างใน โดยมากเรียก มะเดือ.

เดือสี ก. กระจา ที่นำร้อน พลุขุ่น, พลุขุ่น
พลาญ. ไกร. เดือดดาล ก.
โกรธมาก, อกหักกลุ่มใจ. เดือด

ร้อน ว. ไม่เป็นสุข, ทรวนทรเวา, ไม่สบาย.

เดือน น. ดวงจันทร์, ส่วนของปี คือ ปีหนึ่ง มี ๑๒ เดือน หรือ ๑๓ เดือนบ้าง (อย่างจันทร์คติ). เดือนเย็น น. หน้าหนาว.

เดือนร้อน น. หน้าร้อน.

เดือน น. แขนงสำหรับเอาของอื่น ส่วนลง; พืชชนิดหนึ่ง ผลมีเปลือกแข็งคล้ายขี้ตังคล้ายเข้าไฟ; อยัชชะของโถและนกกัมรูปแหลมเรียว ออกขนที่เหมือนเท้า คล้อยไปข้างหลัง สำหรับการต่อสัของมัน. เดือนไก่ น. ชื่อพริกชนิดหนึ่งรูปคล้ายพริกขี้หนู.

แต่ ๗- น. ใจ. แต่ดาด ก. ถังใจ, เลขาใจ, เกิดขนในใจ. แต่दन ก. ใจกะสับกะส่าย, ใจทรนทราย. แต่ยั้น ก. อัดใจ, อี้อัดในใจ, กัดใจ.

แต่ ๒- นก.

แต่ก น. ปลายที่ใส่กลีษะชนิดหนึ่งคล้ายปลา ว่า เว็ลปลาแดง. ก. มันขน, จุกขนในท้อง; กิณ: พูดประชิด. แก่งพิศุยกถกด้วยเวืองกั๊ด กะทบลึงชาติ เป็นต้น. แต่กตั้น ก. เสียดสีประชิดพุดยอนให้. แต่กห้า ก. กิณมาก, กิณเกินขนาด (เป็นคำคำประชิด).

แต่ก๊ว ว. ยัน ๆ, ขวักไขว้เป็นอาการคัน.

แต่กิง น. ชื่อขนมอย่างหนึ่ง ทำด้วยแป้งคลุกกับงา.

แต่กั๊ว ดู ตักแต.

แต่กิง น. สีชนิดหนึ่งอย่างเลือด หรือ สีชาด: ชื่อลำไยชนิดหนึ่ง. แต่กั๊ว น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง. แต่กิงใหญ่ น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง.

แต่กิง น. แสงที่พุ่งตรงมาจากตะวัน. แสงตะวัน.

แต่กิง น. เพศดี, เขวง, แวนแคว้น. แต่กิง

ไทร น. โถกทั้ง ๓ คือ กามภพ ตั้งแต่เทวดาลงมา, รูปภพ พรหมทั้งรูป, อรูปภพ พรหมที่ไม่มีรูป. แต่กิงทั้ง น. ชายทุ่ง.

แต่กิงผดู น. ข้างทาง, ทางบก.

แต่กิง ว. ดวงด่างดี หน้าหรือจมูกแห่งสัตว์.

แต่กิง ว. ลำย, ย้าย, (แต่กิงไปแต่กิงมา).

แต่กิง ว. ชั่งชั่งกันไป. แต่กิงไม่รู้กิม น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบแนบอยู่กับกิ่ง ก้านดอกตั้งตรงขึ้นไป ดอกขาว.

โตกเตก ว. โอลเฮล, โอนไปโอนมา.

โตกิง ว. สูงขึ้นไป. โตกิงตั้ง ว. กระถ้อน, เลื่องลือ.

โตก ก. กะโหลก, กะโจน. ว.

อันเดียน, เคียว,

โตน ก. สะทอนตะทก. นกก. ชนกัน.

โตน ๑ (ช. Dome) น. หอดสูง มียอดกลมข้อม

โตน ๒ อ. น. แนว: นอว้า, สายน้ำ.

โตน ๓ อ. สูง.

โตนไพร [-ไพร] อ. น. แนวป่า.

โตนร [โตนอน หรือ โตนระ] ม. ส. น. หอดซัด. โตนรกร ส. น. นกบรอก: ไท.

โตน ๑ [โตนหรือ โตนะ] (ม. ส. โตน) น. น้ำ.

โตนกณ ส. น. หอดน้ำ. โตนกรรม

ส. น. 'พิธิม' คือ การอบน้ำคพ. โตนจร

ส. น. ผู้ไปในน้ำ. สัตว์น้ำ. โตนชร ส.

น. 'ผู้ทรงน้ำไว้' คือ เมฆฝน. ว. ประกอบ

ด้วยน้ำ. โตนชาร ส. น. กระแสน้ำ.

โตนช, โตนนชิ ส. น. 'ที่เก็บน้ำ'

คือ ทะเล. โตนบาด ส. น. 'การตก

แห่งน้ำ' คือ ฝน. โตนมล ส. น. ฟอง

แห่งน้ำ. โตนมจ ส. น. 'ผู้ปล่อยน้ำ'

คือ เมฆ. โตนยนตร์ ส. น. นกพิทาม้า.

โตนราช ๑/๒/๓/๔/๕/๖/๗/๘/๙/๑๐ พระเจ้าน้ำ' คือ ทะเล.

โตนราช ส. น. 'กองแห่งน้ำ' คือ

ห้วย, ทะเลสาบ. โตนชาร ส. น.

'ผู้เก็บน้ำ' คือ ทะเลสาบ, แม่น้ำ. โตน

ชาลัย ส. น. ดู โตนช. โตนช้าย

ส. น. ดู โตนชาร.

โตน ๒ ก. ตาม. ว. จ๊ะ, ขอรบ (ไทยเหนือ).

บ. ตาม. โตนชจริง ว. ตามความมุ่ง

หวัง, ตามความประสงค์. โตนชาร ก.

อาศัยไปด้วย เช่น โตนชารเรือ เป็นต้น.

โตนช— คือ โตน ๑ สนธิกับศัพท์หลังที่พยางค์

หน้าเป็นสระ อะ ฉา. ดู โตน ๑.

โตน [โตนะ] ก. บาน (เช่น ดอกไม้บาน).

โตนณ ม. ส. น. เสาค้ำเสาค้ำ, เสา

ระเนียด, ชุ้ม, ประค้ำ.

โตน ว. อะไร, สิ่งไร.

โตน อ. น. น้อย.

โตน ก. เขามาเป็นของหัว. ถึง, ประสพ. อาจ.

สามารถ. โตนการ ว. ใช้ได้. สมควร.

โตนแก่ สัน. คือ, เท่ากับ. โตนใจ ก.

มีใจสูงขึ้น. จองหอม. อิ่มใจผิพรรณคา.

โตนที่ ก. ถึงที่เหมาะ. ถึงที่ไว้.

ต

๓ พยัญชนะตัวที่สี่สิบเอ็ด ของพยัญชนะไทย, เป็นพวกอักษรกลาง เป็นตัวที่สองของวรรคที่สี่, อ่านว่า 'ตอ' เรียกชื่อว่า 'ตอเต่า' หรือ 'ตอตรา' เป็นพยัญชนะที่ใช้เป็นลงท้ายไปในภาษาบาลี และ สันสกฤต ออกเสียงเป็น 'ตะ' มีเสียงเกิดแต่พื้น เรียกว่า หันตชะ. ไทยใช้เป็นทวิสระตในมาตราอักษร เช่น กูเกิด สังกศ เป็นต้น แต่มักใช้นะเพระคำที่มาจาก บาลี และ สันสกฤต.

ตัก ก. ขาด เช่น เขียนหนังสือตก. ใช้ย่นคำที่ขาดเติมลง; พดฺตลง, หดฺนลง. ลง เช่น ลมตก หมอกตก; ไปรยลง เช่น ตกกล้า; หย่อนลง เช่น ตกเบ็ด; ย่างยัว เช่น ตกตุตุนาว; งามไป, ชัดไป เช่น สดก: ใต้, ถึง เช่น ตกทุกข์; ต่าง เช่น สดกหนาว; ออก เช่น ตกเลือด; ไม้ดี เช่น สดกไถ่ตก. ๖. ตลก. บรรลุ. สำเนียง เช่น ปดงตก. พดศก. ตักกระ น. ฌิกายคน หรือ สัตว์เป็นจุด ๆ เล็กบ้าง โดบ่าง. ตักเข้า ก. ให้เงินไปก่อนแล้ว คิดเอาเข้าทีหลัง. ตักใจ ก. สะดุ้ง. กลัวขมทันที, หวาดขมทันที. ตักตะลึง ก. งงกันด้วยความ

ตกใจ. ตักแต่ง ก. ประดับ, ปรุง จัดให้ดี. ทำให้งาม. ตักไถง น. ทิศตะวันตก. ตักที่ย่องข้าง น. ลายบนหัวที่ขึ้นมาขึ้นมากลางวงแกมควง. ตักนรกี ก. ตายไปเกิดในนรก. ตักเบ็ด ก. หย่อนเบ็ดล่อปลา. ตักประหม่า ก. สะทกสะท้าน. ตักปลอก ก. สวมปลอก. ตักปลา ก. เอาเบ็ดเกี่ยวเหยื่อล่อปลา. ตักพระโลहित ก. แห่งลูก. เลือดออกติดธรรมดา (สำหรับเจ้า). ตักฟัก ก. 'ตกลึงฟัก ก้อนหิน' เป็นภริยาของเด็กที่ออกพันธกรรมมารดา. ตักยา ก. ล้างก, ขัดสน. ตักลง ก. ยินยอม. พร้อมใจกัน. ปดงใจ. ตักลูก ก. ออกลูก (สำหรับสัตว์). ตักเลือด ก. แห่งลูก, เลือดออกติดธรรมดา. ตักว่า ๖. ก้อ, ก้อว่า, รวมความว่า, สงความว่า. ตักหน้า ก. รับทุกข์, รับเคราะห์ร้าย, รับความลำบากแก่ผู้อื่น. ตักอ๊ว ๖. ถึงที่อันจน, อร่าวชาติตก.

ตง น. ไม้เรืองเรือนขวางทับบนรอด ถ้ารับรองพื้นหรือฟาก, ชื่อไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง เรียก

06/03/2566

ว่าไม่ผิดง มีลำดับใหญ่กว่าไม่ผิดอื่น ๆ.

ตั้ง ๑. ก. ซักเอาไว้.

ตั้งฉิ่ง ๑. ว. ซ้อมตรง, ซ้อมสัจ.

ตั้งตุง (ตะหุงด—) ๑. เล็กน้อย, พอรู้อีก เล็กน้อยว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เช่น หอมตุงตุง คือ หอมเล็กน้อย พอรู้อีกว่าหอม.

ตั้งุ่น (ตะหุงุ่น) ๑. น้ำตาลที่เก็บขมเป็นขางมะตูม.

ตัจจะ (ตะ—) ๑. (ส. ตัจจุ) น. หนึ่ง, เปลี่ยนไม้. ตัจจชล (ส. ตัจจชุต) น. 'น้ำที่แห้ง' คือแห้ง. ตัจจไทย (ส. ตัจจไทย) น. โรคผิวหนัง. โรคเรื้อน, โรคกลาก. ตัจจพิล (ส. ตัจจพิล) น. มีมดกัดจนเปลือก (หรีบ, ข้อม). ตัจจบัญญัติกัมมัฏฐาน! (ตะจะนั้นจะระ—)

๑. น. กัมมัฏฐานอันบำเพ็ญกำหนดด้วยอาการ มีหนึ่งเป็นที่ ๕ เป็น อารัมภ์, คือ กัมมัฏฐานที่ ท่านสอนให้ พิจารณา ส่วนของร่างกายตั้งแต่ผมไปถึงหนังเป็น ๕ อย่าง. ตัจจสาร (ส. ตัจจสาร, ตัจจสาร) น. ต้นไผ่.

ตติ น. สมที่ออกจากทางหนัก. ก. ผายลมให้ออกจากทวารหนัก.

ตติย (ตะติยะ) ๑. (ส. ตติย) ๑. ที่สาม, คำรบสาม: มักใช้ประกอบหน้าคำอื่น เช่น

ตติยวาร = วันที่สามเป็นต้น. ตติยวิวัส

๑. น. 'วันที่สาม'. วันที่สามพฤษภาคม. มะวันขึ้น. ตติยเปกติ (ส. ตติยปรกฤติ) น. 'เพศที่สาม' คือ คน ตอน, ขันที, นางสกลสังค.

ตติกาติ (ตะธา—) ๑. (ส. น. 'พระผู้ไปแล้วอย่างนั้น' เป็น พระนาม พระพุทธเจ้า.

ตนิ น. ตัว, กาย. ใจ, ชีวิต, คน, ผู้ใช้เรียกขาน หรือ กุศโลวาทนหนึ่งสองตน.

ตนิ น. โคน, ลำ, ของเค็ม. ๑. ที่แรก, อย่างแรก. เป็นคำตั้งชื่อสิ่งของแห่งพระเจ้าแผ่นดิน เช่น เวียดนาม, เวียดนาม, เครื่องดื่มใช้ประกอบหน้าคำอื่นแปลว่า ผู้ประจำ, เจ้าหน้าที่ เช่น ต้นกล้วยแล, ต้นหอม. ตนิहन น. นายท้ายเรือ.

ตนิย (ตะนิ) ๑. คนข.

ตนิ๑ (ตะนิ) ๑. ตนิ. ตนิมธิยา หรือ ตนิมธิยา ๑. (ส. ตนิมชุต) น. ชื่อไม้ที่มีพลาช ๖ พยางค์. ประกอบด้วย ก ลชะ มชะ ย ลชะ.

ตนิ๒ (ตะนิ) ๑. ชื่อตำระนิคหนึ่งอยู่ในทะเล.

ตบ น. ชื่อ ผัก ๒ ชนิด หนึ่งในน้ำ ดอกสีขาว ผักสามหัวใจ เรียก. ก. ที่ ด้วย

ฝ่ามือ หรือตัดด้วยของแบนๆ. **ตมด้า**
 ก. ที่นํ้าส่วนหน้าไว้ว่า จ้อโคง หลอกถวงด้วย
 วิธีปลอมให้ตมิด. เห็นตมิด. **ตมมือ** ก.
 เอาฝ่ามือ ทั้ง สองข้าง ตม กัน. **ตมหัว**
 สิบหลัง ก. ช่มเหงแล้วประจบ. ประ
 พนมูร่ายแล้วประจบภายหลัง.

ตบะ [ตะ—] มี. (ส. ตปสฺ) น. 'ความ
 เพียรเครื่องเผาผลาญกิเลส' คือ พริชฌัมภีเลส
 โดยธรรมดา: ความร้อน, เครื่องทำ
 ให้อ่อน, เดชะ

ตบั้น [ตะ—] ค. ตบั้น.

ตบ้น, ตบั้น [ตะปะนะ, ตะบั้น] ค. ตบั้น.

ตบ้นยะ [ตะปะนยะ] มี. ส. น. ทองคำ.

ตม. [ตะมะ] (ส. ตมสฺ) น. ความมืด,
 ความเศร้าหมอง, ความเขลา. สัพพัตถมมอ
 เข้าสมาสอยู่หน้าคำอื่น มักใช้ว่า 'ตมโม'
 อย่าง 'มมสฺ' เช่น 'มโม'. **ตมโมพุท**
 ส. น. 'ผู้ขจัดความมืด' คือ พระลาภิตถ์,
 พระจันทร์. **ตมโมโพธิ** ส. น. 'สัจจ
 ของความมืด' คือ โฟ. **ตมโมหระ** ส.
 น. 'ผู้ทำลายความมืด' คือ พระจันทร์.

ตม ๒ น. โกลน/25ธม.

ตม น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งมัน
 กกลมๆข้างในมีน้ำตาล เรียกว่าขนมตม.

ก. เอาน้ำใส่ภาชนะ แล้วตั้งบนไฟให้
 เดือด. ทำให้สุกด้วยเอาของใส่กับน้ำ
 แล้วต้มไฟ. **ตมกัษี** น. ชื่อแกงชนิด
 หนึ่ง เอาเนื้อเค็ม หรือปลาเค็มหันเคี้ยวกับ
 น้ำกะทิ แล้วใส่ ส้มมะขามและ หัวหอม.
ตมกัษี น. ชื่อแกง ชนิดหนึ่ง หั่นแกง
 บั้วรสขยหัวหอม ตะปี พริกไทย, แกลงเลี้ยง
 กับเกลือ. **ตมข้า** น. ชื่อของกินอย่าง
 หนึ่ง เอาเนื้อปัดหรือไก่ต้มกับข้าวอ่อนแล้ว
 เคี้ยวกับกะทิ รับประทานกับน้ำพริก หรือ
 น้ำพริกเผา. **ตมเค็ม** น. ชื่อกับข้าว
 อย่างหนึ่ง เอาปลาหรือเนื้อสัตว์อ่อน ต้มกับ
 เกลือ ใส่น้ำตาลบ้างเล็กน้อยก็ได้. **ตม**
โคตัง น. ชื่อแกงชนิดหนึ่งเอาปลาเค็ม
 ต้มน้ำปล่าปรุงด้วยหัวหอม และส้มมะขาม
 รสเปรี้ยวๆ เค็มๆ. **ตมปลาร้า** น. ชื่อ
 แกงชนิดหนึ่ง เอาหัวตาล หรือ หมอไม้
 รมไฟสัก น้ำเกลงขาวๆ ปรุงด้วยปลาร้า.
ตมแปรต น. ชื่อแกงชนิดหนึ่ง ทำคล้าย
 ตมอ่า แต่ใช้ปลาไหลทั้งตัวโดยมาก. **ตม**
ยี่ น. ชื่อแกงชนิดหนึ่ง เอาเนื้อปลาท้ม
 นึ่งปล่า ใส่ตะไคร้ใบมะกรูด และปรุงด้วย
 น้ำพริกหรือน้ำพริกเผา. **ตมยี่กะทิ** น.
 แกงต้มยี่ใส่กะทิปนน้ำเกลง. **ตมยี่มี** น.

ชื่อแกงชนิดหนึ่ง นำแกงขาว ผึ่งด้วยขิง
ใบหอม ปรกติไทย.

ตม, ตมใน [ตะมะนะ, ตะมัน] ตู ตมใน.

ตม — ตู ใน ตม ๑.

ตยา, ตยาคี [ตยา, ตยาคี] ส. น. ตู
จาล, จาลี.

ตยูลี [ตยูลี] ตู จูลี.

ตริง [ตริง] ว. เหล็ก. ไม่เอ็ง, ไม่ปลัด,
ไม่โง. น. ที่, ละเพราะ.

ตริณี [ตริณี] ตู ตริณี.

ตรม [ตรม] ตู ตรม.

ตรรก [ตรรก] ส. น. ความตรรก. ความคิด.
ตรรกวิทยา ส. น. ผู้ตรรกวิทยา.
ตรรกวิทยา, ตรรกศาสตร์ ส. น.
วิชาที่ว่าด้วยอาการคิดหาเหตุผล. วิชาที่
กล่าวด้วยกฎแห่งความคิด (Logic).

ตริละ ๑ [ตริละ] น. ส. น. เจ็ดต้ม.

ตริละ ๒ [ตริละ] น. ส. น. ฟลอปเม็ล
กลางของเครื่อง สร้อยคอ, สร้อยคอ;
พื้นราบ, พื้นล่าง, ส่วนลึก; เพชร, เหล็ก.
ว. กลับกลอก, ห้วนไหว, ต้ม.

ตริลา [ตริลา] ๑ ส. น. เจ็ดต้ม; หิ้ง; เพลา.

ตริวชิ [ตริวชิ] ก. สอสมาน, สอสม. ตู
ให้ถูกต้อง ชื่อเรือชนิดหนึ่ง.

ตริวไน [ตริวไน] น. เครื่องจันทน์ไทย ทำ
ด้วยเหล็ก ใช้รักษาท้อง.

ตริวอก [ตริวอก] น. ทางที่เป็นชอกเจ้าไป.

ตริวอง [ตริวอง] ก. ลิล. ตริวอก, นึกตุ.

ตริวอม, ตริวอมตริวม [ตริวอม, —ตริวม] ก.
เศร้าใจ, ระทมใจ, หกซ์ใจ, ไม่สบายใจ.

ตริวะ [ตริวะ] น. ชื่อเพลงชนิดหนึ่ง: แดบ,
แปง (ใช้สำหรับตี).

ตริวะกิล [ตริวะ—] ว. บริบูรณ์, มีมาก.

ตริวะกวน [ตริวะ—] ข. น. สักขัง.

ตริวะกอง [ตริวะ—] ข. ก. กอด.

ตริวะการ [ตริวะ—] ว. งาม, ประหลาด,
หลาด. แปลกๆ, มีต่างๆ.

ตริวะกิล [ตริวะ—] น. วงศ์, เชื้อสาย, เผ่าพันธุ์.

ตริวะกัร [ตริวะ—] (น. ส. ตริวะ) น.
ไม้กฤษณา.

ตริวะง้อง [ตริวะ—] ก. จ้อง.

ตริวะจัก [ตริวะ—] ตู ตริวะจัก.

ตริวะชัทธิ [ตริวะ—] ข. ว. เป็น. บางที่ใช้
ตริวะจัก ตามเสียงเขมร.

ตริวะตัก [ตริวะ—] ก. หวาด, ผวา, สะดุ้ง, ตกใจ.

ตริวะตาส [ตริวะ—] ว. ขาว, เมื่อก.

ตริวะเตรียม [ตริวะเตรียม] ก. จัดแจงให้
เสร็จ, จัดไว้ให้พร้อม.

ตระนาว [ตระ—] ตู ตะนาว.
 ตะไน [ตระ—] น. ช้อนตตะหนักหนึ่ง,
 โดยมากใช้ตะไน.
 ตะบอกล [ตระ—] ข. น. กลีบ.
 ตะบัต ๐ [ตระ—] พ. น. ประเดี้ยว,
 บัดใจ, หันใจ.
 ตะบัต๒ [ตระ—] ก. ถ่มหรือยู่เอาทรัพย์
 เขาไปแล้วโกนเอาเสีย, ใจอย่าง สะบัต ถ่ม.
 ตะบัน [ตระ—] พ. น. กลับซ้อน.
 ตะเบ็ง [ตระ—] ตู ตะเบ็ง.
 ตะแบก [ตระ—] ตู ตะแบก.
 ตะแบง [ตระ—] ก. สะพาย, เข็ม ทาง
 ตะแบง = สะพายคาบ. (มาจาก ตะแบง).
 ตะเบน, ตะเบน [ตระ—] ก. พังธง,
 ตกธง, โสลง เช่น ตะเบนไว้กลางดง. (แต่).
 ตะโถม [ตระ—] ก. โสลงแล้ว, กอด.
 ตะพอง [ตระ—] ตู ตะพอง.
 ตะพั้ง [ตระ—] ตู ตะพั้ง.
 ตะมวต [ตระ—] น. ตำบ. ตู
 กรรมวต ด้วย.
 ตะมัน [ตระ—] ว. ตะมัน, สูงใหญ่.
 ตะมัน ก็ใช้ 03/2566
 ตะมอจ [ตระ—] พ. ว. วัชระ,
 เปลี่ยนใจ.

ตะลอบ [ตระ—] ตู ตะลอบ. ตะลอบ
 นิม ก. หอมพั้งไป.
 ตะลอด [ตระ—] ตู ตะลอด.
 ตะลาการ [ตระ—] (มี. ส. ตู+อาการ)
 น. ผู้ทำตั้งตราหุ เป็น คำไทย ประสม
 ใช้เรียก ผู้ตัดสินคดี.
 ตะลาด [ตระ—] ตู ตะลาด.
 ตะเล็ด [ตระ—] ตู ตะเล็ด.
 ตะวัน [ตระ—] ตู ตะวัน.
 ตะเว็ด [ตระ—] น. รูปเทพารักษ์ซึ่ง
 เข็มไว้วันแทนละตาม กัด บมเป็นรูปหุ่น กัด
 ซึ่งประดิษฐานในกระถางระฆัง หรือ ศาลเทพา
 ร์กล้ออื่น ๆ. ใช้ว่า 'เจ็ด' หรือ 'เว็ด' ก็มี.
 ตะเวน [ตระ—] ตู ตะเวน. ตะเวน
 เวหา น. ทำละครทำหนึ่ง.
 ตะลัก [ตระ—] ว. งาม, เพราะพั้ง.
 ตะหัง [ตระ—] ว. สูง, สูงเด่น.
 ตะหนก [ตระ—] ตู ตะหนก.
 ตะหนัก [ตระ—] ว. แน่, ชัดเจน.
 ตะหน้า [ตระ—] ว. กระหน้า.
 ตะหนี [ตระ—] ว. เหนียว, เหนียวแน่น.
 ตะฮิล [ตระ—] ว. ห้วนไหว.
 ตะโฮม [ตระ—] พ. ก. กอด.
 ตรังค์ [ตระ—] ตู ตรังค์.

ตรังคินี [ตะ—] ส. น. แม่น้ำ. ตรังคินีนาถ ส. น. 'เจ้าแห่งแม่น้ำ' ก่อทะเล.

ตรีบ, ตรีบพั้ง [ตรีบ,—] ก. พั้ง, ส่วนนอก; เจียหุพั้ง. ตรีบเหตุ ก. พั้งเหตุ.

ตรียตรีงศ์ [ไตรตรีง] (ม. เดชดีศ: ส. ตรียสุตรีศต) ว. สามสิบสาม, เป็นจำนวนที่หมายเอาเพ็ญดาบวิวารแห่งพระอินทร์, เขาเลยใช้เรียกในชื่อที่อยู่ของเขาดานั้นคือ ทาวตังส์. ดู ดาวตังส์.

ตรีสี [ตรีต] ข. ก. พท. แฉ่ง (ใช้สำหรับเจ้านาย). ตรีสีรุ้ ก. ไร่แจ้ง.

ตรีสีตา [ตรีตสา] น. เป็นคำยกย่องเรียกเจ้าฟ้าฝ่ายใน.

ตรา [ตรา] น. เครื่องหมายที่ที่เป็นรูปต่างๆ สำหรับประทับเป็นสำคัญ: จ้า, ลังไว้, ขดไว้, ผูก. ตราของ น. หนังสือของที่ดินที่เจ้าพนักงานทำไว้. ตราขู น. เครื่องขังสิ่งของ. ตราแดง น. หนังสือคู่มือของผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินคล้ายโฉนด. ตราภูมิ น. หนังสือคู่มือสำหรับคุ้มส่วยสาอากรและกาบเกณฑ์ต่างๆ. ตราตั้ง ก. มัดสท, ผูกศพให้เป็นเปลาะๆ. ตราสิน น.

'เจ้าทรัพย์' คือ กำหนดทรัพย์ แจงความไว้เพื่อเป็นหลักฐาน.

ตรากัตรี [ตรากัตรี] ว. ทนทุกข์, ทนลำบาก.

ตราบ [ตราบ] น. ข้าง, ฟาก, ริม. ว. จนถึง, เท่า, ขวบ, เพียง, เมื่อ. ตราบไต่ ว. เมื่อไต่. ตราบเท่า ว. ตลอด, ตั้งแต่, ถึง. ตราบนั่น ว. เมื่อนั้น, เพียงนั้น.

ตรา [ตรา] ว. ทนอยู่, ฝืน, สู้.

ตรา [ตรา] ก. ตัดเช่น ตราหญ้า=ตัดหญ้า.

ตรี ๑ [ตรี] ก. คิด, ตรึกตรอง.

ตรี ๒ [ตรี] ส. แปลและใช้ประกอบหน้าศัพท์อย่างตรี ๑. ดู ตรี ๓.

ตรีวิ [ตรีวิ] น. เต่าใหญ่ชนิดหนึ่งอยู่ในน้ำ จัดทางวิชาหนึ่ง.

ตรี ๑ [ตรี] ข. น. ปลา.

ตรี ๒ [ตรี] น. เป็นศัพท์ตัดมาจากตรีศูล: ดู ตรีศูล ใน ตรี ๓. เรียกกะดุกกลมที่หัวขึง.

ตรี ๓ [ตรี] (ม. ตรี: ส. ตรี) ว. สาม: มักใช้นำหน้าคำประสม ใช้ตรีหรือแผลงเป็น ไตร ก็ได้ ตรีภูมิ (ส. ตรี+ภูมิ) น. ของเบ็ดร้อนสาม คือ ฝรั่งไทย, ค่ำดี, ขิงแห้ง. ตรีภาติ ส. น. กนทั้งสาม คือ อศีต,

ปัจจุบัน. อนาคต; หรือเวลาทั้งสามคือเช้า, กลางวัน, เย็น. **ตรีภาพิษ** น. พิชภาพสามอย่าง คือ กะชาย, รกจำ, รกกะเพรา. **ตรีภูมิต** ส. น. 'มีสามยอด' ชื่อภูเขา; บ้างว่าชื่อภูเขาในสิงหนทวีป, ซึ่งมีเมืองตั้งกาตั้งอยู่บนยอด. **ตรีเกสรมาศ** น. เกสรทองสามอย่าง คือ ผลมะตูมอ่อน, เปลือกฝิ่น, เกสรบัวหลวง. **ตรีโกณ** ส. น. 'มีมุมสาม' คือรูปสามเหลี่ยม. **ตรีโกณมิติ** น. วิชาที่คำนวณด้วยมุมทั้งสามที่เรียกว่า Trigonometry. **ตรีคณะ** ส. น. หน้าทั้งสาม คือ ธรรม, กาม, อรรถ. **ตรีภินสวาต** น. กลิ่นแก้สมสามอย่างผลรวมใหญ่, ผลจันทร์เทศ, กานพลู. **ตรีคัมภีร** ค. คัมภีร. **ตรีคุณ** ส. น. คุณทั้งสามคือ สัตตว (ความเป็นจริง), รัช (ความข่มใจ หรือความกำหนัด), ตมัส (ความมืดมน); วิธีกุณด้วย ๓, สามเทว. **ตรีจักร** (ม. ตรีจักร; ส. ตรีจักร) น. ผ้าสามผืนหมายความถึงผ้ากัณฐ, คืออันตราสก (สะบง), อดคราสก (จักร), และสังฆาฏี (ผ้าทาบ), แต่โดยมากใช้ว่าไตรจักรเรียกสั้นๆว่าไตร. **ตรีนิทไลภูมิ** น. ของแก่ถามคให้ขาดไปสามอย่าง คือ โกฎู้หน้าตา, สามอไทย, รงทอง. **ตรี**

ชระดิน น. ชื่อเมฆสีพิเภกในเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งมีตาชื่อเบญจกาย, แต่ในฉบับสันสกฤตพิเภกนี้มีเหลือชื่อ สรมา, ฤตาชื่อ มันทา. **ตรีชวาสังข์** น. ชื่อชาอย่างหนึ่ง. **ตรีชาติ** ส. น. วัตถุทั้งสาม คือ ดอกจันทร์, กะวาน, อบเชย. **ตรีญาณรตี** น. รสสำหรับรู้สามอย่าง คือ ใส่มาก, รกสะอาด, เกลาบระเพ็ด. **ตรีพิศ** ส. น. ๑๐ สามพัน, ๓×๑๐, สามสิบ; บุพทล อันมีจำนวน ๓×๑๐ (แต่สืบกล่าวเป็นจำนวนเต็มเสีย ที่จริง ๓×๑๐), เทวดา ๓๓ องค์ คือ อาทิตย์ ๑๒, วสุ ๘, รุทร ๑๑ และอิศวิน ๒; เมืองสวรรค์; ในคัมภีร์มลล อธิบายว่าคำ ดิพิศ แปลว่า ผู้มีชายผ้าสามชาย หมายถึงพวกเทวดาก็ได้, แปลว่า เทวดา ๓๓ องค์ก็ได้, เทวดา ๓๓ องค์นั้น ไม่แยกว่าใครเป็นใคร แต่บอกว่าเป็นบริวารพระอินทร์ทั้งสิ้น; เรียกไตรพิศ ก็ได้; ที่อยู่ของตรีพิศเหมือนกันว่า ดาวดึงส์. **ตรีทศปตี** ส. น. 'เจ้าแห่งตรีทศเทพ' คือพระอินทร์. **ตรีทศอาจารย์** ส. น. อาจารย์ของตรีทศเทพ คือพระพหูสบบตี (ผู้ทรงดาวพหูสบบตี). **ตรีทศาริษปตี** ส. น. พระศิวะ. **ตรีทศายุค** ส. น. 'อายุสวรรค์' คือราชา, รัช. **ตรีท**

ศาลีย์ ส. น. 'ที่อยู่ของเทวดา' คือสวรรค์.
 ดาวดึงส์ เขาพระสุเมรุ: 'ผู้มีสวรรค์' ๓ แห่งที่
 อาศัย' คือเทวดา. **ตรีทศานาร** ส. น.
 'อาหารทิพย์' ๓ อย่างคือ. **ตรีทศเนทร**,
ตรีทศเสศ, **ตรีทศเสศวี** ส. น. 'ผู้
 เป็นใหญ่แห่งเทวดา' คือ พระอินทร์. **ตรี
 ทิพย์** ส. น. สวรรค์ชั้นที่สามหรือชั้นวิเศษสุด,
 สวรรค์ทั้งปวง เรียกว่า ไตรทิพย์ ก็ได้. **ตรีทิพย์**
ยวีส น. ทิพย์รส ๓ อย่างคือ ไก่สุรกะตุก,
 เนอไม้, อมเชงไทย. **ตรีทิพนทร**, **ตรี
 ทิเพนทร** ส. น. พระอินทร์. **ตรีทิเพศ**
 ส. น. 'ผู้เป็นเจ้าของแห่งสวรรค์' คือ เทวดา
 ทั้งปวง. **ตรีทิเพศวี** ส. น. 'ผู้เป็นเจ้าของ
 แห่งสวรรค์' คือพระอินทร์. **ตรีทิวสา**
 น. ของแก้วมณีหรือแก้ว ๓ อย่างคือ เมล็ด
 โหระพา, ผลกระวาน, ผลราชดัด. **ตรีเทวี**
ตรีทินธา น. กลั่นสาม ๒ สาม (ศัพท์
 กลั่นกับเพชร์) คือ แก้ว, ทอง, รัต แห่ง
 มัชฌิม และภุมนาค. **ตรีไทย** (ส.
 ตรี + ไทย) น. ไทย ๓ อย่าง. ไทยใช้เป็นชื่อ
 อักษรใช้ ทลุม, เสมหะ, เลือด ประชุมกัน
 ๓ อย่าง ให้ไทยอยู่ให้หนักจนระคาย: ใช้ว่า
 ตรีหุคัมมี. **ตรีธาร** ส. น. 'ผู้มีกระแส

สาม' คือพระคงคา. **ตรีธารทิพย์** ของ
 ทิพย์ที่ตน ๓ อย่าง คือ จากไตรยถัน, รัต
 ราษพฤษย์, รัตมะขามเทศ. **ตรีนาภ**
 ส. น. 'ผู้มีสะดือดำโลกทั้งสามไว้' คือพระ
 วิษณุ. **ตรีเนตรี** ส. น. 'ผู้มีตา ๓ ตา'
 คือพระอินศวร. ไทยใช้ว่าพระอินทร์ก็มี. **ตรี
 บถ** ส. น. ที่ซึ่งทรง หิ้ง สามมาจกลกัณ,
 นางสามแห่ง. **ตรีบถ** ส. น. 'ผู้มี ๓ บถ'
 คือ พระยม ฯลฯ. **ตรีปริวรรต** ส. น.
 'มีเวียนสาม' คือ พระธรรมจักกัปปวัตตน
 สุต. **ตรีปฏิภ** ส. (ม. คิปฏิภ)
 น. 'ตะกร้าสาม' หมายความว่าพระธรรมคำ
 สั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีสามหมวด ๆ
 หนึ่งเรียกว่า ปฏิภหนึ่ง คือพระสูตร, พระวิ
 ญญ, พระอภิธรรม: ใช้ว่าไตรปฏิภก็ได้. **ตรี
 ปิตตผล** น. ผลแก่ดีสามอย่างคือเขมบล
 เทศ, ผักแพรวแดง, รัตกะเพรา. **ตรีปุระ**
 ส. น. เมืองอันมีตั้งด้วยบ่อน้ำสามชั้น
 (อันมหาสุร สร้างขึ้น ด้วยทอง, เงิน และ
 เหล็ก, ให้เป็นที่อยู่ของพวกอสูร, ซึ่งถูก
 พระศิวะเสกเสียด: ชื่อ ยักษ์ ที่ถูกพระศิวะ
 ประหารด้วยดาไฟ, ในรามเกียรติ์ เรียกว่า
 ตรีบุรม์. **ตรีปุรม** ส. น. สามชีวิต. **ตรี**

ผลชาติ น. ผลแก่ชาติ ๓ อย่างคือกะท้อ,
โพล, รากตะไคร้หอม. **ตรีผลสมุทรยาน**
น. ที่เกิดแห่งผล ๓ อย่าง คือ ผลมะตูม, ผล
ขอ, ผลผักชีลา. **ตรีผลา** (ส. ตรี+ผล)
น. ชื่อผลไม้ ๓ อย่าง ใหญ่, ประกอบขึ้นไว้ ใน
ตำรายาหมายเอาสมอไทย, สมอพิเภก, มะ
ขามก้อม. **ตรีพรหม** ส. น. ผู้มีเจ้าสาม
ทั้งพระพรหม (คือพระพรหม, พระวิฆณ,
และพระศิวะ). **ตรีพิฆจักร** น. จักรพิฆ ๓
อย่าง คือ กานพลู, ผักชีล้อม, ผลจันทร์เทศ.
ตรีเพชรสัมภุณ น. คุลมสมอเทศ
๓ อย่าง คือ วานหางกระเซ้, ปีกราชพฤกษ์,
รงทอง. **ตรีภพ** ส. (มี. ติภ) น. ภพ
สาม คือ กามภพ, รูปภพ, อรูปภพ: ตาม
ไสยศาสตร์ว่า สวรรค์, มนุษย์, เบาขาว
ไตรภพไว้. **ตรีภพนาถ** ส. น. ที่นั่ง
แห่งภพสาม, พระพุทธเจ้า, พระอินทร์:
แต่ไทยเราใช้ทั่วไปถึงผู้นั่งด้วย เข็ม กนกระษ
ก็มี. **ตรีภูษ** ส. ว. สามภูม. **ตรีภูมิ**,
ไตรภูมิ (มี. สภูมิ: ส. ตรีภูมิ) น.
พื้นสามให้คล้ายเดียวกับ สรีภพ. ดู **ตรี**
ภพ **ตรีภูมิ** ๐๓๖๕๖๖**ตรีภูษา** น. แผ่น
ดินสาม ให้คล้ายกับ สรีภพ. ดู **ตรีภพ**.
ตรีภูริ ส. น. ของมีเสตี ๓ อย่าง (มี

ตาล, ไม้ตั้ง, น้ำมันนอย). **ตรีภูฏ**
ส. น. 'มียอดสาม' ชื่อเขาตรีภูฏ. **ตรีภู**
รสี ส. ว. มีรูปสาม (รูปพระพรหม, พระ
วิฆณ, พระศิวะ). **ตรีรัศมี** ส. น. แก้วทั้ง
สาม (คือพระพุท, พระธรรม, พระสงฆ์).
ตรีเลข ส. น. มีสามรอย คือคอ. **ตรี**
โลก ส. (มี. ติโลก) น. โลกสาม
ให้คล้ายเดียวกับ สรีภพ. ดู สรีภพ: ไตร
โลกย์ นี้ให้. **ตรีโลกนาถ** ส. น. พระ
อินทร์, พระศิวะ. **ตรีโลกेश** ส. น. พระ
วิฆณ, พระลาหิคุย์. **ตรีโลกิน** ส. น.
'มีสามลา' คือพระศิวะ. **ตรีโลก** ส. น.
แม้ทั้งสาม (ทองแดง, ทองเหลือง, ทองหน้อ
ระฆัง). **ตรีโลกิ** ส. น. แม้ทั้งสาม
(ทอง, เงิน, ทองแดง). **ตรีวาตผล** น.
ผลแก่ลม ๓ อย่าง คือ ผลสะกั้น, รากผัก
โคข, ช่า. **ตรีศีลย์** ส. น. 'มีปลายสาม'
คือลูกศร. **ตรีศีล** ส. น. หินสามก้อน.
ตรีศีล ส. น. หลากสามง่ามเป็นศีลศร
ประจักษ์ดีพระอิศวร. **ตรีศีลีน** ส. น.
'พระผู้ทรงตรีศีล' พระอิศวร: และตรีศีลีน
ให้เรียกพระอมมา. **ตรีสมอ** น. สมอ ๓
อย่าง คือสมอไทย, สมอพิเภก, สมอเทศ.
ตรีสมุทรยาน น. สมุทรยาน ๓ อย่าง คือ

ตรี, เสมหะ, ลม. **ตรีสัตตกุลา** น. 'ตระกูลอันสามารถ ๓ อย่าง' คือ เขียนดำ, ผักชีลา, ขิงสด. **ตรีสัตย์** ส. น. ความจริง ๓ ประการ (คิดจริง, พุดจริง, ทำจริง). **ตรีสันนิบาตผล** น. ผลแก่สันนิบาต ๓ อย่าง ผลดีปัส, อกและเพลา, ราชพลีโยธะ. **ตรีสารี** (ส. ตรี+สาร) น. 'แก่น ๓ อย่าง' คือ เสมสสาร, เสมหะเส, เข้เหล็ก หรือ อัญมณีอย่างหนึ่ง รส ๓ อย่างเป็นคำแพทย์ใช้ในตำรายา ประสงค์เอาเจตมูลเพลิง, สวง้าน, ขี้พุด. **ตรีสินธุรส** น. รสมี ๓ อย่าง คือ รากมะตูม, เกือบขาม, น้ำเต้าถาวรศ. **ตรีสุคนธ์** น. กลิ่นหอม ๓ อย่าง คือ ใบกระวาน, อมชยเมศ, ราชพิมเสน. **ตรีชาติด้วย**. **ตรีสุรผล** น. 'ชายีผลกล้า ๓ อย่าง' คือ ลมุลมวัง, เกือบมี, เพพทาโร. **ตรีเสมอผล** น. ผลแก่เสมอท ๓ อย่าง คือ ผลขี้พุด, รากดีปัส, รากมะเดื่อ. **ตรีอมฤต** น. 'ของไม่ตาย ๓ อย่าง' คือ มกกล้วยดิบ, รากกะตอม, มะกอก. **ตรีอากาศผล** น. ผลแก่อากาศธาตุ ๓ อย่าง คือ ขิง, อกและพัสล 66 อมชยเมศ.

ตรีปวาย [ตรีปะ—] น. พิธีพราหมณ์ กระทำรับพระนารายณ์ ที่เราเรียกว่าพิธีแห่

พระนารายณ์ ซึ่งกระทำในวันมรมา ๑ ถึง ๒รม ๕ คำ เดือนนี้.

ตรีขัมปวาย [ตรีขัมปะ—] น. เป็นศัพท์พราหมณ์ใช้หมายถึงการว่า ให้พรหมณ์กระทำรับพระอิศวรที่กาเรียกว่า พิธีโลจิงซ์ ซึ่งกระทำในวันขึ้น ๑๑ ค่ำ คคมยมา ๕ คำ ตอมเขิน เดือนนี้.

ตรีกี [ตรีเก] (มี. ตมฺ; ส. ตระก) น. นึ่งน้ำข้าวพังก้อนเต้าใจ.

ตรีกลอง [ตรีกล—] น. ทก, มกกลัมทกลือ **ตริง** [ตริง] ก. ทำไม้ถ่อน. (ม. วัค)

ตริงสี [ตริงสี] (มี. รัส; ส. ตรีสี) น. สามสี

ตริง ๑ [ตริง] น. ไม้ตั้งลม, กระจ่าง, เรือนจำ นกไทย, หูก.

ตริง ๒ [ตริง] มี. ส. น. คัมภีร์. **ตริง**

ตริง [ตริง หรือ ตริง] ต. ตริง

ตริง [ตริง] ต. ตริง.

ตริง [ตริง หรือ ตริง] น. พระราชพิธีเมื่อเวลาสิ้นปี. มักมีตริงขึ้นเมื่อเวลาสิ้นปี. (คำนี้มาจะเป็น ตริง สันสกฤตแปลว่า คัดขาด เพราะเวลาอยู่ชั่ว สัมพัลลิม ชวคป สิ้นปี).

ตริง [ตริง] พ. ว. งาม.

ตริง [ตริง] น. เวลาสาม ๆ. เวลาที่แสงเงิน

แสงทองขึ้น.

ตฤณ [ตริณ] ส. (ม. ติน) น. หญ้า.

ตฤณเกตุ ส. น. ไม้ฝ. ตฤณ

โคธา ส. น. จิ้งจก. ตฤณชาติ

ส. น. หญ้าต่างๆ. ตฤณธวัช ส. น.

ดู ตฤณเกตุ. ตฤณเพตุกัมภ์ ส. น.

สันลาต. ตฤณมัย ส. ว. แล้วยังด้วย

หญ้า, ทั่วด้วยหญ้า. ตฤณเรไร ส. น.

'เจ้าแห่งหญ้า' คือ ต้นมะพร้าว. ตฤณ

สิงห์ ส. น. 'สิงห์โตหญ้า' คือ ขวาน.

ตฤณีย [ตริณียะ] ส. (ม. ตติย) ว. ที่สาม.

ตฤณียบุรุษ ส. น. ชายที่สาม ต้น

ข้อสรพนามพวกหนึ่ง ซึ่งใช้แทนชื่อผู้ที่

กล่าวถึง เช่น เขา มัน เป็นต้น.

ตฤท [ตริท] ส. ก. เจาะ, แทง.

ตฤป [ตริป] ส. (ม. ตป, ติป) ก. ล้อม.

ให้อม, ให้อิน, เลี้ยง. ตฤปตฤณ ก.

ให้อิน หญ้า.

ตฤปต์ [ตริป] ส. (ม. ติตต) ก. ล้อมแล้ว.

ให้ล้อมแล้ว.

ตฤษ [ตริษ] ส. น. ความกระหาย, ความอยาก.

ตฤษณา [ตริษณา] ๖๖๘ ตัณฑา.

ตฤ [ตริ] ข. น. ปลา. ใช้ ตริ ก็มี.

ตริ [ตริ] ม. น. พัน. ดู ตล๑ ด้วย.

ตริท [ตริท] น. คนคนอง, คนที่เล่น

ขันฯ. ตริทครที่เล่นให้จับขัน.

ตริป [ตริป] ก. เอาเข้าครอบงม. ว.

หกหลั่งมา, กลับย้อนหลัง. พึง. ตริป

ตะแลง ๖. สับปลับ. กลับกลอก,

กลับไปไปกลับมา.

ตริท [ตริท] น. เล่น. ทั่ว. หมดสิ้น

จนปลาย.

ตริ [ตริ] ๖. เหมือน, เช่น, ดู,

เช่น ตริยัคฆ์ = เหมือนยัคฆ์.

ตริ [ตริ] น. ภาษามะอัยย่งหนึ่งสำหรับ

ใส่ของใส่ปาก เบงตริใส่ของอื่น ๆ มีรูป

ต่าง ๆ กัน โดยมากมักใช้ในข้อมนมก.

ตริบันาก น. ข้อมนมวงจะมีดหนึ่ง.

ตริต [ตริต] น. หุ่นนมหรือชายของต่างๆ.

ตริ [ตริ] น. ย้อมเหล็ก, ฝังกลอง.

ตริ [ตริ] น. อัญชัญ.

ตริ [ตริ] ก. สอบด้วยลักษณะต่าง ๆ เช่น สัต,

ภรรยา, ลัง ฯลฯ เพื่อให้อรรถาธิบาย.

ตริ น. ภาชนะชนิดหนึ่งเมื่อกลิ้งก็เป้นมัน.

ตริ [ตริ] ๖. ตริแลง, ทั่ว, ทั่วไป.

ตริ [ตริ] ข. ตริแลง, ทั่ว, ทั่วไป.

ตริ [ตริ] ข. ตริแลง, ทั่ว, ทั่วไป.

ตริ [ตริ] ก. เอนขนโอบรัดเข้ามา

มางับหรือเชือกให้กลับกลับไปตามดอกร

ตวาด (ตะหวาด) ก. ตะคอก, ขู่ตีเมเสียง, คุกคาม ด้วย บถด เสียง, พุดเสียงดัง ด้วย ความโกรธ.

ตอ น. โคนไม้ที่ตัดต้นออกแล้ว, ท่อนไม้ที่หักจนหรือเกือบจะอยู่ในดิน หรือน้ำ.

ตอ น. เสาสั้นสำหรับใช้ค้ำ หรือ ขุนพื้น เรือน เป็นต้น บางแห่งใช้ว่า ตะม้อ.

ตอ ๑ น. ตมบกของพวกหนึ่งมีหลายชนิด มักมีเหล็กในที่ทิ่ม ต่อยเจ็บ บางชนิดก็ใช้กัดเรียกว่า ตะตอ.

ตอ ๒ น. ชะเรือชนิดหนึ่ง ที่นั่งต้องชัน ใช้ใบพายใบเดียว เรียกว่าเรือตอ. ว. เรียกสัตว์ที่นำไปปล่อยสัตว์ป่า เช่น ช้างตอ, ไก่ตอ, นกตอ: เรียกคำที่ใช้สำหรับเชื่อม คำอื่นให้ความติดกันว่า คำตอ คือคำที่พบพบและสันธาน. ก. เพิ่มให้ขยับออกไป. เพิ่มให้ยาวออกไป. เพิ่มให้มากขึ้น. ทำให้ติดกันเป็นอันเดียว, เช่น ต่อเวลาเองก็ไป. ต่อหนังสือ. ต่อเชือก: ขอลดราคาให้หน่อยลง เช่น ต่อราคา: ประงให้เป็นรูปชั้น เช่น ต่อเรือ. ต่อกง. ต่อโลง: ทำพยานโดยยอมลดเปรียบให้ เช่น ต่อรอง ฝ่ายใดเปรียบเรือกล่าวผู้เป็นต่อ ฝ่ายเสียเปรียบเรียกว่าผู้เป็นรอง: นำสัตว์เลี้ยงไปปล่อยสัตว์ป่า เช่น ต่อถน. ตอตั้ง ก. ประตั้งชน. ทำชน.

ตอเต็ม น. เครื่องเล่นการพนันอย่างหนึ่ง ทำเป็นรูปไม้ ๔ เหลี่ยมเล็ก ๆ มีจุดตั้งแต่ ๑ ถึง ๖. ตอไม้ตอแฉง ก.

ตอ วาตา ของเล็ก ๆ น้อย ๆ: เขียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่รู้จักจบ. ตอหนีไป ว. หิวข้างหน้า. ตอไป ว. ต่อจากเวลานี้หรือสิ่งนี้ไป. ข้างหน้า. หนีออกไป. ตอไปนี้ ว. ถัด

จากตน หรือเวลานี้ไป. ตอมา ว. ถัดจากเวลาก่อนมาถึงมีดือน. ตอล้อตอเถียง

ว. เล้าล้อเส้าเถียงไม่หยุดหย่อน. ตอว่า ก. ทักท้วง สิ่งที่มีผู้ทำไว้เกี่ยวข้องกับ.

ตอได้ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ค้ำยาไม้

ตอ ๓ น. จะเพาะ. ประชันหน้า. ประทะหน้า เช่น ต่อหน้า. ชนต่ออำนาจ. ทำร้ายต่อกัน: ใน

เช่น มา ต่อไปหน้า. ตอกรู ก. ประทะชนกัน. ตอถ้ำ ก. ประทะถ้ำผานไว้.

สู้รบชิงกันไว้. ตอตี ก. ตีประชันหน้าเข้าไป. ตอแย่ง ก. เก่งชิงกันไว้.

สู้รบชิงกันไว้. ตอสู้ ก. สู้กันจะเพาะหน้า. รบกัน. ตีรันกัน.

ตอ น. ชื่อโรคอย่างหนึ่ง เกิดขึ้นที่อกตามีพิษทำให้ปวดเจ็บ.

ตอก น. ไม้ไม้ที่หักบาง ๆ สำหรับตีลูกบด หรือ สานสิ่งต่าง ๆ. ก. ตอกทิ้งไป. ตอกเขี้ยวไป.

ต๋อิก น. ชื่อคลองเล็กๆ สำหรับเจาะจังหวะ
เรียบไว้ขณะตีหนังตัวต่างๆ ว่าป๋อต๋อิก.

ต๋อง น. ใบไม้, ภาชนะใช้เฉพาะเรียก
ใบกล้วยโดยมาก. ให้ชะนิตหนึ่ง โดยมาก
มักเล่ม ๖ คน เรียกให้ต๋อง. จำนวนให้ที่
เหยียดกัน ๓ ใบ เรียกว่าต๋องหนึ่ง.

ต๋อง ก. ตุง: เป็นกรวยหรือถ้วยของ
กรวยสำหรับหุ้ม เช่น ต๋องกิม, ต๋องนอน,
ต๋องสีดี่ ก. ลูกพ้องความ. ต๋องไก่
ก. ลูกไก่, ซอบ. ต๋องฟ้า ก. ลูกตา, นาคู.
ต๋องใหญ่ ก. ลูกห่านใหญ่. ต๋องฟ้า
ก. ลูกกล้วยตา, ลูกปืนจันทน์.

ต๋องต๋อย ว. ของช่อ, ไม่สมบูรณ์ (มัก
ใช้กับการแต่งตัว เช่น มุ่งผ้า).

ต๋องเตี น. ชื่อภาชนะของต๋อยอย่างหนึ่ง.

ต๋องเต็ก น. ชื่อไม้เถาใบเป็น ๒ แฉกใช้ทำยา.

ต๋องเต็ง, ต๋องเต็ง ว. แกวงไม่มา, ห้อย
อยู่คนเดียว.

ต๋องอยู่ น. ชื่อเมืองในประเทศมลายู.

ต๋อย ก. ขมิ้น, หัต, อยป่องงา.

ต๋อย น. ห้าง, ชุด, ฝอย, ระยะเวลา.
ก. มั่ง ๑๐๐๐๐/๑๐๐๐๐๐๐๐: ทำถึงไม่ให้
ออกมาก โดยวิธี เอาไม้คั่นแล้วเอาดิน
พอก: ทำส้วกให้หมดคนให้พ้น.

ต๋อย น. เมื่อตกกันขวางตามลำน้ำเพื่อตัดปลา.

ก. ถิ่นไว้, ถิ่นให้ไปตามที่ต๋องการ, รับรอง.

ต๋อยรับ ก. รับรอง, รับแขก.

ต๋อย ก. ต๋. กล่าวแก่คำถาม, หลบหลน.

ว. ขอบเข้าไป, ขอบเข้าไป, สอบเข้าไป
เช่น แก้มต๋อย. ต๋อยแทน ก. คำแก้
กัน, ทำหลนแทนผู้ทำก่อน, ให้ทดแทน
แก่ผู้ทำก่อน.

ต๋อยปัด อ. น. เครื่องกลิ้งพวกลูกกระเบ็ดที่
ปล่อยให้กลิ้งในน้ำ เพื่อให้ไปตุงหรือขลุ่ย
แล้วจะเบ็ดขึ้น: ชื่อเรือรบขนาดเล็กที่สร้าง
ขึ้นสำหรับเล่นไปปล่อยต๋อยปัด ระวังว่า
เรือต๋อยปัด.

ต๋อยม ก. ห้อยล้อม, มารวมกันอยู่ใกล้ๆ (มักใช้
สำหรับแมลงเล็ก ๆ เช่น แมลงวันปิ่นต้น)

ต๋อยม น. เม็ด ตุ่ม ที่ขึ้น ตาม ตัว, ฟอง ที่
หลุดจากน้ำ เรียกต๋อยมนี้. ต๋อยมโลหิต
น. เลือดคุดหูชึ่ง.

ต๋อยม ก. เสียงดังขึ้นของตกในน้ำ.

ต๋อย ก. ซก, ตี, ทุบ: ตัวแมลงเอาเหล็กใน
ที่มันมีเอา.

ต๋อยย ว. เตี้ย, เล็ก, น้อย.

ต๋อยๆ ว. หยอๆ, ตาม, ตามหลัง.

ต๋อยตั้ง น. ต้นไม้เล็ก ๆ ชนิดหนึ่ง มีกมี่

เม็ดเล็ก ๆ อย่างผักเสี้ยนให้ทายาพอกแผล.

ตั๋ยถ้วถ้ว น. นกชนิดหนึ่งขอมันอยู่ตามแผ่นดิน
เวลานอนเอาหลังลงทางซ้ายเอาหัวขึ้นข้างบน
(นอนหงาย) "ไม้เกาะต้นไม้".

ต๋อแปะ จ. ลาว. เป้า, รังนก.

ต๋อแปะถ้ว [—แปะถ้ว] จ. โลก, พุดไม้จิ้ง.
พุดพ้อยๆ.

ต๋อ น. ทา, ลาน, แตะ, กาวีหล่ เช่นตะเงิน=กา
วีหล่เงิน, ตะทอง=กบแปะทอง, ตะทองลว
=กาวีหล่ทองเป็นตวงๆ หรือตะกอมเข้ากัน.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. เครื่องสำหรับทอผ้า
ใช้ถักบั้งกะสวย แต่เป็นลอมบอก็มีทอถ้วถ้ว
อยู่ข้างใน.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. ชื่อหอยทะเล คล้าย
หอยนางรมแต่โตกว่า ชอบเกาะตามหลัก
เหมือน หอยแมลงภู่.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. ของเล่นชนิดหนึ่ง
สามตัวสำหรับเตะเล่น ปรกอย่างทำ
ด้วยหนังบักฟุ้งไม้กะ เค้าชื่อมอซอซอไม่มี
ด้ามขาว มู่ง ทำด้วยไม้ไม่มีด้าม; เครื่องตี
หรือปัดไม้ในกะตางขตอง และกะปี่ เพื่อ
กันเอาต้นไม้/03/2566

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. ชื่อหินมีถ้วอยู่ทั้ง
ภาชนะ, ถาดแร่ที่ หลอมแล้ว ถัดอยู่ตาม

กันไม้.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. ชื่อหญ้าชนิดหนึ่ง
ดอกคล้ายดอกกลีบสำหรับรองถ้วถ้วในถ้วถ้ว
ทำเป็นธนู.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. ภาชนะสานสำหรับหึ่ง
หรือใส่เศษกระดาษ หรือสิ่งของต่างๆ.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. แผ่นโลหะเงินทองที่
แผ่นแล้วมัน กลมๆ ใช้เป็นเครื่องประดับ
และใช้ถ้วถ้วเป็นเครื่องวาง.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] น. นกชนิดหนึ่งตัวใหญ่
และ สูงรูปคล้ายนกทะเล; ชื่อต้นไม้ชนิด
หนึ่งใช้ทำยาได้.

ต๋อถ้วถ้วต๋อถ้วถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว—ถ้วถ้ว] จ.
ขุ่มขาม, เระระระ.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] จ. มีกหิน, ถินไม้เปลือก
เห็นแก่หิน. ดู จะถ้วถ้ว ถ้วถ้ว.

ต๋อถ้วถ้ว [—ถ้วถ้ว] ดู ต๋อถ้วถ้ว.

ต๋อถ้วถ้ว ดู จะถ้วถ้ว.

ต๋อถ้วถ้ว น. ชื่อเครื่องทอผ้าสำหรับแยกเส้นด้าย
ขึ้นให้ขมลงเพื่อให้ ขดกับเส้นด้ายพุ่ง, เครื่อง
หนักด้วยเส้นด้าย. จ. หนุ่น, รุ่ง.

ต๋อถ้วถ้ว น. ชื่อเครื่องถ้วถ้วถ้วถ้วถ้วถ้วถ้วถ้ว.

ต๋อถ้วถ้ว น. ชื่อโถกลมชนิดหนึ่งมีถ้วถ้วถ้วถ้ว
หรือเป็นถ้วถ้วถ้วถ้วถ้ว ถ้วถ้วถ้ว.

ตะกั่ว น. แมง พวกหนึ่งมีลักษณะอ่อนละลายตัวง่ายมีหลายชนิดด้วยกันเช่นตะกั่วเกรียบ, ตะกั่วนม.

ตะก้าง น. เครื่องตักจะเข้ อย่างหนึ่งผูกเหยื่อล่อยไว้ในน้ำ.

ตะกาดิน น. ที่ดินซึ่งอยู่หลังหาดชายทะเลชั้นไป แต่มีน้ำเค็มซึมขึ้นไปถึงใต้.

ตะกาย ก. ปีน, คืบขวน.

ตะกาว น. ขอสสำหรับเกี่ยวเรือ.

ตะกุกตะกัก ว. ไม่เรียบร้อย, ขรุขระ.

ตะกุกย น. เงามือหรือเท้าหิ้งคืบหรือถ่าง.

ตะกุก น. ซ่อนไม้ อย่างหนึ่งถึงเป็นขี้ ๆ กล้ายไม้ตร ดอกกล้ายดอกกะทิม.

ตะกุก น. ทางลือเรือ. จะกุก จังกุก ก็เรียก

ตะเกียบตะกาย น. พยายามป่ายป็น ไป; ขนขวาย, พากเพียร.

ตะเกียบ น. เครื่องใช้สำหรับตามไฟมีรูปร่างต่างๆ แต่ส่วนประตที่แตกออกตามข้างหนึ่งผล.

ตะเกียบ น. ชื่อไม้สำหรับคืบอาหารกิน; ชื่อเสาคู่ที่รับเสาสูง ๆ เช่นเสาฟืม เสาหงส์ เป็นต้น.

ตะแกรง [—แกรง] น. เครื่องสานสำหรับร่อนสิ่งของหรือสำหรับร่อนกิ่งปลา เป็นต้น.

ตะโก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งต้นดำ ผลคล้ายมะผลกับแต่รูป กุข อย่างมะคูน มี ๒ อย่าง คือ

ตะโกบ้าน, ตะโกนา.

ตะโก น. ชื่อขนมอย่างหนึ่งมีหน้าคล้ายขนมถ้วย; ชื่อลมทะเลพัดจากตะวันตกเฉียงเหนือมาทางตะวันออกเฉียงใต้ มักมีใบพัดคู่, ลมพัดหลวง ก็เรียก.

ตะโกก น. ชื่อปลาเลี้ยงดูปลาลือปลาตะเพียนแต่หัวสั้นมีตัวกลมและยาวกว่า หัวก็ยาวกว่าและขนาดตามปกติใหญ่กว่าตะเพียน.

ตะโกน น. เรือลือยี่เสียดัง.

ตะโกรง [—โกรง] ก. ทะเขือทะยาน, ออากใต้.

ตะโกริ [—โกร] การใช้กรรโต.

ตะขบ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งต้นมีหนามผลกลมกล้าย ผลมะขาม บ๊อม รสเปรี้ยวๆ หวานๆ เจือฝาด. อีกชนิดหนึ่งไม่มีหนามในบางเป็นขน. ลูกเล็กรสหวาน เรียกว่าตะขบฝรั่ง.

ตะขบ น. ไม้ไผ่ที่ผ่า จึงปล้องเข่นไว้ตามยอดไม้สำหรับใส่กิ่งกวน และที่พวกพลูใช้สีกันเล่น; ชื่อคนชนิดหนึ่ง สีตัวดำ, ตุจะขาน ด้วย.

ตะขิดตะขวง ว. ตะขาบใจ, กะตกลใจ.

ตะแจ้ขบฟัน น. ชื่อไม้ที่ขบฟัน.

ตะเข็บ น. รอยเย็บที่สอดด้วยเข็ม.

ตะโขง น. ชื่อสัตว์น้ำอย่างหนึ่งในจำพวกจระเข้.

ตะกร้อ [—กร้อ] น. ไม้ไม้จะเตาหนึ่ง ต้น

สูงใหญ่ผลมีรสเปรี้ยวคล้ายมะไฟ.

ตะกรอง [-กรอง] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
กิ่งเป็นทวนม ใบคล้ายพุทรา แต่โตกว่า.

ตะกรันตะกรอ [-กรัน-กรอ] ก. สรรพ
ร้อนสลับหนาว.

ตะกริว [-กริว] น. ไรดงเก็บผลสมตะก
มีอากรจับปอด.

ตะกรูบ [-กรูบ] ก. จับโดยเร็ว.

ตะกรอก ก. ตวาด. ข. เสี่ยงลึง.

ตะกั้น น. เครื่องใช้ชนิดหนึ่ง ขึ้นด้วยดิน
คล้ายจาน สำหรับวางถ้วยจาน เมื่อเวลา
อบน้ำ หรือใส่ น้ำมัน ตามไฟ ต่างตะเกียง.

ตะกั่ว น. ชื่อแร่ชนิดหนึ่ง ผิดกว่าเป็นมัน
เป็นแร่หายหายให้ผูกลึงทอง.

ตะกาศ น. แม่ ลูกตูก เริง กราน ที่ เข้ม เหว.
แก้วตะกาศ ก็เรียก. ดูใน หน้า ๒๖.

ตะกุ่ม ว. เห็นไม่ชัด, เห็นเป็นเงาๆ.

ตะเครียว [-เครียว] น. ดึงที่มัดด้วยด้าย
หรือไหมเป็นตาไปรมี่หูตุ.

ตะเคียน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นใหญ่
ใบเรียวยาว ใช้เลี้ยงเป็นกระดาษ และจุดทำเรือ.

ตะเคียว (๓/03/๒๒๓๓) ที่ ลูกเต่า ฟัง ตะแคง
ไม่ลงหน้าเรียบ.

ตะแคง ก. เอียง. เอาข้างลง.

ตะไกร [-ไกร] น. พืชชนิดที่เกิดติดอยู่
ตามต้นไม้มีสีเขียว บางทีเกิดในน้ำ และ
ตามพื้นดิน หรือ กำแพงที่ชุ่มชื้น.

ตะไกร [-ไกร] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ขึ้น
เป็นกอ กลิ่นหอมใช้ประสม เครื่องแกง.

ตะไกรน้ำ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้าย
ตะไกรแต่ไม่มีกลิ่น. ตะไกรหางนาค
น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

ตะเภา น. เครื่องใช้สำหรับลากไม้มีล้อ ๔ ล้อ
ที่มี ๒ ล้อ เร็วกว่าล้อ.

ตะดิน ว. เตาะตะ. ต้อยๆ. นอกถาวร
เค็ด เช่น แก้วตะดิน.

ตะเตร็น, ตะเตรัน [-เตรัน, ตะ
เตรัน] ข. เสี่ยงข้างร้อง.

ตะนอย น. ชื่อ มดชนิดหนึ่ง ตัวแดงกันดำ
มีพิษต่อยปวด.

ตะนาว น. (มาจากตะนาวศรี) เป็นคำย่อเรียก
เมือง และ ชาวเมืองตะนาวศรี, ชื่อกระแจะ
เครื่องหอมชนิดหนึ่ง.

ตะนาวศรี [-สี] น. ชื่อเมือง ทวาย,
เรียกชื่อคนที่มาจากเมืองตะนาวศรี, บางที
เรียกแต่เพียงตะนาว.

ลุ่มน้ำต้น. สะพานที่ไว้.

ตะพาน, ตะพานน้ำ น. สะพานชนิดหนึ่ง
คล้ายลำ แต่ตัวแบนตามขาตะคลอง มี
ปริมณีสถออันยื่นออกโดยรอบเรียกว่าขัง ที่
เรียกกันโดยมาก ใ้ว่า ตะพานน้ำ หม้อ
น้ำ (ใช้ในราชสำนักว่า พระตะพาน).

ตะพาน น. เชือก ที่ร้อย จมูกวัว และ ความ
เร็ดกว่าสายตะพาน. ใช้ ตะพาน ถัด. ก.
แขวนมา, ห้อยมา. ตะพานแดง ก.
ตะพานยั้งแดง. ตะพานแดง.

ตะพาน ว. ตะบึงไป. ไม่หยุดหย่อน.
ตะพานตะพาน ว. ทั่วไป. เรือไป เช่น
น้ำตะพานไปโดยไม่มีหยุดหย่อน.

ตะพาน น. พวงกลมหรือวงล้อกลมๆ ให้เกี้ยว
หมุนได้ ข้าง และ มี ชื่อ สะพานชนิดหนึ่ง
คล้ายสีน้ำเงินอ่อนจัน ๆ เรียกว่า สีตะพาน.

ตะพาน น. เรือมหาโง่งอกลุ่มสงมา.
ตะพาน ก. ความให้หนีไป. ร้องให้ตกใจ
หนีไป. ไล่ส่งไป.

ตะพาน ว. พล่านไป. เงินไป.

ตะพาน น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งตัวแบนๆ
มีเกล็ดโต ๓๐3/2566

ตะพาน น. ส่วนอวัยวะเบื้องหลังตัวนั้นเอว
ลงไป.

ตะพาน ก. วิ่งโห่ๆไป. วิ่งโห่ๆเขกไป.

ตะพาน น. เครื่องมีพาดซี่ รูปหัวสอบ
ท้ายสอบ ซึ่งด้วยหนัง สองหน้ามีเท้ารอง ที่
ด้วยมือ.

ตะพาน น. ชื่อเรือที่ใช้เดินทะเลครั้งโบราณ
ชื่อไว้พวกหนึ่ง ตัวใหญ่อ้วน พันธุ์มาจากจีน
ช่วยออกชนิดหนึ่ง ลำใหญ่เนื้อเปราะ; ชื่อ
หนูชนิดหนึ่ง ขนปุกปุยไม่มีหาง; เรียกลม
ชนิดหนึ่งพัดมาจากทิศใต้ ไม่กลางฤดูร้อน.

ตะพาน กู ตะพาน ในคำ ต่อ.

ตะพาน น. มีพิษชนิดหนึ่งมีกลิ่นคาวน้ำมี;
ชื่อวิทยาศาสตร์หนึ่งให้ท้ายได้.

ตะพาน น. ชื่อเมืองหนึ่งในแหลมมลายู;
ที่ในสมัยศัพท์ ใ้บอกของบางอย่างมาจากเมือง
นั้น เช่น ส้มตะพาน.

ตะพานตั้งมา | — กวาง | น. ต้นไม้ชนิด
หนึ่งสีแก่เป็นขนลุกเขาคัน. หมอเขาคันเรียก.

ตะพานตั้งมา น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งไปเป็นขน
มีพิษ ถูกเขาทำให้ปวดและคัน.

ตะพาน น. ที่คุ้มขังนักโทษ หมายถึงเรือนจำ
กองลหุโทษ.

ตะล่อม ก. ทำให้กลมเข้า. ทำให้รวมเข้า.

ตะล่อมเข้า น. ยังสั้หรับ บรรจุเข้า
เปลือกเก็บไว้ แต่ขนาดเล็กกว่ายั้ง.

ตะละ ว. ดูจ, เหมือน, เช่น.

ตะลาน น. ชื่อมด ชนิดหนึ่ง ตัวแดง ๆ วิ่ง
พละ่านไม้ไคร้กัดไคร้.

ตะลึงปลิง [—ปลิง] น. ชื่อต้นไม้ชนิด
หนึ่ง ใบคล้ายใบมะขาม และลูกยาวคล้าย
มะคัง แต่มีเนื้อเฟื่องๆ รสเปรี้ยว.

ตะลิตะลาน ว. รีบร้อน, ตกหล่นให้เร็ว.
รีบด่วน.

ตะลิ่ง ก. ตกใจแล้วงันอยู่, จังจัง.

ตะลุง น. เสอประโคน, เสอสำหรับผูกขี้:
การ มหรสพ อย่างหนึ่งใช้หนัง สัตว์ เป็น รูป
ภาพเล็กๆ เรียกว่า หนังตะลุง.

ตะลุ่ม น. ภาชนะ มี เเชิง สำหรับใส่ ของ แขน
ลาดหรือพาน.

ตะลุ่มบอน [—บอน] ก. รมบึงตัว
ประจัญบานกันด้วยอาวุธสั้น.

ตะลุ่มพุกี น. ไม้ท่อนกลมมีด้ามสำหรับ
ตีน้ำ และให้ทุบผ้าให้เรียบ.

ตะลวย ว. ไม้ละ, ไม้เลือก, ไม้รังหรือ,
ตะบึงไป, ตะไป.

ตะเลง น. มอญ.

ตะแลงแกง 6/๑๑/25 สำหรับนำนักโทษ.

ตะไล น. ชื่อดอกไม้ไฟชนิดหนึ่งมีดอกไม้วง
กลม ชื่อด้วยเล็ก ๆ ชนิดหนึ่ง สำหรับใส่

ขนมแล้วมี เรียบขนมด้วยชื่อต่างๆ เช่น
ขนมกล้วย, ขนมกล้วยหน้าวัว ฯลฯ แต่ชนิด
ที่มีหนังกะทิเรียกขนมกล้วยตะไล.

ตะวิน น. ดวงอาทิตย์.

ตะวาจ น. ชื่อหญ้า ชนิดหนึ่งคล้าย ต้นขม
ขึ้นตามทุ่งนา.

ตะเวน น. เพื่อดูตรวจตรา. ว. พาไปประจํา
ไว้ว่า ตะเวน หรือ ทะเวน ก็มี.

ตะหมั่งรีต [—หมั่ง—] ญ. ว. เป็นโพธิ์.

ตะหลิง [—หลิง] น. เครื่องพลาสติก
มี ๒ อัน.

ตะแหมะแขวะ [—แหมะ—] ใช้ประกอบ
คำว่า เคยให้ว่า เคยมาก.

ตึก น. ส่วนเบื้องบนขาที่หนึ่งขัดสมาธิ. ก.
เอาภาชนะ ซ้อนสิ่งของขึ้นจากที่เดิม เช่น ตัก
เข้า ตักเกะ ฯลฯ ตึกบาตร ก. เอา
ทัพพี ตักเข้า ใส่บาตร พระ, เอาของใส่
บาตรพระ.

ตึกก [ตักกะ] มี. ดู ตระก และ ตักกร.

ตึกกสิลา [ตักกะ—] มี. (ส. ตกมศลา)
น. ชื่อเมืองโบราณเมืองหนึ่งในอินเดีย ใน
มณฑลปัญจาบ.

ตึกเตียน ดู เตียน.

ตึกแตน [ตักกะ—] น. แมลงจำพวกหนึ่ง

ขยวระโศคได้ไกลมีปีกบินได้.

ตีกร [ตัก] ส. (ม. ตก) น. นมที่
เป็น กากเหลือจากทำนมแล้ว. โขยใช้ว่า
เปรี้ยว, น้ำมันนม. ตีกรบีณฑี ส.
น. เขื่อนนมข้น. ตีกรสาร ส. น. นม
ที่ทำใหม่.

ตีขยก [-สก] ตู ตักขยก.

ตีขยณ [-ชนะย] ตู ตักขยณ.

ตีขยณ [-ชนะน] ตู ตักขยณ.

ตีขยณ [-จก] ตู ตักขยณ.

ตีขยณ [-ชนะน] ตู ตักขยณ.

ตีง น. ขางไม้ที่ประสมกับสิ่งอื่น แล้วเคียว
จนกาบียว สำหรับตีคนก. อ. เคียงตัว เคียง
ของหนัก ๆ ตกหลังที่ฝนตกตม.

ตีง น. ไตรัสที่เหลือมีเล็ก ๆ สำหรับรองหัว
หรือนั่ง.

ตีง น. เรียกของที่วางซ้อนกันมาก ๆ ว่าตีงหนึ่ง
สองตีง. เรียกของที่ทานเป็นเพลงสั้น ๆ อย่าง
เช่น เข้าพอง, ยาลุย ว่าตีงหนึ่ง สองตีง. ก.
วาง, วางไว้ให้ยู่ด้วยเชิง, ทรง, ดำรง, ชูไว้,
สร้างใหม่ขึ้น, ให้เป็นขึ้น. บ. แต่, ขึ้นไป,
จากไป เช่นนอเรียตองง. ตีงไป น.
สอนอื่น (สำหรับเด็กเล็ก ๆ). ตีงใจ ก.
จงใจ, คิดจะทำ. ทำโดยเจตนา ตีงตีง

ก. เริ่มทำ, ขนต้น. ตีงไม้ น. จำเดิม,
แรก, ต้นเดิม.

ตีงเกีย น. แวนแคว้นญวนเหนือ.

ตีงเม น. น้ำตาลหรือน้ำอ้อยที่เคี่ยวให้เหนียว
(หมายความว่าเหนียว).

ตีงวาย ข. ก. ให้, ถวาย (แสดงมาจาค
ถวาย, ตู ถวาย ด้วย).

ตีงโอ้ จ. น. สักขะชนิดหนึ่ง คล้ายผักกาด
ชนิดใหม่ ๆ แต่ใบเล็กหนามที่กลั่นหอม.

ตีงซูล [ตันตุลละ] ม. ส. น. เข้าสาร.

ตีงเหา ม. (ส. ตฤณณา) น. ความ
ปรารถนา, ความตั้งน. ความอยาก,
ความสนใจ.

ตีตี ก. บั่น, วอน, ขอน, ทวงให้ขาด. ตีตี
ใจ ก. พัดตาซ้าย, เบื้องใจ. ตีตีวาง ก.
ทำให้หมดทางที่ควรจับข้าม กับท้าว ทำให้มี
ทางชน, อดทาง. ตีตีพ้อ ก. พุดตัด
ญาติขาดนับถือ, ต่ยว่าอดว่าตีตีความนับถือ.
ตีตีตี น. ก. พุดจ้ชาก, ขี้ขาดให้แก่ใจพ้
ใจเสีย.

ตีตีย ส. น. ความเป็นอย่างนั้น, ความจริง.
ว. เป็นอย่างนั้นจริง.

ตีตี ว. ไม่ถลวง, ไม่ทะเลลลอค. ตีตี
บัญญัติ ก. ทมดความรู้, คิดอะไรไม่ออก

ต้นอกตันใจ ก. แน่นในอกในใจ,
คิดอะไรไม่ออก.

ต้นตระกูล [-ตระกูล] ตู คนตรู.

ต้นติ มี. ส. น. แบบแผนนะ เชือก, เส้น
ด้าย, สายเชือก. ต้นที่รักษา น. รักษา
มีแบบแผน.

ต้นหอม [-หอม] พ. น. ดอกพิกุล.

ต้นเหิม ก. รุ่มรัง, บั่นเหิมใจ.

ทับ น. อวัยวะภายในของคนและสัตว์สำหรับ
กลั่นน้ำดี: ไม่สำหรับขับปัสสาวะ: เป็นคำใช้
เรียกชื่อของสิ่งผูกเรียงกันเข้าเป็นแผ่นๆ เช่น
ทับจาก ตับพสุและของที่เรียงกันเป็นแนวๆ
ก็เรียกว่าทับ เช่น ตับ ปั้น ลูก ปั้นสองตับเป็น
ต้น. ตับเต้า น. ชื่อผักชนิดหนึ่งสลอย
อยู่ในน้ำใบกลม ๆ ไข่เป็นสีก. ชื่อเห็ด
ชนิดหนึ่ง. ตับเป็ด น. ชื่อหิน
ชนิดหนึ่งสลับเนื้อแข็ง, เรียกสีแดงคล้ำ
คือ แดงเจือดำเป็นสีตับเป็ด. ตับเห็ดก
น. ตับอ่อนเครื่องในหมู.

ตัว น. ร่างกาย, เป็นคำใช้เรียกคนสัตว์และ
สิ่งของบางอย่าง เช่น สุนัข ๕ ตัว, ตาปู
๓ ตัว. ตัวละคร ๖๖ ตัวหนังสือ มีต้น:
มักใช้นำหน้าคำประสม แปลว่า ผู้. ตัว
กลั่น น. ผู้ที่เลือกสรรแล้ว. ตัวการ

น. ผู้ที่ลงมือทำการ (ทางชั่ว). ตัวเก็ง น.
ตัวที่มุ่งหมายไว้จะเพาะ, ตัวที่มีน้ำหนักมาก
กว่าตัวอื่น. ตัวตั้ง น. ผู้มีชั้นหลัก,
ผู้รับผิด ชอบ: จำนวน เลข ที่ตั้งไว้ สำหรับ
บอก ลบหรือคูณกัน. ตัวผู้ น. เพศ
ชาย (สำหรับเรียกสัตว์). ตัวเมีย น.
เพศหญิงสำหรับเรียกสัตว์. ตัวไม้ น.
ไม้ ที่ตั้งไว้ สำหรับทำ สิ่งต่างๆ บิดรอก
เรือน มีต้น.

ตัว จ. น. ใบสำคัญ สำหรับ อนุญาต ให้
เข้าอยู่ในที่ต่าง ๆ ได้ เช่น โรงละครมหร
สการโดยสารเรือนและคนเป็นต้น, ทำเป็นแผ่น
กระดาษเล็กๆ ใช้แทนใบอนุญาต.

ตัวไฟ น. ทรัพย์สินหรือสิ่ง, เจ้าของมหรสพ.

ตา ๑ น. พ่อของแม่: ใช้กับคำนำหน้าชื่อ
คนแก่ว่า ตานั่น, ตานี้. ตาหวัด น.
พ่อของตา.

ตา ๒ น. อวัยวะส่วนหนึ่งของคนและสัตว์
สำหรับดูสิ่งของ: ส่วนหนึ่งของต้นไม้
สำหรับมัดกิ่ง: ช่องที่ถักหรือสาน เช่น
ตาข่ายแห, ตาตะแกรง ฯลฯ ที่ระหว่ง
เส้น ซึ่ง สาก ผ่าน กันเป็นช่องๆ เรียกว่าตา
ควาว, เมตวัน, ทาง, พ. เช่น ตาน = ควาว.
ตาปีนตาเขยติ น. ตาของกบและของ

เจ็ดค. ว. นี้อาการคล้ายตาคน ใช้เปรียบ
 เจ็ดที่หึงคับ ๆ ลุก ๆ ตาโก้ง น. ตาของกิ้ง.
 ว. มีสีเหมือนตาของกิ้ง คือ สีม่วงแก่.
 ตาโก้ง น. ชื่อไม้ชะมิดหนึ่งทีหือเป็นตา
 โด ๆ เรียกฝ้าตาโก้ง. ตาไก่ น. ตา
 ของไก่: ชื่อเครื่องหมายชะมิดหนึ่ง มีรูป
 คล้ายตาไก่ ดังนี้ * ใช้หรับขยิมข้มข้ม
 บรรพาค. ตาข่าย น. ข่องของข่ายที่
 ลักสัตว์. เมื่อกวาดหรือดักที่ลักเป็นตา ๆ
 อย่างข่อย ใช้ว่า กวาดตาข่าย ฯลฯ. ตา
 ขาว น. ขอมของตาตัว. ว. ขี้สาค,
 กสิ้ว. ตาแปง ก. ไม้ร่วงง่าย. ไม้
 ละพริ้วง่าย. ตาข้าง น. ตาไม้หลัง
 เช่น คนตายไม้หลังตา. ตาขึง น.
 เครื่องซึ่งมีลูกตมเลื่อนนัยไว้. หาทหรือระยะ
 หักไว้ในคันขึง. ตาขึง น. ชื่อคัน
 มละก่าชนิดกลมเล็กใหญ่. ตาขึง น.
 ชื่อปลาชนิดหนึ่ง คล้ายปลาฉลาม. ตา
 ต้าแปง น. ชื่อหินชนิดหนึ่ง ใช้
 ทำยา. ตาตุ่ม น. กะดุกที่ขยิมข้มกลม
 มีข้อเท่าทง ๒ ข้าง: ชื่อคันไม้ชนิดหนึ่ง
 ยางมีขยิมข้ม ๒๕๖๖ ตาตึง (เจ. เต็ง)
 น. ตชง. ตาทัพ น. ทางที่กองทัพเดิน
 ซึ่งเปรียบตัวองคหรือแถมหมากรุก. ตา

น้ำ น. ทางน้ำที่เดินได้ดิน. ตาปี ว.
 ตลอดปี. ตาปีตาชาติ ว. เสมอไป.
 เรื่อยไป. ตาปู น. ตาของปู: เครื่อง
 ครึงด้วยเหล็ก ฯลฯ ปลายแหลมใช้ตอกครึง
 ให้ของแน่น. ตาโป่ง น. ตาหมากรุก
 ที่เดินหมกมุ่นข้ามตาไป. ตาตม น.
 ตาของมด: รุกเล็ก ๆ ที่เข้ามออกได้ เช่น
 รุกตามกันหม้อ เป็นต้น. ตาราง น.
 ระหว่างที่ตีบรรพาคเป็นช่อง ๆ อย่างขยิม:
 ใช้เป็นลำนำหน้าตีมาตรวจวัด เป็นคำประสม
 หมายควมว่าสี่เหลี่ยมจตุรัส เช่น ตาราง
 หมายควมว่า วสี่เหลี่ยมจตุรัส เป็นต้น.
 ตารางเหลี่ยม น. ชื่อมาตรวจวัดลภาค
 ลือ พินที่กำหนดเป็นรูป ๔ เหลี่ยม จตุรัส
 เต็ม ๔ เมตร ตารางเหลี่ยม ยี่พ้ากับลภาค
 กว้าง ๑ เมตร ยาว ๑ เมตร. ตารวง น.
 แถวซึ่งตั้งเป็น ๕ แถว หรือ ๕ แถวขยมนกัน
 เช่น แถวกระยงนแก่ เป็นต้น. ตา
 เม็ดตึง น. ตาเล็ก ๆ เท่าเม็ดตึง.
 ตาสมุทร น. ลวอฝ้าเป็นตาสี่เหลี่ยม
 เล็ก ๆ คล้ายตาสมุทร. ตาหนู น. ชื่อ
 ต้นมะก่าชะมิดเม็ดเล็ก ตาหมากรุก
 น. ตาของหมากรุก: ลวอฝ้าเป็นตา ๔ เหลี่ยม
 โด ๆ คล้ายตาหมากรุก. ตาหลัง น.

ฝั่งแม่น้ำ. โดยปกติใช้ว่า ตลิ่ง.

ตาบ ก. แฉ่รับ. ฝั่ง. ตระ เช่น เดิรตาบฝน= เดิรตำฝน. ว. ห้าง. แบบออก เช่น คววยเขา ดาก คือ ปลายเขาไม่รวมเข้าหากัน; ที่ฝั่ง แมดตจนแห่ง เช่น เข้าตาบ. ตาบดิน ก. นอนแผ่. เปิดตัวให้ลูกอม.

ต่าง ๑ น. เครื่องสำหรับบรรจุทุกสิ่งของ ซึ่ง หย่อนบนหลังวัว และหลังลา เป็นต้น.

ต่าง ๒ ส. เป็นคำแทนชื่อนามหลายคำรวมกัน เช่น ต่างที่กัน. ว. เป็นคำแต่งชื่อให้รู้ว่า มีหลายอย่างแปลกๆ กัน เช่น ต่างคน, ต่าง ษะนิต เป็นต้น; แทน, เหมือน เช่น ว่าต่าง, แก่ต่าง ฯลฯ. ต่างๆ ว. หลายอย่าง ซึ่ง ผิดกัน. ต่างว่า สัน. เหมือนว่า. หวทว่า. ต่างหาก ว. อีกส่วนหนึ่ง, อีกคนคนหนึ่ง.

ตาบ น. ฝ้ายชนิดหนึ่ง ทอด้วยไหมควบกับเงิน หรือทองแดงที่ทำเป็นแผ่นบางๆ; ที่มาดก.

ตาน น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง มักเป็น แก่เด็ก ๆ; ชื่อต้นไม้พวกหนึ่ง ใช้เป็นเครื่องยา มีหลาย ษะนิต เช่น ตานเสียน ตานหม่อน ฯลฯ. ตาน

ชะโมย น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ที่เด็ก ๆ เป็น มีอาการผอมแห้งหงว่ะ; ชื่อต้นไม้ ษะนิตหนึ่ง. ตานดำ น. ชื่อต้นไม้ชนิด หนึ่ง ต้นสีดำ คล้ายต้นตะโกนา ใช้ทำยาได้.

ตานเสียน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้น เป็นเสียนใช้ทำยา. ตานหม่อน น. ต้นไม้เถาชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา และใช้อ้างที่ เปลือกทำดั่ง.

ตาน ว. ชาติทางนอก (นอกคววยเวลลไถน).

ตาน ก. รั้วไว้, ใต้ไว้. ตานทาน ก. หักทาน, หักบ้าน, ต่อสู้.

ตาน น. ชื่อเขกหรือขี้เมืองปัตตานี; ชื่อถั่วโอ ษะนิตหนึ่งมีเมล็ดมาก; ชื่อไม้มีษะนิตหนึ่ง ขึ้นๆ ใช้ใส่ผม.

ตาบ น. เครื่องประดับคอ หรือ อก เป็นแผ่น.

ตาบทิศ น. ตาบที่ติดกับสังฆวาฬอยู่ที่ สะเฒ้วและข้างหลัง.

ตาฝั่ง น. ตลิ่ง, ฝั่งแม่น้ำ.

ตาม ก. ไปด้วย, เรียกตัวมา. ว. ไปข้างหลัง, เป็นไปโดยลำดับ, ควบแก่. ตามใจ

ก. ปล่อยให้ทำตามความพอใจ, แล้วแต่ใจ.

ตามี ว. แล้วแต่จะเป็นไป, จะเป็นไป อย่างไรก็ตาม. ตามมี ว. สมควรแก่

ที่มีอยู่. ตามมีตามเกิด ว. ควรแก่ กำลัง, ไม่ทำให้เกินกว่าที่มีอยู่.

ตามพะ ดู ตามพะ.

ตาย ก. สิ้นใจ, ไม่เป็นอยู่ที่ใด. ไม่ไหว ดั่ง เช่น มีอตาย, ตีนตาย, ยันที่

อยู่อย่างเดียว เช่น ไปถ้ว้ตาย, แห่ง, ไม้
 ชนมมาก เช่น ไม้ตาย. **ตายขุย** ก.
 ออกลูกแล้วตาย (สำหรับไม้ไฟ). **ตาย**
โคม ว. พักไม้เป็น (สำหรับใช้).
ตายใจ ก. วางใจ, เชื่ออย่างไม่สงสัย.
ตายซาก ก. ตายทิ้งร้างแห่งอยู่ (สำหรับ
 สัตว์บางอย่าง เช่น คางคก แมงมุม ฯลฯ).
ตายตื่น ก. จุดไฟไม่ติด (สำหรับคอก
 ไม้ไฟ). **ตายตัว** ว. อยู่ที. **ตายทั้ง**
กรรม ว. ตายพร้อมกับลูกในท้อง. **ตาย**
ฝอย ว. แห่งตายไปเพราะแล้ง (สำหรับ
 เข้างล้า). **ตายพราย** ก. ตายเสียแต่ยังไม่
 ออกผล (สำหรับต้นไม้บางชนิด เช่น
 กกล้วยตานี, ฝรั่ง ฯลฯ). **ตายห้า** ก.
 ตายด้วยโรคสงมาก. **ตายโหง** ก. ตาย
 วิต ธรรมดา เช่น อยู่น้ำตาย อกหน้าตาย
 ไม้โตเต็ม.

คำย น. เขาเขื่อน.

คาราไต จ. น. ดอกบัว.

คาล ม. ลี. น. ต้นไทรนต ออกดอก
 เป็นวง ทั้งวงกลก็มีไม้หวาน ร่องอามา
 เคียว เป็น ไม้คาล 2566ผล เป็น ทะยาบ คล้าย
 มะพร้าว (ลี. แปลว่า ลูกกุญแจ, ลูกคาล

กลอนประตุก็ได้ คุดาพ, และ คาล๑).

คาลบ้ตร ลี. น. พัดใบคาลสำหรับ
 พระใช้. **คาลบ้ตรญา** น. ชื่อต้นไม้
 ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบกระทู แต่ใหญ่ ขนาด
 ใบต้นกระดาก ใช้ทำยา.

คาลู ม. ลี. น. เพดานในปาก. และ ดู คาลู.

คาลูช [คาลุชะ] ม. (คาลู + ช (เกิด =
 คาลูช) น. ส่วนหนึ่งของเกิดจากเพดานในปาก,
 ใต้แก้มพยัญชนะวรรค จ และ ตัว ย ห.

คาว น. คาว, เบ็ดขาว; ชื่อต้นไม้ชนิด
 หนึ่งผลมีมีทะเลยคล้ายเต้าร้าง ใบเป็นทาง
 คล้ายมะพร้าว แต่ละเอียดกว่า.

คาว ม. (ลี. คาล) น. ลูกกุญแจ, กลอน
 ประตุ, ลูกคาล, ลูกคาล๑ คัวย.

คำ ก. ไซต, ห้ม, แหวง.

คำ ว. ไม้สูง, เตี้ย. **คำใจ** ก. น้อยใจ,
 เสียใจ. **คำขี้** ว. เถรทรม. **คำตน**
 ก. ถ่อมตน.

คำนาน น. เรื่องแสดงลิจการอันมีมาแล้วแต่
 ปรางค์. **เรื่องยาวของวัด** ที่มีมานาน.

คำเนิน ว. ห้ามมาก, ห้ามจนสุด เช่น
 กล้ายคำเนิน.

คำยปล น. ถิ่น, หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ๆ.

คำปลูก อ. เสียงของตกลงจากที่สูง.

คำผาง อ. เสียงดังของวัตถุที่ตกลง หรือ
กระทบกัน, หรือเสียงประหาร.

คำพรวด [—พรวด] อ. เสียงของตกลงไป
ในสระ.

คำใบ้ น. คนไม่มี ๒ ขะมัด ขะมัดหนึ่งรวมใบ
จัก ๆ มีขน ขนใบจักนั้น เรียกว่าคำใบ้ด้วย.
อีกชนิดหนึ่งรวมใบจัก ใบมีขนและใบ
จักนั้น เรียกคำใบ้ตัวผู้ เรียกหมอนที่หักกว
ล่องคอกว่า หมอนคำใบ้ หรือ แพทย์ผู้
ครอง. คำใบ้แม่มี น. คำใบ้ที่แม่มี
เมื่อมันเจ็บไข้ คือ คำใบ้ตัวผู้.

คำบริวาร [—บริวาร] น. ผู้มีหน้าที่บริวาร
และรักษาความสงบ. คำบริวารนครบาล
น. เจ้าหน้าที่บริวารและระงับเหตุการณ์ทาง
อาชญาภายใน กรุงเทพฯ. คำบริวารนิคม
น. เจ้าหน้าที่บริวารและ ระงับเหตุการณ์ทาง
อาชญาภายนอก กรุงเทพฯ. คำบริวารรถไฟ
น. เจ้าหน้าที่บริวารและ ระงับเหตุการณ์ทาง
อาชญาในพระบรมมหาราชวัง.

คำรับ [—รับ] น. 'เป็นที่รับฟัง' คือ คำรับ.

คำรับ น. แบบแผนหรือตัววิชาต่าง ๆ.

คำฤกษ์ [—ฤกษ์] ดู ฤกษ์.

คำสั่ง น. ไม้เท้าชนิดหนึ่ง: มาตราเงิน

จำนวน ๔ บาท.

คำหน้า [—หน้า] น. เรือนหรือ ตึก ของ
เจ้านาย.

คำหนี [—หนี] น. รอยซึ่งมีเครื่องหมาย
ในกายตัว และสิ่งของ, รอยเสียด, ก.
คดีอื่น.

คำให้ระ [—ให้ระ] น. เกษ, เมล็ดงา ใช้พูด
สำหรับตั้งใจหรือวางใจ.

คำแหง [—แหง] น. ที่, ท้อง.

คำตี ก. พูดแนะนำให้รู้ว่าผิด, พูดไว้ดี, ทักท้วง
คดีนี้ ก. นินทา, ว่าร้ายต่าง ๆ. คำตีเย็น
ก. ชลโทษซึ่งพูด, กล่าวไว้ดี.

คำเกาะ มี. น. หมวดสาม คือ ที่รวมวัด
อยู่ใกล้สาม ๆ.

คำกาแล้ง [—กาแล้ง] ก. น. เรือนแก้ว.

คำดิง ก. เมล็ดอง, โหระ, เมล็ดคำด้าย.

คำตั้ง น. เนื้อหรือ ผัง ของ ฟังออก ออกมาเป็น
แผ่นน้อย ๆ.

คำตั้ง ๆ อ. เสียงน้ำเขล: เสียงร้อง เรียก
ลูกสุนัข.

คำตั้ง [—สะ] มี. ก. สามสิบ.

คำดิน [ดินะ หรือ ดิน] มี. (ส. ๓๑๗) น. หญ้า.

คำดีดี ก. ซ่องอยู่, เกาะอยู่, แนนอยู่: จุด,
จุด เช่น ดีดีไฟ, ไฟดีดี: ใกล้เคียง: ใกล้เคียง:

เช่นอยู่ติดกัน, ติดจะบ้า; ขึ้นจนอดมาก

เช่นติดเงิน; พังอยู่, เป็นหนี้อยู่ เช่นติดเงิน.

ติดติด [ติดติดะ] น. น. รสขม.

ติดติร [ติดติระ] น. ส. น. นกกระทา.

ติดถึ ดู คัดถึ.

ติดถึ ดู คัดถึ.

ตีปา ส. ก. ตบ.

ตีปาตะ ควรใช้ ตีปาตะ.

ตีมิ น. ส. น. ชื่อปลาใหญ่ชนิดหนึ่ง.

ตีมิงคิละ ดู ติมิ.

ตีร [ตีระ] น. (ส. ตีระ) น. คี.

ตีรัจฉาน ดู ตีรัจฉาน.

ตีล [ตีละ] น. ส. น. ขั้วรถ, เมล็ดอง

(พวกพรหมณ์เห็นกันว่าเมล็ดอง เมล็ดเหลื่อ

พระเวทย์). ตีลวิสี น. ส. น. ขั้วรถ.

ตีลล [ตีลล] น. ส. น. ขั้วรถไม้; เครื่อง

หมาย ที่เริ่มหน้าผากของพวกพรหมณ์เป็น

เครื่องหมายนิกาย. โยธราใช้โยธราว่า

ขอด, เลิศ เช่นตีลลโลก = ขอดโลก.

ตี น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งมีตาบป่าสูง ๆ ใบรีวย

เล็ก ใบอ่อน กินได้; ไม้เล็ก ๆ ใช้สำหรับ

เป็นคะแนน 6/03:25ตึง, แทน: จัต.

ตี ก. โยบ, รัน, รมะ; ทำให้มด เช่น ตีความ:

ทำเส้นตรง เช่นตี พรทัด: กต. ประทับ

เช่นตีพิมพ์ตีตรา; ทำให้ติดต่อกัน เช่นตี

เกลียวเชือก; กำหนด เช่นตีราคา; เทียบ

เช่นตีปลา ตีเสมอ; ยังแปลต่างจากไม้ ตี

อีก แล้วแต่กรรม ประกอบข้างท้าย. ตี

กระเชอ ป. เล่ากระเชอข่อยน้ำให้เรือ

กลับ. ตีไก่ น. ประสมกับ. ตีไก่

น. ไม้ตีหิน (ขลุ่ย) น. ผู้ร้องขับ

เพลงกลอนของหญิงในอุทกต่างว่าเมียของตน.

ตีคือ ก. พุดให้ต้องใจ, พุดประจบ.

ตีซัง ก. ทำร้ายเจ้าทรัพย์แล้วชิงเอาของ

ไป. ตีตัว ก. ช้อจ้ว, ตีปดะ ก.

ขัดและ หมอชดาบฆ่าอาญาไปตีหรือไม้รวก

บดให้เป็นขี้ก ๆ แล้วขุดทำ รังบ้านและ

ฝังไว้. ตีพาย ก. บดสิ่งไทย

ในนาคชน. ออสัง, กลบกล่อม. ตี

รัง น. กล้ายกลิ้งกัน, เสมอกัน. ตี

ถึงกา น. หลกจะเมงเอาหัวไปข้างหลัง.

ตีเสียว ก. จะเอาไม้, เสมอตัว.

ตีหน้า ก. เมล็ดทำเสียวโอรสหรือรัก

เช่นใจเกิดขมแก่เมล็ดทำเสียวรัก. ตีคือ

ก. นึ่งเอย, ต้อตัน.

ตี น. การเล่นของเด็กที่ไล่จับกันและร้องเสียง

ตีไปตีว, ต. วิ่งร้องตี! ไม่.

ตีน น. อวัยวะส่วนหนึ่ง สำหรับเหยียบหรือ

สำหรับเคาะ; เฆง, ที่ตั้ง. **ดื่บเต่า** น.
เรียกกล้วยลูกเล็ก ๆ ที่อยู่ปลายเครือว่า
กล้วยตีนเต่า. **ดื่บเท้า** น. เฆง หรือ
ชั้นล่างของท่าม้า. **ดื่บนก** น. ซอหญ้า
ชนิดหนึ่งใช้ทำยา. **ดื่บเป็ด** น. ชื่อ
ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้

ดื่บ น. ชื่อกล้วยชนิดหนึ่งลูกเล็ก ๆ คล้าย
กล้วยขจรน ใช้ทำยาได้. **ว. สื่บ, ไม่เจริญ,**
แปบ, แดบ.

ดื่รณ [ดื่ระ] ดุ ดิตถ์.

ดื่ระ ดุ สื่ระ.

ดื่ **ว.** ลักษณะกลิ้งเหมือนอย่างหนึ่ง ใช้ประกอบ
กับคำว่าเหมือน เช่น เหมือนดื่ คือ เหมือนน้อยๆ.

ดื่ก น. เรือที่ก่อร่างตัวอยู่รูปน.

ดื่ก ๆ **อ.** เสียงดัง เช่น เสียงหัวใจเต้น.

ดื่กดื่ก ดุ ดื่ก ๆ.

ดื่ง **ว.** แน่น, ไม่ห่อน, ไม่คลาย. **อ.** เสียง
ของหนัก ๆ ตกลงบนพื้นกะตวน.

ดื่งดื่ง **อ.** เสียงดัง เช่น เสียง ของหนักตก
ลงบนพื้นกะตวน.

ดื่งดื่ง **ว.** เหมือนดื่, ล้างไม้ค้อยหาซเหมือน.

ดื่ด น. สอไรล อยู่ภายใน กะเพาะ อาหาร
ชนิดหนึ่งตัวแบน ๆ เป็นปล้อง ๆ และ
ยาว. **ว.** กลิ้งไม้ดื่, กลิ้งเหมือนที่ติดอยู่

ไม้รูดหอย เรียกว่าเหมือนดื่, บางทีใช้ว่าเหมือน
ดื่เหมือนดื่; ไม้ด, ไม้ด่อง.

ดื่ **ก.** ฟันจากหอย, ไม้หลับ; ตกตะลึง,
แปลกใจ. **ดื่ในป่า** **ก.** อ้อควาโตช
อาการพิหวง. **ดื่ในดื่** **ก.** แสดง
อาการแปลกใจโดยเอ็กเกริก. **ดื่ในดื่**
ก. ตกตะลึงเป็นอลหม่าน. **ดื่ใน** **ว.**
แจ่มฟ้า.

ดื่ **ว.** ไม้ดื่, ไม้ซัง; อื่ดื่ขนม.

ดื่ **ว.** ดื่, หนัก.

ดื่ **ว.** ปรีอ, เจ้า, จัด.

ดื่ ดุ ดื่.

ดื่ (น. ใเทียบเขมว่าพระ) **ว.** ซ้านมก.

ดื่ **น.** สัตว์ ชนิด หนึ่ง ในจำพวกจิ้งจก
แต่ตัว ใหญ่กว่า มาก ตัวลาย อยู่ตาม
ผนังหรือฝาเรือน.

ดื่ [ดื่กะดื่] **น.** ของเล่นของเด็กซึ่ง
ทำเป็นรูปคนและรูปสัตว์.

ดื่ **น.** ชื่อเครื่อง
ยาชนิดหนึ่ง.

ดื่ **ว.** ดื่, ดื่, ดื่.

ดื่ **ก.** ไม้ดื่, พงอออก.

ดื่ **น.** หม้อสำหรับสูบกัญชา.

ดื่ **น.** เครื่องประดับหูให้ห้อย.

ตุ้ตุตุ ๑ น. ต้นไม้กอดำต้นมีใบแหลม สูงระยุด
ขึ้นไปราววาหนึ่ง มีใบที่ยอดคล้ายใบกล
ดอกสีเหลือง; เหล็กกล้าหีบดอกกลุปลา.

ตุ้ตุตุ ๒ น. สัตว์ที่มีสร้งพุดสำหรับ ล้อเด็ก
เช่น ร้องว่า 'ตุ้ตุตุเอ๋ย อยู่ในตุ้ตุตุเอ๋ย...'

ตุ้ตุ้ ว. อ้วนมาก.

ตุ้ตุ้ง ตุ้ตุ้ง.

ตุ้น จ. ก. เก็บไว้, ถักไว้.

ตุ้น น. ข้อสัตว์ชนิดหนึ่งตัวคล้ายหนู.

ตุ้น จ. ก. นิ่ง.

ตุ้นาหงัน [—หงัน] จ. ก. มั่นไว้ (เพื่อแต่งตั้ง).

ตุบ ๆ ว. หนุบ ๆ. อ. เสียงดัง เช่น เอา
ถ้าบมทุบกัน.

ตุบตับ อ. เสียงดังเช่นเสียงทุบกัน.

ตุบตุบอง ตุ้ ตุ้ ตะบัตตะบ้อง.

ตุ้ม น. โอง; เบ็ดที่ขึ้นตามผิวหนัง.

ตุ้ม ว. บ้อม ๆ, กลม ๆ.

ตุ้ม อ. เสียงดังเช่นเอาของตังลงในน้ำ.

ตุ้มกา น. ต้นไม้มีผลกลม ๆ ไร้เท้าทำได้. มี
๒ ชนิด เรียกว่าตุ้มกาขาว ตุ้มกาแดง.

ตุ้มค่อม ตุ้ ตุ้ม.

ตุ้มปี น. หมวกชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือน
ดอกหับหิมคว่ำ.

ตุ้มพ [ตุ้มพะ] ม. ลี. น. ชื่อ มาตราดวง

อย่างโบราณ; หมอนมีพวย.

ตุ้มหู น. เครื่องประดับ หูสำหรับใส่ในรูหู
เจาะไว้ที่หู.

ตุ้ย น. โน้ม, พองจน, ไปจุ่ม, หนุนจน.

ตุ้ย จ. ก. เอาจ้ำหมักกะมกเอา.

ตุ้ยตุ้ย น. ขอวารชนิดหนึ่ง เมื่อกุลลมพัด
มีเสียงดังเช่นนั้น.

ตุ้รค [ตุ้ระคะ] ตุ้ ตุ้รค.

ตุ้รคี่ ตุ้ ตุ้รคี่.

ตุ้รียงคี่ ตุ้ ตุ้รียงคี่.

ตุ้ลล [ตุ้ม—] ม. น. ต้นกะเพราขาวไว้
ทำยาได้.

ตุ้ลา ม. ลี. น. ต้นข่ง, ตราชู. ตุ้ลาการ
ตุ้ ตระลาการ.

ตุ้หรัตุ้เหว [—หรัตุ้—เหว] ว. โดย
ไม่มีที่อาศัยแน่นอน, โดยอยู่ไม่เป็นที่,
โดยเลื่อนลอย.

ตุ้ น. ตัว, ส. ข้าพเจ้า, ราว, ฉันท, ข้า. ตุ้ญา
ส. ตัวข้า. (ช. ก. ไป).

ตุ้ ก. กล่าวอ้างเอาของผู้อื่นมาเป็น ของตัว.

ตุ้ตัว ว. เพี้ยนตัว, ไม่ตรง, (ใช้ในกา
อ่านหนังสือ).

ตุ้ น. เครื่องเรือนชนิดหนึ่งทำด้วยไม้ ตา
เก็บสิ่งของ รูปคล้ายชวแต่มีเท้า.

ตูก ๗. น. กิ่ง.

ตูก น. กิ่ง. ๑. นุ่มนวล, สูงชัน. ตูกตีหมู
ตูกตีหมา น. ไม้เตาชนิดหนึ่ง ใบเหมือน
เขี้ยว ไร้ทำยาได้ กะพั้งใหม่- กี้เรียก.

ตูก น. กะต้อม, กะต้อม, กะตูป, กี้เรียก.
๑. กะต้อม เช่น ตูกตูป.

ตูก น. มะตูป ๑. ไม้वान, ไม้กัก, ไม้
ขมขย ยอก. ๒. เสีงตัง เช่น เสีงกตอง
เสีงตังปิ่น ว. กัก หรือ เสีงของหนัก ๆ
ตูก ๑.

ตูกตัม ตูกตัม.

เต็ง ๑ น. ชื่อไม้ใบชนิดหนึ่ง ลำต้นแข็ง มีแก่น
มาก ใช้ทำเสาเรือน.

เต็ง ๒ ๗. น. เครื่องซึ่งมีเหล็กมีตุ้มล่าง มี
ตาเค็มเป็นรอยตะคุ สำหรับนับ. ๓. ชื่อ

เต็ง ๑. น. นุ่มนวล. ไม้แข็ง, เครื่องครัว.
ไม้ เคียว.

เต็ง ๗. น. ต้นขนบอน.

เตช, เตโช เตชะ, -- ๑. เตชและเตโช.

เต็น ก. กะโตตไปมา, โลด, เฝ่น, กะเพ่อม
ขมกะเพ่อมลง, กะเพ่อมตูปๆ. เต็นไว้
ก. ระเบียบ/รับทำ66

เต็นตี ๗. น. กะโอมทำด้วยส้นหาๆ สำหรับ
กันแดดและฝน.

เต้ม ๑. น. บรจจ เสมอปาก, ไม้พรวง, มี

ไม้ที่ทุกแห่งไม่ว่าง. เต้มกราบ ๑.
เต้ม กะเพาะ มาก (ใช้กับ อ้อม หรือ กั้น).

เต้มใจ ๑. น. มีใจ สวมคร, ตั้งใจ.

เต้มที ๑. น. มาก. นึก. เต้มที ๑.
ถึงขีดที่สุด.

เตียบ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใบยาว มีหนาม
คล้ายลำเข็ก แต่ไม่หอม ใช้ใบทำกระแวง
และสานเสื่อ ฯลฯ.

เต็ญเต็ญ, เต็ญ [เต็ญเต็ญ, เต็ญ] ๑. เพ็ญ
ไปไม่อยู่ไหน.

เต็ญเต็ญ [เต็ญเต็ญ] ๑. เต็ญเต็ญ.

เต็ญปจ [เต็ญปจ] ๑. เก็ญงอน.

เต็ญป [เต็ญป] ๗. ๑. เต็ญ, เว็ญ,
เต็ญหรือม.

เต็ญป [เต็ญป] ๑. จัดไว้ให้เสร็จ, จัด
ไว้พร้อม, จัดไว้สำหรับ.

เตลละ ม. (ส. โดล) น. น้ำมัน. น้ำมันงา.

เตลการ ม. น. ผู้ทำน้ำมัน. เตล

กุนท์ ม. น. หม้อน้ำมัน. เตลบรรณ

ส. น. การบูร; จันทน์เหลือง, จันทน์เทศ;
ยางสน. เตลบาตร ส. น. ภาชนะ

น้ำมัน. เตลประทีป ส. น. ตะเกียง

น้ำมัน. เตลผล ส. น. 'ผู้มีผลเป็น

น้ำมัน' กึ่งคั้นง. เตลียนตรี' ตี. น.
โรงทึบน้ำมัน. เตลัมพ ม. น. ต้น
สำโรงใช้ทำขาได้.

เตลัมพ [—คำพระ] คูใน เพลง.

เตลิตี [ตะเหล็ด] ว. กระเจ็ดกระเจิง, กระเจ็ด
กระชาย.

เตลิวตี [ตะเหล็ด] น. รูปเทพารักษ์ ที่เขียน
ไว้บนกระดาน ฉาบ เขียนเป็นรูปหุ่น กึ่ง หึ่ง
ปร. เดิมฐานไว้บนศาลพระภูมิ หรือ ศาลเทพ
ารักษ์อื่น ๆ. ใช้วางตะเหล็ด. หรือเหล็ด กัม.

เตละ ก. ยกเท้าวิ่งไป.

เตลา น. ที่สำหรับติดไฟทำอาหารและเสิร์ฟของ
ต่าง ๆ. เตลาไฟ น. ที่ติดไฟหุงต้ม.

เตลารตี น. เครื่องรับหรือถ่ายวีดิโอเล็ก
หรือของเหมือน ติดไฟข้างในร้อน บางอย่าง
ใช้กำลังไฟฟ้าหรือองไฟให้ร้อนก็มี. เตลา

สูบ น. เตลาที่ใช้สูบลมให้ ฟันน้ำมันขึ้นไป
ถูกไฟลุดเป็นเปลว.

เต้า ๑ น. แฉ่นสำหรับปิดหน้าอกเด็กเล็ก ๆ.

เต้า ๒ น. สัตว์สี่เท้าจำพวกหนึ่ง มีกระดูกหุ้ม
เนื้อหลังเป็นเกล็ด ขาสั้น; เรือกลไม้สำหรับ
สวมหลักฉกรร./25เต้าทอง น. แฉ่ง
ชนิดหนึ่ง ตัวกลม ๆ ปีกสี่เหลี่ยม ๆ เหมือน
สี่เหลี่ยมขอบกลมปีกกาง ๆ ล. ข. เต้า

เลือน น. ซอยันตร์ ชนิดหนึ่งทำ เป็น
รูปเต้า.

เต้า ๑ น. ไม้ครั่งอบนมร้อนสำหรับสอดตั้งอง
ปลายเสารัมซึ่งกลอน; หม้อน้ำ; นม. ก.
ไป. มา.

เต้า ๒ จ. น. ถั่ว. เต้าใบยิว จ. น.
ถั่วเหลือง ที่หมักเกลือ สำหรับปรุงอาหาร.

เต้า ๓ จ. น. ถั่วที่ไม่เป็นแป้งแล้วทำ
เป็นเมล็ด ๆ.

เต้า จ. น. ลูกบาศก์ สำหรับทอดนมเค็ม
สำหรับเล่นการพนัน.

เต้าเกียด น. ต้นไม้ ชนิดหนึ่ง ต้นคล้าย ต้น
หมาก ผลเป็นทะลายนีหึ่ง.

เต้าร้าง น. ต้นไม้ ชนิดหนึ่ง ต้นคล้ายต้นหมาก
ผลเป็นทะลายป็นพวง.

เตาะเตาะ ว. กริยาของเด็กที่สอนเดิน; เล่น
การพนัน อย่างที่มีทุนน้อย ๆ แล้วต้อง
ให้หมาก.

เตัง น. ที่สำหรับเล่นทอดควด. ก. ก้าง.

เตินเตือ ว. เขิน, สูงเกินควร.

เต็บ ว. มาก, โต้, ใหญ่, ใจ.

เต็ม ก. เพิ่ม, แถมให้.

เต็ย จ. น. บิดา, พ่อ.

เต็ย ว. ต่ำ, ไม่สูง.

เตียง น. ที่สำหรับนอนมีเท้าสี่เท้าคล้ายโต๊ะ ถ้าทำด้วยเหล็กก็เรียกว่าเตียงเหล็ก.

เตียงม น. ไม้รอก, เรือรบ, หนวดไป. ก. ต. หัก.

เตียงบ น. โต๊ะ, โตก, ตะลุ่มที่มีฝาปิดและลำหุ้ม (เป็นลักษณะสำหรับใส่ของกิน).

เตียงบริ [เตียง] ตุ เคียวรถ.

เตียงว (ไทยเหนือ. น. ทางแกว) น. ไม้ขี้หน้อยยาว. ไม้พุ่งขัดกะเบนพืดของลับ: ในท้องถิ่นชาวสำหรับกลัดคาดห่อขาม.

เตียงหวี [-หวี] , จ. เต๊ะ = กระทะ + หวี = เครื่องแขวะ, เครื่องตัก) น. เครื่องมือคล้ายกะจ๋า ใช้แขวะและตักของซึ่งทอดหรือถัดในกะทะ.

เตียงว น. ครั่ง, ไม้, หน. ใช้เพื่อ ต้ม.

เตียงน ก. ทำให้รู้ตัว, ทำให้มีสติ, ทำให้รู้สึกลับอกให้รู้ส่วงหน้า. เตียงนหนึ่ง ก. กะทียบโกลน. (สำหรับขี้ม้า)

เตียงว จ. จะเพาะ. อย่างเดียว. บ. จาก, สันเป็นคำเชื่อมความให้กลับกัน บางแห่งมีคำ 'ว่า' ต่อเข้าเป็น 'แต่ว่า' เนื้อความอย่างเดียวกันกับแต่๑ อ. เสียงร้องผู้ใหญ่เล็ก ๆ ภา.

เตียง๑ น. เรือ, ข. เตมทิ (สำหรับวิ่ง, ขม).

เตียง๒ น. ชื่อต้นไม้ป่าชนิดหนึ่งใบมนเป็นสองตอน คล้ายส้มเขียว เปลือกและแก่นแข็ง. (ไม้มะค่า ก.เรียก).

เตียงก ก. แยก, ทำลาย, กระจาย, งดออก, ออก เช่น เตียงแตก. เตียงนิยาน ว. ข่านข่านญ, เขียวข่านญ. เตียงหัก ว. เต็ดขาด. ตบลง, หมดนอน.

เตียงน น. ต้นไม้เถาไม้หลายชนิด เช่น เตงโม, เตงกมา ฯลฯ ใช้ผลเป็นอาหาร มักใช้ลินลิบ ๆ.

เตียงง ก. จัก, คั่ง, ประดับ, จัดให้งาม, ทำให้ดี, ครอบ เช่น แต่งมือ = ครอบมือ. แต่งบ้าน ก. ตรวจจัดการราชการ. แต่งงาน ก. ทำการบำเรอให้ผู้อื่นเป็นผัวเมียกัน.

เตียงตั้ง ก. ยกของขึ้น, ขุดเลื่อนให้มียศ.

เตียงจิว ก. จ้าเพงกหนึ่งอยู่ในมณฑลเกว๋นทางตั้ง.

เตียงค น. เนื้อ กลับ อยู่ในระหว่าง โขม ของผู้หญิง.

เตียงน น. แมลงชนิดหนึ่งบินได้ มีพิษ ต่อขปวด.

เตียงม น. รอยที่แตะหรือบ้ายไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายต่างๆ คณะนาง: ดาที่เดิน เช่น ดาหมกรกร: ชันเชิง, ทำทาง, ฝั่งธนา. ก. เจิม, เอาสับข. เตียงมิตุ น. ชันเชิง

แล้วเปลี่ยน.

แตร [แตร] น. เครื่องเป่าทำด้วยทองเหลือง
เป็นของมาจากยุโรป.

แตรระ [แตรระ] น. ทองไม้.

แตรวี น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบกลม แผ่นแข็ง
ใช้ขยี้เป็นเครื่องขับทา.

แตระ น. ไม้ไผ่ หรือ ไม้รวก ที่ผ่าเป็นซี่ๆ
สำหรับขัด รั้ว หรือ ฝาเรือน. ก. แปะ, ถูก,
คั้ง, กระตบ, ถูกแผ่นน้อย.

โต (ช. ตู) ว. ใหญ่.

โต๊ น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่ง สันหนาม หัวโต. น.
ท้าน, แย้ง, ทานไว้, ตอบ, ต้าน.

โตก น. ภาชนะอย่างหนึ่ง คล้ายโตะ แต่
ใหญ่กว่าสำหรับใส่กับเจ้าดาวหวาน.

โต้ง น. ที่สุด, ห้าย เช่น ห้ายโต้ง.

โต้ง น. ใหญ่, โต.

โต้งโต้ง น. เครื่องหุงชนิดหนึ่ง มีสองอัน
ผูกมาลงมาสำหรับต้มกะตานที่มันด้วย.

ว. อาการ ของ สิ่ง ของ ที่ สุก ห้อย ไว้ แล้ว
แกว่งไปมา.

โตฏิก [—ตัก] ม. ส. น. ชื่อฉันทที่มี ๑๒
พยางค์, ปรัชมกอบด้วย ส. คณะล้วน, ตาม
คำพูดว่า "วทโธ ภูถมฺหุ อธิสวา วยุติ."

โตนด [ตะโหนด] น. ต้นตาล.

โตมร [—มอน] ม. ส. น. หอก, หอก
ชัด. โตมรรช ม. ส. น. ผู้ถือ
หอก: โฟ.

โตย [อ่านโตยะ ก็ได้] ม. ส. น. น้ำ, โขย
ใช้ผสมเป็นโตย, และใช้น้ำหนักที่อื่น
อย่างเดียวกับโคย. ดู โย ๑.

โตรก, โตรกโตร [โครกโตร] น. ช่องที่
ถักขึ้นลงไป. โกรก, โกรกโตร ก็ได้.

โต๊หลง [—หลง] (ช. หลง) ช. ก.
สมณะระที่, ชั่วด้วย.

โต๊ะ น. เครื่องใช้อย่างหนึ่งในจำพวกถาด แต่
มีเท้าสูง สำหรับใส่อาหาร พวกเดียวกับโตก
ทำด้วยทองเหลืองและเงิน. อีกอย่างหนึ่งทำ
ด้วยไม้ เป็นรูปสี่เหลี่ยมบ้าง กลมบ้าง
สำหรับเป็นที่เขื่อน หนังสือ และ ตั้ง เครื่อง
บูชา และเป็นที่ใช้สำหรับวางของต่างๆ นัก
บวชพวกกลางน้ำอิสลาม.

โต๊ ว. ข้างล่าง, เบื้องต่ำ. บ. สำหรับบ้อย
คำแสดงพื้นที่เบื้องต่ำ. โต๊ถุน น. ที่
ใต้พื้นเรือน. โต๊เท้า ส. ทาน (สำหรับ
ใช้แทนชื่อ ขุนนาง ที่มีศักดิ์สูง). โต๊เท้า
กรุณี ส. ทาน (สำหรับใช้แทนชื่อขุนนาง

ที่มีศักดิ์สูง เช่น เจ้าพระยา). **ไต่เท้า**
 กรุณเจ้า ส. ท่าง (สำหรับใช้แทนชื่อ
 สมเด็จเจ้าพระยา). **ไต่ฝ่าพระบาท** ส.
 ท่าง (สำหรับใช้แทนชื่อเจ้านาย). **ไต่ฝ่า**
 ละอองพระบาท ส. ท่าง (สำหรับ
 ใช้แทนชื่อเจ้านายชั้นสูงรองพระเจ้านครินทร์).
ไต่ฝ่าละอองธุลีพระบาท ส. ท่าง
 (สำหรับใช้แทนชื่อพระเจ้าแผ่นดิน).

ไต่ น. อวัยวะภายในสำหรับเก็บน้ำสสาร; เนื้อ
 ที่เป็นก้อนแข็งอยู่ภายใน; ก. ภาวะแปลกๆ

ไต่ ก. เจริญไป, เติบโตไปบนสิ่งของ เช่น สะพาน.

ไต่ น. ของใช้สำหรับผูกใส่ไฟสว่าง ทำด้วยไม้
 ผูกกลับข้างกันเป็นวง แล้วห่อด้วยไหมเป็น
 ชั้นต่างๆ.

ไต่ ๑. [ไต่] ก. ถิ่นมด, นัน, ตรวง.

ไต่ตรา ก. ตรวงและหมายไว้, ไต่กรวย.

ไต่ ๒. [ไต่] ส. ว. สามะ เป็นคำสำหรับ
 นำหน้าสมาสอย่างเดียว เช่น ไต่รัตน, ไต่
 ทวาร, แม้จะพูดไว้ท้ายคำบาง เช่น น้ำไต่
 หอไต่ ก็เพราะละท้ายสมาสเสีย คือ ถ้า
 ไต่จักร, หอไต่ปลูก, (แต่เมื่อจะตั้งเป็น
 คำท้ายสมาสก็วางท้ายเป็นตรี. เช่น รัตนตวย,
 ทวาร ตวย); ดู ตรี ๓ ตวย. **ไต่จักร**
 ดู ตรีภ ใน ตรี. **ไต่จักร** ดู ตรีจักร.

ใน ตรี. **ไต่ตรีงศ์** เขียนผิด ดู ตวย
 ตรีงศ์. **ไต่ทวาร** น. 'ทางสาม' คือ
 กษ. วจา. วิ. **ไต่ทศ, ไต่ทภ,**
ไต่ทภย์ ดู คำว่า ทศ, ทภ ใน ตรี.
ไต่ปลูก ดู คำว่า ปลูก ใน ตรี. **ไต่**
เพน น. พจนานุกรมอย่าง เป็นที่เก็บ
 แสดง กษ. ไต่ภาษาสันสกฤตของพจนานุกรม
 วิเศษณ์ อุดม, กัณฑ์, สมภท.
ไต่ภพ, ไต่ภภู ดู คำว่า ภ ใน ตรี.
ไต่ยางศ์ (ฉ. ตวย) ๑. สามส่วน.
 โดยใช้เป็นชื่ออักษร ๓ หมู่. อีกอักษร
 อักษรกลาง. และ อักษรต่ำ. **ไต่รงศ์**
 น. 'สามสี' ชื่อของสัท. **ไต่รัตน**
 น. 'แก้วสามประการ' หมายถึง ธรรม
 พุทธ, พระศาสนา, พระสงฆ์. **ไต่รัตน**
 น. 'สามระสาม' คือ ความไม่เที่ยง,
 ความเป็นทุกข์, ความมีใจตัวตน. **ไต่**
โถกย์ ส. ดู ตรีภ ใน ตรี. **ไต่วิช**
 ชา น. 'วิชาสาม' คือ วิชาพระสี่ชาติ
 หนหลังได้ ๑. วิชารู้ความตาย, ความเกิด
 ของคนและสัตว์ ๑. วิชาวิธีในทางพิภพ
 กิเลส ๑. **ไต่วิธณะ** น. 'ศัพท์สาม'
 คือ พะพทล, พระสงฆ์, พระสงฆ์.

ไต่ภคิยา [ไต่ภคิยา] (๑. ภคิยา; ส.

จิตฺตฺสา) น. การเย็บเย็บ.

ในยฺค ๕. ตู ยฺค.

ไทรดาเยก [ไทร-] น. ชื่อยฺค (ทราว)

ไทรฺตรอง [ไทรฺตรอง] ตู ตฺวิ๓.

-----๐๐๐-----

ถ

ถิ พยัญชนะตัวที่ ยี่สิบสอง ของพยัญชนะไทย.
เป็นพยางค์ยฺคสูง เป็นตัวที่ สาม ของวรรค
ถี่. อ่านว่า 'ถอ' เรียกชื่อว่า 'ถอลง'
หรือ 'ถอลวี่' เป็นพยัญชนะไทยใช้ทั่วไป
ในบาลีและสันสกฤต อยู่ในพวกกั้นตฺชะ
คือ ทวักที่มีส่วเกิดแต่พินเป็นฐาน และใช้
เป็น ตัวสะกดในมาตราที่ตฺจฺจตัว ๓ ได้ด้วย.

ถิก ก. ๖๓๐. ๖๓๑. ๖๓๒. ๖๓๓. ๖๓๔. ๖๓๕.
ก. หนึ่งฝ่ายกับยี่ร้อยยี่สิบสาม.

ถิน [ตะหฺนิน] ก. ๖๓๖. ๖๓๗.

ถินาติ [ตะหฺนาติ] ก. ๖๓๘. ๖๓๙. ๖๔๐.
ก. หนึ่งฝ่ายกับยี่ร้อยยี่สิบสี่.

ถิต ก. ๖๔๑.

ถิน [ตะหฺน] ม. (ส. สฺตฺน) น. เต้านม.

ถินน [ตะหฺนิน] น. หนทางที่เท้าขึ้น.

ถินป [ตะหฺนป] ม. (ส. สฺตฺนป) น. เต้า,
เต้าถินนม 06/03/2566

ถินอม [ตะหฺนอม] น. คอพระวัง, คอข
รักษ, สงวน.

ถินัด [ตะหฺนัด] ว. สันทัด, มั่นเหมาะ.
ขัด, เม่นก่า.

ถิน่า [ตะหฺน่า] พ. น. ย. ไทยใช้ไม้เชื่อม
ตะขบหนึ่งส่เพื่อเชื่อมอ่อนให้ทำยา. ถิน่าทิก
น. ไม้ยา.

ถินิม [ตะหฺนิม] น. เครื่องประดับ.

ถินิมสร้อย [ตะหฺนิมสร้อย] ว. อ่อนแอ
อย่างสงวนใจ.

ถิบ น. เรียกที่ติดภายในชื่อว่า เป็ดถิบ.

ถิบดี [ตะหฺนดี] ม. (ส. สฺตฺนดี) น. ข้างไม้.

ถิม ๑ น. ภาชนะที่ทำด้วยวิธีลงตะกั่วที่บร
เป็นลวดลายต่างๆ เรียกว่าเครื่องถิม เป็น
ชื่อวิธีลงยาชนิดหนึ่ง. ก. ลวดลาย, ลงเลข
ยันตร์. ถิมปรักมาศ น. ถมเงินและ
ทอง. ถิมบัทม์ น. ภาชนะ ทองแดงที่
เคลือบยาประสมด้วยลวดบัทม์ปั้นให้ เป็น ผง
ให้เป็นสีและลวดลายต่าง ๆ. ถิมยา น.
ของที่ลงยาเป็นลวดลายต่างๆ.

ถิม ๒ ก. (เข้าใจว่าออกจาก ถมภู ๓๓๓ ใน

มกษ คือ สดุมกฺ ชาติในสันสกฤตซึ่งแปลว่า
ทำให้แน่น, อัด, บัด, ตัด) ทับ, ถลบ,
ทำให้เต็ม. ว. มาก. ถมถิต, ถมเถ,
ถมไป ว. มาก. ต้น.

ถม ถ. ทำมาลาหรือของอื่น ๆ ให้กะเด็น
ออกจากปาก.

ถมอ [ตะหมอ หรือ ตะมอ] พ. น. หิน.

ถมึงทึง [ตะหมึง—] ว. ท่าทางดูร้าย, ท่าทาง
น่ากลัว, บึ้ง, ป้าง, จิ้ง.

ถม [ถม หรือ ตะละ] ม. (ส. สดล, สดล) ^๕
น. ทับ, ทัต.

ถมก [ตะหมก] ดู ถก.

ถมกบวทร [ตะหมกบวต] น. ถุมบวทรที่มี
สายโยก.

ถมกน [ตะหมกน] ก. ทะเล้นออก, ปลิ้นออก.
(มักใช้สำหรับตา).

ถมม [ตะหมม] ว. เปิ่นม้อ. ดู ถม๒ คัมภี.

ถม่ม [ตะหม่ม] ก. หรดล, ขุดล.

ถมอก [ตะหมอก] ก. ลอกออกไป, ปอก
ออกไป, เปิดออกไป.

ถมัน [ตะหมัน] ก. ผลุนผลันไป, คือดันเข้าไป.

ถมา [ตะหมา] ^{๖/๓๖/๒๐๖} ว. เจริญ, เจริญ, เจริญไป.

ถมาก [ตะหมาก] ว. เจริญ, เจริญไป, เจริญไป
ถมำ ว. พลัง ๆ พลาด ๆ. ถมำก

โถล ว. เขื่อนแซ, ไม่ตรงไปตรงมา.

ถมำย [ตะหมำย] ก. มเตก; มีคำที่ใช้เป็นวิพจน์
อีกหลายคำคือ ฉลย, สลย, ทะลย, ทำลย.

ถมำ [ตะหมำ] ก. ล้ำเข้าไป, ต่งเข้าไป, พลัง
ลงไป. ถมำถลำน ว. พลัง ๆ พลาด.

ถมำถมำ [ตะหมำถมำ] ก. ผิด ๆ ถูก ๆ,
ผลัดผลวน.

ถมำง [ตะหมำง] ก. ถมำง, ชิ่ง (ใช้สำหรับตา).

ถมำง [ตะหมำง] ก. หลอมแร่แล้วคัดเอาแต่เนื้อ.

ถมำน [ตะหมำน] ก. ทำปอหรือบ้านไม้ให้เป็น
เส้นเขม็งสำหรับมัดข้าว.

ถมำง ก. ทำให้หนัก, ทำให้ช้า, หน่วง, ทำให้จืด.

ถมำน ว. ครบ, เต็มบริบูรณ์. ถมำนถำ ว.
รอบคอบ, ละเอียดยละเอียด.

ถมำย น. ขามขนาดเล็กรูปต่างๆ กัน เช่น
ถมำยน้ำร้อน, ถมำยน้ำพริก, ถมำยขนมตะล;
ที่คำด้วยแล้วมีเรียกว่า ถมำยถมำ สำหรับ
ใส่หน้าเขม.

ถมำยโถง ก. จัดกะบวนกลางแปลง.

ถมำถ [ตะหมำถ] ว. [ว. คล่อง. ถมำถถมำน
ว. ร่องไว้, คล่องเคลว.]

ถมำวัน [ตะหมำวัน] ว. ไร, เขียว.

ถมำถ [ตะหมำถ] (ม. ถุม; ส. สดล) ว.
อ้วน, หยอ (ถมำถพัศตร์ = ถมำนหรือหยอ).

ถวัลย์ [ตะหฺวัน] ก. ทรง, ทรง, เสวณ, ว. โหรง.

ถวายเป็น [ตะหฺวายเป็น] ก. มอบ, ให้, ให้ดู, ให้ชม (ใช้สำหรับพระสงฆ์ หรือเจ้านาย); ใ้แสดงผลเป็น ดงวายเป็น, คังวายเป็น ก็ได้.

ถวีนี [ตะหฺวินี] น. ท่วงร้อยสายระดัดระคด.

ถวิล [ตะหฺวิล] ก. คิด, คิดถึง.

ถือน น. ไม่สำหรับต่อเรือให้เรือเดิน. ก. ทำให้เรือเดินต่อให้ล่องค้ำไป. ถือนกาย ก. ฝันหายไป. ถือนงาม น. ถ้อยที่มีเหตุกันงามอยู่ที่คน.

ถอก ก. รัน, รันเข้าไ้.

ถือง ก. กะตุงด้วยศอก.

ถือง ว. งาม, อร่าม, แจ่มใส, สว่าง, รุ่งเรือง, ชัด, งาม. งาม, งาม, งาม, จะแจ่ม. ถืองแฉว น. หนาวอันจะๆ กันเป็นระเบียบ. ถืองแท้ ว. ชัดเจน.

ถอด ก. เอาออก, ถอน, ถอน. ถอดแบบ ก. ถอนแบบ.

ถ้อถ้อย ขว. วิชาที่ถ้อถ้อย. ดู ห่อ.

ถอน ก. ชัก, ดึง, ดึง, เลิก; ถอนถอน. ถอนเกล็ดปลา = ชักคน, ชักเกล็ดปลา, ถอนเสา = ดึงเสาขึ้น/ถอนต้นไม้มือ = ดึงต้นไม้ขึ้น. ถอนพินัยกรรม = เลิกพินัยกรรม. ถอนผ้าครอง = เลิกไม่ใช้เส้นผ้าครองต่อไป.

ถอนใจใหญ่ ก. หายใจแรง และยาว ในเวลาถอนใจ.

ถอบแถบ น. เหวถลึงชนิดหนึ่งใช้ทำยามีผลเมล็ดในแบบๆ.

ถ่อม ก. ทำให้ต่ำ.

ถอย ก. ร่นไปทางหลัง, ออกจากที่, เคลื่อนที่. ถอยทอด ก. ช้อน, ขวน.

ถ้อย ว. ชั่ว, เลว, ทรมาน.

ถ้อย น. คำพูด. ถ้อยความ น. เรื่องราวที่ต้องร่วมกัน. ถ้อยคำ น. คำที่กล่าว. ถ้อยยี่ถ้อย— ว. พ่วงฝ่ายต่าง—, ผกักกัน, เช่น ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน = พ่วงฝ่ายต่างอาศัยกัน.

ถะกิด ก. ตั้ง, ท้า, สว่าง, ถ้อ.

ถะเกิง ข. ว. สูงศักดิ์, รุ่งเรือง, ถักถัก, ถ้อถ้อ.

ถะเกิน ว. สูง, ชู, ถ้า.

ถะถั้น ว. เร็วๆ, พลันๆ, ปรึนพลันๆ.

ถะถับ อ. เล็งตั้งนิ้วมือ.

ถะถุนถะถั้น ว. หายใจ; คำถะถุนถะถั้น = คำหาเอาเข้า.

ตะเมน คือ ตะเมนไพร.

ตะเมนไพร [-ไพร] ข. น. พรวนบ่ไร; ไพรไพร ตะเมน ถิ่น.

ถัก ก. เอาเส้นเชือกหรือหวายเป็นต้นไว้ไว้กันให้ เป็นครวดลายต่าง ๆ กัน, ให้ติดต่อกันบ้าง.

ถัก น. ภาชนะจำพวกหนึ่งมีรูปร่าง ๆ โดยมากใช้ตักน้ำ หรือ ชั่งน้ำ; ชื่อมาตราตรงเท่ากับ ๒๐ ตะลัน.

ถัก ก. ไหล, ไป, ถึง. ถักถัก อ. เปิดความ.

ถัก, ถักถัก มี. (ส. สุตต) น. ทำนบ.

ถักทอ [ถักทอ] มี. น. แผ่นดิน. ถักทอ ส่าย มี. ๖ นอนเหนือแผ่นดิน.

ถัก ๑ ก. ขยับไปด้วยกัน. ๖. รองลงไป, ต่อไป.

ถัก ๒ ๖. ซัดทางนอก (บอกวิภาษเวลาโดน).

ถัก [ถัก] มี. (ส. สุตต) น. งาม, งาม, ละดีด. ถักกรรม ๖. (ส. สุตต) ธรรมะมีขั้น, ซึ่งจันทร. ถักโรม น. (ส. สุตตโรม) แปลตามพยัญชนะว่ามีขั้น, แปลตามความว่าหมู่บ้า.

ถัก ค. ถน.

ถัก ก. ไหล.

ถัก ค. ถน.

ถัก ๖. หันใจ, เร็ว, พลัน.

ถัก ค. ถัก/03/2566

ถัก มี. (ส. สุตต) น. หลัก, เสาคความดี, ความละดีด.

ถัก ก. เจล.

ถัก น. ไม้จำพวกหนึ่งใช้ผูกหรือมัดตีเป็นอาหาร เช่น ถัก, ถัก; การพ่นอย่างหนึ่งใช้เย็บผด, ถักอก น. เมล็ดข้าวหรือเมล็ดอื่นที่เอามาหุงให้จืดแล้วใช้เป็นอาหาร. ถักพ่น ถักพ่น

ถัก อ. ถัก, ขาน, ถัก, โถง. ถักโถง ก. ถักเข้าไป, โถงเข้าไป.

ถัก สัน, ถัก, ถัก. ถักว่า สัน, ถัก, ถักว่า, ถักว่า (บางที่ใช้รวมกัน เช่น 'ถักถักว่า, 'ถักถักว่า' ความก็อย่างเดียวกัน).

ถัก ก. พัด, พัด, พัดเพื่ออ้อมหัวออก. ถักถัก ๖. ถักว่า (ถักกับหัว).

ถัก ก. ถัก, พัด, พัด, พัด.

ถัก ก. ถักออก, ถักออก, ทำให้ง.

ถัก น. ภาชนะใส่สิ่งของ รูปเตี้ย ๆ แบบ ๆ.

ถัก น. ส้อมของพระ.

ถัก น. ภาชนะดินเผาใช้สำหรับใช้หุงหรือเพ็ญ. ถักหุง น. ภาชนะดินเผาซึ่งได้มาจากดิน ใช้เป็นเชื้อเพลิง.

ถัก ก. ซัก, พัดเพื่อรับคำตอบ.

ถัก มี. (ส. สุตต) น. ถัก, ถัก, ถัก, ถัก, ถัก, ถัก.

ถัก ก. ถัก, ถัก, ถัก, ถัก.

ถ้ายเพ ว. ผ่อนผัน. ถ้ายแบบ ก. เอา
อย่าง. ถ้ายยา ก. รูด้ายยา. ถ้ายรูป
ก. ลอสรูป. จำลองรูปด้วยวิธีต่างๆ.

ถ้าว ว. รุ่มสาว. รุ่มหนุ่ม.

ถ้าวร [—วอนหรือ—วระ] น. (ส. สุดาวร)
ว. ตั้งมั่น. มั่นคง. คงทน. ถ้าวรวัตถุ
น. สิ่งของที่มั่นคง ใฝ่แก่ของถ้อยสรร
ด้วยโลหะ หรือ อัญมณี เช่น โปสภ์ ภิคาร
การเปรียญ ฯลฯ.

ถ้า น. ช่องที่ป็นไขว่เสียดกันไปในภูเขา หรือ
เนิน ถ้าไซ น. ภาชนะสำหรับบรรจุ
โอบ. ถ้ามอ น. ผู้หรือหีบที่มีรู
สำหรับดูรูปล่างๆ

ถ้าน น. ที่. แวง. ฟุ้ง.

ถ้าน [—วระ] น. (ส. สุถัน) ว. มั่นคง. มั่ง
คง. แข็งแรง. ถ้านพหิ ว. มี
มั่นคง. เปราะขาดการไหล. ถ้ามติ
มีตมมกันแน่นอด. ถ้านนัต ว. มี
แข็งคง. มีใจเด็ดเดี่ยว. ถ้านโลจนี ว.
มีตมม. ผู้ซึ่งเจมิ่ง. ถ้านนราต ว. มีตมม
รกันแน่น. ถ้านาย (ส. สุถัน) มีอายยืน.

ถ้านนราต (ดู 103 หน้า 66)

ถ้านาย จู่น ถัน.

ถ้าน น. (ส. สตรี) น. หญิง.

ถ้าน ว. ไม่ห่าง. ติด ๆ กัน. เหมียวแน่น. ตระหนั.
ถ้านวัน ว. ตะเอ็งตะดะดอ. ถ้าน้ำ
ว. ช่างเร็ว. สะบัดง่าย.

ถ้าน [ถ้านะ] น. (ส. สุถยาน) น. ความว่าง
เหงา. ความคร่ำคราย. ถ้านนพท (ส.
สุถยาน + นพท) น. ความว่างเหงาและ
ทรมาน.

ถ้าน ก. เอาฝ่าเท้าตีไป.

ถ้าน ว. เปลือก. หม่อม (ใช้สำหรับวัดควาย
หรือเนื้อตัวต่างๆ ที่เป้นตัวผู้).

ถึง ก. ถึง. ล่วง. ปรวบ. จด. สำเร็จ.
พอบ. ถ้อเอา เช่น ถึงพระพุทธรูปเจ้า. แก้ว. จัด
เช่น ถึงพระที่นั่ง. น. กระทั่ง. ถึง. สั้น. มั่น.
ถ้าน. ถ้าน. ถ้านแก่ถ้านวม ก. ตาย (ใช้
ถ้านหรือคนขึ้นด่าตลอดขึ้นไป จนถึงขุนนางมี
ยศศักดิ์ เทียบชั้นพระ). ถึงแก่พิราลัย
= ถึง วิชาลัย = ถึง + าลัย = ที่อยู่ ของ นก
กรม. ที่อยู่ของพระอินทร์ คือ สวรรค์) ก.
ตาย (ใช้สำหรับสมเด็จพระเจ้าพระเจ้า หรือ เจ้า
ประเทศราช). ถึงแก่ภรรณาภาพ (ภรร
ภาพ น. ความตาย) ก. ตาย (ใช้สำหรับภิกษุ
สามเณร) ที่ใช้สั้นๆ ว่า ภรรณาภาพ ก็มี. ถึง
แก่อนิจกรรม (อนิจกรรม น. กรรม
อันไม่เที่ยง. ความตาย) ก. ตาย (ใช้สำหรับ

หรับขุนนางมีศที่ขอบพระอาพวนทอง). **ถือ**
แก่อสัญกรรม (อสัญกรรม ม.
 กรรมแห่งผู้หมดสัญญาคือตาย) ก. ตาย
 (ให้สำหรับเจ้าพระยา). **ถือขนาด** ว.
 เต็มที่, มากที่สุด. **ถือใจ** ว. พอใจ,
 สมใจ, สมปรารถนา. **ถือผี** ว. มีฤๅ,
 เลือดฤๅออก.

ถือ ก. จับ, ชัก, ประพฤติ, เชื้อ, มับ, รักษา,
 เช่า เช่น ถือสวน. **ถือใจ** ก. มั่นใจ,
 สำคัญใจ. **ถือดี** ก. ทะนงตัว, จองหอง.
ถือตัว ก. ระวังไม่ให้คนอื่นขึ้นตระกูลที่ต่ำ
 กว่าตัวเอง. **ถือน้ำพระพิพัฒน์**
สัจยา ก. ต้ม น้ำสาบาน ถวาย พระเจ้า
 แผ่นดิน. เรียกสั้น ๆ ว่า ถือน้ำดื่ม. **ถือยศ**
 ก. ระวังไม่ให้ผู้มียศต่ำล่วงเกิน.

ถือ น. สิ่งสำหรับใส่เงินหรือของต่าง ๆ มี
 รูปคล้ายตัว ย่อม เย็บ หรือถัก ด้วยด้าย,
 ไหม, ฯลฯ. **ถือตะเคียว** น.
 ถู ถัก ด้วย ด้าย หรือไหม เป็น ตา ๆ มี รูต.
ถือเท้า น. ถูสวมเท้า. **ถือมือ** น.
 ถูสวมมือ. **ถือข้อม** น. ผ้าที่ทำเป็นถู
 มีสายในตัวยึดหรือใส่ ของ เล็ก ๆ น้อย ๆ
 ที่พอใส่ได้.

ถือ ก. ถิ่น เช่น ถิ่นขี้ยา เรียกว่า ถูขี้ยา เป็นต้น.

ถือ ก. ถ่ม. อ. เสียงถ่มน้ำลายในเวลาที่ไม่พอใจ.

ถือ, ถือต [ถู, ถูตะ] ต. ถูต.

ถือ ก. ส. ขัด, ทำให้เลื่อย.

ถือ ก. โคน, เป็น คำช่วย กริยา แสดงว่า
 ประธาน เป็นผู้ถูก: ชอบ, ควร ต้อง, ไม่ผิด.
 ว. เวลาต่ำ, ไม่แพง. **ถือกระทำ**
 ก. ถูกร้าย โดยวิธีใช้เวรของคนต่าง ๆ.
ถือต้อง ว. ชอบ, ควร, ไม่ผิด.

ถือ [ถูปะ] ม. (ส. สดูปะ) น. เจตีย์ หรือ
 ปรางค์ ซึ่งถือไว้สำหรับบรรจุของควรรูปนามี
 ชาติหนึ่งบุคคลที่นับถือ เป็นต้น. **ถือประห**
บุคคิต น. บุคคลที่ควรนำเอาตัวบรรจุ
 สดูปะไว้บูชา ได้แก่พระพุทธรเจ้า เป็นต้น.

ถือ [ถูละ] (ม. ถูละ, ถูละ: ส. สดูละ) ว. ถ้วน,
 ที, หยาบ. **ถือกาย** ม. ว. มีกาทใหญ่,
 อ้วน. **ถือควีพ** (ส. สดูควีพ) ว. มี
 คอพอก. **ถือนาส** น. หมู (ตามพยัญ
 ชนะว่ามี หมูกนาส), **ถือมัญ** น. ผ้าเนื้อ,
 หยาบ. **ถือบาท** ม. ว. มีเท้าโต (ตาม
 ลักษณะว่าเท้าโตเท่าใบลาน). **ถือลิกษ์**
 ว. (ส. สดูลิกษ์) มีความเพ่งใหญ่, เอื้อ
 อารี, มีใจกว้าง, ฉลาด. ชำนาญ, มีความเพ่ง
 ถิ่นพว้างไป คือสะพว้าง. **ถือสำญก** ม. น.
 ผ้า เนื้อ หยาบ. **ถือลิตี** น. งวงช้าง

ว. มีมือโต (ตามลักษณะที่ว่า มือโตเท่าใบ
ลาน). ถูลันต^๑ น. (ส. สุตตฺถนฺตว)
โลใหญ่.

ถูลันต ตูใน ตูล.

ถูลูถูลักัง ว. อาการที่ลากไปโดยมีปรมาภิพร
สรว. คร่าไป. จุดไปโดยไม่พอใจ.

เถิน (เณ หรือ เณระ) น. (ส. เสดฺน)
น. ชะโมก. เถินนิเคราะห์ (ส.
เสฺตนฺนิกฺข) น. การข่มชะโมก. การ
ลงโทษชะโมก.

เถมิติ [ตะมิน] ว. หมู่. พวก.

เถยยะ [สระเมอ. ย. สะกต] น. (ส. โสฺตฺนฺย)
น. ความเป็นชะโมก. เถยยจิตต น. น.
จิตต์ประกอบด้วยความเป็นชะโมก. จิตต์
กิตชะโมก เถยยเจตนา น. น. เจตนา
ในการทำในชะโมก. ความตั้งใจจะชะโมก.

เถริยะ น. (ส. สฺถวฺริ) น. พระผู้ใหญ่ ตาม
พระวินัยกำหนดว่า พระผู้มีพระภคตั้งแต่ ๑๐
ขึ้นไป เรียกว่า เถริยะ ตันเป็นหญิงใช้ว่า เถรี.
ว. ผู้มีนค. ผู้หนักแน่น. เถรวามี น.
น. ชันหรือชันแห่งพระเถระ. ตู มัชฌิมภุม
วิน มัชฌิมคตฺต 3/24 เถรวานูเถริยะ น. น.
พระเถระผู้ใหญ่ผู้น้อย.

เถรี ตู เถระ.

เถลไถล [ตะหลทะไหล] ว. เขื่อนแซ.

เถลิก [ตะหลิก] ว. เถิก, เบิกชันไป, เพิก
ชันไป, เลิกชันไป.

เถลิง [ตะหลิง] ก. ชัน, ช. ว. ชันหนุ่ม,
ชันเปลือย เช่น วัวเถลิง. เถลิงบุญช
ก. ช้าง. เถลิงเกยโตง ก. ชันเกย
ชันไม่มุงง. เถลิงถวัลยราชย์ ก.
ชันครองราชสมบัติ. เถลิงศก ก. ชัน
ศกราชใหม่.

เถลือกถลน [ตะหลีกถลน] ว. ลุกถน,
ถนถน.

เถือ ว. เทื่อ. ออการที่นั่งหรือขึ้นที่อู ๆ อยู่.

เถือะ ก. เป็นคำชำระกริยา บอกลักษณะบังคับ
ตรงกับคำว่า เถิด.

เถือะ ๆ ว. แท้, เช่นคำว่า เถือะ ๆ หมวยความ
ว่า เถือแท้ ๆ.

เถิว น. เครือหรือต้นของไม้เลื้อยต่างๆ ขุด
หรือสลับของภระณะที่ใหญ่และข้อมเรียงไป
มีปล้ำลำดับกัน. เถิวทาน น. โภชนะชนิด
หนึ่งซึ่งมีปล้ำกันซึ่งอยู่ในท้อง. เถิววัลลิต
(น. ส. วลฺลิต; วลฺลิต) ไม้เตา, ไม้ล้อช.

เถิว น. เคนลิ่งของไฟฟ้าใหม่แล้ว. ควรใช้เท่า.

เกล้า^๕วิ่ง น. ท่องเกล้าที่ไม่มีส่วนไฟแต่ยังมี
ความร้อนระอุอยู่. ควรใช้เกล้าวิ่ง.

เกล้าเกล้า, เกล้าเกล้า จ. น. จินตน์เป็นหัวหน้.

เกล้า (จ. ไท) น. กะล่าย, ขี้ปลิ้นนักษัตริย์.

เกล้า ก. สดุดี.

เกล้า ก. ตั้ง

เกล้า ก. เทอญ. เป็นคำช่วยกริยาบัพของคำและ
บังคับ หรือ อ้อนวอน

เกล้าเทิ่ง น. กลองยาว.

เกล้า ว. ตอน. ที่ในนิม. สูง.

เกล้า ก. พุดใต้แยง.

เกล้า ก. น้.

เกล้า ก. เชื้อต. แต่.

เกล้า ก. ล้วน ได้รับคำใช้ระบอบกับสี่แดง
หมายความว่า แตรตามไป. เล่ากต้อง
ว. งาน, อร่าม, งานล้วน. เล่ากหินกร
ว. แดงดังแสะอาทิตย์.

เกล้า น. น้.

เกล้า ก. เลื่อไป, ไปไป, ตาไป, ไปไป.
อง. กัดผลาก ๆ เช่น หมานกัดเขา, โคนดม
หนักเรือแตกม. แดกเหงือก ก.
ต่างเหงือก (สังหรือปลาเมื่อเวลาจะกัดกัน).

เกล้า (ละแหว) น. ตวงเต็ล, เตือน.

เกล้า น. เทวดา, พ้า.

เกล้า น. ชีล, ด้าน, ล้าย, แผ่น, ล้น,
ล้น, และใช้ใช้ของที่เป็นแผ่นเล็ก ๆ แต่
ขาว เช่น แถบทอง, มงกต์, เรือเงินรูป
ที่ใช้ในพระม้าวา เงินแถบ.

เกล้า ก. เต็ม, เพ็ญ. แถมพก ก. ให้
สัของด้วยควมพอใจ.

เกล้า (ละแหว) น. แลวง, บอกล, บ่อ, แฉง.

เกล้า (ละแหว) ว. เล็ง เช่น นกโศกแถบ
= นกเอี้ยง. มักใช้ว่า แถบ

เกล้า น. มน, สย, แถบ. กระแส.

เกล้าจระหวา น. สายสะจ้อ.

เกล้า น. ลานมะพร้าวที่โอบล้อมมีฟ้ติดลุ่ม ๆ.

เกล้า ว. เล่ง, กวัง. (เข้าตาเล่ง = ต้าต
กวัง ๆ; ห้องเล่ง = ห้องปิ้งมีฝา).

เกล้า ว. ระโหม, สูงโผ.

เกล้า ก. โผลงมา, โผลงมา.

เกล้า ก. โผ, โผเข้า.

เกล้า (ละแหว) น. (ส. โสคน) น.
กัจมชก. โลมเขากว น. อาก
ชมเขอ. โลมพะพ้า น. กะลอกที่ขย
ด้วยโสคน.

เกล้า น. เครื่องทำนา ชนิดหนึ่ง สำหรับกลบดิน.
ก. กลบดินด้วยไค. เลื่อไป, ไปไป.

เกล้า ก. จอน, ล้น.

ไถ้ น. ดุซาว ๆ สำหรับใส่เงินหรือสิ่งของ ไว้
คาดเอวโดยมาก.

ไถ้ง [ละไถ้ง] ช. น. ตะวัน, วัน.

ไถย [ไถยะ] แปลและใช้นำหน้าคำได้อย่าง

เลขยะ. ดู เลขยะ.

ไถล. ไถล. ไถล. ก. ไถไป. เพื่องไป. หลาดไป.

ว. ไม่ตรงไปตรงมา. เหยียดนะ.

ท

ท พยัญชนะตัวที่ ๓๕
เป็นพวก อักษรตัว, เป็น ตัว ที่ ๕ ของ วรอก
ที่ ๕ อ่านว่า 'ซอ' เรียก ชื่อว่า 'ทอ
ทหา' หรือ 'ทอเฒ่า' เป็น พยัญ ชนะ
มาจากบาลีและสันสกฤต ซึ่ง เขาอ่านเป็น
เสียง 'ดะ' เมื่อมีตัวอื่นจึงเพี้ยน ให้เป็น
ตัว สระด ในมาตราที่ ๕ นี้ แต่มีจะเป็
นตัว ที่มาจากบาลีและ สันสกฤต เช่น ทค
กท ฯลฯ. นามคำ ท นี้ใช้สรวาใช้ประ
สมกับตัว ร อ่านเป็นเสียง ซ เช่น คำว่า
'ทอ' อ่านว่า 'ซอ' เป็นต้น แต่ที่นิยม
มาจากบาลี หรือ สันสกฤต ก็คงอ่าน
เป็นเสียง ซ มีบ้าง เช่น ทพย. อินทรีช.
ที่อ่านตามเสียงเดิมคือ ทร (ไม้ไผ่) ซา ก็มี
เช่น ทศปริฐ (ศิว) ศิวในบาลี และสัน
สกฤตแปลว่า ไผ่ ใช้ ประสมกับคำศัพท์เช่น
อายุท = ไผ่ซึ่งอายุ. วัฒนธรรม = ไผ่ซึ่งวัฒนธรรม

แล้วไปจากไถยใช้ เป็นคำนำหน้ารวมแปลว่า
คน. ห่าน. ผู้. เช่น ทนยะ ทนถกัว ฯลฯ.

ทก๑ ว. ไผ่ทนคำว่า ทก เช่น ทกพวก, ทกพช

ทก๒ น. ส. น. น้า. ทกรากษส ส. น.

ผู้เลี้ยง. ทโกทริ ส. น. โศกที่อ้อมวน

ทกอ้า, ทกแก้ว [ทกอ้อ, สรวอ้อ] น.

ผู้กล้า. ทนยะ ดู ท ฉ้าย.

ทโกทริ [ทะโกทอน] ดูใน ทล๒

ทัง น. ทัง, ที่ราบ.

ทล อ. ทวน. แพชนะ. เพื่ชนะ. กั้น. ทด

เออญ ดู ออชทล ทดแทน ก.

ทดแทน ทดน้ำ ก. ถิ่น. ไผ่

ไผ่เต็มเครือ. ทดรอง ก. ออกทวีศักดิ์แทน

ไม้ก่อน. ทดตอง ก. สดบสวน, สดงน้ำ.

ลองให้ทำ. ทดเลข ก. ยกจำนวน

เลขครบสิบไปไว้หลักหน้า.

๗๗ ทคหรือทชะ ม. ส. น. ผู้ให้; มักประกอบ

ท้ายศัพท์เช่นกลาบท ผู้ให้ความใคร่ เป็นต้น.

ทช [ทะช] น. ส. น. นมส้มซึ่งแปรไปจากนมสด อยู่ในพวกเบญจโครส.

ทณ อ. อลกลั่น, ทานอยู่ได้. ทนทาน
ว. มั่นคง, ไม่เปิ่นอันตรราย่าย.

ทนี น. ร่มชั้นไป, ทวนชั้นไป.

ทณัญชัย, ทณัญชัย [ทะณนไช,—นัน—] น.
ชื่อนักปราชญ์, และชื่อเศรษฐีในครั้งโบราณ.

ทนต์ ๑ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งในครอบครัว ริม
แม่น้ำจ๊ก ๆ ใช้ทำยาได้.

ทนต์ ๒ (มี. ทนต์: ส. ทนต์) น. สัตว์
มีงา, ช้าง.

ทนต์ ๓ น. ส. น. พัน, งาช้าง (คำราชา
ศัพท์ใช้ พระทนต์). ทนต์กรรพณ

ส. น. เครื่องวัดพื้น คือ ปู. ทนต์การ
ส. น. ช้างงา. ทนต์กาษฎ์ ส. น.

ให้สีพื้น คือ ห่อนไม้เล็ก ๆ สำหรับวัดพื้นให้
สะอาด, ทำจากต้นไม้ต่างๆ เช่นไม้คันทา

(เดอญบ์หลายข้างหนึ่งให้เห็น เป็นหมู่เพื่อวัดพื้น
ได้) เมื่อจักออกปีนอันเล็ก ๆ, ที่โดยมาก

เขาใช้สีไปว่า (สีไม้ถูกระโตน). ทนต์
นาศิ ส. น. ฆ้องอาพันกัต. ทนต์จาด

ส. น. พื้นห้อง. ทนต์ทรรสน์ ส. น.
กางเกงพื้น (แห่งสุโขทัย). ทนต์บาลี ส.

น. ต้างงา (แห่งคาฟ). ทนต์บาลี ส.

น. เหยือก. ทนต์ปุร ส. น. เมืองแห่ง
พระเชเชนแก้ว คือ กรุงแห่งแคว้นกลิงค์.

ทนต์พยาบาร ส. น. การงา, การช่างงา.

ทนต์พัศตร์ ส. น. 'เครื่องวัดพื้น' คือ
ริมไม้ปาก. ทนต์พีช ส. น. ต้นทิวทิม.

ทนต์มล ส. น. ชีตม. ทนต์มัย ส.
ว. แล้วด้วยงา. ทนต์มูล ส. น. โคนพื้น,

รากพื้น. ทนต์รจนา ส. น. การทำพื้น
ให้สะอาด. ทนต์โรภี ส. น. โรภพื้น.

ทนต์ววรรณ ส. น. 'สีเหมือนงาช้าง' คือ
สทสี. ทนต์ศัญ ส. น. 'ร้อยต่อพื้น'

คือ กรวด. ทนต์ศานู ส. น. ฝุ่นอุกพื้น.
ทนต์ลาโยธ ส. น. 'มีเขี้ยวเป็นงาช้าง' คือ

หมูกัด. ทนต์ลาถีย์ ส. น. 'ที่อาศัยแห่ง
พื้น' คือ ปาก. ทนต์าวลี ส. น. แฉวพื้น.

ทนต์าวลี ส. น. 'ผู้มีงา' คือ ช้าง.

ทนต์า— ดูใน ทนต์.

ทนต์โท ๖. ไร่ ๆ, จะแจ้ง, ปรากฏแก่ตา.

ทนต์ม [ทะ—] ดู ทม.

ทนต์นาย [ทะ—] น. คนของนาย, ผู้ว่าความ
แทน, ลูกท. ทนต์นายเลือก น. ชื่อกรม
กรมหนึ่ง สำหรับกำกับมวญปล้ำ. ทนต์นาย
ความ น. ผู้ว่าความแทน.

ทบ ก. หักกลับ, พับเข้ามา, เพิ่มเข้า. ว. รวม, เลี้ยว (ทางทบ = ทางรวม, ทางเลี้ยว).

ทบทวน ก. ย้อนกลับ.

ทม [ทมะ] มี. ส. น. เรือน, บ้าน; การข่มใจ, การทรมาน, การฝึกสอนตน; อรรถุ, การปรับโทษ.

ทมกะ [ทมะ—] มี. ส. น. คนกินเตน; ผู้ทรมาน, ผู้ฝึกหัด.

ทมนะ [ทมะ—] มี. ส. น. การทรมาน, การข่ม, การปราบ.

ทมอ [ทะ—] ว. สันตกะเรณ.

ทมัพ [ทมณ] มี. (ส. ทมวชิช) น. มหาชนชาติหนึ่ง (เดิมเป็นชาติ กษัตริย์ แต่ถูกถอด เป็นเชื้อสายเจ้าทรวชิ ผู้ลูกพลุกยภสวามี); ชื่อบริเวณทางแถบตะวันตกเฉียงประเทศทักซิดานด (Deccan).
ว. รัช, คุราช.

ทมณ [ทะ—] ว. คำสี่มกั.

ทมิ [ทะ—] มี. ส. น. ความอ่อนต, ความกรุณา. **ทมิกริ** ส. น. ผู้แสดงความกรุณา เช่น พระควะ. **ทมิณิชิ** ส. น. ผู้มีความกรุณาเต็มเปี่ยม. **ทมิสิล** ส. น. ผู้มีความกรุณาเป็นปกติ.

ทมิล, ทมิลิก [ทะมิล,— ลิก] มี. ส.

ว. มีความอ่อนต, มีความสงสาร.

ทมิ [ทะระ] (ส. ทมิ หรือ ทมิ; มี. ทมิ โทษแปลงอู มีนร) เป็นอุปสรรค ว่าชั่ว, ยาก, ลำบาก, น้อย ไม่มี; ใช้หน้าคำศัพท์ต่าง ๆ.

ทมิกรรม น. การทำให้ลำบาก, ทมิกรรม,

ทมิชาติ คูใน ทมิ. **ทมิชิ** (มี. ทมิ—

อิก) ว. ชั่วยัง ใช้เรียกวันในตำรบทอตุว่า

วันทมิชก หมายถึงว่าวันชั่วยัง ห้ามทำอะไร

ต่าง ๆ. **ทมิพล** คูใน ทมิ. **ทมิพิณ** น.

'พิณอันร้าย' ไทยเราหมายถึงว่าผิดตาม, หรือ

ใจหวั. **ทมิภาค,** **ทมิภิกษ** คูใน ทมิ.

ทมิยศ ไทยเราใช้ใหม่ ว. หมายถึงว่ามี

ศิร้ายต่อผู้มีอุปการะ และคูใน ทมิ. **ทมิยุค,**

ทมิภิกษณ คูใน ทมิ. **ทมิหน** น. ทมิ

ลำบาก, ทมิอันตราย. **ทมิหัง** ว. ชั่วไป

นาน, นานเหลือเกิน. **ทมิหุ** ก. ได้ยิน

ด้วยยาก, ดันรนอยากรู้.

ทรง [ชง] มี. รูปวาง. ก. ดำรง, จำ, คงอยู่.

ในราชาศัพท์ ใช้เป็น กริยา หมายถึง ความว่า

เจ้านายกระทำสิ่งนั้น ๆ เช่น ทรง สัก = รับ

สัก, ทรงธรรม = พังธรรม, ทรงม้า = ขึ้น

ม้า หรือคำกริยาใดไม่เป็นราชาศัพท์ ถ้า

จะให้ให้เป็นราชาศัพท์ ต้องใช้ทรงนำหน้า เช่น

ทรงเห็น, ทรงฟัง, ทรงขอบใจ ฯลฯ.

ทรงกลด 'ทรงร่ม' ก. (อาทิตย์หรือจันทร) มีเงาแผ่ล้อมปกครอบรูปเหมือนร่ม.

ทรงกะท่าย น. ลักษณะช่องที่มีรูปคล้ายกะทอย เช่น ขามหรือกล้วย. ทรงเครื่องใหญ่ ก. ตัดยม (สำหรับพระเจ้านันทน, มีเจ้าหน้าใช้แต่เพียง ทรงเครื่อง).

ทรงชัย น. ผู้มีความชนะไว้, พระเจ้านันทน. ทรงสิริร่วม น. ผู้ดำรงธรรม, พระเจ้าแผ่นดิน, พระพุทธเจ้า.

ทรงประพาส น. ชื่อคลองพระองค์ วิบุปผันเสด็จมีช้าง คู่กับ 'พระครุฑนักษ' เป็นลือชันใน หินเขนล้อมลายดี มีลายกำกับเส้นทรงประพาส, ชื่อสอยศยุวราชภรรยาเมื่อพระเจ้ากรุง, ชื่อหมวดเครื่องเสวยผู้ใหญ่เล็ก ๆ มีขนุน, เขียงและปลาแห้ง. ทรงวิภาวี น. ผู้ครองแผ่นดิน, พระเจ้าแผ่นดิน.

ทรงวิชัย ก. ครองวิเศษสมบัติ, ครองเมือง.

ทรงกะเทียม [จง—] น. ชื่อหญ้าชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบหอม แต่แข็ง ขึ้นตามนา มีหัวกินได้อย่างทั่ว.

ทรงบาดาล [จง—] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้ 2566

ทรพา [ทอระ—] น. ชื่อควายตัวหนึ่งในเรื่องรามเกียรติ์. ทรพาฬ.

ทรพี๑ [ทอระ—] (ส. ทรพี: ฆ. ทพฺพิ) น. ช้อน. จัก, เครื่องตักข้าวและแกง มีรูปคล้ายช้อน ทำด้วยทองเหลืองเป็นต้น.

ทรพี๒ [ทอระ—] น. ชื่อควายตัวหนึ่งในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นลูกของทพพา, ตามเรื่องว่าฆ่าพ่อตาย ซึ่งใน ฉะบับสันสกฤตเป็นชื่อลูกของช้อน ทรพี๑. โทษเฉพาะแต่เปรียบกับคนที่มีประพฤติชั่วร้ายต่อบิดามารดา.

ทรพมาทรภรรยา [ทอระมาทอระภรรยา] น. ทรกรรม ใน ทร.

ทรพมาน [ทอระ—] (ม. ส. ทมน) ก. ชุ่ม, ปรอบ, ฝน. ทำให้ลำบาก, ทำให้เสื่อมยศ, ทำให้เสื่อมเกียรติ.

ทรพทิง๑ [ทั้น—] ก. คอย.

ทรพทิง๒ [ทั้น—] ก. ทรพทิง.

ทรปร [ทั้น] ส. น. ความโลภ, ความซื่อ, ความโง่เขลา, ความงอแง, ความเก๋อหยิ่ง.

ทรปรุหร ส. น. ผู้ทำลายทรปร,

ทรปรณ [ทั้น] (ส. ทรปณะ: ฆ. ทปฺปน) น. ตะจกเงา.

ทรยศนะ [ทัตสะนะ] ส. (ฆ. ทสฺสน) น. ความเห็น, การเห็น, เครื่องรู้เห็น, สิ่งให้เห็น, การแสดง, การยิง (ฟัน); แขนงส่องดูเงา. ทรยศนโคจร ทรยศนกด

ส. น. สายตา. ทรนสนัย ส. น.
ชั้นแห่งบัญชาอำนาจอัน อธรรม. ทรนสนัย
วิชัย ส. น. ฆตต์ที่ตาเห็นได้.

ทรนสนัย (แก้สะเน) ส. (ม. ทศสนัย)

ว. กัดกินเนื้อ: น้ำดู, ขวม.

ทรนวิ [ชวง] น. อก.

ทรนวิธ [หระวาน] ส. ทวาร.

ทรนวิง [หระ—] ก. วัณ, วัณถึง.

ทรนวิธ [หระ—] ส. ทวาร.

ทรนวิธทรนวิธ [หระ—หระ—] ก.
ประชุมกัน, เปี่ยมล้นอยู่.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.
คือสู้น้ำไหลออก.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.

ทรนวิธ [หระ—] ก. ฟูมฟั ว. สมาร, รุ่งรัง.
ต่างต่าง. เช่น, สมบัติต่าง ๆ, ไทยหมายเอา
สิ่งของที่เป็นประโยชน์และมีค่า. ทรนวิธ
วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ วิธ
กัน. ทรนวิธวิธ ส. น. หยิ่งเพราะ
ทรนวิธ. ทรนวิธวิธ ส. น. สิ่งของทุก

ชนิด. ทรนวิธวิธ ส. น. เหวศ
ผู้ประจำสิ่งของ. ทรนวิธวิธ ส.
น. การใช้สิ่งของ. ทรนวิธวิธ ส. น.
ลักษณะแห่งสิ่งของ หรือของคน. ทรนวิธ
วิธ ส. น. ความเจริญแห่งทรนวิธ.
ทรนวิธวิธ ส. น. การกระทำของที่
ไมวม. ทรนวิธวิธ ส. น. การถึง
สมทรนวิธ. ทรนวิธวิธ ส. น. ความ
สำเร็จด้วยทรนวิธ.

ทรนวิธ [หระวิธ] (ม. ทรนวิธ) น. ผู้ปกครอง
ทรนวิธ, ผู้จัดการทรนวิธ, ผู้ดูแลทรนวิธ, ผู้
พิทักษ์ทรนวิธ, ผู้รักษาทรนวิธ.

ทรนวิธ [ชวย] ก. ฟู. ทรนวิธวิธ
วิธวิธ ใช้คำว่า ทรนวิธวิธ
ก. ฟู. (สำหรับพูดกับเจ้า).

ทรนวิธ [ชวย] ก. ฟู. ทรนวิธวิธ
วิธวิธ ใช้คำว่า ทรนวิธวิธ
ก. ฟู. (สำหรับพูดกับเจ้า).
ทรนวิธ [ชวย] ก. ฟู. ทรนวิธวิธ
วิธวิธ ใช้คำว่า ทรนวิธวิธ
ก. ฟู. (สำหรับพูดกับเจ้า).
ทรนวิธ [ชวย] ก. ฟู. ทรนวิธวิธ
วิธวิธ ใช้คำว่า ทรนวิธวิธ
ก. ฟู. (สำหรับพูดกับเจ้า).

ทรนวิธ [ชวย] ก. ฟู. ทรนวิธวิธ
วิธวิธ ใช้คำว่า ทรนวิธวิธ
ก. ฟู. (สำหรับพูดกับเจ้า).

ทรนวิธ [หระวิธ] ส. (ม. ทวิท) ก. ขากจน.

เข็ญใจ.

ทรุด [ชด] ก. ขบลง. **ทรุดโทรม** ว. ขบสลาย, ทร่กว่า, หัก, พัง, ร่วงโรย.

ทรม [ทรมหรือทรมะ] ส. (ม. ทรม) น. ต้นไม้ใหญ่ๆ. **ทรมขันที** ส. น. หม้อไม้. **ทรมมัย** ส. น. ซึ่งทำด้วยไม้. **ทรมวาสี** ส. น. 'ผู้อาศัยต้นไม้' คือ ลิง. **ทรมเศรษฐี** ส. น. 'ชั้นประเสริฐของต้นไม้' คือ ต้นตาล. **ทรมขันที** ส. น. ดู ทรมขันที. **ทรมาริ** ส. น. 'สัตว์บนต้นไม้' คือ ช้าง. **ทรมาลัย** ส. น. ที่อาศัยในหม้อไม้.

ทรมมา - [ทร-] อยู่ใน ทรม.

ทรู [ช] ก. ลากไป, คว้าไป.

ทรูม [ทริคะ] **ทรูมชาติ** [ทริคะชาติ]
ทรูมายุ [ทริทายุ] ดู ทริ.

ทรูมิ, --มิ [ทริสตี:-ดี] ส. (ม. ทริมิ) น. ความเห็น, การเห็น, การเห็นด้วยใจ. **ทรูมิคุณ** ส. น. เครื่องหมายสำหรับให้เห็น, ที่สิ่งเบา. **ทรูมิคุณ** ส. น. 'เจ้านแห่งสิ่งที่เห็น' คือ พระสิวะ. **ทรูมิโคจร** ส. น. สายตา. **ทรูมิทาน** ส. น. 'การให้ของมเห็น' คือ การปรากฏชัด. **ทรูมิโทษ** ส. น. สิ่งอันชั่วร้ายสำหรับตาคน เช่น หน้าบัง, หน้าผก, หน้าผ้ากล้วย

เหล่านี้ เป็นทรูมิโทษของผู้เห็น. ถือว่าเป็นเสนียดแก่ผู้พบปะ. **ทรูมิบถ** ส. น. คลองตา, สายตา. **ทรูมิบาท** ส. น. 'การตกแห่งความเห็น' คือ เหลือบดู. **ทรูมิประสาท** ส. น. สิ่งที่น่าดู. **ทรูมิพันธู** ส. น. 'พวกพ้องแห่งการเห็น' คือ หิ้งห้อย. **ทรูมิพาด** ส. น. 'ลูกศรแห่งตา' คือ การชวยทางตา. **ทรูมิพิย** ส. น. ดู. **ทรูมิมณฑล** ส. น. ลูกตา. **ทรูมิโรค** ส. น. โรคตา. **ทรูมิวิทยา** ส. น. วิชาเกี่ยวกับตา, จักษุศาสตร์.

ทรูมิท [ทริสตี] ส. น. ถิ่นตามเขา, หินไม้เท้า, ถิ่นหินใหญ่, หินไม้.

ทรูมิทนต์ น. หินบด.

ทล [ทณ] ม. ส. น. ใบไม้, น. รวงไม้, มด, กิ่งเลื้อย, ล้อกล. **ทลโกมล** ส. น. บัว. **ทลมาลี** ส. น. กระหล่ำปลีที่มีใบ. **ทลโมทก** ส. น. ถั่วลิสงที่ได้มาจากบ้านเกษตร. **ทลสุจิ** ส. น. 'เข็ญใจ' คือ ทน.

ทลบบ [ทนละ-] ก. ประสม, สุกได้, ฉาบตา เช่น ทลบบด้วยรัตนจักรเห็น.

ทลิ่ง [ทนละ-] ก. ตั้งมั่น, มั่นคง.

ทลัท [ทะลัด] ดู ทวิท.

ทลัททก [ทะลัดทก] ม. (ส. ทวิทฺรท)

๑. ขกจน, เข็ญใจ.

ทวง ก. เรียกคืนเช่น ทวงเงิน.

ท้วง ก. ทัก, คัดค้าน; พะยุง, ประคอง, พา เช่น ท้วงตนหนีไฟได้. ท้วงติง ก. คำนว.

ท้วงที ข. ท่ทวง, ชันเชิง.

ทวติ น. พ่อหรือแม่ของปู่ย่าตาชาย.

ทวณ น. ขาวขวย่างทางคล้ายดอกมีพู. เครื่องมือทำทอง สำหรับยี่ครูปพระณ. เครื่องรองตะคันสำหรับอบน้ำหอม. ก. ที่สาวขี้เอือกหนึ่ง. ๑. ข้อน. สอนกดับ. ทวนทบ ก. ข้อนกลับเข้ามา.

ทววม ก. ทับ, กลม. สบ. ๑. เกิน, ล้น.

ทววม ๑. รูปร่างล้นพืด อ้วนน้อยๆ และไม่สูงใหญ่, กลมกล่อม, นุ่มนวล.

ทวย น. หมู. เหล่า. ไม้ที่เห็นเขมที่รับน้ำบงที่เห็นเป็นรูปนาก บางทีเรียกว่า คันทวยก็มี. ๑. ย้อน. จอน. ทวยหาญ น. หมูกล้า, หลรบ.

ทวย น. หมู. เหล่า.

ทวย ๑. ย้อนย้อน ๖๖๖๖๖.

ทวยะ [ทะวะยะ] ดู ทวย.

ทวะ • [ทะวะ] ดู ทฬ.

ทวะ๒ [ทะวะ] ม. ส. น. บัว, ดง; ความร้อน, ความคิดเปลี่ยนแปลงไฟ. ทวทาน ส. น. การจุดไฟ. ทวานล ส. น. ไฟป่า.

ทวัตตังสี, ทวตังสี [ทวัตตัง, ทวตัง] (ม. ทวตัส: ส. ทวตัสลิต) ๑. สามสิบสอง.

ทวัตตังสาการ น. อาการส่วน ของ ร่างกาย ๓๒ คือ ผม, ขน ฯลฯ.

ทวย [ไทว] ม. ส. น. หมวดสอง, ส่วนทั้งสอง. ทวยวาที ส. น. คนสองคน, คนพูดไม่คงที่.

ทว [ทว] ๑. สอง. ทวาช ส. น. ลูกสองพ่อ (เข้าใจว่า ตัดออกจากสันที่ภริทวาช, แล้วแปลเอาแต่มีเอง. ดู ภริทวาช). ทวาทส ส. ๑. สิบสอง.

ทวาทศกร ส. น. 'ผู้มีมือสิบสองข้าง, หรือมีรัศมีสิบสองแฉก' ก็อพระกเวติเถระ.

ทวาทศบัตริ ส. น. โยคะชนิดหนึ่ง มีหัวใจสิบสองพวงกว่า โยม โนม โคนค วาสุเทวม, หัวใจนี้เดียวกับ สิบสอง รศ.

ทวาทศมาส ส. น. สิบสองเดือน.

ทวาทศมูล ส. น. 'ผู้มีสิบสองรถ' คือ พระวิษณ. ทวาทศโลจน ส. น.

'ผู้มีสิบสองตา' คือ พระสกลันท์. ทว
 ทศายุส ส. น. 'ผู้มีอายุเพียงสิบสอง
 (ปี)' คือ สมร. ทวาวริ ส. น. คัมภี
 ลึงสะภาคที่มี ๒ แขนง. 'บุคคลมีจำนวนหลายศร'
 ชื่อบุคคลที่สามแห่งกุศโลภี มีกำหนด ๒๕๐๐ ปี
 ๒๖๐๐ ปี. เวลาบรมภพชาวมืดจะเกิด
 บุคคลและจะสิ้นยุค เวลาจะ ๒๐๐ ปี. กล่าวว่าเป็น
 เป็นพระเป็นเจ้าองค์หนึ่งด้วย.

ทวาร [ทฺวาร] ม. ส. น. ประตู. ชื่อตาว
 ร้างภายใน เช่น ช่องตา, ทาง เช่น ทางทวาร
 = ทางสาย. ทวารกัณฐก ส. น.
 'หนาม ประตู' คือ ถากนหนิงประตู.
 ทวารนายก, ทวารบตี, ทวารบาล
 ส. น. ผู้เฝ้าประตู, นายประตู. ทวาร
 พาทู ส. น. 'นายประตู' คือ เสาประตู. ทวาร
 มุข ส. น. ปากประตู. ทวาร
 ยนตรี ส. น. กุญแจประตู. ทวาร
 รักษิ ส. น. ดู ทวารนวก. ทวาร
 ศาษา, ทวารสดมภ์ ส. น. ดู
 ทวารพาทู.

ทวิ [ทฺวิ] ม. ส. ว. สอง. ทวิคุณ ส.
 ว. สองสมบัติ. สองชื่อ. สองท่า (เขียนเป็น
 ทวิคุณ). ทวิช ดูต่อไป. ทวิชาติ
 ส. น. ผู้เกิดสองหน. กษัตริย์อารยะ.

พรหมณ์. ทวิธานี ส. น. ผู้มีเมีย
 สองคน. ทวิทนต์ ส. น. 'ผู้มีสอง
 ข้าง' คือ ข้างซ้ายขวา. ทวิธามิเยก ส.
 น. ภาวอกุศลสองแห่ง. ทวิบาท ส. น.
 สรรพที่ทางทั้งสองฝ่ายกัน. สี่แขน. ทวิ
 บาท, ทวิบาท ส. น. สัตว์สองเท้า.
 ทวิบริษ ส. น. ผู้มีกำลังเท่ากับสองคน.
 ทวิป ส. น. ทั้ง แปลตามพยัญชนะ
 ว่า ผู้มีสองหน. คือ คิ้วขวง และ
 คิ้วปาก. ทวิประดิษฐ ส. น. ผู้
 เรือสิ่งมีสองหน. ทวิพันธุ ส. น.
 'บุตซ้อน' คือ วิสาขพันธ์. ทวิภาค ส.
 น. สองส่วน. ทวิมุข ส. น. 'ผู้มี
 สองปาก' คือ ป่อง. ทวิยามี ส. น.
 'สองยาม' คือ หลงระเริง. ทวิภท ส.
 น. 'ผู้มีสองขา' คือ ข้าง. ทวิธสน์ ส.
 น. 'ผู้มีสี่เท้า' คือ ว. ทวิธรรม ส.
 น. ผู้มีสองสัจจะ. ทวิศวรรษ ส. น.
 'ผู้มีตัวสองอย่าง' คือ พระภคเนศ. ทวิ
 ศกาล ส. น. เรือนสองห้อง. ทวิศิษ
 ส. ว. สองงาม. ทวิสม ส. ว. มี
 สองส่วนเท่ากัน. ทวิหัน ส. น. 'ผู้
 ทำขาทั้งสองหน คือ คิ้วขวงและคิ้วหัน' คือ
 ข้าง. ทวิหัตต์ ส. ว. ขาวสองดอก.

ทวิหายน **ทวิ**. ว. มีอายุสองปี.

ทวิช [ทวิต] **ทวิ**. น. 'เกิดสองครั้ง' ก่อนนท.
พรหมณ์. **ทวิช**. **ทวิช** **ทวิ**. น.
องค์ พรหมณ์. **ทวิช** **ทวิ**. **ทวิช** **ทวิ**
ทวิ. น. สองนท.

ทวิตย, **ทวิตยา** [ทวิตยะ - ยะ]. **ทวิตย**.
ทวิตยา.

ทวิร [ทวิระ] **ทวิ**. ว. สอง. **ทวิรพจน์** **ทวิ**.
น. มารกล่าวขำขัน. **ทวิรภาพ**
ทวิ. น. การข้อน. **ทวิรชุก**. **ทวิรชูป** **ทวิ**.
น. ผู้ดื่มสองหม (ก็ธ คับจวง และ ม้า.)
คือ ข้าง.

ทวิรชูป [ทวิรชูป] **ทวิ**. **ทวิ**.

ทวิษ [ทวิต] **ทวิ**. (**ทวิ**) น. คนเกลียด
กัน. ข้าง. **ทวิษ**.

ทวิษฎ์ [ทวิต] **ทวิ**. (**ทวิ**) ว. ฟังเกลียด,
น่าเกลียด.

ทวิ [ทวิ] (**ทวิ**) ว. สอง แต่ไทยใช้
ถึงกริยา. แปลว่า เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า หรือ
มากขึ้น. คงเป็นศัพท์ติดมาจากทวิคูณ. **ทวิ**
ทวิ (**ทวิ**) **ทวิ** (**ทวิ**) ว. คูณ
ด้วยสอง. **ทวิ** **ทวิ** **ทวิ**.

ทวิป [ทวิป] **ทวิ**. (**ทวิ**) น. เกาะ,
ที่ฝั่ง, ที่อาศัย, ส่วนใหญ่ของแผ่นดินในโลก

เช่น ทวิป อาเซ็ง, ทวิปยุโรป. ในนิยาย
โบราณ. มหาดงจำนวนไว้ต่าง ๆ ในหนังสือ
มหากาพย์ ว่ามี ๔ คือ ๑. ชมพู, ๒. ปุณณ
หรือโคณเมถ. ๓. สามะ. ๔. มุศ. ๕. มุระกุก.
๖. สก. ๗. ปุณณ. ในหนังสือ ทวิวงศ์ ว่ามี
๔ คือ ๑. ถังชาลา. ๒. เกตุมาศ. ๓. ชมพู
ทวิป. ๔. อุตุตกร. และในหนังสืออื่นอีก.

ทวิป [ทวิ - ป] (**ทวิ**) น. ผู้มีเกาะ
(คือ ลาพุด ๆ) คือ เลื้อย, เลื้อยดาว.

ทศ ๑ [ทศ] (**ทศ**) น. ชายผู้
และดู ทศ อีกด้วย.

ทศ ๒ [ทศ] **ทศ**. (**ทศ**) ว. สิบ.
ทศกัณฐ์ **ทศ**. น. 'ผู้มีสิบคอ' คือ

ท้าวราพณะ. **ทศกัณฐ์** **ทศ**. น. 'ศัตรุ
ท้าวราพณะ' คือ พระราม. **ทศกัณฐ์**,

ทศครีพ **ทศ**. น. ทศกัณฐ์. **ทศคุณ**
ทศ. ว. สิบเท่า. **ทศชาติ** น. ชาติสิบ,

ชื่อคัมภีร์ชาดก ว่าด้วยเรื่อง พระเจ้า สิบชาติ.
ทศทิศ **ทศ**. น. ทิศทั้งสิบ คือ ทิศเบื้อง

ข้าง ๘. เบื้องบน ๑. เบื้องล่าง ๑. **ทศ**
ทศ **ทศ**. น. นาน ชั่ว ๑๐ x ๒๔ นาที.

ทศนิยม น. กำหนดด้วยสิบ, ชื่อตำรา
เลขเลขสิบ. **ทศเบญจกุก** น. พิกัด

เบญจกุก ๑๐ ส่วน. **ทศพนธ์** **ทศ**. น. ส่วน

ที่สืบ. **ทศพร** น. 'พรสิบ' ชื่อถ้ำที่หนึ่ง
 ของมหาชาติว่าด้วยพรสิบ. **ทศพลิน** น. 'ผู้
 มีกำลังสิบ' เป็นพระนามของพระพุทธเจ้า.
ทศพิภตริ น. 'สิบหน้า' คือ ทศกัมภ์.
ทศพาหุ ส. น. 'ผู้มีสิบแขน' คือ พระ
 หิวะ. **ทศมาสีย์** ส. น. 'ผู้มีลายสิบเดือน'
 ชื่อเด็กจวนคลอด. **ทศมูชา** ส. น. 'ผู้
 มีสิบหน้า' คือ ทศกัมภ์. **ทศรณิ** ส. น.
 'ผู้มีสิบรถ' นามบิดาพระราม (วงศ์ ท้าว
 อถิตยา ครอบอโยธยา). **ทศวักตริ** ส.
 น. ชื่อเรียกคราวสำหรับปลูกเสกอาวุธ. **ทศ**
เศียร (ส. ทศสิริ) น. ทศกัมภ์. **ทศหริ**
 ส. น. 'ผู้นำไปเสด็จมาปัสมีประการ' คือ
 แม่คงคา; มหาสพินเกียรติยศแห่งแม่คงคา
 (ฉวัน ๑๐ คำแห่งเดือน ไชยมธุ = เขมรุตบาส;
 บัดนี้เปลี่ยนเป็นในเกียรติยศ แห่งพระพรดา
 ในเดือนอัสวิน = อัสสขุฆมาส). **ทศางคี**
 ส. น. ส่วนที่สิบ คือ ๑ ใน ๑๐ ส่วน. **ทศาง**
กุลี ส. ว. สิบนิ้ว. **ทศาริบัติ** ส. น.
 นายสิบ. **ทศานน**, **ทศาสยะ** ส. น.
 ทศกัมภ์. **ทศาสยชิต** ส. น. พระราม.

ทศ [ทศ๒๖/๐๕25๕] (ทศ) น. ชายผ้า,
 ชายครุฑ; ไส้ตะเกียง; ความถี่ไปแห่ง
 ชีวิต, ดวงชาติ. **ทศากรรช** ส. น.

'ผู้เลื่อนไส้' คือตะเกียง. **ทศานต์** ส. น.
 ปลายไส้ตะเกียง. **ทศาบดี** ส. น. ดาว
 ประจำตัว. **ทศาผล** ส. น. ผลแห่ง
 ความถี่ไปแห่งชีวิต, โชคภายหน้าของคน.
ทศามัย ส. น. พระหิวะ. **ทศศาวิช**
 ส. น. สภาพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง.

ทศ— [ทศ๒๖] ดูใน ทศ๒๖ และ ทศ๒๗

ทศ [ทศ๒๖] ดู ทศ๒๖.

ทหระ [ทห๒๖] น. ส. น. เด็ก. ว. หุ่น.

ทหาร [ทห๒๖] น. ชายหนุ่ม, ชายฉกรรจ์.
 ชายที่เกณฑ์เข้าฝึกหัดเป็นนักรบ (คำว่า
 แผลงจากทหระ).

ทื่อ ก. ทำด้วยหรือใหม่ ๆ ฯลฯ ให้เป็นผืน เช่น
 ผ้า เป็นต้น; ขวิด, กะทบ, ขาน, โต้,
 ประสาน เช่น ทอสี, ฉาย เช่น ทอแสง.

ทื่อ น. เหล็กหรือไม้ ฯลฯ มีรูปคล้ายปล้อง
 สำหรับทำให้เป็นทางน้ำดิร. ก. กะทบ,
 โต้, ประสาน (ใช้ขึง ทอ). **ทื่อถ้อย**
 น. คำโต้. ก. กล่าวโต้, กล่าวประชัน.
 บางแห่งใช้ ถ้อยถ้อย และ ทื่อถ้อย.

ทื่อ ก. ระวัง, แหยง, ถอย, ย่น, ว่า,
 กล่าว, เล็ง, โต้. **ทื่อถอย** ว. ย่นข้อ.
ทื่อถ้อย น. คำโต้, บางแห่งใช้ ทื่อถ้อย
 และ ถ้อยถ้อย. **ทื่อแท้** ว. อ่อนแอ.

ทอก น. บรูมา ใช้เป็น ชื่อ นกยางชนิดหนึ่ง
เรียกขาทอก.

ทอง น. ธาตุ เหมือนอย่างหนังสือสูงๆ
เหนียว ใช้ ทำรูปพระมตต่าง ๆ ทองคำ
ก็เรียก; ชื่อ ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบแดงต่าง ๆ
คล้าย ต้นเงิน; ชื่อ ขนุน ชนิดหนึ่ง รูป
เป็นวงกลม มีน้ำตาลหอบดข้างบน. เป็นคำ
กลางสำหรับ เรียก แร่บางชนิดที่หลอมได้.

ทองกวี น. คำกล่าที่ได้ชื่อพระหัตถ์เจ้า.

ทองกวาว น. ชื่อ ต้น ไม้ชนิดหนึ่งมี
ดอกสีแดงไม่มีกลิ่น ต้น ใหญ่ ใช้ ทำยา ได้.

ทองขาว น. ธาตุผสม ชนิดหนึ่งมี
สีขาว. ทองคำ (พิมพ์ หักคัม) น. ธาตุ
แท้ชนิดหนึ่ง สีเหลืองเนื้อเหนียว. ทอง

คำขาว น. ธาตุแท้ชนิดหนึ่งคล้าย
ทองคำแต่มีสีขาว. ทองคำเปลว น.

ทองคำที่แผ่บางจน ลมพัดมาเบา ๆ ก็ปลิว
ได้ สำหรับปิดพระพุทธรูป และของต่างๆ.

ทองคำ น. ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่งสีเขียว
อ่อน ข้างดำ. ทองแดง น. ธาตุแท้
ชนิดหนึ่ง เนื้อแข็งกว่า ทองคำแต่สีแดง.

ทองใบของทองคำที่แผ่ไบบ้างเป็นแผ่นๆ
โตะมเกล มี ตัวหนึ่งล้อมรอบ ชื่อ ผู้ทำอยู่ในนั้น
แล้วชื่อชอกกัน. ทองปราช น. ชื่อ ปืน

โบราณชนิดหนึ่ง. ทองปลายแขน น.
ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่งผลยาว. ทองพันชั่ง

น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบมีกลิ่นหอม ดอก
สีขาวต้นเป็นพุ่มเล็ก ๆ ใช้ทำยาได้. ทอง

พลู น. ชื่อขนุนชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้ง
แล้วทอดในน้ำมัน. ทองกฐน. ต้นไม้ชนิด

หนึ่งใช้ทำยาได้. ทองม้วน น. ขนุน
ชนิดหนึ่ง ทำ ด้วย แป้ง ประสม กับไข่แล้ว

ผิงไฟ. ทองย่อน น. ชื่อเพลงอย่าง
หนึ่ง. ทองย้อย น. ชื่อทุเรียนชนิดหนึ่ง.

ทองแดง น. ชื่อโลหะอย่างหนึ่งซึ่ง
มีสีดินทองลงเป็นปื้นๆ. ทองสุก น.

ชื่อทุเรียนชนิดหนึ่ง. ทองหยอด น. ชื่อ
ขนุนชนิดหนึ่ง. ทองหีบ น. ชื่อขนุน

ชนิดหนึ่ง. ชื่อ ขนุน ชนิดหนึ่ง. ทอง
หลาง น. ต้นไม้มีสองชนิด คือ ทอง

หลางใบมน ใบง่ามใบโพธิ์ชนิดหนึ่ง. อีก
อย่างหนึ่งใบรี. ทองเหลือง น. โลหะ

ผสม ชนิดหนึ่งสีเหลือง เนื้อแข็ง มี สนิม.
ทองโหลง น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

ท่อง ก. แต่งไป; เล่นบ่น; ลุยไปในน้ำ.
ท่องเที่ยว ก. เที่ยวไป.

ท่อง น. ส่วน ของ รังภายในที่กะเพาะและไส้
พุง อยู่ภายใน. พุง; ลูก เกิด ในท้อง

ส่วนกลางของสิ่งของและพื้นที่ เช่น ห้อง
 กลอง = พื้นที่กลอง, ห้องห้อง = หนึ่งห้อง, ห้อง
 พิธี = กลางพิธี, ห้องพระโรง = กลางพระโรง
 ฯลฯ. ห้องแก้ น. มีครกจำนวนมากกลอง.
 ห้องขี้ น. ห้องอืด, ห้องอืดด้วยอาหาร
 ไม่มี. ห้องคุ้ง น. พุ่มขางสามโลง
 ของสิ่งหนึ่งที่แก้ไป. ห้องถนน น.
 ทางเดินสำหรับม้าใน ซึ่งกันหัดสัตว์ที่ขี้บ้าน
 เป่งกัน. ห้องเตีร ก. ก้นบ่อขางทะเล.
 ห้องตรา น. หนังสือคำสั่งที่ประทับตรา
 ของเจ้ากระทรวง. ห้องที่ น. ค้ำบด,
 แฉง, เซตต์ นกน ที่อยู่ในความปกครอง
 ของอันทอหนึ่ง ๆ. ห้องน้อง น. ส่วน
 ของ ขางบึง หลัง ตระกัน ข้าง กับบ้านหนึ่ง.
 ห้องน้อย น. ส่วนของร่างกายอะหว่าง
 สละอับห่มหน้า. ห้องปลิง ก. ชื่อตะไคร้
 ชนิดหนึ่งรูปร่างเหมือนห้องปลิง คือ ข้างหนึ่ง
 กลมข้างหนึ่งแบน. ว. รูปร่างเหมือนห้องปลิง
 อย่างหุ้ม. ห้องผูก ก. ไม่กล้าขางจะ
 เกล่งด้วยขางจะแข็ง. ห้องพลุข น.
 ห้องข้อยออกมายังคนอื่น. ห้องพอง
 ว. ห้องอืด. ห้องเพอ ว. ห้องอืดซึ่งด้วย
 อาหารไม่มี. ห้องพา น. ไรล้าพวก
 หนึ่ง มีอาการให้ห้อง ไคอย่าง หลุ้งรักรก.

ห้องมือ น. ส่วนของมือ ด้านเดียวกับ
 มืออ ซึงแล้วออกพียงไปตั้งข้อมือ. ห้อง
 รุ่ง ก. ดู ห้องเคีร. ห้องร้อง น.
 ทางนำ ที่คนขตกลงไปเป็นรังขังน้ำไว้รดต้นไม้
 หนึ่งต้น. ห้องเรือ น. เนื้อเรือ.
 ห้องลาน มีรูปแบบ ๆ เหมือนห้อง
 กุ้ง ทรง ลาน อย่างรูป กั้น กระดาน ที่เหลา
 กบม ๆ. ห้องสาว น. ห้องลูกท้าว.
 ห้องเสย น. อูขางระในสำไส้ไม่ปกติ.
 ห้องอัสตงกต น. รูปบัวประกอบ
 ฐานผนังโบสถ์หัวท้ายหอฉัน.

ทอด น. ห้าง, ตอน. ทอดเช่นทอดเคี้ยว.
 ก. เลาของใส่ในน้ำมันเคี้ยว ๆ เพื่อให้สุก
 ก่อน ทอดปลา, ทอดผัก เป็นต้น. ห้าง, เท
 ปล่อง, ส่ง, วาง, พาด เทียงไป เช่น
 ทอดแห. ทอดไกล น. เอาไม้
 พื่อนกลม ๆ วาง ใต้น ระชะ เพื่อ ลาด ของ ที่
 หนักมาบนนั้น. ทอดขา ก. เทียด
 ขา. ทอดแขน ก. เทียดแขน.
 ทอดตลาด ก. ขาขโดยวิธีระมูลราคา.
 ทอดตา ก. ปล่องสายตาไปในที่ ต่าง ๆ.
 แลดู. ทอดทฤษฎี ก. มองไปรอบ ๆ,
 ตั้งใจดู. ดู ทฤษฎี. ทอดทั้ง ก. ไม่เอา
 เป็นระชะ, ไม่เอาใจใส่. ทอดน้อง ว. เติ

ซ้ำๆ. **ทอดผ้าป่า** ก. เอาผ้าถวายโดย
ทิ้งไว้เพื่อให้พระชักเอาเอง. **ทอดพระที**
ก. จัดห้องพระบรรทม (สำหรับเจ้านาย).

ทอดพระเนตร ก. ทอดสายตารไป, แลดู
(สำหรับเจ้านาย). **ทอดขมิ้น** น. ของ
กิน ชนิดหนึ่ง เอาปลาหรือ กุ้งผสมกับน้ำ
พริกแล้วทอดในน้ำมัน. **ทอดขยอ** ก.
ทอดเกลือไว้ (สำหรับพระรณไม้).

ทอดรัง ก. ออกรวง (สำหรับเจ้า). **ทอด**
สีระพิน ก. 'วอระพิน' (ใช้เป็น
สำนวน) ว่า ใช้สอดสาดเข้าไป ทำความสนิท
กับผู้ที่ต้องการคบเคยม. **ทอดสีเสียด** น.
ผ้าสีแดงให้ขาว ดิล ปลูกสี.

ทอดสีเหนียว
ก. วางหญ้าให้สัตว์ เช่น ช้าง เป็นพื้น กิน.

ทอดเตย ก. นอน ด้วยอาการ อ่อนใจ.

ทอดเทศ ก. หึงขยอความที่เป็นเหตุไว้.

ทอน ก. ตัก, บั่น. ทำให้เป็น ส่วน น้อย:

มรดกเงินย้อย.

ทอน น. สัก, สัน, ฮัก, พอน.

ทอน ก. สุ่ม ๆ.

ทอน น. ไม้แกะสลักสำหรับตกแต่งไม้เพื่อสลัก
เข้ามา เรียกว่า **ทอน**. ก. โยนหรือ ขุด
ไป. ว. ตัก ๆ กันไป. ตัด ๆ กันไป.

ทะนั ว. กว้างใหญ่. สูงใหญ่.

ทะนั ก. ตบตี.

ทะนั น. ชื่อองครักษ์หนึ่งตัว ฉาย ขันเสียง
ทะนัๆ เคียวหรือยักคนละทะนัโดยมาก.

ทะนั ก. จับเอา, ถือเอา.

ทะนั ก. ตู, ทำว.

ทะนั ว. ตัวสั้นเตี้ยๆ.

ทะนั ว. ใจเด็ดๆ.

ทะนั ก. ถือดี, ใช้ว่าตระนัก็ได้. **ทะนั**
ตัว ก. ถือดีในตัวของตัวเอง. **ทะนั**
ศักดิ์

ก. ถือดีในอำนาจของตน.

ทะนั น. ชื่อ หม้อ ชนิดหนึ่ง สำหรับใส่
น้ำและน้ำตาล.

ทะนั, ทะนั ว. เป็นคำ ละ มา จาก คำว่า
ทะนั, ทะนั, ทะนั, หรือ ทะนั, มัก
ใช้ใน ความ มั่งคั่ง เช่น ไปทะนั ฯลฯ.

ทะนั น. เครื่องทรงอย่างหนึ่ง ทำด้วยกะลา
มะพร้าว. ชื่อมาตราดวง ๒๐ ทะนัเป็นหนึ่ง

ถึง **ทะนั** น. ชื่อมาตราดวง
ตามวิธีประเพณี มีอัตราเท่า กับ ทนั
อีกอย่างว่า ท.

ทะนั, ทะนั ก. อุดหนุน (มักใช้ควบกับ
คำอื่น). **ทะนั** ก. เสียงตุ. ปรม

ปรี้อ. **ทะนั** ก. นอม, ทะนั ก. นอม
ก. บำรุงรักษา. สงวนไว้.

ทะบวง (ช. ตบวง = ทัว) น. กระบวง.

ทะบวงการ น. ห้างงาน. หัวหน้าการ,
กิจการในกระบวง.

ทะบ น. บ้อม, หอบ.

ทะเบยเน น. เบญ ซึ่งจดลักษณะสำคัญของคน,
สัตว์, สิ่งของต่างๆ.

ทะเมิน ว. สูงฟ้า, สูงเด่น.

ทะเมิน ตุ. ทะเมินไพร.

ทะโมน ว. โทน, ไหญ่.

ทะยอย น. ชื่อเพลงชนิดหนึ่ง. ว. ย่อยๆ
กันไป.

ทะยาทะแยแส ก. เอาใจใส่.

ทะยาน ก. เดิน, ใจน, โยน. ว. เพื่อเหิม.
ทะยานใจ ก. เหิมใจ.

ทะเยอทะยาน ก. ตะเยือก ตะกาย,
ลชกได้.

ทะเย น. เพลงมอญชนิดหนึ่ง.

ทะแยง ว. เลียงไป, เดาไป.

ทะลวง ก. ทำให้ กลวง, ทำให้เป็น ทางหรือ
เป็นช่องเข้าไป. ทะลวงฟัน ก. บุกรุก
เข้าไปฟันให้ เป็นช่องเข้าไป.

ทะลัก ก. ไหลออกหรือพุ่งออก, ส้นออก.

ทะลักทะเลง ว. ลักลั่นกัน, ไม่เป็น
ระเบียบ.

ทะลาย น. อันหมาก. อันมะพร้าว, ผลไม้
อื่นๆ มีผลเป็นพวงเช่นนั้น. ก. พัง, แตก,
กระจาย.

ทะลื่น ว. ทะลื่น, หนักเป็น. ทะลื่นชระ
ลิ่ง ว. ทะลิ่งตั้งตั้ง, เตลื่อถลน.

ทะลิ่ง ก. โผล่ช่น, พุ่งช่น, เหนือขีดตัวช่น: แสดง
วาทะหรือกิจยามในเวลาที่เขาไม่ต้องการ.

ทะลุ ว. เป็นช่องตลอดไป. ทะลุกลาง
ปล้อง [—กลางปล้อง] ว. ทะลิ่ง, เป็น
จำเปรียบเทียบ หมายความว่า พุดสอด
กันในเวลาที่เขาพูดค้างกันอยู่.

ทะลุทะลาด ว. พรวดพรวด, ด้ล้าถลาถ.

ทะเล น. ส่วนของ มหาสมุทร, หัวน้ำ กว้าง
ใหญ่: ชื่อปูตัวใหญ่. ทะเลสาบ น.
หัวน้ำใหญ่คล้ายบึงแต่โตกว่า.

ทะเล็น ก. ไปนอก, ยื่นออก, ส้นออก. ว.
หนักเป็น.

ทะเลาะ ก. หุ้มเสียดกัน.

ทะวาย น. คนชาติหนึ่ง อยู่ทิศใต้แห่งพม่า:
ผลไม้ที่ออกไม่ตรงตามฤดูกาล: ที่ถูก ใช้ว่า
ต่ออายุ.

ทะเวิน ก. พนักรโทยหรือประจักษ์ในที่ต่าง ๆ.

ทั๊ก ก. ตี, ท้วง, ปรุสรวัย. ทั๊กหัวง ก.
กัดกัน. ทั๊กทาย ก. ปรุสรวัย. ทั๊กทีน

[ทักษิณ] (ทิน ม.วัน) น. วันที่ต้องดิ
วันชั่วร้าย (ใช้ในตำราหมอดู).

ทักษิ์ ตู ทักษิ.

ทักษิณญ์ ม. (ส. ทักษิณ) น. ความเป็น
ของขว หมายความว่าสะดวกในการพูดจา
ปราศรัย, ความออวโรบ, ความกรุณา.

ทักษิณิ [ทักษิณะ] ตู ทักษิณ.

ทักษิณิา ตู ทักษิณิา.

ทักษิณิาเขต [—เขต] ม. (ส. ทก
ษิณเขต) น. เมืองแถบใต้, ประเทศ
ฝ่ายทิศใต้.

ทักษิณิาวัญ (ม. ทักษิณวัญ; ส. ทักษิณ
วฤต) ว. เวียนขว, วนไปทางขว คือ
เวียนเลี้ยวทางขวอย่างเข็มนาฬิกา.

ทักษิณิเณท [—ทก] ม. (ส. ทกษิณเณท)
น. น้ำที่หลังในเวลาทำทาน, น้ำกรวด คือ
หมายความว่า เอนน้ำแทน สิ่ง ของ ที่ให้ซึ่ง
ใหญ่โต หรือไม่มีรูปที่จะหลบขบดให้ใส่ เช่น
วัด, ศาลา, หรือ บุญกุศล เป็นต้น.

ทักษิย [ทักษิยะ] ส. (ม. ทกษ) น. ข้างขว,
ความสามารถ, ความสันหัด; คำสั่ง; ใ้; ไฟ;
ชื่อเทวดาองค์หนึ่งจำพวกอหิตภัย (บิดาของ
กฤตติกา); ชื่อพระประชาบดีซึ่งมีตา๒๒๖องค์

เป็นชายาพระจันทร เป็นดาวนักษัตร. และ
ชื่ออีก ๑๓ องค์ เป็นชายาพระกัลยณ์เทพบิดร
เป็นมารดาแห่งเทวดา, ยักษ์, มนุษย์, และ
ศิริจันาม, และ อีก ๑๐ องค์ เป็นชายา พระ
จรรวม. ๖. สามารถ. เหมาะ. ขยับ, เหม่น,
คล่องแคล่ว, แข็งแรง. ทักษิณิยา,
ทักษิยชา ส. น. ชาติาพระทักษิณ. ทักษิ
บดี ส. น. 'พระจันแห่งความสามารถ'
คือ ผู้สามารถ.

ทักษิณิ ส. (ม. ทกษิณ) น. ขว,
ทิศใต้: พระศิวะ. ทักษิณิณิกาย
ตุนิกช. ทักษิณิบัญญัติ ส. น.
ประเทศบัญญัติ ทักษิณิณัสจิม ส.
น. ทิศตะวันตกเฉียงใต้. ทักษิณิณภาค
ส. น. มัชชีใต้. ทักษิณิณาจล ส. น.
'ชาติใต้'คือเทือกเขามลช. ทักษิณิณิจาร
ส. น. ผู้ประพฤตุดก. ทักษิณิณิจาร
ส. น. ผู้บูชาพระศักดิ์ตมพรที่ถกมือขว.
ทักษิณิณิชาติ ส. น. เจ้าแห่งทักษิณิณ.ก.
ทักษิณิณิาบรร ส. น. ตู ทักษิณิณิณัสจิม.
ทักษิณิณิาบาย ส. น. 'ทางใต้' คือ มย
แห่งทิศพระชบ. ทักษิณิณิาวรรต ส.
ว. ช้างเวียน (จากซ้าย) มขว (เช่น) ชิม

นาจิก). ทักษิณา ศ. น. ทิศใต้.
ทักษิณาสาบตี ศ. น. 'เจ้านางทิศใต้'
คือ พระขอม.

ทักษิณา ศ. (มี. ทักษิณา) น. ทานเพื่อผล
อันเจริญ; ขวา; ทิศใต้. ทักษิณาเทศน์
ศ. น. การตอบขอบใจ (Takkasessavasa).
ทักษิณาบถ ศ. น. ประเทศทางใต้
ของอินเดีย (Deccan).

ทักษิณา — คูใน ทักษิณ.

ทักษิโนทก [— ทก] ศ. ทักษิโนทก.

ทักษิ^๑ ศ. (มี. ทก) ว. โหม, เกรียม, มั่ง
ทั้ง น. มั่งแก่สำหรับรองค้ำย เชื้อเวลาหม
เหล็ก หรือ ทอง.

ทักษิ^๒ ศ. น. เฒ่า, ก้ม, รวม. ใช้สำหรับกร่อน
รวมกันเข้าเป็นวิเศษ สำหรับบอกจำนวน
รวม เช่น ทักษิณ = หอมคนัน, ทักษิณ = หอมคน,
ทักษิปรอง, ทักษิเพ = หอม คิ้ว ก้ม, ทักษิปรล =
หังสมล, ทักษิสอง = หังหมล ฯลฯ

ทักษิวิถ ศ. น. กังวณ, ท่วงมือ (ใช้ฝึกมือ
ก็ได้).

ทักษิวิทังวล ศ. ทักษิวล.

ทักษิ^๓ ศ. มี. ศก/อน/256 ทักษิญา. โหม, ความดุ
ร้าย, ไม่, ไม่เท่า, พลอง, เสว, ต้ม, ต้มไม้,
หรือถึงไม้, ตะบอง, ท่อนไม้, ทักษิเอกรวม

ศ. (มี. ทศุทกมม); น. การ ทำโทษ.
ทักษิขนาด ศ. ศ. น. การ ทำด้วย
อาวุธ เป็น คำที่โทษ เขาประกอบ ขึ้นไว้
เป็นชื่อเครื่องหมาย สำหรับฆ่าอักษะ ไม่
พ้องออกเสียง มีรูป ดังนี้. ทักษิ

ทวิ ศ. น. 'ผู้ทรงอาวุธ' คือผู้ส่งโทษ;
ทรวาท, พระอง, ผู้พิพากษา. ทักษิชนา |
ยมิ ศ. น. 'ผู้ไม่มีตัวไม้' คือผู้พิพากษา.

ทักษิพนีติ ศ. น. แบบ วิธีลงอาญา,
กฎหมาย. ทักษิขัมม น. ดอกคำ หรือ
หนังสือที่สัญญาไว้ให้ลงโทษคน เมื่อเวลาทำผิด

อีก. ทักษิทปาศก ศ. น. 'ผู้มีบ่วง (กฎหมาย)
มือสำหรับใส่ขมฉืด' คือผู้ทวง. ทักษิ

กัษิ ศ. น. ความกลัวอาญา. ทักษิขมฺภู
ศ. น. 'ทัณฑ์แห่งไม้ค้ำของทัพ' ได้แก่
แก้วทัพ. ทักษิชายวตธา ศ. น. 'การ
ไปแห่งละบวนไม้' คือ การท.

ทักษิยาบ ศ. น. วันหนึ่ง ทักษิทวาสิทธิ
ศ. น. 'ผู้มีทวงเงินภาษี' คือผู้ทวง. ทักษิ

สภาน ศ. น. กองพล. ทักษิชาโรศีตี
ศ. น. 'ผู้มีไม้ในมือ' คือ คนเดินประจำ.
ทักษิทสิบตี ศ. น. อธิบดีผู้พิพากษา.

ทักษิทาชิมตี [ทักษิทา—บจตี] คูใน ทักษิ.
ทักษิ^๔ ; ทักษิ^๕; มี. น. คนถือไม้เท้า, คนถือ

คนเฝ้าประตู, ตำรวจ, คนเฝ้าเรือ.

ทัต ก. เอาจริงของ หรือ ตอกลิ่มแทงบนบนในหู
เท่าเทียม, เสมอ. ว. เท่า.

ทัตทาน ก. พุดห้ามปราม, ทัตห้วง.

ทัต น. ต้นพุทรา เช่น บ่าทัต = บ่าพุทรา. ว.
เท่า, ถึง, เทียม. เร็วเท่า, ไม่ช้าไปกว่า.
ทัตวิน น. ทัตในเวลากลางวัน หมายถึง
ความเท่า, ทัตที่, ทัตพจน์. ทัตไช น.
เร็วทัตเท่ากับใจต้องอรรถ. ทัตไต น.
เดือยทัต เวลาเดือยทัตทัต. ทัตตุ น.
ทัตทัตทัตในบัดจจุบัน, ในชาตินี้. ใน
เวลาหนึ่ง, ในขณะนั้น.

ทัตตจ [ทัตตะ] น. (ส. น. ทัต, ทัตจ.)
และดูหนคด้วย. ทัตตทัต [ทัต] น. (ส.
หนคทัตจ) น. ทัตทัต, ทัตทัต.

ทัตตไบณ น. (ส. ทัตตปวณ) ทัต
ทัตทัต

ทัตต ๒ [ทัตตะ] น. (ส. ทัตต) ทัต
ทัตทัต, ทัตทัต, ทัตทัต

ทัตต น. ทัต.

ทัตต น. (ส. ทัตต) น. สัตว์มีงา, ทัต.

ทัตต (ทัตต) น. (ส. ทัตต) ว. ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต.

ทัต น. ทัต, ทัต, ทัต.

ทัต, ทัต, ทัต. ทัตทัต น.
ทัตที่ทัตทัตทัตทัต. ทัต
ทัต น. ทัตทัต. ทัต
น. ทัตทัตทัตทัต ทัตทัตทัต
ทัตทัตทัตทัตทัต.

ทัตทัต น. ทัตทัตทัตทัต. ทัต
ทัตทัต ทัตทัตทัตทัต. ทัต
ทัตทัตทัตทัต. ทัตทัตทัตทัต.

ทัตทัตทัต [ทัตทัตทัต] น. ทัต
ทัตทัต ทัตทัตทัตทัต.

ทัต ทัต.

ทัตทัต (ทัตทัต) ทัต ทัต.

ทัต (ทัต, ทัต, ทัต) น. ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต.

ทัตทัต น. (ส. ทัต) ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต, ทัต, ทัต, ทัต, ทัต.

ทัต ทัต.

ทัต ทัต.

ทัต ว. ทัต, ทัต, ทัต, ทัต,
ทัต.

ทศ ว. ลับ. เรายังเติมคำลับ เช่น ลับทศ.
ยลับทศ ๑ ๑๑ หมายความว่าลับ.

ทศน์^๑ ดู ทรรคนะ. ทศนาการ น. อาการดู.

ทศนีย์ [ทศสะนีย์ะ] ดู ทรรคนีย์.

ทศไนย์ [ทศสะไน] ดู ทรรคนีย์.

ทศสน [ทศสะสะนะ] ดู ทรรคนะ.

ทศสนานุตตริย [ทศสะสนานุตตะริยะ]

ม. น. สิ่งให้เห็นอันประเสริฐ, การเห็น
อันประเสริฐ เช่น การเห็นธรรมของพระ
พุทธเจ้า เป็นต้น.

ทศพิห [ทศพิหะ] ม. (ส. ทศพิห, ทศพิ) ว.
มันคง, แข็งแรง, แน่นหนา, จัด. ทศพิห

กานที น. 'ไม่มีลิ้วคันแข็ง' คือไม้ไผ่.

ทศพิหการี น. 'ผู้ทำอย่างมันคง' คือ
คนเพียรเต็มที่. ทศพิหนรี น. 'มีน้ำ

นม' คือ มะพร้าว. ทศพิหบาท น. 'ผู้
มีเท้ามัน' คือ พระพรหม. ทศพิห

ประหาร น. การตีเค็มแรง. ทศพิห
ผล น. 'ผู้มีลิ้วคันแข็ง' คือ มะพร้าว.

ทศพิหมูล น. 'ผู้รวบรวมแน่นหนา' คือ
มะพร้าว. ทศพิหโลม ม. น. 'ผู้มี

ทศพิหกรณ^๑ [ทศพิหกรณ^๑] (ม. ทศพิหกรณ;
ส. ทศพิหกรณ) น. เครื่องทำหมัน ได้แก่

ข้อความที่ชักมาอ้าง เพื่อให้คำพูดของตน มั่น
๕๓. ชื่อค่านิยมพวกหนึ่ง ในภาษาบาลี
แสดงความข้างต้นให้มั่นคงขึ้น.

ทศพิหกรรม [ทศพิหกร] (ม. ทศพิหกรรม)

น. การกระทำให้มั่นคง (แต่แก้การที่
ข้างไปเพื่อให้มั่นคง).

ทศ ก. จาบ, โถ, โบก.

ทศ น. สิ่งสำหรับขึ้นลงหรือจรดเรือ; การ
แสดงกริยาชกมือชกเท้า เป็นต้น. ท่งที่,

วิธี. จ. อาการที่รออยู่, คอยอยู่. ทศ
ทาง น. ท่งที่. ทศสับ น. ปากน้ำ.

ทศ, ทศทาย ก. ขวนขันสู้.

ทศก น. สัตว์เสือกกลางน้ำพวกหนึ่ง มีสอง
ชนิด ชนิดหนึ่งคล้ายปลาสิง กินเนื้อคน
อยู่ตามน้ำ. ชนิดหนึ่งตัวแบนๆ อาศัยอยู่
ตามที่อื่นๆ.

ทศกษิณีย์ ดู ทศกษิณีย์.

ทศก น. แนวสำหรับไป, ช่อง; คลอง; วิธี,
ฝ่าย; ก้านของใบไม้บางอย่าง เช่นมะพร้าว.

ทศก. ทศก ๑๑๗.

ทศกั ว. ทศ, ตลอด. บราณใช้อย่างเดียว
กับ ท่ง.

ทศกั ม. (ส. ทศกั, ทศกั) น. เขียว,
งาช้าง.

ทาสี น. (ส. ทาสี) น. ทวด (ที่วาง), เกรว.

ทาสี ตู ทาสี.

ทาสี ตู ทาสี.

ทาสี น. (ส. น. สู้).

ทาสี [ทาน หรือ ทานะ] น. ส. น. การให้.

สิ่งให้. (ให้แก่ชนทุกชั้น. จะเป็นเพื่อให้ บำรุง, เพื่อตอบอุประการ หรือเพื่อสงเคราะห์ ที่เรียกว่าทานทั้งนั้น. แต่ที่พูดว่า ทำบุญ ให้ทาน คำให้ทานหมายความว่าสงเคราะห์).

ทาสี น. ชื่อคันที่ ๓ ใน มหาวาจิ. ทานิกาม ส. น. ผู้ชอบทำ

ทาน, คนอหิง. ทานธรรม ส. น. ความ อหิงว้างขวาง. ทานบดี น. ส. น.

'ผู้เป็นใหญ่ในทาน' คือเจ้าของทาน. ทาน บารมี น. ส. น. จรรยาอย่างเลิศ คือทาน.

ทานมัย น. น. สำเร็จด้วยทาน. แล้ว ไปด้วยทาน. ทานโยคย์ ส. น. ควร

ได้รับทาน. ทานวัตถุ น. น. สิ่งของ สำหรับให้. สิ่งของสำหรับทำทาน. ทาน

ศาลา ส. น. โรงทาน. ทานศีล ส. น. มีภรรยาเป็นปกติ. ทานาธิบดี น. น.

'ผู้เป็นใหญ่ยิ่งในทาน' คือ เจ้าของทาน. ทาน ๒ ก. ตันไว้. ถันไว้. ประทะไว้

สอหนังสือให้ตรงกับ ต้น จะนับ. ทาน

ตะวัน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งดอกใหญ่ สีเหลือง มัก หัน ไปทาง ดวงตะวัน: ชื่อ เครื่องสูงอย่างหนึ่งสำหรับบังแดด.

ทาน ส. ใช้แทน ชื่อ ผู้ที่เราพูดด้วย หรือ ผู้ ที่เราพูดถึง.

ทานต์ ๑ ส. น. เชื่อง, ใจเย็น, ใจดี.

ทานต์ ๒ ส. น. แล้วยังไปด้วยข้าง.

ทานพ, ทานว [-นบ.—นวะ] น. ส.

น. กุศจำพวกหนึ่ง ซึ่ง กล่าวว่า เป็นมฤตย์ หรือ อสุร. เป็นศัตรูต่อพวกเทวดา, กล่าว ว่าเป็น ลูกของนางทณ และ พระกัศยป. มี จำนวน ๕๐ บ้าง. ๑๐๐ บ้าง. ทานพศุรุ ส. น. ครุของ พวก ทานพ. เทวดา พระศุรุ. ทานพบดี ส. น. 'เจ้าแห่ง ทานพ' คือพระราห.

ทานาธิบดี [-บอดี] ตู ใน ทาน.

ทาบ น. ทับลง, ประทับลง, ตาม.

ทาบทาม น. เลียนเคียง. ลงงตุ, ให้ความถึง.

ทาม ๑ น. (ส. ทาม) น. เชือก, ขวาง

มดลือ. ชื่อ. กลุ้ม. ไทโซซึ่งเรียกสายรัดคอ สัตว์พาหนะเข้ากับแอกหรือโคก. สายเชือก หรือหนังที่รัดโคก หรือ พวงมดลือสามลอม้า

ไม่ผูกกับรถหรือล้อ.

ทาม ๒ ก. ทาบ, ตาม, ลอยดู. เทียบเทียบ.

ทามกลาง [—กลาง] น. ที่ตรงกลาง.
ระหว่างกลาง.

ทามวิภา [—วิภา] น. น. ผู้คนดู. ทาม
วิภาภาพ น. น. ความเปล่งประกาย.

ทามิทร [—ทอม] ส. น. ผู้มีชื่อกระดกเอา
คือพระศกุนต.

ทาบ ๑ ก. ยก. ถัด เช่น ทาบสนุ = ถัด
สนุ. แก้ว. ถัดตำลึงหน้. คางน.

ทาบ ๒ น. ก. ให้.

ทาบ ๓ น. (ส. ทาว) น. บ้าง, หมูไม้.

ทาบ ๔ น. ส. น. มดุก. ส่วน, ส่วน
แบ่ง. ทาบพันธุ^๑ ส. น. พวกพ้องที่ควร
ได้มดุก. พันธ. ทาบภาค ส. น.
ส่วนมดุก. ทาบวิภาค ส. น. การ
แบ่งส่วน. ทาบาศ น. ส. น. ผู้
ลับสกุล. ผู้ควรรับมดุก. ทาบาศ ส.
น. หรพ้อมดุก.

ท้าย น. ส่วนหลัง. ท้ายโต่ง น. หลัง
ที่สุด. ท้ายทอย น. ลำต้น, ส่วนสุด
ของกะโหลกศีรษะข้างหลัง.

ทาบถ [—ถ] น. ส. น. ผู้ให้. เพศ
หญิงชื่อว่า ทายิกา.

ทาบชช^๑ น. ดู ทาบชช ใน ทาย ๔.

ทาบชช ๑. กล่าวหา, คือตั้ง, อศทบ.

ทาบชช ดู ใน ทาย ๔.

ทาบชช^๑ ดู ใน ทาย ๔.

ทาบชช^๑ ดู ใน ทาย ๔.

ทาบชช (ทาบหรือ ทาบชช) น. ส. น. เมื่.

ทาบชชกรรม ส. น. การมีเมื่. การแต่งงาน.

ทาบชชกริยา, ทาบชชปริเคราะห์, ทาบ

ชชเคราะห์ ส. น. ทาบชชกรรม, ทาบ

ชชพันธุ^๑ ส. น. การเนื่องด้วยเมื่. การ

แต่งงาน. ทาบชชสุต ส. น. เมื่. และลูก.

ทาบชชชช^๑ ส. น. ผู้มีเมื่.

ทาบชช [—ชช] น. ส. น. เด็กชาย, เด็ก
หญิงชื่อว่า ทาบชช.

ทาบชชชช^๑ ดู ใน ทาย.

ทาบชชชช^๑ ดู ทาย.

ทาบชช^๑ น. ส. น. ท่อนไม้, ฝืน, ชันไม้. ทาบชช
ชชกรรม ส. น. การตัดฝืน. ทาบชชชชชชชช

ส. น. ชันไม้, ตัด. ทาบชชชช ส. น.

ทำด้วยไม้. ทาบชชชชชช ส. น. ภาชนะไม้,

บาตรไม้. ทาบชชชชชช ส. น. ดู ทาบชชชชชช.

ทาบชชชชชช^๑ น. น. เครื่องไม้ต่างๆ, ขด

สำหรับทำฝืน. ทาบชชชชชช ส. น.

ชันไม้ที่ชักได้ด้วยสาย. ทาบชชชชชช ส.

น. ลูกตาไม้.

ทาร์กา **ม. ส. น.** ลูกตาหรือหน้ไม้.

ทาร์ณ **ป. — ร. ม. ส. น.** ทหารบก. ราชคอง.

ดูร้าย. ทาร์ณกรวม **ม. ส. น.**

การตั้งใจโดยความหมายร้าย.

ทาว **ส. (ทาวล.) น.** ไ้ระ. ไร่. ไร่ไร่.

ท่าว, ทะท่าว **ค. ส. น.** ท้า. มอญ

ลง. เด็. ท่าวกำลัง **ค. เด็พด.**

ท่าวทพระนัย **ว. ส. น.** หล. ซอมน

หับถ.

ท้าว **น.** ผู้ยิ่งใหญ่. ตำแหน่งบรรดาศักดิ์

ข้าราชการฝ่ายใน. ท้าวนาง **น. ซ้ำ**

ราชการฝ่ายใน. ท้าวเพี้ย (ท้าวพญา)

น. ตำแหน่งขุนนางลาว.

ทาส [ทาดหรือ ทาสะ] **ม. ส. น.** บ่าวผู้ขาย.

คนใช้ผู้ขาย. ผู้หญิงใช้ว่า ทาส. ทาส

กรรมกร **น.** บ่าวและคนงาน. บ่าว

ผู้ทำงาน. ทาสทาน **ม. น.** ทาน

อย่างลาว คือ อาหารที่โยนให้ หรือให้ โดย

ไม่เต็มใจ. ทาสบัญญัติ **น.** บัญญา

อย่างทาส. บัญญาลาว. บัญญาชั่ว.

ทาส^๑ **ค. ทาส.06/03/2566**

ท้ำ **ค. กระต.** ท้ำถึง **ค.** ทำของการอย่าง

ถึง, ซน.

ท้างน **ช. ก. ห่วงโย. ว. หนัก.**

ท้างนงาย **ค. กินเข้าเข้าแล้ว.**

ท้างนบ **น.** ทักขินา.

ท้างนวย **ค. ทวย.**

ท้างนตง **น.** ระเบิด, ล้ำน้ำ. บพ. แบงกอล่าง.

ระเบิดเขาสถการรัง หรือระเบิดเพลิง หรือ

ลาวบพลตองล้นๆ.

ท้างนาย **ค.** แสดงเหตุที่จะเกิดในเบื้อง

หน้า. พุดตา. พุดโดยคาดคะเน. ดู

ท้าว ๑ ดูบ.

ท้างนุ **ค.** บ้าง. อดทอน (แต่ลงมาจาก

ทอน).

ท้างนูล **ค. พุด.**

ท้างนเฝ **ค. ลต. ย่อน. ว. ช่างเกิด. ตามที่.**

ท้างนัยบ **น.** ที่หยุด. ที่พัก. แบบแผน. แบบ

อย่าง. คำเทียบ. ค. เทียบ. เปรียบ.

ท้างนัยม **ค. เทียม.**

ท้างนไ **ว. เหตุไร. โจน.**

ท้างนลาย **ค.** รือ, ทะลาย, พัง. ทำให้ฉิบหาย.

ท้างนเล **น.** ล้น. ที่. ค้ำบล.

ท้างน **ค. ท่างน.**

ที **ม. (ส. ทวี) ว. สอง. มักใช้ประสม**

หน้าศัพท์อื่น เช่น ทีปท = สัตว์ ๒ เท้า

เป็นต้น.

พิกิตัมพร [-พอน] พ. ส. น. 'ผู้มุ่งอากาศ' คือก
กมลเปลือย. สำหรับเรียกพวกเคียรถันนิครมถ์
นักพรตที่ถือไม่มุ่งงาย.

ทัง ก. สละ, ละเสียด, โยนหรือเพเสียดโดย
ไม่ต้องการ. ทังขวาง ก. 'ทังและ
ขวาง' ใช้เป็นสำนวนว่า 'ไม่เอาใจใส่ดูแล,
พรวดหนีไป.

ทังถ้อน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบมนๆ เล็กๆ
ดอกสีเหลืองใช้ทำยาได้.

ทังพุด น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง.

ทิว ค. ทิวช.

ทัญฐี ๑ [ทิตตะ] พ. (ส. ทฤษฏ) ว. อัน
บุคคลเห็นแล้ว. ทัญฐีธรรม พ. น.
ธรรมอันบุคคลเห็นแล้ว คือ กพณ, ขาตนิ.
ทัญฐีกรรมก พ. น. ที่เข้าไปในกพณ,
ขาตนิ, บัจจุบัน. ทัญฐานุกติ พ. น.
เรื่อง ต้า เนริ ตาม, อากาที่ ได้เห็นแล้ว,
แบบอย่าง.

ทัญฐี ๒ [ทิตตะ] ค. ทิวช.

ทัญฐานุกติ [ทิตถานุกะติ] ค. ใน ทัญฐี ๑.

ทัญฐี พ. (ส. ทฤษฏ) น. ความเห็น.

สารเห็น-06/03/2566

ทัญฐุชุกรม [ทิตถุชุก] (พ. ทัญฐี + ๒
ชุกรม) น. การทำความเห็นให้ตรง คือ

เห็นให้ถูกต้อง (เป็น ข้อ ๑ ใน บุญญกิริยา
วัตถุ ๑๐).

ทิตตี พ. (ส. ทิปิต) ว. ทุ่งเรื่อง, สว่าง.

ทิน [ทิน, ทินนะ, ทินะ] พ. ส. น. วัน.

ทินกร พ. ส. น. 'ผู้ทำวัน' คือ พระ
อาทิตย์. ทินกษัย ส. น. 'เวลาเสื่อม
แห่งวัน' คือเวลาเย็น. ทินเกษตร, ทิน
เกษตร ส. น. 'ผู้ทำแห่งวัน' คือ ต้า, มืด.

ทินจรรยา ส. น. การประพฤติประจำวัน.

ทินนาบ ส. น. 'เจ้าแห่งวัน' คือ ตะวัน.

ทินนิส ส. น. วันและคืน. ทินบตี

พ. ส. น. 'เจ้าแห่งวัน' คือ พระอาทิตย์.

ทินประกา ส. น. แสงแห่งวัน, แสงแดด.

ทินพันธ์ุ ส. น. 'เพื่อนแห่งวัน' คือ พระ
อาทิตย์. ทินมณี ส. น. 'แก้วแห่ง

วัน' คือ พระอาทิตย์. ทินมุข ส. น.

'หน้าแห่งวัน' คือ ต้า. ทินรัตน์ ส.

น. ค. ทินมณี. ทินราช ส. น. ค.

ทินนาถ. ทินากม, ทินารมภ์ ส. น.

เจ้าต้า. ทินาวสาน ส. น. เวลาเย็น,
จวนพลบ, จวนค่ำ.

ทินน [ทินนะ] พ. (ส. ทิตต) ก. ให้นแล้ว.

พินนาทายี พ. น. 'ผู้ถือเอาแต่ของที่เขาให้'
คือไม่เป็นซะโม.

ทีณา— คูนิน ทิน.

ทีนท [—บตุ] (ม. ทีปท; ส. ทวีปท) น.

สัตว์สองเท้า, มนุษย์ นก.

ทีปท [—ปะทะ] คดู ทีนท.

ทีพ [ทีบุ] (ม. ส. ทิว) น. สวรรค์, ชั้นฟ้า

เทวโลก; วัน.

ทีพีย^๑ [ทีบุ] ส. (ม. ทีพ) ว. เป็นของ

เทวดา (มักนำหน้าคำอื่น). ทีพียกานน

ส. น. สวรรค์. ทีพียายน ส.

น. 'นักร้องสวรรค์' คือ คนสรรพ์. ทีพีย

จักขุ ส. น. ตาทิพย์. ตามเพียงตังทีพีย

(คือ จะดูอะไร เห็นได้หมด). ทีพียญาณ

น. ความรู้เป็นทิพย์. ทีพียนารี ส. น.

นางสวรรค์. นางอัปสร. ทีพียเนตร ส.

น. คดู ทีพียจักขุ. ทีพียประภาพ ส. น.

อำนาจทิพย์. ธรรมชาติ. ทีพียพะยาน

น. พะยานที่ศักดิ์สิทธิ์. ทีพียมนตรี ส. น.

'พยางค์ทิพย์' คือ โอม. ทีพียมานุษ

ส. น. 'คนทิพย์' คือ อีวาณครั้งเทวดา.

ทีพียรส ส. น. 'น้ำทิพย์' คือ ประอท.

ทีพียรูป ส. ว. งาม, สวย. ทีพีย

ไศรต^{๐๕} ส. ๓๖๕ ทีพีย, หูเพียงตังทีพีย

(คือ จะฟังอะไร ได้ยินหมด).

ทีพโยทก [ทีพโยทก] ส. น. 'น้ำทิพย์'

คือน้ำฝน.

ทีพา ม. ส. น. วัน. ทีพากร ม. ส.

น. 'ผู้ทำวัน' คือ พระอาทิตย์. ทีพาจร

ส. ว. เที่ยกลางวัน. ทีพานิทรธา ส.

น. การนอนกลางวัน. ทีพาประทับ

ส. น. 'ตะเกียงกลางวัน' คือ คนที่ยังมีความ

สงสัย. ทีพากัถิ ส. น. 'ผู้มีความ

กลัวในกลางวัน' คือ นกยูง. ทีพามณิ

ส. น. 'แก้วกลางวัน' คือ ตะวัน. ทีพา

มัธย^๑ ส. น. กลางวัน, เที่ยง. ทีพา

วิหาร ส. น. การพักกลางวัน. ทีพา

สัยยา ส. น. การนอนกลางวัน.

ทีมิ [ทีมิ] น. ห้องแถวสำหรับพักผ่อนไร่ของ.

ทีม 'ทีมิ' ก. มตง.

ทิวคัส [—วัค] ม. (ส. ทิว + ราช) น.

สองคืน, สองราตรี.

ทิว๑ [ทิว] ว. แลว, นนท.

ทิว๒ [—ว] ม. ส. น. วัน๑สวรรค์, ชั้นฟ้า,

เทวโลก. ทิวภาสิ น. เวลากลางวัน.

ทิวังคิต —วัคค. ม. ก. ไปสู่สวรรค์, ตาย

(ใช้สำหรับเจ้านายชั้นสูง).

ทิวสะ [—ระสะ] ม. ส. น. วัน. ทิวสภาค

ม. น. ส่วนของวัน.

ทิวา ม. ส. น. วัน; และดู ทิวา อีก. ทิวาภิร
น. 'ผู้ทิวา' คือ พระอาทิตย์.

ทิส, ทิสา [ทิตฺ. ทิสา] ส. (ม. ทิส) น.
ด้าน, ข้าง. ทิสบดี (ม. ทิสบดี,
ส. ทิกฺกฺ) น. ผู้เป็นใหญ่ในทิส. พระ
เจ้าแผ่นดิน. ทิสานุกิส ส. น. ทิส
น้อยทิสใหญ่. ทิสปาโมกข์ น.
(อาจารย์) ผู้เป็น ประชานในทิส, ผู้มีชื่อ
เสียงโด่งดัง ทิสภาค น. ส่วนแห่งทิส.

ทิส [-ระ] ม. (ส. ทฺริช) น. คนเกลียด
กัน. ข้ำสีก, ศักร.

ทิสัมบดี [-สามอดี] ดู ทิสบดี ใน ทิว.
ที น. ครั้ง, หน; ท่ทาง, ชั้นเชิง. ทีเดียว
ว. ครั้งเดียว, หนที; แต่จริง. ทีแรก
ว. ตั้งแต่, เดิม.

ที น. ต้นเหม่ง, แผลง, ถิ่น, แล่นดินแก้ว
หนึ่ง ๆ. ส. เป็นคำนำหน้าชื่อที่อยู่ชื่อ
ถิ่น. ว. เป็นคำนำหน้าสรรขยาของคำหนึ่ง
แปลว่าครบ, ดำรง เช่น ทีไร=ราบสี ๑ ล. ๑.
บ. เป็นคำนำหน้าขยา. เสกพิณที เช่นที่บ้าน
๑ ล. ๑. ๐ทีจริง 566. จริง, แท้, แน่นนอน.
สัน. เป็นคำเชื่อมประโยคบอกความแน่นอน.
ที 111 น. ต้นเหม่ง, พืช. ทีแท้ สัน.

ตุ ที่จริง. ที่นอน น. ฟูก, เบาะ, เตียง
เครื่องปลาดสำหรับนอน. ที่นั่ง น. ที่
สำหรับนั่งมาทวงหรือประทัย. ที่พึ่ง น.
ผู้ช่วยอดทน. ที่รัก ว. ของรัก.

ทิม [ทีอะ] ม. (ส. ทิม) ว. ยาว, นาน,
ยั่งยืน. ทิมกาย ม. ว. 'ผู้มีลำตัวยาว'
คือสูง. ทิมเกศ น. 'ผู้มีขนยาว' คือ
หวี. ทิมขงมี น. 'ผู้มีเขี้ยว' คือ
อูยลู่. ทิมชาติ น. 'สัตว์มีลำตัวยาว'
คืองู. ทิมนิกาย ม. น. ชื่อภมร์คัน
แห่งพระสุทนต์ปิณฑ. ทิมยาท น.
'ผู้มีเขี้ยว' คือ นกยาง. ทิมปฤษฐ์
น. 'สัตว์หลังยาว' คืองู. ทิมรท น.
'ผู้มีเขี้ยว' คือหมี. ทิมรสน์ น.
'ผู้มีถันยาว' คืองู. ทิมภักตร์, ทิม
พักตร์ น. 'ผู้มีรอยยิ้ม' คือขำ. ทิมัม
พร น. พวงฟ้า. ทิมายุ ม. ว. ลายุอัน.
ทิมายุธ น. อรุณรุ่ง, หอม.

ทิมัมพร, ทิมายุ [-จำพอบ.] ดูใน ทิม.
ทินาร [-นาร] ส. น. เงินตราโบราณของ
ชาวอริยธะราลาราว ๓๘ สดางค์. เหรียญ
ทองคำ. เงินตราที่ใด ๆ, เครื่องประดับที่
เป็นทองคำ. ตราสำหรับตีเป็นเครื่องหมาย
นำหน้าทองคำ.

ทึบ, ทึบปก [ทึบ, ทึบปะกะ] ม. ส. น.

เกาะ: ทึบง, แสงไฟ, ตะเกียง, ความสว่าง.

ทึบปรัชวิท ส. น. 'เครื่องหมายแห่ง

ตะเกียง' คือเขม่า. ทึบภรณ์ ส. น.

'เครื่องรับไฟ' คือตะเกียง. ทึบมาลา

ส. น. การแต่งโคมไฟ, การตามประทีป.

ทึบศัตถุ ส. น. 'ศัตถุของไฟ' คือตัว

ชี้แสง ทึบเสชา ส. น. เปลวไฟ; เขม่า.

ทึบตี (ทึบ) ส. พิศ.

ทึบังกกร [-บังกอญ] ม. ส. น. 'ผู้ทำความ

สว่าง' นางพระพุทธรเจ้าองค์หนึ่ง.

ทึรม [ทึรกะ] ส. พิศ.

ทึก ๑, ทึกทัก (ทึก, ทึกทัก) ก. ตู้อาเป็น

ของตัว. ตัดสินเอง. ว. ตัก ๆ.

ทึก ๒ (ทึก) ข. น. ทึกเกาะลา

ข. น. น้ำ. ทึกอะมม ข. น. น้ำขิง.

ทึกตระหัก ข. น. น้ำขื่น.

ทึง (ทึง) ก. ขอบใจ, พอใจ, เองใจ

ทึง (ทึง) ก. ตึง, รึง, ถวน.

ทึตทือ (ทึต) - น. ชื่อคนระเนียดนางอยู่ประจำ

พวกคนสก.

ทึนทัก [ทึนทัก] 3/2566 สาวทือ, สาวแม่,

จวนแม่.

ทึบ [ทึบ] ว. แน่น, เป็นแห่ง, เป็นแผ่น.

ไม่โปร่ง เช่น บัญญาทึบ=บัญญัติไม่ปลอด

โปร่ง, ไร่.

ทึม [ทึม] น. โรงสำหรับตั้งศพ เรียกว่า

โรงทึม.

ทึอ ว. ไม่ลม, ชุ่ม, เตอ, ไม่เฉียวแหลม.

ทึ๑ ม. (ส. พุส) ว. ใช้เป็นคำนำหน้าศัพท์อื่น

แปลว่า ชั่ว, ยาก, ถ้านาก, เสว, ทรม

เช่น ทูจจริต=ความประพฤติชั่ว ทูกกร=ทำ

ได้โดยยาก. ทูปัญญา=ปัญญาทรม ฯลฯ.

ดู ทูร ด้วย.

ทึ๒ ม. [ส. ทู] ว. สอง, ม้อไว้หน้าหน้า

ศัพท์อื่น เช่น ทูวิธ=สองอย่าง.

ทึ๓ ๑ [ทึ] ว. ตัวน. ทึ, ครบ. ทึกปลา, ทึกพาย

ว. ทึกแห่ง. ทึกเมื่อ ว.

ตลอดเวลา, เสมอ. ทึกแห่ง ว. ทุกที่,

ทุกตำบล.

ทึ๓ ๒ [ทึ] ม. (ส. ทู) น. หมวดสอง. ทึก

นิบาต ม. น. ชื่อคัมภีร์ชาดกคัมภีร์หนึ่ง.

ทึ๓ ๓ [ทึ๓๓] ม. (ส. ทู๓๓) น

ความชั่ว, ชื่ออาบัติ จำพวกหนึ่งในอาบัติ

ทั้งเจ็ด, บาป.

ทึ๓ ๔ [ทึ๓๔] ม. (ส. ทู๓๔) น. สิ่งทีกระ

ทำได้ยาก, ของที่ยากจะกระทำได้. ทึ๓ ๕

ทึ๓ ๖ [ทึ๓๖] ม. น. การทำกิจทีกระทำได้โดย

ชาก ได้แก่การท้อความเพียร เพื่อบรรลุธรรมวิเศษ.

ทุกข์ [ทฺกฺ] ม. (ส. ทฺ + ช) น. ความยาก, ความลำบาก, ความเจ็บปวด. ทุกข์ฐาน ม. น. เหตุเป็นที่ตั้งแห่งทุกข์, เหตุให้ถึงทุกข์. ทุกข์นิโรธ ม. น. ความดับทุกข์. พระนิพพาน. ทุกข์เวทนา ม. น. ความรู้สึกลำบาก, ความรู้สึกเจ็บปวด. ทุกข์สมุทัย ม. น. เหตุให้ทุกข์เกิด. ต้มทา คือ ความคับแค้น, ความแค้น.

ทุกข์ภัย [ทฺกฺกฺไฮ] ส. (ม. ทฺกฺกฺชย) น. การหมดทุกข์, พระนิพพาน.

ทุกข์ตร [ทฺกฺสฺตร] (ม. ทฺกฺชฺตร; ส. ทฺชฺตร) ว. ทุกข์ยิ่งกว่า.

ทุกข์ [—กฺ] น. ชื่อปลาน้ำเค็มชนิดหนึ่งไม่มีเกล็ด รูปคล้ายปลาสด.

ทุกข์ [—กฺ] ม. ส. น. ตัวอย่างดี. มักใช้ว่าผู้กุกุฬพัศพร.

ทุกข์ตะ [ทฺกฺตะ] ม. (ส. ทฺ + ต) ว. ถึงความยากแค้น, เห็นใจ.

ทุกข์ติ [ทฺกฺติ] ม. (ส. ทฺ + ตติ) น. ทางไปอันชั่ว, ทางดำเนินชั่ว, กำเนิดชั่ว.

ทุง [ทฺ] น. ที่ราบอุจจาระ, ก. ถ้ำอุจจาระ.

ทุง [ทฺ] ว. ตุง, ต้อย.

ทุงเทง [ทฺ:เทง] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.

ทุงจิต [ทฺ:จฺริต] ม. (ส. ทฺ + จริต) น. ความประพฤติชั่ว. ว. ประพฤติชั่ว.

ทุงจินเน [ทฺ:จฺนิเน] ม. ว. ประพฤติชั่วแล้ว, ทำชั่วแล้ว, อบรมไม่ดี.

ทุงฐิ [ทฺ:ฐิ] ม. (ส. ทฺ + ฐ) ว. 'อันโทษประทุรร้ายแล้ว' คือชั่วร้าย, โกรธแล้ว.

ทุงฐิล [ทฺ:ฐิล] ม. ว. หอยม. ทุงฐิลลวาทา ม. น. วาจาชั่วหยาบได้แก่อัยคำพาดพิงทวารเนาทวารหนักและเมถุน.

ทุด [ทฺ:ด] อ. เป็นคำเปล่งเสียง ญ นำลายเพื่อแสดงความไม่พอใจ หรือติเตียน อย่างเดียวกับต.

ทุดิย [ทฺ:ดฺย] ม. (ส. ทฺ + ดิย) น. ชายที่สอง, บุตร, เพื่อน. ว. ที่สอง, มักใช้กับคำศัพท์อื่น. ทุดิยาสาพท์ ม. (ส. ทฺ + ดิย + สา) น. เดือน ๘ ที่ ๒, เดือน ๘ หลัง.

ทุดิยา, ทุดิยิกา ม. (ส. ทฺ + ดิย + ก) น. หญิงที่ ๒, เมีย.

ทุดิยาสาพท์ [—สา] ม. น. ดูนินทุดิย.

ทุน [ทฺ:น] น. ทرفฟ์ติม, ทرفฟ์ที่จ่ายไปเพื่อหาถ้าไร. ทุนทرفฟ์ น, ทرفฟ์ที่

เป็นทูน. **ทูนรอน** น. ทรัพย์เต็ม.

ทุ่น [ทุ่น] น. สิ่งที่ทำให้ลอยน้ำสำหรับ
ขุดเรือคักปลา หรือทอดสะพาน เป็นต้น;
ก. ประทัง, ชั่วช. **ทูนุน.**

ทูนนิมิตต์ [ทูนนิมิต] น. ลางร้าย;
เลื่องหมายอันชั่วร้าย.

ทูป [ทูป] ก. ตีลงไป. เอาของกลมเช่นก้อน
หรือหัวขวานตีลง

ทูปทู้ [ทูป—] น. เครื่องบังคับชนิดหนึ่ง
สำหรับป้องกันอาวุธ. ใ้ว่าทูปทู้ก็ได้.

ทูปัญญา [ทูปัญญา] ดู ทูจ.

ทูปพรรณ [ทูปพันธ์] (น. ทูพพรรณ; ส.
ทวฺรณ) ว. สีน้อม, เพลชั่ว.

ทูปพล [ทูปพณ] ดู ทวพล.

ทูปภาสิต [ทูปพาสิต] น. (ส. ทวฺ+ภาษิต)
น. คำไม่ดี ตรงกันข้ามกับ สุภาสิต. ข้อ
อาบัติอย่างหนึ่งในอาบัติทั้งเจ็ด.

ทูปภิกข [ทูปพิภชะ] น. (ส. ทวฺภิกข)
น. ความกันดารอาหาร, ข้าวแพง. **ทูป
ภิกขภัย** น. น. ภัยคือคราวที่ข้าวแพง.

ทูปภิกขันดรกัปป์ [ทูปพิภขันดระกัปป]
น. น. คราวที่ข้าวราคาแพง.

ทุม [ทุมะ] น. (ส. ทุม) น. ต้นไม้. และ
ตุหมด้วช. **ทุมราชา** น. น. พญาไม้,

ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้. ใ้ว่าไม
โพธิ์ ถมึ.

ทุ่ม [ทุ่ม] น. ชั่วโมง (เวลาปานคืน). ก.
ทั้งทับลง, ทั้งลง. **ทุ่มเถียง** ก. พุด
ทะเลาะโดยอเหตุต่าง ๆ มาทับถม. **ทุ่ม
ทรวัง** ก. ทูปถ. **ทุ่มไฟ** ก. เทลงไฟ.

ทุ่ม [ทุ่ม] ว. ท้อม, ไม้มรกม, เสียงต่ำ (ใช้
สำหรับเสียว); เรียกขนาดที่มีเสียงต่ำว่า
ระนาดทุ่ม, ที่มีเสียงสูงว่าระนาดเอก.

ทุย [ทุย] ว. กลบรี เช่นผลมะตูม, เป็นคำ
เรียกความมีจริตปกติ เช่น เขาจอกหัก
ไม่ย่าวอก.

ทุย [ทุย] ก. เดาต่อง, มุ่งสั่ง (ใช้ในกาพูด).

ทว [ทวะ] ส. (เดิมเป็นทส แปลงเป็นทว)
เป็นอุปสรรค แปลว่า ชั่ว, ชาก, ล้ามาจ,
ทรม, น้อย, ไม่มี, เป็นคำนำศัพท์
อื่น. **ทวศ** ส. (ม. ทวศ) น. ที่ไป
ถึงชาก. ทางล้ามาจ. ป่าสูง. อุเขา. ว. ไป
ถึงชาก. ไปล้ามาจ. **ทวศิม** (ม. ทวศอม).
ก. ไปล้ามาจ. ไปถึง ชาก. **ทวศ** ส.
(ม. ทวศ) น. คำนแปรเหมือน ทวด
ในที่นี้. **ทว** น. ใช้ในชื่อ พระอุมซึ่งเป็น
มหาลีของพระอิศวร; และ เป็นชื่อแม่น้ำ.
ทวโม ส. น. มีเสียงหนัก, ร้อง

ก้อง' คือหมี่. **ทฺรชน** ส. น. คนชั่ว.
 คนร้าย. **ทฺรชล** ส. น. น้ำร้าย, น้ำ
 แสง, น้ำมีเชื้อโรค. **ทฺรชย** ส. ว.
 เอาชนะได้ยาก. **ทฺรชาติ** ส. น. ชาติชั่ว.
ทฺรหิน ส. น. วัณคัมภพ, วัณโณค.
 วัณอากาศเสีย. **ทฺรเทศ** ส. น. ท้องไม่
 น่ายุ้. **ทฺรธร** ส. ว. บางทีจะทรไปได้.
ทฺรช ส. ว. มีความห่อหุ้ม. ไร่. เรอะ.
ทฺรมิบัติ ส. ว. ซึ่งละเมิด. ผิดล้าลับ.
ทฺรมิบัติต์ ส. น. ลวงร้าย. **ทฺรพล**
 ส. ว. มีกำลังน้อย. อ่อนแอ. ท้อแท้.
ทฺรภษิต ส. ว. กล่าวผิด. **ทฺรภษิต**
 ส. น. การขัดสะเบียง. **ทฺรภษิต** ส. น.
 ใจร้าย, กัธ. **ทฺรมนัส** ส. น. ความ
 เสียใจ. ความโศก. **ทฺรยศ** ส. น. การเสื่อม
 ชด. การลุกออก. เราชเสียชื่อ. **ทฺรโยชน**
 น. ผู้ปราบฮาด. **ทฺรลัษณ** ส.
 ว. มีเครื่องหมายชั่ว. **ทฺรวรรณ** ส. ว.
 มีสีชั่ว. เศร้าหมอง, หม่น, สดปรก. **ทฺรวาท**
 น. คำติเตียน, คำนิพนทา. **ทฺรวาสนา** ส.
 น. ความเคยชินที่ไม่ดี, ความโน้มใจอันชั่ว.
ทฺราคม ๐๕๓3/๕56๓. การ มาถึงถึงกาล,
 การอยู่ทางไกล; รายได้ อัน ชั่ว. ผลที่ไม่
 ชอบ. **ทฺราจาร** น. ส. น. ความประ

พดฺติเลวทราม. ความประดุดชั้วร้าย. **ทฺรา**
นม ส. ว. น้อยยาก (เช่นตูลกร). **ทฺรา**
ลัษ น. น. ที่อยู่อันไปล้างอก. ที่อยู่อัน
 โกล. **ทฺราศัย** ส. ว. มีใจชั่ว, คิดร้าย
 มั่วร้าย. **ทฺราสิต** ส. ว. นั้ไม่เรียบร้อย.
ทฺรอุปาร ส. ว. ยากที่จะข้านัง. **ทฺรอุป**
เทศ ส. น. คัมภพณ์ผิด.

ทฺรณทฺรณ [-รณ-รณ] น. ระนกระวาย,
 กระสับกระส่าย.

ทฺรศี [-รศี] (น. ส. ทฺร) น. โกล.

ทฺรธา— ตูใน ทฺร.

ทฺรธาชฺวา ส. น. ทางโกล. ทางล้นบก.

ทฺร— ตูใน ทฺร.

ทฺรศ [-รศ] ว. ล้างอก. นำสพเพช; นำอุจาด.

ทฺรยัม [-รยัม] น. ซึ่งตั้งไว้ชนิดหนึ่ง
 ผลเป็นพุงๆ มีหนาม; ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่ง.

ทฺรฎักทฺรฎ [-รฎัก-] ว. กุ้งเหิน.

ทฺรฎา น. กตสง; กตสงขาวอม; กตสงขั้ว. เต็น.

ทฺรวิชาน [-รวิชาน] น. (ส. ทฺรวิชาน) น.
 สุริยิต, สุริยไม้ดี.

ทฺรวิช [-รวิช] น. (ส. ทฺร+วิช) ว. สงกอย่าง.

ทศศีล [ทศศีล] (น. ทศศีล) ส. ทศศีล) ว.
 มีศีลชั่ว. ทำผิดวินัย. ส่งละเมิดศีล.
 ประพดฺติชั่ว; มีปดฺติชั่ว.

ทูลส์ [ทูล] น. (ส. ทูล, ทูลข ทูลขอ) น.

ส. (ส. ทูล, ทูลข ทูลขอ) น.

ทูลส์ล [ทูลส์ล] ส. ทูลส์ล.

ทูล น. ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง.

ทูล ว. หิ่ง, บ้าง, ไม่แหลม. ทูล ช. ก. ขอมมาด. ขอมไปตี. พอให้สร้งไปตี.

ทูล ก. ขอมอยู่ในอำนาจ.

ทูล [ทูล] น. ส. น. ผู้นำข้อความไปแจ้ง
ทั้งสองมือ. ผู้นำข่าวไปแจ้งทั้งสองฝ่าย. ผู้
ตี (เขา) ส่งไป (ราชทูต ผู้ที่พระราชา
ส่งไป). ผู้รับใช้ไปเจรจาแทน. ผู้สื่อสาร.
ผู้ตั้งไว้ว่า ทูล.

ทูลานุกูล [-ทูล] น. ทูลผู้โอบอุ้มผู้โอบ.
ทูลี ส. ทูล.

ทูลน [ทูล] ก. เทิน, เอาของวางบนศีรษะ,
แบกด้วยหัว.

ทูลน [ทูล] ว. จัดทหารใน (บอกควาใน
วงโคจร).

ทูล [ทูล] น. ชื่อเครื่องเรือนที่ขึ้นออกมา
รับแขก.

ทูลทูล [ทูล-] ส. ทูลทูล.

ทูล [ทูล] ค. ขอมมาด (เช่น คางทูล = คาง
บวม เป็นชื่อโรคชนิดหนึ่ง).

ทูล [ทูล หรือ ทูล] น. ส. ว. โกล. ทูลคา

กาว ส. น. อาการที่ไปลำบาก, ข้างไปพูด.

ทูลทูลส์ น. ส. น. 'ผู้เห็นไกล' คือแจ้ง
ความเห็นไกล. ทูลทูลส์ ส. น. ผู้เห็น

ไกล. ผู้มีสายตาขาว, นกปราชญ์. ศาสตรา
พยากรณ์; แจ้ง. ทูลทูล ส. น. แจ้ง;

ผู้เล่นเวียนเสร็จแล้ว. ทูลทูล ส. น. ทาง
ขาว. ทางไกล. ทูลภาพ ส. น. ความไกล.

ทูลทูล ส. น. ผู้ไปไกล. ทูลทูล ส.
น. ผู้อยู่ในถิ่นไกล.

ทูล [ทูล] ข. ก. บอด, ถ้าว, ยกขึ้นเดิน
หัว (สำหรับเจ้านาย). ทูลกระหม่อม
น. เป็นคำสำหรับเรียกเจ้าฟ้าชั้นสูง.

ทูลทูล [-ทูล] ส. (น. ทูลทูล) น. ผู้ประทุษร้าย.
ทูลทูล [-ทูล] ส. ทูลทูล.

เท็ น. ชื่อมาตราวางเหล็ก เหนือ ๒๐ ทราน.
ก. เอียงภาชนะลงให้ของใน ภาชนะนั้นตก.

ว. ลาดไป, เอียงไป. เท็ควี ก. ยก
ครอบควีไป.

เท็ ว. ตะแคง, เอียงไปข้างหนึ่ง.

เท็ [เท็] ก. ทูล, เสา (เช่น เท็ทวาร =
เสาประตู).

เท็ [เท็] น. ชื่อเรือที่หนุนเรือนแพ. ก. หิ่ง.

เท็เต็ [เท็เต็] ว. ลอยไปลอยมาตามลำพัง.

เท็ [เท็] ว. ไม่จริง, ปด, โทก.

คล้าย ใบ สระ แทน ใช้ ห้า ยา มักรียก

เทพทวาร.

เทพย [เทพยะ] ส. น. เทวดา; อำนาจแห่ง
เทวดา. เทพยเจ้า น. เทวดา.

เทพา น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง.

เทพา— คูใน เทพ.

เทพิน [-พิน] ส. (มี. เทวี) น. เทวดา
ผู้หญิง. นางกษัตริย์.

เทพินทร์ [-พิน] ดู เทเวนทร์ ใน เทว ๑.

เทพี ๑ ดู เทวี.

เทพี ๒ น. ต้นไม้เลื้อยมีหนาม ดอกเป็นช่อ
สีเหลืองเหมือนดอกคูน.

เทพย์ภี [-ภักสี] (มี. เทวี+ส. ปกษิน)
น. เป็นศัพท์ไทย ประสมใช้ เป็น ชื่อโรค
ซึ่งเกิดแก่เด็ก มีอาการท้องขึ้นมือเท้าเย็น
ศีรษะร้อน.

เทพนทร์ [-เพน] ดู เทเวนทร์ ใน เทว ๑.

เทพโธ น. ชื่อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งไม่มีเกล็ด.

เทริด [เทิด] น. เครื่องประดับศีรษะ.

เทว ๑ [เทวะ] มี. ส. น. เทวดา. เทวทัณฑ์
น. อาชญาเทวดา, เทวดา ลงโทษ. บางที
ประสมคำเข้าเป็น ๖๖ เทวทัตตี น. 'อัน
เทวดาให้' ชื่อสังข์ของพระอรชุนป้าชพร;

ชื่อพระญาติของพระพุทธเจ้าซึ่ง เป็นประบักษ์
ต่อพระองค์. เทวทูต น. สื่อสวรรค์.

เทวเทพ น. 'เทวดาแห่ง เทวดา' คือ
พระพวหม. เทวธรรม น. อัจฉริยะลัทธิ

หรือศาสนา. ธรรมอันประเสริฐ คือ หิริและ
โอตตปัสสะ. เทวธานี น. 'ที่อยู่' ของ
พวกทิพย์' ชื่อเมืองพระอินทร์บนเขา
มานิสตตระ (เมืองบุรพแห่งพระเมรุ).

เทวธิดา น. 'ลูกสาว เทวดา' คือ เทวดา
เพศหญิง. เทวนาคีรี น. 'ตัวหนังสือ

ของชาวเมืองพราหมณ์' คือ อักษรที่ใช้
สำหรับเขียน ภาษาสันสกฤต. เทวนาถ

น. 'เจ้าแห่งเทวดา' นามพระศิวะ. เทว
นิกาย น. หมู่เทวดา; สวรรค์. เทว

นินทา น. ลัทธิประตติเชษพระเจ้า. เทว
บาป น. 'บาปพระเทพ' ใช้เป็น

บุรุษสรรพนามที่ สอง ตรงกับคำว่า ได้ฝ่า
มือของอุลัษระบาท. เทวพราหมณ์ น.

สมณพราหมณ์ ที่เจ้านายนับถือ. เทว
สถาน น. ที่อยู่ของเทวดาที่ประดิษฐาน

เทวรูป เช่น โบสถ์พราหมณ์. เทวการ
น. 'เรือนเทวดา' คือ ศาล, ศาลพระภูมิ,

ศาลเจ้า. เทวภิมุข น. ชื่อสมาธิซึ่ง

ในบาลี เรียกว่า เทวตานุสสติ. เทวาย
 ตนะ น. 'ที่อาศัยแห่งเทวดา' คือ ศาล,
 ศาลเจ้า. เทวายชิ น. 'อาวุธแห่ง
 เทวดา' นาม พระอินทร์; รุ่ง กิณน้ำ.
 เทวายย น. ชีวิตกาลแห่งเทวดา.
 เทวารัณย์ น. สวนสวรรค์. เทวารัณย์,
 เทวาวาส น. 'สถานแห่งเทวดา' คือ
 สวรรค์; ศาล. เทวาทาร น. 'อาหาร
 เทวดา' คือ สุธาโภชน์ อมฤต. เทเวชัย
 น. การบูชาเทวดา. เทเวชัย น. 'ครุ
 แห่งเทวดา' ชื่อเรียกพระพุทธรูปศักดิ์ คือ
 คาวชื่อนั้น. เทเวทธี น. 'อันเทวดาให้คิด'
 คือ ใฝ่. เทเวเนทธี น. 'หัวหน้าเทวดา'
 คือ พระอินทร์ หรือพระสหัส. เทเวสี น.
 'หัวหน้าเทวดา' คือพระพรหม, พระวิษณุ,
 พระสหัส, พระอินทร์, พระราชา, เจ้านาย.
 เทเวศวีร น. 'ผู้ครองเทวดา' คือ
 พระสหัส. เทโวทยาน น. สวนที่ศักดิ์สิทธิ์.
 เทว ๒ [เทวี] ม. (ส. ทวี) ว. สอง, มัก
 ใช้แทนคำพ้อง. เทวภาวะ น. ความ
 เป็นสอง, ความ เป็นคู่; พยัญชนะ ที่ซ้อน
 กัน๒ตัว (ใช้ เทวก็ใช้ได้). เทววจิกะ
 ว. ทำด้วย กล่าว ๒ หน, กล่าววาจา ๒ หน,
 ไม้เรียกสรรพคุณนี้ในเวลาแรกตรัสรู้ ว่า เทววา

จิกสรรพคุณนี้แปลว่าสรรพคุณที่กล่าววาจา ๒
 หน คือบึงพระพุทธรูปหนึ่ง กับพระธรรมอีก
 หนหนึ่ง เมื่อ ครั้นพระสงฆ์ยังมี. เทว
 สุคนธ์ น. 'กลิ่นหอม ๒ อย่าง' คือ ราก
 บุณนาค, รากมะขาร.
 เทวคา [—วะคา] ม. ส. น. หมู่เทพ, พวก
 ชาวสวรรค์. เทวคาการ, เทวคา
 มนเทียร, เทวคาลัย, เทวคาวศม์
 น. 'ที่อยู่แห่งเทวดา' คือ ศาล, ศาลเจ้า.
 เทวคาสาบาย ส. ว. 'มี (แต่) เทวดา
 เป็นสหาย' คือ เตี้ย, โดด.
 เทวณะ [—วะนะ] ม. ส. น. การเล่น,
 การเล่นสะก, การกริษา.
 เทวระ [—วะระ] ม. ส. น. พี่สาว, น้องสาว.
 เทวศ [เทวตุ] ควรใช้ เทวษ.
 เทวษ [เทวตุ] ส. (มี. เทสุส) น. ความ
 เกล็ดขัด, ความขัดเคือง, ความเบียดเบียน,
 ความมุ่งร้าย, ความร้ายกาจ; การคร่ำครวญ,
 ความลำบาก, การกลั่นใจ (เดิมใช้ เทวศ)
 เทวษิน [เทวสิน] ส. (มี. เทสุสี) น. ผู้
 เกล็ดขัด, ผู้ไม่ชอบ, ขี้เสียด.
 เทวอ [เทวีอ] ข. ก. ทำ, กระทำ.
 เทวัญ [—วัน] ตู เทวดา.
 เทวัน [—วัน] ส. น. พี่หรือน้องชาย.

เทวิน [-วิน] ส. น. ผู้เล่นลูกบาศก์, นักเลง
การพนันต่าง ๆ.

เทวินทร์ [-วิน] ตู เทเวนทร์ ใน เทว ๑.

เทวี ม. ส. น. เทวดาผู้หญิง, เจ้าแม่ (โดย
มากมักหมายถึง พระอุมา; พระสรัสวดี;
พระสาลีตรี; ชายาพระพรหม; พระพรดาชาชา
พระสิริ; เจ้าแม่ ทั้งสี่แห่งพุทธศาสนิก คือ
โรจนี, มานที, ปางคาราม และ ตารา); พระ
ราชินี, เจ้าหญิง. เทวีภาพ น. ฐานันดร
แห่งพระราชินี.

เทเวศ, เทเวศร์, เทเวศร์, [-เวศ.] ตู
ใน เทว ๑.

เทโวทยาน [-ทยาน] ตูใน เทว ๑.

เทศ [-เทศ หรือ เทศะ] ส. (พ. เทศ) น.
ประเทศ, บ้านเมือง, ถิ่นที่. [เทศ] ว.
หมายความว่าต่างประเทศ ตรงกับที่เรียกว่า
เมืองนอก เช่น เครื่องเทศ, น้ำเทศ, ย้าเทศ.
เทศกาล ส. (พ. เทศกาล) น. ถิ่น
และเวลา (ไทยเรานิยกลักษณะว่า กาลเทศะ)
เวลาของประเทศ; คราว, ฤดู. ไทยเรานิใช้ว่า
การนักขัตฤกษ์ประจำปีเช่นตรุษสงกรานต์
เข้าพรรษา, สารท เป็นต้น. เทศิณี น.
'ผู้เกิดในเมือง' คือ ชาวเมือง, ผู้เกิดในถิ่น
อันดี. เทศาจารย์ น. ธรรมเนียมของบ้าน

เมือง. เทศานตร น. เมืองอื่น, ต่าง

ประเทศ. เทศาภิบาล น. ผู้สำเร็จราชการ
กรมณฑล บัดนี้เรียกว่า สมุหเทศาภิบาล.

เทศิก [-สฤ] ส. น. ผู้แสดง, ผู้ชี้แจง,
ผู้แสดงธรรม.

เทศน์, เทศนา [เทศ, เทศนะ] ส. (พ.
เทศนา) น. คำแสดง, คำสอน, การแสดง
ธรรม. ไทยใช้เป็นกริยาว่าแสดง, ชี้แจง,
สั่งสอน.

เทศา- ตูใน เทศ.

เทศลี [เทศลี] ตู เทวมิน.

เทท, เทห์ [-หะ] ม. ส. น. ร่างกาย,

ตัว. เททกร น. 'ผู้ทำตัว' คือ พ่อ.

เททกษัย น. 'สิ่งอันทำตัวให้สิ้นไป'

คือ โรค. เททโกศ น. 'สิ่งอันหุ้มตัว'

คือ ผนัง. เททจรยา น. การรักษากาย.

เทททำห์ น. 'ความร้อนแห่งกาย' คือ

ไข้. เทททปี น. 'ตะเกียงแห่งตัว' คือ

ตา. เททธาริก น. 'ผู้ทรงตัวไว้' คือ

กระดูก. เททธารี น. 'ผู้ทรงตัวอยู่' คือ

คนเป็น. เททบาติ น. 'การตกแห่ง

ตัว' คือ ความตาย. เททภุช น.

'ผู้เป็นเจ้าของตัว' คือ พระศิระ. เททเภท

น. 'การทำลายแห่งตัว' คือ ความตาย.

เทมซึบิ น. 'ส่วนกลางตัว' คืออวัยวะ
เทหยาดรา น. การรักษาศรั หรือทำ
 ชีวิตให้ยืน; อาหาร, สิ่งบำรุงเลี้ยง; การผ่าน
 พันไปแห่งตัว, ความตาย. **เทหลักษณิ**
 น. 'เครื่องหมายแห่งตัว' คือ ฝ่า, แผลเป็น,
 ตำหนิ. **เทหอรมัน** น. 'เกราะแห่งตัว'
 คือ หนัง. **เทหวฤนต์** น. 'สัวแห่งตัว'
 คือ สะดือ. **เทหวายุ** น. 'ลมในตัว'
 คือ ลมปราณ. **เทหสัจญจาริณี** น.
 'นางผู้ผ่านจากตัว' คือ ลูกหญิง. **เทหสสาร**
 น. 'น้ำมันในตัว' คือ ไขข้อ. **เทหิซ** น.
 'ผู้เกิด จากตัว' คือ ลูก. **เทหารวณิ**
 น. 'เครื่องบังตัว' คือ เกราะ, เสื้อผ้า. **เท**
หาวสาน น. 'ที่สุดแห่งตัว' คือ ความตาย.

เทา— ดูใน เท.

เทื่อ ว. ทื่อ, ไม้ร้องไห้อ, ไม้ส่าย (ว้าว).

เทื่อ ว. เอื่อ, เขยื้อนขึ้น, ลอยขึ้น.

เทอญ [เทิน] ว. เติด.

เทอม [เทิม] (ช. Term) น. ยาร กำหนด
 เวลา ออก เป็นระยะ ๆ หนึ่ง เรียกว่าเทอม ๑;
 คำนามพร้อมด้วยคำประกอบ ซึ่งอยู่ต้นและ
 ท้าย ประโยคตรรกวิทยา; คำใช้ใน หมวด
 วิทยาศาสตร์.

เทือ ๑ ช. ก. ไป (ใช้ว่า เตา หรือ เต้า ถี่มี).

เทา ๒ น. ตะไคร้หน้า เป็นเส้น ละมือนิด สีเขียว
 ลอย อยู่ใน น้ำ ใช้ เป็น อาหาร กัด; ชื่อ
 สัตว์หมื่น ๆ อย่างขึ้น. ก. บ่อตัวลง, หมอบ
 ลง, ตกเขาลง. ว. อาการสั้นรั้ว ๆ, เขย่า ๆ.

เท้า ว. เสมอกัน, ลึง, ท้น. **เท้าโต**, **เท้าไร่**
 ว. เสมอไหน, กี่มากน้อย. **เท้าตัว** ว.
 'มีขมาตเสมอตัว' ใช้เป็นสำนวนว่า เท้าพูน.
เท้าเผ้า ว. เท้าเส้นสม.

เท้า น. คั้น. ก. ยัน, อ่างลึง. **เท้าแบน**
 น. เครื่อง ค้ำ กัน สาด หรือ โปก นก ฯลฯ.
เท้าสิงห์ น. ชื่อ สาย สลัก ทำ เป็น รูป
 คั้นสิงห์.

เท้ายายม่อม [— ยายม่อม] น. ชื่อ ต้น ไม้
 มี ๒ ชนิด ชนิดหนึ่ง ใบ เรียวคล้าย ใบ ยี่
 ไข่ ทำ ยา อีก ชนิดหนึ่ง ใช้ ราก ทำ เป็น เป็น
 อาหาร.

เท้าสาน [— สาน] น. ต้น ไม้ ชนิด หนึ่ง.

เทาหะ (ฝ. ทท) ก. เเทา (เช่น ฐานบเทาหะ
 ชื่อ พิธี เสาข้าว).

เทือก [เทิก] ก. ถือเอา, พาไป.

เทิ่ง [เท็ง] ว. ใหญ่, โค้ง, โค้ง.

เทิ่งบอง [เท็งบอง] น. กลองยาว.

เท็ด [เท็ด] ก. ทรงไว้, ชูไว้, เข็ด, ทุบ, จด.

เท็ดหาย ก. ถือชู้ร่อน.

เทิน [เทิน] น. เนิบ. เขาลาด. ก. หุน.

เทิบ [เทิบ] ว. เนิบ. เทิบทาบ ว. เนิบ
นียบ, หย่อนยาน, เบินเชื้อ.

เทิม [เทิม] ว. อาการที่สั้นไปทั้งตัว.

เทียง [เทียง] น. กำแพง. เทียงฝา น.
กำแพงหิน.

เทียง [เทียง] น. ชื่อเวลา, ถึงกลางวันเรียก
ว่า เทียง หรือ เทียงวัน, ถึง กลางคืน เรียกว่า
เทียงคืน. ว. ตรง, แน่นนอน. เทียงธรรม
ว. ตรงตามธรรม.

เทียน [เทียน] น. เครื่องจุดไฟ, ที่เพิ่มหรือ
หล่อด้วยขี้ผึ้งหรือไข; ขุดดินไม้จำพวกหนึ่ง
มีหลายชนิดด้วยกัน.

เทียน [เทียน] ก. เปรี๊ยะ, คล้ายคลึง, เหมือน.

เทียบ [เทียบ] ก. แนบ, เปรี๊ยะ; จิม; จัด,
แต่ง (เช่น เทียบพระโอรส). เทียบพยุห์
กำกับกระบวน.

เทียบ [เทียบ] (ช. ว. ชิด) ก. เทียบ,
เอาสัตว์พาหนะ ผูกเข้ากับยาน หรือคราดไถ.
ว. ปลอม, ไม่แท้; เสมอ, เท่า.

เทียบ, เทียร [เทียบ, เทียน] ก. ย่อม.

เทียบรม [เทียบรม หรือ เทียรคะ] (ส. ที่รม; มี.
หิม) ว. ขาว, โกล, นาน. เทียบรมราตรี
(ส. ที่รมราตรี; มี. ที่รมหตุ) น. ราตรี

ขาว, ทาสนาน. ว. มีราตรีขาว, มีถาด
นาน หมายถึงว่ามีความรื่นรมย์เหมือน
ในครั้งบูรพา. เทียบรมราตรี น. ผู้รักษ
ขาวสัน.

เทียว [เทียว] ก. แวะเวียน, เดิน. ว. แท้,
แหะ, ที่เดียว.

เทียว [เทียว] น. ที่, หน, ครั้ง. ก. เด็ด
เด๋ว, ไปเพื่อผลิตผลิต.

เทือ ว. ครั้ง, หน, (แต่อกี้ใช้).

เทือ ว. ที่, ครั้ง.

เทือ น. ครั้ง, หน. ว. สาวแก่, ทัพพี,
หนัก, ถ่วง (เช่น หนักเทือและเทือองค์).

เทือก [เทือก] น. แนว, แถว, พืด;
ที่ตม, ที่โค่น. เทือกเบิก น. ญาติโดย
ตรงตั้งแต่ บิดามารดาขึ้นไปถึงทวด.

เทือน [เทือน] น. ที่ไกล.

แท้ (จ. มงกะพูน) น. มงกะพูน
หมักเกลือทำเป็นแผ่นใช้เป็นอาหาร.

แท้ ว. จริง, แน่. แท้จริง, แท้ที่จริง
ว. แน่ทีเดียว. แน่นนอน.

เท่ง [เท่ง] ก. ทิม, เอาของแหลมหรือคม
ปักเข้าไป, ลงหมายเหตุในบัญชี, คาด
(แทงใจ).

เท่ง [เท่ง] น. ลืม, อัน (ใช้สำหรับของ

หนักเป็นรูปขาว ๆ).

แท่ง [แท้ง] ก. ตกหลุ่, ตกออกก่อนกำหนด.

แท่งทวย [แทงทวย] น. ต้นไม้ใหญ่ใบคล้ายต้นกะทิม แต่ยาวกว่า ผลเป็นพวงคล้ายผลจิก มีรสเปรี้ยวใช้ทำยาได้.

แท่งวิสัย [แทงวิไส] น. การล่นอย่างหนึ่ง แต่งตัวคล้ายเสวยวาง น้อหอกแทงกัน.

แทตย์ [แทตฺ] (ส. ไทตฺ) น. ลูกพระนางทิดิ. บั๊กษ์, ฝิ. ขสุรจำพวกหนึ่ง. แทตย์คิริ น. 'ครุของพวกแทตย์' คือพระศุกร, ดาวพระศุกร. แทตย์เทพ น. 'เทพแห่งพวกแทตย์' คือ พระวรุณ. แทตย์นาสนี น. 'ผู้ล้าง พวกแทตย์' คือ พระวิฆณุ. แทตย์นิษันนี น. 'ผู้ทำลายพวกแทตย์' คือพระอินทร์. แทตย์ปติ น. 'เจ้าแห่งพวกแทตย์' คือท้าวพลี. แทตย์ปโรหิต น. คู่แทตย์คิริ. แทตย์ยุกิ น. อาวุธหนึ่ง แห่ง พวก แทตย์ (= สี่ ข้วแห่งมนุษ์).

แทน [แทน] ก. เปลือ้น, ตอม, ใช้ต่าง, ทำต่าง.

แทนที่จิส สัน. บอกความแย้งกัน เช่น แทนที่จนอม 256 คัดบั้ง. แทน ที่ ระเบิด กลับต้น.

แท่น [แท่น] น. ที่นั่ง ที่นอน คล้าย เคียง แต่ทับ

ไม่มีเท้า.

แทบ [แทบ] ว. เลือบ, จวน, ใกล้.

แทรก [แทรฺ] ก. เลือบ, จำจรก, เรือ. แทรกซอน, แทรกแซง ก. เลือบเจ้าใบข้าง ๆ.

แทรง [แทง] คู. แซง.

แทะ ก. แค้น, แกร่งเห็นผิด, แกร่งแค้น

โท [ม. ทฺ; ส. ทฺวิ] น. โทษใช้เป็นชื่อไม้วรรณยุกต์รูปสี่ (๓). ว. สอง, งามสอง.

โท้ ว. โ้ ๆ. ซัดเจม.

โทกเทก [โทกฺเทก] ว. โดกเดก

โทง [โทง] ว. โย่ง, โทงเทง ว. สูงควด, สูงโตด.

โทณะ ม (ส. โทฺรณ) น. กระดอม, เครื่องตวง อย่าง หนึ่ง = ๘ ออง, ก. โทณมุข น. หัว ทนั้หูบ้าน ๕๐๐ คืบต.

โตน [โตน] น. เครื่องสำราญ ดัดจัดหัวข้างหนึ่ง หน้าเดียว กับเข้าไปในกำพวกตอง. ว. โดด, เด็ดง; เป็นชื่อคนของระบิตหนึ่งรายมหานิดัวเดียว เรียกว่า ขาโตน.

โตนโท้ [โตน—] ว. โ้ ๆ. จัดเจม.

โหมนัสส์ [— มณฺธิ] (ม. โหมนฺธิ; ส. เหมรมนฺธิ) น. ความเกร็งใจ, ความเลี้ยวใจ, ความป็นทุกข์ใจ.

โทร [โทระ] (ม. ส. หฺร) ว. โกล; มักใช้ประกอบหน้าศัพท์อื่น. โทรเลข น. 'หนังสือในทีโกล' เครื่องเขียนเครื่องหมายแทนคำพูดไปทางไกลด้วยกระแสไฟฟ้า. โทรศัพทฺ์ น. 'เสียงในทีโกล' เครื่องพูดไปทางไกลด้วยกระแสไฟฟ้า.

โทรม [โทรมฺ] ก. พัง, ทะลอบ, เสื่อมทราม, ขุดลอก; รุมกัน, ระดมกัน. โทรมหญิง ก. รุมกันคำหยาบหญิง. โทรมศีศตรา วุฒิ ก. ระดมเงินแห่งรัฐศัสตราวุธเข้าไป.

โทรมนัสยฺ์ [โทรมนะนฺ] คฺ โทมนัส.

โทรลิ [โทรลิ] (อ. Troly). น. คันหลักที่ไว้รถบ่วงหรือรถราง ปลายมีลูกกรอก ทาบอยู่กับแกนไฟฟ้า เพื่อเป็นทางให้ไฟฟ้าเข้าแก่ขบวน. โทรลีนโกลเขียนไปว่า สาลี.

โทรลา น. ส. น. ชิงช้า, ปลา.

โทรจัสสตา [โทรวะจฺสตะ—] ม. (ส. เทวารุชฺ + ส) น. ความเป็นผู้สอนวิชา, ความร่ำวิชา, ความหัดข้อ.

ไทย [ไทยฺหรือไทยะ] ส. (ม. ไทส) น. ความประทุษร้าย, ความผิด, ความร้าย, บาป.

ไทยคุณ น. ลักษณะที่ชั่วและดี. ไทยศรัย น. ประมุขสามแห่งไทย (คอ ตี, ลม, เสมหะ). ไทษานุไทย น. ความ

ผิดมากและน้อย.

ไทยา ๑ ส. น. มีด, ต้า. ไทยากร น. 'ผู้ทำกลางคืน' คือพระจันทร์. ไทยาติลก น. 'เครื่องประดับแห่งกลางคืน' คือตะเกียง. ไทษารมณฺ์ น. 'ที่รักของกลางคืน' คือพระจันทร์.

ไทยา ๒ ส. น. แขน.

ไทยา— คุณไทย.

ไทยโย ส. น. ความโกรธ (อย่างเดียวกับ ไทย).

ไทยส, ไทยโส [ไทยฺ,—] คฺ ไทย, ไไทย.

ไทยพะ [—หะละ] ม. (ส. ไทพ, เทวารุท) น. ความปรารถนาของหญิงที่ตั้งครรภ์, ความแพ้อัง [อ่าน 'ไทยพะ' ก็ได้].

ไทยพิณฺ์ [—หะลินฺ์] ม. (ส. เทาหฤทิน, เทาหฤทิน) น. หญิงมีครรภ์, หญิงแพ้อัง.

ไทย, ไไทย น. ผู้เป็นไทย.

ไทย ๑ [ไทย] น. ขาวสขาม, ความมีอิสระในตัว, ความไม่เป็นทาส; ขาว เช่น ไทยบ้านนอก = ขาวบ้าน นอก. ไไทยนับสาม, —ห้า น. ชื่อวิธีเขียนหนังสือ ลับ อย่างโบราณ เมื่อจะอ่านต้องนับอ่านตัวที่สามหรือที่ห้า ฯลฯ ตามข้อ. ไไทยใหญ่ น. ไไทยเก่าอยู่ทางเหนือ และ ตะวันตก เคียงเหนือของประเทศไทยสยาม คือ เวียดนาม อังกฤษ เวียดนาม

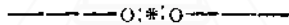
ชาน. ไทยหลง น. วิถีเขื่อนหนึ่งสี่
ลับอย่าง ไบรภาพ โดยใช้กลับ ตัวอักษร กัน
เช่น ก ก้ม ง กล้มกัน เป็นต้น.

ไทย ๒ [ไท] (ฝ. เทอญ; ส. เทอ) ว. ควไรท์,
มักใช้ประกอบหนังสือพิมพ์. ไทยทาน น.
ของควไรท์, ของสำหรับทำทาน. ไทย

ทวิรม (ฝ. เทอญทวม, ส. เทอ+ทรม)
น. ของควไรท์โดยทรม, ของทำบุญต่างๆ.

ไทโร [ไอ] น. ชื่อต้นไม้มีรากช้อยรุงรัง, ชื่อ
เมืองแยกอยู่ทางทิศใต้แห่งประเทศสยาม.

ไทวะ ส. (ฝ. เทอ) น. พ้า, สวรรค์, วาสนา,
เคราะห์, ชื่อพิรุฬราหณม์.



ช พยัญชนะ ตัว ที่ ย สิบ สี่ ของ พยัญชนะ ไทย
เป็นพวกอักษรต่ำ เป็นตัวที่ห้าของวรรคที่
สี่ อ่านว่า 'ทอ' เว้นชื่อคำว่า 'ชอชง' เป็น
พยัญชนะ ที่ใช้ จะ เพาะ ใน ภาษาบาลี และ
สันสกฤต อวไมยพวก ทนตชะ คือ พวกเสียง
เกิดลมคำเป็นฐาน มีใช้ ในคำไทย ๒-๓ คำ
เช่น ชง. เชอ ฯลฯ และใช้เป็นตัวสะกดใน
มาตรา กัด ดูก ตัว ด ได้ เช่น คำว่า สุขเมธ
มธว เป็นต้น.

ช [ชอ] ส. ทาน, เรอ (ใช้แทนข้อ บคค
ชั้นสูงเช่นพระราชา เป็นต้น)

ชง [ชง] น. สันไม้ที่ทาบเป็นเครื่องหมายต่าง ๆ
มีรูปและสีต่างๆ กัน, ที่ทำด้วยกระดาษก็
มีบ้าง, มักยดชั้นสูงให้คนเห็นเป็นสัญลักษณ์.

ชงชัย น. เว็อดวันที่ไพร่ถวายเป็นปี ๆ

มี ๔ วัน คือ วันชงชัย, วันอธิปัตย์ วันอุบาทน์
และ วันโลกวินาศ, ๒ วันข้างต้นคือกันมาดี,
นอกนั้นชั่ว.

ชงกี [ทง] ฝ. (ส. ชวญกุช) น. กา
เห็ดขว; คนมักชอ (ตามลักษณะที่ว่าไม่รู้จัก
พอ), คนโง่; เรือคน. ชงกีราวี่ ว. ร้อง
เหมือนกา, มีเสียงเหมือนกา.

ชช [ชชะ] ฝ. (ส. ชวช) น. ชง; เครื่อง
หมาย ลักษณะ เช่น กชชลวช = มีน้ำมัน
เป็นเครื่อง หมายถึงตะเกียง, ชรรมชช =
มีธรรมเป็นโล่ คือ ผู้อาศัย ศาสนาเลี้ยง
ชีพ ฯลฯ. ไทยใช้ว่า ชชชก็มีเช่น กับชช.

ชช [ชชะ] ฝ. (ส. ชวช) น. ผู้มีธงเป็น
เครื่องหมาย หรือชื่อธง, ผู้มีเครื่องหมาย,
ผู้ขายเหล็ก; รถ, เครื่อง; กุซาร ชู, นกชช,

น้ำ, พรหมณ์, นักบวช, ดู ชวจิน ด้วย.

ชตวรรษ, ชตวรรษ—วรรษ, —วรรษ | หลิตะ
รตุ.—รตุ | (ม. ชตวรรษ; ส. ชตวรรษ)
น. ผู้มีแวนแคว้นอันมีนคง หรือผู้รั้งเมือง;
ชื่อพญา นาค หรือเรียก ช้าง เอรารัตน์ ก็ได้;
ชื่อ ท้าวโลกบาลผู้ครอง หิศตะวันตก เป็น
อธิบดีแห่งพวกคนธรรพ์; นาม เชษฐภคินา
แห่งท้าว ปาณฑุในเรื่อง มหาภารตยุทธ.

ชน [หนู หรือ หะนะ] มี. ส. น. ททรัพย์,เงิน
ตรา. ชนภิชัย ส. น. การสิ้นทรัพย์.
ชนกาม ส. น. ผู้ใคร่เงิน, ผู้ตระหนี่,
ผู้มีโลก. ชนเกลี ส. น. ผู้สิ้นสนุกด้วย
ทรัพย์. ชนกรรม (ส. ชนกรรม) น.
ผู้ถือศรัทธา, ผู้ห้อยเพราะทรัพย์. ชน
ชาติ มี. ส. น. สิ่งอันเกิด จากทรัพย์.
ชนชาติ มี. ส. น. ผู้ชนะด้วยการต่อสู้
ด้วยทรัพย์, ผู้ชนะทรัพย์ คือ หาทรัพย์มา
จนได้. ชนอุทัย มี. ส. ดู ชนชาติ,
ใช้เรียกไฟฟ้าได้. ชนดิ้นหา มี. (ส.
ชนตฤณา) น. ความดิ้นรน หายก มั่งมี.
ชนกรรม (ส. ชนกรรม) น. การห้อย
เพราะทรัพย์. ^{๐๓/}ชันทันที มี. ส. น.
อาชญาที่ปรับด้วยทรัพย์, อาชญาสินไหม.

ชชชช มี. ส. น. สถานที่เก็บพัสดุมีราคา,
คลัง. ที่เก็บสินค้า. ชนบดี ส. น. 'เจ้า
แห่งทรัพย์' คือ พระอินทร์. ท้าวฤเว.
ชนบดี ส. น. ไบทรัพย์, ไบสัญญา
ใช้แทนเงินตรา. ชนบาล ส. น. คน
รับเงิน, เพรียญิก. ชนปัสจ ส.
น. คนโลภ, คนตะกละเงิน. ชนภักษี
ส. น. ททรัพย์ และ เครื่องสำราญ. ชนมัท
มี. ส. น. ผู้มีวาเมด้วยทรัพย์. ชนมิตร
ส. น. 'ผู้มีทรัพย์เป็นมิตร' คือ พ่อค้า.
ชนมูล ส. น. ททรัพย์อันเป็นมูล,
ต้นทุน. ว. มีทรัพย์เป็นมูล. ชนโมหัน
ส. น. 'ผู้หลงในทรัพย์' คือ พ่อค้า.
ชชชช (ส. ชนารช) น. ผู้สมควร
แก่รางวัล, ผู้สมควรแก่ทรัพย์. ชนโลก
ส. น. การละโมภทรัพย์. ชนวิภาค ส.
น. การจำแนกทรัพย์. ชนสญชัย ส. น.
การสะสมทรัพย์. ชนสถาน ส. น. ที่เก็บ
ของมีราคา, คลัง. ชนสมบัติ (ส.
ชนสมบัติ) น. การถึงพร้อมแห่งทรัพย์.
ชชชช ส. น. ทรัพย์ที่เป็นแก่นสาร.
ชชชช ส. น. ผู้เอา ทรัพย์ไป, ผู้ปล้น
ทรัพย์, ชะโมข, โจร; ผู้แบ่งทรัพย์; ผู้รับ

มฤคก. ชนหินี ส. น. ผู้ส่อมทรัพย์,
 ผู้ปราศจากทรัพย์, จน. ชนิกิตา ม.
 (ส. ชนกวรีตา) น. หญิงที่ขายใจมาด้วย
 ทรัพย์เพื่อเลี้ยงเป็นภริยา, ชนาภิกร ม. น.
 บ่อเกิดแห่งทรัพย์, ชนาคิม ส. น. การ
 มาแห่งทรัพย์, กำไร, ชนาคาริ ม. น.
 ที่ทำการรับกู้และให้กู้เงินตรา, ชนาตมย์
 ส. น. ผู้รับหอบ, ชนาณัติ ม. น.
 ใบสัญญาในการส่งเงินตรา, ชนาชาร
 ส. น. คลัง, โรงสินค้า, ชนาชิการิ ส.
 น. หน้าที่หรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์, ชนา
 ชิการิ ส. น. ผู้มีหน้าที่หรือกรรมสิทธิ์
 ในทรัพย์, ผู้รับมฤคก. ผู้เก็บเงิน, เทรญญิก.
 (สตรีลึงค์ เป็นชนาชกรวิณี), ชนาชิปตี,
 ชนาชิป ส. น. เจ้าแห่งทรัพย์; ท้าวขุน;
 เทรญญิก, ชนาชิปตี ส. น. ความมีอำ
 มาจเหนือทรัพย์, ชนาปีหาร ส. น. การ
 ปรับตัวอทรัพย์, อาชญาสินไหม, ชนาปีธา
 ส. น. ความปรารถนาทรัพย์, การอยาก
 ได้ทรัพย์.

ชนิกิตา [ตะหนัก—] ดูใน ธน.
 ชนา— [ตะหนัก]^{๑๑๕๖๖} คือ ธน ที่เข้าสนธิกับศัพท์มี
 อ หรือ อา ข้างหน้า, ดู ธน.
 ชนิต [ตะหนัก] ม. (ส. ธุนิต) น. เสียง

กลอง; เสียงฟ้าร้อง, ก. เปล่ง, กระทั่ง,
 บันลือ, ว. หนัก, ต้ม, สะท้าน, ในบาลี
 ไวยากรณ์ใช้เป็นชื่อเรียกพยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔
 ในวรรคทั้ง ๕.

ธนุ [ตะนุ] ดู ธนุส.
 ธนุร, ธนุรา— [ตะนุร—] ดู ธนุส.
 ธนุส [ตะนุส] ส. (ม. ธนุ) น. ชื่อ
 อารุชชนิดหนึ่งจำพวกเอทัตถ์; มาตราวัด
 เท่ากับ ๔ หัสต์ หรือ ๑ ในส่วน ๒๐๐๐
 แห่งคาพยุต; ชื่อราชที่เก่า, ศัพท์เมื่อเข้า
 สมานกับคำที่มีอักษรตัวหน้า เป็นอักษรสูง
 (ยกตัว ฬ) หรืออักษรกลางเปลี่ยนตัว ส.
 เป็นวิสรรชนีย์ (๕) เช่น ธนุส กานุต, ถิ่นเข้า
 กับอักษรต่ำหรือกับตัว ฬ เปลี่ยนตัว ส.
 เป็นวิ เช่น ธนุรเวท, แต่ในภาษาไทยใช้ ธนุ
 ทั่วไป เมื่อเข้ากับศัพท์อื่นก็ใช้ ธนุ ธนุ
 หรือ ธนุบำรุง, ธนุกิณห์ (ม. ธนุก
 ฤช; ส. ธนุส กานุต) น. ธนุและธนู
 ธนุกิณห์ (ม. ธนุกฤช; ส. ธนุ
 ฤช) น. ส่วนของธนู เช่น สาย, ธนุกิ
 ฤช ม. (ส. ธนุสกร) น. ผู้ถือ
 ธนู, นายขมังธนู, ธนุกิณ ส. น.
 สายธนู, ธนุรทรมุ ส. น. ไม้ยิงธนูทำ
 ธนู, ธนุรชิว ส. น. คนถือธนู, คนเล็ง

ชญ. นายขมังชญ. **ชนฺรमारคิ** ส. น. ทางโค้งเหมือนชญ. **ชนฺรวทยา**, **ชนฺรวาท** ส. น. วิชาของชญ. **ชนฺรหัตถ์** ส. ว. มีชญ. ในมือ. **ผู้ถือชญ.** **ชนฺรการ** ส. ว. มีอาการเหมือนชญ. โค้ง, งอ. **ชนฺรศิลป์**, **ชนฺรศิลป์** (มี. **ชนฺรศิลป์**; ส. **ชนฺรศิลป์**) น. ฝีมือของชญ. การฝึกหัดของชญ.

ชญ [ชญ] ศ. ชนฺส.

ชเนศ, **ชเนศวร** [ชเนศ, ชเนศวร] ส. น. เจ้าแห่งทรัพย์. คนมั่งมี; ชื่อท้าวสุวรรณ.

ชโนปจัย [ชโนปจโย] ส. น. การสะสมทรัพย์.

ชโนสวรวรย์ [ชโนสรวรย์] ส. น. อีสวสภาพเหนือทรัพย์.

ชม๑ [ชม] ช. ว. ใหญ่. หลวง เช่น นครรม.

ชม๒ [ชม] ส. น. การเป็นเล่น; การหลอมนการตลก; ดวงเดือน; พระกฤษณะ, พระชม. พระพรหม.

ชมกรก [ชมนระอะหุระ] มี. น. กระบอกทรง น้ำของ พระสงฆ์. เครื่องกรองด้วยลมเป็น: กระบอกกันผูกผ้า.

ชริ [ชอน หรือ ชระ] มี. ส. น. การชดไว้. ล้อไว้. ทานไว้. มีไว้. รั้งไว้. ทรงไว้. ผู้ทรงไว้. ผู้ชำนาญ (เช่น อักษร ผู้ชำนาญ

สภา); ภูเขา. ศัพท์นี้มีที่อยู่ที่คำสมาส เช่น กุชร, มหิธร.

ชริณะ [ชอรณะ] มี. ส. น. การถือไว้. การยึดไว้. การทรงไว้; เชื้อน, ที่นับ, หน้าที่. ช้างเผาะ; โลก; ตะวัน. นมหญิง: ข้าว, ข้าวโพด; เขาหิมालัย.

ชริณินทร [ชอรณินฺ] น. ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน. พระเจ้าแผ่นดิน.

ชริณิศร์, **ชริณิศวร** [ชอรณิศ] ศ. ชรณินทร.

ชริณี [ชอรณี] มี. ส. น. ไม่กรอบล่างของประตู่ (ไทย); โลก; ดิน. แผ่นดิน. เป็นคำเรียกแผ่นดินว่า นางชริณีตามประวัติที่ว่าเป็นชายาของชรวร. **ชริณีตติ** ส. น. พันโลก. **ชริณีชริ** ส. น. 'ผู้ทรงแผ่นดินไว้' คือพระวิษณุหรือพระกฤษณะ, พระชีวะ; ภูเขา: เต่า; พระราชา. **ชริณีบดี** ส. น. เจ้าแผ่นดิน, พระราชา. **ชริณีบุร** ส. น. ทะเล (ตามที่ล้อมแผ่นดินอยู่). **ชริณีเมณฑล** ส. น. ลุกโลก. **ชริณีศวร** ศ. ชรณินทร. **ชริณีสวาร** น. สิ่งที่ดีอันว่าเป็นเล่นชดชฎีไว้. **ชริณีสุตา** ส. น. 'ลูกหญิงแห่งชริณี' คือนางสิดา ชายาพระราม (ซึ่งผูกขันทมา

จากดิน เมื่อห้าวชนกลิ้งหัน).

ธรรมชาตภิธาน [ธรรมชาตภิธาน] ส. น. การ
ครอบครอง รัชชาธรรม หรือที่ประชุมแห่ง
ยุคศีลธรรม, ศาล.

ธรรมาน [ธรรมาน] ม. (ส. ธรรมาน)
ว. ยังดำรงชีวิตอยู่.

ธรรม, ธรรม [ทำ, ทำ] (ม. ธรรม; ส. ธรรม)
น. คุณความดี, ความชอบ; คำสั่งสอนใน
พระพุทธศาสนา, การปฏิบัติตามคำสั่งสอน
ในพระพุทธศาสนา, มรรค ผล นิพพาน,
ปัญญา; ความรู้ของจริง, ความจริง, เหตุ,
บุญกุศล; ความถูกต้อง, ความประพฤติ,
หน้าที่ทางประพฤติ, ข้อบังคับ, กฎหมาย;
ถ้อยความ, อารมณ์; ชาติ, กษัตริย์, สิ่ง, สิ่งของ.
(ธรรมศัพท์นี้ก็แปลว่า สภาพที่ทรงไว้ ที่
รักษาไว้ แต่ใช้ครอบคลุมไปได้ เกือบทุกสิ่งทุก
อย่าง) และ ประกอบ คำอื่น เช่น ต่อไปนี้.

ธรรมภิกษา ส. น. การ กล่าว ธรรม,
ถ้อยคำที่เป็นธรรม. **ธรรมภิกษา** น.
ผู้กล่าวธรรม, นักเทศน์. **ธรรมภิธาน**
ส. น. การทำหน้า. **ธรรมภิธาน** ส.
น. ผู้ทำหน้า. **ธรรมภิธาน** ผู้นิยม ในยุคศีลธรรม.

ธรรมกาย ส. น. กายอย่างหนึ่งแห่ง
กาย ทั้งสาม ของ พระพุทธเจ้า คือ รูปกาย

นามกาย และ ธรรมกาย. **ธรรมภิธาน**
น. กิจทางศาสนา, ข้อกรรม หรือกระทรง
ซึ่งว่าการเกี่ยวข้องกับทางพระศาสนา. **ธรรม**
ภิธาน ส. น. เหตุแห่งความดี. **ธรรม**
ภิธาน น. กิจอันเป็นธรรม, การกุศล,
หน้าที่อัน สมควร. **ธรรมภิธาน** น.
ธรรมภิธาน,--**ภิธาน** ส. น. ความ
รุ่งเรืองโดยธรรม. **ธรรมภิธาน** ส. น.
มีธรรมเป็นสง. **ธรรมภิธาน** ส. น.
ทุ่งธรรม, คนมีใจริษยา. **ธรรมภิธาน**,
ธรรมภิธาน ส. น. คลัง ธรรม.
ธรรมภิธาน น. หมวดธรรม, กองธรรม
(กำหนดหมวดธรรมในพระไตรปิฎกว่า มี
๘๔๐๐๐ พระธรรมวินัย). **ธรรมภิธาน** น.
คุณของพระธรรม, ข้อบาลีที่ว่าด้วยคุณของ
พระธรรม มี สุวาจาโต เป็นต้น. **ธรรม**
ภิธาน, **ธรรมภิธาน** น. ผู้ครองธรรม,
ผู้รักษาธรรม. **ธรรมภิธาน** ส. น. ผู้
ประพฤติกุศล. **ธรรมภิธาน**, **ธรรม**
ภิธาน ส. น. การประพฤติกุศลอันถูกธรรม.
ธรรมภิธาน น. การประพฤติกุศลเป็นธรรม.
ธรรมภิธาน น. จักกัทธิธรรม. **ธรรม**
ภิธาน น. ดวงตา คือปัญญาที่รู้เห็นธรรม.
ธรรมภิธาน (ส. ธรรมภิธาน) น. การ

ละธรรม, การละเมิดศาสนา, การทิ้งศาสนา.
 ธรรมจารี ส. น. ผู้ประพฤติธรรม.
 ธรรมจันดา ส. น. การพิจารณาธรรม.
 ธรรมชาติ น. สิ่งที่เกิดเอง, สิ่งที่เป็น
 ใจเอง ตามธรรมดา, ชนิดแห่งสิ่งของ.
 ธรรมช้วน ส. น. ผู้มีอาชีพเป็น
 ธรรม. ธรรมญาณ (ส. ธรรมญาณ)
 น. ความรู้ธรรม. ธรรมวิถี น. การ
 ตั้งอยู่แห่งสิ่งที่เป็นของ. ธรรมดา น.
 ความเป็นเอง. ธรรมพรศนะ ส.
 น. ความเห็นชัดเจมในธรรมหรือกฎหมาย.
 ธรรมทวาร ส. น. ธรรมหรือกฎ
 เป็น คำคำสั่งแห่งบัญญัติสูงสุด. ธรรม
 ทักขิณา ส. น. คำสอน ธรรม คือ
 กฎหมาย. ธรรมทาน ส. น. 'การ
 ให้ธรรมเป็นทาน' คือ การ เทศน์ หรือมี
 เทศน์ให้คนอื่นฟัง. ธรรมทวาร น. ภริยา
 ที่ชอบด้วยกฎหมาย. ธรรมทาส ส. น.
 'ทาสแห่งธรรม' คือ จะทำอะไรก็เอาความ
 ถูกความชอบเป็นใหญ่. ธรรมเทพ ส.
 น. เจ้าแห่งยุคติธรรม. ธรรมเทศนา
 น. การแสดงธรรม. ธรรมชริ ส. น. คน
 ผู้ทรงธรรม. ธรรมชาติวิ ส. น. หญิง
 ผู้รักษาธรรม. ธรรมชาติ น. 'มีธาตุ

เป็นธรรม' คือ พระพุทธเจ้า; ธาตุ คือ ธรรม
 (สิ่งที่ใจคิด). ธรรมชาธิบดี ส. น.
 การถือธรรม. ธรรมนันทนะ ส. น.
 การยินดีในธรรม; ลูกแห่งธรรม คือ บุชฌ
 เรือร. ธรรมนาถ ส. น. ผู้รักษากฎหมาย.
 ธรรมนาศ ส. น. การล้มกฎหมาย.
 ธรรมนิตย ส. น. ผู้เที่ยงธรรม. ธรรม
 นิยม, ธรรมนियาม น. ความแน่นอน
 แห่งธรรมดา. ธรรมนิเวศ ส. น.
 การเข้าประพฤติธรรม, การเข้าศาสนา, การ
 เข้ารีต. ธรรมนัญญู น. ชื่อกฎหมาย
 ซึ่งว่าด้วยระเบียบ และข้อบังคับการชำระ
 ความของศาล. ธรรมเนตริ ส. น. 'ผู้มี
 ตาในธรรม' คือ สอดส่องธรรม. ธรรม
 เนียม น. ประเพณี, แบบแผน, แบบ
 อย่าง. ธรรมบตี ส. น. เจ้าหรือ
 ผู้ครองธรรม. ธรรมบถ ส. น. ทาง
 ธรรม. ธรรมบพ น. ข้อแห่งธรรม.
 ข้อคัมภีร์ใน ขุททกนิกาย. ธรรมบร
 (ส. ธรรมปร) น. ธรรมบรเป็นเบื้องต้น,
 ผู้ประกอบด้วยธรรม. ธรรมบรขยาย
 (ส. ธรรมปรขยาย) น. การชักเยื้องแสดง
 ธรรม. ธรรมบัติน ส. น. ภริยาที่ชอบ
 ด้วยกฎหมาย. ธรรมบาล ส. น. ตาม

06/03/2566

พยานชื่อว่า รัชชาธรรมคือกฎหมาย ได้แก่
 การลงพิมพ์ หรือฉาบ คือเครื่องหมายแห่ง
 การออกธรรม. **ธรรมบาลี** ส. น. บ่วง
 ธรรม. **ธรรมปฎิฐิ** ส. น. ธรรมฐาน,
 บัลลังก์ผู้พิจารณา. **ธรรมปฐา** [ทำมะ
 ปฐา] ส. น. ธารณะเมตถก. **ธรรม**
บุตร ส. น. ลูกโดยชอบธรรม คือมีสิทธิ
 ในตระกูล **ธรรมบุรีการ** ส. น. ผู้มี
 ธรรมในที่ทั่วไป คือ ประพฤติ ไม่มีผิดธรรม
 ทุกประการ. **ธรรมปฏิบัติ** น. การ
 ประพฤติธรรม. **ธรรมประจาร** ส. น.
 'วิถีแห่งความยุติธรรม' คือ ฉาบ. **ธรรม**
ประดิรูป ส. น. เทียมธรรม, มีให้ธรรม
 แท้. **ธรรมประทีป** ส. น. มสง
 แห่งธรรม. **ธรรมประธาน** ส. น. 'ผู้
 เป็นประธานในธรรม' คือในศาสนาหรือ
 กฎหมาย. **ธรรมประภาส** ส. น.
 ผู้ฉายธรรมออกให้เห็น. **ธรรมปริศนา**
 (ส. ธรรมปริศน) น. บัญหาธรรม, บัญหา
 กฎหมาย. **ธรรมปริษา** (ส. ธรรม
 ปรัชญา) น. การพิจารณาธรรมหรือกฎหมาย.
ธรรมพินทุ ส. น. 'หชาติธรรม' คือ ไข
 ยุติธรรมออกให้เห็น. **ธรรมภคินี** ส. น.
 หญิงผู้มีธรรมเป็นภคินี, หญิงผู้อ่อนน้อม

ต่อศาสนา. **ธรรมภาคี** ส. น. ผู้มีส่วน
 แห่งธรรม. **ธรรมภายิตี** น. การกล่าว
 ธรรม, ถ้อยคำที่แสดงธรรม. **ธรรม**
มาตร [ทำมะมาตฺ] ส. ว. มีแต่ธรรม,
 มีธรรมล้วน, อาศัยแต่กฎหมาย, หาแต่
 ความ. **ธรรมมิตร** [ทำมะมิตฺ] ส. ว.
 มีธรรมเป็นเพื่อน, ประกอบด้วยความ
 ยุติธรรม. **ธรรมมุติ** [ทำมะมุณฺ] ส.
 น. 'รากแห่งความยุติธรรม' คือกฎหมาย.
ธรรมยุคดี ส. น. ผู้ประกอบด้วยธรรม.
ธรรมยุตตี น. ผู้ประกอบในธรรม, ชื่อ
 พระสงฆ์นิกายหนึ่ง ธรรมยุติคินิกายก็
 เรียก. **ธรรมยุทธี** ส. น. การรบนกัน
 ในทางธรรม. **ธรรมวรี, ธรรมวรีตี** ส.
 น. ความยินดีในธรรม. **ธรรมวรี** น. รส
 แห่งธรรม. **ธรรมวรีหี** น. ข้อล้น
 แห่งธรรมหรือแห่งกฎหมาย. **ธรรมวรีตี**
 ส. น. ผู้ยินดีในธรรม ใ้ว่าธรรมราดก็มี.
ธรรมวรีตี ส. น. แก้วคือ ธรรม.
ธรรมวราช ส. น. พระราชาแห่ง ธรรม,
 พญาโดย ธรรม, พญาอม. **ธรรมวราตี**
 ตู ธรรมวรี. **ธรรมวรี** ส. น. ความชอบ
 ในธรรม. **ธรรมวโร** ส. ว. ผิดธรรม,
 ผิดกฎหมาย, ผิดศาสนา. **ธรรมวฤกษณ**

ศี. น. เครื่องหมายแห่งยุคธรรม เช่น
 สถานที่, เวลา ฯลฯ **ธรรมโลก** ศ. น.
 ความดีความชอบ, การทำความดี, การตั้งศาสนา.
ธรรมวยาธิ ศ. น. พยานประกอบด้วย
 ธรรม คือ จำพวกที่ทำการ พยานด้วยความ
 จนบังคับ แต่รู้สึกเต็มใจอยู่เสมอว่าเป็น
 บาบ, หรือ พยานหมดที่กลายเพศเป็นพยาน
 โดยอุทศบาท. **ธรรมวาท** ศ. น. การ
 กล่าวขอด้วยเหตุ. **ธรรมวาท** ศ. น.
 'วันแห่งธรรม' คือวันเพ็ญ. **ธรรมวาทะ**
 ศ. ว. มีชานพาทนะเป็นธรรม, เทียงธรรม,
 เป็นธรรม. **ธรรมวชิร** ศ. น. การ
 พิจารณาธรรม **ธรรมวิชัย** ศ. น. การ
 ชนะโดยธรรม, การชนะความ. **ธรรม**
วิท ศ. น. ผู้ธรรม. **ธรรมวิทยา**
 ศ. น. วิชาธรรม, วิชากฎหมาย.
ธรรมวิถี ศ. น. ทางที่สำหรับประพฤติ
 ธรรม. **ธรรมวิวัฒน์** ศ. น. การ
 อธิบายธรรม, การชี้แจงกฎหมาย. **ธรรม**
วิเวก ศ. น. การสงบ ประกอบด้วย
 ธรรม. **ธรรมศรพณ** [ท่ามะสมุ] ศ.
 (ม. ธรรมสุสวน)^{๐๖/๐๓/๒๕๖๖} น. การฟังธรรม.
ธรรมศิวระ ศ. น. ร้างหรือที่บรรจุ
 ธรรม, รัตติกาลศีลพิธี. **ธรรมศาลา** ศ.

น. โรงแสดงธรรม, โรงฟังธรรม, ศาลยุติ
 ธรรม. **ธรรมศาสตร์** ศ. น. คัมภีร์
 กฎหมาย. **ธรรมศาสตร์โกวิท** น.
 ผู้รู้คัมภีร์กฎหมาย. **ธรรมศาสตร์** ศ.
 น. ประมวลกฎหมาย. **ธรรมศีล** ศ.
 น. ผู้มีธรรมเป็นปกติ. **ธรรมศัพท**
 ศ. น. 'ความหมดจดด้วยธรรม' คือ
 ยุติธรรมแห่งจริง. **ธรรมสถน** ศ.
 (ม. ธรรมสถน) น. กอธธรรม. **ตุธรรม**
 ชั้นดีด้วย. **ธรรมสังเคราะห์** (ศ.
 ธรรมสังเคราะห์) น. ที่รวบรวมธรรม, ที่รวม
 รวมศัพท์บัญญัติในศาสนา. **ธรรมสถิต**
 ศ. น. ที่ตั้งแห่งความยุติธรรม คือศาล.
ธรรมสถิต ศ. น. ความตั้งอยู่โดย
 ธรรมคา, ความตั้งอยู่แห่งกฎ, ความตั้ง
 อยู่แห่งยุติธรรม. **ธรรมสภา** น.
 ที่ประชุมฟังธรรม. **ธรรมสมัย** ศ. น.
 การศึกษาในศาสนา. **ธรรมสหาย** ศ.
 น. ตุ ธรรมมิตร. **ธรรมสังคีติ** ศ.
 น. การร้อยกรองธรรม. **ธรรมสา**
กัจฉา (ศ. ธรรมสังคาน) น. การสนทนา
 ถิ่นในทางธรรม. **ธรรมสาคร** ศ. น.
 'ทะเลธรรม' คือพระคัมภีร์, หรือประมวล
 กฎหมาย. **ธรรมสาธนะ** ศ. น. การ

ยังธรรมให้สำเร็จ, กำลังแห่งขุติธรรม.
ธรรมสามิสร ส. น. ผู้มีหน้าที่ด้วยความ
 ความเป็นเจ้าของธรรม, พระพุทธเจ้า.
ธรรมสามี (ส. ธรรมสามินี) น.
 ผู้เป็นเจ้าของธรรม, พระพุทธเจ้า; **ธรรม**
สาร ส. น. สาระแห่งธรรม, แก่นธรรม.
ธรรมสังคี ส. น. คนกล้าในธรรม.
ธรรมสินธุ ส. น. ตู ธรรมสาคร.
ธรรมสูตร ส. น. 'สูตรแสดงธรรม'
 คือกฎหมายหรือขนบธรรมเนียม. **ธรรม**
เสตุ ส. น. มีธรรมเป็นสะพาน หมายถึง
 ความว่าเอาความชอบธรรมเป็นเครื่องติด
 ต่อเสมอไป. **ธรรมทานี** ส. น. ความ
 เลื่อมจากธรรม, ความปลั่งจากขุติธรรม.
ธรรมอักษร, **ธรรมอักษร** (ส. ธรรม
 กุชร) น. 'อักษรแห่งธรรม' คือ หลักแห่ง
 ธรรมหรือการถือธรรมเป็นใหญ่. **ธรรม**
อาคิม, **ธรรมาคิม** (ส. ธรรมาคม)
 น. ที่มาแห่งธรรม คือ หนังสือกฎหมาย.
ธรรมากร ส. น. บ่อเกิดแห่งธรรม
 ศาล. **ธรรมาจารย์** ส. น. ครูผู้สอน
 ธรรมหรือกฎหมาย. **ธรรมาทิตย์** ส.
 น. 'อาทิตย์แห่งธรรม' คือ พระพุทธเจ้า.
ธรรมาธรรม ส. น. ธรรมและอธรรม,

ความ ถูก และ ความผิด, ขุติธรรม และ
 ออติธรรม. **ธรรมาภิกรณ์**, **ธรรมา**
ภิการ ส. น. ตู ธรรมาภิกรณ์ แต่เฉพาะ
 ธรรมาภิการแปลได้อีกว่า ตุลาการ, ผู้แสดง
 บทกฎหมาย, ผู้รักกฎหมาย, ผู้ยังกิจการ
 ให้เป็นไปต้องตามกฎหมาย, หัวหน้าในการ
 ขุติธรรม, ผู้พิพากษา, ผู้ตัดสินคดี.
ธรรมาชิปไตย น. การถือธรรมเป็น
 ใหญ่. **ธรรมาชิขฐาน** ส. ว. 'มีธรรม
 เป็นที่ตั้ง' คือ เทศนาขกธรรมขึ้นแสดง,
 เช่นว่า ธรรม อันบุคคลประพฤติแล้วย่อม
 นำความสุขมา, คู่กับบทกลาชิขฐาน. ว.
 'มีบุคคลเป็นที่ตั้ง' คือ เทศนาขกบุคคลขึ้น
 แสดง, เช่น บุคคล ผู้ประพฤติธรรมย่อม
 อยู่เป็นสุข; ศาล. **ธรรมานล** ส. ว.
 มีธรรมเป็นไฟ คือ เอาธรรมเป็นเครื่องเผา
 ผลาญอธรรม. **ธรรมานุธรรมปฏิบัติ**
 น. การ ประพฤติธรรม สมควร แก่ธรรม,
 การประพฤติความดีสมควรแก่ฐานะ. **ธรรม**
มานุสาร ส. น. การถูกตามธรรม, ทาง
 หรือวิธีแห่งขุติธรรม. **ธรรมามีมุข**
 ส. ว. ทันหน้าเฉพาะธรรม, มุ่งแต่ขุติ
 ธรรม. **ธรรมาภิสมัย** น. การตรัส
 ธรรม, การ สำเร็จ มรรคผล. **ธรรมา**

06/03/2566

ยตนะ ส. น. แคนคือ ขรรฆมารมณ. แคนแห่งมนัส คือใจ, ได้แก่อารมณ์ที่ใจคิดหรือเรื่องที่ใจคิด. **ชรรมายน** ส. น. ทางมาแห่งกฎ, คดี, ความ, เรื่องฟ้อง. **ชรรมาวินัย** ส. น. บัญชีแห่งชรรม. **ชรรมาโลกิ** ส. น. ที่ส่งชรรม, ตำราชรรม. **ชรรมาโสภ** ส.น. หัวโสภผู้ทรงชรรม, เป็นนามกษัตริย์. **ชรรมาสนี** ส. น. ที่สำหรับนั่งแสดงชรรม. **ชรรมีก** (ส. ชารมีก) ว. ประกอบในชรรม, ประพฤติเป็นชรรม, ทรงชรรม.

ชรา [ชระ] ม. ส. น. แผ่นดิน. **ชราตติ** ม. น. พื้นแผ่นดิน. **ชราชิ** ส. น. 'ท่านผู้ทรงโลกไว้' คือ พระวิษณุ หรือพระกฤษณะ. ศัพท์นี้ไทยใช้ว่า ชราชระก็มี. **ชราชิ** ส. น. เจ้าแผ่นดิน, พญา. **ชราชาราน** แผ่นดิน. **ชราชิปตี**, **ชราชิป** (ส. ชราชิปตี) น. เจ้าแผ่นดิน, พญา, พระวิษณุ. **ชรามาคิ** ม. น. ส่วนแผ่นดิน. **ชรามุข** ส. น. 'ผู้ถิ่นแผ่นดิน' คือ พญา. **ชรามร** ส. น. 'เทวดาบนดิน' คือ พรามณ. **ชราศัย** ส. น. ผู้เฒ่าบนดิน. **ชเรศวี** ส. น. ผู้เป็นใหญ่บนแผ่นดิน, พระเจ้า

แผ่นดิน.

ชฤตราชมูร์ [ชริตระราช] ค. อ. ๓๓๓.
ชวชิน, **ชวาช** [ชวะชิน,—] ส. น. ว. กษัตริย์; นกยูง; ม้า; พรามณ. ว. มีธง, มีเครื่องหมาย, ผู้ถือธง, ผู้ขายสุรา. **ชวชินี** ส. น. 'กองกำลังสมัคร' คือ กองทัพ. **ชวชินีปตี**, **ชวชินีปาด** ส. น. ผู้นำทัพ, แม่ทัพ.
ชวชินี [ชวะ—] ค. ชวชิน.
ชวาช [ชวัต] ส. น. ช. ๓. **ชวาชคฤ** ส. น. ห้องที่เก็บธง. **ชวาชพรม** ส. น. ดินป่าส้ม (ที่ใช้ทำค้ำธง). ว. มีธงเป็นต้นไม้. **ชวาชบัญญัติ** ส. น. 'แผ่นธง' คือ ตัวธง. **ชวาชประหระ** ส. น. 'ผู้กระพือธง' คือ ลม. **ชวาชภังคี** ส. น. การหักหรือตกแห่งธง; การตกไปแห่งปรีสนทริย์, ความอ่อนกำลังแห่งราชา. **ชวาชยนตรี** ส. น. เครื่องสำหรับทำค้ำธงให้มัน. **ชวาชบัญญัติ** ส. น. ค้ำธง.
ชังก [ชังกะ] ม. (ส. ชวงฺกุช) น. กว. เหล็ก. ค. อ. ๓๓๓.
ชัช [ชัต] ม. น. ช. ๓. ค. อ. ๓๓๓. **ชัชด้วย**.
บัญญัติ ๑ [ทัญชะ] ม. (ส. ฌนุช) ออกจาก

ชน) ๖. ครอบงวน, รุ่งเรือง, มั่งมี, มีโชค;
ดี, เลิศ; สบาย, ร่าเริง, สำราญ. ชัญญ
ลักษณะ (ส. ชนฺช + ลกฺษณ) น. ลักษณะ
ครอบงวน. ๖. มีลักษณะดี.

ชัญญ ๒ [ทัศน์ยะ] ฝ. (ส. ชานฺชฺย ออกจาก
ชาน) น. ข้าวเปลือก. ชัญญกัญญ น.
ฉาง, ชั่ง. ชัญญโกศ (ส. ชานฺชฺยโกศ)
น. โรงเก็บข้าว. ชัญญเขตต์ ฝ.
(ส. ชานฺชฺยเขตฺต) น. เขตต์ข้าว, นา.
ชัญญจารี (ส. ชานฺชฺยจารินฺ) น. ผู้
ถนอมข้าวเปลือก, นก. ชัญญชาติ ฝ. น.
ข้าวเปลือก. ชัญญชีวิ ฝ. น. ผู้เป็น
อยู่ด้วยข้าวเปลือก, นก. ชัญญตัจ (ส.
ชานฺชฺยตฺต) น. เปลือกข้าว, แกลบ.
ชัญญชน ฝ. น. สมบัติ. ชัญญเชนุ
ฝ. น. กองข้าว (รูปเหมือนโค) สำหรับ
ให้ควาเรนัว. ชัญญบาตร (ส. ชานฺชฺย
ปฺตฺร) น. ถาดใส่ข้าวเปลือก. ชัญญ
บุล (ส. ชานฺชฺยปฺล) น. ฟ่อนข้าว. ชัญญ
เบญจก (ส. ชานฺชฺยเบญจก) น. ชัญญ
ชาติทั้งห้า (สาลี ข้าวสาลี วัวหี ข้าวเปลือก,
ศุก ลูกเดือย ลิ้มพี ถั่ว, กุญชร ข้าวกขฺทร).
ชัญญพีช (ส. ชานฺชฺยพีช) น. พีชช้างกล้า.
ชัญญมาส ฝ. (ส. ชานฺชฺยมาส) น. มาตรา

ดวงเท่ากับ ๑ อุกา. ชัญญวราช ฝ. น.
'พญาแห่งข้าว' คือ ลูกเดือย, ข้าวบดแล้ว.
ชัญญสาร ฝ. น. ข้าวที่บดแล้ว.
ชัญญาหาร ฝ. น. อาหาร คือ ข้าว
เปลือก.

ชัญญา— [ทัศน์ยา] ตู ใน ชัญญ.

ชัญญา [ทัศน์ยา] ส. น. นางพี่เลี้ยง.

ชัญญาวาท [ทัศน์ยวาท] ส. น. การกล่าว
ขอบใจ (Thanksgiving), การกล่าวสาธุ
การ, การแสดงกิริยาชมเชย.

ชัญญา— [ทัศน์—] คือ ชน ที่เข้าสนิทกับ อา,
ตุ ชน. ชัญญาคม ส. น. ช้อยเดือนที่ ๘
ของเดือน สรวัดดี. ชัญญาจารย์ ส. น.
อาจารย์สอนวิชาชีวิน.

ชัญญ [ทัศน์ยะ] ตู ชรรบ.

ชัญญา ฝ. (ส. ชานฺชฺย) น. ผู้สร้าง, ผู้สวด, ผู้
วังสนธิ, ผู้คุ้มครอง. เป็นคำเรียกทิพย
บุคคลซึ่งประมาธอุการที่กล่าวมาแล้วนั้น
ขึ้นเป็นตัวขึ้น คือ พรหม หรือ ประชาบดี,
พหูสบดี, วิษณฺ, แต่ในวรรณคดีของเรา
หมายเอาพระพรหม.

ชาติรี [ทตรี] ส. (ฝ. ชาติ) น. นางครอง
คือหญิงพี่เลี้ยง; นางผดุงครรภ์; มารดา;
แผ่นดิน, โลก, ที่แปลว่าแผ่นดินไทยชื่อว่า

ราชตรี กัมมี. ชาตรีชริ ส. น. 'ผู้ทรง
แผ่นดิน' คือ ภูเขา.

ชาติวาการ [ชาติวาการอน] ส. น. บ่อแร่,
ชาติ^๑ ตุ ชาตรี.

ชาติ^๑ [ชาติ] ม. ส. น. สิ่งที่ทรงตัวเองอยู่
ได้ คือ ดิน, น้ำ, ไฟ, ลม, ฯลฯ วัตถุที่
แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ชาติแท้ได้แก่ของที่มี
อยู่เป็น ธรรมดา จะแยก ออก ไป อีก ไม่ได้
เช่น เงิน, ทอง ฯลฯ ชาติ^๑ ประสมได้
แก่ ชาติแท้ เหล่า นั้น มา รวม กัน เข้า เอง โดย
ธรรมดา ของมัน หรือมนุษย์ปรุง เช่น ดิน,
น้ำ, ทอง เหลือง ฯลฯ อัญญา เป็น ต้น ของ
พระพุทธรเจ้าหรือพระอรหันต์ก็เรียกว่า พระ
ชาติ; มูลเดิมของกริยาศัพท์. ชาติกนิยา
ม. น. ชื่อคัมภีร์พระอภิธรรมซึ่งว่าด้วย
ชาติ. ชาติกนิยัย ส. น. ถากันไปแห่ง
ชาติ, โรคกระตัย. ชาติโกสส ส. น.
ผู้ฉลาดในชาติ. ชาติอุโยภา ม. น. ความ
กำเริบของชาติ ได้แก่ ชาติ ทั้ง สี่ ใน ร่าง กาย
ไม่ปกติ มีอาหารเสียเป็นต้น. ชาติอุจฺจณ
ส. น. ชาติเป็น. ชาติอุบล (ส. ชาติอุบล) น.
หินเหมือนชาติของสี. ชาติปาฐ ส. น.
คัมภีร์รวมชาติกริยา. ชาติไพรี ส. น.
'ศัตรูแห่งเรา' คือ ถิ่นเขรมัน. ชาติมุติ ส.

น. ไสโรภจจากร่างกาย คือ ชาติ. ชาติมุข
ส. น. วัตถุแล้วด้วยชาติ, เจตีย์. ชาติมารี
ส. น. 'ผู้ทำชาติ' คือ กัมมะถัน. ชาติวุธสิภ
ส. น. 'เพื่อนของชาติ' คือ นักประสานทอง.
ชาติวาท ส. น. คำปราศรัย. ชาติ
วิการ ส. น. ตุ ชาติกนิยัย. ชาติวิภังก
ม. น. ชื่อพระสูตร สุตรหนึ่ง ซึ่งว่าด้วยการ
จำแนก ชาติ, ชื่อ คัมภีร์แพทย์กัมมี. ชาติ
วิภัง ม. น. ชื่อคถาบรรคบริจเฉทหนึ่งใน
ปฐมสมโพธิ ว่าด้วยการแจกพระชาติพระ
พุทธเจ้า. ชาติโสชนะ ส. น. ตะกั่ว.
ชาติสตุป ส. น. พระเจดีย์. ชาติ
สมภพ ส. น. ตุ ชาติโคชนะ. ชาติ
หิปี ส. น. 'ผู้ทำลายชาติ' คือ กัมมะถัน.

ชานย [ชานยะ] ตุ ชาติญ๒.
ชานินทรี [ชานิน] ตุ ใน ชานี.
ชานิส [ชานิดุ] ตุ ใน ชานี.
ชานี ม. น. เมือง, จังหวัด คำนี้มาจากมคค
และสันสกฤต แต่ไม่เคยเห็นใช้เฉพาะ
ศัพท์ นอกจากเข้าสมาสกับคำ ราช เป็น
ราชชานี ใช้ในคำประพันธ์ว่า ชานิส กัมมี.
ชานินทรี น. เมืองใหญ่.

สาร ๑ [สาร] ม. ส. น. การทรงไว้, การรับไว้,
การหมุน; มักพ่วงท้ายศัพท์อื่น เช่น จุฬาราช

๑๕๑. **ชารพระกร** น. 'รับมือ' คือ
ไม้เท้า (สำหรับเจ้านาย). **ชารยักษิ** น.
ชื่อลมอย่างหนึ่ง.

ชาร๒ [ทาน] น. น้ำ, ลำธาร, หัว, หยาด
น้ำ, ท่อน้ำ, (ตัดมาจาก ชรว ดุชรา ๑).

ชารค้ำนัต [ชาระค้ำนัต] น. ที่เส้า, ที่
รับแขก, ประชุมชน. หมู่มนุษย์เป็นนัย ใช้
เขียน ทารก้านัน ก็มี.

ชารณ [ชาระณะ] ส. น. การทรงไว้, การต้าน
ไว้, การรักษาวี, การยึดไว้, การอดทน. การ
ทรงจำ, การรองรับ. ที่เรขามาใช้หมายถึง
ความว่า แจกทั่วไป เช่น ใส่บาตร เรียกว่า
ชารณะ นั้น ตัด ออก มาจาก คำสาธารณซึ่ง
แปลว่า ทั่วไป ไม่เลือกหน้า, เพราะเป็น
การถวายทาน คล้าย กับ ที่เรียกว่า สังฆทาน
โดย ไม่จะเพาะ บุคคล, ต่าง กัน แต่เพียง
สังฆทาน ผู้ทำต้องไปขอสงฆ์ ส่วนสารใส่
บาตรตามที่เรียกว่าชารณะนั้น พระสงฆ์มา
เอง. **ชารณบาตร** ส. น. ภาชนะสำ
หรับรองรับบาตร, เชิงบาตร.

ชารณา [ชาระณา] ส. น. การทรงไว้,
การทรงจำ, ความจำที่แม่นยำ, การระลึก
หรือความเพ่งเล็งในใจ. **ชารณามัย**
ส. ว. ซึ่งสำเร็จด้วยความทรงจำ. **ชาร**

ณายิก ส. น. ความกักตุนแล้วแต่
ความตั้งใจกำหนด.

ชารา ๑ ม. ส. น. สายน้ำ, ลำราง, หัว,
หยาดน้ำ, ท่อน้ำ. **ชาราคิม** ส. น. สมัย
ที่มานแห่งมณฑลคุณ. **ชารนคห** (ส. ฐ
ราตคห) น. ห้องอาหารที่มีเตาหุง. **ชารวง**
กูรี ส. น. หยาดฝน, ลูกหิม. **ชาราอิริ๑**
ส. น. 'ผู้ทรงน้ำ' คือเมฆ. **ชารานิบาติ**,
ชาราบาติ ส. น. ห่าฝน. **ชารายนตรี**
ส. น. 'นัยดนตรี' คือ น้ำพุ. **ชาราวนิ**
ส. น. ลม. **ชาราวรรษ** ส. น. คุ
ธารานิบาต.

ชารา๒ ส. น. ชาย, ขอบ, คม(มีด), ริม, ชาย
ภูเขา; กองเวียง, ขอบหรือรั้วสวน; กองหน้า
แห่งทัพ; ยอดสูงสุด, ยอดเขา; ยอดบู; ชื่อ
เสียง; คำคั้น. **ชาราชล** ส. น. เลือดอัน
หยดจากคมดาบ. **ชาราอิริ๒** ส. น. 'ผู้ทรง
คม' คือ ดาบ. **ชารายถิ** ส. น. 'ทางแห่ง
ล้อ' คือ รอยเกวียนหรือรอยล้อ. **ชาราพิษ**
ส. น. 'สิ่งอัน มีคม เป็นพิษ' คือ ดาบ.
ชาราสติล ส. น. คุ ธาราชล.

ชามตรี [ทาศตรี] คุ ชาตรี.

ช้ามรงค์ [ทัมระง] น. แหวน (สำหรับ
เจ้านาย).

ช้ำวง [-วง] อ. ทรงไว้, ชูไว้.
 ชิตา [หิลอ] (ม. ชีลา; ส. ทุหิตถ) น.
 ลูกหญิง.
 ชิตี ม. (ส. ชฤติ) น. ความทรงไว้, ความ
 แน่นหนา, ความมั่นคง, ความอ้อมเอิบ, บัญ
 ญา, ชิตีมุข ส. น. ความท้อใจ, ความ
 ใจอ่อนใจ, ความที่ใจอ่อนว้าย.
 ชีว ๑ [ชีระ] ม. ส. น. นกปรายชู้. ๖.
 ลากต, ไทพรวิน, มีบัญญัติ, ชำนาญ.
 ชีว ๒ [ชีระ] ส. ๖. มั่น, คง, กล้า, แข็ง
 แรง, มีสติ, ราบคาบ, ต่ำ, เคี้ยว(เสียง);
 เรียบร้อย, อ่อนโยน, เป็นผู้ดี. ชีว
 ๓ [ชีระ] ส. น. ตำแหน่งเรียบ(เสียง)
 ชีวภาพ ส. น. ความมั่นคง, ความแน่น
 หนา. ชีวศาสตร์ ส. ๖. กล้าหาญและ
 สงบนิ่ง. ชีวสภณศาสตร์ ส. น. 'ผู้มีบ่า
 มั่งคั่งแรง' คือควาย.
 ชีววิ [ชีว] อ. น. หล้า, เฒ่า, ลัทธิ,
 ความคิดเห็น.
 ชูช [ชูช] อ. ชช.
 ชูชงค์ [ชูชง] ม. (ส. ชูช) น. องค์คุณเครื่อง
 กำจัดกิเลส. ชื่อพิธีปฏิบัติของภิกษุ มีลือ
 บริโภคอาหารหมดเดียวเป็นต้น. ชูชงค์
 วิหาร น. กิจอันภิกษุควรทำ คือ ชูชงค์.

ชูชงค์ศรมาทาน น. การถือชูชงค์.
 ชูชต [ชูชต] ม. (ส. ชูชต) น. การเล่น,
 การพนัน; การต่อสู้; เงินเดิมพัน พนัน.
 ชูชตกาช น. น. นักเลงการพนัน.
 ชูชตการ, ชูชตการ (ส. ชูชตการ.—
 การ) น. นักเลงพนัน. ชูชตกีฬา (ส.
 ชูชตกีฬา) น. การเล่นสกา, การพนัน.
 ชูชตธรรม น. กฎการพนัน. ชูช
 ตฟ้า (ส. ชูชตฟ้า) น. เบี้ย(หยอเล็กๆ
 ที่ใช้แลกเปลี่ยนอย่างเงินตรา หรือใช้
 ในการเล่นพนัน). ชูชตภูมิ น. ที่เล่น
 พนัน. ชูชตมณฑล น. วงหรือที่
 ประชุม นักเลง พนัน, โรงเล่น พนัน.
 ชูชตศาลา, ชูชตสภา, ชูชตสมาช
 น. บ่อนพนัน, ที่อยู่ของนักเลงพนัน.
 ชุ่ม [ชุม] ม. (ส. รุม) น. ควน, ชุ่มเกิด
 ม. น. ไฟ, ดาวหาง, ดาวตก, สิ่งที่เป็น
 หมอกเป็นควนเกิดขึ้นในอากาศฉัตรธรรมดา
 มีรูปคล้ายธงเป็นต้น. ชุ่มชาติ ม. น.
 คำนพล่งขึ้น. ชุ่มวิชา น. 'มีควนเป็น
 เครื่องหมาย' คือ ไฟ. ชุ่มนิริคมนี น.
 'ที่ออกแห่งควน' คือ ปล่อง. ชุ่มปาน
 ม. (ส. รุมปาน) น. 'การดูดควน' คือ
 การสูบบุหรี่. ชุ่มมูหิ น. 'เมื่อควน' คือ

หมอก. ชุมไยมี ม. น. 'เกิดจากควัน'
คือ เมฆ. ชุมราลี น. กลุ่มควัน. ชุมลีขา
น. บ้านหิ้ง. เงินเดือน. รางวัล. ชุมกาการ
น. มือการ เหมือนควัน. ชุมางคี น.
ฝุ่นฟุ้ง. ชุมาวดี น. วงหรือกลุ่มแห่งควัน.

ชฺมา— คูใน ชฺม.

ชฺรช ม. ส. น. แอ. ลาน. แคน. ขี้; ของ
บรรพช. ความหนัก; ความเพียร, กิจ,
ภาระงาน. กิจในพระศาสนา มี ๒ อย่าง คือการ
เล่าเรียนเรียกว่า 'คินนชฺระ' การปฏิบัติ
ทางใจเรียกว่า 'วิปัสสนชฺระ'. ชฺรกาการ น.
การงานฝ่ายปกครองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นคู่กัน
กับฝ่ายตุลาการ. ชฺรวาหะ ม. น. ผู้นำไป
ซึ่งระบุ หมายควรวว่าเป็นหัวหน้าในการงาน.

ชฺฐี ม. (ส. สฺฐี) น. ละลอง. ฝุ่น. ชฺฐี
ขงมี น. ก. (นค). ชฺฐีชีวัช น. 'ปี
ละลองเห็นขง' ละ. อาราค. ชฺฐีปตล
น. ละลองละลว. ชฺฐีมีย ว. ซึ่งกลบ
ด้วยละลอง.

ชฺว [ชฺว] ม. (ส. ชฺว) ว. มั่น. แน่น.
ไม่หวั่นไหว. ไม่เปลี่ยนแปลง. เทียง. ช้ง
อื่น. (จนแปลว่าอดแผ่นดิน, กุเชา. หลัก,
คำประติญาได้). ชฺวเกษตร น.
เขตอันมั่นคง. ชฺวเกษม ว. ซึ่งกำหนด

แน่. ไม่พึงหวั่นไหว. ชฺวคติ น. ทงอัน
เที่ยง. ชฺวตารา (ส. ชฺวตารา) น.
ดาวเหนือ. ชฺวภาค น. เส้นวงอันไม่
เปลี่ยนที่แห่งดาวซึ่งประจำที่อยู่. ชฺวณณ
ชาติ น. แถบขั้วโลก. ชฺวชัยฎี (ส.
ชฺวชัยฎี) น. เพลา (หรือเส้น) แห่งขั้วโลก
ทั้งสอง. ชฺวไยมี ว. มีที่ยับยั้งอันมั่นคง
ชฺวศีล ว. มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง.
ชฺวอักษร (ส. ชฺวอักษร) น. 'อักษร
อันอยู่คง' คือ โอม (ใช้เป็นนามพระวิฆฺน).

ชฺปู ๑ [ชฺปู] ม. ส. น. ของหอมชนิด
หนึ่ง คำ ด้วย กระจ และ ปรุงพอด กับไม้ยาว
เป็นเครื่องจุดบูชาคู่กับเทียน. ชฺปูเนตร
ส. น. ล้อองสูบบูหรี. ชฺปูบาตร ส.
น. ภาชนะสำหรับเสารเครื่องหอมบูชา, หีบ
อบเครื่องหอม.

ชฺปู ๒ [ชฺปู] ม. น. ฝาเรือน คือ ไม้
แนบกับกระดานอันยื่นออกไปติดกับมอก.

เชนุ ม. น. แฉ่โคมน.

เชียร [เชียร] (ม. ส. ชฺร) น. มกัปราชญ์.
ว. จลาด, มั่นคง, กล้าหาญ. ชฺร. ชฺร. ด้วย.

เชอ [เชอ] ส. ท่าน.

โชรณ [โชรณ] (อ. Throne). น. พระที่นั่ง
พระเจ้าแผ่นดินในท้องพระโรง. ไทยเราใช้

เรียกว่า พระโธวิน.

โธวน [โธวะนะ] ม. (ส. โธวนา) น.

การชำระล้าง, การซักฟอก, โธวนกิจ

ม. น. ชุระด้วยการชำระล้าง.

น

น พยัญชนะ ตัว ที่ ยี่สิบ ห้า ของ พยัญชนะไทย เป็นพวก อักษรตัว เป็น ตัว ที่ หก ของ วรรณที่สี่ อ่านว่า 'นอ' เรียกชื่อว่า 'นอนิล' หรือ 'นอหนู' เป็นพยัญชนะใช้ทั่วไปในภาษาไทย บาลี และ สันสกฤต อยู่ในพวก หัมตชะ คือ พวก เครื่องเกิด แล หัน เบื้องฐาน ใช้เป็นตัวสะกดสามัญในมาตรากัน.

นค [นค] น. ตัวที่สองตามปีกตกฟอง; ชื่อเครื่องลับใบเป็นไม้หั่น; ชื่อมันอย่างหนึ่ง มีรสเค็มๆ ขึ้นตามป่า. นคภระจอกิ น. ชื่อปลาน้ำเค็มชนิดหนึ่งตัวเล็กๆ มีปีกบินขึ้นๆ นอน้ำไปได้ไกลๆ.

นคฤ [นระกุน] ม. ส. น. พังพอน (ผู้เป็นศัตรูแห่งหมู่ และ งู); นามโอรส แห่งห้าวป่าหุ กับนางมาทรีและเป็น ฝ่ายเผ่ากับเจ้าสหเทพ ซึ่งเป็นเจ้าที่หันแห่ง อชะ เอยุจจากษทพในเรื่องมหาภารตยุทธ.

นจ [นะชะ] ม. ส. น. เล็บ, เล็บมือ, เล็บเท้า, เตื่อยไก่. นจกัญญี ส. น. ผู้ตัด

เล็บ' คือช่างถลกบก. นจทาร์ณ ส. น. 'ผู้ฉีกด้วยเล็บ' คือเหยี่ยว. นจบท ส. น. 'ทางแห่งเล็บ' คือรอยข่วน. นจติ จิติ น. เครื่องหมาย วงเล็บรูปดังนี้ (). นจเลขา น. การขีดด้วยเล็บ; การทาเล็บ. นจวาทย์ ส. น. เพลงเล็บ, คือเสียงที่ทำด้วยเล็บนิ้วมือ. นจวิเลขา ส. น. รอยเล็บ, รอยข่วน. นจายุธิ ส. น. 'ผู้มีเล็บ เป็น เครื่องรบ' เล็บหรือเคียว คือ สิงห์โต, เสือ, ไก่. นจาศี ส. น. 'ผู้ฉีกด้วยเล็บ' คือ นกแสก, นกฮูก.

นชา [นะชา—] ตู ในราช

นค [นระคะ] ส. น. ผู้ไม่เคลื่อนไหว, ภูเขา; เลข ๘ (เพราะเหตุภูเขาใหญ่มี ๘ เรียกว่า กุลลิว); พระอาทิตย์. นคช ส. น. ผู้เกิดในภูเขา, ชาวเขา, ข้าง. นคนันที ส. น. ลูกหญิงภูเขา, พระตุรคา (ธิดาขุนเขาหิมาลัย). นคิมคิ ส. น. เจ้าเขา, เสาหิมาลัย; นคภิกิ ส. น. ผู้ทะลายน,

ชวาน; ลาว; (นค). พระอินทร์. นครวา
 หน ส. น. พระทรงผา, พระศิวะ. นคร
 อัคร, นคราคร [นระคาสุ] น. ยอด
 เขา. นคราธิราช ส. น. ตูนคตตี.
 นคราวาส ส. น. ผู้อาศัยต้นไม้, นค
 ชุง. นคราศรี ส. น. ผู้อาศัยในเขา.
 นคราเนทรี ส. น. เจ้าเขา, เขาหิมาลัย,
 เขาโกกลาส. นคราเศวต ส. น. ชื่อเขา
 มาต้อ. นคราโคทร ส. น. เวียงเขา, หุบเขา.
 นคร [นระคอน] มี. ส. น. เมือง, กรุง. นคร
 กาก ส. น. 'ภายในเมือง' คือ คนไม้ดี,
 เป็นคำพหูพจน์เสีย. นครคามี ส. น.
 (ถนน) อันไปหรือทอดถึงนคร. นครมาต
 ส. น. 'ผู้ทำลายนคร' คือ ช้าง. นคร
 จตุปถ (ส. นครจตุปถ) น. ถนน
 สี่แพร่งในนคร. นครบตี ส. น. เจ้า
 นคร. นครบาตี น. ชื่อกรมหนึ่ง ว่า
 การปกครองภายในพระมหานคร. นคร
 บาลจังหวัด น. ผู้ว่าราชการจังหวัดอัน
 เป็นเขตต์แห่งพระนคร. นครมัลเจนา
 ส. น. นางประดับนคร. หงิงคณิก.
 นครรัถย^{๐๓/๕๖๓}ผู้รักษานคร. นคร
 วาสี มี. น. ชวนนคร. นครโสภินี
 มี. น. หงิงงามเมือง, หงิงแพทชา.

นครวาทร มี. น. เวียงชื่อกรมมีหน้าที่ทำ
 ความสะอาดให้แก่บ้านเมือง. นครินทร^๕
 น. จอมนคร. เจ้าเมือง; เมืองใหญ่.
 นครเรศ ส. น. เมือง, จังหวัด.

นครเรศ [นระเรศ] ตูใน นคร.

นคา—,นเค,—นโค— [นระ—] ตูใน นค.

นง [นง] น. นาง. นงคราญ น. นางงาม.

นงถ้าว น. นางสาว, นางงาม. นงนุช

(นง+นุช) น. นางน้อย. นงพงา น. นาง

งาม. นงพาลี น. นางรุ่นสาว, นางสาว

เด็ก. นงโพธิ น. นางงาม. นงเยาว์

น. นางรุ่นสาว. นงราม น. นางงาม.

นงลักษณี่ น. นางผู้มีลักษณะดี,

นางผู้มีขวัญดี.

นงกุฎ [นงคุด] มี. น. ทาง.

นท [นต] มี. ส. น. ผู้บ้นถือ, ผู้ร้อง, ผู้เต้น

(เช่น เมฆ; น้ำ, โศ. คน); แม่น้ำ, ถาน้ำ.

นที [นระ—] มี. ส. น. แม่น้ำ. นทีกานต์

ส. น. 'ผู้ชอบแม่น้ำ' คือ ทะเล. นที

กาศยป ส. (มี. นทีกสุสป) น. นาม

พระสาวกผู้ใหญ่องค์หนึ่งแห่งพระพุทธเจ้า.

นทีกุล ส. น. แม่น้ำ. นทีธร ส. ว.

ซึ่งข้ามแม่น้ำ. นทีเดียร (ส. นทีธร)

น. ตูนทีกุล. นทีธร ส. น. ผู้ทรงแม่น้ำ

(คงคา) คือ พระศิวะ. **นทีนาถ** ส. น. 'เจ้าแม่น้ำ' คือ พระล. **นทีบงก** ส. น. คมแม่น้ำ, ผืนแม่น้ำอันเป็นตมวาก. **นทีบด** ส. น. ดุ นทีนาถ. **นทีบูร** ส. น. แม่น้ำมีน้ำขุ่นตม. **นทีมารค** ส. น. นางแม่น้ำ. **นทีमुख** ส. น. ปากน้ำ. **นทีวรัย** ส. น. กระแสน้ำ. **นทีวักร**, **นทีวงก**, **นทีวงก** ส. น. คุ้งน้ำ. **นทีวาตี** ส. น. การอยู่ในแม่น้ำ. **วิธีบำเพ็ญ** พุทธะชนิดหนึ่ง. **นทีเวคิ** ส. น. ดุ นทีวรัย.

นนตรา [นนฺตรา] ส. น. ต้นกะถิน.

นนที [นนฺ] ผ. ส. น. ความสนุก, ความยินดี, ความรื่นเริง; ลูก; ชื่อคนเป็นอันมาก เช่น ชื่อของ พระพุทธอรุณชาติต่างพระมารดา และเป็นพระสาวก; หม้อดินเล็กสำหรับขังน้ำ. คำนนที นี้ ในสันสกฤตใช้ต่อกับศัพท์อื่นเรียกเป็น วิสามานยนาม โดย มาก เช่น นนทลิสระ ชื่อรจนาคารย, นนทกุมาร ชื่อ พระกฤษณะ.

นนทก [นนฺทก] ส. น. ความยินดี, ความรื่นเริง, ความบันเทิง, ความชื่นชม; กบ (สัตว์); ชื่อตามพระกฤษณะ. คำนี้เรามา

เขียนเป็น นนทกเสย เช่น นนทก ชื่อยักข์ ในรามเกียรติ์และนนทกปรกัมภ์ เป็นต้น.

นนทน์ [นนฺ] ส. น. ความยินดี, ความเพลิดเพลิน; ลูก.

นนทรี [นนฺทรี] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใน เล็กๆดอกเหลือง, ชื่อปลาน้ำเค็มชนิดหนึ่ง.

นนทลี [นนฺทลี] น. แม.

นนที [นนฺที] ส. น. 'ผู้มีความยินดี' ชื่อ พระวิษณุ, ชื่อพระศิวะ, ชื่อเทพดาผู้รับใช้ ของพระศิวะ กระทำหน้าที่เป็นมณฑิยธมาล และหัวหน้าพวกเทพบริวารพระศิวะ เมื่ออยู่ ปกติ มีรูปเป็นกุดดือไม่เท่าสำหรับตำแหน่ง. เมื่อพระศิวะไปไหน ก็แปลงเป็นพฤษภวราช คือโคเผือกผู้เป็นเทพพาหนะ เราใช้เรียกว่า พระนนทิลาร ใช้เป็นเครื่องหมายตราอันย่อย กระทรวงวัง. **นนทิกิร** ส. น. ทำให้เกิดความยินดี. **นนทิการ** ส. นนท ข้างต้น. **นนทิดูริยางคี** (ส. นนทิดูริ + อองค) น. คนตรีที่เล่นในเวลารื่นเริง. **นนทิตูทร** ส. น. ชื่อพระศิวะในปางรื่นเริง. **นนทิวรรธน์** ส. น. ลูก; เพื่อน; ดิถีสุดแห่ง ยักข์, วันเพ็ญ หรือ วันดับ. **นนทิเชณ**, **นนทิสเณ** ส. น. ชื่อเทพดาผู้รับใช้

องค์หนึ่งแห่งพระขันตกุมาร. นนทีศวร
 ส. น. ชื่อธิดาแห่งคณะเทพผู้รับใช้
 พระศิวะ.

นบ [นบ] ก. ไทว. นอบน้อม.

นบุงสก [นบุงสก] มี. ส. น. ชื่อเพศในวิทยา
 กรรมที่ไม่ใช่ชาย และไม่ใช่มะเมีย, กะเทย.
 นบุงสกลิงค์,—ลึงค์ มี. น. 'เพศ
 นบุงสก.' ใช้อย่างเดียวกับนบุงสก.

นพ ๑ [นบ หรือ นะพะ] เป็นคำแผลงมา
 จาก นว. และใช้ประกอบหน้าศัพท์ได้
 อย่างเดียวกับ นว. : ดู นว.๑.

นพ ๒ [นบ หรือ นะพะ] มี. ว. เก้า เป็น
 คำแผลงมาจาก นว.๒ และใช้ประกอบหน้า
 ศัพท์ได้อย่าง นว.๒; ดู นว.๒ อีกด้วย.
 นพคุณ มี. น. ทองเนื้อเก้าซึ่งสูงที่สุด;
 ไบรณาใช้ดู เนื้อ ทอง ตาม รากา เนื้อเก้า คือ
 หนัก ๑ บาทต่อ ๘ บาท ซึ่งนับว่าสูงที่สุดใน
 ในครั้งนั้น. นพเคราะห์ น. ดาวพระ
 เคราะห์ทั้งเก้า ดูใน นว.๒. นพปฏุล
 มี. ว. มีพदानเก้าชั้น. นพพล, นพ
 พวง, นพพัน น. ชื่อวิธีตัดทอนเลข
 ของไทย. นพรัตน์ มี. น. แก้วเก้าอย่าง
 คือเพชร,ทับทิม,มรกต,บุษราคัม,โกเมน,
 นิล มุกดา, เพทาย, ไพฑูริย์; ชื่อเครื่อง

ราชอิสริยาภรณ์.

นพนิต [นพนิต] คือ นวมิต ดูใน นว.๑.

นภ [นะพะ หรือ นบ] มี. (ส. นภ, นก) น.
 น. พ้า, ทาว, อากาศ. นภิกานต์ มี.

(ส. นภะกรานต์) 'ผู้เที่ยวในพ้า' คือสิงห์โต,
 (ได้จากเมฆ ที่มีรูปเหมือนสิงห์โต). นภิ

เกตินี (ส. นภะเกตน) น. 'ธงแห่งพ้า'
 คือ ตะวัน. นภิศ (ส. นภิศ) น.

'ข้างในพ้า' คือ เมฆ. นภิศิ (ส.
 นภิศิ) น. การไปในพ้า, เกิน, เหาะ, บิน.

นภิจม (ส. นภสจฺม) น. 'เต้าน้ำ
 แห่งพ้า' คือ ดวงเดือน. นภิจริ (ส.

นภสจฺร) น. ผู้ไปในพ้า, เทวดา, วิทยากร,
 นก, เมฆ, ลม. นภิจักษุ (ส. นภส

จกฺษุ) น. 'ดวงตาแห่งพ้า' คือ ตะวัน.
 นภิตล (ส. นภสฺทล) น. ทัพพ้า.

นภทวีป (ส. นภทวีป) น. 'เกาะใน
 พ้า' คือ เมฆ. นภปฺราณ (ส. นภะ

ปฺราณ) น. 'ลมหายใจแห่งพ้า' คือ ลม,
 อากาศ. นภมณฑล (ส. นภมณฑล)

น. ท้องพ้า. นภมณี (ส. นภมณี) น.
 'พลอยในพ้า' คือ ตะวัน. นภมัย (ส.

นภสมฺย) ว. กอบด้วยอากาศ, เป็นหมอก,
 กลุ่มด้วยหมอก, มีหมอกมาก. นภรูป

(ส. นโกรบุ) ว. มีสี่เป็นเมฆ, คลุ่ม, มีด.

นภเรณู (ส. นโกรเรณู) น. 'ระอองฟ้า' คือ หมอก. นภดิถี (ส. นโกลย) 'สี่วันย้อนในฟ้า' คือ ควัน. นภวิถี (ส. นภวิถี) น. 'ทางฟ้า' คือ วิถีโคจรแห่งตะวัน. นภสวาส (ส. นภะศวาส) น. ต้นปราง. นภิสูลิ (ส. นภ+สูล) น. 'กลางในฟ้า' คือ ยอดปราสาทหรือฉนวนฟ้า หรือ เจดีย์ ที่แหลมตรงขึ้นไปในอากาศ. นภิสถิล (ส. นภะสถิล) น. 'ผู้มีฟ้าเป็นที่อยู่' คือ พระสิวะ. นภิสระ (ส. นภะสรส) น. 'สระในฟ้า' คือ เมฆ. นภิสินธุ์ (ส. นภะสินธุ) น. 'แม่น้ำในฟ้า' คือ ทางช้างเผือกในตำราดาว. นภาลักษณ์ ฝ. น. ฟ้า, ฟ้า, ฟ้า, กลางดาว.

นภาลักษณ์ [นปะพาไล] ดุใน นภ.

นม ๑ [นมะระ] ฝ. (ส. นมสุ) น. การน้อม, การน้อม, การน้อม, การเคารพ, การไหว้, การนอบ; อาหาร: สายฟ้า. นมคุรุ (ส. นโมคุรุ) น. 'ผู้สอนนามธรรม เช่น วิชฌาณจิตต์' คือ พรหมณ์. นมวาก (ส. นโมวาก) น. 'การออกจากร่าง' เข้าใจ, การไหว้, การเคารพ. นมัทการ, นมัสการ (ฝ. นมถุการ; ส. นมสุการ) น. การ

กล่าวเข้าไหว้, การไหว้.

นม ๒ [นม] น. ส่วนของร่างกายที่ตั้งอยู่สองเท้าที่หน้าอก แต่ของสัตว์ตั้งอยู่ที่หน้าท้อง; ซะโบ้ ทำเป็นรูปนมสำหรับหนุนหลังแก่เมื่อย; ซอสั่งที่เป็นต้นเป็นปุ่มคล้ายนม เช่นนมทองกลาง นมหนูเป็น นมจะเข้าขา นมกระแซง น. ซอสั่งไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำขาโต๊ะ. นมดำเลีย น. ซอสั่งไม้ อย่างหนึ่งจำพวก กล้วย ไม้ ใบใหญ่ มีดอก. นมนาง น. ซอสั่งเครื่องหมายวิสรรชนีย์ ดังนี้ นมผา น. ปุ่มหินที่เกิดด้วยน้ำหยดซึมลง มาจับ ตามเพดาน ถ้ำ หรือใต้เพิงเขา มีรูปคล้ายนม สีขาว ร่วนคล้ายดินสอพอง. นมพิจิตร์ น. ซอสั่งไม้ชนิดหนึ่งต้นเป็นเถา ผลมีรสขม. นมแก้ว น. ซอสั่งไม้ชนิดหนึ่งมีดอกและลูกคล้ายลำแตงแต่หอมจัดกัน. นมวี น. ซอสั่งไม้ชนิดหนึ่งมีผลสุกสีเหลืองรลเปรี้ยว. นมสุวรรณี น. ซอสั่งไม้ชนิดหนึ่งดอกเป็นช่อคล้ายดอกเข็มมีเถาขาวใช้ทำขาโต๊ะ.

นม นาน [นม นาน] ว. เน้นซ้ำ, ทำก่อน.

นมัสการ [นมะสุการ] ดุใน นม ๑.

นบ [นมะระ] ฝ. ส. น. การนำ (ซึ่งกองทัพ), การประพฤติ, อภิการ, มรรยาท,

ความสุภาพ, ระเบียบ; อุปาย, เล่ห์เหลี่ยม;
ความ อึก ที่น่า, ข้อสำคัญ, ข้อเจ้า, เจ้า
ความ, เต็มใจ; การแนะนำ, วิธี, ความ
สมควร. **นยโกวิท** ส. น. ผู้ฉลาดใน
ประกาศโนบาย. **นยจักขุ** (ส. นยจกขุส)
น. 'ตาแห่งความไหวพริบ' คือ ปัญญา. ว.
ฉลาด. **นยเนตฤ,**—เนตา. ส. น.
หัวหน้าในประกาศโนบาย. **นยศาสตร์**
ส. น. กฎแห่งประกาศโนบาย. **นย**
สิทธิ์ ส. น. ความสำเร็จแห่งประกาศ
โนบาย.

นยนะ, นยนา [นยะนะ, นยะนา] มี.
ส. น. การนำ, การชี้, การชักจูง, การแนะ,
การถือเอา, การกำหนด; ลูกตวอินทรีข้อน
นำไป คือตา. **นยนิโคจร** ส. ว. อยู่ใน
ระหว่างสายตาที่เห็นได้. **นยนจริต** ส.
น. การเดินตา, ขาดหางตา. **นยนชล** ส.
น. น้ำตา. **นยนบถ** ส. น. คลองตา.
นยนบุฏ ส. น. หมงตา. **นยนปรีติ**
ส. น. ความยินดีอันแสดงด้วยตา, การดู
ด้วยไมตรี. **นยนวิชัย** ส. น. เขตต์
แห่งสายตา, ขอบฟ้า. **นยนสาณ** ส. น.
ขาดตา. **นยนสลิล** ส. น. ตู นยนชต.
นยนาวุช (หรือ นยนาช) ส. น. 'ผู้มี

ตาเป็นอาวุธ' คือ พระชน.

นยักขิ [นยักขุ] (ส. นยจกข) ว. ต่ำ
ค้อย (ความประพฤติกไม่เสมอ), เลว.
นร [นระ หรือ นอระ] มี. ส. น. คน, ชาย,
บุรุษ, ตัว. (เพศหญิงใช้ว่า นรี, หรือ นารี).
นรภิบาล ส. น. ภาระโทกคน. **นร**
เกสรี ส. น. 'คนราชสีห์' คือพระวิษณุ
ในอวตารปางที่ ๔. **นรเทพ, นรนาถ,**
นรนาथ, นรบตี, นรบาล ส. น.
พระราช. **นรมาลา** ส. น. พวงกระ
โหลงหัวคน. คือสายที่เอากระโหลกหัวร้อย
เป็นลูกประคำ. **นรยन्दรี** ส. น. นา
หินงอก. **นรยาน** ส. น. ยานอันไป
ด้วยคนลา. **นรราช** ส. น. พระราชา.
นรรูป ส. น. รูปคน, ว. เหมือนคน.
นรโลก ส. น. โลกคน, มพาทน. **นรวร**
มี. ส. น. คนประเสริฐ. **นรวาหน** ส.
น. 'ผู้มีอันเป็นพาหนะ' คือ หัวกุวกร, **นร**
วีร ส. น. คนกล้าหรือ อองอาจ. **นร**
วยานรี ส. **นรพยัคฆ์** มี. น. สมิงมิ่ง
ชาย คือคนเก่งกาจรวกับสื่อ. **นรศฤงคิ**
ส. น. เขาคน หมายถึงความว่าสิ่งอันไม่มี เช่น
ว่า หนวดเต้าเขากระต่าย (นรวิฆาณ ก็อย่าง
เดียวกัน), **นรเศรษฐี** ส. น. คน

ประเสริฐ. นรสถกนิษฐ์ ส. น. ประชุม
 ชน. นรสิงห์ ส. น. คนปานสิงห์. นักร
 รมผู้หาโยธินร. นามพระพุทธรเจ้า. นามพระ
 วิษณุในอาคารปางที่ ๔ (เมื่อมีกายเป็นครั้ง
 สิงห์ครั้งคน). นราชม ส. น. คนชั่ว.
 คนเลว. คนต่ำช้า. นราธิป, นรินทร์,
 นริศร, นริศวร, นเรนทร์,
 นเรนทรสูร, นเรศ, นเรศวร,
 นเรสูร, นโรดม (ส. นโรดตม)
 น. พระราชา.

นรก [นระก] น. ส. น. โลกเป็นที่จำจอง
 ลงโทษคนผู้ทำบาป ตายแล้วไปเกิดขึ้นณะที่
 นั้น มีนายนิรยบาลเป็นผู้ทำกรรมกรณฑ์ต่างๆ
 ให้ได้ความเดือดร้อน ด้วยเอาไฟฉวก ด้วย
 ประหาร. เวทอกสมัย คือ ขลุ่ยลัทธิตาม
 พระเวทถือกันว่าจำทำ บาป ตาย ไปแล้ว ถูก
 พระยม ชำระ แล้ว ลงโทษ ให้ตกนรก และ
 ต้อง เสวย กรรมกรณฑ์ต่างๆ. แต่ในปูนหลัง
 กล่าวเพียงนรก และ คนทำบาปไปเกิดเอง
 ในภูมินั้น การถูกเพลิงลวกหรือถูกประหาร
 ก็เป็น อยู่ในภูมิ นั้นเอง ไม่กล่าวถึงนายนิรย
 บาล. นรกใหญ่ตามคัมภีร์อภิธานัปที่ปักกา
 วามี ๘ ชุม คือ สัจจวิระนรก, กาศสุทรนรก.
 สังฆาตนรก, โรจวนนรก, มหาโรจวนนรก,

คัปนนรก, ปตาปนนรก, อวิจิตรนรก. นรก
 ชาติ ส. น. การตกนรก. นรกภูมิ
 ส. น. มณฑลในนรก. นรกวาส ส.
 น. การอยู่ในนรก. นรกีานต์ ม. น.
 คือ นรคนั่นเอง. นรคามัย ส. น.
 วิญญาณที่ตายไปแล้ว. นรกวาส ส.
 น. สัตว์นรก. นรกีานท์ ส. น. หลุม
 ในนรก สำหรับลงโทษสัตว์บาป (ว่ามี ๘๖
 หลุม).

นรกา — [นระ—] ดูใน นรก.

นรกการ [นระกาน หรือ นระกาน] น.
 ช้างสี่อ.

นรา — [นระ] คือ นรสมาสกับคำอื่นดูในนร.

นริ — [นระ] คือ นรสมาสกับคำอื่น ดูในนร.

นรี [นระ] ส. น. นาง. คนผู้หญิง.

นเร — [นระ] คือ นรสมาสกับคำอื่นดูในนร.

นโร — [นระ] คือ นรสมาสกับคำอื่นดูในนร.

นฤ๑ [นริ] ส. น. คน, ผู้กล้า วีรบุรุษ
 (ใช้ถึงเทวดาด้วย); เริ่ม นาฬิกาแดด.

นฤกเฏวระ น. ชาคน, ศพ. นฤการ

ส. น. อารการผู้ชาย, ความกล้า. นฤ

เกสรี ดู นรกสรี ใน นร. นฤจักษุ
 (ส. นฤจักษุ) น. การดูด้วยตามนุษย์.

นฤชติ น. 'น้ำแห่งคน' คือ น้ำบุตร,

นฤชิต ส. น. ผู้ชนะคน. นฤคตม
 ส. ว. เกิดชาย หรือ แข็งแรงที่สุด. นฤ
 เทพ ส. น. พระราชา. นฤธิธรรม
 ส. น. ผู้มีธรรมคนเหมือนมนุษย์, ท้าวสุวรรณ.
 นฤบดี ส. น. พระราชา. นฤบดีนี้
 ส. น. พระราชินี. นฤปาน ส. น.
 การให้น้ำดื่มแก่คน. นฤपाल ส. น.
 ผู้ครองคน, พระราชา. นฤป คุ นฤป
 ข้างหน้า. นฤประชา ส. น. ลูกคน
 นฤปิติ ส. น. การปกครองคน. นฤ
 พาหุ ส. น. แขนคน. นฤมณัส
 ว. ผู้มีแก่ใจ หรือ เอ็นดูแก่คน. นฤมร
 ส. น. การร้องคน. นฤมขุ ส. น.
 คนซึ่งมาพร้อมกับเมฆขั้วฟ้าสีแดงเข้ม. นฤ
 โลก ส. น. โลกคน, แผ่นดิน. นฤวร
 ส. น. คุ นรวร ใน นร. นฤวราห
 ส. น. คนหมู (พระวิษณุ ในอวตารปางที่
 ๓). นฤวาหน ส. ว. แยกคน, พากคน.
 นฤศฤงศ์ คุ นรศฤงศ์ ใน นร. นฤ
 ศัสตร ส. ว. อักษรสรรพเสถียรแล้ว. นฤ
 สิงห์ คุ นรสิงห์ ใน นร. นฤเสบ,
 นฤเสนา ^{๖/๗/๓๕๖๖} ทหารแห่งคน. นฤ
 โสไม ส. น. 'พระจันทร์แห่งคน' คน
 โด, คนมีชื่อเสียงดี. นฤหริ ส. น. คุ

นรสิงห์.

นฤ๒ [นริ] คำนี้ เขียนแสดงมาจาก นิ
 ในสันสกฤตและมคธ ซึ่งแปลว่า เข้า, ลง,
 และ จาก นิสฺ ในสันสกฤต (มคธ ก็คง
 เป็น นิ) แปลว่า ไม่มี, ออก, รวมความว่า
 เดิมจะเป็น นิ หรือ นิสฺ ก็ดี และ จึงแปล
 ว่าอะไรก็ตาม ไทขอเราลงเขียนแสดงเป็น นฤ
 พังสน เพราะฉะนั้นในคำอันมี นฤ นำหน้า
 ต่อไปนี้ เมื่อออกก็ไปแต่คำใด พังเข้าใจว่า
 คำนั้นเป็นคำในภาษาเดิม คือ สันสกฤต
 และมคธ.

นฤคหิต [นริคะหิต] คุ นิคคหิต.

นฤโฆษ [นริโฆส] คุ นิริโฆษ.

นฤตย์ [นริต] ส. น. การ ระบำ, พ้อน,
 รำ, เต้นรำ. นฤตยคีต ส. น. การ
 รำและ ร้อง. นฤตยคีตวาทย์ ส.
 (ม. นจจคีตวาทิต) น. การรำการร้องและ
 ดนตรี. นฤตยปรีย์ (ส. นฤตยปรिय)
 น. ผู้ชอบพ้องเนกของนามพระศิวะ. นฤตย
 ศาลา ส. น. ห้องเต้นรำ. นฤตย
 ศาสตร์ ส. น. วิชาหรือศิลปะแห่งการ
 ระบำ. นฤตยสถาน น. ที่สำหรับระบำ.

นฤนาท [นรินาต] คุ นินนาท.

นฤป [นริปะ] (นฤ๑ + ป) ส. น. ผู้

ปลัดรองคน, พระราชา. **นฤปกฤษยา**
 ศ. น. สุระแห่งพระราชา คือธรรมาล. **นฤปก**
การยี่ ศ. น. กิจการหรือหน้าที่แห่ง
 พระราชา. **นฤปทวิษ** ศ. น. ความ
 เกลียดชังพระราชา. **นฤปทีป** ศ. น.
 พระราชาเพียงดัง ประทีป. **นฤปনীติ**
 ศ. น. พระราชาฆาต. **นฤปพฤกษ**
 ศ. น. คือต้นราชพฤกษ์. **นฤปมน**
เทียร (ส. นฤปมนทียร) น. เรือนหลวง.
นฤปลักษณ์ ศ. น. 'เครื่องหมายแห่ง
 ความเป็นพระราชา, คือ พระเศวตฉัตร.
นฤปเวศม์ ศ. น. ราชสำนัก, ศาล.
นฤปสภ น. ราชสภา, ราชสถาน. **นฤป**
สุต น. พระลูกเจ้า. **นฤปอาสน์**
 (หรือนฤปนาสน์) น. พระราชาอาสน์. **นฤปา**
นุจร ศ. น. อมาตย์, เสนาบดี. **นฤปา**
มัย ศ. น. วัชโรค. **นฤปาลัย** ศ.
นฤปาสบศ ศ. น. พระราชวัง.

นฤปา- [นริปา] คฺวิน นฤป.
นฤปิต [นริมิค] คฺว นริमित.
นฤพาน [นริทาน] คฺว นิพพาน.
นฤมาน [นริมาน] ๕๖๖คฺว นริมาน.
นฤมาน [นริมาน] คฺว นริมาน.
นลาฏ [นละคฺ] ฝ. (ส. ลลาฏ) น.

หน้าผาก.

นลิน [นละลิน] ฝ. ส. น. ดอกบัว. **นลิน**
ทล ศ. น. กลีบดอกบัว. **นลิน**
อาสน์, นลินาสน์ น. 'ผู้มีดอกบัว
 เป็นอาสน์' คือพระพรหม.
นลินาสน์ [นละลินาคฺ] คฺวิน นลิน.
นลินี [นละ-] ศ. น. หมู่ดอกบัว, สระบัว.
นลินีชันท์ ศ. น. มดดอกบัว. **นลินี**
นินันท์ ศ. น. ชื่อสวนทั่วๆไป.
นลินีรุหะ ศ. น. 'ผู้เกิดจากดอกบัว'
 คือ พระพรหม.

นว๑ [นวะระ] ฝ. ส. ว. ใหม่, สด, หนุ่ม.
 ฉะเพาะหน้า (ตรงข้ามกับโบราณ). **นว**
กรรม, นวการ, นวกิจ น. 'การใหม่'
 คือการ ก่อสร้าง. **นวกรรมิก** ศ. น.
 ผู้ดูแล การ ก่อสร้าง. **นวฆาต** ศ. น.
 อาหารใหม่. **นวชาติ** ศ. ว. สด, ใหม่.
นวต (หรือ นพต. ส. นวต) ว.
 ใหม่กว่า, หนุ่มกว่า, สดกว่า. **นวทวีป**
 ศ. น. ทวีปใหม่, ชื่อสถานที่ซึ่งบัดนี้เรียกว่า
 นูเดเชีย (Nuddea) (อยู่ที่ทางร่วมแห่งแม่น้ำ
 นีวาอีร์ลิมละขตั้งคี่. **นวนิต** (ส. นวนิต)
 น. เขยขึ้น. **นวพฐ** ศ. น. ลูกสะกิด. **นว**
พัศตรี ศ. น. ผ้าใหม่. **นวยาต** (หรือ

นพยาส) น. หญิงผู้สมรสใหม่. **นวกเขาวน**
 ส. น. ความหนุ่มพื้อ, ความรุ่มร่าม, การ
 แดกน้อหนุ่ม. **นวกราชฎี** ส. (หรือ
 นพรัฐ) น. ชื่อราชาอาณาจักรในเรื่องมหา
 ภารต. **นวกศราท** ส. น. พืชมีของ
 ต้นแห่งศราท (คือ ทัพชูอุทิกแก่ผู้ตาย
 ล่วงไปได้ ๑ วัน ๓ วัน ๕ วัน ๗ วัน ๙ วัน ๑๑
 วัน). **นวกสถาน** น. 'ผู้มี' การเปลี่ยนที่
 เสมอ' คือ สม. **นวกหะ** ส. น. 'วัน
 ใหม่' ดิถีที่หนึ่ง แห่งปี. **นวกภาพ**
 ส. น. การบังเกิดใหม่, ความกลับมืออีก.

นวก ๒ [นวะระ] ฝ. (ส. นวก) ว. เก้า,
 จำนวนเก้า. **นวกระหะ** [นวะระคะระหะ]
นวกเคราะห์ (หรือ นพเคราะห์) ส. น.
 ดาวเคราะห์ทั้งเก้า ได้แก่ ดวงตะวัน, ดวง
 เดือน, ดาวอังคาร, ดาวพุธ, ดาวพฤหัสบดี,
 ดาวศุกร์, ดาวเสาร์, ราหู, เกตุ. **นวกคุณ**
 (หรือ นพคุณ) ฝ. น. ทองเนื้อเก้า,
 เป็น อัครา ทองคำในสมัย ไบรราชซึ่ง กำหนด
 กันว่า มี น้ำหนัก ๑ บาท เป็น ราคา ๕ บาท.
นวกวาร ส. น. ช่องทั้งเก้า (แห่ง
 ร่างกาย คือ ตา ๒ หู ๒ จมูก ๒ ปาก ๑ ทวาร
 เบา ๑ ทวารหนัก ๑), ร่างกาย. **นวกปลุก**
 (หรือ นพปลุก) ฝ. ว. มี เพดานเก้า

ชั้น, จัดรเก้าชั้น. **นวกุษา** ส. น. ดู
 นวกวาร. **นวกฤ** ส. น. ห้ามบิดามหัง
 ทศรถในเรื่อง ทวิงศ์. **นวกรัตน** (หรือ
 นวรัตน หรือ นพรัตน) ส. น. รัตนะ
 เก้าประการ คือ เพชร, ทับทิม, มรกต,
 บุษราคัม, โกเมน, นิล, มุกดา, เพทาย,
 ไพฑูรย์. เข้าใจกัน ว่ารัตนทั้งนี้ มีจำนวน
 เก้าเนื่องมาจาก ดาวนพเคราะห์ รัตนเก้า
 อีกนัยหนึ่ง หมายถึงเอกฉะกวีทั้งเก้า แห่ง
 พญาวีรมาหิทย คือ ธวัชวันตริ, กุญปลก,
 อมรสิงห, ชังก, เวตาลภักฎ์, ชกุกุปร,
 กาลิทาส, วรรณจิ, วรรณหิทร. **นวกวิช**
 (นวกพิช) ส. ว. เก้าประการ, เก้าอย่าง.
นวกอราทิกคุณ, นวกรหาทิกคุณ ฝ.
 น. คุณพระพทธเจ้าเก้าประการ มีบท อรหิ
 เป็นต้น (พูด เลื่อน มาเป็น นว หรคุณ).
นวกังคส์ตฤสสาสน์ ฝ. น. คำสอน
 ของพระศาสดามืดเก้ามีพระสูตรเป็นต้น.

นวก ๑ [นวะระกะ เมื่อ อยู่โดด หรือท้ายคำอ่าน
 นวะก เช่น สังฆนวก. ฝ. น. ผู้ใหม่ไม่สงฆ์
 เมื่อ อยู่หน้า คำอื่น อ่าน นวะ กะ เช่น
 นวกภูมิ] ฝ. ส. น. ผู้ใหม่, ผู้อ่อน.
นวกภูมิ ฝ. น. ชั้น หรือ ชั้นแห่ง ผู้ใหม่.
นวกโกวเท ฝ. น. โอวาทเพื่อผู้ใหม่.

นวก๒ [นวะกะ] มี. ส. น. หมวดแก้ว,
 หมายความว่า วัตถุอันมีจำนวนเข้าทุกอย่าง
 เช่น รัตนแก้ว คำสอนพระศาสนาแก้ว, พุทธ
 คุณแก้ว, ฯลฯ. เอา มารวมไว้ใน หมวดหนึ่ง
 หมวดนั้นเรียกว่านวก.

นวกโกวาท [นวะโกวาท] อยู่ใน นวก๑.

นวก [นวก] ก. บีบเส้นเอ็นเพื่อให้หาย
 เมื่อย, ขยับ, ข้างข้างให้เมื่อยตัว รวบรวม
 นวกข้าว. นวกฟัน ก. บีบฟันให้
 หายเมื่อย.

นวกนิต [นวะนิต] อยู่ใน นว ๑.

นวก [นวก] น. สิ่งที่ยึดมรรคของผู้อื่น
 ไว้ข้างใน เพื่อให้หนีให้อุ่น หรือรักษาความ
 ร้อนไว้.

นวก [นวก] ว. อ่อนนุ่ม.

นวกนาค [นวกนาค] ก. เขียงกลาย, ตรี
 กาย.

นวก [นวก] น. ชื่อสีชาปนเหลืองเล็กน้อย.
 ว. ผิวผ่องเป็นโย, ผุดผ่อง, งาม. นวก
 จันทร มี. 'นวกดั่งแสงจันทร์' ชื่อปลา
 ชนิดหนึ่งตัวเล็ก ๆ สีเป็นนวกงาม. นวก
 นาง นอนางนวกนวกนวก ว. ผุด
 ผ่องดี, งามดี. นวกนวก ว. ผุด

ผ่องเป็นโย. นวกนวก ว. งามดั่งหงส์.

นวกคัสติศาสตร์ [นวกคัสติศาสตร์] อยู่ใน นว ๑.

นวก [นวก] อยู่ใน นว ๑.

นวก [นวก] ก. นวกนวก.

นวกภาพ [นวกภาพ] ส. น. อยู่ใน นว ๑.

นวกนวก [นวกนวก] มี. (ส. สุนาค)

น. ผู้อาบน้ำแล้ว, ผู้ล้างแล้ว เป็นคำ
 นิยมใช้ในสมัยโบราณ. สำหรับ เรียก
 เช่น พรหมณ์ผู้ได้กระทำพิธีอาบน้ำ ซึ่ง
 จำต้องกระทำ เมื่อ เสร็จกิจศึกษา กลับจาก
 สำนักอาจารย์ และตั้งต้น เป็น ผู้ครอง
 เรือน (กฤษณ์, คือมีภริยาและครอบครัว);
 ในพระพุทธศาสนา หมายถึง ท่านที่ชำระ
 กิเลสมลทินสิ้นแล้ว.

นวก [นวก] มี. (ส. สุนาค)

น. การอาบน้ำ.

นวก [นวก] มี. (ส. สุนาค) น.

ล้าง, เอ็น.

นวก [นวก] มี. น. ชื่อสังขยา=๑๐,๐๐๐,๐๐๐

หรือมีศูนย์กลาง ๒๕ ตัว; ส่วนในภาษา

ไทยเรา ใช้ในความว่า หมั่น เช่น สดมา

คนพูด แปลว่า หมั่นแห่งข้างซ้าย คือ ล้วน

ข้าง, แต่สังขยาจำนวน همین ในภาษามคธ
ใช้คำว่า นิตฺต หรือ นยฺต (สันสกฤต
เป็น อยฺต), หรือ นพ.

นพ [นปะ] ม. (ส. นท) น. ไม้้อ.

ไม้รวก. นพการ ม. น. ข้างจักสาน.

นพป [นปะ] ม. น. ปลาช่อน.

นพาคิริ [นปะ—] (ส. นทาคิริ) น. ชื่อ
ข้าง ที่เรียกว่า นพาคิริอัน เป็น ข้างของ
พระเจ้าอชาตศัตรู.

นอ น. อวัยวะที่ออกซบเหนือ จมูกมรดก แม้
เหมือนเขาสัตว์.

นอก [นอ] บ. ตรง กัน ข้าม กับ ใน.

นอกคอก ว. ประพฤติไม่ตรงตาม
แบบอย่างที่เขาประ พุติกัน. นอกใจ

ว. ประพฤติไม่ซื่อตรงต่อกัน, เอาใจออก
หาก. นอกขาน น. พันเรือน ที่อยู่

ภายนอกพื้นระเบียงออกมา. นอกทาง ว.
ออกจากทาง, ประพฤติผิดทาง. นอก

วิธี ว. ประพฤติผิดจารีตธรรมเนียม.

นอง [นอ] ก. เจ็ง, เหล็ง, ล้นไป. นอง

เนือง ว. มีมาบ่อย ๆ, มากมาย.

น่อง [นอ] ๒๖/๑๖/๒ น่องกล้ำที่อยู่ตรงกันข้าม
กับ หน้าแข้ง: ต้นไม้ ๒ ชนิด หนึ่งในนั้นมี
เรียกว่าต้นน่อง.

น่อง [นอ] น. ผู้ร่วมบิดาหรือมารดาด้วย
กัน ที่มีอายุน้อยกว่า, ลูกของอาหรือน้า.

น่องแน่น [นอแน่น] ว. นุ่งนุ่ง, เก้งก้นขึง.

นอน [นอน] ก. เอน ตัวลงกับพื้น, ทอดตัวลง.

นอนใจ ก. วางใจ, ไม่รีบร้อน. นอน

วัน ก. หมุนเพียงตรง (ใช้เรียกลูก
ข้างที่หมุนเวียน).

นอบ [นอ] ก. น้อม, ขอม, หมอบบ่อลง.

นอบนบ ก. น้อมกายลงไหว้. นอบ

น้อม ก. เคารพ, กราบไหว้.

น้อม [นอ] ก. โอนลง, นำ, ใ้ม. น้อม
น้ำ ก. นำไป, พาไป.

น้อย [นอ] ว. ไม่มาก, เล็ก, จ้อย.

น้อยแง่ ก. น้อยหน้า, น้อยกต. น้อย
ใจ, น้อยเนื้อต่ำใจ ก. เสียใจที่

ไม่สมหวัง. น้อยหน้า ก. ไม่ใ้ยอม
หน้า. น้อยหรือ อ. เป็นคำออกเสียง

แสดงความโกรธคล้าย ชี! ชะ! ชะ!

น้อยหน้า [น้อยหน้า] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ผลขรุขระเป็นปุ่ม ๆ.

น้อยโหน่ง [น้อยโหน่ง] น. ต้นไม้ชนิด
หนึ่ง รูป ผล โหน่งใน เมล็ด เหมือน น้อย หน้า
แต่ผิวเกลี้ยง.

นธ ก. เป็นคำช่วยกริยาบอกความบังคับ เช่น

อยู่นะ. ไปนะ ฯลฯ.

นะเน้ง [-เน้ง] ว. นำเอ็นดู.

นัก๑ [นัฏ] ข. น. นาย, ทาน, ผู้ชำนาญ, ผู้ชำนาญ. (สำหรับนำหน้าคำอื่น.) นักการ น. คนสำหรับเดินหมาก. นักกีฬา น. ผู้ชอบเล่นการกีฬา. ผู้มีน้ำใจ เป็นลูกผู้ชอบ. นักเทศน์ น. ผู้ชำนาญในการเทศน์. นักโทษ น. ผู้มีโทษความผิดทางอาญาจนต้องขังหรือปรับ. นักธรรม น. ผู้รู้ธรรม. นักบวช น. ผู้ถือบวช. นักบิน น. ผู้ชำนาญในอากาศยาน. นักบุญ น. ผู้มีศีลในการทำบุญ. นักปราชญ์ น. ผู้รู้, ผู้มีปัญญา. นักพรต น. ผู้ประพฤติพรต. นักพระนั้น น. คนชอบขันต่อในการเล่นเช่น เล่นชนิดเอาเงินหรือเอาสิ่งของกันเป็นต้น. นักรบ น. ผู้ชำนาญในการรบ, ทหาร. นักเรียน น. ผู้ศึกษาเล่าเรียน. นักเลง น. คนเล่น การพนัน, คนแต่ง; คนมีน้ำใจกว้างขวาง, ผู้ฝึกฝีมือในสิ่งนั้น ๆ เช่นนักเลงสุรา, นักเลงหญิง ฯลฯ นักสโนว์ น. หญิงคนใช้ในพระราชวัง. นักสวด น. ผู้ชำนาญในการสวด. นักสิทธิ์ น. ผู้สำเร็จ, ฤๅษี. นักสืบ น. ผู้ชำนาญ

ในการสืบสวน.

นัก๒ [นัฏ] ว. มาก, ยิ่ง, จัด, เช่น แก่นัก, ร้อนนัก ฯลฯ นักหนา ว. มากยิ่ง, ยิ่งนัก.

นักขัตต์ [นัฏขัต] ดู นักขัต.

นักต [นัฏต] ส. น. กลางคืน.

นักกร [นัฏกร] ส. (ไม่ นก) น. จระเข้.

นักกรเกิดนี่ น. 'ผู้ใช้ขังจระเข้' คือ พระกามเทพ. นักกรจักร ส. น. ฝูงจระเข้. นักกรราช น. 'ราชาแห่งพวกจระเข้' คือ ปลาฉลาม หรือสัตว์ทะเลมีสันฐานใหญ่.

นักขัต [นัฏขัต] ส. (ไม่ นกขัต) น. ดาว, ดาวฤกษ์ (มี ๒๗ ดวง, แต่ภายหลังว่า ๒๘ ดวง คือ ๑ สุรวินธู หรือ ธนิธู, ๒ ศตภิมข, ๓ ปรุภาทรปัท, ๔ อุตฺตรภาทรปัท, ๕ เรวตี, ๖ อังคินี, ๗ ภรณี, ๘ กฤตติก, ๙ โรหิณี หรือ พุรพหมี, ๑๐ มฤตสิรส หรือ อัครหยาณี, ๑๑ อารพรว, ๑๒ ปุรวัสสุ หรือ ยามเกว, ๑๓ ปุຍ หรือ สิขย, ๑๔ อาศุภยา, ๑๕ มฆา, ๑๖ ปุระผัสคินี, ๑๗ อุตฺตรผัสคินี, ๑๘ พัลลว, ๑๙ จิตฺตรา, ๒๐ สุวตี, ๒๑ วิสาขา หรือ ราชา, ๒๒ อนุราชา, ๒๓ เชษฐ, ๒๔ มฤ, ๒๕ ปุระวาษา, ๒๖ อุตฺตราษา, ๒๗ อภิจิต, ๒๘ สุรวนธ

ในคัมภีร์ พุทธคัมภีร์ เรียกว่าดวงทั้งหลาย
คือ เวรตี, อุตฺตรผัคคณี, อุตฺตรภาหุรปทา
และ อุตฺตรชาตภา โดยชื่ออย่างเดียวกันว่า
อฺฐาณี่ แปลว่า มั่น; ครั้งโบราณกล่าวว่า
นักยัษฐทั้งหลายนั้น เป็น ที่อาศัยของพรต
หรือ คนที่ทำบุญแล้วตายไป; ภายหลัง
กล่าวว่า เป็นธิดาของพระหัตถมุนี และ
เป็นพาชาของพระจันทร์ทั้งนั้น. ไทยเราใช้
หมายขวงพิเศษออกไปอีกว่า การนริง.
นักยัษฐโกศ ส. น. 'บัญชีดาว' ชื่อ
หนังสือที่รวบรวมชื่อดาวทั้งหลายไว้. นัก
ยัษฐจักรี ส. น. แผนที่นำดาวที่ไม่เคลื่อน
ฐาน. นักยัษฐทวารศ ส. น. ผู้ดูดาว.
นักยัษฐนาถ ส. น. 'เจ้าแห่งดาว' คือ
พระจันทร์. นักยัษฐนเมี ส. น. ดาว
เหนือ. นักยัษฐบตี ส. น. ดาวพระพร.
นักยัษฐบถ ส. น. 'ทางดาว' คือ
ฟ้ากึ่ง. นักยัษฐบุชิตี ส. น. 'ผู้
ชกดาว' คือผู้นิยมอุกฤษยามงคล. นัก
ยัษฐปราชู ส. น. 'ผู้อ่านดาว' คือ
นักดาราศาสตร์. นักยัษฐมณิชาติ ส. น.
ดาวหมู่หนึ่ง ๆ เช่น ดาวจระเข้, ดาวลูกไก่.
นักยัษฐมาลา ส. น. จักรวาลที่ดาวเวียน.
นักยัษฐโยค ส. น. การประจวบแห่ง

(พระจันทร์กับ) ดาว. นักยัษฐราช
ส. น. พระจันทร์. นักยัษฐโลก ส. น.
'โลกของดาว' คือ อากาศ. นักยัษฐ
วิทยา ส. น. วิชาดาว, โหราศาสตร์.
นัจ [นัจ] ดู นช.
นัจ [นัจ] ดู นค.
นัจก [นัจกะ] น. (ส. นค.) ว. เปลือยกาย.
นัจน [นัจน] ดู นค.
นัจ ก. ตั้งตัวให้กันติดกับพื้น หรือที่รอง เช่น
เก้าอี้. นัจซิง ก. เป็นสำนวนผู้เล่น
ควด คือเดินเบี้ยเข้าใบตาที่เรียกว่าซิง หมายถึง
ความว่า ได้ที่มั่นหรือที่สบาย. นัจทาง
ก. ตกคอบทำร้ายตามทาง. นัจจอยระวัง
เกตุ. นัจปรีก ก. นัจทำใจเข้ากับพระสงฆ์
ตัวสักนสี่ก ๔ รูป ซึ่งสวดในพิธีต่าง ๆ เช่น
สวดท่องคาถาเป็นต้น เพื่อให้ได้มงคลสงฆ์.
นัจโป่ง ก. นัจคอบขิงสัตว์ที่หมกดินโป่ง.
นัจเมือง ก. ครอบเมือง.
นัจกิลี [นัจกัญ] น. (ส. ลางคค) น. โด.
นัจ [นัจ] น. (ส. นค.) น. การพ้อนน้ำ.
นัจ, นัจก [นัจ, นัจตะกะ] น. ส. น. ผู้
พ้อนน้ำ
นัจ [นัจ] ดู นช.
นัจ [นัจ] น. ทน, ครั้ง, คราว. ก. กำหนด

ก้นไว้, ขอกก้นไว้. **นัตแนะ** ก. นัต
และข้แจงก้นให้ทราบ. **นัตหมาย** ก.
กำหนดและกะก้นไว้.

นัตตา [นัตฺ-] ฝ. (ส. นปฺตฺ) น. หลาน
(คือ ลูกของลูก).

นัตถุ [นัตฺ-] ฝ. (ส. นสฺต) น. จมูก.
ไทยเราใช้เป็นกริยาด้วย หมายความว่า เป่า
จมูก หรือสูดให้วัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง
(เช่น ยา) เข้าในจมูก.

นัตถิ [นัตฺธิ] ตุ นทฺ.

นัต ส. แทนชื่อที่อยู่ไม่สุโกศล.

นัต ว. ประกอบชื่อของที่อยู่ซึ่งอยู่ไม่สุ
โกศล.

นัตถ [นัตฺถะ] ตุ นทฺ. **นัตถักษิ**
น. ชื่อโรคเรื้อรังอย่างหนึ่ง. **นัตถวัน,**
นัตถอุทยาน น. ชื่อสวนพระอินทร์.

นัตถิ [นัตฺ-] ตุ นทฺ.

นัต [นัตฺ] ก. ตรวจให้ทราบจำนวน, ละ
กำหนด. **นัตถิ** ก. เชื้อถ้อ, ยึด
มั่น, เคารพต่อ. **นัตถน้ำ** ก. เชื้อหม้า.

นัตถิ [นัต] ตุ นช.

นัตถิ [นัต] ๐๓๐๐๓๖๖ **นัตถิตา** น. เป็น
คำซ้ำ เอาควมว่าดวงตา.

นัต [นัต] ว. ชั่ง, nung. **นัตถิ** น. บ้วน

เปียน, พึมพำ.

นาค น. พันดินสำหรับปลูกข้าว; ชื่อปุ๋ยตัวเล็ก
คล้ายปุ๋ยผสม เล็กกว่าปุ๋ยทะเล. ก. เป็นคำ
ช่วยกริยาบอกความบังคับ เหมือน นะหรือ
หนา เช่น คำว่า มาเกิดนา, ไปเกิดนา เป็นต้น.

นาค ก. เป็นคำช่วยกริยาให้มัน้ำหนักเด่นขึ้น
แปลว่า ควร, ขวนให้ เช่น นาคิน = ขวน
ให้กิน, นาครัก = ขวนให้รัก เป็นต้น.

นาค น. น้องของแม่.

นาค [นาค] น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง เทอ
หางปลาถิ่นน้ำ; โลหะประสมชนิดหนึ่ง
เอาทองคำกับ ทองแดง ประสม กันใช้ ทำ
รูปพรรณต่าง ๆ.

นาคาสาหรี [-หรี] ศ. น. ดอกสารภี.

นาค [นาค] ฝ. ส. น. งู, งูทอง, ช้าง;
ไม้กาะตึง; ตะกั่ว, ดับก; ผู้ประเสริฐ; ผู้ไม่
ทำบาป. เรียกคนผู้เตรียมตัวจะบวชว่า นาค.
เพศหญิงว่า นาคินี หรือ นาคี. **นาคิชีวัน**
ส. น. ดับก. **นาคินทรี** น. งาช้าง.
ที่เขวนซึ่งตอกติดกับฝา. **นาคินักษัตริ**
ส. น. ชื่อเรียกดาวพฤหัสบดี. **นาคินาสา**
ส. น. งวงช้าง. **นาคินาศ** น. บ่วงที่
เป็นงู, เป็นชื่อสร้อยนักรซิดที่แปลงไปเป็นงู.
นาคินุ ส. น. ชื่อเรียกเมืองหัสตินา

ประ. นาคปรก น. ชื่อพระพุทธรูปปางหนึ่ง มีรูปนาคแผ่พังพาน อยู่ข้างบน.
 นาคภุชงค์ ส. น. 'ผู้ประดับกายด้วย' คือ พระหิระ. นาคมดลีส ส. น. 'ผู้ก้าในหม้อข้าง' คือ ข้างโอรพตของพระอินทร์.
 นาครงค์ ส. น. ต้นส้ม. นาคราช น. พญานาคชื่อต้นไม้เปลือกเป็นเกล็ดคล้ายเกล็ดงูสีดำ. นาคเรณู ส. น. 'ระอองนาค' คือ ตะกั่วแดง. นาคธิดา น. เต่าลึง, เต่าพลู. นาควิถี ส. น. 'ทางพญานาค' คือ ทางที่ พระอินทร์เดินไปในระหว่างดาว สวาทิ (หรือ อวิวินี) ธรณี และ กุญจวิภา. นาคยุงนา ส. น. รวงทอง. นาคเนตติ ส. น. 'ผู้ทำลายพญานาค' คือ ครุฑ. นาคาสนี ส. น. 'ผู้กินงู' คือ มลฑก. นาคินทร, นาคเคนทร์, นาคเสส, นาคศวรร น. พญาข้าง, พญา.

นาคกร [-คอง] น. ส. น. ชาวกรุง.

นาคา— คูน นาค.

นาคิน— คูน นาค.

นาคินี, นาคี ^{๐๖/๗} ส. น. นาคตัวเมีย.

นาคเณ—, นาคเส—, (นาคเณ—, นาคเส—) คูน นาค.

นาง [นาง] น. ผู้หญิง. เป็นคำนำหน้าชื่อผู้หญิง ตรงกับคำนำหน้าชื่อผู้ชาย ว่า นาย; เป็นคำสุภาพใช้แทนคำว่า "อ" ในที่บางแห่ง เช่น อีรมิใช้นางรม, อีเห็น ใช้นางเห็น, อีอ่อน ใช้นางอ่อน เป็นต้น. นางกราย น. ทำร้ายชนิดหนึ่งแห่งหมอยาง รามื่อนำข้างบ้านงาเสร็จจอร์แรกแล้ว. นางชี น. หญิงที่หนึ่งชาวเมืองสีล. นางท้าว น. หญิงซึ่งรับบรรดาศักดิ์ และมีหน้าที่ระวังรักษาราชการฝ่ายในพระบรมมหาราชวัง. นางฟ้า น. เทพธิดาซึ่งอยู่ในสวรรค์. นางไม้ น. เจ้าผู้หญิงที่สิงอยู่ตามต้นไม้. นางรม น. ชื่อหอยชนิดหนึ่ง. นางล้อม น. ชื่อว่านชนิดหนึ่ง. นางสาว น. เป็นคำนำหน้าชื่อผู้หญิงที่ซึ่งไม่มีสามี. นางห้ำม น. หญิงที่เป็นเมียของเจ้า. นางเอน น. ชื่อถั่วชนิดหนึ่ง.

นางจรัส [นางจรัญ] น. เสาระบี่ซึ่ง.

นางนวล [นางนวน] น. ชื่อนกชนิดหนึ่งกินปลาอยู่ตามชายทะเล.

นางนาค [นางนาก] น. ชื่อทำนองเพลงอย่างหนึ่ง.

นางนูน [นางนูน] น. ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่งใช้ผลและดอกเป็นอาหาร.

นางแย้ม [นางแย้ม] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบพืชมเสน ดอกขาวเป็นช่อคด ๆ กัน.

นางรำ [นาง—] น. ชื่อต้นไม้ ใบคล้ายใบขี้เหล็ก แต่ผลกินลงได้เสมอ.

นางหงส์ [นางหง] น. ชื่อเครื่องพินพาหุย์ มอญชนิดหนึ่ง.

นาฏ [นาฏ] ม. ส. น. ผู้พ้อนรำ. ภาษาไทยใช้เป็นเพศหญิง มักนิยมใช้เรียกหญิงทั่วไปก็ได้.

นาฏิก [นาฏกะ] ม. ส. น. ผู้พ้อนรำ.

นาฏย [นาฏยะ] ส. น. การเต้นรำ, การพ้อนรำ, การแสดงละคร. นาฏยเวที น. พื้นที่ตั้งแสดงละคร. ฉาก. นาฏยศาลา น. ห้องเต้นรำ; โรงละคร. นาฏยศาสตร์ น. วิชาเต้นรำ, วิชาแสดงละคร.

นาที ส. น. ทะนาฬ ชื่อมาตราเวลาเท่ากับเศษ ๑ ส่วน ๖๐ ของชั่วโมง.

นาต [นาฏ] ก. เบื้อง, ทราย.

นาถ [—ธะ] ม. ส. น. ที่พึ่ง, ผู้เป็นที่พึ่ง.

นาท [นาฏ] ม. ส. น. ความบันลือ, เสียงบันลือ, เสียงร้องหรือเสียงตะโกน.

นาน [นาน] ว. ช้า, เนิ่น, ช้าช้าน.

น่าน [น่าน] น. ย่าน. น่านน้ำ น. ย่าน

น้ำ, ถ่าน้ำ.

น่านปลากร [—น่านปลากร] คูใน นานา.

นานา ม. ส. ว. ต่าง ๆ. นานานัปการ ม.

นานาประการ ส. ว. มีหลายอย่าง.

นานาคติ น. 'ผู้มีทางไปต่างๆ' คือ สม.

นานาเนก ม. ว. ต่าง ๆ กัน มากมาย.

ใช้ย่อว่า นานก ก็มี. นานาประเทศ

น. ประเทศต่างๆ. นานาพรรณ น.

สีต่างๆ.

นานก [—เนก] คู นานานก ในนานา.

นาบ [นาบ] ก. ทาบลง, ถดลง. นาบพลุ

ก. คือเอาใบพลุวางลงบนกะทะร้อนแล้วเอาห่อทรายถดลงเพื่อให้แห้ง.

นาภี, นาภี ม. ส. น. ท้อง, สะดือ; ตุม

เจริญ, ตุมรก; ศูนย์กลาง; ฆะมต เช่น

มฤคนาภี = ตัวฆะมต. นาภิช ส. น.

'ผู้เกิดจากสะดือ' คือ พระพรหม (เพราะ

เรื่องว่า พระพรหมปรากฏที่แรกบนดอกบัว

ซึ่งงุดขึ้นจากนาภีพระวิษณุ). นาภีมาตริ

ส. น. สูงเพียงสะดือ.

นาม [นาม หรือ นามะ] ม. (ส. นามฺ) น.

ชื่อ; ชื่อคำชนิดหนึ่งในไวยากรณ์ สำหรับ

เรียก คน สัตว์ และสิ่งของต่างๆ; สิ่ง

ไม่มีรูป เช่น จิตต์ใจ คู่กับรูป. นามกร

น. ชื่อ. นาม. นามกรณีย์ ส. น.
 พืช ซึ่ง ชื่อ เกิด ต่อ จาก เวลา เกิด. นาม
 กรรม ส. น. การ ตั้ง ชื่อ. นาม
 โศคร ส. น. นามตัวและนามสกุล.
 นามโจร ม. น. ผู้จะโมยชื่อของเขา,
 ผู้ปลอมลายเซ็น, นามทวาทศี ส. น.
 พิธีอันประกอบในการให้พระพรคา ด้วย
 ออกชื่อของท่านคำใดคำหนึ่งใน ๑๖ นาม (คือ
 เถรี, กาลี, กุมา, กัทธา, ทูตา, กานติ,
 สรัสวตี, มังคลา, ไวยณวี, อักษมี, ศิวา,
 นารายณี), นามชิวรม ส. น. สิ่ง
 ไม่รู้รูป คือ รู้ใจได้ทาง ลา, หู, จมูก, ลิ้น,
 ตา, และรู้ได้ทางใจ. นามชา ส. น.
 ผู้ตั้งชื่อ. นามชาตุ ส. น. คำบัญญัติ
 ในวาทกรรม ได้แก่นาม ที่ทำเป็นกริยา.
 นามไชย (ส. นามชย) น. ชื่อตั้ง,
 ทินนชาย (เป็นนามบรรดาศักดิ์). นาม
 นามิก ส. น. ชื่อพระวิษณุ. นาม
 นิธาน ส. น. อภิธาน, ตำรารวมคำพูด
 ให้. นามบท ส. น. ชื่อ. นามบัตร
 น. นามระคายที่จำชื่อ. นามนุทวา
 ส. น. แหวนขจรชื่อเรียกชื่อ. แหวนที่จำชื่อ
 ชื่อ. ปังตรา. นามวรรชิตี ส. น. คน
 ไม่มีชื่อเสีย, คนไม่มีประโยชน์. คนใจ.

นามวาจก ส. น. วิสามานยนาม. นาม
 เศษ ส. น. ผู้มีแต่ชื่อเหลืออยู่ คือ คน
 ที่ตายแล้ว; ความตาย. นามสงเคราะห์
 ส. น. ที่รวบรวมคำพูดไว้, อภิธาน
 นามักษร ส. น. ลายเซ็น, ตัวอักษร
 ที่เขียนชื่อ. นามานุศาสน์ ส. น. อภิธาน
 คำชื่อ. นามากิไชย น. ชื่อ, ชื่อตั้ง.

นาย (นำย) ก. ชั่ว, เปื่อย.
 นายก [-ชก] ม. ส. น. ผู้เป็นใหญ่ของ
 พวก. ผู้นำ, ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้ชักนำ, พระ
 ราชา, พระนามของพระพุทธเจ้า.
 นายกาธิป [-กะกาธิป] ส. น. ผู้เป็น
 ใหญ่ของพวกผู้นำ, พระราชา.
 นายิกา ม. ส. น. หญิงผู้เป็นหัวหน้า, หญิง
 ผู้ชักนำ.
 นารท [-ระทะ หรือ -รตุ] ม. ส. น.
 พระนามพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง, ชื่อฤษี, ชื่อ
 พรหม บางทีใช้เลื่อนมาเป็น นารอท.
 นารอท [-รอต] ดู นารท.
 นารา ม. น. รัชมี.
 นารายณ์ [-ราย] ส. (ม. นารายณ) น.
 นามพระเจ้าของพราหมณ์องค์ ๑ ในพระเจ้า.
 ๓ องค์ คือ พระวิษณุ (คือ พระนารายณ์),
 พระศิวะ, พระพรหม; กล่าวว่ายู่ในสวรรค์

ข้อไวฑูรย์ มีพระมเหสีชื่อ ลักษมี หรือ พระศรี, มีครุฑเป็นพาหนะ, มี ๔ กร ถือสังข์ จักร คทา และดอกบัว บางทีมีรศมเหนือพญานาคชื่อเสขนาคราช หรือ คนับตนาคราชในลัทธิยโธลาค (ทะเลน้ำนม) นิยมว่าแบ่งภาคลงมาดับ เชื้ออยู่ใน มนุษยโลก เป็นนางๆ เรืองกวดาร เช่นบ้างที่แบ่งภาคมาเกิดเป็นพระราม ก็เรียกว่า รามาวตาร เ็นต้น.
นารายณจุรณ ส. น. ยามร. **นารายณเทพ** ส. น. พระนารายณ์เป็นเจ้า.
นารายณหัตถ์ น. ไทยประกอบใบไม้ใบเกรหอง (ราชาศัพท์).

นารี มี. ส. น. นาง, คนผู้หญิง. **นารีทุษณ** ส. น. ความเสียหายแห่งหญิง (มี ๖ ประการ คือ ๑.ดื่มสุรา, ๒.คบมิตรชั่ว, ๓.ทิ้งสามี, ๔.สัญจรต่างถิ่น, ๕. ๖.นอนเปลือยอยู่คนเดียว). **นารีนาถ** ส. น. ผู้หรือสิ่งที่มีผู้หญิงเป็นใหญ่ เช่น เรือรบ.
นารีบุร ส. น. ส่วนตัวเมียของดอกไม้, เกลสรตัวเมีย. **นารีรัตน์** ส. น. นางอันประเสริฐ, นางแก้ว.

นาดี (มี. นาดี, นาดิหรือส. นาดิ) น. หลอด, ถ้ำ, ลำ, ช่อง, ทะนาน, เป็นชื่อมาตราดวง.

นาดีวัน [-วัน] มี. น. พราหมณ์พวกหนึ่ง ผู้โล้ชิงช้าและรำขง.

น้ำ [น้ำ] ก. เหนียว, นุ่ม.

นาวา มี. (ส. เนา) น. เรือ.

นาวิก [นาวิก หรือ นาวิกะ] มี. ส. น. คนเรือ, นายท้าย, คนนำร่อง, กะลาสี. **นาวิกนายก**, **นาวิกมนตรี** ส. น. นายเรือ.

นาส [นาศ] ส. (มี. นาส) น. ความเสื่อม, การทำลาย, ความบ่ร่บ.

นาสนะ [-สนะ] มี. น. การทำให้เสื่อม.

นาสนังคะ (นาสน + อังคะ) มี. น. องค์เป็นเหตุให้เสื่อม, ความล่วงละเมิดศีล ขาบท ซึ่งเป็นเหตุให้สามเณรต้องถูกปรับให้ฉิบหายจากเพศ.

นาสา, นาสีกา (แต่เราจัดเขียนเป็นนาสิก) มี. ส. น. จมูก. **นาสานิทร** ส. น. รวงนก. **นาสามูล** ส. น. คั้งจมูก, โคนจมูก.

นาสิก [-สิก] ตู. นาสา.

นาฬาคีรี ตู. นาฬาคีรี ใน นร.

นาฬิกา มี. น. เครื่องนับเวลา, ชื่อมาตรา นับเวลา ๖๐ นาที เป็น ๑ ชั่วโมงนาฬิกา.

นาฬิกา มี. น. มะพร้าว.

น้ำ^๑ คุน้ำ^๑.

น้ำ ก. พว; นนช. น้ำ^๑ร้อง ก. นำ^๑เรือไป
ตามร่องน้ำ.

น้ำ^๑ น. ของเหลวที่ใสอาบดินและซัดฟอก คือ
น้ำฝน น้ำท่า เป็นต้น และเป็นธาตุหนึ่งใน
ธาตุ๔, คือ ดิน, น้ำ, ไฟ, ลม; แรวงของ
พืชผลธอช. น้ำ^๑กรต น. นำ^๑บ้นด้วย
ธาตุประสม มีหลายอย่าง สำหรับสกัดโลหะ
เป็นต้น. น้ำ^๑กาม น. น้ำ^๑สุจ. น้ำ^๑เกิด
น. น้ำ^๑ขมมาก. น้ำ^๑แข็ง น. น้ำ^๑ที่แข็ง
เป็นก้อน. น้ำ^๑ควีร่า น. น้ำ^๑ที่ขังอยู่ตาม
ไร้นครว. น้ำ^๑ควีร่า น. น้ำ^๑ที่หล่อตัว
เด็กอยู่ในครรภ์. น้ำ^๑ค้าง น. น้ำ^๑ที่เป็น
ละออง ตก ลง มา จาก อากาศ. น้ำ^๑ควา
ปลา น. น้ำ^๑ที่ค้างอยู่ในมตลูกเมื่อคลอด
บุตรแล้ว. น้ำ^๑เคย น. น้ำ^๑ที่ได้จาก
เยื่อเคช (กะปิ) มีรสเค็มใช้ปรุงอาหาร.
น้ำ^๑จันท์ น. น้ำ^๑ห่อ (ใช้เรียกสำหรับเจ้า
นาย). น้ำ^๑ชุบ น. น้ำ^๑ที่เจือด้วยธาตุเงิน หรือ
ธาตุทองสำหรับชุบของต่างๆ มีทองเหลือง
เป็นต้นให้เป็นสีเงิน หรือ สีทอง; น้ำ^๑ที่เอา
เหล็กเผาไฟให้แดงแล้วชุบทอง เพื่อให้เหล็ก
กล้า. น้ำ^๑ตึก น. น้ำ^๑ที่ตกลงมาจากลำ
ธารสูงสู่ลำธารต่ำ. น้ำ^๑ตะโก น. เรียก

กระต่ายชนิดหนึ่งจำนหน่งปิดทองอังกฤษ
ด้านหนึ่งเป็นกระต่าย. น้ำ^๑ตา น. น้ำ^๑
ไหลออกจากมัยน้ำ. น้ำ^๑ตาเพื่อน น.
ขังขังไหลออกจากเทียบเมื่อเวลาจุด. น้ำ^๑
ตาย น. น้ำ^๑น้อย, น้ำ^๑ไม่เกิด. น้ำ^๑ตาล
น. รสหวาน ที่ได้ จาก ตาล หรือ มะพร้าว
เป็นต้น. น้ำ^๑นม น. น้ำ^๑ที่เกิดจากนมคน
หรือสัตว์. น้ำ^๑นอง น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง
ตัวคล้ายปลวกแต่สี่ขา; ขอนต้นไม้ใช้ทำยา
ได้. น้ำ^๑ปลา น. น้ำ^๑มีรสเค็ม อย่าง
เค็มว ถันกับ น้ำ^๑เคช. แต่ได้ จากปลาทุกตัว
เป็นต้น. น้ำ^๑ฝิ่ง น. น้ำ^๑หวานที่ได้จาก
รังผึ้ง. น้ำ^๑พระพิพัฒน์สัตยา น. น้ำ^๑
ที่ดื่มในเวลาถวายสัตย์ต่อ พระเจ้าแผ่นดิน.
น้ำ^๑พุ น. น้ำ^๑ที่ผุดขึ้นมาจากใต้ดิน. น้ำ^๑
มนตร์ น. น้ำ^๑เสกด้วยมนตร์. น้ำ^๑มัน
น. ของเหลวเป็นมันที่สกัดออกจากพืช
และเปลวสัตว์หรือแร่บางอย่าง เช่นถ่านหิน
เป็นต้น. น้ำ^๑มูกิ น. น้ำ^๑ที่ออกจาก
จมูก. น้ำ^๑ลาย น. น้ำ^๑ที่ไหลออกจาก
ต่อมตามกะพุงแก่. น้ำ^๑ส้ม น. น้ำ^๑มี
รสเปรี้ยวใช้ปรุงอาหาร. น้ำ^๑หนวก น.
น้ำ^๑หนองที่เกิดในหู. น้ำ^๑หมาก น. น้ำ^๑
ลาย ที่บ้นออกเมื่อเวลากินหมาก. น้ำ^๑

หอม น. น้ำที่กลั่นจากเครื่องหอม. น้ำ
 เหลือง น. น้ำใส ๆ ที่เกิดจากโลหิตเสีย
 ออกตามแผล. น้ำอับ น. น้ำที่อับและ
 ปุ้งด้วยเครื่องหอม. น้ำอ้อย น. รส
 หวานที่ได้จากต้นอ้อย. น้ำเอื้อ น. น้ำ
 หกขจะชน.

น้ำคำ น. ถ้อยคำ, คำนวน.

น้ำเงิน [-เงิน] ว. สีขาว, สีคราม.

น้ำใจ น. จิตต์ใจ, ใจ.

น้ำดอกไม้ [-ดอกไม้] น. ชื่อขนมพู่ชนิดหนึ่ง.

น้ำดับ [-ดับ] น. ใสหรือกะเพาะที่บรรจุ
 ด้วยเครื่องในวัวควาย ตากไว้กินเป็นอาหาร.

น้ำตาลจีน [-ตาลจีน] น. ชื่อ มะม่วง
 ชนิดหนึ่ง.

น้ำเต้า น. ไม้เถาชนิดหนึ่ง อยู่ในจำพวกผัก
 พึ่งใช้ผลเป็นอาหาร, ชื่ออวัยวะข้างที่อยู่
 ต้นวง มีรูปโค้งคล้ายลูกน้ำเต้า; ชื่อโคกผู้
 ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.

น้ำนมราชสีห์ [-นมนุราชสีห์] น. ชื่อ
 กล้วยชนิดหนึ่งผลคล้ายกล้วยกรัน สุก
 รสหวานเป็นมีกลิ่นหอม, ชื่อผักชนิดหนึ่ง
 ต้นคล้ายผักเป็ดใบเป็นขนและมันอ่อนกว่า
 ผักเป็ด.

น้ำนวล [-นนวน] ว. ผ่องใส, ผุดผ่อง.

น้ำนอง [-นอง] ตูม น้ำ.

น้ำประสานทอง [-ประสานทอง] น. ธาตุ
 ชนิดหนึ่ง สีขาวคล้ายสนิมใช้เชื่อมทอง.
 เงิน เป็นต้น.

น้ำพริก [-พริก] น. เครื่องจิ้มหรือเครื่องแกง
 ซึ่งปรุงด้วย พริก, ตะเภา, หอม กระเทียม
 เป็นต้น, เครื่องคลุกกับขนมจีนอย่างหนึ่ง.

น้ำพิกน้ำแรง [-พิกน้ำแรง] น. กำลัง,
 ถังขวนแรง.

น้ำพา ก. เอาใจใส่, เอาใจ, ช่วยชะ.

น้ำมือ น. รถมือ, ฝีมือ.

น้ำยา น. ชื่อสำหรับเขียนรูปภาพต่างๆ เครื่อง
 กลุ่ขนมเงินอย่างหนึ่งคู่กับน้ำพริก.

น้ำเสียง [-เสียง] น. น้ำคำ, กระแสเสียง.

น้ำหนัก [-หนัก] น. ความหนักของสิ่ง
 ของต่าง ๆ; ความสำคัญ, ความมั่นคง.

น้ำหน้า [-น้ำ] น. หน้าตา, อานาจ.

น้ำกษะ [น้ำกษะ] น. (ส. นิกข) น. สัม
 แห่ง; ชื่อมาตราหนักของเงิน, ๕ สิวณะ
 เป็น ๑ นิกษะ; เครื่องประดับคอหรืออกทำ
 ด้วยทอง.

น้ำขันตี [น้ำขันตี] น. (ส. นิกขรานต)
 ว. ออกไป, พ้นไป, จากไป.

นิก [นิก] น. ส. น. หมู, พวก.

นิกาย [-ถาย] น. ส. น. หมอ, พวก, หมอวด;
 เรียก คัมภีร์ พระสูตรต้นตปิฎก ที่แยก ออก
 เป็น ๕ คือ ทิณนิกาย, มัชฌิมนิกาย, สังขุต
 นิกาย, อังคุตตรนิกาย, ขุททกนิกาย; เรียก
 นักรบร คณะ ต่าง ๆ, นักรบร ใน พระ พุทธ
 ศาสนา, เมื่อแตกกันในยุคทำหุติสังคายนา
 รวพระพุทธ ร้อย ปี, ปราภฏ เป็น สองฝ่าย,
 พวก เดิม มี พระบส เป็น หัวหน้าฝ่าย หนึ่ง,
 พวก วัชชีบุตร ฝ่าย หนึ่ง, ได้ข่าว ทางพวก
 เดิมว่า พวกวัชชีบุตรประพฤติไม่เคร่งครัด
 ตามพระวินัย หากทางหลักเลี้ยงเอาแต่ความ
 สะดวกของตน เป็นคนมักง่าย, พวกเดิม
 อยู่ชบพ ทวีปฝ่ายใต้ เรียกว่า ทักขิณนิกาย
 แปลว่า นิกายใต้, พวกวัชชีบุตรอยู่ชบพทวีป
 ฝ่ายเหนือ เรียกว่า อุตตรนิกาย แปลว่า
 นิกายเหนือ, พวกทักขิณนิกายใช้บาลีเป็น
 ภาษามถร พวกอุตตรนิกายใช้บาลี เป็น
 ภาษาสันสกฤต, ว่าโดยลัทธิ พวก อุตตร
 นิกาย กล่าวว่ ธรรม อัน เป็น ปฎิปทาของ
 พวก ทักขิณนิกาย เจน, ของพวกตนกว้าง
 ขวาง เพราะมีการเปลี่ยนแปลง ให้ศาสนา
 สันร้ง ประโยชน์ ได้ทุก เมื่อ; ส่วน พวก
 ทักขิณนิกายถือคงแก่อยู่อย่างนั้น, เมื่อกรล
 ล่วงแล้วศาสนา จึงปรากฏ เป็นอันใช้ไม่ได้,

ข้อนี้ พวก อุตตรนิกายมุ่งการบำเพ็ญปรัต
 ประโยชน์เป็นที่ตั้ง; แล้วช้ายกย่องพวกตน
 เรียกว่ามหาชน แปลว่า มีชาน (คือธรรม
 เป็นเครื่องดำเนิน) ใหญ่, เรียกพวกทักขิณ
 นิกายว่า ทินชาน แปลว่ามีชาน (คือธรรม
 เป็น เครื่องดำเนิน) ทวาม, สอง นิกาย นี้
 เป็นถึงใหญ่ ที่มี นิกายอื่นแยกออกมาก็คือ
 หนึ่ง, พวก ลิงกา พระมา รามัญ ไทยเรา
 และ เขมร ออกจาก ทักขิณนิกาย, พวก
 จีน ฉวน ชู้นัน ทิเบต มงโกลและ
 ไชมีเรีย ออก จาก อุตตร นิกาย, แต่ พวก
 อุตตรนิกาย นั้น ใน มัตนี้หาได้ใช้ บาลีเป็น
 สันสกฤต แล้วไม่, ใช้ ภาษา ของ ตน แทน,
 บาลีสันสกฤต มีหนังสือเก่าที่เขาเก็บรักษา
 อยู่, ส่วนพวกเนื่องมาแต่ทักขิณนิกาย ยัง
 ใช้บาลีภาษามถรจนทุกวันนี้ เป็นแต่แปร่ง
 ไม่ตามสำเนียง ของประเทศ, ใน ประเทศ
 สยามเราซึ่ง มี พระสงฆ์ ออกมาจาก ทักขิณ
 นิกาย นั้น ชั้นแรกมี เป็นสองนิกาย คือ นิ
 กาย อันเป็นพื้นเมือง และรามัญนิกาย, ครั้น
 มา ในรัชกาลที่ สาม แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์
 มี ธรรม ยุติคนิกาย ขึ้น; นิกาย อัน เป็น
 พื้นเมืองแต่เดิมจึงมีนามว่า มหานิกาย, บัด
 นี้จึงมีนิกายเป็นสาม คือ มหานิกาย รามัญ

นิกาย และ ธรรมชุตตินิกาย. แต่ รามัญ
นิกาย ร่วง ไร ไป, ธรรมชุตตินิกาย จึง มี
จำนวน มากเป็น ที่สอง รอง จาก มหานิกาย.
นอกจากนี้ ยังมี พระพระม้าม่าตั้งอยู่, แต่ไม่
มากถึงแก่จะจัดว่าเป็นนิกายอันหนึ่ง, และ
พระจีน พระญวน ซึ่งออกจากอุตตรนิกาย
มีจำนวน บรรพชิตไม่มากเหมือนกัน.

นกกหะ [นิกฺคะหะ] น. (ส. นิกฺรห) น.
การ ช่ม, การ ปราบ ปราบ. นิกคห
การรม' น. ชื่อ กรรม ที่สงฆ์ ดำเนินกิจที่
ควรปราบเพื่ให้เช็ดหลาม.

นิกคหิต [นิกฺคะหิตฺ] น. (ส. ออนุสฺวาร)
น. เครื่องหมายที่กลดระให้ออกเสียง เป็น
งฺ สะกดบ้าง มฺ สะกดบ้าง มีรูปเป็นจุด
อยู่ข้างบน. หยาคน้ำค้าง ก็ เรียก.

นิกม [-คฺม] น. ส. น. หมู่บ้าน ใหญ่,
ตำบล; คำประพันธ์ที่กล่าวชื่อและ ชั่วความ
เต็ม (เพื่อให้ผู้ฟัง ง่าย).

นิกรนถ [-คฺรฺน] (ม. นิกฺรณฺ; ส. นิกฺร
นถ) น. ผู้ปราศจากเครื่องผูก หรือเครื่อง
ร้อยรัด ทั้งมวล, ผู้ปราศจาก สิ่ง ที่ ชิดเป็น
ของคน, พระมุนี ผู้ออกจาก ความ เป็น โป
ในโลกและ อาศัย สถานที่ พอดี พอรำสาอยู่
เช่น ศาลา, บรรพชิตผู้เปลือยกายเป็นปกฺติ.

นิตยชนนอกพระพุทธศาสนา.

นิกเราะห์ [-เควเราะ] คฺ นิตฺคหะ.

นิกโรช [-เควโรจ] น. (ส. นุชฺโคช) น.
คันไทร.

นิง [นิงฺ] ก. เลข, เกือบ.

นิจ,-**นิจิ** [นิจฺ-] คฺ นิตฺย.

นิต [นิตฺ] ว. เล็ก, น้อย. นิตน้อย
ว. ไม่มาก, น้อย.

นิตย [นิตฺ] ส. (ม. นิจฺจ) ว. เกือบ,
ข้งอื่น, เสมอ. นิตยคติ ส. น. 'ผู้

มีการไปเสมอ' คือ ลม. นิตยทาน ส.
น. การให้ทานทุกวัน. นิตยพรต ส.

น. ผู้บำเพ็ญ พรต เสมอ (ทน ให้จน
ตลอดชีพ). นิตยภัตตี น. อาหาร
หรือค้ำอาหารที่ถวายภิกษุสามเณรเป็นนิตย.

นิตยภาพ ส. น. ความข้งอื่น, ความ
เสมอ. นิตยบุษ ส. น. ผู้มีใจคิด

ในอารมณ์หนึ่งเสมอ. นิตยศรี ส. น.
ผู้มีความสวยงามอันคงทน. นิตยเสวก

ส. น. ผู้รับใช้ท่านเสมอ. นิตยาจาร
ส. น. ความประพฤติข้งอื่น.

นิตยา- [นิตฺยา] คฺ ใน นิตฺย

นิติ คฺ นิติ.

นิตทา [นิตฺ-] คฺ นิตฺทา.

นิตเทศ [นิตฺเทศ] ม. (ส. นิตฺเทศ) น.
คำแสดง, คำจำแนกออก. ก. ชัมภง,
แสดง, จำแนก. นิตเทศวาร ม.
น. ตอนจำแนกหัวข้อ.

นิตฺตรา [นิตฺตรา] ส. (ม. นิตฺตฺตา) น.
การหลับ, การนอนหลับ. นิตฺตรากฺร
ส. น. ผู้ทำให้่วงหลับ. นิตฺตรากุม
ส. น. เวลานอน. นิตฺตราดูร ส. น.
หาวนอน, ง่วงนอน, ละเหย. นิตฺตรารมณฺี
น. การหลับ.

นิตฺตสนฺี [-ทตฺ] (ม. นิตฺตฺสนฺ; ส. นิตฺตฺสนฺ)
น. อุทาหรณ์. ตัวอย่างที่นำมาชี้ให้เห็น.

นิตฺถาม [-ตะ] ม. ส. น. ความร้อน,
ความอบอุ่น, หนึ่งร้อน (ระหว่างเดือน
พฤษภาคม และเดือนมิถุนายน); เหน้อ.
นิตฺถามกฺร ส. น. 'ผู้ทำให้ร้อน' หรือ
'ผู้มีรัศมีร้อน' คือ พระอาทิตย์. นิตฺถาม
กาล ส. น. 'สมัยแห่งความร้อน' คือ
ฤดูร้อน.

นิตฺถาน [-ทานฺ] ม. ส. น. เหตุ, เรื่องเดิม,
คำเล่าเรื่อง. เรื่องนิยาย. นิตฺถานวจนฺะ
ม. น. ๐ คำแปลเรื่องเดิม.

นิตฺถาน [-ทานฺ] ม. ส. น. การฝังไว้,
การบรรจุไว้. ที่ฝัง, ที่บรรจุ.

นิตฺธิ ม. ส. น. ขุมทรัพย์.

นิตฺธิทา [นิตฺธิ-] ม. ส. น. จำติเตียน.
ก. ตีเตียน.

นิตฺธินะ [นิตฺธิ-] ม. (ส. นิตฺธิน) น. ที่ลุ่ม.

นิตฺธินคา [นิตฺธินะ-] ม. (ส. นิตฺธินคา) น.
แม่น้ำ.

นิตฺธินหุตฺ [นิตฺธินะหุตฺ] ม. (ส. นิตฺ + สหุต)
น. ชื่อสังขยา คือ ๑ มี ๑ ตามหลัง ๑๕ ตัว.

นิตฺถาท [-นาตฺ] ตฺ นิตฺถาท.

นิตฺถินาท [นิตฺถินาตฺ] ม. (ส. นิตฺ + นาท)
น. ความกักตึง, การบังคับ.

นิตฺธาต [-บาตฺ] ม. ส. น. ชื่อคัมภีร์
ชาดก. คำจำพวกหนึ่งในบาลีไวชากรณ์
เช่น จ, ตฺ, ฆน ฯลฯ. ก. การตกลง.

นิตฺธิปริยาย [นิตฺธิปะริยายฺ] ม. น. ความ
ไม่อ้อมค้อม. ว. สั้นเชิง.

นิตฺธิพนฺธิ [-พนฺ] ม. ส. น. เรื่องที่แต่งขึ้น.
ก. ร้อยกรองถ้อยคำ, แต่งหนังสือ.

นิตฺถิพพาน [นิตฺถิพพาน] ม. (ส. นิตฺถิพพาน) น.
ความดับกิเลสและกองทุกข์, การออกจาก
กิเลสและกองทุกข์; โศปปริยายนิพพาน มี
๒ คือ ๑. สอปาธิเสสนนิพพาน ความดับกิเลส
ยังมีเบญจขันธ์เหลือ. ๒. อนุปาธิเสสนนิพ
พาน ความดับกิเลสไม่มีเบญจขันธ์เหลือ.

นิพพิทา [นิพพิทา] ม. น. ความเบื้อหน้าข.

นิพพิทาญาณ ม. น. ความรู้ที่ทำให้
เบื้อหน้าข.

นิพพิทรี [-พฺตุ] ม. ว. เบื้อง ๆ, เสมอ,
เมืองกัน. นิพพิทรีกุศล น. กุศล
ที่ทำเป็นนิจจ์.

นิพพิทรี [-พฺตุ] ดู นิพพรี.

นิพพิท [-พฺตุ] (ม. นิ+พิต) ก. ให้รู้ชัด, บอก.

นิพเพท [-พฺตุ] (ม. นิ+พิต) ก. ให้รู้
ชัด, บอก.

นิภา ม. น. รัศมี.

นิ่ม [นิ่ม] ว. นุ่ม, นุ่มนวล, อ่อน, นิ่มนวล
น. ชื่อลำไยชนิดหนึ่ง. ว. กลมกล่อม,
อ่อนนุ่ม.

นิมนต์ [-มนฺ] ม. (ส. นิมนตฺ) ก. เชื้อ
เชิญ (สำหรับ พระสงฆ์).

นิมนตรี [-มนฺ] ดู นิมนต์.

นิมมาน [นิมฺมาน] ดู นิรมานและนิรมาน.

นิมมานรดี [นิมฺมานะระ—] ม. น. ชื่อ
สวรรค์ชั้นที่ ๔ มีท้าวสุนิมมตเป็น ผู้ครอง
มีพรตกันว่าทวดตาเป็นเจ้าพวกวิบุรุษ
ปรารถนาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นิรมิตเอาเองได้.

นิमित [-มิตฺ] ดู นิรมิต.

นิमितตี [-มิตฺ] ม. ส. น. เครื่องหมาย,

ลาง, เหตุ, เครื่อง; อยุ่ชวาทลับ ของ
ชายหญิง.

นียติ [-ยตุ] ม. ส. ว. เกือบ, แท้, แน่.

นียม [-ยม] ม. ส. น. กำหนด, โทษใช้
หมายควมว่าชอบ, นับถือ.

นียยาน [นียฺยานะ] ม. (ส. นียฺยาน) น.
ถวมน้ำออกไป, ถวมน้ำออกไป.

นียยานิก [นียฺยานิกะ] ม. ว. ที่น้ำออกไป.

นียยานิกธรรม ม. น. ธรรมที่นำ
สัตว์ออกจากทุกข์.

นียม [-ยม] ม. ส. น. กำหนด, ทาง,
อย่าง, แบบ.

นียุต [-ยตุ] ม. ส. น. สังขยาจำนวนสูง
เท่ากับ ๑ ล้าน. ก. ประกอบ, เข็ม, ทำ
ให้แน่น.

นිර ๑ [-ระ] ม. (ส. นිර) น. น้ำ, และ
ดู นිර อีกร.

นिर ๒ [-ระ] คำสำหรับนำหน้าคำอื่น แปลว่า
ไม่, ไม่มี

นिरคุณ [-ระคุณ] ส. ว. ไม่มีลักษณะดี,
เลว, ชั่วร้าย.

นिरโชน [-ระโชน] ส. น. เสียงดัง, เสียง
กึกก้อง. ว. ไม่มีเสียง, เงียบ, สว่าง, สงัด.

นिरช [-ระชอน] ส. น. เทวดา. ว. ไม่

มีความแก่, ไม่ร่าคร่า. นิริชรา ส.
น. นางอัสระ; กระแสน้ำ.

นิริทกษ์ [—ระทก] ส. (ม. นิตทกษ) ว.
ไม่มีทกษ.

นิริไทย [—ระไทศ] ส. (ม. นิตไทย) ว.
ไม่มีไทย.

นิริมถ [—ระมถ] ส. ว. ไม่มีมถหิน, ไม่
มีวหมอง, ผ่องใส.

นิริมาณ [—ระมาณ] ส. (ม. นิมมาณ) ว.
น. การสร้าง, การแปลง, การทำ, การทำ
ด้วย. ; การวัดส่วน.

นิริมาน [—ระมาน] ส. (ม. นิมมาน) ว.
ปราศจากการถือมั่น. ไม่มีการตั้ง, ไม่
ถือตัว.

นิริมิต [—ระมิต] ส. (ม. นิมมิต) ก.
สร้าง, แปลง, ทำ.

นิริย [—ระยะ] ม. ส. น. นรค. นิริย
บาลี ม. น. ผู้รักษานรค.

นิริตติสัย [—ระตติไส] ส. ว. พิเศษ ชึ่ง.
ประเสริฐ ชึ่ง.

นิริันตร [—ระนฺตร] ม. ส. ว. ไม่มี
ระหว่างคัมภีร์ติดต่อกัน. ไม่เว้นว่าง, เสมอ.

นิริันตร [—ระนฺตร] ต. นิริันตร.

นิริัพพุท [—ระัพพุ] ม. (ส. นุขัพพุ) น.

ชื่อสังฆชาจำนวนสูง เท่ากับ ๑ มี ๐ ตาม
หลัง ๖๓ ตัว, บ้างว่า ๑๐๐ ล้าน.

นินา ก. ไปจาก. ว. ไม่มี (จาก ส. นิง).

นินาพาธ [—พาธ] ม. ส. ว. ไม่มีควม
เจ็บไข้.

นินามัย [—ไม] ม. ส. ว. ไม่มีทกษ์,
สภาย, เป็นสยา.

นินามิช [—มิช] ส. (ม. นินามิส) ว.
ไม่มีเหยื่อ, ไม่มีเครื่องล่อใจ, ไม่รับสินบกล;
ปราศจากความขิ้นค้ออันเป็นเครื่องล่อใจ.

นินาลัย [—ไล] ม. ว. ไม่มีที่อยู่; ไม่มีหวังไข.

นินาส [—ระส] ส. (ม. นินาส) ว. ปราศจาก
ความหวัง, ไม่มีความต้องการ, หมกขยาต,
เฉยช้อย.

นินาสริบ [—ไส] ส. ว. ไม่อยู่เป็นที่,
ไม่ติดอยู่กับที่.

นินาสี [—ระส] ส. น. การไม่มีที่ประจำ,
การระเหระหน, การพรากไป; ไทยใช้เป็น
ชื่อหนังสือ ซึ่ง พรรณนาถึงการจากที่อยู่ ไม่
ในที่ต่างๆ, มักแต่งเป็นโคลง หรือ กลอน
เช่น นินาส นรินทร์, นินาสเมืองแกลง ฯลฯ

นินาสรพ [—สรพ] ส. ว. ไม่มีเครื่องผูก
หมวมไฟส้นตาน, หมกมลทิน หมายถึง ผู้
บรรลุประอรหัตต.

นิรันธน์ [—รฺนฺ] **น.** ๖. ไม่มีเชื้อ (ไฟ),
นิรันธน์พินาศ **น.** ความหมดสิ้น
 อย่างไฟขาดเชื้อ คือ ไม่ลุกลามได้อีก
 (มักใช้เปรียบถึง ความ คัมภีร์สขของพระ
 อรหันต์).

นิรุติ [—รฺตุติ] **น.** (ส. นิรุติ) **น.**
 ภาษา, คำพูด. **นิรุติปฏิสัมพันธ์** **น.**
น. บัญญัติอันแตกฉานในนิรุติ คือ ความ
 เข้าใจในภาษา, รู้จักใช้ ถ้อยคำให้ คน เข้าใจ
 ตลอดถึง ภูษาต่างประเทศ อาจใช้ นำคน
 ให้นิยมตามคำพูด, กล่าวสั้นว่า เข้าใจพูด.

นิรุทก [—รฺทะกะ] **น.** ส. ๖. ไม่มีน้ำ.

นิรุท [—รฺตุ] **น.** ๖. ดับแล้ว.

นิโรช [—โรชฺ] **น.** ๖. ไม่มีรส, ไม่มีร่อย, จืด.

นิโรช [—โรชฺ] **น.** ส. **น.** ความชำระ
 นิพพาน. **นิโรชสมาบัติ** **น.** **น.** การเข้า
 สู่นิโรช เป็นพีธี พักผ่อนของพระอรหันต์.

นิต [นินฺ] **ตุ** นิล. ไทยใช้ เรียก ผลอย สีส้ม
 หรือสีชาบ.

นิตนนที [นินฺตะนฺนฺ] **น.** ทหารของพระราม
 ในเรื่องรามเกียรติ์. ในรามายณ เรียกว่า
 'นิต' พระเพลิงสังฆราชัน.

นิตพัท [นินฺตะพัทฺ] **น.** ทหารของพระราม

ในเรื่องรามเกียรติ์. ในรามายณ เรียกว่า
 'นิต' ลูกพระกาล.

นิ้ว [นิ้วฺ] **น.** กระดิ่งมูตร ที่อยู่ ใน กระเพาะ
 บั๊สสาวะ. ๖. สยว (สำหรับหน้า).

นิ้ว [นิ้วฺ] **น.** ส่วนที่แตกออกจากมือและเท้า,
 เป้งเท้ากึ่ง.

นิวรณ [—นฺ] (ม. ส. นีวรณ) **น.**
 สิ่ง ที่ ห้ามกัน จิตต์ไว้มิให้บรรล ความดี คือ
 ความพอใจรักใคร่ ๑ ความพยายาม ๑
 ความง่วงเหงาหาวนอน ๑ ความพึงสุราม
 รำคาญ ๑ ความลังเลใจ ๑.

นิวัตต์ [—วัฑฺ] **น.** (ส. นินฺวัฑฺ) **ก.** กลับ.

นิวัตน์ [—วัฑฺ] **น.** (ส. นีวรณ) **น.** การกลับ.

นิวาต [—วาตฺ] **น.** ๖. สงัดลม, สงัด; เสื่อม,
 เสื่อมตัว, สุภาพ.

นิวาตี [—วาตี] **น.** ส. **น.** ที่อยู่อาศัย, ที่พัก.

นิวาสน [—วาสนฺ] **น.** ส. **น.** ที่อยู่อาศัย; สำนุง.

นิเวศ, นิเวศน์ [—เวศ, —] **ส.** (ม. นีเวศน)
น. ที่อยู่. บ้าน. วัง.

นิกา **ส.** (ม. นิกา) **น.** กลวงคั้น. **นิกากร**
ส. **น.** 'ผู้ถือกลวงคั้น' คือ พระจันทร์.

นิกาภาส **ส.** **น.** เวลาขัด. **นิกาคม**

ส. **น.** เวลาไข่อังคณ์. **นิกาจร** **ส.** **น.** 'ผู้

เท่ชวากลางคืน' คือ หมายถึงจอก, นกเค้าแมว,
 งู. **นิศาจรี** ส. น. 'นางผู้เท่ชวากลางคืน'
 คือ ค้างคาว. **นิศาชล** ส. น. 'น้ำกลางคืน'
 คือ น้ำค้าง. **นิศาหิ** ส. น. 'เวลาคันมืด'
 คือ ขมกขมัว. **นิศานาถ**, **นิศานดิ**
 ส. น. 'เจ้าแห่งกลางคืน' คือ พระจันทร์.
นิศามณี ส. น. 'แก้วกลางคืน' คือ
 พระจันทร์. **นิศามฤค** ส. น. 'เหนือ
 กลางคืน' คือ หมายถึงจอก. **นิศารัตน์**
 ดู นิสานต์. **นิศาเวที** ส. น. 'ผู้รู้
 เวลากลางคืน' คือ ไล่.

นิษาท [-สาต] ส. (ม. เนสาท) น.
 พรานป่า, เเงะป่า, ชาวประมง, โจร.

นิสสัย [นิสไส] ม. น. ทัพง, ทัพพิง,
 ที่อาศัย, การทำงานเป็นที่อาศัยได้, ความ
 ประพฤติที่โดยชิน เช่น 'ทำงานเป็นนิสสัย';
 'ที่อาศัย (ของพญชุนนะ)' คือ สระ.

นิสสิต [นิสสิต] ม. น. ศิษย์ที่เล่าเรียน
 อยู่เป็นประจำ. ผู้อาศัย; ตัวพญชุนนะ.

นิสัชฐ์ [-สตั] (ม. นิสัชชา) น. การนึ่ง.
นิสัชชาการ ม. น. อาการนึ่ง.

นิสิต [-สิต] ดู นิสิต.

นิสัทนะ [-ตะนะ] ม. น. การนึ่ง, ฝ้า
 รอนึ่งของภิกษุ. **นิสัทนาการ** ม. น.

อาการนึ่ง.

นึ ส. ใช้แทนนามเฉพาะที่อยู่ใกล้ที่สุด.

นึ ว. ใช้ประกอบนามที่อยู่ใกล้ที่สุด เพื่อให้
 ระบุเฉพาะ.

นึติ ม. ส. น. แบบแบบ, เขียงค้อย่าง, ขมบ
 ชรรมนึ่ง, ประเพณี; กฎหมาย, วิถี

ปกครอง, เครื่องเบรณา, อุบายอันดี. **นึติ**
กถา ส. น. หนังสือว่าด้วยนึติ. **นึติ**

กุศล ส. น. ผู้ฉลาดในนึติ. **นึติ**
โทษ ส. น. ความผิดในวิธีดำเนินการ.

นึติธรรม ส. น. วิถีบัญญัติ, กฎ
 หมายถึงในเมือง. **นึติวิทยา** ส. น. วิชา.

ในเรื่องนึติ. **นึติวิสัย** ส. น. เขตต์
 แห่งนึติ. **นึติเวที** ส. น. ดู นึติกุศล.

นึติศาสตร์ ส. น. ศาสตร์ว่าด้วยนึติ

นึนึ [-นึนึ] ว. อึ่งม้, ลึลลึก.

นึร [-ระ] ม. ส. น. น้ำ. **นึรจร** ส.
 น. 'ผู้ไปในน้ำ' คือ ปลา หรือสัตว์น้ำอื่นๆ.

นึรชาติ ส. น. 'ผู้เกิดในน้ำ' คือ
 ลัตัวน้ำ. **นึรตริงกี** ส. น. คลื่นในน้ำ.

นึรินิ ส. น. 'น้ำประทุน้ำ' คือ พระ.
นึรราตี ส. น. 'กอน้ำ' คือ พระ.อ.

นึราญ ส. น. 'นุญน้ำ' คือ ตัวงอก.
นึรา- ดูใน นึร.

มถิ ส. น. ขีตา. เนตรโยนิ ส.

น. พระอินทร์ (เมื่อทำชู้กับ นางอหฺลยา, ถูก สวาวิหรัฟกาย เต็มไปด้วย นิมิตต์ศัตรู, แล้วทำนิมิตต์นั้นให้ เป็นจุดเท่ากับตา, จึง ให้นามเรียกว่า สหสฺสเนตร = ท้าวพันตา); พระจันทร์ (ตาม ที่เกิดจากตาของพระอดริ มณี). เนตรโรม ส. น. ขนตา. เนตร วารี ส. น. น้ำตา.

เนติ คุ นีติ. เนติบัณฑิต ม. น. ผู้รู้
แบบแผน, ผู้รู้กฎหมาย.

เน็น [เน่น] ก. ทบิหฺนหนัก, ทำให้แน่น. เน็น
ถ้อยคำ ก. พูด ให้ จะแจ้ง และ ดัง.

เนมิ ม. ส. น. กงรด, กงกรวียน. เนมิ
โฆษ ส. น. เสียง กงรด, เสียงรด.

เนมิจักร ส. น. นาม พระราชาที่สืบ
จากท้าวปรกษิต (กล่าวว่าได้ย้ายเมืองหลวง
แห่งอินเดียไปตั้งที่กรุงเอสาสามพี ภายหลัง
เมื่อน้ำท่วมหลวงหฺสคินาปุระแล้ว). เนมิใน

ชฺร ม. น. ชื่อภูเขาลูกหนึ่งในภูเขาทั้ง ๑
ไมไตรภูมิ. เนมิศัพทฺ คุ เนมิโฆษ.

เนมิตตกะ [เนมิตตะ—] ม. (ส. นิ
มิตฺต + ๓๓๖/๓๓๖๐๐. เนมิตตกนาม
ม. น. นามที่เกิดขึ้ตามเหตุ คือ ลักษณะ
และคุณสมบัติ เช่น วัตตบพิตรพิมฺข, พระ

นีลกันธู, พระสฤต.

เนมินิชฺร [-มิณฺชฺร] คุ ใน เนมิ.

เนมิราชา [-ราช] ม. น. นามพระโพธิสัตว์
ในเรื่องชาตก.

เนย [เนอ] (ทมิฬ นีช) น. น้ำมันที่เคี่ยว
จากน้ำมันสัตว์มีทั้งชันและแข็ง.

เนรคฺคณ [-ระคฺณ] ว. ไม่มีคุณคน, ลบหลู่
คุณท่าน (เดือนมาจาก นิรคฺคณ ซึ่งแปลว่า
ไม่มีคุณ).

เนรเทศ [เนระเทศ] ก. ให้ออกไปเสียจาก
ประเทศ, ขับไล่ออกจากถิ่นเดิม. (จาก
นิรเทศ=ไม่มีถิ่น).

เนรมิต [-ระมิต] คุ นิรมิต.

เนระพฺลีสี่ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นเป็นกลอ
คล้ายผักกูด ก้านสีแดงคล้าย ไม้เท้า.

เนรัญฺชฺร, เนรัญฺชฺรา [-รันชฺร, -รัน
ชฺระ] ม. น. ชื่อแม่น้ำในประเทศอินเดีย
ครั้งพุทธกาล.

เนษาท [-สาต] คุ นิษาท.

เนอ อ. นะ. แชะ.

เนื่อ อ. นะ. เฮ็ช, แช.

เนา ๑ กิ่ง, เข็มหรือดอกพ้อที่ห้อย.

เนา ๒ ๒. ก. อยู่.

เนา ๓ ส. น. เรือ, สำนภ, เกตวา. เน่า

กิริยณ ส. น. ทางเลี้ยวเรือ. เนาจร
 ส. น. การไปเรือ. ผู้ไปประจำเรือ. กะลาสี.
 เนาที่ถันท์ ส. น. 'ไม้เรือ' คือ ฉาง, พาย,
 กระจงชิง. เนายาน ส. น. การไปในเรือ.
 การใช้เรือเป็นยาน.

เนา ว. เสียด, มีกลิ่นเหม็น.

เนาว [-วะ] คือ นว. หมายความว่า ใหม่
 ตู นพ ๑; หมายความว่า ๘ ตู นพ ๒.

เนาวิต [-วนิต] ตู นวิต ใน นพ ๑.

เนิน [เนิน] น. ที่สูง, ที่ดอน.

เนิน [เนิน] ว. ข้ำ, นาน.

เนิบ, เนิบนาบ [เนิบ, เนิบนาบ] ว. ข้ำ ๆ,
 เทียบทวน.

เนียง [เนียง] น. นาง. (ซึ่งออกเสียงตาม
 เขมร).

เนียน [เนียน] น. เครื่องมือสำหรับกวาด
 รูปพรรณต่าง ๆ ให้เกลี้ยง, เปลือกชั้น
 มะพร้าวหรือกาบหมาก สำหรับชะน้ำตาล
 เมื่อเวลาเคี้ยว. ว. แนบ, สนิท, ซิด.

เนียม [เนียม] น. ข้อต้นไม้เล็ก ๆ ใบมี
 กลิ่นหอม ใช้ประสมปูนกับ หมาก;
 เรียกขังพลายมีงสนัน.

เนียรทกข์ [เนียรทกข์] ตู นิรทกข์.

เนียรเทศ [เนียรเทศ] ตู เนรเทศ.

เนา น. สิ่งเป็นกล้ำมอยู่ตามร่างกายคน และ
 สัตว์ ผิดหนัง เข้าไป; สิ่งที่เป็นตัว ของ สิ่ง
 ต่าง ๆ เช่น เนื้อผ้า, เนื้อเงิน, เนื้อทอง
 เป็นต้น; ส่วนที่อยู่ติด เปลือกของพืชผล
 ต่าง ๆ; สัตว์จำพวกกรวง. เนาวัย น.
 สัตว์ป่าที่ตัวร้าย เช่น หมี, สุนัข, เสือ เป็นต้น.
 เเนาความ น. ข้อความ, ใจความ.

เนาอง [เนาอง] ก. ติดกัน, ต่อกัน, เกี้ยวข้องกัน.

เนาอง ๆ [เนาอง ๆ] ว. เสมอ ๆ, บ่อย ๆ.

เนาองนิตยั ว. เสมอ, ไม่ขาด.

เนาองนอง [เนาองนอง] ตู นงเนาอง.

เนาที่ น. พันที่.

เนาไม้ น. แก่นไม้หอมชนิดหนึ่ง สักำใช้
 ทำชา.

เนาอย [เนาอย] ว. เลือบ, ข้ำ, เงื่อง, ไม่
 รุนแรง, อ่อน.

เนาหา น. ข้อความที่กล่าวหา. คนหรือสิ่ง
 ของที่ต้องการ.

เนาอ่อน [เนาอ่อน] น. ข้อปลาทะชนิดหนึ่ง
 ไม่มีเกล็ด ตัวขาว สีขาวอ่อนนุ่ม.

เนา ก. สลบ, แข็งไป. ว. แท้, จริง. แน

เนาอง ว. ชั่งขึ้น, จริงแท้, จริงทีเดียว.

เนาเนียง ก. ไม่กะตึกกะตัก. แนเนา

ว. นิ่งอยู่ในสิ่งอันเดียว (สำหรับจิต).

แน่ง [แน่ง] ว. จม. แน่งน้อย ว.
งามกะทัดรัด.

แน่น [แน่น] ก. รุกข์อืดออด, ว. คับ, ไม่คลอน,
ขัดเขียด, อัดแอ, เต็ม. แน่นเพ็น
ว. มั่นคง, รัติกุม. แน่นหนา ว. มั่นคง.

แนบ [แนบ] ก. บอบ, ขิด, ทาบ. แนบ
เนียน ว. สนิทสนม, ขิด.

แนม [แนม] ก. แฉก, เขม, เหน็บ, เฝ้าระวัง.

แนว [แนว] น. แฉว, ทิว, รอยเป็นทาง.

แน่ว [แน่ว] ว. เคียง, ตรง, ตั้งลงไป. แน่ว
แน่น ดู แน่นแก้ว ในคำ แน่.

แนะ ก. นำให้รู้, บอกให้รู้, ให้เลศนัย. แนะ
นัด ก. บอกไว้ให้รู้กัน. แนะน้ำ ก.

ชี้แจง, สั่งสอน.

แนะ อ. เป็นคำทักหรือบอกให้รู้ตัว.

โน ว. ไปขึ้น, บวมขึ้น.

โน่น [โน่น] ส. สำหรับ แทน คำ^๔ที่อยู่
ไกลออกไป.

โน้น [โน้น] ว. สำหรับ ประ^๔คอบ^๔ที่อยู่
ไกลออกไป.

โน้ม [โน้ม] ก. น้าว, เหน้ชว, น้อม.

โนรี น. ซ่อนลักษณะผิดทาง รูป^๔รูปร่างเหมือน นก
แก้ว แต่เข้มแดง.

โน น. ตรงกันข้ามกับนอก; บุตร, ภริยาหรือ
แม่ของ เช่น หม่อมเจ้า ก. ในพระองค์เจ้า ข.

โน น. เครื่องสำหรับปั่นผ้าหรือไหม.

○*○

บ

บ พยัญชนะตัวที่ ๒๕ สัท พยัญชนะไทย
เป็นพวกอักษรกลาง เป็นตัวที่หนึ่งของ
วรรคที่ห้า อ่านว่า 'บอ' ใช้ในภาษาไทย
และใช้แทนตัว ป ของภาษาบาลี และ สัน
สกฤต อยู่ในพวกอักษรชะ คือ เสียงเกิด
แต่ริมฝีปาก^{๑๖๔๐๓/๒๕๕๕} เป็นตัวสะกดสามัญใน
มาตราลับ.

บ, บั ว. ไม่. บมี, บมี ว. ไม่. บราง,

บร้าง ก. ไม่ได้, ไม่ควร ใช้ บร้าง หรือ
บร้างก็มี. บแรง ก. ไม่มีกำลัง, ไม่ไหว.
บแรงภักษ ก. ถิ่นไม่ไหว. บเอ, บื่อ
ว. 'บิให้ออกะ' คือ มาก.

บก [บก] น. ที่ดอน, ที่แห้ง, ที่พ้นจากน้ำ.

บกพร่อง [บกพร่อง] ก. น้อยไป, ขาดไป,
ไม่ได้เต็มที่.

บง [บง] น. ชื่อไม้ชะนิดหนึ่งมีปล้องยาว

คล้ายไม้ซางแต่ใหญ่กว่า. ก. มอง, ตู, แลดู.

บ่ง [บ่ง] ก. เล็งเห็น; หัวความตึง; ไข่ของ
แมลงมดๆ เหวงหน่อ เพื่อเอาของที่ฝังอยู่ใน
หน่อหรือหน่อออก.

บงกั [บงกั] (ม. ส. บงก) น. ปือกทม.
โคลน. บงกัช ม. ส. น. ของที่เกิดในปือก
ทม' คือ บัวชนิดหนึ่ง มีดอกทาบในเวลา
เย็น ฝรั่งเรียกว่า Nephthium Speciosum,

ไทยเราใช้เรียกบัวทั่วไป; ชื่อพระพรหม.

บงกัชนาถ ส. น. ผู้มีดอกบัวผุดขึ้น
ห้สะต่อ' คือ พระวิษณุ. บงกัชมาถิ

ถิ. น. 'ผู้สวมมาถาดอกบัว' คือ พระ
วิษณุ. บงกัชชาติ ส. น. ตู บงกช.

บงกัทนต์ ส. ว. มีโคลนหรือตมตาม
ซอกหิน, มีมูลพื้นเปราะ (พื้นขาวกว่า).

บงกัภาช ส. ว. จมโคลน. บงกัวาส
ถิ. น. 'ผู้อยู่ในโคลน' คือ ปุ.

บงกัช [บงกช] ตูใน บงกั

บงกัการ ๑ [บงกัการ] ก. สั่งการ, สั่งจำเพาะ
สั่งเขาจง.

บงกัการ ๒ [บงกัการ] (ส. บงกัการ) น.
เขื่อน. ทำนบ; พระอง, บันได.

บงกั ส. [บงกั] (ม. บัง; ส. บัง) น. ฝุ่น
ละออง; ธุลี. บงกักริชา น. ธารเส้น

ทราย. บงกักุถิ น. 'ที่รวมฝุ่น. จำนวน
ฝุ่น' คือ ถนนหลวง. บงกักุถิ น.

กองฝุ่น; ผ้าขี้ริ้วจาก กองฝุ่นที่ พระภิกษุนำ
ไปใช้ นุ่งห่ม ซึ่งเรียกว่า ผ้าบังสุกุล คือ ผ้า
ที่เขาทิ้งแล้ว, สมัยก่อน พระภิกษุต้องที่ขว
เล็บมาขัดขัด้มทำจีวร, มาบัดนี้ ผ้าที่หักจาก
ศพ ไม่ว่าชนิดไร เรียกผ้าบังสุกุลทั้งสิ้น.

บงกักุถิกิ ม. น. ผู้ใช้ผ้าบังสุกุลเป็น
พรต, เป็นชื่อของคำประการหนึ่ง แห่งพระ
ภิกษุผู้ใช้ผ้าละเพาะ ที่เก็บ ได้ จากกองฝุ่น
กอง หยาก เขื่อนมาทำ เครื่อง นุ่งห่มไม่ใช่ ผ้าที่
ชาวบ้านถวาย. บงกัจุล น. กองทราย.

บงกัจันทร น. นามพระศิวะ. บงกั
จามร น. กองหยากเอื้อ; กระจง; ฝัองอัน
มีหน้าตาขึ้นปกคลุม. บงกัช น. 'สิ่ง
ที่เกิดจากดิน' คือ หิน. บงกัชาน น.
กองทราย หรือ ฝุ่น. บงกัชัมร (ส.
บั้งชัมร) ว. แดงเข้ม, ดำด้วยฝุ่น. บงกันิ

บาติ น. ลมฝุ่น, พายุฝุ่น, ฝนฝุ่น. บง
กัสภาพ ส. น. ตู บงกช. บงกัสุวรรณ
ถิ. น. ตู บงกชุนิบาติ. บงกัหริ ส. น.
'ผู้กวาดฝุ่น' คือ ตม.

บงกับังกร [บงกับังกร] ก. อดทน.

บฏ [บฏ] (ม. ส. บฏ) น. ผ้าทอ, ฝุ่น

ผ้า; รูปภาพ คือทำให้เราใช้เรียกผ้า
ซึ่งมีรูปพระพุทธเจ้าเป็นต้นและจวนไว้เพื่อ
บูชาเรียกว่า พระบฏ. บฏิการ ส. น.
ช่างทอ,ช่างทาสี,ช่างวาดเขียน. บฏุมณ
ฑาป ส. น. 'เรือนผ้า' คือ กะโจม
ผ้า, ชุ้ม. บฏวาสี ส. น. เสื่อรัดเอว;
แป้งหอม, กระมะจะ; กะโจม, ชุ้มผ้า.
บฏเวศม์ ส. น. ค. บฏมณฑป.

บติ [บตุ] ก. ทำให้ละเอียด. กิ่งทับทิม
เรียก: บังแสง, อับแสง (สำหรับพระ
อาทิตย์). บติเอื้อง ก. เก็บรวบรวม
ให้ละเอียดอย่างใด กระบือ.

บติ [บอติ] ก. บติ.

บดินทร์ [บอติณ] (ส. ปติ + ภัทร) น.
นายผู้เป็นใหญ่, พระเจ้าแผ่นดิน.

บตี ม. ส. น. นาย, เจ้าของ, เจ้า, ผู้ครอง,
ผู้บังคับบัญชา; ผัว. ในสันสกฤตมีศัพท์
ว่า ศัพท์เมื่ออยู่เฉพาะ หมายถึง
นาย หรือ ผัว. ถ้ามีศัพท์อนามาเข้าสมาส
เป็นคำท้ายด้วย หมายถึงความแต่ ผัว. บตี
ภานา ส. น. หญิงปรารอนาผัว. บตี
เทวา ส. น. หญิงผู้ยกผัวเป็นเทวา,
ผู้นับถือผัวสูงกว่าใคร ๆ ทั้งสิ้น. บตี
ธรรม ส. น. หน้าที่สำหรับผัว. บตี

พรต, บตีวรดา [บอติวะระดา] ส. น.
หญิงผู้มอบตัวแก่ผัวเท่านั้น ถ้าเป็นชายก็ว่า
สทาร์สันโดยคือ ผู้ยินดีแต่เมียตนเท่านั้น.
บตีเมตี ส. น. หญิงผู้มีผัว, หญิงผู้
รับเสกสมรสแล้ว. บตีโลกี ส. น.
'โลกผัว' คือ ฐานะของผัวในภายหน้า.
บตีวงศ์ ส. น. ผู้เป็นวงศ์ของผัว.

บติ [บตุ] ม. ส. น. คลอง, ทาง.

บท [บตุ] ม. ส. น. เท้า, รอยเท้า; ข้อ
ความ, ความข้อหนึ่ง, คำที่เป็นศัพท์หนึ่งๆ.
เรื่องความตอนหนึ่งๆ. บทจิร ม. ก.
เที่ยวไปด้วยเท้า, เดินไป. บทนี ส.
น. ผู้ตามรอยคนอื่น, ผู้ตามแบบเขา, ผู้
เอาอย่างเขา. บทบงกช ส. น. เท้า
เหมือนนิ้ว. บทบงสู ส. น. ตะออง
เท้า. บทบูรณิ ม. จ. คำที่ทำให้บท
ประพันธ์ครบพยางค์ ตามฉันทลักษณ์จะไม่สู้
มีความหมายอะไร เช่น 'พิกเป็นทหารราษฎ
ราชชิต' คำ 'กี' เป็นบทบูรณ. บทพันธ์
ส. น. รอยเท้า; ก้าวหนึ่ง. บทภาชนิ
ม. น. บทแก้ใจ. บทภาชนีย ม.
น. บทที่ต้องแก้ใจ, บทที่ต้องอธิบาย.
บทมลาธิ น. ระเบียบดอกไม้ คือ
เท้า. บทวัช น. ตะอองเท้า. บทวิ

ถนน, ทาง: ผู้นำ, ผู้ออกหน้า. **บทศรี**
น. เทวีสริ. บทศัพท ส. น. เสียง
 ไม้เท้า, เสียงเดิน. **บทสถาน** ส. น.
 รอยเท้า, หมายรอยเท้า.

บทิน [บอโทน] น. ตำรวจชั้นขุนหมื่น.

บน [บน] น. สวรรค์. ก. ขอร้องให้ช่วย
 โดยให้ของตอบแทนเมื่อสำเร็จ. ว. เบื้อง
 สูง (ตรงกันข้ามกับล่าง). บ. เหนือ. **บน**
ปาน ก. ขอร้องให้ช่วยโดยให้ของตอบ
 แทนเมื่อสำเร็จ.

บน [บน] ก. พุดไม่รู้จักแล้ว, พุดซ้ำซาก.
บพิช [บอพิช] (ม. ป+วิ+ช) ก. แต่ง,
 สร้าง, กะ, กำหนด.

บพิตร [บอพิช] (ม. ปวิ+ช) (ส. ปวิ+ช)
 น. ผู้มีทรัพย์สินเครื่องประดับ, พระสงฆ์ให้
 เรียกเจ้านายหรือขุนนางผู้ใหญ่. ว. บริสุทธิ์,
 สะอาด, งดงามดี, ไม่มีบาป. **บพิตร**
พระราชสมภาร ส. ท่าน (เป็นคำ
 พระสงฆ์เรียกพระเจ้าแผ่นดินอย่างเดียวกับ
 ที่ภคฤหัสถ์ใช้ว่า 'ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท')

บม [บม] ก. อบรม, ทำสละไม้ให้สุกด้วย
 ความอบอุ่น 03/2566

ปร [บอระ หรือบอน] ม. ส. น. ฝ้ายอ่อน.

ข้าศึก. ว. สูงสุด; ต่างแดน. ยิง. กว้าง.
ปรกติ ส. น. ลางกล่าวถึงฝ่ายอื่น.
ปรกรรม ส. น. การปฏิบัติแก่ผู้อื่น.
ปรการณ น. เหตุอื่น. **ปรเกษียร** ส.
 น. นาทหรือร่างกายหรือเมื่อยของผู้อื่น. **ปร**
จักร ส. น. กองทัพเก่าศัตรู. **ปรจีน**
จา ส. น. การัญจนจึงหรือเอาใจใส่แก่
 ผู้อื่น. **ปรชน** ส. น. คนอื่น, แจกษา
ปรชนม์ ส. น. ภพหน้า. **ปรชิต** ส.
 ว. อันผู้อื่นชนะแล้ว. **ปรทัตตูปัชวี**
 น. เปรตจำพวกที่อาศัยมีชีวิตอยู่ด้วยส่วน
 บุญผู้อื่นเป็นหลัก. **ปรทาร** ส. น. เมีย
 เขา. **ปรทารกรรม** น. การประพฤติ
 ร่วมเมียเขา. **ปรทารี** ส. น. ผู้เป็นชู้
 กับเมียเขา. **ปรเทวดา** ส. น. เทพ
 ลานอันอาศัยสูงสุด. **ปรเทศ** ส. น. ต่าง
 ประเทศ. **ปรโทษ** ส. น. การนินทา
 เขา, การหาความเขา. **ปรธรรม** ส.
 น. หน้าที่ของคนอื่น. **ปรนิรวาณ** ส.
 น. นิรวาณอันสูงสุด คือ นิพพานในพระ
 พุทธศาสนา. **ปรบาภิ** ส. น. อาหาร
 ของเขา. **ปรนิมิต** ส. น. 'ผู้อาศัย
 เศษอาหารของเขา' คือบ่าว. **ปรบุษ**

ส. น. ฝัของหญิงอื่น; 'จิตต์อันสูงสุด'
คือพระวิษณุ. **ปรประโยชน์** ส. ว.
ดีสำหรับคนอื่น. **ปรปักษ์** ส. น. ฝ่าย
อื่น, ข้างศึก. **ปรพรหม** ส. น. จิตต์
หรือพระพรหมอันสูงสุด. **ปรพล** ส.
น. กำลังข้างศึก. **ปรภาค** ส. น. อนุ
ภาพ หรือ บารมีอันสูงสุด, ความ ประเสริฐ
สุด, โชคอันดี, ความ รุ่งเรือง, ส่วนที่
เหลือ. เศษ. **ปรภาพ** ส. น. ผู้มีอา
มัยอันดี. **ปรภาษา** ส. น. ภาษาอื่น,
ภาษาต่างประเทศ. **ปรภูมิ** ส. น. ที่
ของคนอื่น, ล้างล้าง. **ปรนัติ** ส. น.
ความเห็นหรือลัทธิที่มีลักษณะ, ความเห็นตรง
กันข้ามกับหลักในศาสนา. **ปรนัต** ส.
น. ความเบาอันสูงสุด. **ปรราษฏร์** ส.
น. บุคคลอื่น, กันศัตรู. **ปรโลก** ส.
น. โลกหน้า. **ปรวานิ** ส. น. ผู้
พิพากษา; ป. **ปรวาท** ส. น. คำพูด
ของคนอื่น. **ปรวาทิ** น. ผู้มีคำพูดของ
ผู้อื่น, คือผู้กล่าวแก่. **ปรเวศ** ส. น.
เวียงของคนอื่น; ที่อยู่ของ พระผู้สูงสุด.
ปรสัมพันธ ส. น. การเื่องด้วยผู้อื่น.
ปรศาสน ส. น. คำสั่งของผู้อื่น.
ปรหิต ส. ว. ผู้เอาเงินเพื่อน.

ปรม [บอรัม] ส. ส. ว. อย่างยิ่ง, ที่สุด.
ไทยมัก ใช้ นำหน้าคำที่ เกี่ยวกับ พระเจ้า
แผ่นดิน หรือพระพุทฺธ เช่น ปรมบพิตร,
ปรมศาสดา ฯลฯ. **ปรมเจต** ส. น.
สิ้นทั้งใจ, เต็มใจ. **ปรมหารุณ** ส.
ว. ร้ายอย่าง ยิ่ง. **ปรมบท** ส. น.
ที่ สกิด หรือภาคอันสูงสุด, ที่สูง, ความผา
สอกอย่างยิ่ง; 'ผู้ซึ่งที่อยู่อันสูงสุดแห่งสถานทั้ง
สิ้น' คือ พระพรหม. **ปรมพรหมี** ส.
น. จิตต์อันยอดเยี่ยม. **ปรมรตี** ส. น.
'สิ่งอันอรรยที่สุด' คือ นมอันดกถึงเหลือ
จาก ที่ ทำเนียบอัน ประสมกับน้ำ. (ยังใช้นำ
หน้าศัพท์อื่น ๆ อีก)

ปรมัตถ์ [บอระมัตถ์] ส. (ส. ปรมารถ
น. ประโยชน์อย่างยิ่ง, เนื่อความ อย่างสูง
ความจริงที่สุด, เป็น ชื่อพระอภิธรรมวิภูค
เรียกว่าพระปรมัตถ์, (และยังใช้นำหน้าศัพท์
อื่นเช่นปรมัตถบารมี, — ประโยชน์ ฯลฯ)

ปรรกจิต [มันกวด] ส. ดู ประกวด.

ปรวจ [มันจจ] ส. ทำให้ดี, ทำให้เสียบ
ร้อย, ทำให้โดยหวัง, ตกแต่ง.

ปรวจถรณ์ [มันจถรณ์] (ส. ปัจจตุระณ)
น. เครื่องลาด, เครื่องปู, ที่นอน.

ปรรจบ [มันจจบ] ส. ครบ, ถ้วน, เจดกัน

ประสมเข้า, สมทบ.

บรรจวบ [บันจวบ] ดู ประจวบ.

บรรจุกู [บันจุกู] ก. ใส่, บรรจุ, เข้าประจำ
ที่, เข้าประจำตำแหน่ง.

บรรจเจ็ด [บันจเจ็ด] ก. ทำให้งาม. ว. งาม.

บรรณ [บัน] ส. (ม. ปดฺธ) น. ป้จ.
หนังสือ, ใบไม้, ใบพลู. บรรณกฐิ
ส. น. ละ ต่อมนัน มง บัง ด้วย ใบไม้.

บรรณภัณฑ์ ส. น. ต้นไม้อันไม่ปราศ
ดอก. ไม้ใบ. บรรณเนริ ส. น. 'คม

ใบไม้' คือ รูปที่อันทำด้วยใบไม้. บรรณ
นาถ ส. น. ก้านใบไม้. บรรณบุรุษ

ส. น. ดู บรรณนร. บรรณลดดา ส.
น. เต้าพลู. บรรณวิทย ส. น. เสียง

เย้าใบไม้. บรรณศัพท์ ส. น. เสียงใบ
ไม้กระทบกัน. บรรณศัทยา ส. น.

ฟุ่กยัดด้วยใบไม้. บรรณสาขา ส. น.
ก้านพลู. บรรณศาลา น. โรงพิมพ์

และ บังด้วยใบไม้. บรรณาการ (ม.
ปดฺธกาการ) น. ของให้, ของถวาย. บรร

ณาคณ น. ห้องหนังสือ. บรรณาธิ
การ น. ผู้รวบรวมเรื่อง ลงพิมพ์. อันเป็น

ผู้หญิงใช้ว่าบรรณาธิการ. บรรณารักษ์
น. ผู้รักษาหนังสือ. บรรณาสนี ส. น.

การกินใบไม้, เมฆ.

บรรณา — [บันนา] ดูใน บรรณ.

บรรณาธิการ [บันนาธิการ] ดูใน บรรณ.

บรรณาธิการณี [บันนาธิการณี] ดูใน บรรณ.

บรรณา [บันนา] ว. หึ่งสั้น, หึ่งหมด, ถ้วน.

บรรณา (ม. ปดฺธ) (ม. ส. ปดฺธ) น.
อง, ชงสั้นผ้า.

บรรณาศักดิ์ [บันนาศักดิ์] (ด. ปฺราปฺต —
ถึงแล้ว. + ศกฺติ — อำนาจ) น. ผู้มีอำ
นาจอันถึงแล้ว. ตำแหน่งขุนนาง คือ ขุน
หลวง พระอ. พระอา เป็นต้น.

บรรณานัก [บันนาณัก] ดู บัณฑิตนัก.

บรรณกร [บันนากร] (ม. ปดฺธกร ส. ปฺรสฺตร)
น. ที่นอน, เครื่องนอน

บรรณม [บันนาม] (ช. สทฺม) ก. นอน
(ใช้สำหรับเจ้านาย).

บรรณัติ [บันนาติ] น. สายเชือกหรือไม้
สำหรับตีเส้นให้ตรง. บรรณัติฐาน น.
แบบแผนเครื่องวัดคือเขาเป็นหลักที่ตรง(ที่
ถูกต้องเป็น ปทฺสถาน).

บรรณาน [บันนาณ] ดู ประทาน.

บรรณาทุก [บันนาทุก] ก. ใส่ลง, บรรจุลง.

บรรณา [บันนา] ก. ทูตา, กลาย, เบา
ลง, ให้สงบ, ทำให้บางเบาลง.

บรรเทือง [บันเทือง] ดู ประเทือง.

บรรพ๑ [บัน] (ม. ปพพ; ส. ปรวน)
 น. ข้อ, ปล้อง. ปม; ภาค (แห่งหนังสือ)
 กัมภีร์; ชั้นบันได. ระบอบหรือเวลาที่กำหนด.
 บรรพทักษิณา ส. น. คำเล่าเรียนซึ่ง
 เก็บตามเวลาที่กำหนดไว้. บรรพภาค
 ส. น. ข้อมือ. บรรพเภท ส. น.
 ความโปรดราวในข้อ. บรรพมูล ส.
 น. วันขึ้นค่ำ ๑ และกลางเดือน. บรรพ
 วิบัติ ส. น. พระจันทร์.

บรรพ๒ [บันพะ] (ม. ปพพ; ส. ปรว)
 ว. ก่อน. ที่มรดก. เบื้องต้น; ตะวันออก.
 บรรพบุรุษ น. ชายผู้เป็นต้นวงศ์.
 บรรพสตรี น. หญิงผู้เป็นต้นวงศ์.

บรรพชา [บันพะ—] (ม. ปพพชช; ส.
 ปรวชชา) น. การบวช ถ้าใช้ควบกับ
 คำอุปสมบท บรรพชา หมายถึงบวชไว้ บวช
 เป็นสามเณร อุปสมบท บวชเป็นภิกษุ.

บรรพชิต [บันพะชิต] (ม. ปพพชิต; ส.
 ปรวชิต) น. นักบวช.

บรรพต [บันพต] (ม. ปพพต; ส. ปรวต)
 น. ภูเขา. บรรพตคีตา ส. น. แผ่น
 ดิน. บรรพตชาล ส. น. เทือกเขา.
 ภูเขา. บรรพตชาติ ส. น. แร่.

บรรพตมาลา ส. น. ตุ บรรพตชาล.

บรรพตราช ส. น. เขาหินมาลัย.

บรรพตวาสี ส. น. เขาเขา. บรรพต

ศิขร ส. น. ยอดเขา. บรรพต

ศัย ส. น. 'ผู้พลัดถิ่น' ชื่อเมฆ.

บรรพตาศัย [บันพะตาศัย] คูอิน บรรพต.

บรรยง [บันยง] ดู บรรจง.

บรรยงก์ [บันยง] ส. (ม. ปดุงก) น.
 แก่น. เต็ง. กิ่งไม้. ตัก.

บรรยเวกษณ์ [บันยะเวก] ส. น. ผู้ดูแล
 หัวใจ เป็น ตำแหน่งใน วิชา ลักษ ตรง กับ
 อังกฤษ Superintendent

บรรยาย [บันยาย] ดู ปริยาย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บรรลัย [บันไล] ดู ประลัย.

บัตร [บัตรฺ] ก. แต่ง, แต่งตัว.

บัตรันตี [บัตรัน-] อ. ว. ชื่อหลักษณินทหนึ่ง
ทำในประเทศฝรั่งเศส.

บัตรี [บัตรฺ] น. แก้ว.

บรากรรม [บระกรรม] ส. (ม. ปรกฺกม) น.
ความเพียร, ความบากบั่น.

บราง, บ่วง, บ่วง, บ่วง [บอราง บอรวง]
คุณ บ.

บราหฺมฺกรา [บราหฺมฺกรา] ตู บราหฺมา.

บริกขาร [บอริขาน] ม. (ส. ปรีขการ)
น. เครื่องใช้สอยของบรรพชิตมี ๘ อย่าง คือ
สะบง, จีวร, สังฆาฏิ, บาตร, มีด, เข็ม,
รดประคค, เครื่องกรองน้ำ, **บริกขารใจห**
ม. น. ท่อนไม้สำหรับใช้สอยเล็กน้อย.

บริกรรม [บอริกรรม] ส. ก. เดินไป, ล่อง
ไป, พับไป, รอดไป.

บริกรรม [บอริกรรม] (ม. ปรีกรรม; ส. ปรีก
กรรม) ก. ห้อง, บ่น, เสก, ประพรม, ถก
แต่้, เจริญ, กำหนดใจ; นวดขึ้น; ฉาบทา.

บริกัปป [บอริกัปปะ] ม. (ส. ปรีกัปป)
ความตรึก, ความดำริ, กำหนด.

บริการ [บอริการ] ๒๕๖๓. ช่วย.

บริษา [บอริ-] ตู ปรีษา.

บริศณ [บอริศน] ม. ส. น. เรือน; คำที่

แน่นอน, สิ่งที่ถูกตั้งแล้ว. ก. น้บคะน.

บริคณสนธิ, บริคณสัจญา [บอริคณ
สนธิ, บอริคณสัจญา] น. หนังสือที่ทำไว้
ต่อกัน เพื่อให้ เป็น หลักฐาน มีสัญญา หั้น
ส่วนเป็นต้น.

บริคณเห [บอริคณ] ม. น. ความกำหนด
ก็เอา, ความยึดถือ, จับ.

บริจจาค [บอริจจาค] ม. (ส. ปรีจยาค)
น. การสละ, การให้.

บริจเฉท [บอริจเฉท] ม. ส. น. การตัด,
การตัดตอน, การกำหนด, ข้อความหมวด
หนึ่งๆ, ที่จบลงด้วยหนึ่งๆ. **บริจเฉท**
กาลิ น. เวลาที่มีกำหนดลง.

บริจาริก [บอริจาริก] ม. ส. น. คนใช้,
คนบ่าเรือ.

บริจาริกา [บอริจาริกา] ม. ส. น. หญิง
บ่าเรือ, เป็ย, หญิง คนใช้ (ที่ ตั้งใช้ว่าบริจา
ริก ก็มี).

บริชน [บอริชน] ม. ส. น. คนผู้แวดล้อม,
บริวาร.

บริณายก [บอริณายก] ส. น. ผู้นำไป,
ผู้เป็นหัวหน้า.

บริตฺร [บอริตฺ] ตู ปรีตฺร.

บริวารณ์ [บอริวารณ. ตู บริวารณ

บริบาล [บอริบาน] **ม.** ส. น. ผู้รักษา,
ผู้ดูแล. **ก.** รักษา, ดูแล, เลี้ยงดู.

บริบูรณ์ [บอริบุณ] **ส.** (ม. บริบูรณ์) **ก.**
กรณ. เต็มที่, พร้อมเพรียง, ไม่บกพร่อง.

บริพนธ์ [บอริพน] **ค.** บริพนธ์.

บริพพาชก [บอริพพาชก] **ค.** บริพพาชก.

บริพพาชิกา [บอริบ—] **ค.** บริพพาชิกา.

บริพพาชี [บอริบ—] **ค.** บริพพาชี.

บริพัตร [บอริพัต] **ค.** บริพัตร.

บริพันธ์ [บอริพันธ์] **ค.** บริพันธ์.

บริวาร [บอริวาป] **ค.** บริวาร.

บริภัณฑ์ [บอริพันธ์] **ม.** (ส. บริ+ภาณ) **ก.**

น. ของใช้, เครื่องใช้, เครื่องเรือน; วง,
สิ่งที่ล้อม. เรียกภูเขาหนึ่งหรือล้อมรอบเขา
สูงรูปเป็นชั้น ๆ เรียกว่า เขาตัดบริภัณฑ์
คือ เขายกนธร, อีสันธร, กรวิก, สัทิสส์,
เนมินธร, วันตค, อัสสถณ.

บริภาษ [บอริพาต] **ส.** (ม. บริภาษ) **ก.**
กล่าววิเตียน, กล่าวโทษ.

บริภาษณ์ [บอริพาต] **ส.** (ม. บริภาษ) **ก.**
น. การกล่าววิเตียน, การกล่าวโทษ.

บริภาษย์ [บอริพาต] **ส.** น. สิ่งที่ควรถิ,
คนที่ควรรับคำติ.

บริโกล [บอริโกล] **ม.** ส. **ก.** กิม, ไซ้สอย.

บริมาต [บอริมาต] **น.** พระจันทร์เต็มดวง

บริยัติ [บอริยัต] **ค.** บริยัติ.

บริยาย [บอริยาอ] **ค.** บริยาย.

บริรม [บอริรม] **ส.** **ก.** ชอบใจ, ยินดี.

บริรักษ์ [บอริรัก] **ส.** **ก.** ดูแล, รักษา,
ปกครอง.

บริราท [บอริราต] **ส.** **ก.** ส่งแสงทุกด้าน;
ฉายรัศมีโดยรอบ.

บริวัตร [บอริวัต] **ค.** บริวัตร.

บริวาร [บอริวาน] **ม.** ส. **น.** คนผู้แวดล้อม,
ผู้รับใช้หรือผู้ห้อมล้อมเป็นเกียรติ
ยศ. **ก.** แวดล้อม.

บริวาส [บอริวาต] **ค.** บริวาส.

บริเวณ [บอริวาน] **ม.** น. ที่โลกมีเสียง
โดยรอบ.

บริศาจ [บอริสาต] **ค.** บริศาจ.

บริสุทษ์ [บอริสุต] **ค.** บริสุทษ์.

บริสุทษ์ [บอริสุต] **ค.** บริสุทษ์.

บริษัการ [บอริษกาณ] **ค.** บริษัการ.

บริษัท [บอริสิต] **ส.** (ม. บริสา) **น.**
หมู่, คนแวดล้อม, คนรวมกัน, คนรวมกัน

เห็นส่วนทำการค้าขาย. ตรงกับอังกฤษว่า
Company.

บริษัชน [บอริษชาน] **น.** บริวาร.

บริสุทฺธิ์ [บริสุตฺ] น. (ส. บริสุทฺธิ) ว.

หมดจด, สะอาด.

บริสุทฺธิ์ [บริสุตฺ] น. (ส. บริสุทฺธิ) น.

ความหมดจด, ความสะอาด.

บริหาร [บริหราน] น. ส. ก. รักษา, ดูแล

กล่าวแก่.

บริเวฬ [บริเวฬ] น. ส. ก. หัวเราะ,

ร่าเริง, เขาะเขี่ย.

บลึงคพ [บลึงคพ] ค. ปุณฺณ.

บวก [บวก] ก. ประสมเข้า, รวมเข้า.

บวง, บวงสรวง [บวง, บวงสรวง] ก. บวน, วนบวน, เช่นสรวง.

บัวง [บัวง] น. เชือกที่ทำเป็นห่วงสำหรับคล้องหรือคล้องสัตว์.

บัวช [บัวช] (น. ปุพฺพช) ก. ถือบพอย่างพระ หรือนักพรตอื่น ๆ, บางทีไทยเราใช้เป็นสำนวนว่า ล้อให้เสียชื่อ เสียทรัพย์ถูกอันตรายอีกด้วย เช่นพูดว่า เขาเวรฉฉเสียแล้ว เป็นต้น. บัวชช น. ของหวานชนิดหนึ่ง ทำด้วยกล้วยต้ม ถั่วกับกะทิ. ก. ถือบพเป็นนางชี.

บวน [บวน] (น. ปุพฺพช) ก. ถือบพอย่างพระ หรือนักพรตอื่น ๆ, บางทีไทยเราใช้เป็นสำนวนว่า ล้อให้เสียชื่อ เสียทรัพย์ถูกอันตรายอีกด้วย เป็นต้น. บัวชช น. ของหวานชนิดหนึ่ง ทำด้วยกล้วยต้ม ถั่วกับกะทิ. ก. ถือบพเป็นนางชี.

บัวน [บัวน] ก. ถ่อม, ทำให้หน้าหรือหน้าตา

ชอกชากปาก, บัวนปาก ก. ล้างปาก

ด้วยอาการที่อ้อมหน้าแล้วบัวนออกมา.

บวบ [บวบ] น. ผักจำพวกหนึ่งต้นเป็นเถา

มีหลายอย่างโดยมากใช้ผลเป็นอาหาร.

บวม [บวม] ก. ฟก, อากาศที่เนือเนือขึ้น

ด้วยอัมเสบ.

บวร [บวรอม หรือ บวรระ] น. (ส. บวร)

ว. ประเสริฐ, ล้นเหลือ, มักใช้กับหน้าคำอื่น

เช่น บวรวงศ์, บวรนิเวศ.

บอ ว. เกือบบ้า, ใกล้จะเป็นบ้า.

บ่อ น. หลุมใหญ่, ที่ขุดไว้สำหรับขังน้ำขังปลา.

บอก [บอก] น. ใช้เรียกปืนว่า บอกหนึ่ง

สองบอก, ปืนยิงไม้ยิงข้างข้างกันสำหรับ

ใส่ไม้เป็นต้น มักใช้กะบอก. ก. พูดให้รู้,

เล่าให้ฟัง, แนะนำ, สั่งสอน. บอกก็กล่าว

ก. ร้องบอกให้ผู้อื่นทราบไว้ เพื่อเป็นหลัก

ฐานพระชนมค่อไป. บอกก็บอก

เพื่อนบ้าน ให้มาช่วยกันทำการ เช่น บอก

แขกเถี่ยวข้าวเป็นต้น บอกก็บอก

ก. อ่านเรื่องละครให้ผู้เฝ้าผู้ร้องว่าความเรียงตาม.

บ้อง [บ้อง] น. สิ่งที่เป็นช่องคล้ายกะบอก

เช่นช่องสำหรับสวม ค้ำขวาน หรือสวมเป็น

ต้น, สุกถัญชา เป็นต้น ๆ เรียก ว่า บ้องหนึ่ง.

บ้องตัน ว. ช่องที่สวมตัวตัน; เป็น

คำพูดเปรียบถึงคนว่า โง่, ไม่มีความคิด.

บ้องไฟ น. จรวดลาว.

บ้องเบี้ยว [บ้องเบี้ยว] ว. บัญ, ไม่สมประกอบ (สำหรับหน้าตา).

บอด [บอด] ว. มืด, ไม่เห็น (สำหรับตา).

บอน [บอน] น. ต้นไม้จำพวกหนึ่ง บางชนิดชอบเกิดในน้ำตมคล้ายบอน ขงคัง; ให้เป็นอาหาร, บางชนิดเป็นพวงกล้วย ไม่มีลำต้นๆ ใช้ปลูกชมเล่น. ว. ต้นเหมือนบอนก็ออกพุดออกชุกชมนำได้ (มักใช้สำหรับมือหรือปาย).

บอน [บอน] น. ที่สำหรับเล่นการพนัน, ที่, ที่นอน, ก. กิน, โข, ถัด, (สำหรับหนอนโดยมาก), ทำให้กลิ้งกลั่น, ทำให้รอก.

บอบ [บอบ] ว. เล้าช้า, อ่อนเพลีย. **บอบบาง**, **บอบแบบ** ว. อ่อนแอ, ไม่แข็งแรง.

บ้อม [บ้อม] ก. ตี, ทบ.

บ้อย [บ้อย] ว. เสมอๆ, เนื่องๆ.

บ้อย [บ้อย] อ. น. เล็กคนใช้.

บอระเพ็ด (บอระเพ็ด) น. ราวกลัดชนิดหนึ่ง ราวไม้เบญจ มีรสขมใช้ทำยา.

บอระมาน [บอระมาน] น. กาว, แฉ่งเปี๊ยก.

บอ, ป่อ คูใน บ.

บือ อ. เป็นเสียงที่เปล่งขึ้นด้วยความประหลาดใจ.

บะนือ จ. น. แกลงจัดชนิดหนึ่งใส่(เนื้อหมูสับ) เป็นชิ้นเล็ก ๆ.

บะหมี่ [—หมี่] จ. น. อาหารของจีนชนิดหนึ่งทำด้วยแป้งสีเหลือง หั่นคล้ายเส้นขนมจีนต้มสุกแล้วปรุงด้วยเครื่องมีหมูเส้นต้ม.

บัก [บัก] น. อ้าย; ของลับผู้ชาย.

บัก ไกรก ว. ชุ่มผอมโดยหักแรง.

อาน ว. อ่อนเปลี้ย, นอบน้อม.

บัง [บัง] ก. ปกปิด, กัน, ถัน. **บังโคลน**

น. เครื่องบังไม่ให้ล้อรถติดฝุ่นหรือโคลนกะเด็นขึ้น ซึ่งติดอยู่ข้างรถเหนือบังรถ. **บัง**

ตา น. เครื่องกันประตูหน้าต่าง. **บังใบ**

น. วิธีประกอบไม้สองแผ่นโดยเอาขอบเขาระิมแผ่นละชนิดแล้ว เพาะกันให้สนิทเหมือนกะดานแผ่นเดียว. **บังเพลิง** น. สิ่งที่บังแสงไฟให้เห็นแต่ข้างหน้า. **บังพิน** ก.

ใช้เวทมนตร์ฆ่าฟันคน โดยไม่มีใครเห็น. **บังมืด** ก. บังแสงสว่างทำให้มืดไป.

บัง [บัง] น. สิ่งที่เป็นแถบๆ เช่นเครื่อง

หมาขยสนนายสิบ, เครื่องมือสำหรับถูไม้คล้ายบังแต่พื้นเป็นบังๆ รอยเข็ชเป็น

ผลขวาง ๆ. ก. เชื้อตหรือพันไม้เป็นผล
ขวาง ๆ.

บังกัต [บังกัต] ก. ปัดบัง, อำพรวง.

บังเกิด [บังเกิด] ก. เกิด, เริ่มขึ้น, มีขึ้น,
ทำให้เกิด.

บังไกรยตัวผู้—ตัวเมีย [บังไกรยตัวผู้,—
ตัวเมีย] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

บังคน [บังคน] น. อูจาระหรือบัสสาวะ
สำหรับเจ้านาย ใ้ว่าพระบังคน. บังคน
เบา น. บัสสาวะ ใ้ว่าพระบังคน
เบา. บังคนหนัก น. อูจาระ ใ้ว่า
พระบังคนหนัก.

บังคม [บังคม] จ. ก. ไหว้, (ไทยใช้เฉพาะ
แต่เจ้านาย). บังคมพิสุติ ก. ไหว้ แล้ว
บอกข้อความ.

บังควร [บังควน] ว. สมนครบั้ง.

บังคับ [บังคับ] น. การว่ากล่าวปกครอง.
ก. ใ้อำนาจใ้ทำ. สั่งด้วยอำนาจ.

บังคัล [บังคัน] จ. ก. ไม้.

บังแทรก [บังแทรก] น. เครื่องสูงอย่างหนึ่ง
สำหรับบังแดด เพื่อเป็นเกียรติยศ.

บังวาย [บังวาย] ๒๕๓ ทำให้วาย. เสื่อมคลาย.

บังสุกุล [บังสุกุล] ค. ใน บงสุ.

บังสุกุลิก [บังสุกุลิก] ค. ใน บงสุ.

บังสุรย์ [บังสุร] น. เครื่องสูงอย่างหนึ่ง
สำหรับบังแดด เพื่อเป็นเกียรติยศ (สำหรับ
เจ้านายเรียกว่าบังพระสุรย์).

บังหวน [บังหวน] ก. ทำให้คว้นกุ่มตบ
ขึ้น (มักใ้เต็มคำ ว่า บังหวนคว้น).

บังเหียน [บังเหียน] น. เหล็กสำหรับผ่า
ปากน้ำ, ที่ปลายมีห่วง ๒ ข้าง สำหรับผูก
สายบังเหียน และ เชือกขลุ้ม.

บังอร [บังอรุ] น. นาง, นางงาม.

บังอวจ [บังอจ] จ. น. หน้าต่าง.

บังอาจ [บังอจ] ก. อาจบั้ง, เออหมาย,
ไม่ช้าเกรง, ถ้วนเต็ม.

บังอิง [บังอิง] จ. น. พะหนัก. ก. อิง, พิง.

บังอร [บังอรุ] ก. ตกง.

บังเอิญ [บังเอิญ] ว. เผลอญ, เกิดขึ้นโดย
ไม่รู้ตัว.

บังญจิก [บังญจ] ๒. น. หมวดแห่งธรรม
อย่างละ ๕, ประชม ๕.

บังญชร [บังญช] ๒. ส. น. ตรง, ชัดตรง,
หน้าต่าง (น่าจะรวมเอาหน้าต่างที่มีซี่ตรง).

บังญชา [—ชา] น. คำสั่ง. ก. สั่ง. บัญ
ชาภิโร ก. สั่งการงาน.

บัญญัติ [บัญญัติ] ส. น. ทะเบียน, สมุดหรือ
กระดานที่จกรายชื่อจำนวน ฯลฯ.

บัญญัติ [บัญญัติ] ม. (ส. ปรัชญา) น.
ก. การแต่งตั้ง, ข้อที่ตั้งขึ้น, ข้อบังคับ.
ค. แต่งตั้ง, ตั้งขึ้น.

บัญญัติ [บัญญัติ] (ม. ปรัชญา; ส. ปรัชญา) น.
ก. คำถาม, ข้อความที่ต้องถาม, เรื่องที่ต้อง
ปรึกษาหารือ.

บัญญัติ [บัญญัติ] ดู บัญ.

บัญญัติ [บัญญัติ] (บัญญัติ) ดู บัญชาวิธี.

บัญญัติ [บัญญัติ] (แปลมาจากบัญญัติ) ม.
(ส. ปรัชญา) ก. ขาว, สีขาว. บัญชา
วิธี ส. น. ผู้มีหน้าที่ราชการ (เช่น ข้าราชการ).
บัญญัติ น. ข้างนอก. บัญชา
วิธี ส. น. 'ภิกษุผู้ทรงจีวรขาว' คือ
ตาฬิชา.

บัญญัติ [บัญญัติ] ม. ส. น. ผู้มีปัญญา,
นักปราชญ์.

บัญญัติ [บัญญัติ] (ส. ปรัชญา) น.
ความรอบรู้, การเรียน, ความเป็นบัณฑิต.

บัญญัติ [บัญญัติ] (แปลมาจากบัญญัติ) ม.
(ส. ปรัชญา) ก. ขาว, สีขาว, ขัด, ข้างนอก. บัญชาวิธี
ม. น. ผ้าขนสัตว์หรือผ้าขนอนสีขาว หรือ

เหลือง, เครื่องผ้าขนในสำหรับทำให้อ่อน;

โรงข้างหลวง; สีลาขณะหนึ่ง. บัญชา
วิธี กัมพลสีลาอาสน์ น. แผ่นหินมีสีดู
ผ้ากัมพล เป็นที่สถิตของพระอินทร์

บัญญัติ ส. น. ข้างนอก. บัญชา

วิธี ส. น. ใบไม้เขียว. บัญชาวิธี

ส. ก. มีหน้าขีด. บัญชาวิธี ส. น.

ความขาว, ความขัด. บัญชาวิธี ม. ส.

น. โรคผอมเหลือง, โรคเพชฌ (Jaundice).

บัญญัติ ส. น. 'ชาตขาว' คือ เภษ.

บัญญัติ ส. ก. สีขาว.

บัญญัติ [บัญญัติ] น. คำสั่ง (เคยใช้สำหรับ
ทรงพระราชวังบวร).

บัญญัติ [บัญญัติ] (ม. ส. ปรัชญา) น.
ก. เกษ, ขันตี, คนที่ถูกตบ.

บัญญัติ [บัญญัติ] (ม. ปรัชญา, ปรัชญา) ส.
ก. ขาว) น. กลองสีลาขณะหนึ่ง ซึ่ง
พราหมณ์ใช้แก้วงมการพิธี; ชื่อภูเขา.

บัญญัติ [บัญญัติ] ม. (ส. ปรัชญา) ก.
ว. สิบห้า.

บัญญัติ [บัญญัติ] (บัญญัติ) ม. (ส. ปรัชญา) ก.
ว. ที่สิบห้า.

บัญญัติ [บัญญัติ] ม. (ส. ปรัชญา) ก.
ว. ห้าสิบ.

บัด [บั๊ด] น. เวลา, เมื่, ครั้ง, คราว, ทัมใด. **บัดดล** ว. ประเด็ชวักัง. **บัดเด็ชว** ว. ประเด็ชว. **บัดนั้น** ว. เมื่อนั้น. **บัดนี้** ว. เมื่อนี้, เด็ชวนี้. **บัดแบ่ง** น. กังเวลา. **บัดแม็ง** น. เวลาบ้ายเด็ชว.

บัดกัร (บั๊ดกัร) ก. ประสานให้ติดกัน, เชื่อมให้ติดกัน (ใช้สำหรับของที่เป็นโลหะ).

บัดขบ [บั๊ดขบ] ว. ใจอย่างไม่มีความเจ็ชว.

บัดบง [บั๊ดบง] ก. สุนัขบง.

บัดดี [บั๊ด—] ว. ละออบ, ขายหน้า.

บัดร [บั๊ด] (ม. ปตุต: ส. ปตุตฺร) น. ปีกนก, ปีก, ขนบักที่ลูกคร: นก; ขรน, รก, ม้า, สัตว์พาหนะ; ไม้ไม้, กลีบ, กาบ (เช่นที่หุ้มดอกไม้หรือที่หุ้มหมอนหงตั้งไม้เป็นต้น); ไม้ไม้สำหรับเขียน (เช่นไม้ลาน), กระดาษ, แผ่น. ไทยเราใช้ร้อยคทงที่ทำด้วยกากกล้วย สำหรับใส่เครื่องสังเวช. **บัดรทาก** ส. น. 'ผู้หุ้มแผ่น' คือเล็ช. **บัดรธารา** ส. พ. ริมแห่งไม้ไม้. **บัดรบด** ส. น. ผู้เป็นเจ้าแห่งนก' คือครท. **บัดรปาฐ** ส. น. การพิศระหัลลชมือที่เขียน. **บัดรบาล** ส. น. มีด

ขาวหรือกรช. **บัดรพลี** น. เครื่องเส้นสรวงสังเวช. **บัดรพาล** ส. น. แจว. **บัดรพาหะ**, **บัดรฤถ** [บั๊ดระวค] ส. น. 'ผู้ไข' ปีก รั่นเครื่องพาไป' คือ นก. **บัดรฤเศศวร** ส. น. ชื่อเรือนกขงชว. **บัดรเรชา** ส. น. เส้นที่ขีดตามหน้าหรือที่ตัวเป็นลาบๆ เช่น ตัวตลก. **บัดรลดา** ส. น. ตู บั๊ดรบาล. **บัดรสนเทห์** น. จดหมายที่ไม่มีชื่อผู้เขียน. **บัดรสูจิ** ส. น. 'เข็มไม้' คือหมาน. **บัดรหมาย** น. หนังสือเทศน์ในพงพระราชกร.

บัดนี [บั๊ด] ตู บั๊ดม.

บัน ๑ [บัน] น. จั้ว (หน้าจัว เรียกหน้าบัน). **บันเนถลิง** น. หน้าจันดักๆ ที่นพรจัวใหญ่. สัน. ฝ่าชว่า, ส่วนว่า.

บัน ๒ [บัน] ก. สัน, สัน.

บัน [บัน] ก. ตัด, ทอน, รอน.

บัน [บัน] น. ครั้ง, ท่อน, ส่วน, พวกร; ชื่อมาตราดวงจัว ๒ นั้น เป็น ๑ เกว็ช. สัน. ส่วนว่า, ฝ่าชว่า. **บันพระองค** น. ส่วนเอ็ช, วยัชระที่อยู่กลางตัว (สำหรับเข้ามาย). **บันหลวง** น. ชื่อมาตราดวงตามวิธีประเพณี. **บันตรา** เท่ากับพันลิตร. อักษรชว่า บ. **บันเอว** น. ส่วนเสชเว็ช.

บ้านจวบ [บ้านจวบ] ก. ตกแต่ง.
 บ้านจอย [บ้านจอย] ก. บรรจง.
 บ้านดล [บ้านดล] ตู. ดล.
 บ้านดาล [บ้านดาล] ก. เกิดขึ้น, ให้มันขึ้น,
 ให้เป็นขึ้น.
 บ้านเดิน [บ้านเดิน] ก. เดิน.
 บ้านโดย [บ้านโดย] ก. แสดง เช่นบ้านโดย
 ธรรมดา=แสดงอารมณ์แรง; ประพจน์; ตม,
 เอาอย่าง.
 บ้านไค [บ้าน—] น. สิ่งที่ทำเป็นชิ้น ๆ สำหรับ
 ถ้าวางลง.
 บ้านทัก [บ้านทัก] น. ข้อความที่จดข้อ ๆ ไว้
 เพื่อทรงจำ. ก. จดข้อ ๆ ข้อความเพื่อทรงจำ.
 บ้านทึง [บ้านทึง] จ. ก. บ่นถึง, คอย.
 บ้านเทิง [บ้านเทิง] ก. เบิกบาน, รื่นเรีง
 ยินดี.
 บ้านลือ [บ้านลือ] ก. เมล็ดเสียง, ห่านเสียง
 ถักถ้อง.
 บ้านเหิน [บ้านเหิน] ก. เพาะ, บิน.
 บัปผาสะ [บัป—] ตู. บัปผาสะ.
 บัปผ [บัปผะ] ตู. บรรพ ๑.
 บัปผจิต [บัปผะจิต] ตู. บรรพจิต.
 บัปผตะ [บัปผะ—] ตู. บรรพต.
 บัปผัชชา [บัปผะ—] ตู. บรรพชา.

บัปผาชนี [บัปผาคู] ตู. บัปผาชนะ.
 บัปผาชนียกรรม [บัปผาชนะนียะคำ] น.
 น. กรรมอันสเฟฬิงขับไล่, กรรมที่พระองค์
 ทำเพื่อขับไล่ภิกษุ, การขับไล่.
 บัถิ [บัถิ] ตู. ปละ.
 บัถิลพ [บัถิลนุ] ตู. บัถิลระ.
 บัถิลวะ [บัถิลระ—] ส. น. หน่อต้นไม้,
 กระโถงไม้ที่งอกใหม่ใช้ว่าบัถิลพ [บัถิ] ก็มี.
 บัถิลังกี [บัถิลัง] ตู. บรรจงกั.
 บัว [บัว] น. ใบจิวพวกหนึ่ง ชอบเกิดในน้ำ
 มีหลายชนิด; ฐานหรือหัวเม็ดที่ทำเป็นกลีบ
 ดอก บัว; ใช้พูดเปรียบถึง นมผู้หญิง.
 บัวักลุ่ม น. ชั้นเจดีย์หรือฐานพระที่ทำ
 เป็นกลีบบัวซ้อนกันโดยรอบ. บัวดูม
 น. ไม้เถาชนิดหนึ่ง เกิดตามป่า คดก
 กลายดอกบัว แต่ใหญ่กว่า ใ้แก่เขาได้.
 บัวบัก น. ผักหนอก, ไม้เถาชนิดหนึ่ง
 เกิดตามป่ามีหัว ใบคล้ายใบบัว. บัวบาก
 น. เค้าที่มีดอกบัวรอง หมายถึงผู้ที่มีบุญ
 อย่างพระพุทธเจ้า นิยมว่าพระพุทธเจ้ามี
 ดอกบัวผุดขึ้นรับพระบาท. บัวไส น.
 นมสวข; นมงาม.
 บะราลี น. สิ่งที่มียอดแหลมเรียงเป็นแถว ๆ
 สำหรับประดับบอกไ้ปราสาท.

บา น. ครู, อาจารย์, ชายหนุ่ม. **บาธรรม**

น. ครูผู้รู้ธรรม.

บา น. อวัยวะตั้งแต่คอถึงโคนแขน. ก. หลาก

ไป. ไหลไป. ว. อะไร, ทำไม. **บ้าน**

ว. อะไรนี่, ทำไมนี่.

บา น. คนเสียดจริต. ว. เสียดจริต. สติพินเพื่อน,

หลงหรือมัวเมาอยู่ในสิ่งนั้น ๆ เช่น บ้ายศ =

หลงยศ บ้ายอ = หลงคำที่เขาขย้ออง ฯลฯ.

บาช ก. ขี้จักกะจ เมื่อน้ำหรือทำตึงตั้งขึ้นก็

งกกันพื้นเพื่อนไป. **บ้านวิลาย** ว. พุด

พลาบ, พุดเพื่อเจ้า. **บาบั้น** น. ขน

ชนิดหนึ่งทำด้วยแห้ง, กะทิ, น้ำตาล เป็น

แผ่นๆ เอาไปผิงข้างล่างข้างบน. ว. มุทะลุ,

ไม่มีเป็นปกติคน. **บาเลียด** ว. มันตาลโทษ

อย่างไม่กวดตาบ เมื่อเห็นเลือดคนออก.

บาก [บาก] ก. พังให้ป็นรอยกว้างเข้าไป.

บากทำ ก. ให้ท้วงที. **บากบั้น** ก.

ตั้งหน้าทำ, พากเพียร, หมั่น. **บากหน้า**

ก. ตั้งหน้าเข้าไป.

บาง [บาง] น. คับคด, ล้าคล่อง. ว. ไม่

หนา. ใช้ประกอบกับนามหมายควมว่าไม่

ท้วมไป, ส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น บางคน, บาง

พวก, บางสิ่ง ฯลฯ. **บางที** ว. บางเวลา,

บางครั้ง, บางครั้ง, บางหน. **บางเบา** ว.

น้อยตง, ทุเลาตง.

บ้าง [บ้าง] น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง สิว

คล้ายกระรอก โดเกือบเท่าตัว อยู่ตามโพรง

ไม้ สี่ข้างทั้งสองมีหนังเป็นพืดคล้ายปีก ไผ

ไปมาได้ไกลๆ.

บ้าง [บ้าง] ส. บางคน, บางสิ่ง, บางตัว.

ว. ใช้ประกอบคำอื่นให้ทราบว่ามีส่วนต่างๆ

กัน เช่น อย่างนี้บ้าง, อย่างนี้บ้าง ฯลฯ.

บางสี [บางสี] ตู บงสี.

บางก [- จก] น. ส. น. พ่อครัว; แม่ครัว

ให้ว่าบางก.

บางวีย์ [- จวีย์] ตู บางวีย์.

บางกา ตู บางก.

บางชี [บางชี] ตู บัญชี.

บาด [บาด] ก. ทำให้เป็นแผลด้วยของมีคม,

เจ็บ, ระคาย. **บาดเจ็บ** ก. ป่วยด้วย

บาดแผล. **บาดใจ** ก. เจ็บใจ. **บาดตา**

ก. ระคายตา. **บาดทะยัก** น. ชื่อ

ลมชนิดหนึ่ง เมื่อเจ็บขึ้นแล้ว ทำให้สะดุ้ง

ตกใจ. **บาดทะยัก** น. แผลที่กลาย

เป็นพิษ. **บาดแผล** น. แผลที่ถูกของ

มีคมผ่าตัด. **บาดพิษ** น. แผลที่เป็น

พิษ. **บาดเสียนบาดหนาม** น. แผล

ที่ถูกเสียนหนามออก แล้วกลายเป็นพิษ

บาทหมาง ก. หมองใจกัน, ผิดใจกัน.

บาทหลวง [บาทหลวง] น. หัวหน้าภิกษุวัด
ในศาสนาคริสต์น.

บาตล [-ตาน] ม. ส. น. ฝันได้ตื่น,
นาคพิภพ.

บาแดง [-แดง] ต. ประมง.

บาต [บาท:] ก. ตล. ตกไป. มักใช้ประกอบ
กับคำอื่น เช่น บาดบาท 'ถื่นข้าวที่ตกลง'
คือ ของตกบาด. อสนีบาต 'การตก
เมฆสายฟ้า' คือ ฟ้าผ่า. อุกกาบาต 'การ
ตกลงห้วงอวกาศ' คือ แสงสว่างที่ตกลง
มาจากอวกาศ.

บาตร [บาฏ:] ส. (จาก บำ ธาตุ = ตม)
(ม. ปุตต) น. ภาชนะสำหรับดื่ม, คนไทย,
เมือง; ภาชนะแห่งนักบวช สำหรับรับอาหาร;
อาหารที่อยู่ในบาตร; ถังแห่งเมฆา (บวร);
คนสามารถ; ใบไม้ (กันเคี้ยวกัน) ใต้พระ;
ความเหมาะสม.

บาท [บาท:] ม. ส. น. เฆ, เฆาะ; ซ้อมาตรา
เงิน ๔ สลึง เป็น ๑ บาท, ส่วนหนึ่งของบาท
แห่งคำประพันธ์ เช่น ฉันท์ บาทหนึ่ง ๔ บาท,
โคลงบทหนึ่ง ๔ บทเป็นต้น. บาทนิกิต
ส. น. ครอบเท้า, บัวรองเท้า. บาทบงกช
ม. น. บัวบาท, บัวรองเท้า, หมายถึงว่า

เท้าพระเจ้าแผ่นดินและพระพุทธรเจ้า. บาท
บังสิ น. ละของเท้า. บาทบริจาริกา
ม. น. หญิงบ่าวเรือนเท้า, เมีย. บาท
บุรณิ ส. น. การหรือคำที่ทับทิมให้เต็ม
เช่นในฉันท์ ๑๑ มีคำที่ทับใจความ ๑๐ พยางค์
แล้ว, อีกพยางค์หนึ่ง ไม่ต้องมีความหมาย
อย่างไรก็ได้ เต็มเข้ามาให้ครบ ๑๑, คำเต็ม
นี้ เรียกว่า บาทบุรณิ. บาทภักฎิ ส. น.
ทหารเดินเท้า, ทหารราบ. บาทภาค
ค. น. ส่วนอันสี่, เศษ. บาทพุทธา
ส. น. รอยเท้า. บาทมูลิ ม. น. ที่
ตั้งแห่งเท้า, ที่ใกล้เท้า. บาทมฤติการ
ม. น. หมุกตะที่อยู่ใต้บาทมูลิ (ของพระเจ้าแผ่นดิน) คือข้าราชการ บาทยุทธิ
ม. น. เท้าทั้งคู่. บาทรัช, -รัช ส. น.
ละของเท้า. บาทฤทธิ ส. น. 'เครื่อง
พันเท้า' คือ ก่อ. บาทศำษา ส. น.
'กึ่งเท้า' คือ นิ้วเท้า. บาทหรรษ ส. น.
ความงามแห่งเท้า. บาทาธิก น. ไรต์
กำเรียบขึ้นจากอุ้งเท้า.

บาทาธิก [-ที่ก] ดูใน บาท.

บาทุกา ม. น. รองเท้า.

ปาน ๑ [ปาน:] ม. ส. น. น้ำสำหรับต้ม,
เครื่องต้มเช่น สุภาน=น้ำเหล้า, อัฐรูปาน

= เครื่องต้ม ๔ อย่าง. บานบาตร ส. น. ภาชนะน้ำ, ถ้วย. บานโภชนี ส. น. การดื่มการกิน. บานมงคล ส. น. ที่ ประชุม ตม, วงตม.

บาน ๒ [บาน] น. ใช้เรียกของเป็นแผ่นๆ บางอย่างเช่น บานประตู หน้าต่าง, กระจกรวง ฯลฯ ว่า ๑ บาน ๒ บาน. ก. และ ออก. คล้ออก. เข้มข้น เช่น ปากบาน = ปากแฉะออก ดอกไม้บาน = ดอกไม้มีกลิ่น ออก, ใจบาน = ใจเข้มขึ้น. ว. มาก. เข้ม เข้มบาน = เข้มมาก. บานขนิ น. ดอกไม้ชนิดหนึ่ง ดอกคล้ายบานชูจมาศ มีสีต่างๆ. บานทะไรศ น. ไรศรีสีต่าง ออก ที่ล้นริมเขี้ยวในทวารหนัก เป็นเหงือกออกขาว. บานบุรี น. ไม้ดอกชนิดหนึ่ง. บานแผนก น. บัญชีเรื่อง, สารบัญเรื่อง, คัมภีร์. บานพับ น. เหล็ก หรือ ทองเหลือง ที่ใช้ติดบานประตูหรือหน้าต่าง เป็นคัมเพื่อให้ออกเปิดได้. ชื่อเครื่องประดับอย่างหนึ่ง. บานไม่รู้โรย น. ไม้ดอกชนิดหนึ่ง ต้มต้วยๆ ดอกกลมๆ ไม้หลายๆ มีสีต่างๆ/บานเย็น น. ไม้ดอกชนิดหนึ่ง ต้มต้วยๆ ดอกคล้ายดอกกุหลาบแต่เล็ก มีสีต่างๆ บานเวลาขึ้น.

บาน ๓ [บาน] ข. ก. ได้. บาน [บ้าน] น. ที่อยู่, บริเวณที่เรือนตั้งอยู่, ถิ่นที่มีมนุษย์อยู่. บานนอก น. เขตแดนที่พ้นจากเมืองหลวงออกไป.

บานียะ ตุ ปานีย. บายี |ม. ป่าป่า; ส. ป่าป็น| น. คนมีบาป, คนมีความชั่ว.

บาย [บาย] |ม. ส. น. ความชั่ว, ความลำยาก. บายเคราะห์ ส. น. ดาวพระเคราะห์ที่ใหญ่คือ พระอาทิตย์, พระอังคาร, พระเสาร์, พระราหู เรียกว่า ดาวบายเคราะห์. แต่ในสันสกฤตว่า พระอังคาร พระเสาร์, พระราหู, พระเกตุ. ว.เคราะห์ร้าย,เคราะห์ไม่ดี. บายทฤษฎี ส. น. ผู้มีคารร้าย. บายมิตร ส. น. มิตรชั่ว. บายวาท ส. น. เสียงร้าย (เช่นเสียงนก).

บายก [— พก] ตุ ปากก. บาย [บาย] ข. น. ชั่ว. บายศรี น. ข้าวอันเป็นสิริ, ข้าวขวัญ.

บาย [บาย] น. เวลาในระหว่างเที่ยงถึงเย็น. ก. คล้อย, หัน, ก้าว เช่น บายบาท = ก้าวพระบาท.

บาย [บาย] ก. บ้าย, ทา, ไล่.

บายสุหรี [บายสุหรี] พ. น. สระน้ำ.

บานี่ [-ระมี] ว. ตังหี.

บานี่ [-ระมี] (ม. ส. ปานี่) น. คุณความดีที่ควรบำเพ็ญ มี ๑๐ อย่าง คือ ทาน, สีล, เนกขัมภ์ (การออกจากกาม คือบวช), บัญญา, วิริยะ, ขันติ, สัจ, อหิงสา, เมตตา อุเบกขา.

บำระห้า ว. มุทะลุ, ทะลึ่งตึงตัง.

บาเรียน [-เรียน] น. ผู้เล่าเรียน, ผู้รู้ธรรม, ผู้คงแก่เรียน, ปรียญ.

บาล [บานุ] ม. ส. ก. เกียง, รั้งยา, ปกครอง. บาลเมือง น. ผู้ครองเมือง.

บาลี ม. ส. น. พุทธวจนะ ที่รับคำเดิม, ภาษามคธ.

บ่าว [บ่าว] น. ทาส, คนใช้, ชายหนุ่ม เรียกชายผู้แต่งงานว่า เจ้าบ่าว และเรียกหญิงว่า เจ้าสาว.

บ่าวขุน [บ่าวขุน] น. ข้าราชการผู้ช่วยชายข้างหนึ่ง เช่น พระยาอินทซึ่งชำนาญ.

บาล [บาล] ส. (ม. ปาส) น. บ่วง ลูกระกา, ลูกเต๋า.

บาลี [บาลี] ส. ลูกระกา ใช้ว่า ลูกบาท.

บำหมู น. ชื่อโรคลมชนิดหนึ่ง เป็นไข้

แล้วมีอาการให้ชัก น้ําลายเป็นฟอง, มีอแก้กำ; ลมชนิดหนึ่งมักทอเบาเอื้องของเป็นวงขึ้นไป.

บาหี [-หี] น. ห้องท้ายเรือสำเภา.

บำหว่า [-หว่า] น. เครื่องประดับข้อมืออย่างหนึ่ง.

บำ ว. บุนลงไป, บุ่มลงไป.

บำเท็ง [-เท็ง] ตู บันเท็ง.

บำนาญ [-นาญ] น. รางวัล, เงินเลี้ยงชีพ.

บำบวง [-บวง] ก. บนมาน, เช่นสรวง, บุษ.

บำบัต [-บัต] ก. บัตเป่า, ขมไล่, จะจัด, บัด.

บำโบ, บำโบล, บำโบย [-โบ, -โบย, -โบย] พ. ก. ลูบไล้.

บำเพ็ญ [-เพ็ญ] ก. ทำให้เต็ม, ทำให้มีขึ้น.

บำราบ [-ราบ] ก. ทำให้ราบ, ทำให้กลับปราม.

บำราศ [-ราศ] ก. หายไป, จากไป, พรากไป, ปรากจาก.

บำรุ่ง [-รุ่ง] ก. ตลแต่่ง, ทำให้เจริญ, รั้งยา, ปรุ่ง.

บำรู น. ตลแต่่ง, บำรุ่ง, ประ เช่น บำรุง = ประงา.

บำเรอ ก. คอรับใช้, ปฏิบัติ, ทำให้ชอบใจ.

บำเรอเชอภักดี ก. 'เชอภักดี' เป็น

สร้อยคำของ 'บ้านึง' รวมความว่า
ตั้งใจไว้ใช้.

บ้านึง [บ้านึง] น. รวงวัล, ต้นหน้อย,
ค่าความชอบเป็นพิเศษ.

บ้านึง ก. หักออก, แยกออกด้วยมือ.

บ้านึงประมาหนา, บ้านึงประหม่นหนา
[บ้านึง, บ้านึงหม่น] ซ. น. คนบวช,
นักพรต.

บ้านึง [บ้านึง] (ม. ส. บ้านึง) น. ตั้ง, ที่นั่ง
ชนิดหนึ่งรูปสี่เหลี่ยมมีเท้า มีพระนั่งอิงข้าง,
ไม่มีเท้า.

บ้านึง [บ้านึง] ม. ส. น. ก้อน, ก้อนข้าว.
บ้านึงบาท ม. น. 'ก้อนข้าวที่ตก' คือ
ขอตกบาตร. บ้านึงบาทร ส. น.
ลักษณะที่ใส่ข้าว. บ้านึงบาท ส. น.
'ผู้มีเท้าหนา' คือ ข้าง.

บ้านึง [บ้านึง] น. โรคชนิดหนึ่ง มีอาการปวด
มวน และอจุระเป็นมูกเลือด. ก. หมุน,
หัน, พลิกเพลง, เชื้อนเมฆ. บ้านึงเกียจ
ก. เหยียดหยดด้วยความเจ็บจระ้าน.
บ้านึงจะกุด ก. บิดหางเสือคือท่าเกรไม่
ให้ตรงทาง/บ้านึง [บ้านึง] ก. พลิกเพลง,
ทำให้พลาดจากความเป็นจริง.

บ้านึง [บ้านึง] (ม. บ้านึง; ส. บ้านึง) น. พ่อ-
ใช้ว่า บ้านึง บ้านึง ก็ได้.

บ้านึง [บ้านึง] น. เครื่องมือสำหรับ
เจาะไม้ชนิดหนึ่ง ปลายแหลมเป็นเกลียว.

บ้านึง ค. บ้านึง.

บ้านึง ม. น. บ้านึง, พ่อ. บ้านึงมาต ม. น.
การฆ่าพ่อ.

บ้านึง [บ้านึง] ค. บ้านึง.

บ้านึง [บ้านึง] น. เป็นศัพท์ไทยประสม
ใช้ในคำประพันธ์ จากบ้านึง+องค์ (องค์บ้านึง)
หมายความว่า พ่อ นั่นเอง.

บ้านึง [บ้านึง] น. เป็นศัพท์ไทยประสม
ใช้ในคำประพันธ์ จากบ้านึง+อัส (บ้านึงเป็น
ใหญ่) หมายความว่า พ่อ นั่นเอง.

บ้านึง, บ้านึง [บ้านึง, บ้านึง] (ม. บ้านึง)
น. ลง, อา (พี่น้องผู้ชายข้างพ่อ).

บ้านึง ม. น. บ้าน, อา (ผู้หญิง).

บ้านึง [บ้านึง] ก. ไปในอากาศด้วยกำลังปีก.

บ้านึง [บ้านึง] ก. ลี (ลีที่คม หรือที่แฉ่, ที่ขอบ).

บ้านึง [บ้านึง] ค. บ้านึง.

บ้านึง ก. บ้านึง หรือ บ้านึงให้ละเอียดด้วยขวานมือ, ทำ
ให้แบน, ทำให้แตก.

บ้านึง ส. (ม. บ้านึง) น. การเบียดเบียด,

การบับคัน, ความรบกวน, ความเจ็บปวด.
ใช้เป็น ก. ถัด.

บับ [บับ] ก. นวด, คันด้วยมือ หรือด้วย
ไม้ขาคีม, กดให้แบน. บับคัน ก. เมียด
เมียด, ข่มเหง, ถ่าช้. บับน้ำตา ก.
ทำน้ำตาให้ไหลออก.

บับเยศ [-เขต] ตุ บับ.

บัก [บัก] น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งมีอยู่ในแถบ
แม่น้ำโขง ไม่มีเกล็ด ตัวโต.

บักบัน [บักบัน] ก. ต้อ, ออกหน, ไม้ที่ถอดย.

บึง [บึง] น. หนองน้ำที่ใหญ่ๆ.

บึง [บึง] น. สัตว์ชนิดหนึ่งคล้ายแมงมุม
สี่ตัวแต่ตัวโตกว่า อยู่รูตามป่า. ว. ขิง,
ตัว, ไม่ขี้มอแอ้ม (สำหรับหน้).

บุ ก. ตีให้ยางให้กลมกล่อมเข้ารูป เช่น บุขัน,
เอาของบางๆ ใ้เนอก เช่น บุผ้า.

บุก [บุก] น. ว่านชนิดหนึ่งคล้ายบอน แต่
ขึ้นบนยอด ช่างคัน มีหัวโต. ก. ลุย, ฟ้าไฟ.

บุกบัน ก. บากหนักเข้าไป. บุกรอ
น. ชื่อบุกชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้. บุกรุก
ก. ล้วงถิ่นเข้าไป, รุกเข้าไป.

บุกคิล [บุกคิล] 25๓๖ บุทคล. บุกคิล
นิติสมมุต น. สิ่งที่มีบุญคิด ตามแบบ
ว่าบุคคล.

บุกคิลิกิ [บุกคิลิกิ] มี. ว. จำเพาะคน.

บุกคิลิกิทาน มี. น. ทานที่ทวยภีให้
จำเพาะตัวคน. คู่กับ สังฆทาน คือ ทานที่ให้
แก่สงฆ์.

บุง [บุง] น. บึง.

บุง [บุง] น. สัตว์จำพวกหอนชนิดหนึ่ง
ตัวเป็นขนออกข้างต้น; เหล็กสำหรับบุกล้าง
กะโหลกมีรอยขาบายๆ; ผักชนิดหนึ่งเถา
เป็น ปล้อง ขึ้นตามน้ำ ใช้ชอต เป็น อาหาร
ของ ราชาศัพท เรียกว่า ผัก หอดชอต. บุง

วิวิม น. ผักซึ่งชนิดหนึ่ง ต้นเป็นขน
ใบเล็ก รสขม ใช้ทำยา.

บุญ, บุญญี [บุญ] มี. (ส. ปุณฺณ) น. คุณ
เครื่องทำละสันดาน, ความดี, กุศล, ความ

สุข. บุญนิธิ มี. น. ขุมทรัพย์คือบุญ.

บุญราศี น. กองบุญ. บุญฤทธิ

น. ความสำเร็จด้วยบุญ. บุญญิกิเขตต์

น. เสนอบาบุญ. บุญญานภาพ มี.

น. อำนาจแห่งบุญ. บุญญานินหาร

มี. น. ความปรารถนาอันแรงกล้าในความดี.

บุญที่ให้สำเร็จได้ตามความปรารถนา. บุญ

ญานิสังขาร มี. น. สภาพที่บุญตกแต่ง.

บุญญิกิ-, บุญญา [บุญญิกิ-, บุญญา-]
ดูใน บุญ.

บุณฑริก [บุณฑริก] ม. ส. น. บัวขาว;
เป็นชื่อสังขยา คือ มี๑ ตามหลัง๑๑๒ ตัว;
ชื่อตระกูลข้าง ในตระกูลข้างทั้งสิบ.

บุตร [บุตฺ] ส. (มี. ปุตฺต) น. ลูก, ลูกชาย.
บุตรกำม ส. น. ผู้ยากลใต้ลูก. บุตร
ชาติ ส. น. ผู้มีลูกแล้ว. บุตรทหาร
ส. น. ลูกและเมีย. บุตรภิรม ส.
น. หน้าของลูก. บุตรบุตร ส. น.
'ลูกของลูก' คือหลาน. บุตรวิทย์ ส.
น. การได้ลูก, การมีลูก. บุตราจารย์
ส. ว. (ชาย) ผู้มีลูกเป็นครู.

บุตรา— [บุตฺตรา] ตูใน บุตร
บุตรี [บุตฺตรี] ส. (มี. ปุตฺตี) น. ลูกหญิง.
บุตรีตระสม [บุตฺตรีตระสม] ๑๒. น.
นางเข้ม.

บุตฺชน [—ชน] มี. น. คนหนาด้วยกิลส. ผู้ที่ยัง
ไม่ได้สำเร็จหรือมรรคหรือผล; คนสามัญ.

บุตฺถล [บุตฺถล] ส. (มี. ปุตฺถล) น. คน,
ตัวคน; วิญญาณ; เอกชน.

บุณนาค [บุณนาค] มี. ส. น. ต้นไม้ชะนิด
หนึ่ง ดอกคล้ายสารภี แต่โตกว่า ใบคล้าย
ใบลำคอง 6/03/2566

บุบ [บุบบุ] ก. หุบเบาๆ, ตันเบาๆ. ว. บੂੰลง,
ชบลง. บุบสลาย ว. ขำรด, ร่วงราน.

บุปผ [บุบฺพะ] มี. (ส. ปุष्ป) น. ดอกไม้.
บุปผชาติ มี. น. ชาติดอกไม้, ดอกไม้.
บุปผวิภคิต มี. น. ดอกไม้ที่ทำให้แปลก,
ดอกไม้ที่ทำให้วิจิตรต่างๆ. บุปผารวม
มี. น. สวนดอกไม้.

บุพพ๑ [บุบฺพะ] มี. (ส. ปุร) ว. ก่อน, ที่แรก,
เบื้องต้น, ทิศตะวันออก. บุพพกรรม
น. กรรมที่ทำไว้แต่ปางก่อน. บุพพกาย
มี. น. กายก่อนหน้าแห่งสัตว์ หรือ กาย
เบื้องบนแห่งคน. บุพพการี มี. น.
ผู้ที่ทำอุปการะ มาก่อน คือ บิดามารดา.
บุพพกิจ มี. น. กิจที่ต้องกระทำก่อน.
บุพพช มี. น. 'ผู้เกิดก่อน' คือ พ่
(บุพพชา = พ่หญิง). บุพพชาติ มี.
น. ชาติก่อน. บุพพทักษิณ น. ทิศ
ตะวันออกเฉียงใต้. บุพพนิมิตต์ มี.
น. ลางที่บอกเหตุขึ้นก่อน. บุพพนิวาส
มี. น. 'สถานที่เคยอยู่' คือ ชาติก่อน.
บุพพบท มี. น. คำในโวหารกรณ์พวก
หนึ่งอยู่หน้านาม เช่น ใน, สู้ ฯลฯ มักใช้ว่า
บุรพบท. บุพพบุรุษ ตู. บุรพบุรุษ. ใน
บรรพ๒. บุพพปาระโยค น. ความ
พยายามเบื้องต้นในการที่จะทำ. บุพพ
เปตพลี มี. น. บุญที่อุทิศให้แก่ญาติ

ผู้ตายไปก่อน. **บุพพพัศฺศุกฺคินิ** ม. น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๑๑. **บุพพภาค** ม. น. ส่วนเบื้องต้น. **บุพพพัณชาติ** ม. น. พืชที่ระพังก่อน ใต้แก่ข้าวทุกชนิด. **บุพพพัณหสฺมัย** ม. น. เวลาเบื้องต้นแห่งวัน, เวลาเช้า. **บุพพอาจารย์** น. อาจารย์ในเบื้องต้น คือ บิณฑบาต. **บุพพาสา** ม. (ส. ปุรวาสา) น. ทิศตะวันออก. **บุพพาสาณ** (ม. ปุพพาสาพฺห; ส. ปุรวาสาน) น. เดือน แรก ก่อน. **บุพเพนิวาสา** **นุสฺสตีฏยาน** ม. (ส. ปุรวนิวาसानุสฺสวุตฺติชฺฌาน) น. ความรู้เป็นเครื่องระลึกได้ถึงขั้นที่อาศัยอยู่ในก่อน. คือ ยังรู้อดีตภาพ โดย เป็น แต่สภาวะ อย่าง หนึ่ง ๆ คุงลับเข้า ได้ ชื่อว่า ขั้น, เมื่อ ไม่มีความรู้ เช่น นั้น ย่อม เห็นอดีตภาพ เป็น สิ่ง เป็น อัน, เป็นผู้ เป็นคน, แล้ว ก็ หลงรักหลง ชัง, ญาณนี้ ย่อม นำความหลงในขั้นอัน เป็น เหตุ รัดหรือข้องเสีย, เป็น บัญญาเบื้องต้นแห่งพระคุณทั้งสามของ พระพุทธเจ้า. **บุพเพสันนิวาส** ม. น. การอยู่ร่วมกันในชาติก่อน.

บุพพ ๒ [บุพพะ]๒๕๖. (ส. ปุ่) น. น้ำหนอง, น้ำเหลือง (ไทยเราใช้ว่า **บุพโพ**).

บุพพวิเทห์ [บุพพะวิทฺ] ม. น. ชื่อทวีป

ใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ ในคัมภีร์ไตรภูมิ ทวีปแห่ง
ชนชาววิเทหทางตะวันออก.

บุพพิน — [บุพฺพิน] ตูใน **บุพพ ๑**.

บุพพวา — [บุพฺ—] ตูใน **บุพพ ๑**.

บุพเพ — [บุพฺ—] ตูใน **บุพพ ๑**.

บุพโพ [บุพ—] ตูใน **บุพพ ๒**.

บุ่ม [บุ่ม] ว. ลี้ลวงไป, หลงไป.

บุ่มบ่าม [บุ่มบ่าม] ว. พดุมพล่าม, ชุ่มช่าม

บู้ [บู้] ก. ขึ้นริมฝั่งปากออก. **บู้ปาก**

ก. ทำปากยื่นบอกใบ้ให้คนอื่นรู้.

บุรี ๑ [—ระ] ม. (ส. ปุรสฺ) ว. ข้างหน้า, ก่อน.

บุรี ๒ [—ระ] ม. ส. น. บ້อม, หอ, วัง, เมือง. **บุรชน** ส. น. ชาวเมือง, พลเมือง. **บุรเทวดา** ส. น. เทวดาประจำบุระ. **บุรณาริ** ส. น. 'หญิงเมือง' คือ หญิงงามเมือง. **บุรโลก** ส. น. ตูบุรชน.

บุรณะ [—ระ] ส. (ม. ปุณฺณ) ก. ทำให้เต็ม, ปฏิสังขรณ์, ซ่อมแซม.

บุรพ [บุพ หรือ บุระ] ตู **บุพพ ๑** ใช้ประกอบกับคำอื่น และแปลอย่างเดียวกับบุพพ.

บุรตติมิทิส [—รตฺติมิทิตฺ] น. ทิศตั้งอยู่ข้างหน้า, ทิศตะวันออก.

บุราณ [-รานฺ] ม. ส. ว. เก่า ก่อน.

บุราณกฤตยิกา ม. น. หญิงเป็นเพื่อน
สองในก่อน = เมียเก่า.

บุรินทท [-รินฺทฺ] ม. น. ชื่อพระอินทร์.

บุรินทร์ [-รินฺ] ส. น. เจ้าเมือง.

บุริมทิศ [-มะทฺ] น. 'ทิศมีในข้างหน้า'
คือ ทิศตะวันออก.

บุรี ม. ส. น. เมือง, จังหวัด.

บุรุษ [-รฺ] ส. (ม. บุริส) น. ผู้ชาย, ตัวผู้.

บุรุษกาม ส. น. ความใคร่ในคน.

บุรุษการ ส. น. การทำของคน (ตรง
กันข้ามกับ การ บันดาลแห่งเทวดา), ความ
กล้าหาญ บุรุษชน ส. น. มหากษัตริย์, ทวย

ราษฎร, หม่อมคน. บุรุษธรรม ส. น.
คติสำหรับตัว. บุรุษบดี ส. น. 'เจ้า
แห่งหมู่ชน' คือ พระราม. บุรุษมฤติ

ส. น. เมืองตัวผู้. บุรุษวร ส. น. ผู้
ประเสริฐในหมู่คน. บุรุษสารทูล ส. น.
'คนคลังเสียง' สบิงมิ่งชาย. บุรุษสังคีการ
ส. น. พิธีอันกระทำให้แก่คน (ตาย).

บุษกิริ [-บุสฺกอนฺ] ส. (ม. ไปกฺขร) น.
ดอกบัวสีน้ำเงินหรือ/มีจุด ฟ้ำ, น้ำ; จมูกข้าง;
ลูกศร; หน้ากลอง.

บุษบ [-บุสฺบะ] (ส. บุษฺปะ; ม. ปุสฺปะ) น.

ดอกไม้. ในคำประพันธ์ใช้ว่าบุษบง, บุษบัน,

บุษบา สมี. บุษบกาลิ ส. น. 'สมัช
ดอกไม้' คือ ดอกไม้ไม่ผล. บุษบเกิดน

ส. น. 'ผู้มีดอกไม้เป็นเครื่องหมาย' คือ
พระกามเทพ. บุษบทาม ส. น. พวง

ดอกไม้. บุษบธนู ส. น. 'ผู้มีธนู
ดอกไม้' คือ พระกามเทพ. บุษบธวัช

ส. น. ตุ บุษบเกศน์, บุษบบูรี ส.
น. เมือง ป่าฏลบุตร. บุษบพลี ส.

น. การบูชา ด้วย ดอกไม้. บุษบพาด
ส. น. ตุ บุษบธนู. บุษบภาชนะ ส.

น. กระเช้าดอกไม้. บุษบนาถา ส.
น. ตุ บุษบทาม. บุษบรติ ส. น.

'รดดอกไม้' คือ รดสำหรับ นั่ง เต็ม ขน ภาย
ทาความสำราญ. บุษบรส ส. น. 'ผู้มี

หวนที่อยู่ใน เกสร ดอกไม้. บุษบภูติ น.
ส. น. บุษราคัม; หีบหิม; บงศ์ อากาศ).

พลอยสีเหลือง. บุษบวรุษย์พวกหนึ่ง มี
'ฝนดอกไม้' (เช่น ที่ ตกพรู เมื่อกษ ๗ บาง

กระทำการอันใหญ่หลวง). บุษบเกษมุตริ
ส. น. ตุ บุษบทาม. บุษบสนาน ส. น.

น. ตุ บุษบสนาน ใน บุษบ บุษบสมัย
ส. น. ตุ บุษบกาล. บุษบหาส ส.

น. 'สถานเป็นที่นั่งด้วยดอกไม้' คือ

สวนดอกไม้ บุษบากร ส. ว. อัน
 เต็มด้วยดอกไม้. บุษบาคม ส. น.
 ดอกดอกไม้. บุษบาบัณ ส. น. ตลาด
 ดอกไม้. บุษบาภิเษก ส. น. ตุ
 มุขยสถาน ในบุษย. บุษบายุธิ ส.
 น. 'ผู้มีอาวูเป็นดอกไม้' คือ พระกามเทพ.
 บุษบาราม ส. (มี. ปุ่บาราม) น.
 สวนดอกไม้.

บุษบา- [บุสุบา] ตุในบุษย.

บุษยามินตรา [บุสุยามินตรา] จ. น.
 พุทธรักษา.

บุษป [บุสุปะ] ตุบุษย.

บุษย [บุสุยะ] ส. น. สิ่งทีบุ้งเลี้ยง,
 อาหาร; ชื่อดาวนักษัตรฤกษ์ดวงที่๑ (หรือ
 ที่๔, เรียกว่า ลีขย และ ดิษยก็ได้). ไทษ
 เราให้เรียกพลอยสีขาว; บัว. บุษยมาสี
 อัน, น. เดือนนี้. บุษยรติ ส. น. หมู
 ญา, บุษยมีรูปเหมือนรถ; รถนั่งเล่นเพื่อ
 ารามสำราญ. บุษยสินาน ส. น.
 พิธีพิเศษกระทำเมื่อพระจันทร์กำลังผ่านหมู่
 ดาวบุษย, บุษยภิเษก ถิ่นว่า.

บุษยภิเษก^{๐๖} [บุสุยพิเสก] ตุบุษยสถาน
 ในบุษย.

บุษยรัตม์ [บุสุยรัตม์] ตุบุษยรัตม์ ในบุษย.

บุหงัน [—หฺงัน] จ. น. ดอกไม้. ว. แข็งแรง.

บุหงา [—หฺงา] จ. น. ดอกไม้; ดอกไม้ที่ปรุง
 ด้วยเครื่องหอมต่างๆ แล้วห่อด้วยผ้าโปร่ง.

บุหงาปะหงัน จ. น. ดอกพุทธรักษา.

บุหงามลาขอ จ. น. ดอกมะลิลา.

บุหรง [—หฺรง] จ. น. นก. นกขง.

บุหรี [บุหฺรี] น. ถาววนสำหรับสูบ.

บุหรีน [—หฺรีน] จ. น. ดวงเดือน, พระจันทร์.

บุ๋ น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งรูปคล้ายปลาช่อน แต่
 ตัวเล็กเกล็ดละเอียด.

บุ๋ ว. บุษเข้าไป, บุษไป. บุป ว. บุษ
 บิน. บุษ.

บุชไนบ [—ชะเนิบ] มี. ว. ควบคุมษา.

บุชา มี. ส. น. เช่นสรวง, ไปด้วยความนับถือ.

บุชชาบัญญัติ น. การบูชาของพราหมณ์
 อย่างหนึ่ง.

บุชิตี [—ชิตี] มี. ว. (อัน) บูชาแล้ว, ไทษ
 ใจว่าบูชาได้.

บุตุ [บุตุ] (มี. ปุตุ) ว. เล็บ, รสเล็ซ (ใช้
 สำหรับอาหาร; บุษ. นิ้ว (ใช้สำหรับหน้า).

บุรู [บุรู] ตุ บุรู ๑-๒.

บุรพ [บุรู หรือบุรพะ] ตุบุรพ ใช้ประกอบ
 คำอื่น และแปลได้ดั่งข้งเดียวกับ บุรพ.

บุรพา [—รพา] ส. น. หิศข้างหน้า คือ

ทิศตะวันออก.

เป็ ว. เป็ชว, เป็ด, ไม่ตรง.

เป็ง [เป็ง] ก. ตะเบงออก, อัดลมให้ตัน
ออก, อัดลมให้ตัวพองขึ้น.

เป็ญกาไน [เป็ญกะ—] น. ซ่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ผลมีรสฝาดใช้ทำยา.

เป็ญกาย [เป็ญกะกาย] น. ซ่อมมีขหมาน
(บางแห่งเรียกนางนันทา).

เป็ญจ [เป็ญชะ] (ม. ปญจ) ว. ห้า, เป็ญจ
กัลยาณี น. หญิงมีลักษณะงามห้าแห่ง
คือ สมงาม, มั่นงาม (คือ แข็งอกและข้อมือ
ปากแดงงาม), พ้นงาม, ผิวงาม, วัชงาม
(คือ ดวงมุกดาพย์). เป็ญจกามคุณ

น. เครื่องผูกอันบุคคลพึงใคร่ทำ คือ รูป
เสียง, กลิ่น, รส และของที่ถูกต้องด้วยชาย.

เป็ญจกุต (ส. ปญจโกต) น. เครื่อง
ขนาบห่ออย่าง คือ ขิง, ด้ปลี, ข้าวสุก, สะค้าน,
เจตมูลเพลิง. เป็ญจขันธิ น. 'กองห้า'
คือ รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, วิญญาณ.

เป็ญจครุภา น. ห้อง, ห้าห้อง; ชื่อ
พระเต้าสำหรับใส่ น้ำสรง พระเจ้าแผ่นดิน

ในการพระราชพิธีต่างๆ มีแผ่นทองลงยันตร์
แขไว้ห้าแผ่น. เป็ญจคุปตี น. 'ผู้มี

อวัยวะทั้งห้าอันเต็มแล้ว' คือ เต้า (มีเท้า

ทั้ง๕ และหัวอยู่ในกระดอง). เป็ญจชน

น. ชนห้าเหล่า (คือ เทวดา, มนุษย์, คนธรรพ์
กับ นางอัปสร, นาค, นิตถุ คือ วิญญาณ

ของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว). เป็ญจ
ตปะ น. ไฟทั้งห้า (ที่พวกบัณฑิตผู้พรต

ทรมานตน คือ ทองไฟสุทิต และดวงตะวัน
ซึ่งอยู่เบื้องบน). เป็ญจบรรพต น. 'เขา

ห้ายอด' คือ เขาทิมลย์. เป็ญจพรวิณ
ว. ห้าสี, ห้าขณะ, หลายอย่าง, เรียกต้นไม้

ต่างๆ ที่ปลูกไว้ในที่แห่งเดียวกัน. เป็ญจ
พล น. กำลังทั้งห้า (คือ ครุฑ, วาหุ, สติ,

สมาธิ, มัญญา). เป็ญจพาณ น. 'ผู้มี
สุกครห้าเล่ม' คือ พระกามเทพ. เป็ญจ

เพส (ม. ปญจเพส) ว. ขี่สิบห้า (เช่น ชาติ
ถึงเป็ญจเพส). เป็ญจภูษ น. 'ผู้มี

ห้าขน' คือ พระวิฆเณศ. เป็ญจภูต น.
ธาตุทั้งห้า (คือ ดิน, น้ำ, ลม, ไฟ, อากาศ).

เป็ญจมาสี น. ซ่อต้นไม้พวกหนึ่ง มี
หลายชนิด ดอกมักไม่หอมใบคายๆ บาง

ชนิดก็โต บางชนิดก็เล็ก. เป็ญจโมตร
น. เป็ชวแห่ง สัตว์ตัวผู้ (คือ โด, แกะ,

แพะ, กระบือ, ลา). เป็ญจยุติ น. รอม
ห้าปี. เป็ญจรงค์ี ว. ห้าสี. เป็ญจ

ไลหะ น. ธาตุทั้งห้าประสมกัน (คือ

ทองแดง, ทองเหลือง, ต้มบุ๋ก, ตะกั่ว, เหล็ก).

เบ็ญจโลหกะ น. แร่ทั้งห้า (คือ ทองคำ, เงิน, ทองแดง, ต้มบุ๋ก, ตะกั่ว).

เบ็ญจวรรค น. วรรคทั้ง ๕ ได้แก่

พยัญชนะตั้งแต่ ก ถึง ม, พวกห้า. เบ็ญจ

วรรณ ว. ห้าสี. 'ห้าชนิด' ไทยใช้เรียก

นักษัตรหนึ่ง. เบ็ญจวิคิตี น. ภิกษุ

จำพวกหนึ่งมี ๕ รูป ผู้ตีพิมพ์พระธรรมเทศนา

ที่แรก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ. พระ

ภททิยะ, พระวปัสสะ, พระมหานาม, พระ

อัสสชิ. เบ็ญจศีล น. ศีลห้า. เบ็ญ

จางคี น. อวัยวะทั้งห้า (คือ หัว ๑ มือ ๒

เท้า ๒); ส่วนทั้งห้า (คือ ราก, เปลือก, ใบ,

ดอก, ผล). เบ็ญจางคประดิษฐ์ น.

การกราบไหว้ด้วยตัวอวัยวะห้าอย่างลงกับ

พื้น คือ กราบเอาเข้าทั้งสองมือทั้งสอง และ

ศีรษะจดลงกับพื้น. เบ็ญจามฤติ น.

ของทิพย์ห้าอย่าง (คือ นมสด, นมข้น, น้ำ

มันเนช, น้ำผึ้ง, น้ำตาล).

เบ็ญจก [เบ็ญจก] (ม. ส. ปชญก) น.
หมวดห้า.

เบ็ญจม [เบ็ญจมะ] ๖๖ (ม. ส. ปชญม) ว.
ครบห้า. ที่ห้า.

เบ็ญจา [เบ็ญ-] น. ที่นั่งสำหรับรดน้ำใน

กรรมมงคลต่างๆ มีเพดานคาถาผ้าขาว.

เบ็ญจา— [เบ็ญ-] ตุ ใน เบ็ญจ.

เบ็ญญา [เบ็ญชา] น. บัญญา.

เบ็ต [เบ็ต] น. เครื่องมือตกละเอียดหนึ่ง

รูปเป็นขอสำหรับเกี่ยวเหยื่อให้ปลากิน เพื่อ
ให้ปลากินปลา.

เบ็ตเตีลิต [เบ็ตตะหุลิต] ว. เล็ก ๆ น้อย ๆ,

ต่างๆ กันไม่ใช่อย่างเดียวกัน.

เบ็ตเสีรีจ [เบ็ตเสีจ] ว. รวมตัวกัน, หมด

ตัวกัน, สันตัวกัน.

เบน [เบน] ก. เอน, เอียง, เบี่ยง.

เบ็อ ว. เหวอะ, หวะเข้าไปมาก.

เบ็อเรือ ว. โต,ใหญ่.

เบ็อะ ว. เหวอะ, หวะ; ขี้มเข่อ; ก้างขาว,
ใหญ่, โต.

เบ็ะ ว. เหวะ, เบ็.

เปา น. เขี้ยว, ก. ถ่าขบัสสาวะ. ว. ไม้หนัก,

อ่อนเบา, ไม้หนักแน่น เช่น ใจเบา=ใจไม่

หนักแน่น. เปาคิวาม ว. ไม้จำข้อความ

ให้ถ่วง, ไม้หนักพิเศษระทีใน ข้อความ.

เปาใจ ว. ไม้หนักใจ. เปาบาง ว.

น้อย, ไม้เบา. เปามือ ว. ไม้หนักมือ,

ไม้ใคร่ต้องการ, ทำการน้อย.

เป้า น. ดินชั้นเป็นรูปคล้ายถ้วยสำหรับหลอม

ทอง, เงิน เป็นต้น. **เข้าขลุบ** [—ขลุบ]

น. เข้าที่ปิดปากมิด.

เบาราด ค. มรดก.

เปาะ น. เครื่องรองนั่งขัดด้วยสิ่งของมีขนหรือ
ของนุ่ม; ตำแหน่ง. ว. ดันหรือผลักเบาๆ.

เปาะไต้ น. หลานหย่าง, เล้าจ้อม.

เป๊ก ก. เป็ด. ผอ. ทำให้อ้วน. เป็ดขอร,
นำออกจ่าย. **เป๊กฟุด** ก. นำหูชุน

เผ้า. **เป๊กบาน** ก. แซ่ม้า. ไม่คว่ำ

สลด. **เป๊กพระเนตร** ก. 'เปิดตา'

เป็น คำ ใช้ทำพิธี เขียน พระภ. ตร. พระพุทธ
รูป. **เป๊กพะยาน** ก. นำพระยานออก

ให้ถาร. **เป๊กเรือ** ก. นำเรือให้มะฮ้อ

(เอาไฟปลูมลงเรือไกลมาให้เรือแล้ว มะฮ้อ
ไกลนั้นให้มะฮ้อออกหรือวางออก). **เป๊ก**

ต่อง น. เรียกหม้อลือคั้นทางว่าหม้อลือ

เป๊กล่อง.

เป็ง ก. ตู. แทนหน้าต.

เบียร์ (อ. Beer) น. น้ำเมาอย่างหนึ่ง เป็น
ชนิดมรัย.

เบย น. หอยจำพวกหนึ่ง หัวมันๆ ห้องเป็น
ร่องๆ เปลือกแข็งและหนาใช้ห่อจ่าย สิ่งของ
แทนเงินตรา จึงเรียกคำว่า เบย เป็นเงินติด

มาจนทุกวันนี้. **เบยทำขวัญ** [—ขวัญ] น.

เงินที่ฝ่ายหนึ่ง ต้องเสียให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง
เป็นค่าเสียหาย. **เบยบ้านาญ** น. เงิน

ที่ให้แก่อุ้ พุพผลภาพ ซึ่ง มีความ ชอบ หรือ
เคย ได้รับ ราชการ มานาน เป็น เงิน ให้

จนตลอดชีวิต. **เบยโบย** น. การพะนัน
อย่างหนึ่งขัดเบยเข้ากระบอท แล้วให้ลูกมือ

แทง. **เบยปรับ** [—ปรับ] น. เงิน
ที่ศาล เรียกจาก ผู้แพ้คดี. **เบยเตียง** น.

เงินค่ากิน. เงินค่าอาหารที่ให้เฉพาะคราว.
เบยหรีด [—หรีด] น. เงินที่ให้ประจำปี.

เบยยก ก. เบ่ง. ยื่น. **เบยยกบาย**, **เบยยก**
เว้ง ก. เลี้ยม มาท่ง ละ เลี้ยละน้อย.

เบยง ก. เลี้ยง. เบน. ก่อ. **เบยงบาย** ก.
หลักเลี้ยง.

เบยด ก. เล็บตาเข้าไป. จิตเข้าไป. ว. จิต. ติด.

เบยดกรอ [—กรอ] ว. เหนียวแน่น. ตระหนี่
ถี่ถ้วน. มักได้. ใช้สอยอย่างฝืดเคือง.

เบยดบัง ก. ยักออก. ปิดบังเอาไว้.

เบยดเบยพ ก. ย่อ. นุ่มคั้น. ทำให้ผู้อื่น
ได้รับความเดือดร้อน.

เบยว น. ชื่อปลารชนิดหนึ่ง ค่อนข้างมีลำเนื้อ
อ่อนแต่หัวอม. ก. ไม่กลม, บิด. ไม่ตรง.

เป็ยพ (ม. ปีพ; ส. ปีช) ก. บีบคั้น, ช้ำช้ำ, ทำให้เดือดร้อน.

เป็ย ก. วางขาเพียให้เมาหรือให้ตาย เช่น ถิน เป็นเป็ย คือ ถูกล้มด้วยของเมา มีก้นขา เป็นคั้น ทำให้เมาถินจนท้องกางก็ไม่มีม, ตายเป็น เป็ย ก็คือตาย เกลื่อนกลาดไป เหมือนถุกขาเป็ย.

เป็ย ก. วางขาเพียให้เมาหรือให้ตาย, หมายั, ระอา, ไม่ชอบ. ว. เมา.

เป็ย น. สัตว์ป่าชนิดหนึ่ง เล่ากันว่ารูปคล้ายคน ไม่มีสะบ้าหัวเข่า.

เป็ย น. ข้าง, ด้าน, ฝ่าย, ส่วน, แลบ. เป็ยว่า สัน, ถ้าวว่า, ส่วนว่า.

เป็ย ก. บิด, หั้น, ผั้น, เหยไป.

เป็ย ก. แผล, คุล่อก. เป็ยมือ ก. หมาย มือเหยียดนิ้วทั้ง ๕ ออก.

เป็ย ว. เประ, ไปล้, แปล้, เจไปข้าง หลัง เช่นเขาเป็ย = เขาเปปล้.

เป็ย ก. เาของบรรทุกบนบ่า.

เป็ย ก. ทำให้เป็นส่วนๆ, บินส่วน, แยกออก เป็นส่วนๆ. เป็ยภาค ก. แยกส่วน, เช่น นารเขมย์เป็ยออก หมายความว่าแยก ส่วนร่างกาย เช่น ตอน เส้น ผม ลง มา เกิด ในมณฑล.

แบงก็ อ. น. ที่ทำการให้กู้ และรับฝากเงิน ซึ่งเราเรียกว่าธนาคาร. แบงก็ในค อ. น. ไบกระดาษาไว้แทนเงินตราคือ ธนบัตร.

แบน ว. เป็นแผ่น, ราบ.

แบบ น. ละมับ, แฝน, ตัวอย่าง, คำรา. ว. บอบ, มีอาการเพียบ. แบบบาง ว. อ่อนแอ, ไม่แข็งแรง. แบบฝน น. คำร้บ, คำรา ขนบธรรมเนียมที่นิยม ใช้กันมา.

แบวิก [แบรค] ดู แปรก.

แบหฤา [-หฺลฺ] (ช. ก. ตาย) ว. อาการนอนหงายเหมือนถึวิชาคนที่ตาย.

แบะ ก. แยกออก, แตกออก, เปิดช่อง. ว. นาน, แขน.

ไบ อ. น. สี่เหลี่ยมที่ปั้นข้อค้ำขอกไม้.

ไบ ว. เป็นช่องลงไป, ไหว้เข้าไป.

ไบ ดู ไบ้.

ไบก ก. พัดวี, แบง่วงไปมา, ถวัค, พา, ฉาม.

ไบกจร [-ชะระ] ม. (ส. ปุชฺกร) น. บัว, ไบบัว, ไทใช้ว่า ไบจร [ไบชะระ] ที่มี. ไบกจรพฤษ [-ชะระพัต] (ม. ปุชฺกรวสุ) น. ฝนตุน้ำตกลงในไบบัว. ฝนชนิดนี้กล่าวไว้ว่า ใครอยากจะให้เป็ยช ก็ เป็ช ถ้าไม่ อยาก ให้ เป็ช ก็ไม่ เป็ช

เหมือนน้ำตกลงในใบบัว.

ใบกษรณี [—กษรณี] น. (ส. ปุษฺกษรณี)

น. สระน้ำ, สระบัว.

ใบดก [—ดก] ดู ใบดก.

ใบด อ. (ม. ส. โปด) น. เรือ, แต่ไทยเราใช้เรือที่ต่ออย่างชนิดเรือฝรั่ง หัวท้ายเสมี่ยมอย่างเดียวกัน ว่าเรือใบด.

ใบย ก. ตี, เฆี่ยน.

ใบราณ น. (ส. เปราณ) ว. มีมาก่อน, เป็นของเก่า. **ใบราณคดี** [—นะคะคี] น. เรื่องโบราณ, เรื่องเก่าแก่.

ใบษร [ใบษฺระ] ดู ใบกษร.

ใบสถ (ม. อฺโปสถ) น. โรงที่พระสงฆ์ประชุมกันทำสังฆกรรมต่าง ๆ มีอุโบสถกรรมเป็นต้น.

ใบ น. ส่วนของต้นไม้ที่ติดกับกิ่ง มีรูปแบบ ๆ สำหรับรับลมอากาศ. ฝนน้ำเป็นต้นที่ซึ่งอยู่บนเสากลางโถง สำหรับรับลมให้เรือแล่น, เป็นคำสำหรับใช้เรียกภาษาเครื่องใช้ และผลไม้ต่าง ๆ ว่า ๑ ใบ ๒ ใบ, สำหรับเรียกของที่แบน เป็น แผ่น ๆ เช่น ใบหนังสือ.

ใบจักร, ใบพัด, ใบหุ ฯลฯ **ใบฎีกา**

น. หนังสืออาราธนาพระสงฆ์ไปน การทำบุญต่าง ๆ. ตำแหน่งพระฐานานุกรมรองสมุห์ลงมา.

ใบตอง น. ใบกล้วย. **ใบบอถ** น. หนังสือแจ้งข้อราชการมาจากจังหวัดถึง มณฑล หรือ จาก มณฑล ถึง เจ้ากระทรวง.

ใบบุญ น. ร่มบุญ, ส่วนบุญที่ปกมืออยู่. **ใบเบิก** น. หนังสือเบิกเงินหรือสิ่งของ. **ใบปก** น. กระดาษหรือผ้าหรือหนังที่หุ้มภายนอกหน้าปกสมุดไม่ให้ขาดหรือเปื้อนเสียเร็ว.

ใบระกา น. ชื่อเครื่องบนแห่งปราสาทเป็นต้นที่อยู่ใต้ซุ้มฟ้าลงมาเป็นคืบ ๆ ติดอยู่กับตัวมาค **ใบสั่งจ่าย** น. หนังสือคำสั่งให้จ่ายเงินหรือสิ่งของ.

ใบสุทธี น. หนังสือแสดงความบริสุทธิ์ของบุคคล.

ใบเสร็จ น. หนังสือที่ลงชื่อรับเงินหรือสิ่งของเสร็จแล้ว.

ใบหน้า [—หน้า] น. หน้าหน้า, ดวงหน้า.

ใบ ก. แนะนำให้ตัวขอมาข, บอกเล่าให้. ว. พุดไม่ได้, พุดไม่ออก.

ใบ ๆ ว. อักษรที่คีย์ขลุ่ยของทำปากขลุ่ยของไม่มา.

ป

ป ๑. พยัญชนะตัวที่ ยี่สิบเจ็ด ของพยัญชนะไทย เป็นพวกอักษรกลางเป็นตัวที่สองของวรรค ที่ทำ อ่าหน้าว่า ปอ, ภาษาบาลีและสันสกฤต อ่าหน้าว่า ปะ; เป็นพยัญชนะใช้ทั่วไปในภาษา ไทย ภาษาบาลี และ สันสกฤต, ใช้เป็น ตัวสะกดในมาตรากับ, แต่โดยมากมักเป็น คำมาจาก บาลี และ สันสกฤต เป็น พวก โยฆฐะมีเสียงเกิดแต่ริมฝีปาก; ตัว ป บาลี และสันสกฤตมักจะแผลงมาเป็นตัว บ ใน ภาษาไทย เช่น ปท, ปีดา, เป็น บท, ปีดา ฯลฯ.

ป ๒. มี. (ส. ปฺร) เป็นอุปสรรคในภาษามคธ ใช้หน้าหน้าศัพท์อื่น แปลว่า ท่อ, ข้างหน้า ก่อน, ออก, เช่น ปการ, ปกติ ฯลฯ.

ปก น. แผ่นกระดาษที่อยู่หน้าและหลังสมุด, แผ่นผ้าที่ปิดปากกระเป๋าเสื้อ, ใบปกอีเรือก. ก. ปิต, คลุม, ครอบ, ปกเกล้าปีก กระหม่อม (—เกล้า—หม่อม); ก. ครอบเกล้า, ครอบกระหม่อม (ใช้พูดกับ เจ้านาย) ๐๖/๐๗/๒๕๖๓ ปกครอง [ครอง] ก. คุ้มครอง, รักษา, ดูแล, ควบคุม, ปกคลุม [คลุม] ก. ครอบอยู่ข้างบน, ปิดอยู่ข้างบน,

ปิดบังไว้. ปกป้อง ก. ป้องกัน, รักษา, คุ้มครอง. ปกบักรักษา ดู ปกป้อง. ปกปิด ก. ปิดไว้, คุ้มบังไว้.

ปกิติ [ปะกะติ] มี. (ส. ประกฤติ) น. ความคงที่, ความไม่ไปดลามาเคย, ความไม่แปรลไปจากเดิม

ปภิรณี [ปะกอน] มี. (ส. ปฺรกรณ) น. คัมภีร์, ตำรา, หนังสือ.

ปกิณณกะ [ปะกนิณะกะ] มี. (ส. ปฺรกีรณ) ว. เรืองราช, เม็ดเตล็ด, กระจาอ, ระคนกัน, กระจกัน. มักใช้ ประกอบหน้าศัพท์อื่น.

ปกิต [ปะกิด] (มี. ปกิตฺต; ส. ปฺรกีรฺต) ก. แข็งความ, ประกาศ, แสดง.

ปกิณ [ปะโกด] มี. น. ชื่อสังขยาจำนวนสูง = ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ๐๐๐.๐๐๐.

ปกุณ [ปะกุน] มี. (ส. ปฺรคฺณ) ว. คล่องแคล่ว, ชำนาญ.

ปิง ดู ปัง.

ปชา, ปชากร [ปะ—, —กอน] มี. น. ดู ประชา, ประชากร

ประชาบดี [ปะชฺา—บอดี] ดู ประชาบดี ใน ประชา.

ปชฺนหะ [ปะชฺนหะ] ม. น. เมฆ.
 ปชฺน [ปะชฺน] ม. ส. น. หลังกา,
 เพดาน, ชั้น.
 ปฏิการ [ปะติการ] ม. (ส. ปุติการ)
 น. การตอบแทน. การสนองคุณผู้อื่น;
 การช่อมแซม.
 ปฏิภูต [ปะติภูต] ม. ว. นำเกล็ด, ฟิงเกล็ด.
 ปฏิภิม [ปะติภิม] ม. น. ผู้ต้อนรับ, ผู้
 รับแขก.
 ปฏิภกहित [ปะติภกฺหิต] ม. ว. อันรับ
 เอาแล้ว (ใช้ว่ารับเอาก็มี).
 ปฏิภคาก [ปะติภค] ม. น. ผู้รับทาน.
 ปฏิภะ [ปะติภะ] ม. (ส. ปุติภ) น. ความ
 คับแค้น. ความกระทบกระทั่ง. ความข้ง
 เคียด (โทษ) ตรงกันข้ามจากอุเบกขา.
 ปฏิภญา [ปะติภญา] ม. (ส. ปุติภญา)
 น. การให้คำมั่นสัญญา (คำนี้เขียนเลขกัน
 ไปเป็น ปฏิภณ ก็มี).
 ปฏิภณ [ปะติภณ] ส. ปฏิภญา.
 ปฏิภิน [ปะติภิน] ม. ว. ละเฉพาะวัน,
 สำหรับวัน, ทุกวัน. โทษใช้ว่า นบยสำหรับ
 ๓ วัน เดือน ๖/๓๖๖
 ปฏิภิต [ปะติภิต] ม. (ส. ปุติภิต) ว.
 ทวนทาง. สวนทาง.

ปฏิปัตติ, ปฏิปัตติ [ปะติปัตติ—] ม. (ส.
 ปุติปัตติ) ก. ได้ไป. ดำเนินไป. ประพฤติ;
 ดำรง. เล็งขง.
 ปฏิปทา [ปะติปทา—] ม. (ส. ปุติปทา)
 น. ความได้ไป. การดำเนินไป. ความ
 ประพฤติ.
 ปฏิปักขี [ปะติปักข] ม. (ส. ปุติปักข)
 น. ข้างซ้าย, ศัตรู.
 ปฏิปันน [ปะติปันน] ม. น. ผู้ได้ไปแล้ว,
 ผู้ดำเนินไปแล้ว, ผู้บรรล (บรรลุ) แล้ว.
 ปฏิพัทธี [ปะติพัทธี] ม. (ส. ปุติพัทธี)
 ก. เบื้องกัน. ผูกพัน, รักใคร่.
 ปฏิพากย์ [ปะติพาก] ม. น. การกล่าว
 ตอบ. พูดโต้ตอบ.
 ปฏิภาก [ปะติภาก] ม. (ส. ปุติภาก) น.
 ส่วนเปรียบ. เทียบเคียง. เหมือน. ปฏิ
 ภากนินิมิตต์ น. นิมิตต์เทียบเคียง. คือ
 เมื่อ พบ สิ่งใด เห็น จน คิดตา หลบ ตาม เห็น.
 แล้วอาจนึกขชายส่วน หรือ แบ่งส่วนแห่งสิ่ง
 นั้นได้สมรูปสมฐาน เรียกปฏิภากนินิมิตต์.
 ปฏิภาณ [ปะติภาน] ม. น. ความไหวพริบ.
 ปฏิภาณปฏิสัมภิตา ส. น. ความเข้าใจ
 ใจ ทำให้ สบเหมาะทันที่ ในเมื่อ เกิดเหตุ
 จุกเจิม. ปฏิภาณโวหาร ก. การกล่าว

เหมาะสมด้วยเหตุผลในทันที.

ปฎิมา, ปฎิมากร [ปะติ—, —กอน] **ม.** (ส.

ปรติมา) **น.** รูปเปรียบ, รูปแทน เช่น พุทธ

ปฎิมา หรือพุทธปฎิมากร = รูปเปรียบ หรือ
รูปแทนองค์พระพุทธรูปเจ้า คือ พระพุทธรูป.

ปฎิมากร [ปะติมาคะระ] **ม.** **น.** เรือน
ที่ประดิษฐานรูปเปรียบ.

ปฎิยุทธี [ปะติยุต] **ม.** **ก.** รบตอ, ศึกสู้.

ปฎิรพ [ปะติ—] **ม.** **ก.** ส่งเสียง, ร้องดัง.

ปฎิรูป [ปะติ—] **ม.** (ส. ปรติรูป) **น.**
รูปเปรียบ, รูปเทียบ. **ว.** สมควร.

ปฎิโลม [ปะติ—] **ม.** (ส. ปรติโลม) **ว.**
ทวนกลับ, ถอยกลับ.

ปฎิวาต [ปะติ—] **ม.** (ส. ปรติวาต) **ว.**
ทวนลม.

ปฎิวาท [ปะติ—] **ม.** (ส. ปรติวาท) **น.**
คำโต้, คำท้าน.

ปฎิเวธ [ปะติ—] **ม.** (ส. ปรติเวธ) **ก.**
แทงตลอด, ทรัสรู้, ลุล่วงผลปฎินิบัติ.

ปฎิสันธิ [ปะติสน] **ม.** (ส. ปรติสนธิ) **น.**
ความสลับต่อชาติ, ความเกิดขึ้นใหม่.

ปฎิสสระ [ปะติคสระอะ] **ม.** (ส. ปรติศรว) **น.**
การฝันคำรับ, การรับแล้วไม่ทำตามรับ.

ปฎิสังขรณ์ [ปะติสังขอน] **ม.** **น.** การ

ซ่อมแซม, การตกแต่ง.

ปฎิสันตาร [ปะติ—] **ม.** **น.** การต้อนรับ,
รับ, การปราศรัย.

ปฎิสัมภิตา [ปะติสา—] **ม.** **น.** บัญญา
อันแตกฉาน, มี ๔ อย่าง คือ อรรถปฎิสัม
ภิตา, ธรรม—, นิรุกติ—, ปฎิกาน—.
อรรถ อย่างหนึ่ง หมายถึง ความอธิบายแห่ง
ภาษิต, ความเข้าใจอธิบายอรรถแห่งภาษิต
ข้อให้พิสดาร จัดเป็น อรรถปฎิสัมภิตา,
อีกอย่างหนึ่งหมายถึงเอาผล, ความเข้าใจคาด
หน้าถึงผลอันจักมี จัดเป็นอรรถปฎิสัมภิตา.
ธรรม อย่างหนึ่ง หมายถึงเอา ภาษิต อัน เป็น
พระพุท. ความเข้าใจดีเอาใจความแห่ง
อธิบายนั้นๆ ตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อขึ้นได้
จัดเป็น ธรรมปฎิสัมภิตา, อีก อย่างหนึ่ง
หมายถึงเอาเหตุ ความเข้าใจ สวาทเหตุในหน
หลัง จัดเป็นธรรมปฎิสัมภิตา. นิรุกติ ได้
แก่ภาษา, ความเข้าใจภาษา รู้จักใช้ดีอธิบาย
ให้คนเข้าใจ อาจยกนิทานให้นิยมตามคำพูด,
กล่าวสั้นว่า เข้าใจพูดตลอด ถึงรู้ภาษาต่าง
ประเทศ จัดเป็นนิรุกติปฎิสัมภิตา. ปฎิกาน
ได้แก่ความไหวพริบ, ความเข้าใจทำให้ส
เหมาะสมในทันที ในเมื่อเหตุเกิดขึ้นโดยฉ
ฉับหรือ กล่าวได้ตอบได้ทันที ทั้งที่ จัดเป็น

ปฏิภาณปฏิสัมภิตา.

ปฏิเสช [ปะติ—] ม. (ส. ปฺรติษช) ก.
ห้าม, ไม่รับ.

ปฏิพี [ปะตะพี] ม. (ส. ปฤถวี) น. แผ่นดิน.

ปฐม [ปะตะม] ม. (ส. ปฺรตม) ว. ที่แรก, เบื้อง
ต้น. ปฐมกรรม [--คำ] น. กฎเบื้องต้น
ต้น หรือข้อสำคัญ ไทยใช้เป็นข้อพิธีกรรมตรีภ
ในครั้งโบราณ กระทำแก่ กษัตริย์ผู้ เป็น
พระยศ คือ ตัดศีรษะ เอวโลहित มา ถ้าง พระ
บาท. ปฐมฉาน ม. น. ฉานที่แรกมี
องค์ ๕ ชื่อ วิศน. วิจาร. ปิติ, สุข, เสกข์คชชา.

ปฐมบรม น. บรมที่หนึ่งตามไวยากรณ์
ภาษาบาลี ได้แก่สรรพนามพวักที่พูดถึง เช่น
เรา. ตามไวยากรณ์ภาษาไทย ได้แก่สรรพ
นามพวักที่แทน ชื่อ ผู้พูด เช่น ข้า, เรา.

ปฐมโพธิกาล ม. น. เวลาแรกที่ตรัส
ของพระพุทธเจ้า. ปฐมยาม ม. น. ยาม
ที่แรก (ครั้งโบราณแบ่งคืนหนึ่ง เป็น ๓ ยาม
ตามละ ๔ ชั่วโมง ยามต้นหรือปฐมยาม ยาม
ที่ ๒ เรียก มีชยามยาม ยามที่ ๓ เรียก บังลิม
ยาม).

ปฐมวัย ม. น. วัยที่แรก คือ
ตั้งแต่ ๓ ปีถึง ๒๐ ปี. ปฐมสมโพธิ ม.
น. ชื่อคัมภีร์ว่าด้วยประวัติของพระพุทธเจ้า.

ปฐมสาธม (ม. ปฺรมาสาพห; ส.

ปฺรวาสาธ) น. เดือนแปดต้น.

ปฐมสาธม [ปะตะมาสาธ] ดู ใน ปฺรุม.

ปฐวี [ปะตะวี] ม. (ส. ปฤถวี) น. แผ่นดิน.

ปณต [ปะนต] ดู ประณต.

ปณม [ปะนม] ดู ประณม.

ปณาม [ปะนาม] ดู ประณาม.

ปณิธาน [ปะนิทาน] ดู ประณิธาน.

ปณิธิ [ปะนิทิ] ดู ประณิธิ.

ปณีต [ปะนีต] ดู ประณีต.

ปต, ปตโบ [ก. โภทก, พุดเทจ].

ปติวัตตา [ปะติวัตตา] ส. น. ภริยาที่
ซื่อสัตย์ในสามี.

ปติ [ปะติ] ม. ส. น. เจ้า, ผู้. ปติวัต
น. ความประพฤติต่อผู้, ความจงรักในผู้.

ปติยัตต์ [ปะติยัต] ม. ส. ก. ตระเตรียม,
ทำให้เสร็จ, ตกแต่ง.

ปถพี, ปถวี [ปะตะ—ปะตะ—] ดู ปฐพี, ปฐวี.

ปัทกจิน [ปะ—] ดู ประพัทจิน.

ปัทสถาน [ปะ—] ส. น. เหตุที่ควรเป็น
เครื่องถึง, เหตุอันใกล้ที่สุด; แบบแผนที่
ควรยึดถือเอาเป็น หลัก ที่ตรง (ใช้บรรพต
ฐาน ก็มีแต่หมายข้อความเหมือนกัน).

ปทาน [ปะ—] ดู ประทาน.

ปทานุกรม [ปะ—กรม] น. ตำรับ บท

ลำดับ ต่อมา คือตำราแปลศัพท์เรียงตาม
ตัวอักษร, อภิธาน.

ปีที่ป [ปะ—] ดู ประที่ป.

ปทุม [ปะ—] ดู ปัทม. ปทุมราค ดู
ปัทมราค.

ปธาน [ปะ—] ดู ประธาน.

ป็น ก. ระคน, เจือ, คละกัน, ประสมกัน.

ป็นเป ว. ป็นกัน ช่ง จนไม่รู้ว่าจะป
เป็นอะไร.

ป็น น. เครื่องจมน้ำหนึ่ง ปรงตัวขี้ปลา
ร้, ก. ทำให้แหลก. ว. แหก, ละรื้อย.

ป็นปี ว. ขัดเขิน, ย่อหยิ่ง

ป็นิตตา [ปะ—] ม. น. เกลน (คือ อุ
ของเกลาน).

ป็นุต [ปะ—] ดู ประนุต.

ปบ ก. วัง, ไล่ตะกุ่มจับ.

ปบาท [ปะ—] ดู ประบาท.

ปปัญญาจะ [ปะพัน—] ม. (ส. ปฺรปฺญจ) น.
ความเนิ่นช้า, ความนาน. ปปัญญาธรรม
[—ทำ] ม. น. 'ธรรมที่ทำให้เนิ่นช้า' คือ
คตทา, มานะ, ทิฏฐิ.

ปพาฬ [ปะ—] ดู ประพาฬ.

ปภพ [ปะ—] ม. ดู ประภพ.

ปภัสสร [ปะพัสสอน] ม. (ส. ปฺรภาสฺร)

น. สีส้มๆ พรายๆ, แสงพรราวๆ เหมือน
แสงพระอาทิตย์ขึ้น.

ปภา [ปะ—] ม. ดู ประภา.

ปภาพ [ปะ—] ดู ประภาพ.

ปเภท [ปะ—] ดู ประเภท.

ปม น. ค่อม, เนื้อที่เป็นเม็ดๆ ขึ้นตามตัว,
ปุม. ผ้าหรือเชือกที่ขูดไว้.

ปมฺจุ [ปะ—] ดู ประมฺจุ.

ปโย— [ปะ—] (ม. ปโย; ส. ปโย) น. น้ำ,
น้ำมัน. ที่ปโยเพราะเข้าสมาสกับศัพท์ที่
มีพยัญชนะตัวหน้าเป็นอักษรต่ำ หรือตัว ห.
ตัวตัว อ่าง ต่ำไปนี้. ปโยจนม์ น.

'ผู้มีน้ำเป็นที่เกิด' คือ เมฆ. ปโยชร น.

'ผู้ทรงไว้ซึ่งน้ำหรือน้ำมัน' คือ เมฆ. ปโย

ธิวิ 'ที่ทรงน้ำเอาไว้' น. ทรวงอกหรือ

นงหญิง. ปโยนิธิ น. 'ที่รับน้ำ' คือ

ทะเล. ปโยวาลิ น. 'กองน้ำ' คือ ทะเล.

ปร [ปะระ] ดู บร.

ปรก [ปรก] น. ชุ่มเล็ก ๆ ที่พระสงฆ์อาศัย
ในเวลาอยู่ปริวาส ก. ปก, ปัด, คลุม
เช่นพระบาทปรก.

ปรกติ [ปรกคะติ] ดู ปกติ.

ปรคนธรรพ์ [ปะระคนธัน] ส. น. 'ยอด
คนธรรพ์' คือ พระนารท เป็นผู้คิดค้นขึ้น

และเป็นนักร้อง นักดนตรี; มีนามว่า เทพ
คนครพ์บัง คนครพรราชบัง, เพราะเป็น
ผู้รับมาฏีไววิชาคนครพ์ คือการขับร้อง
และตีตีตีตีเป่า; นักปี่พาทย์ไทยเราก็นับถือ
ว่าเป็นครูใหญ่ แต่เรียกชื่อเลื่อนไปว่า พระ
ประโคนจรรยา.

ปรัง [ปรัง] น. ต้นไม้จำพวกหนึ่ง ษะชนิดต้นเป็น
กอ ขึ้นตามริมน้ำใบยาวๆ เป็นทางๆ ใบอ่อน
สีแดงใช้เป็น ผัก, อีกชนิดหนึ่ง โคนสีด้า
คล้ายต้นเบ้ง ก้านเป็นทางๆ ใบเล็กยาวๆ.

ปรตยักษ์ [ปรตยักษ์] ตู ประจักษ์

ปรตยาค [ปรตยาค] ตู ประชาค.

ปรตยอก [ปรตยอก] ตู บังจก.

ปรน [ปรน] ก. เลี้ยง, ชุน- บำรุง. ปรน
ปรือ ก. เลี้ยงดู. บำรุงเลี้ยง.

ปรนนิบัติ [ปรนนิบัติ] ตู ปฏิบัติ

ปรบ [ปรบ] ค. ตบ. ตี. ขยับ เช่น ปรบพัดกั
= ตบมือ. ปรบปาก = ตีปาก. ปรบหู =
ขยับหู (เช่น ข้าง). ปรบไก่ น. เพลง
อย่างหนึ่งให้จับมือเป็นจังหวะแล้วแกกั
คล้ายเพลงฉ่อย.

ปรม [ประรม] ค. ปรอง อย่างขิ่ง (ใช้น้ำหนัก
คำก่อนโดยมาก). ปรมัตถ์ น. ประ

โธรมอย่างขิ่ง. เนื้อความอย่างขิ่ง. ชื่อพระ
อภิธรรมปฏิภก. ปรมาณู น. ผงที่ละเอียด
อย่างขิ่ง. ปรมาภิไชย น. น. 'ชื่อ
อย่าง ขิ่ง' คือ พระนาม พระเจ้าแผ่นดิน.
ปรมาภิไชย ก. น. 'อภิเมทอย่างขิ่ง' คือ
การตรัสรู้เป็นพระพุทเจ้า. ปรมิินทร์,
ปรเมนทร์ ส. น. ผู้เป็นใหญ่ขิ่ง. ปร
เมศวร์ ส. น. ผู้เป็นใหญ่ขิ่ง. พระอิศวร.
ปรเมษฐี น. 'ผู้สูงสุด' คือ พระพรหม.

ปรมา [ประรม] ตูใน ปรม.

ปรมิินทร์, ปรเมนทร์ [ประรมิน. -เมณ]
ตุใน ปรม.

ปรเมศวร์, ปรเมษฐี [ประรมศ. -] ตู
ใน ปรม.

ปรเมหะ [ประ -] น. น. ชื่อคัมภีร์หมอ
ว่าด้วยโรคเกิดแต่กำเนิด.

ปรวต ๑ [ประหวต] น. ท้องที่เป็นก้อน
แข็งอยู่ในเนื้อ; ชื่อหมอข้าง.

ปรวต ๒ [ประหวต] ตู ปรต ใช้เป็นปรวตก็มี.

ปรวนแปร [ประวนแปร] ก. เปลี่ยนแปลงไป,
สลับกลายไป, ผิดไปจากปกติ.

ปรศัย [ประรส] ตู ปรศรัย.

ปรศุ [ประรส] ส. (น. ปรส) น. ขวาน.

ประสูรรม ส. น. ชื่อมาราชย์อวดดาวปาง
หนึ่ง มีชวาน เป็น อวรุช. รามเกียรติ์ กล่าว
เป็นอักษย์ เรียกว่ารามสูร.

ปร้อ [ปร้อ] ว. จี้. ปร้อ. เร้ว.

ปรองดอง [ปรอง— ว.] ไม่แก่งแย่งกัน,
พร้อมเพรียงกัน. ตกलगกัน.

ปรอท [ปะหฺรอก] (ม. ส. ปาท) น. ธาตุ
ชนิดหนึ่งมีลักษณะเหลว สีคล้ายตะกั่ว ถูก
ความร้อนระเหยไปได้เร็ว.

ปรอย [ปรอย] ว. โรย (สำหรับตา),
หว่าน, หอม ๆ (สำหรับฝนตก).

ประ ๑. ดู ป๒.

ประ ๒. ก. พรพ, ประทะ, กระทบ, ข้อมคำถึง
เช่น ประโล ๑ ล ๖; หันเป็นจุด ๆ เช่น ประ
แบ้ง, ประวิสรรชนีย์.

ประกบ ก. ประกบกันเข้า, แนบกันเข้า, ทาบ
กัน. ตาม. ให้ติดกัน.

ประกฤต [-กรฺิต] ส. (ม. ปกต) ก. ทำ,
ทำนาก.

ประกฤติ [-กรฺิติ] ส. น. มูลเดิม, ที่เกิด,
รากเง้า; ธรรมชาติ, ลักษณะ; กฎ,
เกณฑ์, แบบเดิม 566

ประกลี น. ประการ. ว. คำ.

ประกวด, ประกวดประชัน ก. แข่งกัน.

ประกอบ ก. ทำใส่, ปรุง, เข้ากัน, มีมาก.

ประกัน ก. รับรอง, รับผิดชอบ.

ประกัย ดู ประกบ.

ประกาย น. แสงไฟที่กระจายออกไป, แสง
ที่กระจายออกไป; ดาว (แสงจาก ผกาข)

ประกายพฤกษ์ น. ดาวพระศุกร
เมื่อขึ้นเวลาเช้ามีดี, เมื่อขึ้นหัวค่ำเรียกดาว
ประจำเมือง.

ประการ ส. (ม. ปการ) น. อย่าง, ชนิด.

ประกาศ ส. (ม. ปกาส) ก. แจ้งความ,
บอก, บำรุง.

ประกาสก [ประกาสก] ส. น. ผู้แจ้งความ,
ผู้บอก, ผู้บำรุง.

ประกาศนียบัตร [ประกาสนียะบัตร] น.
ใบแสดงคุณสมบัติ, หรือคุณวุฒิ.

ประกาศิต ส. น. คำแจ้งความ, คำที่บอก,
คำบำรุง, คำสั่ง. ก. แจ้งความ, บอก,
บำรุง (คำว่า 'ประกาศิต' มักใช้เป็นคำ
สั่งที่เด็ดขาด).

ประกิจ ก. ประกบ, ประดับ.

ประกิต ดู ปกิต.

ประกัก ก. แคร้วกัน, วิวาทกัน.

ประกค น. แผ่นผ้าคาดเอวหรือคาดอก.

ประกคป ก. นานหรือนวดด้วยลูกกลม ๆ เรียบ

ว่า ลูกประค่อม.

ประกอบประหม่อม [-หม่อม] ก. ประค่อม

ประค่อม. บักรูกรักษา

ประค่อม ก. พะยุง, ระวังไว้.

ประค่อมประค่อม ก. พะยุง, ระวังไว้.

บักรู, เลียงคูด.

ประค่อมกั กั ส. น. ความกล้า, ความสามารถ,

ความคะนอง, คล่องแคล่ว, ประเปรียว.

ประค่อม น. ลูกกลมๆ ที่ร้อยด้วยเชือก เป็น

วงสำหรับชักเป็นคะแนนในเวลานั่งบิกรรม

ภาวนา, ใช้คล้องคอห่มเป็น เครื่องประดับ

ก็ได้. ประค่อมไก่ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ใบคล้าย สะเดา แต่โตกว่า ใช้ทำยาได้.

ประค่อมคูดวอย [-คูดวอย] น. ชื่อไม้

ชนิดหนึ่ง มีกลิ่นคาวๆ กลมทำลูกพุดรา

ใช้ทำยา. ประค่อมร้อย น. ชื่อชนิด

หนึ่ง เป็นเม็ดขึ้นเรียงๆ กันตามคอ.

ประค่อม, ประค่อมวินชา ก. บรรจง, ค่อยๆ

ทำให้ เรียบร้อย, ประค่อม.

ประค่อม ก. ส่งของถวายพระภิกษุในหัตถบาตร,

ส่งของให้ถึงมือ.

ประค่อมระหัง 6/00 2556 ปรคคห; ส. ปรคคห)

น. ความเพียรที่มั่นคง, การขบถอง, การ

เชิดชู, ตรวจข้ามจากนิคระหังซึ่ง แปลว่า การ

ถ้รอม, การสงโทษ, การข่มขี้ ก. ขกข้อง.

ประค่อมประค่อม.

ประค่อม น. เสาใหญ่ ที่มีกหมวยเขตค์มคณ.

ประค่อม ก. โหม, ทับเพลงดนตรี, กระทั่ง

แตรคั้งข้หรือมโหระทึก.

ประค่อม คูด บรรจง.

ประค่อม คูด ประค่อม.

ประค่อม ก. กรว, ถ้วน, จดกัน, ประสมเข้า,

สมทบ; พุดหรือทำอะไรให้ซารักและชอบ.

ประค่อมประค่อม ก. พุดหรือทำอะไร

ให้ซารักและสนิทธิจิตชอบ.

ประค่อม ก. ประสพ, พบปะ, สวมหมาะ,

บังเอิญพบ.

ประค่อมประค่อม ว. อาการพุด ประค่อมประ

ค่อม, กระหมอลกระหม่น, จอเลาะ.

ประค่อม (ม. ปรคคห; ส. ปรคคห)

ว. ชาติเจน, แจ่มแจ้ง, แน่นอน.

ประค่อม ก. สู้รบ, ต่อสู้, ต้านทาน. ประ

ค่อมบาน น. รบตะลุมบอน.

ประค่อม ก. ก้ม เช่น ๘ ประค่อมห้อง

ประค่อม (ม. ปรคคห) ก. สละ, ให้

พรวดไป, จากไป.

ประค่อม ส. ก. ไปทั่ว, ไทยใช้ว่า ประค่อม

ความข้.

ชาบาล น. 'ผู้รักษาสรรพสัตว์' คือ พระ
กฤษณะ; พระราชา. ไทยเราใช้หมายความว่า การ
ปกครอง พลเมือง. การบำรุงชาวเมือง.
ประชากรบาล ส. น. ผู้ปกครองชาว
เมือง. การปกครองชาวเมือง.

ประชาชนี ส. น. 'หญิงผู้ให้กำเนิด' คือแม่.
ประชาติ ก. เข้าใกล้. เข้าใจ. เข้าไป. แนบ. กระชั้น
เข้าไป.

ประชุม ก. ชุมนุมกัน. รวมกัน. รวมปรึกษา
หารือกัน.

ประเชิญ ก. ชนกัน. ปะทะกัน. เจอหน้ากัน.
ต่อหน้าฝ่าให้ติดกัน.

ประฎาก (ม. ส. ปฎาก) น. รง.

ประณต ส. น. การน้อมไหว้.

ประณม ส. น. การน้อมไหว้.

ประณาม ส. น. การน้อมไหว้. การขบไล่.

ประณิธาน ส. น. การตั้งความปรารถนา.

ประณิธิ ส. น. การตั้งความปรารถนา.

ประณิต ส. ว. ตี. ตีหนึ่ง. ตะเอือด.

ประณุก (ส. ป. ปญ) น. เบ็ดเตล. ระเบียบ

ประตง น. ชื่อโรคภัยพริกหนึ่งมีหลายชนิด
เช่น ประตงเลือด. ประตงลม. เกิดตามผิวหนัง
มีอาการคัน.

ประตงน. (ส. ปตงน) ว. เก่า. ประตงน

ชรรม [-ทำ] น. ชรรรมของเก่า.

ประตงน๒ ก. เพิ่มให้. เติมให้. แถมให้. ให้
ทดแทนที่ขาดอยู่.

ประตวงน ก. ขอน. แขนง.

ประตองน ก. อุดหรือขัดปิดรูไว้.

ประตงัก ๆ ว. อาการแห่งคนที่ตงกันแล้วสำคัญ
น้ำ เรือกว่าสำคัญประตงัก ๆ.

ประตงักประตงตง ว. ลำบาก. ไม่สะดวก.

ประตงัง ว. ต้มต้ง. ยัดเขือตงกันเข้าไป. ต้มขึ้น
พร้อมกัน. แซ่ซ้อง (หมายถึงเอาเสียง).

ประตงับ, ประตงับประตงา ก. ตกแต่ง. แต่ง.
ทำให้สวยงามด้วยสิ่งของต่าง ๆ.

ประตงา๑ ก. เรียงหน้ากันเข้าไป. ว. บรรดา,
ทั้งสิ้น. ทั้งหมด. ส่วน. ประตงาทัพ ก.
ตัวกองทัพเรียงหน้ากระดานเข้าไป. ประตงา
พล ก. ยกพลเรียงหน้าเข้าไป. ประตงา
เสียบ ว. ล้วนแต่เสียบทั้งนั้น. เสียบมาก. เสว
เต็มที.

ประตงา๒ ว. ทน เช่น เต็มประตงา = เต็มทน.

ประตงาไว้ น. ผู้ที่ทนอยู่ได้จนไม่แพ้,
อยู่ย้านาญต้าน้ำ.

ประตงाप (ส. ปตงाप; ม. ปตงाप) น. ความ
ร้อน. ความร้อนใจ. ความร้อนรน; อ้านาง,
ความ ปั่นใหญ่. เกียรติยศ.

ประกาศ (ข. ผุลาส) ว. ชั่ว, เลวทราม,
ต่ำช้า ล้วน, ธรรมดา, ทั่วไป.

ประคิ ศัพท์ที่ใช้แทนคำว่า ปฏิ หรือ ประคิ.
ศัพท์ที่มี ปฏิ หรือ ประคิ นำหน้า.

ประคิขญา [ประคิขยา] ค. ปฏิขญา.

ประคิทิน ค. ปฏิทิน.

ประคิรพ [ประคิ-] ค. ประคิรพ.

ประคิษฐ^๑ ส. (ม. ปดิมฐ) ก. ตั้งขึ้น, จัด
ทำขึ้น, คิดทำขึ้น, สร้างขึ้น, แต่งขึ้น.

ประคิษฐ^๑ประคิออย ก. ทำให้งดงาม
และละเอียดละออยิ่งขึ้น.

ประคิษฐาน [ประคิสถาน] ส. (ม. ปดิม
ฐาน) น. การตั้งไว้, การตั้งแต่ง, การตั้งสร้าง.

ประคิจ [ประคิ หรือ -ตฺถจะ] ว. เช่น,
คล้าย, เหมือน, ดัง.

ประคิ^๑ น. ข้อค้นไม่ใหญ่ชนิดหนึ่งแก่ผู้มีสีแสด
ดอกเป็นข้อสีเหลือง.

ประคเ ก. มอบให้หมด, ทุ่มเทให้.

ประคเ็น น. ข้อความสำคัญ.

ประคเยก [ประคเยก] ค. มีจก.

ประคเิม ก. เรียงแรก, ตั้งต้น, ขงมือก่อน.

ประคเียง ๑. ๑. ๑. ๑. ๑.

ประคเียว ว. ไม่ซ้ำ, หนัก.

ประคเิง น. คนเดินหมาข, คนนำข่าวสาส์น.

ทูล: พนักงานตามคน, เป็นตำแหน่งในราช
การชั้นต่ำ โบราณใช้ว่า บมแดง ก็มี.

ประคเะ น. ไม่สามารถจะ. สิ่งทำของมีรูป
คล้ายก้อน แต่ทำด้วยเขาสัตว์.

ประคเอย ค. ๑. ๑.

ประคตง ๑. น. ๑.

ประคตยาถ [ประคตยาถ] ค. ประคจาก.

ประคตัก น. ไม่ที่สิ่งเหล็กแหลมข้างปลาย ใช้
แทงสัตว์พาหนะ เช่น วัว.

ประคตปะ ค. ประคปะ.

ประคติ เป็นคำสันสกฤตใช้เหมือน ปฏิ. ศัพท์
คำที่มี ปฏิ หรือ ประคติ นำหน้า.

ประคติขญา [ประคติ-ขยา] ค. ปฏิขญา.

ประคติฎาน ค. ปฏิขญา.

ประคติทิน ค. ปฏิทิน.

ประคติรพ [ประคติ-] ก. ส่งเสียงดัง, ร้องดัง.

ประคติศรพ [ประคติ-] ค. ปฏิสวระ.

ประคตุ น. ช่องเข้าออกแห่งสถานที่ซึ่งปวง มี
กันเรือนเป็นตัว, ทางเข้า, ช่องที่เตะลูก
ฟุตบอลเข้าไป. ประคตุป้า น. ประคตุ
ที่สะดุ้งไปไม่ถึงไม้ สำหรับพินิจศพออก
จากบ้าน หรือนำข้างเข้าเมือง หรือยกทัพ
เป็นต้น. ประคตุลิม น. กล้วยชะ
ข้ออยู่ระหว่างนิ้วมือเท้า.

ประถม **ดู** ปฐม.

ประถมจินดา [**ประ**ถม—**มะ**—**จิน**—**ดา**] **น.**
ชื่อต้นไม้ประเภท.

ประทม **ดู** บรรทม.

ประทยศ [**ประ**ทยศ] **ดู** ประชศ.

ประทวน **น.** ใบตั้งฐานันตร ซึ่งเจ้ากระหรง
รับพระบรมราชานุญาตตั้งไว้.

ประทักษ์ **ว.** ขยัน, ฉลาด, คล่องแคล่ว,
สามารถ.

ประทักษิณ **ส.** **น.** เมื่องขวา, การเวียนขวา.

ประทัง **ก.** ทรงอุ้, ดำรงอุ้, ทานไว้.

ประทัด **น.** เครื่องตอกไม้ไฟของจีน ทำด้วย
กระดาษห่อดินปืนมีชนวนสำหรับจุด: ต้น
ไม้ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายชะบา แต่บางและ
เล็กกว่า ดอกสีเหลือง รูปเหมือนประทัด
ติดกันเป็นพวง, อีกอย่างหนึ่งเป็นเกอ ใบ
เป็นฝอย รูปและสีดอกอย่างเดียวกัน.

ประทัดลม **น.** เครื่องตอกไม้ไฟ ทำ
ด้วยกระดาษห่อเป็นคกรวด มีกรดอยู่ข้างใน
เมื่อกระทบแรง ๆ เข้า ก็จะเกิดประกาย.

ประทับ **ก.** หยดอยู่, นั่ง, ยืน (สำหรับเจ้า
นาย) คือคนตบเข้าประทับตรา: จอศ, แอบ,
แนบ เช่นประทับเรือ, เอาปากประทับปาก.

ประทัม **ข.** **น.** ทนอ.

ประท่า **น.** ฟากโน้, ตั้งโน้.

ประทากล้อง [**—**ก^๑กล้อง] **น.** ทองคำเปลว
อย่างหนาและเนื้อดีเหมือนทองของหลวง.
ใช้ว่าประทาราสี ก็มี, เรียกให้เต็มว่าทอง
ประทากล้อง, ทองประทาราสี.

ประทาน **ส.** **ก.** เพิ่มให้; ให้ (สำหรับเจ้านาย).

ประทาราสี **ดู** ประทากล้อง.

ประทั้น **น.** เครื่องหอม.

ประทูป **ส.** (**ม.** ป^๑ทูป) **น.** ตะเกียง, โคม.
ไฟที่มีเปลวสว่าง (หมายถึงไฟตะเกียง, ไฟ
เทียน เป็นต้น).

ประตุก **ดู** บรรตุก.

ประตุณ **น.** หลังกาเรือ ที่มีรูปต่อม ๆ ตาม
รูปเรือ.

ประทุษ **ส.** (**ม.** ป^๑ทุษ) **ก.** ทำร้าย, ทำชั่ว,
ทำเลวทราม, ทำผิด, เบียดเบียน. **ประ**
ทุษร้าย [**—**ทุ^๑สะ**—**] **ก.** ทำร้าย,
เบียดเบียน.

ประทุษฏี **ส.** (**ม.** ป^๑ทุษฏ) **ว.** ชั่ว, ร้าย.
โทษให้ประทุษฏี ก็มี. **ประทุษฏีจิตต์**
[**—**ทุ^๑ตะจิต] **น.** จิตต์ร้าย, จิตต์โกรธ.
ใช้ประทุษฏีจิตต์ ก็มี.

ประทุษฏี, ประทุษฏีจิตต์ [**—**ทุ^๑—**ตะ**—**จิต**] **น.**
ดู ประทุษฏี.

ประเทศ ส. (ม. ปเทศ) น. ตำบล, บ้านเมือง, แคว้นนคร.

ประเทา ก. พุเตา, คลาย, เบาลง, ให้สงบ. ทำให้บางเบาลง.

ประเทียด ศุ. ประชด.

ประเทียบ น. พระสนม; ฆพระประเทียบ คือ ฆอรตฝ่ายใน, ฆพระประเทียบ คือ ฆอรตฝ่ายใน.

ประเทือง ก. ทำให้กระตือรือร้น, พะยง, ทำให้ดีขึ้น.

ประธาน ส. น. หัวหน้า, ผู้เป็นใหญ่ในหมู่; ความเพียร.

ประธานาธิบดี [-ทึ-บอติ] น. ผู้เป็นหัวหน้าอันใหญ่ยิ่ง, หัวหน้าผู้ปกครองบ้านเมืองที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้น.

ประนอ, ประนอม ก. เอาใจ, จนอมใจ.

ประนัง ก. ประชุม, รวม เช่น ประนังศัพท์ = ประชุมเสียง, ประนังผล = รวมผล, ว. พร้อม.

ประนัปตา ส. น. เหลน (คือ ลูกชานหลาน).

ประนั น. อย่างนี้.

ประบาท ส. (ม. ๒๗/๒๗๗) ก. ตกลง, ตกไป.

ประปราน [ประปราน] ว. เสียงร้อง, เสียงร้องไห้.

ประปราม [ประปราม] ก. ซ้อนอก, ตีอก.

ประปราย [ประปราย] ว. ห่างๆ, เร็ว, เล็กน้อย.

ประปา ส. (อ. Water supply) น. ที่จำหน่ายน้ำให้คนทั่วไป.

ประเปรียง [ประเปรียง] ว. เสียงเช่นเสียงฟ้าผ่า.

ประเปรียว [ประเปรียว] ว. คื่องมกลั่ว, ว่องไว.

ประเปรื่น [ประเปรื่น] อ. เสียงข้างร้อง, เสียงที่แปลตอก.

ประพจน์ ส. (ม. ปาพจน) น. คำเป็นประธาน, คำกล่าวก่อน คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า, ลัทธิต.

ประพจน์ ส. (ม. ปพจน) น. คำร้อยกรอง เช่น คำโคลงฉันท กภาพย์กลอน. ก. ร้อยกรอง, ๗ก. แต่ง, เรียบเรียง; เกี้ยวเนื่อง.

ประพฤติ [ประพฤติ] ส. (ม. ปวฤติ) น. ข่าวดราว, ความเป็นไป, ภิรียาอาการ, เรื่องราว, เหตุการณ์. ก. ทำ, ทำตาม, ปฏิบัติ.

ประพฤทธิ [ประพฤทธิ] ส. (ม. ปวฤติ) ว. เจริญ, โต, ใหญ่, รุ่งเรือง, งอกงาม

ประพัทธ ก. เนือง, ผูกพัน.

ประพันธ์ ศุ. ประพันธ์.
 ประพาด ศุ. ประวาด.
 ประพาล ศ. น. รัตนะ (แก้ว) ชนิดหนึ่ง.
 ประพาส ศ. ก. อยู่แรม, เที่ยงไป (สำหรับ
 เข้ามา), หมายความว่าไม่อยู่กับที่.
 ประพิน ศุ. ปวีณ.
 ประพิมประพาย น. รูปพรหมสี่ฐาน.
 ประพุทธิ์ ม. ก. ต้นจากหลับ, ฐู่ท้ว.
 ประเพณี ศ. (ม. ปวงนิ) น. ขนบธรรมเนียม,
 แบบแผน, เชื้อสาย; การเป็นสมาชิกกัน
 ตามธรรมเนียม.
 ประเปร่งประเปรว [ประเปร่ง—เปรว]
 ว. งานประวพราย.
 ประไพ ม. น. ผู้ต้นจากหลับ, ผู้รู้ท้ว.
 ประไพ ว. งาน.
 ประไพ [—ไพ] ว. งาน.
 ประภพ ศ. การเกิดก่อน, แตน, ที่เกิด.
 ประภัสสร [ประภัสสอน] ศุ. ปภัสสร.
 ประภา ศ. น. แสง, แสงสว่าง, แสงไฟ.
 ประภากร [—กรอน] ศ. น. 'ผู้ทำแสง
 สว่าง' คือ พระอาทิตย์, พระจันทร์; ไฟ.
 ประภาคาร ๒๒๓/๒๕๖ น. กะโหลงไฟ.
 ประภาพ ศ. น. อานาจ, ฤทธิ์.

ประกาย ศ. (ม. ปภาส) ก. ตะเฐ, บอก, พุด.
 ประภาส ศ. (ม. ปภาส) น. แสงสว่าง.
 ประเภท ศ. น. ชนิด, อย่าง, แผนก, ส่วน,
 ความต่างกัน.
 ประมง ศุ. ประมวง.
 ประมวญ ก. รวบรวม (ใช้ประมวลก็มี).
 ประมัตตะ ศ. (ม. ปมตต) ว. เลินเล่อ,
 ประมาท, มั่งง่าย, เหลวไหล, เพิกเฉย,
 ทอดทิ้ง.
 ประมาณ ศ. (ม. ปมาณ) ก. กะ, กำหนด
 กระเน, คาค, ทนาย.
 ประมาท [ประหุมาท] ศ. (ม. ปมท)
 ก. มัวเมา, เลินเล่อ, เสลอ, ลึงสติ. ไทษ
 เราใช้ว่าดูหมิ่นด้วย.
 ประมุข ศ. น. ผู้เป็นหัวหน้า.
 ประมุท ศ. ก. บ้านเทิว, ยินดี.
 ประมุล ก. เพิ่มขึ้น, เต็ม; ประกวดราคากัน.
 ประเมิน ก. คาคเอา, กระเนเอา, กระตุ, กระ
 ประมาณ.
 ประมวง น. คนจับปลา, คนเลี้ยงชีพในทาง
 หปลา (ประมวงก็มี).
 ประโมทย์ ศุ. ปราโมทย์.
 ประยงค์ (ศ. ปริยงค; ม. ปยงค) น. ต้นไม้

ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบนกแก้ว ดอกเล็ก ๆ

เป็นข้อสี่เหลี่ยม ใช้เป็นยาทำให้อาเจียน.

ประยูทธิ์ ส. ก. รบ. ต่อสู้.

ประยูร์, ประยูร น. เม่าพันธุ์, เซ้อสาย.

ประโยค [ประโยค] ส. (ม. ปโยค) น.

อาการสำหรับประกอบ, ความเพียร, ชั้นของ
ความรู้, คำพูดที่ได้ความบริบูรณ์ตอนหนึ่ง ๆ.

ประโยคสัมปทา [-คะนำปะ-] น. การ
ถึงพร้อมด้วยความเพียร.

ประโยชน์ [ประโยช] ส. (ม. ปโยชน)

น. สิ่งที่ต้องการ, สิ่งที่ใช้ได้ ผล.

ประโรหิต (ม. ส. ปโรหิต) น. พรหมณ์

ซึ่งเป็นอาจารย์ของกษัตริย์.

ประลมพี ส. น. กิ่งไม้เลื้อย, ซ้อดอกไม้,

พวงมาลัย. ก. ห้อยช้อย.

ประลอง ก. ฝึกซ้อม, ทดลอง. ประลอง

ยุทธ์ ก. ฝึกซ้อมวิธียุทธ์, ซ้อมรบ.

ประลัย ส. (ม. ปลย) น. ความตาย, ความ

ฉิบหาย, ความบั่น, ความย่อยยับไป.

ประลาด ตู. ปลาย.

ประลาย ตู. ปลาย.

ประลีง ก. ^๐จำต้อง, ญิบกล่าว.

ประลุ ตู. บรรลุ.

ประลุ ก. ปลั่งปลาบ, ยืนดี.

ประเล่ห์ ตู. ประหล.

ประเล้าประโลม . ก. ปลอบ, เอาใจ, กล่าว

คำอ่อนหวานให้ถูกใจ.

ประวรรณ [ประวัต] ส. ก. เป็นไป.

ประวรรณี [ประวัต] ส. น. ความเป็นไป.

ประวัต [ประวัต หรือ - วัตติ] (ม. ปวัตติ,

ส. ปรวฤตติ) น. ความเป็นไป, เรื่องราว,

ข่าวคราว. ประวัตการ ม. น. เรื่อง

ราวที่เข้ามาแล้วแต่ก่อน. ประวัตกาล

น. เวลาที่เป็นอยู่, เวลาปัจจุบัน.

ประวาท ส. (ม. ปวาท) ก. พัด, กระพ้อ.

ประवाल [ประวาน หรือ - วาละ] ส. น.

หน่อ หรือ เขนง ต้มขึ้น มีรสออกขม แล้ว

ชนิดหนึ่ง.

ประवालัทม์ [ประวาละเต] น. ดอกบัว

ยดง. ประवालผล น. ใบขึ้นหินแดง.

ประवालารณ [-วัง] ว. มีสี่ตุ้มกับ

ประพาด, สี่แดง.

ประวาส ตู. ประพาส.

ประวัง ก. หนองไว้, ทำให้น้ำแห้ง.

ประวัช น. แหวง.

ประวัตร ตู. มพิตร.

ประวีณ ส. ว. จลาต, มีผีมีด.

ประเวณี ตู. ประเพณี.

ประเวศ ส. (ม. ปเวส) น. การเข้าไป,
การเข้ามา, การเข้าถึง, การเข้าสู่.

ประศม ส. ก. ลงบ.

ประกาศานี ส. น. การแนะนำ, การสั่งสอน;
การปกครอง, การจำเมือง, การสั่ง.

ประศุ คุ ปศุ.

ประสก (ม. ส. อุปสก) น. ฤๅษณ์ดี
ผู้ชาย, ผู้แสดงตนแก่คนอีกพระพุทธรูปศาสนา
(เป็นคำที่เลื่อนมาจาก อุปสก).

ประสงคี ส. น. ความต้องการ, การมุ่งหมาย,
การอยากได้.

ประสพ ส. (ม. ปสว) น. การเกิดผล,
การคลอดลูก; การได้, การพบ.

ประสม ก. รวมกันเข้า, ปน, รวมกัน, เจือ,
คละ. ประสมประสาน ก. เก็บรวม
ไว้ทีละเล็กทีละน้อย, เก็บเล็กประสมน้อย.

ประสะ ก. ฟอก,ชำระ; ใช้เรียกยาที่ขึ้นครื่อง
ยาสิ่งหนึ่ง เท่ากับยาอื่น ๆ เช่น ประสะขิง
ก็คือ ข้างขิงทำยาอื่น เป็นต้น.

ประสัถิ น. ไม่หมัดสำหรับตริวงเรือต่างดา.

ประสัถิ, ประสัถิหาร, ประสัถิหา
วหาร [๑๔๓๓๓๓] คุ ปสัถิ.

ประสา น. คำพูด, อย่าง, ธรรมเนียม, เทศ,
คราว, เวลา, เช่น ตามประสาน. (เลื่อนมา

จาก ภาษา)

ประสาท ส. (ม. ปสาท) น. เส้นสำหรับ
คนและสัตว์รูตี่กอะไรต่างๆ เรียกประสาท
รูปก็ได้; ความเดื่อมิส. ก. กินได้ให้, โปรด.

ประสาทการ [—สาทพะทาน] น. การ
เดื่อมิส.

ประสาทรูป [—สาทพระรูป] น. คือ เส้น
ประสมทมิเอง.

ประสาทรณี ส. (ม. ปสาทรณี). น. เครื่อง
ประดับ.

ประสาน ก. ทำให้ดัดกัน, ทำให้สพิกกัน, เชื่อม,
จับ, ผูกไว้.

ประสาร ส. (ม. ปสว) ก. คัดลอก,
เหยียดออก, แผล่อก, ขยาย.

ประสัทธิ ม. น. ความสำเร้ง, การปรากฏ,
ความรู้, ความชำนาญ.

ประสัประสา คุ ประสา.

ประสุต ส. (ม. ปสุต) ก. ขวนขวาย;
ทดลอง, เกิด.

ประสุตติ [ประสุต ส. (ม. ปสุตติ) น.
การโผล่ลล, การทดลอง, การออก.

ประสุตติกรรม [ประสุต—ติล] น. การ
ทดลอง.

ประเสปน้าอกง จ. น. ริงลูกหลวง, ริง

หลานหลวง.

ประเสริฐ [ประเสียด] (ม. ปสฺสฺต; ส.

ปฺรฺสฺสฺต) ว. วิเศษ, ดีเลิศ, ดีที่สุด.

ประหนึ่ง [ประหนึ่ง] ว. เช่น, ตั้ง, เหมือน.

ประหม่า [ประหม่า] ก. สะทก สะท้าน,
พร่นใจ.

ประหยัด [ประหยัด] ก. ช้มช้ง, กระหมัด
กระหม่.

ประหรณ์ [ประหรณ์] ม. ส. น. การตี,
การพัน, การทำร้ายด้วยอาวุธ, อาวุธ.

ประหลาด [ประหลาด] ว. แปลก, ผิด
ปรกติ, น่าพิศวง.

ประหลาด [ประหลาด] (ส. ปฺรฺหลฺลาท)
น. ความปล้้ม, ความขิ้นตี, ความสวบายใจ,
ความข้นบาน.

ประหล้า [ประหล้า] น. เครื่องประดับ
สำหรับผูกข้อมือทำเป็นรูปกลมๆ กล้าขลุกล
ประดับ.

ประห้วน [ประห้วน] ก. พร่นใจ, สะทก
สะเท้น.

ประหว่า [ประหว่า] ก. เปล่าปล้ยว, วัวเหว.

ประหัดประหาร [ประหัดประหาร] 25๑6 ประหาร.

ประหาณ คือ ปหาม.

ประหาร ม. ส. น. การตี, การพัน, การถ้ง,

การผลาญ. ประหารชีวิต ก. ผกาญ
ชีวิต, ฆ่า.

ประหาส ส. น. การเกาะเย็บ; การร้ง,
การสนก.

ประเหล [ประเหล] (ส. ปฺรฺเหล, น. ปฺรฺดิณฺนา,
กส) ว. ประหนึ่ง, ประคจ. (มักใช้ว่า
ประเล่).

ประอบ น. สะอบ.

ประอร [ประอร] จ. ว. จงม. ประอร
ประเอียง จ. ว. จงมกรัดกราย.

ประเอียง จ. ว. จงม.

ประฮาม จ. น. มลงเงินสงทอง (เลี่ยน
จากพระฮามตามเสียงเขมร).

ปรัก [ปรัก] จ. น. เงิน.

ปรักกมะ [ปรักกมะ] คือ บรกรม.

ปรักปรี [ปรักปรี] ก. ช้นช้นเอา, ช่ม
เอา.

ปรักหักพัง [ปรัก—] ก. ช้งรต, พรดโชม.

ปรัง [ปรัง] น. นาที่ปลุกข้าวครั้งที่ ๒ มลก
ฤตุทำนา. ว. เกินเวลา, เกินกัษาฬ; เช่น
จงปรัง = อยุ่เกินเวลา.

ปรัด [ปรัด] ก. มต้ง.

ปรัด [ปรัด] คือ บรัด.

ปรัดถจريا [ประวัดจะ—] น. ความ

ประพฤติกให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่น.

ปรีตยนต์ [ปรีตฺตฺยนต์] ค. บัจฉนต์.

ปรีตยักขี [ปรีตฺตฺยักขี] ค. ประจักษี.

ปรีตยันต์ [ปรีตฺตฺยันต์] ค. บัจฉนต์.

ปรีตยุตบัน, ปรีตฺยบัน [ปรีตฺตฺยุตบัน,

ปรีตฺตฺยุตบัน] ค. บัจฉบัน.

ปรีตฺยุม [ปรีตฺตฺยุม] ค. บัจฉุม.

ปรีตฺยูห [ปรีตฺตฺยูห] (ส. ปรีตฺยูหะ; ม. ปรีตฺยูห)

น. อันตราย, ความขัดข้อง.

ปรีตฺเชก [ปรีตฺตฺเชก] ค. บัจฉเชก.

ปรีน [ปรีน] ก. กระเทาะเข้าไป, ต้มเข้าไป.

ปรีน, ปรีน [ปรีน, ปรีน] อ. เสียงร้อง.

ปรีบ ๑ [ปรีบ] ข. ก. บอกล, เล่า. ปรีบ

พิทขี ก. บอกลเล่าความทุกข์, พรรณนาถึงความทุกข์.

ปรีบ ๒ [ปรีบ] ก. เปรียบ, เทียบ; ปรัง,

ทำให้เรียบ, ทำให้เสมอกัน; ไหมง, ทำโทษ.

ปรีมปรอ ปรอปรอ—] ม. ว. สืบ ๆ กัน

มา, ก่อนเก่า.

ปรีศจาด [ปรีตฺ—] ส. ว. ภายหลัง.

ปรีศจาดสมัย ส. น. เวลาภายหลัง.

ปรีศนา [ปรีตฺสะ 2596] ค. บัญหา.

ปรีศนี [ปรีตฺสะ—] ส. น. เครื่องหมาย

คำถามอย่างนี้ ? ; ผู้ตาม.

ปรีศว [ปรีตฺ] (ม. ปรีสฺ, ส. ปารุสฺ) น.

ข้าง, สีข้าง.

ปรีว [ปรีว] ว. รสไม่ดี, รสไม่เหมาะ, แปร่ง.

ปรีวภู [ปรีว—ภู] (ม. ปรีวภู, ส. ปรีวภู)

ก. เห็นชัด, แจ่มแจ้ง.

ปรีวกรม [ปรีวกรม] ค. บรารกรม.

ปรีวฤต [ปรีวฤต] ส. น. ภาษาพื้นเมือง

หรือประจำจังหวัด สืบมาจากสันสกฤต(เช่น

ในบทละคร ก็เป็น ภาษาที่ ผู้หญิงหรือตัว

ละครนั้นคำ ๆ พูด, แต่ก็ปรากฏในประเภท

ต่าง ๆ แห่งวรรณคดี ซึ่งโดยมากแบ่งออกเป็น

เป็น ๔ ภาษา คือ เถารเสนี, มหาภาษวี,

อปกรังศ, และปฺตฺราจี).

ปรีวาร [ปรีว—] ส. (ม. ปรีวาร) น.

กำแพง, รั้ว.

ปรีวาร [ปรีวาร] ส. (ม. ปรีวาร)

น. เงามนุษย์.

ปรีวาร [ปรีวาร] ส. น. ตักใหญ่.

ปรีว [ปรีว] น. แก้ว.

ปรีวกี [ปรีว] น. สัตว์หรือปราสาทที่มี

ยอดสูงขึ้นไป รูปคล้าย ต้น กระบองเพชร

และมีผู้ก่พลาแยกเป็นกิ่ง ๆ อยู่ข้างบน.

ปรีวคณะ [ปรีวคณะ] ส. น. คณะ, สำนัก,

สนาม, พื้น เช่นพื้นเรือน.

ปราจีน [ปรา-] ส. (ม. ปราจีน) น.
ทิศตะวันออกเฉียง

ปราชนีย์ [ปราศ] ส. น. ผู้รู้, ผู้มีปัญญา.

ปราชัย [ประไช] ม. ส. น. ความพ่ายแพ้.

ปราชาบัตยวิมาหะ [ปราชาบัตตยะ-] ส.
น. การสมรสวิธีหนึ่ง ที่บิดาขอลูกสาวให้
เจ้าบ่าว โดยปราศจากเครื่องอย่างใดอย่าง
หนึ่งจากเขา.

ปราณ [ปราณ] ส. (ม. ปาณ) น. ลม
หายใจ, สัตว์มีชีวิต, ชีวิต.

ปราณี [ปราณี] (ม. ปาณี, ส. ปราณิน)
น. ผู้มีชีวิต, สัตว์, คน. ไทยเราให้เป็น ก.
เอ็นดู, เผื่อแผ่. ปราณีประนอม ก.
ปรองดองกัน, ขอมกัน, ตกลงกันด้วยความ
ไกล่เกลี่ย.

ปราด [ปราด] ก. ไปโดยเร็ว, เร็ว เช่น วิ่งปราด.

ปราดิสายชะ [ปรา-] ส. น. ชื่อคัมภีร์ของ
พราหมณ์แสดงสำเนียงภาษา (เก่าที่สุด).

ปราดิหารย์ [ปราดิทาน] ดู ปาฏิหาริย์.

ปราตุกรม [ปราตุกรม] ดู ปาตุกรม.

ปราณ [ปราณ] น. โคตร, วงศ์.

ปราย [ปราย] 03/๓566 ทำให้ปราย, ทำให้กลัว
ถ้าจัด. ปรายปราย ก. ทำให้กลัว
ทำให้เรือบร้อย.

ปราปต์ [ปราย] ส. (ม. ปศุต) ว. ถึงแล้ว,
ได้แล้ว.

ปราปตภิเษก [ปราย-] ส. ว. มีอภิเษก
อันถึงแล้ว, ประสงค์เอาพระเจ้าแผ่นดิน
ผู้รบศึกชนะแล้ว จึงได้ราชสมบัติ.

ปรากฏ [ปรากฏ] (ม. ส. ปรากฏ) น.
ความฉิบหาย.

ปราม [ปราม] ก. ห้าม, กัน.

ปรามาศ [ประรามาศ] ม. (ส. ปรามุศ)
น. การจับต้อง, การผูกค้ำ; การตูด,
การดูหมิ่น.

ปราโมทย์ [ปราโมต] (ม. ปาโมช; ส.
ปุโรหิต) น. ความบันเทิงใจ, ความปลื้มใจ.

ปราย [ปราย] ก. ปราย, หวาน, สาดให้
กระจายไป.

ปรารดนา [ปราดจะหนา] ส. (ม. ปศ
ณนา) ก. ต้องการ, ออากไต, มุ่งหมาย,
ประสงค์.

ปรารภ [ปรารภ] ส. ก. จิริม, ตั้งต้น.
พูดถึงในเบื้องต้น, ดำริ.

ปรารมภ์ [ปรารม] ก. เริ่มแรก, ตั้งต้น, ริ
เริ่ม, จำพัง.

ปราศ [ปราศ] ก. หายไป, หันไป, ไม่มี.

ปราศรัย [ปราศ] (ม. ปศุช; ส. ปศุช) น.

น. ความรักใคร่, ความนับถือ, ความประ
พาศติด้วยความรักใคร่, ความอ่อนน้อม, การ
แสดงอัชฌาสัย.

ปราชณี [ปราตฺสณี] ตู ปราชณี.

ปราชาด [ปฺรา—] ตู ปราชาด.

ปราสาท [ปฺรา—] ส. (ม. ปาสาท) น.
เรือนชั้น, โดยมากใช้ในพระราชฐาน.

ปราโศ [ปฺรา—] ใช้ปราศรัย ตู ปราศรัย.

ปรี [ปฺรี] ก. ทำอาการดูจะหึง; เจาะจง,
สงเสริม.

ปรี [ปฺรี] เป็นตุสรวจนในภาษามคธและ
สันสกฤต, ใช้มีหน้าศัพท์อื่น แปลว่า รอน,
กำหนด.

ปรี ๒ [ปฺรี] ก. แยม, แดก, ผลิ.

ปรีหิ [ปฺรีหิ] น. ยอดโตเครื่องเบี่ยงที่ทำ
ด้วยทอง.

ปรีกษา [ปฺรีก—] ตู บริกษา.

ปรีกรรม [ปฺรีก—] ตู บริกรรม.

ปรีกัมป [ปฺรีกัมป] ตู ปรีกัมป.

ปรีกัลป [ปฺรีกัลป] ส. (ม. ปรีกัมป)

น. ความตริก, ความลารี, กำหนด. ปรี
กัลปมถา/สธอน. ระบัตถกฤษยาในไว
ชากรรมที่บอกความคาดหมาย, ความกำหนด.

ปรีชา [ปฺรี—] ม. ส. น. ตู; สนาบพิเศษะ.

ปรีคน [ปฺรี—] ตู บริคน.

ปรีจาค [ปฺรีจ—] ตู บริจาค.

ปรีเจต [ปฺรีจ—] ตู บริเจต.

ปรีจาริกา [ปฺรี—] ตู บริจาริกา.

ปรีชน [ปฺรี—] ตู บริชน.

ปรีณญา [ปฺรีณญา] ม. (ส. ปรีณญา)

น. ความกำหนดรู้, ความหยั่งรู้, ความรู้รอบ
คอบ; เครื่องหมายวุฒิแห่งมหาวิทยาลัย ที่
อังกฤษเรียกว่า ดีกรี (Degree).

ปรีณม [ปฺรี—] ส. (ม. ปรีณม) น.

การผันแปร, การเปลี่ยนแปลง, การขยับไป.

ปรีณามักิ [ปฺรี—] ม. น. ไฟธาตุที่

ย่อยอาหาร.

ปรีณายก [ปฺรี—] ส. (ม. ปรีณายก)

น. ผู้นำบริวาร, หัวหน้า, ผู้เป็นใหญ่.

ปรีตโตทก [ปฺรีตโต—ทก] ม. น. น้ำพระ

ปรีตร, น้ำพระพุทธรมนต์.

ปรีตยาค [ปฺรีตตยาค] ตู บริจาค.

ปรีตร [ปฺรีตร] ส. (ม. ปรีตต) น. ความ

ต้านทาน, เครื่องป้องกัน; พระพุทธรมนต์ใน
เจ็ดตำนานและสิริเสงตำนาน ตำนานหนึ่ง
เรียกว่า ปรีตรหมัน, ว. น้อย.

ปรีทยัทคี [ปฺรีเท—] ม. น. ไฟธาตุ

ที่ทำกาชให้กระสันกระสาย.

ปริเทพ, ปริเทพนี [ประวิเทพ.—] ดู ปริเทว.

ปริเทว, ปริเทวาน [ประวิเทวะ.—ระนะ]

ม. (ส. ปริ + หฺร, ปริเทวานา) น.
ความคร่ำครวญ, ความรำพัน, ความบ่นเพ้อ.

ปริณิพพาน [ประวิณิพพาน] ม. (ส. ปริ

นิพฺวาณ) น. การดับรอบ, การดับสนิท,
การดับโดยไม่เหลือ.

ปริบ [ปริบ] ว. อาการกระพริบ บ่อย ๆ,

อาการของหยาดน้ำฝนที่ตกลงน้อย ๆ.

ปริบั่นถี่ [ประวิ—] ม. น. อันตราย,

อันตรายในทางเปลี่ยน.

ปริพนธ์ [ประ—] ม. ก. ผูก, แต่ง,

ร้อยกรอง.

ปริพพาชก [ประวิพ—] ม. (ส. ปริพฺพาชก)

น. นักบวชผู้ชาย นอกพระพุทธศาสนา.

ปริพพาชิกา, ปริพพาชีกี [ประวิพ—ประวิบ—]

ม. น. นักบวชผู้หญิง นอกพระพุทธศาสนา.

ปริพัตร [ประวิ—] ดู บริพัตร.

ปริพันธ์ [ประวิ—] ดู บริพันธ์.

ปริภันท์ [ประวิ—] ดู บริภันท์.

ปริภาย [ประวิ—] ดู บริภาย.

ปริภายณ์ [ประวิ—] ดู บริภายณ์.

ปริภุชย์ [ประวิ—] ม. ส. ก. ถิ่น.

ปริภอค [ประวิ—] ดู บริภอค.

ปรีม [ปริ่ม] ว. เกือบท่วม, เกือบจม,
เกือบเต็ม.

ปรีมณฑล [ประวิ—มน—ทณ] ม. ส. น.

วงรอบ, วงกลม; ความกลมกล่อม; ความ
เรียบร้อย; ที่ประชุม.

ปรีมัท [ประวิ—] ม. (ส. ปริมฺรุต, ปริ

มฺรุต) ก. นวด, บีบ, ขยำ.

ปรีมาน [ประวิ—] ดู ประมาณ.

ปรีย [ประวิ—] ส. (ม. ปิย) น. ชูรัก,

สว. (ปรียา=เมีย). ว. เป็นที่รัก, เป็น
ที่สนดี, เป็นที่พอใจ. ปริยกษัตริ น.

ผู้ปกครองด้วยกรุณา (คือ จำพวกเทวดา)

ปรียชาติ น. ผู้เกิดมาเป็นที่รัก (หมายถึง
เจ้าพระลักษณ์). ปริยธานี น. ผู้มีใจอารี.

ปรียทรศานี [ประวิ—ทรศ] น. ผู้มีรูป
เป็นที่รัก; นกแก้ว. ปริยเทวัน น.

ผู้นิยมการเล่นหรือการพนัน. ปริยบุตร
น. นกชนิดหนึ่ง (ไม่ใช่ลูกที่รัก). ปริ

ยมช [ประวิ—ช] น. 'ผู้นิยมเหล่า
อ๋อง' คือ พระพลวณ (พี่พระกฤษณะบาทพ).

ปรียรณ [ประวิ—] น. ผู้ชอบรบ.

ปรียวาท น. คำพูดเป็นที่รัก. ปริยวาที
น. ผู้มีถ้อยคำอ่อนหวาน. ปริยาศมวี

ว. มีคนเป็นที่รัก, รูปงาม, สุภาพ.

ปริยานุช ส. น. น้อยที่รัก.

ปริยัติ [ปะริ—] (ม. ปริยัติ) น. การ
เล่าเรียนพระไตรปิฎก. ปริยัติธรรม
น. ธรรมคือการเล่าเรียน.

ปริยา [ปะริ—] คุใน ปรัช.

ปริยาย [ปะริ—] ม. (ส. ปรัชาย) น.
อย่าง, ทาง, หนทาง, การกล่าวอ้อมอ้อม
(ตรงข้ามกับ นิปรียาย = อย่างตรง); การ
สอน, การเล่าเรื่อง.

ปริโยสาน [ปะริโย—] ม. (ส. ปรัชว
สาน) น. ที่สุดลงโดยรอบ (หมายถึงความ
ว่าที่สุด หรือ จบลงอย่างบริบูรณ์แล้ว), จบ.

ปริวรรต [ปะริวัต] ส. (ม. ปรัชวต) ก.
หมุนเวียน, เปลี่ยนไป, แปรไป, แทน.

ปรีวัฏ [ปะริ—] คุ ปริวรรต.

ปรีวัตร [ปะริ—] คุ ปริวรรต.

ปรีวาร [ปะริ—] คุ นรีวาร.

ปรีวาส [ปะริ—] ม. น. การอยู่ข้างคืน.
การอยู่แรมคืน; ข้อกรรมที่ภิกษุผู้ต้องอาบัติ
สังฆาทิเสสต้องประพฤติ.

ปรีวิตก [ปะริวิ—] (ม. ปรัชวิตก; ส.
ปรัชวิตก) ค. การตรึกตรอง.

ปรีเวณ [ปะริ—] คุ นรีเวณ.

ปรีสนา [ปรัชสนา] (ม. ปรัช; ส. ปรัชสน)
น. คำถาม, ข้อถาม.

ปรีษการ [ปรัชสุกาน] คุ นรีษการ.

ปรีษัท [ปะริ—] คุ นรีษัท.

ปรีस्थ्य [ปะริ—] ม. น. ผู้รู้จักประชุมชน
และกิจที่จะต้องประพฤติต่อประชุมชน
นั้น ๆ ว่า หนนี้ เมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิจ
อย่างนั้น, จะต้องพูดอย่างนั้น เป็นต้น.

ปรีสุทษ, ปรีสุทธี [ปะริสุทษะ, ปรัชสุทธี]
คุ นรีสุทษ, นรีสุทธี.

ปรีหาม [ปะริ—] ม. (ส. ปรัชหาม) น.
ความเลื่อมรอบ, เลื่อมทั่วไป.

ปรีหาร [ปะริ—] คุ นรีหาร.

ปรีหาส [ปะริ—] คุ นรีหาส.

ปรี [ปะริ] ว. ถิ่น, ริน ๆ, เต็มเกลีบจะถิ่น,
เต็มถิ่นไป, มากถิ่นไป.

ปรีชา [ปะริ—] (ม. ปรัชญา; ส. ปรัชญา)
น. ความรอบรู้, ความรอบคอบ, ความ
หยั่งรู้, ความกำหนดรู้.

ปรีดี [ปรัช] ว. เร็ว, อากาของน้ำที่ฉีดไป
โดยเร็ว. อ. เสียง เช่น เป่านกหวีด.

ปรีดา [ปะริ—] คุ ปรัชดา.

ปรีตี [ปะริ—] (ม. ปรัช; ส. ปรัชตี.)

การอ้อมใจ, การปล้ำใจ, การยืมดี, **ปริศิต**

เปรม น. ความปลื้มใจด้วยความรักใคร่.

ปริศะ [ปริ—] ส. ก. อ้อมใจ, ปล้ำใจ, ยืมดี.
(ไทยมักใช้ว่า ปริศิตา).

ปริศิ [ปริ—] ตุ ปริศิต.

ปริย [ปริยะ] ใจเหมือน ปริย, ตุ ปริย.

ปริยา— [ปริ—] ตุใน ปริย.

ปริก [ปริก] น. ชื่อน้ำมันชนิดหนึ่ง เอา
น้ำมันขางมาปรุงเครื่องสำหรับทาไม้ต่าง ๆ.

ปริกษา [ปริก—] (ส. ปริกษา) น. ความ
สอบสวน, ความทดลอง. ไทยเราใช้ว่า
หาหรือ, ขอความเห็น, ความแนะนำ.

ปรือ [ปรึ] น. ต้นหญ้าชนิดหนึ่ง ใบยาว ๆ
คล้ายว่านน้ำ ขึ้นในน้ำ ใต้มุงหลังคาและตาม
เสอ. ก. ฝัดหัด, เลี้ยงดู. ว. หนี
(สำหรับตา).

ปรือ [ปรึ] ว. อาการบินอย่างเร็วของนก, เร็ว.

ปรุ [ปรุ] ว. เป็นรูเล็ก ๆ, ทะลุ. ก. ทำให้
เป็นรู ๆ, สลักให้เป็นรู ๆ มีลวดลายต่าง ๆ.

ปรุง [ปรุง] ก. ประสม, ตกแต่ง.

ปรุ [ปรุ] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีแก่น
หอมใช้ทำยา 03/2566

ปรุ [ปรุ] ตุ ปรือ.

ปรุต [ปรุต] ว. อาการแห่งช่องที่พุ่งไปโดย

เร็ว, ลูต.

ปฏุงคพ [ปฏิง—] ตุ ปฏุงคพ.

ปฏัจฉา [ปฏิต—] ส. (ม. ปฏัจฉา) น.
คำถาม. ปฏัจฉนาภูกุณศัพท์ น. คำคุณ
ที่เร้นคำถาม เช่นคำ 'อะไร' ฯลฯ.

ปฏัจฉาสรพพนาม น. คำแทนชื่อที่
เป็นคำถาม เช่นคำ 'ใคร' ฯลฯ.

ปฏิชฎี [ปฏิต] (ส. ปฏิชฎ; ม. ปฏิสฐ) น.
หลัง, เบื้องหลัง.

ปฏิชฎางคิ [ปฏิตสฎาง] น. อวัยวะของ
หลัง, ส่วนหลัง.

ปฏิชฐ [ปฏิตสฎะ] ส. (ม. ปฏิสฐ) น.
หลัง, เบื้องหลัง, พื้นบน, ยอด.

ปลก [ปะหลก] ว. อาการที่ยกมือไหว้ดี
ผก ๆ.

ปลกเปลี่ย [ปลกเปลี่ย] ตุ ปลกเปลี่ย.

ปลง [ปลง] ก. เอาลง, วางลง, ตกลง,
พิจารณา; สดะ, ทิ้ง, เผลา; เอาออก, ทำให้

หมดธุระ. **ปลงใจ** ก. วางใจ, ไว้ใจ,
เชื่อ, ตั้งใจ. **ปลงชีวิต** ก. เอาชีวิต

ออก, ฆ่า. **ปลงธุระ** ก. หมดธุระ,
วางธุระ, ไม้เอาธุระ. **ปลงผม** ก. เอา

ผมออก, โกนผม. **ปลงศพ** ก. เผาศี,
(หมายความว่าทำศพให้หมดธุระ). **ปลง**

อาบัติ ก. เอาอาชิต้ออก, แสวงอาบัติ.

ปลั่ง [ปลั่ง] ว. ปลอด, ตลอดจน, จะแจ้ง, เป็นทางไป, กระจ่าง.

ปลัด [ปลัด] ก. เอาออก, ปล่อย, เปลื้อง.

ปล้น [ปล้น] ก. คุมพรวลป้อาวุธครบมือตั้ง แต่ ๓ คน ขึ้นไปแย่งชิงเอาสิ่งของ ของคนอน ด้วยความบังอาจ.

ปลวก [ปลวก] น. สัตว์ชนิดหนึ่งตัวคล้าย ตัวม้านอง โคลมมากทำรังอยู่ตามพื้นดิน.

ปลอก [ปลอก] น. สิ่งที่ทำเป็นวงสำหรับสวม หรือรัศสิ่งของต่าง ๆ. ปลอกมือ น. สนับมือ, นวมสำหรับสวมมือแล้วชักถัน.

ปล่อง [ปล่อง] น. ช่อง, รู, สิ่งที่ทำเป็นรู กลวงคล้ายท่อ สำหรับควันขึ้น, ช่องเขาที่เป็นรูทะลุขึ้นไปข้างบน.

ปล้อง [ปล้อง] น. ชื่อหน่วยชนิดหนึ่งสั้น เป็นข้อ ๆ ซอบขึ้นในไม้; ส่วนระหว่างข้อ ทั้ง ๒ ของไม้ไผ่หรือ อ้อย ฯลฯ. ปล้อง ฉนวน [-จะทวนฉนวน] น. ชื่อภูเขาชนิดหนึ่ง. ปล้องไฉน [-จะไฉน] น. 'ปล้องไฟ' ส่วนหนึ่งของพระเจดีย์ ต่อมา กลุ่มขึ้นไป 03/2566

ปลอด [ปลอด] ว. พันไป, รอดไป, วางเปล่า, แคล้วไป, ถ้วน เช่น ชาวปลอด.

ปลอดไปปลั่ง ว. วางเปล่า, ว่าง, เตียน,

ปลี่ยน [ปลี่ยน] ก. เอนมลัดในออกจาก แนวกึ่งมุมอยู่; กลิ้ง, เอาตัวรอด.

ปลอบ, ปลอบโยน [ปลอบ, ปลอบ—] ก. พุดฮ้อชวนให้หายโกรธ, ทำให้ใจดี, พุดเอากรเอาใจ.

ปลอม [ปลอม] ก. ทำเทียบ, แปลง. ว. ไม่แท้, ไม่ใช่ของจริง.

ปล่อย [ปล่อย] ก. ลสะ, วาง, ทอดทุระ; ไม่ชักเชิง. ปล่อยปละละเลย ก. ทอดทิ้งไปเอาเป็นธุระทีเดียว.

ปละ ๑ [ปละ] น. ส. น. ชื่อมาตราหน้า นนทิมศร ๑๐๐ ปละเป็น ๑ ตุลา. ๒๐ ตุลา เป็น ๑ ภาระ.

ปละ ๒ [ปละ] ว. ปล่อย, ละทิ้ง, ละเลย. ควายปละ คือ ควายที่เจ้าของปล่อยให้ทิ้งขว้างไปตามลำพัง.

ปลัด [ปลัด] น. แปลง, ที่เป็นโคลนดิน.

ปลั่ง [ปลั่ง] น. ชื่อ ผลชนิดหนึ่ง เป็นเถา ใบแข็ง ๆ; รูปคล้าย ใบพลู เถาสี กระจ่างอ่อน มียางเป็นเมือก.

ปลั่ง [ปลั่ง] ว. เบ่ง, สุกใส.

ปลัด [ปลัด] (ส. ปรีคละ=ข้าง) น. ผู้ ผลัด, ผู้รอง, ผู้แทน, ผู้เคียงข้าง.

ปลา [ปลา] น. สัตว์น้ำที่หายใจด้วยเหงือก, บางชนิดมีเกล็ด, บางชนิดไม่มีเกล็ด.
 ปลากุริม [-กุริม] น. ปลาชนิดหนึ่ง คล้ายปลากัดครีบขาวแต่โตกว่า; ชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งเปียกเส้น ๆ ใสกะทิและน้ำตาล. ปลาจ่อม น. ปลาเล็ก ๆ ที่หมักด้วยเกลือและข้าวคั่วเป็นต้น. ปลาเจ้า น. ปลาที่หมักด้วยเกลือข้าวคั่วข้าวหมกเป็นต้น. ปลาแดก น. ปลาร้า ปลาที่หมักด้วยเกลือคล้ายปลาจ่อม. ปลาแฉม น. ชื่อของกิน อย่างหนึ่งปรุงด้วยข้าวคั่ว เนื้อปลาหนึ่งหมู ฯลฯ. ปลาไม้ น. ปลาหมักด้วยเกลือกับข้าวคั่ว. ปลาส้ม น. ปลาหมักด้วยเกลือข้าวสุก, พลิกโทษ, กะเทียม. ปลาวาฬ น. สัตว์อยู่ในน้ำ ชนิดหนึ่งตัวโตที่สุด.

ปลาก [ปลาภ] น. แห่ง, แปลง, คำบล, (พ. น. ฟภ).

ปลาต [ปลาต] ม. ก. หนีไป.

ปลาบ [ปลาบ] ว. อาการของความขี้สั่นเข็บหรือเสียวแปลบ ๆ. ปลาบปลื้ม ก. อิ่มใจ, สนิท 03/2566

ปลาบ [ปลาบ] น. ขอด, ที่สุด, ตรงข้ามกับ 'สิ้น' แปลงเป็น ปรละบ, บรรลาคัมภี.

ปล้ำ, ปล้ำปลุก [ปล้ำ-ปลุก] ก. วิชาชีพแขนงกวดวิชา กับคุณ เพื่อจะให้ผู้ออกหนึ่งสัม หรือให้อยู่ในอำนาจ ที่จะทำได้ตามใจตน; พยายามทำกิจการอย่างเต็มกำลัง.

ปลิง [ปลิง] น. สัตว์กินเลือด ชนิดหนึ่ง อยู่ในน้ำ ตัวสีดำคล้ายหาค ไม่มีกระดูก.

ปลิด [ปลิด] ก. เด็ด, ปลด, หักออก.

ปลิ้น [ปลิ้น] ก. กลับข้างในออกนอก, ปลิ้น, ถลกเปลือก. ปลิ้นเปลือก, ปลิ้นปลิ้น ก. หลอกหลวง, ถ้อหลอก.

ปลิวโพธิ์ [ปลิวโพธิ์] ม. น. ความผูกพัน, ความกังวล, ความห่วงใย.

ปลิว [ปลิว] ก. ลอยไปตามลม, ถูกลมพัดไป.

ปลี [ปลี] น. ดอกกล้วย; กล้ามเนื้อที่น่อง เรียกว่า ปลีน่อง; ขอดเจตีย์ หรือ มลชาปเหมือนปลีองใจขึ้นไป.

ปลีก [ปลีก] ก. แยกออกไป, ย่อยออกไป, เช่น ชายปลีก = ชายย่อย.

ปลื้ม [ปลื้ม] ก. อิ่มใจ, อิ่มใจ, ยินดี.

ปลุก [ปลุก] ก. ทำให้ตื่นจากหลับ; เสกให้ขจัด; ทำให้กล้าแข็ง, ทำให้รู้สำนึก.

ปลุก [ปลุก] ก. เพาะ, ทำให้ต้นไม้ขึ้นในที่ ๆ ต้องการ; สร้าง, ทำให้เจริญ. ปลุกฝัง ก. ทำให้เป็นหลักฐาน; บำรุงให้เจริญ

ปวง ว. ทั้งหมด, ทั้งสิ้น.

ป้วง น. โรคคางทูม, โรคระบาดมีอาการให้
ท้องร่วง และอาเจียน.

ปวด ก. รู้สึกเจ็บ ปวด อยู่ใน ร่างกาย. เจ็บ.
ปวดท้อง^{ขึ้น}, ปวดท้อง^{ทุ้ง} ก. ต้อง
การถ่ายอุจจาระ. ปวดท้อง^{เบา}, ปวด
ท้อง^{เขี้ยว} ก. ต้อง การ ถ่าย บัสสาวะ.
ปวดเสียบ^{ปวด}รื้อน ก. รู้สึกเจ็บ เช่น
มือถูกไฟลวก.

ป้วน ก. มวน, วนละวน, วนเวียน, หันทวน.

ป้วนปั่น ก. วนวาย, หันทวน.

ป้วน ว. ่วน, ชลุกชลัย. ป้วนเปียน^{ขึ้น}
ก. วนเวียนอยู่, วนวาย.

ป่วย ก. เจ็บไข้, เสีย, ไม่มีประโยชน์. ป่วย
กล่าว ก. เสียเวลาพูด. ป่วยการ
ก. เสียการงาน.

ป้วนัน [ป้วนัน] ก. ประวรรณ

ป้วนิต [ป้วนิต] ก. ประวัต.

ป้วนิต [ป้วนิต] ก. ประวาต.

ป้วนารณา [ป้วนารณา] น. (ส. ป้วนารณ)
ก. ขอมให้ไว้, ขอมให้ขอ, ขอมให้ว่ากล่าว,
ขอมให้ตัด^{ก่อน}566

ป้วนาล [ป้วนาล] ก. ประवाल.

ป้วนาส [ป้วนาส] ก. ประवास.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. ประพาศ.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. ประวัศ.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. บพิตร.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. บพิตร.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] น. น. ที่สังกัดเทียบ.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] น. (ส. ป้วนาศ) ว. ฉลาด,
มีฝีมือดี.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. ประเพณี.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. ประเวศ.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ส. น. สัตว์เลี้ยง มีเพะ และ
เป็นต้น

ป้วนาศ [ป้วนาศ] น. (ส. ป้วนาศ) น. สัตว์
เลี้ยง; ของที่^{เกิด}ขึ้น, ของที่^{ขึ้น}ขึ้น, ดอกไม้,
ลูกไม้.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] น. (ส. ป้วนาศ) ก.
เลื่อมใส. ป้วนาศนาการ น. ก. อการ
เลื่อมใส.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] น. (ส. ป้วนาศ) ก.
ข้าม, ข้ามแห่ง. ป้วนาศการ น. น. การ
ข้ามแห่ง. ป้วนาศหาอาหาร [ป้วนาศหา
หาว] น. น. การโจรกรรมด้วยใจอำนาจ
กดขี่ หรือ กระทบกั้กล่าว.

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. ประสาท

ป้วนาศ [ป้วนาศ] ก. ประศาสน์.

ปสุ [ปะ—] ดู ปศุ.

ปสุต [ปะ—] ดู ประสุต.

ปสุติ [ปะ—] ดู ประสุติ.

ปหังส, ปหังสน [ปะหังสะ,— สะนะ]

มี. น. การวิ่ง.

ปทาน [ปะ—] มี. (ส. ปุราทาน) ก. ละ, ทิ้ง.

ปหาร [ปะ—] ดู ประหาร.

ปหาส [ปะ—] ดู ประหาส.

ปอ น. เปลือกไม้ที่เอาลอกเอามาทำเชือก เช่น ปอกระเจาที่ ลอกเอามาจาก ต้นกระเจา; ชื่อแมลงชนิดหนึ่งมีสีปก.

^{๒๕}ป้อ ว. เพื้อ, อาการของไก่ที่ลี้ถวัด ปักไปมา.

^{๒๖}ป้อ ว. อาการที่แต่งตัวและทำท่าทางอย่างเจ้าชู้.

ปอก ก. ลอก, เอาริวนอกหรือเปลือกลอก.
ว. ถลอก, ถลอก. ปอกลูกกอก ก. ถ่อ
ลงอาของ.

ปอง ก. มุ่ง, หวัง, มุ่งหมาย.

^{๒๗}ป้อง น. ชื่อแมลงจำพวกหนึ่ง มีก้ามคล้าย
ก้ามปูหาง ขาว รอน มีเหล็ก ใน อยู่ทีปัสาย
ต่อขปาด. ว. ป้องขึ้น.

ป้องๆ ว. อาการของคนโกรธ งาม่าน เรือกว่า
โกรธป้องๆ 03/2566

^{๒๘}ป้อง ก. ถั่น, ถั่น, มังไว้, คุ้มครอง, ป้องกัน

ก. หวงห้าม, คุ้มครองไว้ษา.

ปอด น. อวัยวะ ภายใน ของ ร่าง กาย สำหรับ
หายใจ; ชื่อผักชนิดหนึ่งสีเขียวลำต้นอ่อน
ขึ้นอยู่ตามที่แฉะๆ. ว. ฟูบเข้, ฟูบ, ฟูบ.

ปอดแปด ว. อ่อนบู้บ, เหลว, ออด
มอด. ปอดลอย ก. (คำตลาด) ใจฝ่อ,
ใจไม้ดี, ใจเสีย.

ปอน ว. เสราทมอม, งามลจะมอม, ไม้ใช้
ของดี.

^{๒๙}ปอน ก. ส่งให้, เอาอาหารใส่ปาก.

ปอบ น. ฝูอย่างหนึ่งทีลิ่งอยู่ในตัวคน.

^{๓๐}ปอบแป้ ว. อ่อนแอ, ให้อแพ้, ไม้แข็งแรง.

^{๓๑}ปอบ น. หอบบ. ว. รลมๆ.

^{๓๒}ปอบ อ. เลียงเช่นของตงน้ำ.

ปอบ้าง น. กิ่งดำ.

ปอบ น. หมวด, กลุ่ม, กระจุก (สำหรับของ
เป็นฝอยเช่นผม).

^{๓๓}ปอบ ก. แข็ง, ต่ำ, ว. อาการที่ตุ้กเจ็บและ
ลุคลำบาก

^{๓๔}ปอบโย ก. พุดทกช้อง, ประจบ.

ปะ ก. พบ, เห็น; ปัด, ตาม, เอาสิ่งของปัด
ช้องให้ดีขึ้น เช่น ปะผ้, ปะว่าว ฯลฯ.

ปะกิน น. ไม้ลูก สะกัดฝา เรือนทีสำหรับเอา
กะดานจร.

ปะกััง น. โรคลมชนิดหนึ่งมีอาการปวดหัว

เมื่อตะวันขึ้น.

ประกาศ ก. ทั่ว ๆ กัน, ทั่ว ๆ ทั่ว ๆ.

ประกิ น. ไม้ที่ทำเป็นสอง ขาสำหรับ คานไม้
อื่น, ลูกตั้งฝาที่คานฝรั่ง.

ประกิว น. ชายผู้จึศีล นุ่งห่มผ้าขาว, ตำแหน่งข้าราชการชั้น ขุนหมื่น พวกหนึ่งคู่กับ
ประกอง.

ประกิประอ้อน ว. อ้อนแอ, ไรถองก. ประหับ
ประอ้อน ก็ใช้.

ประกิปา ซ. น. นกบวช.

ประกิระกาหลา [-หลา] ซ. น. เทวดา
ผู้ใหญ่.

ประกิเตะ ก. เตะ, ฟัดด้วยหลังเท้า.

ประกิทะ ก. โคนก้น, ประหนักัน, ประเชิญ
หนักัน.

ประกิทะประกิ ก. พระขวี่, ทาน, ทน,
ประกิคงไว้.

ประกิทุ ก. แทะออก, ล้นออก.

ประกิบุก น. ชื่อร้ายชนิดหนึ่ง มีพิษคล้ายกับ
งูแมวเซา.

ประกิป็น ตู ป็น.

ประกิมง น. พรานปลาร, คณานลขงชีพด้วยการ
จับปลา.

ประกิราลี ตู บะราลี.

ประกิรา น. ที่ปัก ขั้วถราว หลังคาแบบ ๆ คาน
ด้วยไม้หรือใบไม้.

ประกิลอม ก. ถิน; ถินมูมาม, ถินโดยตะกตะ
ตะกลาม.

ประกิเล็ม ว. หวานอ่อน ๆ, หวานน้อย ๆ.

ประกิโลง น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำขาโต๊ะ.

ประกิระหล่า [-หล่า] ตู ประหล่า.

ประกิเสหรันอกง [-หฺรันอกง] ซ. น.
วังลูกหลวง.

ประกิหับประกิอ้อน [-หฺจับ-] ตู ประหับ
ประกิอ้อน.

ประกิหนัน [-หฺนัน] ซ. น. ดอกไม้เจียก.

ประกิหมันอาหฺย [-หฺมัน-หฺย] ซ. น. น้ำ.

ประกิเหลาะ ก. ประจบ.

ประกิ ก. ที่มลง, แห่งลง, เสียบลง, เสียบด้วย
หรือไหม ลงใน แผ่น ไม้เป็นต้น ให้เป็นลวด
ลายต่าง ๆ เป็นวิชาหัตถกรรมอย่างหนึ่ง.

ประกิขี่ ตู บักข, บักขคณนา [บักขะคะนะ-]

ตู บักขคณนา, บักขพิพาล น. คั่วบ่าง.

ประกิขันตร [-ตอน] ตู บักขานตร.

ประกิเป่า น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งตัวเป็นหนาม ๆ

ปากคมตัวแหลม; ว่าชนิดหนึ่งมีหางยาว
คล้ายว่าวจุฬา.

ประกิคหะ [บักคะหะ] ตู ประคะหะ.

บักขี้ ส. น. ปีก, ฝ่ามือ, ข้าง, กิ่งของเดือน
 จันทรคติ คือ เดือนหนึ่งมี๒ บักขี้; ข้างข้าง
 เรียก ทุกบักขี้ (แปลว่า ฝ่ามือขาว หมายถึง
 เอมแสงเดือนสว่าง); ข้างแรมเรียกกาลบักขี้
 (แปลว่า ฝ่ามือดำ หมายถึง เอมเดือนมืด).
บักขี้กษัย น. กาลสิ้นบักขี้. **บักขี้**
คณนา น. วิถีบักขี้ (เป็นวิถีบววัน
 อย่าง พระธรรมยุตต์). **บักขี้คิม** น.
 'ไปด้วยปีก, ผู้บิน' คือนก. **บักขี้จร**
 น. ข้างที่พลัดจากโหลง; พระจันทร์. **บักขี้**
ชนม น. 'ผู้เกิดในกิ่งแห่งเดือน' คือ
 พระจันทร์. **บักขี้ทวิ** น. 'ทั้งสอง
 บักขี้' คือ หนึ่งเดือน. **บักขี้ชริ** น. 'ผู้ทรง
 ปีก' คือนก; พระจันทร์. **บักขี้นาฬิ**
 น. ปาก กายน นก. **บักขี้บาติ** น.
 'การตกแห่งปีก' คือ การบินแห่งนก. **บักขี้**
บาลี น. ปีก. **บักขี้พินทุ** น.
 'ปีกพราว' คือนกกระสา. **บักขี้ภาคิ**
 น. ส่วนเนื้อที่อยู่ระหว่าง โคนง กับตะโพก
 แห่งข้าง. **บักขี้เกทิ** น. การแตกต่างกัน
 ระหว่าง สอง ฝ่ามือที่ได้เสียง กัน. **บักขี้**
วาหน ๐๘,๐๘ ผู้มีปีกเป็นพาหนะ' คือนก.
บักขี้านตร น. ฝ่ามือ, อีกฝ่าหนึ่ง.
บักขี้าวสาน น. 'วันสิ้นบักขี้' คือวัน

เพ็ญ หรือวันสิ้นเดือน.

บักขี้— ดูใน บักขี้.

บักขี้นิ, **บักขี้** ส. (ฝ. ปกขี้) น. 'สัตว์มีปีก'
 คือนก. **บักขี้ปติ** น. 'เจ้าแห่งพวกนก'
 คือ พญาสัมปาคี. **บักขี้มารคิ** น. 'ทาง
 ของ พวกนก' คือ อากาศ. **บักขี้ราช**
 น. 'พญาแห่งพวกนก' คือ ครุฑ หรือ ราชฎา.
บักขี้ศาลา น. รังนก. **บักขี้สิงห์**
 น. 'สิงห์ระหว่างนก' คือ ครุฑ.

บั้ง ๑ (ฝ. Pain) น. แบริ่งสาที่ฝังให้ตุก
 สำหรับกินแทนข้าวเรียกขนมบั้ง, ที่ฝังครอบ
 แล้วบรรจุ กระบอง ที่ฝรั่งเรียกว่า Biscuit
 ไทยเรียกขนมบั้งครอบ.

บั้ง ๒ ว. อาการที่ถูกปาหรือทุบ คืออย่างจ้ง ๆ,
 ถูกตรงที่หมาย. อ. เสียงดัง เช่น เสียงของ
 ตกหรืออย่างรดแตก.

บั้ง ส. ดู บงส์.

บั้ง สุกฤต ดู บงสุกฤ ใน บงส์.

บ้าง ๑ ๓ [บ้างจะถอน] ดู บรรจงถรณ์.

บ้าง ๒ ๓ [บ้างจะหุ่ด] ฝ. (ส. ปุ่ด๓๓๓)
 น. ข้างค้ำ, ศัตร.

บ้าง ๓ ๓ [บ้างจะ—] ฝ. น. อาการที่เป็น
 เหตุต่อกัน คือ ปลูกจสมุ่ปบาท.

บ้าง ๓ ๓ [บ้างจะเวก] ฝ. (ส. ปุ่ด๓๓๓)

เวทฺษณ) น. การเห็นลงจำเพาะ, การพิจารณา.

บัญชีคำศัพท์^๑ มี. ว. มีเนื้อความเฉพาะตัว, ปฐมาวาถิตี คือ คำเป็นประธาน (ในโวหารณ์).

บัญชีตัด [-ตะ] มี. ว. จะเพาะตัว.

บัญชีตัดภรณ์ [-ถอน] ดู บรรจภรณ์.

บัญชีันต์^๑ มี. (ส. ปุคฺยฺนฺต) ว. หลุดแต่น.

ปลายเขตต์แดน. บัญชีันตีความ มี.

น. บ้านปลายเขตต์แดน. บัญชีันตี

ชุนบท มี. น. ตำบลปลายเขตต์แดน.

บัญชีันตประเทศ มี. น. ประเทศ

ปลายเขตต์แดน ในวินัย หมายถึงประเทศ

ที่อยู่ นอกออกไปจาก ประเทศ อินเดียตอน

กลาง ซึ่งเรียกว่าชัมมิประเทศ.

บัญชีัย มี. (ส. ปุคฺยฺช) น. เหตุ, หนทาง,

เหตุอันใหญ่ เป็น ๒, ของสำหรับอาศัยใช้:

เครื่องอาศัยของบรรพชิตมี ๔ อย่าง คือ ผ้า

นุ่งห่ม, อาหาร, ที่อยู่อาศัย, ยาแก้ไข้.

บัญชีามิตร มี. (ส. ปุคฺยฺมิตฺร) น. ข้าศึก,

ศัตรู.

บัญชีุกมนะ^๑ [ปุคฺยฺกฺมนะ] มี. (ส. ปุคฺยฺ

ทฺกฺมน) น. การถูกรับ, การต้อนรับ.

บัญชีุทธรณ์^๑ [ปุคฺยฺทฺ—ทอน] มี. น. การ

ถอนคืน, ในวินัยใช้ คู่ กับคำ อธิษฐาน ซึ่ง

แปลว่าตั้งใจ เช่น อธิษฐานสละบง คือ ตั้งใจ

ให้เป็นสละบงครอง, ภายหลัง ไม่อยากให้เป็น

สละบงครองก็ถอนคืนสละบงนั้น เรียกว่า

บัญชีุทธรณ์สละบง.

บัญชีุปบัน,—จุบัน มี. (ส. ปุคฺยฺชฺปฺบฺน) ๓.

น. เวลาเดียวกัน, เวลา มีใน ระหว่างอดีต

กับอนาคต.

บัญชีุส, บัญจุส [ปุคฺยฺชฺ, ปุคฺยฺชฺสะ] มี.

(ส. ปุคฺยฺช) น. เข้ามืด, โท้งรุ่ง.

บัญชีุสกาล, บัญโจสกาล, บัญจุส

สมัย มี. น. เวลาเข้ามืด.

บัญชีุหะ ดู ปุคฺยฺช.

บัญชีุเจก มี. (ส. ปุคฺยฺช) ว. จะเพาะตัว,

จะเพาะผู้เดียว. บัญเจกพุทฺธะ มี.

น. เป็นชื่อพระพุทฺธเจ้าพวกหนึ่ง ที่ตรัสรู้

จะเพาะตัว มิได้สั่งสอนผู้อื่น. บัญเจก

โพธิ มี. น. ความตรัสรู้จะเพาะตัว

คือ ความตรัสรู้ของ พระบัญเจกพุทฺธเจ้า.

บัญเจกสมาทาน มี. น. การสมาทาน

ศีลโดยจะเพาะ.

บัญชีุปการกิจ [-ปะการะ—] น. การ

ปัต ๗ ว. อากาที่ ไกรช กระพืดกระ เฝียด.
 อากาที่ต้นพวด ๆ อย่างปลาที่ถุกตี.

ปัต ไถม [-ไถม] น. มลทิน.

ปัต ต [-ตะ] ตู บัทร และ บวทร.

ปัต ตาน้ำกะ, ปัต ตาน้ำกี ผ. น. พลเดินเท้า,
 ทหารราบ.

ปัต ตานูโมทนา [-ทะนา] ตูใน ปัตติ.

ปัต ตติ ผ. (ส. ปุราปัตติ) น. ส่วนบุญ. ปัต
 ตานู โมทนา ผ. น. การอนุโมทนา
 ส่วนบุญที่ผู้อื่นให้. ปัต ตติทาน ผ. น.
 การให้ส่วนบุญ.

ปัต ตติก ผ. ส. น. พลเดินเท้า, ทหารราบ.

ปัต ตถ [-ตะ] ผ. (ส. ปุระสถ) น. ชื่อ
 มาตราดวงในภาษามคธ แปลว่า แฉ่ง,
 กอบ, คือ ๒ มัตถะ เป็น ๑ นาฬิ (ทะนาม).

ปัต ตถร [-ถอน] ตู นรตถร.

ปัต ตนิ, ปัต ตวี [ปัตตะทฺนิ,—นี] ส. (ผ.
 ปตานิ) น. หญิงแม่เรือน, เมีย. (ในคำ
 หมอลู ว่าเนอคู่).

ปัต ตยัย [ปัตโตย] ตู บัจฉัย.

ปัต ตพี, ปัต ตวี [ปัตตะ—,—] ตู ปลพี.

บัท ม [บัคมะ] 03/56 (ผ. ปทุม) น. บัว
 หลวง ดอก มีสีแสด, มีกลิ่นหอม, บาน
 แต่เช้า; ชื่อ นรคชุมหนึ่ง; ชื่อสังขยา

จำนวนสูง = ร้อย โกลี; พระนาม พระพุทธ
 เจ้าองค์หนึ่ง; นาม พระราม จันทร; เม็ด
 แก้วมีรูกลางสำหรับร้อยเป็นเครื่องประดับ
 ต่าง ๆ ที่เรียกว่า ลูก บัทม. บัท มกร
 น. ผู้มีแขนเหมือนต้นบัว, ชื่อพระอาทิตย์.
 บัท มเกตุ น. ชื่อลูกครุฑ. บัท มคินซี
 น. มีกลิ่นเหมือนบัว. บัท มครรภิก [-คัม]
 น. 'ผู้เกิดจากบัว' คือ พระพรหม. บัท ม
 นาภี น. 'ผู้มีสะดือเป็นบัว' คือ พระวิษณุ
 (มีสะดือเป็นแฉ่นผุดขึ้นแห่งบัว ซึ่งมีพระ
 พรหม ผู้สร้างสัตว์ต่อไป). บัท มนาถ น.
 ก้านบัว. บัท มปาณิ น. 'ผู้มีบัวในมือ'
 คือ พระพรหม, พระวิษณุ. บัท มพินธิ
 น. 'พวงของบัว' คือ พระอาทิตย์; แผลง
 ผง. บัท มพีช น. เมล็ดบัว. บัท ม
 ภาส น. 'ผู้มีรังสีจุดดอกบัว' คือ พระ
 วิษณุ. บัท มมูล น. เจ้าบัว. บัท ม
 ราคี น. พลอบสีแสด, พันทิม. บัท ม
 ราชิ น. ชื่อต้นไม้ (แห่งถิ่นทังจีต)
 ของพระอภัย บัท มเวจา น. 'ละอองบัว'
 คือ ลายที่ฝ่ามือแสดงความปรารถนาทรัพย์
 หจกการ. บัท มวาสา น. 'ผู้มีดอกบัว
 เป็นที่อยู่' คือ นามพระลักษมี. บัท ม
 สัจกาศ ว. คล้ายบัว. บัท มหาส น.

'ผู้มีการหอมเหมือนบัวเข็ม' นามพระวิฆณ.
 บัทมากริ น. สระบัว. บัทมาการิ ว.
 มีรูปเหมือนบัว. บัทมาถีย์ น. 'ผู้มี
 ดอกบัวเป็นที่อยู่' คือ พระพรหม. บัท
 มาตี น. ฐานบัว (เช่นฐานพระพุทธรูป
 มีลักษณะบัวหงาย).

บัทมา- [บัทมา] ตุใน บัทม.

บัทน ก. แบ่ง, แจก.

บัทน ก. ทำให้ห่ม, ทำให้ร้อน. บัทนปวน
 ก. รุ่งววย, หุ่นหัน, คืดหวนหัน.

บัทน น. ก้อน; ภาชนะดินสำหรับขังน้ำขามี
 พวยเหมือน กาวัวบ้าน ก็มี. ก. เอาของ
 อ่อนๆ เช่น ชั่ง ดินเหนียว ทำให้เป็น
 รูปต่างๆ. บัทนยศ ก. ทำเจ้ายศเจ้า
 อย่าง. บัทนสีหน้า ก. แสดงหน้าตา
 แล้วพูดให้เขาเชื่อ.

บัทนจัน น. เสาค้ำหรับคิรอกชักของหนักขึ้น.

บัทนจิมบัทนเจือ ว. แสดงอาการอันหมาก
 จัระอาอย่างเขา.

บัทนจุเหริง จ. น. ใจรว้า; (ไทย) เครื่อง
 รัดเกล้าที่ไม่มียอด.

บัทนปัง ว. แสดงอาการพิศเฉยด้วยความห่อ.

บัทนลม น. ชื่อไม้แผ่นๆ ซึ่งอยู่บนหลังคาคัด
 เนื้อจั่ว เรือนฝากระดานอย่างข้อฟ้าโบราณ.

บัทนถ้ำ ก. ขวดดี.

บัทนทยา [-หุยา] น. ชื่อเรือนชนิดหนึ่ง
 หลังคาเข้ๆ ไม่มีบันลม.

บัทนเห่ง [-ท่ง] น. เข็มขัด.

บัทน อ. เสียงคัง เช่น เสียงถูกชกหรือค้อน.

บัทนผาสะ ม. (ส. ปุ่ผุส) น. ปอด.

บัทนพชิต [บัทนพะ—] ตุ บรรพชิต.

บัทนพต [บัทนพะตะ] ตุ บรรพค.

บัทนพะ ตุ บรรพ อ.

บัทนพชชา ตุ บรรพชา.

บัทนพพานะ [บัทนพะชนะ] น. การขับไล่.

บัทนพพานียกรรม [บัทนพะชนะเก่า] น.
 น. กรรมอันสงฆ์พึงขับไล่. กิจของสงฆ์
 ทำในถนขับไล่ภิกษุ.

บัทนภาระ ม. (ส. ปุ่ภะการ) น. เถอเขา.

บัทนยกะ, บัทนยกา [ไปตะกะ, ไปตะกา] น.
 (ส. ปุ่ริตามท, ปุ่ริตามท) น. ปุ่หวด,
 ตาหวด.

บัทนยกา [ไปตะกา] น. น. ช่าหวด, ตาหวด.

บัทนลพ ตุ บัดลวะ.

บัทนตั้งกิ ตุ บรรพชก.

บัทนเปี้ย ก. ประปน, เกี้ยวข้อง, คลุกคลี.

บัทนเปี้ย ว. อ่อนเพลีย, บ้อแบ้, ห้อแท้.

บัทนจิม ตุ บัทจิม.

ปัสตุ [มัดสะ-] น. ชื่อเสอชนิดหนึ่ง
(สำหรับใส่ลงในโขนของพดเชน).

ปัสสาวะ น. (ส. ปุสฺสรว) น. น้ำปัสสาวะ.

ปัสสาสะ น. (ส. ปุสฺสวาส) น. กมหายาใจเข้า.

ปาก ก. คว่าง, เกรียง, ซัดไป.

ป่า น. พง, ดง, ไพร (ที่รกด้วยต้นไม้ต่าง ๆ
ที่ไม่ใช่บ้านคน). ว. อยู่ตามป่า, ไม่มีขนบ
กรรมเนืองมดี. ป่าปึง, ป่าไผ่ปึง น. ป่าสูง.

ป้า น. พี่สาวของพ่อหรือแม่, เมียของลุง
เรียกน้ำใสไว้.

ปาก น. ช่องสำหรับกินอาหาร, ขอบของช่อง
แห่งสิ่งของต่าง ๆ เช่น ปากหม้อ, ปากไห
๑ ล. ๑. ต้นทางสำหรับเข้าออก เช่น ปากตรอก
ปากน้ำ, ๑ ล. ๑. เรียก ชื่อ สิ่งของบางอย่าง
เช่น แทะ, อวน ๑ ล. ๑. ว่าหนึ่งปาก สองปาก.

ก. พุด. ปากกบ น. รอยมุมของสิ่งที่มี
รูปสี่เหลี่ยมประกอบกัน เป็นรอยแบ่งมุมฉาก
ออกสองมุม เช่น รอยมุมสะพาน กระจับ

รูปกรอบหน้าต่าง เป็นต้น. ปากกระจับ
น. ชื่อพานหรือกะโถนชนิดหนึ่ง มีปาก
เป็นจักร ๆ เหมือนผักกระจับ หรือ กลีบบัว.

ปากกรือ (ธ-กรือ) น. รอยปากไม้คล้าย
ปากกบ แต่มีรอยผ่านมุมฉาก ไม่ตลอด
เหมือนปากกบ มีเพียง หมด ลวดเท่านั้น.

ปากกล้า [-กล้า] ว. เดียงถ่อง, พุด
ไม่เกรงกลัวใคร. ปากกะบะ น. ชื่อ
งูพิษร้ายชนิดหนึ่ง. ปากกา, ปากไก่อ
น. เครื่องจุ่มหมึกเขียนหนังสือชนิดหนึ่ง.

ปากแข็ง ว. เดียงถ่อง, เดียงแข่งแรง.

ปากควาย [-ควาย] น. ชื่อหญ้า
ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา. ปากคืบ น. เหล็ก
๒ ขา ปลายแหลม สำหรับค้ำสิ่งของ. ปาก
จะงาบ, ปากตะขาบ น. รูปเป็น
ง่ามอย่างขาควาย, ชื่อปลาไม่มีคิมเป็น
ง่ามสำหรับใส่ไม้ให้เป็นลวด. ปากจัด

ว. พุดได้เดียงไม่ยุดปาก. ปากจิ้งจก
น. ชื่องูเขียวตัวเล็ก ๆ ปากเชื่อมคล้ายปาก
จิ้งจก. ปากข้าง, ปากฉลาม [-
ฉลาม] น. รูปบาทแผล หรือ รอยฉ่าขาด

เป็นรูป ๓ เหลี่ยม แทะ ออกอย่าง ปากปลา
ฉลามหรือปากข้าง. ปากแตร [-แตร]
น. ชื่อกะโถนชนิด ปากบานอย่างปากแตร

หรือ ดอกคำโพง. ปากน้ำ น. ช่อง
แม่น้ำที่ติดต่อกับทะเล. ปากบอน ว.

ปาก อยู่ไม่สุข, ขอบ ขยาย ความ สัม ของ
ผู้อื่น. ปากเบา ว. ร้องง่าย คือ เข็บ
ปวดเล็กน้อย ก็ ร้อง คราง ง่าย ๆ. ปาก
เปรี๊ยะ ว. พุดทักทายหรือพูดว่าคนง่าย ๆ

(สำหรับสุริยหยาความว่าท่าง่าย). ปาก
 เปราะเราะร้าย ว. มักพูดชวนทะเลาะ
 วิวาท. ปากปลา [-ปลา] น. ชื่อเรือ
 ชนิดหนึ่ง ที่หัวเป็น รูปเหมือน ปาก ปลา.
 ปากปลิง [-ปลิง] น. ขี้ผลไม้ที่
 คอปลิงกิน โดยมากเป็นขี้ทุเรียนที่หลุด
 จากกันได้. ปากไปปลี น. ชื่อ ขาม
 ชนิดหนึ่ง ก้น เตี้ย ปาก บาน อย่าง รูปงอบ
 หงาย. ปากมาก ว. พูดมาก. เรื่อง
 เล็กน้อยพูดขยายให้มากออกไป. ปากไม้
 น. รอยบเคหรือรอยเจาะที่ตัวไม้ สำหรับ
 เอาตัวไม้นั้นประกอบกัน. ปากร้าย ก.
 มักกล่าวต่อคำร้าย, พูดร้าย. ปาก
 สว่าง ว. มักพูดเปิดเผยความลับง่าย ๆ.
 พูดพล่อย ๆ. ปากหนัก [-หนัก]
 ว. ไม่ใคร่พูด ขอร้องต่อใคร ๆ, ไม่ใคร่ทัก
 ทายใคร. ปากหวาน [-หวาน] ว.
 พูดเพราะ. ปากหอยปากปู ว. มัก
 นิินทาเล็ก นินทาน้อย. ปากห่าง น.
 ชื่อ นกชนิด หนึ่ง ขนาด นก กะสาแดง ปาก
 ขาว. ปากอ้าว น. ปลาขมแม่น้ำที่ติด
 ต่อกับทะเล.03/2566

ปาง น. ครั้ง, คราว, เมื่อ. ว. แทบ, จวน
 เช่น ปางตาบ=จวนตาบ.

บ้าง น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ทำให้มีมัยข้อ.

ปานะ [-ณะ] ม. (ส. ปฺราน) น.
 ประตุก.

ปาจริย์ [-จะริ] ม. (ส. ปฺราจารุช=ปฺราจต
 + อาจารช) น. อาจารย์ของ อาจารย์,
 อาจารย์เบื้องหน้า, อาจารย์ผู้ประเสริฐ.

ปาจิตต์ยี่ ม. น. ชื่ออาบัติจำพวกหนึ่ง จัดไว้
 ในจำพวกอาบัติเบา ที่เปรียบด้วยลหุโทษ.

ปาจิณ ม. (ส. ปฺราจัน) ว. ฝ่ายตะวันออก.

น้ำคำ น. ที่ฝั่งขวา, ที่ฝั่งขวา.

ปาฏลี [-ตะลี] ม. ส. น. ไม้แคฝอย.

ปาฏลีบุตร [-ตะลิปฺต] ส. (ม. ปาฏลี
 ปฺต) น. ชื่อเมืองหลวงแห่งแคว้นมคธ
 ใกล้กับสถานที่แม่น้ำโคตะ และ แม่น้ำคงคา
 รวมกัน (สันนิษฐานว่า ไต่แกเมืองปฏีโพธิธ
 ในบราหฺม และเมือง ปัตนา ในปัจจุบัน)

ปาฏีปท ม. (ส. ปฺรติปท) น. วันขึ้นค่ำ
 หนึ่ง, หรือแรมค่ำหนึ่ง.

ปาฏีบุคคลิก [-คะลิก] น. จะเพาะบุคคล,
 ไม้เท้าไป.

ปาฏีโลก ม. (ส. ปฺราตโลก) น. ผู้รับประกัน,
 นายประกัน.

ปาฏิหาริย์ [-คิหน] ม. (ส. ปฺราติหารุช)
 น. สิ่งที่น่าอัศจรรย์, ความอัศจรรย์ เช่น

หนังสือแพทยศาสตร์ เล่ม ๒ หน้า ๑๔๘; แต่
ที่เป็นคำแปลของ ปาโลโลยี นี้ หมายความว่า
ว่าเป็นตำราทั่วไป ที่แสดงสมุฏฐานของโรค,
ไม่วิธีวิสามานยนาม).

บาท [-ทะ] ค. บาท.

บาทป [-ทบ] ม. ส. น. ต้นไม้.

บาทุกา ม. ส. น. ร่องเท้า, เชียงเท้า เจียน
เป็น บราตุกรา, หรือ ปราตุกรา ก็มี.

ปาน ๑ [-นะ] ค. วน ๑.

ปาน ๒ น. ผิวเนื้อที่เป็นสีดำหรือแดง อยู่ตาม
ร่างกาย. ว. เหมือน, คล้าย, เช่น. เพ็ช.

ปานนี้, ปานฉะนี้ น. เวลาเพียงนี้.

ปาน น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งเปลือกเป็นใยเหนียว
ใช้ ฟันเชือก และ ทอผ้าได้.

ปาน น. ภาชนะดินสำหรับขังน้ำชา ใช้ว่า ปั้น
ก็มี. ว. หุ้, ไม่แหลม.

ปานนี้ ว. เพี้ยนจากปานนี้ ค. วน ปาน ๒.

ปานิเยน จ. น. กระดังงาจีน.

ปานียะ ม. ส. ว. วรรตัม, น้ำดื่ม, ดมได้.

ปานโยทก ม. ส. น. น้ำวรรตัม,
น้ำรับประทาน.

ปาย อ. เสียงต้นเสียงตีด้วยไม้แบน ๆ.

ปายอหฺยสังฆาตา [-ปอหฺยสัง-] จ.
น. นิตา, พ่อ.

ปาปะ ค. บาป.

ปาพจน์ [-พค] ค. ประพจน์.

ปาม ก. ซุ่มด้วยมือ, ซุ่มข้ามเข้าไป. ปาม
ปิงมา ก. พรวดพราดเข้ามา.

ปาโมกข์ ม. (ส. ปรมุขย) น. ผู้เป็น
หัวหน้า, ผู้เป็นประธาน.

ปาโมทซ์ ค. ปราโมทซ์.

ปาย ก. ปั้น, ปั้นขึ้นไป เพื่อของพาดไป.

ปาย น. ...หนังสือมีแจ้งความไว้ให้คนดู.
ก. บ้าย.

ปายาส ม. (ส. ปายส) น. ข้าวชนิดหนึ่ง
ที่หุงเจือด้วย น้ำมันและน้ำตาล, ข้าว เปียก
เจือนม.

ปาร [-ระ] ม. ส. น. ผึ้ง, เป็นชื่อของ
พระนันทพาน.

ปารคฺย [-ระ-] ม. น. ผู้ถึงฝั่ง, คือผู้
เรียนวิชาจบ ได้แก่พราหมณ์ผู้เรียนจบ
ไตรเพท, หรือพระชีนาสพ.

ปารมี [-ระ-] ค. บารมี.

ปารณิ [-ปาดฺณิ] ส. (ม. ปาสณิ ปณฺหิ)
น. สันเท้า.

ปาราชิก ม. น. ชื่ออาบัติองค์หนึ่ง ภิกษุต้อง
เข้าแล้วขาดจากเพศสมณะ แปลว่าธรรมซึ่ง
ภิกษุให้พ่ายแพ้จากศาสนา. ว. ผู้พ่ายแพ้,

ผู้ต้องอาบัติปาราชิก.

ปาริฉัตต์, - ฉัตต์, - ฉัตต, - ฉัตตะ | ม.
(ส. ปาริชาต) น. ข้อต้นไม้ประจำพันธุ์
ดาวดึงส์.

ปาริชาต ค. ปาริจฉัตต์.

ปารุณะ [- ณะ] ม. (ส. ปุรวารณ)
น. ส่าห่ม.

ปาด [- ละ หรือ บาน] ค. บาด.

ปาลีไลยก์ [- ไล] ม. น. ชื่อป่าแห่งหนึ่ง
ที่พระพุทธเจ้าเสด็จอาศัยอยู่ และเป็นชื่อ
ช้างซึ่งอยู่ในที่นั้นด้วย เรียกพระพุทธรูป
ปางหนึ่ง มีรูปช้างและสิงห์ด้วย เรียกว่า
พระปาลีไลยก์.

ปาลี ม. น. ผู้ปกครอง, ผู้เฝ้า, ผู้รักษา. ค.
ปาลี ศัก.

ป่าว ก. บอกรู้ทั่วกัน. ป่าวร้อง ก.
ร้องบอกรู้ทั่วกัน.

ป่าว อ. เสียงแฉวงร้อง.

ป่าว ๆ อ. เสียงร้องเอ็ดอึงและซ้าซาก.

ปาวก [- วะกะ] ม. ส. น. ไฟ.

ปาวจนะ [- วะจนะ] ค. ประพจน์.

ปาวา ม. ส. น. ชื่อเมืองโบราณอยู่ในแคว้น
มัลละ.

ปาวาร [- วาน หรือ - วาระ] ม. (ส.
ปุรวาร) น. ส่าห่มใหญ่.

ปายาณ [- ยาน หรือ - ยานะ] ส. (ม.
ปายาณ) น. หิน.

ปาส [- สะ] ค. บาศ.

ปาสาณ [- ยาน หรือ - ยานะ] ค. ปายาณ.

ปาสาท ค. ปราสาท.

ปาสาทิกะ ม. (ส. ปุรวาสาทิก) ว. นำมา
ซึ่งความเลื่อมใส, นำรัก, นำชม.

ปาหุณ [- ณะ] ม. ส. น. ผู้มาหา, แขนก.

ปาหุไณย์ ม. (ส. ปุรวาหุณ + เอย) ว. ผู้
ควรของต้อนรับแขก. ปาหุไณยบุทคล
[- ไนยะบุทคน] น. คนผู้ควรของต้อนรับ
แขก.

ป้า ก. คำว่าลง, ขะม่าอง, บักลง.

ป้า ว. กล้า, เด็ดเดี้ยว.

ป้าเปื้อ ว. รูปร่างเทอะทะ.

ป้า ๆ เปื้อ ๆ ว. เถอะ ๆ เทอะ ๆ, หลง ๆ
ลืม ๆ.

ป้าง ก. ฝังไฟให้ลุสหรือกรอบ, ย่าง.

ป้างคละ [- ะกะ] ม. ส. น. ชื่อตระกูล
ช้างสี่เสด. ว. สี่เสด, สี่น้ำตาล.

ปฏิภ [- ติภ หรือ - ติกะ] ม. ส. น.

ตะกร้า, หมวดแห่งคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาที่เรียกปิฎก. คู่มือปิฎกในคำว่าไตร.

ปิฎก [ปิตกะ] ม. (ส. ปิฆฐ) น. แป้ง.

ปิฎกวิ [ปิตถิ] ม. น. หลง.

ปีนทะเล [ปีนตะ] ดู บินทะ.

ปีด ก. บัง, กั้น, ส้อน, ทับ, ทาบ, ผ่นัก, ใช้ตรงข้ามกับคำว่าเปิด. ปีดเบา ก. ถ่ายบัสสาวะไม่ออก. ปีดหนัก ก. ถ่ายอุจจาระไม่ออก.

ปีดต [ปิตตะ] ม. ส. น. น้ำดี, น้ำจากต่อมตับ.

ปีตา (ม. ปีต; ส. ปีตฤ) น. พ่อ. ปีตามหะ ม. น. ปู่; นามพระพรหม.

ปีตุ ม. (ส. ปีตฤ) น. พ่อ. ปีตุมาต น. การฆ่าพ่อ.

ปีตุจฉา ม. (ส. ปีตฤจฉา) น. อา (ผู้หญิง), บ้า (ญาติฝ่ายบิดา).

ปีตุล, ปีตุลา [-ละ, -] ม. น. ลุง, อา (ผู้ชาย, ญาติฝ่ายบิดา).

ปีตุลานี ม. น. บ้า, อา (ผู้หญิง, ญาติฝ่ายบิดา).

ปีน น. เครื่องประดับสำหรับปักผมจุก; จอม, ยอด เช่น ปีนพิภพ.

ปีนไต น. ภาชนะสำหรับใส่สิ่งของ ซ้อนกัน

เป็นชั้น ๆ มีหุ่ยหัวได้.

ปีปผลี [ปีปณะ—] ม. ส. น. ตีปสี่.

ปีม ว. เกือบ จวน, แทบ.

ปีย [-ยะ] ม. (ส. ปุริย) ว. ที่รัก, สำหรับประกอบศัพท์ต่างๆ เช่น ปียบุตร หรือปิโยรส ลูกที่รัก.

ปียังกู ดู ประยงค์.

ปีสันธิไร [-สัน] ม. น. เครื่องประดับ.

ปีว ก. ซักไม้เสีย. เป็นคำใช้ในวิธีเล่นโยนหลุม. เมื่อโยนกันมาจนเหลือ ๘ สดางค์ก็ซักเอาเสีย ไม่ต้องโยนอีกเรียกว่าปีว. ว. เล็ก.

ปีศาจ ส. (ม. ปีศาจ) น. ผี. ปีศาจบดี [-สา—จะ—บอ—] น. 'นายผี' คือพระศิวะ.

ปีหก [-หะกะ] ม. (ส. ปีหกฺ) น. ม้าม. (โบราณนิยมแปลว่า ไต).

ปีพล [-ละกะ] (ม. ปีพลกร ส. ปีพลกา) น. ฝี่, ต่อม, ฝู.

ปี น. เวลาชั่วโลกดินรอบดวงอาทิตย์ครั้งหนึ่งราว ๓๖๕ วัน.

ปี น. เหลอด เครื่องสำหรับเป่าให้ เป็นเพลง มีชื่อต่างๆ กัน. ปีแก้ว น. ชื่อผู้หญิง, ส่วนบนตัวมีสีเทาอ่อน และ จุดดำห่าง ๆ กัน เป็น แถว ทั้งตัว, หัว กับ คอ สีดำ มีขีด

เหลือซึ่ง ๆ ข้างละหนึ่งหรือสองขีด, ท้อง
แดง, หางมีวงดำสองวง, เป็นนุชชนิดเล็ก.
ปีพาทย์ น. เครื่องประโคมมีปีเป็นหัว
หน้า ต่อไปก็มีกลองใหญ่ ตะโพน, ระนาด,
ฆ้องวง ฯลฯ.

ปี น. เครื่องหมายสำหรับใช้แทนเงิน ทำด้วย
กระดาษอย่างดี, ครึ่งประทับตรา ที่ผูกข้อ
มือจิม ครั้งก่อน เป็นสำคัญว่า "ใส่เงินค่า
ราชการแล้ว, ก. ทับ เช่น นก หรือ ไก่
สังวาลกัน.

ปี น. ส่วนการพะเนียงวดหนึ่ง คือเงินกัน
คราวหนึ่ง, ว. เต็ม, มาก.

ปีก น. อวัยวะสำหรับบินของสัตว์ ข้างปีกีกา
น. รูปกองทัพที่ตั้ง มีกองขวา กองซ้าย คล้าย
ปีกกา. **ปีกนก** น. ส่วนของหลังตัวที่
อยู่ใต้จ่า. **ปีกไม้** น. ไม้ซึ่งที่เลื้อย
ออก คือ แผ่นแรกทั้ง ๔ ข้าง.

ปีฐ, ปีฐุก [—ละ,—ละกะ] น. ส. น.
ตง, ทนง, เกอ. ม้า.

ปีตุ อ. เสียงดังเป็นภาวืด.

ปีติ ตู ปรีดี.

ปีน ก. กิ่งขึ้นใน ๒๕๖๖ ๕๖๖ ไป.

ปีบ น. ซ่อนต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบเหลียน
ดอกยาวสีขาว เมื่อบแห้งประสมยาสูบมีกลิ่น

หอม; ภาชนะสำหรับบรรจุน้ำมัน ทำด้วย
เหล็กเวลาตุ้ม ๔ เหลี่ยม.

ปีบ อ. เสียงซ่านเสียงเสื่อว่อง.

ปีพ, ปีพา [—ละ,—] ตู ปีพา.

ปีก น. แท่ง, ก้อน. ว. แฉก. **ปีกแผ่น**
น. ความคงอยู่ด้วยความมั่นคง.

ปีง อ. เสียงร่นดินป่นระเบิด.

ปีง ว. ทำท่าทางซิงซ๊ะ. **ปีงชา** ว. ทำ
ที่เลยแสดงอาการคล้ายกับโกรธ.

ปีง อ. เสียงเช่นเสียงเขือกที่ตึงขาด.

ปีติ ว. โง่.

ปีตปีง อ. เสียงตีตะโพน.

ปีน น. อวัยวะสำหรับยื่นให้ลูกออกจากลำคอ
ด้วยกำลังไฟ. (ศร, หน้าไม้, เกาทัณฑ์ โบ
ราณที่เรียกว่าปีน; ที่ใช้กำลังไฟเรียกว่าปืน
ไฟ). **ปีนยา** น. ปืนหรือหน้าไม้ที่มีลูก
อาบด้วยยาพิษ.

ปีน น. สำหรับเรียกไม้ที่จักตามแบบว่าตอก
ปีน และเป็นนามที่ใช้เรียกเสื่อ ที่ใช้เสื่อ
ไม้ด้วยมีชื่อว่า ๑ ปีน ๒ ปีน.

ปีอ ว. เต็ม, มาก.

ปีอ ว. ทับ, ดำ, มีด, มาก. (ใช้เฉพาะคำ
ที่หมายความว่า ดำ หรือ มีด).

ปี้อ ว. จัด, เช่น เชียวปี้อ.

ปู่ ก. ปะ. อ. เสียมเช่นเอานิ้วมือตัดห้อง.

ปู่ อ. เสียมเช่นเอาท่อนอิฐก่ฝาของอ่อน ๆ.

ปู่ ก. เรียกเท้าที่พิการมีรูปคล้ายกับนิ้วเท้าปู่.

อ. เสียดังเช่นเสียดำข้าว.

ปู่กู่ ว. มัชฌิมหรือผ้อขรุ้ง.

ปู่กคละ [ปู่กคะ—] ดู บุทคค.

ปู่ ก. น. กะจาด ของจีนมีขอบไม่รอบ
รูปคล้ายเปลือกหอยแครง.

ปู่กพ, ปู่กวะ [—กบ,—กวะ] (ม.

ส. ปู่คว) น. 'โคผู้' เอาความว่าผู้เลิด,

ผู้ประเสริฐ, หัวหน้า เช่น ศาสนายู่กวะ = ผู้
ประเสริฐในศาสนาตระกูล.

ปู่ลึงค์, ปู่ลึงค์ ม. ส. น. เพศชาย.

ปู่ฉา ดู ปู่ฉาฉา.

ปู่ญู ดู บุญญู.

ปู่ญ น. หม้อ, ขวด, โอ่ง, โห, กะจาด.

ปู่ณฑริก [—ตะริก] ดู บุณฑริก.

ปู่ณฑ [—นะ] ดู บุณฑนะ.

ปู่ด น. เรียกการเย็บผ้าที่หนึ่งว่าปู่ดหนึ่ง. ว.

อาการที่ น้ำเดือดน้อย ๆ. อ. เสียดังเช่น
เชือกขาด.

ปู่ดตะ ดู บุตตธ3/2566

ปู่ดชน ดู บุตชน.

ปู่ดคค [ปู่ดคน] ดู บุตคค.

ปู่ดนาค ดู บุดนาค.

ปู่ดบ ว. อาการที่หิบบหรือฉวยโดยเร็ว.

ปู่ดบับ อ. เสียดัง เช่น ทำอะไรรีบร้อน.

ปู่ดพะ ดู บุดพะ.

ปู่ดพพ [—พะ] ดู บุดพพ.

ปู่ดพพิเทห์ [ปู่ดพะ—] ดู บุดพพิเทห์.

ปู่ดโพ ดู บุดพพ ๒.

ปู่ด, ปู่ดมา [—มะ,—] ม. (ส. ปู่ดสุ) น.
เพศชาย.

ปู่ด น. ปด, ของที่หนุนขึ้นจากพื้นเดิม เช่น
ปู่ดข้อ.

ปู่ด ว. ทุ, ไม่หอม.

ปู่ด อ. เสียดังเช่นของตกน้ำ.

ปู่ด น. ของที่เป็นผ้อ ๆ เช่นลำถี้.

ปู่ด น. เครื่องสำหรับปรังดิน ให้ปลูกต้นไม้
งาม. ว. อาการที่เชือกขาดไปโดยง่าย

ปู่ด [—ระ] ดู บุระ ๑.

ปู่ดณะ [—ระนะ] ดู บุระณะ.

ปู่ดพ [—ระพะ] ดู บุดพพ ๑.

ปู่ดตติมทิส [—มะทิต] ดู บุดตติมทิส.

ปู่ดราณ ดู บุดราณ.

ปู่ดรินทท [—หค] ดู บุรินทท.

ปู่ดรินทร์ [—ริน] ดู บุรินทร์.

ปู่ดริมทิส [—มะทิต] ดู บุริมทิส.

ปฐ [-ตะ] คุ บุรพ.

ปฐิ คุ บุรี.

ปฐุช คุ บุรช.

ปฐจาริกิ ม. ส. ว. เป็นเครื่องนำหน้า,
เป็นอาวรมณ์, เป็นหัวหน้า.

ปฐโรหิติ ม. ส. น. พรหมณ์ผู้สอนบรรพ
กรรมของกษัตริย์.

ปฐลึงกี ม. ส. น. เพศชาย.

ปฐลินที น. ชาวป่าและเขา.

ปฐกร [ปฐสฺกอน] คุ บุษกร.

ปฐป [ปฐสฺปะ] คุ บุษป.

ปฐย [ปฐสฺย] คุ บุษย.

ปฐว [-ละวะ] ม. น. หมอน.

ปฐ น. สัตว์พวกหนึ่งมีกะดอง มีก้ามและตีนสิบ.
ก. ลาด. ปฐฉำ น. กับข้าวชนิดหนึ่ง
เอาเนื้อปูทะเลและไข่ปรุงกับเครื่องแล้วหนึ่ง.

ปฐ น. พ่อของพ่อ. ปฐกรู [-ครู] น. ตำแหน่ง
สมณศักดิ์โบราณครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี
รองตำแหน่งสังฆราช เหนือตำแหน่งมหา
เถระและเถระ. ปฐเจ้า น. ผู้เฒ่าที่นับถือ,
เจ้าเฒ่า. ปฐหวด น. พ่อของปู่.

ปฐก [-ชะกะ] ม. ส. น. ผู้บูชา.

ปฐนียะ [-ชะนียะ] ม. ว. นำนับถือ,
ที่นับถือ.

ปฐา คุ บุษา.

ปฐิติ คุ บุชิต.

ปฐติ น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง ขน ปีกแดง ออกคำ
ร้องเวลาน้ำขึ้นลง เรียกกนกปะปฐติมี. ว. นุ่ม
ขึ้นมา.

ปฐติ ม. ส. ว. บุค. เน่า. ปฐติกาย น. กาย
เน่า. ปฐติมาฉา น. ปลาเน่า. ปฐติลา
น. 'เถาวัลย์เน่า' เป็นชื่อเถาวัลย์ชนิดหนึ่ง.

ปฐนุ ๑ น. ธาตุชนิดหนึ่ง เกิดจากเถาหิน และ
เถาหอย: คราว. ว. เทียบ, เทียม, ปาน,
เปรียบ, เฝือก. ปฐนุสอ น. ปุ่มขาว

ปฐนุ ๒ จ. ก. แจก. บัน. ไม้. ปฐนุป้าเหน็จ
ก. แจกวางวัด.

ปฐมุ น. ฝ่ามือชนิดหนึ่งมีดอกเป็นตา ๆ สมุด
หมาขเหตุจวันเดือน ปีของโหร, กระจดาข
หรือสมุดที่ตีตารางสำหรับบันทึกเหตุการณ์.

ปฐุยฺยฺยฺยา ว. ขอกข้าว ชับเขิน.

ปฐุระ, ปฐุระ [-ระนะ] คุ บุระนะ.

ปฐุสู น. ขวานด้ามยาวสำหรับตัดของ, ขวานโซน.

ปฐุวะ ม. (ส. ปุ) น. ขนม.

เปฐิ ว. เอน, ตะแคง.

เปฐิ ว. บิดไป, เจไป.

เปกซ์ อ. เสียงเช่นเคาะไม้.

เปกซ์ ม. (ส. เปกซ์) น. ผู้ฟัง เช่น

อุปสรรปทาเพิกซ์ ผู้พึงอุปสมบท,

เป็้ง ว. พองขึ้นหรือหนุนขึ้นเต็มที่.

เป็้ง น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นคล้ายหมาก แต่มีหนามตามก้าน. ว. ไต่ เช่น มดเป็้ง. ดูกิ่ง. อ. เสียงเช่นดีด้วยไม้แรง ๆ.

เป็้ง ว. ดึงเครียด, ตรงแนว. อ. เสียง เช่น เสียงทูปแผ่นเหล็กด้วยค้อน.

เป็็ด น. สัตว์พวกนกชนิดหนึ่ง รูปคล้ายห่าน แต่ตัวเล็กกว่า; ชื่อผักจำพวกหนึ่งมี ๒ อย่าง คือ ขาวกับแดงใบแหลม ๆ ใช้ทำยา; ชื่อเรือชนิดหนึ่งหัวท้ายแบน ๆ. เป็็ดน้ำ น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้ายเดียวกับเป็็ด แต่เล็กกว่าเป็็ดที่อยู่ตามบ้าน.

เป็ด [-ตะ] น. (ส. เป็ด) น. สัตว์เกิดใน อมาย พวกหนึ่ง; ผู้ตายไปแล้ว. เป็ดพลี [เปตะพะ—] น. เครื่องเช่นสรวงที่กระทำแก่ผู้ตายไปแล้ว

เป็็น ก. ปรากฏ, เกิด. เป็็นกริยาสำหรับประกอบกับนาม เช่น เป็็นเจ้า, เป็็นนาย ฯลฯ ได้ เช่น เต็็นเป็็น, วัเป็็น. ว. ยังไม่ตาย. เป็็นการ ก. ได้ผล, สำเร็จ. เป็็นใจ^{๐๖๓/๓๖๖} รู้จัก, สมรู้ร่วมคิด. เป็็นนิตยั ว. เสมอ. เป็็นไร ว. มีเหตุอะไร. เป็็นอันขาด ว. แน่نون, แน่

แท้. เป็็นอันมาก ว. มากหลาย, หนาไป

เป็ม [-มะ] ดู เป็รม.

เป็ว [เป็ว] ก. เชนไป, เซวี่, เชนไป, หลีกไป.

เป็ร้ง น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายไม้ไผ่ แต่ต้นเล็กกว่า.

เป็รต [เป็รต] ส. น. สัตว์เกิดในอบายภูมิพวกหนึ่ง; ผู้ตายไปแล้ว. เป็รตวิชัย (ม. ปิตุวิชัย) น. ภูมิหรือกำเนิดแห่งเป็รต. (เป็ตวิชัย กวีชัย).

เป็รม ๑. [เป็รม] ก. สบาย, ใจจริง เพื่อนมาจากเป็รม ๒.

เป็รม ๒ ส. (ม. เป็ม) น. ความรัก, ความชอบใจ.

เป็รย ว. อาการพูดเลียบเคียง. เป็รยปราย ว. พูดทักทายทั่วไป ไม่จำเพาะใคร.

เป็รยณียั [เป็ระ—] ดู ไปรยณียั.

เป็รเอ [เป็รเอ] ดู บำระเอ.

เป็ระอะ ว. เป็่น, ละอะเทอะ, เป็ยกและ.

เป็ระ น. ร่านชนิดหนึ่ง หัวบะรูบมีกลิ่นหอม. ว. หักง่าย, ง่าย เช่น ปากเป็ระ, แปลว่าพูดง่าย.

เป็ระเป็ระ [-เป็ระ] ว. อาการที่ฝนตกมีเม็ดห่าง ๆ สดเล็กน้อย.

เปรียบ [เปรียบ] น. นำมัน.
 เปรยง [เปรียบ] อ. เสียงดัง เช่น พ้าผ่า.
 เปรยญ [เปรยญ] น. ผู้รอบรู้, ผู้สอบความรู้ในปริยัติธรรมได้.
 เปรียบ [เปรียบ] ก. เคียบ, เปรียบปราย, เปรียบเปรย ว. อาการที่พูดเทียบเคียง.
 เปรยว ว. ไม่เชิง, ร้องไว้.
 เปรยว ว. รสอย่างหนึ่ง เช่น รสมะนาวเป็นต้น.
 เปรียะ, เปรียะ [เปรียะ, เปรียะ] ว. แดก, แดกฉาน, อ. เสียงดังแห่งของแข็ง เช่น หลอดแก้วตัน.
 เปรื่อง [เปรื่อง] ว. มีความฉลาดองหาญ, อ. เสียงดัง เช่น ถ้วยขามกระทบกัน.
 เปรือย ว. คล่อง เช่น พุดเปรือย=พุดคล่อง.
 เปล [เปล] น. เครื่องสำหรับแขวนให้เด็กนอน, อู๋ถึเรือก (อู๋คือ เปลลาน).
 เปล่ง [เปล่ง] ว. แจ่มใส, สุกใส, ก. ฉายออก, แผ่ออก, บันท้อ, ออกเสียง
 เปลว น. พระนโมไฟ; ซ่อไฟ; มันส์ตัวที่ยังไม่ได้เจียว, ว. เป็นผลอย่าง ๆ เช่น ทองคำเปลว.
 เปลา [เปลา] ว. สูงชะลูดไม่มีกิ่ง (สำหรับต้นไม้).

เปล้า [เปล้า] ว. ว่าง, เป็นคำปฏิเสธ แปลว่าไม่มี, ไม่เป็นอย่างนั้น.
 เปล้า [เปล้า] น. ข้อต้นไม้พวกหนึ่งมี ๒ ชนิด เปล้าใหญ่ต้นโต เปล้าเล็กต้นเป็นพุ่ม มีอยู่ตามป่าใช้ทำยา; ข้อต้นชนิดหนึ่งทั่วท่านกเขาไฟ แต่สีเขียวอ่อน.
 เปลาะ น. ตอนหรือระยะของเชือกที่ผูกไว้.
 เปลี้ย ว. อ่อนเพลีย, เพียบ, ง่าย.
 เปลียน [เปลียน] ก. แลก, ผลัด, แผลง, ชักย้าย, เปลียนแผ่นดิน ก. เปลียนกษัตริย์, กษัตริย์องค์ใหม่ขึ้นครองราชสมบัติ.
 เปลี่ยม [เปลี่ยม] ตู. เปี่ยม.
 เปลี้ยว น. ความหนุ่มของวัวควาย, ว. หนุ่ม (วัวควาย); วัวหนุ่ม, วัวคน.
 เปลี้ยวดำ น. โรคอย่างหนึ่งเกิดจากความเย็นมาก.
 เปลือก [เปลือก] น. ส่วนที่หุ้มนอกของต้นไม้ ผลไม้ หรือสัตว์บางอย่าง เช่น หอยและฟองสัตว์.
 เปลื้อง [เปลื้อง] ก. หดไป, สั้นไป.
 เปลื้อง [เปลื้อง] ก. ปลด, เอาออก.
 เปลือย ว. ตัวเปล่า, ไม้เนื้อดำ, เปลือยกาย ว. กายเปล่า, ไม้เนื้อดำ.

เปศ [—สะ] ส. น. สถาปนิก (an architect),
ช่างออกแบบ, ช่างไม้.

เปศล [—สะละ] ส. ว. ซึ่งแต่งโดยฝีมือ
ช่าง, ประดับ, ตกแต่ง; งาม, สวย, น่ารัก,
น่าชอบใจ, อ่อน, นุ่ม, ละมุนละม่อม;
เก่ง, ชำนาญ, เชี่ยวชาญ; มีเล่ห์กล, มี
อุบาย. เปศลมัธย [—สะละมัถ] ^๒
ว. มีเอวอ่อน.

เปศัส ส. น. รูป, ทรง, สี; รูปงาม, เครื่อง
ประดับ, ปลายพร้อย; ฝ้ายมีลายดอกดวงต่างๆ.
เปศัสการิน น. แทน. เปศัสการี
น. ฝั่งตัวเมีย; หญิงผู้ปักลายดอกฝ้าย.

เปศการ [—สะกาน] ผ. น. ช่างทอ, ช่างทอ.

เปศล [—สะละ] ผ. ว. ผู้มีศิลปะเป็นที่รัก.

เปศุญญ์, เปศุโนช [—สุน,—สุโนชะ]

ผ. (ส. ปุศุญช) น. ความส่อเสียด.

เปศุญญาท [—สุนชะวาท] น.
การกล่าวส่อเสียด.

เปื่อ ว. เหมือน, เผลอ.

เปื่อเปื่อ ว. อวด, โอ้อวด.

เปื่อเหลือ [—เหลือ] ว. เชื้อ, ไม่คม
คาย (สำหรับหมัก).

เปะ ก. ปะ, บ้าย, โปะ.

เปะปะ ว. เกะกะ, ไม่เป็นระเบียบ.

เป้า ก. ฟันลมออกทางปาก, ทำให้เครื่อง
ดนตรี เกิดเสียงโดยใช้ลมปาก ก็ เรียกว่า
เป้า เช่น เป้าขลุ่ย ฯลฯ เป้าเต็น
ก. เอาหลอด เป้าไฟ สำหรับเชื่อม ถึง ของ
ต่าง ๆ ให้ติดกัน.

เป้า น. เครื่องหมาย สำหรับ หัด ยิงให้ แม่น;
แผ่นสลัก ๆ สำหรับ เขียน แพรกเสื่อ หรือ
กางเกง.

เปาะ ว. ไม้หยด (สำหรับประกอบกับฆม)
อ. เสียงดัง เช่น เสียงเคาะไม้.

เปาะเหลาะ ว. กระหัดรีด, กลมกล่อม,
ประจบประแจง.

เป๊ก ว. เลิกออก, อด, เป็ด.

เป็ง ว. ยับยิบ, พัง, ทะลวย.

เป็ง ๆ ว. ดัง ๆ เช่น ร้องเป็ง ๆ.

เป็งมาง น. กลองชนิดหนึ่งมีหนังซึ่งสองหน้า
สำหรับตีเข้าขับพิณพาทย์.

เป็ด ก. เผย, อ้า, เลิกขึ้น, กางออก, ใช้
ตรงกันข้ามกับคำว่าปิด.

เป็น ว. แซ่, เก้ง, เว่ร่า, ไม่เข้าห้วงที่.

เป็บ ก. เอามือหยิบข้าวกิน (หมายความว่า
หยิบทั้งห้านิ้ว).

เป็บ อ. เสียงดังเช่นนางเง็งร้อง.

เป็ย น. ผมที่ตักเหมือนผมจีนครั้งก่อน ๆ; อุบะ

น. บั๊กย้าย, กลบกลาย, เปลี่ยนแปลง.

แปร้, แปร้แปร้น อ. เสียงคัง เช่น ข้างร้อง.

แปร๊ก [ปะแھرก] น. เครื่องเกวียนหรือรถชนิดหนึ่งสำหรับติดกับหัวเสา กับลูกล้อไม่ให้เลื่อนหลุด.

แปรง [แปรง] น. สิ่งของอย่างหนึ่งทำด้วยขนสัตว์ ฯลฯ สำหรับใช้มัด, ทวี และผูกพันหรือสิ่งอื่นๆ ขนที่ขนบนคอม้าหรือหมูเป็นแถวๆ ก. บัด, เช็ด, ถูด้วยแปรง.

แปร้ง [แปร้ง] ว. ไม่ขัด, เพี้ยน.

แปร๊ด [แปร๊ด] ว. จัด, มารก (ใช้ประกอบกับคำอื่น).

แปร้น [แปร้น] อ. เสียงดังเช่นคนทะเลาะกัน. แปร้นแปร้ น. เสียงที่เปล่งด้วยความโกรธ.

แปรระ [แปรระ] ว. เพี้ยน, เต็มที่.

แปรล [แปรล] ก. แปลงคำพูด, แปลงภาษา, ไขความ, ขยายความ.

แปรล้ ก. เปิดผอ. ว. ไปล้, แบบมารบ, เพี้ยน, เต็มที่, เต็มลง.

แปรลก [แปรลก] ว. ต่าง, เพี้ยนไป, ประหลาด, ผิดปกติ²⁵⁶⁴แปรลกปลอม ก. สิ่งอื่นหรือพวกอื่นเข้ามา.

แปรลง [แปรลง] น. ที่เป็นแฉ่งมีโคลน, เรือก

พื้นที่เช่นนาหรือสวนแห่งหนึ่งๆ ที่อยู่, บ้านเมือง, ที่พัก, ก. จำลอง, กลบกลาย, เปลี่ยนรูป.

แปรลน๑ [แปรลน] ก. ปราบกฏ, โสเภณี, ผูด.

แปรลน๒ [แปรลน] อ. น. แบบอย่าง.

แปรลน๓ [แปรลน] ว. แปล่า, ว่าง.

แปรลบ [แปรลบ] ว. ปลอม, นวน, รวน.

แปรว ว. เปี้ยว, ผอม, แห้ง.

แปรว อ. เสียงเช่น แมวร้อง.

แประ ก. ประเข้าไป, ทานเข้าไป, อ. เสียงดังเช่นตบด้วยฝ่ามือ.

แประชะ จ. 'ต้มแปล่า' น. เป็นชื่ออาหารให้ปลาต้มจิ้มน้ำส้มกินกับผัก.

ไป น. เครื่องเล่นพระนันทของจีน ทำด้วยทองเหลืองสีเหลืองมีซี่ฟันอย่างหนึ่ง ถ้าเบี่ยงออกนับเป็นคะแนนอย่างหนึ่ง. ว. โน, นุนขึ้น.

ไป้ ก. ปด, พุดปด.

ไป้ ก. ทำให้ดีขึ้น, ทำให้มีกำลังแข็งแรงขึ้น.

ไป๊ก อ. เสียงดังเช่นเอาค้อนเคาะกะดาน.

ไปกขร, ไปกขรพรรษ [ไปกขระ, ไปกขระพัด] ดู ไปกขร.

ไปกขรณี [ไปกขระณี] ดู ไปกขรณี.

ไปง น. ผ้าที่คลุมมิดทั้งตัว.

โป่ง น. ของที่พองลม; ดินมีรสเค็มมีตามน้ำ; เรียกผีป่าชะมดหนึ่ง. เรียกป่าสูงว่าโป่ง.

ว. พองขึ้นด้วยกำลังลม.

โป่ง ว. โว, พุดมาก อ. เสียงดังเช่น ลูกตี

ขลน. โป่งโล่ง ว. โคพองเดินไป,

ไม่กะทัดรัด.

โป่งโหยง [—โหยง] ว. จองทอง, เขื่อหยิ่ง.

โปฏฐูปถ, โปฏฐูปทา [โปตตะปะทะ,—]

ม. (ส. ปุระุฐูปถ) น. ชื่อคานนักษัตร

หมู่หนึ่งซ้อนกัน, เป็นที่ ๑๓ และ ๔ แห่ง นักษัตร.

โปฏฐูปทมาส [โปตตะปะทะ

มาต] ม. (ส. ปุระุฐูปทมาส) น.

เดือน อัน ประกอบด้วยวันเพ็ญร่วมกับนักษัตร

โปฏฐูปทา คือ เดือน ภาทร ได้แก่ เดือน ๑๐

หรือกันยายน.

โปตค [—ตค] ม. ส. ลูกน้อย, ลูกสัตว์,

เพศหญิงใช้ว่า โปตคา.

โปตถกะ [โปตตะ—] ม. (ส. ปุสฺตค)

น. หนังสือที่เขียนหรือจาร. คัมภีร์หนังสือ,

เล่มหนังสือ.

โปน ว. นูน, พอง, โป.

โปรง [โปรง] 03/3566 ม. ทัพ, ปรุไป, โลง.

โปรงฟ้า น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งในบาง

โปรงจนแลเห็นฟ้า.

โปรต [โปรต] ก. ชอบ, รัก, เอ็นดู, สง

เคราะห์. โปรตปราน เอ็นดู, รักใคร่.

โปรตสัตว์ ก. 'สงเคราะห์สัตว์'

คำตลาด หมายถึง พระเที่ยวรับ

บิณฑบาต.

โปรย ก. โรย, หว่าน. โปรยปราย ว.

หว่านล้อม (พูด), หว่านไปทั่วๆ.

โปรณะ ดู ปราน.

โปรีสภา [—สะพา] ม. น. ที่ประชุมของ

ชาวเมือง. เรียกศาล ขึ้นตำใน กรุงเทพพระ

มหานคร.

โปรโรหิต ดู ปรโรหิต.

โปรส [—สะ] ดู ปรุข.

โปรสก [—สกหรือ—สะกะ] ม. (ส. โปรสก)

น. คนผู้เล็งดู.

โปรสาวนิกมุต [—วะนิกะมุน] ม. น. คำ

เล็งดู, คำข่าวบ่อน.

โป๊ะ ก. พอกเข้าไป.

โป๊ะ น. เครื่องตักปลาในทะเลอย่างหนึ่ง ใช้

ไม้ปัก เป็น ร้ว โดย รอบ; หุ่น สำหรับ ทอด

สะพาน หรือสำหรับรองเรือ; เครื่องครอบ

แสงไฟเพื่อให้แสงไฟขาวนวล.

โป๊ะจ้าย น. เรือบรรทุกของชนิดหนึ่ง เป็น

เรือขนาดใหญ่.

ไป ก. เคลื่อนออกจากที่. ใช้ตรงกันข้ามกับมา.

ไปลาด ก. ไปตระเวน, ไปคอยตรวจ
เหตุการณ์. ดู ไป คืบ.

ไป ว. ไป. ใช้ว่า ไป ก็มี.

ไปป์ [ไป+เสียงปสะกด] (อ. Pipe) น.
ข้าว, หลอด, ท่อ, ลำโพง. คำตลาดเรียกว่าแป็บ.

ไปย [-อะ] (ม. เปย) น. เครื่องดื่ม.

ไปยาล น. น. คำละ, เครื่องหมายตั้ง
๑ ละ ๑ หรือ ๑ เป ๑.

ไปรษณีย์ [ไปรษณี] ส. (ม. เปสนีย์),
น. ของที่ส่งไป, การส่งหนังสือและสิ่งของ.

ไปรษณีย์บัตร ส. น. แผ่นกระดาษ
แข็งที่ใช้เขียนจดหมายส่งทางไปรษณีย์.

ไปรษณีย์บุรุษ ส. น. พนักงานผู้ส่ง
ไปรษณีย์. ไปรษณีย์ภัณฑ์ ส. น.
ของที่ส่งทางไปรษณีย์. ไปรษณีย์
อากาศยาน ส. น. อากาศยานที่ส่ง
ไปรษณีย์.

ไปล์ [ไปล์] ว. ผาย, แผล, เลขไป.

ไปศาจ [-สะหรือ-สา-จะ] ส. น.
พวกผี, พวกปีศาจ. ว. ของปีศาจ, เกี้ยว
ข้องกับปีศาจ, อย่างปีศาจ. ไปศาจ
วิวิหะ ส. น. การแต่งงานอย่างผี คือ
การได้เสียโดยลักพา.

ไปศาจ ส. น. ภาษาของผี, เป็นชื่อภาษาหนึ่ง
ในอินเดีย.

—o*o—

ผ

ผ พยัญชนะตัวที่สิบแปดของพยัญชนะไทย,
เป็นพวกอักษรสูงเป็นตัวที่สามของวรรคที่ห้า
อ่านว่า 'ผอ', ภาษามาลีและสันสกฤตอ่านว่า
'ผะ' เป็นพยัญชนะใช้ทั่วไปในภาษาไทย,
บาลี และ สันสกฤต มีเสียงเดิมเต็มมี
ปาก เรียกว่า โอลูระ ให้แต่เป็นพยัญชนะ
ตัน ไม่ได้ใช้เป็นตัวสะกดเลย.

ผก ก. หลกกลับ, ทวีระผก, ปกร ผก (ลตฺสระ

อู อย่าง ทก = ทก, ทง = ทง). ผกผก
[-สะหุง] ก. ผกหัวขึ้น เหลี้ยวดู.
ผกผั้น ก. หลกหัน, ผกกลับ.

ผกเรือ ก. ต้นไทร.

ผกา [ผกา] (ช. ผกา) น. ดอกไม้.

ผกากรอง [ผกากรอง] น. ชื่อต้นไม้
คือดอกไม้กระจุยสีแดงบ้าง ขาวบ้าง.

ผกาบาย [ผกาบาย] (ช. ผกาบาย) น. ดาว แสง

กระจาย. (ไทยใช้ว่า กระจาย).

พง น. สิ่งทีละเอียดยก, เศษย่อย. พงคติ
[—คติ] น. ฝืนละเอียดยก, ละออง.

พงก [พะทงก] ก. ขุน, ชกขุน, กะตกขุน,
เงยขุน.

พงม [พะทงม] ตู. ปรัดมประทงม.

พงอน [พะทงอน] น. แผ่นดิน. ก. เอี้ยว, เลี้ยว.

พงอบ [พะทงอบ] ว. อ่อนเพลียมาก, จวน
จะสิ้นใจ.

พงะ [พะทงะ] ก. ชะงัก, หุด.

พงาด [พะทงาด] ว. สว่าง, เติบ, ผาดโผน.

พงง [พะทงง] (ข. ผงง) น. ความตั้งใจ.
ก. ตั้งใจทำให้ดี; ค่อย, ทำ.

พงญ [พะทงญ] ตู. ผจัญ.

พงัญ [พะทงัญ] (ข. ผจัญ) ก. สุ่ม.
ไทยใช้ ผจัญ ก็มี ประจัญ, ประจัญ.

พงาน [พะทงาน] (ข. ผจาง) ก. ทำเปิดเผย,
เปิดเผยความชั่ว. (ไทยใช้ว่า ประจางก็มี).

พน [พะทนะ] ม. ส. น. ฟอง; ส่วนกว้าง
แห่งจมูก, รูกจมูก, คอแบนแห่งงู (เช่นงูเห่า),
พังกาม, แม่เขย.

พนักิร ส. น. งู.
พนักิร ๐๖๕๓๖๕๖๖ นามพระศิวะ. พนักิ
มณี ส. น. ดอกจันทน์ (แห่งงู).

พนักิ ส. น. คือพนักิ นั่นเอง, แต่

เป็น สตรี สิ่ง, มีความแปล เหมือน กัน

พนักิกร = ผนกร. พนักิกร = ผนกร.

พนักิ [พะ—] ส. (ม. ผนักิ) น. งู; เมื่อ
เป็นคำหน้าแห่งสมาส, ลบ น ออกเสีย.

พนักิเจติ [พะทนิเจติ] ส. น. นกกระทา.

พนักิโยก ส. น. 'หัวหน้ิงู' ชื่อเรียก
พญางูวาลุกิ. พนักิเบติ ส. น. งูขนาด
ใหญ่ยิ่ง.

พนักิปรีย์ ส. น. 'เพื่อน
ของงู' คือ ลม. พนักิเฟณ [พะทนิเฟณะ]
ส. น. 'น้ำลาของงู' คือ ฝน.

พนักิภูษ ส. น. 'ผู้กินงู' คือ นกขุง. พนักิธดา,
พนักิวิธลี ส. น. พลุ. พนักิเนทร์,
พนักิสุวรรณ ส. น. 'พญางู' คือ นาคราช
ชื่อศนะ.

พนักิเนทรสมพัตสร ส.
น. ینگูใหญ่, ปะระโรง.

พนักิ — [พะ—] ตู. น. พนักิ.

พนักิ น. เม็ดเล็กๆ เป็นผ่นชั้นตามผิวหนังเมื่อ
ถูกอากาศร้อน.

พนักิ ควรวใช้ ผนะตง.

พนักิ [พะทนิ] (ข. ผทนิ) ก. นอน. ไทย
ใช้สำหรับ เจ้า นาย และ ใช้ว่า ประทนิ, บรร
ทนิ ก็มี.

พนักิ [พะทนิวค] ก. บวกเข้า, ผสมเข้า.

พนักิ [พะทนิวค] ก. บวช (เป็นราชาศัพท์).

ผนัง [มะหฺนัง] น. ฝาที่ก่ออิฐถือปูน.
 ผนังัก [มะหฺนิก] ก. ติติให้แน่น, อติให้แน่น,
 ปิตให้แน่น.
 ผนัง น. ส่วนที่เป็นเส้น ๆ ออกขึ้นบนหัวคน. ส.
 ช้ำ, ฉ้ม (สำหรับผู้ที่อาบพุทโดยสภาพ).
 ผนังอง [มะหฺนง] ก. ผนังโชน, กำแพง.
 ผนังน [มะหฺนนะ] น. (ส. สผนัง, สผนัง)
 น. การผนัง, การสร้างผนัง.
 ผนังนปิตติ [มะหฺน—] น. น. ผนังที่เกิดขึ้น
 แล้วทำให้ความรู้สึกขยับสร้างไปทั่วร่างกาย.
 ผนังสุ [มะหฺนสุ] น. (ส. ปรสุ) น. ขวาน.
 ผนังติ [มะหฺนติ] น. ก. ผนัง, สร้างผนัง.
 ผนังุก [มะหฺน—] ส. น. กะโถน.
 ผนังุส [มะหฺนุส หรือ มะหฺนุสะ] น. (ส. ปรุส)
 ว. หยาบ, หยาบคาย. ผนังุสวาท น. น.
 กำหยาบ.
 ผนัง [ผนัง หรือ มะหฺนง] น. ส. น. ความงอก
 งาม, ความเจริญ. กำไร, ดอกเบี้ย, ประโยชน์
 ที่ได้. ลูกไม้: สิ่งที่เกิดจากเหตุ, สุขทุกข์อัน
 เกิดจากกรรม: จำนวนเลขที่ได้จากการบวก
 ลบคูณหาร, เลขพัทธ์. ผนังกาม ส. น.
 ความใคร่ผลง. ผนังกาลิ ส. น. ความ
 แห่งผล. ผนังเกสร ส. น. 'ผู้มีผล
 หุ้มด้วยเกสร, คือต้นมะพร้าว (ผนังนั้น มี

ภายในคล้ายผล). ผนังขัตเตภาพ [มะหฺน
 ขันตบ] ส. น. ต้นทับทิม. ผนังทาทวี
 ส. ว. ซึ่งให้ผล. ผนังประทาน ส.
 น. การให้ผล (คือ พืชแต่งงาม). ผนัง
 ปริณาม ส. น. การสุกแห่งผล. ผนัง
 พุกฤษ์—พุกั ส. น. ไม้ผล. ผนังกุช
 ส. น. 'ผู้กินผลไม้' คือลิง. ผนังมูล ส.
 น. ผลไม้และหัวหรือรากไม้. ผนังราช
 ส. น. 'พระเจ้าแห่งผลไม้' คือ แดงโม.
 ผนังวากย์ ส. น. การสัญญาจะให้รางวัล.
 ผนังเสวฐฐี ส. น. 'ซึ่งดีที่สุดในผล
 ไม้' คือ มะม่วง. ผนังสมบัติ ส. น.
 การเจริญแห่งผล. ผนัง. ผนังสิทธิ์ ส.
 น. การสำเร็จผล. ผนังทนต์ ส. น.
 'ผู้กินผลไม้' คือ นกแก้ว. ผนังนตี ส.
 น. 'ผู้มีผล เป็นที่สุด (อายุ)' คือ ไม้ไผ่.
 ผนังนีสงส์ ส. ผนังนีสงส์ น.
 น. ความไหลออกแห่งผล (ความดี).
 ผนังผล น. น. ลูกไม้เล็กและใหญ่.
 ผนังราม ส. น. สวนไม้ผล. ผนังาศน์
 ส. น. ตุผลทนต์. ผนังาหาร น. ส.
 น. อาหาร คือ ลูกไม้, ผู้มีผลไม้เป็นอาหาร.
 ผนังไทย์ ส. น. การเกิดขึ้นแห่งผล
 ผนังก [ผนังก] ส. น. ผลงคง โดยมาก

ทำด้วยรากขิงป่า (ข้อมด้วยฝางและสาครดกกัน ในนักษัตรฤกษ์โหล่ของชาวฮินดู. ดูโหล่) ฤดูแล้งไม่มีผล; ชื่อแม่น้ำที่ผ่านประเทศพม่า. ว. แดงเรือ, แดงอ่อน, ก่อนข้างแดง, แดง; เล็ก, น้อย; อ่อน, ไม่มีกำลัง. เหลือ; ไม่มีราคา,ไร้ประโยชน์.

ผลคิน [ผลคฺคิน] ส. (ป. ผลคฺคิน) น. เดือน ผลาคิน คือ เดือน ๔ หรือ มีนาคม. ว. แดงเรือ, แดง, ซึ่งเกิดในนักษัตรผลคิน.

ผลคินี [ผลคฺคินี] ส. (ป. ผลคฺคินี) น. ชื่อนักขัตร์สองหมู (คือ บูรพาผล — และ อุตตราผล —). ผลคินีบูรพมาสี ส. น. วันเพ็ญในนักษัตรอุตตราผลคินี.

ผลือ [ผลฺอ] ว. ไบ้, โหว เช่น ปากผลือ, ปรจบประแจง เช่น พุดผลือ.

ผลือ่ง [ผลฺอึง] น. เสียง เช่น เสียงของตกลงในไห.

ผลือย [ผลฺอฺย] ว. เร่ว, พลัน, แฉ้ว.

ผลุระ [ผลฺอฺระ] ก. จากออกไป, สละออกไป.

ผลึก [ผลฺอฺก] ก. ไส้ไป, เหม้อตันไป.

ผลัด [ผลฺอฺด] ก. เปลี่ยน, แทด.

ผลับ [ผลฺอฺบ] อ. เสียง เช่น สนัขกินน้ำข้าว.

ผลัวะ [ผลฺอฺวะ] อ. เสียงดัง เช่น ฆาตินปา

พุ่มไม้ หรือนกเขาที่บินออกจากพุ่มไม้.

ผลา [ผลฺลา] ช. น. ง้าว. ว. คม. ศ. น. ก้อนหิน.

ผลา— [ผลฺลา—] ตูณ ผล.

ผลาญ [ผลฺลาญ] ก. ทำลาย, ล้าง, ทำอันตราย หรือพยับ.

ผลิ [ผลฺลฺ] ก. ผลัดดอก, งอกออก.

ผลิกะ [ผลฺลฺกะ] ตู ผลึก.

ผลิต [ผลฺลฺต] ป. ส. ก. ผลัด ออก, ออกผล; งอกแล้ว, ผลัดออก.

ผลิน, ผลี [ผลฺลฺน, ผลฺลฺลี] ส. ว. มีผล.

ผลีผลาม [ผลฺลฺลีผลฺลฺลาม] ว. ลนลาน, เผลือกเจลอน, ตกลอน, เร่วเกินไป.

ผลิกิ [ผลฺลฺกฺ] (ป. ผลิกิ; ส. สุปฏิก) น. ชื่อแก้ว หิน อย่างหนึ่ง มีสีขาว (Crystal, quartz).

ผลิกิศิรี ส. น. เขาแก้วผลึก คือ เขาโกกลาส. ผลิกิสีลา ส. น. หินผลึก. ผลิกิอาจล ตู ผลึกศิรี.

ผลึง [ผลฺลฺึง] ก. บวมขึ้น, พองขึ้น.

ผลือ [ผลฺลฺือ] น. ปม.

ผลุ [ผลฺลฺุ] อ. เสียงดัง เช่น ของอ่อนนุ่มตกลง.

ผลุง [ผลฺลฺุง] ว. อาการที่ทิ้งหรือปาสั่งของไปโดยเร็ว, เสียงของกลมหนักตกน้ำ.

ผลุด [ผลุด] ช. น. งา (ข้าง). ก. หลุดเข้า หรือออกโดยเร็ว, มุดเข้าหรือออกโดยเร็ว.

ผลุน [ผลุน] ก. ไปโดยเร็ว. ผลุนพลัน
ว. หุนหัน, ตะลั่นละลาน.

ผลุบ [ผลุบ] ก. ต่ำลง, มุดลง, หุบลง. ว. อาการที่ดำน้ำลงโดยเร็วหรือถ่มบินเข้าโพรง โดยเร็ว. ผลุบพลับ ว. ลุกลง, ไม่ เรียบร้อย. ผลุบโผล่ ก. ดำน้ำแล้ว ผุดขึ้นบ่อย ๆ, จม ๆ ลอย ๆ.

ผลุบ [ผลุบ] ว. อาการที่เชือกหรือปมหลุด ออกโดยเร็ว.

ผลู [ผลู] ช. น. ทาง. ผลุบก ช. น. ทางลับ. ผลูแบก ช. น. ทางแยก.

ผลวน ก. ทวน, กลับ.

ผลวย น. เรือก่ฝ้ำหม่นนอนอยู่หงาย.

ผลวา [ผลหาว] ก. สะอืด, ตกใจ. ผลวาตั้น^{สี่}
ก. ตกใจตั้น.

ผลอก น. ข้าวห่อ, ข้าวที่เอาไปกินกลางวัน.

ผลอง ว. ทั้งปวง, ทั้งหมด.

ผล้อง ว. หมดจต, สุกใส. ผล้องแพ้ว ว. สะอาด, หมดจต, สบายใจ. ผล้องใส
ว. สุกใสอมริตหรือข้มข้อง (ดวงหน้า).

ผลอด ก. หายใจ, ลุกลม (จากปอด).

ผล่อน ก. ห่อน, ถอดห่อน, ตลาช, ถอย.

ผ่อนปรน ก. แบ่งหนักให้เป็นเบา, เอาไปที่ละน้อย, ซบซนซายให้เบาบางลง.

ผ่อนผัน ก. ถอดหย่อนตาม.

ผอม ว. ขอบ, แบบบาง, ไม่อ้วน.

ผือย ว. อาการที่ร่วงหรือหล่นไปโดยเร็ว, อาการที่ลึกลับไปโดยเร็ว.

ผู้น [ผู้น] ช. น. น่อง; โทษใช้ตามเสียง อ้วนของเขมรว่า ผู้น กมี.

ผะกิม ก. โห้ว ผละเป็นบั้งลมก็ได้.

ผะแกง ว. ประดัง, คับคั่ง.

ผะหุ่ม กุ ประหุ่ม.

ผะดา ก. ค้ำชู, ชุน, ชั่วช.

ผะดุง ก. ค้ำ, ค้ำจุน, ระวัง, อดหนุน.

ผะเตี ก. ประเต, โภชให้, ห่มเทให้; ใช้ว่า ประเต กมี. (ใช้เป็นตัวกล่าวตอบ กมี).

ผะเต็น กุ ประเต็น.

ผะเติน ก. เติน. (ใช้ บันเติน กมี).

ผะเติม กุ ประเติม.

ผะแดง กุ ประแดง.

ผะเทศ กุ ประเทศ.

ผะผก กุ ผก.

ผะผ่อง กุ ผ่อง.

ผะผ้าย ก. ลุกขึ้น, กลับ, ไป. ว. ืบ.

ผะผ่าว ว. วูบ ๆ วาบ ๆ (เป็นคำประกอบ

คำว่าร้อน).

พะผำ ก. รีบเดิน, เดินไปโดยเร็ว.

พะผา แปลงมาจาก ภาษา.

พะสม กุ ประสม.

พะสาม กุ ประสาม.

พะอม น. ตลับมีขิงมีขอดี.

พะโอน ก. น้อมไป, ไน้มไป.

ผัก น. พืชต่างๆ ที่ใช้จับหรือปรุงเป็นอาหาร, พืชจำพวกหนึ่งโดยมากต้นเล็ก ๆ ใช้เป็นอาหารหรือทำยา เช่นผักกาด, ผักเป็ด ฯลฯ.
ผักบุงฝรั่ง น. ไม้เลื้อย ใบมนคล้ายใบผลุดอกคล้ายดอกผักบุง. ผักปลาม น. ต้นหญ้าใช้ทำยาไล่. ผักแพว น. ผักใช้ทำยา และใช้ข้อมองฝังสปาก เรียก ผักแพว ก็มี, ผักแพว ก็มี, ผ่างแพว ก็มี.

ผักคูดุ กุ ผลคูดุ และ ผลคูดุ.

ผักคูดุ กุ ผลคูดุ.

ผัก น. ไม้สำหรับล้างสิ่งที่ให้อาหารตั้ง ปลายทั้ง สองมีเขี้ยวสำหรับเสียบหัวมัด; ไม้หรือกิ่งแบบสำหรับเป็นแบบชุดหุ้มเสาปลูกเรือน; พืชไร่, ระดับพื้นที่; หนังสือเป็นวงกลม ห้อยสองข้างมีก้านหรือเรียกว่า พะนังมี. ก. ว่าง, แล่น.

ผัส น. กับข้าวของแห้ง ใช้ควักด้วยส้อมและน้ำ มันเป็นต้น. ก. ถ้วยกับข้าวของแห้งด้วยส้อม และน้ำมันเป็นต้น; ย้ายไปย้ายมา, หมุนไป มา, ล้อให้โล้; ขอเลื่อนเวลาไป; เอาเบี่ยงลุ่ม ที่หน้าเพื่อให้ หน้าवल. ผัสผัส น. หมุน กลับไปกลับมา, ย้ายกลับไปกลับมา. ผัส ผายน ก. ขอเลื่อนเวลาให้ผัสไป.

ผัส น. บัวสายดอกสีแดงคู่กับบัวเพื่อน. ก. เปลี่ยน, กลับ, แปรไป, ทำให้เสียแปรไป. ผัสแปร [-แปร] ก. เปลี่ยนแปลง ไป, กลับกลายเป็น. ผัสผยอง [-ผะ หุยอง] ก. เดินสะบัดขางโดยความกล้าหาญ. ผัสผวน ก. กลับไปกลับมา. ผัส ผ่อน ก. ลดหย่อนตาม. ผัสผาด ก. วิ่งทวนหันไปมา, ผัสผาย ก. กลับ ไป, เดินไป, ผัสอักษร ก. เปลี่ยน เสียงพยางค์ให้สูงต่ำไปตามวรรณยุกต์.

ผัส ว. เร็ว, คล่อง, อากาเรที่ทำได้เร็ว,

ผัสคูดุ [ผัสคูดุ -] กุ ผลคูดุ.

ผัส น. ชายที่อยู่ร่วมกับหญิงตามประเพณี.

ผัส ก. เสียงเช่นไม้หัก.

ผัสสะ น. (ส. สปรุส) น. การกระทบ, การถูกต้อง. ผัสผัสคูดุ น. มีภา

กระทบให้คุ้ม' คือ ลม. พัสตัสติชชา น.
'ละอายเพราะการกระทบ' คือ ต้นกระเทียม
ขอม. พัสตสนาน [-สฺหฺมาน] น.
การอาบน้ำในวันมีอุปราคา. พัสตานัน
ทา น. 'ผู้มีผัสสะเป็นที่นับเทิง' คือ นาง
อัปสร. พัสตอาหาร ม. น. อาหาร
คือ ผัสสะ, หมายถึงความประจวบกันแห่ง
อายตนะภายใน ภายนอก และวิญญาณเป็น
ปัจจัย แห่ง เจตสิก อัน จะพึงเกิดโดยวิถี มี
เวทนาเป็นต้น, เป็นประการหนึ่งในอาหาร
ทั้งสี่ (อีกสามประการ คือ กวฬิงกาอาหาร,
มโนสตัยเจตนาหาร, วิญญาณาหาร).

ผัสสา- ดูใน ผัสสะ.

ผา น. หิน, เขา. ผาติสามเข่า น. เขาตรี
ภู. ผาเพือก น. เขาไภยลาศ. ผาหอม
หวาน [-หวาน] น. เขาตันธมาทน์.

ผ้า ก. แล่งออก, ข้ำนแหล่อก (ตามส่วนยาว),
ทำให้แตก เช่น ผ้าผ่า, แดก เช่น ผ้าแหล่,
แตกเข้าไป เช่น ผ้าเข้าไป.

ผ้า น. เครื่องนุ่งห่มทำด้วยด้ายและไหมเป็น
ต้น. ผ้ากราบ [-กราบ] น. ผ้า
พับ ๆ ที่ พระสงฆ์ใช้ ร่องในเวลากราบพระ
ซึ่งกลายมาจากผ้าสันตติ. ผ้าทิพย์ น.
ผ้าที่ห้อยตรงหน้าคักพระพุทธรูป (โดยมาก

ขึ้น ด้วย บูน ทำ เป็น ลายต่าง ๆ และไม่เป็น
ลายกมี่). ผ้าเป่า น. ผ้าที่ทาบกดด้วยพระ
ต่อเทศกาลกฐินออกไปนับเข้าในผ้าบังสุกุล.
ผ้าไหว น. ผ้าที่ ฝ่าย ชาย นำไปให้แก่
ญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิง เพื่อเป็นการเคารพ
ในเวลาแต่งงาน. ผ้าอ้อม น. ท่อนผ้า
สำหรับปูให้เด็กนอนบนเมาะ.

ผาก น. ไม้ซางมีปล้องยาว: ส่วนหน้าเหนือ
คิ้วขึ้นไป. ว. ผ่อด, แห่ง. ผากแผ้ง
ก. เหลือคิ้ว, แห่งกรอม.

ผาง อ. เสียงดัง เช่น เหมมือตบสังข์ของ.

ผาณิต ม. ส. น. น้ำอ้อ, บางที่ประสงค์
เอาน้ำตาลด้วย.

ผาด ก. ผ่านไป, ไปเร็ว (ความคล้อย คำ
'ปราด'), ผ่น. ว. เต็ม, ไม่ชัดเจน.

ผาดผ้าง ก. ไปเร็ว, แล่นเร็ว. ผาด

โผน ว. แข็งแรง, งามจุดจวด. ก. กระ
โศดผ่น. ผาดเพ่ง ก. ดูห่าง ๆ, ดูเิน ๆ.

ผาดิ [-ผาดิ] ม. ส. ว. เจริญขึ้น. ผาดิ
กิริรม [-กั] ม. น. การทำให้เจริญ
ขึ้น ใช้ในวันยว่การจำหน่าขจรกัษย์, เพื่อ
ประโยชน์สงฆ์อย่างใด อย่างหนึ่ง โดยเอา
ของ เลว ผล็ก เป็ลี่ยน เอาของที่ดีกว่าให้แก่
สงฆ์, หรือเอาของของตนถวายสงฆ์เป็นถาร

ทดแทนที่คนทำของสงฆ์จำรูปไปบ้าง, หรือของ
ที่ไม่ดีออกเสีย ทำให้ใหม่ดีกว่าของเก่า.

ผ่าน ก. ไปทางขวาง, ตัดไป, ลัดไป, ข้ามไป;
ครอบครอง; บอกลีให้เกินไป (เช่นผ่านราคา
ของ). ข. ใช้เรียกม้าที่มีลายขาวพาดขวางตัว.
ผ่านเผ้า ข. ปักเกล้า. **ผ่านพิภพ**
น. พระเจ้าแผ่นดิน. ก. ครอบครองแผ่นดิน.
ครุฑวงศสมมติ. **ผ่านฟ้า** น.
พระเจ้าแผ่นดิน.

ฝาย ก. ไป, มา (คือฝาย); เปิด; ระบายออก;
เบะออก, เฝยออก. **ฝายฝั่ง** ก. ไปเร็ว,
วิ่งเร็ว. **ฝายผัน** ก. เดินไป. **ฝายยะ**
ยั้ง ก. กลับข้าง, พลิกไหวๆ. **ฝาย**
ฉิม ก. ระบายลง, ตล. **ฝายฉนวน**
ก. พ้นลมออกทางขุมที่มีเสียงดังอย่างที่ได้ตัว
เช่นม้าท้าว.

ฝ้าย ก. ไป, มา (ใช้ฝ้าย ก็มี).

ฝาด ฝ. ส. น. เหล็กสำหรับสวมหัวหมวก.

ฝาดเหล็ก ; —เหล็ก, ส. น. นกกระพ.

ฝาดคุน [ฝาดคุน] ส. (ฝ. ฝาดคุน) น.
เดือนซึ่งพระจันทร์เพ็ญ เสวยนักษัตรฝาดคุน,
เดือน ๔ หรือมีนาคม ข. ซึ่งก็ชวกับนักษัตร
ฝาดคุน, ซึ่งเกิดในนักษัตรฝาดคุน.

ฝ่าว ข. อาการที่ร้อนวาม ฯลฯ

ฝาดุก ฝ. (ส. ปุราสุ, ปุราสุท; ภาษาปรกฤต
ว่า ฝาดุก) น. ความสำราญ, ความสบาย.

ฝ้ายๆ ข. อาการเดินหรือวิ่งไวๆ, เหยาๆ.

ฝิ สัน. ถั่ว, ทาก, แม้น. **ฝิว** [ฝิระ] สัน.
คือ ฝิว = ฝิว้า, ทากว้า, แม้นว้า.

ฝิง น. ชื่อขนมอย่างหนึ่งทำด้วยแป้ง ไข่ น้ำ
ตาล ไข่ชองไฟให้สุก, มีรูปแบบๆ คล้ายไข่
แมลงงม. ก. อัง, ลม, ข้าง.

ฝิด ข. ไม่ถูกต้อง, ไม่ดี, ไม่ใช่, ต่างไป, แปลกไป.

ฝิดเมียบ ก. เสดมเหตุกับภริยาผู้อื่น,
รักกับหญิงที่มีผู้ปกครองอยู่.

ฝิดิก [ฝิ—] (ฝ. ฝิดิก; ส. สฝิดิก) ข.
มั่งคั่ง, ฝิงผาย.

ฝิดิ [—ตะ] ดู ฝิด.

ฝิน ก. หัน, พลิก, กลับ เช่น ฝินหน้า, ฝิน
หลัง = หันหน้า, หันหลัง.

ฝิว ๒ (ฝิว ๑ ดูใน ฝิ). น. เบ้าถ่านนอก, หนึ่ง
นอก, ส่วนบางและตื้น. ก. เบ้าลมด้วย
ปากให้มีเสียงดังเช่นนกหวีด ใช้ว่าฝิวปาก.

ฝิวน้ำ น. ส่วนข้างบนของน้ำ.

ฝิ น. ทราบศพระ คนที่ตายไปแล้ว ถือกันว่าเป็น
ฝิหลอกหลอนคนได้. **ฝิดากฝิอ้อม**

น. แสงที่กะท้อนกลับมาสว่างในเวลาทวน
พลบในบางคราว. **ฝิบุญ** น. ผู้จวด

คุณวิเศษว่ามีฤทธิ์ทำไต่ต่าง ๆ อย่าง ผีล้าง
 เทวคาให้คนหลงชื่อ. ฝใต้อ น. แมลง
 พวกหนึ่งมีปีกเป็นแผ่นมีสีต่าง ๆ. ฝใต้อ
 ้น้ำ น. ยักษ์พวกหนึ่งสิงอยู่ในน้ำ. ฝือ
 ้น้ำ ก็เรียก. ฝือหลอก [—หลอก] น.
 เรียกเรือใช้หาปลา เวลา กลางคืน ข้าง เรือมี
 กระดานทาสีขาวมัวไว้ข้างหนึ่ง มีแสงไฟส่อง
 ไปข้างหน้าทำให้ปลาคิดว่าโตดเข้าเรือ. ฝืออ้า
 น. อาการที่ปรากฏเมื่อเวลาอนงค์มไปว่า
 มีคนปลุกปล้ำหรือขี้ดราให้หม้ออาการเหมะย
 หอบจนคนชุน.

- ฝัก [ฝักกะ] ส. ก. ปดิ่ง, หลัก.
- ฝัก [ฝักตะ] น. (ส. ส. ฝัก) ว. มั่งคั่ง,
 ฝังผาย, กว้างขวาง.
- ฝัก [ฝัก] อย่างเดียวกับ ฝัก. ตูใน ฝัก.
- ฝัก ว. ใช้ประ กอบคำว่าแห่ง หมายถึง
 แห่งสนิท. อ. เสียงดังเช่นเชือกขาด.
- ฝัก น. ข้อเครื่องมือ สำหรับถากไม้ชนิดหนึ่ง
 รูปคล้ายจอบ. ก. ตาก. ว. ทางออก, ฝักอก.
 ฝักผาย ว. มีรูปตรงไหล่กางอย่างสง่า
 ใจดีค้อม, เป็นลง่าผ่าเสก.
- ฝัก น. แมลงชนิดหนึ่ง ตัวขนาดแมลงวันหัว
 เขียว สีเหลือง ๆ มีเหล็กในที่ก้น, ต่อยปวด
 กินเศษรอกไม้, ทำน้ำหวานและขี้ผึ้ง. ข้อ

- ปลาชนิดหนึ่ง.
- ฝัก น. ไร่เรียกของแบบ วางเช่น ฝัก, ฝัก
 เป็นต้นว่า ฝัก ๒ ฝัก.
- ฝัก น. ตุ่มเล็ก ๆ หนึ่ง ตาม ผิวหนังติดกัน
 เป็นพืดไป.
- ฝัก ว. เปื่อย, กุ่ย.
- ฝัก ก. โยธจัน, ลุขจัน, สุธจัน. ฝัก
 ผาย, ฝักผาย ก. ลุกไป.
- ฝักผอง ว. ผ่องใส. เป็นนันทวธ.
- ฝักผาดิ ว. งามน่ารัก, ผ่องใส.
- ฝักผิง น. ละอองละเอียต, ผิงละเอียต.
- ฝักสรวาคา [ผดสะ—] ตู บุษบราศ ใน บุษบ.
- ฝัก น. คน เช่น ผู้ตี ผู้หนึ่ง. ว. บอกรักษา
 เช่น นักผู้ วัวผู้ เป็น คำนำหน้ากริยา รวมกัน
 เข้าใช้เป็นนาม ผู้ทำกริยา นั้น ๆ เช่น ผู้กิน,
 ผู้นอน ฯลฯ. ฝักวิย น. คนที่ทำการ
 ช่างเหล็ก. ฝักช้าย น. คนที่มีเหตุคู่กับ
 หญิง. ฝักเฒ่า น. คนชราอายุมาก. ฝัก
 น. คนที่ประพฤตดี, คนที่เกิดในตระกูลดี.
 ฝักไต ส. ไต. ฝักทำกรแทน น. ผู้
 เขารับทำกรในหน้าที่ชั่วคราว เมื่อเจ้าของ
 ตำแหน่งว่างหรือไปลจอน. ฝักน้อย น.
 ผู้มีอายุอ่อน, คนที่มีอายุน้อย. ฝักวง น.
 ผู้รับทำการในหน้าที่ ซึ่งเจ้าของตำแหน่งว่าง.

จำเพาะเป็น. พบปะกัน. ไทยใช้ว่าพออยู่.
พระเอิญ ก็มี.

พะ ดู ผละ

เพา ก. ทำให้ร้อน, ทำให้ใหม่, ทำให้สุก.

เพ้า น. พงศ์พันธุ์. เชื้อสาย, เหล่า.

เพ้า น. ผม.

เพาะ น. ชื่อเห็ด ชนิดหนึ่ง คล้าย เห็ด บ้าง.
ว. เกราะ, เปราะ. อ. เสี่ยงเช่น ข้อเท้า
ข้อมือถื่น. เพาะเพาะ ดู ผลละผลละ.

เพิน ว. เชน, คั้น, ไม้ลิก.

เพียน ก. หมกไป, ฝนไป.

เพื่อ น. ข้า, ถิ่น.

เพื่อ ว. สำหรับ; สำรอง, ให้มากกว่าที่ค้อง
การสำหรับส่วนตัวหรือผู้อื่น. บ. สำหรับ,
สัน. บางที, หาก. เพื่อแผ่ น. เจือจาม,
ให้ประโยชน์แก่ผู้อื่น ด้วย ความ โอบอ้อม
อารี. เพื่อว่า ว. ถ้าวา, สมมุติว่า, เพื่อว่า.

เพือก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง อยู่ในจำพวกมัน ต้น
และใบคล้ายบอน, ใช้กินหัว. ว. ขาวสำหรับ
สัตว์บางอย่าง เช่น ช้าง และ ควายเป็นต้น.

เพือด ว. เสร้าหมอง, สลต, ซืด, จาง.

เพือน น. ปี้น 03/2566

เพือน น. ชื่อบัวสายชนิดหนึ่ง ดอกสีขาวมัก
กับบัวผันซึ่งมีสีแดง.

แผ่ ก. แบ, คดี, ขยาย, กาง. แบ่งให้ เช่นแผ่
ส่วนบุญ, ทำให้บางให้แบน เช่นแผ่เงิน.

แผ่ดิน ก. อดทน. แต่งตัวฝั่งผาข. แผ่

แผื่อ ก. เจือจาม, โอบอ้อมอารี. แผ่

อาณาเขตต์ ก. ขยายอาณาเขตต์ออก.

แผ่อำนาจ ก. ขยายอำนาจออกไป.

แผ่ก ฐ. ว. ผิดแปลก. ก. แยกออก, แดก
ออก, ฟ้าออกเป็นอีกส่วนหนึ่ง ๆ.

แผ่ง น. เครื่องกำกับ ชนิดหนึ่ง ลานเป็น
แผ่น ๆ อย่างเสื่อลำแพน; เรียกเรือโบราณ
สำหรับผู้มีบรรดาศักดิ์ฝ่ายในว่าเรือแผ่ง.

แผ่ด ก. เปล่งเสียงดัง; ฉายแสงกล้า.

แผ่น ๐ น. แบบ, อย่าง, ตำรา; พรหม. แผ่น
ฝั่ง น. แบบที่เขียนย่อหรือขยายจากของ
ต่างๆ เช่น ดึก เรือรบ. แผ่นที่ น. แบบ
ที่เขียนย่อจากพื้นดิน นอกแม่น้ำฝั่ง ทะเล
และอื่นๆ.

แผ่น ๒ น. พระพรหม เช่น 'ขุนแผนนรก
เอาคืน ดูที่'.

แผ่น น. ใช้เรียกของแบนๆ บางๆ เช่น กระดาน,
กระดานเป็นต้น. แผ่นดิน น. พื้นดิน.

แผ่นพงอน, แผ่นพก, แผ่นภพ
[—สะทอน,—] น. พื้นดิน.

แผ่นก [แผ่นก] น. ส่วน; พาก, หมู.

ว. แปลก, ต่าง. ดู แปลก ด้วย.

แปล [แปล] น. รอยขีรุด, รอยที่เกิดจากโรคหรือถูกบาดเจ็บ. แปลเป็น น. คำหั้น; แปลสที่หายแล้ว แต่ยังมีรอยอยู่.

แปลง [แปลง] ก. สำแดง, แปลง, ชิง เช่น เพลงฤทธิ, เพลงอักษร, เพลงศร.

แปล็บ ว. เหว็บ, ใส่ออกแล้วกลับเข้าโดยเร็ว, ทำอาการเข่นแค้นหลายๆ ครั้ง.

แปล้ว ว. เร็ว, โดยเร็ว ประทับ กับ ทรียา กระโดด.

แปละ [แปละ] ว. ประสง, ทำอาการเข่นมั่งแปลง. อ. เสียงดังเช่นหึ่งโคลน.

แผ้ว ว. เขาๆ, ก่อขยๆ, นิดๆ, ตันๆ.

แผ้ว ก. ฉาง, กวาด, ทำให้ดีขึ้น, ทำให้ราบ. ว. สะอาด, หมัดจดี, สบายใจ, ราบ.

ไผ ก. โทม, โทม, โจนไป.

ไผเฒ ว. อ่อนเพลีย, ไม่มีแรง.

ไผง ว. ตังสั้น, ไว. อ. เสียงดังเช่นไม้ทัก.

ไผภูัพพะ [ไผควบ-] น. น. ของที่

มาลุกตั้งคาช, ก้อสิ่งที่เป็น, ร้อน, อ่อนแข็ง, หยาบ, ละเอียด อันรู้สึกด้วยถาย.

ไผน ก. โจนไป, โดคไป, เฝ่น.

ไผย ก. ไปรย, ออก. ไผยผล ก. ไปรยผล, ออกผล.

ไผตี ก. ผุดขึ้น, สูงขึ้น อันออกให้ปรากฏ.

ไผลกแปลก [ไผลกแปลก] ว. ไม่เรียบร้อย.

ไผละ อ. เสียงดังเช่นทุบมะพร้าวให้แตก.

ไผอน [ผะโชน] ดู ผอน.

ไผะ อ. เสียงที่ หมอและ ความข้ง ร้องเมื่อทำพิธีบำรุงข้ง เป็น การขะเข็เมื่อรำทำต่างๆ แล้ว.

ไผ่ น. ต้นไม้จำพวกหนึ่งเป็นกอ มีลำต้นสูงและเป็นปล้องๆ มีหลายชนิด เช่น ไผ่ป่า, ไผ่สีสุก ฯลฯ.

ไผท [ไผท] (ช. ไผทอ) น. แผ่นดิน.

ไผทโกรม [ไผทโกรม] น. 'แผ่นดินต่ำ' หมายความว่าใต้หล้า ก้อ พื้นโลกวานี้.

ไผ่ฝ้ง เรียกเพี้ยนมาจาก ผายฝ้ง คือ ผายผิงผาย.

:O:

ฝ

06/03/2566

ฝ พยัญชนะตัวที่ ๒๒ สิบเก้า ของพยัญชนะไทย, เป็นพวกอักษรสูง เป็นตัวที่สี่ของวรรคที่ห้า

อ่านว่า 'ฝอ' เป็นพยัญชนะใน ภาษาไทยโดยมาก ใช้เป็นพยัญชนะต้น มีเสียง

เกิดแต่มีผีปก เรียกว่า โอดูชะ. ไม่ได้
ให้เป็นตัวสะกด.

ฝน น. น้ำที่ตกลงมาจากอากาศเป็นเม็ด ๆ. ก.
ตุ: ลับ (มีด). ฝนทอง น. เครื่องหมาย
รูปสระเป็นรูปรอยขีดเดียวอย่างนี้ สำหรับ
เขียนบนพินทุ อี เป็นสระ อี. ฝนเส้น
ห้า น. วิธีเขียนหนังสืออย่างหนึ่ง ใช้ตัว
เลขแทน ตัวหนังสือ: ข้อดอกมีไฟ ะนิค
หนึ่ง. ข้อต้นไม้ ะนิคหนึ่ง.

ฝรั่ง [ฝะหรั่ง] น. คนผิวขาวที่อยู่ในทวีป
ยุโรปและ อเมริกา: ข้อ ต้นไม้ ะนิคหนึ่ง
ผลที่ผลสาลี ดอกขาว ๆ ใช้สำหรับประ
ทาน. ข้อมัน ะนิคหนึ่ง. ข้อละมุด ะนิคหนึ่ง.

ฝรั่งเศษ [ฝะหรั่ง—] น. ชาวยุโรปชาติ
หนึ่ง มีประเทศตั้งอยู่ที่ตะวันตกของ
เกาะอังกฤษ มีช่องทะเลอังกฤษคั่นกลาง.

ฝ่อ ก. เหี่ยว. ข.บ.

ฝอย น. สิ่งที่เป็นเส้นเล็ก ๆ กระดาษต. คำ
อธิบายวิธีใช้ยาหรือวาทมนตร์ต่าง ๆ ฯลฯ.

ฝอยทอง น. ขอมชนิดหนึ่งทำด้วย
ไม้แดงกับน้ำตาลเป็นเส้นเล็ก ๆ: ผัก ะนิค
หนึ่ง ต้นเป็นเส้นเล็ก ๆ สีเหลืองขึ้นอยู่ตาม
พุ่มไม้ (โดยมากชอบขึ้นอยู่กับต้นเบญจ
มาศทะเล).

ผี ก. น. ขอบ. ส่วนที่มุมเขี้ยวของฟันบางอย่างเช่น
ทัว โดยมากรูปยาว ๆ กลมบ้าง แบนบ้าง:
ปลอกที่สวมหอก. ดาบ ฯลฯ เป็นรูปคล้าย
กับหอกดาบที่อยู่ข้างใน ทิ้งท้ายหนึ่ง. ไม้
ทองเหลือง ฯลฯ: ลูกอ๊อดตะ. ผี ก. แด
น. กระดาษ ห่อดินปืน ทำเป็น สาย ยาว ๆ
สำหรับจุดดอกไม้ไฟ. ผี ก. พร้า [— พร้า]
น. ชื่อไม้ ะนิคหนึ่ง ผักยาวแบบคล้ายพร้า.
ผี ก. พกา น. นกเล็ก ประดับ กอดพระ
ปรารถ ทำเป็นเครื่องรูปคล้ายสัตว์กต มี ส กิ่ง
๘ ทั้ง กิ่งกลาง. ผี ก. มะขาม น. ไม้
สำหรับตีวัวคน ยาวราวสองเศษ รูปแบน
คล้ายผักมะขาม เรียกว่า ผี ก. มะขาม. ผี ก.
ยิว น. ชื่อ ไม้ ะนิคหนึ่ง ผี ก. ลม ยาว
คล้ายผัก

ผี ก. ผี ผี น. พว. ข้าง.

ผี ก. ผี ก. เหวใจใส่. ผูกพัน.

ผี ก. จม. เหวใจใส่หลุมแล้วเอาดินกลบ,
ให้ของจมนิดหนึ่งอยู่สิ่งต่าง ๆ เช่น ผี
เพชร, ผีฉาย เรียกว่า.

ผี ก. ตัด. ผี ก. ะนิคหนึ่ง. ผี ก. ผี น. ปัก
หมัน. หลักฐาน.

ผี ก. กะพ้อข้าว หรือ กะพ้อเพื่อไม่ให้กลบ ำ
หรือผองอก.

ฝั้น น. นิมิตต์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในใจ เมื่อ
เวลานอนหลับ. ก. เห็นความฝัน.

ฝาน น. เครื่องปิดภาชนะต่าง ๆ. เครื่องกำบัง
หรือเครื่องกั้นของเรือน, ส่วนที่ปิดปากหอย
หรือที่หุ้มตัวหอยซึ่งเปิดได้ เช่น หอยแครง.

ฝาน น. พันของมือและเท้า. ก. ฝั้น, ฝั้นมือ,
ฝั้นเท้า. ฝานฝั้น ก. ขัดขืน, ถ่วง
ละเมิด. ฝานพระบาท น. ฝานเท้าของ
เจ้านาย. ส. ฝาน, ฝั้น (สำหรับเจ้านาย).

ฝาน น. เข็มบาง ๆ เป็นแผ่น ที่สอดอยู่รอบหน้า
หรือติดอยู่ที่แผ่นกรีนต้น, เพดาน.

ฝาน ก. มอบธุระหรือสิ่งของไว้ให้ช่วยดูแล
รักษา หรือนำส่งให้อีกต่อหนึ่ง. ว. ฝั้น.

ฝานบัวเรือ ก. ขอให้ช่วยเลี้ยงดู.

ฝานผึ้ง ก. มอบหมายให้ช่วยดูแล.

ฝาง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นและใบคล้ายต้น
เหงาของไทร แตกสีแดง ใช้ย้อมผ้าหรือ
ทำยา.

ฝาง น. เครื่องสานชนิดหนึ่งรูปเหมือนกรวย
สำหรับครอบลำรับควรวางน.

ฝาด ว. มีรส เช่น รสหมาก หรืออุกเบ็ญกานี
เป็นต้น: 06เห็นผิคลาดไป, เห็น คลาด
เคลื่อนไปจากของเดิม (สำหรับตา).

ฝาน ก. ปาด, เช็ด, เฉือน (ทำเสียงๆ ไม่ตรง).

ฝานแฝด ว. คู่กัน, ตลอดครึ่งที่เกี่ยวกับสองคน
(ออกลูก).

ฝาย น. ทำนบกั้นน้ำ.

ฝาย น. ช้าง, พวง, ส่วน.

ฝาย น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง: เก็บผลสุกมามีปุ๋ย
อยู่ข้างใน ใช้ทำค้ำเหล็ก.

ฝายมี น. เครื่องปิดปากหม้อข้าวหม้อแกง.

ฝาย น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นสูงขนาดยาสูบ
ลูกมีขาง ใช้ทำยาสูบเอาควัน หรือยา
แก้โรค.

ฝาย น. โรคฝีพวกหนึ่ง เป็นตุ่มบวมขึ้นก้น
หนองข้างใน เรียกชื่อต่างกันหลายภาษาชนิด

เช่น ฝายขมเวลา ฝายผา, ฝายประจำรอย,
ฝายกันสัน เป็นต้น; ใช้น้ำหนำค้ำอื่น ทนยา

ความว่า กำล้างเร็วความเป็นไปได้ทั้งกลิ่นดี
และขี้ของสิ่งนั้น ๆ. ต่อไป. ฝายกักร น.

กำลังจักร ต้มหมน. ฝายแก้ว น. กำล้าง
แก้วที่เงินหรือเงิน. ฝายปาก น. ความ

เป็นไปของลำพูด. ฝายพระหัตถ์ น.
เหมือนฝายมือ แต่ใช้สำหรับเจ้านาย. ฝายพระ

โอษฐ์ น. เหมือนฝายปาก แต่ใช้สำหรับ
เจ้านาย. ฝายพาย น. กำล้างของพาย:

คนพวยเรือ. ฝ่มือ น. 'กำลังของมือ'
คือ การที่ทำด้วยมือ, การช่าง. ฝ้แมน
น. กำลังของเทวดา, กำลังทิพย์.

ฝี่ น. ต้นไม้ที่เป็นหลืบ ๆ.

ฝัก, ฝักปรือ, ฝักหัด [- ปรือ -]

ก. หัด, สอน.

ฝัด ว. ไม้ค้ำสอง, ไม้สะตวก.

ฝั้น ก. ชัด, ชื่น, ไม้ทำตาม.

ฝืน น. ละออง; ผงขาว ๆ คล้ายแป้ง ใช้ขัด
หน้า ทาสีของต่าง ๆ, ดินแห้งที่ละเอียด
เป็นผง. ฝืนเมือง น. พลเมือง, ราษฎร.

ฝุ้ง น. พวก, หมู่.

ฝัว ก. ระวัง, รักษา, คอย เช่น ฝัวล้อ
เลื่อน; ไปพบ, ไปหา (ใช้สำหรับเจ้านาย).

ฝื่อ น. ที่นา ๒๕ ตารางวา หรือ ๕๐ เมตร

ตารางเหลี่ยม เรียกว่า ฝื่อหนึ่ง. ว.รศ, ฝุ้ง.

ฝือก น. ของที่เป็นซี่ดักให้ติดกันเป็นแผ่น.

ฝื่อน ว. รสที่ไม่สนิท เช่น รสขม, ฝาด,
ชื่น เป็นต้น.

แฝก น. ต้นหญ้าชนิดหนึ่ง ชื่นเป็นกอ ใบ
ยาว ไข่มุกหลังคดและใช้ทำยาได้. แฝก
หอม น. แฝก ชนิด ที่ราก มีกลิ่นหอม
ใช้ทำยาได้.

แฝง ก. แอบ, ซ่อน, รั้น. ว. เคลือบคลุม.

แฝด ว. เป็นคู่, ติดกันเป็นคู่.

แฝร์ หรือ แฟร์ อ. ว. บุคติธรรม, สุจริต,
ใจหนักเลง.

ฝៃ ก. มุ่ง, หวัง, ผูกพัน. ฝៃใจ ก. เอาใจผูก
พันอยู่. ฝៃฝืน ก. คิดเอาใจใส่อยู่เสมอ.

ฝៃ น. เม็ดต่อมที่มีสีดำ ๆ ชื่นอยู่ตามตัว.



พ

พ พญัญชนะ ตัว ที่สามสิบ ของพญัญชนะ ไทย,
เป็นพวงอักษรตัว เป็นตัวที่ห้า ของวรรคที่ห้า
ออกเสียงเหมือนตัว ก, เป็นพญัญชนะใช้
ทั่วไปในภาษาไทยรวมถึง และสันสกฤต แต่
บาลีและสันสกฤตออกเสียงเป็น 'ปะ' เป็น
ได้ทั้งพญัญชนะต้น และตัวสะกด ในมาตรา

กับมีเสียงเกิดเสริมฝัก เรียกว่า โฉฏฐะ
ใช้แสดงมาจากตัว ว ใน บาลี และ สัน
สกฤตได้ เช่น วิจิตร เป็น พิจิตร, บรवार
เป็น บริวาร ฯลฯ พ ตัวเค็วมักใช้
นำหน้าศัพท์อื่น แปลว่า พ่อ, ว่า พระ เช่น
พนักงาน = พ่อคนงาน, พนาย = พ่อนาย;

พทหัว = พระพทหัว เป็นต้น.

พท๑ น. แผ่นดิน เช่น แผ่นพท; ริมผ้านึ่งที่รวม
 ขึ้นมาไว้ไว้ข้างหน้า สำหรับห่อสิ่งของได้
 ด้วย. ก. เอาสิ่งของห่อ หรือซ่อนไว้ที่ตัว
 เช่น พทมัด พทนาพท ๑ ล ๗, ๖๓, ๖๓. ๖๓.
 ๖. พท, เมื่อยล้า, บอบ. พทไฟ ๖.
 บอบช้า, เมื่อยล้า. พทน้ำ ๖. (คำ
 เปรียบเทียบ) ใจเบา. พทลม ๖. 'มี
 แม่ลม' คือ เหลวไหล, พุดจาไม่จริง. พท
 หิน ๖. (คำเปรียบเทียบ) ใจหนักแน่น.

พท๒ [พะทะ] (ม. ส. ๖๓) น. นกขาง
 พทจร ส. น. 'ประพทติอย่างนกขาง'
 คือ คนหน้าชื่อใจคด, หรือ หน้า น้อยใจ เสอ.
 พทชิต ส. น. 'ผู้ชนะพทาส' คือ
 พระภิกษุเสนา.

พท๓ [พะ—] ส. น. เขาสัตว์ สำหรับป้า.

พท๔ [พะ—] ส. น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง.
 (Mimusops Elengi). ภูมิบาลกล่าวกันว่า
 จะผลิดอกเมื่อเอาหมานตัว หรือ น้าองุ่นจาก
 ปากหญิงที่นำรักประลงไป, เราเปลี่ยนว่าต้น
 พท๔, และมีเรื่องเล่าว่า ออกจากปากผู้บุญ
 บางคนเมื่อยามพท๕๖

พท๕ น. ดงหญ้าหรือดงไม้ที่เป็นหมู่ ๆ. ข้อต้น
 หญ้าชนิดหนึ่งใบและต้นคล้ายอ้อย. พท๖

น. ดงใหญ่.

พท๗ ส. (ม. ๖๓) น. ลำไม้ไผ่ หรือลำไม้
 อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ลำอ้อย; ตัวไม้ขึ้นใน
 หรือ ชื่อเรือน; ปล้องไม้ไผ่, ซลู่; กะตุก
 สันหลัง; เชื้อสาย, เทือกเขา, เหล่ากอ, สกุล
 (ไทย เราใช้เฉพาะ ในความท้ายนี้); ลูก
 หลาน, ลูก. พท๘ ส. [—กะทิน] ส.
 น. กอไผ่. พท๙ [—สะกะณ] ส. น.
 ผู้ตั้งวงศ, บรรพบุรุษ; ลูก. พท๑๐
 [—สะกั] ส. น. การจักสาน, เครื่องสาน
 มีกระจาด เป็นต้น. พท๑๑ [—สะ
 จะหริต] ส. น. ประวัตินวงศวาน. พท๑๒
 [—สะทอน] ส. น. ผู้ดำรงวงศ์สกุล,
 ผู้สืบสกุล. พท๑๓ [—สะนัน—]
 ส. น. 'นักร้าของสกุล' คือ ดลก. พท๑๔
 นาทิ ส. น. หลอดหรือท่อน้ำที่ทำด้วย
 ไม้ไผ่. พท๑๕ [—สะพรม] ส.
 น. ชื่อต้นไม้ที่เรียกว่าพราหมณะ. (เป็น
 แผนกแห่งสามเวท เป็นบัญญัติลำดับสมัช
 แห่งอาจารย์ในโบราณ). พท๑๖ น.
 พวกพ้องที่ตนเองมาแต่งตั้ง. พท๑๗ ส.
 น. รากอ้อย. พท๑๘ [—ระดาน]
 น. เรือที่ลำดับวงศ์สกุล. พท๑๙
 [—ระลี] ส. น. แผนลำดับเครือญาติ.

พงศาว— คูใน พงศ.

พจนี^๑ น. ส. น. คำพูด, ด้อยคำ. พจนา

[พจนจะ—] ส. น. การเปล่งวาจา, การพูด.

พจนานุกรม [-กฺรม] น. ลำดับคำพูด,

ลำดับด้อยคำ. พจนารถ [พจนจะนาถ]

ส. น. เนือความของคำพูด.

พจนีย์ [พจนณี] ส. ว. ควรพูด.

พจนาน [พจนจะวาน] น. น. คำพูด.

พจน [พจนอน] ส. น. ไม้.

พจนี [พจนี] (น. ว. จี) น. คำพูด, ด้อยคำ.

พจนระ [พจนระ—] ส. (น. ว. จี) น. เพ็ชร.

พจนยา [พจนยา] น. ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็นหัวหน้า.
เจ้าแผ่นดิน. (มักใช้ว่าพจนยามณฑล). พจนยา

เดิน น. ชื่อเพลงพิณพาทย์. พจนยาภาค

น. นาคเป็นใหญ่, งูเป็นใหญ่. พจนยา

พจนยาศี [พจนยาพจนยาศี] น. พจนยาประยู,

จอมปราษฎ์, จอมคนฉลาด. พจนยามือ

เหล็ก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งมีรสขม ใช้

เป็นยาชะล้างพิษไข้. พจนยามูตติ น. ชื่อ

ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา ต้มขนาดส่วโสม.

พจนยารากดำ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้

ทำยาเป็นไม้ใหญ่. พจนยารากเดี่ยว น.

ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา. พจนยาไร่ใบ

น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา ต้นไม้แต่

กันไม่มีใบ. พจนาลอ น. ไม้ชนิด
หนึ่งรูปคล้ายไม้ดอกแต่สูง และตัวยาวกว่า.

พจนยาศีตบรรณ [พจนยาศีต ตะบัน]

น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นและใบคล้ายต้น
ตีนเป็ด.

พจนหัว, พจนหัวเจ้า [พจนหัว,—เจ้า] น.

'พระมหากษัตริย์' 'พ่อเหนือหัว' เป็นคำเรียกคน

เป็นใหญ่. พจนหัวเจ้าท่าน น. ไม้ใหญ่

มีกลิ่นหอมผู้ใหญ่ซึ่งมีสมบัติ ใช้เชื่อมกะ
ตมนี้ ๑ พจน ๑.

พจนิช [พจนิช] ส. น. ผู้ค้าขาย, พ่อค้า.

พจนิชยา [พจนิชยา] ส. (น. ว. จี) น.

การค้าขาย.

พจนิต ว. กล. จอ. ขด. พจนิตัวัง น. เรือ

ชนิดรูปกลมซึ่งทำงอ ๆ คล้ายตัวตั้ง.

พจนิช [พจนิช] น. ส. (ว่าตรงกับธาตุในภาษา

สันสกฤตว่า เททฺ แปลว่า นำไปสู่เรือนท่าน)

น. เจ้าสาว, หญิงที่แต่งงานใหม่ ๆ. เมียสาว,

เมีย; ลูกสะใภ้; หญิงทั่วไป. พจนิชกล

ส. น. วรรณะผู้หญิงเป็นเจ้าสาว. พจนิชชน

ส. น. คนผู้หญิง. เมีย. พจนิชชน ส. น.

ทรัพย์ส่วน ตัว ของ เมีย. พจนิชประเวศ

ส. น. พิธีนำเจ้าสาวส่งหอ. พจนิชวร ส.

น. เจ้าสาวและเจ้าบ่าว, คู่ที่แต่งงานกันใหม่ ๆ.

พน [พนหรือพนะ] ม. ส. น. ปัก, พง,
ตง; แคนต่าง, หัวต่าง; น้ำ; ความหนาที่,
ความมากมาย. **พนขันตี** (ศัพท์เดียวกับ
พนขันตี) ส. (ม. พนขันตี) น. ทิวไม้,
แนวไม้, ราวไม้, ราวไฟ. **พนโคจร** ส.
น. ผู้อาศัยในป่า, ชาวป่า, พรานป่า; ผู้อยู่ใน
ป่า. **พนจร** ส.; **พนจรก** ม. น.
คนเที่ยวป่า, คนอยู่ในป่า, ชาวป่า, พรานป่า.
พนจรวิทยา ส. น. การเที่ยวไป หรืออยู่
ในป่า. **พนช** [พะนต] ส. น. ชาวป่า;
ชำระ: 'ผู้คิดในป่า' คือ บัวเผื่อน, บัวขาน.
พนชวีถา ส. น. การเลี้ยงสัตว์อยู่ในป่า
(คืออาศัยกินใบไม้ผลไม้เป็นต้น). **พนชวี**
ส. น. ชายชาวป่า. **พนทาทิ** ส. น.
ไฟป่า. **พนทาวา** ส. น. แลวต้นไม้
(เช่น ตามสองข้างถนนหลวง). **พนมานุษ**
ส. น. 'คนป่า' คือ ถึงโอรังอุตัง. **พนมุต**
ส. น. เณร. **พนราช** ส. น. 'เจ้าแห่ง
ป่า' คือ สิงห์โต. **พนวาสนี** ส. น. 'ผู้อยู่
ในป่า' คือ ชะมด. **พนวาสิ** ส. น. ชาย
ผู้อยู่ในป่า, ฤษี. ว. ซึ่งอยู่ในป่าคู่กับ 'คามวาสี'
ซึ่งอยู่ในหมู่บ้าน 256 หมู่ โสภณ ส. น.
'ผู้บังคับให้งาน' คือ ดอกบัว. **พนยณห์**
ส.; **พนสันห์** (คำนี้เขียนเปลี่ยนกับ: ป่า

พนาสนห์, พนาสันห์) ดู พนขันตี. **พนาญ**
ส. น. 'หนูก่' คือ กะตัก. **พนาไนตร**
[พะนานตอน] ส. น. ระหว่างป่า, ทางป่า,
ภายในป่า. **พนาไนตี** ส. น. 'ประเทศ
ป่า' คือ ตง. **พนาบค** [—บค] ส. น.
ลำธารป่า, แม่น้ำ. **พนาวิจก** [พะนาเวจก]
ส. น. ผู้บุป่า คือ ผู้บุรังต้นไม้, ช่างร้อย
มาลัย. **พนาลกตี** [—ลก] ส. น.
'ครึ่งป่า' คือ ดินแดง. **พนาถัย** ส. น.
การอยู่ในป่า, ที่อยู่ในป่า. **พนาถี** ส. น. 'ซึ่ง
ทำให้งาน' คือ แดงไม้, แนวไม้. **พนา**
วาต ม. น. ที่อยู่ในป่า. **พนาเวศ** ส.
น. การเข้าป่า. **พนาศ** ส. น. ผู้อยู่ในป่า.
พนาศรม [พะนาสม] ส. น. ที่อยู่
ในป่า. **พนาศรัย** ส. น. ผู้อยู่ในป่า.
พเนจร ม. ส. น. ผู้เที่ยวป่า, พรานป่า;
ผู้ล่าสัตว์. **พโนบล** ส. น. 'หินป่า'
คือ โคมัย (ข้าว) แต่เป็นกองกลม, จอม
ข้าว.

พ่น ก. เป้าของออกจากปาก, เอาของออกจาก
ปากหรือลำหลอดด้วยไข่มุก.

พ่น ก. เลยไป, เกิน, ผ่าน, รอดไป, หลุดไป.

พนม [พนม] พ. น. กุเขา.

พนักงาน [พะ—] น. 'พ่อคนงาน' คือ

พยบาย [พยะ—] ส. น. ที่สุด, จบ.

พยศ. [พยศ] ควรใช้ พยส, และ พยสน์.

พยศ๒ [พยศ] ส. ก. ได้, ถึง, มีส่วน.

พยส [พยศ] ส. ก. หัง; แยก, กระจาย, เร็วราจ; จัด, เตรียม; ไล่; ชะเชื่อน, ตัด, ทิ้ง, แวงเอา.

พยสน์ [พยศ] ส. น. (มีความแปลเหมือน พยส ซึ่งเป็นกริยา, และ) ความชั่ว, ความร้ายแรง; เหตุวิบัติ, ทุพ, ไรศร้าย.

พยัคฆ์ [พยัค] ม. (ส. วุฒฺสฺ). น. เสือโคร่ง. พยัคฆนายก 'ผู้นำเสือ' คือ หมาน้ำ. พยัคฆเสวก ส. น. 'ผู้รับใช้ของเสือ' คือ หมาน้ำ. พยัคฆินทร์, — เณทร์ น. พญาเสือโคร่ง. พยัคฆิน น. เสือโคร่งตัวเมีย.

พยัคฆิน — [พยัค—] จูใน พยัคฆ์

พยัคฆี [พยัค—] จูใน พยัคฆ์.

พยัคฆเณ — [พยัค—] จูใน พยัคฆ์

พยง์กี [พยง์] ส. ว. ซึ่งไม่มีตัว, ไม่มีอวัยวะ, ไม่มีมือ; เสืออวัยวะ, เสือขา, งอบ; มีจุดพรำ, หน้าอกสี, หน้าปรุ.

พยัญจน์ [พยัญ] ๓/๒๖ พยัญจน์

พยัญจนะ [พยัญจะ—] ม. น. ตัวยักขร ที่สำหรับ ประสม กับระระ; เครื่อง กับข้าว,

กับข้าว ที่ไม่ใช้ แกรง; อวัยวะ, ลักษณะของร่างกาย.

พยัตต์ [พยัต] ม. (ส. วุชุต) น. ผู้เขียน, ผู้รู้. ว. งาม, น่าดู; ฉลาด, เจ็บมหลม. พยัตตคณินดี [พยัตตะคะ—] น. การนับที่รู้ได้, วิชาเลข. พยัตตคณิกา [พยัตตะคณกา] ส. น. คีปี่.

พยันตร [พยันตอน] ส. น. ระหว่าง.

พยันต์ [พยัน] จู พยนต์.

พยาภิร [พยา—กอน] ม. ส. ก. หาย, ทำนาย.

พยาภิรณี [พยา—กอน] ม. ส. น. การหาย, การทำนาย, ชื่อคัมภีร์โหราศาสตร์ ว่าด้วยการทำนาย.

พยามรี [พยาภ] จู พยัคฆ์.

พยางค์ [พยาง] น. ส่วนหนึ่งของคำพูด.

พยาช [พยาช] ส. น. การล่อลวง, การคดโกง, การแปลง, การปลอม.

พยาท [พยาท] ส. น. สัตว์ที่กินเนื้อสัตว์. จู. ว. ซึ่งมุ่งร้าย, มีอันตราย.

พยาตต์ [พยาต] จู พยัคฆ์.

พยาธ [พยาธ] ส. น. 'ผู้แทง' คือ พวานผู้มีมือที่พด้วยการฆ่าเนื้อ. พยาธิตี ส.

น. ถาวรื่องของพราน (สำหรับเรียกสัตว์
ป่า). พยธิภักดิ์ ส. น. 'ผู้ล่าพราน'
คือ เนื้อ.

พยธิ [พฺยาด หรือ พฺยาด—ติ] ส. น.
ความเจ็บไข้. (อ่าน พยาด) ไทยใช้ว่า
ตัวเชื้อโรคที่เกิดในกาย; ชื่อโรคอย่างหนึ่ง
เกิดจากผิวหนัง.

พยนิ [พฺยาน] ส. น. สมถองหนึ่งซึ่งข้าม
ไปทั่วตัว, ตะมาขใจ.

พยนาท [พฺยา—] ส. น. ความป้องร้าย.

พยนาธ [พฺยา—] ส. น. ตารเลาเป็นธรร,
การรับใช้, ธรร, การยอมรับ, พนักงาน.

พยนาถ [พฺยา—] (ม. วิ + อา + นาถ)
ก. เอื่อเพื่อเลือกผู้เป็นพิเศษ. ไทยใช้ตุ๊ก
คนใช้, ปรมนิบัติคนใช้.

พยนาท [พฺยา—] ส. ก. พุต, อธิยาช.

พยนิ [พฺยาม] ส. ส. น. ภา คือ ระยะเวลาหนึ่ง.

พยนิยาม [พฺยา—] ส. น. ความมุ่งหวังธรร,
ความชวนชวน, ความเพียร.

พยนิช [พฺยา—] ส. ว. ซึ่งปราศจากอาวุธ.

พยนิช [พฺยาน] (คำเดียวกับ ส. พยนิช
ม. วาพ, ษัณฺฑที่ระนลยเขียนเป็นพยนิช)
น. สัตว์ที่กินเนื้อสัตว์, งู, ช้างร้าย, สิงห์โต,
เสือ. พยนิชมฤค ส. น. สัตว์ร้าย.

พยนิช [พฺยนิช] ส. น. กระบวน, หมู, กอง
ทัพ, ชื่อวัดในมัทท. พยนิชบาตร น.
กระบวนเดินเท้า. พยนิชบาตรา ก.
โยเป็นกระบวนทัพ. พยนิชโยธา ส.
น. หมูพลรบ, กระบวนพลรบ. พยนิช
เสนา, พยนิชเสนา ส. น. หมูเสนา.

พยนิช [พฺยนิช—ทอน] น. เป็นศัพท์ไทย
ตั้งขึ้นใช้ในตำราเลขโบราณ คือ เลขขัณฑ์
ผลหารของวงรีฉวง.

พยนิช [พฺยนิช] ส. น. ทาง; ความรู้. ว.
ยังคงเป็นอยู่.

พยนิช [พฺยนิช] ส. พยนิช.

พริ [พฺรอน] ส. ส. น. ของดี, ของที่เลือกเอา,
ของประเสริฐ; ผู้เลือก (หญิงใช้ว่าพริ เช่น
วิคิมพริ = หญิงผู้เลือกผิว, สวมพริ =
หญิงผู้เลือก (ตัว) เองเอง); สิ่งที่ดีหรือ,
สิ่งที่ปรารถนา. ว. ประเสริฐ (เจมกัใช้ว่า
นระ ในความนี้เราข้ามหน้านามเป็นราชา
ศัพท์ที่ว่า พระ เช่น พระราชหัตถ์; พระหัตถ์)
ดูพระ ด้วย.

พริช [พฺรช] ส. น. ทาง, ถนน; การออก,
การเดิน, การเคลื่อนที่; คอก; หมู.

พริณ [พฺรณ] ส. (ม. วณ, เช่น ที่ใช้ว่า
วัณโรค) น. แผล, ฝี, ฝิ่นตั้งเป็นหัว,

โรคเนืองออก, ฝืนนอร์ว้อ; ผลเป็น, รอย
ผลเป็น, รอยแตก.

พรต (พรต) ส. (ป. วต) น. ความประ
สงค์, คำสั่ง, กฎ, กิจจัตต, การปฏิบัติ;
มรรยาท, เขตต์แห่งความประพฤติ; กรรม
นิยม, ประเพณี; การสมาทาน หรือ ประ
พฤติตาม ลัทธิศาสนา, การ จำศีล (เช่น
กนเว้นบริโภค, เว้นเล่นกรรม); การ
สมาทานบริโภคอาหารอย่างเดียว เป็นนิตย
(เช่น มคฺพรต = กินแต่ข้าวผิง).

พรม [พรม] น. เครื่องลาดทำด้วยขนสัตว์;
หรือปลาดิบชนิดหนึ่ง: ข้อต้นไม้โลกษณะชนิด
หนึ่ง ต้นเป็นหนาม: ตุ่มสำหรับหยั่งน้ำดิน
อีกเมื่อเรือเดินใกล้ฝั่ง: ไม้ประจำสำหรับ
ยึดกันครากมีกรวยถือเป็นต้น. ก. ประ
ไปยด้วยน้ำ.

พรมคติ [พรมมะ —] น. ข้อยึดขณะใดหนึ่ง
ในป็นสามผล ดับป็นใจ (พรมคติ
ต้นเต้า); ข้อต้นไม้ใหญ่มีแก่น.

พรมแดน [พรม —] น. ที่สุดเขตต์แดน.

พรมมิ [พรม —] น. ข้อยึดกล้ายสักมือ
ขอบขนตมขจ(ผล).

พรรคิ, พรรคิ [พค —, พน] ส. (ป.

วคต) น. พวก, หมู่, ตอน. **พรรคกลิน**
[พคคะกลิน] ส. น. เหล่าทหารเรือที่
เป็นช่างกล, ประจำห้องเรือ. **พรรคินา**
วิกโยธิน ส. น. เหล่าทหารเรือที่
ประจำการพลรบผ่ายบก ซึ่งตรงกับภาษา
อังกฤษว่า มาร์ีนส์ (Marines). **พรรคิ**
นาวิน ส. น. เหล่าทหารเรือที่ประจำ
การพลรบในกองทัพเรือ. **พรรคบท,**
พรรคมิติ ส. น. มุลตารางเหลี่ยม.

พรรคานตี [พคาน] น. ศัพท์ขจรที่สุด
วรรค คือ ง ญ ๗ น ม

พรรณ [พ่น] ส. (ป. วณ) น. สี,
ผิว; ษณะ; เพศ; ตัวอักษร; คุณธรรมที่
ควรสรรเสริญ, ความสรรเสริญ; สมบัติ.

พรรณजारก [พ่นะजारก] ส. น.
ช่างทาสี, ช่างระบายสี. **พรรณเชษฐ**
ส. น. 'ผู้สูงสุดแห่งชาติ' คือ พรหมณ์.

พรรณคฤติ ส. น. 'บุรุษอักษร' คือ คัม
ปกกา, ดินสอ. **พรรณทาศรี** ส.

น. 'ผู้ให้สี' คือ ขม้น. **พรรณทูต**
ส. น. 'ทูตแห่งหนังสือ' คือ จดหมาย,

หนังสือฝาก. **พรรณปาฐิ** ส. น.
'พระบ่อนแห่งหนังสือ' คือ พยัญชนะ.

พรรณประสาธน์ ส. น. ไม้อกฤษณา.
 พรรณผักกาด น. ชนิดผักกาด.
 พรรณร่าย น. สี่พราชม์, สี่เลื่อมระยับ.
 พรรณเรขา ส. น. ขอลัก. พรรณ
 วาที ส. น. ผู้ช่วยพร. พรรณวิลา
 สินี ส. น. ขม้น (สำหรับอุตุว).
 พรรณเสวยฐี ส. น. ตุ พรรณเขมฐี.
 พรรณสมโยค ส. น. 'การร่วมชาติ'
 คือ การแต่งงานในระหว่างญาติ. พรรณ
 สักกร ส. น. การประสมสี. พรรณ
 ประสม.

พรรณนา [พินนะ—] ส. (มี. วนธนา)

ก. เล่าความ, ขยายความ.

พรรวสีก [พินระ—] (มี. วนอุก: ส. วรุตก)

น. เกล็ดข, ก้อนกลม, ขอบ. ไทยใช้เรียก
 ก้อนอุกที่แข็งกลม.

พรรษ [พัต หรือ พินสะ] ส. (มี. วสุส) น.

ฝน; ปี; น้ำพร. พรรษโกศ ส. น.
 เดือน; นักปราชญ์ดาว. พรรษธร ส.
 น. 'ผู้ทรงฝน' คือ เมฆ; 'ผู้มีน้ำพิช' คือ ขันที.

พรรษธรรัช [พินสะทัก] ส. น. ขันที.

พรรษบท ๐๓๕๕๐๐ ประดิทิน. พรรษ

บาท ส. น. การที่ฝนตก. พรรษ

ประเวศ ส. น. การเข้าสู่วิใหม่, เสด็จ

พล. พรรษฤตุ ส. น. หนักฝน. พรรษ
 วรร ส. น. ขันที, ชายผู้รับใช้ในห้อง
 หลิง. พรรษวฑฒิ น. การเจริญแห่ง
 ปี, วันเกิด. พรรษายุค ส. น. หนัก
 ปี. พรรษโยทก น. หนักฝน. พรร
 โยบล ส. น. ลุกเห็น.

พรรษา [พินสา] ส. น. ฝน, หนักฝน, ฤตุ

ฝน; แต่ไทยเราใช้ว่า ปี ด้าย. พรรษา

กาถิ ส. น. ฤตุฝน. พรรษากม

ส. น. เริ่มฤตุฝน. พรรษาโฆษ ส.

น. 'ผู้กระทำมิหนักฝน' คือ กบ (สัตว์).

พรรษาพิช ส. น. ลุกเห็น. พรร

ษาฎิ ส. น. 'ผู้เกิดในหนักฝน' คือ กบ

(สัตว์). พรรษามัท ส. น. 'ผู้เพี้ยน

ในฝน' คือ นกขง.

พรรษา—, พรรษาโย— ดูใน พรรษ.

พรรษา [พิน—] (มี. ส. พหุ) ว.

มาก. ยิ่ง.

พรรษาเอญู [พิน—] ดู เผอญ.

พรรษาเพรียง [พรวงเพรียง] ก. พุดชกชอ.

พรรวด [พรววด] ว. อากาศที่เย็นไปโดยเร็ว.

พรรวดพรวด ว. ผลุบผลับ, ลุกฝน.

พรรวน [พรววน] น. ชื่อมฆะม่วงชนิดหนึ่ง,

การตั้งอย่างลึกให้ผูกคอสัตว์เช่นม้า ฯลฯ

คิงกริ่ง ๆ เรียกว่าลูกพรวน; ต้นไม้ชนิดหนึ่งต้นเล็ก มีลูกคล้ายลูกพรวน; กะจุก. กลุ่ม, พวง. ก. ค้ายกนให้ป็นกลุ่มล้อมต้นไม, ทำดินให้โปร่ง เรียกว่าพรวนดิน.

พรหม [พฺรหมฺ ไม้. (ส. พรหมันุ ใช้ตามศัพท์เดิมว่า พรหมันก็ได้ หรือใช้ตามประเพณีวิภคิตว่า พรหมาก็ได้. อย่างเดียวกับราชัน, ราชา, ที่ใช้ยาวออกไปว่า พรหมานซึ่งมักเขียน กลายเป็นพรหมารูปก็มี) น. (แปลตามพยัญชนะว่า ความเจริญ, ความกว้างขวาง, ความขยายตัว, ความถึกถาวร, ความแบ่งแห่งจิตต์) พระพรหม หรือจิตต์อันแผ่กว้างไปเอง (ตรงกับคำว่า พรหมวิหาร). จิตต์อันใหญ่ยิ่ง (เป็นต้นเหตุให้สิ่งทั้งหลายเกิดออกจาก แล้วสิ่งเหล่านั้นกลับเข้าไปรวม อยู่ กับ จิตต์นั้น); จิตต์อันตั้งมั่นอยู่, จิตต์เป็นหนึ่ง. (ได้แก่ถาน หรือสมาบัติ) ใน พระพุทธศาสนาว่า ผู้ได้ ถานหรือสมาบัติแล้ว ย่อมไปเกิดเป็นพรหม; พราหมหรือจิตต์อัน ใหญ่ ยิ่งนี้ ใน สัทธีพรารามย์แสดง พรหม เป็นตัวตน เรียกว่า พระประชาบดีเป็นผู้สร้างสิ่งทั้งสิน และแบ่งจิตต์ให้ แก่มนุษย์และสัตว์ สี่กายแดง มีสี่หน้า (จึงเรียกว่า จตุรภาน หรือจตุรมุข) มี

แปดหู (พระอัญญกรรณ) มีสี่กร, เครื่องมือมีธารพระกร ซ้อน (สำหรับหอบตบเนยใส่ไฟ), กับมีประจำ มีธนูชื่อ ปรีวิตะ มีหม้อน้ำและ (ในชั้นหลัง) คัมภีร์, พาหนะ คือหงส์ (ห่าน) จึงมีนามว่า หงสวาทน แปลว่า ทำวกรปัสหงส์, ที่ลศิตย์เรียกว่า พรหมพลุนหา, มีชายชื่อ สรัสวดี ซึ่งเรียกโดยเคารพว่า พรหมานี หรือพรหมี (พระพรหมผู้หญิง); ผู้ประเสริฐ, ผู้ใหญ่ (คือผู้เป็นที่เคารพ นับถือ ของ คนหมู่มาถ), ผู้มี พรหมวิหาร หิงส์ (เช่น นิคา มารดา มีพรหมวิหาร หิงส์แก่บุตร ได้ชื่อว่าเป็นพรหมของบุตร); เมื่อป็นคำหน้าของสมาส แปลว่า พรหมณณ์ก็มี เช่น พรหมัญญาตา=ความเป็นผู้เกือกุดแก่พรหมณณ์. **พรหมภิกข** ส. น. พรหมหมู่หนึ่ง, พรหมพวกหนึ่ง. **พรหมโคถ** ส. น. จักรวาล. **พรหมจรรัย** ส. น. การศึกษา (ทางศาสนา), ฐานะของผู้ยังไม่ได้แต่งงาน (คือการเล่าเรียน); การบวชซึ่งละเว้นเมถุน. **พรหมจักร** ส. น. จักรวาล; คำสอน ของพระพุทธเจ้า. **พรหมจารี** ไม้. ส. น. ผู้ศึกษาเล่าเรียนทางศาสนา, นักเขียนพระเวท, ผู้อยู่ในวัยอันยังไม่แต่งงาน. ในพระพุทศศาสนหมายถึงผู้

ไม่ประพฤติในเมถุน เช่น ภิกษุ, สำหรับเพศหญิงเรียกว่า พรหมจารี. **พรหมชายา** ส. น. เมฆพรหมณ์. **พรหมทัณฑ์** ส. น. 'ไม้พระพรหม' ชื่อสัตตภายาสัตถ์ชนิดหนึ่ง: การสถาปนาพรหมณ์: 'อาชญาชั้นสูง' กรโทษชนิดหนึ่ง บัญว่า เฌน การตัดสินประหารชีวิตชั่วคราว เช่น ห้ามมิให้ใครๆ พุดร้าย. **พรหมทาดา** ส. น. ผู้ให้ความรู้ทางลัทธิศาสนา. **พรหมไทย** ส. น. การถวายแก่พรหมณ์, ทานอัมปะเสวีรสฺส, ทานของหลวง, ทานที่ให้จนเต็มกำลัง (หมายเอาสิ่งที่ดินซึ่งพระราชาทาน). **พรหมনী** ส. น. 'แม่น้ำพระพรหม' เป็นชื่อเรียก แม่น้ำ สรัสวดี. **พรหมนาถ** ส. น. 'ผู้มีพระพรหม (เกิดจากดอกบัวบน) สะดือ' คือพระวิษณุ. **พรหมบถ** ม. ส. น. ทางไปสู่พระพรหม, ทางอันไปสู่ความดีสูงสุด. **พรหมบท** ส. น. ที่อยู่พระพรหม, ตำแหน่งพรหมณ์. **พรหมบริษัถ** ส. น. พวกพระพรหม, พวกพรหมณ์. **พรหมบิดา** ส. น. 'บิดาของพระพรหม' คือพระวิษณุ. **พรหมบุตร** ส. น. ลูกพรหมณ์. **พรหมบุตรี** ส. น. 'ลูกหญิงพระพรหม' เป็นชื่อเรียก แม่น้ำ สรัสวดี.

พรหมบุโรหิต ม. ส. น. 'พรหมณ์ชั้นสูง' ชื่อพรหมหมู่หนึ่ง อยู่ในสวรรค์ชั้นสูงกว่า ชั้นพรหมปรารถย์: ชื่อคัมภีร์แพทย์ของไทยเรา ว่าด้วยต้นเหตุที่มนุษย์เกิด. **พรหมพันธ** ส. น. 'วงศ์พรหม' คือพรหมณ์โดยผ่านพันธ หรือโดยชื่อ, ที่แท้คือพรหมณ์แล้วๆ. **พรหมพีช** ส. น. 'พีชแห่งพระเวท' คือ พยางค์ว่า 'โอม'. **พรหมภคิ** ส. น. เวลาสมรธา, เวลาขมุกขมัว, โพล้เพล้. **พรหมรัตน์** ส. น. ของถวายอันมีค่าอย่างดี สำหรับพรหมณ์. **พรหมรูป** ส. น. พระวิษณุ. **พรหมเรขา**, **พรหมลิจิขิต** ส. น. เส้นชื้อการกรรม ของคนถือกันว่าพระพรหมเขียนไว้ที่หน้าผากของเด็กซึ่งเกิดได้ ๖ วัน. **พรหมวิหาร** ม. ส. น. ที่อยู่ของจิตต์, ธรรมเป็นที่อยู่ของจิตต์ มี ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา. **พรหมสร** ม. น. 'เสียงสวรรค์' คือ เสียงทิพย์, เสียงเพราะและไพเราะ: เสียงพระพรหม, เสียงพระพุทธเจ้า. **พรหมสูตร** ส. น. คำยักัดลัทธิที่สาม สะพาย แล่ง, สายพิลมร. **พรหมัญญตา** [พรมันยะตา] ม. น. ความนับผู้เกิดกุลแก่พรหมณ์. **พรหมัน**

ตราข [พรมมันตะราย] น. น. การข่ม
 ขั้น (กระทำข่าเถ). พรหมการ ส.
 น. กุฎิของสมภาร. พรหมานนท์ ส.
 น. 'ไช้พระพรหม' คือ จักรवाल. โลก.
 พรหมาวรรต [พรมมาวัด] ส. น.
 'บุคชอมมิ' ชื่อดินแดนอยู่ในระหว่างแม่น้ำ
 สรัสวดี และแม่น้ำทฤฆทัวดี ทางตะวันตก
 เฉียงเหนือแห่งหัตติมาปุระ. พรหมาสตรี
 ส. น. 'หัตตราของพระพรหม' ชื่อ สรรชมนิต
 หนึ่ง. พรหมาสนี ส. น. อาสนะ
 พระที่เป็นประธาน. พรหมินทร์ น.
 พรหมผู้เป็นใหญ่. พรหมมนตรี, พรหม
 เมศวร์ ส. น. พระพรหมผู้เป็นใหญ่.

พรมัญญาตา [พรมมันตะ—] ดุใน พรหม.
 พรหมัน, พรหมาน [พรมมัน, —มาน]
 ดุ พรหม.

พรหมา— [พรมมา] ดุใน พรหม.
 พรหมินทร์, พรหมมนตรี, พรหมเมศวร์
 [พรมมัน, —เมน, —เมต] ดุใน พรหม.

พรอก [พฺรอก] ก. พุด (พวงพรอก = พุด
 ลวง, พุดหลอก).

พร้อง [พฺร้อง] น. น. หนีไป, ไม่เต็ม, ขบไป.
 พร้อง [พฺร้อง] ก. พุด, กล่าว, ร้อง, ร้อง
 เรียบ, พร้องเพรียก ก. ร้องเรียบ.

พรอด [พฺรอด] อ. เสียดัง เช่นของเหลว
 ปนกับลม ไหลออกจากช่องเล็กๆ เช่นปาก
 ชาวเป็นต้น.

พร้อม [พฺร้อม] ว. ร่วมกัน, ในเวลาเดียว
 กัน, หนึ่งกัน. ครบครัน, เสร็จ. พร้อม
 พริก, พร้อมพรั่ง, พร้อมเพรียง
 ว. ครบถ้วน, ร่วมใจกัน, เป็นอันหนึ่งอัน
 เดียวกัน. พร้อมมูล ว. บริบูรณ์, มี
 ครบทุกอย่าง.

พร้อมพริ้ว [พฺร้อมพริ้ว] ว. ซอมซ่อ,
 ไม้งดงาม.

พ्रीय [พฺรื่อย] ว. คร่ำคร่า, แก่คร่ำ.

พ्रीय [พฺรื่อย] ว. ต่าง, ปลายกระป๋อง
 ประปราย.

พระ [พฺระ] (น. ส. ราช) น. ไทยใช้ว่า
 ผู้ถือบวช, ตำแหน่งบรรดาศักดิ์รองพระยาลง
 มา. ส. ใช้แทนชื่อเป็นผู้ใหญ่เช่น พระราชา.
 ว. ผู้ประเสริฐ, สำหรับนำหน้านามที่ใช้เรียก
 ข้อง กับ ผู้เป็นใหญ่ และผู้ที่เคารพนับถือ
 เช่น พระพุทธ, พระธรรม, พระสงฆ์, พระ
 เจ้าแผ่นดิน, เทวดา และของที่ใหญ่โตบาง
 อย่าง ฯลฯ. พระกรน้อย น. ชื่อ
 เสือชั้นใน ที่แขวนต่อแถบรัดคอกับคางของ
 องค์ทรงประพาส. พระเจ้า น. เทพเจ้า,

เทวดา (ตรงกับ ฮี. God); คำนำหน้านามของผู้เป็นใหญ่ เช่น พระเจ้าแผ่นดิน ฯลฯ พระเสวย พระเจ้าแผ่นดิน. พระเจ้าอยู่หัว น. เป็นคำเรียกพระราชากับความนับถือ. พระณหัว ตู พณหัว. พระเดชพระคุณ น. อำนาจ และความดี. ศ. คำเป็นชื่อของผู้มีบรรดาศักดิ์สูง เช่น เจ้านาย. พระทอง น. ชื่อเพลงดนตรี. พระนม น. นมแม่เจ้านาย. พระนาง น. ตำแหน่งพระมเหสี. พระนางเจ้า น. ตำแหน่งพระมเหสี สูงกว่าพระนางขึ้นไป. พระนาย น. เป็นคำเรียกหัวนมขนาดเล็ก เช่น เจ้าหน้าไวยรรณล เรียกว่าพระนายไวยรรณล. พระประธาน น. พระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ. พระเป็นเจ้า น. เทวดาผู้เป็นใหญ่ เช่น พระอิศวร, พระราชที่นับถือ. พระผู้เป็นเจ้า น. เทวดาผู้เป็นใหญ่ เช่น พระอิศวร, พระราชที่นับถือ, พระสงฆ์ที่นับถือ. พระพุทธเจ้า น. เป็นคำเรียกผู้เป็นใหญ่ เช่น พระศาสนาและพระราชที่นับถือ. พระพุทธเจ้าข้า ว. เป็นคำขานรับเจ้านาย แต่เพื่อนไปว่า เพ็ดชะคะ. พระชะคะ. พระพุทธเจ้าข้า

ขอรับ ว. เป็นคำขานรับเจ้านายชั้นสูง. พระพุทธเจ้าข้าขอรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม ว. เป็นคำขานรับพระราช. พระพุทธเจ้าอยู่หัว น. เป็นคำเรียกพระราชที่นับถือครั้งโบราณ. พระยา น. ตำแหน่งบรรดาศักดิ์ต่อจากพระชั้นไป.

พระนอม ตู พะนอม.

พระนาด ตู พะนาด.

พระลบ ตู พลพ.

พระแวว ตู แพรว.

พระหา [พระหา] (มี. พรหฺนฺตฺ; ส. พฺหฺตฺ) ว. สูง, ใหญ่, กว้าง, ทน, ทึบ, แข็งแรง, เจริญ; ก้อง. พระหารณย์, พระหารณย์ ส. น. บ้าใหญ่. พระหาวัน มี. น. บ้าทึบ. พระหาสุข มี. น. ความสุขมีมั่นคง.

พระหาม, พระฮาม น. เวลาเข้ามีด.

พระหืด น. ช้อนกษณิดหนึ่ง.

พระพร้อม [พร้อม] ว. ประชุมพร้อม, เตรียมพร้อม.

พระ [พร้อม] ว. คับคั่ง, สด้าง. พระพร้อม ว. ครบทุกอย่าง, รวมอยู่พร้อม. พระพร้อมเข้าไปจับคั้งกัม, เนืองๆ กัน, แน่นกัน.

พระ [พร้อม] (ข. พรหฺต) ก. พรวกออกจากกัน.

พระ [พร้อม] ก. ควม, กลัว, หวั่น.

พริบ [พฺริบ] ก. พริบ, ขบิบ (ตา).

พริ้ว [พฺริ้ว] ก. สดข, ทาลาย. ว. พริ้วพราว,
กระจาย. ใ้ย. เห็นไม่ชัด.

พริ้ว [พฺริ้ว] น. มีดใหญ่. พริ้วไต้ น.
มีดใหญ่ชนิดหนึ่งปลายงุ้มๆ. พริ้วหวัด
น. เครื่องหวัดหญ้าคามองๆ.

พราว [พฺราว] ก. จากไป, แยกออกไป.
ว. อาการหันหน้าไหลลอลกมาๆ.

พราว [พฺราว] ก. ลวง, หลอก, ทำให้เลื่อน.
พราวพราว ก. พุดลวง, พุดปด.

พริ้ว [พฺริ้ว] ว. พราว, พริ้ว, พริ้วข.

พราว [พฺราว] อ. เสียงดัง เช่น เสียงไต้ตี.

พราว [พฺราว] น. ผู้หากินในทางจับสัตว์
หรือยิงสัตว์.

พราว [พฺราว] น. กุด, นี; ฟองน้ำเล็กๆ
ที่ผุดกระชวยขึ้นจากน้ำ. ว. เลื่อม, พราว,
พริ้ว, แวววาว. พราวแพรว ว. เลื่อม,
แวววาว, พราว.

พราว [พฺราว] ว. พราว, พริ้ว, แวววาว.

พราวแพรว ว. วาวแวว, พราวๆ,
เลื่อมๆ

พราหมณ์ [พฺรหฺมณ] (พฺรหฺมณ) พศทหนึ่งว่า พราหมณ์)
มี. ส. น. ผู้เฒ่าองมาจากพรหม, ผู้มีทิพย
เวท (คือพระไตรเพท) คนในวรรณะที่หนึ่ง

(กล่าวโดยความประสงค์ที่แบ่งวรรณะเป็น
สี่; พราหมณ์เป็นนักพรต มาในบัดจัน
หมายเอาผู้รู้พระเวท เป็นคฤหัสถ์ก็ได้).

ในพระพุทธศาสนาใช้ เรียกผู้บริสุทธิ์หมด
บาปแทนคำว่า อรหันต์. ชื่อภาคหนึ่งแห่ง
คัมภีร์พระเวท เรียกว่า ภาค พราหมณะ

(พระเวททุกคัมภีร์ มีสองภาค คือ ภาค
มนตร์ และภาคพราหมณะรวมทั้งสองภาค
เรียกว่าครติ. ภาคมนตร์เป็นคำฉันทให้ใช้สวด
หรือภาวนาในเวลาทำพิธี. ภาค พราหมณะ

เป็นคำอธิบาย. ภาคมนตร์ได้แก่คำบริส,
ภาคพราหมณะได้แก่คำ อัญญุถถร). ไทย
เราใช้ เป็น ชื่อปลาชนิดหนึ่ง เรียก ปลา
พราหมณ์. พราหมณ์การ ก. ส. ว.

อันทำบุคลให้เป็นพราหมณ์ พราหมณ์
กฤติ ส. น. ตระกูลพราหมณ์. เสือน
พราหมณ์. พราหมณ์ชายเมีย น. ชื่อ
มะม่วงชนิดหนึ่ง. พราหมณ์โภชนี

ส. น. การเลี้ยงพราหมณ์ (ในพิธี เช่น
การเลี้ยงพระ). พราหมณ์มหาศาล

ส. น. พราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของบ้านใหญ่. มี
ประมาณไว้ว่า พราหมณ์ผู้มีทรัพย์ไว้เป็น
ทุน ๘๐ โถง มีเงินสดสำหรับใช้สอย
๑๐ อัมพะละ เรียกว่า พราหมณ์มหาศาล.

พราหมณ์มานพ น. พราหมณ์
หนุ่ม.

พราหมณ์ [พฺราหมะนี] ดู พราหมณ์.

พริ้ว [พฺริ้ว] ว. อาการฝนตกน้อย ๆ เรื่อยไป
ใช้ว่าฝนตกพริ้ว ๆ.

พริ้ว [พฺริ้ว] ว. เสมอ, นิ่ง ๆ, บ่อย ๆ.

พริ้ว [พฺริ้ว] ว. พร้อม.

พริก [พฺริก] น. ต้นไม้พริกหนึ่งมีหลายชนิด
มีผลเรียกว่า เม็ด มีรสเผ็ด; ชื่อนกชนิด
หนึ่งตัวพ่นกตึก, พริกไทย น. ต้น
ไม้เถาชนิดหนึ่งใบเหมือนพลู ผลกลมเล็ก
ติดกันเป็นพวงๆ, พริกกับเกลือ [—
เกลือ] น. ถิ่นชนิดหนึ่งสำหรับกินกับข้าว
เขาพริก และ เกลือ มะพร้าวแก้ว ตำปนกัน
เข้าให้ละเอียด กิน กับ ข้าวสุกเป็นอาหาร.
พริกขิง น. เครื่องปรุงแกงเผ็ด ใส่พริก
หอมกะเทียม ฯลฯ ตำให้ละเอียด.

พริ้ง [พฺริ้ง] ว. งามงอน, สระสวยมาก.
พริ้งเพริศ [พฺริ้งเพริศ] ว. งามพร้อม.

พริบ [พฺริบ] ก. ขยับ (ตา).

พริบไหว [พฺริบไหว] น. ความฉลาดเฉลียว,
ความรู้เท่าทันกิจการ, ความรู้ทันท่วงที, โดย
มากใช้ว่า ไหวพริบ.

พริ้ม [พฺริ้ม] ว. แฉก, แฉ่ม, ซ้อ. พริ้ม

พราย, พร้มเพรา [—พฺราย—พฺรา] ^๕

ว. งามแฉก.

พริ้ง [พฺริ้ง] น. ซื่อไม้เครื่องเรือน ที่รองผ้า
เรือนรอบนอก, ว. เป็นสัน.

พริบ [พฺริบ] ว. เร็ว, พร้อม.

พริต [พฺริต] ว. ครัด, อาการที่เข้าไปไม่สู้
เร้านัก, อ. เสียง เจ้น วัวระบายนมาหัวใจ.

พริ [พฺริ] ก. ผุ, ชุ่ย, กร่อนเข้าไป.

พริก [พฺริก] น. วันพริ้ง.

พริ้ง, พริ้งน [พฺริ้ง—] น. วันต่อไ้
จากวันนี้.

พริณ [พฺริ—] ดู พรณ.

พริณ [พฺริณ] ว. ปรุ, ทะลุเป็นรูหรือรอยไป.

พริ [พฺริ] ว. กร, เป็นกลุ่มกันไป.

พริต [พฺริต] ดู พฺรต.

พริ — [พฺริ] บรรณมีที่แสดงมาจาก วิ ตู วิ.

พฤกษ์ [พฺริกฺษัเข้าสมาสอ่าน พฺริกฺษะ] (ส.

วฤกษะ; ฝ. รุกษ) น. ต้นไม้. (เราใช้เป็น
'พฤกษา' ก็มี). พฤกษเกศ ส. น.

'ผู้มีต้นไม้เป็นผม' คือ ภูเขา. พฤกษ

จร ส. น. 'ผู้เที่ยวตามต้นไม้' คือ ลิง.

พฤกษชาติ น. ต้นไม้, จำพวกต้นไม้.

พฤกษทล ส. น. ใบไม้. พฤกษ

เทวดา ส. น. เทวดาอยู่ที่ต้นไม้.

พฤษภพณ์ ส. น. ไพร่งาม.
 พฤษภภี ส. น. 'ผู้ทำลายต้นไม้'
 คือ ขวาน. พฤษภราช ส. น. มะเดื่อ,
 ต้นปาริภท. พฤษภสาธิกา ส. น.
 'ผู้อาศัยบนต้นไม้' คือ กระบอก. พฤษภ
 ษาน ส. น. ล้อ (เครื่องล้อช่างไม้).

พฤษภ [พฤษ-] ดู พฤษภ.
 พฤษภาน [พฤษภาน] ดู พฤษภ.
 พฤษภ [พฤษ] ดู พฤษภ.
 พฤษภ [พฤษภ] ดู พฤษภ. พฤษภนิบาต
 น. ชื่อพราหมณ์พวกหนึ่ง สำหรับพระมหากษ
 ัตริย์ใน พระราชพิธี.
 พฤษภ [พฤษ] ส. น. คำประพันธ์. ก.
 หมอน, เวียง; เกิดขึ้น. ว. กลม. พฤษภ
 ษ ส. น. ลูกท้อมี. พฤษภษีษตรี
 ส. น. ผู้สำเร็จวิชาแผนกศาสตร์.
 พฤษภ [พฤษ] ส. (พ. วุฒ) น. ความ
 ประพศ, ถิการ, ความเป็นไป; ลักษณะ
 ความเป็นอยู่, หน้าที่, อาชีพ; คำอธิบาย
 สุต (คือ ฤทธิวารณ). พฤษภ
 ษ ส. น. ผู้ทำคำอธิบายฤทธิวารณ
 (เช่น ท่านอาจารย์อมะ ทำคำอธิบายว่า
 ฤทธิวารณ อธิบาย ฤทธิ แห่ง ปาณินีวารณ

ภณ). พฤษภษีษตรี ส. น. เหตุที่
 เป็นไปตามปกติ, อำนาจที่เป็นไปตามปกติ
 ของมนุษย์.

พฤษภ [พฤษ ภีษ] [พฤษ ภีษ] (พฤษ ภีษ) ส. (พ. วุฒ)
 น. ผู้ใหญ่. ว. เจริญ, แข็งแรง, ใหญ่; แก่,
 เฒ่า. (ตรงข้ามกับ ยาว), ฉลาด, จำนวน;
 เจ็บ; สำคัญ. พฤษภโลก ส. น.
 ผู้มีกำลัง อัน เจริญ, ผู้มี. พฤษภ
 ษ ส. น. ปุทพ (ผ้าชนิด).
 พฤษภษ ส. น. คนแก่และเด็ก.
 พฤษภษ ส. น. หม่า. พฤษภ
 ษ ส. น. ต้นมะม่วง.

พฤษภ [พฤษ ภีษ] [พฤษ ภีษ] (พฤษ ภีษ)
 เป็น พฤษภ ภีษ) ส. (พ. วุฒ) น.
 ความเจริญ, ความมั่งคั่ง, ความสมบูรณ์;
 ความอวบ; กำไร, ดอกเบี้ย; ลักษณะที่
 ทำสระให้เจริญถึงที่สุด ในไวยากรณ์บาลีทำ
 ะ เป็น ฮา, ทำ อี้อ เป็น เอ, ทำ อู
 เป็น โอ, ในไวยากรณ์สันสกฤต ทำ ะ
 เป็น ฮา, ทำ อี้อ เป็น โอ, ทำ อู
 เป็น เอ. พฤษภษีษตรี ส. น. การหากิน
 ด้วยให้ผู้อื่นโดยเอาดอกเบี้ยแรงเกินควร

พจนต์ [พฺรึน] ส. (ม. วนฺต) น. ก้าน,
ขั้ว, ทนวม: ต้นมะเขือ.

พจนท์ [พฺรึน] ส. น. กอง, หมู่, จำนวน
มาก: ช้อ, พวง (แห่งดอกหรือผลไม้);
หมู่ที่ร้องเพลงหรือวงดนตรี: (ม. พินทุ)
สังฆาจาจนนสูง โภจิกำลังเจ็ด หรือหนึ่ง
มีศูนย์สี่สิบเก้าตัว.

พจนทา [พฺรึน—] ส. น. ชื่อเรียกนางราชา
ชายาเอกของพระกฤษณะ. พจนทา
วันย์, พจนทาวัน ส. น. 'ป้าของ
นางราชา' ป้าโกล์ ตำบลโคกลิน จังหวัด
มธรา บนฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำยมนา (มีชื่อ
เสียงโด่งดังเพราะเป็นที่ซึ่งพระกฤษณะไป
อยู่เป็นเวลาเยาว์ เป็นเด็กเลี้ยงโค, รวม
อยู่กับพวกเด็กเลี้ยงโค และพวกหญิงรีด
นมโค).

พจนทาร [พฺรึน—] ส. น. ทเวดา.

พฤษณ [พฺรึษณะ] ตู วิฤษณ.

พฤษนิต [พฺรึ—] ตู วิฤษิต.

พฤษจิก [พฺรึตฺจิก] ส. (ม. วิฤษิก)
น. แผลง บ้อง, ราศีดาวรูปแผลง บ้อง.

พฤษจิกายน^{๕๖๖} เดือนเมื่อพระอาทิตย์
โคจรสู่ราศีดาวพฤษจิก, ชื่อเดือนที่ ๘ ของ
ปีสุริยคติ. พฤษจิกาลี ส. น. หมู่

ดาวพฤษจิก.

พฤษ [พฺรึต ถ้าเข้าสมาสอ่านพฺรึสะ] (เพศ
หญิงพฤษ) ส. น. โค, หนู. พฤษเกตน
ส. น. 'ผู้มีโคเป็นเครื่องหมาย' คือพระศิวะ.
พฤษชวัก [พฺรึสะทวัก] ส. น. ตู พฤษ
เกตน. พฤษภาสา [พฺรึสะ—] ส.
น. ชื่อเมืองของพระอินทร์. เมืองเดียวกับ
อมราวดี. พฤษโลจน ส. น. 'ผู้มีดาว'
คือ หนู. พฤษวาหน ส. น. 'ผู้ทรงโค'
คือ พระศิวะ. พฤษาหาร ส. น. 'ผู้
กินหนู' คือ แมว.

พฤษภ [พฺรึสภ] ส. (ม. อฺสภ) น. โค,
ผู้ประเสริฐ: ราศีดาวรูปโค. พฤษภ
กิม น. เดือนเมื่อพระอาทิตย์โคจรสู่
ดาวพฤษภ, ชื่อเดือนที่ ๒ ของปีสุริยคติ.

พฤษา— [พฺรึสา] ตู ใน พฤษ.

พฤษัต [พฺรึหัต] ส. (ม. พฺรหา) ว. สูง,
ใหญ่, กว้าง, หนา, ทับ, แข็งแรง. เจริญ: ก้อง.
พฤษัตกถา ส. [พฺรึหัตกถา] น.
'นิยายใหญ่' ชื่อคัมภีร์นิยาย (ซึ่งกล่าวถึง
สาครคัดเอาไป).

พฤษัตปดี [พฺรึหัตสฺปดี] ส. (ม. วิหปฺปดี)
น. 'นายแห่งมนตรี' เป็นชื่อทเวดา (เป็นประ
ธานของมนตรี และพิธีบูชาด้วย) จึงนับ

เป็นเจ้าพวกราช. เป็นปโรหิตแห่งท้าวคู้ที่
 ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์; ในชั้นหลัง เป็น
 พระเจ้าแห่งวิชาและอักษรศาสตร์. คัมภีร์
 ต่าง ๆ แสดงลักษณะถึงท่าน; กล่าวกันว่าท่าน
 เป็นบุตรของ พระองค์ศรีธ. ลำบากดารจะ,
 บิดา ของนาง; ใน ดาราศาสตร์ ท่านเป็นผู้
 ครอบงำพฤหัสบดี และมีดาวนั้นเอง
 คือ พระพฤหัสบดี; ชื่อ ดาว ที่ หก ของ
 ดาวพฤหัสบดี; ชื่อ วันที่ ห้า ของ สัปดาห์.
พฤหัสบดีจักร ส. น. 'รอบแห่งโลก
 พฤหัสบดี' คือ รอบหกสิบปี. **พฤหัส**
บิดาวาร ส. น. วันพฤหัสบดี.

พล [พูน หรือพะละตันเข้าสมาสอ่านว่าพละตัน]
 มี. ส. น. กำลัง, แรง. **พลกาย**
 ส. น. กองทัพ. **พลกิจการ** น. การทำด้วย
 กำลัง, การข่มเหง. **พลความ** น. ข้อความ
 ที่ไม่สำคัญ. **พลตระเวน** [พจนตระเวน]
 น. พลตำรวจ พระ นครบาล ผู้ระงับเหตุ
 การณ์. **พลเทพ** ส. น. ลมอากาศ; ชื่อพี่
 พระกฤษณะ (คือหมขาวแห่งพระวิษณุมา
 เล็ด). **พลไพร่** น. พากไพร่. **พลเมือง**
 น. ชาวเมืองราชธานี. **พลรม** ส. น.
 คือพระพลเทพพระกฤษณะ (ถือกันว่าเป็น
 พระอวตารปางที่แปด แห่งพระวิษณุ. บ้าง

ว่า นาค ชื่อเศษะ แห่งพระวิษณุ ขึ้นมา เกิด).
พลเรือน น. ชายหญิงซึ่งไม่ใช้ทหาร,
 ข้าราชการที่ไม่ใช้ทหาร. **พลากร** น.
 กองพล, กองทัพ. **พลาคิคุ้ม** ว. เกิน
 กำลัง, เกินความสามารถ. **พลานิก** น.
 ทหาร, นักรบที่ต้องใช้กำลังกาย.

พลบ [พลบ] น. เวลาค่ำ, เวลาโพล้เพล้
 แผลงเป็น พระลบ ก็ได้.

พลว [พะละวะ] มี. ว. มีกำลัง, แข็งแรง
 มักใช้นำหน้าคำอื่น เช่น พลวเหตุ=เหตุแข็ง
 แรง, เหตุที่มีกำลังกล้า.

พลวก [พลวก] ก. พลัดลง, ขุดลง, ถล่มลง.

พลวง [พลวง] น. ชื่อแร่จำพวกหนึ่งมีต่าง ๆ
 กัน ให้ประสมเหล็กเพื่อหลอมละลายง่าย;
 ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งมีใบใหญ่ใช้ห่ออาสุบ.

พลอง [พลอง] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 เนื้อละเอียด และแข็ง ใช้ทำไม้เท้า, เขี่ย
 ไม้เท้าที่ขาวประมาณ๘ สอกว่า ไม้พลอง.

พล้อ [พล้อ] - ดู พ้อ.

พลอด [พลอด] ก. พุด.

พลอน [พลอน] ก. ปอล, ปล่อน. ว. ซอน,
 พรุน, ย่อซบ.

พลอมแพลม [พลอมแพลม] ว. วาบแวบ,
 ฝนโผล่, ประปราย, โผล่มาเสมอ.

พลอย [พลอย] น. แก้วสีต่างๆ ที่ทำเครื่องประดับ มีหิวแหวน เป็นต้น. ว. ประสม, ทำตาม เช่น พลอยทำกับเขา.

พล้อย [พล้อย] ว. ง้อๆ, หล่อยๆ.

พลุก [พลุก] ว. ออกมาก. อ. เสียงเช่น เสียงหม้อข้าวเดือด.

พลุ่ง [พลุ่ง] ว. ออกมาก, ขึ้นมาก. พลุ่ง.

พลั่ง [พลั่ง] ก. พลาด, เผลอ.

พลัด [พลัด] ก. หล่น, ตก, หลุดออกจาก, หลงจาก. พลัดพราก ก. จากไม่แยก ออกจากกันไป.

พลัน [พลัน] ว. เร็ว, ต่วน.

พลับ [พลับ] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายตะโก แต่ลูกแบน มะพลับ ก็เรียก.

พลับพลา [พลับพลา] น. ที่ประพิมชั่วคราว ซึ่งปลูกไว้สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านาย.

พลับพลึง [พลับพลึง] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบยาวใหญ่ต้นเป็นอวนๆ.

พลั่ว [พลั่ว] น. เครื่องมือสำหรับขุดดิน สาดดิน รูปแบนๆ มีด้ามสำหรับถือ.

ปลา [ปลา] ๖/๐๓ 25๔๕ ครอบ กับข้าว ชนิดหนึ่งคล้ายยำ แต่ใช้น้ำมัน.

ปลากร [ปลา-กรณ] ตูใน พล.

ปลาจ [ปลาจ] ว. ค้ำย, พร้อมกันไป; ทำไปก่อน.

ปลาต [ปลาต] ก. พลัง, ผิด, คลาด, ไกลไป.

ปลาติศัย [ปลา-ติส] ตูใน พล.

ปลาตัน [ปลาตัน] ว. บ้วนบั้น, ว่างวช, ว่างไขว้, ฟุ้งซ่าน.

ปลาณี [ปลาณี] ตูใน พล.

ปลาเม [ปลาเม] ว. อาการที่กินอาหารเช่นกล้วย และกล้วยปากล้างๆ.

ปลาเม [ปลาเม] ว. เพื่อซื้อ. พุดไม่รู้จักจบ, พุดมากโดยไม่มีประโยชน์.

ปลาบ [ปลาบ] ว. ตัวผู้ (สำหรับช้าง).

ปลาบม้า [ปลาบ-] ตู พายม้า.

ปลาหก [ปลา-] (มี. ส. วลาหก) น. เมฆ, ฝน.

ปลาพิง [ปลา-] น. ชื่อกรมหนึ่งในกระทรวงมหาดไทย.

ปลา [ปลา-] ตู ปลา.

ปลาพิ [ปลาพิ] ก. กลับ เช่น ปลาพิหน้าหนังสือ ก็คือ กลับหน้าหนังสือ (เปิดหน้าหนังสือ).

ปลาพิเพลง ก. กลับกลาย, ยักย้าย, เปลี่ยนแปลง. ปลาพิศพ ก. ตรวจศพ. ษณสุตรศพ.

ปลาพิพัทท์ [ปลา-] (มี. ปลาพิพัท; ส.

พลิวท) น. โคลง.

พลิว [พลิว] ก. บัศ, เบี้ยว, ผิด, พลาค.

พลิว [พลิว] (น. ส. พลิว) น. การถวาย, การบวงสรวง, การเซ่น, การสังเวย; ส่วน, การบูชา (มี๕ คือ ญาติพลี สมเคราะห์ญาติ, อดิวิพลี ต้อนรับแขก, เปตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย, ราชพลี ถวายเป็นหลวงมีเสียด่วยอากร, เป็นต้น, เทวพลี ทำบุญอุทิศให้เทวดา, และแบ่งเป็น๒ อย่าง, ขรรคมพลี อุทิศศกฺสให้ และ อามิสพลี ให้สิ่งของ); ชื่อหัวเทศย์ (ลูกท้าววิโรจนะ, เป็นเจ้าใหญ่แห่งโลกทั้งสาม, พระวิษณุอวตารเป็นคนที่๑ ลูกพระกัศยปกับนางอหิติ น้องชายพระอินทร์, ขอที่ดินเพียงข้างสามขุม, เมื่อท้าวพลี อนุญาติแล้ว, ก็อย่างขุมหนึ่ง จดสวรรค์, ขุมที่สองจดมนุษยโลก, อีกขุมหนึ่งจดนาคาล แต่ มีความกรุณา ยังไว้ เพื่อให้เป็นที่อยู่, ท้าวพลีจึงต้องลงไปอยู่นาคาล)

พลิวุท ส. น. กา (นก).

พลิว [พลิว] น. ว. มีกำลัง.

พลิว [พลิว] ก. เช่นเอานา, บวงสรวงเอา, บวงสรวงเทวดา.

พลิวุท [พลิวุท] น. กิ่ง.

พลิว [พลิว] น. ดอกไม้ไฟชนิดจุดตั้ง กล้าย

เสียงปืน. ว. ฟุ, ฟ้าม, ไม้แน่น.

พลิว [พลิว] น. งาช้าง.

พลิวพลิว [พลิวพลิว] ก. เกล็ดอมกลั่น, เกล็ดขวกไขว้, รุ่มววย.

พลิว [พลิว] ว. พลิว, อากาทันน้ำเดือด หรือวันพุ่งขึ้นไป.

พลิว [พลิว] ว. ช้อน (สำหรับมะพร้าวที่กะลายังไม่แข็ง).

พลิวพลิว [พลิวพลิว] ว. บุ่มป่าม, ชุ่มข้าม, ตะกรุมตะกราม.

พลิว [พลิว] ว. ง่าม, หลุด.

พลิว [พลิว] ว. ช้อน, ช้อนออกมา เช่น ท้องคนอ้วน.

พลิว [พลิว] น. เถาวัลล์ชนิดหนึ่ง ใช้ใบกินกับหมาก.

พลิวแก [พลิว —] น. ไม้เถาชนิดหนึ่งคล้ายพลิว ใช้ทำยาได้.

พลิว น. หมู, กอง, พวงพ็อง น. หมูญาติ, เพื่อนฝูง.

พวง น. ช่อ, กลุ่ม, พวงมาลัย น. ดอกไม้ที่ร้อยเป็นวง; เครื่องสำหรับจับถือทำยเรือไฟหรือเรือยนต์, เรือยนต์; เครื่องสำหรับช่วยให้ลมคนขี่เกาะ มีรูปคล้ายพวงมาลัย.

พวงมาลัย น. ดอกไม้ที่ผูกเป็นวงสำหรับ

สักการศพ.

พวง น. แพ. ก. อยู่, ห้อยท้าย, ติดกันไป.

ว. โด. อ้วน. พวงพี ว. อ้วนล้ำ.

พวง น. เชือกเส้นใหญ่; รวงข้าวที่นวดแล้ว หรืออ้อยที่ปอบครั้งที่ ๒.

พวย น. วงกาหรือบ้าน.

พวยพุ่ง ว. ช่วงโชติ.

พวย [พะ—] ส. (มี. วสค) น. ผู้อยู่ในอำนาจ, ผู้เชื่อง.

พวย [พะ—] (มาจาก มี. ส. วส=อ้อย) น. 'ผู้ขู่' คือ ชาวเมือง, พลเมือง.

พวงนะ [พะสะนะ หรือพดสะนะ] ตู วสน.

พวง ๑ [พะ—] น. โด. พวงสงกรานต์ น. สงกรานต์ในราชสำนัก คือ พระอาทิตย์ข้างเช้าสู่วาศัพตยา

พวง ๒ [พะ—] มี ส. น. เป็นชื่อเรียกเทวดา (ผู้ประเสริฐหรือผู้มีคุณ); ทรัพย์, สมบัติ, ความมั่งมี. ว. ตี. เลิศ. ประเสริฐ; ใจดี, กรุณา. พวงภา ส. น. 'ผู้ให้ทรัพย์' คือ แผ่นดิน. พวงเทพ ตู วส.เทพ. พวงชา มี. ส. น. 'ที่ตรงไว้ซึ่งทรัพย์' คือ แผ่นดิน.

พวงชาติ ๑ มี ส. น. พกแผ่นดิน. พวงชาธร ส. น. 'ผู้ทรงแผ่นดินไว้' คือ พระเจ้าแผ่นดิน; ภูเขา. พวงชาตรี มี ส.

น. แผ่นดิน. พวงชาวิลาส มี. ส. น. พระ

เจ้าแผ่นดิน. พวงชรา มี. ส. น. แผ่นดิน,

ประเทศ. พวงประภา มี. ส. น. ชื่อเรียก

ลั่นทั้งเจ็ดแห่งพระเพลิง. พวงปราณ

[พะสุปราณ] มี. ส. น. 'ลมหายใจของพวก

พส' คือ พระเพลิง. พวงปัตนี [พะสุ

ปัตนี] มี. ส. น. 'แม่เจ้าแห่งทรัพย์' คือ

โคมน. พวงมดี [พะสุมดี] มี. ส. น.

แผ่นดิน.

พวง [พะ—] มี. ส. ว. มาก, ใหญ่, หนา, หนัก.

โดยหมายถึงกองทัพใหญ่ก็มี.

พหู [พะ—] มี. ส. ว. มาก (เขียนเป็น พหู

ก็มี). พหูกร มี. ส. น. ผู้มีเรื่องต้องทำมาก,

ผู้มีฐานะ; อูฐกร. พหูกรณีย์ มี. ส. น.

ผู้มีฐานะมาก. พหูกร [พะหุกร] มี. ส.

น. 'ผู้ทำงานมาก' คือ ไ้แก้ว. พหู

คุณ มี. ส. ว. หลายเท่า, หลายทบ (เช่น

เชือก). พหูบาท มี. ส. น. 'มีเสียงดัง' คือ

สังข์. พหูพจน์, พหู— มี. ส. น. คำที่

กล่าวถึงสิ่งมาก ในไวยากรณ์สันสกฤต จัด

พจน์เป็นสาม คือ สิ่งเดียวเป็นเอกพจน์,

สองสิ่ง เป็น ทวิพจน์, มากกว่าสองสิ่งเป็น

พหูพจน์ ในไวยากรณ์มคธจัดเป็นสอง คือ

สิ่งเดียวเป็น เอกพจน์, สองสิ่งขึ้นไปเป็น

พหุจน์. ในไวยากรณ์สยามจัดตามมคธแต่
เพิ่ม อพจน์ ขึ้น อีกพวกหนึ่ง หมายถึง
จำพวกที่ไม่รู้ว่ามีมากหรือน้อย. พหุพด
ส. น. 'ผู้มีกำลังมาก' คือ สิงห์โต. พหุ
ภาษี ส. น. คนพูดมาก. พหุมล ส.
น. 'ผู้มีขี้มาก' คือ ตะกั่ว. พหุมุข ส.
น. 'ผู้มีปากมาก' คือ คนพูดหลายเสียง.
พหุโรม ส. น. 'ผู้มีขนมาก' คือ แกะ.
พหุสุต [พะหุสฺต] ส. น. 'ผู้สดับ
มาก' คือ ผู้เรียนมาก. พหุศัพท์ ส.
น. ดู พหุพจน์. พหุสสฺต, พหุสสุต
[พะหุสฺสฺต. — สฺต] มี. น. ดู พหุสุต
(คำสามัญมักเรียกว่า พหุสฺต) พหุสุต
ส. น. ผู้มีลูกดก. คนมีลูกมาก.

พหุ [พะ—] มี. ส. ๖. ทน, มาก.

พหุ [พะ—] ดู พหุ.

พอ ก. ควร, ควรแก่ความต้องการ, เต็ม, เต็ม
ความต้องการ, เหมาะ. ๖. เมื่อ, ขณะเมื่อ.

พอใจ ก. เต็มใจ, ชอบใจ, พอดี. ๖.
เหมาะ. พอใจ ๖. ก่อนข้างดี. พอดี

พอร้าย ๖. ปานกลาง, ไม่ดีนักไม่เลวนัก.

พอได้^๑อดหวังได้^๒ เมื่อได้. ๖. พอใช้ได้.

พอตัว ๖. ไม่เลว, เหมาะ, ควร, พอ
ควร, พอใจ. พอแรง ๖. เต็มแรง, บาง

ที่ช้ำว่ามาก.

พ้อ น. ชายผู้ขบขันหรือเกี้ยว เป็นคำใช้เรียก
ผู้ชาย โดยอ่อนหวานว่า พ้อนั้น, พื่อนี้;
เป็นคำใช้น้ำหน้าชาย แปลว่า เป็นเจ้า
เป็นใหญ่ เช่น พ้อมือ = เจ้ามือ พ้อ
บ้าน = เจ้าน้ำ พ้อขุน = ภัยร้ายผู้เป็น
ใหญ่, และแปลว่า ผู้ชาย เช่น พ้อครัว =
ชายผู้ทำครัว, พ้อคำ = ชายผู้ค้าขาย. พ้อ
เกลือ น. เพื่อนร่วมน้ำสนนของพ้อ.
พ้อตา น. พ้อของเมีย. พ้อม้าย น.
ชายผู้เที่ยวจากไป. พ้อไถย น. ลัวของ
แม่ที่ไม่ใช่พ้อของตน.

พ้อ ก. กล่าวล้าเลิก, ต่อว่า, พูดเสียดแทง.

พอก ๖. ไปนอกมา เช่น ดอกพอก. ก. เอา
ของเหลวปะเข้าไป หรือหุ้มเข้าไป. พอก

พูน ก. เลียงดู, บ้าง.

พอง ๖. บวมขึ้น, พุงขึ้น, โมงขึ้น, ตึงขึ้น.

พ้อง ๖. ต้องกัน, ตรงกัน, ร่วมกัน. พ้อง

พาน ก. ประทะ, พบปะ.

พ้อม น. ภาชนะสานขนาดใหญ่รูปคล้ายกะบุง
กลางพอง แต่ใหญ่กว่า สำหรับบรรจุ
ข้าวเปลือก.

พะ น. เฝิง. ก. พบ, ปะ.

พะ ๖. จ๊ะ, ขอรบ.

พะงา น. นางงาม. ว. สวย, งาม. พะงา

งาม น. ผู้ดงาม หมายถึง หญิง.

พะท่ามอรง น. ผู้คุมนักโทษ.

พะนม น. พุ่ม (หากพะนม คือ พานพามา

มีกรวยครอบ). พะนมเพลิง น. ทอง

เพลิง. พะนมศิว น. เครื่องประดับศพ.

พะนมสวรรค์ [พนมสะหุမ်] น. ชื่อ

ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา แก้ในพวก

จตุกาลธาตุ.

พะนอ ก. เอาใจ, ถนอม.

พะนอง น. บ่า.

พะนอม น. จอมเขา หรือ ที่มีพุ่มไม้ ใช้

พระนอม,—น้อม ก็มี.

พะนิก น. เครื่องสำหรับยิง.

พะนัง น. แผ่นหนังสำหรับปิดข้างมีทั้ง ๒ ข้าง.

พะนัน ก. แข่งขันกันด้วยทวนทริศ.

พะนาด น. เบาะ.

พะเนาพะนัง ก. ทำอิดๆ เออนๆ ด้วย

ศิธาโลธร.

พะเนิน น. ค้อนใหญ่สำหรับตีเหล็ก, ของ

มากองสวกันจนสูง (คำนี้ น่าจะเดือนมา

จากเนินซึ่งหมวยขอมาว่าหุสง).

พะเนียง น. ดอกไม้เพลิงชนิดหนึ่ง ทำด้วย

กะมอกไม้ใส่ไส้ตั้งจุด ไฟลุกเป็นช่องงาม

เรียกว่า ไฟพะเนียง; ต้นไม้ชนิดหนึ่งมีสี

เมล็ดแบบ ๆ กินได้; เรียกหม้อขนาดใหญ่

ชนิดหนึ่ง.

พะเนียด น. ถอง ต่อนกเขา, ที่หักแรม,

คอกข้าง.

พะเนาง น. แกงข้าวเปลือกหรือไถ มีชั้นเนื้อโตๆ

น้ำแกงชั้นๆ.

พะเนางเชิง น. การนั่งขัดสมาธิ คือ คุ้ปลา

เข้ามาซ้อนกันไว้ข้างหน้า อย่างพระพุทธรูป

ทรงนั่ง.

พะบุ จ. น. หน้า. ว. งาม, ขาว; ต่อน.

พะพรอง [—พรอง] ว. งาม.

พะพรั่ง [—พรั่ง] ตู พรั่ง.

พะพรั่ง [—พรั่ง] ตู พรั่ง.

พะพราย [—พราย] ว. แพรพราว.

พะพรว้า [—พรว้า] ตู พรว้า.

พะพรว้า [—พรว้า] ตู พรว้า.

พะพรั่ง [—พรั่ง] ว. งาม.

พะพรั่ง [—พรั่ง] ตู พรั่ง.

พะพรวุ [—พรวุ] ตู พรวุ.

พะพวน ก. พบ, ปะ.

พะพิง ก. อิง, อาศัย, พึ่งพา.

พะพม ว. พุ่มพ่า, งามง่า.

พะเพรียม [—เพรียม] ว. มีความเพียร, หมั่น.

พะเพ็ง น. เพ็ง.

พะเพรวัว,—แพรวัว [—เพรว—เพลัว] ว.
แรวาว.

พะม่่า น. คนชาติหนึ่ง อยู่ทิศตะวันตกของประเทศสยาม.

พะยอม น. ชื่อต้นไม้มีแก่นหนึ่ง ดอกเป็นพวงมีกลิ่นหอม.

พะยัก ก. ผลคง ภิรชาให้คน อื่นรู้ ด้วยขยหน้าขึ้น หรือก้มหน้าลงโดยเร็ว. พะยัก

พะยัด ก. พลอยรับรู้เห็นกับเขาตัวช. ไม่แสดงอาการให้ชัดเจน.

พะยับ น. อากาศมีตัว, อากาศกริม. พะยับแคต น. เงามแคต; เงามแคตที่ปรากฏในอากาศเป็นภาพต่าง ๆ. พะยับฝัน น. กริมฝัน.

พะยาน น. ผู้รู้เห็นด้วย, คนหรือสิ่งของซึ่งมีความอ้างเป็นหลักฐานในคดีของตน.

พะยุง ก. ประคอง, ถักขึ้น, ช่าง.

พะยุง น. ชื่อไม้แก่นชนิดหนึ่งคล้ายไม้แดง.

พะยู่ น. ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง มีเขี้ยวขาวคล้ายงาช้าง.

พะยู่บ ๖.06/ปลิวขยับปลิวลง, กะพือขึ้นกะพือลงบ้าง ๆ.

พะเยี๋ย น. พวง, เกสร.

พะรุงพะรัง ว. รุงรัง.

พะไล น. เพ็งพันอย่าง ระเบียบ แต่ยื่นออกทางข้างเอน ไขพะไล ถีไต้.

พะวง ก. กังวล, ห่วงใย.

พะวงพะวง ก. ห่วงหน้าห่วงหลัง.

พะวง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

พะวงพะวง ก. ระวงหน้าระวงหลัง, ห่วงหน้าห่วงหลัง.

พะอง น. ไม้อันเดียวสำหรับ พาด ขึ้นต้นไม้ต่างชนิด ไม้มีเขี้ยวออก สำหรับเท้าเหยียบ.

พะอากพะอ่า ก. อัดอัด, คับแคบใจ.

พะอดพะอม ก. คลื่นเหียน, คลื่นหรือคายชวก.

พัก ก. หยุดชั่วคราว, อยู่ชั่วคราว, อาศัยชั่วคราว.

พักตี (ผ. วตุต; ส. วตุต) น. ผู้พูด, ผู้กล่าว.

พักตีร์ ส. (ผ. วตุต) น. หน้า, ปาก. พักตีร์ดูณิณี พักตีร์ตุนี ส. น. 'ผู้มีวงต์หน้า' คือ พระคเณศ. พักตีร์พิลพัลตีร์ตุนี ส. น. 'มอบแห่งปาก' คือ เพดานปาก.

พักแพว ตูใน ผัก และตุ แหว.

พัคคี (ผ. วกฺค) น. พวก, หมู, ตอน (ดู

พรรค ด้วย).

พั่ง ก. ทะสาย, หักลง, ว. เป็นคำเรียกช้างตัวเมีย.

พั่งกา น. ช้างศึกพวกหนึ่ง.

พั่งงา น. นางงาม; ไม้ศอกหางเสือสำหรับมือจับ.

พั่งผัด น. เยื่อเหนียวที่ติดล้ามให้ติดกัน.

พั่งพอน น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งคล้ายกระรอกแต่ตัวโตกว่า ชอบอยู่.

พั่งพาน น. แม่เมียง.

พั่งพาย ก. นอนคว่ำราบกับพื้น.

พั่งเพย น. คำกลางที่มทรกเข้ามา.

พั้ง ค. วัช.

พั้งนี้ [พั้งชะ—] (ม. วจน) น. พัด.

พั้งจก ม. ส. น. ผู้ล่อลวง.

พั้งจัน ม. ส. การล่อลวง.

พั้งหมก [พั้งทะ—] ค. วัชหมก.

พั้งฉี่, พั้ง, [พั้งทะ, พั้ง,] (ม. วพฺฉ.) ส. วพฺฉ.) ว. เจริญแล้ว.

พั้งฉนะ, พั้งฉน [พั้งทะฉนะ] (ม. วพฺฉน, ส. วรฺฉน) น. ความเจริญ.

พั้งฉฉ [พั้ง] ค. พรรณ.

พั้ง น. เครื่องบอกหรือกระพือลม. ก. โปก, กระพือ; หบุน. พั้งโปก น. ชื่อเครื่องสูงชนิดหนึ่ง สำหรับโปกลมถวายพระเจ้า

แผ่นดิน ซึ่งประทับที่สูง. พั้งฝรั่ง น.

เครื่องบอกลมรูปสี่เหลี่ยม ผืนผ้าติด ระบาย

ติดหัวแขวนกับเพดาน มีเชือกชัก. พั้ง

ฉฉ น. พั้งที่ทำด้วยทองเหลือง หรือเหล็ก

ใช้แรงไฟฟ้าให้หมุนพั้งนั้น.

พั้งชา น. ชื่อเพลงชนิดหนึ่ง.

พั้งตั้งตี (ม. พคฺตั้ง) น. โยชเรียกเหรียญ

ทองที่วังรัชกาลที่ ๔ ชนิดหนึ่ง ราคา ๘ บาท.

(๓๒ สลึง) ว. สามสิบสอง.

พั้งแพว ฉ. ใน ผัก และดูแพว.

พั้งตั้งสะ ม. ว. สามสิบสอง.

พั้งตร ฉ. พั้งตร.

พั้งชี่ ม. ก. ผูก, ติด, เอง. พั้งชี่มา ม.

น. สัมที่ผูกแล้ว.

พั้งชยา [พั้งทะ—] น. ทرفยที่แบ่งเป็น

ภาคหลวง. พั้งชยากริ น. อากหรือ

ทرفยที่เป็นภาคหลวง.

พั้งทร [พั้งทะ] ม. น. ต้นพทร.

พั้ง น. ชื่อตำแหน่งบรรดาศักดิ์ชั้นนายพร ใน

กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงอื่น เช่นพั้ง

วิเชียรเป็นต้น. ก. ม้วน, รัตโดยรอบ. ว.

เป็นสังฆคาบอกจำนวน ๑๐ ร้อย เป็นพั้ง.

พั้งตา, พั้งเนตร น. ผู้มีตาพั้งหนึ่ง

หากความว่าพระอินทร์. พั้งปี น. เป็น

คำเรียก พระ มารดาพระเจ้าแผ่นดิน. พิน
 พิว ว. เกี่ยวเนื่องกัน, ผูกพันกัน. พิน
 วรรณษา — วัตสา! น. เป็นคำเรียก
 พระเจ้าแผ่นดินแต่โบราณ. พินนสง น.
 ผู้มีแสงพินหนึ่ง' กิตพระอาทิตย์.

พินฺง น. ชื่อหอยทะเลชนิดหนึ่งกลมแบน.

พินฺจ่า น. ชื่อตำแหน่งยศทหารเรือ.

พินฺจ่า น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นไม้แก่น.

พินฺตู ฮ. ก. สุ่ม.

พินฺทาง น. เรียกสัตว์เช่นไก่ ที่มีพินฺข้างพ้อ
 และแม่ต่างกัน.

พินฺชี่ มี. ก. ผูก, มัด, ตรึง.

พินฺชนะ [พินฺชนะ] มี. น. การผูก, การ
 มัด, การจำขัง. เหวอผูก, เหวอมัด. เครื่อง
 จำ. พินฺชนะการ มี. น. การจองจำ.

พินฺชนะการ มี. น. เรือนจำ.

พินฺชี่, พินฺชี่ มี. น. ชื่อสาย, วงศ์วาน, เทือก
 เขา, เหล่าก่อ.

พินฺลอก ก. ผล.

พินฺลาย ว. ต่างๆ, มาก, หลาย.

พินฺลิก ว. พริก, พริกขี้หนู, แปรลก, ลึกซึ่งใช้
 พินฺลิกพินฺเดือนมี๕66

พินฺลือ ว. เป็นสร้อยคำของ พินฺลิก ดู พินฺ ลึก.

พินฺเลียด ว. เกิดขุ่น.

พิบ น. เรียกผ้าหรือกระดาษที่พับไว้' ก. ทบ,
 หัก ทบ, คู่เข้า เรียกคำอุษาธรรมนิยมที่ไม่
 ได้กินว่า 'เป็นพับไป'. พิบพระเนง
 เชียง ว. นิ่งจัดสมาธิ. พิบเพียบ ว.
 นิ่งพินฺขาให้ปลายเท่าไปทางเดียวกัน.

พัสดก มี. น. คนคุ้นเคย, คนสนิท.

พัสดวัน [พินฺละวัน] ว. เกี่ยวพัน, ติดกัน,
 ผูกพันกันยุ่งอิง.

พัสด ว. เป็นพวง, ติดกัน. พิวพินฺ ว. เกี่ยว
 เนื่องกัน, ติดกันรุงรัง.

พัสดี่ [พัสดะ —] น. ผู้บังคับ การเรือนจำ,
 ผู้ปกครองนักโทษ (น่าจะมาจาก วศวัตติ-
 วศวรรตี, พหฺวัตติ ที่แปลว่าผู้ขังสัตว์ให้อยู่ใน
 อำนาจ เป็นชื่อหนึ่งมาร คือ วศวัตติมาร)

พัสดุดู [พัสดุดู] น. สิ่งของ, ข้อเท็จ, เรื่องราว,
 ที่ดิน, บ้านเรือน.

พัสดตรี [พัสด ถ้าเข้าสมาส อ่านพัสดุดุระ] ส.
 (มี. วศุต) น. ผ้า; เขียนเป็น พัตร ถมี.

พัสดรเบดี ส. น. ผ้าระบาย. พัดสตร

เกที ส. น. 'ผู้ตัดผ้า' คือ ข่างตัดเสื้อ.

พัสดรเวศ ส. น. กะโจมผ้า. พัดสตรา
 การ [พัสดุดุระ—] ส. น. ร้านตัดเสื้อ.

พัสดาน [พัสดุดาน] เป็น สร้อย คำของ
 สมบัติว่า สมบัติพัสดาน ไม่มีควมหมาย.

พัสดุ [พัตฺสะ] ม. (ส. วรฺษ) น. ปี่, ฝ. น.

พา ก. นำไป.

พาภิ น. ชื่อโรคระบาด ชนิดหนึ่งที่เกิดแก่สัตว์ มีวัวควายเป็นต้น.

พาภพม ว. มีสง่า, ผ่องฉาย.

พาภิเพียร ก. หมั่น, ขยัน, ทนทำไป.

พากย์ ม. น. คำพูด, ภาษา; ทำนองเพลงซึ่งร้องเมื่อเวลาเล่นโยนหนัง หรือละคร. พากย์โยน ก. ร้องทำนองพากย์เมื่อเล่นโยน. พากย์หนัง ก. ร้องทำนองพากย์เมื่อเวลาเล่นหนัง.

พากย์ ก. กล่าว เช่น พากษยา กล่าวตัดสิน.

พาง ว. เฟื้อง, เช่น, เหมือน, ไขว่ ปาง, พาง กม.

พ่าง น. พน. ว. เฟื้อง, เช่น, เหมือน, แพน.

พาชี (ม. ส. วาชี) น. มี; มีตัวเมียว่าพาชี.

พาณ ๑ [พาณณาเข้าสมาสอ่านพณะ] ม. น. ลูกธนู, ลูกปืน; ชื่ออสุภราชผู้ครองโลหิตปุระลูกท้าวพลี เป็นบิดาของอุษาในเมืองอุนรุทธ. พาณโยชน ๑ ส. น. 'ที่รวมลูกธนู' คือแม่ธนู. พาณวาร ส. น. 'เครื่องกันธนู' คือธนู. พาณาสนี ๑ ส. น. 'ที่พุ่งลูกธนู' คือคันธนู.

พาณ ๒ ม. ส. น. เสี่ยง.

พาณวารตี [-ระสี] ส. น. ชื่อกรุงอันเป็นราชธานีแห่งแคว้นกาฬิภายหลังเรียกกันใหม่เป็น พาณาสตี โดยเอาชื่อแม่น้ำทั้งสองรวมกัน คือแม่น้ำหนึ่งว่า วรณา และอีกแม่น้ำหนึ่งว่า อสี, แต่ชาวเมืองคงเรียกตามชื่อเดิมซึ่งอังกฤษเขียนตามเสียงของชาวเมืองว่า Benares.

พาณาสนี ๑ ส. น. พาน๑.

พานิช อ. (ม. วาณิช) น. พ่อค้า.

พานิชย์ ส. (ม. วาณิช) น. การค้าขาย.

พานี ๑ ส. (คือพานี๒) น. นางละคร, นางระบำ; หญิงมีลักษณะกลมใน; หญิงนักเลงสว.

พานี ๑ ม. ส. น. เสี่ยง, ถ้อยคำ, ภาษา; เจ้าแม่แห่งวาท คือ พระศรีสวตี.

พานี ๒ ส. น. ผู้พูด.

พาด ก. ก่า, วางมือลง. พาดควาย น. การท่ามเท้าของพระอย่างหนึ่ง คือเอาจิ้งจิบเซ้ แล้วก้พาด ข่า แล้วลาดวัดบ้ระคตอก. พาดพิง ก. มือวางนอน, ไม้ตั้ง.

พาดโถม [-จะแทน] น. ข้อค้นไม้ชนิดหนึ่งให้ทำยาได้.

พาด (ม. วาด) น. ถม.

พาด (ม. วาฑ) น. คำพูด, ถ้อยคำ.

พาทย์ (ส. วาทย) น. เครื่องประโคม.

พาช ม. ส. น. ความเบียดเบียน, ความทุกข์
ใช้ พาชา ก็ได้.

พาชา ต. พาธ.

พาน ๑ น. ภาพขณะพระนิทานมีเสียง รุกปล้ำย
โต๊ะ สำหรับใส่สิ่งของ มีดอกไม้ รูปเขียน
เป็นล้น: เม็ดโตทักขินสีหวัณ เม็ดจะเป็น
หนุ่มหรือสาว. ก. พม, ปะ, ปะทะ, ระไป, พัด.

พาน ๒ ม. น. ปิ่น.

พาน ว. พล่าน, พลุกล่น.

พานรุ [—นอม] (ม. วารณ) น. ดิง.

พานรินทร์, พาเนรส [พานะ—, พนะ—]
น. พญาสิง.

พาน ต. วาม.

พาย ๑ น. เครื่องมือ สำหรับ พู้น น้ำให้ เรือเดิน
ชนิดหนึ่ง: มี ลม น รุกปล้ำยพาย สำหรับ
ถานหรือควักสิ่งของเหลวๆ. ก. พู้นน้ำให้
เรือเดินด้วยพาย.

พาย ๒ [พายหรือพายะ] ม. ส. น. ต้าย.
เส้นคล้าย: ผู้ทำ.

พาย ๓ ม. (ส. วาย) น. ลม (โดยมาก
ไทยใช้เป็น พระพาย).

พาย ก. แป้งขนมเปียก

พายมา น. ชื่อเรือชนิดหนึ่ง เป็นเรือขุด
แล้วเสริมกราบ หัวท้ายงอน มักใช้แจว

ใช้ว่า ไพมา ก็มี.

พายัพ ม. ส. (ออกจาก วาย) น. ทิศแห่ง
ลม' คือ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ.

พายู ม. ส. น. ลม. ไทยเราใช้หมายเอาลม
ที่พัดแรง. พายุเกตุ ส. น. 'เครื่อง
หมายของลม' คือ ผง, ตะออง. พายุ
โกถล ส. น. 'มุลม' คือ ทิศตะวันตก
เฉียงเหนือ. พายุโคจร [—จอน] ส.

น. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ. พายุชาติ

ส. น. 'ผู้เกิดจากลม' คือ หนุมาน. พายุ

ทาวุ ส. น. เมฆ. พายุเทพ ส. น. หมู

ความกษัตริย์ที่เรียกว่า สวาตี. พายุบุตร

ส. น. 'ลูกลม' คือ หนุมาน. พายุผล

ส. น. ลูกเห็บ. พายุฟ้าห้ ส. น.

'มีลมเป็นเครื่องไป' คือ กวิน. พายุสขี

[—สะขี] ส. น. 'มีลมเป็นเพื่อน' คือ ไฟ.

พารณะ [—ระ—] (ม. วารณ) น. ข้าง.

พารณานน [พาระนา—นณ] ส. น. 'มีหน้า
เป็นข้าง' พระคเณศ.

พารา น. เมือง. (ออกจากพารณสี)

พารณสี [—นะสี] ม. น. ชื่อเมืองใน
ประเทศอินเดีย. ตู พาดารสี.

พาล ๑ ม. ส. น. ขน. ตู วาลด้วย.

พาล ๒ ม. ส. น. ว. ย่อน, เต็ก; ไร่, เขา; ขั้ว,

ร้าย; รุน (พาลีที่แปลว่าเด็ก แบ่งเป็น ๒ รุ่น
คัมภ์ แต่เกิดมาตั้ง ๕ ขวบ เรียกกุมาร, จาก
นั้นถึง ๘ ขวบ เรียก ศิษฺ์). พาลีมฤค
[—มะรีก] ส. น. เนื้อหนุ่ม.

พาลี น. ชื่อพญาถึงเจ้ากรุงขีดขิน ในเรื่อง
รามเกียรติ์; เรียกรอย ปั้นสั้น ๆ ที่โคนขา
วัวและควาย.

พาลุก (ม. วาลุก) น. ทราข.

พาลี เป็นคำน่อมมาจาก พาล แต่ใช้เป็น ก.
แก่สิ่งพูดได้ความไม่จริงให้คนอื่น, กล่าวหา
ความ, บางทีก็ใช้มีสร้อยว่า พาลีโสภ.

พาลี ตู พะไล.

พาส ตู วาส.

พาสนี ตู วาสน.

พาสนา [พาสสะหฺมา] ตู วาสนา.

พาสฺกัร [—กฺรี] ตู พาสฺกั.

พาสฺกั (ม. ส. วาสฺกั) น. ชื่อพญานาคตัว
หนึ่ง (ในจำนวนสาม อีกสอง คือ พญาเศษ
นาคราช ซึ่งเป็นมัลลิ่งก่ของพระวิษณุ, และ
พญาตักกนาคราช; เทวดาและอสุริย์พญา
พาสฺกัเป็นเชื้อก มีวนรอบเขามันทร เมื่อ
กวนพระมหาสุมุทราทำน้ำอมฤต). ไทยใช้ว่า
พาสฺกั หรือ วาสฺกั และหมายถึงพญานาค
ทั่วไปโดยมาก.

พาห๑, พาหี [—หะ, พ่า] (ม. ส. วาห)
น. ผู้แบก, ผู้ถือ, ผู้ทรงไว้, ผู้นำไป, ผู้พาไป.

พาห๑๒ [—หะ] ม. ส. น. แขน, ดู พาทุ
ม้า (สัตว์).

พาห๑๓ [พาหะ—] (ม. ส. วาห๑) น.
เครื่องนำไป, เครื่องขับขี่, สัตว์สำหรับขับขี่
บรรทุก หรือ ตกเข็น มีข้าง ม้า โค กระบือ
เป็นต้น เรียกว่า สัตว์พาห๑๓, ยานต่าง ๆ
มีรถและเรือเป็นต้น เรียกว่า ยานพาห๑๓.

พาห๑๔ ม. ส. น. แขน; เป็น พาท กิ่ง.

พาห๑๕, พาห๑๖ [พาห๑๖, พาห๑๖—] ม.
(ส. พาห๑๖) ว. ถายนอก. พาห๑๖๗
น. สวนในประเทศบ้านนอก.

พาห๑๘ ม. ส. น. แขน, ถ้วยระหว่างข้อศอก
และข้อมือ. พาห๑๘๙ ส. น. ปีก.

พาห๑๙๐ ส. น. 'อาชฺญามือ' คือ
การหุบหรือตีด้วยมือ. พาห๑๙๑ ส.
น. รักแร้. พาห๑๙๒ ม. น. การ
ต่อสู้ด้วยแขน, การชกมวย, การปล้ำ.

พาห๑๙๓ น. เครื่องประดับแขน หรือ
เรียกว่าทองแขน. พาห๑๙๔ ส. น.

บ่า, ไหล่, จะงอยบ่า. พาห๑๙๕ ส.
น. 'ผู้เกิดจากแขน (แห่งพระพรหม)' คือ
กษ๑๙๖ (มีเรื่องในไสยศาสตร์).

พาว [พาสะ] ฝ. (ส. วุชาต) น. สัตว์ร้าย,
ข้างร้าย, สิงห์โต, งู, เลื้อย, (เพศหญิงเป็น
พาวี). พาวมฤค [พาสะมะริก] ฝ.
น. สัตว์ร้าย, สัตว์ที่กินสัตว์อื่นเป็นอาหาร.

พาวหะ [พานหะ] ฝ. (ส. พาว) ว. หนัก.

พาวี คฺ ใน พาว.

พำ คฺ ป่า.

พำนัก ก. พัก, อาศัยอยู่, พะพิง

พำลา น. เรือข้างไทยชนิดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะ
อันชั่วร้าย ตีว่าไม่ให้เอามาใช้เป็นพาหนะ.

พิกล ฝ. ว. ไม่ปกติ, แปลกไป, ขาดไป. (คฺ
วิกล คฺ ด้วย).

พิกลعنทรีย์ [พิคะเลนซี] ฝ. น. ร่างกาย
แปลกประหลาด.

พิกลสิต [พิคะ—] คฺ วิกลสิต.

พิกัต น. กำหนด (ของต้องพิกัต หมายความว่า
ว่า ของเข้ากำหนดที่จะต้องเสียภาษี).

พิกัต ฝ. (ส. วิกฤติ) น. การกระทำให้
เป็นหลายอย่าง, การกระทำให้แปลกกัน,
การประตืนรู้ทำ.

พิกัต น. ซ้อต้นไม้ดอกหอมเหมือนพิกล แต่
ดอกใหญ่. 06/03/2566

พิการ ฝ. ส. ว. อาการแปลก, เลี้ยวอวัยวะ
ที่ใช้การ มีแขนขาเป็นต้น, เสียไปจากปกติ

เดิม. (คฺ วิการ คฺ ด้วย).

พิกุล น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกเล็กเป็นจุก ๆ
มีกลิ่นหอมเย็น และหอมอยู่จนแห้ง. คฺ
พกล คฺ ด้วย.

พิเคราะห์ (ฝ. วิคฺหะ; ส. วิคฺรห) น. คิว,
การเลี้ยงกัน. ก. ไคร่ครวญ. คฺ วิเคราะห์ คฺ ด้วย.

พินัน ฝ. น. อุปสรรค; เครื่องกีดขวาง, แล้ง.

พินเนส, พินเนสวร [พินเนต, พินเน—สวณ]
ฝ. น. ชื่อพระเป็นเจ้าของพราหมณ์องค์
หนึ่ง เคียงเป็นข้างงาเดียว เป็นไอศพระ
อิศวร.

พินมาต ก. กำจัด, ฆ่า, ทำลาย.

พิง ก. อิง, พาด, อาศัย.

พิจิต [พิจน] คฺ วิจิต.

พิจย, พิจัย [—จะยะ,—] ฝ. ส. น. การ
ตรวจตรา, การไต่สวน.

พิจาร, พิจารณ, พิจารณา [—,—ระนร]
ฝ. น. การตรวจตรา, การตรึงรอง, การ
ไต่สวน.

พิจิต ฝ. ส. ก. เลือกลัด, ตรวจ.

พิจิตร ฝ. ส. ว. ต่าง ๆ, หลายหลาก; งาม,
นำดู.

พิจัญ ฝ. น. นกปราชญ์, กนมีความรู้.

พีชย, พีชย [พีชะยะ,—] ฝ. น. ความ

ขณะ. พืชสังคราม น. คำว่าด้วย
การสังครามที่เขาจะขณะกัน.

พืชิตี ม. น. แวนเค้นที่ปราบปรามแล้ว;
แวนเค้น น. ก. ขณะ, ปราบให้แพ้. (ดู
วิชิต ด้วย). พืชิตุมาร ม. น. พระ
ผู้ชนะมาร คือ พระพุทธเจ้า.

พืเชฎฐี ม. (ส. วิเศษฐ) ว. เจริญที่สุด,
ประเสริฐที่สุด.

พืเชปฺร (ม. วชิร: ส. วชร) น. เพ็ชร,
แก้วประเสริฐ. ดู วชิระ ด้วย.

พืทूरย์ ดู ไททूरย์.

พืณ (ม. ส. วิณา) น. เครื่องดนตรีชนิด
มีสายสำหรับดีด. พืณพาทย์ น. เครื่อง
ประโคมวงหนึ่ง มีกำหนดตัวแต่ ๕ ขึ้นไป
คือ ตะโพน, ปี่, ซอวง, ระนาด, กลอง.
(เรียก ปี่พาทย์ ลูกกลว่า)

พืคฺรภิก [-คฺรภ] ดู วิคฺก.

พืคาน ดู เพคาน.

พืโคฺร [พืโคน] ก. พังไป.

พืคฺร (ม. วิคฺต) น. หรพัย, ของเครื่อง
ปล้ำใจ.

พืคฺย [พืคฺยช] 3/2 มาจาก วิช. พืคฺยไนฺตร
น. ระหว่างวิช.

พืฉี (ม. วิฉี) น. ถนน, ถนนทาง.

พืฉีพืฉี น. จู๋จุกจิก, ละเอียดละออเกินไป.

พืชย์ ส. น. การไต่, การบรรลู่. ดู พืชชด้วย.

พืชยา [พืชยา] ส. น. ความรู้. พืชยาคม

น. การเล่าเรียนวิชา. ไทยตัดให้ว่า พืชย์

กัม. พืชยาคาร น. โรงเรียน. พืชยา

ทาดา ส. น. ผู้ให้ความรู้. ครุ. พืชยา

ทริ ส. น. ผู้ทรงวิชา: ชื่อเรียกกษัตริย์พวก

หนึ่ง (อยู่ในเขมรเป็นหลัก, ปฏิบัติพระศิวะ.

มีวิชาทาลักษิณี); เพศหญิงว่า พืชยารวี.

พืชยาพล ส. น. ถ้ำลึงลายสิทธิ์.

พืชยามนเทียร ส. น. โรงเรียน.

พืชยารัตน์ ส. น. วิชาอันมีค่า.

พืชยาลัย น. ดู พืชยาคาร.

พืชยารวี [พืชยาระ-] ดูใน พืชยา.

พืชกษย์ ส. (ม. วิชกษ) ก. คุณ, รักษา.

พืชฺร ดู วิชฺร.

พืชศ (ม. วิชศ) น. ต่างประเทศ. ก. สอน.

พืชชาน ดู วิชชาน.

พืชชิต ดู พืชชิต.

พืชชี (ม. วิชชี) น. แบบ, อย่าง, ธรรมเนียม,
งานหลวง โดยมากเรียกว่าพระราชพืชชี เช่น
พระราชพืชชีตรุษสงกรานต์ เป็นต้น.

พืชช (ม. ส. วิช) น. พระจันทร์. พืชช

บัญญัติ ส. น. กระบี่.

พิชฺร ว. ลำบาก, พราดกัน.

พิณฑุ ม. ส. น. หยตนะ, จุด, จุดที่ใส่ไว้
ตัวอักษร: ลายแต้มสีที่หน้าผากระหว่างคิ้ว;
รูปวงเล็ก ๆ: รูปสระตั้งนี้: ข้อสังขยา
จำนวนสูงเท่ากับโกลูกำลังเจ็ด หรือหนึ่งมี
ศูนย์ตามหลัง ๔๘ ตัว. **พิณฑุคัมป** ม.
น. การทำพิณฑุ คือ เชื่อมรูปวงที่มุมจีวร ตาม
วินัยบัญญัติเพื่อให้ง่ายไป. **พิณฑุผล** ส.
น. ไช้มุก.

พินพง, พินพ้ง ว. มากมาย.

พินอบพิเทา [พิน-อบ-] ก. นบนอบ,
เคารพ.

พินัย ม. ส. น. การนำไป, การแนะนำ, การ
สั่งสอน, การปกครอง, ข้อบังคับ, กฎหมาย,
เงินค่าปรับ เป็นต้นภาคหลวง. **พินัยกรรม**
น. หนังสือสำคัญ มอบ มรดก ที่ ทำไว้
ก่อนตาย.

พินาศ (ม. วินาสะ ส. วินาศ) น. ความฉิบหาย.

พินิจ ก. พิจารณา, ตรวจสอบ, เป็นศัพท์ตั้งตาม
จากวินิจจัย.

พินิต ก. นำไป, แนะนำ, สั่งสอน, ปกครอง.

พินิศ ก. ดู/เลือก/ฟังดู (จาก พินิจจัย).

พินิศัย ส. (ม. วินิจฺฉย) ก. ตัดสิน, ชี้ขาด.

พินิต ดู พินิต.

พินิตี (ม. ส. วิปฺตติ) น. ความฉิบหาย,
ความเคลือบคลาด, ความผิด, โทษ.

พินิตฺสนา [—บัตสนา] ดู วิบิตสนา.

พินิตฺสี ดู วิบิตสี.

พินาก (ม. วิปาล) น. ผล (ผลแห่งกรรม).

พินุต, พินูต ม. ส. ก. เต็ม, เต็มที่, มีมาก.

พินฺปริต [—ปะหฺริต] (ม. ส. วิปริต) ก.
แปรปรวน, กลับกลาย, ยักย้าย.

พินฺปาส [—ปะละต] (ม. วิปฺปาสะ ส.
วิปฺปาส) น. ความคลาดเคลื่อน.

พินฺพิพฺพน ก. ถ่วง, อักอวน, รวนเร,
หนักกลับไปกลับมา.

พินฺพิชฺฉณ, **พินฺพิชฺฉ** [พินฺพิช] ม. (ส. วิชฺฉ)
ว. เจริญแล้ว.

พินฺพิชฺฉณ, **พินฺพิชฺฉณ** [พินฺพิช] ม. (ส.
วิชฺฉน) ว. ความเจริญ.

พินฺพิภย, **พินฺพิภยา** ส. ก. ตัดสินบรรดาศักดิ์.

พินฺพิท ม. ส. ก. พุดเสียงแข่งกัน, โต้เถียงกัน,
ทะเลาะกัน.

พินฺพิธ ม. ส. ว. หลายอย่าง. ต่าง อย่าง,
ต่าง ๆ กัน.

พินฺพิพ น. โลก, ที่เกิด: ทรัพย์สมบัติ ฯลฯ

นกละ: ชื่อชกษโนเรื่องรามเกียรติ์.

พินาม ส. น. ชื่อพระนารายณ์. ชื่อเครื่องหมายบอกตัวสะกด, การหยุดพัก, การหยุดเสียง, ที่ส.ต.

พินาลัย (ส. วิร + อาลัย) น. ที่อยู่ของนักรบ, ที่อยู่ของพระอินทร์, สวรรค์. ไทยประกอบขึ้นใช้หมายความว่าตายไว้สำหรับเจ้าประเทศราช และสมเด็จพระเจ้าพระยา.

พินริยะ (ม. วิริยะ; ส. วีรย) น. ความหมั่น, ความกล้า, คนกล้า, คนแข็งแรง, นักรบ.

พินยพณท์ [-ยะพุน] น. หมุ่นักรบ, พลนักรบ. **พินยโยธา** น. พลรบ ผู้กล้าหาญ.

พินพีไร ว. ร่ำไร, พร่ำบ่น, พร่ำว่า.

พินุณ ศุ. วรณ.

พินุช (ม. ส. วิรุช) ก. ผิด, วิปริต, ไม่ปกติ; นำสงสัย.

พินุพี [-รุน] (ม. วิรุพี; ส. วิรุณ) น. ชื่อท้าวโลกบาลประจำทิศทักษิณ เป็นเจ้านักรบพวกกัมมัช ท้าววิรุฬหก ก็เรียก. ว. งอแง, เจริญ.

พินนทร์ [พินน] ๖๖๖ ๖๖๖ ๖๖๖ พิน. ว. ไทยเอามาใช้หมายความว่า นอกออก, นอกแบบ, ค้อ.

พินเราะ พ. ว. เพาะ, เสนาะ. ไทยใช้ว่าโพเราะ

พินโรธ ม. ก. โกรธ, เคือง.

พินโรชนะ ม. น. ความโกรธ, ความเคือง.

พินโร ว. รำพัน, ร่ำว่า, ร่ำร้อง.

พินลังกาตา น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลกลมเล็ก ๆ ไข่ท้าย.

พินลาป ม. ส. ก. ร่ำไร, คร่ำครวญ, ร้องไห้, บ่นเพ้อ.

พินลาส [-ลต] ศุ. ลาส.

พินลาส ส. ว. สว่าง, กระฉ่าง, แจ่ม, ก. กรวดทราย, เขียงทราย, ตะนอง, สุก, พ้อนรำ.

พินลิก ว. ขบขัน, แปลกประหลาด, ซอซก.

พินโลน ว. สุกใส.

พินโลล ส. ว. เคลื่อนไปมา, ชกย้าย.

พินโล ว. งวม.

พินศ ก. ดู, แลดู, พังดู.

พินศวกรรม [พินศวะกร] ศุ. วิศวกรรม.

พินศวง [พินศุหัง] ก. เคลื่อนแคลง, ประหลาดใจ, สงสัย.

พินศวาส [พินศุวาต] ส. (ม. วิศุสาส) ความคุ้นเคย, ความสนิทสนมกัน, ความชื่นชม, ความรักใคร่ (ดู วิศวาส ด้วย).

พินศาล ส. (ม. วิศาล) ว. กว้างขวาง (ใช้

ว่า ไพศาล ทัมมี).

พิศุทธิ์ คุ วิสุทธิ์.

พิศุทธิ์ คุ วิสุทธิ์.

พิเศษ ส. (ม. วิเศษ) น. ความจำเพาะ, ความ
แปลก, ความแปลกไป, ความดีเลิศ (โดย
มากโทษใช้เป็น ว.).

พิษ ส. (ม. วิษ) น. ของร้าย, ความร้าย,
น้ำหรือเมือกที่ร้าย ซึ่งเกิดจากเชื้อราเหล็ก
ในหรือเส่งงสัตว์เป็นต้น. พิชกัณฐี ส.

น. 'ผู้มีพิชิตที่คด' คือ พระสวระ. พิช

กุมภี ส. น. หม้อยาพิช. พิชคุลย์

ส. ว. ร้ายเท่ายาพิช. พิชนาสน์

ส. น. ชื่อเครื่องยาชนิดหนึ่ง; ชื่อต้นไม้
Mimosa Sirissa. พิชศฤงคิ [พิช

สิง—] น. 'มีเหล็กในเป็นพิษ' คือ ตัวต่อ.

พิชสมโยค ส. น. ชาดกอัน. พิชานน

ส. น. 'ผู้มีปากเป็นพิษ' คือ งู. พิชาร

ส. น. งูพิษ.

พิชฐาน [พิชฐาน] เลื่อนมาจากอิมฐาน.

พิชณ [พิชณ] ส. (ม. วิชณ) น. พระ

นารายณ์; คุ วิชณ.

พิชัย คุ วิชัย/03/2566

พิสดาร [พิชสถาน] ส. (ม. วิชการ) น.

ความกว้างขวาง (ไทยใช้เป็น ว.).

พิสมร [พิชสมอน] น. เครื่องวางชนิด

หนึ่งรูป ๔ เหลี่ยม สำหรับ ร้อย สลัด กับ

ตะกรุด.

พิสมัย [พิชไสม] ส. (ม. วิสมย) น.

ความรัก, ความปลื้มใจ, ความชื่นชม. ว.

ควรชม (คุ วิสมัย ด้วย).

พิสัย ส. (ม. วิสฤษ) ก. สดะ, ส่งไป, ทั้ง;

แก่, ตอบคำถาม.

พิสัยัญญี คุ วิสัยัญญี.

พิสัย คุ วิสัย.

พิสัยัญญี ม. (ส. วิสัยัญญ) ว. ประเสริฐ, วิเศษ.

พิสูทธิ์ ว. วิสุทธิ์, สะอาด, สุกใส.

พิสูจน์ ก. แห้ง; ชี้, ชี้แจงโดยอ้างเหตุผล

ให้รู้, ชี้แจงโดยแสดงอาการ.

พิหค [—หค] (ม. วิหค) น. 'ผู้ไปในอากาศ'

คือ นก. พินเคนทร์ น. พยานก.

พินเคนทร์ [—ทะเลม] คุใน พินค.

พิหาร (ม. วิหาร) น. ที่อยู่, วัด; ในสมัย

นี้ใช้เรียกที่ประดิษฐานพระพุทธรูป คู่กับ

อุโบสถ.

พิฬาร ม. (ส. วิฬาร) น. แมว.

พี ว. อ้วน, ใหญ่ เช่น พงพี = พงใหญ่.

พี น. ผู้ร่วมมิตรหรือมารดาเดียวกันซึ่งเกิดก่อน;

เป็นคำนำหน้าชื่อ เรียกคนเต็มอายุ คราวกับพี

วาพนม, พนม. **พเญย** น. ผนวของพี่สาว.

พ้อง น. ผู้เกิดพร้อมบิดามารดาเดียวกันหรือสาย. วงศ์วาน. **พเญยง** น. ผู้ที่คอยระวังรักษาเสียต. **พสะโก** น. เมียของพชาย.

พ ว. น.

พช น. น. (บางคนใช้เป็นพืช) ต้นไม้ต่างๆ ซึ่งงอกงามอยู่ตามพื้นดิน. สิ่งที่จะทำพันธุ์ต่อไป. **พืชคติเตี** [พืชคะนิต] ๓. น. ตำราคำนวณชนิดหนึ่ง ใช้ตัวอักษร แทนจำนวน. **พืชคาม** น. (เราใช้ พืชคาม) น. พืชพรรณ หรือพวงจากที่แล้ว แต่ยังเป็นได้ อีก ผู้ที่ภักดีต่อซึ่งในพระวินัยหมายความว่า พืชพรรณที่ยังงอกขึ้นอยู่กับที่.

พโพ ว. กัมภาร. ปลูกด้วยปลูก. แต่กล่าวโพล่โพล่ ก็มี.

พริ นีระ. ๓. พริ.

พริ ก. เป็นคำช่วยกริยาที่หมายความว่า ควร นำ เช่น พริไป = ควรไป. พริขัง = นำขัง ฯลฯ.

พริใจ ว. เหมะใจ. พอใจ. ชอบใจ.

พริ ก. อาศัย. พักพิง. ว. แรก เช่น พริถึง = แรกถึง. พริทำ = แรกทำ ฯลฯ.

พริ ว. เร้ว. อ. เสี่ยงเช่นนกกระพือปีกเป็นต้น.

พริ, **พริพริ** อ. เสี่ยงเช่นคนมันค้อยๆ เป็นต้น.

พช, **พชคาม** [พช. - พชคาม] ดู พช.

พด น. แผ่นหรือแนวแห่งสิ่งของที่ติดเนื่องกันไป; เหล็กชนิดหนึ่งที่เขาแยกออกเป็นแผ่นยาวเช่นเหล็กทำปลอกถึง.

พณ น. ทราย ที่รอง รับสิ่ง ของต่าง ๆ เช่นพณเรือน, พณดิน ฯลฯ; เรียกส่วนที่ทอดตัวด้วยไม่มีลายว่า ผาพณ. **พณเพ** น. หลักแหล่ง, ชุมแห่งตระกูลคน. **พณเสีย** ก. ชักโกรธ เป็นคำตลาด.

พง ก. ผุดขึ้น, ทะลุขึ้น. **พพอง** น. ข้อโรคชนิดหนึ่งเป็นเม็ดผุดขึ้นตามตัว แล้วแตกออกมีน้ำเลือดและหนอง.

พพ น. ข้อหนูชนิดหนึ่ง ตัวโตกว่าหนูท้องขาวอยู่ตามทุ่งนา; ไม่กัดตอกประกบไว้สำหรับรับรอด เรือนเป็นต้น; กระเบื้องที่ตรึงกับฝาสำหรับรับสายไฟฟ้า.

พุกาม น. พระเมา; ใช้พุกาม ก็มี.

พุง น. ท้อง. เรียกเครื่องในท้องรวมกัน มีกะเพาะ และไส้ เป็น ต้น ว่า พุง เช่น พุงปังกา. **พุงพวง**, **พุงพวง** ว. พุงพลั่ว.

พุง ก. ชัดไป, ส่งไป.

พุงแก น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลคล้ายกลุ่มบกกันไม้.

พุงดอ น. ข้อไม้เลื้อยชนิดหนึ่งมีหนามตามข้อ.

พฤษภาคม ก. ข้อค้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลมีขน
แล้วพองโต ใช้รับประทานกับน้ำตาล.

พุดฉิม, พุดม ตู พุดท.ส.

พุดฉิม, พุดฉิม | พุดท, พุด | ตู พุดทท.

พุด น. ข้อต้นไม้ พวกหนึ่งมีหลายชนิด บาง
ชนิด ใช้ดอกไม้ บางชนิด ใช้ลูก ใช้แก่น.

พุดนา ก. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้รักษาโรค.

พุดตาล น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบจัก ๆ
มีขน ดอกโต.

พุดธ [พุด หรือ พุดทะ] มี. น. ผู้รู้, ผู้ตรัสรู้,
ผู้คนแล้ว, ผู้มานแล้ว, พระนามของพระ
บรมศาสดา เรียก สามัญญะ ว่า พระ พุดธ เจ้า.

พุดธกัลป์ มี. น. สมบัติของพระพุดธเจ้า =
คือ เมื่อ พระพุดธเจ้า ยังมีพระ ชนม์อยู่ พุทธ
สมบัติใช้. พุดธจักร น. อัญญาฝ่าย
พระพุดธศาสนา. พุดธฎีกา มี. น.
ถ้อยคำของพระพุดธเจ้า. พุดธภูมิ มี.
น. ที่ หรือ ด่านหนึ่ง พระพุดธเจ้า. พุดธ
ศักราช น. ปีนับแต่ พระพุดธเข้านิพ
พานมา. พุดธังกูร, พุดธางกูร มี.
น. ทน่อพระพุดธเจ้า คือ ผู้ที่จะได้ เป็น
พระพุดธในภายข้างหน้า. พุดธันตร มี.
น. เวลา ระหว่างพระพุดธเจ้าองค์หนึ่ง กับ
อีก องค์ หนึ่ง บัง เกิด ขึ้น. พุดธูปาท

กาล มี. น. การบังเกิด ขึ้น แห่งพระ
พุดธเจ้า.

พุดธชาติ | พุดทะชาติ | น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ดอกคล้ายดอกพุด แต่เล็ก.

พุดธวิชา [พุดทะ -] น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
มีใบกลีบคล้ายขมิ้น ดอกมีสีต่าง ๆ.

พุดธิ [พุดท] มี. น. ความรู้, ปัญญา.

พุดธา [พุดธา] มี. (ส. พุดธา) น. ข้อต้น
ไม้ชนิดหนึ่งมีหนาม ผลกลมขนาดมะขาม
หอม รสเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ.

พุด มี. ส. น. ผู้ต้น, ผู้รู้, ผู้ฉลาด; ชื่อบุตรแห่ง
พระโสมคือพระจันทร์ (เรียกว่าสามานัน
ก็ได้. ผู้รักษาพระฤกษ์เวทวงมณฑล, และ
เป็น บิดาของพระปुरुพ, พระพุดนี้ แผละ
เป็นดวงดาวพุธ; ดาวพระพุธ. พุดชาน
ส. น. คนผู้รู้. พุดชาติ ส. น. 'บิดา
แห่งพระพุด' คือ พระจันทร์. พุดทิน ส.
น. วันพุธ. พุดธัตนะ ส. น. 'แก้วแห่ง
พระพุด' คือมรกต. พุดวาร ส. น. ตู
พุดทิน. พุดสติ ส. น. 'ลูกพระพุด'
คือ พระปुरुพ (กษัตริย์องค์หนึ่งในจักร
วงศ์ซึ่ง ท้าว ปรุต้นสกุล ไปรพออกจากนี้).

พุ่ม น. ชุ่มต้นไม้; ของที่ทำด้วยดอกไม้หรือ
สิ่งอื่น เป็น รูปกลม ๆ กลาง พอง; ข้อดอกไม้

ไปอย่างหนึ่งให้ดอกไม้เหมือน เรียบต้นไม้เป็น
ชั้น ๆ กลางพวง เป็นรูปพุ่ม พุ่มพวง
ว. งวมท้วม ๆ.

พุ่มเรียง น. ซอกต้นไม้มี๒ ชั้นไม้เรียวกพุ่มเรียง
บ้านในชวาเสียม ผลคำ ๆ ถิ่นใต้ เมื่อดอกผล
สีลำ มีรสหวานปนฝาด ชิมะระกึ่งขมมีรส
อีกอย่างหนึ่งในชวาเล็ก เรียกวพุ่มเรียงไม้.

พุ่ม ก. วัก. พาย.

พุ่ม น. กลีบ, เหลี่ยม ที่นูนขึ้น เช่นพุ่มเรือน
ซอกตัวขณะนิตหนึ่งฝักเป็นแหลม ๆ.

พุ่ม น. ระบายที่ทัก เป็นพวง ๆ. พุ่มเรือหงส์
น. ซอกต้นไม้จะมีชนิดหนึ่ง ดอกสีแดง เป็นพุ่ม
ห้อย ลงมา เรียกวพุ่มนว่า พุ่มระง.

พุ่มกิน น. เครื่องเขียนรูปภาพหรือหนังสือ ปลาย
ทำด้วยขมสนตัวคล้าย แปรงที่มีตามกลม ๆ.

พุ่ม ก. พุ่มกวม.

พุ่ม ก. กล้าว.

พุ่ม ก. พอกขึ้น, เพิ่ม, เจริญ, ทำให้สูง. ว.
สูงเป็นจอมขึ้นไป.

พุ่ม ส. โนน. ว. โนน.

พุ่ม ว. สง่าผ่าเผย, โอ่โถง, ยงอาจ, สดงาม.

พุ่มใจ อดอกระห่มใจ, หะนงใจ, รู้ลึก
ว่ามีเกียรติยศ.

พุ่มา [เพ-กา] น. ซอกต้นไม้จะมีชนิดหนึ่งกลีบเป็น

ยาวคล้ายฝักถั่วฝักพรว.

เพ็ญ เดือนมาจาก เพ็ญ, ตุ เพ็ญ.

เพ็ญ ก. จ้องดู, มองดู, ตั้งใจ จ้องดู, เจาะจง
หมายเอา.

เพ็ญ ว. เล็ก, ย่อม, น้อ. เพ็ญไม้ น.
ไม้ใผ่ลำเล็กกว่าลำอื่น ๆ เนื้อเหนียวแข็ง.

เพชรฆาต [เพ็ดชะ-] น. ผู้ฆ่าคนที่ควร
ฆ่า, ผู้ฆ่าคนโทษทั้งตาย.

เพชร [เพ็ด ถ้าอยู่หน้าลมาสอ่าน เพ็ดชะระ]
(ส. วชร; มี. วชร) น. 'สิ่งตีแข็งแรงหรือ

ศักดิ์สิทธิ์' คือ สายฟ้า (เช่นสายฟ้าของพระ
อินทร์ ทำด้วย ตะกั่วฤทธิจิ ผู้ยอมตายเพื่อ

พระอินทร์จะได้ฆ่าพฤตราสูร); เป็นข้อแก้ว
แข็ง ที่สุด และมีน้ำแวว วาวมากกว่าพลอย

อื่น ๆ ใช้ทำเครื่องประดับ. เพ็ชรฆาต
ส. น. การฆ่าด้วยสายฟ้า. เพ็ชรจรรรม

[—จำ] ส. น. 'ผู้มีหนึ่งแข็ง' คือ แรต.
เพ็ชรตวิ [มีก่อนเพ็ดชะตา] ส. น.

ความแข็ง, ความคง แก่พัน, ความอยู่คง.
เพ็ชรคุณศัพท์ ส. น. 'ผู้มีจะงอยปากแข็ง'

คือ แร้ง. เพ็ชรพนต์ ส. น. 'ผู้มีฟัน
แข็ง' คือ หมี. เพ็ชรนาภี ส. น. ข้อ

จักรพระกฤษณะ. เพ็ชรปาดิ [มีก่อน
เพ็ดชะปาดิ] ส. น. มีมือถือสายฟ้าหรือ

มีเพชรในมือ' คือพราหมณ์; พระอินทร์.
 เพ็ชรฤกษ์ [เพ็ชรระเร็ก] น. ขามแข็ง
 แรง. เพ็ชรสังฆาต น. ชื่อไม้เถาชนิด
 หนึ่งเถา เป็นเหลี่ยม ใช้ทำยา. เพ็ชรหึง
 [เพ็ชระหึง] น. กล้วยใหญ่; ว่านชนิดหนึ่ง
 ขึ้นตามคันไม้. เพ็ชรราชูฐ ส. น. 'ผู้มี
 อารจะเป็นสายฟ้า' คือพระอินทร์.

เพ็ญ ปี. ว. เต็ม.

เพ็ชรีย์ [เพ็ชร์] ตู. โปษุรีย์.

เพณิ์ ตู. เวณี.

เพ็ดทุล ก. พุดกับเจ้านาย.

เพดาน (น. ส. วิตาน) น. อั้งปากของ
 มน, สารีเรือน. พันทาดมัยของมน.

เพชร ส. น. ไม้เท้า, ไม้ถือ.

เพท ตู. เวท.

เพทนา [เพดทะ—] ตู. เวทนา.

เพทาย น. พลอยชนิดหนึ่งส่งตลงหัวๆ.

เพทุบาย ตู. เพโทบาย.

เพโทบาย ก. ทนล้ที่กล, ทำอุบาย; เพท
 บาย สิว.

เพ่นพ่าน ว. เกะกะ, กระจัดกระจาย.

เพ็ญย ตู. เพ็ญย 2566

เพ็ญ ก. ชัดขาด, ต่อว่า.

เพรง [เพรง] ว. ก่อน, เก้า.

เพรา [เพรา] น. เวลาเช้า. ว. งาม, น่าดู.

เพรางาย น. เวลาเช้าแก่ๆ. เพรา
 พริง, เพราเพริศ ว. สวยงาม, สุกใส.

เพราะ [เพราะ] ว. เสนาะ, น่าฟัง, สัน.
 ด้วย. เหตุ. เพราะณะนี้ สัน. เหตุ
 ดังนั้น. เพราะณะนี้ สัน. เหตุดังนี้.
 เพราะว่า สัน. ด้วยว่า, เหตุว่า.

เพริศ [เพริศ] ว. กะเจตกะเจิง, เกล็ดไป.

เพริศ [เพริศ] ว. งาม. เพริศพราย,
 เพริศแพรววี่ ว. งามระยับ.

เพ็ญย [เพ็ญย] ก. เร็ว. เพ็ญยพริ้ง
 ก. เร็วก้อง.

เพ็ญย [เพ็ญย] น. สัตว์ชนิดหนึ่งอยู่ในน้ำ
 เปลือกคล้ายหอยตัวเล็กๆ ยาวๆ ปากแข็ง
 ชอบกินไม้; ส่วนร่างกายที่งอนอยู่หลังหู มัก
 ใช้ว่าเพ็ญยหู, ว. พร้อม.

เพ็ญย [เพ็ญย] ว. ชะแล่ม, แซ่มซ้อย,
 (อย่างเดียวกับ หม่อม). เพ็ญยพราย
 ว. งามชะแล่ม.

เพ็ญย [เพ็ญย] ตู. เพ็ญย.

เพ็ญย [เพ็ญย] ว. ฉลาด, เร็ว.

เพ็ญย [เพ็ญย] ว. เร็วราด, ทัวไป; ไม่เป็น
 กิจจะลักษณะ.

เพ็ญย [เพ็ญย] น. กะตัง.

เพล [พน] (ม. ลี. เวลา) น. กาล, เวลา;
เวลาพระจันทรกลางวันคือ เวลา ๑๑ นาฬิกาก่อน
เที่ยง เรียกว่า เพลพล.

เพลง [เพลง] น. ถ้ำน้ำ, ถ้ำของ, ถ้ำขับ
ร้อง, ถ้ำของดนตรี, ถ้ำทาง; จักการมหรสพ
ที่ร้องแก่กันมีชื่อต่าง ๆ กัน เช่น เพลงปربโย
เพลงฉ่อย เป่าพื้น.

เพล็ด ดู เพล็ด.

เพล็ไพลี ว. กัดกร. เปลี่ขวิดปล่าว; พไพลีว่า.

เพลลา ๑ [เพลลา] น. แกน (สำหรับสวมสิ่ง
ที่หมุนได้), หลัก; ไม่สำหรับขึงใบเรือ;
เรียกกระดาดที่ไทยทำด้วยเปลือกช่อย ว่า
กระดาดเพลลา. ว. เบาลง, เบาลพอประมาณ.

เพลลา ๒ [เพลลา] อ. น. ตัก, ขา (ภาษา
ยัพที่ว่า พระเพลลา).

เพลลา ๓ [เพลลา] (ม. น. กาล, คราว, หณ.

เพลาะ [เพลาะ] น. โต๊ะพระนิตหนึ่ง เขา
บิตฯ. ก. เอริมต่อให้ติดกัน เช่นเพลาะ
ผ้า คือเอาผ้า ๒ ผืนเย็บติดกัน.

เพลิง [เพลิง] อ. น. ไฟ.

เพล็ดเพลิน [เพล็ดเพลิน] ว. สุกจน
ล้นตัว. 06/03/2566

เพลิน [เพลิน] ว. สุกจนล้นสิ่งอื่น, ล้นตัว.

เพล็ย [เพล็ย] ก. เปล็ย, อ่อน, ถอย
กำลัง, เบื่อ.

เพล็ย [เพล็ย] น. ตัวแมลงชนิดหนึ่งที่มี
ต้นขาและก้นดำไม่มีสีต่าง ๆ เห็นเป็นตัว
บ้าง เห็นคืดอยู่เป็นไขบ้าง; ชื่อเครื่องคืดฟัง
เสียงชนิดหนึ่งถ้าด้วยไม้ได้คล้ายฆ้องหนึ่ง,
แต่ของหนังใช้กะตก, เพล็ยใช้ตัง.

เพล็ยง [เพล็ยง] ก. เล็ยง, หลัก, พลต.

เพล็ยงปลา ก. ปลังพลต, ผิตปลาต.

เพศ (ลี. เวศ; มี. เวศ) น. รูป, ตัวตน,
ชนิด; (ในวิชากรณ) ลักษณะแห่งหญิง
ชาย, ตรงกับสิ่งดี.

เพศยันเดร [เพศยันเดร] (มี. เวศ
สนุทร; ลี. วิศวะนุตร) น. นามพระโพธิสัตว์
ชาติที่ ๑๐ ในทศชาติ.

เพศ (มี. วิส) ว. ยี่สิบ เช่น เบญจเพศ = ยี่
สิบห้า.

เพ็ ก. ฟัง, เป็นคำช่วยกริยาบอกกาลปัจจุบัน
ไว้ควบกับคำ ออย่า เช่น ออย่าพ้อทำ = ออย่า
ฟังทำหรือ เต๋ขานออย่าทำ.

เพ็ ก. คลั่ง, พุดด้วยไม่มีสติ, พุดไม่มีหลัก
ฐาน. **เพ็เจ้า** ก. พุดเหลวไหล, พุด
ไม่เป็นประโยชน์.

เพอญ [พะเอิน] ดู เพอญ.
 เพช ก. ไปเข้าไป, หุ้มเข้าไป.
 เพา ว. งาม. เพาพะวา น. นางงาม. เพา
 พาด น. หม่อมสาวผู้งาม, งามและกำลังรุ่ง.
 เพาะ ก. ทำให้งอก, ทำให้เกิด, ปลูก.
 เพ็ก ก. เล็ก, ตอน, ถลกออก.
 เพ็กเฉย ก. ไม่เอาใจใส่, ละเลย, ไม่นำพา;
 ตั้งใจเป็นกลาง.
 เพิง น. หลังกาที่มุ่งลางลงไปด้านเดียว.
 เพิดเพี้ย ก. เขี่ยหยัน, ร้อยเขี่ย.
 เพ็ม ก. เต็ม, ทำให้มากขึ้น. เพ็มพน ก.
 เต็มให้มากขึ้น. เสริมให้มากขึ้น.
 เพย ๑ น. ตำแหน่งขุนนางไทยเหนือคือ พญา.
 เพย ๒ น. ชื่อเครื่องดนตรี ทำด้วยไม้ใช้ตี
 ปากตาม เอามือตีส: เรียก พงษ์ ก็ได้.
 เพียง ๑. พอ, เท่า, เสมอ, เหมือน; ในคำโคลง
 ใช้เพียงได้. เพียงตึง ๑. ตึงตึง, เหมือน,
 ตึง. เพียงนิน ๑. เท่ากัน. เพียงนิ ๑
 เท่ากัน. เพียงพอ ๑. เหมาะเท่าที่ควร.
 เพียง ๑. เท่า, เสมอ, เสมอ (ใช้ใ้ใจ
 มพ. 'เพียง'). อ. เป็นคำที่ปลั่งซอ, มา
 ในเวลาที่พูดอ้อฮอนให้ เดินไปตามควม
 มุ่งหมาย.
 เพียงอ ๑ น. ชื่อลัษณะหนึ่งเสียงทุ้ม คู่กับ

ชลุ่บหลับซึ่งมีเสียงแหลม.
 เพียรนี้ ดู วิชาน์.
 เพียน ดู เพี้ยน.
 เพียน ๑. ผิดไม่มากนัก, แปลกเล็กน้อย,
 คลาดเคลื่อน; โบราณใช้เพี้ยน ก็มี. เพียน
 ๑. ขอลื่อนเวลาไป.
 เพียบ ก. เกือบจน, เต็มแปล, ทน.
 เพียว (ส. วิรุย) น. ความหมั่น, ความมาก
 มั่น, ความกล้าแข็ง. ก. หมั่น, กล้า, พยายาม.
 เพื่อ น. นอกความประสงค์ เช่น เพื่อจะดู =
 ประสงค์จะดู.
 เพื่อน น. เดอ, ผู้รักใคร่กัน, ผู้อยู่ด้วยกัน.
 แพ น. ไม้ค้ำค้ำค้ำทะเลสาบ ๆ ต้น ลอยอยู่บน
 น้ำ; เรือนที่ลอยอยู่บนน้ำ เรียก เรือนแพ.
 แพ้ ๑. สู้อันได้, หนีอันได้. ต่อกันข้ามกัน
 จะแพ้, ผู้ที่แพ้คือแพ้ไม่สู้กับสิ่งของหรือ
 สัตว์บางอย่างเรียกว่า แพ้ เช่น คนแพ้หน้า
 ๑. ได้กลิ่นอันรักเข้าก็มีอาการคนเป็นฝัน,
 คนแพ้จะขาม แผลงมือง ถูกมัน ต่อยเข้า มี
 อาการปวดมากกว่าผู้ไม่แพ้. แพ้ท้อง
 ก. แพ้ลูก มีอาการไม่สบายเมื่อเด็กตั้งครรภ์.
 แพ้เปรี้ยว ๑. เสียเปรียบ, ไม่เสมอ
 กัน. แพ้พญ ๑. ผมงอกเร็วกว่าธรรมชาติ.
 แพ้พญ ๑. พันหักเร็วกว่าธรรมชาติ. แพ้

เขา เข้ามักับเหมือนหมู กินหญ้าและใบไม้.

โพ น. ชื่อต้นไม้จำพวกหนึ่ง มี ๒ ชนิด คือ โปะทะเลขึ้นตามริมน้ำ ดอกคล้ายสมอฝ้าย ลูกคล้ายมะฝ่อ ใบคล้ายโพใบ, และโพใบ คือ ต้นมหาโพธิ์ ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ โปนบาย ก็เรียก.

โพก ก. เอาผ้าหรือสิ่งของพันหรือปกบนหัว.

โพกพาย น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

โพง น. เครื่องตักน้ำชนิดหนึ่งทำเป็นถังซึ่งตั้ง เพื่อให้น้ำแรงที่ตักขึ้น มีชนิดหนึ่ง นิยมว่ามันชอบกินของสกปรก. ก. ตัก, วิต.

โพงพวง น. ที่สำหรับกางอวนตักปลา ใช้ปักเสาไว้เป็นช่องๆ ตามแม่น้ำ.

โพชนงค์ [โพชง] น. องค์แห่งธรรมเป็นเครื่องตรัสรู้มี ๘ ประการ, เป็นชื่อพระสูตรที่พระสงฆ์สวดให้คนเจ็บหนักฟัง เรียกว่าสวดโพชนงค์.

โพธิ ๑. ป. ส. น. ความรู้, ความเข้าใจ, ความรู้สึก, ความฉลาด.

โพธิ ๒. ว.ฉลาด; งาม เช่น นางโพธิ.

โพธิ์ [โพช หรือว่าเข้าสมาธิอัน โพ—ที] น. ส. น. ความตรัสรู้, ต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าได้ประทับฌายใต้ แล้วได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า. โพธิญาณ ป. น. บัญญา

เครื่อง ตรัสรู้, บัญญาที่ ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า.

โพธิ์บักขิยธรรม (-ธรรมา) น. ธรรมเป็นบักขิยแห่งญาณเป็นเครื่องตรัสรู้

มี ๓๗ ประการ. โพธิปราชสาถ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

โพธิสัตว์ น. ผู้ซึ่ง อยู่ใน โพธิ์

คือท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า.

โพนิ ก. จับ, ต้อ, คล้อร (ใช้สำหรับร้ง)

โพนิ ส. โปน. ว. โปน.

โพนิเยนา ก. กล่าวโทษ, ติเตียน, พูดกล่าวโทษท่านต่อหน้าผู้อื่น.

โพนิเพา ก. โจนงน, โอมอน.

โพนิยา คูณ โพ.

โพนิ น. อันตราย. ก. โปน, ตี.

โพนิม [โพนิม] (ส. โปนฺม) น. ห้องฟ้า, อากาศ. โปนฺมน์ หรือ โปนฺมาน ก็ใช้.

โพนิมเกสิ ส. น. 'ผู้มีอากาศเป็นลม' คือพระสิวะ. โปนฺมกฺุณ ส. น. 'ส่วนแห่งอากาศ' คือ เณียง. โปนฺมจร ส. น. ดาวพวงกระจ่าง. โปนฺมจาร์ณ ส. น. ดาวพระพุธ. โปนฺมชฺูม ส. น. เมฆ. โปนฺมบุยบี ส. น. 'ดอกอากาศ' คือสิ่งซึ่งเป็นไม้ได้. โปนฺมยาน ส. น. ภคสวรรค์, ราชของพวกเทวดา. โปนฺมหาย

ตั้งอากาศขาน ก็ได้. ไพบรตัน' ส.

น. พระอาทิตย์.

ไพบัน, ไพบาน [ไพบัน, -มาน]

ดู ไพบ.

ไพรก [ไพรุก] ว. ไม่เต็ม, ไม่เกิน. หลวม.

ไพรง [ไพรง] น. ช่อง, ปล่อง, รู.

ไพระดก, ไพระโดก [ไพ-ระ-] น.

ชื่อคนละชนิดหนึ่ง ขนาด นกถึง ไควง ขน
เขียวๆ ให้น้ำไพระโดก และ ภูโกลก ก็มี.

ไพล์ [ไพล์] น. ภาชนะสานคล้ายครุสำหรับ

ใส่ถ้ำหรือข้าวสาร.

ไพลง [ไพลง] ว. รุ่งเรือง, สว่าง, สุก, ใส,

แจ่ม. ใช้ประกอบคำขาว ว่า 'ขาวไพลง'
หมายความว่า ขาวน่องหรือขาวทั้งหมัด.

ไพลง [ไพลง] ว. ใช้ประกอบกับคำพูด ว่า

พูดไพลงๆ = พูดส่งๆ ไป. ค. เสียงดัง
เช่นเสียงของตกไม้.

ไพลง [ไพลง] น. ชื่อของชนิดหนึ่งตัวใหญ่ๆ

ให้ขี้ตม.

ไพล์เพล' [ไพล์-เพล'] น. เวลาเก็บค่า,

เวลาจมน้ำ.

ไพละ [ไพ-ละ] น. ชื่อของชนิดหนึ่งไม้

ดอกแดง.

ไพสพ [ไพ-สพ] น. ข้าว, เทวดารักษา

ข้าว. ดู ไพศพนธ์ ค้อย.

ไพ น. มาตราเงินที่ใช้กันอยู่แต่ก่อน ๑ ไพ =

๒ อัฐ รว ๓ สดางค์.

ไพ น. เครื่องเล่นการพนันทำด้วยกระดาษแข็ง

รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า.

ไพจิตร (ป. วิจิตฺต; ส. วิจิตฺร) ว. งาม,

แตกต่างกัน, หลายหลาก.

ไพชน (ป. วิชน) น. ที่เจ็บ, ที่สังข์,

ที่ปราศจากคน.

ไพชยนต์' [-ชยนต์] (ป. เวชยุต; ส.

ไวชยุต) น. ชื่อรถและปราสาทของพระ
อินทร์; ธงของพระอินทร์.

ไพทूरย์ [-ทूर] ส. (ป. เวทूरีย, เวทूरีย)

น. ชื่อพลอยชนิดหนึ่งสีเขียว มีน้ำเป็นรู้ง
กลอกไปมา; ชื่อเขาแห่งหนึ่ง; เพ็ชรตามแนว,
แล้วสีไม่ผิดว่า.

ไพโตร [-โตร] ดู พิโตร.

ไพพี (ป. เวพี) น. ที่ร้อง, แทน น้ำสำหรับนึ่ง,

ขอบชายคา. คือที่สุดชายคาซึ่งมีน คือกับ
ชายคาชั้นล่าง, ลวดขอบพระเจดีย์ ที่ทำด้วย
ปูนเป็นบัวคว่ำบัวหงาย อยู่ตรงฐาน รองยอด
ต่อจากปากระฆัง.

ไพบูลย์ ส. (ป. เวบูล) น. ความเต็มเปี่ยม.

ไพพรรณ [-พัน] น. ต่างเพศ, ต่างสี, สีต่างๆ.

ไฟเปิด ก. ตะเปิด, ทำเสียงขับไล่.

ไฟมอก ก. คร่ำครวญ, บ่นด้วยความเศร้า.

ไฟม้า ดู พายม้า.

ไฟ [ไฟ] น. ป่า; ขอบ, ริม, เช่น ไฟป่าก
= ขอบป่าก. ตอกไฟ = ตอกเส้นกอบ ๆ ที่
อยู่ใต้ขอบกะบุงกะจาด ฯลฯ. ไฟระหง
น. ป่าไม้สูง. ไฟวัน น. ป่าใหญ่. ไฟ
สณฑ์, ไฟสณฑ์, ไฟสาณฑ์ น.
แนวป่า.

ไฟ [ไฟ] น. ชาวเมือง, พลเมืองสามัญ,
คนเลว. ไฟฟ้า น. ขั้วส่งคลื่น. ไฟ
ส้ม น. ชายฉกรรจ์ที่ขึ้นทะเลกับเมียไม่อยู่
ในระหว่างสี่กั๊ก ราชการ มีอายุตั้งแต่ ๕๕—
๘๐ ปี แล้วย้ายไปเป็นพวกไฟร่วงลง. ไฟ
ส่วย น. ถักพวกไฟหลวงที่เสียส่วยแทน
เข้ารับราชการ. ไฟหลวง น. ผลที่
เข้าประจำการแล้ว (สองคำนี้ มักเข้าใจกันว่า
เป็น คนชั้น เลวทราม, แต่ความจริงไม่เป็น
เช่นนั้น; ไฟหลวง เป็นจำพวกที่ราชการตัด
เขาไว้ใช้เป็นอย่างดี. ตามกำหนดมิได้ยอม
เป็น อันขาด เพื่อให้ทาส หรือ ชะเลอบ หรือ
ชาวต่างประเทศ เป็นไฟหลวง คดีจะพោះ
แต่ชายไทยชั้นมีอิสสระแก่ตนเท่านั้น)

ไฟจิตร [ไฟ—] ควรใช้ไฟ— ดู ไฟจิตร.

ไฟชน [ไฟ—] ควรใช้ไฟ—. ดู ไฟชน.

ไฟชยนต์ [ไฟชยนต์] ควรใช้ไฟ—. ดู
ไฟชยนต์.

ไฟชุน [ไฟชุน] ควรใช้ไฟ—. ดู
ไฟชุน.

ไฟที่ [ไฟ—] ควรใช้ไฟ—. ดู ไฟที่.

ไฟบุตย์ [ไฟ—] ควรใช้ไฟ—. ดู ไฟบุตย์.

ไฟเราะ [ไฟ—] ควรใช้ไฟ—. ดู ไฟเราะ.

ไฟศพ [ไฟศพ] ควรใช้ไฟ—. ดู
ไฟศพ.

ไฟชุก [ไฟชุก] น. และ ว. นอกประเทศ,
ต่างประเทศ.

ไฟวิน ก. (น. เวที) น. ผู้เฝ้าระวังข้าศึก.
ไฟวินทร์ น. ดุขดิษฐ์ผู้เป็นข้าศึก.

ไฟ ส. น. ผู้เฝ้าระวังข้าศึก.

ไฟรุ ว. ราม, รุ่งเรือง (เลื่อนมาจากไฟโรจน์).

ไฟเว ๕ (ผลจากเขมร 'พิเราะห์') ว. เพราะ,
เอานะ. นำฟัง.

ไฟโรจน์ [ไฟโรจน์] (ส. ไวโรจน) ว. เนื่อง
จากพระอินทร์, รุ่งเรือง, สุกใส

ไฟล [ไฟล] น. ชื่อว่าน ต้นมะละโยกคล้ายขิง
ทำสีเหลืองคล้ายขมิ้น ใช้ย้อม.

ไฟล [ไฟล] ก. ไชว, เอี้ยว, หลบไป, หลีก
ไป. ไฟลหลัง ก. เอานคนไชวไป

ข้างหลัง และเอามือจับแขนข้างหนึ่งไว้.

ไพศรพนั [-สบ] ส. น. ท้าวฤๅณ คือ ท้าวเวสสวัณ ผู้เป็นโกลนบาลประจำทิศอุดร และเป็น พระเจ้าแห่งทศชัย. (โบราณนับว่า ชาวเป็นท้าวสำคัญ เพราะฉะนั้น ไพศรพนั นี้จึงประสงค์เอาชาวก็มี ประสงค์เอาท้าวธิดา ราชานิวหรือคนมีไพศรพหรือไพศรพนันี้เรียก โดยซึ่งเป็นสำคัญสำคัญในการตำนานว่า ไพศรพนั ราชกัณ.

ไพศราย [-สายชะ] (ม. วิเศษ: ส. ไศราย)

น. เดือนหก: ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๑๖ ของดาว ฤกษ์ ๒๗. **ไพศายบูรณมี** [-ชะบ ระณมี] ส. น. วัณผู้เพ็ญเดือนหก.

ไพศาย [-สาม] ตุ พิษาล.

ไพศายี (ม. เวลาลี: ส. ไศรายี) น. ชื่อ เมืองในครั้งพุทธกาล.

ไพศุภราช คือ ไศรพส์หรือ คุน ไศรพณ.

ไพศุช ตุ พิษช.

ไพศัพ น. ชาว. ผู้รักษาข้าว: ตุ ไศรพณส์ด้วย.

ไพศาร ตุ พิษาร.

พ

พ พยัญชนะตัวที่สามสิบเอ็ดของพยัญชนะไทย, เป็นพวกอักษรตัว, เป็นตัวที่หก ของวรรคที่ ห้า อ้าว่า 'พอ' เป็นพยัญชนะใช้ในภาษาไทยคู่กับตัว ฝ, มีเสียงเกิดจากริมฝีปากกับ ฟันคล้ายตัว ฝ มักใช้เป็นพยัญชนะต้น ใช้ เป็นตัวสะกดในมาตรากับก็ได้ แต่มักจะเป็นคำอังกฤษ เช่น ออฟฟิศ, โลฟอินหัวรับ.

พก ว. ขวม, ซ้ำ.

พง ใช้อย่างเดียวกับพอง ตุ พง.

พอ อ. เสียงเช่นเสียงงูคำราม.

พื่อ ว. งวม, พัว. อ. เรืองเช่นเสียงงูคำราม.

พอก ก. ซ้ำให้สะอาด, ซ้ำระให้สะอาด. ลอก (ไฟพอก). **พอกซัก** ก. ซ้ำระให้หมดมลทิน, ซักถามให้ได้ความจริง.

พอง น. ไซ้, ต่อมน้ำ ที่สุด ขึ้น เป็นรูปโป่ง ๆ, คลื่น. ก. ตะนอง, ก้นริบ. **พองกาม** ก. ก้นริบกาม. **พองน้ำ** น. ของอย่างหนึ่งเกิดในทะเล เนื้ออ่อนนุ่มคล้าย สักหลาด ใช้ขับไล่สิ่งสกปรกเป็นต้น: ทินประ การัง ก็เรียกว่าพองน้ำ.

พอง ก. ลอย. ว. เป็นคำประกอบคำ ลอย เช่น ลอยพอง = ลอยเต็ม.

ฟอง ก. กล่าวหา, กล่าวโทษต่อผู้ใหญ่ หรือ ต่อศาล.

ฟองมี น. รูปเครื่องหมาย อย่างนี้ ๐ ใน หนังสือเก่า สำหรับ เขียน ต้น วรรณ หรือ ต้น บรรทัด, ตาไก่ ก็เรียก, แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีใครใช้.

ฟอด ว. เหลว, และ (อย่างผลไม้เก่า). อ. เสียงเข้มเสียงจวบ.

ฟอน ก. บ่อน, ถัก, ถิ่นข้างใน, ฟลอนหัว. ว. ยับย้อย, แผลก, เช่น ฟันฟอน ฟันให้ยับ ย้อย, ฟันให้แผลก.

ฟอน น. มัด, คำ (สำหรับหม้ายหรือต้นข้าว).

ฟอน ก. รำ, กรวย.

ฟอรัม อ. น. รูปร่าง, แบบอย่าง. (ใช้ตัด ออกจากยูนีฟอรัม). ก. แด่ง, สว่าง, ทำ, จัดแจง.

พะฟัด ก. ฟัด, ฟาด.

พะฟัน ว. เผื่อ, เพื่อน, มากจนเผื่อ, มัดมัด, ช่งเหยง.

พะฟาย ว. เผื่อ, เลือย.

ฟัก น. ผัก เขาจำพวก หนึ่ง มีหลายชนิด.

ก. กากไข่, ทำไว้โขบอันเพื่อให้ออกเป็นตัว (สำหรับนกขมิ้นปัดไก่). ฟักข้าว น.

ผักต้นเป็นมาเลื้อยปกคลุมต้นไม้ ผลเป็น หนามคล้ายขน แต่เล็กกว่า ใช้เป็นผัก.

ฟักเขียว น. ผักต้นเป็นเถาคล้ายแตงโม

แต่โตกว่า. ฟักทอง, ฟักเหลือง น.

ผักต้นเป็นเถา ผลแบน ๆ เป็นพู ๆ เนื้อใน สีเหลือง.

ฟักฟูน ว. อ่อน, นุ่ม.

ฟักฟูน ก. เกียงตุ, ประคัมประคอง.

ฟิง ก. ตั้งใจทรรษาเสียงด้วยหู, ใต้ขิม, เรือ.

ฟัด อ. เหวี่ยง, สะบัดไปมา, กะทบ, คลั่งกัน, ถูกกัน เช่น ถอลนฟัดกัน. ว. เรือกั้งแก๊ง ที่เอาเปลือกอลนแล้ว ว่ากั้งฟัด.

ฟัน น. ละครที่มีเขี้ยว อยู่ในปาก, สิ่งที่เป็น เขี้ยว คล้ายกันก็เรียกว่าฟัน เช่น ฟันสี, ฟัน เลื่อย, ฟันจักร เป็นต้น. ก. สับ, ตัด.

ฟันดาบ น. การต่อสู้กันด้วยดาบ. ฟัน

ปลา น. กระจัด ที่มี รูปหน้าจั่ว เรียงกัน เรียกกระจัดฟันปลา, ลายคดคดขยี้ดนี้ MM

เรียกลายฟันปลา, ลายฟันเลื่อย ก็เรียก.

ฟันเฟือง น. ชี่ของจักร. ฟันเลื่อย น. รอยเส้นคดคดขยี้ดอย่างลายฟันปลา. ฟัน

หนู น. ชื่อเครื่องหมาย สองขีด ดังนี้ " สำหรับเขียนบนพินท์ อ.

ฟัน ๑ ก. ถิ่นซึ่งทำให้ไม่เกล็ดข, คลั่งขมึงให้ เป็นเลื่องเดือน เรือกันเขือก ฟันเทียน.

ฟัน ๒ ก. มัดมัด, ช่งเหยง, ปะปน. ฟันเผื่อ

ฟ้า

ก. เคลือบคลุม, ฟ้าพันกัน, ปนคละกัน, ช่าง.

ฟ้าพันเพื่อน ว. หลงไหล, เกลิบเคลิ้ม, เสลดสติ.

ฟ้า น. สวรรค์, อากาศ, ส่วนเบื้องบนที่แลเห็น เป็น ฟัน ครอบ แผ่นดิน อยู่. **ฟ้าผ่า**

ก. อากาศที่สายฟ้าตกลงมา. **ฟ้าร้อง** น. เสียงที่ดังลั่นอยู่บนฟ้า. **ฟ้าแลบ** น. แสงที่ปรากฏวับ ๆ แวม ๆ อยู่บนฟ้า.

ฟ้าก น. ไม้ที่สับเป็นแผ่น ๆ หรือทำเป็นซี่ ๆ สำหรับปูพื้นเรือน: ฟ้า, ช่าง.

ฟ้าง น. ต้นข้าวที่นวดแกลบแล้ว. ว. มัว, ไม่เห็นถนัด. **ฟ้างลอย** น. 'ฟ้างที่ปรากฏอยู่' หมายความว่า ฟ้าข้างของได้เสียค่านาตามเนื้อที่ที่ไต่ปลูกข้าว, ผิดกับนาฤดูโต ซึ่งต้องเสียค่านาเต็มตามหน้าโฉนด.

ฟ้าง น. ข้าวชนิดหนึ่งเมล็ดเล็ก ๆ เกาะกันเป็นรวง ๆ.

ฟ้าด ก. หวด, เหวี่ยง.

ฟ้าน น. เกล็ดชนิดหนึ่งตัวคล้ายวงจวง แต่ตัวเล็กขนาดสุนัข (เหนือทราย ก็เรียก).

ฟ้าฟ้อ (คำกร่อน) น. พระฟ้อ, ผู้เป็นใหญ่.

เช้าเมือง. 06/03/2566

ฟ้าม ว. ไม้แน่น, นุ่ม ๆ.

ฟ้า

ฟ้าย น. ซ้อมตราดวง คือ ซ้อมมือหนึ่ง, ฟ้ายมือ ก็เรียก. ก. ถิ่น, สันที่ลือ. **ฟ้ายน้ำตา** ก. น้ำตาไหลออกกันเหลือ.

ฟ้าดิ อ. เสียงเช่นเสียงจาม.

ฟ้าบ ว. แพบ, ฟูบ (สำหรับจุมก).

ฟ้าลิ้ม [ฟิล์ม] อ. น. แผ่นถ้ายรูปแทนกระจกมัก ทำด้วย เซลลูลอย (Cellulose) หรือคอลโลเจิน (Collodion) ซึ่งมีเกลือที่ละลายในการถ้ายรูป เพื่อรับแสงสว่างไว้ทำอยู่ด้วย.

ฟ้า ก. เสียง เช่น เสียงลมรบกวนจากที่อื่นดลมิ.

ฟ้า ค. ฟ้า.

ฟ้า น. ไม้สำหรับใส่ไฟ.

ฟ้า ก. กลบดิน, กลบมีสติ, ต้นจากหลังขั้ว ผลัดกลับขึ้นมา เช่น ฟันดิน. **ฟ้าฝอย** ก. คุยเข้าหาความที่สงบแล้ว ให้กลับเกิดขึ้นอีก.

ฟ้า น. เครื่องสำหรับ ทอผ้า มี ฟัน เป็น ซี่ ๆ คล้ายหวี สำหรับสอดเส้นด้ายและไหม.

ฟ้า, ฟ้าพะ ว. จู, นุ่ม ๆ, ไม้แน่น.

ฟ้า ก. ไปถึงไป, ดลไป. **ฟ้าเพื่อ** ว. คระนอง, ใต้ใจ, เหนือหมื่น. **ฟ้าเพื่อ** ก. กระจายไป, แพร่ไป (หมายถึง เกิดคิด).

ว. เขียวชาญ, ชำนาญ (หมายถึง เอาปัญญา).

ฟ้าสาน ก. ไม้สงบ, หล่นไป, ล่ายไป

(หมายเอารัตต์).

ฟุท อ. น. มาตราวัดอังกฤษ ๑๒ นิ้ว อังกฤษ เป็น ฟุต. ฟุตบอลลี อ. น. ลูกกลมที่ใช้เตะ.

ฟูน ก. ลูกช้อ (ไฟ). โกรซเป็นไฟ.

ฟูป ก. หมอบลง, ขอบลง.

ฟูป อ. เสียงเช่นเสียงจิ้งจก.

ฟุ่มเฟือย ว. เหลือเฟือ. มีบริบูรณ์ไม่ขาดแคลน, มั่งมีมาก, สบายสบาย.

ฟู่ ก. พองขึ้น, อดขึ้น, ไม้จม, ไม้ตกต่ำ. ฟู่

ฟอง ก. กระเตืองขึ้น, ตันขึ้น, เจริญขึ้น, ฟุ้งกระจายไปด้วยความดี.

ฟู่ อ. เสียงเช่นเสียงฟ้าไฟเป็นต้น.

ฟู่ก น. ฝีมือที่ขัดด้วยหินหรือสำลี.

ฟุต ก. อดขึ้น, ถันขึ้น. อ. เสียงเช่นเสียงลมออกจากลูกพองลม. ฟุตฟาด อ. เสียงเช่นเสียงข้างหรือม้าหายใจ.

ฟุ่ม ว. อาย, โขม, อุม, เฟ้อ, มาก. ฟุ่มพึก

ก. อุปสัมกับารุง, เลี้ยงดู. ฟุ่มพ่าย น. น้ำตาอาบหน้า. ก. ทำฟองให้มาก, เล่นฟอง

น้ำ. ว. มาถมาช, ล้มเหลือ, สบายสบาย คือ จับจ่ายใช้สอยมากกว่าที่สมควร.

เฟ็ด ว. แฝบ, หล, ลั่น. เฟ็ดหวา ก.

แปดคืออยู่กับฟ้า.

เพ็น ก. เลือก, เลือกคัด; บีนบรด.

เพอ ก. ฟุ้ง, ฟุ้งชาน, อดชาน, พองชาน.

เพอะ, เพอะพะ ตุ เพะ.

เพะ ว. แลวละ.

เพ็น อ. น. ต้นไม้จำพวกหนึ่ง บางชนิดใบคล้ายผักกูด.

เพี่ยม น. ฝ่าเท้าทำเป็นกรอบเป็นเกล็ด ๆ. ก.

แสงเสียงม. เพี่ยมเผ่า ก. เล้าด้วยกริชแสงเสียงม.

เพื่อ ก. เหลือ.

เพื่อ ก. ห่วงใย.

เพื่อง น. พู, เหลี่ยม; ชักกร

เพื่อง น. เครื่องห้อยตามช่องต่าง ๆ. ก. ฟุ้ง

กระจาย. เพื่องฟู ว. เจริญ, มั่งคั่ง, เลิศลอย.

เพื่อง น. มาตราเงินอย่างเก่า คือ ๘ อัฐ เป็น ๑ เฟื่อง = ๑๒ สดางค์ครึ่ง.

เพื่อย น. ขาว, เร็ว.

เพื่อ อ. เสียงเช่นเสียงจุดไม้ขีดไฟ. ว. โลโง้ง, หูหนา.

เพ่ง น. ฝึกเขาชนิดหนึ่งผลเหมือนผักเขี้ยว แต่เล็กกว่า.

เพบ ว. แญบ, แบนเข้าใจ, ฟบลงใจ.

แพ้ม น. กระเป๋าหัวสำหรับใส่กระดาษหนังสือ

ภาวะสถานคล้ายห้อง แต่รูปยาวอย่างเตียว
กับกระเป๋าสีหนึ่งสี.

แพะ ตุ แพะ.

ไฟ น. แสงที่เกิดจากความร้อนแล้วลามไหม้
เชื้อต่างๆ. ไฟกัลป์ น. ไฟเผาโลกเมื่อ
สิ้นกัลป์. ไฟธาตุ น. ความร้อนที่มีใน
ร่างกายสัตว์มนุษย์เป็นต้น. ไฟพะเนียง

น. ดอกไม้เพลิงที่ใส่ดิน ปูน และ สะเก็ด
เหล็ก จุดลุกพุ่งขึ้นเป็นข้อ. ไฟฟ้า น.
กำลัง ชะเนิตหนึ่ง เกิดจากความขัดสีของ
วัตถุบางชนิด หรือ เกิดจากแบตเตอรี่ หรือ
ไดนาโม ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ให้
แสงหรือเดินเครื่องจักร, แสงที่เรามองบนฟ้า
ที่เรียกว่าฟ้าแลบนั้น ก็คือ แสงไฟฟ้า.

:0:

ภ

ภ พยัญชนะตัวที่ สามสิบสองของพยัญชนะ
ไทย. เป็นพวกอักษรต่ำ. เป็นตัวที่เกิดของ
วรรณศัพท์. ซึ่งเป็นพวกอักษรสระ คือมีเสียง
เกิดแต่ริมฝีปาก ไทยอ่านว่า 'พอ' เรียก
ชื่อว่า 'ภอ สำเกา' หรือ 'ภอ ภริยา'. บาลี
และสันสกฤตอ่านว่า 'บหะ' มักจะใช้
จะเพาะคำที่ มาจากภลีและสันสกฤต ใน
ภาษาไทยมีใช้บ้างเล็กน้อย เช่น สำเกา,
แมลงภู่. และ เป็นตัวสะกด ในมาตราภได้
ด้วยเช่น ลาก โลก.

ภิก [พะคะ] ม. ส. น. อานาจ, ฤทธิ์;
สมบัติ, ทรัพย์, ไรศ, ฐานะ; ความเจริญ สุข;
ชื่อเสียง, ความกล้าหาญ, ความสง่า; ความดี,
บุญ, กุศล.

ภควดี [พะคะวะดี] (ม. ส. ภควดี เป็นรูป
สตรีสังคค์ของศัพท์ 'ภควัต'), เป็นนามเรียก
พระอมา. เรียกพระลักษมี; ใช้เป็นคำเรียก
สตรีที่เคารพ เช่นพระมเหสี.

ภควัต [พะคะ—] ส. (ม. ภควนต) น.
'ผู้มีโพธิ์ (คือภค)' นามพระศิวะ, นามพระ
พุทธเจ้า. ศัพท์นี้ใช้ได้ ๔ อย่าง คือจะใช้ตาม
รูปเดิม ส. ว่า 'ภควัต' ม. ว่า 'ภควันต์'
ก็ได้ หรือจะใช้ตามรูปที่ใช้เป็นประธาน ส.
ว่า 'ภควาน' ม. ว่า 'ภควา' ก็ได้. ภิก
วิภक्तिตา (ภควัต + คีตา) ส. น. คำดา
แห่งพระภควาน คือ ภฤชณะ ; ชื่อหนังสือ
อันรวมธรรมภาษิตของพระภฤชณะ.

ภควัทคีตา [พะคะ—] ตูใน ภควัต.

ภควันต์ [พระคะ—] ตูใน ภควัต.

ภควา, ภควาน [พระคะ—] ตูใน ภควัต.

ภควันทลา [พระคันพะลา] มี. (ส. ภคพารณ, ภคบุตร) น. โรคริตสีตวง.

ภคินี [พระ—] มี. ส. น. พี่น้องหญิง. ภคินีภรรดา [พระคันพันดา] ส. น. ตัวของพี่หรือน้องหญิง, พี่เขยหรือน้องเขย.

ภณ [พระนะ] มี. ส. อ. บล่าว, พุด, บลอก.

ภณเฑาะ ส. น. ผู้พูด, ผู้บอก.

ภพ ตู ภว.

ภุมการี [พระมะกาน] มี. (ส. ภุมการ) น. ช่างกลึง.

ภุมร [พระมอลน] มี. (ส. ภุมร) น. แมลงผึ้ง, แมลงภู่; เครื่องกลึง. ไทยใช้ว่า ภุมระกัม. ภุมรินทร์ น. พญาผึ้ง.

ภุมรินทร์ [พระมะริน] ไทยใช้ ภุมรินทร์ ก็ได้. ตูใน ภุมร.

ภุมรี [พระมะรี] มี. (ส. ภุมรี) น. ผึ้ง, ผึ้งตัวเมีย. ไทยใช้ว่า ผึ้งตัวไปก็ได้และใช้ว่า ภุมรี ก็ได้.

ภุมุ, ภุมุกะ [พระ—] มี. (ส. ภุมุ) น. คิ้ว.

ภุย [พระยะ] ๐๓๒/๕๖๖. ความกลัว, ของที่น่ากลัว ใช้ว่า ภัย ก็ได้. ภยันตราย [พระยันตะราย] มี. น. อันตรายที่น่ากลัว.

ภยาคติ มี. น. ทางไม่ควรดำเนินคือ ความกลัว, การลำเอียงเพราะความกลัว.

ภยันตราย [พระยันตะ—] ตูใน ภย.

ภยาคติ [พระยาคะติ] ตูใน ภย.

ภย [พระยะ] มี. ก. เลี่ยงดู, ศึกษาน.

ภยณี [พระระณี] มี. ส. น. ชื่อสถานที่หรือกลุ่มที่ เล็ด (มีกานสิงง). ภยณีมีภู ส. น. 'ผู้เกิดจากดาวภยณี' ชื่อพระราหู.

ภยติ [พระระติ หรือ พระระตะ] มี. ส. น. ผู้เคียดแค้น, ผู้สวดสะกด ชื่ออภินิหารในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นน้องพระราม, ชื่อวีระบุรุษผู้จักรพรรดิราชแห่งอินเดีย (โอรสหัวขุขันธ์กับนาง ภคกุลลา, เป็นจักรพรรดิราชองค์ต้นแห่งสิบสององค์). ภยติอวโรช [พระระตะวัด] ส. น. 'แผ่นดินแห่งหัวมรด' ชื่ออินเดีย.

ภยตร [พันตอน] ตู ภรรดา.

ภยรรดา [พันดา] (ส. ภยรร; มี. ภยรรดา) น. ยี่. ไทยใช้ว่า ภยตร, ภยรรดาและ ภยรรดาได้ไม่จริงใช้ว่า ภยรรดา กัม.

ภยรรยา [พันยา] (มี. ภยรร; ส. ภยรรยา) น. ยี่.

ภยะมรี [พระมะมหรือ—มะระ] ตู ภุมร.

ภยะมรี [พระมะรี] ตู ภุมรี.

ภรัทวาท [พระรัทวาท] ส. จาก ภระตุ +
วาท) น. ผู้ทรงทำกรรมแห่งการไป. นามพระ
ฤๅษี ผู้ลงมาพระแปลงท กลายมณฑล.

ภรัษฏี [พฺรฺชฎ] ส. (ม. ภฏฐ) ว. ตกไป.

ภรัศลาษ [พฺรฺชลาษ] ค. ทรธา.

ภราดร [พฺรช-ดรณ] ภราดรภาพ [พฺรช
ดระพหบ] ค. ทรธา.

ภราดา [พฺรชดา] (ส. ภราตฤ; ม. ภวตุ)
น. พี่น้องชาย. ศัพท์นี้ไทยมักใช้ตามรูปที่
ประกอบวิภัติคือ ส. ภวตา, ภวตฺร. ม.
ภวตา, ภวตฺร. ส่วนเมื่อเข้าสมาสจึงใช้รูปเต็ม
เช่น ภวตฤบุตร, ภวตฺรช ๑๑๖. ภรา
ดรภาพ, ภวตฺรภาพ, ภวตฤภาพ
[พฺรชดระพหบ. — ชฺระ —, — ตฺร —] ส.
น. ความเป็นพี่น้องกัน.

ภราตริ๑ [พฺรชตฺระ] ภราตฤ [พฺรชตฺร]
ภวตฺรภาพ, ภวตฤภาพ ค. ในภวตฺร.

ภราตริ๒ [พฺรชตฺ หรือ พฺรชตฺระ] ส. น. ความ
เป็นพี่น้องกัน, อย่างเดียวกับ ภวตฺรภาพ.

ภรานต์ [พฺรชน] ส. (ม. ภนต) ก. ล้อ,
กลิ้ง, หมุน, กลิ้ง; ต้มเต๋น.

ภริยา [พฺรช] ๑๐๓๖๖๖ ส. ภารชยา) น. เมีย.

ภรุ [พฺรช] ส. (ม. ภ) ล้อ. ภรุมนเขต
ส. น. ที่ระวางโค้งแห่งค้ำ.

ภณุงการ [พฺรชง—] ส. (ม. ภงการ) น.
หม้อน้ำ, เต้าน้ำ.

ภณุตย [พฺรช—] ส. (ม. ภตตก) น. ผู้
ทำการจ้าง, ลูกจ้าง.

ภณุตี [พฺรช—] ส. (ม. ภตฺติ) น. ค่าจ้าง,
สินจ้าง.

ภณุตย์ [พฺรช] ส. (ม. ภจ) น. คนรับ
ใช้, คนใช้.

ภณุสี [พฺรช] ส. (ม. ภส) ว. มาก, กล้า, จัด.

ภณุษฎี๑ [พฺรช] ส. (ภณุชชต, ม. ภณุช)
ว. ตก, ร่วง, หล่น.

ภณุษฎี๒ [พฺรช] ส. (ภณุชชต, ม. ภณุช)
ว. บึง, เลี้ยว, หรือคว่ำแล้ว.

ภว [พฺรช] ม. ส. น. ความเกิด, ความเป็น,
ความมี; โลก; ที่เกิด, ที่อยู่; ความเจริญ.

ภวภยัย [พฺรชชช] ส. น. ความ
กลัว, นิยพาน. ภวตฺรนิหา ม. น.

ค้นหาเป็นไปในภพ คือความอยากรู้, อยากร
เป็น, อยากรเกิด. ภวเศชช ส. น.

'ผู้เป็นปิ่นพระศิระ' คือพระจันทร์. ภวา
ภพ ม. ส. น. ความเป็นอยู่และมีชีวิต

ความเป็นอยู่. โชคดีและโชคร้าย, ภพและ
มิใช่ภพ.

ภานะ [พฺรชช—] ม. ส. น. ที่อยู่, ที่

เกิด; เรือน.

ภาพาระ [พระวะ—] น. น. 'ฝั่งภพ' คือนิพพาน.

ภักตร์ [พระภัก] (ส. ภวฺกฺ; น. ภวฺคฺ)

น. พรหมชั้นสูง, เนวสัณฺญาณาสัณฺญาตนะ
ก็เรียก.

ภวังคิ์ [พระวัง] น. น. ส่วนแห่งชีวิต, ความ

เป็นอยู่โดยไม่รู้สึกรู้สึ, ชีวิตภายในของคน.

ภวังคจิตตํ น. น. จัดตั้งเป็นองค์แห่งภพ
(จิตตํปกตอัมบรสุทฺธํ).

ภวันฺตริ [พระวันตอน] น. (ส. ภวานฺตร)

น. ภพอัน.

ภวาภพ ดูใน ภว.

ภักษะ ดู ภักษา.

ภักตี ส. (น. ภคฺตี) น. ความเลื่อมใส,

ความจริงใจ, ความนับถือ, ความซื่อตรง,
ความนอบน้อม.

ภักตะ ส. (น. ภคฺต) น. ผู้ภักดี, สาวก;

อาหาร, ข้าวสุก, ของกินซึ่งลวกด้วยน้ำ; ส่วน.

ภักตภุจฺยํ [พักตะภุจฺ] ส. (น.

ภคฺตภุจฺ) น. การกินอาหาร, ภัทฺธิการ

ส. น. 'ผู้ทำอาหาร' คือ คนครัว.

ภักตี ดู ภักตี/2566

ภักษ์ [พัก] ส. (น. ภคฺษ) น. เข็ม, อาหาร.

ก. ถิน. ภัทฺธิการ [พักษะ—] ส. น.

คนทำอาหาร, คนครัว.

ภักิ์ ดู ภค.

ภักินิ์ ส. ว. แดก, หัก.

ภักิ์ [—คะ] น. ส. น. ผู้จะชนิดหนึ่งทอดตัว

ของหลายสิ่ง เช่น ลำค้ำแถมไหม; การ
แตก, การทำลาย; ความยับเยินล้มจม.

ภักิ์ น. ส. น. ผู้จะชนิดหนึ่ง.

ภักิ์ จู ภคฺคิ์.

ภักิ์ญะ น. ก. ว่าขาน, กล่าว, สวด เช่น

สวภักิ์ญะ น. กล่าวกล่าวด้วยเสียง คือ สวด
ทำนองฉันท.

ภักิ์ชะ น. ส. ก. ทำให้แตก, หัก.

ภักิ์ น. ส. น. ทหาร, ท้าว เช่น ราชภักิ์ แปล
ว่า บ่าวพระราช หรือ ข้าราชการ.

ภักิ์ น. (ส. ภคฺษ) น. สิ่งของ, เครื่องใช้.

ภักิ์ทวิวิภักิ์ [พันตะคัม] น. น. ห้อง

เก็บของ. ภัทฺธิทปติ [พันตะปะอ—] น.

น. พ่อค้า. ภัทฺธิทปฏฺ [พันตะปะค]

น. น. ช่างโถนตม. ภัทฺธิทาศาลา

[พันตะ—] น. โรงเก็บของ. ภัทฺธิทาศาว

[พันตะคาน] น. น. โรงไว้ของ, คลังเก็บ

สิ่งของ. ภัทฺธิทาศาวริภักิ์,—ภักิ์ [พัน

ตะคานริภักิ์, พันตะรัก] น. น. ผู้รักษาคลัง

เก็บสิ่งของ.

ภณชนะ [พันชนะ —] ม. (ส. ภณชนะ)

น. การทะเลาะ, การสู้รบเถียง, การ

แก่งแย่ง.

ภณชา — [พันชา] ต. ใน ภณช.

ภณชู [พันชู] ม. ว. โสณ, ล้าน. ภณชู

กวิรม [พันชูกำ] ม. น. 'การทำให้โล้น'

คือ การปลงผม.

ภัตต์, ภัตริ [พัต, พัตตระ] ต. ภัคตะ.

ภัทธ [พัทธะ] ม. ส. ว. ตี, เจริญ, ประเสริฐ,

งาม, น่ารัก. ภัทธภินิชา ส. น. ชื่อเรียก

มารดาพระโมคคัลลานะ. ภัทธกัมปปี ม.

น. กัมปอันเจริญ คือ กัมปมีปัจจุบัน ทรง

พระพุทธรูปเจ้าถึงห้าพระองค์. ภัทธกุมภี

ส. น. หม้อน้ำมนตร์. ภัทธบาท ต. ภัทร

บาท. ภัทธบาท ส. น. ผู้เกิดในภุคย์

ภัทรบาท. ภัทธบิฐี ส. น. พระราช

บัลลังก์. ภัทธปทา (ไทยเรียก ภัทรบาท)

ส. น. ชื่อดาวฤกษ์ทั้งสามและสี่ มดของ

ไทยเราว่าที่ขลิบหน้าและที่ขลิบหลัง. ภัทธ

มนัส ส. น. ชื่อร่างพัง แห่งองช้าง

โอราวาล.

ภันตี ต. วรรณต์/3/2566

ภัพพ์ ม. (ส. ภว) ว. ควร, สมควร,

เพียงพอ. ภัพพบุคคล ม. น. คนที่

สมควร คือ คนที่เหมาะสมแก่กิจการ.

ภีย ต. ภย.

ภัยย์ ต. ภักษะ.

ภัสตา [พัสตา] ต. ภรรตา.

ภัสตรา [พัสตรา] ส. น. สุม, สุลม,

ลูกสุม.

ภัสมะ [พัสมะ] ม. ส. น. เต้า, ชูตี.

ก. ทำหีบเหล็ก. ว. เหล็ก, ละเอียด,

รุ่งเรือง. ภัสมกัญ ส. น. กองเต้า.

ภัสมกูลี ส. น. หิมะ, น้ำค้างแข็ง พายุ.

ฝืน. ภัสมกฤ ส. ก. 'กลายเป็นเต้า'

คือ ตาย.

ภัสสร [พัสสระ หรือพัสสอน] ม. น. แสง

สว่าง, ร่มมี.

ภา ม. ส. น. แสงสว่าง, ร่มมี. ภากร ม. น.

'ผู้ทำแสงสว่าง' คือ พระอาทิตย์. ภาโกศ

ส. น. 'คลังแสงสว่าง' คือ พระอาทิตย์.

ภาคิ ม. น. ส่วน, ข้าง, ฝ่าย, คราว; ต.

ภค ด้วย. ภาคินัย ก. 'หักโหม' คือ

คาดโทษไว้จะไม่ลงอาญา. ต. เตียน.

ภาคีย์ ม. ส. น. ไชค, ไชคตี หรือไชคร้าย.

ว. งามดี; ต. ภค ด้วย.

ภาคินี ต. ภาคี.

ภาคินัย ม. ส. น. หลาน คือ ลูกของพี่

สาว หรือน้องสาว (คู่กับ ภาติยะ ลูกของพี่
น้องชาย).

ภาติกิ M. ส. น. ชายผู้มีส่วน. เพศหญิงใช้ว่า
ภาติณี.

ภาติยะ M. ส. ก. ควรแบ่งเป็นส่วน. ว.
เป็นส่วน.

ภาทิมะ [พาดชะนะ] M. น. เครื่องใช้สำหรับ
ใส่สิ่งของ.

ภาทิมัย [พาดชะมัย] M. น. ของควรแจก,
ของควรแบ่ง. ก. ควรแจก, ควรแบ่ง.

ภาทินี ตู ภาชี.

ภาชี M. ส. น. ผู้แบ่ง. เพศหญิงใช้ว่า ภาชีนี.

ภาณ [พานะ] M. น. การบอก, การกล่าว,
การสวด. ภาณวาร M. น. การบอกคราว
หนึ่ง, การเล่าจบหนึ่ง, การ สวด จบหนึ่ง.

ภาณิก [พานะกะ] M. น. นักสวด, ผู้กล่าว,
ผู้บอก; ตุ่ม, ไห, ขวด.

ภาณที [พานตี] ส. น. ตักมีติโกน.

ภาณินี ตู ภาณี.

ภาณี M. น. นักสวด, ผู้กล่าว, ผู้บอก; คน
ช่างพูด. หญิงใช้ว่า ภาณีนี.

ภาตฺร, ภาตฺโร [พาดธอน, —] ตู ภราตา.

ภาตฺร [พาดธะ] ตู ภราตา.

ภาตา, ภาตฺุ ตู ภราตา.

ภาติกะ, ภาติยะ M. (ส. ภุราตฤก) ตู
ภราตา.

ภาณุ M. ส. น. แสงสว่าง, พระอาทิตย์. ภา
ณุมาติ (ส. ภาณุมติ) น. 'ผู้มีแสงสว่าง'
คือพระอาทิตย์.

ภาพ (M. กาว) น. ความ, ความมี, ความเป็น;
มักใช้ประ กอบ ท้าย ศัพท์ เช่นมรรคภาพ=
ความตาย. ไทยใช้ว่ารูปที่ปรากฏแก่ตา รูป
ที่เขียนลงค. ภาพยนตร์ น. รูปที่เห็น
เคลื่อนไหวได้อย่างจริง; หนังสาย.

ภาพย์ ตู ภัพ.

ภาย น. ที่, แห่ง, เช่น ทั่วทุกภาย=ทั่วทุก
แห่ง ซึ่ง เวลาเช่นภายค้ำ=เวลาค้ำ. ภาย
นอกิ น. ข้างนอก. ภายโน น.
ข้างใน. ภายหน้า น. ข้างหน้า, ต่อไป,
อนาคตกาล. ภายหลัง น. ข้างหลัง,
กาลที่แล้วมา, อดีตกาล.

ภาริ M. น. ของหนัก, น้ำหนัก, ฐานะที่หนัก
การงาน. ว. หนัก. ภาริโรจि น. ผู้รับฐานะ
รักษาโรง, ผู้รักษาสถานที่.

ภาริตฺติ [พาระ—] (ส. ภาริติ) น. ถ้อยคำ,
คำพูด; การพูด หรือ ร้อง ในการ เต้นละคร;
พระเจ้าของคำพูด (พระสรวิชาติ); ประเทศ
อินเดีย; คำประพันธ์อันสำคัญ.

ภารต [พาระตะ] ส. น. ผู้สืบเชื้อสายมาจาก
พระภคตจักรพรรดิราชผู้บุตรท้าวทศย์ยันต์กับ
นางศอน ตลา. ชาวอินเดีย. ตัวละคร
ชื่อของไฟ (หมายความว่าเกิดขึ้นจากพวก
ฤๅษีภารตหรือเป็นผู้ภรรยาในการขึ้น).

ภารตี [พาระตี] ค. ภารตี.

ภารยา ค. ภริยา.

ภาระ ค. ภาร.

ภารัททราช [พารัตทราช] ม. น. ชื่อสกุล
พรหมณ์เนื่องจากพระฤๅษีภารัทท.

ภารา ม. น. ชื่อมาตราขัณฑ์หนัก (=๒๐ ดุล).

ภาวนา [พาวะนา] ม. น. ความเจริญ, การ
ทำให้ขึ้น, การทำให้เกิดขึ้น, การทำในใจ.

ภาวะ ม. ส. น. ความมี, ความเป็น, ความ
ปรากฏ, ความเกิด; ที่ตั้ง (เช่นพาลภาวะ
ที่ตั้งแห่งการเป็นเด็ก); ความเป็นจริง; ใจ.

ภาวบุษบี ส. น. หัวใจเพียงดอกไม้อ.

ภาวพันธิ ส. ว. จับหัวใจ (เช่นความรัก).

ภาวรูป ม. ส. น. รูปตามสภาพ.

ภาวศุทธิ ส. น. ความบริสุทธิ์แห่งใจ.

ภาย ส. (ม. ภาส) ก. พุด, กล่าว, บอก.

ภાયก ส. ๑๓. ๒. พุด. ภายณิ ส. น.

การพุด. ภายา ส. น. คำพุด, ถ้อยคำใช้พุด

จากัน ภายิต ส. น. คำกล่าว; ศัพท์
นี้เมื่อใช้ คำพุด, ในความหมายของไทยเรา
มักจะว่าเป็นคำกล่าว ที่มีหลักฐาน หรือ มีคิต
การพุด มีความหมายเท่ากับ ศัพท์ สุภาษิต.

ภાયิก [พาสะกะ] ค. ใน ภาษ.

ภายณิ ค. ใน ภาษ.

ภายา ค. ใน ภาษ.

ภายิต ค. ใน ภาษ.

ภายี น. คำสิ่งของที่เก็บตามจำนวนสินค้า.

ภาสี ม. ส. น. แสง, สว่าง, แจ่ม. ภาสกร
ส. น. 'ผู้ทำแสง' คือพระลาหิตย์. ภาสกริ
[--อะวี] ส. น. ชื่อดาวพระเสาร์, ชื่อ
พญาสุกรีพ.

ภาสนี ค. ค. ภาษณิ ใน ภาษ.

ภาสวีร [พาดลวะระ] ส. น. พระอาทิตย์.

ภาสา ค. ภาษา ใน ภาษ.

ภาสู ส. น. พระอาทิตย์.

ภาสูร ส. ว. สว่าง, มีแสงพราว เช่น แก้ว.

ภิกขา ม. (ส. ภิกขา) น. การขอ. (ส. ภิสฺสา)
น. ข้าว, อาหาร. ภิกขาจาร ม. น.
การเที่ยวขอ, การเที่ยวขออาหาร. ภิกขา
หาร ส. น. อาหารที่ได้มาด้วยการขอ.

ภิกขุ ค. ภิกขุ ใน ภิกขุ.

ภิกษุณี ศุ ภิกษุณี ใน ภิกษุ.

ภิกษุณี ศุ ภิกษุ.

ภิกษุณี ศ. ก. (จากธาตุคือ ภษุ 'แบ่ง') แปล

ตาม พจนานุกรมว่า ปรารภแบ่งส่วน, ต้อง
การปันส่วน; ตามความว่า ขอ. ภิกษุณี

ศ. น. การขอ. ภิกษาจรรยา ศ. น.

การเที่ยวขอ. ภิกษาจาร ศ. น. ผู้

เที่ยวขอ. ภิกษาสี ศ. น. ชายผู้กิน

อาหารซึ่งได้ด้วยการขอ. ภิกษาหาร

ศ. น. อาหารที่ได้ด้วยการขอ. ภิกษุ

ศ. น. ชายผู้ขอ, พระเฝ้าพระพุทธรักษา.

ภิกษุณี ศ. น. หญิงผู้ขอ, พระผู้หญิง

เฝ้าพระพุทธรักษา.

ภิกษา ศุ ใน ภิกษุ.

ภิกษุ ศุ ใน ภิกษุ.

ภิกษุณี ศุ ใน ภิกษุ.

ภิงการ ศุ ภิงการ.

ภิงการ ศุ ภิงการ.

ภิงส [-สะ] ศุ ภิงส.

ภิงสนะ [-สะนะ] ม. (ส. ภิงสน) ว.

น้ำกลั้ว, น้ำหมาด; สีขาว.

ภิญโญ ศุ ภิญโญ 2566

ภิต [ภิตะ] ศุ ภิต.

ภิตติ [ภิต-ติ] ม. ศ. น. ฝนร้อน, กำแพง.

ภิตติขาตน์ ศ. น. 'ผู้จะฆ่า' คือหนู.

ภิท ม. ศ. ก. แดก, ทำลาย.

ภินท [-ทะ] ศุ ภิท.

ภินทน [-ทะนะ] ม. ศ. น. การแตก,
การทำลาย.

ภินทนาการ [พินทะ-] น. อาหารแตก.

ภินทนิบาร ม. (ส. ภินทนิบ) น. หอกชนิดหนึ่ง.

ภินทนิบาล ศุ ภินทนิบาล.

ภินทุ ศ. น. ผู้แตก, ผู้ทำลาย; ฟองในน้ำ.

ภินัน [พิน ถ้ำอยู่หน้าสมาธอ่าน พินนะ] ม. ศ.

ว. แดกแล้ว, ทำลายแล้ว. ภินนชาติ ม.

ศ. น. ตระกูลประหลาด, พันทาง, ครั้งชาติ.

ภินนวรรณ ศ. ว. เปลี่ยนสี, งาม,

ตก, ซด (ว่าด้วยสี).

ภินโนทร [พินโนทอน] ศ. น. 'ผู้เกิด

จากท้องค่าง' คือพี่น้องคนละแม่.

ภิญโย, ภิญโย [พโย (ข สะกด) โย,] ม.

(ส. ภุยสุ) ว. ชิ่ง, ชิ่งขึ้นไป; ใ้ว่า

'ภิญโญ' ก็มี. ภิญโยภาพ น. ความชิ่ง,

ความชิ่งขึ้นไป.

ภิญช ศุ ภิญช.

ภิส ม (ส. พิส, วิส) น. เงาม, ราก.

ภิสสา [พิสสา] ศ. (ม. ภิกษา) น. ข้าว,

อาหาร.

ภัสร์ (ม. ภัสกร, ส. ภิชฺ) น. หมอแพทย์.

ภัสร์ ส. น. ความกลัว, ความตกใจ, ความหวาดเสียว.

ภัสร์ ม. ส. ว. ฟังกลัว, น่ากลัว.

ภัสร์ ส. น. ความกลัว: เมื่อเป็นคำท้ายสมาสหมายความว่า ภิชฺ หรือ อัมรวาย.

ภัสร์ [พ้อง] ม. ส. น. 'น่ากลัว' เป็นชื่อเจ้าภาพศพองค์ที่สองรองพระอุทัยหรือพระมีมเสน ก็เรียก.

ภัสร์, ภัสร์ภิก [—ภัสร์] ม. ส. ว. น่ากลัว; ซ้ำซาด. ภัสร์ภิกษาติ ม. ว. ซ้ำซาด.

ภัสร์ภิก ม. (ส. พุก, วุก) ก.เห่า (สำหรับสุนัข).

ภัสร์ภิก ส. (ม. ภุคฺ) ว. ซ้ำซาดแล้ว, ครองแล้ว.

ภัสร์ภิกษุ ส. น. 'เห่าจากที่กินแล้ว' คือคน.

ภัสร์อาหาร ส. น. อาหารที่กินแล้ว.

ภัสร์๐ [พ้อง] ม. ส. น. แขน, ขน๐(งู), วงษ์วัง.

ก. ขต, งอ, ม้วน. ภัสร์๐ ม. ส. น. 'ผู้ไป

ด้วยขน๐' คือ งู, นาค. ภัสร์๐ทวารณ

[พ้องคหะ] ส. น. 'ผู้ทำลายนาค'

คือ ครุฑ. ภัสร์๐โกภี [พ้องคหะ—] ส.

น. 'ผู้กินงู/ผู้ตบถยุ. ภัสร์๐กิตตา

[พ้องคหะ—] ส. น. เถาพลุ. ภัสร์๐ก

ศุ ภุค. ภัสร์๐กประยาต ส. (ม. ภุช

คปรุยาต) น. ชื่อจันท์. ภัสร์๐กภุช ส.

ศุ ภุคโกภี. ภัสร์๐กิม ส. น. ศุ ภุค.

ภัสร์๐กณห์ ส. น. 'มีแขนเป็นไม้เท้า'

คือ แขนขาว. ภัสร์๐กิล ส. น. 'ใบแห่ง

แขน' คือมือ. ภัสร์๐กิมณห์ ส. น.

การสามกอด, การกอดรัด. ภัสร์๐กิมณ

ส. น. 'ที่ระหว่างแขนทั้งสอง' คือทรวงอก.

ภัสร์๐กิม ส. น. 'ต้นแขน' คือบ่า.

ภัสร์๐กิมโกภี ศุ ภุคพณ

ภัสร์๒ [พ้อง] ส. ว. โศก, มุม, (เช่น ครุฑ=สามมุม, สามเหลี่ยม).

ภัสร์๓ [พ้อง] ม. ส. ก. กิน.

ภัสร์๔, ภัสร์๕, ภัสร์๖ [พ้องคหะ, พ้อง, พ้องคหะ] อยู่ใน ภุ๐.

ภัสร์๗ ส. น. แขน. ภัสร์๘ภัสร์๙ ส. น. 'กลางแห่งแขน' คือ ศอก.

ภัสร์๑๐ [พ้อง] ม. ก. กิน, กินข้าว.

ภัสร์๑๑ [พ้อง] ศุ ภุค.

ภัสร์๑๒ [พ้อง] อ. ว. ไม่ เช่น ภุคฆณ=ไม่มี, ภุคฆณ=ไม่ได้.

ภัสร์๑๓ [พ้อง ถ้าอยู่หน้าสมาสอ่าน พ้องคหะ] ม. (ส. เขาม) น. ดาวอังคาร, วันอังคาร. ภัสร์๑๔

ภัสร์๑๕ ส. น. กินปะการัง. ภัสร์๑๖, ภัสร์๑๗

ภัสร์๑๘ ส. น. วันอังคาร.

น. เหนือพื้นที่มีไฟลุกขึ้นที่ยอดเป็นรูปกรวย.

ภูฟ้า น. ภูเขา.

ภู น. ชื่อแมลงชนิดหนึ่ง ตัวขนาดนิ้วก้อย ตัว และปีกสีดำเงอเงาเงิน มีคอเหลือง มักจะปล้องไม้ไผ่เข้าไปทำรังอยู่.

ภูเขา คูโม ภูเขา.

ภูษิขยี่ ส. ว. ไม่มีหน่อต้น. เป็นไม้พุ่ม.

ภูตปี่ ตู ภูตปี่ ใน ภูต.

ภูตาด น. เสมียน.

ภูติ ตู ภูติ.

ภูติ [พฺตะ] ม. ส. น. ความมี, ความเป็น, ความร่าเริง, ความจริง, ความเกิด, ความสมควร; ฝี่ (ทั้งที่ตีและเลว), ลาง, อม่นุชย์; เทวดา; สัตว์. ว. ซึ่งเกิดแล้ว, เป็นแล้ว. ภูตภรรยา ส. น. 'ผู้สร้างสัตว์' คือ พระพรหม. ภูตกาถ ส. น. อคติ. ภูตภราม ส. ภูตภราม ม. น. 'หม้อแห่งไม้ที่งอกแล้ว' คือ หม้อต้นไม้คู่กับ พังคัม คือ หม้อแห่งไม้ ที่ยังเป็น พัง. ภูตธรี ส. น. 'ผู้ทรงธรรมสัตว์' คือ แผ่นดิน. ภูตธรี ส. น. 'ผู้มอบสรรพสัตว์' ภูตปติ ส. น. เจ้าผี, เจ้าแห่งสรรพสัตว์. ภูตภรรยา ส. น. 'เจ้าแห่งภูต' คือ พระอิศวร. ภูตราช

ส. น. ตู ภูตภรรยา. ภูตรูป ม. ส.

น. รูปที่เกิดแล้ว ได้แก่ธาตุทั้งสี่ (คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม) ซึ่งรวมกันเข้าเป็นมนุษย์และสัตว์.

ภูเตศ ส. น. 'ผู้เป็นใหญ่แห่งภูต' คือ

พระพรหม. ภูเตศิวร ส. น. 'ผู้เป็น

ใหญ่แห่งภูต' คือ พระอิศวร.

ภูตปี่ [พฺตะปะ] ตู ภูตปี่ ใน ภูต.

ภูติ [พฺ-ติ] ม. -ส. น. ความเกิด, ความปรากฏ, ความมี, ความรุ่งเรือง, ความมั่งคั่ง; พระลักษมี; แผ่นดิน.

ภูติ ตู ภูติ.

ภูเตศิวร [-สวน] ตู ใน ภูต.

ภูป [พฺปะ] ตู ใน ภู.

ภูมิ [พฺมะ] ส. น. ฐาน, พื้น.

ภูมิ [พฺมา หรือ พฺมิ] ม. ส. น. แผ่นดิน, พื้น,

ชั้น, พื้นเพ, ที่ดิน. ภูมิกันทร [-ทอน]

ส. น. เหนือ. ภูมิกันบน ส. น. ทางที่

แผ่นดินไหว. ภูมิภุหา ส. น. โพรงใต้

โลก. ภูมิโคจร ส. น. ผู้อาศัยโลก,

คย. ภูมิฉิล ส. น. ตู ภูมิกัมบน.

ภมิช ส. น. ผู้เกิดจากโลก, ผู้เกิดขึ้นจาก

ดิน; คาวพระอักษาร; คย. ภูมิขวิ ส.

น. 'ผู้เป็นน อยู่ด้วยพื้น ดิน' คือ พ่อค้า.

ภูมิดนัย ส. น. คาวพระอักษาร. ภูมิ

เทพ ศ. น. 'เทวดาในโลก' คือพรหมณ์.

กฺมิชฺร ศ. น. 'ผู้ทรงแผ่นดินไว้' คือ

กฺุเขว; พระราชา. กฺมินทร์ น. พระ

เจ้าแผ่นดิน. กฺมินาถ, กฺมิบคฺติ ศ. น.

พระราชา. กฺมิบริมาณ ศ. น. มาตรา

เนื้อที่. กฺมิบาต คฺ กฺมินาถ. กฺมิบุตฺร

คฺ กฺมิตนฺว. กฺมิภุช คฺ กฺมินาถ. กฺมิ

ลาภ ศ. น. 'การได้ขาดคืน' คือความตาย.

กฺมิศาสตร์ น. คัมภีร์ว่าด้วยกฺมิประเทศ

ต่าง ๆ. กฺมิตี คฺ จกรกฺมิ ใน จจร.

กฺมี้ ศ. น. แผ่นดิน. คำไทยใช้หมายถึงความถึง
พระเจ้านแผ่นดิน ก็มี. คฺ กฺมี้สวร คฺวค.

กฺมี้สวร [-สวณ] ศ. น. พระเจ้านแผ่นดิน;
ในคำประพันธ์คดีใช้ว่า กฺมี้ ก็มี.

กฺมฺโลก [พฺระ—] ศ. น. โลกแผ่นดิน, พ้นดิน.

กฺมฺริ ม. ศ. ว. ใหญ่, มาก, แข็งแรง. กฺมฺริกรรม

ศ. ว. มีการมาก, มีชฺระมาก. กฺมฺริคม

ศ. น. 'ผู้เดินมาก' คือ สัตว์ลา. กฺมฺริจกฺย

ศ. น. 'ผู้สู่มาก' คือ ตะวัน. กฺมฺริรส ศ.

น. 'สิ่งมีน้ำไหลตามลำต้นมาก' คือ อ้อย.

กฺมฺริ๒ ม. (ศ. กฺมฺริ, กฺมฺริชฺ) น. แผ่นดิน.

กฺมฺริ๓ ม. นอคงจรมลลิต, บัญญา. ใช้กฺมฺริ ก็ได้.

กฺมฺริ คฺ กฺมฺริ๓.

กฺมฺโลก [พฺระ—] คฺ ไพวะโลก.

กฺว [พฺระ] (ศ. กฺว) น. แผ่นดิน. กฺวาดล

ม. น. พ้นแผ่นดิน. กฺวานาถ, กฺวเนตร,

กฺวไนย น. พระเจ้านแผ่นดิน.

กฺวม [—วะนะ] (ศ. กฺวม) น. โลก, แผ่นดิน.

กฺวมตรีย ศ. น. โลกสาม.

กฺษณ [พฺระนะ] ศ. (ม. กฺษณ) น. เครื่อง

ประดับ. กฺษณพาส ศ. น. เครื่อง

แต่งตัวและเสกผ้า.

กฺษา ศ. (ม. กฺษา) น. เครื่องประดับ, เครื่อง

นุ่งห่ม, ผ้าทรง.

กฺษิต ศ. (ม. กฺษิต) ว. ประดับ, แต่งแล้ว.

เกกษะ, เกกษะ ม. ศ. น. กบ(สัตว์) เกกษุช

ศ. น. 'ผู้กินกบ' คือ งู.

เกตฺรา [เพตฺรา] น. เรือ, เรือสำเภา.

เกภ [เพทะ] ม. ศ. น. การฆ่า, การเบ่ง

การเขด, การแตกออก: ส่วน, ภาค; ความ

แตกต่าง, ความแปลก; ชะนิต, อย่าง. ก.

แตก, หัก, ทำลาช. พัง. เกภกฺย น.

กษต่าง ๆ. เกภุบาย น. อุบายต่าง ๆ.

เกรว [เพระวะ] ม. น. ความขลาด, ความกลัว.

เกวการ [เพ—ระ—] (ม. เกรี + อาการ)

น. หอกกลอง.

เกรี, เกรี ม. น. กลอง; บางทีใช้เป็นไกร,

เกริน ก็มี. เกรีจรมณ์ ม. น. การตี

กลองโฆฆณาไปตามทาง.

เกดส์ซซ์, เกดส์ซซ์ ม. (ส. โภษช) น. ยานต์
โรค. (เกดส์ซซ์ห้ คือ เนอวิส, เนอซัน, น้ามัน,
น้ามัง, น้าอ้อย).

โกค [โพคะ] ม. ส. น. สมบัติ: ขนคทางงู.
ก. พับ, ขต; กิน, ไร่สอย. โคคบดี
ร. น. ผู้ครองแขวงหรือจังหวัด. โคควิติ
ม. น. คมมีทรัพย์, สมบัติ, 'สัตว์มีขนค
ทาง' คือ งู. ไร่ โคคพาน, โคควันต์, โคควา,
โคควาน ลีไต้. เพศหญิงให้ว่า โคควตี.

โกค- คูน โคค.

โกคิน ส. น. งู.

โกคี่ ม. น. ผู้บริโกค; งู, นาค; คนมั่งมี, คน
มีสมบัติ, นายบ้าน. โคคินี ม. น.
นางนาค.

โกคัย [โพค] ม. น. สิ่งที่เป็นทรัพย์
สมบัติ.

โกคัยวรรย [—ส่วน] น. ความ เป็น
ใหญ่ในสมบัติ.

โกชก [โพคะกะ] ม. น. ผู้บริโกค, นาย
บ้าน, ผู้ใหญ่บ้าน เช่นความโกชก=นายกำนัน,
อำเภอ.

โกชซ์ ม. (ส. โภชช) น. ของควรบรโกค.

โกชน [โพคะนะ] ม. ส. น. ชาวที่สำหรับ
กิน, การกิน, การกินข้าว; ชื่อข้าวชนิดหนึ่ง
ต้นคล้ายต้นแขม มีฝักตามข้อ. โคชนะ
ห้ำ น. ข้าว ๕ อย่าง คือ ข้าวสุก (ข้าวมัน
หรือข้าวลัด กั้นน้ำ), ขนมสด (ขนมที่จะ
บดเมื่อกว่เวลาแล้ว เช่น เบ็งจี่ ขนมด้วง
ขนมกรก), ขนมห้าง (ที่ไม่บดได้) เช่น
จันอับ ขนมบั้ง), ปลา (รวมทั้งหอยกุ้งและ
สัตว์น้ำเหล่านี้ที่ใช่เป็นอาหาร), เนื้อ (เนื้อ
ของสัตว์บกและนกที่ใช่เป็นอาหาร).

โกชย์ คู โภชซ์.

โกริน, โกรี่ คู เกร.

โกรพ น. ผู้ทำลายอย่างน่ากลัว, ชื่อพระศิวะ.
คู เกร ตัวย.

โกชซ์ คู เกดส์ซซ์.

:O*O:

ม

ม พยัญชนะตัวที่สามสิบสามของพยัญชนะไทย,
เป็นพยางค์อักษรตัวเป็นตัวที่แปดของวรรคที่ห้า.

ซึ่งมีเสียงเกิดจากริมฝีปาก เรียกว่า โภทรูชะ
ไทยอ่านว่า 'มอ' เป็นพยัญชนะวิหัทัพพ.

ในภาษาไทย บาลี และ สันสกฤต เป็น ไม้ทั้ง
พยัญชนะต้น และ ตัวสะกดในมาตรากัม.

มก [มก หรือ มะกะ] ญ. น. ทมาก.

มกัร [มะกอน] ฝ. ส. น. มังกร, ตัวมี
ว่า มกัร; ชื่อดาวราศีที่สิบ (Capricornus).

มกัรकुण्डल น. เครื่องประดับหูมีรูป
คล้ายมังกร. มกัรเกศน, มกัรชิวช
น. 'ผู้มีรูปมังกรเป็นธง' คือ พระกามเทพ.

มกัรพาหน น. 'ผู้มีมังกรเป็นพาหนะ'
คือ พระพรหม. มกัรภากร น. 'ที่เกิดแห่ง
มังกร' คือ ทะเล. มกัรภคิม น. ชื่อ
เดือน ที่ สิบ แห่ง สุริยคติ. มกัราสัย,
มกัรवास ดู มกัรภกร.

มกัร — 'มะกะ—' ดูใน มกัร.

มกวี [มะกะ—] ดู มกัร.

มกัส [มะกะสะ] ฝ. (ส. มสก) น. ของ
(แมลง). มกัสकुड़ी น. แมงป่อง.

มกัญ [มะกุด] ฝ. ส. น. มงกฏ, รัตนาถ, เทรต.

มกุด [มะกุดละ] ฝ. ส. น. กุ่ม, พุ่ม, ว. ตูม.

มก [มะกะ] ดู มกษ. มกัสวี ดู มกษ
เศียร ใน มกษ.

มกัช [มะกะชหรือมะชุต] ฝ. ส. น. ชื่อ
แคว้นใหญ่ในอินเดียครั้งพุทธกาล, ในบัดนี้
คือ แอภพิหารใต้ (South Behar). มกัช

พากย์ ฝ. น. คำพูด ของชาว มกษ.

มกษภาษา น. ภาษาของชาว มกษ.

มข [มะคะ] ฝ. ส. น. ฆงวัล; ชื่อดาว
นักษัตรที่สิบ หรือที่สิบห้า. มขไทย น.

การให้รางวัล. มขวัน น. 'ผู้ให้รางวัล,
ผู้แจกทรัพย์, ผู้มีใจกว้าง' คือ พระอมรินทร์
ที่เขาชื่อว่า มขวา, มขวาน.

มขวา, มขวาน [มะคะ—วาน] ดู มขวัน
ใน มข.

ม้ง ดู มง.

มงกุฎ ดู มกษ.

มงกถ ฝ. ส. น. ความสุข, ความเจริญ, สิ่ง
นำมาซึ่งความสุขความถาวร. มงกถพิช
น. งานมงคลทั้งปวง. มงกถวาท น.
การให้พร, การแสดงความยินดี. มงกถ
วารี น. วันอังคาร.

มงกถาวาส ส. น. 'ที่ทำการมงคล' คือ โบสถ์.

มณฑล ฝ. ส. น. มัฆ, นามัว, นามเว, สุรา;
เครื่องประดับ. ว. ใส, สว่าง. มณฑล
(มณฑล) น. 'สถานเป็นที่ตั้งราช' คือ
ห้องโถง (ไม่มีฝา), ประตู, เต้นต์, โบสถ์.
ไทยใช้เรียก สิ่งซึ่งกว้างด้วย ไม้หรือ วัตถุ
ปูน มีรูป ๔ เหลี่ยมยอดแหลมอย่างรูปมู
และใช้ว่า มณฑล ก็มี. มณฑลบุต น.

รองเท้าหุ้มแข้ง (Top-boot). **มณฑก**
น. สำเหล้า.

มณฑก [-ทก] (ม. ถ. มณฑก) น. กบ
(สัตว์) ใช้ว่า มณฑก หรือ มณฑก ก็มี. ไทย
ใช้เรียกปืนใหญ่ชนิดหนึ่งว่า ปืนมณฑก.

มณฑนะ [-คนะ] ม. ถ. น. เครื่อง
ประดับ, อารยณ์: การแต่ง.

มณฑป [-ตป] ดูใน มณฑ.

มณฑล [-ทล] ม. น. แสง, รัศมี, วงรอบ,
วงกลม, เขตต์, (ไทย) เรียกเขตต์แดนที่
รวมหลาย จังหวัดเข้าด้วยกัน. **มณฑล**
[-ทล] น. 'ผู้มีรัศมี' คือ พระอาทิตย์.

มณฑา [-ทา] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบใหญ่
ดอกคล้ายดอกขี้หนูแต่สีเหลืองและโตกว่า.

มณฑารพ [-ทารพ] ม. น. ต้นไม้ใน
เมืองสวรรค์.

มณฑิร, มณฑิธร [-ทระ-เทษ] คว
ใช้ มณฑิร, มณฑิธร: ดู มณฑิร.

มณฑิ [-โท] ดู มณฑิทธิ ใน มณฑ.

มณฑิ [-โท] ดูใน มณฑ.

มณฑิ [-มะนิ] ดู มณฑิ.

มณฑิ [-มะนิ] ม. น. หม้อน้ำ.

มณฑิ [-มะนิ] (ม. ถ. มณฑิ) น. แก้ว, เพชร,

ทับทิม; หม้อน้ำ. **มณฑิ** น. 'สวน
เพชร' คือ คอ (เพระสำหรับคล้องสร้อยเพชร

หรือไข่มุก). **มณฑิ** น. ช่างเพชร
พลอย. **มณฑิ** น. 'ธนูพลอย' คือ

สายรุ้ง. **มณฑิ** น. ต้นทับทิม. **มณฑิ**
น. สายสร้อยเพชร หรือไข่มุก.

มณฑิ น. แก้วเพชร. **มณฑิ** น. ชาด.
มณฑิ น. สะเก็ดเพชร.

มณฑิ น. 'มีสันเป็นเพชร' คือ ขา
พระสุเมร.

มต น. สัตว์เล็ก ๆ จำพวกหนึ่งมีหลายชนิด
หากินเป็นกลุ่ม ๆ; หมอเวทมนตร์, หมอผี
ถ้าเป็นผู้หญิงเรียกว่าแม่มต.

มตยอบ น. ชื่อเครื่องยาอย่างหนึ่ง.

มตฤก น. อวัยวะภายในที่ตั้งครรภ์.

มต [มะตะ] ม. (ถ. มต) ก. ตายแล้ว;
ดู มต ด้วย.

มต [มะตะกะ] ม. (ถ. มต) น. คน
ตาย, ผู้ตายแล้ว, ของผู้ตายแล้ว; ดู มต
ด้วย. **มตฤก** [มะตะ] ม. น. ข้างที่ก้มดู
อุทิสให้ล้มตาย.

มต [มะตะ] ม. ถ. น. ความรู้, ความเข้าใจ,
ปัญญา, ความคิด; ความตั้งใจ, ความมุ่งหมาย,

ความเห็น; ความเอื้อเฟื้อ. **มตฺติคิตฺติ** [มะติคะติ] **ม.** น. ทางแห่งความคิด, วิธีแห่งความคิด.

มท [มะทะ] **ม.** ส. น. ความเมา; น้ำไสม. เกล็ด; ความลุ่มหลง; ความคะนอง, ความสุขในการร่วมประเวณี; น้ำมันแห่งช้าง. **มทกิล** [มะทะกณ] น. 'ผู้ส่งเสียงร้องด้วยความเมา' คือ ช้าง. **มทชติ** [มะทะชน] น. น้ำมัน (แห่งช้าง). **มทปติ** [มะทะปะติ] น. 'เจ้าแห่งน้ำไสม' คือ พระอินทร์. **มทราคิ** [มะทะระกา] น. 'ผู้เฒ่าตัวกำหนัด' คือ กามเทพ. **มทวารณะ** [มะทะวาระ—] น. ช้างตมกมัน. **มทามพร** [มะทามพอน] น. ช้างที่นั่งพระอินทร์.

มทนะ [มะทะ—] **ม.** น. ความใคร่, ความรัก; ความเพียร; ช้างสีปาก.

มทนิยะ [มะทะนิ—] **ม.** ส. ว. เป็นเหตุให้เมา, ช่างให้รัก.

มฐ [มะทะ] **ม.** ส. น. น้ำหวาน, น้ำผึ้ง; น้ำไสม; น้ำมัน หรือ สิ่งซึ่งออกจากน้ำมัน เช่น เนยใส; เหนยชัน. **มฐ** น. น้ำมันแห่งตอกไม้, น้ำมัน (เหล็ก) มีน้ำตาล. **มฐิกิร** [มะทะกัระระ] น. 'ผู้ทำน้ำหวาน' คือ แมลงผึ้ง. **มฐิกิรี** [มะทะกะรี] น. แมลงผึ้งตัวเมีย.

มฐิการี น. แมลงผึ้ง. **มฐโกศ** น. รวงผึ้ง. **มฐุชา** น. ลูกกวาด (ขนม). **มฐุตถุณ** [มะทะตุรฺน] น. อ้อย. **มฐุตฺต** น. มะม่วง. **มฐุป** น. 'ผู้ตมน้ำหวาน' คือ แมลงผึ้ง, 'ผู้ตมน้ำไสม' คือ นกเงือกสุรา. **มฐุปฏิล** [มะทะปะดิน] น. รวงผึ้ง. **มฐุพริต** [มะทะพฺริต] น. แมลงผึ้ง. **มฐุพีช** น. ต้นทับทิม. **มฐุมักขิกาน** น. แมลงผึ้ง. **มฐุมิสรี** ว. เจ็ดรสหวาน. **มฐุรัส** น. น้ำผึ้ง; น้ำตาล; น้ำมัน; ความหวาน, ความเพียร; อ้อย. ว. หวาน; เพียร. **มฐุถึหิ** น. แมลงผึ้ง. **มฐุศรกริรา** [มะทะสฺกริคะ—] น. น้ำผึ้งก่อน. **มฐุเศษ** น. ช้าง. **มฐุสิร** [—สอน] น. เสียงหวาน; 'ผู้มีเสียงหวาน' คือ นกเขา.

มฐุริ [มะทะระ] **ม.** ส. น. อ้อยแดง; ความหวาน, ความไพเราะ. ว. หวาน, งาม, ไพเราะ.

มฐุริตริย [มะทะระโตร] น. ของอร่อยทั้งสาม (คือ น้ำตาล, น้ำผึ้ง, เหนย). **มฐุวิพจ** น. ผู้มีถ้อยคำไพเราะ, ถ้อยคำไพเราะ.

มน๑ ก. อยู่กับที่ (ใช้สำหรับคำนวณพเคราะห์ซึ่งปรากฏแก่ตาเป็น ๑ ทวง คือ เสริค ว่าไปข้างหน้า, พัก ว่าขอยหลัง. มน ว่าอยู่กับที่)

ว. กลม, ไม่เป็นเหลี่ยม.

มน๒ [มะนะ หรือ มน] ดู มนัส.

มัน ก. ชก, แทรก.

มนต์^๑ ดู มนตร์.

มนตร์^๑ ส. (ม. มนต์) น. คำศักดิ์สิทธิ์,
สำหรับสวดแล้วเสกเป่า.

มนตร์วิ [—ตรี] ส. (ม. มนต์วิ) น. ผู้มี
ความรู้, ที่มีความคิด, ขุนนางที่ปรึกษา, ผู้
แนะนำ, ผู้ปรึกษาทางราชการ. มนตร์วิสภา
[—ตรีสะ —] น. สถานที่ผู้ปรึกษาประชุม
กัน, หมายถึงคณะมนตรี ก็ได้.

มนท์^๑ ม. ส. น. ชาวพระเสาร์. ว. เจื่อย,
ซำ, อ่อนแอ, ไร่, เซลา, ซ้ำเถียง. มนต์
กานติ น. 'มีรัศมีอ่อน' คือ ดวงเดือน.
มนทาทรร ว. เอื้อเฟ้อโดยเสียไม่ได้.
หอดุชะ. มนต์ทริ น. ชื่อชายทำ
ทลกัณฐ์ ที่เราเรียกว่า นางมณีโช.

มนทาทรร [—ทอม] ดู ใน มนต์.

มนทริ [—ทระ] ม. ส. น. ที่อยู่, เรือน
(งามผลงมาเป็น มนเทียร).

มนทริลาถัย น. ที่อยู่ คือ มนเทียร.

มนเทียร^๑ ดู มนทริ 66

มนโททร^๑ [มนโททรี] ดู ใน มนต์.

มนสิการ [มะนะสิการ] ม. ส. น. การ

ทำในใจ, การ กำหนดในใจ (ออกมา จาก
มนัส + การ).

มนัส [มะ—] ส. น. ใจ. (เมื่อเข้าสู่สมาส
กับศัพท์หลังมักเขียน มโน, ตู มโน) มนัส
ดาป [มะนัสดาป] น. ความร้อนใจ.
มนัสวี [มะนัส—วี] ว. ผู้มีกำลังใจ,
ผู้ฉลาด.

มนุ [มะนะ] ม. ส. น. ผู้ฉลาด, ชาติคน, คนแรก
ซึ่งเกิดในโลก: ตู มนุด้วย. มนุช น.
'ผู้เกิดจากมนุ' คือ คน. มนุชาธิป น.
พระเจ้าแผ่นดิน. มนุญ ตู มนุช.

มนุญญี, มนุญญี [มะ—] ตู มโนชญ์.

มนุชย์ [มะนุช] ตู อยู่หน้าสมาสอ่าน มะนุช
สุยะ] ส. (ม. มนุส) น. คน. มนุชย
การ น. งานของคน. มนุชยชาติ
น. เหล่าคน. มนุชยเทพ น. 'เทวดา
คน' คือ พรหมณ์: เราใช้ว่า กษัตริย์ ก็ได้.
มนุชยธรรม น. กฎหรือหน้าที่ของมนุชย์.
มนุชยโบท น. เด็กเด็ก. มนุชย
ยาน น. เสลี่ยง. มนุชยโลก น.
'พิภพแห่งคน' คือ โลกทร.

มนุสาร, มนุสสาร, มโนสาร [มะนุสสาร—]
น. ชื่อฤๅษีผู้แต่ง กฎหมายธรรมศาสตร์เป็น
คนแรก.

มนุ [มะ—] (ส. มนุ) น. เป็นชื่อพระผู้สร้างมนุษยชาติ และปกครองโลกมี ๑๔ องค์ เรื่องกันเป็นยุค ๆ ไป, ยุคหนึ่งเรียกว่า มนวันตร นานกว่า ๔,๐๐๐,๐๐๐ ปี. องค์แรกคือพระสวามภพ ผู้มีกำเนิดจากพระสวามภุ หรือพระพรหม. พระมนุองค์นี้ ถือกันว่าเป็นผู้ทรงออกกฎหมาย หรือธรรมศาสตร์, ซึ่งยังมีอยู่ตามเท่าทุกวันนี้ เรียกว่า มนสังหิตา หรือมนุสมฤติ. เพราะฉะนั้นคำ มนุ เราหมายถึงกฎหมาย ก็ได้ เช่น มนุกิจ.

มโน [มะ—] ดู มนัส. **มโนคติ** ส. น. 'ทางไปแห่งใจ' คือความอยาก, ความปรารถนา. **มโนช** ส. น. 'เกิดแต่ใจ' คือความรัก. **มโนชญ์** ส. ว. เป็นที่พอใจ, งาม. **มโนทัย** ส. ว. ตั้งขึ้นแต่ใจ. **มโนนุกูล** ส. ว. ซึ่งเกื้อกูลใจ, ชูใจ. **มโนภาพ** ส. น. ความคิดที่ประดิษฐ์ไปต่างๆ. (imaginary). **มโนภินิเวศ** ส. น. ความมึนใจ, ความหนักแน่น. **มโนภิปราย**, **มโนภิลาย** [—ปฺรเว,—] ส. น. ความปรารถนาแห่งใจ. **มโนมัย** ส. น. ความสันต์ด้วยใจ ๖6 ไทยเอาไว้ ประกอบกับมี หมายถความว่าน้ำ ที่ใช้ขับชำระตัวได้ตั้งใจ. **มโนรติ** น. ความหวัง, ความประสงค์.

มโนรม ว. เป็นที่ขอมใจ, งาม. **มโนลัย** น. อาหารที่หมดความรู้สึก. **มโนศิลา** น. ศิลาอ่อนที่ข่อยให้ ละเอียดประสมเป็นสีเทาสิ่งอื่นได้, อีกนัยหนึ่งว่าประอทแดง หรือสารหนูแดง ที่ประสมใช้ "เป็นดินสอได้" ที่ไทยเราเรียกว่าศิลาเหลือง หรือศิลาลาย ที่มีเงางาม มีราคา (หรือหราคา). งามและดินแดง. **มโนหร** [มะโนหอม] ว. เป็นที่เจริญใจ, น่ารักใคร่, สวย, งาม.

มโนช, มโนชญ์ ดู มโน.
มโนสารี [มะ—] น. เรื่องขี้ตืดเล็กกระจุกกระจิม, เมื่อกคิดเล็กน้อยว่า คิดมโนสารี คือความที่พ้องร้องกันมีทนต์พ้องไม่เกินกว่า ๒๐๐ บาท เว้นไว้แต่รศาคำที่ต้น.

มัจฉการ [มะ—] ม. น. ความดำดึ้งว่าเป็นของเรา, ความถือว่าเป็นของเรา.

มยุรี [มะยุ—] ม. (ส. มยุ) น. นกยูงใช้ว่ามยุรี ก็ได้ นกของตัวเมียใช้ว่า มยุรี. **มยุรีคติ** น. ท่าทางของนกยูง.

มยุรี ดู มยุระ.
มยุชัย [มะยุชเย] ม. น. แสงสว่าง.
มยุรี [มะยุระ หรือ มะยุณ] ดู มยุระ.
มริ [มะระ] ม. ส. น. ความตบ, โลกแห่งความตาย หมายถึงความว่าโลกนี้.

มรกฎ [มอระกฏ] ส. (ม. มฤกฏ) น. ลิง
ใช้มรกฎ ก็มี.

มรกต [มอระกต] ส. น. แก้วสีเขียว.

มรคา [มอระ--] (ส. มารุค) น. ทาง, ช่อง,
ถนน; วิถี, ธรรมเนียม. ดู มรค ด้วย.

มรทป [มอระตป] ดู มลทป ใน มลท.

มรณ, มรณะ [มอณ, มอระณะ] ม. ส. น.

ความตาย, การตาย, การหยุด. มรณกรรม
กฎหรือธรรมเนียมแห่งความตาย. มรณนิส
ตีย ว. 'ผู้มีมรณะสิงอยู่ในใจ' คือผู้ตั้งใจจะ
ตาย. มรณภัย ว. ความกลัวคือความ
ตาย. มรณภาพ น. ความตาย (สำหรับ
พระสงฆ์) มรณานตี ว. ซึ่งมีกรรม
ตายเป็นที่สุด.

มรณานตี [มอระณาน] ดูใน มรณ.

มรฎกฏ [ม้นกต] ดู มรกฎ.

มรรค, มรรคา [ม้ง, ม้นคา] (ม. มฤค;
ส. มารุค) น. ทาง, ช่องทวารหนัก ทวาร
เบา เรียกว่า เว็จจรุค บัสดาวมรรค; ใน
พระพุทธศาสนา คือธรรมอันฆ่าเสียซึ่งกิเลส,
ธรรมอันยังกิเลสให้ตาย, เป็นชื่อแห่งโลกุต
ตรธรรม คู่กับผลมี๕ ชั้น คือ, โสตาปัตติ
มรรค, สกิทาคามีมรรค, อนาคามีมรรค, อรหัตต
มรรค, เป็นชื่อแห่งอริสัจที่ ๔ เรียกว่ามรรค

สังข์, และแห่งโพธิ์ปักขิยธรรมหมวดที่ ๓.

มรรคศิริ [ม้งคะสิระ] ส. (ม. มฤคศิริ)
น. ชื่อดาวนักษัตร, ชื่อเดือนอาฬ.

มรรตย, มรรตัย [ม้นตยะ, ม้นไต] ส.
(ม. มรจ) น. ผู้ที่ต้องตาย, ได้นกพวก
มนุษย์ ครีจจาน คู่กับ อมร ผู้ไม่ตาย คือ
เทวดา.

มรรทน [ม้งทนะ หรือ ม้ง เมื่อ การันต์ น.]
ส. (ม. มฤทน) น. การมต, ฤ; ทำให้เจ็บ,
ช้ำสี, ทำลาย.

มรรยาหิ [ม้นยาหิ] (ม. มรียาหา; ส. มรยา
หา) น. ความประพฤติ; องค์ของความประ
พฤติ; ฤฎ. ธรรมเนียม; เขตต์แดน; ขอบ,
วง; ผัง; คั่นนา.

มรรตุ่ม [มอระตุ่ม] น. คราว, คราวลบ, คราว
พายุ; สมนฝน.

มรรกัษ [ม้งก] ส. (ม. มฤก) น. การทา;
การปิดบังความชั่วของตัวเอง. ก. ฤ, ลูบ,
ไล้, ทา.

มรรกษณิ [ม้งก] ส. น. น้ำมัน, น้ำมันยา
สำหรับทา; การถู, การทา.

มรรมิเทศ [มอระมิเทศ] น. ประเทศพม่า.

มรรนควาน [มฺรณควาน] ดู รังควาน.

มรจิ [มอระจิ] ม. น. พริกไทย.

มรียาท [มะรียาด] ดู มรรยาท.
 มรฺวีจิ [มะ—] มี. น. พระอับเบตต, แสงแดด.
 มรฺวุ ๑ [มะ—] มี. ส. น. ภูเขา, ที่ดอน, ทราบ.
 มรฺวุ ๒ [มะ—] มี. (ส. มรุต) เทวดา. ดู มรุต ต่อไป.
 มรฺรุต [มะ—] ส. (มี. มร) เจ้าแห่งพายุ, เจ้าแห่งลม; เทวดาคนหนึ่ง.
 มฤค [มฺรฺก] ส. (มี. มิค) น. เนื้อ; สัตว์ป่า, กวาง; ตัวเมียใช้ว่า มฤคี. มฤคิทาย มี. น. ชื่อป่าที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาธรรมจักร; สวนเนื้อ, ป่าเนื้อ. มฤคิ พยาธ ส. น. พราน. มฤคิราช ส. 'เจ้าแห่งสัตว์' คือสิงห์โต. มฤควัน ส. ป่าสัตว์; สวน. มฤคิสิริ, มฤคิเศียร ส. (มี. มิคสิริ) น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๕. ไทยใช้เป็นชื่อเดือนอ้ายด้วย. มฤคิสาวก ส. ลูกเนื้อ, ลูกพราย. มฤคิวงกะ ส. น. 'ลายเหมือนนกวาง' คือ พระจันทร์. มฤคิาหน้ ส. น. เสือดาว, เสือแผ้ว. มฤคินทร, มฤคเณทร น. พญาเนื้อ, สิงห์โต.
 มฤคิย์ [มฺรฺกฺ] ส. ๖๖๐. สิ่งที่ดีตาม; สิ่งที่ต้องถนอม, สิ่งที่ไม่ยอมละย, ไม่แน่นอน.
 มฤคิยา [มฺรฺกฺยา] ส. น. การล่าเนื้อ.

มฤคิวงกะ [มฺรฺกฺวงกะ] ดูใน มฤค.
 มฤคิาหน้ [มฺรฺกฺิา] ดูใน มฤค.
 มฤคินทร [มฺรฺกฺิน] ดูใน มฤค.
 มฤคิ [มฺรฺกฺิ] ดูใน มฤค.
 มฤคเณทร [มฺรฺกฺเณ] ดูใน มฤค.
 มฤคิณา [มฺรฺกฺินา หรือ มฺรฺกฺินา] (มี. มิจิณา, ส. มิกญา) ว. ผิด. มฤคิณาชีพ น. การเลี้ยงชีวิตผิดทาง. มฤคิณาภิภูมि น. ความเห็นผิดทาง. ดู มิจิณา ด้วย.
 มฤคิถิ [มฺรฺกฺิถ] (ส. มฤคถ) น. ผู้ตาย; ไทยใช้ว่า ทรัพย์สมบัติของผู้ตาย, มรดก ก็น่า. ดู มฤคถ ด้วย.
 มฤคิถ [มฺรฺกฺิ หรือ มฺรฺกฺิ] ส. ว. ตาย, ตายแล้ว; แห่ง, แห่ง.
 มฤคิถก [มฺรฺกฺิถกะ] ส. น. ผู้ตาย, ซากศพ.
 มฤคิถยุ [มฺรฺกฺิถยุ] ส. (มี. มจฺจุ) น. ความตาย; พระเจ้าแห่งความตาย, มีนคนเดียวกับพระอม; ชื่อดาวนพเคราะห์ดวงหนึ่ง.
 มฤคิวิภา [มฺรฺกฺิวฺ—] ส. น. ลูกองุ่น, พวงองุ่น.
 มฤคิหิงคิ [มฺรฺกฺิ—] (มี. มฤคฺ; ส. มฤคฺ) น. ตะโพน, กลองชะนิดหนึ่ง, กลองเขก ใช้เดินดี.
 มฤท [มฺรฺ—] ส. (มี. มท) ว. นุ่ม, อ่อน,

อ่อนโยน, สุภาพ: ข้า (หน้าทาง). มฤตยู
 กิริยา ส. น. การทำให้นุ่ม. มฤตยูปาณิ
 ส. น. ผู้มีมืออ่อนนุ่ม. มฤตยูภาพ ส.
 น. ความนุ่มนวล. มฤตยูหฤทัย ส.
 ว. ผู้มีใจอ่อน.

มฤตยูกะ [มฺรี—] ส. (มี. มฤต) ว.
 อ่อนโยน, ละมุนละม่อม, ซึ่งตั้งง่าย;
 ผู้ใจอ่อน.

มฤตฺฐิ [มฺรีทฺฐิ] तु मरु.

มฤตฺฐา [มฺรีฐา] ส. (มี. มฤต) ว. ไม่จริง,
 ผิด: โดยเปล่าผล. มฤตฺฐาญาน ส.
 น. ความไม่รู้, ความไม่เขลา. มฤตฺฐาภา
 นิโน, มฤตฺฐาวาทิน ส. น. คนพูดปด.
 มฤตฺฐาواج, มฤตฺฐาวาท ส. น. คำ
 เท็จ. มฤตฺฐาสาภิ ส. น. พระยานเท็จ.

มฤติ [มฺนหรือมฺระตะ] มี. น. ความมัวหมอง,
 ความไม่บริสุทธิ์, สนิม, เหม็นโคล. ไทชิใช้
 ว่า มฤติน, มฤทิน.

มฤติhin [มฺนทิน] तु मल.

มรฺตน, มรฺถัน [มฺละ มฺลัน] ก. วัง, เวียน. มรฺตน
 มรฺถาน ว. ลนลาน, ตะลึงตะลาง.

มรฺตวก [มฺลวก]3/2896ลวก.

มรฺถอน [มฺลอัน] तु मण.

มรฺถอย [มฺลอัน] ก. มื่อ, เผลอ, เคลิ้ม.

มรฺถักิ [มฺลักิ] (ช. ก. เห็น). ก. ลัก,
 ลอบ, มัก; รัก.

มรฺถังเมลลิ่ง [มฺลังเมลลิ่ง] ว. สุกใส,
 อร่ามเรือง

มรฺถ้า [มฺล้า] तु ल.

มรฺถาก [มฺลาก] ก. ลาก. ว. มาก.

มรฺถ้าง [มฺล้าง] ว. ถ้าง, ข้าง, ผลาญ.

มรฺถาน ๑ [มฺลาน] ส. ว. เที้ยว, แห้ง, อ่อน,
 อิดโรย, ตาข, โสภสรว, หมอง.

มรฺถาน ๒ [มฺลาน] ว. แผลงจากลาน, ลน
 ลาน. ลานคา. ใช้อย่างเดียวกับ มรฺถัน.

มรฺถ่าน [มฺล่าน] ก. วังเวียน, วังพล่าน.

มรฺถาย [มฺลาย] ก. มตต, ตาข, ทำลาย.

มรฺถาว [มฺลาว] น. ลาว.

มรฺถ่าวเมลา [มฺล่าวเมลา] ว. งดงาม, สวย.

มรฺถิน [มฺระทิน] มี. ส. ว. ชุ่มฉวี, มัวหมอง,
 ไม่บริสุทธิ์. สกปรก.

มรฺถิน [มฺลัน] ฉ. ลัน.

มรฺถิน [มฺลัน] तु ल.

มวกิ น. ไม้เตาชนิดหนึ่งใช้ทำยา. มวกิผา

น. ของอย่างหนึ่ง เป็น ขวางคล้ายขุ่น อยู่ตาม

เขา. มวกิเห็ดถึก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ใช้ทำยา. มวกิใหญ่ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ใช้ทำยา.

ม้วน น. ล้อไถสำหรับนึ่ง. ว. ล้ออย่างหนึ่งซึ่ง
ประสมด้วยสี่แตร ล้อนี้ นำเงิน สี่ด้าย เม็ด
มะพร้าว.

ม้วน น. ชื่อแมลงจะชนิดหนึ่งกลิ้งเหมือน ขอบ
ก้นเส้าส้ม. ก. ทำเขาสูงให้เป็นตัวบ่หว่า; วัสดุ
โปรดบ้วนบ่อนอยู่ในห้อง. ว. ไถบด, เสนาะ,
สนุก. ตู มอน คับ.

ม้วน น. เรือกสิ่งของที่ขัดหรือพันอยู่ เช่น เชือก
และผ้า หรือกระดาษใช้ ้วม้วนหนึ่งหรือสอง
ม้วน. ก. ทำของให้ขัดกลมเข้า, ให้พันกันเข้า.

ม้วน ๑ น. การต่อยกัน; ล้อมดม, ถล่มดมที่
ขมวดไว้ข้างหลัง.

ม้วน ๒ พ. ว. หมึง, เคี้ยว.

ม้วน ก. หมัด; ตาย.

ม้วน (แผลงจาก มวล) น. โคน, ราก, เถา,
เถาเดิม. ว. ทั้งหมด, ทั้งสิ้น.

ม้วน, ม้วน ๑ [มะสาน, มะสาระกะ] ส.
น. แก้วมวต.

ม้วน ๒ [มะสาระกะ] ม. น. เต็มชนิด
มีเครื่อสอดเข้ทำ.

ม้วนกลัด [มะสาระคัน] ม. (ส. มุสาร
กลู) นอนตัวเกิดในเขามสาร, แก้วลาย,
แก้วตาแมว.

ม้วน [มะลิ] ม. น. เขม่า, หมึก.

มหิ ๑ [มะหะ] ม. ก. บุษบา, นั้บดี. มหิกรรม
[มะหะกำ] ส. น. การฉลอง, การบูชา.

มหิ ๒ [มะหะ] ม. ส. ว. อิ่ง, ใหญ่, มาก. (โดย
มากมักใช้นำหน้าศัพท์บางศัพท์).

มหิ ๓ มหิธรรม, มหิธรรม, มหิธรรม [มะหะ
ระนบ; — หันนบ หรือ หันระ —, ทาระ —]
(ม. มหุตตว) ส. มหารตว) น. ทะเล
ใหญ่, หัวน้ำ.

มหิ ๔ มหิธรรม [มะหะคะ] (ม. มหุตตว; ส. มหารตว)
ว. มีค่ามาก, ราคามแพง.

มหิ ๕ มหิธรรม [มะหะระสว] (ม. มหุตตว; ส.
มโหตุสว) น. การวิ่งเร็ว, การบันเทิง, การ
เล่นเล่นรำทั้งปวง, งาน.

มหิ ๖ มหิธรรม [มะหะคะ] ตู มหิธรรม.

มหิ ๗ มหิธรรม [มะหะคะ] ม. (ส. มหุตว) น.
ความเป็นใหญ่, ความยิ่งใหญ่.

มหิ ๘ มหิธรรม [มะหะคะระยะ] ม. (ส. มหุตตว)
ว. แปลกประหลาดมาก, นำพิศวงมาก.

มหิ ๙ มหิธรรม [มะหะนบ] ตู มหิธรรม.

มหิ ๑๐ มหิธรรม ตู มหิธรรม.

มหิ ๑๑ มหิธรรม [มะหะคะระนบ] ม. น. ผู้มีสิ่ง.
ว. มีทรัพย์มาก, คนมีเงิน.

มหิ ๑๒ มหิธรรม [มะ—, มะหะคะ] ม.
(ส. มหุต) ว. ใหญ่, มาก. (เมื่อเข้ากับ

ศัพท์อันเป็น มหา ทั้ง มหา บ้าง เช่น มหัตม์
= รากมาก, มหาศ = มียศใหญ่ หรือ มียศ
มาก ดังนี้ เป็นต้น), ตูตไป.

มหันตโทษ [มะหันตะ—] ว. มีโทษมาก.
มีโทษใหญ่. คู่กับ ลหุโทษ = โทษเบา.

มหัตถ, มหัตถิยะ [มะหันตะ—ละละ] ม.
(มหา + อธิ, มหา + อธิก) น. ผู้ใหญ่,
คนมีอายุมาก, คนแก่. ว. แก่, ผู้ใหญ่,
มีอายุมาก.

มหัตถิรย์ [มะหัตถิรัน] (ฉ. มหาศราย)
ว. แปลงประหลาดมาก, นำพิสดารมาก.

มหา๑ [มะ—] น. ชื่อสมณศักดิ์เมื่อสอบไล่ได้
ชั้นเปรียญแล้ว ให้นำหน้าชื่อ ว่ามหา ก. มหา
ช. ๑ ละ ๑. ดู มหันต์ ด้วย.

มหา๒ [มะ—] ว. ยิ่งใหญ่ (ใช้เข้ากับศัพท์
อื่นคู่กับ อนุ); มหากาย ม. ว. ร่างใหญ่,
สูงใหญ่. มหาทาน ม. น. ทาน (ของ
ให้) อันยิ่งใหญ่. มหาบุภาพ ม. น.
ผู้มีอำนาจมาก, ผู้ใจบุญ. มหาบท ม. น.
ถนอมใหญ่, ถนอมสำคัญ, ทางไปสู่โลกหน้า.
มหาพน น. ฟ้าใหญ่. มหาภัย ม.
น. อันตรายใหญ่. ๕๖๘ มหาราช น. สร้อย
พระนาม เจ้าแผ่นดิน ผู้ยิ่งใหญ่ เช่น พระ

นารายณ์มหาราช (ฉ. The Great), มหา
วีรริศ น. พวกมาก, หมู่มาก, ตอนมาก.
ส่วนมาก; ชื่อ คัมภีร์หนังสือ ซึ่งว่าด้วยพระ
วินัย; วิชีนัม บั๊กซ้อย่างหนึ่ง คือ บั๊กซ้อยาวสี่
บั๊กซายด์หนึ่ง รวมเป็นห้า เรียกว่า มหาวรรค.
มหาเทพ ม. ฉ. น. การสงครามใหญ่.
การรบอันสำคัญ.

มหาภาพ [มะหากาน] น. ชื่อชะชนิดหนึ่ง
สำหรับ แก้วโรตปากเปื้อน, กอเปื้อน, ถิ่น
เปื้อน; ชื่อวานชะชนิดหนึ่งต้นและเงาเหมือน
โพลตัสมีวงแก้ว.

มหาขันธิก [มะหาขันตะกะ] ม. น. 'กอง
ใหญ่' ชื่อ คัมภีร์หนังสือ คัมภีร์ หนังสือ ว่า
ด้วยพระวินัย.

มหาจักร [มะหากัจ] น. ชื่อขานกล่อมเพื่อ
ทรงโค.

มหาชน [มะหา—] ม. น. พลเมือง, ราษฎร,
คนหมู่มาก.

มหาชาติ [มะหา—] ม. น. ชาติใหญ่, เวียง
เวสสันดรชาติว่า มหา ชาติ, การ มีเทศน์
เรื่องมหาเวสสันดรชาติ เรียกว่า มีเทศน์
มหาชาติ.

มหาโชครัต [มะหาโชตะรัต] น. ชื่อ

ตำราแพทช์ ว่าด้วยตุศตรี.

มหาดไทย (มหาดนำจะมาจาก ส. มหตุ=ใหญ่, หลวง) น. 'ไทยหลวง' ชื่อกระทรวงมีหน้าที่ในการปกครอง.

มหาดเล็ก (มหาดนำจะมาจาก ส. มหตุ=ใหญ่, หลวง; เล็ก คือ เตก=คน) น. 'คนหลวง' ข้าราชการในพระราชสำนักมีหน้าที่รับใช้พระเจ้าแผ่นดิน.

มหาดมະ [มะหามะ] ส. (มหา+อาคุม) ว. ผู้ใหญ่, ผู้มีใจกว้างขวาง, วิชาญาณอันยิ่งใหญ่.

มหาเทพ [มะ—] ส. น. เทวดาผู้เป็นใหญ่, โดยมากใช้เรียกพระอิศวร เรียก พระอุมา, มเหสีพระอิศวรว่า พระมหาเทวี หรือ มหาเทพี.

มหาเทพี, มหาเทวี [มะ—] ส. มหาเทพ.

มหานสะ [มะหามะ—] ม. น. ครว้, ไรครว้.

มหานิกาย [มะ—] ม. น. หมู่มาก, หมู่ใหญ่. โดยใช้เรียกคณะสงฆ์ในสยามฝ่ายหนึ่ง คู่กับธรรมยุติกนิกาย.

มหานิล [มะ—] ม. น. 'ดีมาก' ไทยใช้เป็นชื่อยาสมานขนานหนึ่ง มีสีดำ.

มหาการตยุทธ [มะหามะการตยุด] ส. น. การรบใหญ่ระหว่างสุกหลามหัวภรด.

มหาการตยชาน [มะหามะการตยชาน] ส.

น. ชื่อคำประพันธ์ ที่ยาวที่สุดในภาษาสันสกฤตกล่าวถึงการสงคราม ระหว่างสุกหลามหัวภรด.

มหาเกษย์ [มะหะเทศ] น. ชื่อหนังสือของอาจารย์ปศุชัย อธิบายข้อไวยากรณ์ของปาลินี.

มหาภินเนกรมณี [มะหะพินเนต สุกรม] (ส. มหาภินนุกรมณ) น. 'การออกเพื่อคุณอันยิ่งใหญ่' คือ การ ออกบวช ของ พระพุทธเจ้า.

มหาภูต [มะหะพุด หรือ มะหะพุดะ] ม. น. สัตว์ใหญ่; ชาติใดแก่ดิน, น้ำ, ไฟ, และลม.

มหาภูมิ [มะ—] น. ชื่อว่าขณะหนึ่งใบคล้ายผักกาด แต่มีจัก และสีดำ; ชื่อละอองเกิดขึ้นเพื่อทรงใจ.

มหายาน [มะ—] ม. น. ชื่อนิกายในพระพุทธศาสนาฝ่ายเหนือ (คือจีน ญี่ปุ่น เป็นต้น).

มหายุค [มะ—] ม. น. ยุคใหญ่ คือ ยุคเดียวกัน (ดู จตุรยุค), ๒,๐๐๐ มหายุคเป็น ๑ กัปป์ คือ วันหนึ่ง คืนหนึ่ง ของมหาพรหม เมื่อคืน กัปป์หนึ่ง แล้ว พระพรหมล้างโลกด้วยเพลิง เรียกว่า ไฟประลัย กัปป์แล้วจึงสร้างชนใหม่่อีกครั้งหนึ่ง.

มหาละลาย [มะ—] น. ชื่อต้นไม้ชนิด

หนึ่ง ใช้ทำยาได้.

มหาวงศ์ [มะ—] น. ชื่อหนังสือบาลี ที่พระมหากษัตริย์เขียนในร้อยปีที่๕ แห่ง ค. ศ. กล่าวถึงตำนานแห่งพระพุทธศาสนาในเกาะลังกา.

มหาวิทยาลัย [มะทาวฺหฺยาไล] น. สถานเตรียมวิชาชั้นสูง

มหาสดมภ์ [มะหฺสาสะดมฺ] น. ชื่อลมหษณินหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้ชากรรโตรมั่ง.

มหาสดำ [มะหฺสาสะดํ] น. ชื่อต้นไม้ป่าชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้.

มหาสมุทร [มะหฺสาสะมฺหฺต] ส. น. ทะเลใหญ่.

มหาสันนิบาต [มะ—] พ. น. การประชุมใหญ่; ที่ประชุมใหญ่.

มหาสาวก [มะ—วก] พ. ส. น. ศิษย์สำคัญของพระพุทธเจ้า.

มหาเสวก [มะ—วก] น. ชื่อข้าราชการในพระราชสำนัก

มหาสหัส [มะ—] พ. น. 'หงส์ใหญ่'. ไทยใช้เป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นคล้ายต้นข่า มีดอกสีขาว แต่ถิ่นและเกสรสีเหลืองอ่อน รูปคล้ายตัวหงส์ หอมเย็น.

มหาหิงคุ์ [มะ—หิง] น. ยางไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้ มีกลิ่นร้อนฉุนและเหม็น รสเผ็ดร้อน.

มหาอำมาตย์ [มะ—หฺมาต] น. ชื่อข้าราชการพลเรือน.

มहीं [มะหฺ] พ. ส. น. แผ่นดิน. มहींคิล น. พันดิน. พันโลก. มहींธิร พ. น. 'ผู้ทรงแผ่นดิน' คืออุทฺตเว; เป็นชื่อพระนารายณ์. ไทยใช้เรียกพระเจ้าแผ่นดินด้วย. มहींปตี พ. น. 'ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน' คือ พระเจ้าแผ่นดิน. มहींบาล, มहींป พ. น. 'ผู้ปกครองแผ่นดิน' คือ พระเจ้าแผ่นดิน.

มहींธิ [มะหฺดฺธิ] พ. (มหา + ธิ) ว. มีฤทธิ์มาก, มีความสำเร็จใหญ่, คือ พิจารณ์ใหญ่ ๆ ได้สำเร็จโดยไม่มือระขัดข้อง.

มहींท์ ดู มหนท์.

มहींมา [มะ—] พ. ส. ว. ใหญ่, โด; ไร่ว่า มहींมา ที่มี.

มहींศร, มहींศวร [มะหฺดฺสฺระ—สฺรอน, มะหฺสฺวะระ—สฺวณ] ส. น. ผู้เป็นใหญ่ยิ่ง; คำนี้เลื่อนมาจาก มหศวร แต่เรามักพจนานถึงพระเจ้าแผ่นดิน หรือ เทวดา ผู้เป็นใหญ่ทั่วไป.

มहींษ [มะ—] ส. (พ. มहींส, มहींส, มहींส) น. กวาช. ตัวเมียไร่ว่า มहींษ.

มहींษ ๑ [มะ—] ดู มहींษ.

มहींษ ๒ [มะ] ส. (พ. มหฺส) น. นาง

พระยา, พระราชินี, สนม.

มหรหะ [มระ—] น. พืชที่งอกขึ้นเหนือ
แผ่นดิน, ต้นไม้.

มหรหิมา [มะ—] ตู มหิมา.

มหรหุตี [มะหฺระตี] (ส. มุหฺรฺต) น. กว,
ชละ, ชั่วโมง.

มหร [มะ—] ส. น. ต้องการ.

มหรเนทร [มะเทนฺหฺระ] ส. (ม. มหฺนฺท)
น. พระอินทร์; ประมุขหรือหัวหน้า.

มหรยงคณิ [มะเท—ยง] น. น. ลูชา,
เนินดิน.

มหรเศ [มะ—] ส. น. ผู้เป็นใหญ่, เทพเจ้า
ผู้ใหญ่.

มหรเศวริ [มะเสฺลวณ] ส. น. เจ้าโลก; พระ
อิศวร; เจ้านั่นดิน.

มหรเศกัถิ [มะ—] กว. ให้มหรเศกัถิ.

มหรเศกัถิ [มะเสกัถ] น. (ส. มหฺ +
อึส + อาชฺยา) ว. 'ที่กล่าวกันว่า' เป็นเจ้า
เป็นใหญ่ คือ นับถือกันว่าเป็นเจ้าเป็นใหญ่
ไว้เป็นคุณสิ่งสำหรับ เหวอตา บางทีใช้
นำหน้าคำดังนี้ 'มหรเศกัถิเทวราช'.

มหรเศ, มหรเศิ [มะ—] น. (ส. มหฺจฺมิ)
น. กุณีใหญ่, พระพุทธเจ้า.

มหรเศิ [มะ—] น. (ส. มหฺยิ) น. พระ

ราชินี, นางพระยา, สนม.

มหรไพริ [มะไพลาณ] ตู มโหฬาร.

มหรไพธิ [มะไพสท] ส. น. ยางแรงชนิด
หนึ่ง; การแก้ไขอย่างระมัด; ชื่อพรรณไม้ที่
มีกลิ่นฉุน (เช่น ชิง, ละเทียม ฯลฯ).

มโหฬ [มะโหละ] น. น. หัวน้ำใหญ่, ทะเล
ใหญ่, น้ำมาก, น้ำท่วม.

มโหฬสพ [มะโหละสพ] ตู มหฺรสพ.

มโหฬส [มะโหสท] ตู มหฺยาชช.

มโหฬส [มะโหสท] น. 'ชานนามใหญ่'
เป็นชื่อ พระโพธิสัตว์ (มีใน อุมงคชาดก
หรือเรียกว่า มโหฬสชาดก). ศัพท์นี้ตั้งยวน
ใช้ มโหฬส.

มโหฬพาร [มะโฬลาณ] น. (ส. มโหฬาร)
ว. ยิ่งใหญ่, กว้างใหญ่; มีอำนาจ.

มโหฬสวรุธิ [มะโฬสฺวณ] ส. น. อำนาจ
ใหญ่; สบถิใหญ่, ความเป็นใหญ่ใน
แผ่นดิน.

มอ น. เรียกเรือแนวระนาดหนึ่ง รูปคล้ายเรือ
พายมอ แต่เป็นเรือใหญ่; เขาเล็กๆ เรียกว่า
เขา มอ น่าจะเลื่อนมาจาก มอ ที่แปลว่า
เขา, โค้ง. ว. สัมผัสอย่างสันตวิเชียร. อ.
เสียง เช่น วัวร้อง.

มอง น. แลดู มองเสียว น. ทำใจ

ชนิดหนึ่ง.

มองคร้อ [-คร้อ] น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง
เสมอหะหรืออยู่ในลำหลอดปอด.

มองสีเออร์ ฝ. น. นาย.

มอซอ ว. ตาค้อ, ไม้ผ่องใส. ไม้หอม.

มอญ น. คนชาติหนึ่งอยู่ที่ใต้ของประ
เทศพม่า.

มอติ น. เมล็ดชนิดหนึ่ง ชอบกิน ไม้ ก.
ค้ำ, ม้วย.

ม่อต้อ ว. เตี้ยอ่า.

ม่อน ว. สมก, เพาะ, ทวน (ใจม่อน = ใจ
ทวน. ใจดี); ไม้ ม่อน หรือ ม่อถ่ม ก็มี.

ม่อน ทุ มอน.

มอบ ก. ให้, ส่งไปให้. มอบหมาย ก.
ให้โดยขังใจให้ทวนเทศมด. ส้มส้ม.

มอม ก. ทำให้เหมือนประจะ เพื่อให้ดูแปลก
โดยมอดมักมอมยาคัด, แม่สอด. ว. เป็อน
ประจะ, ทำ (คำหับ ปากสุโขทัย). มอม
แม่ม ว. เป็อนประจะ, แกลบ. ก. มอม
เหล็ก ก. ให้กินเหล็กจนหมดสติ. ย้อม
ใจให้เมาด้วยเหล็ก.

ม้อย ก. หลับไม่สนิท. เค็ดมไป.

มอระกู่ ฝ. น. หน่อสุบขาของแบก.

ม่อลอกม่อแลก ว. เป็อนประจะ, เลอะเทอะ.

มะ ๑. เป็นคำละมาจากคำ 'หมาก' โบราณแปล
ว่า ลูก ผล เช่น หมากเดือ คือลูกเดือ, มัดนี้
เกวียนเป็น มะเือง และใช้รวมเป็นคำเดียวกัน
หมายความถึงต้นมะเือง, มะตุ้ม, มะตุ้มต้น
มะ โบราณมักจะเรียก หมาก.

มะ ๒ ฝ. น. นาย (ใช้มีปากหั้นคน).

มะกรูด [-กรูด] น. ส้มชนิดหนึ่ง ผลขรุขระ
มีรสเปรี้ยว ฝ. และใบมีกลิ่นหอม.

มะกล่ำ [-กล่ำ] น. ต้นไม้พวกหนึ่งมี ๒
ชนิด คือ มะกล่ำต้น ต้นคล้ายขนุนที่ ผัก
กั๊กมีเมล็ดซึ่ง ส้มแดง, ครั้งโบราณเรียกว่า
'กล่ำ' เป็นเครื่องหมวยแทนธัญ; มะกล่ำ
เครือ ต้นเป็นเถา ผักกั๊กมีเมล็ดสีแดงตรง
หนึ่ง คำตรงหนึ่ง (ชาวสวนก็มี) มะกล่ำตา
หนูก็ใช้ชก, โบราณเรียก 'กล่อม' เป็นเครื่อง
หมวยแทนโลพล.

มะกอก น. ต้นไม้พวกหนึ่ง ๔ ชนิด คือ
มะกอกบ้าน, มะกอกป่า, มะกอกฝรั่ง, มะ
กอกน้ำ. ถ้าเอือกเพียงมะกอก หมายความว่า
ถึงมะกอกบ้าน ใบคล้ายขมิ้นขาว ใบอ่อนมีรส
เปรี้ยวใช้เป็นผักดิบ ผลขนาดลูกหมาถิบ
เมื่อสุกมีรสเปรี้ยวเจือฝาด ใช้ปรุงกับข้าว
เช่นปลา ฯลฯ รก และ เมล็ดใช้ทำยา,

มะกั้น ฝ. น. ถิน.

มะกา น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบใช้ทำยาถ่าย.

มะเกลือ [-เกลือ] ต้นไม้ชนิดหนึ่งแก่นดำ ใช้ผลข้อมฝาดำ.

มะขวิด [-ขวิด] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลคล้ายมะตูม แต่กลม มีรสเปรี้ยวๆ หวานๆ เจือฝาด.

มะขาม น. ต้นไม้จำพวกหนึ่งมี ๓ ชนิด คือ มะขามบ้าน ผลมีรสเปรี้ยว ใช้ปรุงอาหาร, มะขามเทศ ต้นนี้หนามใบโตกว่า, ผลมีรสฝาด, มะขามข้อม ต้นคล้ายมะขาม ผลกลม มีรสคล้ายส้มอ ใช้ทำยา.

มะเขือ น. ต้นไม้พวกหนึ่ง มีหลายชนิด ใช้ผลเป็นผัก โบราณใช้ว่า หมากเขือ ก็มี.

มะกะ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบอ่อนสีเขียวคล้ายใบโศภ อ่อน, ใบแก่สีเขียวแก่ ผลแห้งมีรสฝาด.

มะกั้งแดง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาผิวต้นสีแดงจัดมีหนาม.

มะค่า น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายประดู่ ฝักแบนๆ โค้งเป็นวง เป็นไม้ใหญ่ มีแก่นแข็ง.

มะงั่ว น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่ง ผลคล้ายส้มโอ มีรสเปรี้ยวจัด/โดยมากใช้ประสมกับขมิ้น เพื่อข้อมฝาด.

มะงุมมะงาหรา [-หลา] พ. ก. เขียวมา,

มะขาง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลขนาดมหาดิบ สีเขียว มีขางมาก มีรสหวานเข็มน.

มะคัง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลขนาดหัวแม่มือ ใบใหญ่ข้างเล็กข้างสีเขียว มีรสเปรี้ยวจัด.

มะคิง พ. น. ดวงตา.

มะค้าย พ. น. แม่.

มะคูดิ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลขนาดพองโก่งได้ มีกลิ่นหอม รสหวานเอียนๆ ใบคล้ายใบจันทร์ของพญาบาท.

มะเดื่อ [-หวี] พ. (ส. มหามะเดื่อ) น. คำหนึ่ง พระมหาสีที่ ๒ ของกษัตริย์ชวา.

มะเดื่อ น. ต้นไม้พวกหนึ่งมี ๒ อย่าง คือ มะเดื่อปล้องใบโตค้าย, มะเดื่อชมพู ใบเล็กไม่ค้าย และผลโตกว่า, โบราณใช้ เตื่อหรือ หมากเตื่อ ก็มี.

มะเดื่อตืน น. เครื่องยาอย่างหนึ่ง คล้ายผลมะเดื่อ เกิดใต้ดิน.

มะต้อ ง น. ต้นสะทอน.

มะตาด น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบโตผลกลมๆ มีขางเป็นเลือก ใช้เป็นผัก.

มะตาทะวี พ. น. ดวงอาทิตย์.

มะตี่ พ. ก. คาย.

มะตุม น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นมีหนามผลกลมทข มีรสหวานเจือฝาด, ในถิ่นหนึ่งมี ๓

ใบเป็นรูปสามแฉก สำหรับใช้ในการมงคล
ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่ง.

มะนาว น. สมุนไพรชนิดหนึ่ง ผลเล็กๆ มีรสเปรี้ยว
ใช้ปรุงอาหาร. มะนาวเทศ น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ต้นมีหนามใบเล็ก ผลคล้าย
ตะขบฝรั่ง แต่มีผิวคล้ายส้ม, เมื่อสุกเนื้อใน
เป็นยาง มีรสหวานเจือเฝื่อน.

มะนิมนา [—นิมมะนา] ว. เร็ว, คว้น.

มะนิลา น. ชื่อเมืองหลวงของเกาะฟิลิปปิน;
เรียก เชือกเกลียว สีขาวๆ เหนียวมาก ว่า
เชือก มะนิลา.

มะปราง [—ปราง] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใบคล้ายมะม่วงแต่เล็กปลายแหลม ผลสุก
สีเหลือง มีรสเปรี้ยวและหวาน.

มะปริง [—ปริง] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง คล้าย
มะปราง แต่ใบโตกว่าผลเล็ก รสเปรี้ยว.

มะฝ่อ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลกลมใบ
คล้ายใบโพ แต่บางและแผ่นขน ชื่อลำไย
ชนิดหนึ่ง.

มะพร้าว [—พรวัว] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ต้นคล้ายต้นตาล ใบเป็นทางยาวๆ ผลใช้ทำ
น้ำมัน และปรุงอาหารต่างๆ.

มะพลับ [—พลับ] น. ต้นไม้พวกหนึ่ง
คล้ายตะโก ผลมีรสฝาดเฝื่อนหวาน.

มะพูด น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบใหญ่หนาเป็น
มัน ผลกลมมีรสเปรี้ยว รสเปรี้ยวแก่.

มะเฟือง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งผลเป็นเฟืองๆ
มีรสเปรี้ยวบางหวานบ้าง.

มะไฟ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลกลมเท่าผล
พุทรา เป็นพวง มีรสเปรี้ยวๆ หวานๆ.

มะไฟเดือนห้า น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใช้ทำยา.

มะม่วง น. ต้นไม้พวกหนึ่ง ใบยาวเสี้ยว มี
หลายชนิด ใช้ใบอ่อนและดอกผลเป็น
อาหาร. มะม่วงหิมพาน น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่ง มีเมล็ดน้อยที่ปลายลูก.

มะมวก ข. น. แมลงหัว.

มะมั่วว ก. เมื่อยล้าอ่อนเพลีย. ว. เฝือก, เสร้า.

มะมี้ คู มี้.

มะมุง ข. น. แมลงสาบ.

มะเมือ ก. พุดเพื่อ เมื่อเวลาหลับ, ทำโดย
ไม่มีสติ. (ดู มะเมือ ค้วย).

มะเมีย น. มีชื่อปีที่๘ ของรอบปีนักษัตร.

มะเมือปี, มะเหมือย ว. เรือยๆ มาเมืองๆ
มาติดๆ กัน, ใช้เหมือยๆ ก็ได้.

มะแม น. เพาะ ชื่อปีที่๘ ของรอบปีนักษัตร.

มะยง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เหมือนมะปราง แต่
ผลมีรสเปรี้ยว.

มะขม น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลกลมเป็นเฟืองๆ

โตเท่าผลพุทรา มีรสเปรี้ยว.

มะระ น. ผักชนิดหนึ่งต้นเป็นเถา ผลขรุขระ มีรสขม.

มะริด น. ต้นไม้มีขนชนิดหนึ่ง มีแก่นดำ ใช้ทำสิ่งของต่างๆ มีหีบเป็นต้น.

มะริน น. วันต่อจากวันพรุ่งนี้ไป.

มะรุ้ม น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีฝักยาว ใช้เป็นผัก.

มะรุ้มมะตุ้ม ว. รุ่งรัง.

มะเร็ง น. โรคเรื้อรังชนิดหนึ่ง ทำให้เนื้อเยื่อเปื่อย รักษาไม่ใคร่จะหาย มีหลายอย่าง.

มะเวียง น. วันที่สี่ของวันนั้น คือวันต่อมะรินขึ้นไป.

มะโรง น. พญานาค, งูใหญ่; ชื่อปีที่ ๕ ของรอบปีนักษัตร.

มะละกือ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบใหญ่เป็นจิกๆ มีถิ่นขาว ใช้ผลเป็นผัก.

มะละเหม็ง [-หม่มง] น. ชื่อเมืองมอญ.

มะลายู น. ชื่อแคว้นชาติหนึ่ง อยู่ทิศใต้ของประเทศสยาม.

มะลารอกัน [-รอกัน] จ. น. มะลีส้อน.

มะล้า, มล้า ๖/๗. 2๖6 เวลาค่ำมืด, กลางคืน.

มะลิ (ส. มลล) น. ชื่อไม้ดอกพวนหนึ่ง มีดอกขาวกลิ่นหอมเย็น มีหลายชนิด.

มะลิน น. ต้นกะบะก.

มะลิ้ม น. ชื่อเพลงมีหลายชนิด.

มะลิ้น น. ต้นไม้ป่าชนิดหนึ่ง.

มะลิ๊ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

มะฉาว, มาฉาว จ. น. กุหลาบ.

มะแว้ง น. ชื่อต้นไม้มีเถาชนิดหนึ่ง ชื่อ มะแว้งต้น ใบกลมๆ ขาวเขียว, มะแว้งเครือ ใบคล้ายใบตำลึง มีหนาม, หัก ๒ ชนิดผลเล็กคล้ายมะเขือพวง ใช้เป็นผักและทำยา.

มะสัง น. ชื่อต้นไม้ป่าชนิดหนึ่ง ต้นมีหนามคล้ายมะขวิด แต่ผลเล็กกว่า มีรสเปรี้ยว.

มะเต็ง น. งูเล็ก; ชื่อปีที่ ๕ ของรอบปีนักษัตร.

มะหวด น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลสุกสีเหมือนลูกหว้า เป็นชื่อ มีรสฝาดเจือหวาน.

มะหอกะกี [-หอกกะนี] (ส. Mahogany) น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เป็นไม้ใหญ่ มีไม้ทวีปอเมริกา.

มะหะหมัด [-หมัด] (ส. โมหมต = ผู้ขี้ความหลง) น. นามพระเจ้าของศาสนาอิสลาม.

มะหัด จ. ก. รัด; แพง, มาก.

มะหาด น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

มะโหระทึก น. เครื่องประโคมชนิดหนึ่ง ทำด้วยโลหะ; ถลองหน้าเตี๋ย.

มะโหรี น. วงเครื่องดีดตีตีเป่าที่มีขลุ่ยร้อง รวม
เป็นพวกเดียวกัน.

มะอึก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นคล้ายมะเขือ
มีหนาม ใบและผลเป็นขน ผลกลมเท่าผล
พุทรา ใช้ค้ำกับน้ำพริกและแกงก็ได้.

มัก ก. รัก, ชอบ, พอใจ. ว. ปรารถนา,
เนื่องๆ เช่น มักโลภ มักมี มักมีปาก ฯลฯ.

มักคุ้น ก. ชอบและคุ้นเคยกัน, ชอบ
พอกัน. มักง่าย ว. สะเพร่า, หยวน.

มักได้ ว. อยากริ่ไป. เห็นแต่จะได้.

มักน้อย ก. ยินดีแต่ใจของคนตามมี
ตามได้, สันโดษ. มักมาก ก. อยากริ่
ได้มาก ๆ, โลก. มักใหญ่ ก. อยากริ่
เป็นใหญ่เป็นโตจนเกินวิาสนา, ใฝ่สูง.

มักกฤษณะ [-กะตะกะ] ม. (ดี. มฤคฤกษ์)
น. เอมงม.

มักกฤษณะ [-กะตะ] ม. (ดี. มฤคฤกษ์) น. ถึง.

มักข [-ชะ] ม. น. ความตบหลังผู้ตบท่าน
(ดีในประการหนึ่งในอุปกิเลส ๑๖).

มักขี้ ก. ใหญ่และอ้วน.

มักขี้กา ม. น. แมลงวัน.

มักค [-คจ] (ม. ๒๓๖๖ ทาง. ดู มรรค คำย.)

มักคนายก ม. น. 'ผู้นำทาง' คือ ผู้

จัดการทางกุศล, ผู้ชี้แจงทางบุญ.

มักคสิรี [-คะสิระ] (ดี. มารุคสิรี) ม.
น. เดือนอ้าย.

มักคฤเทศกั [-คฤเทศ] ม. (มคค +
อฤเทศก) น. ผู้นำทาง, ผู้ชี้ทาง.

มังฆา, มังฆาฬ [มังคะ -, -วาฬ] ดู
มังฆา.

มัง ก. มี, มีมาก. มังกิง ว. มีมาดมาย,
มีแน่นหนา มีทรัพย์สินมาก.

มังกิง น. ปลาไม่มีเกสรี่จะชนิดหนึ่งอยู่ในน้ำก็มี
รูปและขนาดคล้ายปลาหมอ.

มังกิง [-กอน] ม. น. สัตว์รูปคล้ายงู แต่
มีต้นมีเขา ชื่อราชสีห์ ๑๐.

มังกู ๑ น. เรือที่มีกระดูกงูใหญ่.

มังกู ๒ ม. ว. กัด, กะตัก.

มังคละ [-คะละ] ดู มงคละ.

มังคุด น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลกลมสีม่วงดำ
เปลือกมีรสฝาด เนื้อในขาว มีรสหวาน ๆ
เนื้อเปรี้ยวเล็กน้อย.

มังสะ, มางสะ ม. น. เนื้อ (ส่วนของร่างกาย).

มังสี ๑ น. การไตรสำหรับหนึ่บหมาก.

มังสี ๒ ม. ว. 'มีเนื้อ' ใช้ในทางภาษาไทยว่า
คำสัน, เนื้อนม, ผิงาม.

มั่งหังน [—หังน] พ. น. ดอกมะพร้าว.

มัจฉ ๑ [—ฉะ] ตู มรดกษะ.

มัจฉ ๒ [—ฉะ] ม. ว. เป็น ของ มารดา,
ฝ่ายมารดา.

มัจฉุ ตู มฤตยู. มัจฉุราช ม. น. 'พระ
เจ้าแห่งความตาย' คือ พระชม. แต่ไทย
ใช้ว่า ความตายโดยมาก.

มัจฉิ [—ฉะ] ม. (ส. มฤตยู) น. ปลา.
ไทยมักใช้ มัจฉา.

มัจฉาชาติ น. เหล้าปลา (ควรรู้จักมัจฉาชาติ).

มัจฉิระ [—ฉะระ] ม. (ส. มฤตยู) ว. รุ้
มาก: ตระหนั, เห็นแก่ตัว: วิชา.

มัจฉิวิยะ [—ฉะวิยะ] ม. (ส. มฤตยู)
น. ความตระหนั, ความ ออากได้, ความ
เห็นแก่ตัว: ความวิชา.

มัจฉิรี [มัจฉะ—] ม. (ส. มฤตยู) น.
คนตระหนั.

มัจฉิ [—ชะ] ม. น. น้ำเมา, ของเมา.

มัจฉิชาโร [—ชะระ] ม. (ส. มารุชาโร) น. เมา.

มัจฉิ [—ชะ] ม. (ส. มชฺช) น. ท่ามกลาง.

มัจฉิณตติก [—ติกะ] ม. น. เวลาเที่ยง
วัน. คู่กันกับวิฆนตติกเวลาเที่ยงคืน. มัจ
ฉิณตติกสมัย ม. น. เวลาเที่ยงวัน.

มัจฉิม [—ฉิมะ] ม. (ส. มชฺช) ว. ท่าม

กลาง. กลาง. มัจฉิมินิกาย ม. น.

ชื่อคัมภีร์ที่ ๒ แห่งพระสุตตันตปิฎก. มัจ

ฉิมบรูช น. คนรูปร่างปานกลาง คือ

ต้นตักทณ. มัจฉิมิปประเทศ น. ประ

เทศที่อยู่ระหว่างกลาง ถือกันว่า อยู่ท่าม

กลางอันเดียว. มัจฉิมินิภูมิ ม. น. ภูมิ

หรือชั้นของคอนชั้นกลาง. ในคณะสงฆ์หมาย

ถึงภูมิวิภูิกษชั้นกลาง มีพรรษาตั้งแต่ ๕ ถึง

๘, ภิกษุจัดเป็น ๓ ชั้น, ชั้นต้น คือ นวก

ภูมิ (ชั้นใหม่) มีพรรษาต่ำกว่า ๕, ชั้นกลาง

คือ มัชฌิมภูมินี้, และชั้นสุด คือ เถรรูมิ

(ชั้นพระเถระ) มีพรรษาตั้งแต่ ๑๐ ขึ้นไป.

มัจฉิมิยาม ม. น. ยาม ท่าม กลาง,
ท่ามกลาง.

มัจฉิมิ [มัจฉะ—] ม. (ส. มชฺช) น.

น. ท่ามกลาง.

มัจฉิ, มัจฉิจ [—ฉะ, —ฉะกะ] ม. ส.

น. เต็ม, ทั่นอน: เวที, ขาน, ชาตา.

มัจฉิชี [—ชะ, ส. น. กำไลเท้า.

มัจฉิช ม. ส. ว. งาม, สวย, ไพเราะ.

มัจฉิชียฐิ [—ชะ] ส. (ม. มชฺช) ตู

มัจฉิชฐะ.

มัจฉิชียฐิ [—ฉะ] ตู มัจฉิชฐิ.

มัจฉิชา, มัจฉิชา ม. น. ลัง, ทัพ, ฉะ

ชาติ, กะโปรง (สำหรับใส่ของ).

มัญญะ ม. (ส. มัญญะ) ว. ส้มแดง
สด, สีหงสบาท.

มัญญะ, มัญญะวิภา ม. (ส. มัญ
ญะ) น. ฝ่าย. มัญญะวิภากร ม.
น. ล้อมฝ่าย.

มัญญะ ชู มัญญะ.

มัญญะ, มัญญะ [มัญญะ, มัญญะ] ม. (ส.
มัญญะ) ว. เกล็ดอง, ซึ่งขัดเกลามาแล้ว,
สะอาด, บริสุทธิ์.

มัญญา [มัญญา] ชู มัญญา.

มัญญากร [มัญญากร] ม. (ส. มัญญากร) น.
กบ (สัตว์).

มัญญา น. เรือของที่ผูกเข้าด้วยกัน เช่น ไม้, ฝืน
ว่ามัญญาหนึ่ง สองมัญญา. ก. ผูกเข้าด้วยกัน.

มัญญา น. เงินที่บุคคลมอบไว้แก่คู่สัญญา
โดยตกลงว่า ถ้าตนไม่ทำตามสัญญาให้รับ
เงินนั้นเสีย. ประจำ ก็เรียก.

มัญญา ๑. [-ตะ] ม. (ส. มัญญา) น. ประ
มาณ, การนับ. ว. สักว่า, ราว, คล้าย.

มัญญา ๒. [-ตะ] ม. ส. น. เมา, มึนเมา
เต็มไปด้วยความยินดี.

มัญญา ม. น. ผู้ประมาณ.

มัญญา ม. (ส. มัญญา) น. กำหนด, ประ

มาณ, การวัด, มาตรา คือหลักของการนับ.

มัญญา ม. (ส. มัญญา) น. คิน,
คินเหนือ.

มัญญา [-ตะ] ม. (ส. มัญญา) น.
หัว, กระหม่อม; ยอด, ที่สุด.

มัญญา [-ตะ] ม. น. ก้อนมัน
ในสมอง.

มัญญา [-ตะ] ส. (ม. มัญญา) น. ปตา
(ไทยใช้ว่า มัญญา ก็มี).

มัญญา [-ตะ] ชู มัญญา.

มัญญา [-ตะ] ชู มัญญา.

มัญญา [-ตะ] ชู มัญญา.

มัญญา [-ตะ] ชู มัญญา.

มัญญา [-ตะ] ม. (ส. มัญญา) น.
การย้าย, การขุด, การทำลาย.

มัญญา [มัญญา] ชู มัญญา.

มัญญา [มัญญา] ชู มัญญา.

มัญญา [มัญญา] ส. น. นำมา, เหล้า. ว.
ซึ่งทำให้เมา, ทำให้รื่นเริงยินดี.

มัญญา [มัญญา] ส. ว. กลาง, ปานกลาง.
พอดี, เป็นกลาง, ระหว่างกลาง.

มัญญา [มัญญา] ส. ว. กลาง, ปานกลาง,
ระหว่างกลาง. มัญญาศึกษา น. การ
ศึกษาชั้นกลาง.

มัชฌมา [มัตฺตยะ—] ดู มัชฌิมา.

มัชฌิมาหี [มัตฺตยะหี] (ส. มชฺชามาห) น.
เวลากลางวัน, เที่ยงวัน.

มัชฌิยสดี [มัตฺตยะยสดี] (ส. (ม. มชฺชยสดี))
ว. ปานกลาง, ตั้งอยู่ในท่ามกลาง. ไทก.
หมายความว่าใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัดด้วย.

มัชฌวาธาร [มัตฺตยะวาธาน] ส. (มชฺ + อาธาร)
น. ขณ.

มัณ น. ไก่อ่ ต้นไม้จำพวกหนึ่ง มีหลายชนิด
เป็นต้นส้ม เป็นเถาเลื้อย ใช้หัวเป็นอาหาร
ส่วนในร่างกายนี้อยู่กับยุง สีม่วง
นกก. ศ. เขา, ใช้ยุงหน้อยสิ่งทีกล่าวถึง. ว.
มีสา เช่นรสกะทิ ฯลฯ เป็นนกก. มัณปู้
น. ชื่อสีแดงเจือเหลืองกับดำ.

มัณ ก. มอมสิ่งของให้ฝ่ายหญิงเพื่อเสลดความ
มันหมยว่าจะแห้งตามด้วย, ของที่มอมให้ไว้
มัน เรียกว่าขอมัน ถ้าเป็นทอง ก็เรียกว่า
ทองมัน. ว. มันมัน, มันนอน. มันคิง
ว. มันมัน และทันทาน, ไม่กลับกลายเป็น
อย่างอื่น. มันใจ ก. แกมใจ, เชื้อแกม.

มันดี ฮ. น. ที่เอามัน. ก. อามน้ำ.

มันตา ม. ๗๘/ความมั่งมีปัญญา.

มันถิ [-ถะ] ม. น. สัตตุถือน.

มันทิว, มันทิวาลัย [-ทิวะ,—] ดู มนทิว.

มัน ว. อากาญจนาโดยนึ่ง: เต็ม, เพียง.

มันย ๑ [ไม] ส. น. มัน, น้ำตัวเมีย, ตา.

มันย ๒ [ไม] ม. ว. สำเร็จด้วย, แล้วยด้วย,
ประกอบด้วย, (มัก ประกอบด้วย ฟ้าธ คำ
สมาส เช่น กุศลมันย แล้วยด้วยกุศล, ตฤณมันย
ประกอบด้วยธัญ).

มันถิ [-ถะ] ม. น. พนมวท, มวยปล้ำ.

มันถิกิ -ถะ] ม. น. ก้วย, ชัมมน.

มันถิกิภา ม. น. คอลงกะถิ.

มันวิ ๑. กสิม, มัน, หลง, เพลิน เช่น มันวิทังน:
มันวิ, กสิม, ไม่แจ่มแจ้ง. มันวิภา ก.
จึงมา, หลง.

มันวิ ก. สมกัม, ออกัน, ประชุม. มันวิภูติ ก.
มีมาก, ประชุมกันมาก.

มันยยา [มัตฺตยะยา] สัพพัตถ์ควไว้ มัตฺตยะ.

มันยตถิ [มัตฺตยะตถิ] ดู มัตฺตถ.

มันยตุ,—ตุ [มัตฺตยะตุ,—ตุ] ส. (ม. มชฺชตุ)
น. มัน, เปลวมัน, นกก. หลง.

มันยมัน [มัตฺตยะมัน] น. ชื่อเมืองชะวักหนึ่งเป็น
แก่งเตี้ยอย่างเขก.

มันยวู [มัตฺตยะวู] น. ชื่อต้นไม้มาจากเมืองแขก
อย่างหนึ่ง เป็น รัง มี สี ต่าง ๆ แก่งตัว
อย่างเขก.

มันยลิน [มัตฺตยะลิน] อ. น. ผ้าฝ้ายที่ละเอียด

และบาง.

มัสสุ ม.น. หมวด. (ราชศัพท์ใช้ว่า พระมัสสุ)

มา๑ ม. (ส. มาศ) น. พระจันทร์.

มา๒ ต. เคลื่อนเข้าไปใกล้ผู้พูด, ตรงกันข้ามกับไป. มาเข้ากั ก. มาเป็นแขก, จอม.

มี๑ น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งใช้เทียมรถ; เครื่องรองนั่งและรองสิ่งของรูป ๔ เหลี่ยม มีขา: ชื่อปูชนิดหนึ่ง ตัวลายเป็นจุดสีน้ำตาล พืชขาว, ชื่อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งรูปคล้ายปลาสาลา แต่ตัวขาวเรียวกว่า และมีหน้ําแหงน; เรียกตัวหมากรุกที่ขึงข้างเรือ และเป็นรูปมี.

มี๒ กำน น. มีบ้าน. มี๓ ใช้ น. คน

ซึ่งมีสำหรับรับใช้. มี๔ น. สัตว์ทะเล

ตัวเล็กเท่าหัวแม่มือ ตอนหัวคล้ายรูปมี ไม่มีเท้า ตัวขาว ทางคล้ายกุ้ง. มี๕ แพน

น. มีทวน. มี๖ ย่อง น. ชื่อเพลงดนตรี

ชนิดหนึ่ง. มี๗ โขงยาน น. มีจักรถ.

มี๘ เรือ น. คนซึ่งมีกล่องทัพจัดไว้สำหรับ

เดินข้ามลำแม่น้ำหรือข้ามลำน้ำของข้าศึก เมื่อหมอบแล้วต้องรีบมาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่

ในกองทัพของตน ๆ. มี๙ ถาย น. สัตว์

รูปคล้ายปลาแต่มีหูหรือขาขวางตัวมัน อังกฤยเรียกว่า ซิบรา (Zebra).

มา๑๐ ว. หลาย, ตรงกันข้ามกับน้อย. มากมาย

ว. มากเกิน, ล้นหลาม.

มา๑๑ [—คต หรือ—คะตะ] ม.น. ชาวมคธ.

มา๑๒ สิริ [—คะสิระ] ม.น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๕, ชื่อเดือนอาษ.

มา๑๓ [—คะ] ม. น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๑๐, ชื่อเดือน ๓. มา๑๔ มบุชา ม. น. 'การบูชาในเดือนสาม' เป็นชื่อการทำบุญในพระพุทธศาสนา ปรากฏตรงคัมภีร์นินาต; ดูใน จาตุร.

มา๑๕ ก. ล้าง, ทำลาบ.

มา๑๖ สะ [—สะ] ส. (ม. มฺส) น. เนื้อ, เนื้อสัตว์ (อาหาร).

มา๑๗ [มา—นย] ม. ส. น. ชายหนุ่ม, ชายรุ่น.

มา๑๘ วิกา [มานะ—] ม. น. หญิงสาว, หญิงรุ่น.

มา๑๙ น. ชื่อเรือชนิดหนึ่ง ทำด้วยไม้ทั้งท่อนกลางป่อง หัวท้ายกลม. ก. มั่ง, หมอบไว้, คดไว้.

มา๒๐ (ม. มาต; ส. มาตฤ) น. แม่.

มา๒๑ คี (ม. มาตจค) น. ช้าง คนตระกูลต่ำ, คนจันทาล.

มา๒๒ [มาต] ส. (ม. มตฺต) น. ประมาท, การนับ. ว. สักว่า. สัน. สักว่า, แม้ว้า.

มา๒๓ ตรีว่า สัน. สักว่า, ตั้งว่า. มา๒๔

แม่น สัน. ถึงแม่น.

มาตรา [มาตฺร] ส. น. กำหนด, ประมาณ, เครื่องวัดต่างๆ เช่น วัดขนาด, จำนวน, เวลา, และวัดมุม ฯลฯ.

มาตฤ [-ตฺริ] ส. น. มารดา, แม่.

มาตฤกะ [-ตฺริกะ] ส. ว. มาจาก หรือ สืบมาจากแม่, ช้างแม่.

มาตฤกา [มาตฺริ—] ส. น. แม่ (ในคำเปรียบเทียบ = ที่เกิด, ต้น, ราก).

มาตฤช [-ตฺริชะ] ส. น. ผู้เกิดแต่แม่, ลูก.

มาตฤยะ [-ตฺริยะ] ส. น. ญาติฝ่ายข้างแม่.

มาตลี [มาตละ—] ม. น. ชื่อเทวบุตรผู้เป็นสาวกัของพระอินทร์.

มาตสรวรย์ [มาตสัน] ส. (ม. มจฺฉริย) น. ความริษยา; ความหวงแหน, ความเกียดกัน, ความเห็นแต่แก่ตัว, ความตระหนี่, ไทยใจว่า มัตสรวรย์ ก็มี.

มาตังค [-ตะ] ต. มาตงค.

มาตังคช ส. ว. สืบจากข้าง, มาแต่ข้าง.

มาตา ม. (ส. มาตฤ) น. แม่.

มาตามหะ [-มะหะ] ม. น. ตา คือ พ่อของแม่. 06/03/2566

มาตามหัยยิก [-มะไหยะกะ] น. ตาหรือพ่อของชาย.

มาตามหัยยิกา [-มะไหยิกา] น. ยายหรือแม่ของชาย.

มาตาทา [-มะ—] ม. น. ยาย.

มาตติก [-ตะ] ม. ว. ฝ่ายมารดา, ของมารดา.

มาตติกา [มาตติ—] ม. (ส. มาตฤก) น. คลอง, เหมือง; แม่บ่บ.

มาตี ม. น. คลอง, เหมือง.

มาตุ [มา—ตุ] ม. น. แม่. มาตุฆาต ม. น. ผู้ฆ่าแม่, การฆ่าแม่. มาตุบักขี ม. (ส. มาตฤบักขี) น. ญาติฝ่ายข้างแม่.

มาตุคาม [มาตคฺตาม หรือ—คฺตาม] ม. (ส. มาตฤคฺราม) น. ผู้หญิง, เพศหญิง, แม่เรือน.

มาตุจณา [-คฺจณา] ม. น. บ้า, น้าผู้หญิง.

มาตุภาดา [มา—ตุ—] ม. น. ลุง, พี่ของแม่.

มาตฺรงคิ, มาตฺเรศ [มาต— หรือ มา—, มาตตุ— หรือ มาต—] น. สองศัพท์นี้ไทยแผลงใช้หมายความว่าแม่เหมือนกัน.

มาตุละ [-คฺละ] ม. น. ลุง. (เจ้าใช้มาตุลา ก็มี).

มาตุลา ต. มาตฺละ.

มาตุลานี ม. น. บ้าสะกั, น้าสะกั, น้าหรืออาผู้หญิง.

มาตุลุงคิ [-คฺลุง] ม. น. มะนาว; มะงั่ว.

บาท, บาทน [มาต,—ตะนะ] ส. น. ความ

เมา, ความขี้เมา, ความเอนตี; ความหึ่ง;
เช่น คันธมาทิน = เป็นที่เมาตัวของ หอม
(ชื่อภูเขา).

มาฬ [—ทพ] (ส. มาธว) น. พระสวามี
ของพระอุมา คือ พระอิศวร.

มาฐร, มาฐูร [—ทระ—ทูน] ค. มธร.

มาฐุสว [—ทสุอน] ค. มธุสว.

มาน ๑ น. โรคที่ทำให้ท้องโต มีหลายชนิด เช่น
มานน้ำ, มานหิน, มานเหล็ก ฯลฯ

มาน ๒ [—นะ] มี. ส. น. การวัด, การนับ,
อัตราตัวอย่างหนึ่ง.

มาน ๓ [—นะ] มี. ส. น. ความคิดความ
เห็น, ความประสงค์; ความเขล่อหึ่ง, การถือ
ตัว, ความอวดดี (อุปภิเลส); เกียรติยศ,
ความนับถือ; (ไทย) ใจ, ดวงใจ เช่น
ดวงมาน.

มาน ๔ จ. ก. มี: บางทีใช้มาร เช่น มานศรี
ไว้ขวามือศรี = ผู้มีศรี.

มาน น. ผู้สำหรับมา; ชนิดพะมา.

มาน ก. เห็นแห่ง, ด้าน. ว. แห่ง, แห่งเห็นว.
ไม่สดชื่น, เผลอด้วยความอวย (แก่หรับหน้า).

มานพ [—นบ] / ไม้ระออน: ออกจากรากศัพท์ มน.

มานถาย น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง อย่างเดียวกับ
กบตะพานมา แต่ตัวและหนังมีลายเป็นจุด ๆ

และตัวโตกว่า.

มานะ ค. มาน ๓; (ไทย) ความพยายาม, ความ
ตั้งใจจริง.

มานัตต์ มี. (ส. มานตว) น. การวัด,
การนับ, ความเป็นเครื่องวัด, เครื่องกำหนด;
ในพระวินัยเรียกกรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุผู้ต้อง
อาบัติหนัก ให้เป็นลักษณะนับเข้าในหมู่สงฆ์
ได้ เรียกว่าสวดมานัตต์.

มานัส มี. น. ใจ, ความมุ่งหมาย; พระ
อรหัตตมรรค.

มานิต มี. ว. ผู้ที่คนนับถือ, ผู้ที่คนยกย่อง.

มานี มี. น. คนมีมานะ, คนถือตัว.

มานุญ ส. (มี. มานส) น. คน, เพศคน.
ว. ของคน, เกี่ยวกับคน.

มานิเชฏฐี ค. มโนชญ์

มาบ น. ล้าง, แอ่งน้ำ, บึง, ที่ลุ่ม.

มาปก [—ปะกะ] มี. น. ผู้สร้าง, ผู้ทำ.

ม้าม น. ส่วนข้างในร่างกายนัยปอด ติดอยู่
ข้างซี่โครง.

มาย [มาย หรือ—อะ] มี. น. ดวง, นัย.

ม้าย ก. เมิน. ว. ไร้วัวเมือก. ม้ายเมียง
ก. ทำอาการเมิน ๆ เมียง ๆ.

มายัง ข. น. ดอกหมาก.

มายา มี. ส. น. การล่อลวง, มารยา, เล่ห์

เหลี่ยม, ความคลาดโงม; มนต์, ความศักดิ์สิทธิ์, ถอด; ความไม่จริง, ภาพและเงาที่ปรากฏแก่ตาแต่ไม่จริง, ความหลอกลวง และ เครื่องหลอกลวง ของ โลกทิเนนอ, หรือสิ่งเห็นด้วยตา; พระอัมเบต; ชื่อพระมารดาพระพุทธเจ้า ซึ่ง เรียกว่าพระสิริมหามายา. มายากิริ [-กอน] น. คนเล่นกล. มายาโยคิ น. การใช้ของวิเศษหรือเวทมนตร์. มายาวาจาณะ [-จะนะ] น. คำล่อลวง มายาวาทนะ [-ทะนะ] น. ลัทธิที่ถือว่าโลกเป็นเครื่องหลอกลวง.

มายาวิ น. ส. ผู้มีมารยา; คนโงม; คนเล่นกล.

มายู น. น. ตีคนและสัตว์

มายูริกะ น. น. พราหมณ์ชอง, คนฆ่าคนชองชายเลี้ยงชีวิต.

มาร๑. ดู มาน ๔.

มาร๒ [-ระ] น. ส. น. ผู้ฆ่ามนุษย์, ฆ่ากษัตริย์, ฆ่าสัตว์, ผู้ทำลาย, ในพุทธศาสนาว่ามี ๕ อย่าง เรียกว่าเบญจพิฆมาร คือ อัมมาร, กิเลสมาร, อภิสัมมาร, มัจฉิมาร, เทวบุตรมาร; ยัถิม; ความตาย, การฆ่า, การทำลาย; เครื่องล่อลวง. มารี๒/2๓6 'ผู้ชนะมาร' คือ พระพุทธเจ้า. มารวิชัย, มารวิจิต น. น. ผู้มีชัยแก่มาร' คือ พระพุทธเจ้า. แต่

คำ มาร วิชัย ไทยเราใช้เรียก พระพุทธรูป ปางชนะมารด้วย เรียกว่าพระมารวิชัย คือ พระนั่งขัดสมาธิ พระหัตถ์ขวาพาด พระเพล. มาราชิราช น. น. 'ราชาใหญ่' ของมาร' คือ พระขามาร.

มาริกิ [-รทหรือ-ระกะ] น. น. คนฆ่าสัตว์, คนทำสัตว์ให้ตาย, พราณ.

มาริกิ [มาก] ส. (ม. มลค) น. ทาง, 途 มรรคด้วย.

มาริชาธิ [-ราชาน] ส. น. แมว.

มาริตวิ, มาริตา [มานตอน, มาน-] (ม. มาตว; ส. มาตฤ) น. แม่.

มาริชยา [มานชา] น. ความคลาดโงม, การแสวงหา, เล่ห์เหลี่ยม, การล่อลวง. (เดือนมาจาก มายา).

มาริชยาท [-ระยาต] ดู มรรยาท.

มาริชยา [มานสา] น. คำปิด, คำเท็จ, คำไม่จริง. (แผลงจาก มฤยา).

มาริชะ ส. ก. โกรธ.

มาริ ส. ก. มา.

มาริตติ [-จิตหรือ-จิตตะ] น. ว. ซึ่งตายแล้ว, ถูกฆ่าแล้ว.

มาริชย [-จิตหรือ-จิตตะ] ส. น. ผู้มีเกียรติ, ผู้ที่ร่ามนับถือ (ใช้เป็นคำสำหรับเรียกผู้

เราพูดด้วย).

มารุต (ส. มารุต) น. 'ชื่อลม' คือ หมุนวน.

มารุต [-รุต หรือ-รุตะ] ส. น. ลม. ว. เกี่ยวแก่ลม, เนื่องจากลม.

มารุมนมาตุ้ม ตู มะรุมมะตัย.

มาลี น. พระเจดีย์; ปะรำ (รูปกลม); ที่ล้ม, โคลน.

มาลิก [-ลก หรือ-ละกะ] น. โรงหรือสถานที่มีรูปกลม: ลานกลม, บริเวณกลม (ใช้เป็นที่ทำพิธี ฯลฯ), ที่มียักษ์คนหรือแท่นกลม (เช่นรอบโคนต้นไม้).

มาลัย น. ส. น. ดอกไม้, ดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวง.

มาลี้อ น. เครื่องตีให้สัญญาณของจีมรูป คล้ายกลอง ใช้ตีเมื่อทะเลหรือเล่นน้ำเป็นต้น.

มาลัย น. ดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวง (คงเลื่อนมาจาก มาลัย).

มาลา น. ส. น. ระเบียบ; พวงหรือตี, พวงดอกไม้; มงกุฎ; หมวก (ราชาศัพท์ใช้ว่าพระมาลา); ดอกไม้ทั่วไป; สร้อยคอ; สาย, แฉว. มาลาภิธรรม [-ภัก] การข้างดอกไม้ของมาลาภิหาร น. ข้างทำดอกไม้; คนปลูกดอกไม้. มาลาชิร [-ทอน]

ว. ผู้มีมาลัยคล้อง, ผู้ได้รับเกียรติยศ.

มาลาตี ช. น. มะลิสีก.

มาลี น. ส. น. คนทำสวนดอกไม้.

มาลินี น. ส. น. ชื่อฉันทะชนิดหนึ่งบาทหนึ่งมี๑๕ พยางค์. ดู มาลี๑ ด้วย.

มาลี๑ น. (ส. มาลิน) น. ผู้แต่งด้วยพวงดอกไม้, ผู้มีระเบียบ. เพศหญิงใช้ว่า มาลินี.

มาลี๒ น. ดอกไม้ทั่วไป (คำประพันธ์).

มาลิต [-ลุต หรือ ลุตตะ] น. น. ลม.

มาลิวา น. น. ไม้เถาชนิดหนึ่ง, เครือเขา, เครือเขาบ้านทราย.

มาลี น. ทอง, ของมีค่า, ของประเสริฐ; กำมะถัน.

มาลี๑ น. ส. น. พระจันทร์, เดือน.

มาลี๒ น. (ส. มาช) น. ตัว, ตัวทอง.

มาสก [-สก] น. (ส. มาสก) น. ชื่อมาตราเงินในครั้งโบราณ ๕ มาสก เป็นหนึ่งบาท (บาทหนึ่งราว ๑๐ $\frac{๕}{๑๖}$ สตางค์).

มาหี, ม่าหี น. ส. ยักษ์, ผู้ไม่มีมนุษย์และดิรัจฉาน.

มาหีส [-หิสะ] (ส. มาหิม) น. น. เมื่อกวาย. ว. เกี่ยวกับควาย, เนื่องจากควาย.

ม้าเลื่อง ดู เมลื่อง.

มี ว. ไม่. มีได้^๑ ว. ไม่ได้. ไม่ใช่. มือย่ำรา
ว. ไม่เล็ก, ไม่หยาบ. มือย่ำเลย ว.
ไม่เล็กเลย, ไม่เป็นอย่างอื่นเลย.

มิกิ [-คะ] ตู มดก. มิกิอุทซึ^๑ น. น.
นายพรานเนื้อ, คนที่เชี่ยวชาญสัตว์ในป่าเป็น
อาชีพ. มิกิเค็ยร, มิกิสิริ ตูใน มดก.
มิกิสัญญึ ว. มีความสำคัญว่าเป็นเนื้อ
หมาย ความว่าเป็น คนใจร้าย เห็นคนเป็น
เนื้อฆ่าฟันกันตามชอบใจ.

มิกิรอน [-คุรอน] น. ชื่อมาตราวัด ตาม
วิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับหนึ่งในพันของหนึ่ง
มิลลิเมตร อักษรย่อว่า มิกิ.

มิกิ น. (ส. มดก) น. แม่เนื้อ, นางเนื้อ.

มิโครกรัม [-ไโครกรัม] น. ชื่อมาตราซึ่ง
ตามวิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับหนึ่งในพันของ
หนึ่งมิลลิกรัม.

มิโครลิตร [-ไโครลิตร] น. ชื่อมาตราตรงตาม
วิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับหนึ่งในพันของหนึ่ง
มิลลิลิตร.

มิ่ง น. ขวัญ, สิ่งเป็นสิริ.

มิ่งโค พ. น. รอบ๗วัน, สัปดาห์หนึ่ง.

มิจนา น. (ส. มิติ) ว. ผิด, ไทยแผลงใจว่า
มดจลา ก็มิ. มิจนาก็มีมันติ [-ตะ]
น. น. 'การงานอันผิด' คือ ประพฤติกาช

ทุจริต. มิจนาจริยา น. น. 'ประพฤ
ติ' คือ ความมารยา, ความกลาง. มิจนา
จาร น. (มิจนา+อาจาร) น. 'ประพฤ
ติ' คือ ผิดมารยาท. มิจนาชีพ น.

(มิจนา+อาชีพ) น. การหาเลี้ยงชีวิตในทาง
ที่ผิด. มิจนาทิฎฐิ น. น. ความเห็น
ที่ผิด. มิจนาบถ น. น. ทางดำเนินผิด.

มิจนามติ [-มะติ] น. น. ความคิด
ที่ผิด. มิจนาวาจา น. น. 'บรรพชิต:
ถือย่ำผิด' คือ ประพฤติ วาจทุจริต. มิจนา

วายาม [-มะ] น. น. ความพยายาม
ผิด. มิจนาสติ [-สะติ] น. น. ความ
ระลึกในทางผิด. มิจนาสมาธิ น. น.

ความตั้งจิตแน่วแน่ในทางที่ผิด. มิจนา
สังกัปปะ น. น. ความดำริในทางที่ผิด.

มิญช [มินชะ] น. น. เชื้อ, แค้นหรือแค้นใจใน.

มิตี ว. บัง, ลับ, แลไม่เห็น. มิติชาติ, มิต
เม็น, มิตเมียน ว. บังสนท.

มิตินิราย ว. ไม่ดี, ไม่สู้ดี.

มิต [-ตะ] น. ว. 'ซึ่งวัดแล้ว' คือ พอควร,
พอประมาณ. มิติปาณี น. น. คนพูด
พอประมาณ.

มิตร ส. (ม. มิตร) น. เพื่อน, เพื่อนรักใคร่
กันอย่างสนิท: ชื่อเทพเจ้าสำคัญ องค์หนึ่ง

ในพระเวท คู่กับพระวรุณ. มิตรกรรม
 ส. น. การทำตนเป็นเพื่อนกับผู้อื่น. มิตร
 การย์ ส. น. งานหรือฐานะฐานเพื่อน.
 มิตรจิตต์ น. ความรักใคร่ประนีประ
 นอมฐานเพื่อน. มิตรภาพ ส. น. ความ
 เป็นเพื่อน. มิตรลาภ ส. น. ลาภได้
 เพื่อน. การมีเพื่อน.

มิดยา [—อุยา] ส. ว. ผิด, ไม่ชอบ, ไม่
 ถูก, ไม่จริง.

มิถุน ม. ส. น. คู่, คนคู่, คู่ประเวณี; แปล:
 ชื่อราศีที่ ๓.

มิถุนายน ม. น. ชื่อเดือนที่ ๓ ของเดือน
 สุริยคติ.

มิถิ [—หะ] ม. น. ความง่วง, ความซึม,
 ความเฉื่อยชา.

มิถิ [มิด—] ม. ว. ง่วงงุน, เฉื่อยชา,
 ชวนชา.

มินตริ [—ตริ] ส. น. ต้นตะนิม.

มินดา ซ. ก. ขอโทม.

มี^๑ ม. ๑. ตู มีม.

มี^๒ น. ตัวผึ้งชนิดหนึ่ง.

มียา ซ. นอโธระวงของ.

มีโย สัน. ถิ่นว่า, ก็ข้างเป็นไร, แต่ให้มันหน้า
 ประโยค เช่น มีโยจะว่า หมายความว่า จะ

ว่าก็ข้างเป็นไร.

มีรันตี ซ. น. ต้นดาวเรือง.

มีลลิกัม [—กัม] ผ. น. ชื่อมาตราข้างตาม
 วิถีเมตริก มีอัตราเท่ากับหนึ่งในพันของหนึ่ง
 กรัม อักษรย่อว่า ม ก.

มีลลิเมตริ ผ. น. ชื่อมาตราวัดตามวิถีเมตริก
 มีอัตราเท่ากับหนึ่งในพันของหนึ่งเมต
 อักษรย่อว่า ม ม.

มีลลิลิตริ ผ. น. ชื่อมาตราตรงตามวิถีเมตริก
 มีอัตราเท่ากับหนึ่งในพันของหนึ่งลิตร
 หรือหนึ่งเซนติเมตรเหลี่ยมลูกบาศก์ อักษร
 ย่อว่า ม ล.

มีลักข, มีลักขุ [—ลักขะ, —] ม. น. คน
 บ้า, คนตอບ, คนที่โง่ไม่รู้อะไร.

มีลาต [—ลาตะ] ม. ว. เขี้ยว, ไรช, อิศ
 ไรช, เมื่อยลำ.

มีสริ [มิตฺสริ] ส. (ม. มีสฺส) ว. เจือ
 ม่น, คละ.

มีสริกา [มิตฺสริกะ] ส. (ม. มีสฺสกา) น.
 ต้นแคฝอย; สามพระอินทร์. ว. ปน, เจือ.

มีสส, มีสสกา [—สะ, —สะกะ] ตู มีส
 และ มีสกร. มีสสกาวัน ม. น. ชื่อสวน
 พระอินทร์.

มี ก. ถือเป็นเจ้าของ, ประกอบด้วย, มีน

ปรากฏ, เกิด, คงอยู่. มีไม่กี่ใจ ก. เขา
ใจเสมอแล้ว. มีหน้ามีตา ว. มีคนนับ
ถือ. มีอันจะกิน ว. ค่อนข้างมีเงินทอง.

มี ว. เอ็กเกร็ด, เมฆ, ชีลทีถ.

มีติ น. เครื่องมือสำหรับฟัน, ฝ่า, จัก, หรือ
เหล็ก ฯลฯ.

มีน น. ลี. น. ปลา, ชอราสีที่ ๑๒.

มีนาคุม น. น. ชื่อเดือนที่ ๑๒ ของเดือน
สุริยคติ.

มีน [-ละ] น. ลี. ก. อะพริมาตา, หลับตา.

มีนัว จ. น. แมงก้านเป็นเส้น เล็ก ๆ สีคล้าย
เส้นปะหมี่.

มีพหิ [-มันหะ] น. น. อัจจาระ.

มีภิมวีย ก. นามาย.

มีง ส. เจ้า, เอง.

มีน ก. แมวอ่อน ๆ, รุสสีวงเวียน.

มีด, มีดมีฝว ว. มีแม่เหล็ก, มีสีว่าง, มีด
ฟันน้ำ ก. รุสสีวงเวียน, รุสสีวงจ.

มีน ก. ลืม, เปิด (สำหรับตา เช่น มีนตา =
ลืมตา).

มีอ น. อวัยวะสำหรับจับสิ่งของแห่งคน; หมวด
แห่งไม้เถาของมือหรือเท้า คิวถึง ลำตัวมีลาย
มีอัน, มีที่ขม ออกมาจากเครื่องใช้
สำหรับเอาของลับ เรียกว่า มีอสี. มีอกาว

ว. 'มือเหยี่ยวเป็นถาว' คือ ขี้ชะโมข. มีอ
มี น. ขาไฟที่ขี้ขี้ลมพอมีครบสำหรับ
แกงได้เสียด้วย. มีอสิง น. ไม้สำหรับ
ติดขี้มื่อ อยู่ในระหว่าง กงหรือ ต่อกง.

มีอโวจ ว. 'มือหยิบควยโว' คือ ขี้ชะโมข.
มีอเสื่อ น. มันชะมัดหนึ่ง หัวแยกเป็น
กิ่ง ๆ คล้ายขิง.

มีอ น. กราว, ครั่ง, หน.

มี, มีมุขฉลุ ว. มีตรีศตรอง, หุนหัน (อย่าง
ทะเลสาบมีปล้อง หรือขวนผ่าซาก).

มีอุ น. หกขชนิดหนึ่ง.

มุกตา, มุกตาขาว (น. บุตตะ; ลี. มุกตา)
น. ไข่มุก; โบราณหมายถึงแก้วชนิดหนึ่ง
สีหมอกอ่อน ๆ คล้ายสีไข่มุก.

มุกุวิ [-ระ] น. ลี. น. กระจกเงา.

มุกุล [-ละ] น. ลี. น. ดอกไม้ตุ้ม.

มุข น. ก. หน้า, ปาก, ประโยค ส่วนของอีก
หรือเชื่อมขึ้นนอกมาจากส่วนใหญ่. มุข
เค็จ, มุขภิระสีโว น. มุขเล็ก ๆ ที่
ขึ้นออกมาจากปากมีมุขใหญ่. มุขิตติ น.
มุขที่ตัดลงมาเป็นชิ้น ๆ.

มุขป [-ชุตตะ] น. ลี. น. หัวนม, ประ
กาย, น. กิ่งไม้. มุขีตัม, ถ้าคิ้ว เป็น
ใหญ่. มุขยประโยชน์ น. ชื่อประโยชน์

ในตำราไวยากรณ์ ที่มีประโยคแบ่งอยู่ด้วย.

มุขยมนตรี น. หัวหน้าหรือประธาน
ของคณะเสนาบดี (อ. Prime Minister).

มุกคิ [-คะ] ม. น. ตัวเขียว.

มุกคิวิ [-คะระ] ม. (ส. มุทฺคร) น. ไม้
ค้อน, ไม้จ่อ.

มุกคิย^๑ ส. (ม. มุทฺท) ว. เวลา, หลง.

มุกัง น. ประชุม, ออกัน; ตาดกะเบองหรือจาก
เป็นต้นบนหลังคา.

มุกัง ก. ทนายน, ตั้งใจไว้, ป่อง. ใช้ว่า มุงก็ได้.

มุงมาต ก. คาดหมายไว้. มุงหิมาย
ก. เจาะจง.

มุง^๒ น. ไม้ที่ทาบเข้กลมกันขึง, เข้ของตุลุมกันขึง.

มุงกุส น. มะม่วง.

มุงอน [-จะนะ] ม. น. ความหันไป. การ
เป็นอิสระ.

มุงณา ม. (ส. มุรฺณา) น. โรคที่ทำให้สลับ,
ทำให้วิงเวียน, โรคลมจับ; ความหลง,
ความมัวเมา.

มุงฉิเท^๑ [มุงะ—] ม. (ส. มุงฉิเทร)
น. ต้นจิก; ชื่อพญานาค; ชื่อสระแห่งหนึ่ง.

มุงฺจนะ [มุงฺจนะ] ๖๖ ม. น. การพิน, การ
ปล่อย, การสละ.

มุงฺช [-จะ] ม. ส. น. ภูเขาหินกะต้อ.

ห้วยปล้อง; ปลาข้าว.

มุงฺฉิ [-ฉิ] ม. น. กำมือ.

มุงฺฉท, มุงฺฉทกษ [มุงฺฉะ,—คะคะ] ม. ว.
เข้คอง, โคน.

มุงฺติ ก. ลอด, เหวหรืออดเข้าไม้, ลุด.

มุงฺติ ม. น. สิ่งที่อยู่ติดด้วยมุกคิหรือทวน. ก.
ขี้แล้ว, ขี้แล้วแล้ว, ขี้แล้วด้วยมุกคิหรือทวน.

มุงฺติ๑ [-คะ] ม. (ส. มุกฺต) ว. ข้างพื้น
แล้ว, มีอิสระ.

มุงฺติ๒ [-คะ] ม. (ส. มุทฺ) น. บัณฑิต,
นักบวช. มุงฺติกิติ น. โรคอุจจาร. มุงฺติ
ฉมาต น. การ กระ ทบ มุท (ชื่อโรคขัด
บัณฑิต). โรคเบาเข้าเลือด ข้ำหนอง หรือ
เบาเป็นเปรี้ยว แต่ที่แก้มีมัตต์กระหมับ ทำ
ให้เบาเสีย.

มุงฺติ๓ [มุดคะฉิ] ม. น. หึงมีกุด.

มุงฺติ๔ ม. (ส. มุกฺตา) น. ชื่อแก้วชนิดหนึ่ง
สีเหมือนอ่อน, ไข่มุก.

มุงฺติ๕ ม. (ส. มุกฺติ) น. การพิน, การมีอิสระ,
อิสระภาพ, พะนิสพพาน.

มุงฺติ๖ ม. น. ความรู้สึก, ความเห็น, ความเข้าใจ
ความเลขาชิน, บัญญา.

มุงฺติ๗ ม. น. ตะโพก; ดู มุงฺติ๘ ด้วย.

มุงฺท [-คะ] ดู มุกต.

มุกฺทฺร [มุกฺทฺระ] ตู มุกฺทฺร.

มุกฺททา [มุก—] มี. (ส. มุกฺทา, มุกฺทริกา) น.
ทรา, พิมพ์, เครื่องสำหรับตีตรา, เครื่องหมาย,
แหวน, แหวนตรา.

มุกฺทชชะ [มุกฺทชะ—] ว. เกิดแต่ศีรษะ, เกิด
แต่บั้นเหงือก, หมายถึงพยัญชนะวรรค ๘
และ ร พ.

มุกฺทชา [มุก—] มี. (ส. มุกฺชา) น. หัว,
ยอด, ที่สุด. มุกฺทชาภิเสก ตู มุรธา
ภิเชก.

มุกฺทรา, มุกฺทริกา (มุกฺทฺรา, มุกฺทฺริกา) ตู มุกฺททา.

มุกฺทา มี. น. ความยินดี, ความสุขใจ.

มุกฺทิกา มี. น. คนข้ามเสภา.

มุกฺทิงคี มี. (ส. มุกฺทิงฺก) น. ตะโพน; กลอง
ชนิดหนึ่ง.

มุกฺทิดา มี. น. ความมีจิตต์ยินดีในความสุข
ของผู้อื่น.

มุกฺทิน ตู มล.

มุกฺตุ มี. ว. อ่อน. มุกฺตุตา มี. น. ความ
เป็นผู้มีใจอ่อน. ความอ่อนหวาน. ความละ
มุนละม่อม.

มุนฺ ก. กระหมวกหรือกำไลอยู่. มุนฺใจ ก.
กสัมใจ, รัคาญใจ, ชุนฺใจ. มุนฺหมก ก.
ถังวรทักไว้อยู่. ถัมหลงอยู่.

มุนี มี. ส. น. นักปราชญ์, ฤษี, พระ. โท
มกัใจว่า มุนี. มุนีกุญชร มี. น. นาม
พระพุทธรเจ้า. มุนีไนทร์ น. ผู้จอมนัก
ปราชญ์, พระพุทธรเจ้า.

มุนี ตู มุนี.

มุนฺป ว. อาหารที่คว่ำสิ่งของ หรือสัตว์กับสิ่งของ
โดยเร็ว.

มุนฺม น. พระหว่างเส้นตรงมาจกกัน, ซอกระหว่าง
ฝาห้องคู่จกกัน. มุนฺนิาก น. มุมที่ตั้งได้
ฉาก กือ มุม ๙๐ องศา.

มุนฺม ว. บุ่ม, งาม, มน.

มุนฺย ว. บึงบุด (สำหรับกินน้ำ).

มุนฺรช [-ระชะ] มี. น. ตะโพน. กลอง
ชนิดหนึ่ง.

มุนฺรชา [-รชา] ตู มุรธา.

มุนฺลุตฺต ช. น. ปาก.

มุนฺลุตฺต ช. น. พล.

มุนฺสล [-สะละ] มี. น. ไม้ตะบอง, สาก.

มุนฺสละ ช. น. มุ้ง.

มุนฺस्ता มี. ว. ผิด, ไม่จริง. มุนฺสรวาท มี.
น. การพูดเท็จ, การพูดปลุ. คำเท็จ.

มุนฺหนาย, มุนฺหนาย [-หนาย, -หนายอ] น.
น้ำมันตานี. หรือน้ำมันหนึบ เป็นเครื่องหอม
สำหรับใส่ผม.

มุกุตต์^๑ น. เวลาครุ่นหนึ่ง, ขณะหนึ่ง.

มุก^๑ [—กะ] ส. (ม. มุก) ว. ไม้, เจียม,
ไม่มีเสียง.

มุก^๒ น. น้ำไหลออกจากจุก เรียกว่า น้ำมุก.
มุกเดือดน. โรคที่มีมุกและเลือดในลำไส้.

มุกมัน^๑ ค. โมกมัน ใน โมก.

มุกหลวง [—หลวง] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
หนึ่ง ใช้ทำยาได้.

มุก^๑ ค. มุก๑.

มูเซอ น. คนชาวป่าของประเทศสยาม ที่เรียก
ว่ากะเหรี่ยง.

มูตรี ส. (ม. มุกุต) น. บัณฑิต, นักบวช.

มูทุ ว. บ้าง, ไม้แถม.

มูนิ น. ไชค, โคค, ก. พอกพูน; เอากะทิเคล้า
กับข้าวเพื่อให้มัน, ทา. ว. มาก. มูนมอง
ว. มากมาย.

มูมาม ว. เอะเอะ, เปิ่น.

มูรตี [—รตี] (ส. มูรติ) น. สิ่งที่มีรูปเป็น
ตัวคน, สิ่งของ, รูปหุ่น, รูปร่าง, ร่างกาย, การ
ประติสนธิ, การขบถ; ความงาม.

มูรตี [—รตี] ค. มูรตี.

มูรช, มูรช^๑ [—รช, —รชา] ส. (ม.
มูธา) น. หน้าผาก, หัว, ยอด, ปลาย.

มูรชช^๑ ว. 'เกิดแต่หัว' เป็นพยัญชนะ

ที่ไม่มีเสียงเกิดแต่ปุ่มเหงือกหรือหัว. มูธา
ภิไชก ส. น. การรดน้ำอันศักดิ์สิทธิ์
เหนือหัว.

มูถ^๑ [มูหรือมูละ] น. น. โคน, ราก, เล้า,
ต้น, ฝั่ง, เดิม; ราก, ทนทรัพย์. มูถ
จิตต์^๑ น. 'จิตต์เต็ม' ชื่ออณูกรรม
ชนิดหนึ่ง. มูถนิธิ ส. น. 'ขุมทรัพย์
เต็ม' เาหมายเอาจำนวนทรัพย์ที่อุทิศไว้เพื่อ
เก็บดอกหรือทำในกาทำบุญ.

มูถ^๒ น. อุจจาระแห่งสัตว์ ชีหรือเศษของต่างๆ
เช่น มูลโค = ชีโค ฯลฯ. มูลของ น.
ของลามัญ, ของธรรมาไม่ไขของดี. มูถ
โค น. 'ชีโค' คืออุจจาระเหลว แต่ไม่
เหลวถึงเป็นน้ำ เรียกอุจจาระนั้นว่า มูลโค.
มูถไถ น. ชื่อคนชนิดหนึ่งตัวขนาดนก
กระจาบนิน ไถกว่า นิดหน่อย เรียก สามัญว่า
นกชีโค. มูถฝอย น. เศษสิ่งของที่
ทิ้งแล้ว, ทยากเขื่อ.

มูถย [—ถยะ] ส. ราก, กำ, คำจ้าง, เงิน
เดือน; กำไร.

มูถา ช. ว. ที่หนึ่ง, ที่แรก.

มูถิก [—ถิก หรือ—ถิกะ] น. คนรับ
ใช้, ผู้อยู่ใต้บังคับ. มูถิกากร [—ถอน]
น. น. หม่อมที่อยู่ใต้บังคับ.

มูตี น. ม่านที่ถักด้วยขี้ไม้เส้นเล็ก ๆ.

มูษา, มูษี ส. น. ม้า.

มูสิก [—สิก หรือ—สิกะ] ม. (ส. มุสิก)

น. หน. มูสิกไทน์ตี๋ ม. น. 'พื้นหญ'

ไทยใช้เรียกรูปเส้นสองขีดที่เขียนบนพินท์

อให้เป็นสระอ้อ.

มูพห [มฺหะ] ม. ว. เวลา, หลง.

เม ช. น. แม่.

เมชาติ [—ชะละ] ส. น. สาขัต, เข็มขัด.

เมชาติ๑ [เมชะลา] ม. ส. น. สาขัต, ย้า

คาด, แแถบ, สายกระบี่.

เมชาติ๒ [เมชะหฺลา] น. ชื่อนางเทพธิดา

ผู้รักษาสุมท.

เมฆ [เมก หรือ เมกคะ] ม. ส. น. ใต้น้ำที่รวม

กันเป็นก้อนลอยอยู่บนอากาศ. เมฆน้ำทิ

น. เสี่ยงฟ้าร้อง; ชื่อเก่าของอินทรีชนิดลูกทศ

กัณฐ์. เมฆมณฑล น. ก้อนเมฆ; หมู่

เมฆ, แดนแห่งเมฆ, ฟ้า. เมฆวรรณ

น. สีเมฆ.

เม็ง น. มอญ.

เม็ง น. คนชาติหนึ่งอยู่ทางฝ่ายเหนือของ

ประเทศสยาม 3/2566

เมงอะปา ช. น. ทำไม.

เมจิก [—จก หรือ—จะกะ] ม. ส. น. สี

ดำ, สีน้ำเงินแก่. ว. ดำ, ขาบ.

เมธินา [เมณะ] ม. น. แพะ, แกะ, คน

ดูแล, คนเลี้ยง (สัตว์).

เมตี น. เรือท้าวฝ่หรือตุ้มตามตัว หรือของที่

เป็นก้อนเล็ก ๆ เข้มกรวด ว่าเมตีหนึ่ง สอง

เม็ด, ส่วนแข็ง ๆ ที่อยู่ในลูกไม้; ทิวไม้ที่

กลิ้งเป็นรูปกลม ๆ เรือท้าวฝ่เม็ด; ทิวหมาก

รูกที่อยู่ข้างขวา.

เมตีตา ม. น. ความรัก, ความปรารถนาจะให้

ผู้อื่นได้สุข.

เมตีติ หู ไมศรี.

เมตีไตรย [เมตีไรวี] (ม. เมตเตย) น.

พระนามของพระพุทธเจ้าที่จะมาตรัสล้างหน้า.

เมตริ [เมต] ม. น. ชื่อ มาตราวัดยาวราว

๒ หอก ซึ่งสำนักงานมาตราซึ่งหลวงวัดของ

นานาประเทศ ทำขึ้น กำหนด เป็น แบบมาตรา

และรับรอง (ว่าสะดวกกว่ามาตราอื่น ๆ และ

ถูก ต้อง) เป็น มูลจำนวน หน่วย, เทียบ

กับ มาตราวัดประเพณี สองเมตรเท่ากับ ๑ วา

อีกหน่วยว่า ม.

เมตริกควินต์ล [—ตริกควินตัน] น. ชื่อ

มาตราซึ่งตามวิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับ ๑๐๐

กิโลกรัม อักษรย่อว่า ค.ว.

เมตริกตัน [—ตริกตัน] น. ชื่อ มาตราซึ่ง

ตามวิธีเมตริก มีอัตราเท่ากับ ๑๐๐๐ กิโลกรัม

อักษรย่อว่า ต.

เมณู น. น. ความเป็นคู่กัน, ระยะเวลาของตัว

เมือคือการร่วมสังวาส.

เมท, เมโท [—ทะ—] น. น. มันทัน, โคล.

เมทนี, เมทินี [—ทะนี,—ทินี] น. น. แผ่น

ดิน. เมทนีดล น. น. พื้นแผ่นดิน.

เมทธิ [เมทะ] น. ส. น. การเข่นสรวง, การบูชาขุญญ์.

เมทธิคิ [—ทกหรือ—ทะคะ] น. ส. น. การทะเลาะ, ความปองร้ายกัน.

เมทธิคิ [—ทะคะ] น. น. ผู้สั่งแล้วซึ่งบัญชา, ผู้บัญชา, ผู้ถึงความตรัสรู้.

เมทธิ น. ส. น. บัญญา, ความรู้, ความฉลาดรอบคอบ.

เมทธิวิ, เมทธิ น. น. ผู้มีเมธา, นักปรัชญา.

เมนิ ซี. ก. เล้น.

เมนิ น. สัตว์ชนิดหนึ่งเส้นขนใหญ่และแหลมแข็ง ดับทั้ง ขาวดำ.

เมนิ ก. ปิคริม, พับริบ.

เมนิ ดู เมนิ. เมนิปาก ก. มัชฌิมสี่ปากเข้าข้างใน. 06/03/2566

เมริช, เมริช [—ระชะ,—ไร] น. น. น้ำ

เมที่หมัก หรือดอง, น้ำเมที่ซึ่งไม่ได้กลั่น.

เมรุ [เมน หรือ เมรุ] น. น. เขาพระสุเมรุ (ไทย) ที่เสาศพ ซึ่ง ทำ หลังคา รั้น ยอด, รั้งทึม, ราชศัพท์ใช้ว่า พระเมรุ, เมรุมาศ น. เมรุทอง, ราชศัพท์ใช้ว่า เมรุมาศ มักใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน. เมรุราช น. น. 'พญานา' คือ เขาพระสุเมรุ.

เมรุ (ช. Mail) น. สิ่งหนึ่งสื่อที่ส่งทางไปรษณีย์, ของที่ส่งทางไปรษณีย์.

เมรุคิ [—คกหรือ—คะคะ] น. ส. น. หมู, ประชุม.

เมรุคิ [เมรุคิ] น. ส่วนข้างในของลูก หรือ ฝักของต้นไม้ต่าง ๆ (แยกลงจากเม็ด).

เมรุคิง [เมรุคิง] ว. งาม, รุ่งเรือง, เปลี่ยนแปลง, สุกใส; ใช้ว่า มาเมรุคิงก็มี.

เมรุคิย [เมรุคิย] ว. เมรุคิ. เมรุคิย มถา ว. เมรุคิลา.

เมรุคิย [เมรุคิย] ดู เมรุคิ.

เมรุ ส. น. แทะ, แทะ, ชะรสีพี ๑.

เมรุยาน น. ชื่อเดือนที่ ๑ ของเดือนสุริยคติ.

เมรุ, เมรุ [เมทะ,—;] น. ส. น. น้ำมูตร.

เมรุหน [—หนหรือ—ทะนะ] น. ส. น. ของลับ, ของที่ซ่อนเร้น.

เมะ ก. เอาไปวางส้มไว้.

เม้า ก. มีน้ำตาลรสเม้า. ว. มีรสมัน, มีรสทำ
ให้เส้นประสาทผิดปกติ. เม้ามาย ก.
เม้ามาก.

เม้าก้า ว. สัตว์ฐานกลมใหญ่เข้มน.

เม้าวี่ ตู โนรี. โน โนร.

เม้าลี้ ลี. (ฝ. โนลี้) น. จอม. ขอด. ซฎา.
รัศเกล้า. มงกุฎ. สมจุก. เขียนเป็น เม้าหี
ไปก็มี.

เม้าหี ตู โนห.

เม้าะ๑ น. ที่นอนทำคล้ายฟูก แต่ยัดขนนุ่มหลวมๆ.

เม้าะ๒ [มีอย่างเดียวกับ กี้] สัน. ห่อ.

เม้าะว่า สัน. ห่อว่า.

เม้าะตาโยกัก ซี. ว. มีชื่อเสียง โต้่งตั้ง,
เลื่องลือไม่มีใครเสมอ.

เม้าิน ก. เบือนหน้าเสีย, ไม้ตู่, ไม้แกล.

เม้าิล ซี. ก. มงตู่.

เม้าีย น. หญิงที่แต่งงานกับชายโดยถาวรไว้.

เม้าียง ก. แอมตู่. จำเลื่อง. เม้าียงมาย ก.
ทำอาการประเลื่องจำเลื่องประเคี้ยวเม้าิน.

เม้าียง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง (ขาไทย) ใช้ใบ
อบกล้วยตากแห้ง๒ชนิดกินที่ใช้ใบไม้ห่อกินมี
หลายชนิดเรียกชื่อต่างกัน เช่น เม้าียงคำ,
เม้าียงลาว, เม้าียงส้ม.

เม้าียน ว. มืด, ลับลึ.

เม้าือ ตู เม้าือ.

เม้าือ น. ครั้ง, คราว. บ. ในเวลา.

เม้าือ ก. ไป. กลับ. ใช้ เม้าือ ก็มี.

เม้าือกิ น. ของที่เป็นเปลือกสั้นๆ.

เม้าือิง น. จังหวัด, เขตต์แขวงที่มีที่ว่าการและหมู่
บ้านราษฎรรวมกันหลายๆอำเภอ; ประเทศ.

เม้าือบ ว. มาก, เต็ม.

เม้าือย ก. รู้สึกลับปวดหรือตึงตามตัวตามข้อ.

แม่ น. หญิงผู้ใหญ่ที่นับบุตร เรียกหญิงทั่วไป
เช่น แม่่นั่น, แม่่นี่; เรียกหญิงที่ทำกิจการต่างๆ
เช่น ค้าขาย เรียกว่า แม่ค้า, ทำครัว เรียก
แม่ครัว ฯลฯ; เรียกคนที่เป็นหัวหน้าหรือ
ที่เฒ่า เช่น แม่กอง, แม่ทัพ; เรียกมาตรา
แจกลูกในอัลจิวรีว่า แม่ถ่อว, แม่ถน
ฯลฯ. แม่กัระแซง น. ปลาสดแห้ง
ชนิดใหญ่. แม่ก่อง น. ผู้เป็นนาย
กอง. แม่กัญแจจ น. ตัวกัญแจจ. แม่กู่
น. นักสวดหุ่นตันฟ้าต. แม่แก้ว น.
ไม้กลัดที่ตอกเป็นสี่เหลี่ยม สำหรับรองแก้ว.
แม่ชีก น. เทวดาที่คอยรักษาทารกไม่ให้
มีอันตรายน. แม่ตะงาว น. ช้างพิช
ชนิดหนึ่ง. แม่ตาย น. ชื่อตัวชนิด
หนึ่ง. แม่เตาไฟ น. ไม้สี่เหลี่ยมที่

เป็นครอบครัว. แม่ทัพ น. นายทัพ.
 แม่ในม น. หญิงผู้ให้นมเด็กกินแทนแม่.
 แม่เฒ่า น. ลาน้ำใหญ่ซึ่งเป็นที่รวมของลำ
 ธารทั้งปวง. แม่ไม้ น. หญิงผู้ดูแลบ้าน.
 แม่เบีย น. พังพานดู แม่ป๊ะ น.
 ชื่อระชนิดหนึ่งรูปคล้ายสิ่งอะไร แต่ลักษณะ
 ทั่ว และมีประทุนอยู่กลาง มีไข้อยู่ตามแถบ
 เหนือ. แม่แปรก [—ประหารก] น.
 หญิงสาวแก่ ผู้เป็น ท้าวม้า ของ หญิงสาวทั้ง
 ปวง. แม่มด น. หญิงหมอดสี, หญิง
 คนทรง, หญิงเขว้สี. แม่ม้าย น. หญิง
 ที่มีผมแล้วแต่ ผิวตามหรือเลื้อยทั่วทั้งตัวไป:
 ตัวแมลง ชนิดหนึ่ง อยู่ในจำพวก จักจั่น.
 แม่มือ น. ชื่อคนกว่มือน้ำใหญ่ว่า นัว
 แม่มือ, หัวแม่มือ กว้าง. แม่ยิวเมือง
 ดู แม่หัวเมือง แม่ย่านาง น. ผู้
 ผู้หญิงผู้รักษาเรือ, นางไม้. แม่ยาย น.
 แม่ของเมีย. แม่ยาว น. มวยเรือน.
 แม่ร้าง น. แม่ยาก. แม่ริแม่แรด
 ว. ทำเจ้าหน้าที่ตา. แม่เรือ น. หญิง
 ผู้ปกครองเรือน. แม่แรง น. เครื่อง
 สำหรับค้ำค้ำหรือยกของหนัก. แม่เลี้ยง
 น. เมื่อของพ่อที่ไม่ใช่แม่ตัว, หญิง ที่เลี้ยง
 ลูกบุญธรรม. แม่ถือ น. ผู้พูดชักนำ

ให้หญิงหรือชายรักกันเพื่อเป็นสามี. แม่
 หิ้วเมื่อง น. เป็นคำเรียกพระสมเือก
 ครั้งโบราณ, แม่ยิวเมือง กว้าง. แม่เหล็ก
 น. เหล็กชนิดหนึ่งที่ถูกเหล็กอื่นกัด. แม่
 อยู่หัว น. เป็นคำเรียกพระมหากษัตริย์.

แม่ สัน. ฉ่า, ผิวา, หากว่า.

แมก ก. แอบ, แฝง.

แมง น. คำนี้ใช้บ่งลงเป็นแมลงก็ได้ มีความ
 หมายอย่างเดียวกันว่าเป็นชื่อ สัตว์ เล็ก ๆ
 จำพวกหนึ่ง (ดู แมลง). แต่เรียกปะปนกัน
 ไปถึง สัตว์ พวกอื่น ด้วย เช่น แมลงป่อง,
 แมลงมุม, กว้างใช้จำกัดเสียดังนี้ คือ สัตว์ที่
 ต้องอาศัยกลิ่นและตัวสาครว่าเป็นแมลง จึง
 กว้างใช้ว่า แมลง, สัตว์พวกอื่นที่เคยชินกันว่า
 แมลง ควร ใช้เป็น แมง ทั้งหมด. แมง
 กะพรุน น. สัตว์ทะเลชนิดหนึ่ง ตัว
 กลมอ่อนนุ่มนุ่ม มีสายยาว ๆ รอบตัวที่มี
 โขนมีสายก็มี มีหลายชนิด ลอยเกาะเพื่ออยู่
 ตาม ทะเล. แมงคาวเรือง น. สัตว์
 ชนิดหนึ่ง กล้ายจะขาย แต่ตัวเล็กขนาด
 ก้นไม้ขีดไฟ มีแสงเรืองอย่างหนึ่งทอด. แมง
 ช้าง น. สัตว์เล็ก รูปคล้ายตัวเรือด แต่
 โขนขนาดเม็ดข้าวโพด มีกุดอยู่ตามพื้นเป็น
 แอ่ง ๆ. แมงคาว น. สัตว์ทะเลชนิด

หนึ่ง ตัวกลมมีกะตองเป็นสองตอน ตีนอยู่ที่
 ออก แมงดาทะเล กี่เรียก (เพื่อกันพ้องกับ
 แมงลาวา ดู ตา) ชื่อตะเกียงอย่างโบราณ
 รูปคล้ายแมงดา ใช้แขวนจุดตามโรงหนังโรง
 โยง, ชื่อนกที่กินขวนมีรูปเป็น ๒ ตอน คล้าย
 กับรูปแมงดา. แมงป่อง น. สัตว์เล็ก
 มีก้ามยาวอยู่หัวและหลังอน มีเหล็กที่หนี
 ปลายหาง ค่อย ปวง, ชนิดใหญ่เรียก
 แมงป่องช้าง. แมงมุม น. สัตว์เล็ก
 มีเท้าแปดเท้า ที่สั้นมีขือเป็นเส้นสำหรับชัก
 ขึงเป็นข่ายดักสัตว์ที่เดินเหยื่อ. แมงลัก
 น. ผักชนิดหนึ่ง ใบคล้ายโหระพา ใช้ใบ
 ใส่ น้ำ ชงดื่ม กิน และใช้ เม็ดมันฝรั่งกับ
 น้ำกะทิ.

แม้งม้าง ก. วิถีว่าง.

แม้น น. เทวดา.

แม้น ว. เก่ง, แน่นแน่ว, ไม่สิด.

แม้นไ ว. เหมือน, เช่น, คล้าย.

แมร์ [แม หรือ แมน] อี. น. เงิน.

แมลง [แมลง] น. สัตว์เล็ก ๆ จำพวกหนึ่ง
 มีลักษณะตามสัตวศาสตร์ว่ามีตัวเป็น ๓ ตอน
 คือ หัวอกและตูดท้อง, มีขาขา อยู่ที่
 ตอนอก, มี ๒ หรือ ๔ ปีก, สัตว์ที่ไม่
 ครอบลักษณะนี้ไม่จัดเป็นแมลง, เขาควรวเรียก

ว่าแมง (ดู แมง). แมลงภู่ น. ชื่อ
 หอยชนิดหนึ่ง รูปคล้ายหอยกะพง แต่ตัว
 โตกว่า สีตามมีคล้ายปีกแมลงภู่ (ดู กู่);
 ชื่อปลาดิบชนิดหนึ่ง คล้ายปลาช่อน แต่ตัวโต
 กว่า สัตว์คล้ายปีกแมลงภู่ (ดู กู่).

แมลล [แมลล; ดู แลล.

แม่ว น. สัตว์เลี้ยง ชนิดหนึ่ง รูปคล้าย เลื้อ
 เป็น หัสรู แก่นๆ. แม่วเซา น. เรียก
 กองทหารโบราณ มีหน้าที่คอยเหตุ แมวมอง
 ที่เรียกว่า ชื่อผู้คุมแรงที่สด, กองสำริด
 อ่อน, มีเส้นเป็นจุด ๆ ตามตามยาวของตัว
 สามเส้น กลางตัวเส้นหนึ่งข้างๆ ข้างละสอง
 เส้น, จุดเหล่านี้เป็นรูปไข่สีดำตามแก่ หรือ
 เกือบดำ และกลางจุดมีสีอ่อนขอบขาว ใน
 ระหว่างจุดเหล่านี้ มีจุด เล็ก ๆ รูปรีขาว
 เหมือนกับเส้น ที่สามที่กล่าวมาแล้ว, ห้อง
 ขาวมีจุด รูปวง เต็ม หัว มีรอย หักสอง ข้าง
 เส้นว่าง ๆ ที่ขมุกและ แยกออก ข้างข้าง.
 แม่วน้ำ น. สัตว์ ทะเล ชนิดหนึ่ง รูป
 คล้ายแมว. แม่วมือง ดู แมวเขา.

แม่ว ๑ [แม่วะ] สัต. น้ำ, น้ำว่า.

แม่ว ๒ น. คนชาวเกาะของสยามพวกหนึ่ง.

แมส [แมส] อี. น. จำนวนน้อยๆซึ่งประ
 กอบเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น, มูลจำนวนหน่วย

แห่งเมสเรียมกับโลกรัม.

แม่ะ ก. แม่ะ, ปะ, โปะะ.

โม น. ชื่อผักชนิดหนึ่ง जिह्वोलตง 托托ว่า
ฝรั่ง. มีรสหวานเย็น เรียกว่าตงโม.

โม น. เครื่องบดชนิดหนึ่ง ทำด้วยหิน รูป
คล้ายสีข้าว. ก. บดให้ละเอียดด้วยโม.

โม ว. เสียงเช่นเสียงเรียกสุนัข.

โมก (พ. ก. มา) น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ดอกขาวเป็นช่อ ผลเป็นฝักแบน. โมกมัน
น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เนื้อไม้สีขาว มีน้ำมันใช้
ฝังประดับไม้เนื้อแข็งเป็นลวดลายและทำ
กลิ่น ๆ เช่นทำพายเป็นต้น (ญี่ปุ่น. ว. หนึ่ง).

โมกข์ ๑ ม. (สัน. มาฆะ) ว. เต็มหัวหน้า,
เป็นประธาน. อยู่หน้า. อยู่ก่อน. สำคัญ.

โมกข์ ๒ ม. (สัน. โมกข) น. การรอดพ้น.
ความพ้น. ความอิสระ. นิพพาน.

โมกข์โยถ ว. กิ่งยาวใหญ่.

โมกส์ กุโมกซ์.

โมฆ (โมทะ) ม. ว. เปล่า, ไร้ประโยชน์. ไม่มี
แก่นสาร. ไร้ที่เป็นประโยชน์. ไร. โมฆ
สัญญา ม. น. สัญญาที่เปล่าผล คือข้อ
สัญญาที่ผิดเงื่อนไข

โมฆีย [—ยะ] ม. ว. สิ่งที่เป็นของเปล่าใช้.
โมฆียสัญญา ม. น. สัญญาที่พ้นของ

เปล่าใช้ คือข้อสัญญาที่อีกฝ่ายหนึ่ง อาจจะ
บอกยกเลิกเสียได้ในเวลากำหนด เมื่อบอก
ยกเลิกแล้ว โมฆียสัญญา นั้น ก็ เป็น โมฆ
สัญญา อยู่ใน โมฆ.

โมง น. นานาชนิดหนึ่ง; ต้นไม้ชนิดหนึ่งอยู่ตาม
ป่า ให้น้ำปลือกข้อมผ้า และของอื่น ๆ.

โมง ว.ใหญ่, โต. โมงโก่ง ว.ใหญ่กะกะ,
ใหญ่ไม่สมรูป.

โมงกรุ่ม [—กรุ่ม] น. การมทลพอย่างหนึ่ง
มีในการทลวง.

โมงจัน [—จนะ] ม. น. การเปลื้อง. การ
ปล่อย. การให้อิสระภาพ.

โมทนา [—ทะนา] ม. น. การบันเทิงใจ. การ
พลอยยินดี.

โมน [—นะ] ม. น. ความนิ่ง. ความสงบ.

โมนไย ม. น. ความเต็มใจปราศรัย. คุณ
ธรรมของนักปราศรัย. ความปฏิบัติในทาง
ปราศรัย. โมนไยปฏิบัติ ม. น. การ
ประพฤติกตามธรรมของปราศรัย.

โมนุทช, โมนุพท, โมนุหี [—มฺกทะ,
—ลฺหะ—] ม. ว. หลงมาก, ไร
เวลา. ไร.

โมร [—ระ] ม. ส. น. นกยูง. ตัวเมียใช้
ว่าโมรี. โมรกลาป ม. น. แพน

ทางนกลอย.

ไมรา น. หินหลายชนิดหนึ่ง นับเข้าในพวก พลอย.

ไมรี ดู ไมร.

ไมลี ดู เมาลี.

ไมษ, ไมษก [-สะ,—สะกะ] ส. (ม. โมส. โมสก) น. โจร, ขะไมษ.

ไมษณ [-สะนะ] ส. น. การปล้น, การ ขะไมษ.

ไมห —หะ: ม. ส. น. ความจงน, การ เมตตาความรู้สึก, ความมีตมม, ความหลง, ความเขลา, ความโง่; วิชาไมหฺ หรือ เมหฺ กัโห: (ใช้พูดกันว่า ไมโห และเข้าใจความ เป็นโจรช ไปก็มี. ไมหฺนัธฺ ม. น. ความมีตมม ด้วย ความหลง. ไมหาคติ M. น. ความลำเอียงเพราะความเขลา.

ไมหฺ ดู ไมห.

ไมหฺนัธฺ ดูใน ไมห.

ไมหาคติ ดูใน ไมห.

ไมโห ว. โจรช (ดู ไมห ด้วย).

ไมพี ดู เมาลี.

ไม ว. น. 06/01/2561 ไม้ หักห้าม ตรงกันข้าม กับกำราบ.

ไม น. เรียกพืชชนิดใหญ่ทั่วไป. ส่วนต้นของ

พืชบางอย่าง ซึ่งวิหฺทำสิ่งของต่างๆ ทำทาง กระบี่ทำหนึ่ง ๆ เรียกว่า ไม้หนึ่งๆ เรียกของ เช่น ปลา ย่างที่เสียบ ไม้เรียง เป็นต้นว่า ไม้ ๒ ไม้; เรียกผ้าม้วนใหญ่ว่า ผ้าไม้, ม้วนไม้ ฯลฯ. ไม้กิ่งพัด, คุงพัด. ไม้กวาด น. เครื่องมือสำหรับใช้บังคับกวาด. ไม้ก้าก ปรพ น. [-กะบาท] เครื่องหมายวรรณ ยกศัพท์นี้ + ไม้ก้ากเขน น. ไม้ ที่ใช้ปักเป็น กาก บาท ชาติ โรมันใช้สำหรับ ตรึง ผู้ต้องโทษ; เครื่องหมาย ของศาสนา คริสเตียน. ไม้จี้จริง น. ไม้ที่มี แก่น อาจ ทน ฝนและ แดด ไปได้หลายปีได้แก่ไม้ สัก ไม้เต็งรัง เป็นต้น. ไม้จี้ตวา น. คือ ไม้ก้ากบาท. ไม้ซุง น. ต้นสักซึ่งชาว บำบัด ล่อง มาขาย. ไม้ตรี น. เครื่อง หมายวรรณยกศัพท์นี้. ไม้ตะบอง น. ท่อนไม้ที่กลึงเป็นเครื่องตี. ไม้ตาย น. หีบไม้ได้ตี นำสำคัญในการต่อสู้. ไม้เท้า น. ท่อนไม้สำหรับถือบังกันตัวหรือเท้าดิน เพื่อถนอม. ไม้ไท น. เครื่องหมาย วรรณยกศัพท์นี้. ไม้พัด น. เครื่อง หมาย สระรูป ดั้งนี้. ไม้ฟลอง น. ไม้ ชนิดหนึ่งแข็งทนใช้ทำฟลอง. ไม้ มลาย น. เครื่องหมาย สระรูป ดั้งนี้ 1.

ไม่มีวัน น. เครื่องหมายสรูปดั่งนี้ 1.
ไม่เร็ว น. ไม่ปลายเร็วเล็กคล้ายไม้
 เข้สำหรับตีเหล็กเมื่อตีทำผิด. **ไม้ไผ่**
 น. ไม้ชนิดหนึ่งไม่มีหนามพวกไม้ไผ่.
ไม่ว่า น. ท่อนไม้อาว ๔ สอก สำหรับ
 วัดที่ดินเป็นต้น. **ไม้สอย** น. ไม้หลา
 เกลมคล้ายขนเป็นสำหรับสอยผม. **ไม้**
หน้า น. เครื่องหมาย สรูปดั่งนี้ ๓, ๓.
ไม้หน้าอากาศ น. ไม้ตัด. **ไม้หึ่ง**
 น. การ เล่น ชนิดหนึ่งของเด็ก โยนท่อน
 ไม้สั้น ๆ ขึ้น ไปแล้ว ตีไปด้วยไม้ก้อนหนึ่ง.

ใช้ผลมะนาวตีด้วยมือก็มี. **ไม้เอก** น.
 เครื่องหมายสรูปดั่งนี้. **ไม้โอ**
 น. เครื่องหมายสรูปดั่งนี้ 1.

ไมตรี [-ตรี] ส. (ม. เมตติ) น. ความ
 เป็นเพื่อน, ความชอบพอ, ความรักกัน,
 ความใจดี, ความหวังดี.

ไมยราบ [-ชะราบ] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบ
 หุบห่อได้ เมื่อเวลาถูกต้องเข้า ต้นแดง และ
 คล้ายต้นผักกระเฉด แต่ตามก้านมีหนาม.

ไมถี (อ. Ma) น. ชื่อมาตราวัดของอังกฤษ
 ประมาณ ๔๐ เส้น.



ย

ย พยัญชนะตัวที่ สิบสามสี่ ของพยัญชนะไทย,
 เป็นพยางค์อักษรตัว เป็นตัวที่หนึ่ง ของวรรคที่
 หก อ่านว่า 'ยอ' เรียกชื่อว่า 'ยอ ยักย' เป็น
 พยัญชนะ ใช้ทั่วไปในภาษาไทย บาลี และ
 สันสกฤต เป็นไต่หิ้งตัวเดิมและตัวสะกดใน
 มาตราคำยอกนอกเสียงเป็น ตาลุชะ เสียงกิดินแต่
 เพดานปาก.

ยถ น. มาตราวัดไม้ คือ หนักกว่า ๑ สอกชว
 ๑๖ วาขึ้น ๑ ๐6/03/2566 ๑ ถก ตยอตราไม้หนึ่ง เรียกไม้
 ใหม่ ชนิดหนึ่ง มีหนามเล็ก มีปลาย ว่า ยักย
 เรียก ก็กาบบางอย่าง ที่เป็น ครั้งคราว ว่า ยถ

หนึ่ง เช่น เมื่อยอกหนึ่ง วิธแบ่งหน้าหนึ่งสี่
 ห้า หก หก คราว ๆ ๔ หน้าข้าง, ๘ หน้าข้าง,
 ๑๖ หน้าข้าง, ๓๒ หน้าข้าง; มีเทศน์คราวละ
 ๒ วัน หรือ ๓ วันบ้าง เรียกว่า ยถหนึ่ง
 เป็นต้น. ก. ยชชชช. ยชชชช. ยชชชช. ยชชชช.
 เลื่อนไป เช่น ยถพล, อั้ง, เช่น ยถตัว
 อย่าง, งต, เลิก เช่น ยถไทย. ยถไทย
 ก. เลิกไทย, อั้งไทย, กล่าวไทย. ยถ
 ฟ้อง ก. เลิกฟ้อง. ยถยอ ก. พุด
 ส่งเสริมให้ชชชช. ยถย่อง ก. ยชชชช.
 ตี, ขบเลื่อยให้ตี. ยถเลิก ก. เล่าออก,

ถอนออก, ไม้ไข้, ยกเว้น ก. ไม้เถี่ยว
ของตัวบ, ไม้กะเกณฑ์, ยกไว้ ก. งค
ไว้, เว้นไว้.

ยกกระบัตร์ [—กระบัต] น. ตำแหน่ง
ราชการ แขนงหนึ่ง, หัวเมืองใช้ในหน้าที่
อัยการ; ยกกระบัตร์ก็ไข้.

ยกิน [ยะคะนะ] น. (ส. ยกิน, ยกลุต)
น. ตับ.

ยง ว. ยง, กล้าหาญ; นาน, มั่นคง (เพลง
เมือง ยะขง หรือ ยระขง ก็ได้). ยงยุทธ
ยอมกันโตยกกล้าหาญ.

ยงโย่ ก. ยืนโค้งโค้งเอามือทั้งสองห้อยไปข้าง
หน้าจนเกือบถึงหรือถึงพื้น.

ยชฺฐ [ยะชฺฐะ] ส. น. ชื่อคัมภีร์ไสยศาสตร์
ที่ ๒ เรียกว่า ยชฺฐเวท (ให้ว่ายชฺฐ ก็ได้).
ดูใน เวท.

ยติ ๑ [ยะติ] น. สู้ประจบความ
เขื่อง, พระภิกษุ, โยคี.

ยติ ๒ [ยะติ] น. ความเห็นเขว้าง, การ
หยด, ที่หยดหลังวรรคฉันท์. ยติภังคี น.
ส. น. 'การขาดเพราะยติ' คือ ถาดแยก
ศัพท์ เพราะต้องหยดวรรคฉันท์ เช่น 'องค์
โตพระสัมพุทธ ธิสุทธสัมมาน' สัมพุทธเป็น
ยติภังคี คือ ต้องแยก ฑ ไปวรรคหลัง.

ยถา [ยะธา] น. ส. ว. ฉันท, อย่างไร
ตาม, ควร. ยถากรรม (น. ยถากรรม)
ว. ตามกรรม. ยถากาลิ น. กาลอัน
ควร. ยถาภูตญาณ น. ความรู้ตาม
ความเป็นจริง.

ยโน ก. ทำให้สั้น. ว. ยู่ยี่, หด, ไม่เรียบ.

ยนต์^๑ ดู ยนต์.

ยนต์^๒ ส. (ม. ยนต์) น. เครื่องมือ, โท,
เครื่องจักร. โทไข้ใช้ขับเคลื่อนเครื่องจักรใช้ถ้ำถึง
น้ำมัน หรือ ไฟฟ้า ตัวบ. ยนต์กรรม,
—การ, —กิจ [ยนต์ระกำ, —] น. การ
เครื่องยนต์.

ยม ๑ ก. ร้องไห้.

ยม ๒ [ยะมะ] น. ส. น. ความเห็นเขว้าง,
ความระบับ.

ยม ๓ [ยม ถ้าอยู่หน้าสิมาสอ้าว่า ยมมะ] น.
ส. น. เจ้าแห่งความตาย, ความตาย (พระ
ยม เป็นชื่อสำคัญใน พระเวท, ได้ชื่อว่า เป็น
เทวราช ผู้รวบรวมฝูงชน, และครอบครอง
เหนือผู้ตายในสวรรค์; ในตอนหลังพระเวท
กลายเป็น ผู้พิพากษา และ เห็นเขว้าง หรือหลง
โหมผู้ตาย, ด้วยเหตุนี้จึงได้นามว่า 'ธรรม
ราช' และสถิตอยู่ในโลกบาดาล ที่เรียกว่า
ยมपुर; แต่ใน ตอนหลังๆ พระยมมักได้ชื่อ

ว่า เป็นเทพดาที่ดูร้าย มีแต่จะทรมานผู้ตาย
ในนรก). ไทโยเราหมายความว่า นรก ก็มี.
ยมนาไนน์ น. กองนรก. ยมทูต น.
ส. น. ผู้นำคนตายไปยังบอลลังก์พระยมเพื่อ
รอคำตัดสิน. ยมบาล น. น. ผู้รักษาน
นรก. ผู้ทำโทษสัตว์นรก. ยมราช น.
ส. น. พระยมผู้เป็นเจ้า. ยมโลก น.
น. โลกของพระยม คือ นรก.

ยม ๔ [ยะมะ] น. ส. น. คู่, แผล.
ยมก [ยะมก หรือ ยะมะกะ] น. ส. น. คู่,
แฝด, สองชั้น. ไทโยเราใช้เรียกเครื่องหมวก
รูปเช่นนี้ ๆ สำหรับอ้วน ข้ำความ หรือ ข้ว
คำข้างท้าย ๒ นน. ยมกปาฎิหารีย์
น. น. ปาฎิหารีย์ที่แสดงเป็นคู่ ๆ เป็นปาฎิ
หารีย์ ที่พระพุทธรเจ้าทรงกระทำ ที่ต้นมะม่วง
ซึ่งเรียกว่า กัมภามพพุทฺธ คือ ทรงบันดาล
ให้น้ำที่อไฟออกจากส่วนของพระกาย ทรง
นิรมิตพระกาย เปล่งรัศมี ๖ อย่างเป็นคู่ ๆ
กันเป็นต้น.

ยมโคตย น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.
ยมนา, ยมนา [ยะมะนา, ยะมนา] น. น.
ชื่อแม่น้ำสายหนึ่งในอินเดีย.
ยมก [ยะมน] น. ส. น. คู่, สอง.

ยวเรียง [ยั้น—] ว. งาม, กล้าหาญ.
ยวเรียง [ยั้น—] ตุ ของ ๒.
ยล ก. ตุ, แผล, เห็น, มองดู.
ยว, ยวา [ยะวะ, ยะวา] น. น. ข้าว.
ข้าวนั้นยว.
ยวกลา [ยะวะกะ—] น. น้ำประสานคือยว.
ยวง น. สิ่งที่เป็น พูหรือ เป็นกลีบอยู่ในผลไม้
เช่น ชมพูะ เรียกเงินที่ชาวบริษัทรักว่าเงินยวง
ยวด ว. ยั่ง, ใ้้นที่สุด. ยวดยง ว. ข้ามยว.
เก่ง, กล้าหาญ ยวดยั้ง ว. ดีที่สุด
เลิศที่สุด.
ยวดยาน คูใน ยัว.
ยวน ๑ [ยะวะนะ] ส. น. คนชาติกรีก
ยวน ๒ เรียกขานมดลพอกพัว ลาวยวน ซึ่ง
เล็ดนมาจาก ยวน ส. (ดู โยมน, โยมก
ด้วย). ก. ยัว; ล้อ; ขวนให้กำหนด. ยม
ค. ยวนยี่ ก. ถวนให้เกิดความกล้าหัด.
ยวน ว. อาหารที่ใหญ่มาก ๆ.
ยัวย ว. ใช้ออกไป, เหลื่อม, ไม่ตรงมุม.
ยวยาตร [ยวนระชาต] ดู อรรถาทร.
ยวส [ยะวะสะ] ส. น. ไร่หญ้า, ฟ่อนหญ้า, หญ้า.
ยวัก [ยะ—] ตุ ยวัก.
ยศ ส. (มี. ยส) น. ความงาม, ความดี.

พวกอสูร, ใจดี ก็มี, ใจร้าย ก็มี; ผู้ที่ไม่มีคน
เช่นสรวง หมายเอากลุมเทพ หรือวนเทพ
หรือบุคคลควรบูชา คือพระอรหันต์ก็มี; ถ้า
เพสหญิงให้ว่า ยักษินี หรือ ยักษิ, แต่ยักษิ
ไทยใช้เป็นเพศชายก็มี.

ยักษากิร [—กอน] น. งามยักษ

ยักษินี ลูกใน ยักษ.

ยักษิ ลูก ยักษ.

ยั้ง ก. คงอยู่ มี. ว. ไม่สำเร็จ, ไม่ตลอด, หนักอ.
บ. ตั้ง, ตั้ง, จน, เหน็บ ยั้งบ้าน, ยั้งทำ, ยั้งระง.
และใช้เข้าหน้านามที่เป็นการติดรวม เช่น แม่
ยั้งลูกให้นอน. ยั้งหัว ก. มีหัวอยู่ข้าง,
แยกกัน, ซึ่งไม่หายสนิท. ยั้งแล้ว ว. อยู่
แต่ยังไม่ปลงจะแล้ว, เล่าตั้งแต่ยั้ง.

ยั้ง น. อยู่, ยั้ง. ยั้งยืน ก. อยู่นาน, มีชีวิต
อยู่ช้านาน, คง, ทน.

ยั้ง ก. หยต, งต, ชะงักไว้, รอไว้.

ยั้งกาหลา [—กหลา] น. หันมะตาล.

ยั้งยืน ลูกใน ยั้ง.

ยั้งหยั้ง [—หยั้ง] พ. ว. ปลูกงาม.

ยั้ง ส. ก. บุษบา, นักร้อง, บวงสรวง, ให้.

ยั้งน [ยัชชะนะ] ส. น. การบูชา, การ
บวงสรวง, พลี.

ยั้งโฎภเวีต (ยัชโฎภเวีต) ส. น. พืชกลิ้ง

สายสังวาลหรือ สายสร้าของพวกพราหมณ์.
ยั้งมาน [ยัชชะ—] ส. น. 'ผู้บูชา' คือ
เจ้าภาพของพิธี บูชา แต่ใช้พราหมณ์เป็นผู้
กระทำ; คนมั่งมี, เจ้าบ้าน, หัวหน้าตระกูล.

ยั้งรุ [ยัชชะระ] ลูก ยษฐ.

ยั้งญ [ยัชชะ] น. (ส. ยชญ) น. การเซ็น,
การบูชา, การบวงสรวง ของ พวกพราหมณ์.
ทานที่ให้แก่สงฆ์.

ยั้งญงัก น. น. มะเดื่อชนิดหนึ่ง.

ยั้งฎี น. (ส. ยฎี) น. ไม้เท้า, ไม้ส้าว, ไม้
แปะตี; เครื่องวัดส่วนขาอย่างหนึ่ง. ยั้ง
ฎีมธิกา [—มะ—] น. ชะเอมเครือ.

ยั้งถ ก. ใส่เข้าไป, อัดเข้าไป. ยั้งเตียเขต ก.
เนียดกัน, อัดเนอกัน.

ยั้งถ ก. ตัน, ค้าง, ว. เมฆ (สำหรับหมอก).

ยั้งถ ก. ตลัว, ท้อตอย.

ยั้งตี ลูก ยนตร. น. ไทยใช้ เรียก รอยที่เขียน
บนฉันทไวยกัณฑ์ไปมา สำหรับลงคาราเอก.

ยั้งตรี ลูก ยนตร. ยั้งตรกรรม [ยัชชะระกั]
น. วิชาว่าด้วย เครื่องกล (Mechanical
Engineering).

ยั้งเตีย ก. ปล้า, หลอก.

ยั้งบ น. เรียก หมากที่ เก็บไว้จน เปลือก ฟู
เพื่อเอาไว้กินแทน ทุ, เรียกหมากยั้ง. ก. หัว

พอก. พังทะลาช. ป่นปี้. ยัมย้อยบ, ยัม
เยิน ว. เสือทอย, ป่นปี้.

ยัม ๒ ว. ยัม ๆ, วามวัน, เลื่อม ๆ. อาการกวัค
หรือเหว หรือหมอนี่ ๆ เช่นเรือพายตี ๆ; ไข่
ว่า ยะขับ ก็มี. ยัมยั้ง ว. งามเป็นมลง
วามวัน. ยัมย้าน ก. งามให้ว.

ยัมยั้ง ก. หยุตไว้. ชะงักไว้; รัลลอยู่.

ยัว น. ขาน, เครื่องพาตัวไป เช่น วอ, เสลียง.
ว. ๑ ล. ๗ บางทีใช้ควบกันว่า ยัวชาน ที่ใช้
เลื่อนมาว่า ยวดชาน ก็มี. ก. ยัวให้กำรับ.
ก่อให้เกิดความ. ทะชาน. พุด หออก. ล้อ.

ยัวใจ ก. ทำให้ใจชอก, ทำให้ใจกระหาย.
ทำให้ใจสิ้นรม. ยัวยวน ก. ทำให้ยินดี.

ยัวเย้า ก. พุดหออก, ล้อให้โลภ.

ยัว, ยัวเยียบ ว. ตลกอันเป็นานู๋. เป็นกลุ่ม, หมายถึง
ความร่วมแรง.

ยิวาชาตฺร [ยิวระชาต] ตู ยิวชาต

ยัมฎิ [ยัมตุติ] ตู ยัมฎิ.

ยา น. เครื่องม้าบังคับโรค, เครื่องบำรุงร่างกาย, ต้น
ไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ใบทำยาหรือสูบ, ฝิ่น: เครื่อง
สำหรับเคลือบเงิน ทองให้เป็นที่ต่าง ๆ. ว.
สำหรับประคองบริภี พ. น่อง. ลุก, ว่า พืช.
น่องยา. ลุกยา. ใช้ในรักษาฝีแผลหมาขความ
ว่า เพศชาย. ต ทำให้หายโรค, บำรุง ฉายา

ทา. อุด. ทำให้หายเร็ว. ยาวิชา ว. เป็นที่
บำรุงหัวใจ. เป็นที่ชื่นใจ. ยาคำ น. ขาง
สลัดไตรใช้ทำยา. ยาแดง น. ชื่อยาชนิด
หนึ่งเส้นแดง (โดยมากพวกจีนสูบ). ยา
ทุเลา น. ยารักษาท้องให้เดิน ยาเยียบ
ก. รักษา. บำรุง.

ยา น. แม่ของพ่อหรือของพี่น้องแห่งพ่อ. ยา
ทวด น. แม่ของปู่และย่า. ยานาง น.
ผีที่รักษาเรือ หรือเกวียน นิยมว่าเป็นผู้หญิง
จึงเรียกว่ายานาง; ชื่อเกวียนเล็กชนิดหนึ่ง
เรียกว่ายานาง. ใช้ใบต้มกับหน่อไม้พืด
ให้หน่อไม้หายขึ้นและใช้ทำยา.

ยาภิ น. ความล้มเหลว. ก. ล้าบกล. ไม้สะลวอ.
ไม่ง่าย. ยาภิแก่น ว. ก่นจน. ยาภิ
จน ว. เก่งใจ. ไร้ทรัพย์. ยาภิเย็น
ว. ล้าบกลมาก. ยาภิไร ว. ล้าบกลด้วย
ความขัดสน.

ยาภิ [ยาภิ] ม. ลี น. การบูชา. ยางเช่น,
การขยวสว่าง. พลี.

ยาภิ, ยาภิ ม. น. ข้างต้ม. ข้างเปื่อย; ขอบ
ชนิดหนึ่งทำด้วยข้าวอ่อน.

ยาง น. ชื่อคนพวกหนึ่งชอบเกินปลา มักเรียก
ว่า นก ยาง มีหลายชนิด เช่น ยางกรอก.
ยางโหนด; ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งมียางใช้ประสม

ซึ่งขยหรือที่เรียกว่า น้มีนียงง สิ่งทีล่อลอกจาก
ต้นไม้บรลงอย่างมีลักษณะเฉพาะนี้ยง เมื่อควมเข้า
น้ำว เลามาใช้ป็นประโยชน์อื่น ๆ ได้หลาย
อย่างเช่นยางฉน, ยางลบ เป็นต้น: ชาชาติ
หนึ่งก็คล้ายกะหร็อง. **ย่างน้อย** น. ยาง
ไม้ชนิดหนึ่ง ออกจาก ต้น น้อย มีพิษมาก
พวกป่าใช้ทาถูกระดูกสัตว์.

ย่าง ก. บั้ง, จ้, ยั้งไฟ: ก้าวเท้าเดิน, เดิน. **ย่าง**
เท้า ก. เดินไป. **ย่างเยอง** ก. เดิน
กร้หกลาย. **ย่างสามขุม** ก. ทิริยาที่
ค้อย ๆ เดิน ทำมวย, ทำพันดา.

ย่างกุ้ง น. ชื่อเมืองหลวงของพม่า.

ย่างทราย [—ชาย] ส. ย่านทราย.

ย่างก, ย่างนก [—จก,—จะนก] น. น.
ผู้เรือ, คนจอทาน.

ย่างน, ย่างนา [—จะนะ,—] น. น. การ
ขจ. การขอร้อง, การวิงวอน.

ย่างฉน — [ฉน] ว. อะไรหรือ. อย่างไป.

ย่างก [—ชะกะ] น. น. ผู้ที่ ทำ พิธีบูชา
หรือพิธีบวงสรวง: พระ. พาหมณฑ์.

ย่างตา (ฉ. ยาดตา ยาดู) น. การเคลื่อนไหว,
ความเจริญอกวเล็ชของ. ว. ผู้ไปแล้ว, ผู้พ้น
แล้ว, ผู้่างแล้ว, ผู้ตั้งอยู่, ผู้ปรากอยู่.

ย่างตนา [—ตะนา] น. น. ความเจ็บปวด,

กาหามาน: ความพยายาม, การแก้แค้น.

ย่างตรี, ย่างตรา [ขาดตระ, ขาดตรา] น. ส. น.
การไป, การออกเดิน, การเดินทาง, การเดิน
ทัพ: การเดินกระบวนแม่, แม่: เครื่องดำรง
ชีวิต, อย่าง: ทนทาง, วิถี, การถื่นไป, ขรร
เนียม. ก. ไทยให้ว่า เดิน, เดินไป. **ย่างตรี**
ฟ้า ว. ไปสู่ฟ้า, งามเทียมฟ้า.

ยาน ๑. [ยานะ หรือยาน] น. ส. น. เครื่อง
พาหนะต่างๆ เช่น รถ, เกร็ยม, เรือ เป็นต้น:
(สำหรับพุทธศาสนิกชน) เครื่องนำ หรือวิถี
ที่จะไปสู่ความรู้, ทางที่จะพ้นจากการเวียน
ว่ายตายเกิด. **ยานนาวา** น. เรือคือ
เครื่องนำไป.

ยาน ๒. ว. ห้อยลง, ห้อยลง, ห้อยช้อย.

ย่าน น. แลน, ถิ่น, ก. กล้ว, ดุ ช่น ด้วย.

ยานก [—นกะ] น. ส. น. เครื่องทำน้ำ,
รถเล็ก ๆ, เกร็ยม.

ย่านทราย [—ชาย] น. ชื่อแถวถ้ลัษณะ
หนึ่ง อยู่ในป่ามีใบใหญ่: เรียกว่าทราย กัม.

ยานมาศ, ยานูมาศ [—นะมาศ,—] น.
พระที่นั่งสำหรับ พระมหากษัตริย์ ประทับ
มีรูปเหมือนฐาน พระพุทธรูป มีพระนักข้าง
บนและห้วงข้างๆ สำหรับสอดกลานหมม หรือ
แบกไปได้.

ยามิก, ยานิก [ยามิก,—นิก] น. น. เครื่อง
นำไปและใช้ประกอบศัพท์อื่นเช่น สมถชา
นิก น. กรรมฐาน กรรม เป็น เครื่องนำไปคือ
สมถะ. วิปัสสนา ยานิก น. กรรมฐาน กรรม
เป็นเครื่องนำไป คือ วิปัสสนา, จดชานิก น.
ยานเครื่องนำไปคือ รถ.

ยามิ น. ชื่อกาพย์พระนิพนธ์หนึ่ง มี ๑๑ พยางค์ จัด
เป็น ๒ วรรค. วรรคต้น ๕ พยางค์. วรรคหลัง
๖ พยางค์.

ยาม๑ น. ป่อ.

ยาม๒ ว. แก้วง้ำๆ. สูงชันและยุบลงง้ำๆ.
เนินนาบ.

ยามป [—ปะนะ] น. ศ. น. การเลี้ยงชีวิต.
การเลี้ยง. การดำรงชีวิต. ชีวิต. อาชีพ. ยา
ปนมัตต น. น. การทรมานที่จะให้ร่างกาย
ดำรงอยู่ได้. ว. สักว่ายังชีวิตมิให้ไป.
พอเลี้ยงชีพ. พอเขี้ยวขาชีวิต.

ยาม [ยาม หรือ ยามะ] น. น. ความระวัง;
เป็นชื่อส่วนแห่งวัน ยาม๑ มี ๓ ชั่วโมง รวม
วัน๑ มี ๘ ยาม; ในบาลีแบ่งกันเป็น ๓ ยาม
เรียกว่า ปฐมยาม มัชฌิมยาม มัชฌิมยาม;
เป็นชื่อสวรรค์ชั้นที่ ๓๑ เทวดาในชั้นนี้เรียกว่า
ยามเหวบุตร; อีกชั้นหนึ่ง เป็นชื่อจังหวัดขม
โลกหรือ ผู้อยู่ในขมโลก (ออกจากขม. โทษ

ให้ สักว่ามิ หรือ ผู้เปลี่ยนเวลาตลอดวันแห่ง
การติดตามที่สักว่า. ยามกาลิก ดู กาลิก.
ยามตุตตทาย น. เวลาบ่าย. ยาม
พวาน น. ชื่อวันหนึ่งในเดือน ยามเขี้ยว.
ยามพาด น. เวลาเช้า. ยามโยค น.
ยามอุหาโยค. ยามฤกษ์ คือ เวลาใต้ ฤกษ์.
ยามสามตา น. ชื่อวิธีจับยามของหมอดู
ใช้นับตามหลักสามหลักวิธีเช่นกันไป.

ยาม น. ลูกขนาดใหญ่ โดยมากใช้ตะพานฆ่า.
ก. เหม. ตะพาน.

ยามกการ น. ชื่อเครื่องหมายบังคับให้ผ่าน
พญชณะคาบ มีรูปดังนี้ ๕.

ยามิก น. ฉ. น. คนเฝ้ายาม. ยามเฝ้ายาม
เวลากลางคืน.

ยาย น. แม่ขอลงมา หรือ พี่เลี้ยงที่แม่เฝ้าขอลงมา,
ใช้เฝ้าขมหญิงควร ขยายว่า ขมชั้นนี้ ยาย นี้.

ยายหวุดี น. แม่ขอลงมา.

ย้าย ก. เปลี่ยน. เปลี่ยนที่. ย้าย. ย้าย. ย้ายไป.

ยายี (น. ก. ไก. เดิม) ก. เขี้ยวตบักข,
ขมขม.

ยาว๑ [—ยะ] น. ว. เพ็ชร์ใส. ยาวได้.

ยาวกาลิก ๑. กาลิก โย. กาล ๒. ยาว
ชีวิต น. ของที่ใช้บริโภคได้เสมอไป
ไม่มีจำกัดกาล ตามวิธีบัญญัติได้แก่ของนี้

ไข้ประกอบเป็นยา สงเคราะห์เข้าใน ศีลสถาน
บ้างจ้อ.

ยาว ๒ ว. นาน. กิ่ง. ตรงกันข้ามกับสั้น.

ยาวรี ว. ยาวเรียวไปอย่างใบข้าว จ้อ ต้น
โคปลายเล็ก.

ยาว ค. เข้าย.

ยาวีศ ม. ศ. น. ฟ่อนหญ้า, หญ้าหรืออาหาร
สำหรับสัตว์.

ยาหยิ่ง [-หฺยง] ศ. ก. ชะนะศัทธ.

ยาหยี่ [-หฺยี่] ศ. น. น่องรัก.

ยาหัด ศ. ว. ชั่ว. ไม่ดี. หยาบ. ไม่งาม.

ย้า น. ถ้วยข้าวอย่างหนึ่ง ที่ปรุงด้วยผักเคี้ยวกัน
หลาย ๆ อย่าง. ก. คละ. ปะ. กั่ว. อ่อน
นุ่ม. ย้าเกรง, ย้าเบง, ย้าแยง ก.
กร้าม. กั่ว.

ย้า ก. เหยียบลง. เหยียบตี ๆ; ตี. ตีรัว เช่น
ตำขาม=ตีขาม. ว. จวน. ถึง. ช้า. ย้าคำ

น. เวลา ๕ นาฬิกา หลังเที่ยง. ตีกลองรัว
บอกเวลาค่ำ. ย้าใจ ก. กล้ามอกชิ้นทุกที.

ย้ายี่ ก. เถอะนให้กระจาย. เมียดเบียด
กัน. ย้ารุ่ง น. เวลา ๕ นาฬิกา ก่อนเที่ยง.

ตีกลองรัวบอกเวลารุ่ง.

ย้า ก. ช้า. ทวน: ทำให้แน่น. ทำให้กะซิม. ทำ
ให้มันตง.

ย้ายาม ก. ชมเซอ.

ย้าเหยอ [-หฺยอ] ว. เลื่อนเคาะ. เพ้อเจ้อ.

ยีก ๆ ว. ถี่ ๆ.

ยิง ก. ส่งอาวุธไป ด้วย ถ้ำถึง ดินปืน หรือ สาย
ธนู ปั่นต้น.

ยั้ง ว. เกิน. มาก. ล้า. ยั้งยง ว. กล้ามอก
งามมาก. ยั้งยวด ว. เล็ด. ล้า.

ยั้งพิน ก. เปิดปากให้เห็นฟัน.

ยั้งฐะ ม. (ดี. อิมฐ) ก. บุชแฉ้ว. เช่น
สรวงแฉ้ว.

ยั้ง ๑ ก. รู้สึกเสียดตัวขมู (มักใช้ว่าได้ยั้ง). รู้สึก.

ขอม. ขอม. ยั้งแคลน ก. รู้สึกลำบาก.

ยั้งใจ ก. พอใจ. ตามใจ. ยั้งดี ก.

ชอบใจ. ดีใจ. ยั้งมลาภ [-มฺลาค] ก.

ดีใจ. ชอบใจ. ยั้งยอม ก. ขอม. ไม่ขัด.

ชอบใจตาม. ยั้งร้าย ก. ไม่พอใจ.
ไม่ชอบใจ.

ยั้ง ๒ น. จะงอย หรือ หงอน. ขอบกระะ (ขอบข้าง)
แกว. เหล็กเป็นรูปกระทุง บางทีเป็นรูปนารายณ์
ทรงกระทุง เรียกว่า ยั้ง.

ยั้ง ว. ถี่. ละเอียด.

ยั้ง ๆ ว. อาการเปิดปิดถี่ ๆ อย่างกะพริบตา
รับ ๆ อย่างแสงแดด.

ยั้ง ก. แสดงริมฝีปาก และ โยนน้ำให้ปรากฏ

อาการชอบใจ. **ยี่มแฉิ่ง** ก. ยี่มอย่าง
เบื่อกาม. **ยี่มย่อง** ก. ยี่มด้วยความ
อ้อมใจ. **ยี่มแย้ม** ก. ยี่มอย่างขันบาน.
ยี่มละไม ก. ยี่มอย่างงาม. **ยี่มหั่ว**
ก. ยี่มแกมหัวเราะ.

ยี่หวา [—หวา] (ม. ส. จี๋) ยี่. น. ดวง
ชีวิต, ดวงใจ.

ยี่ ก. ขยี้, ขยี้ให้แหลก, ขยี้ให้เหลว.

ยี่ ว. สอง.

ยี่กำ น. ที่สำหรับ เสียบขานนก ประดับ หมวก
เครื่องยศ.

ยี่เก ส. ลีเก.

ยี่แข็ง น. ไม้ดอกชนิดหนึ่ง ดอกสีชมพู เป็น
ช่อเกสรละเอียด.

ยี่ไถ น. ไม้ดอกชนิดหนึ่ง ดอกสีชมพูเป็นช่อ
ดอกคล้ายกุหลาบ.

ยี่กุ น. ถิ่นนอน, ฟูก (ราชศัพท์ใช้ว่า พระยี่กุ).

ยี่ววน, ยี่ววน ก. ทำกริยาให้รัก, ทำให้เกิดความ
รัก, เกล้ากลิ้ง.

ยี่สกี น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง ถิ่นปลาหน้าทอย
มีอยู่ทางแม่น้ำราชบุรี.

ยี่สัง น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง มีตีนเป็นพวง ตีต
อยู่ตามรากไม้ดิน.

ยี่สน น. ปราน้ำเค็มชนิดหนึ่ง มีหนังกากคล้าย
ปลากระเบน.

ยี่สาน, ยี่सान น. ทลวด, ที่ขายของ.

ยี่สิบ ว. จำนวนสิบ ๒ ครั้งรวมกัน (๒๐).

ยี่สุน น. ไม้ดอกชนิดหนึ่งคล้ายกุหลาบ.

ยี่หว่า [—หว่า] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เมล็ด
มีกลิ่นหอมคนใช้ปรุงเป็นเครื่องแกง.

ยี่หื้อ จ. น. เครื่องหมาย; ชื่อเสียง.

ยี่หุบ น. ไม้ดอกชนิดหนึ่ง ดอกคล้ายดอก
มณฑา แต่ได้กลิ่นและสีขาว.

ยี่ติ ก. เหนียว, รัง, ผุด, เกาะ, จ้ำ, หน่วง.

ยี่ตื่อ ก. จับตื่อ, เก็บรักษาไว้

ยี่ติ ว. ขยักออก, เป็นสายยาว, ยาว, นอน

ยี่ตยาคี, ยี่ตยือ ว. ทารเกินควร, ไม่
ใคร่จะขบสัน.

ยี่น ก. เอาเท้าเหยียบพ่นแล้วเหยียดตัวให้ตะ
ชันไป, หรือขวางอย่างสัตว์. ว. นาน, ยาว.

ยี่น, ยี่น ก. ทำกริยาให้รัก, ทำให้เกิดความ
รัก, เกล้ากลิ้ง.

ยี่น ก. เอาเท้าเหยียบพ่นแล้วเหยียดตัวให้ตะ
ชันไป, หรือขวางอย่างสัตว์. ว. นาน, ยาว.

ยี่น ก. ตัก, ส่งให้, ฐให้, เผล็ดออกมา, เผล็ดออก
ไป. ยี่นออก.

ยี่ม ก. ขยี้สิ่งของมาใช้หรือจนแล้วส่งคืนให้.

ยื่อ ก. นยง, จิง, ยึดเอาไว้, ถัดสิ่งของไว้.

ยู, ยูยง ก. ส่งเสริม, หมุน, เป็นใจตัว

ยูภิกระบัตร [—ภาวะบัตร] ค. ยกกระบัตร.

ยูภี [ยูภี] ส. (ม. ยุกต) จ. ยูภีแล้ว. เห็นมาแล้ว, เห็นแล้ว, เห็นมาแล้ว, พร้อม: จำนวน, สามารถ, ชอบ, ถูกต้อง, ประกอบด้วย, เต็มไปด้วย: เหมาะ, พอดี, ควร.

ยูคติ [ยูคติ] ส. (ม. ยুক্তิ) น. การคิด คือ, การละสม: การเตรียม: จารึตร, ธรรมนิยม: กล, วิถี, อุบาย: เหตุผล: ความเหมาะสม, พอดี, สมควร, ถูกต้อง.

ยุคิ ม. ส. น. แยก; คู่, ทั้งสอง: คราว, สมัย: เวลาช่วงห้าทศปี: กำหนดเวลาของโลก, มี ๕ ยุค คือ มฤตายุค, ไตรตายุค, ทวารายยุค, กัลกียุค, (กัลกียุค คือ ที่เรายู่กันแต่บัดนี้) ถือกันว่าเสื่อม กว่ายุคก่อน ๆ ด้วย ประการทั้งปวง;

ยูคินธิร [—คนทอน] ม. น. ชื่อภูเขาสูงหนึ่งในอินเดีย ในหมู่เขาสัตตบริภังค์: ใช้ยูคินธิร หรือ ยูคินธิร ก็มี.

ยูคิล [—คน] ม. ส. จ. คู่, สอง. ยูคิลบาท ๑๖/๐๓/๒๕๖๖.

ยูคินิต [—คนตะ] ม. น. ที่สุดอายุ (ของคน หรือ ของ โลก) น. ยูคินิตวาท ม.

น. คนที่สุดท้าย หมวย ความว่า คนที่แรกที่ตายโลก เมื่อสิ้นยุค.

ยูคินิธิร [—คนทอน] ค. ยูคินธิร.

ยูคินธิร [—คนทอน] ค. ยูคินธิร.

ยูง น. สัตว์สี่เท้ามีปีกสูงเกิดหิน เมื่อตั้งไม่มีปีกเป็น ลูก น้า. ยูงบัณฑิต น. คนไม่ชนิดหนึ่ง ต้มเล็กถึงเป็นเผอ, ไม่สู้สำหรับบัณฑิตดวง, ไม่สู้สำหรับบัณฑิตอง ทั้งตัวของจาก ซึ่งปลายหุบเป็นเผออย่างแ่งหางม้า.

ยูง ว. สับสน, ขวกไขว, ก้าวกำข, ไม่เรียบ.

ยูงยูง จ. ไม่เรียบหรือข, สับสนกันมก.

ยูงเหยิง [—เหยิง] จ. ไม่เรียบหรือข, ไม่เป็นระเบียบ.

ยูง น. โมงเก็บข้าวเปลือก, นาง.

ยูติ ก. ยุติ, ตั้งไว้.

ยูติ ยุติ: ม. ส. จ. ซึ่งติดต่อก, หรือรวมอยู่.

ยูติต [ยูติตะ] ค. ยูติ.

ยูติติ ค. ยูติ. (ไทย) จ. ตบอง, ขม, เล็กแล้ว. ยูติติธรรม (ยูติติทำ) น. ความเที่ยงตรง, ความชอบธรรม, ความยุติธรรมส่วนที่ได้จากกฎหมาย. ยูติติธรรมธิร [ยูติติทำมะทอน] น. ผู้ทรงไว้ซึ่งความเที่ยงตรง.

ยูติ [ยูติ] ส. น. การรวม, ที่รวม, ที่ประ

ชม: การประหล.

ยุท [ยุตตะ] ๑. น. สงคราม การรบพุ่ง.
การต่อสู้. ยุทธภูมิ, ยุทธรงค์ น.
สนามรบ. ยุทธศาสตร์ น. ตำราของ
นักรบ. ตำราแสดงวิธีรบ. ยุทธวิธี น.
วิธีและอุปมาของการรบ. ยุทธวินัย น.
กฎของทหาร.

ยุทธิน [ยุตตะนะ] น. เป็นศัพท์ไทยประ
คอบ้าง แปลว่าการรบ อย่างเดียวกับยุทธ.

ยุทธนาการ น. อากาธรรมกัน. การ
รบกัน. ยุทธนาธิการ น. หน้าที่แห่ง
การรบ, หน้าที่แผนกการรบ.

ยุทธนา— [ยุตตะนา] ดูใน ยุทธิน.

ยุบ ก. ยอบ. ทรุดลง. ฝุบลง. ทำให้ราบ,
ทำให้เสียรูป. ทำให้เหี่ยวลง. ลด. ลดลง.
เลิก เช่น ยุบตำแหน่ง. ยุบยอบ ก.
ทำให้ให้น้อยลง. ยุบยับ ก. ย่อยยับ.
ทรุดโทรม.

ยุบยับ ว. ละเอียดเกินไป. ถี่เกินไป.

ยุบล น. ข้อความ. สิ่งกล่าว

ยุพ [ยุพะ] ดู ยุว. ยุพียง ว. กำลังรุ่ง.
กำลังสวย (มักจะใช้สำหรับผู้หญิง). ยุพ
เยาว์ ว. युพกับเยาว์ความอย่างเดียวกัน
หมาย ความว่ารุ่ง เท่านั้น (มักจะใช้สำหรับ

ผู้หญิง). ยุพราช, ยุพวิภา ดู ยุวราช.
ยุววิภา ใน ยุว. ยุพเรศ เป็นคำเลือน
มาจาก ยุพราช แต่มีกะหมายถึงนางยัตถี
หรือ อิศรา ยัตถี ผู้รับสาร. ใช้สำหรับหญิง
สาวทั่วไปก็ได้.

ยุพดี [ยุพพะดี] ดู ยุวดี.

ยุพา ดู ยุว. แต่ศัพท์นี้เรามักใช้สำหรับหญิง.

ยุพาพาล น. รุ่มและอ่อน เงามอบ
ความถึงหญิงสาว ใช้อย่างเดียวกับยุพา
คำ พิน เป็นสร้อยบท.

ยุพาน ดู ยุว.

ยุบยาม ว. ไม่เรียวร้อย, ช่าง, รุ่งรัง.

ยุย ว. เปื่อย, ไม่เหนียว.

ยุย ว. พองออก. โป่งออก.

ยุรบาท, ยุรบาตร [—ระบาท,—] ก. เต็ม
เท่า. ใช้ว่า ชะยุรบาท ก็มี.

ยุรยาตร, ยุรยาตร [—ระยาตร,—] ก. เต็ม
ไป. ผลลงเป็น ชะยุรยาตรา ชะยุรยาตร ก็มี.

ยุว [ยุวะ] น. เสด. ยุวน. ยุวดี น. ชายหนุ่ม.
ว. หนุ่ม. รุ่ง. ศัพท์ที่ใช้ युวา ยุวาน ก็ได้.
อันเป็นหญิงสาว ใช้ว่า ยุวดี. युว. เมื่อใช้ว่า
หน้าคำสมาสต้องใช้ว่า ยุว. นก. ใช้ผลลงเป็น
ยุพ, ยุพา, ยุพาน. ยุพดี หรือ เยาว์ ก็ได้
ดู ที่คำนั้นๆ ด้วย. ยุวราช, ยุววิภา น.

มากมาย.

เยา ว. เยา, อ่อน, น้อย.

เย้า น. คนชาวเหนือของ ประเทศ สยามพวก
หนึ่ง. ก. กวน, หยอก, ล้อเล่น.

เยาว [-วะ] แผลงออกจาก ขว. ไทยใต้
เป็น ว. รุ่ม, หมุ่ม, สาว, อ่อน. เยาว

พวน น. 'นางพารุ่น' เป็นชื่อเทีนชนิด
หนึ่งใช้ทำยา. เยาวมาศ ว. มีส่วนเป็น
หมุ่มเป็นสาว. เยาวมาลัย น. 'ดอกไม้
อ่อน' หมายความว่าหญิงรุ่น. เยาว

ยอด น. ผู้รุ่นอย่าง ยอด, ผู้รุ่นเต็มที่.

เยาวโยค ว. ผู้ประกอบด้วยควมรุ่น,
ผู้ยังรุ่นอยู่. เยาวเรศ น. เป็นคำเลียน

มาจากเยาววาท แต่หมายความว่าถึงทางกษัตริย์
หรือธิดากษัตริย์ผู้รุ่นสาว. เยาวลักษณะ
ว. ผู้มีลักษณะอันรุ่น.

เยาวน [-วะนะ] ส. (มี. ขวน) น. ความ
หมุ่ม, ความสาว, ความเป็นหมุ่มเป็นสาว,
ความเป็นผู้ใหญ่.

เยาวพา [-วะพา] แผลงมาจาก ขุพา อย่าง
สุรส เป็น เสาวรส; ขุพา.

เยาวพาน [-วะพาน] แผลงมาจาก ขวาน
อย่าง สุรส เป็น เสาวรส; ขุ ขว.

เยาฉ น. พุคหรือแสดงอาการอย่างหนึ่งเป็นเชิง

ประชด เพื่อตุลให้เจ็บใจบ้าง เพื่อสนุก
ขงกันบ้าง, เข็บ หรือ หั้น ถัก, บางที
ก็ใช้ควมถันว่ายาหั้น.

เยิง๑ น. ป่า, ดง, ดอน.

เยิง๒ พ. ส. เยา.

เยิน ว. ถัก, ทำใหญ่; กตข๑. เป็นยอ
ว. กตข๑.

เยิน ว. นาน, ภัณ, ยาว เป็นยอ
ย๑ด๑, ไม่กะทัดรัด.

เยิบ ว. เยิบ, ทั่ว ๆ.

เยิม ว. ชุ่มมาก, ชุ่มเกือบหยด. เยิบอาบ.

เยีย น. เรียกไม้ตัวผู้ที่มีรูปร่างคล้ายไม้ตัวเมีย
ว่า ไม้เยีย. ก. ทำ. เยียโต ก. ทำใจ.

เยียมั่ง ก. ทำเป็นคนมั่งมี. เยียใหญ่
ก. ทำ เป็นคนใหญ่คนโต, มีใหญ่ใหญ่สูง.

เยียง น. แขนง, อย่าง. ว. เช่น, ไข่ว่า เยียง คีม.

เยียงผา ตุ เลียงผา.

เยียดยัด ตุ ยัดยัด ใน ยัด.

เยียน ก. เยี่ยม, เยือน, ไปหา, ไปดู.

เยียม ว. อาการที่เ็นเข้าหัวใจ มักใช้ควมถันว่า
เยียมเ็น หรือ เ็นเยียม.

เยียม๑ ก. ะโจก, โผล่ออก, ลอช; ไปหา,
เยือน. เยียมเยียน, เยียมเยือน ก.
ไปหาผู้, ไปดู เยียม ๆ มั่ง ๆ ก.

ประเคี้ยว เยียม ประเคี้ยว นอง. เยียมและ
นองน้อย ๆ.

เยียม ๒ ว. ยิง, เดิน, เล็ด. เยียมยอด ว.
ดัดสุด, เล็ด สุด.

เยียร ว. ราม. เยียรยง ว. รามยง.

เยียรบัน [—ระบัน] น. ผู้กระโดดหนึ่ง มี
ตลก ทอด้วยไหมทอง.

เยียว ว. ราม. ยิง, ผีโย, แมงัว, ยิง. เยียว
ยง ว. รามยง.

เยียว น. ผีโย.

เยียวยา น. รักษาริด, แก้โรค, แก้ไข. ช่วย
อุทมน. ช่วยเพิ่มเดิม. เต็ม.

เยื่อ น. เยื่อ หรือ ขางที่ติด อยู่ ส่วน บางและ
อ่อนนุ่มของบางอย่าง เช่น ผลไม้ ฯลฯ.

เยื่อเคย น. ละมึ. เยื่อโย น. เยื่อ
มะละโย หมายถึงความที่ ความหึงว้อ, ความ
รัก, ความกลัว.

เยื่อ น. ยืนนาน, คงทน.

เยือก ว. เย็น, เย็นจนน้ำแข็ง ไท.

เยือง ตู เยือง.

เยือง ตู เยือง.

เยือง น. เอื้อมมือไป. ว. ไม่ตรง. เยือง
กราย [—กราย] น. การเดิน ย้ายไปมา.

เยืองยัก น. ย้ายไปมา

เยือน น. ไปสู่หา, เยี่ยม.

เยื่อ น. กล่าว, พุด.

เยื่อ น. เบาะขาและข้อลง, ก่อตง. ว. เต็มที่, หนัก.

เยื่อ น. สัตว์ชนิดหนึ่งคล้ายงูกำลังงอตัวตามรู.

เยื่อ น. แบ่ง, พราก, พรากออก, แตกออก
เป็นแฉก ๆ. เยื่อเยื่อ ว. แตกต่าง
ต่างกัน. เยื่อเยื่อ น. อธิบายชี้ให้
แก่เหตุผล.

เยื่อ น. ย้อม, สดสี, แอมตุ, ตุ. เยื่อด้วย.

เยื่อโย น. แอมของ.

เยื่อ น. ยิง, ยิง, ร้อยล่อให้กระเจาย.

เยื่อ น. อัดสั้น, ทรมอง, เจริญ.

เยื่อเยื่อ น. มีอย่างๆแต่ต่างจากจริง.

เยื่อเยื่อ น. โยเยื่อชนิดหนึ่ง.

เยื่อเยื่อ น. อุบาย, ล้อ. ท่าทาง. เยื่อเยื่อ
ว. เข้าใจ. สมเหตุ. เยื่อเยื่อ น.
ผล, ลม้าย.

เยื่อเยื่อ น. ขยาย, คัด, บากมัตน้อยๆ มีที่จะ
พุด: (ดอกไม้) ขยายกลีบจนวนจะบาน.

เยื่อเยื่อ น. เป็นขุระ, เกี้ยวข้อง.

เยื่อเยื่อ น. แยก, แยะออก, แยกออก. ว. มาก.

โย น. พุดเสวะ. โยเยื่อ ว. เกเร, เกะกะ.

โย น. ยัก, ลาก. ว. ไม่ตรง. โยเยื่อ

ว. ขวนเข.

โยก ก. คลอน, โหระ ทำให้เข้ซ้อน. โยก
 ย้าย ก. สับเปลี่ยนไปมา. โยกโย้
 ก. แสร้งทำให้เกินไปกว่าสมควร.

โยกตรี [โยกั] ส. (พ. โยคฺต) น. เชือก,
 สายไหม, เชือกพวน.

โยค [โยคะ] พ. ส. น. การผูก, การเตรียม;
 ยาน, พาหนะ; การใช้, การกระทำ; วิธี,
 หนทาง; เสน่ห์, ทศ, อุมาย, ทรีพช., สมบัติ;
 โอลาส. โยคะ; การร่วม, การเกี่ยวข้อ; เกอ
 โย, เกอของพัวพัน, กิเลส; ความเพียร, ความ
 พยายาม, ความตั้งใจจริง; การสงบตัว, ความ
 พึ่งเด็งแน่วแน่ม วิชาศิลปะและภูมิปัญญาอย่าง
 ก่งเง (เรียกว่า โยค ศาสตร์ศาสตร์ ซึ่งปฏิบัติ
 ชาติเป็นผู้สอน; ความหมายสำคัญ ก็คือ จะ
 สอนวิธีที่วิญญาณ ของคนจะได้ ร่วมเป็น อัน
 หนึ่งอันเดียวกัน นพาดมัน หรือ วิญญาณแห่ง
 โลกนี้ (สำหรับ ไทโรศาสตร์) เพราะเหต,
 เพราะเหต, ฤกษ์, ดาว. โยคจักขุ ส.
 น. ผู้ที่มีสมาธิมั่นคง. โยคนิทรส ส.
 น. 'การหลับโดยสมาธิ' คือ การมีอชบังเกิด
 จาก การ ตั้งใจแน่วแน่ม เช่น เมื่อ สดับ พระ
 ธรรมเทศนา. โยคฌายา ส. น. อานาปาน,
 อานาปานที่เกิดจากสมาธิ. โยคยาตร ส.
 น. ทางที่นำไปสู่วิญญาณแห่งโลก, ทางทาง

แห่งสมาธิอันลึกซึ้ง. โยคักเกษม พ.
 น. 'กรรมอันเกษมจากโยค (เครื่องพัวพัน)'
 คือ นิพพาน. โยคาพจร,—วจร พ. น.
 ผู้มีความเพียร, ผู้ท่งลงสู่ความเพียร, มัก
 ใช้เรียก พระภิกษุผู้วิญญวณิกสมาธิ ผู้กระทำ
 ความโยคัลลทธิ.

โยคเกณฑ์ [โยคเกณฑ์] น. การกำหนด
 ความดีที่ประกอบคุณช้.

โยคยะ [โยคฺยยะ] ส. (พ. โยคฺต) น.
 สัตว์พาหนะ, ยาน. ว. เหมะ. เป็น
 ประโยชน์, ต้องประลอง.

โยคยา [โยคฺยยา, ส. (พ. โยคฺต) น. การ
 เตรียม, การฝึกหัด, การกระทำ, ดู โยค.

โยคักเกษม [—เกษม:] ดูโย โยค.

โยคาพจร,—วจร [—พระจอม—] ดูโย โยค.

โยคินี ดูโย โยค.

โยคี พ. น. นักบวช, ผู้มีความเพียร, ผู้ฝึกได้
 ในธรรม, เป็น นามสำหรับ วิญญวณิกด้วย.
 ผู้หญิงใช้ว่า โยคินี.

โยง น. หลัก, ก. ล่ามให้ตัดต้น, เกี้ยวข้อง,
 ล่ามไว้; เอาไม้เฝะเข้าให้สูกทั่วกัน, ทำให้
 โย่ง, ล้อย.

โย่ง ว. สูงจะสุด, สูงเกินควร.

โย่ง ๆ น. อาการเดินก้าวยาว ๆ เหน็ดคนผอม

สูง เรียกว่าเติมโข่ง ๆ.

โยงโย่ ค. โยงโย่.

โยชก [-ชก] ศ. น. ผู้ผูก หรือ เข็ม
(รถ); ผู้จัด, ผู้เตรียม.

โยชนี่ ม. ศ. น. ชื่อภาควิชาทางยาว ๔๐๐
เส้นเป็น ๑ โยชน์; การผูก, การเข็ม (รถ).

โยชนา [-ชนะนา] ม. น. ชื่อคันฉิ่งขมออก
สัมพันธ์บทกวี.

โยดด้ ค. โยดด้.

โยติกา ค. โยติกา.

โยทะกา น. สมอเห็ด: ต้นไม้จะโตหนึ่ง ต้น
คัดเค้าก็เข็ช (บางทีจะเลือกมาจาก โยติกา,
โยติกา).

โยท [-ทะ] ม. ศ. น. ทนรบ, ทหาร, การ
สู้รบ, สงคราม.

โยธา ๑. โยใช้หมายความว่า เช่นเดียวกับโยธ.

โยธา ๒. น. งานที่ทำด้วยกำลังกาย เช่นก่อสร้าง
ตลอดจนงานศิลปะหรืองานปั้นด้วยดิน.

โยชิน ม. ศ. น. นักรบ, ทหาร, ผู้ชนะ.

โยน ๑. ก. ชักไป, ขว้างไป, ขว้างไป.

โยน ๒, โยนก [-โยน, -นก] ม. น. คน
ชาติกรีก, ^{๐๑}คนต่างประเทศ; คนบ้านเรือน.

โยยเรียกคน ขาวมลาฬพายัพ ด้วย.

โยนไส ม. ว. โดยแบบคาบ, โดยตลอด.

โดย ต้องเห็น, โดย เรียบร้อย, ถูกต้อง.

โยนไสมนสการ ม. น. การพิจารณา
โดย แบนคาบ, ความตั้งใจที่ปลอดโปร่ง,
ความเอาใจใส่อัน ถูกต้อง, ความคิดที่
ถูกต้อง.

โยนนี่ ม. น. มตลูก; ที่เกิด, ต้น; กำเนิด
(กำเนิดมี ๔ อย่าง, มีอัมพาตกำเนิดเกิดจาก
ฟองไข่เป็น ต้น); ญาติที่กลับ ของหญิง;
ปัญญา, ความรู้.

โยพพนะ [-โยพพะนะ] ม. (ศ. เขวณ)
น. ความห่ม, โยพพนมัท น. ความ
เย่อหยิ่งแห่งเขวณ, ความเบาใจความเป็น
หมู่เดียวว่า ยังกลุ่มอยู่.

โยม น. พ่อ, แม่ (เป็นคำที่พระสงฆ์เรียก).
โยมสงฆ์ น. ผู้บำรุงพระ, ผู้อุปการ
พระ, ผู้ปฏิบัติพระ.

โยเย ก. ขี้ร้องไห้, อึ้งไห้บ่อย ๆ.

โยยี่ ว. ไม่ตั้งตรง, เอน, เอียง.

โยไส ว. กวนใจ, โยสกลเยก, บกวนให้เกิด
ความรำคาญ: อวดดี.

โย น. สิ่งที่มีเส้นสั้นเล็ก ๆ ไส ๆ เช่น โยบัว.
ว. งวม, สวข, ผ่องใส.

โยยง น. โยแบบงม, ว. ตะเธิชต, ล่อน,
ขาดผ่อง,

ไย ว. ไฉน, อะไร, ทำไม.

ไย ว. ฟาง, เห็นไม่ถนัด (สำหรับตา).

ไยดี ก. อยากได้, พอใจ, ยินดี.

ไยไฟ ก. เบาะเขี้ยว, ฉากฉาง, ตีเตียน.

:๐:

ร

ร พืชชนิดหนึ่งที่สามสิบห้า ของพืชชนิดไทย, เป็นพวกอักษรตัว เป็นตัวที่สองของวรรคที่หก, อ่านว่า 'รอ' เรียกชื่อว่า 'รอเรือ หรือ รอรักมา'. เป็นพืชชนิดที่ใช้ทั่วไปในภาคไทย มาลี และสันสกฤต เป็นมูทชะ มีเสียงเกิดจากปุ่มเหงือก, ไทยใช้เป็นตัวละครใน มาตราคนอย่างตัว น เช่น วรรณคดี, ขรรค์ ๑๒๑ และเมื่อสะกดพยัญชนะปล่า ต้องอ่านเหมือน มีสระ อ อยู่ด้วย เช่น กร [กรอน] ฤช [ฤชอน] ๑๒๑.

ร กะเพาะที่หุ้มตัวเด็กในครรภ์ พร้อมด้วยสายเลือดที่ติดกับสะดือ; สิ่งที่เปื้อนเส้นคล้ายรากไม้ที่ห้อยอยู่ตามกิ่งไม้บางอย่างเช่น มะดัน เรียกว่า รกมะดัน, บางที่เป็นแผ่นหรือทาบไม้ เช่น ต้นมะพร้าว เรียกว่า รกมะพร้าว ๑๒๑. ว. รุ่ง, เกล็ด, กลั่น, รกขี้ ๐๘๐๘๒๕ รกพันเผื่อ (อย่างป่าทึม). รกฟ้า, รกฟ้าขาว น. ชื่อ

ต้นไม้พวกหนึ่ง. รกราก น. ภูมิถิ่นนาเดิม, บ้านเกิด. รกร้าง ว. ไม่เตียนและไม่มั่นคงอยู่ดูแลรักษา, ที่รกไม่มีเจ้าของ. รกเรือ ก. รกมา.

รง น. ขางไม้ชนิดหนึ่งสี่เหลี่ยม ใช้ทำขา และใช้เป็นสำบาย. รงทอง น. ขางไม้ใช้ทำขา.

รงค [รง ถ้อยู่หน้าสมาसान รงค] ผ. น. สี, นัย้อม; ความ กำหนด, ตัณหา, ความรัก; ที่พ้อม, โรงละคร; สนามรบ; ลาน. รงคิการิก ผ. น. ข้างเขียน, ข้างระบาย. รงคิจร [-จอน] ผ. น. ผู้เล่น, ตัวละคร. รงคิเวทิดา ผ. น. นางเทพธิดาผู้เป็นประธาน แห่งการเล่นและการมหรสพ, เจ้าแห่งความสนุกเพลิดเพลิน. รงคพิสดู [-พิสดู] ผ. น. สีต่างๆ. รงคภูมิ ผ. น. เวที, โรงละคร, สนาม, สนามรบ. รงคณทเทป [-มนทป] ผ. น. โรงละคร. รงควารางคณา ผ.

สัมพันธ์มิตรในการสงคราม. **รณสังกูล**
 ศ. น. การทะเลาะวิวาท, ความกาหลแห่ง
 การรบ. **รณเสัชชา** ศ. น. เครื่องแต่ง
 กายและอาวุธสำหรับรบ. **รณางคี** ศ.
 น. อาวุธที่ใช้ในสงคราม, อาวุธดาบ.
รณางคินี ศ. น. สนาบรบ. **รณาง**
คิริ ศ. น. ตำแหน่งแห่งการสงคราม, กอง
 ทပ်หน้า. **รณาเชียว** (ศ. รณจักร) น.
 สนาบรบ. สนาม.

รณา— ดูใน รณ.

รติ ก. เทนหรือของแผลวลง. **รติไฉ** น.
 ลายจิตกรรมอย่างหนึ่ง พันธมด้วยรักหรือ
 ชาติ ด้วลายเป็นทอง เรียกว่า ลายรตินี้. ก.
 หลงนามนตร์เพื่อเป็นมงคล.

รติ [ระ—] ดู รติ.

รติ [ระตะ] ม. ศ. น. ความสุข, ความสนุก.
 ก. ยินดี, ชอบใจ, สนุก.

รตินะ [ระตะนะ] ใช้ อย่างเดียวกับ รติน์ ทก
 ประการ. ดู รติน์.

รติ [ระ—] ม. ศ. น. ความยินดี, ความ
 ชอบใจ: ความรัก, ความกำหนัด: ผลลงชื่อว่า
 กุศิ. **รติ** ๓/2 **รติภริ** ศ. น. อยู่ด้วย
 ความกำหนัด. ทำให้อินดี. **รติกรรม** ศ.
 น. การร่วม ประเวณี. **รติภฤ,** —

ภพณ์, — **มนเทียร** ศ. น. ที่สนุก,
 ศาลา เรืองรมย์: ที่ลับ ของหญิง. **รติคัส**
กิริ ศ. น. ผู้ช่วยนให้รัก, เจ้าชู้, เจ้า
 เสน่ห์. **รติหุติ,** — **ติ** ศ. น. ผู้นำข่าว
 รัก, แม่สื่อ. **รติบดี,** — **ปรีย์,** — **รมย์**
 ศ. น. พระเจ้าแห่งความรัก, กามเทพ.
รติรส ศ. น. รสรัก, ความดุคัคิมใน
 ความรัก. **รติลักษิ** ศ. น. การร่วม
 ประเวณี.

รติ [รติ ถ้าอยู่หน้าสมาสอ่าน ะณะ] มี. น. ยาน
 อันมีล้อ: ความสำเร็จ, อำนาจ, หมายความ
 ถึงกษัตริย์ผู้เป็นนักรบก็ได้. **รติการ** ม.
 ศ. น. ผู้ทำรต, ช่างทำรต. **รติเกตุ** ม.
 ศ. น. ชงประจำรต. **รติจรณะ,** — **บาท**
 [ระตะจะระนะ, —] ศ. น. ล้อรต. **รติ**
จรรยา [ระตะจันยา] ศ. น. การฝึกหัด
 รต, การใช้รต, การไปด้วยรต. **รติชรัย**
 ศ. น. นักรบดี. **รติปุงคะ,** — **ปุงคพ**
 [ระตะปุงคะ —] มี. ศ. น. หัวหน้านักรบ.
รติมุข ม. ศ. น. ตอนหน้าของรต,
 หน้ารต. **รติยาตรา** [ระตะยาศตรา]
 ศ. น. แห่รต, กระบวนรต. **รติยทุช** มี.
 ศ. น. การต่อสู้กันบนรต. **รติโยชก** มี.
 ศ. น. คนเทียมหรือผู้กรต. **รติเรณู** มี.

ตี. คุรสรณ) น. เครื่องนบอย่างหนึ่ง คือ
๓๖ อนุ เป็น ๑ วยรณ. รัตวร มี. ส.
น. นักรบยวตช้ง. รัตวหะ, — พ้าห้
มี. ส. น. น้าขั้บรระ, ผู้ขั้บรท, สารตี. รัต
วิที มี. ส. น. พางรท. รัตวิทยา, —
ศาสตร้, — ศีกษา ส. น. วิชาขั้บ
รท, วิชาขั้บยั้วขาน. รัตศักดี ส. น.
ค้ำมขง ทั้บักหน้า รท สงคราม. รัตศาลา
มี. ส. น. ไรงรท. รัตานีก (มี. รัตนีก)
น. พลรท, ทหารรท. รัตเศ ส. น. เจ้า
ขอรท, นักรบขั้บรพุงักันนรท. รัตเศภ
มี. น. เจ้านั้ห้งผู้ขั้บรททั้ปวง, ประสงค์
ความว่า นักรบเล็ด และพระพุทธรเจ้า.

รติยา [รตฤยา] ดู รัตยา.

รติยา— [ระ—] ดูใน รท.

รัต— [ระ—] ดูใน รท.

รท, รัตนะ [รท, ระทะนะ] มี. น. พน,
ง เช่น ทวิทท สักวั๒ ษา คือ ข้าง.

รท ก. ด้น, เสือกสน, เระไปมา, เร่ง.

รท ก. อย, เลื่อนกลับ, ทั้, ขั้บเข้าไป.

รท ดู รท.

รท ก. สู้ถั้บค้อสู้รอน: วจรอน. รัตกวัน
น. ทำให้นั้เกิดความรำคาญ, ทำให้นั้เกิดความ
เค็ดรอน. รัตภา ก. ค้อสู้ถั้บ. รัตภิก

ก. รบคูนั้เข้าไป. รัตเจ้า ก. วจ
รอนบ้อย ๆ.

รัต [ระบค] ส. น. ไรท, ทั้, ไซ้เจ้บ,
อันคธาข, การทำร้อ, ก. เล็ง, รัคษา, บั้ร่ง,
บ้องถั้บ.

รัต [ระบค] ดู รัต.

รัต [ระบค] ก. รัต, ต้อสู้.

รัต [รัตหรือระพะ] ดู รัต.

รัต [ระ—] มี. น. เส็งค้ง, เอ็กเกรก.

รัต, รัต [ระ—] ดู รัต.

รัต ๑ ก. รัตบ, บั้บ, อยด้วยควัน หรือด้วย
ความรอนแห่งไฟ.

รัต ๒ มี. ก. ชันขม, ษินดี, ษอบใจ, เล่นทัว.

รัต น. เครื่องถั้บคตและฝนมีค้ำสำหรับถ้อ,
เงทั้บั้งแสงคต. ก. บั้, ถั้ (ในเบองบม).

ว. ษังมีเอะไรถั้บคต.

รัต [รมมะนี] มี. น. นาง, ผู้หญิง.

รัต [รมมะนีษะ] มี. ว. นำขม, นำรัค,
นำษินดี, นำสนก, นำสบาข.

รัต [ระมะ—] ส. น. ทั้เว็งรมช้, สวรรค.

รัต ส. ว. นำขม, นำรัค, นำษินดี, งดราม.

รัต [รมมะเขต] ดู รัต. อีศ เป็นสคคตี.

รัต [ระโยบ] ดู รัต.

รัต [ระ—] ดู รัต. อีศ เป็นสคคตี.

รย [ระยะ] มี. ว. เร็ว, พลัน, ไว, ต่วน.
 รยา [ระ—] มี. น. ของที่ห้อย, ของที่แขวน.
 รรบายัญ [รับบาน] ศุ. ระบาย.
 รรรเรียง [รับเรียง] ศุ. เรียง.
 รว [ระวะ] มี. ส. น. เสียงดัง, เสียงอึกเกริก, เสียงร้อง, เสียงร้องคร่ำครวญ. ก. ร้อง (สัตว์ นก, ผิง).
 รวก น. ไม้ชนิดหนึ่งเป็นกอ มีลำอย่างไม้ไผ่ แต่เล็กกว่า และไม่มีหนาม ขะนิลเดียวกับ ไม้เลื้อย.
 รวง น. พวง, ช่อ (สำหรับข้าว); รังที่ห้อย (สำหรับรังผึ้ง). ก. เจาะ, ซุด, ไซให้ เป็น ช่องเข้าไป.
 ร่วง ก. หล่น, หลุด. ร่วงร่วง ว. พวอ บสง. ร่วงโรย ก. น้อยไป, เลือนไป.
 รวด น. รอบ, เปลาะ; พัด, ครั่ง, คราว เช่น รวด เขียว = ความดียาว. ว. เร็ว, ไว, รวด เร็ว ว. เร็วไว.
 รวน ก. คั่ว, ผัด เช่น รวนเนื้อหรือรวนปลา. ว. ไม่ตรง, โข, เซซวน, เกะกะ. รวนเรี ว. ไม่แน่นอน, ไม่แน่ใจ.
 รวน ว. ขูดเปลือกออก (หมายถึงเอาของดีแห่ง หรือเป็นก้อน).
 รวบ ก. โอบ, รัด, รวบรวมไว้, รวบรวมกันไว้. รวบ

รวม ก. เก็บประสมเข้า. รวบรัด ก. โอบไว้ให้แน่น, เก็บเนื้อความโดยย่อ.
 รววม ก. เข้ากัน, ระคนกัน, ประสมกัน.
 รว่วม ก. สุ่ม, รวม, อยู่ด้วย. ว. เกือบถึง, เกือบหมด, เกือบแล้ว, เกือบสำเร็จ, พร่อง, ไม่เต็ม; ด้วยกัน, อันเดียวกัน. รว่วมใจ ก. คิด อย่างเดียว กัน. รว่วมประเวณี, รว่วมสังวาส ก. (ชายกับหญิง) อยู่ร่วมกันเป็นผัวเมีย.
 รวย๑ ก. ได้มาก, มีมาก. ว. งาม เช่น รูป รวย = รูปงาม.
 รวย๒ ว. แล่ว, น้อย เช่น หายใจรวย ๆ = หายใจแผ่ว ๆ, ชื้น, รื่น. รวยริน ว. เรือ ๆ, ชื้น. รวยริน ว. ชื้นใจ, สบายใจ.
 รวี, รวี [ระวี,—] มี. ส. น. พระอาทิตย์. ใช้ผลลงว่า รวี, รวี หรือรำไพ ก็ได้. รวีวาร มี. น. วันอาทิตย์.
 รศนา [ระสะนา] ส. น. สายรัดเอว, เครื่องประดับ.
 รศ มี. น. 'วิสัยเป็นที่ยินดี' ของเพลง, สิ่งที่รู้สึกด้วยดี มีรสเปรี้ยวและหวาน เป็นต้น. น้ำ, น้ำในลำต้นไม้. รศสุกนซี น. ชื่อ ต้นไม้เกาะชนิดหนึ่ง ดอกเป็นช่อมีเกสรขาว (เป็นศัพท์ไทยประกอบใจ).

รสก [ระ—] มี. น. คนครัว, พ่อครัว, คนแกง.

รสนา [ระสะ—] มี. น. ล้น. รสนาวิท
[—วด] ส. น. นก.

รสานวิทยา [ระสาชนะวิทยา] ส. น.
วิชาประสมแร่แปรธาตุ.

รสิก [ระ—] มี. ว. มีรส, อร่อย.

รหัท [ระ—] มี. น. หัวน้ำ, บ่อน้ำ, หนอง,
ทะเล.

รหัท [ระ—] มี. น. เหตุลับ, ความลับ.

รหัทย์ [ระ—] ส. ว. เงียบ, ลับ.

รหิต [ระหิด หรือ ระหิตะ] มี. ก. ปรากฏ,
หายไป.

รโห [ระ—] มี. น. ลับ, ลึ, สงัด, เงียบ.

รโหคต มี. น. ผู้อยู่ในที่ลับ. รโห

ฐาน มี. น. ที่ลับ, ที่สงัด. รโหนิ

สัชช มี. น. การนั่งในที่ลับ.

รโ [มี. น. หลัก บัญชี กระแสน้ำ, ก. คอย, จ่อ,
จด. รโหน้า ก. ออในที่เฉพาะหน้า,
พบหน้า.

รโ ก. จ่อ, จด; หัวเราะ. ว. โกล.

รโเว [มี. น. จวน, เกือบ, ล้าปาก, หนัก, อ่อนแอ.

รโ ก. เครื่องใช้สำหรับร้อยเส้นเชือกจุดลาก
สิ่งของ.

รโ ก. รับ, ว. ถัด ลำดับ ลงมา. รโ

รโ น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง เป็นตามฝ่ามือ
และฝ่าเท้า มีหนองใต้ฝ่าเท้า. รโ
ทรง [—ขง] มี. น. รูปสมที่ตัดคล้ายดอก
กะหล่ำแต่ข้างบนยาว. รโเที น. เกือก.

รโ ๒ ว. งาม เช่น เรื่องรโ.

รโ น. แนว, ทาง, แนวที่ขุดในสวนสำหรับ
ให้น้ำเดิน. รโน้ำ มี. น. ทางเดินเรือ.

รโมค มี. น. ขีดสีขาวหรือดำยาวตามท้อง
สัตว์ แต่ค้างตลอด ก้น. รโรอย มี.
ทางไป, เคียงนอน, เมฆแสง.

รโ ก. ห้ามเสียงให้ดัง, บอกกล่าว, บอกขอ
ให้ช่วย. รโทุกข์ ก. บอกกล่าวความ
ทุกข์เพื่อขอให้ช่วยเหลือ. รโเพลง
ก. ขับกล่อม, ทำเสียงให้เป็นเพลงต่างๆ. รโ
เรียก, รโหา ก. เพลงเสียงเรียก.
รโเรียน ก. บอกกล่าวให้ทราบ. รโ
ให้ ก. ห้ามเสียงอย่างหนึ่งเมื่อเวลาเสียใจ
หรือโกรธ.

รโณนิทานุ [—ทะนุ] มี. น. ล้างพระพัก
พลัมพลา ถ้างาม ธรรมชาติใช้ผ้าเขียว ผ้าแดง
เป็นช่องลูกปัก งานใหญ่ใช้ทองแผ่นลวด.

รโแจ้ง [มี. น. จวนหล่น, จวนหลุด, หมายถึง
ของที่ห้อยจวนจะตกหรือไม่น้ำตก.

รโ น. เครื่องเรือน คือไม้สำหรับรองเตียงรับฝน.

ก. พันอันคล้าย, แคล้วคลาด, ถึง.

รอน ก. บัน, ตัด, ทอน.

ร่อน ก. ถูวงเงาของตัวตะแกรง, ทั่วออก
ตะแกรง ล้างไม้มา, แลวง เช่น ร่อนดาว,
ถวานไปวนมาในอากาศ เช่น นก. ร่อน
รับร่อนวี ว. เตรีอเตรไปมา. ร่อนไม้
ก. ถูวงไปมา, ซัดเข้าไป.

ร่อน ว. มือการเช่นถูกาแฟ, ไม้เข็น, ถวาน
กระดาษ. ร่อนใจ ก. ถวานกระดาษในใจ.

ร่อนตัว ก. ถูว่าโรยหรือควมถวน
จะมาถึงตัว. ร่อนวัน ก. แลดูอากาศ
ถวานกระดาษ.

ร่อนๆ ว. จวน, เกือบ, ใกล้เคียง (ใช้สำหรับ
พระอาทิตย์เริ่ดใกล้).

ร่อนเทือง น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่ง ไม้คายได้.

รอน น. นรารอบถึงกัน, มารวมไปมารวม
ถึงกัน เมื่อกล่าวรวมกัน. รอนกอบ ว.
ละเอียดยะลอ, รวง รวดราวแล้วข้างหน้า
ข้างหลังเสมอ.

รอน ว. ล่อง (ใช้สำหรับเขา พระที่นั่งล่องลง
เข้าหาลำ).

รอนรอน ออผลของของกัน, ตลอดกันด้วย
ความใกล้เคียง.

รอนรื้อ [รอนมะ—] ว. เลื่อน, จวนเจียน.

รอบ น. เครื่องหมายที่ปรากฏอยู่ เช่น รอบเท้า
รอบซัด, หาง. ก. เห็นจะ, ชะรอย.

ร็อบ ก. หมัด; บันเป็นร็อบเล็ก ๆ (สำหรับ
คมมีด). ร็อบหรือ ก. กร่อนเข้าไป,
หมดไป, ลึกลงไป.

ร็อบ ว. จำนวนนับ๑๐สิบหมื่นเป็นร้อยหนึ่ง (๑๐๐).
ก. สอด, สอดด้วยด้าย. ร็อบกร็อง
ก. ลอดผูกไว้ติดต่อกัน, ประดิษฐ์ทำ, แต่ง
หนังสือ, เรียบเรียง หรือ จัดตอกไม้ให้ติด
ต่อกัน. ร็อบแก้ว น. ถ้อยคำที่เรียง
ไปตามคำพูดไม่ใช่คำประพันธ์. ร็อบดี
น. ข้อดีในขั้นหนึ่ง. ก. พุดกับกลด.

ร็อ ก. พวน, พะ, กะทวน.

ระกาะ ก. เกล็ดเกล็ด, นวล.

ระกา น. ไม้, ซ่อนไม้ ๑๐ ของนักขัต.

ระกา น. ไม้ชนิดหนึ่งเป็นกอ ลำต้นมีหนาม
แข็งเนื้อเบา, ความลื่นมาก, ความคงใจ,
ความพลกั.

ระกา น. ปม, เจ็บ, เกล็ด, กลูก.

ระคาย ๑ น. เม็ดตดที่เกิดขึ้นตามขา ด้วยระคาย
ต้นหญ้าหรือขนระบือ; ตะกาง ที่เรียก.

ระคาย ๒ ก. หมาง, หมองใจ, เคือง.

ระคาย น. สิ่งที่เป็นขนเป็นเงนแหลม ๆ คาย
อยู่ตามวงไม้ใบหญ้าเป็นต้น. ก. กระพือ,

หมายใจ.

ระเคีกระคาย น. เค้เงื่อน, ลาดเลา, เบาะแส.

ระเคาะ น. เล่ห์, เงื่อนความ. ระเคาะ

ระคาย น. เค้เงื่อน, ลาดเลา, เบาะแส.

ระฆัง น. เครื่องสำหรับตีให้เกิดขึ้นเป็นเครื่อง
หมายอาณัติสัญญาณ หล่อด้วยทองเหลือง รูป
คล้ายกะดิ่งแต่ใหญ่กว่า.

ระงม ว. ร้อน, อบอุ่น, อบอุ่นความร้อน
หรือควน; เชิงแก่. ระงมไฟริ น. ชื่อ
นกชนิดหนึ่ง อยู่ตามป่าใหญ่.

ระงับ น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายต้นกล้วย
ใช้ทำขี้ปี้; ระงับพิษ ถีเรียก, ก. ต้ม, สรง,
ทำให้สงบ.

ระงั ว. ตึง, ระงม, เชิงแก่.

ระเง้ น. กิ่งที่แตกออกจากทะลายหมาก.

ระช่วย ดู ช่วย.

ระดม ก. สมทบ, ประชุม, รวม. ระดมพล
ก. ประชุมกำลัง, รวมกำลัง.

ระดะ, ระดา ว. ตก, มาก, คายต้น.

ระด้า น. พัน, ส่วนเสมอ, เครื่องวัดความเสมอ
ของพน. ก. ปูลาด, ตั้งแต่ง.

ระด้าว ว. อาการที่เดินสั้นเร็วไปหังตัว, เร้าร้อน.

ระเด่น จี. น. เจ้าฟ้า (หญิง). ระเด่น
มนตรี จี. น. เจ้าฟ้า (ชาย).

ระเดียง น. สายสำหรับตากผ้าพระสงฆ์.

ระเดอ น. คนเข้าพวทหนึ่ง.

ระตุ จี. น. เจ้าเมือง.

ระทก ว. เอือกเย็น.

ระทติ ก. สดต, เสรวใจ, ต้นไทร.

ระทอด ก. หัง, ทอด.

ระทม ก. ความใจ, ครอมใจ.

ระทวย ว. อ่อน, อ่อนกำลัง, หิว.

ระทว น. ชุ่มส้เหลยมสูง มีผิวประกา๔ ตัน
จนสุดเสา และมีหกราวหู๔ทิศ สำหรับตั้ง
เมอม้งานใหญ่ ๆ, ชุ่มตอกไม้เพลิงที่มี
รูปอย่างเดียวกัน เป็นที่บรรจุดอกไม้ไฟ
สำหรับจุด.

ระทวย ดู ระทค.

ระทก ก. ใจสั้นเร็ว, ตกใจ.

ระทะ น. เกวียนขนาดเล็ก ชนิดหนึ่ง,
เกวียนเล็กที่ใช้เทียมด้วยโค.

ระนด จี. น. คราด.

ระนัม ดู ระนาม.

ระนาต๑ น. เครื่องพิมพ์ชนิดหนึ่ง มีรูป
เป็นรางยาว ๆ ใช้ตี.

ระนาต๒ ว. ระทม, ล้มทับกัน.

ระนาบ ก. ราบ (ใช้ในคำประพันธ์).

ระนาม น. เบ้ารถ.

หรือรัศมี). ดู อับ ค้วย.

ระยษ น. ตอน, ส่วน, จังหวะ.

ระยษา น. เครื่องห้อย, พวง. ก. ห้อย (เลื่อนมาจาก รษา).

ระยยาน ดู ยาน.

ระยยาบ เป็นสร้อยคำ. ดู ระยับ.

ระยยำ ว. ชั่ว, ไม่ดี, ทำชั่ว, เลว, ทมิฬ, อับมงคล.

ระยโยง น. สายโยงสากระโดงเรือ.

ระยวย ก. ส่งกลิ่นหอม, รื่น; โขย.

ระยวง ว. เหลืองงาม, สุกใส, งาม.

ระยร้อน ก. ร้อน, ร้อนไปมา.

ระยวีว ก. ร้า, ว. ด้าย, สดเหมือน.

ระยวาม ก. อมหวาน, รื่นแฉ, พาด, พะพายน.

ระยร้าย ก. ไล่ไป.

ระยราว ดู ราว.

ระยวิก ว. ชิลชี่ (หัวเราะ), สั้นเร็ว ๆ.

ระยวีว ว. เรื่อย.

ระยวัง ก. ผูกเบา ๆ, มัดไว้แต่พออยู่, มัดไม่แน่น.

ระยริน ว. ชื้น, เฝืออามใจ.

ระยริน ดู ระยริน 3/2566

ระยเว ก. เคี้ยวเตร ไปในที่ต่าง ๆ โดยไม่กำหนด; ไกล.

ระยเว้ง ก. เร่งรัด, เร็วเร็ว.

ระยเว้ง ก. ร่องไว, เร็ว.

ระยเว้ง ก. รันเร่ง, บันเทิง.

ระยเวียง ดู เรียง.

ระยเวียม ดู เรียม.

ระยเวือย ว. เลื่อง, เสมอ, ไม่ขาด, ไม่หยุด, ไม่พัก.

ระยเว้ ว. หนีไป, หนีไป.

ระยเว้ง ดู มรง.

ระยตง ก. ครุ่นคร่ำ, กลัว.

ระยตวง ดู ตะลุง.

ระยถวย ดู ตะถวย (ควาใช้ตะถวย).

ระยตอก น. ถิ่นถัก ๆ, ฟอง, โทษชนิดหนึ่ง
พองขึ้นทั่วเล็ก ๆ แล้วฟู (ควาใช้ตะตอก).

ระยตอง จ. ก. เต็มดู.

ระยถัด ก. ถัด, ระยถัดไต่ น. ถัดด้วยมือหนึ่ง.

ระยถัก ก. ถักถัก, ถักถัก.

ระยถุก จ. ว. ถับ.

ระยถุง ก. อ่อนนอน. ว. เอนนอน, พึ่งให้
หว่างเสี่ยวใจ, เอนดู, ถักถัก.

ระยเล็ง ก. โคน.

ระยวัง ก. คอชู่ไว้, เอาใจใส่, รักษาไว้. ระยวัง
ไพร น. ชื่อ นกชนิดหนึ่ง อยู่ตามป่าสูง
ขณะเวลาไพร ก็เรียก.

ระวาง น. ส่วน, ตอน: ทุบรทกของในเรือ;
ที่, ตำแหน่ง, ทำเนียบ เช่น ข้างขึ้นระวาง.
บ. หว่าง.

ระวางระไวว. กระจีเกวต, คล่องแคล่ว, รวดเร็ว.

ระวาม ว. รวาม.

ระวียง น. เครื่องปั้นดินเผา, เครื่องสำหรับเอาเช็ด
ด้วยหรือไหมสวมเมื่อเวลาสาว เส้นด้วยจะ
ได้ไหมนตามมือมา เพื่อไม่ให้ยุ่ง.

ระวางใจ ก. อกคลงใจ, สงสัย; เอียงไป.

ระวางระวียง ก. คอยคุนต.

ระไว ก. คอยระวัง.

ระว้าระสาย ก. กระจัดพลัดพวช, พวมพ,
ราย, เสียกระบวน.

ระว้า ข. น. ไม้ไผ่.

ระว้าระว้า ว. ชัดเขาไป, โขเขาไป.

ระหวะเหิน ว. ดันดันไปด้วยความลำบาก,
เร่ร้อน, ตกทุกข์ได้ยาก, ไม่มีที่อยู่.

ระหวง ว. สูง, สูงงาม, ทงงาม.

ระหวาย ค. ระโหย.

ระหว้าง น. ส่วนกลาง, ช่อง, ระยะตั้งแต่แห่ง
หนึ่งถึงอีกแห่งหนึ่ง, เวลาที่กำลังเป็นไปอยู่.

ระหือองระหืออง ความบาดหมางกัน, ความ
เสียดสีกัน, ความไม่ปรองดองกัน. ว. ไม่
ใคร่พูดกัน, มักแก่งแย่งกัน, มักเป็น

ปากเสียงกัน.

ระหือดี น. เครื่องวัดแรงช่างแทงบนราง ใช้ตวัด
ด้วยเท้าก็มี ใช้เครื่องจักรก็มี.

ระหือบาย ก. อยากคม. ค. กระทบ ค้วย.

ระหือดี ก. เทาะไป, บินไป, เสอไป, โลด
ไป, เล่นไปโดยเร็วดีดหระ.

ระหือบาย ก. เป็ด, กลายก้านและรส, กลิ่นรส
บายไป, พมดไป, ทำให้หือมด.

ระหือเหิน, ระหือระหือเหิน ว. จัดเขาไปตาม
ทางตามบุญตามกรรม, ไม่เป็นที่แน่นอนทาง, เร่
ร้อนไป, อยู่ไม่ถื่นที่.

ระหือเหิน ว. เดห็นไปมา, วนเวียนไปมา.

ระหือเหิน ค. วน, พวชไป.

ระหือเหิง น. วนคติเร่ร้าง, วนคติเข่งที่นุยกอถ.

ระหือโหย ก. หือ, อ้อย.

ระหืออว ก. มี้อ, พ่นาย; ะดีดงลาย.

ระหืออิตระหืออว ค. ะลา.

ระหืออว ค. ะลา.

ระหืออว ว. วนอ้น, วนอ้น; สุกพัว.

รัก น. ชื่อต้นไม้มี ๒ ชนิด ๑ชนิดเป็นต้น
เล็กมีดอกใช้ร้อยพวงมาลัย, อีกชนิดหนึ่ง
ต้นใหญ่ ยางมีสีดำ ใช้ทำสิ่งของ, บางมันก็
เรียกว่า รัก. ก. ชวน, พวยใจ. รักชืออว
น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีดอกซ้อน. รัก

ร้อย น. ซ้อยอย่างหนึ่ง เขียนเป็นรูป
ดอกรัก ขอบกันเป็นแถว.

รักข, รักขา [รักขะ,—] ดู รักษ์.

รักขสะ [รักขะ—] ดู วกขส.

รักขิต ม. ว. ระวงแล้ว, ดูแลแล้ว, บ้องกัน
แล้ว; มักอยู่ตามท้ายคำ เช่น พุทธรักขิต.

รักต, รักติ [รักตะ, รักติ] ดู รัตต.

รักตป [รักตบ] ส. (ม. รตตป) น. ปลิง.

รักเวี น. ต้นไม้ดอกชนิดหนึ่ง ดอกคล้าย
ดอกทานตะวัน แต่เล็กกว่า.

รักเวี น. ส่วนร่างกายที่อยู่ใต้โคนแขนเหนือ
สัข้างขึ้นไป.

รักษ์, รักษา ส. (ม. รกษ, รกษา) ก. ระ
วัง, ดูแล, บ้องกัน, เลียง; แต่คำ รักษา
ไทยใช้หมายความว่า พยายาม, เขียวอาศัย.

รักษก ส. น. ผู้ระวัง, ผู้ดูแล.

รัง ๑ น. ที่อยู่ของสัตว์จำพวกนกและแมลง;
ต้นไม้แก่นชนิดหนึ่งกิ่งก้านไม่เต่ง ให้ต้นทำ
เสาเรือน. รังดูม น. ช่องสำหรับขีด
ลูกดม. รังแตน น. ชื่อสายชนิดหนึ่ง
ลายเป็นรูปหล่นหล่อมตติๆ กัน; เรียกแหวน
ที่ปลู ลายชนิดนี้ว่า แหวน รังมตม. รัง

บวบ น. เส้นในบวบที่หยักกันแห้ง. รัง
ผึ้ง น. รังที่คนทำให้อาศัยทำรังข้างใน.

รังนก น. รังนกนางแอ่น ใช้เป็นอาหาร
บำรุงกำลังคล้ายขุ่น.

รัง๒ ก. แต่ง, สร้าง. รังเกียจ ก. ตั้ง
เกียจกัน, ไม่พอใจ, เกตติช. รังรอง ว.
แต่งงาม, งาม. รังรักษ์ ก. ตกแต่ง,
สร้าง, ปกครอง. รังเรบ ก. มีลวดลาย,
งดงาม. รังเรก ว. แต่งตั้ง, ก่อน,
แรกเริ่ม, เป็นเอก. รังสรรคิ น.
'ผู้สร้าง' เป็นคำเรียกพระอิศวรพระนารายณ์.
ก. สร้าง, แต่งตั้ง. รังสรัง ก. ตั้ง
หน้าวัง, ออกวัง. รังสถัญญี ก. สร้าง,
แต่งตั้ง.

รัง๓ สัน. สำหรับ, ล้วนแต่ เช่น รังคนนิมทา,
รังเขาหัวเราะ.

รัง ก. ยั้ง, รอ, กอด; เหมือนว่า, ชักมาร, ระวัง,
เฝ้า, รักษา, ครอบ.

รังแก ก. ข่มเหง.

รังคิ ดู รงคิ.

รังควาน [-ควาน] น. ผู้ร้ายที่สิงอยู่ในกายคน.
ก. ครอบงำ, ทำให้รำคาญ.

รังแค น. เมล็ดโกลที่อยู่บนศีรษะ.

รังนาน น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง; รังนาน ก็เรียก.

รังวัด ก. สำรองพื้นที่กว้างยาว, วัดที่ดิน.

รังสี, รังสี ม. (ส. รสมิ) น. แสง, แสงสว่าง,

รัฐสัมพันธ์ ม. (ส. รศมิต) น. 'ผู้มีแสงสว่าง' คือพระอาทิตย์; ให้ รัฐสภา ก็ได้.

รัฐสภา ดู รัฐสัมพันธ์.

รัฐฉา ดู ร้อยา.

รัฐ ม. น. ชล. ฝน, ผง, ละออง.

รัฐก [รัตตะกะ] ดู รชก.

รัฐข, รัฐ [รัตตะ, รัต] ม. (ส. ราชข) น. ความเป็นพระราช, ราชสมบัติ. รัฐขกาลิ ม. น. เวลาครองราชสมบัติแห่งพระราชองค์หนึ่งๆ. รัฐขทายาท น. ผู้ที่มีราชสมบัติเป็นมรดก. รัฐขูปการ 'เครื่องอุปการแก่ราชสมบัติ' ไทยใช้ว่าเงินที่ราษฎรให้แผ่นดิน, ล่วย.

รัฐช ม. น. สาย, เชือก.

รัฐฉาภิเษก ควรใช้ รัชดาภิเษก.

รัฐต, รัฐต [รัตตะต, รัตตะตะ] ดู รชต.

รัฐดาภิเษก น. 'อภิเษกบนทองเงิน' เป็นพิธีที่พระเจ้าแผ่นดินกระทำเมื่อครองราชสมบัติได้ ๒๕ ปี.

รัฐน [รัตตะนะ] ม. น. การข้อม.

รัฐนี้ [รัตตะ—] ม. ส. น. กลางคืน, เวลามืด.

รัฐนี้ภิวั [รัตตะนีถอน] ม. น. พระจันทร์.

รัฐตี [รัตตะตี] ส. จ. ไม่สะอาด, ทอมด้วยผง; มีดมีว.

รัฐจวน ก. บ่วนใจ, บ่วนปั่น, รวน.

รัฐช [รัตตะ] ม. ก. บินตี, กำหนด, ข้อม.

รัฐฐิ, รัฐฐิ [รัตตะ, รัต] ม. (ส. ราชฐ) น. แว่นแคว้น, บ้านเมือง, ชาวเมือง. รัฐฐิ

บาลิ ม. น. ผู้ปกครองบ้านเมือง. รัฐฐิประ

ศาสน์ ส. น. การปกครองบ้านเมือง.

รัฐฐิประศาสน์, รัฐฐิประศาสน

บาย น. วิชาว่าด้วยการเมือง, การเมือง,

การปกครอง, หลักหรือวิธีของการปกครอง

เมือง. รัฐฐิมนตรี น. ที่ปรึกษาการบ้าน

เมือง. รัฐฐิสภา น. ที่ประชุมการบ้านเมือง.

รัฐติ ก. กอด; ผูก, มัด, ควบ, ตึง. รัฐติกุม

แคล่กล่อ่ง, ร่องไว, ไม้รุ่มรุ่ม. รัฐติ

ประคิต น. ผักตบถหรือเอว. รัฐติ

พัสดวี น. ผักตบ, เข็มขัด. รัฐติริง ก.

กอดแน่น, ผูกแน่น.

รัฐติประคน น. เครื่องประดับข้าง; รัตคนก็เรียก.

รัฐติ ดู รชต.

รัฐติคน [รัตตะคน] ดู รัตติประคน.

รัฐติต [รัตตะ] ม. (ส. รชต) น. เลือด;

ราตรี, กลางคืน. มักอยู่ท้ายคำสมาส เช่น

ทิมรัตต=ราตรีขาว คือเวลานาม. ว. มีสี,

ข้อม, มีสีแดง, กำหนด, รัตโคร์. รัฐติตก็มี

พลี น. น. สี่ส่วนแดง. **รัตตกาวิ**
 น. น. แป้งแดง. **รัตตจินเท** น.
 น. จันทน์แดง. **รัตตมณี** น. น.
 'แก้วแดง' คือทับทิม.

รัตน์, **รัตน** รัต, รัตตะนา ส. (ม. รัตน)
 น. แก้ว, เพชร, พลอย ในวินัยว่า เจิม, ทอง
 สนั่น ใช้ใน รัตนะ ของวิเศษ หรือมีค่ามรดก
 กลอยหินคืบและสัตว์ เช่น รัตนอล ของพระ
 เจ้าจักรพรรดิ, สิว จักรรัตนะ (จักรแก้ว), รัตติ
 รัตนะ (ข้างแก้ว), อัสรัตนะ (มีแก้ว), วม
 รัตนะ (แก้วบวม), อิตถิรัตนะ (นางแก้ว),
 คหบดีรัตนะ (คหบดีแก้ว บราณว่าขุนคลัง),
 ปริณภอรัตนะ (พระอุปัชฌาย์ บราณว่าขุนพล)
 ของประเสริฐสุด, ของยอดเยี่ยมในจำพวก
 เช่น รัตนอล คือ พระพุทธ, พระธรรม, และ
 พระสงฆ์, มักประกอบท้ายศัพท์อื่น เช่น
 บุษย์รัตน์, นารีรัตน์. **รัตนกนิทล** ส.
 น. ปู่แก้ว. **รัตนแก้ว** ส. น. 'ผู้ที่มีแก้ว'
 คือท้าวเวสสวัณ. **รัตนกรัณฑ์** น.
 หีบใส่เพชรพลอย. **รัตนโกสินทร์** น.
 เป็นศัพท์ไทยประกอบใช้เป็นชื่อกรุงเทพ ๆ
 หมายถึง 2๓ คือ พระ อินทร์ ประสงค์
 เมตตผลแก่บรมล. **รัตนกัณฐิกา** ส. น.
 'แก้วแก้ว' ชื่อท้าวเวสสวัณ ทะเล. **รัตน**

กรรภา ส. น. แผ่นดิน. **รัตนตรัย** ส.
 น. แก้ว ๓ ดวง คือ พระพุทธ, พระธรรม,
 พระสงฆ์. **รัตนนิธิ** ส. น. 'อู่แก้ว'
 คือมหาสมุทร, เขาพระสุเมรุ เป็นนาม
 พระนารายณ์ด้วย. **รัตนประภา** ส.
 น. แผ่นดิน. **รัตนมาลา** ส. น. ดอก
 รัตนาวลี. **รัตนมุขย์** ส. น. เพ็ชร.
รัตนราค, **รัตนราช** ส. น. พลอย,
 ทับทิม. **รัตนราศี** ส. น. กองแก้ว
 มหาสมุทร. **รัตนสถาน** ส. น. ชื่อ
 เขาพระสุเมรุ. **รัตนสุ,—สูติ** ส. น.
 แผ่นดิน. **รัตนากร** ส. น. เพ็ชร
 พลอย ทะเล. **รัตนากรณ์** ส. น.
 เครื่องประดับที่เป็นเพชรพลอย. **รัตนา**
โลภ ส. น. แสงเพชรพลอย. **รัตนาวลี**
 ส. น. สร้อยคอที่ทำด้วยเพชรพลอย.

รัตนา— [รัตนนา] ดูใน รัตน์.
รัตติัญญ น. น. 'ผู้รู้ราตรี' หมายความว่า
 ผู้รู้กาล นาน, ผู้มีอายุมาก จำกิจ การต่าง ๆ
 ได้มาก.
รัตติ น. น. กลางคืน. **รัตติกาล** น.
 น. เวลากลางคืน.
รัต ดู พล.
รัตยา [รัตน—ยา—] ส. (ม. รัตน) น.

รัชฎากร [รัชฎากอน] เป็นศัพท์ไทยแผลง

จาก รัชฐ+ อากร หมายถึง 'อากร
ของประเทศ' คือ เงินแผ่นดิน.

รัสสะ ม. (ส. หฺรฺสฺ) ว. สั้น, ตรงกัน
ข้ามกับยาว. **รัสสรัสสะ** ม. น. สรรค์
มีเสียงสั้น เช่น อะ อี ฯลฯ คู่กับที่มีสระ
คือ สระเสียงยาว เช่น อา อี ฯลฯ.

รา น. คน เช่น สองรา; ไม้ที่กระหนามอยู่ใต้ตง
หรือพืนเรือนเพื่อไม่ให้ร้อน อยู่ระหว่างรอด;
พินิจพวกเห็ดแต่เล็ก เป็น ผงขึ้นตามขอบ
บุตหรือที่ขึ้นและ. ส. รา เช่น สองราอ่อน
ทั้งคู่. ก. รอ, คอย; ค่อยๆ เลิกไป เช่น
รากล้นไป, หยุต, เลิก, ร้างไป; ผ่อนให้หน่อยลง
เช่น ราไฟ, ระ, หั่นทาน. อ. เป็นคำที่เปล่ง
ออกแสดง ความปลอบ โยนหรือรำพึงอย่าง
เดียวกับ ฮา, อา, เวช เช่น หน้อยรา. **ราปี** ก.
เอาปีกกาง ต้านทานลม เมื่อเวลา จะลง
(นก). **ราเว็ด** ก. เลิกร้างไป. **ราแรม**
ก. แรมร้างไป.

รำ ว. เป็ดเผือก. **รำ. ไร่.** ซัดเงิน, ไม่มีอะไร
วิตบัง; แสดงอาการยินดี แต่มักควบกับคำ
อื่น เช่น หัวเราะรำยอ, รำเข่ารำรับ. **รำเวียง**
ก. ตีใจ, อิ่มใจ, เบิกบานใจ.

รำ น. ชื่อนกชนิดหนึ่งรูปคล้ายนกยาง มักเรียก

กันว่า อีรำ. ก. ร้าง.

รากิ น. ส่วนของต้นไม้ที่อยู่ในดิน สำหรับดูด
อาหารเลี้ยงต้น; ของอื่น ๆ ที่รอง อยู่ใต้ดิน
คล้ายรากไม้ เช่น รากตึก ฯลฯ; อาหาร
ที่กล้ม ออกมาทาง ปาก. ก. สำรอกออก
ทางปาก. อาเจียน. **รากิแก้ว** น.
รากใหญ่, รากสำคัญของต้นไม้. **รากิขวัญ**
น. ส่วน ของ ร่าง กาย ที่ เรียกว่า ไหล่ปลาร้า.
รากิขาว น. ชื่อหญ้าชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.
รากิเง้า น. เค้าเดิม, ต้นเหตุ. **รากิดิน**
น. ไล่เดือน. **รากิฝอย** น. รากเล็ก, ราก
ไม่สำคัญ. **รากิพิน** น. ต้นของพินที่ยัก
อยู่ในแหงือก.

รากิษ [รากิสติ] ส. (ม. รกฺษ) น. ชักษ์,
ผีเสื้อน้ำ, เป็นชื่อพวกกอรูอย่างลวม มีนิสัย
ดุร้าย ชอบ เที่ยว ตามบ้ำ ทำลาย พืชและ
กินคน. ไทยใช้ รากิษ ก็มี. **รากิษวิ**
วิหิ น. การแข่งกันอย่างดี คือ ได้หญิงมีน
เมื่อโคยชนะสงครามหรือชนะการแข่งขัน

รากิโยส ดู รากยส.

รากิ [รา-ตะ] ม. น. ความ กำหนด,
ความยินดี, ความข้อม.

รากิ น. คำสั่งของต่าง ๆ.

รากิน ดู รากิ.

รากิ น. (ส. รากิน) น. ผู้มีความก้ำกัณฑ์.

โทษใช้ว่า ความมัวหมอง, มลทิน.

รามพ [—คณ] ส. น. ผู้สืบเชื้อสายจากกษัตริย์
รม ผู้ไปตั้งวงศ์พระรามในเรื่องรามเกียรติ์
ใช้เรียก พระราม ก็ได้.

ราง น. ร่อง, ร่องน้ำ; ไม้เท้าหรือขลุ่ยที่ป็น
ร่องรูปยาว ๆ; เครื่องสำหรับรองน้ำฝนที่ชาว
ทมิฬ เครื่องที่นับถอกันว่าอยู่คงกะพันชาติ
เรียกว่าเครื่องราง. ก. คิ้วไม้ กรอบ; ใต้ เช่น
บรม = บัด. ว. จาง เรือ ๆ. ไม่สว่าง.

ราง น. รูป, โครง, ตัว. ก. ทำรูปโครงขึ้นเพื่อ
ลอลกัณฑ์หรือค้ำคองหลัง. รางกาย น.
ตัว, รูปร่าง. รางน้ำ น. รางที่ทำขึ้น
สำหรับการก่อสร้างพระเจดีย์หรือตึกเป็นต้น.
หนึ่งวัน ก็เรียก. รางแม่ น. ดาของแม่
สำหรับจับปลา; ชื่อเครื่องชนิดหนึ่งกินเบร.

ราง น. หอดทิ้งไว้, ไปจาก. ว. ว่างเปล่า, ว่าง
จากผู้คน.

รางซิด น. ต้นไม้ขนาดเล็กหนึ่ง ใช้เป็นยา
แก้พิษได้.

รางซาง ก. งาม, สวย.

รางดี น. ต้นไม้ขนาดเล็กหนึ่ง ใช้ทำยา.

รางแดง น. ต้นไม้ขนาดเล็กหนึ่ง ใช้ทำยา.

รางนาน ค. รั้งนาน.

รางวัล น. สิ่งของที่ให้ด้วยความชอบ. ก. ให้
สิ่งของด้วยความชอบ.

ราช [อยู่หน้าสมาสอ่านว่า ราชะ หรือ ราชะ,
อยู่หลังสมาสอ่านว่า ราช] น. (ส. ราช) น.
น. พระเจ้าแผ่นดิน, พญา (ใช้สำหรับสัตว์
เช่น นาคราช = พญา, ราชสีห์ = พญาสีห์
หรือ สิงห์โต, ราชหงส์ = พญาหงส์); คำ
นี้มักใช้ประกอบกับคำอื่น, ถ้าคำเดิมนัก
ใช้ว่า ราชัน หรือ ราชว. ราชกวิ ส.

น. ส่วนอากาศชั้นหลวง. ราชกรรม ส.

น. ภาระงานของพระราชา. ราชกนิยา ส.

น. เจ้าหญิง, นางกษัตริย์. ราชกนิ น.

กานธนาของ ประเทศ. หรือพระเจ้าแผ่นดิน.

ราชกุมาร น. ส. น. พระโอรสพระ

เจ้าแผ่นดิน. เจ้าชาย. ราชกุมารี น.

ส. น. พระธิดาพระเจ้าแผ่นดิน. เจ้าหญิง.

ราชกุมิต น. ส. น. ครอบครัพระเจ้า

แผ่นดิน. ราชสำนัก; ศาลหลวง. ราชกุมิต

ส. น. มนตรีหรือที่ปรึกษาพระเจ้าแผ่นดิน.

ราชกฤห์ ส. น. วงหลวง, เรือนหลวง.

ชื่อเมืองหลวงแห่งแคว้น มคธ ใน ครั้งพุทธ

กาล. ราชทฤศที่ น. หินบด. ราช

ราชลัญจกร [ราชะลันจระกอน] น. น.
 ตาพระเจ้าแผ่นดิน. ราชเลขย ส. น.
 ราชหัตถ์. ลายลักษณ์อักษรของพระเจ้าแผ่นดิน.
 ราชเลขาธิการ น. ชื่อกรมใหญ่
 กรมหนึ่ง มีหน้าที่ รับตอบสรรพนั่งสือพระ
 เจ้าแผ่นดิน. ชื่อตำแหน่งหัวหน้าแห่งกรมนี้.
 ราชเลขาอนุการ น. ตำแหน่งเสมียนของ
 พระราชา. ราชวงศ์ ส. น. ตระกูลของ
 พระราชา. และ ใช้ผู้เป็น ตำแหน่ง เจ้าหนวยใน
 เมืองประเทศราชฝ่ายเหนือ. ราชวโร
 ทยาน น. น. ส่วนพระเจ้าแผ่นดิน. ส่วน
 หลวง. ราชวโรการ น. คำสั่งของ
 พระราชา. ราชสวัสดิ์ ส. น. ราชวัง,
 วังหลวง. ราชวิภู น. วันเวลาที่มัจฉตร
 บั๊ก เป็น ระตะ ๆ. ราชวาห, —พาห,
 —พาหี ส. น. ม้า (สัตว์). ราช
 วาหยะ ส. น. ข้างหลวง. ราชวิทยา
 ส. น. 'วิทยาของพระเจ้าแผ่นดิน' คือ รัฐ
 ประศาสนโบาย. ราชวิหาร ส. น. วัง
 หลวง. แต่ไทยใช้ว่าวัดหลวง. ราชศฤงค์
 ส. น. พระกลดค้ำทอง. ราชศาสตร์
 ส. น. ดู ราชวิทยา ๖๖ ราชศาสน์ ส.
 น. คำสั่งของ พระเจ้าแผ่นดิน. ไทย ใช้ว่า
 จดหมายพระราชาที่มีไปถึงรัฐบาลอื่น. ราช

สกนธ์ ส. น. ม้า. ราชสภา ส.
 น. ศาลหลวง. ราชสวามี ส. น. นาม
 พระนารายณ์. ราชสารส [-สาร] ส.
 น. นกยูง. ราชสีห์ ส. น. พญาสิงห์
 โต. ไทยมักใช้ เรียกสิงห์โตสามัญที่เขียนรูป
 อย่างแบบไทย. ราชสุยะ ส. น. พิธี
 อันเนื่องด้วยกาที่พระราชชั้นทรงราชย์ และ
 เจ้าต่างเมืองและประเทศราชมาช่วย, นับว่า
 เป็นพิธีสำคัญ อันประกาศพระเกียรติยศแห่ง
 ขุนผู้กระทำ, และถ้าเจ้าประเทศใดไม่มา ก็
 ถือว่าแข็งเมือง. ราชหงส์ ส. น. พญา
 หงส์. ราชหัตถ์เลขา น. น. จดหมาย
 พระราชา. ราชหัตถ์ดิน,—หัตถ์ ส.
 น. ข้างหลวง. ราชโองการ น. คำสั่งของ
 พระราชา. ดู โองการ ด้วย. ราชังคณะ
 น. ราชางคณะ ส. น. พระลานหลวง.
 ราชาคณี [ราชคณี] ส. น. ความกริ้ว
 ของ พระราชา. ราชชาติการิน,—การี,
 —กฤต ส. น. ข้าราชการ, ผู้พิพากษา.
 ราชอิราช ส. น. พระราชาผู้เป็นใหญ่
 กว่าพระราชาสามัญ. ราชภิเษก ส. น.
 พิธีสงฆ์ตั้งพระราชา. ราชาศัพพี น. ไทย
 หมอถึงคำที่ใช้สำหรับพระราชา เช่น เสวย,
 บรรทม เป็นต้น. ราชาวลี ส. น. เชื้อสาย

ของพระราชา. ราชาสีณะ ส. น. พระที่
ของ พระ เจ้าแผ่นดิน. ราชูปถัมภ์, รา
ไชยอุปถัมภ์ [—ประดำ —] ม. น. ความ
อุดหนุนของพระราชา. ราชูปโภค, รา
ไชยอุปโภค [—ประโภก —] ม. น. เครื่อง
ใช้สอยของพระราชา. ราชชนทร์ ส.
น. จอมพระราชา อย่างเดียวกับ ราชชिरราช.
ราชโองการ [—กาน] ตู ราชโองการ.
ราชไชยภรณ์ [—ประภอน] ส. น. เครื่อง
มือ, หรือ เครื่องใช้ของพระเจ้าแผ่นดิน, ชง
ประจำพระองค์พระเจ้าแผ่นดิน. ราชโฆวาท
ม. น. คำสั่งของพระราชา. ราชโฆศวรชัย
[—สวัน] น. ราชสมบัติ.

ราชัญ [ราชช] ตู ราชินี.

ราชตัดิ [ราชชตัดิ] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใช้ทำยา.

ราชพฤกษ์ [ราชชพฤกษ์] น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

ราชมาณฑพ [ราชชมา —] น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

ราชย์ ส. (ม. ราช) น. ความเป็นพระราชา,
สมบัติบ้านเมืองของปกครอง. ว. เนื่องด้วย
พระราชา, สมเป็นพระราชา. ราชขางคิ
ส. น. องค์คุณของพระเจ้าแผ่นดิน.

ราชไน้ ตู ราช.

ราชไน้ย ส. น. กษัตริย์ประเทศราช, ผู้ที่เนื่อง
ด้วยพระเจ้าแผ่นดิน.

ราชัย ตู ราชย์.

ราชา— ตูใน ราช.

ราชายตนะ [—ยะตนะ] ม. น. ไม่เกิดกั.

ราชาวดี [—วะดี] น. เรียกนั้ของชนิดหนึ่ง
ถ้ารับเคลือบเงินทองให้ เป็นลายมีสีต่าง ๆ.

ราชิ, ราชี ม. น. ทาง, สาย, แนว, ตัว.

ราชินี ม. น. นางพระชา, นางกษัตริย์, พระ
มเหสี. ใช้ว่า ราชัญ กั. ราชินีกุล (ไทย
ใช้ว่า ราชินีกุล) ม. น. ตระกูลที่เนื่องมา
จากพระราชินีหรือพระมเหสี.

ราชิล ม. ว. ไร่, เขต.

ราช— ตูใน ราช.

ราชชน น. เครื่องทอมอย่างหนึ่ง.

ราชชน— ตูใน ราช.

ราชชนทรยาน [—พระชน] ส. น. ยาน
ของจอมราช 'ไทยใช้ว่า พระเสกข์สำหรับ
พระเจ้าแผ่นดิน.

ราชไ— ตูใน ราช.

ราชัญ ก. รบ. ราชูรอน ก. รบ.

ราชต ก. สด. เท.

ราชต (ม. ราช) ก. ยินดี เช่น ธรรมราช=อิน

คำในธรรม.

ราชว ๕. (มี. รตฺต) น. กลางคืน, เวลามืด.

ราชวรี [รา-วรี] ๕. (มี. รตฺติ) ดู ราชว.

ราชวโท น. ไม้ประกอบขอบเรือ, แคมเรือ.

ราชวธา ๕. น. ความเจริญ, ความดำริดี.

ราชวณ ก. หัก, แตก, รอน, ตัด. ว. เป็นรอยร้าว.

ราชวณ น. สัตว์จำพวกหนอนชนิดหนึ่ง มีขนเป็น
พืด. บึง ก็เรียก. ก. อซาก, ไกร, วัช, ตัวหนอน.

ราชวณ น. ที่ปลูกไว้สำหรับนั่งหรือขายของ ฯลฯ.

ราชวป ว. เรียง, เสมอ. ราชวปรี น. เรียง
เสมอกันและเป็นที่สบายตา.

ราชวปณี [ราช] มี. น. เป็นชื่อเรียกหลักธรรม
แต่ไทยหมายถึงหลักทั่วไปด้วย. ราชวปณา

สิริ น. ราชพระ ผู้สูง. ไทย หมายถึง
หลักทั่วไป แต่มีใช้ในคำประพันธ์.

ราชวป มี. น. ทองคำ พระรามจันทร์. ว. สีดำ,
ดำ. งาม: น่ายินดี. น่ารัก. น่าชอบใจ.

ราชวปสิริ น. ชื่อยักษ์คนหนึ่ง ซึ่งเสียดมาจาก
รามปสูอันเป็นชื่อพราหมณ์ผู้ร้าย.

ราชวปัญญ น. มอญ.

ราชวปณณะ [-ชนะ] ๕. น. ชื่อหนังสือ
เรื่องหนึ่งกล่าวด้วยพระรามทำศึกกับทศกัณฐ์.
ไทยมักเรียกมี รามเกียรติ์.

ราชวป น. เรือง, สิ่ง, แผนก. ก. กระดาษ, เรียง.

ราชวปงาน น. เรืองราว, ราชการ. ก. นอก

เรื่องของ ราชการ. ราชวปจ่าย น. เงิน
หรือ สิ่งของต่างๆ ที่ได้จ่ายไป. ราชวปทาง

ว. เรียงๆ กันไปตามทาง. เสียไปที่ละเล็ก
ละน้อย โน่นนิดนี่หน้อย เรียกว่า เสียราชวปทาง.

ราชวปรับ น. เงิน หรือ สิ่งของต่างๆ ที่ได้
มา กับจ่าย.

ราชวป น. ชื่อคำประพันธ์อย่างหนึ่ง. ชื่อเพลงอย่าง
หนึ่ง. ก. อ่าน, เสก; เร, เตรี, เดินกรวดกรวย,

เดินได้จังหวะ, เดินเรื่อยไป. ราชวป, เราช. ราชวป
ไม้ ก. เดินทะเล.

ราชวป ว. ค. ชั่ว, ไม่ดี. ราชวปแรง ว. รุนแรง,
ร้ายเกินควร.

ราชวปรัง ว. พรายแสง.

ราชวป น. เครื่องยึด เหนียว สำหรับ ขึ้น ลง. ไม้
สำหรับพาดตากผ้า, เชือกหรือสวดข้างตากผ้า

แทนไม้, แถว, แนว. เรือง. ว. ประมาณ,
เพียง. ราชวปกะ, ราชวปกับ ว. เช่นกัน.

ราชวปภา น. แนวป่า, ชายป่า, ขอบป่า.

ราชวป ก. แดกเป็นรอย. ราชวปฉาน ว. แดก
ราชวป, แดกร้าวกั้น, ขันเคื่องกัน.

ราชวป ก. รบ, รบควน.

ราชวป ๕. (มี. ราสิ) กอง, หมู่. ชื่อมาตรวัด
จักรราชวป คือ ๓๐ องศา เป็น ๑ ราชวป. ไทยเราใช้

ว่าส่งหรือลักษณะตั้งนามของคน.

ราษฎร, ราษฎร [ราช, ราชสุดอน] ค. ราษฎร. ถ้าอ่าน ราชสุดอน ไทย มัก หมายถึง ชาวเมือง.

ราชตรี [ราชสุดตรี] ค. ราชตรี. **ราชตรี มัชฌิม** [ราชสุดตรีมัธยม] น. เวลาห้าม กลางแห่งราชตรี.

ราชราตรี, ราชราตรี [—ตรี, —ตรี] ค. ราชตรี (มีใช้ในคำประพันธ์โบราณ).

ราช (ม. ราช; ส. ราช) ว. สัน เช่น เทียรราช = อวสัน.

ราช ค. ราช.

ราช, ราช, ราช (ม. ส. ราช) ไทยมักใช้ว่า ราช) น. ผู้จับ, เครื่องผูก; เป็นชื่อสุรตน หนึ่ง เป็นลูกท้าววิประจิตติกับนางสังกิทา. มี ตัวขาด ครั้ง ท่อน ด้วย ถูก จักร พระ มาทศม เมื่อแปลงกาย เป็นเทวดา เข้าไปลักน้ำอมฤต กิน. ในตำราโหราว่า เป็น เทวดา พระ เทวราช มีอาวุธ และ พาหนะดำ.

ราชกุล ม. น. ชื่อพระโอรสพระพุทธรเจ้า.

ราชู ค. ราช.

ราชู๒ น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง.

รำ น. ละอองเขี้ยวสาร. ก. ฟ้อน. **รำแขนง** [—แขนง] ก. พิธีที่พวกพราหมณ์ถือ

งานน้ามนตร์รำถวาย พระอิศวร แล้วประน้า มนตร์. **รำเป่า** ก. เล่นหมอลำเล่นวงไปด้วย เป่า โดยทำอังกาบ. **รำแพน** ก. ถาง ปีก หาง ออก แล้ว กัด ถวายไป (สำหรับ นกยูง). **รำวงค์** ก. 'รำในสนาม' คือ ออกสนาม.

รำ ก. เล่า, บ่น, พร่ำ, บอก, เพื่อ; รำ เช่น รำด้วย ไม้; อบ, ประง เช่น แป้งรำ. **รำไป** ว. พร่ำ พร่ำไป, บ่อย ๆ. **รำไร** ก. เฉื่อยช้า, ไถล. **รำให้** ก. ร้องให้พร่ำพร่ำ.

รำคาญ ก. ไม่สบายใจ, หงุดหงิดใจ, อังวใจ.

รำจับ ค. ระวัง.

รำจวน ค. รัญจวน.

รำชุย น. ทำละครทำหนึ่ง.

รำบาญ ก. รบศึก, รบ. มณฑลจากราญ.

รำพัน ก. พุดนึ่ง, บ่นถึง.

รำพาย ก. พัด, กระพ้อ.

รำพัง ก. อัดนึ่ง, คำนี้ถึง, ใคร่ควญ.

รำเพย น. ต้นกระบอก, ก. พัด, กระพ้อ, โปก.

รำไพ ค. วิ.

รำมะนาด น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ซึ่งเกิดตาม รากฟัน ทำให้เหงือกบวมเป็นหนอง.

รำมะร้อ ว. เลือบ, ไกล, ร้อมร่า เช่น จะ สันใจอยู่รำมะร้อ.

ร่ายย่อย ก. ห้อยย่อย.
 ร้ายเย้ย น. พืชชนิดหนึ่ง.
 ร้ายราญ ก. วน. แผลงจากทราย.
 ร้ายรำ ก. จวน ๆ, เกือบ ๆ, ขยับ. คำคำ ก็ใช้.
 ร้ายไร ว. ไหว ๆ, เล็กน้อย, เห็นไม่ชัด.
 ร้ายลึก ค. ระวัง.
 ร้ายหัด ก. โยง (ใช้สำหรับเอาพิมเสนเทรอก
 ภา), ไล่, เทรอก. ว. ล่อน.
 ร้ายหัด ค. ร้าย.
 รีย ก. เริ่ม, กิด. รียปอง ก. คิดหมาย, คิดอ่าน.
 รียก ว. ส่าย, คืบคลาน.
 รียกดีดวง น. ชื่อโรคพวกหนึ่ง มีหลายชนิด
 เช่น เกิดในช่องตา, จมูก, และ ทวารหนัก
 เป็นต้น.
 รียกดี มี. (ดี. รียกดี) ว. ว่าง, เปล่า.
 รียน น. ทองคำที่มีเนื้อหยาบกว่าเนื้อละเอียดของ
 รียน ก. เห็นน้ำที่ใส่น้อย, ใส. ว. เรือช,
 น้อย ๆ (สำหรับน้ำไหล).
 รียน น. สัตว์เล็ก ๆ ชนิดหนึ่ง กินเนื้ออย่างขง.
 รียบ ก. เก็บหมด, ปรึบเอาหมด. รียบราช
 บาตร ก. 'รียบตามคำสั่งหลวง' คือ เก็บ
 เอาสิ่งของของอินทที่ต้อง พระราชอาชญาเข้า
 เป็นของหลวง.
 รียบรี,—หรี ว. เกือบดับ, ไม่สว่าง.

รียบ, รียบ มี. น. ข้าศึก, ปรณัณ, คนโกง.
 รียม น. ชาย, ขอบ. ว. โกล, ชิด, เกือบ.
 รียว, รียว ดี. น. ทองเหลือง.
 รียว น. เส้นสาย, รอย, แนว, แถว.
 รียวดี ดี. น. ความชั่วร้าย, บาป, เคาระห์ร้าย.
 รียยา [รียยา] (ดี. อีรียยา; มี. อีรียยา)
 น. ความชิงชัง, ความคิดเกลียดกัน, ความ
 ไม่อยากให้คนอื่นได้ดี.
 รียว ว. ยาว, ไม่กลม, เรียว. ว. รอด, หลุด.
 รียว ก. ตรงเข้าไป. ว. เรือช, เรือช.
 รียว น. พล, พลรบ, กองทัพ, กองทหาร. ก. ออก
 ไป, เลินไป. รียวดี น. กระบวนทหาร,
 กองทหาร.
 รียวดี ก. บีม, รุก, นาบ, แฉให้กว้างหรือให้เรียบ.
 รียวดี (๑. คงเลือกมาจากคำว่า รียว (rite) ที่
 แปลว่า พิธีใช้กันทั่ว ๆ ไป รียวดี คือ เข้า
 พิธีใช้กันเอง. ๒. อาจย่อมาจาก จารียวดี
 แปลว่า เชียงอย่าง, แบบแผน เช่น นอก รียวดี
 = นอก จารียวดี, นอก เชียง อย่าง, เข้า รียวดี =
 ถ้อยจารียวดี).
 รียวดี ว. เร่ง, ต่วน, เร็ว.
 รียวดี อ. เสียงเด็กหัวเราะเมื่อถูกหยอก.
 รียวดี, รียวดี รียวดี ก. คอช, หลุด.
 รียวดี (ดี. รียวดี; มี. รียวดี) ว. ว่าง, เปล่า.

วัง ว. ร้อน, อุ่น เช่น เถาว์วัง. ก. รัต.

วัง ก. ตัง, รั้ง, ลุด, ลาก.

วัง ก. ช้น, สบาย. **วังเว้ง** ก. สักขย
ใจ. เพลิน.

วัง ว. รก.

วัง ก. ทำลาย, คลาย, ขนออก, ขยายออก.

วัง ก. ต่าย, ไล่, ทิ้ง.

รุก ก. ก้าวหน้าเข้าไป, รมนที่ใกล้, ล้วงแดน
เข้าไป. **รุกกรบ** ก. รมล้วงแดนเข้าไป.

รุกกรีน ก. รุกให้ร่นเข้าไป, รมเร่ง. **รุก**
ราญ ก. รุกรม. **รุกกราน** ก. บุกรุก
เข้าไป, ช่มเหลง.

รุกข์ ม. (ส. วฤกษ) น. ต้นไม้. ว. หยาบ,
คาย, แข็ง, เศร้าหมอง. **รุกข์มุลิก** ม.
น. ฝอยโค่นไม้ เป็นวัตรอย่างหนึ่งในอุทก
๑๓ ของพระภิกษุ. **รุกข์ทานี** ม. (ส.
วฤกษทานี) น. 'ผู้กินต้นไม้' คือ ฝาปาก
ชนิดหนึ่ง.

รุกข์ก [—ชะกะ] ม. น. ต้นไม้เล็ก.

รุกข์ ว. รุงรัง, กระจุกกระจาย.

รุกข์ [—สะ] (ม. รุกข์) ก. รุกข์.

วัง ว. สว่างสดใส **วังเช้า** ว. พระอาทิตย์
ขึ้น. **วังราง** ว. สว่างใๆ. **วัง**
เรือง ว. งามสดใส, เจริญ, งาม. **วัง**

โรจน์ ว. สว่างแจ้ง, กระจ่างแจ้ง, โชติช่วง.

วัง น. เพ็ชร์; ละอองน้ำ ที่ต้องแสงอาทิตย์
ส่องเป็นสายแลเห็น โค้งคด ขอบพวยสีน้ำเงิน
เพ็ชรมีเงาแดง ฯลฯ เจ็ดสีเรียงกัน, สีเช่น
นี้ที่ปรากฏในเพชรพลอย. ว. กว้าง. **วัง**
พราย น. สีรุ้ง ที่กล่ออยู่พราวพวยใน
เพชรพลอยและหยดต่างๆ เช่น มุกอันดี.

วังรัง ว. รก, ไม่รู้จัก.

รุก, รุก ม. ว. รุงรัง, ว่าง.

รุกจนิ [รุกชนะ] ม. น. ความชอบใจ,
ความรุ่งเรือง. ภาษามอญ.

รุก, รุก ม. น. แสง, ความรุ่งเรือง, ความ
งาม, ความชอบใจ. ว. รุ่งเรือง, สว่าง. **รุก**
จิเรข ม. มีลักษณะ, มีสายสกุล.

รุกจิ [—ชะ] ม. น. งาม, สว่าง, รุ่งเรือง,
สวย, เกษัตริย์.

รุกชา ม. น. ความไม่สบาย, ความเสียคน;
ความชำรุด, ความแตกหัก, ความเสียไป.

รุกชาโรค น. โรคปวดท้อง.

รุกติ ว. รื่น, เรว (ใช้เป็นคำความก็ได้ เช่น รื่นรุด).

รุกติ ม. น. เสียง, เสียงร้อง, เสียงสัตว์.

รุกธิ ม. ส. น. ห้า, ปี, ถิ่น, ทัพ.

รุกท [รุก] ส. (ม. รุกท) ว. ร้อน, ไหม้;
เคือง, แค้น; กักข้อง, อึกทึบ; น่ากลัว.

รูป น. น. สีนอง, เลือด.

รูป น. น. รูป.

รูป น. เครื่องช้อนล้างชนิดหนึ่ง. ก. ดูปไป, ดูปไป, ผลัก; ต่ายลอก.

รูป น. สมัย, คราว. ว. เป็นหนุ่มเป็นสาว, พังแตกนอกหนุ่มเฒ่าสาว.

รูป ว. ไม่สว่าง, เห็นไม่ชัด, ทรง ๆ.

รูป (มี. รูป + อากา) น. อากาแห่งรูป, รูป.

รูป ก. สม, ทั่วกัน, ประดัง.

รูป ก. เคาะดี ๆ. ว. ร้อนผ่าว ๆ.

รูป ว. รุ่งรัง, ชุ่มช่ำ.

รูป น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง กล้ายไม้โกงกาง แต่มีทากเหมือนผักกาด. ว. ร่วน. รูป ร้าย ๆ. ก. ตก ๆ หล่น ๆ. เก็บงำไม่เรียบร้อย.

รูป น. น. แผลงวัน.

รูป น. น. เนื้อชนิดหนึ่ง.

รูป ส. (มี. รูป) น. นกเขียด, ไก่, เข็มช้ำ.

รูป น. น. จอก, งาม, เจริญ.

รูป ว. เปรียบ, ดู.

รูป น. ช้อง, ปล้อง. 2566

รูป ก. กุด, ดู, สี.

รูป ก. เข้าใจ, ทราบ. รูป ก. คิดเล็กคิดน้อย.

รูป ก. เข้าใจดีอ่าน, ไม่ยอมเสียเปรียบ. รูป

รูป ก. รูปที่ดูดีคนอื่น ทระพวนแก่คน. รูป

รูป ก. เกยวิลาสาสะ, เกยเห็นเม่นประจักษ์, จำได้.

รูป ก. รูปที่มีมาก. ก. คู่กัน. รูป ก.

รูป, รูปของตัว. รูป ก. รูปที่เล่ห์กล.

รูป (— มาลา) ก. รูป, เข้าใจ

รูป. รูป ก. เคาะไรชม, วิจารณ์

รูป. รูป ก. รูปดีด้วย. รูป ก. รูปด้วยการ

สัมผัส: เข้าใจซึ่งทราบ.

รูป น. น. รูป.

รูป ก. ทำให้รุ่งด้วยอำนาจแล้วดึงมา เช่น รุ่งไม่รุ่ง. รูป. ทำให้รวมกันเข้า.

รูป น. ส. น. คิ้ว, ตัวอย่าง รุ่ง, ร่างกาย, ของ

ที่ปรากฏแก่ตา. ความงาม. รูป น.

รูปที่เห็นด้วยอำนาจคล้าย. รูป (หรือ

รูป) น. ลักษณะ, รูปร่าง และ สี

เงินทองที่เห็นเป็นรูปร่างหรือ เครื่องประดับ.

รูป น. น. ผสม, ลวดลาย, หรือรูป

สิ่งต่าง ๆ. รูป น. ลักษณะร่างกาย.

ชวตพรม.

รูป น. (มี. รูป) น. เงินตราหรือรูป

ตรา, ทองเงินหรือสิ่งอื่น อันใช้เป็นมาตรา

แลกเปลี่ยน. เงินตรา หรือ เปรียญทองที่ใช้แทนเงินตรา ในปัจจุบันนี้ ก็เรียก รูปไข่.

รูป น. เงิน. เงินตราอันเดียวราคาราวหนึ่งบาท.

เร้ ก. เตรี. ไม่ไปหรือมาโดยตรง. เร้ร้อน, เร้ร้าย ก. เหตุว่เตรีไปไม่เป็นที่กำหนดที่ทาง.

เรข, เรขา [-ชะ, -] ม. น. ลาย, เส้น, บรรทัด, รอย. ก. เขียน. ว. (ไทย) ตั้งเขียน, งาม.

เร้ง ว. เร้ว, ถี่.

เร้ง ก. รับประทานให้เร็ว. เร้งเท้า ก. รับประทานไป. เร้งร้าย ก. รับประทานไป.

เร้ง ค. เร้ง.

เรณู, เรณู ม. ส. น. ละออง, เกล็ดทราย. พง.

เรณุก [-กะ] ค. เรณู.

เร้น ก. ซ้อม, แอบ, บัง, หลีก, หลบ.

เรรวน ค. รวนร.

เรไร น. ชื่อแมลงชนิดหนึ่งชอบร้อง เตรีองเข้าชนิดหนึ่ง; ชื่อขนมชนิดหนึ่งเป็นเส้นคล้ายขนมดั่งแต่เส้นเล็กกว่า.

เร้ว ว. ไว, รับประทาน, ทั่ว.

เร้ว น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นคล้ายข้าวเมล็ดในคล้ายกะวาน.

เรวดี [-วะดี] (ม., ส. เรวดี) น. ชื่อดาวฤกษ์

ที่ ๒๗. (ไทยเรียกดาวเคราะห์อื่น) มีดาว ๓๒ ดวงรวมกัน; ชื่อชายาพระพลกรม. เรวดีภิว ส. น. ดาวพระเสาร์.

เรอ ก. อากาศอย่างหนึ่งที่ลมออกทางปาก เมื่อเวลากินอาหารอืด ๆ.

เรอ ว. เรือช, เรือย. เรือจ้ำ ว. เรือสำเภา, เรือชะ.

เรอ ส. ข้ำ, ฉับ (เป็นคำแทนชื่อตัวเราเองละนิยมว่าแทนพวกของตนด้วย).

เรอ ก. ร้อน; ดั้น, ดั้นทรบ ๆ. เรอร้อน ว. เลือดร้อน.

เรอ ก. รบควม; เร้ง; เตือน; ปลุกใจ.

เรอะ น. เปลือกสารพัดกินปลา. ก. เคาะ, ต่อยลอกที่ตะน้อยเช่นเรอะกะเบอง; เดินได้ไปมาผ่าน เสา หรือหลักที่ปักไว้เป็นแนว ๆ เพื่อหมายทางเข้าออก เช่น เรอะรว. เรอะร้าย ว. พุดมากอขามคาย, พุดไม่เพราะ.

เร้ง ว. กระบอง, กำพองสนุก.

เร็ด ก. ค้าง, ห้าง, ร้าง หมายถึง หนึ่งชนิด.

เร็ว น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ขึ้นเป็นเม็ด ๆ ของติดกันเป็นพืด.

เร็ว ก. ตั้งต้น. ว. แรกเกิด, แรกจะทำ.

เร็ว ก. อาย, อุดสู; หล. ว. ราช, เร็ว, ระวัง, เร็วเฉียด. เร็วร้าย ว. เกล็ดนกลาด, กระทบ

ขายทั่วไป. เรียกไว้ ก. เก็บเงินโดยขอ
ร้องให้ช่วยออกเงินตามใจสมัคร.

เรียก ก. ร้องบอกข้อ. ออกข้อ. ร้องหา, ร้อง
เอา, ให้ข้อ เช่น เรียกว่า = ให้ชื่อว่า.

เรียก ก. ทำให้เป็นแถว, ทำให้เป็นลำดับ. ว.
เคียง, ต่อกัน (แสดงเป็น ระเบียบ หรือ รั
เรียง ก็ได้). ระเบียบวินัย น. แถว, เป็น
แถว (คำเดียวกับ ระเบียบ).

เรียก ว. ราช, เรียง, เรียง, เป็นแถว.

เรียก ก. รำ, บ่น, ฝึกหัด, รับความรู้; บอก
ให้รู้. เรียนปฏิบัติ ก. ทารอ.

เรียก ว. ราบ, เสมอ. เรียบร้อย ว.
สุภาพ. เรียบเรียง ก. ทำให้เป็นระเบียบ,
แต่ง, ร้อยกรอง.

เรียก ส. เมา, พ. พี่ชาย (นอกจาก งาม ตาม
เสียงเขมร. ไทยใช้บ่น คำ เรียกตนเองใน
กวีนิพนธ์).

เรียก ว. สะอาด, หมัดจล, ไม่มีอะไรขัดขวาง;
(คำตลาด) สวยหรือดี.

เรียก ว. เล็กลงไปตามลำดับ ดันโตปลายเล็ก.

เรียก ๒ (ข. เลี้ยว ก. รัง) น. สายสำหรับรั้ง
ใบเรือ. 06/03/2566

เรียก น. แรง, กำลัง.

เรียกรก ดู รก.

เรือ น. ขานสำหรับใช้ไปในน้ำ; เครื่องเล่น
อย่างหนึ่งเอาไม้ไผ่มาเหลาแบน ๆ ตัดให้หัว
งอน ไขพั้งแทงกัน, ตัวหมากกรกที่อยู่ต้นและ
ปลายหาง. เรือบิน, เรือเหาะ น.
ยานที่ใช้ขลุ่ยไปในอากาศ.

เรือ ว. ล้ออัน, ไม้จัด (หมายความถึงสี).

เรือ ก. รก, แรม, ร้าง, ห้าง. เรือรัง ว.
จำนวน นานาหลาย (สำหรับโรค).

เรือ ก. ไม้ที่ขุดเป็นซีก ๆ แล้วถักด้วยหวาย
สำหรับผูก, พืชที่ลาดด้วยไม้ ถักหวาย.

เรือกลึง น. ที่สวน.

เรือ, เรือรอง ว. รุ่งเรือง, สว่าง, สุกใส.

เรือไร ว. สุกใสตัวทองคำ, งามด้วย
ทอง. เรือศิริ ว. รุ่งเรืองด้วยสง่า.

เรือ น. ความ, ขี้ความ, ใจความ; เหตุการณ์.

เรือ คู่ เรือ (ใช้แก่การค้าประพณี ฯลฯ).

เรือ น. สัตว์เล็กชนิดหนึ่ง อยู่ตามทันอน
ถ้ำกินสิ่งสกปรก. เรือคีม น. สัตว์
เล็ก ๆ คล้ายตัวเรือคีมที่กินเลือดคน แต่เล็ก
กว่า และสีขาว ๆ ชอบอยู่ตามกำไม้ไผ่.

เรือ น. ที่อยู่, ทิวทัศน์ (เช่น เรือนแหวน) ;
จำนวน (เช่น เรือนเงิน) ; เป็นนามใช้เรียก
นาฬิกาว่า เรือน ๒ เรือน ฯลฯ. เรือนจำ
น. ที่ขังนักโทษ. เรือนเบี่ยง น.

จำนวนเงิน.

เรือน น. ชื่อโรคผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเป็นผื่นคัน รักษาไม่ใคร่หาย.

เรือย ว. เลือย, เสมอไป.

แฉะ ก. ชืด, เจียน; ระบาย, ทา, ทำให้เปียกรอยด้วยสีต่างๆ.

แฉะ น. วัตถุได้ฉากพื้นดิน เวลาตกลงเป็นไอระเหยต่างๆ เป็นต้น. ก. รังไข่ไป, รังไข่ไป, รังตรงไป.

แฉะ น. ต้น, เต็มที่. ว. เลิม, ก่อน. แฉะน้ำ, แฉะนาขวัณ น. ชื่อพิธีเริ่มปีนมาธิวกในราชการว่า พระราชพิธีจรดพระนังคัล.

แฉะเกิด (ช. Raskete) น. ไม้สำหรับตีเทนนิส หรือ แบดมินตัน.

แฉะ น. กิ่ง, ต้น, พง (เช่นแฉะเมือง = พดเมือง); ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ทำให้ผื่นก่อนและยุไป. ก. ออกแฉะ; ทรง, ดำรง (เช่นแฉะเสพ = ทรงกัน, แฉะประพาส = ทรงประพาส, แฉะเล่น = ทรงเล่น, แฉะผูกพันสตรจากัน = ห่วงนุ่งตัวขาว). ว. กล้า (กล้าแฉะ), แข็ง, มีกำลัง, แฉะมี น. มาตราวัดกำลังเครื่องจักร ๑๖

แฉะ น. เครื่องเรือนของละเอียต สานด้วยลวดหรือขนหางม้า ฯลฯ มีขอบกลมอย่าง

รูปกระษัตริย์.

แฉะ น. ชื่อลักษณะหนึ่งรูปคล้ายเหยี่ยว แต่โตกว่า กินสัตว์ที่ตายแล้วเป็นอาหาร.

แฉะรีว น. ชันฉีก, ตึกเป็นชั้นๆ.

แฉะใหม่ [-ใหม่] น. ใหม่ทอง.

แฉะ น. สัตว์มีเขี้ยวหนึ่งรูปคล้ายหมู แต่โตกว่า ทั้งแข็งแรงมาก มีเนื้อที่สันจมูกหนึ่งหนา. แฉะน้ำ น. สัตว์มีเขี้ยวหนึ่งคล้ายมาด (ช. Hippopotamus).

แฉะน้ำ น. ไม้เคื่อง, ขัดสน, ขันเงิน.

แฉะ น. ชื่อไม้ที่มีสองของคือจันทรดิน เรียกว่าจันทรม. ก. ห้าง, ร้างไป, จากไป. แฉะกิน ก. ค้างคิม, แฉะรอน ก. หอดพักนอน.

แฉะ น. เครื่องสำหรับตีสัตว์ชนิดหนึ่ง มีบัวติดกับปลายไม้ เกลียนกับไว้ตีดิน.

โร ว. โด, บ้อง (หมายถึงรวมถึงหูโด้ด้วยมีโรค).

โร ว. เก้ง, ปราด, ปราดูชิต.

โรค น. ล. น. ความป่วย, ความเจ็บ, ความไข้. โรคนิทาน น. คัมภีร์แพทย์โบราณว่าด้วยที่ตั้งแห่งโรค. โรคภู ส. น. ร้างทอย. โรคราช ส. น. วัดโรค. โรคสักขณีย์ ส. น. ออการแห่งโรค. โรคศานต์ ส. น. การบรรเทาหรือการสงบ

โรค. โรคศิลปะ น. การบำบัดโรคทาง
ยา และทางจิตต รวมทั้งการ ผะสุกควรรัก
การช่างฝีมือ การสัตวแพทย์ การพยาบาล
การนวด นวดการรักษานาบาด เจ็บ ต่าง ๆ.

โรคามะ ส. น. เครื่องเย็บชวา, ชาร์กมา

โรค. โรคหะ ส. น. เครื่องทอ, โรคหน้า

ส. น. แพทย์, โรคทหารเรือ, — ยารี ส.

น. เครื่องเย็บชวา, แพทย์, โรคานเด็ก

ส. น. แพทย์, โรคายตาชะ ส. น.

ร่างกาย.

โรคา— ตุ. ใน โท.

โรง น. ที่ปลูกไว้สำหรับอยู่ หรือ ไว้สิ่งของ

คล้ายเรือน ขึ้นอยู่กับดิน, โรงคัล น.

ที่ใส่, โรงทนาย น. โรงสำหรับทำทนาย.

โรงการ น. ห้องพระโรง, ห้องรับแขก.

โรงการค้ำไม้ น. โรงรับแขก, โรง

แรม น. ที่พักเลี้ยงแขก (ศ. โสเดส).

โรงแสง น. โรงสำหรับทำลาวง.

โรง ว. รุ่งเรือง,สว่าง.

โรจน์ ส. ก. ขอมใจ, ว. สุกใส, รุ่งเรือง, สว่าง.

โรค [-หะ] ม. ก. ร้องไห้.

โรคณะ ม. 08/09/2500 ร้องไห้.

โรค น. ส. น. การห้าม, การล้อม, การปิด

บัง, การคุมขัง, การไล่ต้อน, การลงโทษ,

การทรมาน, กำแพง, สิ่ง, สุกคร. ก. ห้าม,

กัน, ปิด, ทำลาย, โรชการ [โรหะกอน]

น. การลงโทษ, โรชทักแห่ ก. การลง

โทษโดยวิธีต่าง ๆ, การลงโทษด้วยอาญา.

โรทร [-ทอน] ก. อ่อนเพลีย, ไม่มีแรง.

โรปนะ |—ปะนะ| ส. น. ทานเพราะปลุก.

โรม ๐ |—มะ| ส. น. ขน, โรมมัย

ส. น. ผ้าขนสัตว์, ผ้าสักลาด.

โรม ๒ ก. ข. โรมมัย ก. ต่อมน, ขมพุงกัน.

โรมัญจ [-มัจจะ] ม. (ศ. โรมัญจ) ว.

ขนช, ขนชัน.

โรมัน อ. น. ชื่อชนชาวยุโรปตั้งในอาณาจักรหนึ่ง.

โรมันคาทอลิก อ. น. ชื่อภิกษุหนึ่งใน

ลัทธิคริสตียน.

โรย ก. เห็นว, ร่วง, หล่น, ทยอย, ฝอย.

โรยรา ก. น้อยไป, เสื่อมไป.

โรเว ว. ร่วงโรย, ซบเซา, ไม่มีแข็งแรง.

โรย ส. ก. เคียง, ฝั้น.

โรยกา ส. น. ผู้เคียง, ผู้ฝั้น.

โรยณะ ส. น. ความเคียง, ความฝั้น.

โรหิ ส. น. น้อยชนิดหนึ่ง.

โรหิตี ม. น. ดาวฤกษ์หมู่หนึ่ง; แม่โคแดง.

โรหิตี ม. น. สีมแดง, เลือด; ปลาตะเพียน; ละมั่ง.

โรหิษ น. สัตว์ชนิดหนึ่ง จำพวกเนื้อ.

ไร น. ตัวเล็ก ๆ จะนิทานถึงกบิลโกลิ จักรพรรดิ
เรื่อง รัม, ขอบ เช่น ไรสม, ทอง เช่น
เรื่อง ไร, ก. เกล็ด, เรย์ไร, ว. ไรม, อะไร
เห็นไม้ซัด, ไม้มัด.

ไร น. พืชสำหรับปลูกต้นไม้ คู่กับนา, จำ
นานเมื่อที่ ๔ งาน หรือ ๕๐๐วา ตารางเหลี่ยม
หรือมีอัตราเท่ากับ ๑๖๐๐ เมตรตารางเหลี่ยม.
ไร ว. ซัดสม, ขึ้นสม, ไม้มี, ปร่าพจาก.

:0:

ฤ

ฤ ๑ เป็นสระ มาจาก ภาษาสันสกฤต อ่านออก
เสียง 'รี' เช่นคำว่า ฤทธิ 'รีท', ฤทธิสิ่ง
'รี' เช่นคำว่า พฤกษ์ 'พรีก', ฤทธิสิ่ง
'เรอ' เช่น คำว่า ฤกษ์ [เร็ก] อ่าน
ออกเสียงเป็น มฤชชะ เสียงเกิดแต่ไม่มี
เหงือก โดสมากมักใช้ในคำที่มาจากภาษา
สันสกฤต.

ฤ ๒ [รี] ว. หรือ, ไม้ เช่น ฤจะมี=หรือจะมี,
ฤวัลลว=ไม้ควง (มักใช้ในคำประพันธ์).

ฤกษ์ ๑ [เร็ก] น. คราวหรือเวลาซึ่งเหมาะ
เป็นชัยมงคล (ดูคำต่อไป).

ฤกษ์ ๒ [เร็ก] ส. (ม. อิกฤ) น. หนึ่ง,
สิ่งชนิดหนึ่ง; ดาว จระเข้, ดาว, ดาว
นพเคราะห์.

ฤกษ์ณะ [รีกสะนะยือส] น. การดู, การเห็น.

ฤกษ์ระ [รีกสะระ] ส. น. ทำฝน, ฝนทำหนึ่ง.

ฤกษ์เศศ [เร็กเศศ] ส. น. พระจันทร์.

ฤกษ์ชะ [รีกชะ] ส. น. สมบัติ, ทรัพย์ของ
ทองคำ, เครื่องทอง.

ฤกษ์เวท [รีกเวท] ส. น. ชื่อส่วนหนึ่งของ
คัมภีร์พระเวททั้ง ๔ ของพวกกรีกะซึ่งเป็น
คำสั่งสรเสริญเทพเจ้าทั้งปวง.

ฤกษ์ [รีด] ส. น. คำสรรเสริญ, คำประพันธ์
สรรเสริญเทพเจ้า, ฤกษ์เวท, ก. สรรเสริญ.

ฤกษ์ชัย, ฤกษ์ดี [รีกชัย, รีกดี] ส. น. กะตะ
สำหรับทอดขนมหวาน.

ฤกษ์ยา [รี—] น. ทรัพย์นิยม. ฤกษ์ยากร
[รีชากอน] น. เงินที่ได้จากคำธรรมนิยม.

ฤกษ์ณ [รีน] ส. (ม. อิก) น. หนึ่ง, หนึ่ง
หน้าที่.

ฤกษ์ครัสต์ [รีนกะรัต] ส. ว. ชื่ออยู่ใน
หนึ่งอัน.

ฤกษ์ [รี—] ดู ฤติ.

ฤกษ์ยา, ฤกษ์ยา [รี—] ส. น. ความ

เกลียดชัง, ความกลัว, ความขมขื่น, ความดู
แคลง, การไปจาก, หม่าขหนี.

ฤๅ [รี—] ส. (ม. อฤ) น. เวลาที่กำหนด
สำหรับงานต่าง ๆ. เวลาที่เหมาะสม. ความ
สมัย: ส่วนของปีซึ่งแบ่งเป็น ๓ หรือ ๔
คราว: การถึงสมัย (ของหญิง). ฤๅฤๅ
น. กำหนดหรือกำหนดที่สมควร, ควรตามควร.

ฤๅ [รีต] ส. น. ฤๅ, ฤๅ (เช่นในพระ
ศาสนา). ขวมนิยม, ความขัง, ความ
ชอบธรรม, ความ. ว. เหมาร, ฤๅต้อง, ชอบ.

ฤๅวิภ [รี—] ส. น. พระสำนักบ้าน
เมือง, ปุโรหิต.

ฤๅ [รี—] อ. ฤๅ. ฤๅวิษ ส. น. ฤๅ
ใบไม้ผลิ (P. Spring).

ฤๅสุณาน [รีสุณาน] ส. น. การอวยน้ำ
ของหญิง เมื่อวันที่ ๔ ภายหลังจากมีฤๅแล้ว.

ฤๅฤๅ [รีต] ส. (ม. อฤๅ) ว. เจริญ,
งอกงาม, รวย, พอกพูน.

ฤๅฤๅ [รีต] ส. (ม. อฤๅ) น. อำนาจ
ศักดิ์สิทธิ์. ความ อัจฉริยะ: ความเจริญ,
ความสำเร็จ, ความงอกงาม. ฤๅฤๅ
ว. ้วยนองด้วยฤๅ.

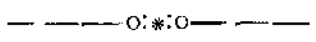
ฤๅฤๅ [รีไท] (ส. ฤๅฤๅ) น. ใจ, ความรู้สึก.

ฤๅฤๅ [รีสี] ส. (ม. อสี) น. นักบวช, ผู้
แสวง. ฤๅหรือปราชญ์ผู้แต่งฤๅฤๅ, ผู้ร้อง
เพลงสรรเสริญของพวกอริยธรรม. ฤๅฤๅ
ส. น. วงศ์นักปราชญ์.

ฤๅฤๅ [รีสุต] ส. น. หอก: สิ่งเคลื่อนไหว
ไป, ผ่านไป.

ฤๅฤๅ [รีสย] ส. (ม. อฤๅ) น. วัชว์,
สัตว์วัชว์, ชนิดหรือพวกที่ตี. ว. ยอดเยี่ยม.

ฤๅฤๅ [รีตสุยา] ควรใช้ ฤๅฤๅ, อ. ฤๅฤๅ.



ฤๅ

ฤๅ ๑ มีนสะมาจากภาษาสันสกฤต อ่านออก
เสียง 'รีอ' ออกเสียงเป็นพวงมธุระ มี
เสียงเกิดแต่ริมเหงือ โดยมากมักใช้ในคำที่
มาจากภาษาสันสกฤตแต่ก็ไม่ค่อยมีคำใช้นัก.

ฤๅ ๒ ว. หรือ, อะไร, ไหม (มักใช้ในคำ

ประพันธ์). ฤๅฤๅ ว. มิใช่เขา, มิใช่
น้อย, มิใช่.

ฤๅฤๅ ส. ว. ชื่อ, ตรง, ฤๅ, มีสัจย์, มีจริง

ฤๅฤๅฤๅ น. ทางตรง, ความตรง, ความ
ชอบธรรม, ความซื่อตรง, ความสัตย์.

ฤๅติ (น. สล.) น. ความยินดี. ดู ฤๅติ ด้วย.

ฤๅทียฺ คุ ฤๅทีย.

ฤๅษี คุ ฤๅษี. ฤๅษีแม่ทองสาร น. ชื่อสัตว์
เหมือน หมิงสี่อ้น แม่ทอง ไทย โบราณ ลับลับ
อักษช้างหลวงมาไว้ข้างหน้า. ฤๅษีประสม

แล้ว น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง คล้ายต้น
หูเสือใบรวมเป็นจัก ๆ และมีสีต่าง ๆ.

ฤๅสาย เป็นคำเรียกผู้เป็นใหญ่ เช่น กษัตริย์
(บางทีจะถือนมาจาก ลือสาย คือ เชื้อสาย
ที่นำชื่อเสียง เลื่องลือ).

ล

ล พยัญชนะตัวที่สามสิบหกของพยัญชนะไทย.
เป็นพยางค์อักษรตัว ๓ เป็นตัวที่สามของวรรคที่
หก ที่เรียกว่าเศวรรค. อ่านว่า 'ลล' เขียน
ตัวว่า 'ลอลิง' หรือ 'ลอลิงาส'. เป็นพยัญชนะ
ใช้ทั่วไปในภาษาไทย บาลี และสันสกฤต.
เป็นพยางค์ต้นลหะ มีเสียงก้องดังพื้น. โทษาใช้
เป็นคำสร้อยในขบาลาภิน อักษรตัว ๖ เขียน
กาล, พาล ฯลฯ. แต่ภพภาคนี้ออกเสียงสองสระ
เป็นเสียงอย่างหนึ่ง ตามเสียงของมัน.

ลลิก ว. หด. ในเวลาเรียกลูกชากคนหนึ่งบอกว่า ลล,
คู่กับยี่กรีกคู่ลูกหญิงคนหนึ่งชื่อว่า ลล.

ลลการ ๑ [ละ-การ] น. อักษรลตัว ๑.

ลลการ ๒ [ละ-การ] น. (จาก คลังการ
การลิต, ธรรมสาร/๒๕๖๒).

ลลกุจ [ละ-กุ] ส. น. จมูกน้ำมูกหรือสาท.

ลลกุท [ละ-กุ] ส. (น. ลลกุท) น. ไม้

ตะบอง, คทา, ไม้ถือ.

ลลกุพ [ละ-กุพ] คุ ลลกุท.

ลลมุ [ละ-มุ] ส. (น. ลลมุ) ว. เบา, เร็ว
กลิ้งลงแล้ววิ่งไว; เร็วกว่าเสียงสนับ, เล็ก,
น้อย, ไม่กำจัด, อ่อนแอ, ต่ำต้อย (สำหรับ
คน). ลลมุกรรม [-กรรม] ลลมุคติ

[--คติ] ว. มีกำลัง. ลลมุกาย น.

และ. ว. มีตัวเบา. ลลมุจิตต์ ว. มี

ใจอ่อนแอ, ไม่มั่นคง. ลลมุภาพ น. ความ

เบา, ความสะดวก, ความง่ายตาช. ลลมุ

โภกาณ น. เครื่องวาง, อาหารวาง.

ลล ก. ไปกับเงินตัว, ตรงกันข้ามกับเงิน; ใส่

ออก; เริ่ม, จด. เขียนคทาอาคตม: ด้วย

อุจจาระท้องเดิน. ลลจัญไ ก. เอาเงินใส่ลง

ในขันเป็นต้น เพื่อช่วยในงานต่างๆ มีงานตัด

จุด ไม้ต้น. ลลจัญไ ก. บอกและทหลาย

ลบ ก. ทำให้หายไป, ทำให้เลือนหายไปอย่างอื่น
ไป; หักออก, ชักออก (ใช้ ในเลขวิธี); ท่วม
เช่น น้ำลบฝั่ง. **ลบโลก** ว. 'ท่วมโลก'
คือ ฝนใหญ่ตลอดโลก. **ลบหลู่** ก. ทำ
ลายคุณ, ดูหมิ่น, ดูแคลน.

ลบปาก [ละปาก] น. คนพูดบ่นเพื่อต่าง ๆ;
คนพูดด้วยความอยากรู้.

ลบหน้า [ละปะนะ] น. การพูด, การบ่น
พึมพำ; ปาก. **ลบหน้า** [ละปะ—] น.
น. 'เกิดในปาก' คือ ฟัน.

ลพ ดู ละวะ.

ลพฺข [ละพฺต] น. (ส. ลภข) น. ขุน
สามะลอ.

ลม น. ชาติชนิดหนึ่ง มีอาการฟุ้งกลับไป รู้สึก
ได้ด้วยกะทบภายใน; ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ทำให้
วิงเวียนจนถึงทำให้สลบ; ชื่อสัตว์จำพวกลิง
ชนิดหนึ่ง เรียกว่า ลมลม. **ลมปราณ** น.
ลมหายใจ.

ลัม ก. จม, ทำให้จม; ไปสำเร็จ, ไม่รอดฝั่ง.
ลัมจม ก. สิ้นเนื้อประดาตัว. **ลัมฟ้า**
ก. 'ทำให้ฟ้าจม' คือ ฟ้าสูญไปได้. **ลัมลัม**
ก. ตั้งอยู่ไม่ได้ 2 สันไป.

ลัม ก. นอน, ตั้งอยู่ไม่ได้, คงอยู่ไม่ได้. **ลัม**
คว่ำ ก. ล้มหน้าลงกับพื้น. **ลัมเนรนาท**

ก. ล้มล้างสนั่น. **ลัมละตาย** ก. หมด
ทรัพย์สินสมบัติของตัว. **ลัมลูก** น. พืช
ที่ปลูกชั่วคราว เช่น พริก มะเขือ ผัก
ต่าง ๆ ฯลฯ เรียกว่า ไม้ลัมลูก. ก. ประเดี๋ยว
ลัมประเดี๋ยวลูก, ไม่แข็งแรง, ไม่แน่นอน.

ลมเพ ลมพัด [—เพ—พัด] น. ชื่อโรค
ชนิดหนึ่ง มักเกิดแก่ผู้หญิง.

ลยชะ [ละชะ] ดู ลัย.

ลรรลึง [ลัน—] ว. ลิดถึง, เสวไรโศก, คร่ำ
ครวญ. ดู ละลึง ด้วย.

ลลณี [ละละ—] น. ส. น. หญิงที่ชอบสนุก,
ผู้หญิงทั่วไป.

ลลละ [ละละ] ส. ว. เล่นสนุก, อยากร, ชื่นชม.

ลลัญ [ละลัตตะ] ส. (ม. นลัญ) น. หน้าผาก.
ลลิตี [ละ—] ส. ว. นำรัก, นำเอ็นดู, พึง
เล่นหัว, นำชื่นชม, สวอบ, งาม, ละมุนละม่อม.

ลลวิก ก. สนด้วยไฟ, รดหรือแช่ด้วยน้ำร้อน.
ว. สะพรว้า, คว่ำว ฯลฯ ยังไม่เรียบร้อย.

ลวง ก. ล้อให้หลง, หลอกด้วยลัทธิล.

ล้วง ก. พัน, เลย (พันอำนาจหรือเลขอำนาจ
ที่ควรเป็น เช่น ล้วงกฏหมาย = เลขอำนาจที่
กฏหมายขอมให้, ล้วงประเวณี = เลขอำนาจ
ในทางประเวณีของผู้อื่น, ล้วงเขตต์ = เลข
เขตต์). **ล้วงเกิน** ก. ลบหลู่, ดูหมิ่น.

ตั้งชื่อ น. ตั้งสรรพนาม. ตั้งแป น.
ด้านยาว.

ตั้ง ก. ตั้ง, ตั้งใจ, เอาของออกมาจากที่
เป็นช่องเป็นรู.

ตั้งเค [ละ—] น. ส. น. กางพวง.

ตั้งเกล้า น. ปิ้งปลา.

ตั้งละ [ละระนะ] น. ส. น. เกล็ด, เกล็ด,
ความเต็ม, ว. เต็ม: ตั้งลม, ตั้ง, ตั้งสวด.

ตั้งต น. โลหะที่ทำเป็นเส้นกลมยาว ๆ. ตั้งต
หนึ่ง น. หนึ่งที่ทำเป็นเส้นกลมคล้ายตั้ง,
ลาย ที่ ลอก เป็น เส้น กลม ยาว ไป ตาม ขอบ
ตัวไม้ต่าง ๆ.

ตั้งด้าย น. ด้ายต่าง ๆ ที่ใช้บนหรือและเส้น.

ตั้งนิ ว. แท้, ไม่มีอะไรปน, ไม่เจือ, เพราะสิ่ง,
เพราะอย่าง.

ตั้งนลาม ก. ตั้งเงิน, เงินเกลย.

ตั้งนะ [ละระนะ] น. ส. น. การตัด,
การเกี่ยว.

ตั้งนม น. เครื่องสำหรับใส่หมากพลูหรือทำด้วย
แก้ว ใบปอก เป็น ช่อง ใช้บรรจุหมาก ถ้าเป็น ช่อง
เจ้านาย เรียก พระ ตั้งนม. สำหรับใส่ยา
เรียกว่าตั้งนม/2566

ตั้งระ [ละระ] น. ส. น. การตัด, การเกี่ยว,
ส่วนที่ตัดออก, ฟ่อน, ชิ้น, ปรุกระจาย: ตั้งพระ

โอรสที่๒ของพระราม. ไทยเรียกว่าพระลพ.

ตั้งวิตร [ละวิต] ส. น. เครื่องตัด, เครื่อง
เกี่ยว, เกี่ยว.

ตั้งหู [ละ—] น. ว. เบา, เร็ว, ฉับไว: เยื่อ
หุ้ม, คมมอง: เล็กน้อย, ไม่สำคัญ, ไม่มี
สาระ: ตั้งงาม, นำเอ็นหู; (ในฉันทลักษณ์)
เรียกสระหรือพยางค์เสียงสั้นคู่กับ ครุ. ตั้ง,
ไทย น. ไทยหลวง, ไทยร่มรายน.

ตั้งหูก [ละหูกะ] น. ว. เบา, เล็ก, น้อย.

ตั้งหูกบตี [ละ—] น. น. อาบตีเบา คือ
อาบตีตั้งแต่ ฤกษ์จันทรขึ้น.

ตั้งโอ น. สัตว์ชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้าย ก. อวด,
ขี้ใจ, ลวง, หลอกลวง, ว. แสดงพ้อให้เห็น.

ตั้งโอเหลิม ว. ตั้งอยู่เด่นหรือมีนัยอย่าง,
ใกล้ต่ออันตราย.

ตั้งอ น. กง, ต. กตั้ง. เกือบไปด้วยความรุนแรง
เอาอย่างเป็นเชิง ล่น, ขี้, เข้าส่า.

ตั้งอก ก. แกะลอก, ปอกออก: ตั้งออก.
ตั้งอกห้องร้อง ก. คู่ขอโคลงในท้อง
ร้อง ขึ้นไว้บนหลังร้อง เพื่อให้เห็นไม้ได้
ขี้ใหม่ และให้ท้องร้อง สักซัง น้ำ ได้มาก.
ตั้งอกเลน ก. โขยเลนขึ้น.

ตั้งอกเล็ก น. ลูกเล็กกลม, ไม่ขมขื่น, ไม่ขมขลุ.
ตั้งอง น. ของที่ทำรองรับไว้ชั้นใน. ก. ทัง,

ทำตุ๋น, สอบตุ๋น.

ดื่อง น. ช่องทางพื่นที่ทางไว้สำหรับให้สิ่งของ
ลอดลงได้. ก. ลง, ลงจากที่สูงมาที่ต่ำ, ทรง
กันข้ามกับขึ้น. ดื่องชาติ ก. ลงชาติ,
ท้าวชาติ. คือเขาชาติท้าวสองลงในพื่นทอง.

ดื่องเชิง ก. ตะนอง, ต้นเต้าน, โคลงโพง.

ดื่องโน น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง จำพวกจิ้งจก.

ดื่องหน ก. หายตัวไป.

ลอด ก. มุด, แหวก, เลยไปใต้, พ้นไปได้.

ลอดชื่อง น. ชื่อนมอย่างหนึ่ง กินกับน้ำกะทิ.

ล่อน น. ตอน, ปล้อง, เปลาะ. ล่อนทอง
ก. คัดทองใบให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ.

ดื่อง ก. หลุดหลวม, หลุด, ละเกาะ. ว. และ
ออกง่าย. ดื่องจื่อ น. ไม่มีอะไรติด.

ลอบ น. ชื่อเครื่องดักปลาชนิดหนึ่ง. ก. แอม.

ลอม น. จอม, ยอด (ยอดกล่อม).

ดื่อง ก. แหวง, วงรอบ, ถังรอบ.

ดื่องปรวด [-ประหวัด] น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่งใช้ทำยา หรือ เรียกว่าขี้แรดดื่อง
ปรวด, ตะโกขาวก็เรียก.

ลอมพอก น. เครื่องสวมศีรษะรูปยาวแหลม
คล้ายชฎา. 03/2566

ลอบ ก. ปลิว, เต้นขึ้น; ไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง;
ไม่จม, ปลิวให้ไปตามน้ำ หรือ อากาศ.

ลอบแก้ว น. ของหวานทำด้วยเนื้อผลไม้
รสเปรี้ยวลอบไปนั้นเชื่อมกับเกลือเล็กน้อย.

ลอบชาย ก. ปล่อยชายผ้านุ่ง (คือไม้ใจ
กะเบน); กรีดทราย. ลอบแพ ก. เอาจ
แพแล้วปล่อยให้ลอบไป. ลอบนวล

ว. อยู่ตามสบาย. กรีดทราย. ลอบนابل

ก. ปลดปล้องนابل, ไม่มีนابل. ลอบฟ้า,

ลอบเมฆ ว. ปลิวอยู่บนฟ้า, เล็ดวิเศษ.

ลอบหน้า ก. เชิดหน้า, อวดหน้าตา.

ดื่องเล น. พุดไม้ขัด, พุดไม้ได้ความ.

ละ ก. หัก, วาง, ปล่อย, เว้น. ว. หนึ่ง, สิ่ง
หนึ่ง เช่น คนละ=คนหนึ่ง. ละติด ก.
ผ่อนปรน, ยกเว้น. ละเลย ก. ไม่เอา
ใจใส่, หอดทิ้ง.

ละกิล ว. กล, เหมือน (คำประพันธ์).

ละกมะนิส ช. น. คนที่รัก, คนที่ซอมนใจ.

ละซัดละซัน ก. ซัดขึ้น, หัวท้าว (คำ
ประพันธ์).

ละศิริ [-คอน] น. การมหรสพอย่างหนึ่ง
เล่นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ.

ละกิ ช. ว. ชั่ง, ชั่งมีอยู่.

ละกีก ก. รับ, เร่ง.

ละจาด ช. น. เย็น, เวลาเย็น. (บางทีใช้สำริด).

ละจิด ช. น. ฟ้า, ชั้นเทวดา.

ละมม ว. ฟักข้าว, ซอกข้าว. ก. ร่ม (โดยมากใช้ ระมม).

ละบอง๑ ข. น. แบน, ฉะมัน. ก. แต่ง, ทัก; ร่ม, ลอง.

ละบอง๒ น. เม็ดตุ้มๆ เกิดตามผิวหนังด้วยพิษร้อน หรือพิษอักเสบ. ละบองไฟ น. เม็ดตุ้มเกิดแก่หญิงถ้าตั้งอยู่ไฟ, ผดไฟ.

ละบัด น. ใบ, ใบไม้อ่อน. ก. แดง, ผล (โดยมากใช้ ระบัด).

ละบือ ก. ลือ. (โดยมาก ใช้ ระบือ).

ละเบ็ง ว. เซ็งแซ่. (ระเบ็ง ก็ใช้).

ละโถม ก. โลม, ลูบคลำ, เคล้าคลึง.

ละปะนัย ข. น. กาล, คราว, เวลา.

ละม่อม ก. ไม้หลกหลิก. ว. งามกลมกล่อม, น่ารัก, เรียบร้อย, อ่อนน้อม.

ละมั้ง น. สัตว์ป่าชนิดหนึ่งอยู่ในจำพวกควาง แต่มีปลายหางแบน.

ละมา ข. น. กาล, คราว, เวลา.

ละมาด ข. น. แมลงหัว.

ละมาน น. ชื่อเข้าชนิดหนึ่ง.

ละม้าย ว. คล้าย, เหมือน, แม้น.

ละมู น. ปะริศลักษณ์ที่ทำได้สำหรับจับปลาตามชายทะเล; ชื่อดาวพวงหนึ่ง ของประเทศสยาม.

ละมูต น. ชื่อต้นไม้ มี๒ อย่าง คือ ละมูตสีดา หรือละมูตไทย ผลคล้ายพิกุล, ตระมุตฝรั่ง ผลโตกว่าละมูตไทย ทั้ง๒ อย่างนี้ ผลมีรสหวาน กินได้, ชื่อขนุน ชนิดหนึ่ง เมื่อสุกมีเนื้อเหลว.

ละมุน๑ น. เจ้า, นาย.

ละมุน๒ ว. อ่อน, งาม, สวย, ไม้กะด้าง.

ละเมอ ก. นอนหลับเพื่อไป, พุดในเวลา นอนหลับ, หลง. ตู มะเมอ ด้วย.

ละเมาะ น. เกาะ, เกาะเล็ก ๆ, บ้ำหย่อมเล็ก ๆ.

ละเมียด ก. ล้วงกิน.

ละเมียด ก. ขิด, สนธิ, ละมุนละม่อม. ว. คล้าย.

ละโมภี ว. มัถได้, มัถกิน (แปลจมาจาก. ม. โภก).

ละโม ว. งาม, หมศจร; ชื่นบาน, ย่องใส.

ละวี ข. ก. เล่นไป.

ละถนละถาน ว. ถน ถาน, ต้น เต้าน, โถด เต้าน.

ละถมละลาย ก. ศูนย์หายไปหมด.

ละถวย ก. งงวช, ทำให้หลง. ว. มีมาก, ได้มาก; อ่อน, นุ่ม.

ละลอก น. ฟองคลื่น, ฟองน้ำที่ขึ้นคลื่น. ไม้ที่เกาะเพื่อมไป; โฉมหนึ่งชนิดหนึ่งขึ้น

เม็ด มีหนอง.

ตะลอบตะเล้า ว. รุ้หลบหล้า.

ตะลั่ง ว. เร้ว.

ตะลัด ฐ. น. แมดงวัน.

ตะล้า ก. ล้า. ข้า. ตะล้าตะลั่ง ว. ข้าๆ

เร้ว ๆ. งก ๆ. เงิน ๆ. ลูกกลม.

ตะลาน ก. ปลั่งใจ, เลื่อนตา, สมนาน, ตะลั่ง.

ตะลาบตะลั่ง ว. ล่วงเกิน.

ตะลาบ ก. เหลว, ทำให้เหลว, ระคนไปวินน้ำ.

ตะล้าว ว. สลัด หรือ ประหลก ๆ เช่น ไหว

ตะล้าว.

ตะล้าตะลัด ว. พลั่งๆ พลาตๆ. เถอะเถอะ,

ไม่ไค้ความ, ไม่ลาดจาน (อากาการพูด).

ตะลียบ ว. ลิบ, ลิ้ว, ลุง, โด่ง. ไกต. ลอย

ไปไกล.

ตะลึง ๑ ฐ. ก. ร่วง, พัง. เอนัจฉนาต, เป็น

ทุกข์, เล็บหนัก, เจับเหลื่อชน.

ตะลึง ๒ ว. ซุกมุน.

ตะลุ่ม ตู. ตะเล้า.

ตะเลง ก. ทา. ไล้ (สำหรับขดงเหลว).

ตะเล้า ก. เกล้ากลั่ง. กลอกลือ. ประปน (๑๗

รวมกันไว้ ๑๖ ตะเล้าตะลุ่ม ก็มี).

ตะเลาะ ก. ค่อย ๆ ไป.

ตะเลาะตะล่อง ก. บรรลึงลั่ง.

ตะเล็ง ก. ตะนอง, ล้มตน, ไม่อยู่ในบังคับ.

ตะเลียด ก. ถิ่นหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งทีละน้อย.

ตะเลียบ ก. เลียบ.

ตะเลือก ว. ลมลาน.

ตะไล้ ก. ไล้, ลูบ, โถม.

ตะวล ว. ถ้อง, ออซัง, สัมสน.

ตะว้อ, ตะว้า น. คนชาว ดง ของ ประเทศ

สยามชาติหนึ่ง ไซ้เรียกกันทั่วกันว่า ถล้วย

น้ำถว้า ก็มี.

ตะวาด ว. คล้ายเขียน.

ตะเวง ว. เสียงเสนาะ, ถัง, ถังวาล, พัง

มีพ้อง, หอมพุงไป.

ตะเวก ๑ น. ซ้อมเมืองขมร.

ตะเวก ๒ น. ทางแยก, ระหว้าง.

ตะไว้ น. ซ้อมเก่าของเมืองลพบุรี; ซ้อมมะเขือ

ชนิดหนึ่งเรียกมะเขือตะไว้.

ตะเหล็ด [— หลัด] ว. หลัด ๆ, เร้ว ๆ.

ตะห้อย ก. ควรวูตึง, บันดิ่งด้วยถิริยาเคร้า

โสก. ว. โอดครวญ, นำโสก.

ตะหาน น. ชาน้ำ, ร่องน้ำ, ห้วย. ว. ห้อย.

ตะหุง น. ซ้อมต้นไม้ชนิดหนึ่ง ไซ้เมล็ดห่ากัมนัน.

ตะเหย ตู. ระเหย.

ตะเหี้ย ก. อ่อนใจ, อิดโรย, ระอา.

ตะออย ฐ. ว. ตี, งาน, สวข.

ละออง น. ฝุ่น, ผง. ผงละอองต. ส่วนที่
เล็กต้ง ผง, โข.

ละอวย ก. อวยใจ, กะตัก, ขวยเขิน.

ละเอียดย ว. ไม่หยาบ, เล็ก, เป็นผง, เป็นจุล;
ถี่ถ้วน. ละเอียดยละออ ว. ถี่, ถี่ถ้วน.

ลัก ก. เอาสิ่งของ ที่เขาไม่ให้ไป ด้วย อาหาร
ซ่อนเร้น, ซะ โมย. ว. สับ ถั, ไม่ได้
ระเบียบ เช่น ลักสัถัน = สับสัถัน. ลักยม
น. รอยที่ปรากฏ บุ่ม ลงไป ตามแน้ม โดยไม่
ต้องข้มหรือหัวเราะ. ลักลอบ ก. แอบ
แฝง, ไม่เปิดเผย. ลักถัน ว. สับ
สัถัน, ป่นถันไม่ม่ระเบียบ. ลักสร้อย
ก. ซ่อนเศร้า, แอบร้องไห้.

ลักขะ มี. (ลักข) น. เครื่อง หมายถึง,
มี, ที่หมาย, ที่สำคัญ, ของที่กำหนดไว้;
จำนวนแสนหนึ่ง, บุญ.

ลักขณะ [—ขนะ] มี. (ลักขณ)
น. เครื่องหมาย, เครื่องแสดง, เครื่องสังเกต,
อาการ, คุณสมบัติ, ธรรมชาติ, วิสัย; เครื่อง
ชี้ดวงชาติอันดี.

ลักข์ มี. (ลักข์) น. โชค, ลาภ, ความ
สำเร็จ; ความงดงาม, อำนวย; ความรุ่งเรือง.

ลักจัน [ลักจัน] น. หม้อน้ำ ที่สำหรับ
บรรจุน้ำในเวลาเดิมต่าง อยู่ในที่พระซุงค์ใช้.

ลักปิดลักเปิด [ลักปะปิดลักปะเปิด] น. ชื่อ
โรคที่เกิดตามไรฟัน มีเลือดออกไม่หยุด.

ลักเพศ [ลักปะเพศ] ก. แต่งตัว ปดอม,
ปดอมเพศ.

ลักษณะ [—สุหนะ] ลี. น. เครื่องหมาย,
เครื่องแสดง, คุณสมบัติ, เครื่อง ประกอบ;
เครื่องชี้ชัดลาภอันดี.

ลักษมณี [ลัก] ลี. น. ชื่อมิ่งชายพระราม
ในเรื่อง รามเกียรติ์. เครื่อง หมายถึง, ของ
สำคัญ. ว. เลอะที่สี, มีลักษณะ.

ลักษมี [—สุมี] ลี. น. เครื่องหมาย, ลักษณะ;
ลาภ, ความเจริญ, ความ สุข, ทรัพย์สิน
ความงาม, เสน่ห์, ราศี; ชื่อพระแม่เจ้าแห่ง
ลาภและความงาม (องค์เดียวกับกัมมีย์แม่
พระนารายณ์).

ลักษะ ดู ลักขะ.

ลักิ มี. ลี. ก. เกี้ยว, ช้อง, ติด, พัวพัน; ตัด.

ลักิคะ มี. (ลักิ) ว. ชั่งติดกัน, เกี้ยว
พัน, ติดต่อกัน.

ลักิน, ลักินา [ลักิณะ—] ลี. น. เวลา
อันเป็น มงคล สำหรับ ลงมือ ทำ การ ไต ๆ.

ลักินกาล น. เวลาที่โหรคำนวณว่าเป็น
มงคล. ลักินทีน น. วัน เป็น มงคล

(ซึ่งกำหนดไว้สำหรับตั้งคนกระทำพิธีต่าง ๆ),

ตั้ง น. ไม้ที่ค่อเป็นรูปสี่เหลี่ยมคล้ายหม้อสำหรับบรรจุสิ่งของ.

ตั้งว. อวบ, มีปลายเท่าโคนหรือเล็กกว่าโคนเล็กน้อย หมายถึงระฆังกลมยาว.

ตั้งกา น. ชื่อเกาะแห่งหนึ่งอยู่ที่อินเดีย (Ceylon).

ตั้งกี, ตั้งคี่ น. น. กลอน, ถิ่น: เครื่องถักขวาง.

ตั้งมี น. น. เนื้อชนิดหนึ่ง.

ตั้งมี น. เครื่องหนึ่งของมีฝักคล้ายฝัก.

ตั้งมอง ว. อวบ (โตจนมากใช้ รังรอง).

ตั้งเต ก. ไม้แก่นอม, สดอ.

ตั้งชา น. ส. น. ความละอาย, ความกระตือรือร้น, ความขลาด: ตั้งไม่ขลาด.

ตั้งชี่ น. น. ผู้มีความสะอาด, ผู้มีความสะอาด: ผู้กล้า: ผู้ไม่ล้มตัว.

ตั้งชี่ น. น. สิบบน, สิบข้าง, ของกำนัล.

ตั้งชุกร (ตั้งจะกอม) น. น. ผู้ทำการบั้ง.

ตั้งฉี่, ตั้งฉิน น. น. รอย, เครื่องหมาย, พิมพ์, ตรา (ที่ตีหรือประทับแล้ว).

ตั้งฉุกร [ตั้งจะกอม] น. น. ตรา (ที่ใช้สำหรับตีหรือประทับ), ไม้เพ็ชมนามเป็นตั้งฉุกร.

ตั้งฉู, ตั้งฉูฉา น. 66 (ส. ษษุฉิ, ษษุฉิกา) น. ไม้ส้อ, ไม้เท้า: ลำต้น, หม้อ.

ตั้งคิ ก. ตัดตรงไป, ตัด (นิ้ว), เหยียดตรงไป,

ผล็ออก. ตั้งนิ้วมือ น. เวลาช่วงนิ้วมือแล้วเหยียดออก, ตั้งมือ ว. ค่อมีเนื้อมากขึ้น, ช้วนขึ้น.

ตั้งคิ ตู ลดา.

ตั้งคี่ น. (ส. ลพฐ) ว. ที่ค่อแล้ว, มีแล้ว, รมแล้ว.

ตั้งคี่ น. (ส. ลพฐ) น. ความเชื่อถือ (ในทางศาสนา); พิธี, ความเห็น; หลักฐาน, เครื่องยึดถือ, ความนิยม.

ตั้งคี่ น. เครื่องตั้งปลาไหลทำด้วยกระบอกไม้ไผ่.

ตั้งคี่ ก. ตั้ง, ทำให้ตั้ง, (ตัววิตั้งจะนมน, สับไก, หรือกะชาด ฯลฯ), ยัง (สำหรับอาวุธ เช่น หน้าไม้, ปืน), แดกออก. ตั้งกฎแฉ

ก. 'ทำให้กฎแฉตั้ง' คือใส่กฎแฉ. ตั้งไก

ก. ชักหรือไขไกให้ตั้ง. ตั้งตาน ก. ละ

สลับ, เลื่อนสลับ, เลื่อนกลอน. ตั้งปาก,

ตั้งวาจา ก. พูด, บอก, กล่าว.

ตั้งเตา น. ชื่อถ้ำชนิดหนึ่ง (มาจากชื่อตั้งเตา คือ ถ้ำวิสันดา).

ตั้งเตา น. ชื่อถ้ำชนิดหนึ่ง.

ตั้งทม น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกขาว ต้นกลมในเหลืองเรือ ๆ มีกลิ่นหอม.

ตั้งทวย ว. ระทวย, อ่อน.

ตั้งโหม ษ. ก. น้อมลง, ถ่มลง

ลับ ก. ฉายให้คม, ฎให้คม. ว. ถ้ามืด, ซ่อน
เร้น; พ้นไป. ลับแล น. ฉากที่ตั้งไว้ใน
ประตูเพื่อบังภายใน. ลับตา ว. พ้นสาย
ตาไป, ไม่เห็น. ลับลือ, ลับๆ ลือๆ
ว. หลบๆ ไหลๆ, ไม่เห็นฉฉ. ลับหลัง
ว. ไม่ใช้ต่อหน้า, ท้อน. ลับหู ว. ไม่
ได้ยินถึง.

ลับพัชร์ ศ. ว. ที่ได้แล้ว, มีแล้ว, รับแล้ว (เช่น
เลขพัชร์, ผลพัชร์).

ลับพิ ศ. น. การได้, การมี, คำไร.

ลับกั ม. ศ. ก. ได้, มี.

ลับณะ ม. ศ. น. การได้, การรับ.

ลับยี่ ศ. ว. อันควรถือ, ควรมี, พึงได้, พึงมี,
เหมาะ, ควร.

ลับพี ม. ศ. ก. ห้อย, บ้อย; ข้าง, ล้า, อยู่ข้าง
หลัง; โกล.

ลับพกะ ศ. น. เส็ม, ภาศ (หนังสือ).

ลับยี่ ม. ศ. น. คุ้ง, ขนชะ, จังหวะ (สำหรับคน
ทัว); การติดอยู่, การพาดพิง; การหายไป,
อันตราชน, การแตกดับ, ความตาย; การหัก
ผ่อน, การหยุด, ที่พัก, ที่อาศัย. ลับยี่กาล
น. เวลาแตกดับ, เวลาทำลาย, ลับยี่คติ ว.
ถึงแตกดับ, อันตราชนไป.

ลา๑ ข. ว. เล็ก เช่น พุดลา=พุดเล็ก, มะลิลา
=มะลิเล็ก.

ลา๒ น. สัตว์พาหนะชนิดหนึ่ง รูปคล้ายม้าแต่
หางเหมือนวัว; หม, ควว, ครั่ง (เช่น ให้ ๓
ลา). ก. บอกเล่าในเวลาที่จะจากไป (บาง
ทีใช้ว่า ข้าลา); เหยียดออก, คลาย, ปล่อย,
อ่อน. ว. อ่อนเพลีย. ลาโลก ก. 'ลาไป
จากโลก' ที่อดตาย.

ลา๓ น. เหยียด, อาหาร เช่น เล็บลา, ก. ปล่อย,
หนี, แพร่ไป, เทียว, ไล่ เช่น ล่าเนื้อ = ไล่
เนื้อ; หาเหยื่อ, หาอาหาร. ว. ข้าง, ที่หลัง,
ภายหลัง.

ลา๔ ก. เหยียดออก. ว. ลู่, ข้าง, อ่อน, เหนื่อย,
ไม่แข็งแรง. ลา๕ได้ ก. ข้าง (เดิน). ลา๖
หลัง ก. ข้างอยู่ข้างหลัง.

ลาก ก. ดึง, ฆุด, เข้าไป, ฎไป, ล่าไม่, โยงโยง.

ลากษา ศ. (ไม่ ลากษา) น. ครั่ง.

ลาขา ๓ ลากษา.

ลา๑๑ น. ทหาร; เครื่องหมาย ที่ปรากฏให้
เห็นอันมีเอกลักษณ์หรือชื่อ; ชื่อคนชนิดหนึ่ง
เขาเรียกกันว่า นกกลาง. ลา๑๒ถึง น.
ต้นหมากถึง.

ลา๑๒๒ ว. ต่าง, บาง, บ้าง (เช่น ลางเนื้อชอบ

ล้างยา)

ล้าง ว. ไล่. ต่ำ. ตมกันข้ามกับบน.

ล้าง ก. ทำลาย. ทำให้หมดไป. ชำระด้วยน้ำ.

ล้างผลาญ ก. ทำลายทรัพย์สินสมบัติให้
ฉิบหาย.

ล้างกัถ ส. (ฆ. นกขลุ) น. โถ (เครื่องทำน้ำ).

ล้างจิต ข. น. พ้า. สวรรค์.

ล้างสาต น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลขาวติดกัน
เป็นพวง ๆ กันได้ แต่เมื่อไลนาม.

ล้างาด ดู ละมด.

ล้างืด ข. น. เจ้า. แม่ทัพ.

ล้างชะ มี. ส. น. เข้าตอก.

ล้างญ ก. แดก. หัว. ทำลาย.

ล้างต ก. ปู่. เรียบ. เลี้ยง. เติมน. ตวงจ. ว. ตาต.
ต่ำตง ที่ละน้อย. ไม่ซ้น. ล้างตตระเวน
ก. เที่ยว ตวง.

ล้างตเลา น. พวงที่. เถาอ่อน.

ล้างี่ตี น. คนสำหรับคนเรือเดินทะเล.

ล้างี่เตี๋ยง น. ชื่อคนฆ่าชนิดหนึ่ง มีใช้ทำเป็น
ฝอยหุ้มนอก.

ล้างี่น น. ที่เตียน. ที่ว่าง. สยาม. ที่สำหรับนวด
เท้า ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายขมิ้นตาล ใบ
ไว้สำหรับนึ่งเนื้อ. ทำกบ. ทำหมวก เป็นต้น
ผลและใบของลิ้นใช้ทำสาตุ ที่เรียกว่า

สาตุลาน. ก. เลื่อน เช่น ลานตา = เลื่อนตา.

ว. ลน ลาน. (ใช้พ้องกับ คำ กลัว ว่า กลัว
ลาน). ลานใจ ก. ใจนลาน. ใจตื่น
สะทกสะท้าน.

ล้างัน น. ชื่อมาตมานับ คือ ๑๐ แสบน. ว. โถ้น.
เลื่อม. เกลี้ยง.

ล้างบ น. อาหารชนิดหนึ่ง ใช้ปลาหรือเนื้อสัตว์
ดิบ ประสมกับพริกขี้หนูและถั่วเขียวป่น.

ล้างป๋อ มี. น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง นกขลุไค.

ล้างป๋๒, ล้างป๋นะ [ล้างปะ -] มี. ส. น. การ
พูด. การออกเสียง.

ล้างพู มี. ส. น. น้ำเต้า.

ล้างเพ ก. เล้าโลม. โลม.

ล้างภ มี. ส. น. ของที่ได้. ของที่มี. สมบัติ.
กำไร. การได้. การมี. การประสบ.

ล้างม ก. ติดทั่วไป. ขยายมากออกไป. ล่วงเกิน.
มากขึ้นทุกที. เป็นคัล ๆ ไป. ล้างมปาม

ว. เป็นมากขึ้นจนลอะเทอะไปทั่ว (เช่น
ซีกโลก). เล่น ล่วงเกิน ทั่วไป ไม่เลือกหน้า.

ล้างมถวน ก. เล่นล่วงเกินเลยเข้าไป.

ล้างม น. สุนัขป่า ผี ของผีของเงาหรืออีกฝ่าย
หนึ่งเข้าใจ. ก. โงงให้ติดกัน. โงงไว้. สุกไว้.

ล้างมก มี. ว. ชั่ว. เสว. ทวาม. ต่ำ. ต่ำช้า.

ล้างย น. เส้นที่เขียน หรือแกะสลัก ให้เป็นรูป

ต่าง ๆ. ว. เป็นแม่หรือเป็นลูก ๆ เช่น หัว
หนังสือ. **ถ้ายแพง** น. หนังสือแสดง
บุพการีอยู่ที่ตามใด ต้นเป็นต้น. **ถ้าย**
มือ น. วอ เส้น ที่ฝ่า มือ และ นิ้ว หัว
หนังสือที่เขียน.

ถ้าย ก. ไถ้, บ้าย, หา.

ถ้ายสอ น. ชื่อพรรณไม้หนึ่ง ทั่วสยามมีชื่อต่างๆ

ถ้ายสาม น. ชื่อพรรณไม้หนึ่ง ที่ตามโคนไม้แดงๆ.

ถ้ายนะ ส. น. การเสียดสี, ยั่วเย้า.

ถ้ายส [—อศ.] มี. ส. น. ลอยๆ, กระพือ;
เข้าร้อน. **เคร้าโลก**, **เส้ามือ**; **ซักขวน**, **เกี้ยว**
พวน, **ยั่วเย้า**, **รักใคร่**.

ถ้ายา มี. ส. น. น้ำลาย.

ถ้าย น. คนภาษาหนึ่งอยู่ในฝั่งเหนือของสยาม.

ถ้ายก มี. ส. น. คนเลี้ยง. การเกี้ยว (เข้า).

ถ้ายัณเฑ ส. น. ความงาม, ความน่ารัก; **ระเค็ม**,
ความเค็ม.

ถ้ายนะ มี. น. การหัวเราะ, เต้าบ้า.

ถ้าย (เข. ว. **เหมื่อน**, **คล้าย**) น. เพลิง, บพ
กลอน: **ทางนี้**, **คลอง**; **เรือส่งหิ้ว** หรือ
เป็นแถวเป็นแนว เช่น **ถ้ายเรือ**, **ถ้าย**. ดู **ถ้าย**
ด้วย. **ถ้ายะโคง** น. ชื่อของเหล็กที่อยู่
ตามระหว่งที่สวน. **ถ้ายเข็ง** น. ส่วนขวา
ของเข็ง (หากินด้วยถ้ายเข็ง หมายถึง กบว่า

หากิน ด้วยถ้ายเข็ง ของตนไม่ต้อง กินของใคร).

ถ้ายาร น. ถ้ายน้ำที่ไหลจากเขามาวง
แม่น้ำ. **ถ้ายน้ำ** น. 'เพลงน้ำ' คำประพันธ์
ที่ต่อกัน. **ถ้ายพ้อ**. **ถ้ายูกัน** น. สิ่ง
เป็นสายบนท้องฟ้า เช่น รุ้ง แต่สีขาว เป็นใน

เวลากลางคืน ถ้อยวันขึ้นสีแดง **หตุการ**
มักเป็น อยู่หลายคืนจึงจะหายสูญ. **ถ้ายโพง**

น. ชื่อต้นไม้ขนาดใหญ่ ผลมีขนาน เมล็ด
กินเบา. **ถ้ายาบ** น. ธารน้ำที่หยุดไหล.

ถ้ายเส น. ชื่อไม้รายอย่างหนึ่ง ขนตามขา
มีขนใหญ่. **ถ้าย้วย** น. แอ่งน้ำที่ลึก
กว้าง มีทางน้ำไหลมาจากภูเขา ตั้งอยู่ตลอดปี
หรือแห้งบ้างในบางคราว.

ถ้าย ว. อว. อ้วน, ไม้หอม. **ถ้าย** **ถ้าย** น. ว.
แข็งแรง, อ้วนท้วน.

ถ้าย ก. ล่วงเกินเข้าไป, พ้น. **ถ้าย** **ถ้าย**. ว. ยิ่ง
สั้น. **ใบรวม** **ถ้าย** **ถ้าย**. **ถ้าย** **ถ้าย** ว. ฟ้ายิ่ง
ประเสริฐ.

ถ้ายเค็ญ ว. คำพูด, ขาดแคลน.

ถ้ายเคื่อง ว. **เคร้าโลก**, **เคื่อง** **ถ้าย**.

ถ้ายาด เข. ว. เข็ม.

ถ้ายเจียก น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกมีกลิ่นหอม
ใบเป็นหนามคล้ายตะข.

ถ้ายตวน น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกคล้ายดอก

นมแมว มีกลิ่นหอม.

ลำดับ น. ระเบียบ, การเรียงกันไว้ให้เรียบร้อย.
ระเบียบ, ก. จักรระเบียบ.

ลำดับดี น. ชื่อเพลงที่ร้องต่อกันคนละวรรคหรือคนละท่อน.

ลำดับถิ ว. งาม; เหมือน.

ลำดับา น. แฉว, ถิ่นร่อน; ทาง, ข้อ, ความ.

ลำดับอง ดู ละม่อม ๒.

ลำดับาก ว. ยาก.

ลำดับู น. ปิ่นใหญ่.

ลำดับอง ว. ตะบอง.

ลำดับัง ว. ของเพาะดิน, ฝ้ายเลี้ยว, ไม่เลี้ยวกับผู้อื่น.

ลำดับิน น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง.

ลำดับู น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลูกคล้ายลำแพนแต่ใบเล็กแหลม.

ลำดับีสูญ ว. ตาง.

ลำดับา ว. งาม; หนุ่ย; อ่อน, นุ่ม.

ลำดับง น. หอก.

ลำดับเพน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลูกคล้ายลำพูแต่ใบใหญ่กลม; เสื่อที่สานด้วยไม้ไผ่หรือหวายเส้นใหญ่ ๆ.

ลำดับไฟ น. ทรัพย์ส่วนตัวที่หาได้ เป็นพิเศษ.

ลำดับาด น. รูปทรง, ต้นฐาน.

ลำดับาษ ว. มีใจอ่อน, เหลือ.

ลำดับอง น. ลำตัวใบระกา (คู่กับข้อฟ้า). ว. สวย, งาม.

ลำดับไย น. ต้นไม้ ผลชนิดหนึ่ง มีผลกลมเป็นข้อ ๆ มีรสหวาน.

ลำดับอง ว. ลำรวจ, เปล่าไป, เดินตัวเปล่า, ตามลำพัง, ไม่อยู่ในความควบคุม.

ลำดับา ถ. อ้าลา, ลา.

ลำดับาบ น. รามน้ำไหล, ที่ลุ่มน้ำ; โรคผิวหนังชนิดหนึ่ง เปื่อยลามเป็นทางไป.

ลำดับ้า ว. เกือบ, ตั้งท่า, จักแหล่ง. ลำด้าจะฟุ้ง น. ทำรำชนิดหนึ่งแก่ส่งถวายช่าง, รำเมื่อทำช่างบำรุงนสร้จครั้งแรกแล้ว.

ลำดับึก ถ. เพ็ชระอน, พูลฉิ่งหรือง่า, พุดท้วงถึงบุญคุณที่ได้ทำไว้.

ลำดับียง ถ. ผ่อนส่งสิ่งของ.

ลำดับียง น. สายระเบียด.

ลำดับียง ถ. เทไป, ไม่ต่าง, เอียงไป.

เถิก ถ. แดกออกเล็กน้อย, ปิ่น, กระทบออก.

เถิกขา ผ. (ส. ถิกขา) น. มาตราวัดอย่างหนึ่ง ๓๖ วาณู หนึ่ง ๑ ถิกขา. ดู ถิกขา ด้วย.

เถิกษา ส. น. เหา, ไข้เหา; มาตราวัดอย่างหนึ่ง.

เถิกุจ [-จะ] ผ. ส. น. ขนุนสามละออหรือขนุน.

เถิกเฝ น. การมหรสพอย่างหนึ่งลำดับละคร แต่

ผู้ร้องใช้กลอนฉัน: เรียก ยี่โก ถิ่น.

ลักษณะ [-ชนะนะ] มี. น. การขีด, การเขียน.

ลิขิต มี. น. รอยขีดเขียน, รอยแกะ, สลัก, หนังสือ, จดหมาย (ไทยนิยมใช้เฉพาะจดหมายของพระสงฆ์). ก. เขียน.

ลิง น. สัตว์ป่าชนิดหนึ่ง รูปร่าง คล้ายคน มีหลายชนิด เช่น ลิงลม, ลิงสม.

ลิงคี่ (ไทยมักใช้ ลิงค์) มี. ส. น. เพศ (เช่น เพศชาย). ชนิด, อย่าง, ลักษณะ, เครื่องหมาย, คุณสมบัติ, อวัยวะบอกเพศชายหรือหญิง, เพศของคำในไวยากรณ์ ซึ่งมี ๔ คือ पुलิงค์ = เพศชาย, สตรีลิงคี่ = เพศหญิง, นบงสกลิงคี่ = ไม่มีเพศ, อลิงคี่ = เพศไม่ปรากฏ คือ เพศรวม เช่น คน.

ลิงโลด ก. โดดเด่น, ปลื้มใจ, ดีใจ.

ลิต ก. ตัดของที่เป็นกิ่ง เช่น ลิตกิ่งไม้.

ลิตต์ ดู ลิปต์.

ลิทิว น. ชื่อมาตราดวงตามวิธีมาตรกันแสดงความจุสำหรับวัตถุเหลวหรือแห้ง คือ ขนวดาลวมของน้ำบริสุทธิ์ (ปราศจากอากาศ) หนึ่งลิตรมีในเวลาที่ความหนวรวอื่นเสมอ ๔ คาร์เซียมดีเอรคและ เมื่อ มีความ กดของอากาศ เป็น อย่าง ชรวมดา, เป็น มูล จำนวนหน่วยสำหรับอัตราดวง อักษรย่อว่า ล. (หนึ่ง

ลิตรเท่ากับอัตราวิธีประเพณี ๑ หนานาหลวง และเท่ากับหนึ่งเดซิเมตรเหลี่ยมลูกบาศก์).

ลินิน (B. Linen) น. ผ้าชนิดหนึ่งทำด้วยเส้น.

ลินิน น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งหนึ่งเป็นเกล็ดแข็ง.

ลินิน น. อวัยวะ ส่วน ที่ อยู่ใน ปาก สำหรับ รับอาหาร ลงใน ลำคอ, สิ่ง ที่ ฐูรสุ อาหาร เป็น

อายุคนภายใน คู่กับรอนเป็นอายุคนภายในนอก, ใช้เรียกของอื่นที่อยู่ข้างใน เช่น ต้นหมัน

ลินิน เป็นต้น. ลินินกระป๋อง น. ชื่อต้นไม้ ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้, ไม่แบนยาวสำหรับเสียบระหว่างนิมิตะตามฟัน ซึ่งบางเป็นร่องหนึ่ง ๒ ริม: แผ่นดินที่กำเนิดมาจากเหนือ เรียก ว่า แผ่นดินกระป๋อง. ลินินไก่ น. เนื้อใน

ลำคอที่ยื่นออกสำหรับปิดหลอดลมเมื่อเวลากลืนอาหาร. ลินินเห่า น. ชื่อผักชนิด

หนึ่งใบเล็ก ๆ มีพิษ. ลินินจะกวด น. ชื่อต้นไม้ ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้. ลินินชก น.

เครื่องบรรจุสิ่งของที่อยู่ตามตู้ และโต๊ะ ชักออกและผลักเข้าได้. ลินินทอง น. ชื่อ

นกชนิดหนึ่ง ตัวขาวตามก้นหรือดสีเหลืองหมัน ที่หัวมีสีเหลืองจัด. ลินินทะเล น.

กะดุกอกปลาหมึกสีขาวคาย ๆ ใช้ทำยา และ

ขัด สิ่งของ เป็นต้น. ลินิน น. ชื่อ เครื่องสำหรับป้าออกเสียง ซึ่งสอดติดอยู่กับเล็บ;

กะลุยก่อนที่ข้อย ลงมา ระหว่างที่ ไตรง รวย
 ตอนล่างบรรจบกัน. **ตินมังกิร** [—กอน]
 น. ข้อต้นไม้ไผ่ขณะใดหนึ่ง ดอกเป็นสีม่วงใบ
 เป็นแดง ๆ. **ตินติม** น. ถ้อยคำ, สำนวน.
ตินตาย ว. ต้มกับเกลือ, พูด. สัมป. สัม.
ตินเตือ น. ข้อต้นไม้ไผ่ขณะใดหนึ่ง ใบ
 กายให้ชัด ของต่าง ๆ ได้. **ตินหมา** น.
 ข้อปลายขณะใดหนึ่ง ตาแบบ ๆ มีตาเดียว.

ตินจง น. ข้อบัวขณะใดหนึ่ง ให้ ไทจนจง ก็มี.
ตินจ น. ข้อต้นไม้ไผ่ขณะใดหนึ่ง ผลกลมสีแดง มี
 รสเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ. ใช้ไว้ถัก ส้มตำ ร่ม
 ถักยลูก **ตินจ**.

ตินลากระหม น. ข้อเพลงขณะใดหนึ่ง.
ตินลากระมี น. ข้อเพลงขณะใดหนึ่ง.
ติบ ว. หัสสุ, สูดสายตา, โดลมาก, สูงสุด.
ติบดา ส. น. มาตราวัดเวลาเท่ากับ ๑ นาที,
 มาตราวัดมุม ๑ องศา เท่ากับ ๖๐ ติบดา.
ติปตี ส. (ม. กิตฺต) ว. ซึ่งจากทา, ทำให้
 ปรือ, ตีลหรือตามถั่ว.

ติป, ติปิกา ม. น. ตัวหนังสือ; การเขียนหนังสือ,
 การวางเขียน. **ติปิก, —การ** ม. ส. น.
 เสมือน. 06/03/2566

ติม น. ไม้หรือเหล็กสำหรับจุ่มหรือขัดให้มัน.
ติม ก. ชิม.

ติมปี ม. ก. ฉาบ, ทา, ลูบไล้.
ติมปะนะ [—ปะนะ] ม. น. การทา, การ
 ลูบไล้.

ติลิต น. คำประพันธ์ที่แต่งเป็นโคลงอมรระหว่าง
 ๖ คนตัว.

ติว ว. ลีบ, ลอยสูงขึ้นไป, ไปถึง, คงไป.

ติ น. ข้อมลขณะใดหนึ่ง ให้ ดินทำรังอยู่ตามกิ่งไม้.
 ก. แกล่น เช่น ขนากี่ = รือแกล่น. ว. ชัดร,
 ไม้กาง เช่น ทุ้ง

ติ ก. หลีกหลบ, หนี, ซ่อน. **ติลียบ** ก. ตาม
 ศูนย์, ศูนย์หาย, หมดไป.

ติบ ว. ฝืด, ใยเหนียวข้างใน, มุ้ง, บาง.

ติลา, ติลาศ น. ทำนองอันงาม, การมีของถวาย,
 ความงาม, ความดี. การสนุกรื่นริง. ก.
 ติลิกถวาย, เติมนวด นาด. **ติลาทมล**
 [—ละมณี] น. ดอกบัว ที่หญิงถือได้.

ติลาเคระ น. ที่เล่น, สถานที่สำหรับ
 การสนุกรื่นริง. **ติลากรรม** น. เครื่อง
 มัดเล่น (ของที่ไม่มีตัว เช่น ทำด้วยดอกไม้).

ติลาวตี [—วะตี] น. หญิงงาม. **ติลา**
วาปี น. ที่เล่นน้ำ, ทะเลสาบ.

ติพิทา [ตินท] ม. น. ความงาม, ความ
 งาม, ความชำนาญ, ความกะทัดรัด.

ติก ว. ของลงไปไกล, ชิ่ง, ชิ่งลงไป, ไม้คั้น.

ถึงค์ คฺ ไปถึงค์.

ถึงค น. ลูกของถึงป.

ถึงน ว. ไม่ผิด, ไม่คิด, เลื่อน, โลกคตอง; เลื่อม.

ถึงน ก. เจ็บ, อาช, สกต, เศร้า, เสียใจ. มลัน
ถึงช้. ว. นวมน้อย ๆ.

ถึงป น. ลูกของถึงอ. หลานของหลน.

ถึงม ก. จำไม่ได้, เกล็ด, เมล็ด, หละ: เปิด
(สำหรับตา เช่น ถ่มตา).

ถึงอ ก. กล่าวอ้าง, เล่าข่าว, บอกข่าวคราว, โจม
กัน (บุราณใช้ ฎา). ถึงขา ก. ปากฎ

โค้งค้ง. ถึงช้อ ก. ปากฎ ช้อเสียง.

ถึงสาย ว. มีเชือกคล้องเลี้ยงคือ, มัก
ใช้ว่า ฤสาย. ชู ฤสาย.

ถึงอ น. ลูกของหลน.

ถึงอ น. ไทยพวกหน่ออยู่ตอนใต้ของประเทศ
จีนและไพบูลเทศาปัตย์.

ถึงอ ๒ จ. น. ห่าน, ไชวธิภนุชที่สง.

ถึง ข. ก. ถึง, ล่วง, เกิน. ถึงแก่โทษ ก.
'ถึงแก่โทษ' คือ ขอมรับโทษ, ขอมรับผิด.

ถึงยง ว. ถึงงาม, งามเกิน. ถึงอำนาจ

ก. ฝ่าฝืนอำนาจ. ถึงตั้งคืออำนาจ, ไม่
เคารพต่อผู้บังคับบัญชา.

ถึงก ก. ตั้งขึ้น; ขึ้น ขึ้น: เกิด ขึ้น: ติด เป็น
เปลว (สำหรับไฟ).

ถึงคณ ก. ไม่เรียบร้อย, ทำโดยวิธีหตุหตุก.

ถึงง น. พี่ชายของพ่อหรือแม่.

ถึงง น. ภาชนะใส่ของอย่างหนึ่งที่มีฝาปิด.

ถึงตตี มี. (ส. ลุปลต) ก. ลบ; เกลี่ย; แดก,
ตัดออก. ว. อันลบแล้ว, ซึ่งตัดแล้ว.

ถึงทหี มี. (ส. ลุพท) น. นายพราน. ว. หู
ร้าย, เขมมโหด.

ถึงททก [สุดททะกะ] มี. (ส. ลุพทก) น.
คนฆ่าสัตว์, พรานยิงสัตว์.

ถึงทธี มี. (ส. ลุพท) ว. โอด, ออปลัด,
มกัไล.

ถึงเ ว. สั้น, ขาด, ต้วน, ไม่มี, ไม่มีกั้ง, ไม่
มีอะไรติดต่อ.

ถึงปต์ คฺ ไปถึงค์.

ถึงพชี่ คฺ ไปถึงค์ และ ไปถึงค์.

ถึงพชก [ลุมททะกะ หรือ ลุมทก] คฺ ไปถึงค.

ถึงม ว. ก่อนข้างลึก, ไม่คอน. ถึงมเนื้อ ว.
เอามือบีบเข้าที่เนื้อ เนื้อ ลุ่มลง ตามมือ

หมายความว่าเนื้อลุ่มจะแน่น (ใช้สำหรับ
สัตว์ตายมีเนื้อและปลาญี่ปุ่นต้น).

ถึงมมี มี. ก. ปล้น, ผจญ, ตี, ทำลาย, ทำ
ให้แตกกัน.

ถึงมพลี, ถึงมพินี [-พะล. -] มี. น.
ชื่อไม้ที่พระพุทธเจ้าประสูติ.

ลุ่มหลง [—หลง] ก. มัวเมา.
 ลุ่มย ก. ผ่า, บุกลง, เหยียบไป.
 ลุ่มย ก. หลุด, ร่วง.
 ลุ่มยว ม. น. ลวช.
 ลุ่มสา ซ. น. วันมะรุณ.
 ลุ่ม น. ทาง, ทางราบ. ว. เอนไป, หลุม.
 ลุ่ม น. บ่ลาวชนิดหนึ่ง.
 ลูก น. ผู้เกิดจากบิดามารดา; ส่วนของต้นไม้ที่
 ออกราก ดอก (แต่ถ้ามีรูปยาว ๆ เล็ก ๆ
 เรียกว่า ผล), ส่วนน้อย รายน้อย ที่มีคู่กับ
 ส่วนใหญ่หรือใหญ่ เช่น ลูกบ้าน, ลูกสร
 ฯลฯ, เรือกลของที่มีรูปกลม ๆ หรือกลม
 ยาว เช่น ลูกบอล, ลูกตะกร้อ, ลูก
 ฟุต ฯลฯ. ลูกกิก น. ลูกหว่าน. ลูก
 กิริง น. ชักง. ลูกกรอก น. ลูก
 คน หรือ ลูกสัตว์มีแมว เป็น ต้นที่เกิด มา มี
 ร่างกาย เล็กกว่าธรรมดา มาก เมื่อออกมา
 แล้ว มักไม่รอด อยู่ได้. ลูกกลอน น.
 เบ็ดขานเบ็ด ๆ ที่บนเป็นก้อนกลมเพื่อกลืน
 กิน. ลูกกิกิง น. เหล็กมีน้ำหนัก ใช้
 ลากให้กลิ้งห่มดินให้ราบ. ลูกกิวาต น.
 ของหวานที่มีตัวเป็นต้นอยู่ข้างใน ข้างนอก
 หุ้มด้วยน้ำตาล โดยมากทำเป็นลูกกลม ๆ.
 ลูกกะเดือก น. กะดุกที่เป็นปุ่มอยู่ที่

หลอดคอ. ลูกกะโล่, ลูกนึ่ง, ลูก
 เล้ง, ลูกสมุน น. ผู้ติดสอยห้อยตาม
 ของคนบางชนิด เช่น หัวหน้ากอง หรือหัว
 หน้าที่ร้าย เป็นต้น. ลูกกัลป์พฤกษ์ น.
 ลูกขะนาว หรือ ของที่บรรจุเงินปลึกเป็นต้น
 ไว้ข้างใน สำหรับไปรชทาน. ลูกแก้ว น.
 เรือกลใบ ที่กลิ้งเป็น รูปกลม ๆ ตาม หัวเม็ด
 และขาโต๊ะ เป็นต้น. ลูกไก่ น. ชื่อคว
 หมูหนึ่งมีผลเป็นกลุ่มคล้ายลูกไก่. ลูกข้าง
 น. เครื่องเล่นบันไดให้หมอนอยู่ ได้นาน ๆ. ลูก
 เข่า น. รวงข้าวที่แตกออกจากตอต้นข้าวที่
 เกี้ยว แล้ว. ลูกขุน น. ผู้ชำระ ความ.
 ลูกเขย น. ชายซึ่งเป็นสามีของลูกสาว. ลูก
 เขยตายเมียขายชั๊กป๊ก น. ชื่อต้นไม้
 ชนิดหนึ่งให้ตียา. ลูกศิรอก น. ลูกทาส.
 ลูกศิลา น. ท่อนไม้สั้น ๆ เอาเชือกผูก
 กลางสำหรับ ชักเร็ว หรือ ไล่ในโถงในโ
 แล้ว เอาเชือกผูกกับไม้คาน หามไป. ลูก
 คววม น. ผู้ที่มีคสให้ ลูกขุนชำระ. ลูก
 กือ น. เสียงเอื้อน หรือ โอดกวนอยู่ในเวลา
 ร้องเพลง. ลูกคี่น น. คิมที่พ่นขึ้นเป็น
 คิม ตามท้องนา; คิมนา ก็เรียก, เรียกคิม
 ที่มีต้น ล้อมรอบ สำหรับ ชังมาไว้เลี้ยง คิม
 เข้าว่า นาลูกคิน. ลูกคี่ น. ผู้รับช่วง.

ชายของช้อย. **ตุกคิด** น. ตะตอกสำหรับ
 ถักเสวของจีน. **ตุกยักฉี** น. พัดลมตุก
 ชนิดหนึ่งที่ทำเอาดี. **ตุกมี้อง** น. เสียง
 ของคนกรีดที่มเสียงสูงๆ ต่ำๆ อย่างเสียงค
 ม้องฆ. **ตุกข้าง** น. ผู้รับจ้างทำกรรม.
ตุกข่วง น. ผู้รับต่อปออีกทอดหนึ่ง. **ตุก**
ข้าง ส. เป็นคำแทนชื่อคนซึ่งพูดกับเขา
 เป็นต้นแทนคำว่า ข้าพเจ้า. **ตุกขุ่น** น. เนื้อ
 ปลาหรือหมู ที่ไหลคทำเป็นก้อนแล้วต้ม
 สำหรับทำของกิน. **ตุกโช** น. ห่วง
 ของโช. **ตุกตอก** น. ไม้หรือเหล็กมี
 พู่ข้างท้าย สำหรับ ไม้ ฉิ่งสัตว์. **ตุกตั้ง**
 น. สายเชือก มีลูกตุ้ม ติดปลาย สำหรับวัด
 น้ำวัดดิน หรือ ลึง เสาไม้ หรือ กั้น เครื่อง
 สอบหมุมตากแห้งหรือไม้แห้ง. **ตุกโตด**
 น. ลูก ปืน ขนาดใหญ่ ที่ยิงออกไปก็
 ละลุกลนไม่ใช้ลูกปราย. **ตุกตั้ง** น. ไม้ที่
 ตั้งเรียงกันเป็นลูกกระ. **ตุกตุ้ม** น. ไม้
 หรือ เหล็กยาวๆ มีลูกกลมข้างปลายไว้
 สำหรับ ถึง ลาวตุ หรือ สาย เชือก มีลูก
 เหล็ก หรือ ทองเหลือง ย่างสำหรับชั่งของ
 เพื่อคิด มาบับ ๐๓ หรือตุ้ม นาฬิกา ที่ ย่างมี
 จักร นาฬิกา เอน พอเหมาะ กับ เวลา. **ตุก**

แตก น. ลูกกระสุนที่มี ดินปืน อย่างแ
 ร่าบ อยู่ข้างใน เมื่อยิงไป หรือ ขวางไป ถ่า
 แตกออกก็อาจทำอันตรายสิ่งของ ต่าง ๆ ได้.
ตุกน้ำ น. สัตว์ เล็กๆ ที่ อยู่ในน้ำซึ่ง
 กลายเป็นบุง; ชื่อเครื่องหมายคั้นวรรคตอน
 ของหนังสือ. **ตุกถิว** น. วัตถุทำ
 ด้วย กระจก สำหรับ กั้นไฟฟ้าไม่ให้ แล่น
 ออกไปใน ทางที่ไม่ ต้องการ. **ตุกฟุ้ง** ดู
 ลูกแก. **ตุกนิมิตต์** น. ลูกหินที่ทำกลมๆ
 ประมาณห้าบาท ใช้ยังเป็นเครื่องหมายสีมา
 อุโบสถ. **ตุกปภา** น. ชื่อเพลงข่อยหรือร้อง
 หรือบรรเลงคือเพลงใหญ่. **ตุกบวม** น. ชื่อ
 ไม้ไผ่ที่มีลำเป็นพวงกลมๆเรียกกันว่าพวงบวม;
 ชายฉิวบรรเลงนี้ มีวงให้กลม บัวพวง
 กัดหรือทับกรับ" เมื่อเวลาครองผ้า. **ตุก**
ปาศัก (ส. ปาสา) น. ลูกสี่เหลี่ยม
 สีเดียว ใช้สำหรับเล่นการ พาลเล่นแต่มี
 เป็นคัน, ลูกเต๋า ก็เรียก. **ตุกบิด** น.
 เครื่องสำหรับบิดกัญแจ ซึ่งตัดไว้ที่ ประตุ.
ตุกประค้ำ น. ไม้หรือแก้วเป็นเม็ด
 กลมมีรูที่กลางเหมือนลูกคิด ร้อยด้วยด้าย
 หรือไหม หลายสี ลูก สำหรับ นักบวช มี
 ฤษีเป็นต้น ใช้สวมคอ เพื่อบริกรรมอะไรๆ

จนครึ่งหนึ่ง แล้วรู้ตัวไว้เผื่อหนึ่ง เพื่อเป็น
เครื่องกำหนด นัย. ลูกประสม น.
ลูกที่เกิดโดยเอาพรรณต่างๆ มาประสมกัน.
ลูกประสัก ดู ประสัก. ลูกประ
หล้า น. เครื่องผูกข้อมือเด็ก คล้ายลูก
ประคำสำหรับคนกับตะกรุด. ลูกปราว
น. ลูกตะกั่วหรือลูกเหล็กเล็กๆ สำหรับ
ขัดใส่ใน ลำกล้อง ปืน กระบี่ ละ หลายกับ ลูก
ซึ่งยังไปตรงหนึ่ง. ลูกปลัด น. ลูก
วัวหรือควายที่ออกในคราวที่เจ้าของปล่อย
อยู่ตามทุ่งตามป่า ซึ่งพลหรือแม่สมจรกับ
วัวแม่หรือควายแม่. ลูกปลา น. กระ
ดามที่ทำ เป็นชิ้น เล็กๆ มีขนาดยาว ว่าว
เพื่อ กลิ้งด้วยสติให้ติด กับ กระดาม. ลูก
ปะกั้น ดู ประกั้น. ลูกปี่พรมี่ น.
เครื่องประดับแก้ว ที่ทำเป็นแม่เหล็กๆ มีรู
กลาง สำหรับเอาตัวเครื่องทำเครื่องประดับ
ต่างๆ. ลูกปี่ น. ปลาเล็ก ปลาโต
เข้มน ที่ไม่ใช่ ลูกประสม. ลูกปี่น น.
ลูก ตะกั่ว หรือ เหล็ก มีน้ตัน ที่ ยัดใส่ใน ลำ
กล้องปืนแล้วยิงไป. ลูกเหล็กกลมสำหรับ
ใส่ใน ตลับรอบหลอดเครื่องจักร เพื่อให้
หมุนคล่อง. ลูกพริก น. เครื่องประ
ดับทำเป็น รูป คล้ายเม็ด พริก สำหรับร้อย

คาดเอาเด็ก. ลูกพิงลูกน้อง น. ญาติ
ที่เป็น ลูกของลุง ป้า น้า. อา. ลูก
พิง น. แม่และหลานที่ใส่ใน กระบอบาน
ประตู่. ลูกฟูก น. ซ่องขังหนุ่มมีรูป
กลม ขุน เต็มกัน มีแปด ๆ. ลูกไฟ
น. ไฟที่ปลิวไปจากกองไฟใหญ่. ลูกมะ
หวด น. ลูกตะกั่วที่มีรูปกลมๆ บวมๆ
คล้าย ลูกมะหวด. ลูกมือ น. ผู้ทำ
การตามกำหนดหมายของ หัวหม้อ. ลูกไม้
น. วัตถุทำด้วยหิน, เมล็ด, ทองเหลือง
ญี่ปุ่น ให้มีรูปกลมๆ ใช้ไม้หรือบดสิ่งของ.
ลูกไม้ น. หินที่ตีเข้าหลอดตาต่างๆ
สำหรับต่าง ๆ. เพลงกลอนยาว หรือ กลอน
ขนาด. ลูกข้าง น. ลูกใช้กรรม ที่ ทำ
เป็นห่วงยาวๆ. ลูกร้อย น. แก้วที่ทำ
เป็นแหงยาวๆ คล้ายลูกขี้ สำหรับร้อย
เป็น ระย้า. ลูกถ้อย น. ของที่กลบ
เมือมองบ่น้ำอ้อ มีเลนกลางหมุนได้รอบ
ตัว. ลูกฉ่า น. ลูกกลิ้งเล็กกว่าเพื่อน
(ซึ่งมีในเวลานี้). ลูกเคียง น. ลูก
บุญธรรม. ลูกเลี้ยง น. ผู้ติดสอยห้อย
ตาม. ลูกไล่ น. ปลา กัด หรือ ปลา
เข้มน ที่ใช้สำหรับฆ่าปลา ที่เลี้ยงไว้ได้ เพื่อ
ซ่อมกำลัง. ลูกสาว น. ชายที่ขาย

หน้าห้องเลขเชิงการ แต่นิยมว่าต่ำกว่า.

เล็ง ก. เพ็ง, หมาย, มอญ, แลดู; หลัวตา
เพ็งดูเพื่อให้เห็น.

เลททุ [เลตทุ] **ม.** (ส. เลชฏ) **น.** ถัง,
ท่อน, เมล็ด, ถังดิน.

เลณ, เลน [—นธ] **ม.** **น.** ที่แอม, ที่เร้น,
ถ้ำ, ที่พัก, อาราม; นิพพาน.

เลณทุ [เลนตุ] **ค.** เลททุ.

เล็ด **น.** ส่วนในของผลไม้. **ก.** (ตัดจากเมล็ด)
ลอคอก แต่มนุษย์ เช่น น้ำตาล็ด. **เล็ด**

ลยิต **ก.** มอบซ่อนไป, ลอบเข้าไป.

เลตตี **ก.** ลูบไล้, ขานทา (แสดงมาจากลิตตี).

เลน **น.** โกลน, ตินเหลว, ทุ, แลดู ด้วย.

เล็น **น.** สัตว์ชนิดหนึ่ง ตัวเล็กขนาดจิ๋ว.

เล็น **ก.** แบ่งกัน, พะนั้ม, ทำเพื่อความสงบ.

ว. โดยไม่ต้องใจจะให้ป็นจริง เช่น พูลเลน.

โดยประสงฆ์ให้พอลัน เช่น นิ่งเลน. **เล็น**

งาน **ก.** ต่อสู้, เมียต, เมียฟ, ทำร้าย.

เล่นทุ **ก.** คบคู่, มีคู่. **เล่นเพื่อน**

ก. คบเพื่อนหญิงด้วยกันต่างซุรัก. **เล่น**

สวาฬ **ก.** เลียงเต็กขาวเป็นลูกสวาฬ.

เลนจง **ค.** ลมจง/2566

เลนหะรี **ช.** **น.** ข่าวนอก; รัยอัน.

เล็บ **น.** อวัยวะส่วนหนึ่ง อยู่ที่ปลายนิ้ว.

เล็บมือเฝ้า **น.** ชื่อไม้ดอกชนิดหนึ่ง
ชื่อตามชนิดหนึ่ง. **เล็บเหยี่ยว** **น.**
ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา.

เลบง [เลบง] **ช.** **น.** การเรียง. **ไทยให้**
หมายความว่า แล้ง, ทำ, ะดม, ะงม.

เลป, เลประ [—ปะ,—] **ม.** **ส.** **น.** การ
ไล้, ขานทา, ภาละเลง (เช่น ปูนซีเมนต์),
เครื่องลูบไล้, เครื่องคิด, น้ำมัน, เครื่องผสม
กันหรืออัญสุก. **เลปกร** (เลปะกอน)
ม. **น.** ขังอัญสุก, ขังปูน.

เลเพ **ว.** เลียงขาว, ไม่รวมกับ เลเพลาดพาด
ว. เลียงขาว, เลี้ยงอณกาด, ไม่เรียวหรือ-

เล็ม **ก.** เบี่ยงตามวิธีเบี่ยงที่ละน้อย, เบี่ยงที่ละน้อย.

เล็มลี **ก.** ขานตามวิธีเบี่ยงที่ละน้อย, หา
การเบี่ยงที่ละน้อย.

เล็ม **น.** เบี่ยงตามวิธีเบี่ยงที่ละน้อยซึ่งเบี่ยงยาว
หรือของ ซึ่ง เช่น มีด, บอล, หนังสือนัก, เบี่ยง,
ชก, เข็ม ฯลฯ ว่า เล่มหรือเล้ง.

เลว **ว.** เลวไป; พ้นไป, ที่เลว, เบี่ยงอันตราย.

เลว **น.** รบ, รบเชิง. **ว.** ทรมาน, ไม้ดี, ขว.

เลวอง [เลวอง] **ว.** ปลิว. **ช.** เลียงอ้ออ้ง.

เลเว **ค.** เลเว.

เลเวญ [เลเวญ] **ค.** เลเวญ.

เลเว **ม.** (ส. เลส) **น.** คล, อุบาย, การล่อ

เลียบ น. ข้อต้นไม้อย่างหนึ่งคล้ายต้นเหว้า. ก.

ไปตามริม, ไปตามขอบ, เลียบ, เค็มระชะ.

เลียบ ก. เล็ม, แอบเข้ามา, เลียบ, เค็มระชะ, ทาบตาม.

เลียบ ก. ทำขอบ, ขันขอบ, ขั้ว.

เลียว น. ลาว.

เลียว ๒ น. ไม้ที่ขึงใบเรือทั้งข้างละบน เรียก

เลียว ล้างเลียวบน, สาวเชือกที่ผูกปลาย

เลียวสำหรับรั้งใบเรือให้กินลม เรียกว่า สายเลียว.

เลียว ก. วก, ตด, อ้อม, เอี้ยว. เลียวลัด น. ลมไปตลอดมา.

เลือน น. บางเหล่าๆอย่างหนึ่งป็นเมือก. ก. จักจ้ว, เจาะจง, คึก, คั้นหรือหาเอาตามขอบ

ใบ. ว. บาง, ตาง.

เลือน ว. เรื่อง, งาน, สุกใส (มักใช้ เรื่อง).

เลือน น. ล้อ, โขยแซ่. เลือนลือ ว. เข่งแซ่, รั้วกัน, รั้วกันที่เสกกันต่อมา.

เลือน น. น้ำสีแดงๆซึ่งขุ่นอยู่ในภายในตัวคนและสัตว์.

เลือน ว. เพื่อนๆ, ไม่แจ่มแจ้ง, มัว, ไม่คงที่.

เลือน น. อยานอย่างหนึ่งใช้ลาก (บางตำบลเรียกว่า กะเอ็ด). ก. เคลื่อน, ย้าย, คลาด.

เลือนที่ ก. ปรุที่ถนน, ใต้ขลุหรือบรรดา

ศักดิ์สูงขึ้นไปกว่าเก่า.

เลื่อม น. โลหะที่ทำเป็นรูปกลมแบนเล็ก ๆ สำหรับใช้ในการประดับลวดลาย. ว. โลหะเงา, สุกเงา.

เลื่อมใส ก. มีจิตศรัทธา, เห็นชอบด้วย, มีความซื่อสัตย์.

เลือบ น. เครื่องมือสำหรับตัดและผ่าฟันเป็นซี่ ๆ. ก. ตัดหรือผ่าด้วยเลือบ.

เลือบลิ้ว ว. เมื่อยล้า, เหนื่อยอ่อน, บอบช้ำ. ใช้ (เมื่อยล้า) ก็มี.

เลือบ ก. หอดวกเวียนไป, เลือบไปตัวออก (สำหรับเรียกสัตว์ไม่มีเท้า ตัวขาวเช่น งู และไม้เถา). ว. ยาว. เลือบเจือบ ว. ยาวและวนเวียน.

เลื่อ ก. มอง, ดู. ว. จ้อง, ที่เลี้ยว, ฉะนั้น (มักใช้ในที่สุดประโยค หรือในที่สุดสร้อยโคลง). สั้น. (คำประพันธ์) และ, กับ.

เลื่อ ก. ข้ามทะเล, เข้ายก.

เลื่อ ว. เพียบพำ, เพียบไหล (เช่น เค็มแก่ = เค็มจนเพียบพำ); แท้, จริง, ที่เลี้ยว, ฉะนั้น. สั้น. และ, กับ.

เลื่อ ก. ลับเปลี่ยน.

เลื่อ น. ชื่อหินชนิดหนึ่ง เมื่อยูบได้ดินอ่อนมากกว่าลมแล้วแข็งเป็นหิน.

แตง น. ชื่อมาตราชั่ง สองแตงมีน้ำหนักประมาณ
รังกะสุน, มีเก็บคู่คณกะสุนค้ำค้ำหรือลูกพร.
ก. ต่ำ, ทำให้แตก.

แตง น. หน้าน้ำแข็ง, ฤดูร้อน. ว. แห้ง, ไม่มี
(สำหรับน้ำหรือฝน).

แตง ก. ไป, ไปเร็ว, จึง, จึงเลิกกัน เช่น น้ำ
ประสานแตง.

แตง ก. ออก, แพร ออกร, แพร้อม ออกมาร
เป็นแสง, เป็นประกาย.

แตง ว. เศร้า, ลำบาก. แตงกั๊ว อ. ลอก
เมืองแสดง ความ ประหลาดใจ, ตกใจ หรือ
เสียใจ. แตงตัวขี้ว. ทำด้วย, สำเร็จด้วย.

แตง ๑. อ. เบื่อ, เบื่อ.

แตง ๒. สั้น, กัด, คัดแก้ม.

แตง ๓. น. มีที่องถิ่นเสนาในหลุมกับบุตร

แตงเดิม ก. เล็ก เล็กเล็กน้อย.

แตงเดิม ก. ทามทาม, พาดพิง.

โต น. ชื่อพวงเงินระฆังทำใหญ่ ใหญ่โต.

โต น. ชื่อเรือกระเชียงจีนอย่างเล็ก. ก. โยน
ตัวให้แจวไป หรือ โยนไป มดอง, โยน
แล้วไปตามลูก (สำหรับเรือสำเภา).

โลก ม. ส. ทนเย็นและอดสัตว์ทั่วไป, มนุษยชาติ,
คน, พันธะ ภาวอากาศทั้งมวลซึ่งสัตว์ทั้งปวง
อยู่. โลกบ้างก็ถือว่า ๓ คือ สวรรค์, เป็นนิม

และที่ซึ่งอยู่ระหว่างกลาง, บ้างก็ถือว่า ๑ ชั้น,
มีพรหมโลกเป็นชั้นสูงสุด. แต่ในทางเรขาคณิต
๓ คือ มนุษย์โลก เทวโลก และพรหมโลก.

โลกคติ ม. น. 'วิถีของโลก' คือการ
งานของคน. โลกจักขุ ส. น. 'ตาของ

โลก' คือพระอาทิตย์. โลกชนนี ส.
น. 'มารดาแห่งโลก' คือ พระลักษมี.

โลกเทษฐี น. 'ผู้เลี้ยงอินแก่คน' คือ
พระพรเจ้า. โลกธรรม น. ธรรมเนียม

ของโลก, ธรรมเนียมของโลก, โลกียวัตร, ความ
มีใน อยู่แห่งโลก. โลกชาติ ส. น.

'ผู้สร้างโลก' คือ พระศิวะ. โลกชาติ
ม. น. โลก, จักรวาล. โลกนาถ น.

'ผู้พิงของโลก' คือพระพรเจ้า, พระพรหม,
พระนารายณ์, พระศิวะ, และอื่น ๆ, พระเจ้า

แผ่นดิน. โลกบท น. 'ทางโลก' คือ
ธรรมเนียม. โลกบาล น. 'ผู้รักษาโลก'

คือเทวดาทั้ง ๔ หรือ ๘ มีท้าวธตธูรีเป็นต้น.
โลกบิทร น. 'บิดาของโลก' คือพระ

ลักษณ. โลกประทีป น. 'แสงแห่งโลก'
คือพระพรเจ้า. โลกมารดา น. 'มารดา

ของโลก' คือพระอุมาหรือพระลักษมี และ
พระอาทิตย์. โลกยาตรา น. ความเป็น

ไปของโลก, การงานของคน, ชีวิต, การดำรง

ชีวิต. **โลกวัจนี** น. คำของคน, เสียง
 ลือ. **โลกวิทู** น. ผู้รู้นั่งซึ่งโลก' คือพระ
 พุทธเจ้า. **โลกวินาศ** น. ความทำลาย
 ของโลก. **โลกศัพพี** น. เสียงของโลก,
 เสียงอึกทึกทั่วไป. **โลกสงเคราะห์** น.
 ความรู้ความชำนาญ. **โลกสถิติ** น.
 กำหนดและอายุของโลก. **โลกสถิณี** น.
 'พระยานั่งโลก' คือพระพหุมา:ไฟ ฯลฯ ฯลฯ.
โลกอุดร, โลกุตตร ว. ล้างโลกขึ้น
 ไป, พันวิสัยสามัญสัตว์, วิเศษ. **โล**
กัตถจริยา ม. น. ความประพฤติเป็น
 ประโยชน์แก่โลก. **โลกินดี** ม. น.
 ปลายโลก, ที่สุดโลก, ชื่อชุมนุมภุมหนึ่ง.
โลกาธิปัต น. ผู้เป็นใหญ่ในโลก' คือ
 พระเจ้าจักรพรรดิ. **โลกาธิปไตย** ม.
 น. การอาศัยความเห็นสาธารณชนเป็นเกณฑ์.
โลกานุวัตร น. ความประพฤติตามโลก,
 สุภชาติของโลก. **โลกามิส** ม. น.
 บ่วง, ราว, จัน, เครื่องสกัด, เครื่องล้อของโลก.
โลกยัต ม. น. ทางโลก, ความเห็น
 และธรรมอันเป็นที่นิยมของโลก. **โลกุต**
ตรธรรม 16/04/2566 ธรรมอันอยู่เหนือ
 โลก, ธรรมอันประเสริฐ. **โลกุตตรวิย**
มรรค ม. น. ทางของพระ อริยะ เป็นที่

ข้ามพ้นจากโลก. **โลกาศ** น. 'จอม
 โลก' คือพระพุทธเจ้า, พระพหุมา.

โลกย [โลกยะ] ส. ว. ตาม ธรรม เนียม,
 ธรรมลา: ถูกต้อง: ทั่วไป, ทั่วโลก.

โลกัต-, **โลกัน-**, **โลกา-** อยู่ใน โลก.

โลกีย (ออกจาก โลกย) ดู โลกย.

โลกา-, **โลกุต-**, **โลกศ** อยู่ใน โลก.

โลกิย, โลกีย ม. (ส. เลากย) ว. เกี่ยว
 กับโลก, ทางโลก, ธรรมดาโลก, เนื่องด้วย
 โลก; ธรรมดา. สามัญ: ชั่ว ชีวิต, ชั่ว ความ.

โลกิยชน น. คนที่หนาแน่นด้วยทางโลก.

โลกิยวัตร น. ความเป็นอยู่ หรือพฤ
 ติของสามัญชน.

โล่ง น. ที่สำหรับบรรจุศพ.

โล่ง ว. โปรง, ว่าง, ไม่มีที่.

โล่ง จ. น. โรง, เปล.

โล่งโต้ง ว. โโล่งโหลง, ล่อนจ้อน, เปลี่ยนเปลี่ยน.

โลกณะ [-จนะ] ม. ส. น. ทางตา.

โลกณะ ม. ส. น. เปลือ. ว. เข็ม.

โลก๑ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

โลก๒ ก. กะโตต, โปน, โจน. **โลกโปน**

ก. พลิกนพลง, ผาดโตน.

โลกตะนง น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เปลือก
 หอม ใช้ทำยา.

โลหที่ ม. (ส. โกร) น. ชื่อต้นไม้ชนิด

หนึ่ง (น่าจะเป็นต้นโอดทะนง).

โลน น. สัตว์ชนิดหนึ่ง คล้ายตัวเห็บ กิน

เลือดคน.

โล้น ว. ลิ่น, เกือบ; ไม่มีผม.

โลป ม. ส. น. การลบ, การตัดออก, การทำให้หมด, การทำลาย, การละทิ้ง; ความมกพร่อง.

โลก ส. น. ความอยากได้. อ. อยากได้.

โลม, โลมเล้า ก. ปลอบ, แสดงอาการเอาใจรักใคร่.

โลมะ, โลมา. ม. น. ชน.

โลมา๒ น. ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง

โลด ม. ส. ว. สะท้อน, ไม่แน่นอน กระสับกระส่าย; ไม่นั่นนอน, ผันแปร; หลกหลัด, เหลวไหล; อยากได้, โลก, กระหาย.

โลไล้ น. คนพวกหนึ่งอยู่ฝ่ายเหนือของสยาม.

โลลุป ม. น. กระหาย, โลก, อยากได้.

โลลุปปะ ม. น. ความอยากได้, ความโลภ, ความอยาก, ความด้รน.

โลเล, โลไล้ ว. ไม่ยั่งยืน, เหลวไหล, ไม่นั่นคง, ไม่เป็นหลักฐาน.

โลโก้ น. เครื่องประดับ, กำบัง (เบื้องกัน) ศัสตราวุธ

อย่างหนึ่ง ใช้ถือ.

โลหะ ม. น. ชาติที่คงจากแร่แล้ว เช่น เหล็ก, ทองแดง, ทองคำ. โลหกรรม

ม. น. การทำเหมืองแร่. โลหการ,

โลหะการก ม. น. ช่างเหล็ก, ช่างทองเหลือง. โลหกิจ ม. น. งานเกี่ยวข้องกับถาวรต่างๆ. โลหภูมิ ก. น. หม้อทองแดง, หม้อเหล็ก.

โลหะซ ม. น. ทองเหลือง, ทองปรอท.

โลหิต ม. น. เลือด. ว. แดง (สีแดง).

โลหะ จ. ก. ห้างเสียบ, ไม้ลง.

โลโก้ ก. ตาม, ขับให้หนี; สอบความรู้, ซักถาม. ว. สดตามลำดับ. โลโก้ ว. เลือบเสมอกัน, คล้ายคลึงกัน. โลโก้ ก. ซักไซ้, ไม้ตาม,

โลโก้ ก. ผ้าม, ละมั่ง, ลูบ.

โลโก้ จ. น. ทั้งหมด, ทั่วอย่าง.

โลโก้ [โล] น. สลัด, งด, ล้ม.

โลโก้ [โล] ส. น. อาศรมหม้อ (คู่กับของคัมซึ่งนำไปย. ก. นำคัม, นำรัม,

โลโก้ ก. ไปม, เยื้องกราย.

โลโก้ ว. สลัดคลึงกัน.

โลโก้ ก. ลูบไม่หยุด, ลูบๆ.

ภ, ภา

ภ, ภา เป็นสระมาจากภายสัทสกลุศ อ่าน ออกเสียง 'ถึ, ถึ' เป็นพินิตยะ เสียงเกิด แต่พื้นแต่ไม่ค่อยมีที่ใช้ ในภาษาไทย.

ภ ภา ปรากฏใช้เกี่ยวกับ ล้อ คือ ภาขา คือ ล้อชา ใน ล้อ. ภาสาบ คือ ล้อสาย ใน ล้อ.

๐:๑๐

ว

ว. พยัญชนะตัวที่สามสิบเจ็ดของพยัญชนะไทย, เป็นพวกอักษรด้า เป็นตัวที่สี่ของวรรคที่หก, อ่านว่า วอ เป็นพยัญชนะใช้ทั่วไปในภาษาไทยบาลีและสันสกฤต เป็นไค้ทั้งพยัญชนะต้น และพยัญชนะสะกดในมาตราเอกว ซึ่ง มีเสียงเกิดแต่พื้น เรียกว่า พินิตยะ. อนึ่ง คำตัว ว ที่มาจากบาลีและสันสกฤต มักแปลงเป็นตัว พ ให้แทบทั้งหมด เช่น เทวดา. เทพดา; วิจิตร, พิจิตร, ฯลฯ.

วก. [วะละ] มี. (ส. วฤก) น. หมายถึง.

วก๒ ก. อ้อม, เลี้ยว.

วฤก [วะฤละ] มี. น. ต้นพิกุล.

วง น. รูปที่เขื่องมีเส้นล้อมรอบไม่มีเหลี่ยม, ไร้เรียกของที่เป็นห่วง หรือ การเล่นที่มีคนหลาย ๆ คน นั่งหรือยืนล้อมกัน เช่น แหวนวงหนึ่ง, เพลวงวงหนึ่ง, ไฟวงหนึ่ง, มดวงหนึ่ง.

เป็นต้น. ก. ล้อมรอบ, ทำนองหมายเป็นรูปวง เช่น เขาเดินสองเขื่อนเป็นรูปวงหมายไว้ หรือ ใช้ด้ามหรือเชือกคล้องมาจรมกัน เช่น วงสายสิญจน์, วงกลม [—กลม] น. รูปวงที่กลมรอบมีเส้นรัศมีเท่ากัน ทุกเส้น. วงพาด น. ที่ล้อมข้างติดอยู่กับพระเมรุศพ. วงเด็บ น. เครื่องหมายใช้ถักเชดตั้งอ้อย คำหรือเนื้อความ ซึ่งไม่มีใช้ ขอบ ความสำคัญ. วงวัง น. ศาลล้อม. วงเวียน น. เครื่องสำหรับเขียนวงกลมเป็นสองขา ขาหนึ่งที่ปลายมีเหล็กกลม อีกขาหนึ่งที่ปลายมีหินสอง ที่ ซึ่งมี รูป กลม เป็น ที่ รวม แก่ง ถนน หลาย ๆ สาย.

วงกั มี. (ส. วฤก) น. เบ็ด. ว. กัด, โกง, ลดเลี้ยว; คดโกง, ไม่ซื่อตรง.

วงกต มี. น. ชื่อภูเขาอยู่ทางใต้ในรัฐเวสสันดร

ชาต.

วงศ์ [วง ล้าอย่างน้ำสามาถใช้วงส อ่าม วงสะ] ส. (มี. วงส) น. ไม้ใบ, ไม้ที่มีใบสามแฉกมีปล้อง: ไซ้อสาช, เทล้าซอ, พาคี, ตะกุด: ไม้ขลุ่ย: วงศ์กิริ น. บทกวีแบบ: ผู้แต่งตระกูล: ว. ต้นตระกูล, ไซ้อสาช: วงศ์กัวรรณ: น. การจักสาน, เครื่องจักสาน. วงศ์กันิยป์ น. ความเสื่อมทรามแห่งตระกูล. วงศ์กัชีวิต น. ตำนานตระกูล, ประวัติกษัตริย์ราชวงศ์. วงศ์นาถิ น. ประมุขของตระกูล. วงศ์โกทหย์ ว. สัมตระกูล, ตามพวง. วงศ์วาน น. ตระกูล, ไซ้อสาช. วงศ์สถิติน. ความ เป็น อยู่ ของครอบครัว. วงศ์สมาจาร น. ขบวนการของตระกูล.

วงศ์ มี. น. ไม้ใส่ขาลิ. ตะกุด, ขอนนนิม. แกบนแกน, ประเพณี: วงศ์เจ้านั่นนิม: ซอ: ราว (สั).

วามะ [วะชะ—] มี. ส. น. การพูด, การแสดง, การออกเสียง: คำชี้แจง, คำบอกกล่าว, คำพูด. วามกักร,— กักร ว. ทำตามคำสั่ง, เชื้อถือ. วามกัการพ น. การนับถือคำสั่ง: วามกัมาตริ น. 'สักว่าคำ' คือ คำพูด ซึ่งไม่มี เหตุ ผล หรือ หลักฐานประกอบ. วามกัจินา น. การร้องของ

ล้อยก่าอย่างดี. วามกัสัหาบ น. เพื่อนพูด, เพื่อนผู้รู้จักสนทนาดี.

วอะ [วะชะ] มี. (ส. วาส) น. คำพูด, ถ้อยคำ, คำกล่าว.

วา [วะ—] มี. น. วันน้ำ.

วฉิ [วะ—] มี. น. คำพูด, ถ้อยคำ. วฉิกรรรม น. การกระทำด้วยวาจา. วฉิเกท มี. น. คำพูดต่าง ๆ. คำพูดอย่างละเอียด, การพูดหมายเป็นนัย: คำกล่าวต่างภาษา.

วษะ [วะ—] มี. (ส. วุช) น. ดอกบัว.

วหิร [วะหิระ] มี. (ส. วหา) น. (บางทีในภาษาไทยเขียนเป็น วิหิระ) เพ็ชร: สายฟ้า: อารุชพระอินทร์ทำเป็นรูปเพ็ชรเป็นกลีบเหมือนดอกจำปา มีคำเดียว, บางทีทำเป็นรูปเกาะตึ. วหิรปาดิ,— หัตถิ น. 'ผู้ถือวหิระ' คือ พระอินทร์. วหิรวาห น. 'มีวหิระเป็นอาวุธ' คือ พระอินทร์.

วา [วะชะ] มี. ส. น. ไม้ไทร.

วภาการ [วะพากาน] มี. ส. น. สายเชือก.

วณณะ [วะณฺ—] มี. (ส. วรณ) น. ถนน, ถนนทาง.

วณฺ [วะณ—] มี. ว. อ้วน, เฟ.

วาภิ [วะชะภี] ส. วรภี.

วทวา [วะชะ—] ส. วทวา.

วนจักริกา ส. น. การอุทิศในไม้. วน
ทาร์ มี. น. การไหม้ของไม้. วนเทวดา
น. นางไม้. วนบุษย์ มี. น. ดอกไม้ป่า.
วนเปาล มี. น. ผู้ดูแลป่า คนตัดไม้.
วนกุ วนกภูมิ มี. น. แถบป่า, แถวป่า.
วนมฤค ส. น. กวางป่า. วนราช น.
'วนป่า' ชื่อ สิงห์โต. วนสถิต ว. ตั้ง
อยู่ในป่า. วนสหัท, - สัทท์ มี. น.
ถนอมป่า, หน่อมป่า, หน่อมป่า. โทษใจว่า วน ก็มี.
วนัช ดู วนช. วนปป์ติ, วนัสบตี
น. ไม้ไผ่. พญาไม้. วนาช ส. น.
'วนป่า' ชื่อ กระต่าย. วนาคอน อยู่ใน
พลา. วนานต์ มี. ส. น. หางป่า.
วนาลัย น. ที่อยู่ลือป่า. วนาลี น.
หางป่า. วนาโว. วนาวาส น. ตั้งอยู่ในป่า.
วนาสรม ดู วนาวาส. วนาสถัท,
- สัทท์ ดู วน. สหัท. - สัทท์.

วนช, วนัช อยู่ใน วน ๒ และ ๓.

วนช, วนัท อยู่ใน วน ๒.

วนัส [วะนั] ส. น. ป่า. วนัสบตี ส.
อยู่ใน วนช.

วนา อยู่ใน อย ๓๖/2566

วนิตา [วะนิต] มี. ส. น. นาง, หญิงที่รัก,
หญิงที่ลูบหลังแล้ว, เมีย.

วนิปก [วะนิต] ดู วนิพพก.

วนิพพก [วะนิต] มี. (ส. วนิย) น.
พระ, ภิกษุ; คนยากจน; คนขอทาน, คน
ขอทานโดยวิธี กายบรรเลง.

วนิจร, วนจริ [วะเนจอน, วะเนจอน] มี.
น. คนที่ขวนป่า, พรานป่า. ก. เทียวไปในป่า.

วนเษ [วะเนต] มี. ว. ซึ่งเกิดในป่า.

วนิก [วะนิเก] มี. (ส. วนิก) น. สัตว์
ป่า; สิ่งชนิดหนึ่ง.

วนะ [วะปะ] มี. ส. น. การหว่าน (เข้า),
การเพาะปลูก.

วนา [วะ] มี. ส. น. มันขี้; มัน, เขื่อ;
ท้อง, โพรง.

วนุ [วะ] มี. ส. น. ตัว, ร่างกาย.

วนนะ [วะนะ] มี. ส. น. อาเจียน.

วษ [วะช] มี. (ส. วช) น. การแหง,
การตี. ก. เจาะ, แหง.

วษิตาน [วะชัตตทาน] (ส. วชิตทาน;
มี. วชิตาน) น. การตั้งสง; ความตั้งใจ,
ความมุ่ง; การจัดแจง, การกะ, การตกลง.

วษ [วะช] (ส. วช) น. ความหนุ่ม, ความ
หนุ่มเต็มที; อายุของคนหนุ่ม, อายุ; กำลัง,
ความแข็งแรง.

วษ ๒ [วะช] (ส. วช) น. ความเสื่อม,

วรงค์ [วรงค์] **ม.** (ส. วรงค์) **น.** 'ส่วน
สำคัญขงร่างกาย' คือหัว.

วรณะ [วระณะ] **ม.** ส. **น.** น้อม, กำแพง,
ที่บึ่งกัน; การบึ่งกัน.

วรท [วรด หรือ วระทะ] **ม.** **น.** ผู้ให้ของ
ดี, พระพุทธเจ้า.

วรรคิ [วรรคิ] (ส. วรค: **ม.** วคฺค) **น.** ตอน,
หมวด, ทัพ, พวก ระยะเวลาแห่งหนังสือ ชื่อ
มาตราภิกษุคณา ๔ หรือ ๕ บัณฑิตเรียกว่าวรรค
หนึ่ง คือ บัณฑิต ๓ บัณฑิต ๑ เรียกว่า
วรรค, บัณฑิต ๔ บัณฑิต ๑ เรียกว่าวรรค.

วรรคีย์ [วรรคิ] (**ม.** วคฺคิย) **ว.** เกี่ยวกับหมู่
ภิกษุ, เป็นหมวด, เป็นหมู่.

วรวชิ [วรว] (ส. วรชฺส: **ม.** วรจ) **น.** แรง,
กำลัง, ศรี, ศักดิ์, แสง, สี่ อูจจาละ.

วรวช [วรว] (ส. วรช) **น.** การละทิ้ง, การ
ยกเว้น. **ว.** ปรวชจาก, เว้น.

วรวชย์ [วรว] **ว.** วชช ๑.

วรวณ [วัน ถ้าอยู่หน้าสมาसान วันนะ] **ว.**
พรณ. **วรวณิเกติ** **น.** 'ทางหนังสือ' คือ
การเกี่ยวกับ คำร้อย กรองต่าง ๆ. **วรวณิ**
ยุกติ, วรวณียุติ **น.** เครื่องแสดงความ
สูงค่าของอักษร, มี ๕ เสียง คือ เสียงสามัญ,
เอก, โท, ศรี, จัตวา.

วรวณนา [วันนะ —] **น.** การพูด, การเล่า;
การแต่ง, คำอธิบาย; คำสรรเสริญ, ชกย่อง.

วรวณิก [วันนิก] ส. **น.** ผู้เขียน, ผู้ประพันธ์,
เลขานุการ.

วรวรชิก [วรวระชะ] **ว.** วรชก.

วรวรชชะ [วรวระ —] **ว.** วรชน.

วรวรช, วรวรชชา [วรวระ —] **ว.** พรช, พรชชา.

วรวรชชะ [วรวระชะ] (ส. วรชณ) **น.** การ
ตกแห่งฝน, การโปรย, การเท.

วรวรชชะ [วรวระชะ] **ม.** **น.** 'ผู้รู้สิ่งดี' คือ
พระพุทธเจ้า.

วรวระ [วระ —] **ม.** **น.** ตุ่ม, โท, หมอน้ำ,
จอก, ขัน. **ว.** ชัดสน, ยากไร้, กำพร้า, เซ้งใจ.

วรวรชคณา [วระระชะ —] ส. (**ม.** วรชคณา)
น. หูจิงาม.

วรวไรหา [วะ —] **ม.** ส. **น.** หูจิงูปราม.

วรวรห, วรวระ [วะ —, —] **ม.** ส. **น.** หมู,
หมูป่า.

วรวรห [วะระหอน] **ม.** **น.** 'ผู้นำของคัมภีร์'
คือพระพุทธเจ้า.

วรวรณ [วะรณ หรือ วระรณะ] ส. **น.** เป็นชื่อ
เทวดาผู้เป็น เจ้า น้ำ หรือ ทะเล ดังนั้นนามว่า
สินธุบดี บางแห่งว่าเป็นผู้บันดาลไฟให้ฝนตก,
ไทยเรมก็เรียกว่าพระพรณ: ฝน, น้ำ, มหา

สมฺพร.

วรุตคม, วรุตคมะ คุ ใน วร.

วรุถ [วรุระ] ส. น. การป้องกัน, ที่ป้องกัน,
ที่พิทักษ์; เครื่องป้องกัน; เกราะ, โลหิต.

วโรตม, วโรตมมะ คุ ใน วร.

วฤก [วรุเก] คุ วก.

วฤกกี [วรุเก] ส. (มี. วฤก) น. ไร. (โบราณ
แปลว่า ม้า).

วฤษภ [วรุสภ] คุ พฤษภ.

วฤษถ [วรุสระ] คุ วสระ.

วสัน [วสสัน] มี. น. ปลาชนิดหนึ่ง.

วสันฺฑี [วสัน] มี. น. เครื่องหมาย; ทาง;
การใช้สอย; การอาศัย, ก. สะกดรอย, เดิม
ใช้สอย, อาศัย.

วสันฺฑินี [วสัน] มี. น. การใช้, การ
พึ่งหรืออาศัย.

วสันฺธิ [วสโ] มี. ส. น. กำไลมือ, สร้อย
ข้อมือ, ทองจาร; ของที่เป็นวงกลม, วงกลม,
ส่วนรอบ.

วลาหก [วลาหก] มี. น. เมฆ, ฝน.

วลิ [วะ—] มี. ส. น. เส้น, สาย, แถว, รอย
รอยอัน อดัดมนัสนอน ในเวลาจริงไทย คำ
หลายคำ ที่เรียกมี ร้อยกันได้ในหมู่ ที่ยังไม่ได้
กระแสดความเต็ม ก็ยังไม่เป็นประโยค.

วลิมุข [วะลิมุก] มี. ส. น. ลักษณะหนึ่ง.

วส [วะสะ] ส. น. ความอบอก, ความตั้งใจ;
อำนาจ, อาชญา, กำลัง, การบังคับบัญชา, การ
ปกครอง.

วสค [วะสค หรือ วสะคะ] ส. (มี. วสค)
น. ผู้อยู่ในอำนาจ, ผู้อยู่ในบังคับ, ผู้ซื้อพึง.

วสกา [วะ—] ส. น. วัหมัน; หญิงทั่วไป.

วสกิน [วะ—] ส. (มี. วสี) ว. มีอำนาจ,
มีสิทธิ์; มีความพระเมตตาของตัวเอง; เจ้า,
นาย, ผู้ปกครอง.

วสเน๑ [วะสะ—] มี. ส. น. ที่อยู่, บ้าน.

วสเน๒ [วะสะ—] มี. ส. น. เลื่อย,
เครื่องงัด.

วสภ [วะสภ หรือ วสะพะ] มี. น. วัศวี,
(คำ วสภ นี้เป็นคำใหม่หลังจาก อสก.).

วสละ [วะสะ—] มี. (ส. วฤษถ) น. คน
ชั่ว, คนต่ำช้า, คนชั้นต่ำ.

วสลิ [วะสะ—] มี. (ส. วฤษลี) น. หญิง
ชั่ว, หญิงต่ำช้า.

วสวัตติ [วะสะวัต—] มี. น. ผู้ยังสัตว์ให้
อยู่ในอำนาจ, (เป็นชื่อของเทพบุตรมารด้วย).

วสะ [วะ—] มี. (ส. วส) น. อำนาจ, กำลัง,
อาชญา; ความตั้งใจ, ความปรารถนา.

วสันตี [วะสัน] มี. ส. น. จุลินไม้ผล.

ระวาม คฺ วาม.
 ระวาม คฺ วาม.
 ระว่าย คฺ ว่าย.
 ระวาว คฺ วาว.
 ระว้วย คฺ ว้วย.
 ระแวบ คฺ แวบ.
 ระแวม คฺ แวม.
 ระแวง คฺ แวง.
 ระไหว้ คฺ ไหว้.
 วัค ก. วิต, ตัก.
 วัคกะ ม. (ส. วฤก) น. ไต. (โบราณ
 แปลว่า ม้าม).
 วัคกะ ๒ ม. (ส. วรฺก) ว. โกง, คด.
 วัคคี [วัค] คฺ วรค.
 วัคคิย, วัคคีย์ [วัคคิยะ, วัคคีย์] ม.ว. เกี่ยวกับ
 ถังหมักคน, เป็นของคด, เป็นหมัก, เป็น
 คด, มีพวก.
 วัคฺค [วัค—] ม. (ส. วลฺก) ว. เพราะ,
 เสนาะ; สว. วัคฺคฺวัค ว. กล่าวโทษ.
 วัง น. บ้าน, ที่อยู่เจ้านาย, ที่เป็นห้องเล็ก. วัง
 วน น. ห้างน้ำ.
 วังกี คฺ วงกี 03/2566
 วังชา ว. (คำตั้ง) แบ่งแยะ. เรียบเรียง.
 วังเวง ว. เพราะ, เสนาะ; ถังวาล; จับใจ.

วังคี คฺ วงคี.
 วังคี คฺ วงคี.
 วัจจา ม. น. อัจจา.
 วัจฉ, วัจฉก [วัค, — ฉะกะ] ม. (ส.
 วคฺส, วคฺสก) น. ลูกวัว.
 วัจฉฉะ [วัคฉฉะ, ม. (ส. วคฺสก) ว.
 ใจกรุณา, เอื้อเฟื้อ, อ่อนโยน, มีความรักใคร่.
 วัจฉี คฺ วฉฉะ.
 วัช คฺ วชะ.
 วัชชี ม. (ส. วชฺช) น. สิ่งควรละทิ้ง;
 โทษ, ความผิด.
 วัชชี ๒ ม. (ส. วชฺช) น. การพูด;
 เครื่องดนตรี. ว. อันควรพูด, ควรกล่าว.
 วัชฉี ม. ก. ฆ่า, ทำให้ตาย.
 วัชระ [วัคฺชระ] คฺ วชะ. วัชระวาลา
 [วัคฺชระวา—] น. ปรากฏไฟฟ้า, ไฟแลม.
 วัชระพาหะ, —พาหุ น. 'ผู้ทรงสาย
 พ้า' คือ พระอินทร์. วัชระมัยี ว. แห่ง
 ตัวเพชร, กำกับเพชร. วัชระโลก
 น. เหมะเหล็ก. วัชระวากร น. บ่อแห่งข.
 วัชระสารี น. ที่นั่งอันเป็นเพชร, ที่นั่ง
 ขัดสนอันเป็นเพชร. วัชระนิทรี (ส. วชฺเรนฺทรี)
 น. 'ผู้เป็นใหญ่เพราะเพชร' คือ พระอินทร์.
 วัชรี ม. น. 'ผู้ถือสายพ้า' คือ พระอินทร์.

วัชรเรนทร์ ตู วัชรินทร์.

วัชรวิ — [วัชรวิ] ตูใน วัชร.

วัชรินทร์ [วัชริน] ตูใน วัชร.

วัชรี [วัชรวิ] ตูใน วัชร.

วัชรเรนทร์ ตูใน วัชร.

วัชจก [วัชจก] ม. ส. น. ผู้ลวง, คนเอต.

วัชจนะ [วัชนะ—] ม. ส. น. การลวงกลวง, การปลอม, การคดโกง; เครื่องลวงเครื่องหลอก, ของไม่จริง.

วัชณั (ส. พนุช) ว. ทมัน (คนหรือสัตว์), ไม่มีลูก (ต้นไม้), ไม่มีผล (การงานทั่วไป).

วัช, วัชฎ [—วัชตะ] ม. (ส. วฤต) น. วงกลม; การหมุน, การเวียนไป, รอบมาทั้งการเวียนเกิดเวียนตาย. ว. วงกลม, ทัพปวง. วัชฎทุกขั ม. น. ทุกข์แห่งการเวียนเกิดเวียนตาย. วัชฎสงสาร ม. น. การท่องเที่ยวในโลกที่หมุนเวียนอยู่.

วัชฎก [วัชตะกะ] ม. (ส. วฤต) น. นกกระเจา.

วัชฎิ [วัชติ] ม. (ส. วฤติ) น. เกลียว; ขอบ, ริม, ชาย; สาย, แถบ, แถว.

วัชฎิก [วัชติกะ] 2544. (ส. วฤติก) ว. เป็นเกลียว; เป็นขอบ; เป็นแถว, เป็นสาย.

วัช, วัชฒ [—, วัชตะ] ม. (ส. วฤช)

ก. เพิ่ม, ขยาย; ปลุก, เพาะ; บำรุง, อบรม, บำเพ็ญ.

วัชฌก, วัชฌกั [วัชตะกะ, —] ม. (ส. วฤชก) น. ผู้เจริญ. ว. จอกงาม, เจริญ.

วัชฌกั, วัชฌกั [วัชตะกั, —] ม. (ส. วฤชกั) น. ช่างไม้, ช่างก่อสร้าง.

วัชฌน, วัชฌน [วัชตะนะ, —] ม. (ส. วฤชน) น. ความเจริญ, ความงอกงาม; การขยายขยาย.

วัชณั ม. (ส. วฤนต) น. ขั้ว; งวง; ก้าน.

วัช ตู วัช. วัชโรค [วัชนะโรค] น. เชื้อฝัษะชนิดหนึ่ง บังเกิดตาม ปอด และท่อน (B. Tuberculosis).

วัชณ [วัชนะ] ม. (ส. วฤณ) น. ความงาม, สี, แสง; เพศ, ชนิด, อย่าง; ประมาณ, กำหนด; รูปร่าง; ตัวหนังสือ; ความสรรเสริญ, คุณ, ความยกย่อง; การบูชา.

วัชณทาสี น. 'ทาสแห่งความงาม' คือหญิงนครโสภณิ. วัชณธาตุ น. ลักษณะของรูปร่าง. วัชณวาที ว. กล่าวสรรเสริญ.

วัชณนา [วัชนะ—] ม. (ส. วฤณนา) น. คำชี้แจง, คำอธิบาย, คำบอกเล่า; คำสรรเสริญ.

วัช น. ที่อยู่ของพระสงฆ์. ก. คัด, ถัด, เหนือ;

สอบความยาว. **วัดวา** ว. เท่ากัน, เสมอ
กัน. **วัดเวียง** ก. พอสู้กัน, ปานกัน.

วัด ดู วต.

วัดดี ๑. ม. (ส. วกฺขร) น. หน้ำ; ปาก.

วัดดี ๒. ม. (ส. วรฺต) น. หน้ำ, ถึงที่ควร
ทำ, งาน, ธรรมเนียม; ความประพฤติ, การ
ปฏิบัติ, การทำดี. ดู พรดด้วย. **วัดดี**
ปฏิบัติ น. การปฏิบัติตามหน้ำหรือ
ตามศีล มักเขียนเป็น **วัดร**.

วัดตะ [วัดตะ—] ม. (ส. วรฺตณ) น.
ความเป็นไป, การทรงอยู่, การดำเนิน; ชีวิต.

วัดตะ [วัดตะ—] ม. (ส. วรฺตณี) น.
หนทาง, ถนน.

วัดตา ม. (ส. วกฺขตฺ) น. ผู้กล่าว, ผู้พูด.

วัดถึ ม. (ส. วสฺุตร) น. ผ้า, เสื้อผ้า,
เครื่องนุ่งห่ม.

วัดฎุ [วัฏ—] ม. (ส. วสฺุต) น. สิ่งของ
คุณสมบัติ, แก่นสาร; เนื้อความ, ใจความ,
ข้อความ, เรื่อง; เหตุ, ความเป็นที่, หน้าที่.

วัดวิ (ม. วตฺต; ส. วรฺต) น. ถึง ฟัง กระ ทำ,
หน้ำ, ธรรมเนียม; ความประพฤติ, การ
ปฏิบัติ, การทำดี. ดู วัดดี ๒ และ พรดด้วย.

วัดระ [วัดระ—] ม. น. พระอินทร์.

วัดสตร [วัดสะดอน] ส. น. ไทหนุ่ม, ไทเด็ก.

วัดสะ ส. น. ลูกวัว, ลูกสัตว์ต่างๆ; เด็กเล็ก; ปุ.

วัด ดู วดี.

วัดน์ ดู วทน.

วัน ๑. น. เวลา มีแสงอาทิตย์ คู่กับ ค่ำ; ถ้า
ใช้เวลาดังแต่เทียบกัน ไปจนจบรอบเทียบกัน
วันใหม่ เป็น เวลา ๒๔ นาฬิกา เรียกว่า
หนึ่งวัน. **วันโกน** น. วันที่พระปลงผม
คือ วันขึ้นและแรม ๑๕ ค่ำ, หรือ ๑๓ ค่ำของ
เดือน ขาด. **วันพระ** น. วัน ประชุม
บิณฑังกรรมในพระพุทธศาสนา เดือนหนึ่ง
มี ๔ วัน คือ วันขึ้น ๘ ค่ำ หรือ ขึ้น ๑๕ ค่ำ
แรม ๘ ค่ำ หรือ วันสิ้นเดือน. **วันเพ็ญ**
น. วันกลางเดือนนับ ตาม จันทรคติ คือ วัน
ที่ พระจันทร์ขึ้นเต็มดวง.

วัน ๒. ดู วันระ.

วันดี ม. ว. คายแล้ว, ฟังหรือเลิกแล้ว.

วันท ม. ส. ก. ไหว้, คำนบ, แสดง
อาการเคารพ.

วันท, **วันทา** [วันทนะ,—] ม. น.
การไหว้, การเคารพ; ความนับถือ. **วันทา**
การ น. อาการไหว้.

วันทนี [วันทนะ] ม. ส. ว. ควรวไหว้,
บ่าวบงกช.

วันท [วันทนะ] ส. ว. ควรวไหว้, ควรวนอบ

นบ. วันทยหัตถี ก. (ไทย) เป็น
คำสั่ง บอกละหวางอาหาร แปลว่า ไหวด้วยมือ.
วันทยาวัช น. (ไทย) เป็นคำสั่งบอกละ
หวางอาหาร แปลว่า ไหวด้วยอาหาร.

วันทยาวัช คูณ วันทอ.

วันที ม. ส. น. นักโทษ, ผู้ถูกคุมขัง.

วันีพพล [วันนิพพล] ลู วันนิพพล.

วัน ว. คับ, หมก, ลับตาไป; เป็นแปลว, เป็น
แสง, ไหว, แปลงแปลก.

วัน ๆ หวัน ๆ ว. หัวใจ, ใจเต้นด้วยเสียใจ.

วันปะ ม. (ส. วปร) น. ผังน้ำ ที่ หวัน
เข้; การหวัน.

วันมิก [วันมิก] ม. น. จอมปลวก.

วันย ลู วช.

วันกั ส. น. เปลือกไม้; กัดปลอก.

วันกั ส. ก. กะโศก, เต็น, สะท้อน.

วันลล [วันลล] ส. ว. งาม, สวย, น่ารัก;
เพราะ.

วันลลภ [วันลลภ] ม. ส. น. คนสนิท, ผู้สันทน
เคย, ผู้ชอบพอ; คนโปรด, เพื่อน, คนรัก.

วันลล ม. ส. น. เถาวัลล, เครือเขา, ไม้เถา.

วันน น. ชื่อสัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งรูปคล้ายควาย
มีสันหลังพาดหน้าอย่างเดียวกับควาย.

วันนตรี [วันน] ลู วันน.

วันน ลู วสน.

วันน [วันน] ม. (ส. วรช) น. ฝน, ฤดู
ฝน; ปี. วันนศกนนา น. การนับปี.

วันนสอก ม. น. น้ำฝน.

วันนสนะ [วันนสนะ] ม. (ส. วรช) น.
การตกของฝน; การเท, การโปรย.

วันนสนะ ม. น. หน้ฝน, ฤดูฝน.

วันนสอก [วันนสอก] คูณ วันน.

วัน น. ชื่อมาตราวัด ๔ สอก เป็น ๑ วา, มีอัตรา
เท่ากับ ๒ เมตร อักษรย่อว่า ว. อ. เป็นคำ
ออกเสียงตักเตือน เช่น ไปวา มาวา. วา
ตารางเหล็กม น. ชื่อมาตราวัดตามวิธี
ประเพณี มีอัตราเท่ากับ ๔ เมตรตารางเหล็กม
อักษรย่อว่า ว.

วา ก. พุด, บอกร; ตี, ถ้าวัก. วากล่าว

ก. ตีเตือน, สั่งสอน. วาการ ก. คุณ

ตรวจตราสั่งการงาน. วากาน ก. พุดจา

กัน. วากวม ก. รับเป็นทนายความ.

วา ก. วาง, เปลี่ยวใจ, เปล่าใจ. วาว่อน ว.

เคลื่อนกล่นอยู่บนอากาศ. วาเหว ก.

เปลี่ยวใจ.

วาก ๑ [วากะ] ม. (ส. วลก) น. เปลือก
ไม้; ป่าน, ปอ. วากจรพัสตร์ น. ฝ้
ที่ทำด้วยเปลือกไม้, ฝ้ป่าน.

วาก ๒ ว. เปล่า, หาย, ว่างเปล่า เช่น ใจวาก.

วากย [วากฺยยะ] ม. น. คำพูด, คำกล่าว,
ถ้อยคำ; ประโยค; โวหาร. วากยสัมพันธ์
พินิติ น. ชื่อตำราสยามไวยากรณ์ ตอน
ที่ว่าด้วยประโยค.

วากรา [วากฺรฺ] ม. (ส. วากร) น. ตา
ข่า; ม่วง, เครื่องตัดสัตว์.

วาง ก. ปล่อย, สละ, ไม่ยึดไว้. วางใจ ก.
ไว้ใจ. วางวาย ก. ตาย. วางเสนาบดี
ก. ปล่อยปิ่น' คือยิงปิ่น.

ว่าง ว. เปล่า, ไม่มีอะไรคิด, ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับ.

ว่าง ว. เป็นช่อง, โปร่ง, เปล่า, กว้างขวาง, ไม่มี
อะไรคิด. ว่างเวียง ว. เป็นช่อง, โส่ง;
ว่าง, เปล่า กว้างขวาง.

วาก [—จก] ม. ส. น. ผู้บอก, ผู้พูด,
ในไวยากรณ์ เป็นคำบอกหน้าที่ของคำกริยา,
คือเป็นกริยาของผู้กระทำ เรียกว่า 'กรรมวาก,'
เป็นกริยาของผู้ถูก เรียกว่า 'กรรมวาก.'

วากน [—จนะ] ม. ส. น. การเล่านิยาย,
การพูด, การอ่าน.

วาก ม. (ส. วา) น. คำ, คำกล่าว, คำพูด;
เสียง; ภาษา 03/2566

วากาไปยะ ม. น. คำอ่อนหวาน.

วากาล ม. ส. ว. ข้างพูด.

วากิก [—จิกะ] ม. ส. น. คำสั่ง, ข่าว.

วาช [วาท หรือ วาชะ] ม. ส. น. คำสั่ง, แรง
ความเร็ว; อาหาร, เครื่องเซ่น, น้ำโสม; ขน
นอปลายลูกศร.

วาช ม. ส. น. มี. ว. เร็ว, แข็งแรง, กล้าหาญ,
(เวเรียกพาสี ดู พาสี ด้วย).

วาฏิกะ [—ตะกะ] ม. น. วงกลม, ตั้งเวียน.

วาณิชา, วาณิชก [—นิค,—นิคชะกะ] ม.
น. พ่อค้า.

วาณิชย ม. น. ความเป็นพ่อค้า, การค้าขาย.

วาณี ม. ส. น. เสียง, ถ้อยคำ อักษร; ภาษา;
เจ้านมแห่งวาม คือ พระศรีสวตี.

วาติ ก. ร่างรูป, เช่นรูป; พายเรือจ้างน้ำเข้ามา
ทรงตัว ตรงกันข้ามกับกัต. วาติเขย็น น.
การเขย็นรูปภาพต่างๆ.

วาติ [วาตะ] ม. น. ลม.

วาติต [วาติ—] ม. (ส. วาตุต) น. ข่าว,
เสียงโฆม.

วาติปานะ [วาตะ—] ม. น. หน้าต่าง.

วาท [วาท หรือ วาทะ] ม. ส. น. คำพูด,
ถ้อยคำ; การโต้เถียง, การเถียงปัญหา, ความ
เชื่อถือ, สัทธ; คำ คอบ, คำ อธิบาย; เสียง.

วาททุท ม. น. การโต้เถียงปัญหา.

วาทก [—ทก หรือ —ทะกะ] ม. ส. น. ผู้

ประโคม, ผู้บรรเลงดนตรี, นักดนตรี.

วาทน [—ชนะ] ม. ส. น. การประโคม, การบรรเลงดนตรี.

วาทย์ ส. น. เครื่องประโคม, เครื่องบรรเลง, เครื่องเป่า. ว. ควรว่า, ควรพูด, ควรแสดง (ดนตรี).

วาทิต ม. ส. ว. (อัน) พูดแล้ว, บรรเลงแล้ว, เป่าแล้ว.

วาทิตตี ม. (ส. วาทิตู) น. เป่าเครื่องบรรเลง, เครื่องดนตรี.

วาทิน พุ วาที.

วาทิ ม. ส. น. ผู้พูด, ผู้กล่าว, ผู้ชมง, คนเล่นดนตรี. ว. (ซึ่ง) พูด, ขึ้นใจ.

วาฬ ๑ [—นะ] ม. ส. น. การเย็บ, การทอ.

วาฬ ๒ [—นะ] (จาก วนะ ป่า) น. คันทหา, ความขบถ, ความมีหมีของ.

วาฬ ๓ น. ชักใบเรือ, ไม้ที่อยู่คั่นระหว่างกิ่งเรือ มีวงลิเก้เรือ; ช่องที่เจาะมาคั่นเรือ เพื่อให้น้ำเดิน เรียกว่าช่องวาฬ; วันก่อนวันขึ้น ๓. ขอความช่วยเหลือ.

วาน น. พืชที่มีหัวบั้ง ไม่มีหัวบั้ง อยู่ในจำพวกหญ้าและต้นไม้. 25 วานน้ำ น. วันพระนักษัตรของขึ้นอยู่ในน้ำ มีกลิ่นเหม็นคาว.

วานเครือ [—เครือ] น. เรือสาย, เหล่ากอ.

วานขึ้น น. วันก่อนวานนี้.

วานร [—นะระหรือ—นอม] ม. ส. น. ลิง.

วานรินทร น. พญาลิง.

วาบ ว. เสียว, ปลาย, หัวใจ; หมดไป, หายไป, คับ; เป็นแปลว, วับ, แผลบปลาย.

วาบ [—ปะ] ม. ส. น. การทว่านพืช.

วาปีต [—ปีตะ] ม. ส. ว. (อัน) ทว่านแล้ว.

วาปี ม. ส. น. บั้ง, บ่อ, หลอง, สระ, ที่ซึ่งน้ำ.

วาม ๑ [—มะ] ม. ส. ว. ตี, งาม, สง่า, นำรัก, สวย.

วาม ๒ [—มะ] ม. ส. ว. ซ้าย, ข้างซ้าย, ตรงกันข้ามกับขวา; ศต.

วาม ๓ ว. สวย, เรือง. วามแวม ว. สวย, สวยงาม ๆ.

วามิน [—มม] ม. น. ชื่อช้างประจำวิเศษคนเคย, คนค่อม. ว. สัน, เคย, ค่อม (ใช้เป็นพระนาม พระนารายณ์ ด้วย เพราะเหตุว่า ปางหนึ่งอวตารเป็นตนค่อม).

วาโมริ [—โมน] ส. น. คนบ้ำ; คนบ้า.

วอย ๑, วาโย [วอยะ, —] ม. น. ลม. วาโยธาตุ น. ธาตุลม, เป็นส่วนหนึ่งของธาตุทั้ง ๔.

วอย ๒ ก. เว้น, หยุด; หมดคราว, ลมคราว; ตี. วายทรวง ก. ตีอก. วายปรอด

ก. สันชีวิต, ตาย. วายวอด ก. หมด
ไป, ตาย.

วาย ก. แหก, ลอยไป, เหวะไป เช่น วายฟ้า,
วายน้ำ ก. แหกน้ำไป.

วาย อ. เสี่ยงร้องด้วยความกลัว โดยมากเป็น
เสียงผู้หญิง.

วายส [—ชะสะ] มี. ส. น. กา, เขี้ยว.

วายามะ มี. น. ความ ห่ม, ความ บากบั่น,
ความ ขวนขวาย, ความ พยายาม.

วายุ มี. ส. น. ลม, อากาศ; เจ้แห่งลม
(ไทยเราเรียกว่าพระพาย); ลมหายใจ. ดู
พาย ด้วย. วายุกฤติ (เป็นศัพท์เลื่อนมา
จาก ไวกฤต) ดู ไวกฤต. วายุมถิ น.
ทางลม. วายุนุติร น. ลูก ราชู เป็น
ชื่อพญาวาลิงตนหนึ่ง คือ หนุมาน.

วายุ ดู วาย ๑.

วาร [วานหรือวาระ] ส. น. การห้าม, การ
เหนี่ยวรั้ง; เครื่องกัน, เครื่องปิด, ฝา, ประ
ตุ; ทัศนิตหมาย, เวลากำหนด; โอกาส, รอบ,
คราว ของ คน; หน, ครึ่ง; วัน หนึ่งๆ ใน
สัปดาห์, เวลา. วารกนิยภา, วารวณิ
ตา, วารวาร^{3/365}หรือ^{3/366}พหุวันครโสภณ. วาร
พาดน น. เลอะเลือนผู้หญิง. วารวานี
น. นักษัตร, คนขับร้อง.

วารณ [—ระนะ] มี. ส. น. การเหนี่ยวรั้ง,
การกั้นการ; การต่อสู้, การขัดขวาง, เครื่องขัด
ขวาง; ข้าง. วารณกร น. วงข้าง.

วารวารี [—ระ—] พ. น. ดอกชะบะ.

วาริ มี. ส. น. (ไทยมักใช้วาริ) น้ำ. วาริ
ศิริวิภา น. 'ห้องน้ำ' คือ เมฆ. วาริ
ศิริ น. สัตว์น้ำ. วาริช, วาริช น.
'แต่แต่' น้ำ' คือ น้ำ ปลา. วาริชาติ
น. เปลี่ยนก หอยสังข์. วาริท, วาริธร
น. เมฆ. วาริธานี น. ที่ขังน้ำ. วาริ
ธิ น. ทะเล, มหาสมุทร. วาริบดี น.
ทางน้ำ, ทางเดินทางทะเล. วาริพินธน์
น. การขังน้ำ. วาริพาห, วาริพาห์
น. เมฆ, ฝน, หวังน้ำ, ทะเลใหญ่. วาริ
พินทุ น. หอยเค้น้ำ. วาริยนตร์ น.
เครื่องสูบน้ำ. วาริรถิ น. เรือ.

วาริ ดู วาริ.

วารุณ พ. น. น้ำดอกไม้อ.

วารุณี มี. ส. น. ที่ลตะวันตก; ชื่อนางฟ้า
เหล่าชนิดหนึ่ง; น้าแม่ทั่วไป.

วาล ๑ [วานหรือวาละ] มี. ส. น. ขนหาง,
ขน, ผม (บางทีเขียน พาล). วาลกัม
พล มี. น. ส้มทำด้วยขนสัตว์. วาล
ธิ มี. น. หาง, ขนหาง. วาลวิชนี

น. พัดหรือ แส้ทำด้วยขนสัตว์. วาลเวชี
 ม.น. คนแมน่สรว (คืออาจยิงถูกเส้นผมได้).
 วาลหัตถ์ ม. (ฉ. วาลหุต) น. หางสัตว์.

วาล ๒ [วาน หรือ วาละ] ม. น. น้ำ.
 วาลิกา, วาลูกา ม. น. กววด, ทวย.
 วา ว. ไสสว่าง, วาแวม. วาววาม ว.
 เป็นแสงวูววาบ. วาแวว ว. เป็นแสง
 แพรวพราย.

ว่าว น. ของเล่นทำด้วยกระดาษ ปล่อยให้
 ลอยขึ้นไปเมื่อลมพัด ใช้สายบัน ซักเส้น
 มีชื่อต่างๆ เช่น ว่าวจุฬา, ว่าวปักเป้า เป็น
 ต้น: ชื่อลมที่พัดมาแต่ทิศเหนือ หรือ
 ลมหนาว, ลมเล่นว่าวเคียวนี้คือลมตะเภา.

วาส ๑ [-สะ] ม. ส. น. การอยู่, การ
 พัก; ที่อยู่, บ้าน: ความ เป็น อยู่, ฐานะ.
 วาสเคหะ, วาสาคาร น. ห้องนอน.

วาส ๒ [-สะ] ม. ส. น. ผ่า, เครื่องนุ่งห่ม.

วาส ๓ [-สะ] ม. ส. น. การอบ, การ
 ชะโลม; เครื่องหอม, น้ำหอม.

วาสน ๑ [-สะนะ] ม. ส. น. การอยู่; ที่
 อยู่, บ้าน.

วาสน ๒ [-สะนะ] ๖๖ ม. ส. น. การนุ่งห่ม,
 เครื่องนุ่งห่ม.

วาสน ๓ [-สะนะ] ม. ส. น. การอบ,
 การชะโลม, การทำให้หอม.

วาสนา [วาสะหนฺ] ม. ส. น. สิ่งที่มีอยู่ใน
 จิตใจ, ความรู้ที่ได้จากความรู้หรือความ
 รู้หรือ ความประพฤติดี มาจากชาติ ก่อน:
 บุญ หรือ บาป ที่ได้ ออบรรมา, จรรยาที่
 ประพฤติจนชิน.

วาสฬ [-ลพ] พุ. วาละ.

วาสวัธ [-สะวะ] ม. ส. น. เกี่ยวเนื่องกับ
 เทวดาพวกวัส: ชื่อพระอินทร์ (ผู้เป็น
 เจ้าแห่งเทวดาพวกวัสทั้งหลาย).

วาตี ม. น. มีด, พร้า, ขวาน.

วาตีณ, วาตี ม. น. ผู้ขุด, ผู้ครอง.

วาสุกั, วาสูกั [-, คุรี] (ม. ส. วาสูกิ)
 น. พญานาค, พญางู.

วาสุเทพ ม. ส. น. พระนารายณ์.

วาฬ [-หะ] ม. ส. น. เครื่องนำไป, ยี่
 ยาน, รถ, เกวียน: วัว, ม้า; ชื่อมาตราดวง
 เท่ากับหนึ่งเกวียน.

วาทินะ [-หะนะ] ม. ส. น. สัตว์หรือ
 ยานที่ใช้จับ หรือบรรทุกสิ่งของ: การจับ
 ช้, การบรรทุก; การลาถ.

วาทิน ม. ส. น. รถ, เกวียน.

วาหินี **ม.** ส. น. หัฟ, กองทัพ; หมวก; แม่น้ำ, คลอง.

วาหี **ศุ.** วาหिन.

วาหุโรรม **น.** ชื่อพญาวานรตนหนึ่งในรามเกียรติ์.

วาฬ [**-ละ**] **ม.** (ส. วุฬล) **น.** จู, สัตว์ร้าย เช่น เสือ, หมี ฯลฯ ไทยใช้เรียกสัตว์ใหญ่ชนิดหนึ่งอยู่ในทะเลว่า ปลาวาฬ. วาฬมีติ **ม.** น. สัตว์ร้าย เช่น เสือ, หมี.

วิ เป็นอุปสรรคในภาษาบาลี สันสกฤต และนำมาใช้ในภาษาไทยบ้างก็มี แปลว่า วิเศษ, จาค, ปราศจาก, ต่าง, ผิด, และกลับความ เช่น วิบุลย=ปราศจากลูก, วิมวต=ทางผิด, วิสม=ไม่เสมอ ฯลฯ.

วิกิขัมภี [**วิกิข่า**] **ม.** น. เส้นผ่าศูนย์กลาง.

วิกิขัมภินะ [**วิกิข่าหะนะ**] **ม.** น. การปลดเปลือก, กายลีลาเยน, การข่มไม้.

วิกิภย [**วิกิภ**] **ม.** (ส. วิภยา) **น.** เกรงขาม.

วิกิภา [**วิกิจะ**] **ม.** ว. นอน, นาม.

วิกิกรม [**-กรม**] **ส.** (ม. วิกรม) **น.** ก้าว, การก้าว, การเดิน, การไป, การเคลื่อนไหว; ทาง, ทนทาง; วิธ; ความกล้าหาญ, กำลัง, ความแข็งแรง ๑3/2566

วิกิรัย [**-โรย**] **ส.** น. การขาย, การจำหน่าย.

วิกิภานต์ [**-ภาน**] **ส.** (ม. วิภานต) **ว.**

ออกหน้า, ก้าวหน้า; กล้าหาญ.

วิกิล [**-กม**] **ม.** ส. ว. ง่าย, ร่างกายไม่สมบูรณ์, มีตำหนิ, บกพร่อง, ขาดวินัย, ยุ่งใจ, เหนื่อยอ่อน, ไม่สบาย, เกรี้ยวมือง. วิกิลจริติ **ว.** สมองพิการ, เป็นบ้า.

วิกิฤต [**-ฤท**] **ส.** (ม. วิฤต) **ว.** แปลก, เปลี่ยนไป, ผิดที่เดิม, ประหลาด, ไม่ปกติ, พิการ, พิการ.

วิกิฤติ [**-ฤติ**] **ส.** (ม. วิฤติ) **น.** การเปลี่ยนแปลง, การแก้ไข; การเปลี่ยนแปลง, ความผิดต่อ, การทำให้แปลก; ไข่มุก, ไข; ความสุขุม, ความวิกลยา; ฤพและรูปที่ตามกันไม่ลง.

วิกิสิต [**-สิต**] **ม.** ส. ว. ขวน, เบ็ด, เข็ม, ทล.

วิกิติ **ศุ.** วิกิฤต.

วิกิติ **ม.** น. ชนิด, อย่างเครื่อง (เช่น ภัณฑวิกลิต=เครื่องงา, หินด้วยงา; การกลี, การประดิษฐ์ทำ, การทำให้ต่าง ๆ กัน (เช่น ฤพลวิกลี=วิธีจัดทำดอกไม้ ฯลฯ แบบ, รูป. ศุ. วิกิลิตด้วย. วิกิติการวัต **น.** ในไวยากรณ์ หมายถึง คำที่มีหน้าทีเสมอด้วยผู้กระทำ. วิกิติการวัต **น.** ในไวยากรณ์หมายถึงคำที่มีหน้าที่เสมอกรรม.

วิกิปปี **ม.** (ส. วิกลูป) **น.** การไคร่กวาย,

ความคิด; ความมุ่งหมาย; ความสงสัย, ความลังเลใจ; การเลือกเอา. ก. หมายถึง, ระบุ, กล่าว, พรรณนา; กำหนด, ให้, ฝาก (ตามพระวินัย.), จัด, แต่ง, เตรียม; ตัดแปลง, ทำ.

วิกิพีด [—กัปิตะ] ม. ล. (ซึ่ง) จัด, แต่งหรือทำแล้ว. **วิกิพีดจิวร** น. ผู้ที่ภิกษุฝากไว้เพื่อเป็นวินัยกรรม.

วิกัลป์ ส. น. ที่เลือก, การเลือก; ความหลายหลาย, ความซับซ้อน, ความปะปน; ความไม่ตกลงใจ, ความสงสัย, ความรังรอง; ความคิด, ความเห็น. **วิกัลป์สันธาน** น. เป็นชื่อคำพจนานุกรม ในโยกาภรณ์ สำหรับเชื่อมประโยคบอกความให้กำหนด หรือ เลื่อนเอา เช่น คำว่า หรือ, มิฉะนั้น ฯลฯ.

วิการ ม. ส. น. ความผันแปร, ความเปลี่ยนรูป หรือ ธรรมชาติ, การผิดแปลก ไปจากธรรมชาติ; ไข้เจ็บ, โรค, การเสียอวัยวะ, ความไม่สมบูรณ์, ความเบื้ออวบัติ.

วิกาล ม. น. การผิดเวลา, เวลาที่ผิด, **วิกาลีโกชน์** น. น. การกินอาหารในเวลาวิกาลคือ ผิดเวลาซึ่งว่าตามพระวินัยกำหนดไว้ตั้งแต่เที่ยงแล้วไปจนอรุณขึ้น.

วิกเขป [—เขปะ] ม. น. การรบกวน, ความ

รบกวน, ความฉงน, ความขุ่นใจ.

วิกเขป [—เสป' ส. (ม. วิกเขป) น. การขัดไป, การขวางไป, การทิ้งไป, การไปรอบ; การเคลื่อนหรือแกว่งไปมา; ความฉงน, ความขุ่นใจ.

วิกคหะ [วิกคหะ—] ม. (ส. วิกคห) น. การทะเลาะ, การโต้เถียง; รำงกาย, รูปร่าง, ตัว; การแยก สมาส ออก เป็นบท ๆ, การอธิบายศัพท์ตามรูปความประสงค์.

วิกเราะหิ (ส. วิกเราะ) น. (ดู วิกเราะ) ก. สังเกต, โกรธกริ้ว; ชี้ข้อออก, แผลออก, แยก, กระจาย; ทะเลาะ, ต่อสู้.

วิฆเน [เขย อ่น กั้นว่า วิกคหนะ, ที่ถูก อ่น วิก—นะ] ส. น. การขัดขวาง, เครื่องขัดขวาง, อุปสรรค, ความลำบาก, ความขัดข้อง.

วิฆเนศ, วิฆเนศวร [วิกเนต,—เขสวณ] น. 'พระผู้เป็นใหญ่ในความขัดข้อง' เป็นชื่อพระเจ้าองค์หนึ่ง ในศาสนาพราหมณ์ มีเศียรเป็นช้าง เป็นไอศพระอิศวร.

วิฆาต [—ตะ] ม. ส. น. การตี, การทำลาย, การผลาญ, การฆ่า; ความแตกหัก, ความพิฆาต; การห้าม, การขัดขวาง; ความรบกวน; (ไทยมักใช้ว่า พิฆาต).

วิฆาส [—สะ] ม. น. อาหารเหลือ, เคน,

เศษอาหาร.

วิง ก. หมุน, วน; รู้สึกหัวใจ. วิงเวียน ว. รู้สึกหัวใจ ว่าจะโรหมุนไป.

วิ้ง ก. แล่น, ไปอย่างรวดเร็ว. วิ้งเต็น ก. ออกแรงจัดการหรือเป็นธุระในกิจการ. วิ้งเปี้ยว น. การเล่น ของ เด็ก ชะนิศ หนึ่ง แม่เป็น ๒ หลก วิ้งอ้อมหลัก ๒ หลก ไส้ตักกันด้วยธง. วิ้งมี ก. ให้มีวิ้งแข่งพะนันกัน. วิ้งระแบง ก. วิ้งเล่น. วิ้งราว ก. แย่งเอาสิ่งของแล้ววิ่งหนีไป. วิ้งวิว ก. ให้คนวิ่งแข่งกัน.

วิงวอน ก. อ้อนวอน, พรังขอร้อง.

วิจฉิก [วิจฉิกะ] น. (ส. วิชฺฉิก) น. แมลงบึ้ง; มักใช้ว่า หลุดฉิก.

วิจยุต [— จยุต] ส. ว. (ซึ่ง) ตกลง, แดกออก, หายไป; (อัน) หลุดแล้ว, อสายแล้ว.

วิจรณ [— จระณะ] น. ก. เที่ยวไป.

วิจล [— จระละ] ส. ว. เคลื่อนไปมา. หวนไหว, ล้าย; เคลื่อนไป, จากไป; หลงทาง; วุ่นวาย, วุ่นใจ.

วิจักษณ [— จัก] น. (ส. วิจฺฉณ) ว. รู้แจ้ง, เห็นแจ้ง; ฉลาด, มีสติปัญญา, เขียวชาผุ, ชำนาญ.

วิจักษณ [— จัก] ดู วิจักษณ.

วิชัย น. ส. น. การเลือกคัด, การเลือกสรร; การสะสม, การรวบรวม.

วิชัย ๒ น. ส. น. การค้น, การตรวจตรา, การสอบสวน.

วิจาร, วิจารณ [— จาน,— จาน] น. ส. น. ความตรอง, ความใคร่ครวญ, ความคิด; ความตรวจตรา, การสืบสวน, การค้นคว้า; ความสงสัย, การข้ร้อ.

วิจารก [— จาน หรือ จาระกะ] น. น. ผู้ชำระพวง, ผู้พิพากษา.

วิจิ ที่ถูกเป็นวิจิ.

วิจิกิจฉา [— กิจ —] น. (ส. วิจฺกิตฺสา) น. ความเคลื่อนไหวแคลง, ความสงสัย, ความลังเล, ความไม่แน่ใจ.

วิจิต ส. น. สัมเมต, เห็นแจ้ง, รู้แจ้ง.

วิจิตร (น. วิจิตฺต) ส. ว. ต่างสี, หลากสี, เป็นลาย; สด; หลายชั้น, ซับซ้อน; แปลก, ประหลาด, นำพิศวง; สวย, งดงาม.

วิจิน น. ก. เที่ยวหา, สืบเสาะ, ตรวจ; เก็บ, คัดเลือก.

วิจุนณ [(ส. วิจฺรณ)] น. ว. ปั่น, แผลก, ละเอียด.

วิชา [วิค —] น. (ส. วิชฺยา) น. ความรู้. วิชากร น. ผู้มีความรู้ทางเวทมนตร์

ต่าง ๆ.

วิชช, วิชชตา [วิต--] ม. (ส. วิทฺชฺ) ๑

น. แสงไฟฟ้า, สายฟ้า.

วิชชุลลตา [วิชชุลละ--] ม. (ส. วิทฺชฺ) ๑

ลตา) น. สายหรือประกายไฟฟ้า, สายฟ้าแลบ.

วิชญ [วิตยะ] ส. น. ผู้รู้, ผู้ฉลาด, ประชาญ.

ว. รู้แจ้ง, ฉลาด.

วิชฌ [วิชฌ, หรือวิชฌนะ] ม. ส. ๖. ปรกจาก

กน, ร้าง, เปล่าเปลี่ยว; เฌียง, สงัด.

วิชย, วิชย [—ชยะ, —ไช] ม. ส. น.

ความชนะ, ชัยชนะ, การปราบปราม, การอยู่เหนืออำนาจ.

วิชยานนะ [—ณะ] ม. (ส. วิชฺยาน) น.

ความรู้, ความล่องรู้, ความเข้าใจ, ความเห็นแจ้ง.

วิชิตี ม. ส. น. เขตต์แดนที่ปราบปรามแล้ว,

ดินแดน. อาณาจักร; การชนะ. ๑. ผู้มีชัยก่อนปราบแล้ว, ผู้ปราบข้าศึกแล้ว.

วิเชียร ๑ วจร..

วิญญัติติ [วินยฺตติ] ม. (ส. วิชฺญาปฺติ) น. การ

ขอร้อง, การขออภัยแล้ว, การชี้แจง, รายงาน.

วิญญาณ [วินญาณ] ม. (ส. วิชฺญาณ) น.

ความรู้แจ้ง, ความรู้สำนึก, ความรู้ลึกซึ้ง,

ความรู้ลึกทั่วไป; คุณสมบัติแห่งจิตใจซึ่ง

เป็นเครื่องประกอบบุคลิก: ความคิด, ความในใจ; จิตต์, ใจ.

วิญญู [วินญู] ม. (ส. วิชฺญู) น. ผู้รู้แจ้ง,

นักปราชญ์. ๖. ฉลาด, มีความรู้, มีความคิด.

วิญญูชน น. นักปราชญ์, ผู้รู้, ผู้รู้ความ,

ผู้รู้เพียงมา. วิญญูภาพ ม. น. ความเป็นผู้รู้ความ, ความรู้เพียงมา.

วิฑูรย์ [—ฑู] ๑ วิฑูรย์.

วิโทษ [—โทษ] (ส. วิโทษฺ) ม. น. ข้อ

พระอินทร์.

วินहु [วินहु] ๑ วินहु.

วิต ก. ตัก, ตักออก.

วิตตตี [—ตตี] ๑ วิตตตี.

วิตก (ม. วิตก; ส. วิตฺก) น. ความตรึก,

ความตรึตรอง, ความคิด. ก. ตรึก, นึก, คิด;

เป็นทุกข์, ร้อนใจ, ถังวล. ๑ วิตกจิรติ ๖.

มักประพฤติดีตรึงตรองเป็นนิสัย, มีนิสัย

คิดเป็นห่วงในกิจการอยู่เสมอ.

วิตตี ๑ ม. ส. ๖. 'ซึ่งรู้ยู่แล้ว' คือมีชื่อเสียง,

มีผู้รู้จัก.

วิตตี ๒ ม. ส. น. ทรัพย์, สมบัติ, วยได้,

ลาภ. ๖. ซึ่งพบแล้ว, ได้แล้ว.

วิตถาร [วิตถาน] (ส. วิสฺถาร) ม. ๖.

กว้างขวาง, ละเอียด, ยืดยาว, ยืดเข้อ,
เกินเหตุ.

วิถี (ม. ส. วิถี) น. สาย, แถว; ถนน, ถนนทาง,
ตรอก.

วิดิช [วิดิชะ] ม. ส. ว. (ซึ่ง) ถูกเจาะ,
ถูกแทง, ฉีกขาด, เป็นแผล, เป็นรู, แตร.

วิดิหังส [วิดิหังสะ] ม. (ส. วิดิหังส) น.
ความลุ่มจม, ความหายนะ. ก. กำจัด, ทำ
ลาย; พัง, ล่มจม.

วิดิหังสนะ [วิดิหังสะนะ] ม. (ส. วิดิหังสน) น.
การทำลาย, การรื้อ, การโค่น.

วิดิษา [วิดิษา] (ส. วิดิษา แต่ไทยเรา
มาดัดใช้เป็น วิดิช ก็มี) น. ความรู้.

วิดิษากร น. ผู้รู้. วิดิษาการ น. โรง
เรียน. วิดิษาทานะ น. การให้ความรู้, การ
สอน. วิดิษาทายาท น. ผู้ได้รับความรู้

เป็นมรดก. วิดิษากร์ คุพิทยากร ในพิทยา.

วิดิษาสรี น. หญิงผู้มีความรู้. วิดิษาผล
น. ผลประโยชน์ได้จากความรู้. วิดิษยามท

น. การถือว่ามิวิชา. วิดิษาลาภ น. การ
ได้ความรู้, การหาความรู้. วิดิษาลัย น. โรง
เรียน. วิดิษาศาสตร์ น. เป็นชื่อความรู้

ประเภทหนึ่ง (ส. Science).

วิดิษุต [วิดิษุต] ส. น. ฟันแลบ, ไฟฟ้า.

ว. เป็นแสง, เป็นประกาย, แปลบเปลว.

วิดิษุชชีวิหะ [วิดิษุชชีวิหะ] น. 'ผู้มีถิ่น
คงฟ้าแลบ' เป็นชื่ออัชคนหนึ่ง.

วิดิษุโทรเลข [วิดิษุโทรเลข] (ช. Wireless
Telegraph) น. โทรเลขไม่มีสาย.

วิดิษรม [วิดิษรมะ] ม. น. แก้วสีแดง, พลอย.

วิดิษวัต [—หะวัต] ส. (ม. วิดิษา) น. ผู้รู้,
นักปราชญ์, ผู้มีปัญญา. ว. ฉลาด, รอบรู้,
มีวิชา.

วิดิษติถิ ม. (ส. วิดิษติถิ) น. ชื่อมารวัด
ลือลือ.

วิดิษารณั ม. ส. น. การล่า, การล่า่ง, การแยก,
การตัด, การฉีก.

วิดิษาลนั ม. ส. น. การเปิด, ระเบิด; การล่า,
การฉีก.

วิดิษิต ม. ส. น. ผู้คงแก่เรียน, ผู้รู้. ว. รอบ
รู้, ชูแจ้ง.

วิดิษุร [—หะระ] ม. ส. ว. ฉลาด, คงแก่เรียน,
มีปัญญา, จ้านาญ.

วิดิษู (ส. วิดิษ) ม. ว. ฉลาด, รอบรู้, มีปัญญา,
จ้านาญ.

วิดิษร [—ระ] ม. ส. ว. ไกล, ห่าง, พันออก
ไกล. ไทยใช้ว่ามิปัญญา อย่างเดียวกับ วิดิษร ก็
ได้ ดู วิดิษร. วิดิษุรัช น. 'เกิดแต่ที่ไกล'

คือเพ็ชรตามแนว.

วิเทว [—เทว] ส. (ม. วิเทส) น. ความเปิ่นจ้ำจี้ก, ความเกลียด, ความป่องร้าย, ความคุดหนึ่ม.

วิเทศ ส. (ป. วิเทศ) น. ประเทศอื่น, ต่างประเทศ. วิเทศคณีย์ น. การไปต่างประเทศ. วิเทศข ว.(ของ) ต่างประเทศ. วิเทศवास น. การอยู่ต่างประเทศ.

วิเทหะ ม. ส. น. ชื่อเมืองในประเทศอินเดีย ครั้งพุทธกาล. ชื่อลัทธิในท้อง มโหสถ.

วิธ [—ธะ] ม. น. ชนิด, อย่าง, ส่วน, ชั้น, (อนกวีธ=หลายอย่าง).

วิทวงส์ [วิทวง] ส. วิทวงส์.

วิทวา [—ธะ—] ม. ส. น. หูยิงม้าย.

วิทวา ม. ส. น. ส่วน, ภาค, ชนิด, อย่าง; แขนง, วิถี; ความหีบ, ความถือตน.

วิทวา! ม. ส. น. การจัดแจง, การทำ, การเตรียม, การสร้าง; กฏ, เกณฑ์, ข้อบังคับ; พิธี, ธรรมเนียม.

วิทวิ (ม. ส. วิช) น. ทำนองหรือหนทางที่จะทำ, แขนง, เบี่ยงอย่าง, กฏ, เกณฑ์; คติ, ธรรมเนียม, ความประพฤติ.

วิทวิ [—วิ] ม. ส. ว. เปลี่งว. รัง (จากคนรัก), จากไป, ว่างเปล่า; ขาดแคลน, ลำบากใจ,

เป็นทุกข์.

วิทวิ (ม. ส. วิช) น. พระจันทร์.

วิทวิประ [—ประนะ] ม. น. พัด, การพัดวี.

วิทวิ ก. สีค, แหว่ง, ขาด, ร่อยหรือ.

วิทวิ (วิทวิ) ม. ก. ได้, พบ, มี, มีอยู่; ห้ายสมาส เช่น โควิทวิ=ผู้มีโค.

วิทวิ, วิวิทวิ [—ณะ, —ไน] ม. ส. น. การนำไป; การกำจัด, การเลิกถอน; การฝึกหัด (ทางจรยา), การศึกษา, ความอบรม, การสำรวมตน; ข้อบัญญัติ, ศึกษามของพระสงฆ์; ข้อบังคับ; ความประพฤติดี, ความสุภาพ, ความมีระเบียบ. วิวิทวิ ม. น. ผู้ทรงพระวิทวิ, ผู้ชำนาญวิทวิ, วิกขผู้มีหน้าที่ตัดสินวิทวิ.

วิทวิตุ ฐ. น. น่องเขบ.

วิทวิทวิ น. ส่วนหนึ่งในทกลีนของนาฬิ (นาฬิกา).

วิทวิทวิ ม. ส. น. ผู้มี, ผู้ซึ่ง, หัวหน้า, ครุ.

วิทวิทวิ ส. (ม. วิวิทวิ) น. ความหมด, ความสูญสิ้น, ความอันตรธาน, ความเสื่อม, ความบั่นบั้น; ความตาย.

วิทวิทวิ ก. ตรวจตรา, พิจารณา, (ท่าจะคัดมา จาก วินิจฉัย).

วิทวิทวิ ม. (ส. วิวิทวิ) น. ความใคร่ครอง, ความใคร่ครอง, ความสันนิษฐาน,

ความตกลงใจ (สำหรับกฎหมาย) พิจารณา.
 สอบสวน, หาเหตุผล, ตัดสิน.

วินิต (ม. ส. วินิต) ว. (ผู้) ได้รับความ
 ฝึกหัดและอบรมดี, สุภาพ, เรียบร้อย. ไทย
 ใช้เป็นภริยาด้วย แปลว่า ฝึกหัดหรืออบรม,
 ทรามานให้เรียบร้อย, ปกครอง.

วินิบาต ม. น. การทำลาย, ความ ล่มจม;
 ที่ต้องโทษ, ที่รับทุกข์, (ตรงกันกับอบาย
 หรือ ทศคติ).

วินิปาติก [-กะ] ม. น. ผู้ตกอยู่ในอบาย,
 ผู้ถูกลงโทษ.

วินิต [-ตะ] ค. วินิต. **วินิตวัตถุ** น.
 เรื่องนำ, เรื่องนำขึ้นก่อน.

วินิต ม. ก. นำ, ช้, ฝึกหัด, สั่งสอน, อบรม.

วินิตก ม. น. ผู้หย่อน, ผู้คลาย, ผู้ผ่อน;
 ผู้กำจัด; ผู้บรรเทา.

วินิต (ม. ส. วิปตติ) น. ความ ประวนแปร,
 ความ บังเอิญขึ้น, ความ ยากเข็ญ, ความ
 จุกเสียด, อันตราย; ความไม่สำเร็จ; ความ
 ล่มจม, ความปั่นป่วน, ความตาย.

วินิก ม. ส. น. ความสุข, ความแก่, ความ
 ใต้ที่; ผล/ผลสขุชัย, ปลาย, สิ่งอันเกิด
 หมดแห่งการซึ่งหลาย; ผลรวม อันทำ
 ไว้แต่ปางก่อน.

วิปุล ม. ส. ว. ใหญ่โต, กว้างขวาง, มาก,
 เต็มพร้อม, เต็มที่; (ใช้ว่าวิบูลย์, วิบูลย์ที่มี).

วิปวาส [วิปวะส] ม. (ส. วิปวะส)
 น. การ พลัด พาก, การ จากไป, การ ไป
 อยู่ก่อน.

วิปริ [-ประ] ส. น. นักปราชญ์, ผู้ฉลาด,
 ผู้มีปัญญา. ว. ฉลาด, คงแก่เรียน, (ผู้)
 ถูกแล้ว, ถูกตลใจ.

วิประการ ส. น. การ ตก, ความ หยาบ
 หยวม, การทำอันตราย, ความ ชั่วร้าย, ความ
 พยายาม.

วิประติสาร ส. (ม. วิปฺปฏิสาร) น. ความ
 เดือดร้อน, ความเสียใจ, ความสลดใจ, การ
 รุว่าตัวผิด, ความเห็นผิดของตัว.

วิประโยค ส. (ม. วิปฺโยค) น. ความ
 กระจัดกระຈาย, ความ พลัดพาก, การจาก
 กัน, ความ ไม่อยู่, ความ ร้าง; ความ ไม่
 ประสงค์, การทะเลาะ.

วิประลาป ส. (ม. วิปฺปลาป) น. การพูด
 เพื่อ, พูดพัว, การห่มเตียง, การไต่ตอบ;
 การอ่อนนอน, พัวพัน.

วิปริต [-ประหิต] (ม. ส. วิปริต) ว.
 ผิด ทาง, ถัดไป หลงระเเมน, ตรงกันข้าม;
 แตกต่าง, ผันแปร, ผิด; ไม่ตรง, ไม่จริง;

ไม่เต็มมงคล, ไม่เจริญตา.

วิปัสสนา [—ปะลาต] (พ. วิปัสสนา, วิปัส
ยาสะ: ส. วิปฺยาส) ว. กลับกลาย, ผันแปร,
ตรง ถัด ข้าม; เปลี่ยนไป (ในทางเสีย),
เสื่อม ทรม.

วิปัสสิ ส. (พ. วิปัสสิ) น. ฝ่ายอื่น, ข้างอีก,
ศัตรู, ปรปักษ์.

วิปัสสิท พ. น. ผู้เห็นแจ้ง, ผู้สามารถที่จะ
สังเกตเห็นได้.

วิปัสสนา [—ปัตตะ—] พ. น. ความเล็ง
เห็น, ความประจักษ์แก่ตา, ความเห็นแจ้ง
(หมายเอาความเห็นตรงต่อสภาวะธรรม เป็น
ข้อ กิจ ใน พระพุทธศาสนา ที่ภิกษุแล้ววิปัส
สนาอย่างหนึ่ง เรียกว่า วิปัสสนาธรรม).

วิพภม วิพภมมะ พ. (ส. วิภม) ก
'หมุนไป' คือ ส่วน, พระพรหม, ก่อให้เกิด
กลับมา, กลับ; ไปในทางที่ผิด, สืบจากบวช:
หลงทาง, ร้อนว. ฉงน, อังน.

วิพฐ พ. ส. น. ผู้รู้, นักปราชญ์; เทวดา, ว.
ฉลาด, คงแก่เรียน.

วิภา [—พะระ] พ. ส. น. ความเจริญ;
อำนาจ, ความยิ่งใหญ่, เสง, กำลัง; ทวีป,
สมบัติ, ลาก; ความไม่มีไม่สิ้น, ความพ้น

จากความเกิดตาย; ความแตกดับ(แห่งโลก).

วิภังคี พ. น. การจำแนก, การแบ่ง, ความ
แตกต่าง; ชื่อคัมภีร์ที่ ๒ แห่งพระอภิธรรม.

วิภังข พ. ส. ก. แบ่ง, บั่น, แยก, จำแนก.

วิภังคิ พ. (ส. วิภังคิ) น. ส่วนแห่งคำ
พวกหนึ่งในบาลีไวอากรณ์ นอกคำที่เกี่ยวข้อง
หรือบรรพ; การแบ่ง, การจัดเป็นพวก; ชนิด.

วิภา พ. ส. น. แสงสว่าง; ความ แจ่มแจ้ง,
ความสุกใส, ความงดงาม.

วิภาค พ. ส. น. การแบ่ง, การจำแนก;
ส่วน, ตอน.

วิภาช ศุ. วิภัง.

วิภาวี [—วะระ] พ. น. กลางคืน.

วิภาวี พ. (ส. วิภาวี) น. ผู้รู้แจ้งชัด, นักปราชญ์.

วิภาษ ส. ก. พูดแตกต่าง, พูดแย้ง.

วิภาษา พ. ทางเลือก, ข้อเลือก, การเลือกได้
อย่างใดอย่างหนึ่ง (E. Alternative).

วิภาส ส. ก. ส่องสว่าง, มีแสงสว่าง.

วิภู ส. น. เจ้า, ผู้ครอง, เจ้านั่นดิน (ใช้เรียก
พระพรหม, พระวิษณุตัวบ). ว. ยิ่งใหญ่,
แข็งแรง, มีอำนาจ.

วิภูษณะ [—สะนะ] ส. (พ. วิภูษณ) น.
เครื่องประดับ, เครื่องแต่ง; ความงดงาม,

ความรุ่งโรจน์.

วิทยา ส. (ม. วิชา) น. เครื่องประกอบ,
เครื่องแต่ง.

วิภูษิต ส. (ม. วิภูษิต) ว. แต่งแก้ว, งาม.

วิภูษณะ [—สะนะ] กุ วิภูษณะ.

วิเกตุก, วิเกตุก [—เพศ,] II. น. สมอ
ชนิดหนึ่ง (ต้นไม้).

วิมต, วิมตี [—มะตี,—] (ม. ส. วิมตี)
น. ความเคลือบแคลง, ความสงสัย: ความ
ไม่เห็นพ้อง, ความแตกต่าง.

วิมน ม. ว. วนใจ, เคลือบแคลง, ล้วงหลอ,
เสียว, เกรี้ยว.

วิมล ม. ส. น. ปราศจากมลทิน, ไม่มีตำหนิ,
ใส, สะอาด, บริสุทธิ์, กว้าง.

วิมลัก [—มลัก] ว. รักยิ่ง.

วิมลก [—มลก] ว. มากยิ่ง.

วิมังสา ม. (ส. มีมังสา) น. ความไตร่ตรอง,
ความพิจารณา, การสอบสวน: การทดลอง.

วิมาน ม. ส. น. รथหรือยานบนสวรรค์: ทิพย
อาสน์, ปราสาทหรือที่อยู่ของเทวดามีเจดีย์
เมืองฟ้า.

วิมุข ม. ส. ๖๖/๖๖/หั้นนํกัลล, ฌินหลั: ละ
ทิ้ง, เพิกเฉย: ข้างหลัง, ฝ่าหลัง.

วิมุตต์ ม. (ส. วิมุต) ว. พ้น, หลุด, รอด.

มีอิสระ

วิมุตติ ม. (ส. วิมุตติ) น. ความพ้น, การ
ปราศ จากอาบ พัว พัว, ความมีอิสระภาพ:
นิพพาน.

วิมุตติง [—มุตติง] ว. สุกใสยิ่ง, งามยิ่ง,
สว่างยิ่ง.

วิโมกข์ ม. (ส. วิโมกข์) น. ความพ้น, การ
หลุดจากอาบ พัว พัวแห่งโลก, การเป็นอิสระ
สรรพ: การสิ้นเรื่องพระนิพพาน.

วิเยน จ. น. ชาติ.

วิโยค ม. ส. น. บรรดาอัน, การพลัดพราก
(แห่งสิ่งอัน) (ต้น): ความร้าง, ความ
ห่างไกล.

วิโร [—ระ] (ม. ส. วีโร) น. ผู้กล้าหาญ, ผู้
เข้มแข็ง, ผู้มีอำนาจ, นักดาบ, ผู้ภาคภูมิใจ.

วิรัต, วิรัต [—ระด,—รัต] II. ส. ว. (ผู้)
กล้า.

วิรมณะ [—มณะ] II. ส. น. การลด
เว้น, การตัดความยินดี: ความหยุด, การเลิก.

วิรว, วิราว [—ระระ,—ระ] II. ส. น. การ
ร้อง, การปลุกปล้ำ, การละโยน: เสียง
กริ้วกราว, เสียงร้อง.

วิริงรอน, วิริงรอน จ. ก. พลับพลา.

วิริง ม. ส. ว. ปราศจากธุลี, ไม่มีตำหนิ, ไม่มี

นิยมคติน, นิเสธกั, สรรยาต.

วิธีชาย II. ว. ชาย, ชายผู้มีพระคุณ, ชาย
ประเสริฐ.

วิธีชาติ III. ว. ปุโรหิต, ชายที่มีชื่อ, เป็นถิ่น
กลาง, มีโยธาอันเข้มแข็ง, ราชธานีหรือพ้อม.

วิธีชาติ III. ส. น. สรรยาต, สรรยาต, สรรยา
ต, สรรยาต.

วิโรค —(ว.) III. ส. น. ความปราศจาก
โรค, ความไม่มีไข้, ความปราศจากความไม่มี
ไข้, ความปราศจากโรค, ความปราศจากโรค.

วิโรค —(ว.) III. น. ไม่เจ็บไข้, ปราศจากโรค,
ปราศจากโรค.

วิธียะ III. ส. (วิ.) น. ความเป็นคู่กัน
แก่, คู่กัน, ความปรองดอง, ความปรองดอง,
ความปรองดอง, วิธียะ, วิธียะ, วิธียะ.

วิธีช —(ว.) III. น.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

ไป, ทำเกลียด, พิจาร, ไม่น่าดู.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

วิธีช III. (วิ.) III. ส. น. วิธีช, วิธีช,
วิธีช, วิธีช.

ของชำร่วย.

วิเลป ม. ส. น. การทำ, การลอบโล้, เครื่องลอบโล้. (ไทยมักใช้ปน ก.)

วิเลปนยะ [-ปนยะ] ม. ส. น. การลอบหา, เครื่องลอบโล้ (น้ำหอม ฯลฯ).

วิโลก ม. ส. ก. ตู, เฟือง, ตระจวดา, สอบสวน, ไตร่ตอง.

วิโลกนะ [-กะนะ] ม. ส. น. การดู, การสังเกต, การตรวจตรา; การคำนึง.

วิโลกนะ [-จะนะ] ม. ส. น. ดวงตา.

วิโลม ม. ส. ว. กลับ, ทวน; ผิดทาง, ผิดแบบ, ผิดธรรมดา.

วิไล ว.งาม. วิไลวรรณ น. สิ่งงาม, ผิวงาม.

วิวัธ [-วะธะ] ม. ส. น. ช่อง, ปล่อง, เหว, รู, โพงง ที่ว่าง, ที่ระหว่ง; ความผิด, ตำนาน.

วิวรรณ [-วอน] ม. ส. น. การเปิด, การเผยแผ่, การชี้; การแสดง, การอธิบาย, การไขความ.

วิวิญญ์ ม. (ส. วิญญุต) น. การหมุนกลับ; การกลับต้น, ตั้งต้นใหม่; การพิจารณาการหมุนเวียน; นิพพาน.

วิวิธณ, -วิธณ [-วัต] ม. (ส. วิธชน) น. ความเจริญ.

วิวัน ม. น. ป่า, ที่รกร้าง.

วิวาพ ม. น. การแตกต่างกัน, การโต้เถียง.

วิวาหะ ม. ส. น. การพบเจ้าสาวไป, การมีเมีย, การแต่งงาน (คู่กับอวหะ: วิวาหะ = การรับเจ้าสาวไป; อวหะ = การให้หรือส่งตัวเจ้าสาว).

วิวิจิ ม. น. ปลีกตัว, แยกไป, ขาดไป, อยู่คนเดียว.

วิวิตต์ ม. (ส. วิวิตต) ว. สงัด, แยกจากเพื่อน, ห่างเหิน, เปลี่ยว, เจ็บปวด, โดดเดี่ยว.

วิวิท [-หะ] ม. ส. ว. ต่างๆ, มาต่าง, มาหลายอย่าง, หลายชั้น ช่อ, ช้อน.

วิเวก ม. น. ความเงี่ยมสงัด, ความโดดเดี่ยว, ความขมขื่น, การปลีกตัว, ความห่างเหิน.

วิสุต [-สุต] ว. วิสุต.

วิศว วิชะ: ส. (ม. วสุ) ว. ทั้งหมด, ทั้งปวง, ถ้วน, หมด, ล้วน, ทั่ว, ทั่วไป; มีอยู่, อยู่ทั่วไป. วิศวาภิก ม. น. ผู้สร้างโลก (พระวิชะ). วิศวาภิรมย์, วิศวาภิรมย์ ส. ว. (ผู้) บันเทิง. วิศวาจันทร ส. ว. สว่างทั่ว. วิศวาชน ส. น. คนทั้งหมด, ขาดไม่หมด. วิศวาจิต ส. ว. (ผู้) ชำระ หมดแล้ว. วิศวาจร ม. ผู้ปกปิดสิ่งทั้งหลาย, ชื่อพระนารายณ์. วิศวาวิท ว. (ผู้) รุ้พร้อม, รุ้ทั่ว. วิศวา

ศุจิ ว. (ส.) เฝ้าเฝ้าพร้อม. วิศว
สมภพ น. ผู้ให้กำเนิดแก่สิ่งทั้งปวง.

วิศวกรรม [วิศวะคำ] ส. (ม. วิศวกรรม,
วิศวกรม) น. ชื่อทศทางช่างหนึ่ง ผู้ชำนาญใน
การช่างทั้งปวง (เรียกกันว่า ภาสสุกรรม ก็มี)
การก่อสร้างประเภทหนึ่ง (อ. Civil Engi-
neering).

วิศวมนตรี [วิศวา—] ส. น. 'เป็นมนตรีทั่ว
ไป' เป็นชื่อพระพรหมผู้ถือคัมภีร์หนึ่ง.

วิศวาส [วิศวาด] ส. (ม. วิศวาส) น. ความ
ไว้วางใจ, ความเชื่อใจ, ท้าใจก่อนใส. (ดู
พิทวาส ด้วย).

วิศัศ ส. (ม. วิศษ) ว. ผ่องใส, เปล่งปลั่ง,
งาม: ชาว, สะอาด. บวลิศัศ: ชัดเจน,
แจ่มแจ้ง.

วิศัลย์ ส. (ม. วิศล) ว. ปราศจากความ
เสียดแทง, ไม่เจ็บปวด, ไม่วิตถ, ไม่
ทุกข์ร้อน.

วิสาขา, วิสาขา — ขะ, — : ส. (ม. วิสาขา,
วิสาขา) น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๑๖. ชื่อเดือน
ที่ ๖ แห่งจันทรคติ. วิสาขาบุชา ส. น.
การบูชาในวันเพ็ญเดือน ๖ ซึ่งเป็นวันประสูติ,
ตรัสรู้, และมีพยาน ของพระพุทธเจ้า.

วิสาส ส. (ม. วิสาส) ว. ทวางขวาง, แฝ

ไป. ใหญ่โต: มีอำนาจ, สำคัญ, มีชื่อเสียง,
ยิ่งใหญ่.

วิศิษฏ์ ส. (ม. วิสิฎฐ) ว. เลิศ, ยอดเยี่ยม,
เด่น. ศิษย์, ประเสริฐ.

วิศุทธิ์ ตู วิสุทธิ์.

วิศุทธิ์ ตู วิสุทธิ์.

วิเศษ ๑ ส. (ม. วิเสส) น. ความเลิศลอย,
ความยอดเยี่ยม, ความแปลกต่าง, ความ
จำเพาะ, ความปลื้ไป. (วิเศษใช้เป็น ว.
ที่เกิดด้วย).

วิเศษ ๒ น. ผู้ทำกลับเข้าของหลวง

วิเศษณ์ ส. น. การแยก, การทำให้แตกต่าง,
ทำให้จะแจ้ง. (ในไวยากรณ์) ถ้าจำพวกหนึ่ง
ไว้แต่ตั้งเดิมคำอื่น ๆ เช่นคำ ตี, ขี่ (คนตี,
ทำขี่).

วิไสน ส. น. การล้าง, การชำระ, การทำ
ให้สะอาดบริสุทธิ์.

วิยักัมภี [วิสัก] ส. (ม. วิกขมุก) น.
เครื่องล้าง หรือ หมุน: กลอน, ตาล ประตุน
ระต. เสาดือน: เส้นผ่าศูนย์กลาง.

วิยักัมภณะ [วิสักัมพะณะ] ส. (ม. วิก
ขมุกน) น. การขัดขวาง, กั้นกาง.

วิษณุ [วิษณุ] ส. (ม. วิษณุ) น. 'ผู้คุ้ม
ครอง' เป็นชื่อพระเจ้าสำคัญองค์หนึ่งของ

วิสุต [วิสุต] ส. ว. แสงไป. แสงสว่าง.

กระชาย.

วิสุวระ [วิสุวะ—] ส. ว. ไม่เป็นเสียง, อดเสียง. ไร้ค้อง.

วิสุสาสะ [จิต—] ม. น. ความไว้วางใจ. ความรักใคร่, สมิตสนม: การอุปถัมภ์, การถือว่าเป็นพิเศษ.

วิสุสดี [วิสุต] ม. (ส. วิสุต) น. ผู้มีชื่อเสียงมาก, ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง. ว. ขึ้นชื่อ. เลื่องลือ, มีชื่อเสียง (ไทยเราใช้ว่า วิสุต).

วิสุชฌณา [—สัตนะ—] ม. น. ทำด้วย, ทำด้วยใจ, การข่มขู่, การให้, การข่มขู่, การสั่งให้.

วิสุญฺญี ม. ว. บรมคุณเบญจกัณฑ์ สันตติ: สลบ. วิสุญฺญีภาพ น. ความสงบ.

วิสุตติกา ม. น. ความคิดเนิ่น, ความพัวพัน, การระอาก, ความดีใจ.

วิสาข, วิสาขา, วิสาขบูชา ดู วิสาข.

วิสารี —ระ ม. ส. น. การข่มขู่, การเยอเม่น.

วิสารท [—ระตะ2568] ว. มีสติ, ฉลาด, ช่างขาย, แกล้งกลั้ว.

วิศาล [—ละ!] ม. ว. กว้างขวาง.

วิสุตฺตฺติ ดู วิสุต.

วิสุทฺธฺ ม. (ส. วิสุทฺธ) ว. สะอาด, ใส, ขาว, หอมจืด, บริสุทธิ์: หอมกลมกลืน, ไม่มีความเสียหาย, ไม่มีตำหนิ.

วิสุทฺธิ ม. (ส. วิสุทฺธิ) น. ความสะอาด, ความงาม, ความดี, ความสะอาด, ความบริสุทธิ์: การล้าง, ความถูกต้อง.

วิสุตฺตฺริ น. ม่าน (ราชศัพท์). ดู วิสุต ด้วย.

วิหค [—หค] ม. ส. น. 'ผู้ไปในอากาศ' ก่อนก.

วิหังคิ ม. ส. น. 'ผู้ไปในอากาศ' ก่อนก.

วิหิตฺถิน [—หิตฺถิน] น. ค่ายที่ทำให้ขยับรูดเข้าไปหาข้าศึกทีละน้อย ๆ.

วิหิตฺถิน [—หิตฺถิน] ดู พุทธศัพท์.

วิภายสะ [—ยะ—] ม. ส. ก. พ้า, อากาศ.

วิฬาร ม. ส. น. วัด, ที่อยู่ของสงฆ์: การเดินไปมา, การเที่ยว, การเล่น, การหย่อนอารมณ์, ความสนุสนาน. (ไทย) ที่ประดิษฐานพระพุทธรูป คู่กับโบสถ์.

วิฬิงส, วิฬิงสา, วิฬิงสา [—สะ,—] ม. น. ความเบียดเบียน, การขู่ข่ม, การทำร้าย, การรบกวน.

วิฬังคิ ม. (ส. วิฬังค) น. ผักคอง.

วิฬาร [—ระ!] ม. น. แฉว. ดู พฬาร ด้วย.

ว ก. พัด, โบก; แกว่ง.
 วิก [วิก] อ. น. หนังสือปดาร์, ๗ วัน คือนับตั้งแต่วันอาทิตย์ถึงวันเสาร์.
 วจิ ม. ส. น. คลื่น, ลูกคลื่น.
 วิชนี [-ชนะ] ม. (ส. วิชน) น. พัด.
 วุฒา ม. ส. น. พิณ.
 วัต [-ตะ] ม. ว. พ้นแล้ว, ปราศจากไป แล้ว ใช้ประสมกับศัพท์ก่อน เช่น วัตจาก ปราศจากจากะ. วัตโลก ปราศจากกรรมโลก ฯลฯ.
 วั [-ระ] ดู วิ.
 วัณ น. วัน.
 วัเวว น. การปรากฏแก่ผืนผ้า, การบังเกิดแก่ช่วงเวลาอันน้อย, ความขลุ่ยกลาย; ร่องรอย.
 วัส [-สะ] ม. (ส. วัสติ) ว. ยี่สิบ.
 วุ้ง ว. เป็นคั้ง, คด, อ้อม.
 วุญฺฐิ [-วิ] ม. (ส. วุญฺฐิ) น. ฝน.
 วุฑฺฒ, วุฒ, ม. (ส. วุฑฺฐ) ว. เจริญแล้ว; ใหญ่โต, สูงอายุ; ด้มีบั้ง.
 วุฑฺฒิ, วุฒิ, ม. (ส. วุฑฺฐิ) น. ความงอกงาม, ความเพิ่มพูน, ความใหญ่โต, ความเจริญ, ความมั่งมีสมบูรณ์.
 วุฑฺฐิ ม. (ส. อุกฺต) ว. (ซึ่ง) พุดแล้ว, กล่าวแล้ว.
 วุฑฺฐิ ๒ ม. (ส. อุกฺต) ว. (ซึ่ง) ทว่าแล้ว (พืช).

วุตติ ม. (ส. วุฑฺฐิ) น. ความประพฤติ, มรรยาท, นิสสัย; ขรรณนิยม, แบบแผนอาชีพ, การดำรงชีวิต, ความเป็นอยู่.
 วุติ ม. (ส. วุฑฺฐิ) น. วั.
 วุฑฺฐิ ดู วุฑฺฐิ.
 วุฑฺฐิ ดู วุฑฺฐิ.
 วัณ ก. สักสม. กุ้ง, การลอก ทำเป็นกาฬวิหิงษ์ ร้อนใจ. วัณวาฬ ก. กุ้งเทยง, อ้อฉาว, ขลาม่าม, ร้อนรน.
 วัณ น. ฟ้าของร้อนอย่างหนึ่งไหวตัวได้, ขนมนชนิดหนึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกัน. วัณเส้น น. เบี่ยงที่ทำเป็นเส้น ๆ ขาวและเล็กกลม เมื่อนั้นทำให้ อ่อนคล้อยวัน.
 วัป ก. ลับไป, หายไป, ว่างไป.
 วัย น. เฝียงร้องด้วยความกลัวหรือตกใจ (โดยมากเป็นเสียงผู้หญิง).
 วุส [-สะ] ม. (ส. วุฑฺฐ) น. วัตัวผู้.
 วุคฺคาติ ว. โขยแรงและเร็ว (อาการของลมพัด).
 วัป ก. ไปอย่างรวดเร็ว.
 วัวม ว. ลุก ลาม, ติดต่อกัน มากขึ้น เช่น ไฟลุค.
 เวสิ [-คะ] ม. ส. น. ความไหว, ความสะเทือน; ความแรง, กำลัง, ความเร็ว, กำลัง

เร็ว, กำลังไป.

เวกีน ดู เวก.

เวกีย์ ม. (ส. เวกีน) น. ผู้มีกำลังเร็ว, ผู้เดินเร็ว; ผู้ถือหนังสือ.

เว็จ, เว็จซี่ (ม. วุจ) น. อูจจาละ. เว็จจากุฎิ [เวดจะกุด] น. ที่นำขອງจาละ (ไทยเรมก เรียกลิ้น ๆ ว่า เว็จ). เว็จจมรรคิ [เว็ดจะมก] น. ทวารหน้า, ช่องทวารหน้า.

เวชชี่ ม. (ส. ไชชย) น. หมอ, หมอตำตด. เวชชกรรม น. การรักษาโรค.

เวชชศาสตร์ น. วิชาหมอ, ตำวการรักษาโรค.

เวชยันตี [เวชะยัน] ม. (ส. ไชชยนต์) น. ชงของพระอินทร์: ชื่อปราสาท หรือณของพระอินทร์.

เวณฐี ม. (ส. เวณฐ) ก. พัน, โปก, รัต, หุ้ม.

เวณฐิน [เวด] ม. (ส. เวณฐน) น. ผ้าพันศีรษะ, ผ้าโปก; การพัน, การโปก, การกลม, การห่อหุ้ม.

เวณ [—นะ] ม. (ส. ไวน) น. ช่างจักสาน.

เวณวิกิ [—นะ—] ม. (ส. ไวนวิกิ) น. คนนำขลุ่ย/03/2566

เวณิ ม. ส. น. มวยหม ซึ่งเกล้ายัดไปข้าง

หลังเลข ๆ.

เวณิกิ ม. (ส. ไวนิกิ) น. คนตัดพืช.

เวณุ ส. (ม. เวท) น. ไม้ไผ่, ไม้, ไม้ตะพด; ขลุ่ย, ปี่. เวณุกการ ส. น. ช่างทำขลุ่ย.

เวณุช ส. น. 'เกิดจากไม้ไผ่' คือ ไม้.

เวณุชม ม. น. คนนำขลุ่ย. ดมปี่นำ.

เวณุวัน ส. (ม. เวทวน) น. ไม้ไผ่.

เวณุวา ส. น. คนนำขลุ่ย.

เวตนิ ม. ส. น. เงินบาท คำจ้าง, คำแรง; ข้างหน้า.

เวตริ ส. (ม. เวต) น. ไม้เท้า, ไม้ตะพด, ไม้ตี.

เวตวิถิ ม. ส. น. ไม้, ไม้ตะพด, วิชาของหมอผีหรือหม่อมด.

เวท เวด ย้ายอุหมีสมรสอันเวท ม. ส. น. ความรู้, ความรู้ทางศาสนา ซึ่งผู้มีสิทธิ์สำคัญ ซึ่งเป็น หลักของนักอินทใน สมัยแรก, ถือกันว่าเป็นศรัทธ, ก็มีได้ ยินยอมได้ รับจากเวทพระเจ้านาง มีได้ เขื่อนหรือต่งจะ เตะ วิสัย มนุษย์; แต่ ในแรกก็มีสิทธิ์ มีอย่างนี้ ตามตอน คือ ลูกเวท, อยุเวท, และสาม, เวท เรียกว่า ศรวิวิทยา. ภายหลังมีอรรถเวทเพิ่มขึ้นเป็นสี่ด้วยกัน. ลูกเวท เป็นลำดับที่ อ่อนวณ

และสรรเสริญพระเจ้าต่าง ๆ, ขบขเวท เป็น ร้อยแก้ว ใช้ท่องในเวลาบูชาบวงสรวง, สาม เวท เป็น คำฉันท์ ใช้สวดในพิธีถวายน้ำโสม, ส่วน ออทรพเวท กอบด้วยคาถาอาคมเรียก ร้อง สวดให้ ช่วย ให้พ้นภัย หรือ สบาย แข่ง ต่าง ๆ. **เวทกุศลิ** ส. น. ข้างของใน พระเวท. **เวทกุ** ม. น. ผู้บรรลุดังซึ่ง ยอดแห่งความรู้ คือพระอรหันต์. **เวทศรัย** ส. น. พระเวททั้งสาม. **เวทนิทาน** ส. น. การตีเทียบ พระเวท, ความ ไม่เชื่อถือ พระเวท. **เวทพรด** น. ผู้รักเพ็ญใจ ที่จะ เรือนพระเวท. **เวทพันธิ** ม. น. ผู้ชำระของ ใน พระเวท. **เวทมนตร์** ส. น. มนต์ หรือ คำฉันท์ของพระเวท. **เวท วิทยา** ส. น. ความล่องรู้ในพระเวท. **เวทสาร** ส. น. 'หัวใจแห่งพระเวท' คือ พระวิมล.

เวทนา [-ทะ-] ม. ส. น. ความรู้สึก, ความรู้สึกทุกชนิด (เป็นขั้นขั้นหนึ่งของขั้นทั้ง ห้า); ความเจ็บปวด, ทุกข์, ทรมาน. ก. (โทษ) สงสาร, เข็นดู.

เวทีย ส. น. ฆ้องชื่อเสียง; พิณเรือน, พิณขลุ่ย เก็บขลุ่ย กับพระเวท.

เวทิลล [-หันละ] ม. น. ชื่อองค์หนึ่งไม่แก้

ของพระไตรปิฎกที่เรียกว่า นวังคัตตสาสน์ **เวทาทิ** ส. (ม. เวทจ) น. 'ส่วน (เครื่อง ประอบ) ของ พระเวท' เป็น ชื่อคำรา ประเภทหนึ่ง, ใช้เป็นเครื่อง ระย้าพระเวทให้ คงอยู่สืบไป; คำที่นับเป็นเทวดา กล่าว ยี่ง่าชื่อออกเสียง, ฉันทะ, ไวยากรณ, ศัพท์ยาก และอื่น ๆ. ส่วน นกเป็นเครื่องช่วยยี่ง่า เข้าใจ และรู้พระเวทได้ ชัดเจนขึ้น.

เวทานตี ส. น. 'ปูลายของพระเวท' คือความรู้ พระเวทอย่างบริบูรณ์ เป็นตอนสำคัญในคำท าศิลลศาสตร์ฮินดู. ลักษณณ์ปรากฏของการ เชื้อเชื้อพระเจ้ามหาของคัมภีระชาวฮินดู ทศวัน ธิ์; ข้อสำคัญของลัทธิฮิน (ดังที่คัมภีระอธิบาย ไว้) คือว่า ไม่มีอะไรจริงใน โลก นี้ นอกจาก วิญญาณแต่ใจเรียกว่า พรหม หรือปรมา ตม, กับว่า วิญญาณของบุคคลและสิ่งอื่น หลากนั้น เป็น อัม หนึ่งอันที่เชื่อกันว่ามาจก การแยกกันของนี้ เป็นผลของอภิปา, ความ ไม่รู้; ความอัสสวภพของ วิญญาณแยกนี้ เมื่อ จะได้รวมกับ ปรมาตม จะบรรลุดี้อีก มี โสภณชาติใจเวทมนต์ให้ สุดต้อง.

เวท, เวท ส. น. ที่ที่กลั่นไฟสูงใช้ปั้นที่ทำการ ยักกายบูชา, ฐาน, ม้านั่ง, ฉาน. (โทษ) ขก ฟัน สำหรับ เล่น ละคร และ อื่น ๆ. พุ

เวศม์ ส. น. บ้าน, เรือน, ที่อยู่.

เวศย์ คุ แผลศ.

เวศยา [เวตสะหยา หรือ เวศยา] คุ แผลศ.

เวสนี ม. (ส. เวสน) น. เรือน.

เวสส, เวสสิยาน [—สะ—] ม. (ส. ไวศย)

น. พ่อค้า. เวสสภู [—สะ—] น. พระ
นามของ พระ พุทฺธ เจ้า. เวสสิไนศร

[—คอน] น. พระนามของพระโพธิสัตว์
ชาติที่ ๑๑.

เวสสวัน [เวตสะ—] ม. (ส. ไวสุรวณ)

น. ชื่อที่ราชคฤมหาราชของกษัตริย์ ประจำวิห
อุตตระ: ท้าวอุเรว ก็เรียก.

เวสสิม [—สะมะ] ม. (ส. ไวสม) น. ความ

ไม่เท่ากัน, ความไม่เสมอภาค.

เวสสานคร [—นะระ] ม. (ส. ไวสุวานธ)

น. ฝ.

เวสสาข [—ชะ] ม. (ส. ไวสาข) น.

เดือนมหาศักราชรัตนคติ.

เวสสารัชชี ม. น. ความเป็นผู้กล้าหาญ ความ

น่าเกรงในสงคราม.

เวสาลี ม. (ส. ไวสาตี) น. ชื่อเมืองของ

กษัตริย์ลิจฉวีในครั้งพุทธกาล.

เวสี, เวสิยา ม. (ส. เวศย) น. หญิง

ชั้นต่ำ, หญิงมผลชา.

เวท, เวทา [—หะ—] (ส. วิท, วิทา)

น. ฟ้า, อากาศ, สวรรค์.

เวทน น. (คำประพันธ์) เวทา, ฟ้า.

เวทังคี คุ วิทังค.

เวทปติ [—ปะติ] คุ พุทฺธัสสตี.

เวทาส [—ธอ] ม. (ส. วิทาส) น.

เวทศ, ฟ้า.

เวทาสี ม. น. ฟ้า, อากาศ.

เวพุ ม. น. ไม้ไผ่, ไม้้อ. เวพุการ น.

ช่างจักสาน. เวพุวัน น. ไม้ไผ่ ชื่อ
อรามคীরพุทฺธคตซึ่งพระเจ้าพิมพิสารสร้าง
ถวายพระพุทฺธเจ้า อยู่ใกล้เมืองราชคฤห์.

เวพุริย [—กะ] ม. (ส. ไวพุริย) น. ชื่อ

กษัตริย์แคว้นหนึ่ง เรียกกันทั่วไปพุริย.

เว็ว ว. เหว่ง, กระจายไป, กระจายออกไป.

เว็ว ก. ฟู, ว. กระจาย, กระจายไป, วม.

เว็วก ก. เบิด, เบิก, เบิก.

เว็ว ว. ว่างเปล่า, ว่างเปล่า. เว็ววัง ว.

ว่างขวาง, ว่างเปล่า.

เว็ย, เว็ยว ก. กล้วย, กล้วยงอไป, ทัช.

เว็ยง น. วัง, เมือง, ทัพพ.

เว็ยน ก. วม, วม. เว็ยนเท็ยน ก. จุด

เหมือนเมื่อเดินวงล้อมไปทางขวา เพื่อเป็นกา
รสังเกตบุรุษ หรือ จุดเทียบแล้ว โบลควม

โดยนับด้วยจำนวนมากเป็นใหญ่.

ไวทาน พ.ม. การอภัย, การชำระ, การชำระ
สะอาด, ความบริสุทธิ์, ความสงบร่มเย็น,
ความดีใจ.

ไวย, ไวยี่ พ. เสี่ยงขาน.

ไวยวาย อ. เสี่ยงรู้เรื่องอื่น.

ไวเว้ อ. พูลอ้อหรือ, พูลอ้อหรือ, พูลอ้อหรือ,
ท่าหลวมไหล.

ไวสาน พ.ม. ที่สุด, จบ.

ไวหาร พ.ม. การค้าขาย, การขาย, งาน
ศาล; การซื้อขาย, บัญชีค้า, ส่วนเงิน, การ
เขียนเรื่อง.

ไว จ. เส้ว, สดั่ง.

ไว อ. ยาว, รัด, รั้ง, รั้ง, ไวการ อ.
การกระทำ, ไวใจ อ. วางใจ.

ไว้อม้า, ไว้วัว พ. เส้ว, ไวยศ พ.

ไวยศ, ไวยศ, ไว้น้ำ พ. เส้ว, ไว้น้ำ.

ไวคุณฐี่ ส. น. ชื่อ พระอินทร์, พระวิษณุ
ที่ประทับพระนาคายักษ์. (ไทย) พ. เส้ว
จากไวคุณฐี่, ไว้น้ำ.

ไวพรชัย พ. - พุทฺธ, พุทฺธ ไพรชัย.

ไวภยี่ ไพรชัย พุทฺธ เวช.

ไวพจน์ พุทฺธ เวช.

ไวปรณณี่ พ. ชื่อ ยักษ์ตนหนึ่ง ใน เรื่อง
รามเกียรติ์.

ไวภกรณี่ พ. - กอน พุทฺธ เวช.

ไวยว้จักกร พ. - จะกอน พุทฺธ เวช.

ไวยว้จันณี่ พ. - จะไม พุทฺธ เวช.

ศ พยัญชนะตัวที่สามสิบแปด และ พยัญชนะที่
เป็นพยางค์หรือ เป็นตัวที่สาม และตัวที่
อ่านว่า 'สอ' เรียกว่า 'สอ' เป็นพยัญชนะ
ที่มีนามไว้สองอย่างคือ สอ และ สอ
พยัญชนะต้น และเป็นพยัญชนะที่มีนามจาก
ออกเสียงเป็น พยัญชนะ เสื่อมกิตติคุณ

และจะมีใช้ พยัญชนะที่มีนามจาก สอ และ สอ
เช่น สอ, สอ, สอ, สอ, สอ, สอ, สอ, สอ, สอ, สอ,
เป็นต้น

ศก๒ พ. น. สม. ศก๒นี้ได้ น. การตัด
ศก, การตัดพวง.

ศก๒ ส. น. กุ, สมัย, วิถี, วิถี (ศก๒)

จากค่านามแห่งจนาทวปัทพทหนึ่ง เป็นพวก
 ภารต (ป. Anagharas) ซึ่งเคยไหลมาเข้า
 มาไปประเทศอินเดีย จาก ปิตถะวักเตกเจียง
 ภายนี้ และจังหวัดหนึ่งมีอำนาจมากในอินเดีย
 หนึ่งชื่อ วิชชีตนาทวปัทพ นัยมคัพระยเจ้าศา
 ราชนบ ซึ่งป็นราชานแห่งพวกนี้ เมื่อพุทธศก
 ๒๖๖ จึงเกิดนามว่า 'ศักกราช' ความแปลว่าพวก
 หนึ่งชื่อวิชชีตนาทวปัทพราช.

ศกัญญี [สะจัน] ส. น. กล้วย. ๑๓. เล็ด. ๓.
 ถังลาย.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. เล็ด. ๑๓. ๑๓. เล็ด. ๓.
 ถังลาย.

ศกัญ [สะจัน] ส. น. ส่วน. ๒๒. ๒๒.

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก (ชนิดใหญ่).

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก (ชนิดใหญ่).

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก.

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก (ชนิดใหญ่).

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก (ชนิดใหญ่).

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก (ชนิดใหญ่).

ศกัญ [สะจัน] ส. น. นก (ชนิดใหญ่).

ศกัญ [สะจัน] ส. น. การช่วยเหลือ, การไม่ไร
 ปราม, ความกรุณา, ความชำนาญ, ความ

อดองแก่แล้ว, สุนทรพจน์, ความชำนาญใน
 การพูด, ชื่อภรรยาพระอินทร์.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. งามที่เกล้าเป็นมวยสูง
 ขึ้น. (ดูศกัญญาด้วย).

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. ความเหลวไหล, คนโกง,
 หมดสติ, คนซื่อ, ว. โง่ง, หลอกลวง,
 ขี้ร้าย.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. กล้วย.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. ร้อยหนึ่ง, จำนวนมากหลาย.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. 'มีร้อยอัน' คือ ทองคำ.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. มีหลายทาง, หลายเหลี่ยม.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. 'มีร้อยอัน' คือ บัวชนิด
 หนึ่ง; นกชนิดหนึ่ง. ศกัญญา, ศกัญญา
 ส. น. 'สัตว์ร้อยตัว' คือ ตะขาบ.

ศกัญญา [สะจัน] ส. น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง. ว. มี
 ดอกมาก. ศกัญญา ส. น. เจตมูลเพลิง.

(ป. Anarragus Racemosus). ศกัญญา
 ส. น. 'มีร้อยอัน' คือ พระอาทิตย์.

ศกัญญา, ศกัญญา ส. น. เวลาชั่ว
 ร้อยปี. ศกัญญา ส. น. นานชั่ว
 ร้อยปี. ศกัญญา ส. น. ความสุขที่ไม่รู้

สิ้นสุด. ศกัญญา [สะจัน] ว. มีค่ามาก.
 ศกัญญา [สะจัน] ส. น. อารมณ์อย่างหนึ่ง

ไขว่คว้า. ศกัญญา ว. มีอายุร้อยปี.

ศตก [สะตะกะ] ส. น. หมวดรถ. ว. มี
จำนวนล้อเช่น. ไม้ ศตก ก็มี.

ศตฺตี [สะ—] ส. น. ขม้น้อย.

ศนธะ [สะ—] ส. ว. เลื่อม. รามคาบ. เมฆ.

ศนฺนิ [สะ—] ส. น. ดาวพระเสาร์. ศนฺนิวาร
ส. น. วันเสาร์.

ศนฺนิเวภาพ (สนฺนิ + ว) ส. น. ความ
ช้า. ความอ่อนแอในข้อไข.

ศนฺนิส [สะ—] (ส. สนฺนิส) ก. ก้อย ๆ.
เมฆ ๆ. ช้า ๆ.

ศบถ [สะ—] ส. น. กำบัง, กำล้า, กำ
สาย; กำสัดย. คำสาบาน.

ศป [สะป] ส. ก. แข็ง, ต่ำ; สบถ, ให้สัดย.

ศปนธะ [สะปะ—] ส. น. การแข่งง่า, กำ
สาย; คำสบถ. คำสัดย.

ศพ [สะพะ] ส. น. กีบสัดย (เช่น ม้า),
เลื่อมสัดย. รามไม้.

ศพ [สะป] คำอุปมาสมาสอน สะพะ (ส. พว)
น. ชาวดี, ร้างคตตต. ศพกรรม น. การ
ฆาต. ศพท้าว น. กอพอน;
การฆาต. ศพมณเฑียร น. เมรุ,
ที่เผาศพ/ศพนัน, ศพรวี น. รถ
บรรทุกศพ. ศพวาทะ, ศพวาทก น.
กวมกมศพ.

ศพฺย (ส. พย) น. การทาบลิข, การปลงศพ.

ศพร [สะพะระ] ส. น. คนบ่หรือคนตอ
พลหนึ่ง ในมณฑลเด็กตาน (ทักษิณมณฑล)
คนบ่เลื่อนหัวไป. ว. ต่างสี, ลาย. ศพร
กันต์ ส. น. มันทศ.

ศพล [สะพะละ] ส. ว. หลายสี, ต่าง, ลาย.
กระ; รุ่ง, รำลายุ. ศพลหุทัย ว. ใจ
ไม่สบาย.

ศพลา, ศพลี [สะพะ—, สะพะ—] ส. น.
วัวต่าง.

ศม [สะมะ] ส. น. ความสงบ, ความนิ่ง,
ความราบคาบ, ความเงิบ; การพักผ่อน, การ
ครองตน; การปราศจาก เครื่องขุ่น หมอง;
ความสุขยัง; ความมีใจเป็นกลาง. ศมสุข
น. สุขเกิดแต่ความสงบ. ศมสุธา น.
น้ำอมฤตแห่งความสงบ.

ศมก [สะมะกะ] ส. น. ผู้ให้ความสงบ,
ผู้เกลี้ยกล่อม.

ศมถิ [สะมะถะ] ส. (ม. สมถ) น. ความ
สงบจิตต์, ความนิ่ง, การพ้นจากเครื่อง
เครื่องหมอง.

ศมน [สะมะนะ] ส. น. การให้สงบ, การ
ครองตน, การสงบอารมณ์; การตัดกิเลส;
การกำจัด, การล้างผลาญ.

ศมฺมี [สละมะ—] ส. น. เวลาทำ, เวลาถึง.

ศมฺมีย์ [สละมะ—] ส. ว. ให้ความเยือกเย็น, เย็นใจ.

ศมฺพนิ [สละพอน] ส. น. ชื่ออสูรตนหนึ่ง; เภษ; อวูฐ; การสงคราม, การสู้รบ; มารยา, เล่ห์กล.

ศมฺพล [สละ—] ส. น. สะเมียงสำหรับทางไกล.

ศมฺพล [สละพละ] ส. น. เครื่องศรัทธาของ, ลำหัด; ภาว, ความดี.

ศมฺพยา [สละ—] ส. น. ไม้, หน่อไม้, ลิ่น, ลูกตาล; ลูกเอม; ฉาบ, ฝั่ง, กล้วย.

ศมฺพยาน, ศัมพยาน [สละมะ—, —] ส. น. ภูเขา; ภูเขา, ภูเขา, ภูเขา.

ศมฺพหะ [สละ—] ส. น. ที่เย็บสังคห. ที่บ้านทุ่งพรต.

ศมฺปี [สละ—] ส. น. ภูเขา; ภูเขา, ภูเขา, ภูเขา.

ศมฺป [สละมะ] ส. น. การนอน, การหลับ; ให้นอน. ก. (โทส) นอน, หลับ, อยู่, ปล่อยให้.

ศมฺปะ [สละปะ] ส. น. การนอน, การหลับ, การพักผ่อน; ให้นอน, ให้ง่วง, ฟู, เบา.

ศยนคฤหะ, ศยนสถาน ส. น. ห้องนอน.

ศยาม [สฺยาม] ส. ว. คำ, มัด, มีสีเข้ม, มีสีแก่. ศยามกัณฐี น. 'มีถ้อยคำ' คือนกของ. ศยามรุจิ ว. คำเป็นมัน.

ศยามล [สฺยา—] ส. น. สีดำ. ว. ฝักคำ, คำ.

ศยาล [สฺยาน] ส. น. พี่หรือน้องชายของเมีย. (บางทีเขียน สยาล).

ศยาว [สฺยาวะ] ส. ว. สีน้ำตาลแก่, สีดำแดง, สีแก่.

ศร [สละน ถ้อยคำหน้าสมาสอัน สละ] ส. น. ลูกธนู, ลูกหน้าไม้; ไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำลูกศร; ฆล, ความเจ็บปวด. ศรเกษป, [—เกษป] ศรโคจร น. ระยะทางยิงลูกศรถึง. ศรชาติ น. การยิงศร. ศรชชี ส. น. ปล่อย, ปล่อยศร. ศรพล ส. น. ปล่อย

ปล่อยแห่งลูกศร. ศรภท ส. น. ฆลลูกศร. ศรวรรษ ส. น. 'ฝนแห่งศร'

คือ ลูกศรที่ยิงระดม. ศรายุช ส. น. 'อาวุธปืนลูก'

คือ ธนู, หน้าไม้. ศราวร, ศราวรณี น. 'เครื่องดำบังลูกศร' คือ โลหะ.

ศราสน์ ส. น. การยิงศร; คั้นศร.

ศรณะ [สละระ—] ส. น. การป้องกัน, ความ

บ้องกั้น, การระงับรักษา: ที่ฟัง, ที่พัก, ที่อาศัย,
บ้านเรือน.

ศรณิ, ศรณิ [สระณิ,—มี] ส. น. ทาง, ถนน.

ศรตาน [สระระ—] ป. น. ฝั่ง (ชานาน).

ศรท [สระระหะ] ดู ศรท.

ศรภา [สระระพะ] ส. น. เนื้อชนิดหนึ่ง; สัตว์
สมมุติ (ถือกันว่ามีแปดเท้าแรงกว่าช้างและ
สิงห์โต); ช้าง, อูฐ.

ศรม [สระมะ] ส. น. ความเหนือก, ความ
หมดแรง; การออกแรง, การปฏิบัติ, การ
ออกกำลัง (สมองหรือร่างกาย); การถือ
ศีล, การบำเพ็ญตบะ; ภายหลังกรรม. ก.
เหนียวอ่อน; ออกกำลัง. **ศรมชล**
[สระมะชน] ส. น. 'น้ำพักน้ำแรง' คือ
แหล่ง. **ศรมสถาน** [สระมะสถาน] น.
ห้องกายกรรม; โรงงาน. **ศรมศัพท์**
ว. สำเร็จด้วยการออกแรง.

ศรมณะ [สระมะ—] ส. (มี. สมณ) น.
การออกแรง, ความบากบั่น, พากเพียร; ผู้
ปฏิบัติบำเพ็ญพรต, พระสงฆ์, โยคี, ผู้ชวน
ขายในพระศาสนา.

ศรรกร [สักรกอม] ๒๖๖ (ส. ศรกร) น. กววด,
หินเล็ก ๆ.

ศรรกรา [สักรกะรา] (ส. ศรกรา) น. ก้อน

กววด. ก้อนหินเล็ก ๆ; น้ำตกลดล.

ศรรถ [สัต] (ส. ศรถ) ว. ห้ารถ; จัดขึ้น.

ศรรพร [สัรบพะระ] (ส. ศรพร) ว. ค้าง,
กระ, ลาย.

ศรรพรี [สัรบพะ—] (ส. ศรพรี) น. กุลา
ค้ำ, ราชสี.

ศรอล [สระระ—] ส. น. น้ำ.

ศรวณะ ๑ [สระวะ—] ส. น. การฟัง, การ
ได้ยิน; การเวียนโดยได้ฟัง, การเล่าเรียน
ข้อเขียน. **ศรวณโคจร** ส. น. บริเวณ
ที่ได้ยิน. **ศรวณภ** ส. น. ช่องหู.
ศรวณรุช ส. น. ไหลหู, การปวดหู.
ศรวณวิชัย ดู ศรวณโคจร. **ศรวณสุข,**
ศรวณสุกัศ ว. เพาะหู.

ศรวณะ ๒ [สระวะ—] ส. น. เพ็ชร์, เพ็
ชชก; ชื่อดาวฤกษ์ที่ ๒๓.

ศรวณีย์ [สระวะ—] ส. ว. ฟังได้ยิน, การ
ยิน; นำฟัง, นำชม.

ศรวณะ [สระวะ—] ส. ว. ฟังได้ยิน, การ
ยิน; นำชม.

ศรณจี [สระ—] ส. น. นกทั่วไป; สัตว์ที่
เท้า: จิ้งจก, จิ้งเหลน

ศรณีย์ [สระ—] ส. ว. ซึ่งปกมือง, อันมี
ที่พัก, ที่อาศัย.

ศรัณยุ [สรวัน-] ศ. น. ผู้ร้องกัน; เมฆ.

ศรัตี สรวติ ศ. ถ. ปด้อย, ขอม, ปล่อยให้.

ศรัติระ [สรวัดระ-] ศ. น. การปล่อย.
การปล่อย; การฆ่า, การเอา; การพยายาม,
ออกแรง.

ศรัทธา [สรวธา] ศ. น. ความเชื่อใจ, ความ
เลื่อมใส, ความเชื่อมั่น, ความไว้วางใจ,
ความซื่อตรง, ความจริงใจ, ความประสงค์,
ความชอบใจ, ความบริสุทธิ์, ความเคารพ
นับถือ.

ศรัโณ [สรว-] ศ. น. ความอ่อนตาม,
การปล่อย.

ศรัปณะ [สรวประ-] ศ. น. การพูด, การตั้ง.

ศรัพิยะ [สรวพิยะ] ศ. น. งาม, ที่สวยงาม;
นบองค์, ว. พึงใจได้.

ศรัย [สรว] ศ. น. ที่พล พิง, ที่ตั้ง, ที่
อาศัย, ที่รวมขึ้น.

ศรัยณะ [สรวณะ-] ศ. น. การหา, พึง.
การอาศัย, ที่อาศัย.

ศรวณ [สรวณ] ศ. ว. ต้มแล้ว, สุกแล้ว.

ศรวติ [สรวติ] ศ. ว. ต้มแล้ว, ต้มแล้ว, สุก.

ศรวาธิ [สรวธา] ศ. น. การทำบุญให้แก่ญาติ
ผู้ล่วงลับไปแล้ว, ว. ซื่อตรง, ซื่อสัตย์, ไม่
เอาใจออกห่าง, ศรวาธิพรต [สรว

ทะพรต] ศ. น. พิธีทำบุญให้แก่ญาติผู้
ล่วงลับไปแล้ว.

ศรวานต์ [สรวณ] ศ. ว. เหนือ, อ่อน,
หมดแรง; ล้ามาก, เจ็บปวด; ทิว; สม,
เงียม.

ศรวาพ ๑ [สรวาพ] ศ. น. ขาม, จาน.

ศรวาพ ๒ [สรวาพ] ศ. น. การได้ยิน, การฟัง.

ศรวาพิก [สรวา-] ดู ศรวาก.

ศรวาวก [สรวา-] ศ. (ม. สรวก) น. นักร้อง,
ศิษย์, ศิษย์พระพุทธเจ้า (โดยจะเพาะได้
แก่ศิษย์ที่ได้ฟังธรรมจาก พระองค์เอง แต่
บัดนี้หมายถึงพระสงฆ์ทั่วไป).

ศรวาวณะ ๑ [สรวาเว-] ศ. ว. ซึ่งได้ยิน
หรือเข้าใจกับหู.

ศรวาวณะ ๒ [สรวาเว-] ศ. น. เคียน
จันทร์คติที่ ๑. ว. เกี่ยวกับดาวศรวาณะ.

ศรวาวัสดี [สรววัตสูติ] ศ. (ม. สรวาศูตี)
น. ชื่อเมืองหนึ่งในครั้งพุทธกาล เป็นเมือง
หลวงของ แคว้นโกศล อยู่ทาง เหนือ ของ
แม่น้ำคงคา, อาราม ชื่อเชตวัน ซึ่ง พระ
พุทธเจ้าทำพรรษาอยู่นาน, ตั้งอยู่เมืองนี้.

ศรวิต [สรวิต] ศ. ว. หยุดอยู่, ดิตอยู่; ตั้ง
แล้ว, บรรจุแล้ว; ประสพหรือล่วงแล้ว.

ศรวิติ [สรวิ-] ศ. น. การบรรจุถึง, การ

เข้าใกล้.

ศรี [สรี] ส. (ม. ศรี) น. ปิ่น ขวัญ, ความสง่างาม, ความสูงค่า, ความสว่าง, ความเปลี่ยนแปลง; ความงาม, ความดี, ความน่ารัก; ความเจริญ, ความร่ำรวย, ลาภ, ความล้ำเลิศ; มงคล; ความดีมีใหญ่, อำนวยราชศักดิ์; ชื่อพระลักษมี (เมเหสีพระนารายณ์) ผู้เป็นพระเชษฐาแห่งความงามความเจริญ; ชื่อพระศรีสวตี (เมเหสีพระพรหม) ผู้เป็นพระเจ้าแห่งการศรัทธาหรือความ (มีราชาศัพท์) ทนกลพูดใช้ว่า พระศรี.

ศรีกัณฐี น. 'มีคองาม' เป็นชื่อคนชนิดหนึ่ง เป็นชื่อพระศิวะ.

ศรีศิว น. 'ผู้ทรงศรี' เป็นชื่อพระนารายณ์ และชื่อเดือนศกาศะ.

ศรีวิภา น. 'ตัวพระศรี' คือ พระนารายณ์.

ศรีบริ น. ทางกลาง, ทางใหญ่.

ศรีบรรณ น. บัวชนิดหนึ่ง.

ศรีมกุฏ น. ท้อง.

ศรีบุกต์ ว. ลอบด้วยเลาะหัด คือ ร่ำรวย, มีลาภ; มีชื่อเสียง.

ศรีรงค์ น. ชื่อพระนารายณ์, ชื่อพระศิวะ.

ศรีวราหะ ๐๖/๓/๒๖๖๓ นารายณ์ (เมื่อออกจะเป็นพญานาค).

ศรีวิมล ว. เป็นเครื่องแสงสว่าง.

ศรีวิสา ว. ลอบด้วย

ฉก อัจฉม.

ศรีวิระ [สรี-] ส. น. ร่างกาย, รูปร่างตัว, ศักดิ์; ร่างกาย, **ศรีวิจินดา** ส. น. บารวนอมร่างกาย (การรูปร่างกาย).

ศรีวิคฤ ว. เปรมปรีดิ์ตัว, ร่มรื่นตัว.

ศรีวิศยา [สรีระศยา] น. ศาสตร์ทั้งร่างกาย, การดูแลสุขภาพเป็นอยู่แห่งชีวิต.

ศรีวิชาติ น. ส่วนสำคัญของร่างกาย (เช่น เลือด, ขอบแต่มีกับนิยบเอะระตุก ที่สวมแล้ว).

ศรีวิภา น. การดีแปลดแห่งกาย.

ศรีวิประภ น. 'ผู้ให้กันนิล' คือ พล.

ศรีวิภา น. เกร็ดกบทั้งร่างกาย, ความตาย.

ศรีวิรักษา น. มารบองค์ตัว.

ศรีวิสัมพันธ น. การเกี่ยวเนื่องกันโดยการแต่งงาน.

ศรีวิศาสตร์, **ศรีวิวิทยา** น. ความรู้เรื่องส่วนต่างๆ ของร่างกาย.

ศรีวิโยส น. การทั้งร่างกายความตาย.

ศรีวิวั สรีวิวั, ส. น. ลูบ, ลูบไล้ด้วยความรักใช้ใจ; ความก้ำก้น, ความหยอก.

ศรีวิวั [สรีระ-] ส. น. ร่างอันเล็ก; รูปร่าง อันไม่สง่างาม.

ศรีวั [สรี-] ส. น. สัตว์, ผู้มีชีวิต, คน.

ว. มีรูปร่าง เป็นรูปเป็นร่าง, เกือบจนร่างกาย.

ศรั [สะ—] ศ. น. ลุกศร, อาวุธ สำหรับขว้าง และยิง: ความโกรธ, ความเคียดแค้น: รศละ.

ศรัต [สฺรตะ] ศ. ว. ที่ไล่คน, ไล่พัง, ซึ่ง ตอนหรืออ้อมกล่อกลับเบื้องหน้า: มีชื่อเครื่อง มีผู้จัก.

ศรัติ [สฺร—] ศ. น. การไล่คน, การไล่: พัง: หู: อวัยวะที่ไล่คน: สิ่งที่มีลักษณะที่ปรากฏแก่หู: เสียงต่างๆ: ลมล้างมือ: นิศติ ศัพท์: ข้าว: คำกล่าว: สิ่งที่มีลักษณะคล้าย ต่อๆ กันมา. พระเวทย์ที่พรานหมื่นไล่จับ สืบเนื่องกันมาตลอดด้วยวิธี: ความรู้, การ เล่าเรียน. ศรัติกลุ ๖. ไม่เพระง, ไม่ โฟงเง. ศรัติโคจร ๖. ลมที่ไล่คนมีชื่อ ด้วยหู. ศรัติหมอก ๖. หมอกที่ไล่ เข้าหู. ศรัติบถิ น. เขตต์ที่ไล่คน, บริเวณของโศกและลาภ. ศรัติวิจร น. ช่องหู. ศรัติวิชัย น. 'เสียงสำหรับขู่' ลือ เม็ดร้อง. ศรัติสูญ ๖. เพาะหู, นำพัง.

ศฤกาล, ศฤกาล [สริ—, —] ศ. น. หมายถึงระฆังที่ตี ๒๕๐ ครั้ง ๑ วัน.

ศฤงฆละ [สริงฆะ—] ศ. น. ไซ้, ความ, ปล่อย.

ศฤงฆลิก [สริงฆะ—] ศ. (มี. สิงฆลิก) น. ไซ้: อูญกร์หรือสัตว์อื่น ๆ ที่มีเครื่องผูกไว้ที่ขา.

ศฤงษี [สริง] ศ. น. เขาสัตว์: เขนง่างข้าง: ยอดเขา: ขื่อฟ้า, กระจาด, และ ยอด ของ สรรพที่ต่าง ๆ: จุดที่สุด, ปลาย, ที่สุด, ความ เลิศยอด ของ สิ่งใด สิ่งหนึ่ง: การ ล้ม แห่งความรักหรือความกำหนัด. ศฤงษช ๖. หนีด้วยเขาสัตว์. ศฤงศวัต ๖. มี เขา: มียอด. ศฤงศวรรษิต [สิงคะ วันษิต] น. สัตว์ไม่มีเขา. ศฤงศวาทย์ น. เขนง, เขาสัตว์ที่ใช้เป่า. ศฤงศศต น. ร้อยยอด.

ศฤงคาร [สริงคาม] ศ. (มี. สิงคาร) น. การปล้ำ, ความกำหนัด, ความ ชั่วฉวน: เครื่องประดับอันสวยงามใจ, เครื่องแต่งกาย ที่งดงามสะสวย: ลักษณะ, เครื่องหมาย. โทษ ใช้รวม ความว่า สมบัติ. ศฤงคาร ครอบพ [สิงคะระดับ] น. การตั้งใจในความ รัก. ศฤงคารเจษฎา น. นำรัก, ทำทาง ที่แสดงความรัก. ศฤงคารธาริน — ๖. ประดับด้วยเครื่องแต่ง. ศฤงคาร กายิต น. เรื่องรัก, การพูดจาเล้าโลม. ศฤงคารโยนิ น. 'บ่อเกิดแห่งความรัก' คือ กามเทพ. ศฤงคารรส น. ความ

รู้สัตว์รศ. ศฤงคารศูร น. ผู้เชี่ยวชาญทางรัก.

ศฤงคาริน, -การี [สฺริง-] ส. ว. ผู้มีศฤงคาร.

ศฤงคิน [สฺริง-] ส. ว. (สัตว์) มีเขา, มีงา; มียอด.

ศฤต [สฺริต] ส. ว. ต้มแล้ว, สุกแล้ว.

ศล [สะละ] ส. ว. หอก, หลาว; ขนเม่น.

ศลภ [สะละพะ] ส. น. ตักแตน.

ศลัภษณ [สลัก] ส. ว. ล้ม, เป็นเงา, เรียบ, เหลี่ยมเงลา; นุ่ม, อ่อน, สุภาพ; เล็ก น้อย, แบบบาง, งดงาม.

ศลัภษณภ [สลักสะนภ] ส. น. การทำให้ล้ม, ทำให้เหลื่อม, การขัด.

ศลัถิ [สลัด] ส. ว. หลุด, ถูบ, ไม่นั่น, แก้วแล้ว, ปล่อยขมแล้ว; อ่อนแอ, ไม่น่าเกรง, อติโรย.

ศลาภ, ศลาภา [สะหลาภ, สะ-] ส. น. ไม้เล็ก ๆ, ตั้ว, ฉลาก; ลูกทรง, ไม้ที่หลาวเป็นอันหรือเป็นซี่; ล้อ; สลัก, เข็ม, กณ, หนด, ไม้กลัด; เสนไม้เข้าเป็นเชือกไฟ.

ศลาม [สลาก] 3/2 ส. 6 ก. สารสรีฐ; หมข, ปลอบ, ขบ; อดอ้าง.

ศลามนะ [สลากนะ] ส. น. การขม,

การสารสรีฐ; การขบ, การอดอ้าง.

ศลามิ สลา- ส. น. คำอดอ้าง; คำขบย่อง, คำสารสรีฐ.

ศลิม [สลิต] ส. ก. ลิด, เกาะ, พัดฟิง; กอศ, รัศ; ร่วม, เกี่ยวตอง.

ศลิมภู [สลิต] ส. ว. ลิดอยู่, เสนอยู่; ร่วม, สมอยู่, เกี่ยวข้องอยู่.

ศลิมยา [สลิต-] ส. น. การลิดรัศ.

ศลิ [สะละ] ส. พ.

ศลิ [สะละ] ส. น. ทน. ศวกริณี [กริณี] ส. น. ผู้เลี้ยงสุนัข, ลา. ศววิภา น. การเลี้ยงขบของสุนัข, การเป็นพาส.

ศววิ น. ผู้เลี้ยง และ ประสม สุนัข.

ศวบท น. สลัภษณ, ศวป ส. น. ผู้เลี้ยงสุนัข. ศวปจ น. คนดำ, คนไพร, คนจั๊กจาย. ศวผล น. ต้นมะพร้าว.

ศวพยามร์ น. สลัภษณ, เสือ. ศวพฤตติ [สะพริตติ, น. การหาเลี้ยงชีพโดยการเป็นพาส, เป็นคนใจ.

ศวภ [สะละ-] ส. น. ทน.

ศวภ [สะละพะ] ส. น. ช่อง, ปล้อง, เหว, ภา, หลุม; นก.

ศวษ [สะละ-] ส. น. การทวิ, ความเคิบโต.

ศวศูร [สะละสุระ] ส. น. พ่อต, พ่อสัว.

ศวศรย [สวศรยะ] ส. น. พี่เขย, พี่เมีย
หรือพี่สาว, น้องชายของพี่สาว.

ศวสาน [สวสะ—] ส. น. ทาง; คนเดินทาง;
ป่าช้า. ว. เจ็งมรง, มีกำลัง, มีอำนาจ.

ศวสิขุ [สวดีศุ] ส. น. แม่พี่, แม่ยาย.

ศวสิล [สวดีล] ส. น. กำลัง, อำนาจ, ความ
แข็งแรง, ความกล้าหาญ; กษ, ทราศศพ.

ศวสิ๒ [สวดี๒] ส. ก. แม่; หอบ, จาม; หาย
ใจ, ถอนใจ, ถอน.

ศวสิ๓ [สวดี๓] ส. น. วันรุ่งขึ้น, วันพรุ่งนี้.

ศวสิภาด (ส. สวสะกาล) น. เวลาวัน
หน้า, วันรุ่งขึ้น. ไสวภาพ [ไสว—] น.
ความเย็น อบอุ่นในวันหน้า. ไสวสวสีย
[—สวสะสียะ] น. ความเจริญ, ความสมบูรณ์
ในภายหน้า.

ศวสิตน [สวดีสวสะนะ] ส. น. เวลาภาย
หน้า, อนาคต. ว. เลี้ยวกลับภายหลัง, เป็น
ของภายหลัง.

ศวสิต [สวดีสวสะ] ส. น. การฆ่า, การ
หายใจ, การถอน.

ศวสิตน [สวดีสวสะนะ] ส. น. ลม, อากาศ;
ลมหายใจเข้าออก; การหายใจ, การหอบ,
การถอนใจใหญ่, ลมถอนใจใหญ่, ความรู้สึก,
สิ่งที่เรารู้สึก.

ศวา, ศวาน [ศวา, สุ—] ส. น. ทमा.

ศวาตฺร [ศวาตฺระ] ส. ว. ให้กำลัง, บำรุง
กำลัง เช่น ยา หรืออาหาร.

ศวาวิต [ศวา—] ส. น. ตัวเม้ม.

ศวาสิ [ศวาสะ] ส. น. การหอบ การจาม;
การหายใจเข้าออก, ลมหายใจ, เครื่องตลใจ;
การถอนใจ, ลมถอนใจใหญ่; โศกหืด.

ศวิต [สวดี] ส. ว. ชาว.

ศวิตฺร [สวดี] ส. น. โรคเรื้อรังที่ทำให้ผิว
ขาว, แกลอน. ว. ชาว, มีสีขาว.

ศวิตี [สวดี—] ส. น. ความขาว, สีขาว.

ศสสะ [สะสะ] ส. น. กะต่าย; รูปในดวง
จันทร์ ซึ่ง ถือกันว่าคล้ายกะต่าย. ศสศร
[สะสะหอน] ส. น. 'ผู้มีรูปกะต่าย' คือ
ดวงจันทร์. ศสศปท [สะสะปะด] ส.
น. ทางกะต่าย (ซึ่งอาจข้ามพ้นได้ง่าย).

ศสศปลูตก [สะสะปะลุตตะกะ] น. รอย
ข่วนด้วยเล็บ. ศสศพินทุ์, ศสศลัณณ
น. ดวงจันทร์. ศสศวิฆาณ น. เจ้ากะต่าย
เรียกสิ่งที่ไม่จริง(เหมือนหมวดเต่า ฯลฯ).
ศสศางคี น. ดวงจันทร์.

ศสศา— [สะสา] ดูใน ศศ.

ศคิ, ศคิน, ศคี [สะสะ—] ส. น. 'ซึ่งมี
กะต่าย' คือดวงจันทร์. ศคิกิร น. แสง

จันทร์. ศศิภักย์ น. พระจันทร์บรม.
 ศศิขันธุ์ น. จันทร์แห่ง. ศศิเคราะห์
 น. จันทร์ภพ. ศศิธร น. (ไทยใช้
 เพียง) ดู ศษร ใน ศษะ. ศศิบาท น.
 แสงจันทร์. ศศิประภา น. แสงสว่าง
 ของพระจันทร์. ศศิมณฑล น. วง
 หรือ ดวงพระจันทร์. ศศิวงส์ น. กระจก
 ใหญ่ของกษัตริย์ในอินเดีย, โดยมาก เรียก
 ว่า จันทร์วงส์. ศศิวิมล ว. บริสุทธิ์
 เพียงจันทร์.

ศส [สธ—] ข. น. แดงขาว.

ศอ น. คอ.

ศอกิ น. อวัยวะตั้งแต่ข้อกลางแขนลงไป ขนาด
 ยาวตั้งแต่ปลายนิ้วถึงข้อศอก, หรือสองคืบ
 เป็นหนึ่งศอก, มาตรฐานของไทยแต่โบราณ.

ศักิ ดู ศก. ศักิราช น. ปี่ (ดูในศกด้วย).

ศักิกร [-กอน] ส. น. ชื่อพระศิวะ. ว.
 เป็นมงคล, ดี, งาม, ให้ความเจริญ.

ศักิศักดิ์ (ส. ศกต) ว. อาจ, สามารถ. มีคุณวิ
 สม, พอ.

ศักิศักดิ์ (ส. ศกต) น. อำนาจ, ความสามารถ;
 เี่ยวแรงอันล้นถึงสาม อุตสาหะ; คุณวุฒิ,
 ความเชี่ยวชาญ, การช่วยเหลือ, ทรัพย์สิน, การ
 อำนาจ; หอก, หลาว, ทวน, กระบี่. ศักิ

กริ ว. ให้กำลัง. ศักิดิคุณฐาน น.
 การหมัดความสามารถ. ศักิดิเคราะห์
 น. คนถือหลาวหรือหอก. ศักิดิธร ว.
 ถือหลาวหรือหอก. ศักิดิณา น. อำนาจ
 ปลดตรงที่นา. ศักิดิปาณิ ว. มีหอกใน
 มือ. ศักิดิพิณิ ว. เล่นด้วยอำนาจ,
 ขลัง, วิเศษ. ศักิดิพิว ว. หมดอำนาจ,
 สิ้นกำลัง.

ศักิตุ [สัค—] ส. (ม. สกต) น. แบ่งหรือ
 อาหารทำจากข้าวชนิดหนึ่ง, อาหารซึ่ง ไทย
 ว่าเข้าตุ๊กมี.

ศักิย [สัคยชะ] ส. ว. อาจ, สามารถ, ทำ
 ได้, เป็นได้.

ศักิวิ [สัควิระ] ส. น. ชื่อพระอินทร์. ว.
 มีฤทธิ์, มีอำนาจ, ยิ่งใหญ่, แข็งแรง. ศักิวิ

การมุขิ น. 'กัณธพระอินทร์' คือสาย
 รุ้ง. ศักิวิภาสสู น. 'เมณฑพระอินทร์'

ชื่อทิศตะวันตก. ศักิวิเกิด น. ธงพระ
 อินทร์. ศักิวิชาติ [สัควิระชาติ] ศักิ

วิธา [สัควธา] น. 'มีวิธานิตต์พระอินทร์'
 คือธง (นต). ศักิวิชาติ น. กลหรือวิชา

แบบศ. ศักิวิไนไน น. 'ไอศพระ
 อินทร์' ชื่อพระอรหัน. ศักิวิภพนิ,—

โลกิ น. 'โลก พะ อินทร์' ชื่อสวรรค์.

ศักรวาทะ น. 'ชานพระอินทร์' คือเมฆ.

ศักรสารถิ น. 'คนจับมือพระอินทร์'

คือพระมาตลี. ศักรินทรี, ศักรเรนทรี

ส. น. พระอินทร์ผู้เป็นใหญ่.

ศักริ [ศักรุ] ส. น. เมฆ; สายฟ้า; ช้าง; มูจนา.

ศักรินทรี, ศักรเรนทรี [ศักริม สักรวน]

ดูใน ศักร.

ศักริ ส. น. ความวิตก, ความตกใจ, ความ

กลัว, ความไม่วางใจ; ความสงสัย, ความลังเล

ใจ, ความรังเอ.

ศักริต ส. ว. กลัว, ตกใจ, วิตก; ไม่นั่น

ใจ, สงสัย.

ศักริ ส. ว. ขี้เขลาด, ไม่ไว้ใจ.

ศักริ. ส. น. หลัก, ตาปู, ส้ม, หมุด; ไม้สว:

ลูกศร, หลาว, หอก; เข็มมาพิทานตด. ศักริ

กุกณยา น. เข็มมาพิทานตด. ศักริ

กุกุณิ น. เหล็กใน (ของตัวสิงห์ ค. ก.).

ศักริมุข น. 'ผู้มีปากคม' เข็มหนู, กระจับ.

ศักริ. ส. น. ความกลัว, ความตกใจ.

ศักริ [—ระ] ส. ว. นำกลัว, นำหวาดเสียว.

ศักริ. ดู ศักริ.

ศักริน ส. ๐๗๐๗ หรือ ๗๐๗๗ พระนารายณ์. ว.

มีศักริ (เช่นพระนารายณ์).

ศักรินิ ส. น. เมฆ; ช้าง; นางฟ้าพวกหนึ่ง.

ศักริ. ส. น. ขอบฟ้า; ไม้ชิงชัน, ขมิ้น, คนดอย.

ศักริ. ดู ศักริ.

ศักริ. [ศักรุ] ส. น. ช้าง.

ศักริ [ศักรุ] ส. น. ช้างศึก, ผู้บงกชัณ, ปรมิขัย

(ไทยได้กับศักริ. ศักริมุขนิ, ศักรุ)

น. ชื่อไม้ยางของเขตรวม. ศักริมุขิต ว.

ผู้เจ้าศึก. ศักริมุขิน น. พวงช้างศึก.

ศักริมุขิต, ศักริมุขิต ว. กำบังช้างศึก.

ศักริมุขิต ว. กำบังช้างศึก. ศักริ

วิเวราหิ น. การข้ายี่แห่งช้างศึก.

ศักริ [ศักรุ] ดู ศักริ.

ศักริ. [ศักรุ] ป. ก. ลมพัด, มี

ลมพัดมา.

ศักริ [ศักรุ] ส. น. เมฆ; สายฟ้า; ช้าง.

ศักริ [ศักรุ] ส. ว. ล้มลง, สิ้นลง.

ศักริ. ส. ว. กลัว, หลง, เสียว, เห็นขมหัว.

ศักริ. ส. ก. ฆ่า, ฆ่า, ฆ่า, ออชวอน; สว:

กริ. ขบ, ให้พระ กลัว, ขอด, ประคอง.

ศักริ. [ศักรุ] ส. น. การทอน, การ

การสว: การสว: การสว: การสว: การสว: การสว:

มอดแล้ว, การประคอง.

ศักริ. [ศักรุ] ส. ว. พังสว: การสว:

'ทอหนาม' คือ หัวเม่น. ศัลยโถม น.
ขมเม่น. ศัลยศาสตร์ น. วิชาผ่าตัด
เอาของร้ายออก.

ศัลยิก [สันสกฤต] ส. น. อุกตา. ทวาร.
ชวาก. หนาม: หัวเม่น.

ศัลยิก [—สะกะ: ส. น. หัวเม่น: เปลือกไม้.
ศัลยิกี [สันตะ—] ส. น. เม่น: ต้นไม้
ชนิดหนึ่ง.

ศัลยิกะ ส. น. กบ (สัตว์): เปลือกไม้.
ศัลยวัต [สัตสวัต] ส. ว. เสมอ. เป็นนิตย.

ไม่รู้จัก. ไม่รู้สิ้นสุด: มาก. ทวาร.

ศัลยบี ส. น. หญ้าอ่อน: หญ้าทั่วไป: การ
หมดความบริสุทธิ์.

ศัลย ๑ ส. น. การวาด. การทอ.

ศัลย ๒ ส. ก. ตัด. ข่า. ทำอาช.

ศัลย ๓ [สัตสฤตะ] ส. ว. กล่าวแล้ว. ท่อง
แล้ว: เห็นแล้ว. ควรชม: ปีนมดกล.
งาม. เกราะหัด.

ศัลย ๒ [สัตสฤตะ] ส. ว. (ซึ่ง) ข่าแล้ว.
ผลาญแล้ว.

ศัลย ๑ [สัตสฤตะ] ส. น. การอ้วนจน.
การสามสิบหรือสามร้อย. การวาด.

ศัลย ๒ [สัตสฤตะ] ส. น. เหล็กมีคม.
หอก. บั้ง. กบว. กระบี่: เครื่องมือทำงา:

เหล็ก. เหล็ก กัด. (ไทยมักใช้ ศัลย)'
การศัลย. ศัลย: มาก. ไม่ดำ ประพันธ์ ใช้
ศัลย: มี: (แต่ต้องเข้าใจคำประกอบคำนี้ด้วย).
ศัลยธรรม น. ธรรมคำดีของหมอ.

ศัลยการ น. คนทำอาช. ศัลย
โอบี น. ของใช้. การสะอาก. ศัลย

วิชา น. วิชาต้องหัด. ศัลยธรรม
น. น้า. ทวาร. ศัลยธรรม น. คม

น. ทำหอก. ศัลยศาสตร์ น.
วิชาใช้เครื่องมือ. วิชาศัลย.

ศัลยวา ดู ศัลย ๒.

ศัลยวิ สัตสฤตี ส. น. มีด. กระบี่. หอก.

ศัลยิตี [สัตสฤตี] ส. น. คำสรรเสริญ. คำ
อวยพร. ผู้ช่วยศิษย์.

ศัลยนิ สัตสฤตะ ส. น. การฆ่า. การ
ล้างผลาญ.

ศัลย [สัตสฤตะ] ส. น. เข็ม. ๑. สำหรับ
ตัด. สำหรับฆ่า.

ศาก ๑ ส. น. กีบาว. คำสั่ง: ๑๗. การ
ช่วยหนี.

ศาก ๒ ส. น. กีบาว. คำสั่ง: ๑๗. ศาก
ปัด น. ไม้. ศากพริต น. การ

มันจก. ศากพฤกษ์ น. ต้นสัก.
ศากปัด น. คนตัดไม้ (ไม่กินเนื้อ).

ศากถัมพก น. ต้นกะเทียม. ศา
กาทังคิ น. พริก. ศากาหาร ว. กิน
แต่ผัก, เอาผักเป็นอาหาร.

ศากย [สากยะ] ส. (ม. สกย) น. ชื่อ
ของกษัตริย์พวกหนึ่งในเมืองกบิลพัสดุ์ (ซึ่ง
เป็นเชื้อสายของพระพุทธเจ้า); ชื่อพระ
พุทธเจ้า. ว. เนื่องจาก, เกี่ยวกับพวกกษัตริย์.
ศากยเกตุ, ศากยพุทธ, ศากยมนุ
น. ชื่อพระพุทธเจ้า. ศากยโพธิสัตว์
น. เป็นคำเรียก พระพุทธเจ้า เมื่อ ยัง ไม่ได้
ตรัสรู้. ศากยวงศ์ น. ตระกูลพวก
ศากย. ศากยศาสนี น. คำสั่งสอน
ของพระศากยพุทธเจ้า.

ศากกร [-กระ] ส. ว. เนื่องจากพระอินทร์.
ศากถ ส. น. ชื่อเมืองพระเจ้ามีลินท์.
ศากกร [-กระระ] ส. น. วัช. ว. แข็งแรง,
มีอำนาจ, มีกำลัง.

ศากาทังคิ ดูใน ศาก ๒.
ศากาหาร ดูใน ศาก ๒.
ศากินี ส. น. ไร่ผัก.

ศากุน ส. ว. เกี่ยวเนื่องกันแนบ, หรืออาจมี
เป็นมงคลและเป็นสงวนดี.

ศากกร [-กอน] ส. น. 'เกี่ยวเนื่องกับพระ
สภาวะ' วัช.

ศากฏ ส. น. ต้นฟ้า, เครื่องนุ่งห่มชนิดหนึ่ง.
ศากฐยะ [-อุยะ] ส. น. ความ ปกมิด,
ความล่องดวง, ความโงง, ความทศ, ความ
ชั่วร้าย. ไทยใช้ว่าไอ้อวด ตัวอ.

ศาน ๑ [-นะ] ส. น. กินลับมีด; เข็้อย.
ศาน ๒ [-นะ] ส. น. ล้างบ้าน. ว. ทำ
ด้วยบ้านหรือป้อ.

ศาน ๓ ส. น. ล้าง, ล้างบ้าน; ล้างตา; ทำทาง, จัด.
ศาน ๑ [-ตะ] ส. ว. ล้างแล้ว, ล้าง, ล้าง,
แบบบาง, อ่อน.

ศาน ๒ [-ตะ] ส. น. การหล่น, การหลุด
และเสีย (เช่น แกม, เล็บ ฯลฯ).

ศาน ๓ [-ตะ] ส. น. ความสุข, ความรื่น
เริง, ความสนุก. ว. ล้าง, ล้าง; ล้างมือ,
ล้างมือ, สอนใจ, จัดสนับ.

ศาน ๓ [-ตะ] ส. น. ล้างแล้ว, ล้างแล้ว,
ให้คม; ความเจ็บแบบกลม, ความเบา.

ศาน ๓ [-ตะ] ส. น. ล้างแล้ว, ล้างแล้ว,
ทำสาย, ล้างล้างสาย.

ศาน [-นะ] ส. น. หิมลับมีด.

ศานต์ [ศาน ถ้าไม่ตรงกับตัว ต อ่าน ศานตะ]
ส. ว. สงบ, รามคาบ. นิ่ง; ปราศจากมลทิน,
ปราศจากเครื่องรบกวน; สุภาพ, นุ่มนวล;
อ่อนโยน, โอบอ้อมอารี; หยุต, หมุด, สัน;

ถึงที่สุด, งามไป, ดาย; สะอาด, บริสุทธิ์.

สามัคคี น. มีใจเยือกเย็น. สาม

ัคคี น. ปราศจาก เครื่อง เสวรา หมอง.

สามัคคี น. ความรู้ สัก ราม คาน.

สามัคคี น. สิ่งที่ไม่ต้องการ แล้ว.

สามัคคี น. หยดจากทางทะเล;

รวมคาน.

สามัคคี ส. น. ความสงบ, ความเรียบร้อย, การ

นิ่ง, การขาดจาก กิเลส หรือ หมด ความ เจ็บ

ป่วย; ความมีใจเป็นเอกภาพต่อทุกฝ่าย; การ

หยุด, การหมดสิ้น, การดับ; ความเจริญ,

ความสุข, งาม; ความสะอาด; ความศุขย์

งาม; พระนิพพาน; ที่สุด, ความตาย.

สามัคคี ส. ๖. ให้ความเรียบร้อย, หรือ

ความเจริญ. สามัคคี ว. ทำให้สงบ,

เขื่อนน้ำใจ. สามัคคี น. นามนตร์.

สามัคคี น. หม้อเก็บนตร์. สามัคคี

ยุภาติ ว. เป็นมงคล. สามัคคี น.

เครื่องประดับวงสรวงเพื่อความขุขความเจริญ.

สามัคคี ส. ๖. ให้สุข, เป็นมงคล, กำจัดความ

ชั่วร้าย, ให้เกิดความขุขความสงบ.

สามัคคี ส. ๑๐/๑๑/๑๒ คม.

สาม ส. น. กำคำ, กำข่ง, คำสมณ. สาม

ประทาน น. กำกล่าว, คำสาม, คำข่ง.

สามัคคี น. การพ้นจากคำสาม.

สามัคคี ว. เวลาที่สุดแห่งการสาม.

สามัคคี ค. สวระ.

สามัคคี ค. สวาก.

สามัคคี ส. ๖. ตั้ง, มีเสียง, เกี่ยวกับเสียง.

สามัคคี [-พอน] ส. น. การทำร้าย, ๖.

โหดร้าย, พยายาม.

สามัคคี ป. ก. ชันสูตร, ทดลอง; พยายาม.

สามัคคี ส. ๖. กลับเคลื่อน; ให้สุข; เขื่อนขยา.

สามัคคี ส. น. หมู่ชนนคหนึ่ง.

สามัคคี ส. น. ชั่วเท้า.

สามัคคี ป. น. หอย; ปสาเถล็ดหนา.

สามัคคี [-ยะ] ส. ๖. นอน, อยู่, หลับ.

สามัคคี ส. ๖. นอนลง, เอนลง, พักผ่อน, อยู่.

สามัคคี [-ระ] ส. ๖. หลายสี, ต่าง, ลาย, เป็นกระ.

สามัคคี [สามัคคีหรือสามัคคีเมื่ออยู่หน้าคำสมาส]

ส. น. ปี่. (ไทย) ๖. เกี่ยวกับหรือเกิดใน

ฤดูสงขระ (ฤดูใบไม้ร่วงในเดือน ๑๑ - ๑๒);

สุก, แก่, ใหม่, สด; อย, สุภาพ, ถ่อมตัว;

เทศ กาล ทำบุญสิ้นเดือนสิบ.

สามัคคี [สามัคคี] ส. (ม. สัทพุล) น. เสื่อ,

สิ่งใด; คนแก่, ดี่ขอดเข้ยม, มีข้อเสียง.

สามัคคี (ม. สาลิกา) น. นก ชะนคหนึ่ง,

นกลขนทอง.

สารีระ ส. ว. เลี้ยว ค้อมข้างซ้าย, เป็นของ
ร่างกาย.

ศาล๑ ส. น. ตั้บรัง; เครื่องกัน, กันแสง, รัง.

ศาล๒ (จาก ส. ศาล) น. ที่พระสงฆ์
ที่เทพารักษ์สถิต.

ศาลิก ๗. น. ผู้รังสี, เข็มรังสี, ส. ศาลิก.

ศาลิกิ น. น. ศาลิก.

ศาลา ส. น. บ้าน, บ้าน, มอ, ห้อง, ห้อง
โถง, ห้องใหญ่, ใจ. ศาลาภิรมย์ [-คำ]
น. ศาลาพักผ่อน, ศาลาปฏิบัติ [-คำ]
น. เลี้ยวของรถ. ศาลาเมฆ น. ลีลาอัน
ของเรือน. ศาลาเมฆุติ [-ปริศ] น.
สัตว์อันมี ล้อคู่สี่.

ศาลาวิ ส. น. ศาลาอันมีโลงตั้ง ที่ศพ.

ศาลิ ส. น. ศาล (จากศาลเป็นสมาสชนิด) ; ศาล
พระมหากษัตริย์หรือของใด ๆ เช่น ศาลพระที่นั่ง
อันขจร (ส. ศาลา). ศาลิกน น.
ล้นเกล้า. ศาลิเกษมสุ [-คำ]
น. มาเข้า. ศาลิอุรณ [-คำ] น.
เมืองเขาสัว. ศาลิพน, ศาลิกู
น. มาเข้า.

ศาลุ ส. น. ๐๖๐๖๕๖๖๖

ศาลุระ ส. น. ศาลิ (คำ).

ศาล, ศาลิก (ศาล) -๖๖. ส. น. ศาล

เล็ก ๆ ของสัตว์ต่าง ๆ.

ศาลิวติ [-สุติ] ส. ว. คงที่, ยั่งยืน, สม่า
เสมอ. พงมด.

ศาลิส ส. น. คำสั่ง, คำชี้แจง; ผู้บังคับบัญชา, ผู้
ปกครอง, ผู้ลงโทษ.

ศาลิสกิ [-สกิ] ส. น. ครู, ผู้สอน, ผู้ชี้แจง,
ผู้ปกครอง.

ศาลิสดา (ศาลิสดา; (ส. ศาลิสดา; (ส. ศาลิสดา)
น. ครู, ผู้สอน; พระนามพระพุทธรูป; ผู้
ลงโทษ, ผู้ปกครอง, ผู้บังคับบัญชา.

ศาลิสตรี ศาลิ ส. น. คำสั่ง, ข้อบังคับบัญชา,
หมาย, กฎ; การสอน, คำชี้แจง, คำแนะนำ;
นางเจ้า, คัมภีร์ตำราว่าด้วยศาสนาหรือวิชา
ศาสตร์ใด ๆ ก็ได้; ศาสนา, คัมภีร์ศาสนา;
วิชาศาลิสตรี. และดู ศาสตร์ ๒ ด้วย.

ศาลิสตรจิตสุ น. 'ตามแห่งความรู้' คือ
ไวทยกรรม. ศาลิสตรพุทธิ น. ความ
เข้าใจได้ในคัมภีร์ศาสนา. ศาลิสตรมตี
ศาลิสตรณะ -] ว. มีใจอันชอบแก่แล้ว.

ศาลิสตรวาท น. กฎหรือหลักของคัมภีร์.

ศาลิสตราจารย์ ศาลิสตราจนา) น. ผู้ให้ปฐ
ณาที่มหาวิทยาลัย (ส. Professor).

ศาลิสตรา พุศัศตร ๒.

ศาลิสติ [-สุติ, ส. น. การแก้ไข, ลงโทษ;

คำสั่ง, การบังคับบัญชา, การปกครอง.

ศาสตร์, ศาสนา [สาค. ลาดสะหฺนา] ส. น.
คำสั่งสอน, การสั่งสอน, การฝึกหัด: ทัทธิ,
ความเชื่อไว้: การแก้ไข, องค์พระ: การ
ปกครอง, บัณฑิตบัญชา: คำสั่ง, ประกาศ.
ศาสนบัตริ ส. น. แผ่นที่จารึกข้อ
ความสำคัญ. ศาสนาทร ส. น. ผู้ถือ
คำสั่ง: ผู้นำข่าว, เลือ, พุศ.

ศาสตร์เป ส. ว. สมควรจะสั่งสอน, สมควรจะ
ปกครอง.

ศาสนูปัตถัมภิก, -ปถัมภิก น. ผู้ทะนุ
บำรุงศาสนา.

ศาสโนภาต น. คำสั่งสอนในศาสนา.

ศีกกุ ส. ว. เกือบครบ. เกือบหน้า, ไม่
ประกอบด้วยวงมใด ๆ.

ศีกษะ [สีกฺษะ] ส. น. ศึกษา.

ศีกษ์ ส. จ. พยายาม, เรียน, ฝึกฝน, ฝึกหัด.

ศีกษก [สีกฺสก] ส. น. ครู, ผู้สอน, ผู้รู้.

ศีกษณษ [-สะนะ] ส. น. การรับความรู้,
การแก้เรียน, การบอก, การสอน.

ศีกษา ดู ศีกษา.

ศีกาวิ ป. ก่อขึ้นหรือแสวงหา.

ศีกาวิ [-ยอม] ส. น. ปลาย, ยอด, ยอด
เขา: ต้น: ที่สุด, ข้อฟ้า, ประวาลี ๑ ล ๑. ไทย

ใช้ว่า ศิงขร หรือ ศิงขร ก็มี.

ศิงขริน, ศิงขรี [สิงฺษะ, -] ส. น. พุ่มไม้: ภูเขา.
ว. มียอด, มีปลายแหลม. ไทยใช้ว่า ศิงขริน,
ศิงขรี ก็มี.

ศิงขันธ์ ส. น. จุก หรือ แกลละ: หงอน, หวง
นกลอง.

ศิงขันธ์ [-ที] ส. น. ไม้, นกลอง: ลูกศร.
ว. มีจุก, มียอด, มีหงอน, ๑ ล ๑.

ศิงขา ส. น. จุก, ไม้: หงอน, ขนหัว: เปลว
ไฟ, แสงไฟ: ปลาย, ปลายแหลม, ยอด, ที่สุด.

ศิงขิน ส. น. ผู้บรรลุยอดแห่งความรู้, ชื่อพระ
พุทธเจ้า, พระอินทร์ ๑ ล ๑: นกลอง, วั, มี
ตะเกียง: ดาวหาง: ต้นไม้, ภูเขา.

ศิงกาล ดู ศิงกาล.

ศิงขร ดู ศิงขร.

ศิงขริน - ขรี ดู ศิงขริน.

ศิงค [-ตะ] ส. ว. ลับแล้ว, คม: บาง, อ่อน
แฉะ: เสื่อม, ผอม.

ศิงคิล ส. ว. ห่อ, เมา, อ่อน, ไม่ตั้งครีษณ,
หลวม: นุ่มนวล, ตัดง่าย: อ่อนแอ, ไม่แข็ง
แฉะ, อ่อนถ้าง.

ศิงคิ ป. น. พวงดอกไม้, พวงมาลัย.

ศิงปี ส. น. แสง, รัศมี.

ศิงฬ, ศิงฬา ส. น. รากไม้.

ศัพท์ ส. น. ค่ายหลวง. วังหลวง.

ศัพท์ (ส. ศิวสุ) น. หัว. กะโหลก. ส่วนบน. ส่วนสูงของสิ่งต่าง ๆ ยอด. ปลาย. ที่สุด. หัว. หน้. ประทุน. ครอบ. ภาชนะ. ศิวธาปาล ศิวระ. กะลาม (ส. ศิวสุ + กปาล) น. กะโหลก. ศิวระ. ศิวธัมปี (ส. ศิวสุ + กมป) น. การสันท. ศิวบัญญัติ (ส. ศิวสุ + ปญฺญ) น. ผ่า. ไหลหัว. ศิวปัทมา (ส. ศิวสุ + ปัทมา) น. กายาปตหัว. ศิวประณาม (ส. ศิวสุ + ประณาม) น. การตีบทหัวคัมภ์. ศิวสุรวิ ' สิวระสดี ' (ส. ศิวสุ + สุรวิ) น. พวง. ลอกไม้สวมหัว. ศิวโรมาต น. การตีหัว. ศิวโรช น. ' เกิดแต่หัว ' คือผม. ศิวโรตม น. ' อกวาระสูงสุด ' คือหัว. ศิวโรธ. ศิวโรช น. ' ผู้ที่ลงหัว ' คือคอ. ศิวโรเมาลี น. ผู้ประเสริฐ เลิศยอด. ศิวโรภักนี น. ' ผู้รักหัว ' คือองค์กรชัย. ศิวโรภักนี น. ' ผู้รักประตักหัว. ศิวโรหะ ส. น. ' ขวลงหัว ' คือผม. ศิวโรวลลี น. พงอนนทขุม.

ศัพท์ น. น้. ตำรา. ถลอง. ท้อง. (เขียนศัพท์).

ศัพท์ ส. ๓๖/๓๗๖๖๖.

ศัพท์- คือ ศิวสุ (เข้สมาสลับอักษร).

ศัพท์ [ศัพท์] ส. น. การประดับ. การ

ทำให้วิจิตรพิสดารต่าง ๆ การช่างทั่วไป. การหัตถกรรม. การฝีมือ (มีจำแนกตามตำรา อินทวงศ์ ๑๒๗ อย่าง. มีช่างไม้. ช่างก่อสร้าง. ช่างทอง. การเดินจำ. การแสดงละคร. ดนตรี. การประพันธ์ ฯลฯ). การชำนาญในการศิลปะ. รูป. ส่วน. ศิลปกรรม น. การช่าง. ศิลปการ ส. น. นายช่าง. (ไทย) การช่าง. ศิลปกิจ น. การช่าง. ศิลปะ เกษะ น. โรงงาน. ศิลปชีวภา น. การทากิน โดยการช่าง. ศิลปวิทยา. ศิลปศาสตร์' น. ความรู้ในการช่างและการศิลปะทั้งหลาย. ศิลปศึกษา น. การเรียนศิลปะ.

ศัพท์ [ศัพท์] ส. น. นายช่าง. ผู้ทำการศิลปะ. ศิวลา ส. น. หิน. ผา. ศิวลาฤกษ์ [ศัพท์] น. อ้า. ศิวลาช น. แร่. น้ำมันที่สกัดจากลา. ศิวลาดล น. แผ่นหิน. ฟันหิน. ศิวลาแดง น. หินชนิดหนึ่งมีสีแดงเมื่อมีมันใส. ศิวลาธาตุ น. ' แร่หิน ' คือพลั่ว. ศิวลาปฐาต น. ปราสาทหิน. ศิวลาแสง น. หินชนิดหนึ่ง เมื่ออยู่ใต้ดิน อ้วน แต่เมื่อขุดขึ้นมาบนดินแข็งเป็นหิน. ศิวลาสาร น. ' แก่นหิน ' คือเหล็ก.

ศัพท์ [ศัพท์] (ส. ศิวสุ) น. ภาษา.

ศิวะ ส. น. ชื่อพระเจ้าสำคัญองค์หนึ่งในพระเจ้ทั้ง ๓ ของชาลริณินดู. ไทมแรกก็เรียกว่าพระอิศวร (พระศิวะ เป็ย พระเจ้าแห่งการสร้างและการทำลาย. พังมา ปากกฏเป็นพระเจ้าสำคัญ ในยุค หลัง. ใน พระเวทได้ ชื่อว่าพระรุทร เป็นเพียงเทพเจ้าผู้รักษาเท่านั้น. ที่จริงมีผู้นับถือมากจนล้นเกินกับลัทธิปุระณะคิดว่า เป็น พระ ผู้เป็นเจ้าสูงสุด คือ อิศวร. ตามตำแหน่งที่เป็นเจ้าการทำลายล้างทำลาย บางทีก็เรียกว่า พระกาล) : ความเจริญ, ความสุข, ความสำร็จ, ความอิสสรภาพ, ความผ่อง ใน พระพุทธ ศาสนา ทนาร ถึงนิพพานด้วย. ว. เป็นมงคล, เจริญ, ให้คู่สม, ให้ผด, เอื้อเฟื้อ. กรุณา, ใจดี, น่ารัก.

ศิวิกิ ส. น. (บางคราวเขียนเป็น ศิวิกิ) ยาว, วอ, คานหาม.

ศิวิลิน อ. น. ครอบธรรม คือ ความเจริญ.

ศิวี [—วะ] ส. น. อุดหนุน, ความหมาย, ความเยือกเย็น; น้ำค้าง. ว. เย็น, ทนาร, เยือกเย็น.

ศิว ส. น. เด็ก, เด็กเต. ๆ. เด็กเล็ก, เด็กหนุ่ม. **ศิวอิม** น. การร้องไห้ของ เด็ก. **ศิวกริ** —กริทา. น. การ

เล่นตามประสาเด็ก. **ศิวกาลิ** น. เวลาที่ยังไม่รู้เดียงษา, วัยของเด็ก. **ศิวชน** น. พวกเด็ก ๆ. **ศิวภาพ** น. ความเป็นเด็ก, ฐานะของเด็ก.

ศิว ส. น. การสอน, การชี้ทาง, การแก้ไข; คำสั่ง.

ศิว ส. ว. ฝึกแล้ว, คงแก่เรียน, อบรมแล้ว, ฉลาด, มีความรู้.

ศิว ส. น. ผู้นับถือสอน, นักเรียน, ผู้เรียน.

ศิว [—กอม] ส. น. ฝน, ละลอกฝน; หมอก; ความหนาวเย็น.

ศิว ดู ศิว.

ศิวิน, —ปริ ดู ศิวิน.

ศิว [—คะ] ส. ว. ส่วน, ไร, เร้ว, คล่อง, เขียว.

ศิว [—ตะ] ส. ว. ทนาร, เย็น, เยือกเย็น; เบื่อ, งงวช, ขี้เกียจ, เมื่อย. **ศิวกาลิ** น.

หน้าหนาว. **ศิวกริณ** [—ตะกริณ] น. 'ผู้มีแสงเย็น' คือพระจันทร์ **ศิวคิน** น. 'มีกลิ่นหอมเย็น' คือจันทร์. **ศิวทาน**, **ศิวมร** ดู ศิวกริณ. **ศิวสปร** [—ตะสปร] น. ความรู้สึกเย็น.

ศิว [—ตะคะ] ส. ว. เย็น สมาย; ขี้เกียจ, เบื่อช.

ศีล [—ตะตะ] ส. ว. หนาว, เย็น, สั้น; ใจเย็น,

รียบตาบ, สุภาพ; ไม้วุ่นวาย, ไม้เดือดร้อน

ศิน [—นะ] ส. น. คนใจ; น้ำแข็ง. ว. หนาว, แฉ่ง.

ศีระณะ ส. ว. แดง, หัก, พัง, ล้ม; เสื่อม,
ทำลาย; แห้ง, เล็ย.

ศรัษะ ส. น. หัว, กะโหลกหัว; ยอด, ส่วนบน.

ศรัษมาต ส. น. คนคดหัว, เพี้ยนมาต.

ศรัษตราณ น. 'เครื่องป้องกันหัว' คือ
หมวก. ศรัษบัญญัติ น. ย่าไฟกหัว.

ศรัษเวทนา, —พยาธา น. โรคปวดหัว.

ศีล ส. น. ความเคย, นิสัย; คติ, ธรรมเนียม,
ความปกติ, ความประพฤติ. การกระทำ; อธิ

ชาสัย, ลักษณะ, ธรรมชาติ, นิสัยใจคอที่ดี,
จรรยาดี, ความดี, ความมี ธรรม: (สำหรับ
พุทธศาสนิกชน) องค์แห่งจรรยา, ข้อบัญญัติ
สำหรับความประพฤติ. ศีลตชยาค

[ตชยาค] น. การละทิ้งความดี. ศีลนิธิ น.
ขุมทรัพย์คือความดี, ความดีในตัว. ศีล

วัต, —วา, —วาน ส. (มี. สี่ลวด,
—วา) ว. มีสี่ล. มีความประพฤติดี, มีศีล.
ศัล. ศีลสมาทาน น. การถือศีล, การ
กระทำตามบัญญัติหรือคลองธรรม.

ศิกิ น. กองทัพ; การรบกัน; ศัตรู.

ศิกษา (ส. ศิกษา) น. ความประหลาดที่งะให้

สำรับ, หรือรบ; การล่าเรียน, การฝึกฝน;
ความรู้, ความชำนาญ; การสอน, การฝึกหัด,
บทเรียน; การลงโทษ, การโบยตี.

ศิกิ ส. น. นกแก้ว.

ศิกิ ส. ว. ประชวร; กาง, บพลม; หยาบ, ขาย
(ลำพุด).

ศิกิ ส. น. ชื่อพระอัครมเหสีของสัตาหะ
ซึ่งตามพระเวระหะหัง ขึ้นหัวค้ำมีกรรไกรขึ้น
ว่าตาม ประจําเมือง, ขึ้นเข้ามาค้ำมือกว่าหว
ประกายพลุก, ความสว่าง, ความแจ่มใส;
นั้; เนื้อในของสิ่ง ทั้งหลาย; พืชพรรณ. ว.
สว่าง, สุใส, สะอาด. ไม่มีตำหนิ, บริสุทธิ์;
สีอัน, สีขาว. ศิกิวรรณ ว. มีสีสด.

ศิกิไสชิ น. มีแสงสว่าง.

ศิกิรังคิ น. 'ตัวมีแก้ว' คืออัญม.

ศิกิรัย [—กริ] ส. น. ความระหอง, สุใส.

ศิกิล [—กิละ] ส. (มี. ลุก) ว. สุใส,
สว่าง, ชวน, บริสุทธิ์. ศิกิลกริม น.
การทำอันบริสุทธิ์. ศิกิลชาตุ น. 'ธาตุ
ขาว' คือทองคำ. ศิกิลชยา- กุลละ
ชยา น. การค้ำเงยสิ่งอันแท้จริง. ศิกิล
บักชิ น. เฒ่าขงขิม.

ศิกิลล [—ลล] ส. น. สีขาว.

ศิกิ ส. น. ความสุก, ความแจ่ม, ความสะอาด

มาตริยา น. ตำแหน่งข้าราชการหัวเมือง
ตำแหน่งหนึ่ง. ศุกรมาตริยา น. เลื่อนโต๊ะ ไทย
ไว้หมายความว่าวันเดือนปี. ศุกรลักษณ์
ว. มีลักษณะดี. ศุกรลักษณ์ น. เวลาดี
ลักษณะดี. ศุกรางค์ ส. ว. มีรูปงาม.

ศุกร [—พจน] ส. ว. ส่องแสง, สว่าง, งาม,
สดใส; ขาว, งดงาม; บริสุทธิ์, ไม่มีตำหนิ.

ศุกรภานุ, ศุกรรังคี น. พระอินทร์.

ศุกรางค์ คูใน ศก.

ศุกริก [สุนฺลฺกะ] ส. (มี. สฺกฺ) น. คำภาษี,
ส่วน, อากศ ฯลฯ; คำ, วรรค; ขันหมาก,
เงินกองทุน. ศุกริกสถาน น. โรงภาษี,
ด่านภาษี. ศุกริกการ น. เงินค่าภาษี.

ศุกรพี, ศุกรว [สุนฺ, สฺนฺลฺวะ] ส. น. ค้าย,
เชือก, เส้นไหม.

ศุกรี สฺ สฺกฺลิน.

ศุกร [—สะ] ส. ก. แห่ง, เพ็ญ; เลื่อม, กระจาย.

ศุกริก [—สะ] ส. (มี. สฺกฺ) ว. แห่ง, ฝาก,
เตรียม, เพ็ญ, หด, หู่; ไม่เป็นผล, สัน
ประโยชน์, ว่าง, เปล่า. ศุกริกกิลฺหะ น.
การทะเลาะที่ไม่มีมูล. ศุกริกกาลส ว.
โอแห่ง. ศุกริกตฺตฺรณิ น. การได้เสียง
ที่ไม่สมน. ศุกริกพล น. สุนไม้ที่
ตากแห้ง. ศุกริกมางสะ น. เนยหรือ

ปลาแห้ง. ศุกริกวิเวจฺจาวิ น. การแบ่ง
แบ่งที่ไม่เป็นประโยชน์.

ศุกรณิ, ศุกรม — สฺกฺ. — สฺกฺ. ส. น.
พระอาทิตย์; ไฟ.

ศุกริ ส. น. การตาก, การเผา, การทำกับแห้ง.

ศุกริวิ ส. น. บ่อ, ถ้ำ, โขง, หลุม. (เขียน
เป็น สฺกฺริบั้ง).

ศุกริลิ ส. น. อากาศ, ลม.

ศุกริ [—กะระ] ส. (มี. สฺกฺ) น. หง.

ศุกริ [—สะ] ส. น. ขนชั้นดีหรือชั้นต่ำของ
พวกอินดูโบราณ.

ศุกริ ส. น. ความว่างเปล่า, ความขาด, ความ
ไม่มี. ว. ของ, งอก, เติบโต.

ศุกริยิ ส. น. ว่าง, ที่เปลี่ยว, ความว่างเปล่า,
ความไม่มีจริง; ตัวเลข ๐; ว่าง, ฟ้า, ว.
ว่าง, เปล่า, เปลี่ยว, ไม่มีผู้คน; ว่าง,
ปราศจากความมุ่งหมาย; ว่าง, ว่าง, ว่าง,
ว่าง, ตัวคนเดียว, เปล่าเปล่า, ว่างไป,
ไม่มี, ไม่มีจริง; ขาด, หาด; ไม่มีผู้ใด,
ไม่มีสาระ, เหลวไหล, ว่าง, ว่าง, ว่าง,
ไม่ฉลาด; ไม่มีความรู้, มีใจว่าง,
ศุกริยาพิ น. ความไม่มีอะไร, ความ
ว่างเปล่า. ศุกริยาพิ น. ลักษณะที่ว่าง,
มีมหาตมัน, ลักษณะที่ว่างไม่มีพระเจ้า.

ศูร [—ระ] ส. น. คนกล้าหาญ, คนแข็งแรง, นักรบ, คนมีใจ เป็นลูกผู้ชาย, ความกล้าหาญ. ว. แข็งแรง, มีอำนาจ, กล้า, อาจหาญ.

ศูลี [—ละ] ส. น. บลว. หอก, ไม้ถือ, เหล็กแทงคม, ฉมวก, สามง่ามหรือตรี (เจ้านของพระคเณศ); ความเจ็บ ปวด, ความโศกเศร้า.

ศูลี, ศูลี ส. น. 'ผู้ถือหอกหรือตรี' คีละพระคเณศ (บางทีใช้ว่า ศูลี).

เสวธิ [เสวติ] ส. น. สีขาว, ความขาว, หยิงสีขาว. ว. ขาว.

เสพน [เสพน] ส. น. เหยื่อ, นกอินทรี.

เสณิ [เสณี] ส. น. บาว, สาย, เส้น, หมาย หมวด, หมู, นวด.

เสวส [เสวส] ส. น. ความสุข, ความสบาย.

เสขฐี [เสข] ส. (พ. เสขฐ) ว. งานเก็บ, เก็บ, มีที่เก็บ, ขอดเยี่ยม, ประเพณีใหญ่โต, ขูด, มีอายุมาก. เสขฐีวิทยา วิชาแพทย์สำหรับค้าอักษ Econo-
mics.

เสขฐี [เสขฐี/256 (พ. เสขฐี)] น. ผู้เป็นใหญ่, หัวหน้า, คนสำคัญ, คนมีทรัพย์, คนมีเงิน.

เสววิ ก. สด, ระทด: หมอง, เมื่อด, เห็นแห่ง.

เสลษ [เสลศ] ส. น. การคิด, การคาด, การเกี่ยวข้อ, การร่วม: การกอดรัด.

เสลษมี [เสลศ] ส. (พ. เสพห) น. เมื่อดขันในลำคอ, เสพห.

เสวดงคิ [เสวดง] ดู เสวดงคิ ใน เสวด.

เสวดิมิ [เสวดิม] ดู เสวดิมิ ใน เสวด.

เสวด [เสวด] ส. น. สีขาว, น้ำขาว. ว. มีสีขาว, แต่งด้วยสีขาว. เสวดกัญชร,

เสวดกษ น. 'ช้างเผือก' คือ ช้างโอราวันของพระอินทร์. ไทยมักใช้ว่าช้างเผือกทั่วไป.

เสวดงคิ [เสวด + งค] (ส. เสวดงค) ว. มีตัวขาว. เสวดนัตริ น.

นัตริขาว ใช้เป็นเครื่องประดับยศพระเจ้าแผ่นดิน และ เจ้านายชั้นสูง เช่น สมเด็จพระมหาสมณะ และเป็น เครื่องหมายแห่งความมีพระเจ้านแผ่นดินด้วย. เสวดนทิ (ส. เสวดจตุ) น. 'ผู้มีปีกขาว' คือ ห่าน.

เสวดชิตู น. 'ธาตุขาว' คือ ขอลก.

เสวดคิมิ,—คิมิ,—เตมิ (ส. เสวดค) น. ช้างเผือก. เสวดพช น. 'มีสีขาว'

คือ พระอินทร์. เสวดภาน, เสวดโรจิ น. 'มีเสขาว' คือ พระจันทร์.

โสภา ส. น. ความ สดใส, ความ กระแจ่ม.
ความงาม, ความ สละสลวย, ความ น่ารัก;
สี, สดความดี.

โสภิต ส. ว. งาม, แสงสว่าง; มีแสง.

โสภิน, โสภี ส. ว. งดงาม, สดใส.

โสภินฐี ส. ว. งดงาม, สดใสยิ่ง.

โสภณ [โสม ส. ว. ขาดี, ขาขยอก.

โสภณี โสณี ส. น. ตะโพน, เอย.

โสภณา โสภา (ส. โสภณ) น. ผู้หญิง.

โสภทร โสท ส. น. อดิษะ สำหรับ พิง, หู,
ช่องหู; ภาชนะ; ภาโลอัน. โสภทรไปย
ว. ผู้ซึ่ง หนึ่งมี โสภทรวิชัย ว. เพราะเหตุ
โสภทรวิชัย ว. แสงสว่างยิ่ง, เชื้อเพลิง.

โสภทรวิชัย โสทรวิ ส. ว. คงแก่เรียน; ว่า
ง่าย, คัดง่าย; ง่าย, สดภาพ.

โสภณ [โสภณ] ส. น. โสภณา.

โสภณ โสภณ ส. น. สดงาม, บรมของ
อันมีคุณอันหนึ่ง; เรียง, เรียงด้วย คำสรรเสริญ

บทย่อ; คำขัมร้องสรรเสริญที่เป็นบทกลอน;
ชื่อเสียง, เก็บขรัย.

โสว — [โสว] ดูใน สวส ๒.

โสข ๑ ส. น. ลมหายใจ, ลมปราณ.

โสข ๒ ส. ว. แห้ง.

โสขณ [โสชนะ] ส. น. ความแห้ง, ความ
แห้งยิ่ง, การทำให้แห้ง.

โสพล, โสพาล, โสवल [—พน. —พาน,
—วะละ] ส. น. ผักสาบ, สาหร่าย.

โสฬ [โสละ] ส. น. (ไทยอ่านเป็นสะโหลโตอ
มาด) หิน, เขา, เนิน. ว ทำด้วยหิน, กอบ
ด้วยหิน, เหมือนหินแข็ง. โสฬถภู ส.

น. ยอดเขา. โสฬชน น. คนค้อ.

โสฬวต น. ที่อยู่บนเขา. โสฬศฤกษ์,

โสฬศิขร น. ยอดเขา. โสฬัช ว.

หิมด้วยหิน. โสฬถภู ส. น. คนบ้ำ,

คนค้อ; สิงห์โต.

โสฬัช, โสฬถภู ดูใน โสธ.

๐๑๑๐

๒๒

๒ พยัญชนะตัวที่สามอันเก่าของพยัญชนะไทย,
เป็นพวกอักษรสูง เป็นตัวที่หกของวรรคที่
หก. อ่านว่า 'สธ' เรียกชื่อว่า 'สธบอ' หรือ

สธฤณี' เป็นพยัญชนะที่นำมาใช้จากภาษา
สันสกฤต, เป็นได้ทั้งตัวพยัญชนะต้น และ
ตัวสะกดในมาตราถัด, ในสันสกฤตอ่านออก

เสียงเป็น มุทระชะ เสียงเกิดแต่มีมหรืออก
เหมือนเสียง อห ในภาษาอังกฤษ แต่ไทย
เราคงอ่านเหมือนเสียงตัว ส.

ขลุ่ย [สะถึวะ] ส. ก. บ้วนน้ำลาย.

ขลุ่ยวน [สะถึ—] ส. น. การบ้วนน้ำลาย,
การขานน้ำลาย.

ขลุ่ย [สะทอน] ส. ว. มีหกแตรล้อม.

ขลุ่ยวิกี้ [สะดัง, ส. น. ส่วนสำคัญทั้งหก
ของร่างกาย (คือ แขนง๒, ขา ๒, หัว ๑,
ลำตัว ๑), องค์สำคัญทั้งหกของพระเวท ที่
เรียกว่า เวทงค์.

ขลุ่ย ส. น. หมู, หมวด, พวก, ฝูง, วัชชี,
หมูไม้, พุ่มไม้.

ขลุ่ยทาลี ส. น. สระน้ำ, บ่อ; พญิงชอบเล่น.

ขลุ่ย [สะ—] ส. น. (เลื่อนมาจาก กขมา)
ความอดกลั้น, ความอดโทษ, การขอโทษ.
ขลุ่ยชุมแปลง น. เครื่องประตัม, สัก
การะลำหรับขอโทษ (เครื่องสักการะที่ขอ
นำไปค้ำนั้มพ่อแม่หญิง ขอโทษในการที่ลัก
พาลูกสาวท่านมา).

ขลุ่ย ส. ว. หก (ใช้ใจจำสมาธิ เมื่อมีหน้า
พญิงชุมแปลงขอโทษ). **ขลุ่ยกรวิณ**
[สัดกัน] ส. น. ขลุ่ยระนาดหนึ่ง. ว. ซึ่ง
ได้อินถึงหกหู หรือ สามคน (เช่น ความลับที่

แพร่พราย), **ขลุ่ยกรรม** [สัดกัน] ส. น.
หน้าที่เรอบ่างของพราหมณ์ทั้งปวง. **ขลุ่ย**
ขลุ่ย [สัดกระนะ] ส. น. ชื่อคนตรา
วัด เวลา, แห่งมีฤกษ์ณะ เท่ากับ ๒๕ นาที.
ขลุ่ยจวน, ขลุ่ยบพิ สัดกระนะ, สัดคค)
ส. น. 'มีคำไม่ส' ตั้ง ส. **ขลุ่ยบุรุษ** น.
เวลาหกขลุ่ยอายุคนตามลำดับตระกูล.

ขลุ่ย ส. น. หก, จำนวนหก, ๖. กอบด้วย
หก, ครึ่งที่หก.

ขลุ่ย ส. ว. หก (ใช้ในคำสมาส เมื่อนำหน้า
พยัญชนะพวกโทษะ เช่นจาก ๗ น ม)
ขลุ่ยชา ว. หกชั้น, หกอย่าง. **ขลุ่ยชา**
ว. หกอย่าง. **ขลุ่ยวิชัย** ว. มีหกแขน,
มีหกค้ำ. **ขลุ่ยวิชัย** ว. หกชั้น, หกขณะนิต,
หกอย่าง. **ขลุ่ยวิชัย** ว. 'ผู้มีหกปาก หรือ
หกหน้า' คือ พระขันตกมาร.

ขลุ่ย ส. ว. หก (ใช้ในคำสมาสเมื่อนำหน้า
ตัว ๗ น ม) **ขลุ่ยวิชัย** ว. มีสะคือ
หก. **ขลุ่ยวิชัย** น. เวลาหกเดือน.

ขลุ่ย ส. น. คนตอช, ขลุ่ย, คนกะเพช.

ขลุ่ย ส. (น. จ) ว. หก (คำสมาสใช้ขลุ่ย
บ้าง ขลุ่ย หรือ ขลุ่ย ขลุ่ย ตามวิธีสันธิ).

ขลุ่ย [สัดสตะ] ส. ว. ที่หกสิบ, เป็นจำนวน
หกสิบ.

พยัญ [สัคสฺสึ] ส. น. จำนวนหกสิบ.
 พยัญ [สัคสฺสละ] ส. ว. ที่หก.
 พยัญ [สัคสฺสฺว] ส. น. วันที่หกหรือวันหกค่ำ.
 ษาทพ [-ทพ] (ส. ษาทว) น. ขนบ,

ลูกกวาด.

ษานท์ ส. น. ชื่อพระศิวะ.
 โษทศ [โสทศะ] ส. ว. ที่สิบหก.
 โษทศัน [โสทศ-] ส. ว. สิบหก.

○:๙:○

ส

ส ๑. พยัญชนะที่สี่สิบของพยัญชนะไทย. เป็นพวกอักษรสูง เป็นตัวที่เจ็ดของวรรคที่หก อ่านว่า 'สอ' เรียกชื่อว่า 'สอลอ' หรือ 'สอเลื่อ'. เป็นพยัญชนะที่ใช้ทั่วไปในภาษาไทยบาลี และ สันสกฤต เป็นตัวทั้งพยัญชนะต้น และตัวสะกดในมาตรากัต. อ่านออกเสียงเป็น ท้นตชะ เสียงเกิดแต่ฟัน.

ส ๒ [สะ] ม. ส. น. เป็นคำประกอบหน้าคำอื่นบ่งความว่า กอบด้วย, พร้อมด้วย, มี, รวมกัน, เช่นเดียวกับ, เช่น สเทวก=พร้อมด้วย เทวคา, สขัมมิก=มีธรรมร่วมกัน, สชาติ=มีกำเนิดอันเดียวกัน ฯลฯ.

สกล [สะกะ] ม. (ส. สฺก) น. ของตน.
 สกวาที ม. น. ผู้กล่าวล้อคำฝ่ายตน
 คำว่า ปรวที ผู้กล่าว ล้อข คำฝ่ายอื่น คือ ผู้ล้อกัน.

สกล [สะกต หรือ สะวะตะ] ม. น. เกวียน
 สกฏการ น. ของบรรพบุรุษ.
 สกนธิ์ [สกน; ส. (ม. ขนฺธ)] น. บ่า
 ลำคัมไม้, กิ่งไม้ กอง, พอก, จำนวนมาก,
 ส่วน, ภาค, ร่างกาย: (ในพระพุทธศาสนา)
 ขึ้นทั้งห้า. ดู ขันธ์ ๑.

สกลปรก [สกะปะรค] ว. เลอะ, เปอะ,
 เปื่อน; มีราจ.

สกรณีย์ [สะกะระณี] ม. น. ผู้ที่ขี้นหน้าที่จะต้องทำ.

สกรรจ [สะกัณ; ว. (โดยมากเขียน ฉะระจ)]
 หมุ่น, เม็งแกง, อชฌาย.

สกรรมกิริยา [สะกัณชะ-] น. (ในโวชากรรม)
 กิริยาที่มีกรรม หรือผู้ถูกรับ.

สกล๑ [สะกน] ม. ส. ว. เดิม, พร้อม,
 บริบูรณ์, พัว, ทั้งหมด, ทั้งสิ้น; ไขว่ สากล

ก็มี. สกตโลก น. ทั้งโลก, ทุก ๆ คน.

สกล๒ [สะกน] (ส. สกต) น. ส่วน, ซีก, ครึ่ง.

สกลว [สกลว] พ. ว. ขาว, สะอาด, หอมสด.

สกลศ [สะ—] ส. (ม. สกาส) น. ความ
โกธจริต, การอยู่ที่ไกล. ว. ไกล, ซิด,
ต่อหน้า.

สกลุณ [สะ—] ม. (ส. สกุน) น. นก.

สกลุณจาป น. ลุณนก. สกลุณบน
ม. น. 'ทางนก' คือ ท้องฟ้า, อากาศ.

สกลุณี [สะ—] ม. (ส. สกุนี) น. นางนก.

สกลุนต์ [สะ—] ม. (ส. สกุนต) น. นก.

สกลุท [สะ—] น. เสาอสาข, นามวงศ์.

สข, สขา, สขี [สะ—] ม. ส. น. เพื่อน,
สาขาย: เป็นหญิงไว้ชื่อว่า สขี.

สขี [สะ—] ดู สข.

สัง ก. ห่อขึ้นหรือยกขึ้นให้ขึ้นหรือของเล็ก ๆ
วางลง เช่น สังข์, สังข์ฟาง ฯลฯ ว. สก,
แก่จัด (สำหรับหมาก).

สัง ก. ขึ้นให้, เอาไปให้, เปล่ง, ร้อง เช่น สัง
เสียง. สังเสวิม ก. อดทน. สังเสียบ
ก. ให้, อดทน.

สังกร. [—กอน] ๕๖๖. ส. น. กว้างปรน,
ความยุ่งเหยิง.

สังกร๒ [—กอน] ม. (ส. สกกร) ว.

ปลานปล่ม, ตีใจ.

สังกรานต์' [—กอน] (ส. สักกรานติ) น.
การย้ายที่, การลี้ภัย, การที่พระอาทิตย์
ขึ้นสู่ทิศเบื้องหน้าใหม่, ปีใหม่, พิธีขึ้นปี
ใหม่: บัดนี้ข้าพเจ้าพิธีตรุษ เรียกว่า ตรุษ
สังกรานต์.

สังกา ม. (ส. สังคา) น. ความเคร่งครัด,
ความสงัด.

สังโกล น. ๑. กว้างเขมื่อ, ความเคร่งครัด
(สำหรับหมาก).

สังคี ดู สังคี.

สังคะ [—กอน] —กอน] ม. น. ความ
ขัดแย้ง, ค้าง, ฝืน, การขัดข้อง, การรุ่ม,
ความยุ่งเหยิง.

สังคราย [—กอน] ส. (ม. สังคาม) น.
การต่อสู้, การรบพุ่ง, สังครามภูมิ น.
สนามรบ. สังครายมฤคชยู [—กอน]
ชยู น. การรบพุ่ง.

สังเคราะห์ น. การนำเอาสิ่งใด, การอุปมา
การเปรียบเทียบ, การอุปมา.

สังขม์ ดู สังคี.

สงบ [สะกน] ก. งาม, เรียบ, เรียบ, สงบ
สังคราม ก. เลื่อน. สงบเสงี่ยม
ก. นิ่งหรือร้อ, เรียบตัว, เรียบ.

สงวน [สะหฺวน] ก. ทยอย, ระวัง, รักษา.

สงสัย (ม. สันษ; ส. สักข) ก. เบลอวัง,
เคลือบเคลง.

สงสาร ม. จ. น. การไป, การท่องเที่ยวไป;
ทางไป, การผ่านไป, การเวียนว่ายตายเกิด,
การเวียนตายเวียนเกิด, การเปลี่ยนแปลง
โลก, ความเป๋ไปของโลก. (ไทย) ก.
สมเพช, รู้สึกเอ็นดู, หรืออาลัย. สงสาร
จักรี น. ล้อคือสงสาร; โลกเป๋ไปด้วย
ล้อ. สงสารทุกข์ ว.ทุกข์ในสงสาร.
สงสารพินธน์ น. เครื่องพัวพันของ
โลก. สงสารภัย น. การกลัวความ
เกิดความตาย. สงสารไมกข์ น. การ
หลุดพ้นจากโลก. สงสารวิญญู น. การ
หมั่นเวียนแห่งโลกนึ่งชีวิต. สงสารธา
คิร น. สมุท คือการเวียนเกิดเวียนตาย.
สงสารสาร น. เมื่อน้ำ หรือ ควัน (หมายถึง
ความสุข) ของโลกนี้.

สงัด [สะหฺงัด] ว. สงัด, เงียบ, สงบ.

สงัด [สะหฺงัด] ว. เงียบ, ว่าง.

สง่า [สะหฺง่า] ว. ต่ำเตี้ย, มีสง่า, งามองอาจ.

สฐูธ [สะ-ธฺ/อธฺ/สธฺ. สฐู] ว. ฟ้า, ภู
จิตร, เฒ่า, หน่อก, ไร่ชาด.

สदन [ส. สดณ] น. หมู่, เมฆ (ไม้).

ตง. ตรีภ, ตรีภิม; กอธ, พวค.

สัด > สัดขั้น, ใส, ใส้ขี้แห้งเขียว.

สาดก สะ -- ดู สดก.

สदन, สदन [สดน-] ดู สดณ.

สดมณี สะ -- ดู สดมณี.

สัดบ่ปรณ [สัดบ่ปรณ] ดู สัดบ่ปรณ.

น. การนิทานอาถรรพณ์ (ใช้สำหรับทำนาย).

สาด [สดา-] (ส. สาด) น. ชื่อพระธานก.

สดี สดดี ดู สดี.

สดี [สด-] (ส. สดี; ส. สดี) น. การ
ชมเชย, ถิ่นชมเชย, คำสรรเสริญ.

สดี [สด-] (ส. สดี; ส. สดี) ว. (อัน
หมายถึง ชมเชย) คำสรรเสริญแล้ว.

สดี [สด-] (ส. สดี) ว. พึงสรรเสริญ,
น่าชม.

สดี [สด-] (ส. สดี) น.

สดี [สะดะ] น. (ส. สดี) น. ไร่หนึ่ง (๑๐๐).

สดี [สะดะ] น. (ส. สดี) ว. ไร่เล็ก
ได้ ไร่เล็ก ที่ความผู้ใจ.

สดี [สะดะ] น. (ส. สดี) น. หมวด
ไร่, ไร่จวนไร่.

สदन, สदन [สดน-] (ส. (ม. สดณ)

น. เมฆ, หน่อก, สदन [สดน-] (ส.

น. เมฆ, หน่อก, ไร่ชาด, ไร่ชาด).

สदन [ส. สดณ] น. หมู่, เมฆ (ไม้).

[สฺตฺนมะฆาน] น. การดูตาม.

สตรี [สฺตฺรี] ส. (ส. ถ.) น. ผู้หญิง, เพศหญิง. สตรีภาม ว. ขอบผู้หญิง. สตรีขาน, สตรีชาติ น. เพศหญิง, พวกหญิง. สตรีทวิษ น. ลมเกลี้ยงคู้หญิง. สตรีภาพ น. ความเป็นหญิง, ความเป็นเมีย. ไทโยใช้ว่า ผู้หญิง ก็ได้. สตรีรัตน์ น. นางแก้ว, หญิงงาม. สตรีรังคี น. เพศหญิง (ในวิชากรรม). สตรีวิชาติ น. 'อันเมียชนะแล้ว' คือคนกลัวเมีย.

สตันย์ [สฺตฺน] ส. (ม. อชฺฐ) น. น้ามน. สัตย์ [สฺตฺย] ส. (ม. อชฺฐ) ว. แข็งแรง, เปี่ยมแก่บสว, แข็งแรง แข็ง, ไม่วั้นไหว: คือสิ่ง, เยื่อหนัง.

สตันถิ [สฺตฺว] ส. (ม. อชฺฐ) น. เสาหลัก, ลำต้น: เครื่องคำนวณ, การคำนวณ: ความแข็งแรง, ความมั่นคง: ความเชื่อถือ.

สตาจก [สฺตฺจก] น. ส่วนระย: (ไทย)หรือหญิงตราทองแดงหรือเหรียญเงินหนึ่งบาท.

สติ [สฺตฺ] ม. (ส. สมฺมุตฺติ) น. การระลึก, ความทรงจำ: ความรู้สึก, การตื่น, ความระมัดระวัง: ใจอันไม่ไร้สงสัย, ความปลอดโปร่งแห่งใจ, ความกะปรี่กะปร่า: ความรู้สึกตัว, ความรู้สึกผิดชอบ. สติปัญญา น.

น. ชื่อธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งสติ ๔ อย่าง คือ ภาว, เวทนา, จิตต์, ธรรม. สติวิริย ม. น. การฝึกสติในระยะเวลาอันรู้: คือขอบของสงฆ์เป็นอาทิ. สติสัมปภา จูญฺญะ ม. น. ความรู้ดีและฉลาดของตน.

สติ [สฺตฺ] ส. (ม. อชฺฐ) น. ผู้หญิง, หญิงดี, เมียที่ชื่อล้นชื่อตัว.

สตูป [สฺตฺ] ส. (ม. อชฺฐ) น. สุนัข.

สทน [สฺตฺน] (ม. อชฺฐ: ส. สฺตฺน) น. บนม.

สตน [สฺตฺน] (ม. อชฺฐ: ส. สฺตฺน) น. บนม. ซ่างไม้, ซ่างถ่อหรือถ่อเหล็ก, ไม้, ไม้คอง.

สณ [สฺตฺน] ส. (ม. อชฺฐ: ส. สฺตฺน) น. บนม, ที่สูง, ที่ยกสูง: ไม้, ไม้คอง, ไม้คอง, ไม้คอง, ไม้คอง. สณทวด น. ไม้คองไม้คอง. สณบต, สณมารค น. ทางบก. สณวิเคราะห น. การทวงถาม.

สณวิ [สฺตฺน] ส. (ม. อชฺฐ) น. ผู้สูงอาย, ว. ไม้, ไม้คอง, ไม้คอง, ไม้คอง, ไม้คอง, ไม้คอง.

สณน [สฺตฺน] ส. (ม. อชฺฐ) น. การขึ้น, การอยู่ดี: การอาศัย, การอยู่, การ อยู่, การอยู่, สภาวะ: ตำแหน่ง, ตำแหน่ง, ตำแหน่ง, ตำแหน่ง, ตำแหน่ง, ตำแหน่ง.

สณนก [สฺตฺน] ส. (ม. อชฺฐ) น. ตำแหน่ง, ตำแหน่ง, ตำแหน่ง.

สภาย [สะบาย] ว. อยู่ดี, ไม่มีทุกข์, ไม่มี
โรค. ดู สบายด้วย.

สปริง [สปริง] (อ. Spring) น. สิ่ง
ที่ยืดได้, สะท้อน หรือยืดได้.

สปัน [สปัน] (อ. Sponge) น. ฟองน้ำ.

สภา สะ- มี. ส. บ. ที่ประชุม, ที่
ชุมนุม, สโมสร, การสมาคม. สมาคม
ห้องใหญ่, ราชวัง, ศาลาชุมนุม (ซึ่งเลื่อน
มาเป็นสภา) ไรต์เดค. โภชนาการ. สภา
กาชาด บ. สมาคมกาชาด. สภา
คดีที่ สะพาศรี น. ห้องประชุม.
สภานิติ น. ขบวนการนิยมของสมาคม.
สภานายก, สภาบดี [-บอดี] น.
ผู้เป็นประธานในที่ประชุม.

สภาค [สะ-] น. ร่วมกัน, อยู่หมวด
เดียวกัน เหมือนกัน. เท่ากัน.

สภาพ [สะ-] (ม. สภาวะ; ส. สภาวะ)
น. ความเป็นอยู่, ธรรมดา, ธรรมชาติ. ความ
เป็นอะไร มีสติ, ใจคอ, อธิบาย, ความ
ประสพคติ: ความจริง, ความป็นจริง. สภาพ
ธรรม น. หลักแห่งธรรมดา, ธรรมชาติ.

สภานิติ สธ603/25๑6 สภาพ.

ส้ม ๑ ว. เหมาะ, พอดี, ร่วมกัน, รวมกัน,
เหมือนกัน. ส้มคิน ก. ร่วมคบคิดกัน.

ส้มควรว ว. เหมาะดี. ส้มคะเน ก.
เหมาะกับที่คาด. ส้มจริง ว. เหมาะ
กับที่เป็นจริง. ส้มทาบ ก. รวมกัน. ส้ม
น้ำหน้า ว. เหมาะแก่หน้า, เหมาะกับ
ที่ท่าเช่นนั้น. ส้มบุญ ว. เหมาะกับที่
มีบุญ. ส้มบระกอบ ว. มีอวัยวะครบ
ตามธรรมดา. ส้มรตี ก. ร่วมรส คือ
แต่งงาน. ส้มรู้ ก. ร่วมคิดกัน. เป็น
ใจกัน. ส้มสีกิ ว. เหมาะ สัก ซ้อมือ
เรียกชายที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป นับว่าเป็นชาว
ฉกรรจ์ควรจะสักซ้อมือประจำการ รับราชการ
แผ่นดิน เรียกเสกสมรสสัก.

ส้ม ๒ [สะมะ] มี. น. ความสงบ, ความ
รบกวน.

ส้ม ๓ [สะมะ] มี. น. ความเหนื่อย.

ส้ม ๔ [สะมะ] มี. ว. เจ็บ, เสมอ, เหมือน
กัน, เท่ากัน, ตรงกัน, ยุติธรรม, ไม่ลำเอียง.

ส้ม น. ต้นไม้ พวกหนึ่ง มีหลาย ชนิด ลูก
กลมรสเปรี้ยวบ้าง หวานบ้าง ผิว มีน้ำ
กลื่นฉุน. ส้มกึ่ง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใช้ทำยาได้. ส้มเช่า น. ต้นไม้ชนิด
หนึ่ง ต้นคล้ายสลดโตมีใบคล้ายนสยกมีรส
เปรี้ยวในเวลาเช้า. ส้มตำ น. ของกิน
ชนิดหนึ่ง เอา ผลไม้ มี มะละกอเป็นต้น

มาดีประสม กับ กุ้งแห้ง น้ำตาล น้ำปลา แล้วไม่พริกตัวข. **ต้มบ๊วย** น. ต้นไม้เลื้อยชนิดหนึ่ง ใบเป็นฝอยคล้ายชะอม ใช้ทำยาได้. **ต้มลิ้ม** น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้. **ต้มสันดาน** น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้. **ต้มเสียว** น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้.

สมจร [-จน] ส. (พ. สหจร) ก. ประพาศด้วยกัน, คบกัน, ร่วมรักกัน, ใช้เป็นคำเรียกสัตว์ร่วมสภาวะ ก็มี.

สมจิวิ [สะมะ-] พ. น. ผู้ประพาศสมานเสมอ.

สมญา น. ชื่อ. คำประพันธ์ใช้ว่า สมญาศก็มี. (ดู สมัญญาศัพท์).

สมัญญา ดู สมญา.

สมณะ [สะมะนะ] พ. (ส. ชุมณ) น. ผู้สงฆ์, ผู้รับจากบัพ, พระ.

สมเด็จ ข. น. ผู้เป็นใหญ่, เป็นชื่อตำแหน่งพระราชาคณะผู้ใหญ่. ใช้เรียกเจ้านายผู้ใหญ่. ๖. สูง. **สมเด็จเจ้าพระยา** น. ตำแหน่งบรรดาศักดิ์ชั้นสูง.

สมณะ [สะมะ-] พ. (ส. สมต) น. ความสงบจิตต่อความสงบอารมณ์. **สมถิยา** นิ ก. น. ผู้ถือเอาความสงบเป็นเครื่องนำ.

สมถวิปัสสนา น. สมณะและวิปัสสนาเป็นถึงใจพระพุทธศาสนา ดู สมณะ ข้างบน และ ดู วิปัสสนา ด้วย.

สมณะ [สะมะ-] พ. น. การหยุด, การระงับ.

สมณา [สมมะ-] ก. มทน, ทอบ เช่น สมณาคณ=มทนคณ, สนองคณ.

สมบัติ (พ. ส. สมปัติ) น. ความเจริญ, ความสุข, ลาภ, ทرفิย์, ความสำเร็จ, การบรรลุผล, ความดี, ความงาม, ความบริบูรณ์.

สมบุกสมบัน ก. ทำโดยลำบาก, ย่ำ, ทวาดคว่ำ.

สมบุรณ ส. ๖. เต็มพร้อม, เต็มที่, ทั่วมากมาย, อ่าง, ถังหลวม, กระจวย, มีพร้อม.

สมประดี ๑. ส. น. เวลานี้, เดี๋ยวนี้.

สมประดี ๒. ดู สมฤดี.

สมปฤดี [-ประวี] ดู สมฤดี.

สมบัก น. ไม้หลายตัวๆ ที่มีลักษณะของขิง.

สมพงศ์ น. การร่วมวงศ์หรือตระกูลกัน, การเป็นพี่น้องกัน.

สมพถ น. เลกสมถ.

สมพัตสว [-สอน] (ส. สัตตสว) น. ปี. ไทยใช้เรียกคำภาษะชนิดหนึ่งซึ่งเคยเลียบเป็นรายปีด้วย.

สมพาส ดู สังวาส.

สมเพช ดู สังเวช.

สมโพชนี ส. น. การพูด, การอธิบาย, คำ
เรียกร้อง, คำฮาลปะนะในไวชากรณ.

สมโพธิ ม. น. ความเห็นแจ้ง, ความเข้าใจ
ปลอดโปร่ง, ความฉลาดชัด, ปัญญายิ่งใหญ่,
การตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า.

สมภพ (ม. ส. สมภว) น. การเกิด, ความ
บังเกิด, การเป็นขึ้น, การทำขึ้น; ที่เกิด; การ
ประสพ, การร่วมกัน.

สมภาร น. พระผู้ที่เป็นเจ้าอาวาส. ดู
สังฆการ ด้วย.

สมโภก ม. ส. น. ความสุขพร้อม, ความ
สบายใจ, ความยินดี, ความสุขในทาง
ภามะ; การใช้สอย.

สมโภช ม. ส. น. อาหาร, การกินร่วม, งาน
เลี้ยง, การตั้งอาหาร; (ไทย) งานฉลอง,
งานเพื่อความยินดีไว้.

สมมติ ม. ส. ก. ชื่อเอา, คิดเอา, ตั้งเอา,
บัญญัติขึ้น, ตกลงเอา, ยินยอมกัน. (เขียน
และพูดผิดไปบ่อย ๆ ว่า สมมต). สม
มติ น. การตั้งเอา, การคิดเอา, การตั้ง
เอา, การบัญญัติขึ้น.

สมมต ดู สมมต.

สมมุติ ดู ใน สมมต.

สมโมท ๑. ม. ส. น. กลิ่น.

สมโมท ๒. ม. ก. ยินดี, ทำเรื่อง, พอใจ, คือนับ.

สมบุค ดู สังบุค.

สมโยค ดู สังโยค.

สมร ๑. [สะหมอนหรือสะหมณะ] ม. ส. น.
การรบ, การสงคราม. สมรภูมิ น.
สนามรบ.

สมร ๒. [สมอนหรือสุบณะ] ส. น. การ
ทรงจำ, การระลึก, ความจำที่ระลึก, ความ
รัก, ความเพียร (ไทย) นางงาม. สมรภินิ

น. คำพูดเรื่อง. สมรกรรม น. การแสดง
ความรัก, อาการรักใคร่. สมรทศิ น.

อาการแห่งร่างกายเกิดจากรัก (กล่าวว่ามี ๑๐
เช่น ตาเป็นแสง, ใจสว่าง, นอนไม่หลับ,
ไม้อืดตื้อตั้งทั้งปวง. ปรากฏจากความอย

ฯลฯ). สมรมโหระ ว. หลงพระความรัก.
สมรรุช น. โกรธ, ใจ. สมรเสช

น. สาร, เจตมหายที่กล่าวถึงความรัก.
สมรวตี น. หญิงกำลักรัก. สมรศาสตร์
น. คำว่าด้วยความรัก. สมรสัย น.
'เพื่อนของคนรัก' คือ วสันตฤดู; พระจันทร์.

สมรดาทร น. ความบันเทิงด้วยความรัก.

สมรรถ (กรว) สำท. ดู สำท.

สมรรถ [สะมัต] (ส. สมฤต; ม. สมฤต)

ว. อองอาจ, แข็งแรง, กล้าหาญ, เขียวชาชู, สดกัต, เหมาะ, พอเพียง, พอดี, มีความ มุ่งหมายอันเหมาะ. **สมรรถภาพ** น. ความเพียงพอ, ความทันการ, ทันทั่วทั้ง (มี ที่ใช้แทน E. Efficiency).

สมรรถนะ [ระมัดระนะ] ส. น. กำลัง, ความสามารถ, ความเขียวชาชู.

สมฤติ, สมฤติ [สมระวี—, สมระวี—] (ส. สมฤติ; ม. สติ) น. ความทรงจำ, การ จำ, ความระลึกถึง, การระลึกได้, นึกได้; ความรู้สึกตัว; ใช้เป็น สมปรกติ, สมปรกติ, สมประคิ ก็มี.

สมฤติ [สมระวีระ] ส. ว. (ซึ่ง) จำได้, ระลึกได้, (อัน) สืบเนื่องมาแต่โบราณ.

สมฤติ [สมระวี—] ส. น. ความทรงจำ, การ ระลึก, สิ่งที่จำได้, คำว่าหรือขนบธรรมเนียม ที่ จำสืบเนื่อง กัน มาแต่ เก่าก่อน (ดู สม ประคิตัว)

สมวัย [สมระไว] ม. ว. รุ่น เดียวกัน, ปี เดียวกัน.

สมวาย [สมระ—] ม. ส. น. การมาพร้อม กัน, การประชุม 250 ขรสมทพ, การประสพ; หมู่, พวก, ที่ประชุม.

สมเขป ดู อังขป.

สมอ [ระหุมอ] (ช. น. หิน, ถิ่นมาจาก ถมอ) น. เครื่องที่ใช้โยนลงในน้ำให้เกาะดิน สำหรับขุดหรือ ขุดดินไม่จำพวกหนึ่ง ใช้ ทำอามีหลายชนิด; ลูกฝ้าย.

สมอง [ระหุมอง] น. มั่นที่อยู่ในตัวซึ่งมีใน ศูนย์กลางของสันประสาททั้งปวง; ความคิด, ความฉลาด.

สมัก [ระหุมัก] ช. น. คนใจ, ขอบใจ.

สมัก [ระหุมัก] (ม. สมคฺค; ส. สมคฺค) ก. (โทษ) เจ้าพวก, เจ้าตัวอ, อาสา; ยินยอม, ปดองใจ. ว. พร้อม, ทั่ว, กลมเกลียว, พร้อมเพรียง.

สมังคิ [ระ—] ม. ว. ประกอบ ตัวอ, บริบูรณ์ตัวอ.

สมัชช [ระมัต] ม. (ส. สมชฺช) น. การ ประชุม, การ พบปะ; การคบค้า; การ สนุกสนาน, การมหรสพ, การ มีกิจกรรม ต่างๆ. ใน ราชการพูดใช้ สมัชชา สำหรับ การ ประชุม ใน สันนิบาต ชาติ ชนิด Assembly.

สมัชชา ดูใน สมัชช.

สมัญญา [ระ—] ม. (ส. สมัญญา) น. ชื่อ, โทษใช้ว่า สมัญญ ก็มี.

สมัตต์ [ระ—] ม. (ส. สมปฺต) ก.

จบแล้ว, จบข้อความ, สำเร็จแล้ว, เต็ม, บริบูรณ์.

สมัคติ [สะ—] ๓. สมรรถ.

สมัน [สะหมัน] น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง จำพวกสัตว์ป่าอยู่ในพวงไม้เถาและควาง.

สมันต์ [สะ—] ๓. ส. ๖. มาก, พร้อม, หวีไป, โกลสเคื่อง, หุกลนทุกแห่ง.

สมัย [สะไหม] ๓. ส. น. เวลา, โอกาส, คราว, ครั้ง, เวลาอันเหมาะ: ความเป็นอยู่, การบังเกิด, เหตุการณ์: ธรรมนิยม, คติ, ลัทธิ, หลัก, หน้าที่, คำสั่งสอน, คติกลง, สัญญา.

สมา [สะ—] ๓. ส. น. ไป

สมาคม [สะ—] ๓. ส. น. ที่ประชุม, การประชุม, คนที่ชุมนุมกัน, การพบปะ. ก. (ไทย) คบค้า, วิสสาสะ.

สมาจาร [สะ—] ๓. ส. น. ความประพฤติ, การปฏิบัติ, การกระทำ: ธรรมนิยม, ประเพณี, คติ.

สมาช [สะ—] ๓. ส. น. การประชุม, ที่ประชุม, สมาคม.

สมาชิก [สะ—] ๓. ส. น. คนเข้าประชุม, ผู้ที่เข้าประชุมด้วย, ผู้เป็นส่วนของชุมนุมคน, ผู้มีสิทธิที่จะเข้าในที่ประชุมได้.

สมาทาน [สะ—] ๓. ส. น. การถือเอา, การสั่งใจ, ความมั่นหมาย, คำสัตย์.

สมาธิ [สะ—] ๓. ส. น. ความตั้งมั่นแห่งจิต: การติดต่อกัน, ความสำเริง: การจัดแจง, การแต่งตั้ง: การสำรวมใจ, การเพ่งเล็ง, การนั่งสมาธิ, ความศรัทธาอย่างแรงกล้าตั้งมั่นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง.

สมาปน [สะมานะ] ๓. ส. ๖. อันหนึ่งอันเดียวกัน, เหมือนกัน, เสมอ, เท่า, เช่นเดียวกัน: ปานกลาง: หวีไป, สามัญ.

สมาปนคติ น. ไปด้วยกัน, การเห็นพ้องกัน. สมาปนคุณ น. มีความยินดีเท่ากัน. สมาปนโกลาต น. อยู่ในกรอบครวั

เดียวกัน: สมาปนธรรม น. คนชั้นเดียวกัน, คนชาติเดียวกัน. สมาปนชาติ ๖. มีนชนิดเดียวกัน. สมาปนทุกข์ ๖.

'ร่วมทุกข์' คือ สงสาร. สมาปนสังวาส น. การอยู่ร่วมกัน ใช้สำหรับ พระสงฆ์ว่าทำอุโบสถ หรือสังฆกรรมร่วมกันได้.

สมาปน ๒ [สะหมาน] ก. ทำให้ติดกัน, ทำให้ชอบกัน: ทำให้สนิท, เชี่ยวอา, ผูกพัน.

สมาบัติ [สะ—] (๓. ส. สมาปคฺติ) น. การประสพ, การพบ: ความบังเอิญเป็น, โอกาส: การบรรลุ, ความสำเร็จ, การเข้า

ถาปนมี ๘ ชั้น คือ รูปปรมาณ ๔. อรูปปรมาณ ๔.

สมาโยค [สะ—] มี. ส. น. การประชุม, การร่วม, การติดต่อกัน การตระเตรียม, การจัดแจง ความมุ่งหมาย.

สมากรมณี [สะ—] มี. ส. น. ความพยายาม, ความตั้งใจ, การออกแรงประกอบกิจการ.

สมาส [สะหฺมาล] มี. น. การติดต่อกัน, ร่วมกัน. การละสมร กำย้อ, กำสงขม.

สมิง [สะหฺมิง] น. เสือ, เสือหัวดำดำสีหัว. ต. น. คำว่าห่มขุนนางผู้ใหญ่อย่างมอญ. สมิงพราย น. เสือสีส้มหัวดำดำสีหัว. สมิงมิ่งชาย น. ชายที่กล้าหาญอย่างเสือด. ชายชาติทหาร.

สมิต. ๑. [สฺมิต อ่านสะมิต แต่เร็ว] ส. (มี. สิต) ๖. บั้ม. เมถิยาน.

สมิต ๒ [สะ—] มี. ส. ๖. ประสม, รวบรวมแล้ว, ตกงแล้ว.

สมิตี [สะ—] มี. ส. น. ที่ประชุม, หมู่, สมาคม.

สมิทธี [สะ—] มี. ๖. สำเร็จพร้อม. ถึงความสมบูรณ์ มั่งคั่ง.

สมิทธี [สะ—] มี. น. ความสำเร็จพร้อม, ความสมบูรณ์ ๒๐๐๘๖ มั่งคั่ง.

สมี่. [สะหฺมี] น. เป็น คำ เตือก พระ ภิกษุ ผู้ต้อง ถัด.

สมี่ ๒ [สะหฺมี] น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบเล็กใช้ทำยา.

สมี่รี [สะหฺมีรี] มี. ส. น. ลม, อากาศ.

สมุก [สะหฺมุก] น. ด้านที่ใช้ประสมกับรักสำหรับฉาบทำสีของต่างๆ.

สมุกคี [สะหฺมุกคี] มี. (ส. สมุก) น. ตลับ, กล้อง, หีบ, กระเป๋า, ตะกร้า, โทษใช้เรียกกล้องสามกันส์หรือกล้องมีฝาครอบกลม.

สมุจชัย [สะหฺมุดใจ] มี. ส. น. การละสมร, การรวบรวม, การพอกพูน.

สมุจเฉต [สะหฺมุดเฉต] มี. ส. น. การตัดขาด, การละทิ้ง การกำจัด, การผลาญ, การล้าง. สมุจเฉตพหาม น. การละกิเลสได้เด็ดขาดอย่างพระอรหันต์.

สมุฏฐาน [สะหฺมุดฐาน] มี. (ส. สมุดฐาน) น. การตั้งมั่น, การเป็นขั้น, เกิดขึ้น, ต้น, ที่เกิด, เหตุ, ความเป็น.

สมุจ [สะหฺมุด] น. กระดาษที่ทำเป็นเล่ม.

สมุตติการ [สะหฺมุด—] ดู สมุฏฐาน.

สมุทร [สะหฺมุด ต้อยหน้าสมาสอ่าน สะหฺมุดหฺระ] ส. (มี. สมุท) น. ทะเล, มหาสมุทร.

สมุทรก [—หฺระกะ] น. ชาวทะเล, นาวีก.

สมุทรกฏิก น. เรือ. สมุทรกานดา น. 'ที่รักแห่งทะเล' คือแม่น้ำ. สมุทรใจ

น. โจรสลัด. สมุทรเคียบร์,—ติว น.
ฝั่งทะเล. ชายทะเล. สมุทรเมฆดา น.
โลก, พันดิน. สมุทรบาตร น. การเดิน
ทะเล. สมุทรยาน น. เรือเดินทะเล.
สมุทรเวลา น. สายน้ำ, คลื่น ทะเล.
สมุทรสาร น. 'แก่นทะเล' คือไข่มุก.

สมัย [สะหมฺตไท] มี. ส. น. การตั้งขึ้น,
การสะสม, การรวบรวม, การติดต่อกัน (ตาม
พระพุทธศาสนา) การ รวม รวม ส่วนต่าง ๆ
แห่งชีวิต, ชีวิต, เหตุที่ทำให้ หุ่กัเกิด, ต้น
เหตุ, ที่เกิด; ราชได้, ผลประโยชน์; ความ
สำเร็จ, ความเจริญ.

สมัยน [สะหมฺน] น. คนี่ข้. คนอยู่ในบังคับ;
ใช้เรียกว่า ลูกสมัยน.

สมัยนไฟร [สะหมฺนไฟร] น. พืชที่ไว้ทำเป็น
เครื่องอา (ซึ่งหาได้ตาม ฝั่งเมือง ไม้ใช้
เครื่องเทศ).

สมัยนเว้ง [สะหมฺนละ—] น. ต้นไม้ชนิด
หนึ่ง เปลือกมีกลิ่นหอมร้อน ใช้ ทำยา.

สมัย, สมัย [สะหมฺหะ, สะหมฺ] (ส. มี.
สมุห) น. หมู่, กอง, พวก, ทั้งหมด, ประชุม;
(ไทย) หมู่หมื่น, หัวหน้ากอง เช่น สมุห
บัญชี = หัวหน้าการบัญชี. สมุหกิจฉา
โหม น. เสนาบดีฝ่ายทหาร (ดู โย

จตุสมภัก ด้วย). ตำแหน่ง พระสุรนาถกรมผู้
รักษามัญชี. สมุหเทศาภิบาล น.
ผู้สำเร็จราชการมณฑล. สมุหนายก น.
เสนาบดีผู้ใหญ่, เสนาบดีมหาดไทย; ดู โย
จตุสมภัก ด้วย.

สมัยชาน [สะ—] มี. (ส. สมวชาน) น. การ
ประชุม, การประสม, การติดกันสนิท.

สมัยสร [สะไมสรน] มี. น. ที่ประชุม
ซึ่ง ตั้ง ขึ้น เพื่อทำการอันใดอันหนึ่ง, สถานที่
ประชุม, ก. ประชุม, รวมที่เดียวกัน, เป็น
หมู่กัน. สมัยสรณ น. การประชุม.

สมัยสรณ [สะไมสรระนะ] ดู โย สมัยสร.
สมัย [สะชะ] มี. ก. นอน.

สมัยต [สะหมฺต] ก. ย่อถือ, ทวาดเสีย, เสีย
แสบข, คลาใจ, คลัว. สมัยตสมัยอง,
สมัยตสมัยง ก. ครั้นคร้าม, เสื่อมลง,
ทวาดคลัว.

สมัยน [สะชะ—] มี. (ส. สมณ) น. ที่
นอน, เคียง; การนอน, การหลับ.

สมัยบ [สะหมฺบ] ก. ชบ, สงบ; เกรงกลัว,
ใจผ้อ, คร้าม.

สมัยพร, สมัยพร [สะหมฺพพอน, สะหมฺพ
พอน] (มี. สขั้ว; ส. สุขั้ว) น. คบ
เลือกเอาเอง; การเลือกดีของนางฉวีขั้วใน

อินเคียโบราณ: สยัมพร, สวอมพร ถ้ำไซ้.

สยมกุ [สะหฺมกุ] มี. (ส. สวอมกุ) น. ผู้
เกิดเองเป็นเอง, พระนามพระพุทธเจ้า, นาม
พระอัครราชคูใน สวอม คัวช.

สยออง [สะหฺยออง] พ. ก. ขนขั้น, เสียว, หวาด,
ชยั้น, กรันครว้ม.

สยอน [สะหฺยอน] พ. ก. หวาดหวั่น.

สยัมพร [สะหฺยอำพอม] ดู สยมพร.

สยัมวรา [สะหฺยวระ—] มี. ส. น. หญิงที่
หาหิวตามชอบใจ.

สยาน [สะหฺยาน] มี. น. การนอน.

สยาม [สะหฺยยาม] น. เมืองไทย. สยามรัฐ
น. แคว้นไทย, ประเทศไทย.

สยาย [สะหฺยาย] ก. คลั่ง, คลาย, ขยาย, แยก.
กระจายออก.

สยิว [สะหฺยิว] ก. ทำหน้าขมขมคิ้ว แสดง
ความโกรธหรือเบื่อหน่าย.

สยูน [สะหฺยูน] น. ชื่อเหล็กเครื่องกลึงชนิด
หนึ่ง รูปเหมือนสว่านลับมือ.

สยุมพร [สะหฺยุมพอม] ดู สยมพร.

สร ๑ [สอม] ดู สร.

สร ๒ [สอม] ๒๐๒๕๓๖ การไหล, การไป, การ
เคลื่อนไป.

สร ๓ [สอม] มี. (ส. สรว) น. เสียง,

ทำนอง, หางเสียง, เสียงสูงต่ำ.

สร ๔ [สอม] ว. จำได้, ระลึกได้.

สรก [สะหฺระก] มี. น. จอก, ขัน.

สรง [สง] พ. น. ออบน้ำ, วดน้ำ, ก. ขำระ
มลทินด้วยน้ำ.

สรง [สะหฺระงะ] มี. ว. เป็นฝุ่นที่เป่าผง, มี
ละออง.

สรณะ [สะหฺระ—] มี. ส. น. จังจก, จัง
เหลน, กิ่งก่า.

สรณะ ๑ [สะหฺระ—] มี. (ส. สรณ) น. ที่
พัก, ที่พึ่ง, ที่อาศัย, ที่กำบัง, เครื่องป้องกัน;
นิกพาน. สรณคิมนี้ น. การหาที่พึ่ง,
การถือเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง โดยกล่าว
ปฎิญาณว่า 'พุทธ สรณ คัจฉามิ' ฯลฯ
สรณตรีย น. ที่พึ่งทั้งสามคือ พระพุทธ,
พระธรรม, พระสงฆ์.

สรณะ ๒ [สะหฺระ—] มี. น. ความระลึก,
ความทรงจำ.

สรณะ [สะหฺระ—] มี. น. ฤดูใบไม้ร่วง, ภารท.

สรบ [สรบ] พ. ว. ทัว, พร้อม (เขียน
สรบ ก็มี)

สรพ [สะหฺระพะ] มี. (ส. สรว) ว. เสียง
ดัง, เอ็ดอึ้ง.

สรรพัตร์ [สะหฺรพัต] (ส. สรวุฑ: มี. สพพตุว)

ว. ในที่ซึ่งปวง, ทุกแห่ง, ทั่วไป. ไทสมักใช้
สารพัตว.

ศัพท์ [สระพัน] (ฉ. สรว: ฝ. สพพ) ว.
ทั่วไป, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง. ไทสมักใช้ สารพัน.

ศัพท์เพชัญญ์ [สระเพ็ช] ตุ สรรพเพชัญญ์.

ศัพท์ระ [สระระ—] ฝ. (ฉ. สรภ) น. เนื้อ
ชนิดหนึ่ง.

ศัพท์ัญญะ [สระพันชะ] ฝ. น. คำสาธ
ที่เปลี่ยนอง.

ศัพท์ุ. [สระระ—] ฝ. น. จึงจก: ตุ๊กแก.

ศัพท์ุ๒ [สระระ—] ฝ. (ฉ. สรย) น. ชื่อแม่
น้ำโบราณในอินเดีย.

ศัพท์ [สรพ] ข. ก. ขอ (ไทสมักใช้ สรวม) -
ว. พร้อม.

ศัพท์ [สัน] ก. เลือก, คัด. ศิรวสสร้าง
ก. เลือกกว่า, แกล้งเลือก.

ศัพท์ี [สัน] (ฉ. สรต) น. การสร้าง, การ
สร้างโลก: ศักร์โลก: กำเนิด, ที่เกิด: ธรรม
ชาติ, สิ่งที่เกิด ตาม ธรรมชาติ: บท, กัมพ,
ภาคของหนังสือ. ก. สร้าง, แต่ง.

ศัพท์ [สัน] (ฉ. สรว) ว. ทุกอย่าง, ทุก
สิ่ง, ทั้งปวง, ทั้งหมด, ทั่ว, ทุกอย่าง. ศิรวพ
กัร น. 'ผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่าง' คือพระ
ะวิ. ศิรวพณีย์ น. การทำลายแห่ง

โลก. ศิรวพค [สันพค] น. วิญญาณแห่ง
โลก, พระพรหม, พระศิวะ. ว. มีทั่ว, อยู่ทั่ว.

ศัพท์ปริธา [สันพระครธา] น. เลขของ
โลก ทัม ดวงอาทิตย์หรือดวงจันทร์มีคณมค.

ศัพท์คุณ [สันพระคณ] น. คุณทั้งหลาย,
คุณสมบัติต่าง ๆ. ศิรวพนาม [สัน

พระนาม] น. คำทนชื่อไม่วาชากรณ์. ศิรวพ
ประการ ว. ทุกรูป, ทุกอย่าง, ทุกวิธี.

ศัพท์พณีย์ ว. งามพร้อม. ศิรวพ
ภาวะ น. ธรรมดาธรรมชาติทั้งหมด: ใจ

หรือ วิญญาณอันเต็มพร้อม: ความเต็มใจ.
ศัพท์พรส น. ชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง

(บางทีเขียน สันประด). ศิรวพโลก
น. ทั่วโลก, ทุกคน, ทุกแห่ง. ศิรวพฉา

ว. รอบรู้, รู้ทุกอย่าง. ศิรวพศานต์
น. ความสงบราบคาบทั่ว. ศิรวพสันต์

น. ความบ่งคั่งพร้อม: ความสำรุ้ใจทุกอย่าง.
ศัพท์พิชัญญ์ ตุ สรรพเพชัญญ์.

ศัพท์พวงคี (ฝ. สพพวงค) น. พังตัว, หัวตัว.

ศัพท์เพชัญญ์ (ฉ. สรวชชัญ: ฝ. สพพชชัญ)
น. ผู้หมด, ผู้รู้ทั่ว, พระพุทธเจ้า (ตามเพชัญญ์
ก็เขียน)

ศัพท์เพชุตตา [สันเพ็ชชุต—] (ฝ. สพพชชุต)
น. ความรอบรู้, ความสำรุ้ใจทุกสิ่ง หมาย

เอาความเป็นพระพุทธรเจ้า. **สระเพชุดา**
 ญาเว (ศี. สรวชญา) น. ญาฬ หรือ
 บัญญาที่รู้ทุกสิ่ง หมายถึงเอาญาฬของ
 พระพุทธรเจ้า.

สระเสวัญ [สัน-หรือ สันระ-] ก. พุดชก
 ช้อง, ขมเขย. สระเสวัญ กี่ไซ้.

สระเฉย [สระระ-] น. การเขียนหนังสือ;
 ตำแหน่งข้าราชการหัวเมืองฝ่ายหนังสือ.

สรวง [สรวง] น. พ้า, สรวงศ์, เทวดา. ก.
 เข่น, บุชา, บน. ว. สูง, บน. **สรวงเส**
 ก. บุชา.

สรวป [สรวรพบ] (แยกจากสรวป); ดู สรวป.

สรวม [สวาม] ข. ก. ขอ. **สรวมชีพ**
 ก. ขอชีวิต, ขอจงให้ชีวิตหรือปลกบ้องชีวิต
 ไว้เช่นต้นตำรามังคัมพุล อย่าง ขอเดชะ.

สรวล, สรวลเส [สวณ,—] ก. หัวระ,
 รันริง.

สรวบ [สรวบ] น. ชื่อปลารชนิดหนึ่งตัวเล็ก ๆ
 ว่ายน้ำเป็นฝูง ๆ เกรงปะตะตัมที่ทำเป็นสาธ
 ขาว ๆ ขนคดสั้น ๆ เช่นขนกอนกของ เสน
 ของลำพูนหรือเรื่องความ. ข. ว. ส่วน.

สรวบเสวี [สรวบเสวี] น. ไสกใจ, เกือก
 กล้วย

สระ. [สระ] (มี. สระ; ศี. สรว) น. บ่อ
 ที่ขุดลงในพื้นดิน, อย่างนี้ที่ขุดตามระหว่างผา,
 บึง, ทะเลสาบ.

สระ๒ [สระหระ] (มี. สระ; ศี. สรว) น.
 เสียง, เครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงที่เปล่ง
 ออกมาเอง เป็นที่อาศัยของพยัญชนะ.

สระ๓ [สระ] ก. ขำระ, ฟอก, ล้าง. **สระ**
 ฝรั่ง ก. ฟอกและทำนมให้หายขุ่น; ตรวจ
 บัญชีหรือการงานให้เรียบร้อย, ทำให้หมด
 มลทิน, จัดให้เรียบร้อย.

สระกือ [สระ—] ดู สระกือ.

สระกิวัญ [สระกิวณ] ดู สระกิวัญ.

สระตะ [สระ—] ว. ระตะไป, ระตะไป,
 ตามไป, แน่นไป.

สระตัก [สระตัก] ดู สระตัก.

สระตั้น, สระตั้น [สระ—] ว. เกล่อน
 ถลาด, ตามตั้น.

สระตัก [สระ—] ก. เต็มไป, ตามไป,
 ระตะไป.

สระท้อน [สระ—] ข. ว. อ่อน; สะท้อน.

สระทึง [สระ—] ดู สระทึง.

สระแทบ [สระแทบ] ว. ไม้ทูน, ราบ.

สระเมาะ [สระเมาะ] ว. เมาะ, ไพรเมาะ.

สรุป [สรุป] ศ. สรุป.
 สโรจ [สะ—] ศ. น. ดอกบัว, บัว.
 สรุท [สรุท] ศ. น. ดอกบัว; ลูกพร.
 สรุทกาล [สรุทกาล] ศ. สรุทกาล.
 สรุช [สรุช] ศ. ก. ปล่อย, หิ้ง, ข้าง,
 จัดทำ, ทำให้เกิดขึ้น.
 สรุช [สรุช] ศ. ว. ผ่านไป, หันไป,
 ล่วงแล้ว.
 สรุชฎี [สรุชฎี] ศ. น. การทำ, การสร้าง,
 การให้สำเร็จไป; การปล่อยไป.
 สรุชฎี [สรุชฎี] ศ. ก. ทำแล้ว, สำเร็จแล้ว,
 สร้างแล้ว; หิ้งข้าง, ปล่อยไป.
 สล [สล] ม. น. ขนเม่น.
 สลิต [สลิต] ก. เสว, ซัด, เหว, ไม่
 สดชื่น.
 สลิต [สลิต] ก. สิ้นสติ, หมดความ
 รู้สึกตัว.
 สลิตาน [สลิตาน] ศ. สลิตาน.
 สลิตวย [สลิตวย] ว. สวช, งาม, เล็ก,
 เรียว, กะทัดรัด.
 สลิตอด [สลิตอด] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 ไม้มีสีน้ำตาลยาว 566
 สลิตอน [สลิตอน] ว. สลัด, สพรัง, ไสว,
 แห่หลาย ชื่น, เค่น.

สลิตอย [สลิตอย] ข. ว. งาม.
 สลิตะ [สลิตะ] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 เหมือนระต๋า แต่ผลมีรสหวาน. ก. สด, หิ้ง,
 ปล่อย, วาง.
 สลิตะสลิตวย [สลิตะสลิตวย] ว. ไพเราะ,
 ฉลาดฉาน, ชัดเจน. เรียบร้อย; กะทัดรัด,
 ได้ส่วน, ประเปรี้ยว, อ่อนระทวย.
 สลัดก [สลัดก] น. ล้ม, หมด. ก. แกะ
 หรือเจาะให้เป็นหลอด. สลัดกเพ็ชร
 [สลัดกเพ็ชร] น. ไม้ซึ่งสลัดหัวล้ม หรือ
 กลอน เพื่อไม่ให้ตอน ออกได้; ส่วนของ
 ร่างกายเหมือนตะโพกขึ้นมา. สลัดกศักดิ์
 ว. เป็นหัวใจของสิ่ง, เป็นข้อใหญ่ใจความ.
 สลัดกเต้ [สลัดกเต้] ญ. น. ใบชา.
 สลัดดิ [สลัดดิ] น. น้ำมันอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้
 ประสมกับผัดย่าง; ใจทะเล. ก. สบดิ,
 ผละจาก, ซัดหิ้ง.
 สลัดดิไต [สลัดดิไต] น. ชื่อต้นไม้ชนิด
 หนึ่ง คล้ายตะบองเพชร.
 สลัดบิ [สลัดบิ] ข. น. ชัน. ว. คดกัน,
 คั่นกัน, ปั่นกัน, ประสมกัน, ให้ได้ลำดับ
 เป็นชั้น, แปลก. สลัดบิสลิตอน ว. ปั่นกัน,
 แปลก ๆ มาก.
 สลัดวิ [สลัดวิ] ว. ม้วน, เสว, หมอง,

ไม้สุทาส, หมั่น.

สถา [สะหฺลา] ช. น. หมาย.

สถาภ [สะหฺลาภ] น. ตั้ว, ฉลาด (ดู สถาภา
ด้วย). สถาภภิตติ์ น. อาหารถวาย
พระโคตมสัมพันธโลก.

สถาภา [สะ—] ม. (ส. สลาภา) น.
หนุ่, ตาปู, ลวง, ลืม, แกล้ง, ชั่วช้า;
ทัว, สลาก.

สว้า [สะล้า] ว. สูง, เล้น, ชู, ไสว;
สลอน, แม่นหนา, เป้นหู่, เป้นทิว.

สถาต [สะหฺลาต] น. ชื่อปลาชะโลมหนึ่งตัว
แบนๆ มีก้างมาก.

สถาตัน [สะหฺลา—] น. อดมพิศได้,
ลมทะเล.

สถาป [สะหฺลาป] ช. น. ปีก, ขน.

สถาป [สะหฺลาป] ท. ร้า, ทำลาย, แดก.
ว. เป้นแถว, สล้า.

สวติ [สะหฺลิต] (ช. น. ไบ) น. ไม้เตา
ชนิดหนึ่งมีใบและลูกเหมือนต้นเข้สาร แต่
ดอกเหลือง, (ในราชศัพท์ เรียกต้นขจร);
ชื่อปลาชะโลมหนึ่งตัวคล้ายปลากระดี แต่โต
กว่า ปลาใบไม้ที่เรียก.

สวลี [สะลีน หรือ สะลิตะ] ม. ส. น. น้ำ,
แม่น้ำ.

สลีก [สะหฺลิก] ช. น. ไบ.

สลึง [สะหฺลึง] น. ชื่อมาตราเงิน - ใน ๔
ของบาท คือ ๒๕ สตางค์.

สลุติ [สะหฺลุต] (ช. Salute) ท. คำนับ
เช่น บังสลุต.

สลูป [สะหฺลูป] น. เรือเดินทะเลชนิดหนึ่ง
ใช้เล่นด้วยใบ.

สว. [สะวะ] ม. (ส. สุว) น. การไหล,
การหยดย่อย.

สว๒ [สะวะ] (แยกจาก ส) ว. ตี เป้น
คำสมาส เช่น สวคนธ์ ๑ ฯลฯ.

สว๓ [สวะ] ส. น. ตัวเอง, ตนเอง, ของ
ตัวเอง. สวกรรม (สว + กรรม) น.
งานส่วนตัว, ธุระ ของ ตนเอง, มีอิสระ.
สวกันบน [-กับบน] น. 'เคลื่อน
เอง' คือ ลม, อากาศ. สวการย์ น.
หน้าที่ หรือ ธุระของตนเอง. สวชน น.
พวกพ้อง, ญาติ. สวชาติ น. เกิดเอง.
สวภาพ น. ความเป็น อยู่ ของ ตัวเอง,
ความเป็นอยู่ตามธรรมชาติ, ธรรมชาติของตัว,
นิสัยใจคอ, อธิษาศย์. สวภี น. เกิด
เอง' เป้นชื่อพระพรหม, พระวิมล, พระ
ศีวะ. สวราชย์ น. ประเทศเอกราช
การปกครองด้วยตนเอง. สววินาศ น.

การทำลายตัวเอง. สวสัณฺฑี ว. มีอิสสระ,

ไม่ขึ้นใจ. สวสัมภพ ว. เกิดเอง.

สวท [สะทวท] น. ชื่อเครื่องตัดปลารະชนิดหนึ่ง.

ส้วง น. ปากช่องของทวารหนัก.

สวด ก. ฟ้อง, ว่า, เล่าบ่น, กล่าวเป็นทำนอง.

สวธา [สวะ—] ส. น. อำนาจในตัวเอง, กำลังในตัวเอง: ความเป็นอยู่, ฐานะ, ธรรมเนียม, กฎหมาย: ความละตลก, ความสุข.

สวณ น. ที่ปลูกต้นไม้ต่างๆ. ก. ทวนกลับ, ทวนมร: ไม้เลื้อย, สอบ เช่น สวณ ตัด: เหน็บยาให้อุจจาระ ออก, เอาหลอดแดง ทวารเบาให้อุจจาระออก.

ส้วน น. สิ่งที่เบี่ยงออกจากของใหญ่, เศษย่อย, แฉกย่อย, ตอน. สัน. ฝ้าย, ข้าง.

สวานะ ๑ [สวะ—] ม. (ส. สุวณ) น. การฟัง, หู. สวานากาโร น. อาการฟัง.

สวานะ ๒ [สวะ—] ม. น. การไหลไป, เหนือ.

สวานิต [สวะ—] ม. ก. ยิน, ฟัง.

สวานีย์ [สวะนียะ] ม. (ส. สุวณีย์) น. คำที่นำฟัง, คำไพเราะ.

สวป อ. เสี่ยงกับละคร: เสียดคนหรือสัตว์ เติมน้ำ. 06/03/2566

สวม ก. ครอบ, ครอบงำ: คุ้ม, คุ้มภัย กอด, กอดรัด.

สัวม น. ที่นำขอรจระ. ก. กอดรัด.

สวย ว. งาม, รูปร่างดี, เหมาะตา, น่ารัก, น่าฟัง: ไม่ปฏิเสธ เช่น เข้าสวย.

สว้ย น. ส่วนปลายที่เก็บจากบุคคล, (โบราณ) คนที่เสียสวย.

สว้ย ก. ซ้ำหกละ, ผัวเลี้ยง.

สวยม [สวะหุยม] ส. ว. ตัวเอง, ของตัวเอง, ตัวตนเอง. สวยมชาติ ว. เกิดเอง, ฝันเอง. สวยมพร น. การเลือกเอง, พื่อเลือกคู่ของหญิงสมัยโบราณอินเดีย. สวยมภู น. 'ผู้เกิดเอง' ชื่อพระพรหม, พระศิวะ, พระนารายณ์, พระพุทธรเจ้า.

สวยมยาน น. 'การก้าวหน้โดยตนเอง' คือ การบุกรุกในสงคราม. สวยมมฤต [สวะหุยมมรีต] ว. ตามตามธรรมดา. สวยมเวหน์ น. ความรู้สึกขึ้นมาของ. สวยมสังโยค น. การแต่งงานโดยใจสมัคร.

สวรว, สวรวรค [สวะรวณ ถ้าอยู่หน้าสมาสถานว่าสวะรวณคะ ไม่ถาวรนค] ส. (ม. สวรุก) น. โลกดี, โลกแรก, ฟากฟ้า, โลกที่ประกอบด้วยความสุขที่อยู่ของ เทวดา มีชื่อเป็นชั้น ๆ มีจากมุมมหารากาเป็นต้น. สวรว ฤค (ส. สวรวค) 'ไปสวรวล' คต (ใน ราช

ศัพท์ หมายถึง ความ สำหรับ พระ เจ้าแผ่นดิน.

สวรรคกวี น. 'เจ้าสวรรค์' คือ เขาพระ

ศุเมรุ. สวรรคชาติ ว. ได้สวรรค์.

สวรรคทวาร น. ประตูสวรรค์. สวรรค

ปติ น. 'เจ้าเมืองสวรรค์' คือ พระอินทร์.

สวรรคพยุ น. นางฟ้า. สวรรค

มรรค น. ทางสวรรค์, 'ทางในฟ้า' คือ

ทางข้างเมฆ. สวรรคราชา น. ประเทศ

หรือแดน สวรรค์. สวรรคโลก น.

เมืองสวรรค์, เมืองแอม. สวรรคสัญ น.

ความสุขในเมืองสวรรค์.

สระ [สระหะ] น. ขากเขี้ยว หรือคัน พญา
คันผักที่ลอยอยู่บนน้ำ.

สว่าน [สว่าน] ส. น. การหลับ, การนอน,
การฝัน, ความฝัน.

สว่าน [สว่าน] ส. (ส. สวल्प) ว. เล็ก
น้อย, นิดหน่อย.

สว่าน [สว่าน] (ส. สวสฺสฺ : ส. สวสฺสฺ) น.
ความสะอาด, ความสุข, ความสำราญ; โชค,
ลาภ, เถาะหัดดี, ความเจริญ (บางทีเขียน
เป็น สว่าน ก็มี).

สว่าน ศ. (สว่าน) 2566

สว่าน [สว่าน] ส. น. ผู้เฝ้า ผู้กล่าว
คำอวยพร เครื่องหมายสว่านมงคลเป็นลาย

ประแจเงินเรือนขวา.

สว่า [สว่า] ข. น. ลิง.

สว่าน [สว่าน] ศ. สกน.

สว่าน [สว่าน] ส. ส. น. การมา
ดี. การต้อนรับ, การคำนับ. ว. มาดี,
ดีแล้ว.

สว่า [สระหว่า] น. ผี (บางทีเรียก).

สว่า [สระหว่า] ว. มีนสง, กระจ่าง, แจ่ม,
แจ่ม, แลเห็นชัดเจน.

สว่าน [สระหว่า] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มี
ลูกสีเทาเขียว ซึ่งเรียกกันว่าสีสว่าน.

สว่าน [สว่าน] ส. (ส. สว่า) น. ชื่อดาว
ฤกษ์ที่ ๑๕; ชื่อนางฟ้าคนหนึ่ง.

สว่าน [สว่าน] ส. น. รัต, ความอร่อย, ความ
หวาน, ความชุ่มชื้น, ความน่ารัก, ความงด
งม, ความไพเราะ. ก. (ไทย) ร่วมรส
ชื่นชม ชื่นดี, รัก.

สว่าน [สว่า—] ว. หวาน, อร่อย, โอชา น่า
เสพ เหมาะ, น่ารัก, น่ายินดี, พึงใจ.

สว่าน [สว่าน] ส. น. เลี้ยง, ความอึกทึก,
ความเอื้ออึง.

สว่าน [สระหว่าน] น. เครื่องมือสำหรับเจาะ
ไม้ชนิดหนึ่ง.

สว่าน [สระหว่าน] ส. สกน. ชื่น.

สวาม [สะหวา] พ. น. ส่วนชายแห่งหนึ่ง
ระหว่างโครงกับกระดูกตะโพก.

สวาม [สะหวา—] ก. (คำตลาด) กิน,
กินอย่างจะกละ.

สวามิ, สวามี [สวา—, —มี] ส. น. เจ้า, ผู้เป็น
ใหญ่, นาย; ผู้; เจ้าของ. หญิง ใช้ สวามินี.
สวามิกักติ ว. กักตือเจ้า, รักษเจ้า.

สวามินี [สวา—] ส. สวามี.

สวาย [สะหวาย] น. ต้นมะม่วง; ชื่อปลา
ชนิดหนึ่งตัวยาว ปลายปากแหลม. สวาย
สือ พ. น. มะม่วงชนิดหนึ่ง.

สวาหะ [สวา—] พ. ว. กล่าวดี. อ. ใช้เป็น
คำออกเสียง เมื่อจบคำเสกเม้า.

สวิง [สะหวิง] น. เครื่องข้อนปลาชนิดหนึ่ง
ลักษณะวงแหวน มีไม้ทำเป็นขาของกลม.

สวิงสวาย [สะหวิงสะหวาย] ก. ใจหวี, ใจ
เวียน, กระวน กระวาย, ใจวาย ๆ หลวม ๆ
ด้วยอาการใจ.

สส, สสภ ส. สส.

สสภิก [สะ—] พ. (ส. สสภ) น. ดวงจันทร์.

สส, สส [สะส,—] ส. สส.

สสระ [สะสะระ/สะสะระ] น. พืดตา.

สสร, สสร [สะ—, สสร—] พ. น. แม่ค้า.

สห [สะหะ] พ. ว. ด้วยกัน, พร้อม, ร่วม.

ด้วยกัน. สหกรรม น. งานร่วมมือกัน,
การทำงานที่ช่วยกันทำ; วิธีจัดการอย่างหนึ่ง ที่
บุคคลพอใจร่วมมือกัน เพื่อบำรุงความเจริญ
ในทางเศรษฐกิจ โดยหลักของความเสมอ
หน้า. สหจร น. ผู้ร่วมทาง, เพื่อน,
สหาย. สหชาติ ว. เกิดพร้อมกัน, ชาย
เท่ากัน, เมผล. สหธรรม น. ธรรมอัน
เดียวกัน, กฎหรือความเชื่ออันเดียวกัน.

สหบาน น. การดื่มร่วมกัน. สหปาลรัฐ
น. ประเทศที่มี การปกครอง ร่วมกัน เช่น
อเมริกา. สหภาพ น. การอยู่ด้วยกัน,
คณะ. สหवास น. การอยู่ด้วยกัน, อยู่
บ้านเดียวกัน. สหศัຍยา น. การอยู่
ด้วยกัน, นอนด้วยกัน. สหัช น. เกิด
ด้วยกัน, เกิดร่วมกัน เช่น พันธุ์.

สหัมบดี [สะหัมปะ—] พ. น. ชื่อท้าวมหา
พรหมองค์หนึ่ง.

สหัส [สะ—] ส. น. กำจัด, อำนาจ, ความ
ชำนาญ. ว. แรง, มีอำนาจ, มีชัย.

สหัสสะ [สะ—] พ. (ส. สหส) ว. พัน
หนึ่ง (คือ ๑๐ ร้อย). สหัสสะชารา น.
ละอองน้ำ, เมฆน้ำ, สหราชอาณาจักร. สหัสสะ
น. 'ผู้มีตาตั้งพัน' คือ พระอินทร์. สหัสสะ
วังสี น. 'ผู้มีรัศมีตั้งพัน' คือ พระอาทิตย์.

ศัพท์สา [สะหัดสา] ว. โดยเร็ว, ทันใจ, โดย
ผิดคาด, โดยแรง

สหภาพ [สะ—] น. ส. น. คนที่ไม่โทนไป
ตัวกัน, เพื่อนร่วมการงานกัน, คนชอบกัน,
เพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์.

สือ ๑ พ. น. คอ; ชื่อโคกภูษะชนิดหนึ่ง ใช้ทำ
ยาได้ ว. ขาว เช่น ปูนสอ.

สือ ๒ ว. ออกลี, ระคนกัน, เบียดชิด ๆ กัน เช่น
น้ำลายไหลสอ.

สือ ก. แผลง, ปากกฏ, บังให้รู้.

สือ ๑ ว. คู่, จำนวนนับชนิดหนึ่งไป.

สือ ๑ ก. ทำให้สว่าง, ฉายแสง, ทำให้แลเห็น
มองดูเงาตัวในของใสต่างๆ มองดูด้วยกล้อง
ส่องป็น.

สือ ๑ น. ที่ประชุมลับ, หมุ่ลับ ก. ประชุม.
สือ ๑ สุ่ม ก. ประชุมกันอยู่. สือ ๑ เสพ
ก. คบหากัน.

สือ ๑ ก. แทรก, แชง; เทนัม, ใส, เสียบ;
ร้อย, สม. สือ ๑ คคือ ๑ ว. (ความเห็น)
ฟ้อง, ประสาน. สือ ๑ เกิดวิ ว. สงสัย,
ถินแถม. สือ ๑ แนม ก. สืบความลับ,
สืบเหตุผล. ๐๓/สือ ๑ คคือ ๑ ก. พิจารณา,
ตรวจตราดู, สอบสวนดูด้วยใจ.

สือ ๑ ก. ฝ่อทัด, แขนงำให้รู้, แสงงำให้เข้าใจ.

สือ ๑ น. ไม่ตรง, เอียง (สำหรับตา).

สือ ๑ ก. ตรวจ, ไล่เสียง; เปรียบเทียบ, พดของ
คู่. ว. เล็ก, เรียว เช่น กระบอกสูบ. สือ ๑
ข้อม ก. ทดลองความรู้. สือ ๑ ส่วน ก.
ไล่เสียง, ไล่ถาม.

สือ ๑ พลอ [-พลอ] ก. ประจบประแจง, พุด
ล่อลวงให้เชื่อ, พุดไม่ตรง, ขูขง, ค่อมคิน.

สือ ๑ น. เลื่องโร้ที่ออกมาจากกันคู่กับข้อม; เหล็ก
ที่มีงำให้ประโยชน์ต่าง ๆ.

สือ ๑ ก. ปลัดทอลไม้ งูงไม้คอกด้วยไม้; เข็ม
ผ้าให้ด้วยพันตะเข็บ.

สือ ๑ เสียด ก. ขูขง, พุดให้ชวนตกร้าว ถิ่น,
ให้ร้าย.

สือ ๑ ก. สม, พอ เช่น สะใจ=สมใจ; หอก.
ใส, สุข เช่น เอาจานามสะ. สือ ๑ น.
รวบรวม, เก็บงำ.

สือ ๑ ก. ช่ม, หือ, ประกอบ; ทำให้เนลย,
ระงับ; ตามไป, กำหนด, สังเกต (ตัวสะกด=
ตัวประกอบ. ล้อม; สะกดใจ=ทำให้ใจให้ระงับ,
สะกดรอย=ตามรอย).

สือ ๑ ก. (พ. น. หมู, พวด) ว. หุ่บ (บางที
ใช้ว่า ตะกอ).

สือ ๑ ก. สลัก, ถัก, ถิ่น, ขวาง; เบ็บ, ถิ่น, รัต
(เหล็กสะกิด = เหล็กสำหรับสลักของแข็ง)

มีเหล็ก และหิน เป็ม ต้น, ก้าว สะกิด=เดิน
ลัด ทาง, สะกิดน้ำมัน = บีบหรือรีดหรือคั้น
ให้น้ำมันออก, สะกิด หน้า = ถูหน้าหรือ
ล้างหน้า.

สะกา น. เครื่องเล่นการพนันอย่างหนึ่ง ใช้ลูก
เต๋าทอง แล้วเดินตัวสะ ตามแต้มลูกเต๋าท.

สะกาจ น. จิ้ง. นม (หินสะกาจ=หินข้าง).

สะการะ พ. น. ดอกไม้.

สะการะตาหว่า [-กบ. พ. น. ดอก
กรรณิการ.

สะกิด ก. กระทบด้วย เล็บหรือ นิ้ว, ถูกล้อ;
เตือนใจ, กระทวนใจ.

สะเก็ด น. ชั้นนอกของท้องใหญ่, ชั้นนอกของ
ท้องไม้ ที่วางออก; เปลือกหรือหนังแข็งที่
ติดอยู่กับเปลือก.

สะเก็ด (พ. น. ทน) น. ซ้อต้นไม้ชนิด
หนึ่ง ใช้ทำต้น ทำฟัน, ชื่อ การ พะ นั้นชนิด
หนึ่งคล้ายสะกา. สะเก็ดลูก น. ไม้
เขาชนิดหนึ่ง.

สะกร้อ [-กร้อ] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้
ทำยา (สะกร้อ ก็ไปต).

สะกรวย [-กรวย] น. พิงงาม. ว. กบ. สว.

สะก้าน น. เขาวัวชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา (สะ

ก้าน ก็เรียก).

สะกิม ก. ปล้น, คุมพรรคพวกแย่งชิงทรัพย์
สมบัติ.

สะตวก ว. ก่าย, สล่อง, สมาย, ไม่ติดขัด.

สะตัก, สั้งตัก ก. คอย, คุ้มไว้. สะตัก
หน้า, สั้งตักหน้า ก. คอยกันอยู่ข้างหน้า.

สะตี่ พ. ว. ขวา.

สะตัง ว. ตัดต้น, เล่นตัว (คำตลาด).

สะตัง น. ไม้แบบสำหรับขึงผ้าที่จะเย็บ หรือ
ปัก; ขอบเปลือกขึงด้วยผ้า (แผลงจากขึง).

สะตือ น. ส่วนที่เป็นศูนย์กลางห้อง ขึงปูนซี
เมนต์แห้ง;
แห่งสายระ; ศูนย์กลาง เช่น สะตือทะเล.

สะตู่ ก. ตะใจ, ทำอาการกล้ายเส้นกระดูก.

สะตุต น. เดินเอาปลายเท้าแตะสิ่งของ; กระทบ.

สะเต็ด ก. ไม่ชุ่ม, ไม่หยด,แห้ง (สำหรับน้ำ)
เช่น ถัดยาให้น้ำสะเต็ด.

สะเตง น. ซ้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ไม่มีรสจมน
ใช้เป็นอาหารและทำยาก็ได้.

สะเตาะ ก. ทำให้หลุด, ทำให้หมด เช่น สะเตาะ
เคราะห์ ถอนออก.

สะตือ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เมล็ดกินใช้เป็น
อาหาร.

สะตามัน [-ห่มัน] พ. น. สวน,

สะต๋อ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลเล็กกว่าสะตอ ใช้ทำยา.

สะตู่ ก. ทำของบางอย่าง เช่น เกลือ, สารตัว ฯลฯ ให้สุกด้วยไฟ, ฟอกด้วยไฟ.

สะตุ น. อาหารฝรั่งที่ต้มชนิดหนึ่ง.

สะตอง น. ชื่อแม่น้ำในรัฐมิสซิปปีประเทศ.

สะทก ก. อาษะ; งกมัน, ตกใจ. สะทก สะท้าน, สะทกสะเท็น ก. งกมัน, อาษะ, ประหม่า.

สะทอน ก. สะทอน, หวนไหว.

สะทอน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เปลือกผลเปรี้ยวเจือฝาด เมล็ดใน หวาน กินได้ (กะทอน ก็เรียก). ก. กะเด็น กลับ, กะตอนขม.

สะท้าน ก. สั่น, สะเทือน. ไหว: สั่น, ก้อง.

สะเท็น ว. เหมือน, ดัง.

สะทึง น. แม่น้ำ: ใช้ว่า สระทึงหรือ สระทึงยี่มี.

สะเท็น ๑. ว. คร่ง, ถ้ำถ้ง, สั่น, พึง (สะเต็นบ้าง สะเต็นบก).

สะเท็น, สะเต็น ๒. ก. อาษะ, กระตาค.

สะเทือน, สะเทือน ก. หวนไหว, สั่นไปถ้ง.

สะบะ ๗. ๗๖๐๓๖๖๖๖.

สะบั๊ก น. ส่วนของร่างกายอัด บ่าลงไปทางข้างหลัง.

สะบั๊ก ก. กระพ้อ; สลัด, ทำให้หลุด. สะบั๊ก

ร้อน สะบั๊กหนาว [-หนาว] ก. ประเดี๋ยวหนาวประเดี๋ยวร้อน. สะบั๊กสะบั๊ก ๑. แสงเงอม, เล่นน้ำ เล่นตัว, คัดตั้น.

สะบั๊ก น. ก. ถัดออกจากกัน, ๑. เป็นท่อน ๆ, ถัดท่อน ๆ.

สะบ้า น. หัวข้อกระดูกชนิดหนึ่ง มีก้ามมีข้อกระดูกแบนเตี้ย ใช้ยึดกระดูกและทำยา; การเคลื่อนไหวหนึ่ง ใช้ลูกสะบ้าหรือของกลม ๆ อย่างบางหรืออืด ล้อหรือล้อ. สะบ้าหัวเข่า ๑. ลูกกลมกลมที่หัวเข่า.

สะบ้า น. เครื่องปรุงผสมขึ้นสำหรับใช้ชำระล้างและฟอกผ้าให้สะอาด; ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

สะเบบ ดู สะบาย.

สะเบียง น. อาหารที่ระเอาไปกินในทางไกล. สะเบียงกรัง [-กรัง] น. อาหารองรัว, อาหารของแห้งที่เก็บไว้กินได้นาน.

สะเบก ก. ๗. ๗๖๖.

สะไบ ก. น. สับ, ผ้าห่มเฉียงบ่า, ผ้าแถบ.

สะพริก [-พริก] ๑. พริกพริกม.

สะพริ้ง [-พริ้ง] ๑. พริ้ว, ไสว, สล้า.

สะพริบ [-พริบ] ๑. พริ้ว.

สะพ้า น. ผ้าห่มเฉียงบ่า. ก. ห่มผ้า, ห่มคลุม

เพียงว่า, ประมาณว่า.

ศัพท์ ๑ ม. (ส. สกฺร) น. พระอินทร์. ว. งาม, ยิ่ง, ใหญ่. **ศัพท์บัญญัติ** น. ถิ่นที่ ว่า ด้วย พระอินทร์' ชื่อเรื่อง ตอน หนึ่ง ของ เวสสันดรชาดก.

ศัพท์ ๒ ม. (ส. สกฺย) ว. อาจ, สามารถ.

ศัพท์กฤษ, ศัพท์กฤษะ ม. (ส. สกฺกฤษฺ) น. ภาษาศันสกฤษ; ภาษาเดิมของพวกพราหมณ์.

ศัพท์กฤษะ ๒ ม. (ส. สกฺกฤษฺ) ว. (ชึ่ง) พึ่ง เคารพ, นับถือ, รับรอง, เอาใจใส่.

ศัพท์กฤษะ ค. ศัพท์กฤษะ.

ศัพท์กฤษะ ๓ ม. (ส. สกฺกฤษฺ) ว. ด้วยความ นับถือ, ระวัง หรือเอาใจใส่.

ศัพท์กาย [—ชยะ] ม. (ส. สกฺกาย) น. ตัวของตัว, ความเป็นอยู่ของตัว, ความเป็นบุคคล.

ศัพท์กายทัญญู ม. น. ความเห็นเป็นเหตุถือตัว, ถิ่นที่เกี่ยวกับวิญญูชน. สหฺธิที่กล่าวถึงตัวตน. **ศัพท์กายนิโรธ** น. การทำ ลาย ตัว ตน หรือ นิสสัย ใจ คอ.

ศัพท์กายสมุทัย น. กำเนิด ของ ความ เป็นบุคคล, กำเนิดแห่งนิสสัยใจคอ.

ศัพท์การ M. ๑๑/๕๖/๒๘๓๓) น. การนับถือ, การเคารพ, การบูชา, การรับรอง, การยกย่อง.

ศัพท์กา [—ชยะ] ม. (ส. สกฺกา) น.

ของเป็นก้อน. ถวดว' น้ำตาลกรวด, น้ำตาล.

ศัพท์ ๑ ม. (ส. สากฺษินฺ) น. พยาน, ผู้ หลงเห็นด้วยตา.

ศัพท์ ๒ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำาว.

ศัพท์ยะ, ศัพท์ยะ [ศัพท์ยะ,—] ม. (ส. สากฺย) น. วงศ์สัตว์, ชื่อสายของพระพุทธเจ้า.

ศัพท์วิ [ศัพท์วิ] น. เป็นชื่อลำน้ำหนึ่งอย่าง หนึ่งหรือแม่น้ำทำเองได้ละมอ (ได้มาจาก สกฺวาท หรือ สกฺวาทิ).

ศัพท์หฺลาคิ ศัพท์หฺลาคิ น. ผู้ทำด้วย ขนสัตว์.

ศัพท์ชยะ [ศัพท์ชยะ] ค. น. มิตรภาพ, ความ สนิทสนมกัน, ความรักใคร่กัน.

ศัพท์ ๑ ม. (ส. สกฺ) น. ความตั้ง, การตั้ง.

ศัพท์ ๒ (ส. สกฺ) ค. สวรรค์.

ตั้ง ค. บอก, บังคับ, บัญชา, บงการ, บอก ข้อสั่งของ พ้นนามือออกจากรวม. **ตั้งสม** น. ตั้งสม. เก็บรวบรวมไว้ **ตั้งสอน** ก. ขึ้นงให้เข้าใจและบอกให้แล้ว. **ตั้งเสีย** ก. เสีย, ถู, บอกให้เข้าใจ.

ตั้งกร [—กณะ] ม. ค. น. ความประปราย, ความข่ง ฉาย, ความกระจัด. ในวิชากรรมเป็นชื่อ ประโยค ที่มีประโยคสั้น ๆ ประกอบอยู่ด้วย.

ตั้งกรณิ [—กณะณี] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ใช้ทำยา.

สังกะตัง น. ปุ่มผมที่ยังสามง่ามไม่ออก.

สังกะวาด น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง คล้ายปลา
เนื้ออ่อน แต่หัวโตและตัวอวบกว่า.

สังกะสี น. ธาตุเคมีชนิดหนึ่งขาว แข็งคล้าย
ตะกั่ว เหนียวกับสังกะสีเปื้อนแผ่นบาง หรือทำ
เป็นลูกเหล็ก ใช้ยิงปืนเล็ก ๆ ล. ข. ปลาชนิด
หนึ่งทาง

สังกะสี ก. หมายถึง หินอยู่, รวมอยู่.

สังกะสี น. (ส. สังกะสี) น. ความดำริ.

สังกะสี ค. ลอย.

สังกะสี น. (ส. น. อร่ากเยอ, ข. ทรหมุคฝอย.

สังกะสี จ. ก. กล้า, เข็ม, ปรี่, ยาง.

สังกะสี น. (ส. สังกะสี) น. เครื่อง
เล่นทำนองใจ, ความเสื่อมเสีย, ความชั่ว.

สังกะสี น. (ส. น. ความกำหนด, การนัดแนะ,
ความตกลง. ก. (ไทย) หมาย, จดจำไว้,
พึงหรือดูอย่างละเอียดละออ.

สังกะสี น. (ส. สังข) น. หอยชนิดหนึ่งสี
ขาว ใช้สำหรับ เสร็จนี้มาบะพร้าวคั่วหรือใช้ใน
การมงคล. สังกะสี [—ระกอน] น. น.
‘ผู้สังกะสีอยู่ในหรืออยู่ในชื่อพระนารายณ์.

สังกะสี น. (ส. สังกะสี) จ. (ซึ่ง) ที่,
สร้าง ขึ้น. ลอยตั้งแต่แล้ว, จัดแจง หรือ

สำรับแก้ว.

สังกะสี. [-ขุข] น. (ส. น. การนับ,
การรวม, การคำนวณ; จำนวน; ชื่อ; การคิด,
การหาเหตุผล, ความคิด.

สังกะสี [-ชะหยา] น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง
ทำด้วยไข่และน้ำตาล.

สังกะสี, -กา [-ชะลิด, -] (น. ส. ชลิด)
น. เครื่องจำจอง, ไซ้กรรม.

สังกะสี ค. สังกะสี.

สังกะสี น. (ส. สังกะสี) น. เครื่องปรุง,

เครื่อง ประกอบ, เครื่อง แต่ง, การ ตระ
เตรียม; ส่วนทั้งหลายของร่างกาย, ส่วน
ทั้งหลายของจิตใจ; ร่างกายและจิตใจ;
ชั้นที่ล่องหนในทำคือความคิด; ชีวิตวิญญาณ
ทั้งหมด; ชีวิตอันไม่เที่ยงไม่ถาวร, สิ่งทั้งปวง.

สังกะสี น. ความยากแห่งชีวิต.

สังกะสี น. การตั้งมั่น หรือ พึ่ง

เล็งถึงสังขาร. สังกะสีโลก น. ‘โลก
คือสังขาร’ คือความเป็นไปตามธรรมดา, สิ่ง
ที่ปรุงให้โลกเจริญ หรือ ทรมาน; โลกแห่งสิ่ง
ทั้งปวง. สังกะสีอุเบกขา, สังกะสี

อุเบกขา น. ความมีใจ เป็นกลางวางเฉย
ในสิ่งทั้งปวง.

สังกะสี น. (ส. สังกะสี) น. เรื่องที่ข้อ,

น. การทำลายสงฆ์, การทำให้สงฆ์แตกหมู่
กัน. **สังฆมามกะ** [—มะกะ] น. น.
'ผู้ถือเอาสงฆ์เป็นของตน' คือ เจ้าพระสงฆ์
เป็นสมณะ. **สังฆมราช** น. น. ผู้เป็นใหญ่
ในคณะสงฆ์. **สังฆมราช** น. น. เจ้า
ปกครองแห่งสงฆ์. **สังฆาณัติ** น. น.
คำสั่งแห่งสงฆ์. **สังฆมานุสสติ** น. น.
การระลึกถึงคุณพระสงฆ์.

สงฆา— ตูโป สงฆ.

สังฆาฎิ น. น. ผ้าคลุมบั้นท้ายที่พระให้หาม
บนจีวร.

สังปะติเหงะ,สังปะติเหงะ [—เหงะ,—]
ช. น. ลม.

สังยุค น. ส. น. การติดต่อ, การร่วม, การ
เชื่อมรวม, การรบ, การลงสงคราม.

สังโยค น. ส. น. การติดต่อ, การรวมรวม,
เครื่องเหนี่ยวรั้ง, การพัวพัน, การเกี่ยวข้อ
โดยแห่งงาน: (ในโวหารสันสกฤต) การเสกศ
ตัวหนึ่งสื่อ.

สังโยชน์ น. น. เครื่องพัวพัน, การติดขัดอัน,
หมายเอาภิลีสที่ผูกพันไว้กับวัฏฏสงสาร, มี
๑๐ อย่าง มีสังกัการยัตถุฐิ เป็นต้น พระอุริยะเจ้า
บ่อบ ละสังโยชน์นี้ เป็นลำดับจนจากนั้นเป็น
พระอรหันต์.

สังวร [—วอน] น. น. ความระวัง, ความ
เหนียวรั้ง, ความป้องกัน. ก. คือ, ตำรวม,
เหนียวรั้ง.

สังวรณิ [—วอน] น. น. การปกปิด,
การป้องกัน.

สังวรวิ [—วะรี] น. (ส. สรวริ) น. เวลา
มืด, กลางคืน.

สังวัจฉระ น. (ส. สวัคฺสร) น. ปี.

สังวัชชยาย [—วัชชะ—] (ส. สวชชยาย;
น. สวชชยาย) ก. ท้องบ่น, อ่ามดัง ๆ สวด
ท่องให้จำได้.

สังวาท น. สร้อยชนิดหนึ่ง ใช้สวมเชิงให้ล.

สังวาส น. น. การอยู่ด้วยกัน, การอยู่ร่วม
กัน: การร่วมประเวณี.

สังเวคะ น. น. ความสลัดใจ, ความกลัว,
ความเดือดร้อน, ความรำคาญ: ความ
เสียวซ่า.

สังเวช น. น. ความสลัดใจ, ความสะอึก,
ความสงสาร (ในผู้ที่ได้รับทุกข์); ความ
หวาดใจ, ความเดือดร้อน, ความตื่นน.
ก. (ไทย) สลัดใจ, สงสาร, เอ็นดู; สม
เพช กิ่ง

สังเวย ก. บระสรวง, เข็มสรวง

สังเวียน น. เล้า, คอก; บริเวณที่กินไว้สำหรับ

การเล่น เช่น ขนไก่: ที่ต่อสู้, สนาม.

ตั้งสกฤต [-สะฤต] สรรพใช้สันสกฤต ดู
สันสกฤต.

ตั้งสการ [-สการ] ดู สัขาร.

ตั้งสดมภ์ [-สดม] ส. น. ความตั้งใจ,
การคำนึง: เปรียบเทียบ.

ตั้งสตร [-สตรอม] ส. น. ที่นอน, เบาะ,
หมอน: การไปรอบ: การเผยแพร่.

ตั้งสถาน [-สถาน] ดู สัตถาน.

ตั้งสนทนา, ตั้ง- [-สนทนา] น. น. การ
อ้างอิง, การกล่าวถึง, การพูด, ใตยมักใช้ตั้ง
สนทนา.

ตั้งสรรภี ส. น. การรวมกัน, ปณกัน: การคบ
ค้า, วิสสาสะ.

ตั้งสฤช [-สฤต] ส. น. การประทะ, การ
กระทบ.

ตั้งสฤติ [-สฤต] ส. น. การเปลี่ยนแปลง,
การหมุนเวียนแห่งชีวิต.

ตั้งสสาร ดู สงสาร.

ตั้งสเทษ ส. ว. แลัว, เสรี: บรรลุแล้ว,
ชำนาญแล้ว.

ตั้งสเทษี ส. น. ความหวัง, ความเรียบร้อย,
ความดีเลิศ: ผลสุกท้าย.

ตั้งสุท ส. ว. บริสุทธิ์, สะอาด, ไม่มีเงาไร

เงา, แท้.

ตั้งสุทธิ ส. น. ความบริสุทธิ์, ความสะอาด:
การชำระ, ล้าง: การแก้ไข.

ตั้งสุทร [-หอน] น. ส. ก. นำพร้อม, จู
ใจ, ซักทำใจ, ดลใจ.

ตั้งสุทรไ ม. การตั้งใจ, เครื่องตั้งใจ เครื่องคิดใจ.

ตั้งสุทรวิ [-หัด] ส. น. ความตั้งมั่น,
ความปลื้มใจ, ความเสียสละ.

ตั้งสุทร น. ส. น. การรวบรวม, การนำมา,
การย่อความ: การทำลาบ, การล้างตา.

ตั้งสุทรวิ ม. น. ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้, ทรัพย์
ที่นำไปได้ เช่น เรือ, แพร, คู่กับตั้งสุทรวิ
= ทรัพย์ที่นำไปไม่ได้ เช่น เรือกลสวน, ไร่.

ตั้งสุท [-ตะ] ส. ว. (ซึ่ง) รวมไว้, ยุก
หรือตลเข้าด้วยกัน.

ตั้งสุทิตา ส. น. การรวบรวม, การผสม.

ตั้ง, ตั้งฉะ (มี. สจฺจ: ส. สจฺจ) น. ความจริง,
ความจริง. ว. ยหฺ, จริง. ตั้งฉะกิจวิยา น.
การให้สัตย์. ตั้งฉะญาณ น. ความรู้เรื่อง
แห่งความจริง, ในพระพุทธศาสนา ประสงค์
เอาปริศนาของอุทัยตั้ง. ตั้งฉะจวน [-ระ
จะนะ] น. คำที่พูดจริง. ตั้งฉะสัมมตา
น. คำกล่าว, สุภาพิต.

ตั้งฉะ, ตั้งฉะ น. น. เงิน. ตั้งฉะการ

น. ช่างเงิน.

สัทนามะ ค. สัทวิธยา.

สัทจร [-จอม] ม. ส. น. ช่องทาง, ถนน; การผ่านไปมา, ก. เดินไป, เทียวไป, ผ่านไป. ไทโยชั่ววาทะสมผลอย่างหญิงหาเงิน. สัทจรโรคิ น. โรคเกิด จาก หญิง สัทจร, ทามโรค.

สัทจาร [-ระ] ม. ส. น. การเดินไป, เทียว; ถนน, ทาง; ความเป็นไปแห่งชีวิต, การฆ่า, ความลำบาก.

สัทชัย ส. น. การชนะ, การปราบปราม. ๑. สำเร็จ, มีชัย, ชำนาญ. สัทชัย ก็ใช้.

สัทชาติ ม. ๑. เกิดเอง, เป็นเอง, เกิดขึ้น.

สัทชาติสวะ ม. น. สวะที่เกิดเอง.

สัทชาติ ม. น. ความเกิด, การเป็นขึ้น, การมีขึ้น; ที่เกิด, รากเหง้า.

สัทญา ม. (ส. สัทยา) น. เวลาเย็น.

สัทญา ม. (ส. สัทญา) น. ความตกลง, ความปรองดอง; ความรู้, ความเข้าใจ, ความรู้สึก, ความสังเกต, ความระลึกได้, ความจำได้, เป็นขั้นต้นของขั้นหลัง ๕ เรียก 'สัทญานันท์'; เครื่องหมายของลักษณะ, ทำทาง; ชื่อ, นาม. (ไทยใช้) น. ข้อตกลงโดยแลกเปลี่ยน

ประโยชน์กัน, ถ้าข้อตกลงกันนั้นเป็นหนังสือเรียก หนังสือสัญญา. ก. ทำความตกลงกัน.

สัทญาปัติร ม. วิ. ตั้งยศหรือบรรดาศักดิ์ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินทรงตั้ง, ทำเป็นรับที่เจ้า

กระทรวงตั้งมีชื่อว่า ไปประพวน. สัทญาโรมิ ม. การหยดความจดจำความรู้สึก.

สัทญาวิวิต น. ผู้เว้นจากความจำ; คือพระเจ้าพรหมที่ ๑ เขาความว่า 'ท่านไม่ต้อง

จดจำ ท่านก็ละการไปโยนิสสั ของท่าน'. สัทญาวิมลลาส, -วิปลาส ม. ๑.

มีความจดจำสภาคเคลื่อน, ไม่แน่นอน. สัทญาวิโมกข์ น. การพ้นจากความ

จำ, ความระลึกได้. สัทญู ม. (ส. สัทญู) ๑. มีความหมายรู้

ได้, มีความรู้สึก, มีความระลึก, มีความจำได้ (ในบาลีไวยาคารณ) นามที่จะต้อง มีชื่ออีก

เช่น เมืองสาวัตถี, คำเมือง เรียก สัทญู เพราะจะต้องมีชื่อว่า สาวัตถี.

สัทญูค ค. สัทโยค. สัทญูชนัน ค. สัทโยชนัน.

สัทฐิ ม. (ส. สัทฐิ) ๑. ทอสิม. สัทฐิน ม. (ส. สัทฐิน) น. รูปไว้, ขวด

ทรง, ร่วงตาบ. แก้ว, รูป, ไครง, ฐานะลักษณะ.

ศัพท์ ค. สกน.

ศัพท์ [—ติ] มี. น. ความมั่นคง, ความ
แน่นอน.

ศัพท์ มี. (ส. สุกฤษฏ) ว. เกือบเวลา, อ่อน,
นุ่ม; นุ่มนวล, สุภาพ; งาม, ละมุนละม่อม,
ละเอียด.

ศัพท์ น. ส่วน (มักพูดติดกันว่า ' ส่วนศัพท์ ' มีของ
มาจาก ' สัต ' เครื่องทรง), เครื่องทรงชนิด
หนึ่งรูปคล้ายกะบุง; ชื่อมาตราตรง๕๕ขณะนาม
มีอัตราเท่ากับ ยี่สิบ ลีตร อักษรย่อว่า ส.
ก. รวมประเวณี (สำหรับสัตว์).

ศัพท์ของ น. ทุน, แพง, เรือเล็ก ๆ, เรือข่วง.

ศัพท์ [สัต ถึงอยู่หน้าสมาชิกอ่าน สัต เช่น สัต
บุรุษ อ่าน สัตบุรุษ] ส. น. สัตว์, สิ่งที่มี
ชีวิต; คนดี, คนฉลาด, คนซื่อตรง; สิ่งที่มี
จริง, สิ่งที่มีจริง, ความเป็นจริง; สิ่งที่ดีแท้และ
เป็นประโยชน์, ความจริง. ว. อยู่, เป็นอยู่,
คงอยู่; จริง, แท้; ดี, ถูก, งาม,ฉลาด, ซื่อตรง,
น่านับถือ. สัตกฤติ [—กริต] น. ความ
ดี, จรรยา, การต้อนรับ. สัตการ น. การ
ยกย่อง, นับถือ, การรับรอง. สัตกุล น.
ครอบครัวที่ดี. สัตเกียรติ น. ชื่อเสียง
ดี. สัตคิม น. ผู้วิเศษ, ผู้ประเสริฐใหญ่
ยิ่ง. สัตกบตี น. นาวาดี. สัตกบถ น.

ทางที่ถูกต้อง, คดีที่ชอบ. สัตบุรุษ ส. (มี
สปรสิส) น. คนดี, คนฉลาด. สัตผล น.
ต้นหูกิม. ว. มีผลดี. สัตสงศ์, สัต
สังสรรศ์ น. การค้าขายกับคนที่ดี. สัต
สหาย น. เพื่อนดี.

สัตต ๑ มี. ว. ซ่องอยู่, แขนงอยู่, ติดอยู่, พัวพัน.

สัตต ๒ มี. (ส. สดุด) น. สิ่งที่มีชีวิต, วิญญาณ,
ธาตุหรือของ. สัตตโลก น. 'โลกคือ
ฝูงสัตว์' คือสัตว์ทั่วไป.

สัตต ๓ มี. (ส. สปรต) ว. เจ็ด. สัตตคุณ
ว. มีเจ็ดขั้น. สัตตภินท์, สัตตปรี
ภินท์ น. เขาเจ็ดทิวาก้อมเขาพระสุเมรุ;
ดู บริณท์ ตัวยก. สัตตवार น. หนึ่ง
สัปดาห์ ๗ วัน. สัตตทา น. เจ็ดวัน.
สัตตทาภาลิก ดู ภาลิก ใน ภาส ๒.

สัตตบงกช น. ชื่อบัวชนิดหนึ่ง สีสแดง
ดอกบ้อม.

สัตตบวรณ น. ชื่อบัวชนิดหนึ่ง.

สัตตบุษย์ น. ชื่อบัวชนิดหนึ่ง คล้ายสัตตบง
กช แต่สีขาว.

สัตตมะ มี. ว. ที่เจ็ด.

สัตต ๑ มี. (ส. สกต) น. อำนาจ, กำลัง, ความ
เชี่ยวชาญ.

สัตต ๒ มี. (ส. สดุด) น. มีด, หอก, ดุ

หาญ, แข็งแรง. **ศัพท์สังสุทธิ** น. ความบริสุทธิ์แห่งธรรมชาตหรืออักษรสัท. **ศัพท์สารี** น. แก่นแห่งความกล้าหาญ; ความกล้าหาญอันยิ่งใหญ่.

ศัพท์ [ศัพท์] น. ชื่ออักษรชนิดหนึ่ง.

ศัพท์ (ศัพท์ จึงนำหน้าคำ ก่ออันสัด ไม่อ่านสัดตะ) คำเดียวกับสัด แต่ใช้นำหน้าพยัญชนะไม่ยะ (อันยรรต่อกับตัว ห) ต้องเปลี่ยน ต เป็น ท ตามวิธีสนธิ ดู สัด. **ศัพท์คติ** [ศัพท์คติ] น. ความเป็นอยู่หรือลัทธิ, คติอันดี. **ศัพท์คุณ** น. คุณสมบัติ, ความดี. **ศัพท์กรรม** น. กฏ อันดี, ความชุกติธรรมทั้งหมด. (ในพุทธศาสนา) ธรรม ของ สัตบุรุษ หรือ คนดี. **ศัพท์สัตถุ** น. สิ่งที่ดีจริง หรือ แท้จริง. **ศัพท์ภาคย์** น. ความ สุข, ความสบาย. **ศัพท์ภาพ** น. ความ เป็นอยู่อัน แท้จริง, ชีวิต; ความเป็นจริง, ความจริง. **ศัพท์ชาติ** น. สิ่งที่ดีจริงหรือแท้จริง. **ศัพท์เวลา** น. เวลาอันเหมาะสม.

ศัพท์ / สัด ถ้าไม่การันต์ ท อ่าน สัดตะ) น. (ส. สพท) น. เสียง, คำพูด. **ศัพท์ไกวิท** ๐๐๓๐๓ ผู้รับราชการ. **ศัพท์นัย** น. หลัก ของภาษา. **ศัพท์นิตติ** — นิตติ น. น. 'ตำราว่าด้วยศัพท์' ชื่อตำราไวยากรณ์

ภาษาบาลีสันสกृतหนึ่ง. **ศัพท์วิเศษ** (เลื่อน จาก สัททวิเศษ) น. น. คำกริยาว ด้วยศัพท์ต่าง ๆ อันมีอยู่ ด้วย ไวยากรณ์ ภาษาบาลี.

ศัพท์า — ดู ใน สัทท.

ศัพท์า น. (ส. ศุพท) น. ความเชื่อ, ความเลื่อมใส. **ศัพท์าจริติ** น. น. ผู้มีจิตเขื่อง่าย, ผู้มีสติง่ายเขื่อง่าย. **ศัพท์าจริยา** น. การอยู่ในความเชื่อถือ. **ศัพท์าจริก,** — จริก น. ผู้ตั้งด้วยศัพท์า (ความเชื่อถือ) เป็นคำเรียกพระพุทธรูปประเภทหนึ่ง (พระพุทธรูปมี ๓ ประเภท คือ ๑. ปันญาธิกพุทธร สร้างบารมี ๑ อสงไขยมาลงกับปี. ๒. สัตถาธิกพุทธร สร้างบารมี ๘ อสงไขยมาลงกับปี. ๓. วิภวธิกพุทธร สร้างบารมี ๑๖ อสงไขย มาลงกับปี). **ศัพท์าทรีย** น. ความมีใจเชื่อ, ความเลื่อมใส.

สั้น [ศัพท์] น. น. ความเป็น, ความดี.

สั้น น. น. แหว, แหวง; หัก, ตัด, แบ่ง ส่วนหลังแห่งมีดหรือขวาน. **สั้นเขา** น. ส่วนยอดของภูเขาที่ทาวเป็นพวยน้ำ. **สั้นใจ** น. เมินคิน, กรวดทราย ซึ่งไม่พัวพันรวมกันที่ปากน้ำปรากฏนอยู่ใต้น้ำ, หลงแต่ที่เรือ. **สั้นหลัง** น. กลางหลัง, กระดุกตามขา

กรณีน. พระอภิธรรมทั้ง๑ พระคัมภีร์, ชัก
บังสกุลเข้ามาย เรียกศัพท์ประกรณ์ หมายถึง
ความว่า สวดอภิธรรมทั้ง๑ เสียก่อนแล้วชัก
บังสกุล. สัปดาหฺ์, สัปดาหะ น. รวม
เจ็ดวัน.

สัปดณ [สัปปะ—] ว. โลก, เล่นลูกศรนอก
เรื่อง, หยาบคาย.

สัปดาหฺ์, สัปดาหะ ดูใน สัปต์.

สัปต [สัปตะ] ดู สัปต์. สัปตศก น.
ปีที่๑ แห่งรอบ๑๑ปี.

สัปทาน [สัปปะ—] น. เครื่องสูง อย่างหนึ่ง
สำหรับกันคนซ้ายร่วม

สัปปี [—ปะ] มี. (ส. สรป.) น. ดู.

สัปปี มี. น. เบดิส, น้ํามันนบก.

สัปปริส ดู สัตบุรุษ ใน สัต.

สัปปุรุษ ดู สัตบุรุษ ใน สัต.

สัประกัป [สัปปะระ—] น. เฝ้านึ่งซึ่งวางนหลังข้าง.

สัประยुทฺ์ [สัปปะระยุด] ว. รบ. ยศสูง.

สัปหงก [สัปปะหงก] ว. ง่วง, โง่งเงง, มี
อาการจะหลับ.

สัปเหรื่อ [สัปปะเหรื่อ] น. ผู้เป็นธุระการ
ศพ, ผู้ทำอนันต์ฝังหรือเผาศพ.

สัปพ์ ดู สรรพ.

สัปพ์ญญ ดู สรรพญญ.

สัพพอก [สัปพะ—] ก. พุดหอยอก, เข้,
หอยอกเอน.

สัพพัญญู [สัปปะจันชะ] มี. น. การรู้
ทั่วพร้อม, ความรู้ทั่วอยู่เสมอ, ความระมัด
ระวัง, ความไตร่ตรอง, ความพิจารณา.

สัพพทา [สัปปะ—] มี. น. ความสำเร็จ,
ความ บรรลุ ผล, ความ สุข, ความ เจริญ,
ลาภ, พร.

สัพพทาน [สัปปะ—] มี. (ส. สมบุรทาน)
น. การ ให้, การ มอบ ให้, ข้อวิภคตินในชาติ
โวชากรณที่สี่ ใช้ในความหมายว่าเป็นผู้รับ.

สัพพยุดต์ [สัปปะยุด] มี. ว. เกี้ยวข้อง,
ติดต่อกัน.

สัพพโยค [สัปปะโยค] มี. น. การคบค้า
การร่วม.

สัพพะหาร ส. น. การสู้รบกัน, การต่อสู้กัน.

สัพพัตติ ดู สมบัติ.

สัพพันนํ มี. น. สำเร็จ, ได้มีพร้อม, กอบ
ด้วย, พร้อมด้วย.

สัพพณฺ์ ดู สมบูรณ์.

สัพพะ มี. น. ความเหลวไหล, ความคะนอง.

สัพพปปลาป [สัปปะปลาป] มี. (สมุพ
+ปลาป ดู สัมพะ) น. คำพูดเพื่อเจ้อ.

สัพพัสสํ, -ัสส มี. (ส. สัสสุระ) น. ความ

กะทอนละสัง, การพูดต่อ, การประชุมกัน
แล้ว ขาดคนจะ ภายใน กับ ขาดคนจะ ภายนอก
แล้วเกิดวิญญาณ คือ ความรู้ครบ๓อย่าง นี้
เมื่อละสัมผัส (เช่น ตา เห็นรูป) เกิดความรู้ขึ้น
ได้ ใ้ชื่อว่า จักกสัมผัสส์ ภาโมคัมภี (ไทย) การ
ต้อง ของแห่งคำประพันธ์. สัมผัสส์
นอกภี น. คำคล้องของแห่ง คำประพันธ์
ที่มุ่งล่องการกลั่นความชอบบังคับ. สัมผัสส์
ใน น. คำคล้องของแห่งคำประพันธ์ที่
อยู่รวมกันด้วยกัน.

สัมผัส, สัม— น. ก. บุคคล, เกี้ยวข้อง.

สัมผัสนา, สัม— น. การสัมผัส, การ
พูดต่อ.

สัมผัส, สัม— น. น. อาหาร, สะเมิง.

สัมภุคฺติ จู สัมภุคฺติ โย สภ.

สัมพันธร สัมพันธระ จู สมพันธร. สัม
พันธรินณี น. น. พันธน์ป, ทรข.

สัมพันธร สัมพันธรณ, จู สมพันธร.

สัมพันธร น. น. ผู้ไว้, ติดอยู่.

สัมพันธร น. น. การผูกพัน, ความเกี่ยวของ. ก.
พูด. เป็นไ้คิดกัน (ในสมัยไมยาคารณ) นอก
การเกี่ยวของของสองอันคำเช่นบอกว่า ส่วน
นี้แยกไป. ปร. ปร. ส่วน นี้เป็น ตรีธา, เป็น
กรรมที่กัน.

สัมพันธร [สัมพันธ] น. น. การผูกให้ติด
กัน; การติดต่.

สัมพันธร น. น. ความคับแคบ, การเปิดเสียด,
การขัดเขียด, การอึดแอ.

สัมพันธร น. น. การนวดพัน.

สัมพันธร น. ก. นวดพัน.

สัมพันธร น. น. ผู้พร้อม, ผู้ตนเอง, ผู้สว่าง
แล้ว; นามพระพุทธรเจ้า.

สัมพันธร จู สมโพธิ.

สัมพันธร จู สมภพ.

สัมพันธร น. น. ผู้แสวงหาที่เกิด ได้ แก่ผู้ที่
ตายจาก มนุษย์ไป แล้ว แต่ยังไม่ได้เกิดใน
ภพนิคอื่น, ผู้ต้องเกิด, สัตว์โลก.

สัมพันธร น. น. ผู้ร่วมคบหากัน, เพื่อน, คนรัก.

สัมพันธร [สัมพันธ], น. ส. น. การสะสม,
การตระเตรียม, การรวบรวม, สิ่งของต่าง ๆ,
วัตถุ, เครื่องใช้, ของจำเป็น, องค์หรือส่วน
ของสิ่งต่าง ๆ ทรพธิ, สมบัติ; ความพร้อม
มูล, เต็มพร้อม; หมู่, พวก, ความหลากหลาย;
การเล็ดหล่น, การเล็ดงดู, การดำรง.

สัมพันธร [สัมพันธ—] จู สมภพณะ.

สัมภาษ ส. (น. สมภาษ) น. การพูดกัน, การ
วิเสสาสะ, การต้อนรับ; ความตกลง, การ
นัดแนะ.

สัมภะ ม. ส. น. การประปน. การรวมกัน, ความยุ่งเหยิง. การแยก, การแตกออก, การแบ่ง, การชกช.

สัมมา ม. (ส. สมฺม) น. ชอบ, ดี, ดีซึ่ง; มักใช้หน้าหน้าคำสมาส เช่น สัมมาทิฎฐิ = ความเห็นชอบ ฯลฯ.

สัมฤทธิ์ (ส. ส.) น. ความสำเร็จ, ความประสงค์, การแล้วเสร็จ; (ไทย) ชาติประสมอย่างหนึ่ง ให้ประสมด้วย โลหะต่างๆ มีเหล็กเป็นต้น เรียกว่า ทองสัมฤทธิ์. สัมฤทธิ์ศึก น. ปีสำเร็จ (ครบรอบ) คือปีที่ ๑๑ ของรอบ ๑๑ ปี) ซึ่งตั้งต้นด้วยเอกศก. โทศก เป็นลำดับไปจน นพศก แล้ว สัมฤทธิ์ศก เป็นครบรอบแล้วตั้งต้นใหม่.

สัณห์ ค. สอนะ.

สัถลาป ม. น. การพูดจากัน.

สัถเลข ม. น. การขัลเลลาทีเลส, การปฏิบัติ, การบำเพ็ญใจ.

สัถตี, สัถตีวดี (ส. ส. ส. , ส. ส.) น. ผู้รวบรวมบัญชีคน, การรวบรวมบัญชีคน, เจ้าหน้าที่บัญชีทหาร. ค. สารบัญชีใน ส.ร.

สัถตี ม. (ส. ส.) น. เจ้าคน.

สัถตีต (ส. ส.) ม. (ส. ส.) ว. เทียง.

แน่มอน, คงที่, การ. สัถตีตทิฎฐิ น. สัถตี ที่ถือว่า โลกและวิญญาณ เป็นของเที่ยงไม่เสื่อมสูญ.

สัถตี, สัถตี ม. (ส. ส.) น. แม่ชาย, แม่พี่.

สัถี ๑ ม. (ส. ส.) น. หม่า.

สัถี ๒ ว. เหมาะ, สม เช่น ส. ส. = เหมาะแม่ใจ, สมแม่ใจ.

สัถี น. เชื้อหรือสิ่งที่ปรากฏขึ้นก่อน. สัถีใหญ่ น. ดอกขนุนที่โตขึ้นก่อนแล้วร่วงไป ซึ่งแปลตรงตามความหมายว่า ขนุนนั้นจะมีลูก. สัถีไข่ น. เม็ดสีขึ้นตามตัว. เมื่อก่อนจะเป็นไข่. ไข่ที่มีเม็ดสีขึ้นจึงเรียกว่า ไข่สัถี. สัถีเค็ด น. ราที่ขึ้นตามพื้นดิน ก่อนขึ้นเป็นรา. สัถีเห็ดสี น. เชื้อที่เกาะสี. ขอบต้นไม้จะมีคหนึ่งคล้ายต้นสาอหุช.

สัถิก ๑ น. เครื่องสำหรับตัวอย่างหนึ่งคู่. ครอบ. ระดาช, ขลุ่ยระ, ไม่เรือบ. สัถิกะเนื่อ ควรใช้สากเข้าเนื่อ. ค. เข็มเนื่อ ใน เข็ม. สัถิกพิยาก็ (ส. ส.) ว. ขลุ่ยระ. นำสะอิดสะเอียนอย่างหนึ่งทางคอก.

สัถิก ๒ [-- กะ] ม. (ส. ส.) น. ผัก.

สัถิกกรรจ์ [-- ส.] เป็นคำล้อเลียนมาจากกรรจ์.

ดู จกรรจ.

สากต (เพี้ยนจาก สกต) ดู สกต. สากต
ไปรษณีย์ ก. การส่งถึงกันทั่วโลก,
การติดต่อทางจดหมาย ฯลฯ ทั่วโลก.

สากตย์ ส. น. สิ่งทั้งหมด, ที่ทั้งหมด, ความ
เต็มพร้อม, ความพร้อมทั้งหมด.

สากษิน, สากษี ดู สักขี.

สากัจฉา ม. น. การพูดจา, การปรึกษา.

สากัลลย์ ดู สากลลย์.

สากियะ ม. (ส. สากฺย) น. ชาตชนที่เป็น
เชื้อวงศ์ของพระพุทธเจ้า ถ้าเพศหญิงใช้ว่า
สากิยา, สากิยานี. สากิยบุตร น. บุตร
ของพวกชนสากियะในอินเดีย หมายถึงเอา สาวก
ของพระพุทธเจ้า. สากियมุนี น. พระ
นามของพระสาวกพุทธเจ้า.

สากิยา, สากิยานี ดู สากิยะ.

สาเก น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบใหญ่เป็น
แฉกๆ ผลเป็นอาหาร.

สาเกต ม. น. ชื่อเมืองเก่าในประเทศอินเดีย.

สาขา ม. (ส. ศาษา) น. กิ่งไม้, กิ่ง, กิ่ง,
ส่วนย่อย.

สาคร ๑, สาครเวศ²⁵⁶⁶—คอม, —คะเรต,
ม. น. แม่น้ำ, ทะเล.

สาคร ๒ [—คอม] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง

มีกิ่งและผลัดอยู่ ๒ ข้าง เรียกว่า ชั้นสาคร.

สาครละ, สาครลา [—คะละ, —ลา] ม.
(ส. สากฺล) น. ชื่อเมืองที่พระเจ้ามิลินท์
ครองราชสมบัติ.

สาคร น. ต้นไม้พวกหนึ่ง ใช้หัวและเขื่อนลำต้น
ทำเบ้ง; เบ้งที่ทำออกจากลำต้นสาคร. สาคร

ถาน น. เบ้งสาครที่เอาออกและเขื่อนใน
ลำต้นสาครชนิดหนึ่ง คล้ายต้นลานมาทำเป็น
เบ้งเมื่อโต ๆ. สาครวิลาศ น. สาคร
อังกฤษ หมายถึงเบ้งสาครเมล็ดเล็ก ๆ.

สาธ น. ฝั่ เสื่อใหญ่; ถิ่นที่มีมุ้ง เช่น ถิ่น
หระกสาชซึ่งติดค้างอยู่. ก. สว่างสว่าง, จอม
สว่าง; หัวผม หรือ ต้าย ฯลฯ ให้หายยุ่ง.

สาฎก ดู สาฏ.

สาฎ, สาฎก [—ตะ, —ตะกะ] ม. น. ฝั่.

สาฎิก [—ตะ] ม. น. เสื่อ, เสื่อคลุม; ฝั่.

สาฐูย [—ใจ] (ม. สาฐูย) น. ความ
โอ้อวด, ความล่อลวง, ความซอมนกล.

สาธม ม. (ส. ศาณ) น. ผ้าหอบ, ผ้า
ปูเบาะ, ผ้าฉิม.

สาธม^๖ ม. (ส. ศาณ) น. ม่าน, ฉาก, มู่ลี่,
ผ้าปูเบาะ.

สาต น. เสื่อ. ก. ฆ่ามันไป, พ้อนมันไป.

สาต ม. ว. นำ ยืนดี, เหมาะ. เป็นที่พอใจ.

ศาสตร์ [สาดฺธา] น. อาวุธมีคม. ศู ศัสตร์.

ศาสตร์ [—ทอน] ม. ส. ว. เอาใจใส่, ระวัง;
นับถือ, รักใคร่, นบนอบ.

สาหัส ม. ว. เหมือนกัน, คล้ายกัน, เช่นกัน.

สาหัสส [—สะ] ม. (ส. สาหตุสย) น.
ความเหมือนกัน, ความเป็นเช่นเดียวกัน.

สาธุ ศู สวาท.

สาธก ม. ส. น. การเพิ่มเติมหรือทำให้สำเร็จ
แข็งแรง, การพิสูจน์, การทำให้เกิดผล. ไทษ
ไวว่า ยกตัวอย่างมาชี้แจง ด้วย.

สาธน [—ทะนะ] ม. ส. น. การแสดง, การ
พิสูจน์; การตกลง, การตัดสิน.

สาธย [—ทุยะ] ส. ว. พึ่งทำ, ควรให้
สำเร็จ, บรรลุได้, อาจทำได้.

สาธยาย [สาดฺทุชาย] ส. น. การ ท่อง,
การสวด, การทวน.

สาธารณ [—ระนะ] ม. ส. ว. ทั่วไป, เป็น
กลาง, ร่วมกัน. สาธารณชน น. คนทั้ง
มวล, คนทั่วไป. สาธารณประโยชน์
น. ผลดีแก่คนทั่วไป. สาธารณสถาน
น. ที่ของกลาง. สาธารณสุข น. ความ
สบายของประชชน

สาธิต ส. ว. สำเร็จ, เรียบร้อย. แล้ว.

สาธุ ม. ส. ว. ดี. ถูกต้อง; เหมาะ; งาม;

สำเร็จ, ได้ผล, สำเร็จ ประโยชน์; เทียง,
ถูกแล้ว, ชอบแล้ว. ก. เห็นด้วย แล้ว.

สาธุการ น. การปลงวาจาว่าดีเมื่อเวลา
เห็น ควร หรือ ยกของ สรรเสริญ; ชื่อ เพลง

พิณพาทย์ เพลงหนึ่ง, สาธุคติ ว. ตั้ง
อยู่ในความดี, น่านับถือดี. สาธุชน น.

คนดี, คนซื่อสัตย์. สาธุบท น. ทางเดิน
แห่งคนดี. สาธุผล ว. ได้ผลดี. สาธุ

พาหะ น. ม้าที่ฝึกดีแล้ว. สาธุภาพ
น. ความมีใจดี, ความกรุณา. สาธุเวที

น. แม่อย่าง.

सान ๑ [—นะ] ม. (ส. สุวาน) น. หมา.

सान ๒ ก. เอาดอก หรือ ถักเป็นต้นไขว้กันทำ
ให้เป็นเสื่อหรือภาชนะต่างๆ.

सान น. ผ้าขนสัตว์โบราณ, ผ้าเปลือกไม้
อย่างหนึ่งในโบราณ.

सानตวะ [—ตวะ] ส. น. การปลอบโยน,
การเกลี้ยกล่อม; คำอ่อนโยนและไพเราะ.

सानุ ม. ส. น. ยอดเขา, เนินเขา, ไหล่เขา.

सानุกัมปะ ม. (ส + อุนกัมป) ว. มีใจ
อ่อน, ฐิติเอ็นดู, สงสาร; อ่อนโยน.

सानุศิษย์ (จาก ม. สีสานุสิส) น. ศิษย์
น้อยใหญ่.

สาป น. กลิ่นเหม็นอื่นๆ อย่างหนึ่ง; ฟ้าทาบ

ที่ออกเสียงสำหรับทิลัคคุมและเจาะรังคุม เรียกว่า สามเสื่อ.

สามเรียงสามภา น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายต้นชาสุบ ใบเป็นขนกลมคูน.

สามบาน (ม. สามน; ส. สามน) น. คำปฏิญาณ. ก. สมถ, ปฏิญาณตัว ให้ล้าสัคย.

สามปี่ ม. (ส. สาม) น. คำให้ร้าย, คำแข่งให้. เป็นไปต่างๆ คำสมถ. ก. (ไทย) แข่ง.

สามปี่ไทย (ม. สามปี่ไทย) น. พรพ็ช, สมบัติ.

สาม. [—มะ] ส. (ส. สาม) น. สีดำ, สีเข้ม, สีแก่.

สาม ๒ [—มะ] ม. ส. น. ดนตรีขลุ่ย, เพลงสวนเสวย; สามบุษ, ดนตรี; สตรี, การร้อง.

สามเวท ส. น. ชื่อภคบทหนึ่งในสามของพระเวท. ดู เวท.

สาม ๓ ว. บอกจำนวนสิ่งต่างๆระหว่าง ๒ กับ ๔.

สามขา น. เครื่องวางพลาหม้น้ำมันตะเกียง. เป่าด้วยทองเหลือง หรือ เหล็ก มี สามเท้า.

สามแช่ น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง มีรูปร่างกลม ลูกพลับแห้งวันขึ้นพักใส่ในน้ำเชื่อม.

สามตา น. ชื่อวิธีจับยามของหมอดู ใช้หม้อหลักตั้ง ๓ เวียนไปแล้วทายข้อดี เรียกว่า สามสามตา. สามเคียว น. ไฟ ๓ ใบ

พวกเคียวกัน แต่ไม่มีหม้อกัน. เจ็ดหรือแปดข้อ

๓ ใบ. สามหาบ น. อาหารดาวหวาน

๓ คู่ ถวายพระสงฆ์เมื่อเวลาเก็บอัฐิ. สามเหล็ยม น. ชื่องูพิษชนิดหนึ่งตัวเป็นเหลี่ยม ลายเป็นปล้อง ๆ มีสี่เหลี่ยมและดำสลับกัน.

สามเนตร [สามเนน] ม. น. ลอกหลานสมณะ คือ ผู้ดำรงเพศอย่างสมณะคือจีศ ๑๐. เพศหญิงเรียกว่า สามเนรี.

สามเนรี [สามเนรี] ดู สามเนตร.

สามนัตถ์ ม. ว. ไกล, เคียง, ขัด. สามนัตถ์ราช ม. น. พระราชาใกล้เคียง หมายถึง เจ้าประเทศราช.

สามนล ม. (ส. สามนล) ว. สี่ไม้ตาล, สีคล้ำ

สามสีน น. ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง เถาไม้หนามใบเป็นฝอยเหมือนชะคราม รากใช้ทำน้ำเชื่อม.

สามสิบกลีบ [—กลีบ] น. ชื่อเครื่องในวัว คือ กะเพาะอาหารหอยข้างในเป็นกลีบ.

สามหาบ น. ต้นลัดตบ คำพยาน. คำนำอาช. คำสัปทน.

สามัคคี ม. น. ความพร้อมเพรียงกัน, ความปรองดองกัน, ความตกลง, การประชุม.

สามัญญ ๑ (ม. สามัญญ; ส. สามัญญ) น. ความเป็นสมณะ.

สามัญญ ๒ (ม. สามัญญ; ส. สามัญญ) ว.

สาวหยุด ก็เรียก.

สาย น. ผ่าทะไปรงที่หญิงฝรั่ง. ก. แกว่งไปมา, ขยับไปมา (อย่างว่าสาย) ; เอาผ้าแกว่งไปมาในน้ำ (เพื่อชำระมลทิน). สายศึก, —เส็ก ก. ช่างให้ สิ้นศึก (เปรียบการฆ่าตัวให้สิ้นมลทิน).

สาย ก. กิจจัด, ฐ.

สายชู น. น้าส้อมที่ทำด้วยวิธีเอาน้ำตาลสดใส่ภาชนะอัดทิ้งไว้จน มีรสเปรี้ยวจัด เรียกว่า น้าส้อมสายชู.

สายชั้นหี ม. น. เวลาชั้น.

สายหา (ส. สายหา) ค. สายชั้นหี.

สาร ๑ [สาร หรือ สาระ] ม. ส. น. ส่วนในของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง; แก่น, เนื้อใน, ของแข็ง; ความแข็งแรง, กำลัง; ของจำเป็น, ของแท้, ส่วนสำคัญ, หลัก; ข้อใหญ่ใจความ, ความหมายที่แท้, คำย่อ, เรื่องย่อ; หนังสือ, จดหมาย; เรียกภรรยาพวกหนึ่งว่า สาร เช่น สารหนู, สารปากมด และธาตุที่เข้าแทรกในต้นไม้. ว. แข็งแรง, มีกำลัง, แข็ง, แน่น; มีค่า, ดี, วิเศษ. สารกรรมธรรม น. หนังสือสัญญาของชาวต่างประเทศ รับใช้การงานต่าง ๆ. สารตรา น. หนังสือสำคัญที่เจ้ากระทรวงประทับตราส่งไปยังหัวเมือง ต่อมา

ใช้ท้องตรา, ที่ดำเนิน กระแส พระบรม ราชโองการประทับตราใหญ่จึงเรียกว่า สารตรา. สารธรรม น. ธรรมที่เป็น หลักฐาน, ธรรมที่มั่นคง. สารบบ, สารบบ น. คำบอกเรื่อง, บัญชีเรื่อง. สารบรรณ น. หนังสือที่เป็น หลักฐาน. สารบัญชี, สารบาญชี (ตัดจากสารบัญชีและ สารบัญชี) น. บัญชีเรื่อง, รายชื่อเรื่อง. สารบาญชี น. การจัดวิธีเกณฑ์ คนเข้ารับราชการฝ่ายทหาร และ พลเรือน ใน สมัยโบราณ ตั้งเป็นกรมเรียกว่า กรมพระสุรัสวดีคือ สัสดี เดกวันนี้.

สาร ๒ น. ช่าง; เจ้าที่สี หรือตำเอาเปลือกออกแล้วเรียกว่า เจ้าสาร.

สาร ๓ [—ระ] เป็นคำประกอบหน้าคำ แปลว่า ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทุก เช่น สารทิศ = ทุกทิศ, สารทุกซ์ = ทุกข์ทั้งหมด (เลื่อนมาจาก สรร ใน สันสกฤต เช่น สรรบุตร เป็น สารบุตร, สรรวุธ เป็น สารพวงค์ หรือ สรรพวงค์ เป็นต้น).

สารณี [—ระณี] ม. ส. น. คนขี้บอด, คนฝึกหัดม้า.

สารท [สารท] (ม. สรท; ส. สารท) ชื่อฤดูในระหว่างฤดูฝนกับ ฤดูหนาว คือ ฤดู

สาธิตา ม. (ส. สาธิตา) น. บลขุนทอง.

สาธิตี ม. น. ชื่อถิ่นที่บางแห่ง มีคำมด ๘๘ พยางค์ คือ มีถนะ ม. ต. ต. ค. ค.

สาธิ (ม. สาธิ; ส. สาธิ) น. เจ้าชนิดหนึ่ง มีอยู่ในประเทศหนาว สำหรับทำขนมปัง.

สาธิ น. ผลไม้ชนิดหนึ่งมาจากเมืองจีน มีรสเปรี้ยว รสหวาน ถิ่นหอม กรอบ; ตะเพ็ญเครื่องบรรทุกของหมันมี ๒ ชื่อ ใช้คันลากหรือถั่วไม่; คันเหล็กติดต่อกับหลังรถรางปลายมีตุรอกตามอยู่ที่ปลายไฟฟ้า เพื่อเป็นทางให้ไฟไปเข้าเรือระวาง อังฤษเรียก ว่า ตรอลลี.

สาธุ น. ยศขานมงคล.

สาโลहित ม. (ส. สาโลहित) น. คนร่วมสายเลือด. ดูสิติกับสกุลสมาโดยตรง.

สา ๑ น. หญิงมีวัย ต่อจาก รุน ขึ้นไป; เดิม ต้นไม้เริ่มผลิดอกออกผล เช่น หมายสาว, มะพร้าวสาว ฯลฯ ค. ตั้งเข้ามา, ขัดเข้ามา. สาวกะหีบหอ น. ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่ง. สาวก้าว ก. ก้าวอย่างเร็ว, เฉลียว. สาวน้ำ ก. เร่งฝีเท้าให้เร็ว, เฉลียว. สาวหยุด ดู สายหยุด ใน สาย.

สาว ๒ (—๑๖๖/๓๑๘ (ส. สุภาว) ๖. สัตว์มงคล. สัตว์ตอแก่.

สาวก (—๖๐) ม. น. ผู้ฟัง, ผู้สดับ, ผู้

ฟังคำสอน, ศิษย์.

สาวณะ [วะนะ] ม. (ส. สุวรรณ) น. เจือนัก.

สาวัดดี ม. (ส. สุราวสุดี) น. ชื่อเมืองแห่งแคว้นโกศลในอินเดีย ครั้งพุทธกาล.

สาวิตร ส. น. พระอาทิตย์. ๖. เกี่ยวเนื่องกับพระอาทิตย์.

สาวิตรี (—ตรี) ส. น. คำให้พรพระอาทิตย์.

สาสนะ (—สนะ) ดู ศาสนะ.

สาสนา (สาตสะหฺนา) ดู ศาสนา.

สาหร่าย (—หฺวาย) น. ผักชนิดหนึ่ง ต้นมีมันเส้นเล็กๆ ขึ้นในน้ำ.

สาหรี่ (—หฺรี) ฮ. ก. งาม, น่ารัก, ดี.

สาห์ตถ, สาห์ตถิก (—ตธ. —กธ) ม. น. การทำด้วยมือของตนเอง.

สาห์สี ม. ส. น. ความกล้าหาญ, ความรุนแรง, ความดุร้าย. ๖. ใจร้อน, รุนแรง, จนเจ็ดว. ดุร้าย.

สาเหตุ น. ต้นเหตุ, เหตุทำให้เกิดด้วยความขึ้น.

สาเหฺรณ (—เหฺรณ) น. ชื่อเครื่องหมอบของต่างๆ ทำด้วย หวาย; ชื่อ ขมพู่ชนิดหนึ่ง; บรรณที่เรียก.

สาปุระ ม. น. หมา.

สา ก. ชับซ้อนกัน, ประปนกัน, ไม่มีปล้นลับ, ไม่มีปนระเวียง. สาส่อน ๖. ประปน,

ไม่เป็นระเบียบ.

คำ น. หมู, เหล่า, พวก, ชะนิต, ขมาด.

คำคัญ น. เครื่องหมาย, เครื่องจดจำ, ก. ศาสดาหมาย, กะหม. ว. มีชื่อเสียงใหญ่โต. ควรกำหนดจดจำ.

คำแดง ๑ (จาก แสดง) ก. ออกท่า, แสดง, อวด.

คำแดง ๒ ส. ทาน, เเซ, เป็นคำพระเถระผู้ใหญ่เรียกผู้น้อย เช่น พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า ตู ก่อน สัมแดงอานนท์ = ตูก่อนทานอานนท์.

คำทับ ก. ซ้ำเติม, ซ้ำเติม.

คำนวน น. ไวยากรณ์, ความ, ทำนองพูด, ถ้อยคำที่เรียบร้อย.

คำนอง (จาก สมอง) ก. ตอบแทน; รับผิดชอบ, ต้องรับใช้.

คำนัก น. ที่พัก, ที่อยู่, ที่อาศัย.

คำนาม น. เสียง, เสียงพูด, ตู สนาม ด้วย.

คำสาร ตู สาร.

คำนึ่ง (จาก สึก) ก. รู้ตัว, รู้สึก, รู้, เข้าใจ.

คำนึ่ง (จาก สิ่ง) ก. อยู่.

คำเนา (จาก เสา=หลัก) น. เรื่องความ, ความเต็ม, ตัวแบบของข้อความที่คัดมาโดยถูกต้อง.

คำเนียง น. น้างเสียง, หางเสียง.

คำบอก จ. น. เปลือก.

คำปะหลัง [- หลัง] น. ชื่อเมืองในประเทศชวา: ชะมันชะนิตหนึ่งตั้งแถวกับหมื่นมันสำโรง.

คำปั้น จ. น. เรือ.

คำปั้น น. เรือชะนิตหนึ่ง ต่อด้วยกะตวนสามแผ่นหัวท้ายของ (เลื่อนมาจาก คำปั้น).

คำเปา น. ชื่อเรือใหญ่เดินทะเลชะนิตหนึ่งแบบจีนใช้เล่นด้วยใบ. สะเปา ตะเปา ก็เรียก.

คำมะงา น. ชื่อต้นไม้ชะนิตหนึ่ง ใช้ทำยาได้.

คำมะโนครวี [- ครวี] น. การรวบรวมจำนวนคน, จำนวนพลเมือง.

คำมะลือ น. ต้นไม้ผลชะนิตหนึ่ง ใบคล้ายสาเก ลูกคล้ายขม แต่เล็กเท่าลูกสาเกใช้เมล็ดต้มกิน.

คำมะเลเทเมา ก. คบหากันอย่างลอะเทอะ.

คำรด น. สายขอบเสื้อครุฑ; ผ้าที่ปักอย่างเดียวกับสายขอบเสื้อครุฑ ใช้คาดสะเอว.

คำรวจ [- รวด] ก. ตรวจตรา, สืบสวน.

คำรวม ก. ระมัดระวัง, เหนียวระวัง, ครอบ เช่น รวมใจ = ครอบใจ; (คำกลางว่า ประสม, ปั่นกัน ก็ได้ เช่น พระนิพนธ์รวม).

คำรววย ว. สะสอย, มีอาการสวຍ; ผิวบวง

หิมโหยัง: สรุ่ยสร่าย.

สำรวจ (จาก สรวล) ก. หัมระ, รื่นเริง.

สำรวจ ก. คาขออก, ต้มกลับออกมาร: คลาย
ออก. สำรอกสี ก. ฟอกซักให้สีหมดไป.

สำรวจ ก. เตรียมไว้สำหรับ, จัดไว้ทำ, เตรียม
ไว้แทน. ว. ที่สอง, รอง, แทนที่.

สำรวจ น. ภาวะที่สับสนกับเจ้าคารหวาน: เครื่อง,
หมวด, ชุด, วง (ของหรือคนที่รวมกันเข้า
ได้ไม่ผิดหมู่ผิดพวก).

สำรวจ ก. พุดกระซาง ๆ, พุดเสียงแข็ง, พุด
ไม้เพาะ. ว. ชยะเขยง.

สำรวจ ก. สบายภายใน, เย็นใจ.

สำรวจ ก. เสร็จ, แล้วย, สมประสงค์, บรรลุ
ผล อย่างใดอย่างหนึ่ง

สำรวจ ก. งามพริ้ง: พุลา, อาการไขที่สว่างจาก
ตัวร้อน, มีตัวร้อนน้อย ๆ.

สำรวจ ก. รื่นเริง, สบาย, สนุก.

สำรวจ น. ชื่อมันไม้ชนิดหนึ่ง ดอกเหม็นใช้
เมสตี ใน ของ ผล ทำ น้ำมัน เรียกว่า น้ำมัน
ลูกไม้: ชื่อมัน ชนิดหนึ่ง เหมือนกับมัน
สำปะหลัง.

สำรวจ ก. อาการเกิดมีอาหาร หรือน้ำเข้าไป
ทางหลอดลม: จม เช่น ผักบุงสำรวจน้ำ,
เข้าสำรวจน้ำ.

สำรวจ ว. สีแดงอ่อน.

สำรวจ (ส. ศาคมสี) น. ปุ๋ยผ้า.

สำรวจ ว. แสง.

สำรวจ ก. เสียหา.

สำรวจ ว. เตื่อ, สำรอง. น. เพื่อ.

สำรวจไร ว. นัยประสาอะไร, จะกล่าว
ไปทำไม.

สำรวจ [— ทุ่มยื่น] ก. ถ้ำหนัด, เจด
จำ, ทอยเอาใจใส่, พัง.

สำรวจ ก. ร่าบ่น, บ่นหรือวิงวอนไม่รู้จัดจบ
อ้ออ้อ.

สำรวจ น. เครื่องเบี่ยง (สำหรับราชศัพท์
เรียกพระลำยอง) ว. สะอาด, น่ารัก, งาม.

สำรวจ ก. มีให้คำช่วย กริยา บอกความบังคับ เช่น
ไปสิ, มาสิ.

สำรวจ น. สามเษที่ที่มีอายุครบ ๘๘ ปี
แล้วได้รับศึกษาสมมติเพื่อปฏิบัติ เป็นภิกษุณี.

สำรวจ น. (ส. ศิกฺขา) น. การกล่าวเรียน,
การฝึกปรือ, ความสำเหนียก, ข้อปฏิบัติ คือ
ศีล, สมาธิ, ปัญญา ซึ่งเรียกว่า ไตรสิกขา.
สำรวจ น. ว. ผู้ใคร่ศึกษา, ผู้นับถือ
ข้อปฏิบัติโดยเคร่งครัด. สิกขาบท น.
น. ข้อศีล, ข้อวินัย.

สำรวจ [— ขอม: น. (ส. ศิกฺข) น. จอม,

ยอด, หงอน; ยอดเขา.

สี่ขรี [—ขรี] ม. (ส. สิวรี) น. ภูเขา, ต้นไม้.

สี่ขา ม. (ส. สิวา) น. แปลงไฟ, มล่งไฟ;

ยอด, ปลาย, เกล้า, โมลี. สิวานลิต

ม. น. ไฟ.

สี่ขี ม. (ส. สิวิน) น. ไฟ; ขลุ่ยของ พระนาง

ของพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง.

สี่กาล ดู สิกาล.

สี่ง ข. ก. อยู่, อาศัย, เข้าแทรกอยู่ เช่น มีสี่ง.

สี่ง น. ของต่างๆ, อย่าง, อัน. สี่งของ น.

วัตถุต่างๆ.

สี่งคี่ ม. (ส. สดุงค) น. เขาสัตว์ต่างๆ;

เขา, ยอดเขา, ที่สูงสุด.

สี่งคี่ง [—คี่ง] ว. นำรัก, นำเอ็นดู.

สี่งคี่ล [—คี่ล] ข. ก. ไปจากที่อยู่, ไปมอบ

แทรกอยู่. ว. ร่นวาช, พัดวัน, แทรกแซง.

สี่งการ ม. (ส. สดุงการ) น. ความรัก;

ความไต่โง, ความงดงาม. ดู สดุงการ ด้วย.

สี่งกาล (ม. สิวาล; ส. สดุงกาล) น. หมา

ป่า, หมาจิ้งจอก. สิวาล ก็ใช้.

สี่งคี่ ม. (ส. สดุงค) น. สัตว์มีเขา, วัว,

ควา; ชื่อปลาน้ำจืดหนึ่ง; ทองคำ; ชื่อผัก

ชนิดหนึ่ง.

สี่งห้ (ม. สิว) น. สิงห์โต, ราชสีห์ (ภาษาไทยแท้

ว่า โต เช่น โตล้นทาง แต่เราเขียนรูปเป็น

อย่างจีนไป จึงทำให้เข้าใจผิดจากราชสีห์ ซึ่ง

เราเขียนเป็นอีกอย่างหนึ่ง และ 'สิงห์' เราก็

เขียนเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่น รูปใน ตรา

พระทรงนกรมมาดเกล้า, ที่จริง สิว, สิงห์, หรือ

โต (ไทย) เป็นสัตว์ชนิดเดียวกันที่อังกฤษ

เรียกว่า Lion); ชื่อราชสีห์ ๕. สิงห์โต

ม. ราชสีห์ สิงห์ กับ โต เป็นคำซ้ำกัน แปล

ว่า ราชสีห์ทั้ง ๒ ศัพท์ แต่สิงห์โตมักเข้าใจว่า

มีรูปร่างราชสีห์จีน ที่เด็กเล่นในเวลาตรุษ

จีน. สิงหนาท น. เสียงร้องของราชสีห์;

เสียงร้องของทหารเข้าประจำบ้าน; เสียงพระ

เจ้าแผ่นดิน. สิงหนัญชาร น. 'หน้าต่า

ของผู้เป็นตงราชสีห์' คือ หน้าต่าปราสาท

ของพระเจ้าแผ่นดิน. สิงหราช ม. น.

พญาราชสีห์ (คำประพันธ์ใช้ สิงหาราช กวณัต

ช กมี). สิงหาลาเ็น น. 'ที่นั่งของผู้

ตงราชสีห์' คือ ราชบัลลังก์. ไทพหมายความ

ว่า เรือนบาทหลวง กมี.

สี่งหฺลิต ส. น. ชื่อเกาะลังกาซึ่งอังกฤษเรียก

ซีลอน (Ceylon). ชาวเกาะลังกา ใจว่า

สี่หล, สิวหล, สิงหล กมี

สี่งหลก [—หลก] ส. ว. เกี่ยวกับชาว

สิงหล หรือเกาะ สิงหล.

สิงหาคม ม. น. 'มาฆรังษาสิงห์' ชื่อเดือน
ที่ ๕ ของปีตามลัทธิคติ ซึ่งตรงกับเดือน ๘
ของจันทรคติ.

สัญญา -- จะ] ม. น. เจตน์, วัจน, วจาน์,
สัญญาปุระราชิก.

สัญญาณ์ ม. น. การระคนกัน.

สีท ๑ - ตะ] ม. ว. บัดไว้, ปลูกไว้.

สีท ๒ [-ตะ] ม. ว. ชาว, สะอาด. สีตางค์
น. 'มีแสงขาว' คือ พระจันทร์.

สีท ๓ [-ตะ] ม. (ส. สมิต) น. ความ
อึม. ว. อึมอึม.

สีถิล ม. (ส. ศิวิล) น. เมื่อภพวัชระนทร์
มีเสื่อธนา ได้แก่คำที่ ๑ และที่ ๓ ของวรรค
(แก้วพยุชระยงวารี) ๑. หยั่งน. ๒. ๖.
๓. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒.

สีทช ม. ส. น. ผู้สำเร็จ, ฤทธิพลหนึ่ง. ๑.
อันเจ้, ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒.
จำจงฏ. สีทชการิยะ น. ๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒.
๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.
๑๐๑. ๑๐๒. ๑๐๓. ๑๐๔. ๑๐๕. ๑๐๖. ๑๐๗. ๑๐๘. ๑๐๙. ๑๑๐. ๑๑๑. ๑๑๒. ๑๑๓. ๑๑๔. ๑๑๕. ๑๑๖. ๑๑๗. ๑๑๘. ๑๑๙. ๑๒๐. ๑๒๑. ๑๒๒. ๑๒๓. ๑๒๔. ๑๒๕. ๑๒๖. ๑๒๗. ๑๒๘. ๑๒๙. ๑๓๐. ๑๓๑. ๑๓๒. ๑๓๓. ๑๓๔. ๑๓๕. ๑๓๖. ๑๓๗. ๑๓๘. ๑๓๙. ๑๔๐. ๑๔๑. ๑๔๒. ๑๔๓. ๑๔๔. ๑๔๕. ๑๔๖. ๑๔๗. ๑๔๘. ๑๔๙. ๑๕๐. ๑๕๑. ๑๕๒. ๑๕๓. ๑๕๔. ๑๕๕. ๑๕๖. ๑๕๗. ๑๕๘. ๑๕๙. ๑๖๐. ๑๖๑. ๑๖๒. ๑๖๓. ๑๖๔. ๑๖๕. ๑๖๖. ๑๖๗. ๑๖๘. ๑๖๙. ๑๗๐. ๑๗๑. ๑๗๒. ๑๗๓. ๑๗๔. ๑๗๕. ๑๗๖. ๑๗๗. ๑๗๘. ๑๗๙. ๑๘๐. ๑๘๑. ๑๘๒. ๑๘๓. ๑๘๔. ๑๘๕. ๑๘๖. ๑๘๗. ๑๘๘. ๑๘๙. ๑๙๐. ๑๙๑. ๑๙๒. ๑๙๓. ๑๙๔. ๑๙๕. ๑๙๖. ๑๙๗. ๑๙๘. ๑๙๙. ๒๐๐. ๒๐๑. ๒๐๒. ๒๐๓. ๒๐๔. ๒๐๕. ๒๐๖. ๒๐๗. ๒๐๘. ๒๐๙. ๒๑๐. ๒๑๑. ๒๑๒. ๒๑๓. ๒๑๔. ๒๑๕. ๒๑๖. ๒๑๗. ๒๑๘. ๒๑๙. ๒๒๐. ๒๒๑. ๒๒๒. ๒๒๓. ๒๒๔. ๒๒๕. ๒๒๖. ๒๒๗. ๒๒๘. ๒๒๙. ๒๓๐. ๒๓๑. ๒๓๒. ๒๓๓. ๒๓๔. ๒๓๕. ๒๓๖. ๒๓๗. ๒๓๘. ๒๓๙. ๒๔๐. ๒๔๑. ๒๔๒. ๒๔๓. ๒๔๔. ๒๔๕. ๒๔๖. ๒๔๗. ๒๔๘. ๒๔๙. ๒๕๐. ๒๕๑. ๒๕๒. ๒๕๓. ๒๕๔. ๒๕๕. ๒๕๖. ๒๕๗. ๒๕๘. ๒๕๙. ๒๖๐. ๒๖๑. ๒๖๒. ๒๖๓. ๒๖๔. ๒๖๕. ๒๖๖. ๒๖๗. ๒๖๘. ๒๖๙. ๒๗๐. ๒๗๑. ๒๗๒. ๒๗๓. ๒๗๔. ๒๗๕. ๒๗๖. ๒๗๗. ๒๗๘. ๒๗๙. ๒๘๐. ๒๘๑. ๒๘๒. ๒๘๓. ๒๘๔. ๒๘๕. ๒๘๖. ๒๘๗. ๒๘๘. ๒๘๙. ๒๙๐. ๒๙๑. ๒๙๒. ๒๙๓. ๒๙๔. ๒๙๕. ๒๙๖. ๒๙๗. ๒๙๘. ๒๙๙. ๓๐๐. ๓๐๑. ๓๐๒. ๓๐๓. ๓๐๔. ๓๐๕. ๓๐๖. ๓๐๗. ๓๐๘. ๓๐๙. ๓๑๐. ๓๑๑. ๓๑๒. ๓๑๓. ๓๑๔. ๓๑๕. ๓๑๖. ๓๑๗. ๓๑๘. ๓๑๙. ๓๒๐. ๓๒๑. ๓๒๒. ๓๒๓. ๓๒๔. ๓๒๕. ๓๒๖. ๓๒๗. ๓๒๘. ๓๒๙. ๓๓๐. ๓๓๑. ๓๓๒. ๓๓๓. ๓๓๔. ๓๓๕. ๓๓๖. ๓๓๗. ๓๓๘. ๓๓๙. ๓๔๐. ๓๔๑. ๓๔๒. ๓๔๓. ๓๔๔. ๓๔๕. ๓๔๖. ๓๔๗. ๓๔๘. ๓๔๙. ๓๕๐. ๓๕๑. ๓๕๒. ๓๕๓. ๓๕๔. ๓๕๕. ๓๕๖. ๓๕๗. ๓๕๘. ๓๕๙. ๓๖๐. ๓๖๑. ๓๖๒. ๓๖๓. ๓๖๔. ๓๖๕. ๓๖๖. ๓๖๗. ๓๖๘. ๓๖๙. ๓๗๐. ๓๗๑. ๓๗๒. ๓๗๓. ๓๗๔. ๓๗๕. ๓๗๖. ๓๗๗. ๓๗๘. ๓๗๙. ๓๘๐. ๓๘๑. ๓๘๒. ๓๘๓. ๓๘๔. ๓๘๕. ๓๘๖. ๓๘๗. ๓๘๘. ๓๘๙. ๓๙๐. ๓๙๑. ๓๙๒. ๓๙๓. ๓๙๔. ๓๙๕. ๓๙๖. ๓๙๗. ๓๙๘. ๓๙๙. ๔๐๐. ๔๐๑. ๔๐๒. ๔๐๓. ๔๐๔. ๔๐๕. ๔๐๖. ๔๐๗. ๔๐๘. ๔๐๙. ๔๑๐. ๔๑๑. ๔๑๒. ๔๑๓. ๔๑๔. ๔๑๕. ๔๑๖. ๔๑๗. ๔๑๘. ๔๑๙. ๔๒๐. ๔๒๑. ๔๒๒. ๔๒๓. ๔๒๔. ๔๒๕. ๔๒๖. ๔๒๗. ๔๒๘. ๔๒๙. ๔๓๐. ๔๓๑. ๔๓๒. ๔๓๓. ๔๓๔. ๔๓๕. ๔๓๖. ๔๓๗. ๔๓๘. ๔๓๙. ๔๔๐. ๔๔๑. ๔๔๒. ๔๔๓. ๔๔๔. ๔๔๕. ๔๔๖. ๔๔๗. ๔๔๘. ๔๔๙. ๔๕๐. ๔๕๑. ๔๕๒. ๔๕๓. ๔๕๔. ๔๕๕. ๔๕๖. ๔๕๗. ๔๕๘. ๔๕๙. ๔๖๐. ๔๖๑. ๔๖๒. ๔๖๓. ๔๖๔. ๔๖๕. ๔๖๖. ๔๖๗. ๔๖๘. ๔๖๙. ๔๗๐. ๔๗๑. ๔๗๒. ๔๗๓. ๔๗๔. ๔๗๕. ๔๗๖. ๔๗๗. ๔๗๘. ๔๗๙. ๔๘๐. ๔๘๑. ๔๘๒. ๔๘๓. ๔๘๔. ๔๘๕. ๔๘๖. ๔๘๗. ๔๘๘. ๔๘๙. ๔๙๐. ๔๙๑. ๔๙๒. ๔๙๓. ๔๙๔. ๔๙๕. ๔๙๖. ๔๙๗. ๔๙๘. ๔๙๙. ๕๐๐. ๕๐๑. ๕๐๒. ๕๐๓. ๕๐๔. ๕๐๕. ๕๐๖. ๕๐๗. ๕๐๘. ๕๐๙. ๕๑๐. ๕๑๑. ๕๑๒. ๕๑๓. ๕๑๔. ๕๑๕. ๕๑๖. ๕๑๗. ๕๑๘. ๕๑๙. ๕๒๐. ๕๒๑. ๕๒๒. ๕๒๓. ๕๒๔. ๕๒๕. ๕๒๖. ๕๒๗. ๕๒๘. ๕๒๙. ๕๓๐. ๕๓๑. ๕๓๒. ๕๓๓. ๕๓๔. ๕๓๕. ๕๓๖. ๕๓๗. ๕๓๘. ๕๓๙. ๕๔๐. ๕๔๑. ๕๔๒. ๕๔๓. ๕๔๔. ๕๔๕. ๕๔๖. ๕๔๗. ๕๔๘. ๕๔๙. ๕๕๐. ๕๕๑. ๕๕๒. ๕๕๓. ๕๕๔. ๕๕๕. ๕๕๖. ๕๕๗. ๕๕๘. ๕๕๙. ๕๖๐. ๕๖๑. ๕๖๒. ๕๖๓. ๕๖๔. ๕๖๕. ๕๖๖. ๕๖๗. ๕๖๘. ๕๖๙. ๕๗๐. ๕๗๑. ๕๗๒. ๕๗๓. ๕๗๔. ๕๗๕. ๕๗๖. ๕๗๗. ๕๗๘. ๕๗๙. ๕๘๐. ๕๘๑. ๕๘๒. ๕๘๓. ๕๘๔. ๕๘๕. ๕๘๖. ๕๘๗. ๕๘๘. ๕๘๙. ๕๙๐. ๕๙๑. ๕๙๒. ๕๙๓. ๕๙๔. ๕๙๕. ๕๙๖. ๕๙๗. ๕๙๘. ๕๙๙. ๖๐๐. ๖๐๑. ๖๐๒. ๖๐๓. ๖๐๔. ๖๐๕. ๖๐๖. ๖๐๗. ๖๐๘. ๖๐๙. ๖๑๐. ๖๑๑. ๖๑๒. ๖๑๓. ๖๑๔. ๖๑๕. ๖๑๖. ๖๑๗. ๖๑๘. ๖๑๙. ๖๒๐. ๖๒๑. ๖๒๒. ๖๒๓. ๖๒๔. ๖๒๕. ๖๒๖. ๖๒๗. ๖๒๘. ๖๒๙. ๖๓๐. ๖๓๑. ๖๓๒. ๖๓๓. ๖๓๔. ๖๓๕. ๖๓๖. ๖๓๗. ๖๓๘. ๖๓๙. ๖๔๐. ๖๔๑. ๖๔๒. ๖๔๓. ๖๔๔. ๖๔๕. ๖๔๖. ๖๔๗. ๖๔๘. ๖๔๙. ๖๕๐. ๖๕๑. ๖๕๒. ๖๕๓. ๖๕๔. ๖๕๕. ๖๕๖. ๖๕๗. ๖๕๘. ๖๕๙. ๖๖๐. ๖๖๑. ๖๖๒. ๖๖๓. ๖๖๔. ๖๖๕. ๖๖๖. ๖๖๗. ๖๖๘. ๖๖๙. ๖๗๐. ๖๗๑. ๖๗๒. ๖๗๓. ๖๗๔. ๖๗๕. ๖๗๖. ๖๗๗. ๖๗๘. ๖๗๙. ๖๘๐. ๖๘๑. ๖๘๒. ๖๘๓. ๖๘๔. ๖๘๕. ๖๘๖. ๖๘๗. ๖๘๘. ๖๘๙. ๖๙๐. ๖๙๑. ๖๙๒. ๖๙๓. ๖๙๔. ๖๙๕. ๖๙๖. ๖๙๗. ๖๙๘. ๖๙๙. ๗๐๐. ๗๐๑. ๗๐๒. ๗๐๓. ๗๐๔. ๗๐๕. ๗๐๖. ๗๐๗. ๗๐๘. ๗๐๙. ๗๑๐. ๗๑๑. ๗๑๒. ๗๑๓. ๗๑๔. ๗๑๕. ๗๑๖. ๗๑๗. ๗๑๘. ๗๑๙. ๗๒๐. ๗๒๑. ๗๒๒. ๗๒๓. ๗๒๔. ๗๒๕. ๗๒๖. ๗๒๗. ๗๒๘. ๗๒๙. ๗๓๐. ๗๓๑. ๗๓๒. ๗๓๓. ๗๓๔. ๗๓๕. ๗๓๖. ๗๓๗. ๗๓๘. ๗๓๙. ๗๔๐. ๗๔๑. ๗๔๒. ๗๔๓. ๗๔๔. ๗๔๕. ๗๔๖. ๗๔๗. ๗๔๘. ๗๔๙. ๗๕๐. ๗๕๑. ๗๕๒. ๗๕๓. ๗๕๔. ๗๕๕. ๗๕๖. ๗๕๗. ๗๕๘. ๗๕๙. ๗๖๐. ๗๖๑. ๗๖๒. ๗๖๓. ๗๖๔. ๗๖๕. ๗๖๖. ๗๖๗. ๗๖๘. ๗๖๙. ๗๗๐. ๗๗๑. ๗๗๒. ๗๗๓. ๗๗๔. ๗๗๕. ๗๗๖. ๗๗๗. ๗๗๘. ๗๗๙. ๗๘๐. ๗๘๑. ๗๘๒. ๗๘๓. ๗๘๔. ๗๘๕. ๗๘๖. ๗๘๗. ๗๘๘. ๗๘๙. ๗๙๐. ๗๙๑. ๗๙๒. ๗๙๓. ๗๙๔. ๗๙๕. ๗๙๖. ๗๙๗. ๗๙๘. ๗๙๙. ๘๐๐. ๘๐๑. ๘๐๒. ๘๐๓. ๘๐๔. ๘๐๕. ๘๐๖. ๘๐๗. ๘๐๘. ๘๐๙. ๘๑๐. ๘๑๑. ๘๑๒. ๘๑๓. ๘๑๔. ๘๑๕. ๘๑๖. ๘๑๗. ๘๑๘. ๘๑๙. ๘๒๐. ๘๒๑. ๘๒๒. ๘๒๓. ๘๒๔. ๘๒๕. ๘๒๖. ๘๒๗. ๘๒๘. ๘๒๙. ๘๓๐. ๘๓๑. ๘๓๒. ๘๓๓. ๘๓๔. ๘๓๕. ๘๓๖. ๘๓๗. ๘๓๘. ๘๓๙. ๘๔๐. ๘๔๑. ๘๔๒. ๘๔๓. ๘๔๔. ๘๔๕. ๘๔๖. ๘๔๗. ๘๔๘. ๘๔๙. ๘๕๐. ๘๕๑. ๘๕๒. ๘๕๓. ๘๕๔. ๘๕๕. ๘๕๖. ๘๕๗. ๘๕๘. ๘๕๙. ๘๖๐. ๘๖๑. ๘๖๒. ๘๖๓. ๘๖๔. ๘๖๕. ๘๖๖. ๘๖๗. ๘๖๘. ๘๖๙. ๘๗๐. ๘๗๑. ๘๗๒. ๘๗๓. ๘๗๔. ๘๗๕. ๘๗๖. ๘๗๗. ๘๗๘. ๘๗๙. ๘๘๐. ๘๘๑. ๘๘๒. ๘๘๓. ๘๘๔. ๘๘๕. ๘๘๖. ๘๘๗. ๘๘๘. ๘๘๙. ๘๙๐. ๘๙๑. ๘๙๒. ๘๙๓. ๘๙๔. ๘๙๕. ๘๙๖. ๘๙๗. ๘๙๘. ๘๙๙. ๙๐๐. ๙๐๑. ๙๐๒. ๙๐๓. ๙๐๔. ๙๐๕. ๙๐๖. ๙๐๗. ๙๐๘. ๙๐๙. ๙๑๐. ๙๑๑. ๙๑๒. ๙๑๓. ๙๑๔. ๙๑๕. ๙๑๖. ๙๑๗. ๙๑๘. ๙๑๙. ๙๒๐. ๙๒๑. ๙๒๒. ๙๒๓. ๙๒๔. ๙๒๕. ๙๒๖. ๙๒๗. ๙๒๘. ๙๒๙. ๙๓๐. ๙๓๑. ๙๓๒. ๙๓๓. ๙๓๔. ๙๓๕. ๙๓๖. ๙๓๗. ๙๓๘. ๙๓๙. ๙๔๐. ๙๔๑. ๙๔๒. ๙๔๓. ๙๔๔. ๙๔๕. ๙๔๖. ๙๔๗. ๙๔๘. ๙๔๙. ๙๕๐. ๙๕๑. ๙๕๒. ๙๕๓. ๙๕๔. ๙๕๕. ๙๕๖. ๙๕๗. ๙๕๘. ๙๕๙. ๙๖๐. ๙๖๑. ๙๖๒. ๙๖๓. ๙๖๔. ๙๖๕. ๙๖๖. ๙๖๗. ๙๖๘. ๙๖๙. ๙๗๐. ๙๗๑. ๙๗๒. ๙๗๓. ๙๗๔. ๙๗๕. ๙๗๖. ๙๗๗. ๙๗๘. ๙๗๙. ๙๘๐. ๙๘๑. ๙๘๒. ๙๘๓. ๙๘๔. ๙๘๕. ๙๘๖. ๙๘๗. ๙๘๘. ๙๘๙. ๙๙๐. ๙๙๑. ๙๙๒. ๙๙๓. ๙๙๔. ๙๙๕. ๙๙๖. ๙๙๗. ๙๙๘. ๙๙๙. ๑๐๐๐.

คู่ผู้ขลัง, ฤๅษี. สีทชานต์ น. สัทธ
หรือความเห็นอันตกลงกันแล้ว: สุกษมิต,
หลัก. สีทชาริ น. ผู้ที่สำเร็จความ
มุ่งหมายแล้ว: พระนามของพระพุทธเจ้า.

สีทชช -- คูณ สัทธ.

สีทชช ม. ส. น. ความสำเร็จ, การสมปรารถนา,
การบรรลุผล: ความเจริญ, ความร่ำรวย,
ความสุข, ความอัสสระ, ความตกลง, ข้อ
พิสูจน์, คำลงท้าย, ผลสุดท้าย: (ไทย)
อำนาจ หรือโอกาสพิเศษ, อำนาจอันชอบ
ธรรม. สีทชชกริ ว. ให้ผล, ให้ความ
สำเร็จ. สีทชชการิยะ น. คำอธิบาย
ขอความสำเร็จ ในตำราโบราณ ใช้เป็นคำขึ้น
ต้น. สีทชชไชก น. ฤกษ์ยามที่จะได้
ความสำเร็จมาให้. สีทชชชินทร์ น.
มนตรีหรือบทอันขลัง. สีทชชโยค น.
การใช้เครื่องขลังต่างๆ

สิน น. เงิน, ทรัพย์สิน. ก. สัต, พันให้ขาด.
สินค้ำ น. สิ่งของที่ซื้อขายกัน. สินจ้าง
น. เงินค่าจ้าง. สินเติม น. เงินตงทุ
ของคู่ป่าวสาว เมื่อเวลาแต่งงาน. สินใต้
น. เงินใต้คำตัวทาส. สินน้ำใจ น. เงิน
ที่ให้เป็นรางวัล. สินบน น. เงินค่าหนัก
ผู้ทำอะ เสรีจาก สัญญาที่บอกล่วงหน้าไว้.

สินมฤตก น. ทวิษย์ของกนดาช. สิน
 ระเบิด น. ทวิษย์ที่กระจัดกระจายอยู่.
 สินสมรส น. ทวิษย์ซึ่งตัวมีเขาได้
 เมื่อแต่งงานแล้ว. สินสอด น. เงินที่ให้
 กลับตามาวดาหญิง ที่ จะแต่งงานเป็น คำว่า
 นม เข้าบ่อน. สินไหม น. เงินค่าปรับ
 ผู้แพคดีให้แก่ผู้ชนะคดี.

สี่ น. ไม้สูงสำหรับหญิง. ก. หมด, จบ;
 ถึงที่สุด. สี่กิโลส ว. หมดกิโลส, ได้
 สำเร็จบรรลุผล. สี่ความคิด ว. สิ้นความคิด,
 หมดต้น, ทำการเลวทรามต่าง ๆ. สี่ใจ,
 สี่ขนม, สี่จัพ, สี่ชีวิต, สี่
 ปราณ ก. ๓๖๕. สี่เต็ม, สี่ท่า
 ว. หมดหนทางคิดอ่าน. สี่เอาประ
 ดาตัว ว. ไม่มีสมบัติคิดตัวเอา. สี่สุด
 ก. ถึงที่สุด, จบ, หมด.

สินทุระ ส. น. ชาค, เสน, ตะกั่วแดง.
 สินชีพ ม. (ส. สินชว) 'เนื่องจากแม่น้ำ
 สินช' น. น้ำ; เกลือสินเธาว์.
 สินช ม. ส. น. ลำน้ำ, แม่น้ำ, สายน้ำ, น้ำ,
 ทะเล, มหาสมุทร ชื่อแม่น้ำสำคัญในอินเดีย
 (คำ ยินช, ๖ ยินช, ๕ ยินชีย ก็ออกจาก คำ
 สินช น.)

สินธุระ ม. ส. น. ช้าง

สินเธาว์ (ม. สินชว) น. เกลือที่เกิดเอง,
 เกลือที่ขุดจากบ่อ (อ. Rock salt).

สินะ ว. มีเจตนาตั้งจะริบเอาความบังคับ เช่น
 ไปสินะ, ทวิษนะ อย่างเดียวกับ สินหา เช่น
 ไปสินหา, ทวิสินหา.

สินพิช ม. (ส. สนิชช) ว. สนิหะ เป็เก
 ชิม; เป็นมัน, เหนียว, เกลือกเกลว งดงาม
 อ่อนโยน, ซอมพอส, รักใคร่.

สินี ส. น. นางผู้มีเนื้อขาว, โขยใช้ว่านางงาม
 ด้ได้ เช่น 'เกตุสินี พระโอรสภัส'

สินธุ ม. น. เขาพระสุเมรุ.

สินธุ ม. (ส. สินธุ) น. ยาง, ของเหนียว,
 มีกลิ่น ฉานรัก, ความประณีตพิถี, ความ
 อาก, ความดีงาม.

สินธุร ม. น. เพื่อน.

สินธุโย [—หะนิยะ] ม. ว. นุ่มนวล,
 อ่อน; เป็นมัน.

สี่ป ว. บอกจำนวนสิ่งของระหว่าง ๘ กับ ๑๑.

สี่ปแปดมงกุฏ น. พวกนาคทหารราช
 ของ พระ รามในเรื่อง รามเกียรติ์ มี ๑๘ นาย
 คู่ด้วยกัน.

สี่ปปะ ม. ดู ศิลป.

สี่ปปี ม. ดู ศิลป.

สี่พณะ [สี่พณะ] ม. น. ตะขอยี่.

ชื่อลวดนพเคราะห์ที่ ๖: (ส. สุกฤ) ว. ขาว, สว่าง, สะอาด, ดี.

สุกข์ ม. (ส. สุกฺข) ถ. แห้ง, แล้ง.

สุกฺก (—กอน) (ม. สุกฺก: ส. สุกฺกา) น. หมู. ว. ทำดี, มีมืองาม.

สุกฺกรม (—กรม) น. ข้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

สุกฺกรวม —กัว] ถ. ทำให้ดี, ทำให้เรียบร้อย. ไทโยใช้หมายความว่า ตราสังและทำศพ.

สุข ม. น. ความสะดวก, ความสบาย, ความสำราญ, ความสนุก. น. สะดวก, สบาย, น่ายินดี. เช่นที่พอใจ, เจริญ, ดี. (ถ้ามี สุข คำเดียวหมายถึงความสบายกายและสบายใจ แต่ถ้ามีคำ โสมนัสส์ อยู่ด้วย สุขหมายถึง ความสบายกาย, โสมนัสส์ หมายถึงความสบายใจ). สุขภิกฺรียา น. การทำให้มีความสุข. สุขคันธี ว. มีกลิ่นดี, หอม. สุขุขิตี น. ความสบายใจ. สุขพินฺธมฺ ว. ติดอยู่กับความสนุกความสบายของโลก. สุขพุทธิ น. ความรู้, ความเข้าใจที่ล่อง. สุขภาสิ น. ลาก, เตะ, กระทบ. สุขภาพ ม. น. ความเป็นสุข. สุขภูมิ 2566ที่เกิดแห่งความสะดวกสบาย. สุขวิทยา น. วิชาที่กล่าวถึงวิธีปฏิบัติทำให้ได้รับความสุข (อ. Hygiene).

สุขสังโยค น. การให้ความสุขตลอดไป.

สุขาภิบาล (ส. สุข + อภิบาล) น. การระวางรักษาความสุขความสบาย.

สุขินี ส. สุขี.

สุขี ม. (ส. สุขินี) น. ผู้มีความสุข. ว. สะดวก, สบาย.

สุขุม ม. (ส. สุขุม) ว. ละเอียต, เล็ก; ประณีต; เจ็บแสบ.

สุขุมล น. (ส. สุขุมล) ว. ละเอียต, อ่อน, อ่อนโยน; สละสลวย, นุ่มนวล.

สุขุทายี ม. ส. น. การตั้งขึ้นแห่งความสุข, ความเกิดสุข, ที่บังเกิดสุข.

สุกฺติ ม. น. ผู้ไปดี, ผู้สบาย, ผู้บรรลุความดี; พระนาม พระพุทธเจ้า.

สุกฺติ (—คคติ) ม. น. ทางดี, ทางสวรรค์, ทางดำเนินดี, ความสุข, ความสบาย.

สุกฺนธี, —กัณธี ม. น. กลิ่นหอม, เครื่องหอม; มวลเป็น สุกนธี, เสาวกนธี หรือ สุกนธี เสาวกนธี กิจ.

สุกฺวิฬ (—สุวิฬ) ส. น. 'มีกอน' ชื่อพญาสิงคหนันท์ ในเรื่องรามเกียรติ์. เป็นน้องพญาพาลี เป็นทหารพระราม.

สุกฺกิ ม. (ส. สุกฺก) น. ส่วน, ภาษี, ภาษี.

สุกฺกมาต ม. น. การเบียดเบียนส่วน, ในวินิจฉัยหมายถึงการหนักภาษี, การลดหย่อนภาษี.

สูงส่ง ก. จุฬจิก, จูจี; เล่นหิว; เกี้ยวข้อง.

สูงจริต [สฺตชะหฺริต] มี. ส. ว. ประพฤติดี.
โทษราหมายถึงประพฤติกว่ดั่งใจดี, ประ
พฤติ ชื่อ ตรงต่อความดีด้วย.

สูงหมี่ [-จะหมี่] น. สำปั้นนอน.

สูงชะ ช. น. รัน.

สูงใจ มี. (ส. สฺจ) ว. สะอาด, หอมสด, ผ่องใสขาว.

สูง. จิ. ปุ. ติ. เป็นคำย่อ ส=สฺต (ทั้ง), จิ=จิต
(จิต), ปุ=ปุจฺจมา (ตาม), ติ=ติชิต (เขียน),
นิยมว่าเป็นหัวใจของการศึกษา.

สูงจิต มี. ส. ว. สังสมด้วยดี.

สูงจิตร ส. ว. หลายดี, หลาย ชั้น หลาย เข้ม;
เด่น, ยิ่งใหญ่.

สูงน มี. ส. น. คนดี, คนประพฤติดี.

สูงนบดี [-บอดี] มี. น. ชื่อพระอินทร์
แปลว่าสามีนางสุชาดา.

สูงหา, สูงหาดา มี. น. ผู้มีก้นนิตดี, ลูกผู้มี
สกุลดี, ชื่อแม่เหล็กพระอินทร์.

สูงหาต มี. ว. เกิดดี, เกิดงาม; สูงใหญ่; ดี, งาม.

สูงหาดี มี. ว. พงศ์ดี, ตระกูลดี.

สูงญี่ มี. (ส. สฺนุช) ว. แปล่า, ว้าง, ไถ่ง,
หาย, หมดระอดไม่มีจริง, ไม่มี ประโยชน์,
ไม่มีสาระ

สูงญูญา [สฺนุชะ—] มี. น. ความว่าง, ความ
เปล่าตาช; ความไม่จริง, ความไม่มีแก่นสาร;
การปราศจาก.

สูงณ มี. (ส. สฺน, สฺวาน) น. หมา.

สูงนหา, สูงนีสา [สฺนหา,—] มี. (ส. สฺนฺหา)
น. ลูกสะใภ้.

สูงน ก. สั้น, หมด, จม; น่าอูจจาระ หรือ
บัสสาวะหมดเรียกว่า น่าอูจจาระสุด หรือ
บัสสาวะสุด. ว. อยู่ปลาย, อยู่ยอด, อยู่

ท้าย. สูงนจิต ๖. หมดมีสูงน, คัดอะไร
ไม่ออก. สูงนจิตต์, สดใจ ๖. กอดรัก,
รักมาก, อย่างขอด, อย่างดีที่สุด. สูงน็อง

๖. เกิดที่หลังเพื่อน (สำหรับลูก หรือน้อง).

สูงนท้าย ๖. ที่สุด, อยู่หลัง, อยู่ปลาย.

สูงดา มี. ส. น. ลูกสาว แต่เราใช้ว่าหญิง
ทั่วไปก็มี.

สูงต * มี. ส. น. ลูกชาย, ลูกหญิงใช้ว่า ลูก
เรามากใช้ สฺดา. ตู สฺดา ด้วย.

สูงต ๒ มี. (ส. สฺตฺต) ๒. (ซึ่ง) ได้ยิน, ได้ฟัง,
ฟังแล้ว.

สูงต ๓ มี. (ส. สฺตฺต) ๖. ไหวไป, เคลื่อนไป.

สูงตต * [-ตต] มี. (ส. สฺตฺต) น. ชื่อ
พระพุทธรูป ปะชูก หนึ่งใน ปะชูก ๓ ว่า

ด้วย ข้อปฏิบัติเบื้องต้น, องค์หนึ่งของพระ
พุทธ ธรรมะ ในองค์ ๘ ซึ่งเรียกว่า นวสังกต
ศาสนานี้ เขื่อน, ฝ้าย, สาย, เข็ม; ข้อที่
กล่าวให้ใจได้ เช่น สุตตถน: บท, ภาค, ข้อ.
สุตตการ น. คนปั้นผ้า. สุตตกฤ
ม. น. กลุ่มผ้า. สุตตมัย น. 'ทำด้วย
ผ้า' ก็คือ ผ้า.

สุตต ๒ [-ตะ] ม. (ส. สุตต) ว. เข็มแล้ว,
ตัดแล้ว.

สุตต ๓ [-ตะ] ม. (ส. สุตต) ว. หลับแล้ว.

สุตตันต์, สุตตันตปิฎก ม. น. เรียก
พระพุทธานุญาตหนึ่ง ในปิฎก ๓ ว่าด้วย
ข้อปฏิบัติเบื้องต้น.

สุธา ๑ ส. ๑.

สุธา ๑ ม. (ส. สุธา) ก. การไหลไป.

สุธา ๒ ม. (ส. สุธา) น. การได้ อันได้พึง
ชนบธรรมเนียม เลี้ยง.

สุทท์ ม. (ส. สุท) น. คนชาติดำขาวเทา.

สุทท์ [สุท ถ้าไม่การันต์ ๓ อ่านว่าสุทตะ] ม.

ว. หมดจด, สะอาด, ล้วน, แท้. สุท

ปิติ น. ความยินดีอันมีที่ลึ สุท

พิทธี น. ความยินดีอันมีที่ลึ สุทธา

ชาวีระ น. การเลี้ยงชีพโดยบริสุทธิ์. สุทธา

โทษ เป็น ของมีโทษบริสุทธิ์. สุท

ชาวาส ม. น. ชื่อพระมหากษัตริย์
กล่าวว่า เป็นที่อยู่ของ พระอนาคามีบุคคลซึ่ง
ขึ้นไปเกิด.

สุทธา - ส. ใน สุท.

สุทธี ม. น. ความสะอาด, ความบริสุทธิ์ (ไทย)
ในแสดงถึงความบริสุทธิ์.

สุทโธตน์ ม. น. พระนาม พระ เจ้าแผ่นดิน
กรุงกบิลพัสดุ์ผู้พระบิดา ซึ่งมักเรียกว่า พระ
เจ้า สุทโธตน์.

สุทธรศ [-ทัต] ส. ว. เห็นง่าย, ชัดเจน, งดงาม.

สุททรรศน์ [-ทัต] ส. (ม. สุททสน) น.
การเห็นง่าย, การเห็นงาม; ชื่อ พระอิศวร,
ชื่อเมือง พระอินทร์; ชื่อภูเขา, ว. รูปดี, สวย,
งดงาม. น้ำดี, ไทยมักใช้ว่า สุทท.

สุททสัน ๑ ว. ใช้สุททรรศน์, ๑ สุททรรศน์.

สุทเทพ ส. ว. เทวดาที่ดีแท้; เจ้า.

สุทธรรม [-ทา] ส. น. กฎหมายที่ดี; ความ
บริสุทธิ์; หน้าที่.

สุธา ม. ส. น. น้ำทิพย์, น้ำอมฤต; อาหาร
ทิพย์, ของทิพย์; น้ำ, น้ำนม; ปูนขาว, เครื่อง
โยกและทา. สุธาการ ส. น. ช่าง
ฉลุไม้ช่างปูน. สุธาจติ น. 'มีตัวเป็น
ทิพย์' คือ พระอินทร์. สุธาภาช น. 'ผู้
เสวยรสอันดีแท้' คือพระเจ้า, เทวดา. สุธา

โกชน์ ม. ส. น. ของกินอันเป็นทิพย์.

สุธารส ม. น. น้ำทิพย์, น้ำนม, ไทย

ใช้ในราชาศัพท์ว่า น้ำชา เรียก พระสุธารส.

สุชาติ น. สุชาติ.

สุชาติ ม. (ส. สุชาติ) น. 'ผู้กินของ
ทิพย์' คือ เทวดา; เทพหญิงใช้ว่า สุชาตินี.

สุธี ม. น. คนมีปัญญา, คนเจ้าปัญญา; ความ
เข้าใจ, ปัญญา, ความฉลาด.

สุนทร [-คอน] ม. ว. งาม, ดี; เพราะ,
เสนาะ, น่าฟัง, น่ารัก, น่าชื่นชม.

สุนทร [-หระ] ส. น. หญิงงาม, นางงาม,
หญิงทั่วไป.

สุนัษ ม. (ส. สุน) น. หมา.

สุนันท์ ว. งามที่อันดี, น่าสบาย.

สุนันทา ม. น. ชื่อสระในความคิดสี่สวรรค์.

สุนัตติ ส. น. ความประพฤติกดี, ความฉลาด,
อุบายอันดี.

สุโนก น. นก

สุปติ [-วอติ] ส. น. ยั่วใจดี, เจ้านายที่ดี.

สุบรรณ [-บัน] ส. น. 'ผู้มีปีกงาม'
คือ คางคก, นกอินทรี.

สุบิน ม. (สุวิมล) น. การหลับ; ความ
ฝัน, การนึกเห็นหรือแลเห็นไปเอง.

สุประคิมหุ ส. น. การพิงกัน, ฐานะอันดี.

ข้อเสียง. ว. แข็งแรง, มั่นคง, มีหลักฐาน;
มีข้อเสียง.

สุปรดี ส. น. ความยินดียิ่ง.

สุปาลี ส. ว. มีมืองาม; มีมือเก่ง; คล่องแคล่ว.

สุพพตา [สุพะ—] น. สุพพต.

สุพรรณ (ส. สุวรรณ) น. ทองคำ, สุพรรณ
ภูมิ น. แผ่นทองซึ่งทูลพระนามกษัตริย์,
เจ้านาย, เจ้าพระยาบางกน. สุพรรณ

ภาชนะ น. ถาดทองคำ. สุพรรณิง

คาร น. คนโททองคำ. สุพรรณราช น.
(ราชาศัพท์) ตะโกนใหญ่. สุพรรณศรี
น. (ราชาศัพท์) ตะโกนเล็ก.

สุพพิต ม. น. ผู้ประพฤติกดี, นับถือเคร่ง;
หญิงใช้ว่า สุพพตา.

สุภ [-พะ] น. สุข.

สุภร ส. ว. เลี้ยงง่าย, ฝึกหัดดีแล้ว; ตัด
ง่าย; แข็งแรง, มั่นคง.

สุภัก ส. ว. ขี้รัก, มีลาภ, เจริญ; สมาย, ดี
งาม, น่ารัก, สะสวย.

สุภา (จาก สภา) น. ผู้พิพากษา (เลื่อนมาจาก
สภาตราสาร ซึ่งเรียกกันสามัญว่า สภา
ตราสาร หมายความว่า คณะผู้พิพากษา).

สุภาพ ว. เรียบร้อย, อ่อนโยน, ประพฤติดี.
ละมุนละม่อม.

สุภานิต ส. (ม. สุภานิต) น. คำที่กล่าวไว้, คำสอน, คำกล่าวอันเคยชิน.

สุภ๑. [-นะ] ม. น. พระจันทร์.

สุภ๒ ก. ก้อ, กอง, โปก, พอก, สะสม, ใส, ปกติ.

สุภ๓ น. เครื่องมือสำหรับครอบปลาจับด้วยไม้ เป็นตา ๆ รูปกลม ส่วนต่างปลาถ่วง ข้างบน มีช่อง พอมือ ล้วง ลงไป จับปลาได้, เครื่องครอบปลา. สุ่มสี่สุ่มห้า ก. จับโน้นจับนี้, ไม้คุดหน้าคุดหลัง, ตะลุมไป, เตะตไป.

สุภ๔ [-นะติ] ส. น. อริยาวัตร, ความกรุณา.

สุภ๕ น. ฝูงไม้, ที่ซึ่งปกคลุมด้วย ต้นไม้ หรือเถาวัล.

สุภ๖. [-นะนะ] ต. สุนา.

สุภ๗ สุ่มนัส [-นะนัต] ว. พอล, เขื่อนกั้น, สุนกษานา, ไรต์, มีจักรฆา.

สุภ๘ [สุมะ—] ม. น. ดลภะระติ, ต้นมะลิ; ไร่ สุมมะ ก็มี.

สุภ๙ น. ดอกไม้, พวงดอกไม้; (คำเปรียบ) นางงาม.

สุภ๑๐ ม. ส. น. คนมีบุญญาดี, นักรบราชผู้; ชื่อพระพุทธรูปเจ้าสุภ๑๑. ว.ฉลาด, มีความคิด, มีความรู้.

สุภ๑๒ [สุเมท หรือ สุเมฏ] น. ชื่อภูเขากลาง

จักรวาล มียอดเป็นที่ตั้งแห่งเมืองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งพระอินทร์อยู่.

สุร๑. [-ระ] ม. (ส. สุร) น. ผู้กล้าหาญ, นักรบ. ว. กล้าหาญ, เข้มแข็ง. สุร๒ สห

นาท น. บระถือดูราชสีห์อ่อนกล้า. สุร๓ เสียง น. เสียงก้อง, เสียงกล้าหาญ.

สุร๔ [-ระ] ม. ส. น. เทวดา. สุร๕ ก. 'ไปเกิดเป็นเทวดา' คือตาย (สำหรับ

เจ้านาย). สุร๖ กิริ น. เขาพระสุเมรุ. สุร๗ น. ชาติเทวดาทั้งหลาย. เทวดา.

สุร๘ เชษฐี น. 'ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา' คือ พระพรหม. สุร๙ บดี น. 'เจ้าแห่ง

เทวดา' คือ พระอินทร์. สุร๑๐ น. พ้า, สวรรค์. สุร๑๑ กภาพ น. อานาจนแห่งเทวดา.

สุร๑๒ ราชย์ น. การปกครองเหนือเหล่าเทวดา. สุร๑๓ โลก น. สวรรค์. สุร๑๔ สตรี [-สตรี] น. สาวสวรรค์, นางฟ้า.

สุร๑๕ กคณา ส. น. นางสวรรค์. สุร๑๖ กค นางกี น. 'องค์นางฟ้า' เป็นชื่อเทพย

ชนิตหนึ่ง มี ๒๘ คำ คือ มี ๓ วรรค วรรคละ ๔ คำ. สุร๑๗ กฤษี น. เทวดาผู้คุ้มครอง.

สุร๑๘ ลัย น. ที่อยู่ของเทวดา, สวรรค์. สุร๑๙ เรนทร์ น. พระอินทร์.

สุร๒๐ กี่, สุร๒๑ กี่ ม. ส. ว. บีสดี, บีสงาม, งาม

พูด นาด, งาม เรื่องรอง: ใช้ เพี้ยนไปต้น
ส่างง ก็มี.

สุรภี (—ระพี) มี. น. ต้นไม้ดอกชนิดหนึ่ง
ดอกหอม กล้าย ดอก บุนนาค (ไทย เรียก
สารภี); เครื่องหอม.

สุรังคี ศ. สุรังค.

สุรังณี (—รัตนะณี) ศ. น. ถางดิน.

สุรังตี ศ. น. ความปลานปล้มหรือความขมขื่นซึ่ง.

สุรังวัตติ (—รัตนะวัตติ) น. การรวบรวมบัญชี
คน, การรวบรวมบัญชีพลทหาร (คือ สัสดี).

สุรา มี. ศ. น. เหล้า, น้ำเมา. สุราบาน
น. การดื่มเหล้า; น้ำเหล้า. สุรามัตต์
ว. เมฆเหล้า. สุรามัท น. ความเมาเหล้า.

สุรา— ดูใน สุร๒

สุรางคนางค์ (—คนาง) ดูใน สุร๒.

สุรีย, สุรียน, สุรียน (มี. สุริย; ศ. สุริย)
น. พระอาทิตย์, ดวงตะวัน. สุรียกมล
[—กะมน] น. ดอกทานตะวัน. สุรีย
กันต์—กันต์ (ศ. สุรุษกานต์) น.
แก้วงามดังพระอาทิตย์ ชื่อแก้วชนิดหนึ่ง.

สุรียการ น. แสงพระอาทิตย์. สุรีย
กาล ๓๖0๐เวลากลางวัน. สุรียคราส
[—คราส] (มักใช้ผิด เป็น สุรียคราส) น.
ส่วนแห่งของพระอาทิตย์ เมื่อ พระจันทร์บ่ง.

สุรียเคราะห์ น. ชื่อพระราหู: การที่พระ
จันทร์ บ่ง ดวง พระ อาทิตย์ คือ สุรียคราส.

สุรียบาท น. แสงอาทิตย์. สุรีย

มณฑล น. ดวงหรือดวงตะวัน. สุรีย

รังสี,—รังสี มี. น. แสงตะวัน. สุรียวงส์
น. 'วงส์พระอาทิตย์' ชื่อวงส์กลมตรีขั้ว วงส์
พระรามในเรื่องรามเกียรติ์. สุรียโยธินา
น. แดด, แสงตะวัน.

สุรียงศ์ น. องค์พระอาทิตย์.

สุรียยศ, สุรียเณทร์ น. 'พระอาทิตย์ผู้มี
ใหญ่' คือ พระอาทิตย์นั่นเอง.

สุรียกษณะ ศ. น. ผู้มี ลักษณะ หรือเครื่อง
หมายอันดี.

สุวิ. มี. (ศ. สุก) น. นกเขกเค้า.

สุวิ๒ เป็นอุปสรรค แผลงมาจาก สุ. ศ. สุด้วย:

สุวภาพ [สวะ—] (จาก มี. ศ. สุภาพ) น.
ความคิด, ความเรียบร้อย.

สุวรรณ [—วัน] ศ. น. ทอง ใช้อย่างเดียวกับ
สุพรรณ, และไว้หน้าหน้าคำสมาสได้อย่าง
เดียวกับ. ศ. สุพรรณ ด้วย. สุวรรณภูมิ
น. ชื่อส่วนหนึ่งของประเทศสยามครั้งโบราณ
ที่เรียกว่า แหลมทองหรืออุทอง.

สุวาน มี. (ศ. สุวาน) น. หมา.

สุวิมล ศ. ว. กระ้างหรือบริสุทธิ์แท้.

สุวินัย ม. ศ. ว. สอนง่าย, ว่าง่าย, คัดง่าย.

สุสานต์ ส. น. ความราบรื่น, ความสงบอันสนิท.

สุสาน ม. (ส. สุขุม) น. ที่ว่างศพ, ที่ฝังศพ, บ้าง.

สุหรั่ง [—หรั่ง] (จาก สุรงค์) ว. สัจจัง, สัจจุลฉาด, สัจฉาม.

สุหรัย [—หรัย] น. ท่อน้ำหรือเต้าน้ำสำหรับโปรยน้ำให้เป็นฝอยอย่างฝักบัว.

สุหฤท [—หฤทแต่เร็ว] ค. สุหัท.

สุหัท ม. น. เพื่อน, ผู้มีใจดี (ใช้ใส่หัทบ้าง; สุหฤท และ เสาศุหฤท ซึ่งเป็น ส. บ้าง. แต่ความอ่อนเคี้ยวฟัน).

สุหิต ส. ว. เหมาะแก่: ให้คุณ, ให้ผล; พอเพียง, เป็นที่พอใจ, นำรัก; เป็นเพื่อนดี.

สุหรัว [—หรัว] น. ไบรลล์ที่ประชุมของพวกอิสลาม.

สุ ส. ทาน, เอ็ง, เจ้า.

สุ ก. ไปหา, ไปอยู่ร่วมกัน. ว. ร่วมกัน, ด้วยกัน เช่น สุ่มกัน = กินด้วยกัน. บ. ถึง, ยัง. สุขอ ก. ไปหาเพื่อขอ, ไปขอที่สำนัก. สุวี

ก. ร่วมๆ. อวดๆ. สุหิ ก. ไปหาที่สำนัก.

สุ ว. เจ้า ๑๖/๐๒/๒๕๕๖: ๑๖, ตำแหน่ง, ฝ่ายอุตสาหกรรม, พยายาม เช่น สุ้อออกมาสนใจ. อ. เสียง เช่น เสียงฝนตกหนัก.

สุกษม [—สุขะ] ส. (ม. สุขุม) ว. ละเอียด, เล็ก, น้อย; บาง; อ่อนแอ; ไม่สำคัญ; ละเอียดละเอ้อ, สุขุม.

สูง ว. ขาวตรงขึ้นไปตามทางตั้งฉากกับพื้น, เช่น: ลอยอยู่ข้างบน, ตรงข้างบน แหยม (สำหรับเสียง). สูงโตด ว. สูงเด่นอยู่สิ่งเดียว.

สูงระวาง ว. สูงงามสง่า. สูงส่ง ว. มียศศักดิ์สูง.

สูงิ [—จะ] ม. ส. ก. ชี้, แสดง, บอก.

สูงิก [—จะกะ] ม. ส. น. ผู้ชี้แจง, ผู้บอกเล่า, ผู้แสดง, ครู.

สูงิน [—จะนะ] ม. ส. น. การชี้แจง, การบอกเล่า, การแสดง.

สูงิ ม. ส. น. เข้ม; เครื่องชี้; ราชการ; สารบัญ. สูงิบัตร น. บัญชีของหรือเรื่องราว, ใบบอกรายการที่อังกฤษ เรียก โปรแกรม (Programme).

สูงิ ค. ศูนย์ ซึ่งเป็นวิเศษศักดิ์สูงิ.

สูงิ ก. คม, หมายใจเข้าไปโดยแรง; เติมหากรุกข้ามตา.

สูงิ๑ ม. น. ผู้ขับรถหรือนายม้านั่ง, สารบัญ.

สูงิ๒ ส. ว. เกิด, เป็นขึ้น

สูงิ๓ ส. น. เสร็จ, สบาย, เข็อก; สิ่งหรือเครื่องขึ้น, กล้วย, กล้วยน้ำว้า (เช่น สูงิ๓ขง);

คำอธิบาย.

สุติ [สฺ-ติ] ส. น. การเกิด, กำเนิด, การคลอด, การมีลูก. สุตติกรรม น. การคลอดบุตร.

สุท ม. ส. น. คนจรัล; บ่อน้ำ, โคลน. สุทกรรม น. การทำกับข้าวของกิน. สุทศาสตร์ น. วิชาทำกับข้าว.

สุท ส. ว. เกิด, เป็นขึ้น; บาน, ผลิ. (สำหรับดอกไม้).

สุท ม. ส. น. ลูก, ลูกเสีต่างๆ, เต็ก.

สุท น. เครื่องระฆังหนึ่งสำหรับจุดหรือเป่าลมหรือน้ำ. ก. คุด; ถอน, ชัก; เป่าหรือพ่นเข้าไป, สูดเข้าไป, ดูดเข้าไป; อากาศดูดบุหรี่.

สุท ม. น. ของกินที่เป่าน้ำ, แกง, ของที่ต้มเป่าน้ำ. สุทการ ม. น. คนทำจรัล.

สุท [สุท หรือ สุระ] ม. น. คนกล้า; พระอาทิตย์. ว. กล้าหาญ

สุท ส. น. เมื่อบารหันต์มาสมาสน์ สุระ น. คนจรัล; พระอาทิตย์ (คำนี้ใช้มาแทนสมาสน์อันเนื่องด้วย สุริย ตู สุริย) สุทปริวาส [สุระยะวราต ตู สุริยวราต ในสุริย. สุทปริวาสน์ [สุระยะวาน] ตู สุริยกัณฑ์ ในสุริย.

สุท ม. (ส. สุท) น. คนมีปัญญา; คนกล้า.

สุท [-ละ] ม. (ส. สุท) น. หลาว, หอก, ไม้ต่อ; เหล็กแหลม, ของที่แหลม.

สุท ม. (ส. สุทิน) น. 'ผู้ถือหลาว (ตรีศูล)' คือ พระอิศวร.

สุท ก. เหลาะแหละ, ข้องเกี้ยว, สงสิง.

เส ว. ไหล, เชื่อนซ. เสความ ก. ทำเนื้อความให้เชื่อนซไป. เสแสวง ก. แกล้งไหล, แกล้งทำให้เชื่อน.

เสก ม. ก. สาด, เท, รด (คำนี้เมื่ออยู่หลังสระนอกจาก อ อา เปลี่ยนเป็น 'เชก' ตามวิธีสนธิสันสกฤต เช่น อภิเชก; (ไทย) เบ้า, รั้วมนตร์ เพื่อให้ศักดิ์สิทธิ์; พุดหรือ ทำเอาตามชอบใจ. เสกสิริว ก. เลือกทำ หรือ พุดเอาเอง.

เสกข [-ชะ] ม. (ส. ไศกข) ว. ผู้ซึ่งตั้งศีกมาอยู่, พระอรอบุคคล ผู้ยังไม่บรรลุนิพพาน. เสกขบุคคิสิ ม. น. บุคคลที่ซึ่งตั้งศีกมาอยู่ คือ พระอรอบุคคลที่ซึ่งไม่สำเร็จพระอรหัตผล.

เสก น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบแก่เกือบดำเป็นเขียวปน เป็นไม้ดอกกะเจก แต่ดอกแดง.

เสกเคิ่ง [-เคิ่ง] ว. เสว, ไม้ดี,

เสกยม สะเห้งยม] ว. รมัถระวังตัว, เข็มร้อย, ไม้ตะนง, ไม้พุงชาน.

เสณฺฐิ [เสตตะ] ศุ เศรษฐี.

เสณฺฐิ [เสตถิ] ศุ เศรษฐี.

เสณฺฐิ น. (ส. เศรษฐี) น. แฉว, สวช; พวค, หมวค.

เสตฺถิจิ [เสตฺถ] น. เจ้านาย (เช่น เสตฺถิจิในกรม.

(ราชาศัพท์=ไป) ก. เช่น เสตฺถิจิประพาส=

ไปเที่ยว, เสตฺถิจิประทับ= ไปประทับ อยู่

๑ ส.๑. เสตฺถิจิพระราชดำเนิน ก.

ไป (สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน).

เสตฺถิน [เสตฺถน] ศุ เถนง.

เสตฺถิ [-ตะ] ศุ เสวต.

เสตฺถิน [เสตฺถน หรือ เสตฺถนะ] ศุ เถนง.

เสตฺถุ น. สวพาน.

เสตฺถิชฺร [เสตฺถิชฺร] (ม. สุริ; ส. สุทธิ) ว. แข็ง,

แรง, เข้ม, มั่น นิ่ง, แน่วแน่, ไม่ทวนไทร:

มั่งคง, ไม่ท้อแท้, ไม่เปลี่ยนแปลง; ใจแข็ง,

ไม่ย่อท้อ, แน่ใจ, มั่นใจ.

เสตฺถ, เสตฺถิ [-ตะ, -] น. (ส. เสวต) น.

เหงื่อ, ไคล; ราชาศัพท์ใช้ พระเสตฺถิ.

เสน๑ น. ของชนิดหนึ่ง สัตว์อ่อน คล้ายขาด

สำหรับ ทา ของต่าง ๆ; ชื่อ สัตว์ ชนิดหนึ่ง

จำพวกปลิง แต่หน้าแดง.

เสน๒ [-นะ] ๒๓/๒๖๕ (ส. สยณ) น. ที่นอน.

เสนาสนะ น. ที่นอนและที่นั่ง.

เสน๓ [-นะ] น. (ส. เศชน) น. เขี้ยว.

เสน๔ ศุ เสนา.

เสน๑ น. สาย, แถว, ทาง, สายโลหิตตามร่างกาย:

ชื่อมาตราวัด ๒๐ วา เป็น ๔ เสน.

เสนง, เสนง [เสนง, -] ช. น. เซวตฺถิ

(เซนง, แสงง ก็ใช้).

เสนาภ, เสน่ห์, เสนหา, เสนหา สะเน-

แต่รวี เสน, -] ส. น. ความรัก, ความ

พัวพัน, ความศุคลคัม, ความสนิทสนม; ความ

เกลี่ยงกลา, เป็นมิม; นามิม; ความเหนียว,

ความล้อม, ความถ่ม.

เสน๑ [เสน๑] ก. ออกขึ้น, เจ็ดช; บอกให้

รู้, ช้แจง.

เสนา [เส-นา] น. ส. น. กองทหาร,

กองทัพ, หมู่พลทหาร, (ตัวนี้เมื่ออยู่ท้ายคำ

สมาส ใช้ว่า เสน เมื่อประ กอบนาม เป็น

ปลลึงค์หรืออนบุสกลึงค์ เช่น มหาเสน=ผู้มี

กองทัพลอง). เสนาธิการ น. หน้าที่กอง

ทัพ; ผู้จัดการ รบ โตด ฉะเพาะหน้าที่ทหาร.

เสนาบดี น. น. แม่ทัพ; (โท) หัวหน้า

กระ ทรวงหนึ่ง ๆ. เสนาพยุหิ, เสนา

พยุหิ น. น. กระบวนทัพ.

เสนา [เสน๑] น. เทวทัณฑ์; ลุกสร, หอก.

เสนางคิ น. น. ส่วนแห่งกองทัพ, โบราณมี

๔ ส่วน คือ พลข้าง, พลม้า, พลรถ และ พล

เดิมแท้.

เสนาสนะ [เสนาศสนะ] ดูใน เสน๒.

เสนาะ [เสนาะ] ว. นำฟัง, เพราะ.

เสนีย์ น. (ส. ไสนย) น. ผู้อยู่ในกองทัพ, ทหาร.

เสนีย์ด [สะเสนีย์ด] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยาได้; ความอปรองคด, ความไม่ดี, ความชั่ว; เรียกหรือต่างละเอียดยว่า หวีเสนีย์ด.

เสพ (ม. ส. เสว) ว. อาศัย, อยู่, รั้งไว้, ยกย่อง, นับถือ; อุ่มชู; คบค้า; วิสสาสะ; ประพฤติ, ปฏิบัติ, อบรม, กระทำ; ร่วมรส, กษัตริย์, ร่วมประเวณี; (ไทย) กิน, ใช้, บริโภค, รับประทาน (เขียนเป็น เสพย์ ไปก็มี).

เสพนะ ส. น. การกิน; การร่วมประเวณี, ความรักใคร่; ประพฤติการณ์; การยกย่อง, การนับถือ; การคบค้า.

เสพย์ ส. ว. นำอาศัย; พึงคบค้า, ควรปฏิบัติ; พึงร่วม, พึงเสพ.

เสพเอด [-พุด] ว. ไม่เป็นหลักพื้นฐาน, เกะกะ, ประพฤติเหลวไหล.

เสภา น. การขับลำเป็นเรื่องราวด้วยจังหวะและดนตรีอย่างเช่น 2566

เสม็ด [เสม็ด] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้

ลำต้นที่ผลสุกกับน้ำมันยางที่จัดเรียกว่าได้เสม็ด.

เสมหะ [เสม-] น. (ส. เศรษฐมน) น. เม็ดในลำคอ. น้ำลายเหนียว ซึ่งเป็นก้อนอยู่ในลำคอ.

เสมอ [เสมอ] น. ชื่อเพลงปี่พาทย์เรียกว่า เพลงเสมอ. ก. เข้าตัว เช่น เสมอผ้าอโน้นผ้านี้. ว. เท่ากัน, ปานกัน, เหมือนกัน; เรียบราบ, ไม่กุ่มๆ ตอนๆ; ราบไป, เป็นนิตย์. เสมอใจ ว. ร่วมใจกัน, เป็นใจเดียวกัน. เสมอภาค ว. มีส่วนเท่าเทียมกัน, เสมอหน้ากัน.

เสมอ๑ [สะเสมอ] พ. น. หญ้า.

เสมอ๒ (ม. น. คู สีมา) น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใบหนามีหนามที่ใบ; รูปเครื่องหมายบิตเขตต์อุโบสถ หรือ ค้างเรือ ถิ่นอยู่บนกำแพงเช่น กำแพงเมือง ทำเป็นรูปคล้ายเจ็ดพระกฤษีเรียก ใบเสมอ ถ้าได้ เครื่องห้อย คือรูปอย่างใบเสมอ. เสมอธรรมจักร น. รูปตรากระทรวงธรรมการ เป็น รูปเสมออยู่ล้อมรอบ ซึ่งหมายความว่า ธรรมจักร.

เสมียน [เสมียน] น. คนสำหรับเขียนหนังสือ.

เสมียน [เสมียน] ว. สมเหมือน, คล้าย, เช่น

เช่น เสือโคร่ง, เสือดาว ฯลฯ. **สี่อิกิน**
 วิ น. การเล่นซึ่งมีพนชนิดหนึ่งเป็นตา ๑๖ ตา
 เสือ ๔ ตัว วิ ๑๒ ตัว. **สี่อู๋ขี้มั่ว**
 น. ชื่อการเล่นด้วย ไพ่ วิ กะโหลกขี้มั่วกัน.
สี่อู๋ตักกิง น. ชื่อเครื่องตักหมูชนิดหนึ่ง
 มีท่อล่อไว้ เมื่อ ทุกลงไปก้นก็ทุกลงด้วย
 น้ำหนัก ตัวหมู เลยปากช่อง เสือ ออก ไม่ได้
 ชื่อการเล่นด้วย ซิคเซิน ๒ เส้น ตักกลางกัน
 แล้ว เขียน วงกลม ระหว่าง เส้น แห่งใด แห่ง
 หนึ่งสมมุติให้ เป็นตั้ง มีเสือข้างละ ๒ ตัว.
สี่อู๋ตักกิง น. ชื่อเครื่องตักหมูชนิด
 หนึ่ง มีเป็นไม้ตักตัวหมูให้ติดอยู่กับปากกะ
 บอกเมื่อใกล้. **สี่อู๋ปลา** น. สัตว์สี่เท้า
 ชนิดหนึ่งตัวคล้ายแมว พันตัวสี่เท้า มีลาย
 ต่าง ๆ ขอบกินปลา และ เป็ดได้เป็นอาหาร.
สี่อู๋ปา น. ผู้ช่วยพลรบซึ่งฝึกหัดการสอด
 แนม เพื่อ อดหนุน กอง ทหาร. **สี่อู๋ปา**
แม่วะ, -- **แม่วมอง** น. กองทหาร
 ไบรอน มีหน้าที่สอด แนม และ ชุ่มคอขดักตี
 ขั้วศึกเพื่อตัดเสบียงอาหาร. **สี่อู๋หมอบ**
 น. ชื่อหญ้าชนิดหนึ่ง.

สี่อู๋ น. เครื่องสวมชนิดหนึ่ง สำหรับป้อน
 และนอน.

สี่อู๋ น. เครื่องสวมกายทำด้วยผ้า. เรียกชื่อ

ต่าง ๆ กัน เช่น เสือก๊ก, เสือกะบอด เป็นต้น.
สี่อู๋ก ก. ไส้ไป, ธุไป. จ. แสระ ทะล่ง. **สี่อู๋ก**
กะไหลก [—ไหลก] จ. ทะล่งเข้าไป
 ทำการโดยไม่มีใครต้องการให้ทำ. **สี่อู๋ก**
ไต้ ก. ส่งไป ที่อื่นโดยไม่มีใครรู้ เช่น
 เสือกใส่ผู้วิธ.

สี่อู๋น้ำ น. ชักมีผู้รักษาถิ่นน้ำ (โดยมากเป็น
 ทะเลสาบ) เรียก มีสี่อู๋น้ำ ก็ได้.

สี่อู๋ม ก. เสือไป, สิ้นไป, ค่อยหมดไป, น้อ
 ไป, ห่อนลง; ไทรมลง, ไม่เจริญ; ตอช
 ความขลัง.

สี่อู๋เมื่อง น. เทพารักษ์ที่ถือกันว่าเป็นผู้รักษา
 บ้านเมือง.

สี่อู๋ ก. แฉ, ขำระ, สะตาง. **สี่อู๋น้ำ** ก. วัด
 นา, ตรวสอภพนา.

สี่อู๋ ก. เสือก, ส่อ; สิบ, กัน, ทา

สี่อู๋ น. ชื่อเครื่องบังคับขึงด้วยหางม้าและขน
 จามรี เป็นหูคล้ายไม้ ขึงบังคับตัว เป็น
 ไม้ ไม่สำหรับ ตีไม้ ปลายตัก หรือพื้นเป็น
 เกล็ดยาวยาวอย่างไม้เรียวเรียกสามไม้, ไม้หรือ
 เหล็กกลมยาว สำหรับ กระทั่งดินในลำกล้อง
 ปืนให้แน่นเรียกสี่อู๋ปืน.

สี่อู๋ก น. แนวที่อยู่ระหว่างกลาง เช่น แสกนบะ
 ทาง. แนวทางที่แยกไป; ขอบกชนิดหนึ่งใน

จำพวกนกเค้าแมว เทียบหากินกลางคืน. ว.
 ผอม ที่ หวี เป็น แนว กลาง เรียกว่า ผอม แสง.
 แสงหน้า น. ส่วนหน้าตั้งแต่กึ่งกลาง
 หน้าผากขึ้นไปถึงกระหม่อม.

แสง น. อวูธ, สัสตรา; ความสว่าง, ความ
 โพล่ง เพ็ชระพลอย เช่น ดาวจรัสแสง=ดาว
 ผิงพลอย. แสงจันทร์ น. ชื่อต้นไม้
 ชนิดหนึ่ง ใบโตเท่าใบ มณฑปามีสีน้ำตาล.
 แสงอาทิตย์ น. ชื่อพืชชนิดหนึ่ง.

แสง น. คันคาว. ว. สีแดงปนเหลือง.

แสงทอง [แสง] ข. น. ตัว, คน (เช่น ดู
 ก่อนแสง ขานนท์ =ดูก่อน ตัวขานนท์) แต่
 มักใช้ สำแดง. ดู สำแดงตัว. ก. ชัยแรง,
 อธิบาย, บอกข้อความให้รู้.

แสงตมบี้ [แสงตม] ข. น. ดวงตรา, ตัวตรา
 ไปรษณีย์, ไปรษณียากร.

แสง น. ตำแหน่งขุนนางลาว. ว. มีหมิ่น
 มาก, นึก. เหลืองเสียง เช่น ลำบาทบสน
 แสงนอน ว. มีแสงนอนมาก, มีมารยา.

แสง [แสง] ตุ แสง.

แสงย์ (มี. เสนีย์; ส. โสนย) น. คนใน
 กองทัพเล็ก, กองพลเล็ก เช่น จำแสงย์=ผู้
 ควบคุมทหารบก. แสงพยากรณ์ [แสง] ส.
 น. หมู่ทหารบก, กองทัพบก. แสง

ยานุภาพ น. อำนาจของทัพบก.

แสงนยา- ดูใน แสงน.

แสง น. อาหาร เจ็บ อย่างขาด แผลที่ดูหน้า
 เหลืองชาต.

แสง [แสง] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำฝืน
 และอีกชนิดหนึ่ง เรียกแสงสวไรใช้กันทำ
 ลูก ประสักเรือ; ชื่อปู ชนิดหนึ่ง ที่ใช้ทำ
 ปูเค็ม; ชื่อสิ่งชนิดหนึ่ง ซึ่งอยู่ตามน้ำผสม.

แสง [แสง] ก. กลัว, เกรง, ความ,
 นำเกลียด, หวาดเสียว. แสงขุ่น ก.
 ขนลุกด้วยความกลัวหรือเกลียด.

แสง [แสง] ก. ทำให้น้ำขุ่นขึ้น; อาหาร
 ขุ่นขึ้นหน้าขึ้น, ขมอย่างโกรธ.

แสง [แสง] ก. ดู สานแทรก.

แสง [แสง] ก. แดง; แดงสว่าง, ดิบขึ้น
 ด้วยอายุ.

แสง [แสง] ว. ร้าย, ไม่ถูกต้องโรค,
 กับ ฟัน. ให้ โทษ เช่น แสงตา=ให้โทษ
 แก่ตา. แสงใจ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 ใช้ประสมยา และเป็นยาพิษอย่างร้ายแรง.

แสง [แสง] ก. เทียบหา, ค้นหา, เสาะหา.

แสง ข. น. ม้า.

โสภ โศก.

โสภโศก [โสภกะโศก] ว. สัปคน, มี

ชากาน่าอาช.

โสกันต์ ก. โคนจุก (ใช้ในภาษาศัพท์ว่า โคนจุก
พระองค์เจ้า).

โสกาตนา ศ. น. คนไข้, ขอนี้.

โสกินี ค. โสกี.

โสกี ม. (ส. โสกิน) น. คนใจเศร้า, คนมี
ความโศก; หญิงชื่อว่า โสกินี.

โสโครก [—โครก] น. หินใต้น้ำ, แก่ง, ว.
สภปรก, เปื่อนเประ.

โสณ [—ณะ] ม. (ส. สุวาน) น. หมา. (ส.
โสณ) น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง. ว. แดง.

โสณท์ ม. (ส. โสณ) น. นักเลง, นักเลงเหล้า.

โสณิ ม. น. ตะโปก.

โสด น. กะทงความส่วนหนึ่ง, ส่วน, แขนก
เช่น อีกลโสดหนึ่ง. ว. เดี่ยว, หนึ่งเดียว, โดด.
ไม่มีคู่, ไม่อยู่ในบังคับใคร.

โสดก [โสดก] ศ. (ม. โดก) ว. เล็กน้อย,
น้อยหนึ่ง.

โสดม (โสดม) ส. (ม. โดม) ก. สรรเสริญ,
ชมเชย.

โสตา. (ม. โสตา; ส. โสธา) น. ผู้ฟัง.

โสตา๒ ม๑๑(ส. โสธา) น. กระแสความ,
กระแสฟ้า กระแสธรรม ซึ่งเป็น คู่กัน แห่ง
มรรค ผล เป็น ข้อปฏิบัติ แห่ง พระอริยเจ้า.

โสตาบันน์ ม. (ส. โสตาปน) น. ผู้แรก
ถึงกระแสธรรม' คือ พระอริยบุคคล ชั้นต้น.

โสตาปัตติมรรค ม. น. ธรรมขั้นต้น
ของพระอริยเจ้า. โสตาปัตติผล ม.

น. ธรรมขั้นต้นของพระอริยเจ้าต่อจากโสตา
ปัตติมรรคขึ้นไป. ผู้สำเร็จธรรมขั้นนี้เรียกว่า
พระโสตาบัน.

โสต ๑ [—ตะ] ม. (ส. โสตร) น. ช่อง, ช่องหู.

โสต ๒ [—ตะ] ม. (ส. โสตร) น. กระแส,
สายน้ำ, ลำธาร.

โสตติ ม. (ส. สุสฺสตี) น. ความสวัสดิ์, ความ
ดี, ความสบาย, ความเจริญ, ความสะดวก,
ความถาวร.

โสตก [—ตก] ม. น. ลำคลอง, ทางน้ำ.
ว. (ซึ่ง) กอบด้วยน้ำ.

โสทร [—ทอน] ม. ว. ผู้ร่วมท้องกัน, พี่ชาย
น้องชาย; เพศหญิงชื่อว่า โสทรี.

โสทรี [—ทรี] ค. โสทร.

โสทรก ม. (ส. โสทร) น. ผู้ชำระ, ผู้ทำให้สะอาด.

โสทรณะ [—ทณะ] ม. (ส. โสทร) น. การ
ทำความสะอาด, การชำระล้าง, การชำระให้
ถูกต้อง. โสทรนปัติร น. ใบบอมนักคำผิด.

โสณ [สะโหน] น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบเล็กๆ
ละเอียดคล้ายใบมะขาม ดอกเหลือง.

โสนหวง ข. น. หุบเขา.

โสก [-พะ] ม. ก. งาน, ล่อง, อร่าม.

โสกณ ม. (ส. โสกณ) น. ความงาม; การตกแต่ง; การปลั่งแสง, ความส่องไส.

โสกภา ม. น. ความงาม, ความส่องไส, ความสว่าง.

โสกภิมิ ม. น. หญิงงาม มักเรียกเพื่อนไปว่า โสกภิมิ และ เข้าใจ เอียงไปทาง ผู้หญิง ไม่ได้ ด้วย. ดู โสกภิมิ.

โสกภินิ ม. น. หญิงงาม, เลื่อนมาจาก โสกภิมิ และมักเข้าใจเอียงไปทาง หญิงไม่ดี โดยถือเอาทางเสียงคำ นครโสกภิมิ หรือ นครโสกภิมิ ซึ่งแปลว่า หญิงงามเมือง.

โสม ๑. น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นเงา หักกลีบหัวผักกาด ใช้ทำยาได้.

โสม ๒. ส. น. นำมาพระชนิดหนึ่ง ได้จากต้นไม้ ชาวฮินดูโบราณ ใช้ดื่มและเชษพระเจ้า.

โสม ๓. ม. น. พระจันทร์.

โสมนัส, โสมนัสส์ (โสมมะนัส. -) ม. (ส. เสพนสฺ) น. ความ สุขใจ, ความปลายปลื้ม, ความสบายใจ, ความดีใจ.

โสมม [-มม] ว. สกปรก, ละอะเทอะ, อจาศ.

โสมย [โสม]03/5566 ม. โสมยา ว. นำดินดี เป็นที่พอใจ.

โสรัง [โสรัง] น. ผักนึ่งเป็นทรงมีรสต่างต่างๆ

อย่างแขกชวาหนึ่งเป็นต้น.

โสรจ [โสร] ก. อาม, สรง, ชำระ, ทำให้สะอาด. โสรจสรง [โสรจสง] ก. ชำระให้สะอาด, อามน้ำ.

โสรวรรณ [-วัน] (ส. เสวารุณ; ม. โสราพฺ) ว. เป็มหอง, กอบด้วยทอง, ทำด้วยทอง

โสรหุย ข. น. คำใช้จ้อ.

โสรส [-ลศ] ม. (ส. โสรส) ว. สิบหก

โสร ว. สว่าง, กระจ่าง, สะอาด.

โสร ก. สวม, บรรจุ, บรรจุ. โสรความ ก. พุทธทศรวิภ, กล่าวหาเรื่องร้ายให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย. โสรไคลั ว. โสรความ, หาดความไม่ดีร้ายผู้อื่น. โสรใจ ก. คิดดีก็มี, ครีถครอง, ระวัง.

โสร ก. เสือกไป, ส่งไป, รมไป. โสภม ก. เอาภมเสือกบนผิวไม้ เพื่อให้คมกับผิวไม้ให้เรียบ เรียกว่า โสภม.

ไต้ น. ส่วนข้างในของร่างลาย ซึ่งเป็นทางอาหารเดิน, ของที่ใส่ข้างในหรืออยู่ข้างใน เช่น ไต้ตะเกียง, ไต้ไม้, ไต้เทียน. ไต้กรอก น. ไต้หุบเอาล้างให้สะอาดแล้วเอาเครื่องปรุงยัดข้างใน แล้วจึงให้สุก เรียก ไต้กรอก. ไต้เดือน น. ตัวชนิดหนึ่งคล้ายไต้ดิน ตัวขาวเป็นเส้นสีแดง. ไต้ต้น น. ชื่อปลา

ชนิดหนึ่ง ตัวแบนเล็กมีดาวจืด; ไส้ที่เป็น
กิ่งแยกออกจากกะเพาะอาหารคน; โรคที่ทำ
ให้ไส้ไสบวมอาหารเดินไม่สะดวก. ไส้ศึก
น. ขี้ศึกซึ่งเข้าเอบมฝงอยู่ในสำนึกตน เพื่อ
สันเหตุการณให้แก่ ปรัชญ์.

ไสถย [ไสถ] ค. ไชย.

ไสย [ไส] (ม. เสยย=ประเสริฐ) น. คัมภีร์,
ตำราอันวิเศษ, คัมภีร์ลพิพรพราหมณ์. ไสย
เวท น. วิชาของพวกพราหมณ์. ไสย

ศาสตร์ น. ตำรา และ ความรู้ของลัทธ
พราหมณ์.

ไสยา (ม. เสยยา; ส. ศยยา) น. การนอน,
ที่นอน. ไสยาสน์ ม. น. ที่นอนที่มั่ง.
ไทยมักใช้ว่า ที่นอน หรือว่า นอน ก็ได้ เช่น
พระไสยาสน์=พระนอน.

ไสร์ [ไส] ว. ขริง, เทียว.

ไสว [ไสหว] ว. สว่าง, กระจ่าง, มาก, ดันไป.

ไส้หมื่นปี [-หมื่น-] น. เสียงหวาน, เสียงดี.

—o*o—

ห

หิ พยัญชนะตัวที่สี่สิบเอ็ด ของพยัญชนะไทย,
ในพวกอักษรสูง เป็นตัวที่แปด ของ วรรคที่
หก อ่านว่า 'ห่อ', เป็นพยัญชนะที่
ใช้ทั่วไปในภาษาบาลี และ สันสกฤต ออก
เสียง มีน ถัษฐะ คือเสียง เกิด แต่ลำคอ.
ใน บาลี และ สันสกฤต ใช้เป็น ตัว สะกด มี
บ้าง เช่น พุทฺธมฺ. แต่ไทยใช้เป็นพยัญชนะ
ตัวต้นเท่านั้น. และใช้นำอักษรเดี่ยว ๑๑ ตัว
คือ จ ฉ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ฑ ฬ ให้มี
เสียงสูงและไม่ออกเสียงตัว ห เช่น หงอย,
หญ้า ฯลฯ.

หิก น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง ตัวเขียวคล้าย นก
กะลิง ห้อยหัวนอน. ก. กระจงอก, ไหล,
พลัด, กลับ, คว่ำ, โอละพ้อ. ว. เป็นจำนวน
และตัวเลขระหว่าง ๕ กับ ๗. หิกกะเมน
ก. เอาหัว บิด ลงที่ ฟัน เอาเท้า ขัน เบอง
บน แล้วให้ลอยไปข้างหลัง. หิกถัม ว.
ล้ม, พลัดลง. หิกหั้น ว. ผันกลับไปมา.

หنگก ก. ว. อากาศเดินโดยด่วน, เหย้า ก.

หงส์ ม. ส. น. ห่าน; นกชนิดหนึ่งรูป
คล้ายห่านแต่บินแข็ง ห่านกว่า. หงส์คติ
ว. มีท่าทางอย่างหงส์. หงส์บาท ม.

ว. สีส่ายเทาหงส์ คือ สีแดงปนเหลือง
สีแดงเรื่อ, หรือสีแดง กว้า. หงสไป
ดึก น. ลูกหงส์. หงสรวดี 'มีหงส์'
เป็นพาหนะ' คือ พระพรหม. หงสราชา
น. พญาหงส์.

หงสาวดี [---วดี] น. ชื่อ เมืองหลวง แห่ง
ประเทศมอญ (ลง ใน แผนที่ว่าพะโค
Pegu).

หงอก ว. ขาว (ใช้สำหรับขน หรือ ผสมคน).
หรง่อง ๆ ว. หยก ๆ (ใช้สำหรับถาวรดิน).
หรงองแห่ง! อ. เสียงเช่นสุนัข ตักกัน.
หรงอด ๆ ว. เงื่อง, ซ้ำ, ไม่วิเคราะห์หอย (ใช้
สำหรับการจับใช้).

หรงอน น. ส่วน ที่งอกอยู่บน หัวไก่ และ นก
บางอย่าง. หรงอนไก่ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
เป็นต้นใหญ่ คล้าย ต้นตะบูน ผลเป็น ต้น
คล้าย หรงอนไก่, อีก ชนิดหนึ่ง ต้นเล็ก ๆ
ดอกคล้ายหรงอนไก่.

หรงอม ว. เต็มที่, คร่ำคร่า, ต่อม, งอม.
หรงอย ว. เหนง, เสร็จใจ, ไม่วิเคราะห์ปร่า,
ง่วง. หรงอยก้อย ว. ขมเขว, จับใจ,
ง่วงหงอม 6/03/2566

หรงอย ว. ซ้ำ, ค่อยๆ, ไม่จับใจ, เงื่อง.
หรงัก ๆ ว. อาการที่สั่นสะท้าน: อาการชัก

หรือเดินอย่างรวดเร็ว.

หรงับ ว. อาการที่ อ้าปาก เมื่อ เวลาพูดหรือ
เคี้ยวของ.

หรง้าง! อ. เสียง เช่น เสียง ระฆังดัง.

หรงาย ก. พลิกเอาข้างบน หรือข้างท้องขึ้น:
สว่างเต็มที่ เช่น เคืองหงาย.

หรง่าว น. ว่าวชนิดหนึ่ง เมื่อคิดลม เสียงออก
ดังเสียงหรง่าว ๆ. ว. เจ็บ: โดดเดี่ยว. อ. เสียง
เช่น เสียงแมวร้อง.

หรง้า ว. จัด, มาก, ยิง (ใช้กับคำมา เช่นมา
หรง้า = มามาก). หรง้าเงื่อะ ว. หลง
ไหล, ไม่มีสติ.

หรงัก ว. งอที่ปลาย เช่น มือหงัก คือ มือเหยียด
นิ้วไม่ออก; ใบไม้หงัก คือ ใบไม้ปลายงอ.

หรงัก ๆ! อ. เสียงร้องให้เบา ๆ.

หรงิม ก. เสงี่ยม, เจียม, ไม่ช่างพูด.

หรงัก ๆ ว. อาการที่พะยักหน้ำ.

หรงุงหรงิง! อ. เสียงพูดเบา ๆ.

หรงุบ ก. ฟุบศีรษะลงเมื่อเวลาง่วงนอน.

หรงุบหรงับ ว. อาการที่เสอซขึ้นแล้ว ลด ลง
ซ้ำ ๆ กัน.

หรงุ่ย ว. อาการที่ท่าสึงโต ก็ท่าเรื่อสไปแต่สึงนั้น,
ขลุขลุ.

หรงุ่ย น. พิษ ที่ เกิด ตาม พันธิน พวกหนึ่ง ใบ

เป็นสังขตกร ๆ มีชื่อต่าง ๆ กัน: ไซ้เรียกต้น
ไม้อย่างอื่น ๆ บ้าง. หญ้าเกิดดหอย

น. ผักเล็ก ๆ ใบกลม ๆ คล้ายเมล็ดดหอย.

หญ้างวงช้าง น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใบ
เป็นขน ดอกขาวเป็นช่อค้อมลงคล้ายงวงช้าง.

หญ้าไต้ใบ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ใบคล้าย ใบกะตึก มีผลเป็น เม็ด ๆ ติดอยู่

ตามลำใบ. หญ้าเฝ้าดับไฟ น. ชื่อ
ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบ เป็นขน มักขึ้น ตาม

กำแพง ใช้ทำยา. หญ้าฝรั่ง น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ต้นเป็นเถา มีหัว ดอกสีเหลือง

ใช้ทำยา. หญ้าพันงูขาว, หญ้าพันงู
แดง น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

หญ้ายอบไฟ น. เขม่าไฟที่ติดหยัก
ไต้เป็นเส้นหรืออยู่ภายใน หลังคาครวไฟ.

หญิง น. เพศของคนที่ตรงกันข้ามจากเพศชาย.

หญิบ กุ ฉิบ.

หญ [หะตะ] มี. ว. หายไป, หมดยุไป, เสาไป.

หญ [หะตะ] มี. ส. น. ความรุนแรง, คำสั่ง;
ความ คือ คำสั่ง; ความ จำเป็น; ความ กดขี่,
ข่มเหง.

หญ ก. งามจัง/อันจังอันแซ,

หญ [หะตะ] มี. ส. ว. ลูกดี, ลูกดี; ไม้ลาย,
ต้องเอาตงจับตอ, ถึงที่สุด, จบสิ้น.

หญย,หญัย [หะตะอะ,—ไท] มี. (ส. หฤทย)
น. หัวใจ.

หญ น. ทาง, ทิศ; ครั้ง, คราว.

หญนะ [หะนะ—] มี. ส. น. การฆ่า, การ
กำจัด, การตี.

หญวก ว. ตั้ง, ไม้ไต้จีน (สำหรับหูก).

หญวกหู ก. แสหู, อ้อหู; อีกรัก.

หญวง ก. เหนียว, ถ่วงไว้, รอไว้, ยังไม่ให้ถึง,
ไม่ให้สำเร็จ.

หญวด น. ขนขึ้นตามริมฝีปาก, หญวดเต้า

เขากระต่าย น. สิ่งที่ไม่จริง. หญวด

นาคราช น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

หญวดพราหมณ์ น. ชื่อต้นไม้ชนิด
หนึ่ง คล้ายต้นจามรี แต่ไม่มีกลิ่นหอม; เขือก

หลาย ๆ เส้น ที่ผูกโยงปลายเถา หรือที่โยง
เอาของขึ้นไปที่สูง. หญวดแมว น. ชื่อ

หญ้าชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.

หญวย น. ลูก, ผล, ใบ; เรียกเลขที่มิด้านหนึ่ง

เดี๋ยวนี้นี้ คือตั้งแต่ ๑ ถึง ๙ ว่าจำนวนหญวย;
จำนวน หรือ หมู่ที่นับเป็นหนึ่ง เช่น หญวย๒, ๓,
๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๙, ๓๐, ๓๑, ๓๒, ๓๓, ๓๔, ๓๕, ๓๖, ๓๗, ๓๘, ๓๙, ๔๐, ๔๑, ๔๒, ๔๓, ๔๔, ๔๕, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๔๙, ๕๐, ๕๑, ๕๒, ๕๓, ๕๔, ๕๕, ๕๖, ๕๗, ๕๘, ๕๙, ๖๐, ๖๑, ๖๒, ๖๓, ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘, ๖๙, ๗๐, ๗๑, ๗๒, ๗๓, ๗๔, ๗๕, ๗๖, ๗๗, ๗๘, ๗๙, ๘๐, ๘๑, ๘๒, ๘๓, ๘๔, ๘๕, ๘๖, ๘๗, ๘๘, ๘๙, ๙๐, ๙๑, ๙๒, ๙๓, ๙๔, ๙๕, ๙๖, ๙๗, ๙๘, ๙๙, ๑๐๐, ๑๐๑, ๑๐๒, ๑๐๓, ๑๐๔, ๑๐๕, ๑๐๖, ๑๐๗, ๑๐๘, ๑๐๙, ๑๑๐, ๑๑๑, ๑๑๒, ๑๑๓, ๑๑๔, ๑๑๕, ๑๑๖, ๑๑๗, ๑๑๘, ๑๑๙, ๑๒๐, ๑๒๑, ๑๒๒, ๑๒๓, ๑๒๔, ๑๒๕, ๑๒๖, ๑๒๗, ๑๒๘, ๑๒๙, ๑๓๐, ๑๓๑, ๑๓๒, ๑๓๓, ๑๓๔, ๑๓๕, ๑๓๖, ๑๓๗, ๑๓๘, ๑๓๙, ๑๔๐, ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓, ๑๔๔, ๑๔๕, ๑๔๖, ๑๔๗, ๑๔๘, ๑๔๙, ๑๕๐, ๑๕๑, ๑๕๒, ๑๕๓, ๑๕๔, ๑๕๕, ๑๕๖, ๑๕๗, ๑๕๘, ๑๕๙, ๑๖๐, ๑๖๑, ๑๖๒, ๑๖๓, ๑๖๔, ๑๖๕, ๑๖๖, ๑๖๗, ๑๖๘, ๑๖๙, ๑๗๐, ๑๗๑, ๑๗๒, ๑๗๓, ๑๗๔, ๑๗๕, ๑๗๖, ๑๗๗, ๑๗๘, ๑๗๙, ๑๘๐, ๑๘๑, ๑๘๒, ๑๘๓, ๑๘๔, ๑๘๕, ๑๘๖, ๑๘๗, ๑๘๘, ๑๘๙, ๑๙๐, ๑๙๑, ๑๙๒, ๑๙๓, ๑๙๔, ๑๙๕, ๑๙๖, ๑๙๗, ๑๙๘, ๑๙๙, ๒๐๐, ๒๐๑, ๒๐๒, ๒๐๓, ๒๐๔, ๒๐๕, ๒๐๖, ๒๐๗, ๒๐๘, ๒๐๙, ๒๑๐, ๒๑๑, ๒๑๒, ๒๑๓, ๒๑๔, ๒๑๕, ๒๑๖, ๒๑๗, ๒๑๘, ๒๑๙, ๒๒๐, ๒๒๑, ๒๒๒, ๒๒๓, ๒๒๔, ๒๒๕, ๒๒๖, ๒๒๗, ๒๒๘, ๒๒๙, ๒๓๐, ๒๓๑, ๒๓๒, ๒๓๓, ๒๓๔, ๒๓๕, ๒๓๖, ๒๓๗, ๒๓๘, ๒๓๙, ๒๔๐, ๒๔๑, ๒๔๒, ๒๔๓, ๒๔๔, ๒๔๕, ๒๔๖, ๒๔๗, ๒๔๘, ๒๔๙, ๒๕๐, ๒๕๑, ๒๕๒, ๒๕๓, ๒๕๔, ๒๕๕, ๒๕๖, ๒๕๗, ๒๕๘, ๒๕๙, ๒๖๐, ๒๖๑, ๒๖๒, ๒๖๓, ๒๖๔, ๒๖๕, ๒๖๖, ๒๖๗, ๒๖๘, ๒๖๙, ๒๗๐, ๒๗๑, ๒๗๒, ๒๗๓, ๒๗๔, ๒๗๕, ๒๗๖, ๒๗๗, ๒๗๘, ๒๗๙, ๒๘๐, ๒๘๑, ๒๘๒, ๒๘๓, ๒๘๔, ๒๘๕, ๒๘๖, ๒๘๗, ๒๘๘, ๒๘๙, ๒๙๐, ๒๙๑, ๒๙๒, ๒๙๓, ๒๙๔, ๒๙๕, ๒๙๖, ๒๙๗, ๒๙๘, ๒๙๙, ๓๐๐, ๓๐๑, ๓๐๒, ๓๐๓, ๓๐๔, ๓๐๕, ๓๐๖, ๓๐๗, ๓๐๘, ๓๐๙, ๓๑๐, ๓๑๑, ๓๑๒, ๓๑๓, ๓๑๔, ๓๑๕, ๓๑๖, ๓๑๗, ๓๑๘, ๓๑๙, ๓๒๐, ๓๒๑, ๓๒๒, ๓๒๓, ๓๒๔, ๓๒๕, ๓๒๖, ๓๒๗, ๓๒๘, ๓๒๙, ๓๓๐, ๓๓๑, ๓๓๒, ๓๓๓, ๓๓๔, ๓๓๕, ๓๓๖, ๓๓๗, ๓๓๘, ๓๓๙, ๓๔๐, ๓๔๑, ๓๔๒, ๓๔๓, ๓๔๔, ๓๔๕, ๓๔๖, ๓๔๗, ๓๔๘, ๓๔๙, ๓๕๐, ๓๕๑, ๓๕๒, ๓๕๓, ๓๕๔, ๓๕๕, ๓๕๖, ๓๕๗, ๓๕๘, ๓๕๙, ๓๖๐, ๓๖๑, ๓๖๒, ๓๖๓, ๓๖๔, ๓๖๕, ๓๖๖, ๓๖๗, ๓๖๘, ๓๖๙, ๓๗๐, ๓๗๑, ๓๗๒, ๓๗๓, ๓๗๔, ๓๗๕, ๓๗๖, ๓๗๗, ๓๗๘, ๓๗๙, ๓๘๐, ๓๘๑, ๓๘๒, ๓๘๓, ๓๘๔, ๓๘๕, ๓๘๖, ๓๘๗, ๓๘๘, ๓๘๙, ๓๙๐, ๓๙๑, ๓๙๒, ๓๙๓, ๓๙๔, ๓๙๕, ๓๙๖, ๓๙๗, ๓๙๘, ๓๙๙, ๔๐๐, ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓, ๔๐๔, ๔๐๕, ๔๐๖, ๔๐๗, ๔๐๘, ๔๐๙, ๔๑๐, ๔๑๑, ๔๑๒, ๔๑๓, ๔๑๔, ๔๑๕, ๔๑๖, ๔๑๗, ๔๑๘, ๔๑๙, ๔๒๐, ๔๒๑, ๔๒๒, ๔๒๓, ๔๒๔, ๔๒๕, ๔๒๖, ๔๒๗, ๔๒๘, ๔๒๙, ๔๓๐, ๔๓๑, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔, ๔๓๕, ๔๓๖, ๔๓๗, ๔๓๘, ๔๓๙, ๔๔๐, ๔๔๑, ๔๔๒, ๔๔๓, ๔๔๔, ๔๔๕, ๔๔๖, ๔๔๗, ๔๔๘, ๔๔๙, ๔๕๐, ๔๕๑, ๔๕๒, ๔๕๓, ๔๕๔, ๔๕๕, ๔๕๖, ๔๕๗, ๔๕๘, ๔๕๙, ๔๖๐, ๔๖๑, ๔๖๒, ๔๖๓, ๔๖๔, ๔๖๕, ๔๖๖, ๔๖๗, ๔๖๘, ๔๖๙, ๔๗๐, ๔๗๑, ๔๗๒, ๔๗๓, ๔๗๔, ๔๗๕, ๔๗๖, ๔๗๗, ๔๗๘, ๔๗๙, ๔๘๐, ๔๘๑, ๔๘๒, ๔๘๓, ๔๘๔, ๔๘๕, ๔๘๖, ๔๘๗, ๔๘๘, ๔๘๙, ๔๙๐, ๔๙๑, ๔๙๒, ๔๙๓, ๔๙๔, ๔๙๕, ๔๙๖, ๔๙๗, ๔๙๘, ๔๙๙, ๕๐๐, ๕๐๑, ๕๐๒, ๕๐๓, ๕๐๔, ๕๐๕, ๕๐๖, ๕๐๗, ๕๐๘, ๕๐๙, ๕๑๐, ๕๑๑, ๕๑๒, ๕๑๓, ๕๑๔, ๕๑๕, ๕๑๖, ๕๑๗, ๕๑๘, ๕๑๙, ๕๒๐, ๕๒๑, ๕๒๒, ๕๒๓, ๕๒๔, ๕๒๕, ๕๒๖, ๕๒๗, ๕๒๘, ๕๒๙, ๕๓๐, ๕๓๑, ๕๓๒, ๕๓๓, ๕๓๔, ๕๓๕, ๕๓๖, ๕๓๗, ๕๓๘, ๕๓๙, ๕๔๐, ๕๔๑, ๕๔๒, ๕๔๓, ๕๔๔, ๕๔๕, ๕๔๖, ๕๔๗, ๕๔๘, ๕๔๙, ๕๕๐, ๕๕๑, ๕๕๒, ๕๕๓, ๕๕๔, ๕๕๕, ๕๕๖, ๕๕๗, ๕๕๘, ๕๕๙, ๕๖๐, ๕๖๑, ๕๖๒, ๕๖๓, ๕๖๔, ๕๖๕, ๕๖๖, ๕๖๗, ๕๖๘, ๕๖๙, ๕๗๐, ๕๗๑, ๕๗๒, ๕๗๓, ๕๗๔, ๕๗๕, ๕๗๖, ๕๗๗, ๕๗๘, ๕๗๙, ๕๘๐, ๕๘๑, ๕๘๒, ๕๘๓, ๕๘๔, ๕๘๕, ๕๘๖, ๕๘๗, ๕๘๘, ๕๘๙, ๕๙๐, ๕๙๑, ๕๙๒, ๕๙๓, ๕๙๔, ๕๙๕, ๕๙๖, ๕๙๗, ๕๙๘, ๕๙๙, ๖๐๐, ๖๐๑, ๖๐๒, ๖๐๓, ๖๐๔, ๖๐๕, ๖๐๖, ๖๐๗, ๖๐๘, ๖๐๙, ๖๑๐, ๖๑๑, ๖๑๒, ๖๑๓, ๖๑๔, ๖๑๕, ๖๑๖, ๖๑๗, ๖๑๘, ๖๑๙, ๖๒๐, ๖๒๑, ๖๒๒, ๖๒๓, ๖๒๔, ๖๒๕, ๖๒๖, ๖๒๗, ๖๒๘, ๖๒๙, ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒, ๖๓๓, ๖๓๔, ๖๓๕, ๖๓๖, ๖๓๗, ๖๓๘, ๖๓๙, ๖๔๐, ๖๔๑, ๖๔๒, ๖๔๓, ๖๔๔, ๖๔๕, ๖๔๖, ๖๔๗, ๖๔๘, ๖๔๙, ๖๕๐, ๖๕๑, ๖๕๒, ๖๕๓, ๖๕๔, ๖๕๕, ๖๕๖, ๖๕๗, ๖๕๘, ๖๕๙, ๖๖๐, ๖๖๑, ๖๖๒, ๖๖๓, ๖๖๔, ๖๖๕, ๖๖๖, ๖๖๗, ๖๖๘, ๖๖๙, ๖๗๐, ๖๗๑, ๖๗๒, ๖๗๓, ๖๗๔, ๖๗๕, ๖๗๖, ๖๗๗, ๖๗๘, ๖๗๙, ๖๘๐, ๖๘๑, ๖๘๒, ๖๘๓, ๖๘๔, ๖๘๕, ๖๘๖, ๖๘๗, ๖๘๘, ๖๘๙, ๖๙๐, ๖๙๑, ๖๙๒, ๖๙๓, ๖๙๔, ๖๙๕, ๖๙๖, ๖๙๗, ๖๙๘, ๖๙๙, ๗๐๐, ๗๐๑, ๗๐๒, ๗๐๓, ๗๐๔, ๗๐๕, ๗๐๖, ๗๐๗, ๗๐๘, ๗๐๙, ๗๑๐, ๗๑๑, ๗๑๒, ๗๑๓, ๗๑๔, ๗๑๕, ๗๑๖, ๗๑๗, ๗๑๘, ๗๑๙, ๗๒๐, ๗๒๑, ๗๒๒, ๗๒๓, ๗๒๔, ๗๒๕, ๗๒๖, ๗๒๗, ๗๒๘, ๗๒๙, ๗๓๐, ๗๓๑, ๗๓๒, ๗๓๓, ๗๓๔, ๗๓๕, ๗๓๖, ๗๓๗, ๗๓๘, ๗๓๙, ๗๔๐, ๗๔๑, ๗๔๒, ๗๔๓, ๗๔๔, ๗๔๕, ๗๔๖, ๗๔๗, ๗๔๘, ๗๔๙, ๗๕๐, ๗๕๑, ๗๕๒, ๗๕๓, ๗๕๔, ๗๕๕, ๗๕๖, ๗๕๗, ๗๕๘, ๗๕๙, ๗๖๐, ๗๖๑, ๗๖๒, ๗๖๓, ๗๖๔, ๗๖๕, ๗๖๖, ๗๖๗, ๗๖๘, ๗๖๙, ๗๗๐, ๗๗๑, ๗๗๒, ๗๗๓, ๗๗๔, ๗๗๕, ๗๗๖, ๗๗๗, ๗๗๘, ๗๗๙, ๗๘๐, ๗๘๑, ๗๘๒, ๗๘๓, ๗๘๔, ๗๘๕, ๗๘๖, ๗๘๗, ๗๘๘, ๗๘๙, ๗๙๐, ๗๙๑, ๗๙๒, ๗๙๓, ๗๙๔, ๗๙๕, ๗๙๖, ๗๙๗, ๗๙๘, ๗๙๙, ๘๐๐, ๘๐๑, ๘๐๒, ๘๐๓, ๘๐๔, ๘๐๕, ๘๐๖, ๘๐๗, ๘๐๘, ๘๐๙, ๘๑๐, ๘๑๑, ๘๑๒, ๘๑๓, ๘๑๔, ๘๑๕, ๘๑๖, ๘๑๗, ๘๑๘, ๘๑๙, ๘๒๐, ๘๒๑, ๘๒๒, ๘๒๓, ๘๒๔, ๘๒๕, ๘๒๖, ๘๒๗, ๘๒๘, ๘๒๙, ๘๓๐, ๘๓๑, ๘๓๒, ๘๓๓, ๘๓๔, ๘๓๕, ๘๓๖, ๘๓๗, ๘๓๘, ๘๓๙, ๘๔๐, ๘๔๑, ๘๔๒, ๘๔๓, ๘๔๔, ๘๔๕, ๘๔๖, ๘๔๗, ๘๔๘, ๘๔๙, ๘๕๐, ๘๕๑, ๘๕๒, ๘๕๓, ๘๕๔, ๘๕๕, ๘๕๖, ๘๕๗, ๘๕๘, ๘๕๙, ๘๖๐, ๘๖๑, ๘๖๒, ๘๖๓, ๘๖๔, ๘๖๕, ๘๖๖, ๘๖๗, ๘๖๘, ๘๖๙, ๘๗๐, ๘๗๑, ๘๗๒, ๘๗๓, ๘๗๔, ๘๗๕, ๘๗๖, ๘๗๗, ๘๗๘, ๘๗๙, ๘๘๐, ๘๘๑, ๘๘๒, ๘๘๓, ๘๘๔, ๘๘๕, ๘๘๖, ๘๘๗, ๘๘๘, ๘๘๙, ๘๙๐, ๘๙๑, ๘๙๒, ๘๙๓, ๘๙๔, ๘๙๕, ๘๙๖, ๘๙๗, ๘๙๘, ๘๙๙, ๙๐๐, ๙๐๑, ๙๐๒, ๙๐๓, ๙๐๔, ๙๐๕, ๙๐๖, ๙๐๗, ๙๐๘, ๙๐๙, ๙๑๐, ๙๑๑, ๙๑๒, ๙๑๓, ๙๑๔, ๙๑๕, ๙๑๖, ๙๑๗, ๙๑๘, ๙๑๙, ๙๒๐, ๙๒๑, ๙๒๒, ๙๒๓, ๙๒๔, ๙๒๕, ๙๒๖, ๙๒๗, ๙๒๘, ๙๒๙, ๙๓๐, ๙๓๑, ๙๓๒, ๙๓๓, ๙๓๔, ๙๓๕, ๙๓๖, ๙๓๗, ๙๓๘, ๙๓๙, ๙๔๐, ๙๔๑, ๙๔๒, ๙๔๓, ๙๔๔, ๙๔๕, ๙๔๖, ๙๔๗, ๙๔๘, ๙๔๙, ๙๕๐, ๙๕๑, ๙๕๒, ๙๕๓, ๙๕๔, ๙๕๕, ๙๕๖, ๙๕๗, ๙๕๘, ๙๕๙, ๙๖๐, ๙๖๑, ๙๖๒, ๙๖๓, ๙๖๔, ๙๖๕, ๙๖๖, ๙๖๗, ๙๖๘, ๙๖๙, ๙๗๐, ๙๗๑, ๙๗๒, ๙๗๓, ๙๗๔, ๙๗๕, ๙๗๖, ๙๗๗, ๙๗๘, ๙๗๙, ๙๘๐, ๙๘๑, ๙๘๒, ๙๘๓, ๙๘๔, ๙๘๕, ๙๘๖, ๙๘๗, ๙๘๘, ๙๘๙, ๙๙๐, ๙๙๑, ๙๙๒, ๙๙๓, ๙๙๔, ๙๙๕, ๙๙๖, ๙๙๗, ๙๙๘, ๙๙๙, ๑๐๐๐, ๑๐๐๑, ๑๐๐๒, ๑๐๐๓, ๑๐๐๔, ๑๐๐๕, ๑๐๐๖, ๑๐๐๗, ๑๐๐๘, ๑๐๐๙, ๑๐๑๐, ๑๐๑๑, ๑๐๑๒, ๑๐๑๓, ๑๐๑๔, ๑๐๑๕, ๑๐๑๖, ๑๐๑๗, ๑๐๑๘, ๑๐๑๙, ๑๐๒๐, ๑๐๒๑, ๑๐๒๒, ๑๐๒๓, ๑๐๒๔, ๑๐๒๕, ๑๐๒๖, ๑๐๒๗, ๑๐๒๘, ๑๐๒๙, ๑๐๓๐, ๑๐๓๑, ๑๐๓๒, ๑๐๓๓, ๑๐๓๔, ๑๐๓๕, ๑๐๓๖, ๑๐๓๗, ๑๐๓๘, ๑๐๓๙, ๑๐๔๐, ๑๐๔๑, ๑๐๔๒, ๑๐๔๓, ๑๐๔๔, ๑๐๔๕, ๑๐๔๖, ๑๐๔๗, ๑๐๔๘, ๑๐๔๙, ๑๐๕๐, ๑๐๕๑, ๑๐๕๒, ๑๐๕๓, ๑๐๕๔, ๑๐๕๕, ๑๐๕๖, ๑๐๕๗, ๑๐๕๘, ๑๐๕๙, ๑๐๖๐, ๑๐๖๑, ๑๐๖๒, ๑๐๖๓, ๑๐๖๔, ๑๐๖๕, ๑๐๖๖, ๑๐๖๗, ๑๐๖๘, ๑๐๖๙, ๑๐๗๐, ๑๐๗๑, ๑๐๗๒, ๑๐๗๓, ๑๐๗๔, ๑๐๗๕, ๑๐๗๖, ๑๐๗๗, ๑๐๗๘, ๑๐๗๙, ๑๐๘๐, ๑๐๘๑, ๑๐๘๒, ๑๐๘๓, ๑๐๘๔, ๑๐๘๕, ๑๐๘๖, ๑๐๘๗, ๑๐๘๘, ๑๐๘๙, ๑๐๙๐, ๑๐๙๑, ๑๐๙๒, ๑๐๙๓, ๑๐๙๔, ๑๐๙๕, ๑๐๙๖, ๑๐๙๗, ๑๐๙๘, ๑๐๙๙, ๑๑๐๐, ๑๑๐๑, ๑๑๐๒, ๑๑๐๓, ๑๑๐๔, ๑๑๐๕, ๑๑๐๖, ๑๑๐๗, ๑๑๐๘, ๑๑๐๙, ๑๑๑๐, ๑๑๑๑, ๑๑๑๒, ๑๑๑๓, ๑๑๑๔, ๑๑๑๕, ๑๑๑๖, ๑๑๑๗, ๑๑๑๘, ๑๑๑๙, ๑๑๒๐, ๑๑๒๑, ๑๑๒๒, ๑๑๒๓, ๑๑๒๔, ๑๑๒๕, ๑๑๒๖, ๑๑๒๗, ๑๑๒๘, ๑๑๒๙, ๑๑๓๐, ๑๑๓๑, ๑๑๓๒, ๑๑๓๓, ๑๑๓๔, ๑๑๓๕, ๑๑๓๖, ๑๑๓๗, ๑๑๓๘, ๑๑๓๙, ๑๑๔๐, ๑๑๔๑, ๑๑๔๒, ๑๑๔๓, ๑๑๔๔, ๑๑๔๕, ๑๑๔๖, ๑๑๔๗, ๑๑๔๘, ๑๑๔๙, ๑๑๕๐, ๑๑๕๑, ๑๑๕๒, ๑๑๕๓, ๑๑๕๔, ๑๑๕๕, ๑๑๕๖, ๑๑๕๗, ๑๑๕๘, ๑๑๕๙, ๑๑๖๐, ๑๑๖๑, ๑๑๖๒, ๑๑๖๓, ๑๑๖๔, ๑๑๖๕, ๑๑๖๖, ๑๑๖๗, ๑๑๖๘, ๑๑๖๙, ๑๑๗๐, ๑๑๗๑, ๑๑๗๒, ๑๑๗๓, ๑๑๗๔, ๑๑๗๕, ๑๑๗๖, ๑๑๗๗, ๑๑๗๘, ๑๑๗๙, ๑๑๘๐, ๑๑๘๑, ๑๑๘๒, ๑๑๘๓, ๑๑๘๔, ๑๑๘๕, ๑๑๘๖, ๑๑๘๗, ๑๑๘๘, ๑๑๘๙, ๑๑๙๐, ๑๑๙๑, ๑๑๙๒, ๑๑๙๓, ๑๑๙๔, ๑๑๙๕, ๑๑๙๖, ๑๑๙๗, ๑๑๙๘, ๑๑๙๙, ๑๒๐๐, ๑๒๐๑, ๑๒๐๒, ๑๒๐๓, ๑๒๐๔, ๑๒๐๕, ๑๒๐๖, ๑๒๐๗, ๑๒๐๘, ๑๒๐๙, ๑๒๑๐, ๑๒๑๑, ๑๒๑๒, ๑๒๑๓, ๑๒๑๔, ๑๒๑๕, ๑๒๑๖, ๑๒๑๗, ๑๒๑๘, ๑๒๑๙, ๑๒๒๐, ๑๒๒๑, ๑๒๒๒, ๑๒๒๓, ๑๒๒๔, ๑๒๒๕, ๑๒๒๖, ๑๒๒๗, ๑๒๒๘, ๑๒๒๙, ๑๒๓๐, ๑๒๓๑, ๑๒๓๒, ๑๒๓๓, ๑๒๓๔, ๑๒๓๕, ๑๒๓๖, ๑๒๓๗, ๑๒๓๘, ๑๒๓๙, ๑๒๔๐, ๑๒๔๑, ๑๒๔๒, ๑๒๔๓, ๑๒๔๔, ๑๒๔๕, ๑๒๔๖, ๑๒๔๗, ๑๒๔๘, ๑๒๔๙, ๑๒๕๐, ๑๒๕๑, ๑๒๕๒, ๑๒๕๓, ๑๒๕๔, ๑๒๕๕, ๑๒๕๖, ๑๒๕๗, ๑๒๕๘, ๑๒๕๙, ๑๒๖๐, ๑๒๖๑, ๑๒๖๒, ๑๒๖๓, ๑๒๖๔, ๑๒๖๕, ๑๒๖๖, ๑๒๖๗, ๑๒๖๘, ๑๒๖๙, ๑๒๗๐, ๑๒๗๑, ๑๒๗๒, ๑๒๗๓, ๑๒๗๔, ๑๒๗๕, ๑๒๗๖, ๑๒๗๗, ๑๒๗๘, ๑๒๗๙, ๑๒๘๐, ๑๒๘๑, ๑๒๘๒, ๑๒๘๓, ๑๒๘๔, ๑๒๘๕, ๑๒

หน่อ น. พืชที่งอกจากกอหรือเงาของต้นใหญ่; ลูก (คน, สัตว์), เชื้อสาย; เมื่อบริเวณที่ขึ้นตามฝ่าเท้า.

หน่ออก น. เนื้อใต้ท้องน้อย; กล้ามเนื้อที่ต้นคอ; โลหะชนิดหนึ่งโบราณๆ ที่เรียกว่ามันวอก.

หน่ออ น. ที่สุม ที่มีน้ำขัง อยู่ตาม ฟันงา; น้ำเหลืองที่เสียน มีสีขาว ที่สกปรกอยู่ตามแผล.

หน่อองไ น. หน่อที่เกิดในทางบัสสาวะ (เชื้อสวัณโรคหรือ อามโรค).

หน่อน น. ตัวแบบลงอ่อน ๆ รูปคล้ายตัวตุง มีชนิดต่างๆ กัน เช่น หน่อนภรรยา, หน่อนกะป็น้ำปลา. หน่อนตายอยาก น. ชั่วต้นไม้ ชนิดหนึ่งไร้ทำยา.

หน่อข ว. นิดหน่อข, น้อย, ประเดี้ยว, ไม่จำ, ไม่นาน, ไม่นาน. อ. เสียงเช่นไล่ลูกของวง.

หน่อขแน่! อ. เสียงที่พูดประชด.

หน่อก น. อูจจาระ เช่น ปิดหนก คือปิดอูจจาระ, ทวารหนก คือ ช่องถ่ายอูจจาระ. มังคนหนก คือ อูจจาระ (สำหรับเจ้านาย). ว. มาก.

เกินแสง, รุนแรง; ถ่วงลงมาก, ตรงกันข้ามจากเบร. หนกกใจ ก. วิตก, ล้าบตาใจ,

ขัดข้องในใจ. หนกกแน่น ว. มั่นคง, ไม่ท้อถอย. หนกกมือ ว. รุนแรง.

หนกกหนัก ก. ฝังรช, ไม่ฉุนเฉียว, รู้ได้

รู้เสียแล้วจึงทำ, ก้อย ๆ ทำ, ทำชั่ว ๆ. หนกก

หน้า ว. มากมาย, มากนัก. หนกกอก

ก. เป็นห่วงมาก.

หน้าเง น. ส่วนของ ร่างกาย ที่หุ้มเนื้ออยู่; การบริหารอย่างหนึ่งใช้เง เป็นตัวแสดงอันที่มีค

เช่น หน้าตะลุง, หน้าใหญ่; เวชยชนชนิดหนึ่ง เมื่อสุกในอ. แข็ง. หน้ากลางวัน

น. ชั่วขณะม่วงชนิดหนึ่ง ผลขาว ๆ. หน้ากำพร้าว น. หน้าขาว ๆ ตามผิว เนื้อ.

หน้าสี น. เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนคำพูด. หน้าหน้าไฟ น. ผู้รับทุกข์

ก่อนผู้อื่น (เป็นคำเปรียบ).

หน้า น. ก. หาม, ว. แน่น, แน่นหนา.

หน้าบ ว. เหน็ดจนตึงตึงหนับ เรียกว่า เหนียวหนับ. อ. เสียงเช่นเสียงดังของเหนียว.

หน้า ว. มาก; สูงชัน, แน่น, ไม่บาง. อ. เสียงแสดงการวิงวอนหรือบังคับ เช่น อยู่เถิดหนา.

หน้า น. ส่วนของศีรษะ ซึ่งประกอบด้วยหน้าผาก, ตา, จมูกและปาก, ซึ่งขณะกลางที่ตรงข้ามจากหลัง, ด้านที่ตรงข้ามจากหลัง; เครื่องปรุงที่ประสมขนบมาอย่างต่าง เช่น หน้ากึ่ง, หน้าสังขรา; ชายผ้าบางชนิด; คราว, ฤดู; ชื่อของใบหนังสือ; ส่วนกว้าง ของ แผ่น กะดาษ.

หน้ากา น. หน้าจักษุใช้สวมเพื่อให้

ขบขันหรือจำไม่ได้. หน้าเงา น. ส่วน
 ของหน้าเหนือสันจมูกขึ้นไป. หน้าดำเ
 ว. ไม่เอา. ไม่ขายหน้า. หน้าตั้ง น.
 เขาคั่งปั้งหรือทอดใส่หน้าของควาซังทำด้วย
 หมู กุ้ง เครื่องเผ็ดร้อน และกะทิ. หน้าตา
 น. หน้า. หน้าต่าง น. ช่องที่เปิด
 ปิดได้ เพื่อรับแสงสว่างและอากาศและลม.
 หน้าถ้ำ น. หน้าถ้ำหรือโรงที่ปิดเปิด
 ด้วยกะดานเป็นแผ่น ๆ. หน้าทับ น.
 เพลงโหมบอกจังหวัดมตร. หน้าหี น.
 วงหึงกัจฉา, กัจฉ์ควรวัว, กัจฉ์จะต๋องหัว.
 หน้าบัน น. จั่ว. หน้าบาน น. หน้า
 นพิกาทับอกโองมาศ. หน้าเป็น น.
 หน้าทะเล, ขั้วระ. หน้าผาก น.
 ส่วนของยอนหน้าอยู่เหนือคิ้วขึ้นไป. หน้า
 มี น. ลูกมือที่สนับสนุนการล่อลวงต่าง ๆ.
 หน้ามุข น. ส่วนของเรือนหรือสถานที่
 ที่ยื่นเด่นออกมา. หน้าไม้ น. ส่วน
 กว้างของแผ่นกระดาน; เครื่องยิงสัตว์ชนิด
 หนึ่ง. หน้าวี น. ว่านชนิดหนึ่ง ใบ
 คล้ายหนามมีดอกสีขาว; กระบองปล้นทำ
 ด้วยดินเผาหรือโลหะมีชื่อหน้าวี. หน้า
 เว้น น. ขนมหึงรอบชนิดที่มีรูปคล้าย
 เว้นรอยขนมหึง เรียกขนมหึงหน้า เว้น.

หน้าล้วนหน้าขวาน น. ที่กลั่นคราย.
 หน้าเสียว น. หน้าซีกเสียว (เห็นตา
 และหูข้างเดียว). หน้าหมอน น. ผ้ายัด
 อุณหภูมิของหมอนอย่าง. หน้าอ็ค น.
 หน้าเต็ม, หน้าตรง.
 หน้ากาสิริ [หน้ากาสะหรี] น. ดอกชะเมา.
 หน้าง น. อวน, ข่าก, ริว, กู.
 หน้าต น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบใหญ่ เป็นขนมี
 กลิ่นฉุนใช้ทำยา.
 หน้าน น. ใช้เรียกคนที่ลักจากเพศภิกขุว่า
 หน้านิน หน้านิน ๑ ล. ๙.
 หน้าม น. ของแกลม ๆ ที่งอกออกจากกิ่งไม้.
 หน้ามจแหวด น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
 ใช้ทำยา. หน้ามแดง น. ชื่อต้นไม้
 ชนิดหนึ่งใช้ทำยา. หน้ามรอบตัว น. ชื่อ
 ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา. หน้ามเสียน
 ตู เสียนหมาม ใบ เสียน.
 หน้าย ก. เบอ, จืดจาง, คลายจากความผูกพัน,
 คลายจากความรัก. หน้ายหนี ก. หลบ
 ไป, จากไป.
 หน้าว ว. รุ้สึกเย็นจัด, เย็นจัด. หน้าวใจ
 ว. ใจสั่น, กลัว, คร้าม.
 หน้า ก. อิ่ม, พอ, พอกับความต้องการ.
 หน้า ก. ไป, หลบไป, หลีกไป, พ้นไป.

หนึ่ น. วัตถุที่เว้าขี้นมาจากผู้อื่น หรือบุคคล
ที่ผู้อื่นได้ ทำนกัดตน เป็นสิ่งซึ่งเราจะต้อง
ให้หรือตอบแทน.

หนึบ ก. ลีบ, ฉาบ, บีบ.

หนึก ว. อาการของสิ่งของที่เหนียวและมีเนื้อ
แน่นด้วย เรียกว่าเหนียวหนึก.

หนึว ว. หนัวย, บอกจำนวนสิ่งของจำนวนต้น.

หนึด ว. อาการของสิ่งของที่เหนียว จนตั้งไม่
โล่ร้อลออก เรียกว่าเหนียวหนึด.

หนึ [ระนึ] มี. ส. ก. คาง.

หนึน ก. ร่องไว้, ร่องให้ สูงขึ้น, คำจนะเอาใจ
ช่วย. เช่นเติม เช่น หนึนทัพ, พหารกอกหนึน.

หนึบๆ ว. อาการที่สัตว์เล็ก ๆ ตอด; ความ
เจ็บ ใย กาย ที่รู้สึกแต่เนื้อ. ประเด็ยปวด
ประเด็ยปวด เรียกว่าปวดหนึบ.

หนึม น. เด็กชายรุ่น ๆ. ว. รุ่น. หนึมเหน้า
ว. กำลั้งรุ่น.

หนึมาน [หนึน-] มี. ส. น. 'ผู้มีคาง'
ชื่อพญาลิงสีดาชขาว เป็นทหารพระราม.

หนึย ว. ทูต; โหนก, โน.

หนึ น. สัตว์สี่เท้าพวกหนึ่งมีหลายชนิด เช่น
หนึพุก, หนึห้องขาว ฯลฯ เป็นคำสำหรับ
เรียกเด็กว่า หนึนั้น หนึนั้น เป็นต้น หมายถึง
ความว่าเล็กด้วย.

หมึ ก. เอาผ้าคลุมตัว, สวมเสื้อผ้าต่าง ๆ; กะ
เมทกลง, กะเทกตัวลง.

หมึก ก. ทอม, ซุกไว้ได้, ผึง. หมึกหมึน
ว. ความระคนปนกัน; ใจผึงอยู่, ใจไม่ผึงไป
ทางเดียว; หมึกหมึม.

หมึด ก. สั้น, จบ, ไม่มี. หมึดขีด ว.
สะอาด, ผ่องใส; ไม่มีตำหนิ.

หมึน ว. สีมัว ๆ, ไม่หมัดจด, หมอง.

หมึวัก น. เครื่องสวมศีรษะมีรูปต่าง ๆ; เครื่อง
สวมหัวไม้ เช่น หมึวักแฉว.

หมึวด น. หมึ, ถลัน, พวก.

หมึอ น. ผู้รักมาโรค, ผู้ชำนาญ; ชื่อปลาชนิด
หนึ่ง เกล็ดและครีบแข็ง. หมึอน้อย
น. ตัวปลิง.

หมึอ น. เรียกอุกถั่วหรือควายเล็ก ๆ ว่าลูกหมึอ.

หมึอ น. ภาชนะสำหรับหุงต้มและใส่ของบาง
อย่าง ทำด้วยดินเผา กระเบื้อง และโลหะต่างๆ
มีรูปและ ขนาดต่างๆกัน. หมึอกรอง
น. หมึอสำหรับกรองน้ำ รูปกลมสูงมีฝาปิด
มีถอกสำหรับไขน้ำ. หมึอกรีน น. หมึอ
ใหญ่สำหรับใส่ผ้า รูปคล้ายหมึอแต่ปากคุดสูง.
หมึอกลิส [-กุด] น. หมึอน้ำมนตร์.
ตุ กตส. หมึอเกาเหเหลา น. หมึอ
ใส่แดง เภาเหล่านี้หรือเนื้อเยื่อ มีถ่านและ

ปล่องไฟ อยู่ข้างใน ข้างนอก ทำด้วยตะกั่ว.

หม้อแกง น. หม้อสำหรับต้มแกง รูปคล้ายหม้อเข้า แต่มีลายขีด ๆ ข้างนอก; ชื่อขนมหวาน ใส่น้ำตาลแล้วผิง. หม้อเข้า

น. หม้อสำหรับหุงเข้า ก็เป็นกะหุงเหมือนกระโถ มีกลลอคอด มีฝาปิดรูปคล้ายจึงคิดว่า แต่มีปุ่มหมัดข้างบน เรียกว่า ฝาละมี. หม้อ

คะเนน ตู หม้อกรัน. หม้อตาล

น. หม้อใส่น้ำตาลโตนดและน้ำตาล มะพร้าว รูปคล้าย หมวก แก็บ หงย แต่ ย่อม กว่า.

หม้อตุ๋นกำ น. หม้อสำหรับสุญกัญชา.

หม้อตุ๋น น. หม้อสำหรับตุ๋นเข้า รูปคล้ายโถ มีลิ้นสำหรับใส่เข้าที่จะคั้น และใส่น้ำหล่อ นอด ลิ้นนั้น. หม้อน้ำ

น. หม้อใส่ข้าวไป; หม้อต้มแห้งเครื่องจักร.

หม้อบัสสาวะ, -มูตร น. หม้อใส่เซื่อ. หม้อยี่ น. หม้อต้มยา. หม้อ

หนู หม้อเล็กรูปเหมือนหม้อเข้าใช้ต้มของเล็กน้อย เช่น น้ำกระสายยา. หม้อ

อุจจาระ น. หม้อใส่อุจจาระ.

หมอก น. ไอน้ำที่เห็นเป็นควัน ขาวมัวอยู่ตามอากาศในเวลาริมแฉะ.

หมอง ว. ชุ่ม. มัว. ไม่ส่องใส. หมองใจ ก. ชุ่มใจ; ใจไม่ส่องใส; ใจว่าซัดเคืองก็ใส.

หม่อง น. คำนำหน้าชื่อพระม้า แทนคำว่านาย.

อ. เสียง เช่น เสียงต๋ม้องกระแตก.

หมอน น. เครื่องสำหรับหนุนศีรษะ หรือสิ่งของต่าง ๆ, เครื่องสำหรับอัด ดินปั้นในตำถ้องให้แน่น. หมอนทอง น. ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่ง.

หม่อน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ใบสำหรับเลี้ยงตัวไหม.

หมอบ ก. อากศร หนึ่งพับเพียบ แล้วพับตัวเอาข้อศอกยื่นทาบแขนกับพื้น.

หม่อม น. สตรีนอกราชสกุล ซึ่งเป็นเมียเจ้าบรรดาศักดิ์อันหนึ่งสำหรับผู้เป็นราชสกุล เช่น หม่อมราชวงศ์. หม่อมเจ้า น. โอรสพระองค์เจ้า. หม่อมฉัน ส. ข้าพเจ้า.

หม่อมราชวงศ์ น. คำนำชื่อบุตรหม่อมเจ้า. หม่อมหลวง น. คำนำชื่อบุตรหม่อมราชวงศ์.

หมอย น. ขนโมที่ลับ.

หมิว ก. แซ่วัว. เข็มตั้งวัว. หมึกหมม ค. ขยับซ้อนกัน ด้วยการที่ค้างอยู่มา. ปั่นคละกันไม่เป็นระเบียบ.

หมัด น. แมลงชนิดหนึ่ง ตัวเล็ก ๆ กระโดดไกล ชอบอยู่ตามขนสัตว์; กำบน. มีที่กล่าวสำหรับชก.

หมื่น น. เครื่องที่ใช้ประสมชั้น สำหรับขัด
แนวเรือ: ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เปลือก ใช้
แทนปอไต้ แต่ไม้เหนียวเหมือนปอ ต้น
คล้ายอมตบ่า. ว. ไม่มีลูก, ไม่มีผล.

หมื่น ก. ชัยม, อุดสำห.

หมื่นไส้ ก. เกลียด, ชัง, โกรธ, เคือง.
(เห็นจะเลื่อนมาจาก มันไส้).

หมับ ว. เป็นอาการอย่างเร็วเช่นตะหมับเป็นต้น.

หมา น. สัตว์สี่เท้าพวกหนึ่ง มีหลายชนิด
เท่าหอนได้. หมาจิ้งจอก, หมาใน,
หมาป่า น. สัตว์ในป่ารูปคล้ายหมา
ลักษณะและขนต่าง ๆ กัน.

หมา ก. หมัก, แซ่.

หมา ว. งาม, งามมาก.

หมาก น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีผลผ่าครึ่ง
เกือบอมกับผล, เครื่องเคี้ยวที่ประสมกัน มี
หมาก พลุ ปูน ยา เป็นต้น: เดิมคงจะใช้
สำหรับแปลว่า ผลหัว ๆ ไป ไม่มีใครใช้
คงเหลือแต่ที่ลาว เช่น หมากขาม (ใน
จดหมายเหตุล้านช้าง) ซึ่งในปัจจุบัน มาย่อ
ลงเป็น มะขาม. ชื่อผลไม้อื่นๆ ก็ใช้อย่าง
เดียวกัน/มะขาคือ, มะเขือ, มะปราง.
ความสัมพันธฐาน อันนี้จะเห็น สมยิ่งขึ้น เมื่อ
ดูคำว่า แสง ๑๐ หมาก ซึ่งแปลว่า พลุ ๑๐

เม็ด. หมากเก็บ น. การเล่นของเด็ก
เล่นด้วยเม็ดกรวด หรือ ลูกไม้. หมาก

เขี้ยว น. ชื่อปล้ำมะชนิดหนึ่ง ก้าน และ
ใบเขี้ยว. หมากกิน น. ชื่อต้นไม้

ชนิดหนึ่ง. หมากแดง น. ชื่อปล้ำ
มะชนิดหนึ่ง กาบ และ ก้านแดง. หมากผู้

น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบยาว แผลม คล้าย
หมากเม็ย แต่สีใบดง มักมีดอกควบกันว่า

หมากผู้หมากเม็ย. หมากม่วง น.
ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ผลมีรสดี (ช. Peach)

มีในจังหวัด เชียงราย. หมากเฒ่า,
ควาย น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.

หมากเม็ย น. ต้นไม้ชนิดเดียวกับ
หมากผู้ แต่ใบเขี้ยว. ดูหมากผู้. หมาก

แขก น. การเล่นชนิดหนึ่ง เดินบน
กะตามหมากรุก. หมากรุก น. การ

เล่นชนิดหนึ่ง เดินบนกะตามมีตา๖๔ตา.
หมากถึง น. ต้นไม้อย่างหนึ่ง คล้าย

หมากแต่เล็ก. หมากสุก ว. สีเหลือง
ปนแดงอย่างผิวส้มจีน. หมากหนาม

น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา. หมาก
หอมควาย น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ใช้ทำยา. หมากเหลือง น. ชื่อปล้ำ
มะชนิดหนึ่ง กาบก้านเหลือง.

หมาง ก. หมอง, ซัดใจ ชุ่นใจ. หมางใจ

ก. ไม่พอใจ, ชุ่นเคือง, โกรธ.

หมาด ว. เกือบแห้ง.

หมามุ่ย น. ไม้เถา ๒ ชนิด คือ ชนิดใหญ่
ฝักแบนใหญ่, ชนิดเล็กฝักกลม ทั้ง ๒
ชนิดฝักเป็นขนคันมาก.

หมาย น. หนังสือเกณฑ์หรือเกาะกุมตัว. ก.
มุ่ง, ถาด, กะ, ถ้ำหมด. หมายเหตุ
น. การจดเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น.

หมาวี่ น. แมลงชนิดหนึ่ง ทำรังด้วยดิน
ติดไว้ตามข้างฝา.

หมื่น ก. ประมาณ, ดูถูก. ว. ริม, ในที่เกือบ
ตก, เกือบพลาด; ไม่ระวัง. หมื่น—

ประมาณ ก. กล่าวดูถูก กล่าวให้
เขาสีงหรือเสียด.

หมี่ น. สัตว์น้ำสี่เท้า รูปลักษณ์ สันข้าง,
คล้ายหมูบ้าง ตามชนิด. หมี่เหิน
น. ข้อตันไม้ชนิดหนึ่ง.

หมี่ น. แขนงซึ่งทำเป็นเส้นแล้ว ตากแห้ง;
อาหารอย่างหนึ่ง ซึ่งปรุงด้วยเส้น หมี่ ถีบ
หมี่ไก่ ฯลฯ.

หมึก น. ไม้สำหรับขูดเยื่อกระดาษหรือพิมพ์
หนังสือ โดยมากมีสีดำจึงใช้เปรียบกับของ

ดำ ว่า ดำเป็นหมึก; เรียกปลาชนิดหนึ่งมี

หนวดมาก มีชื่อคล้ายหมึก.

หมี่น้ ก. เป็นฝนขนตามเนื้อมาก ๆ.

หมี่น้ น. ชื่อตำแหน่งบรรดาศักดิ์ของขุนนาง
เป็นชื่อลั้งชายบอกจำนวน ๑๐ พัน. ว. มาก.

หมี่ต น. เครื่องสำหรับกรึงและ สอดลงในรู
คล้ายตาปู.

หมื่น ก. เวียน, หันไปโดยรอบ.

หมี่บ ว. อาการที่หีบหรือกัด หรือเคี้ยวสิ่ง
ของโดยเร็ว.

หมี่ยี่ อ. เสี่ยง เช่นเสี่ยงพ้อง.

หมี่ น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง ทานอาหารด้วยใช้
จมูกดัน; ชื่อปีนักษัตรที่ ๑๒; ชื่อปลาทะเล
ชนิดหนึ่ง ศีรษะคล้ายหมู มีเขี้ยว. หมี่
จ้อม น. ของหลวม ใช้เนื้อหมูทำอย่าง

ปลาเจ้า. หมี่เนม น. ของกินใช้เนื้อหมู
ประสมกับเขาคั่วป่น. หมี่หยอง น. ของ
กินทำด้วยเนื้อหมูฉีกเป็นฝอย. หมี่หัน
น. ลูกหมูย่าง.

หมี่ ก. กลุ่ม, พวก. หมวด.

หยา, หัย [หะยะ, ไห] ม. ลี. น. ม้า. หยรณ

ม. น. รถม้า, รถและม้า. หยศาสตร์
น. การฝึกหัดม้า. หโยดม ม. น. ม้า

อย่างดี.

หยก น. หินสีขาวอย่างดีชนิดหนึ่ง เขมรจึง
ละเอียดยกเป็นมันอย่างดี มักใส่ใช้ชิวหรือชวา.

ว. เร็ว. หยก ๆ ว. วิ่งเร็ว ๆ.

หย่ง ก. ให้พุ่งขึ้น, ให้พุ่งขึ้น, ให้ตั้งขึ้น;
ไม่ให้แน่นอน. ว. ฟู่, ไม่แน่นอน, พอง, กระจาย.

หยด น. หยาด. ก. ตกเป็นหยดเป็นเม็ด,
ทำให้อกเป็นหยาด.

หยวก น. ลำต้นกล้วย; แคนอ่อนภายในลำ
ต้นกล้วย.

หยวนโล้ว จ. น. หม้อตะกั่วใส่แกงมีไฟอยู่
ข้างใน เพื่อให้แกงร้อนอยู่เสมอ.

หยวบ ว. อากาศที่อ่อนไม่แข็งแรงพอ; อากาศ
ที่อ่อนลงเนิบ ๆ.

หยอก ก. เข้า, ชั่วเพื่อสนุก; เล่นหัว.

หย็อกหย็อก ว. โมงอกงาม, หวี้มแห้ว
ใช้เกี่ยวกับของที่เป็นเส้นผมหรือกิ่งไม้.

หยอง ก. กลับ, ขัน (สำหรับชานหรือผสม).
ว. เหมา, กลัว.

หย่อง น. เขื่อนหมาก, เครื่องรองภาชนะ
คล้ายก้น. ว. อากาศนิ่งขึ้นเข้า เรียกว่าน้ำ
หย่อง (หรือ) นิ่งชิ่งของ.

หย่อง ๆ ว. เหม่า ๆ (สำหรับวิ่ง).

หยอด ก. ปรอดลง, หยดลง, เทลงในที่

เฉพาะ.

หยอน ก. กลัว, คร้าม, เกรง.

หย่อน ก. ถอย, คลาย, หละหลวม, เบา, น้อย;
ไม่ตั้ง, ผ่อนสายเชือกไม่ให้ตึง. หย่อน
ใจ, หย่อนอารมณ์ ก. พักผ่อนให้
เพลิดเพลิน.

หย่อม น. หมู่เล็ก ๆ, กองเล็ก ๆ.

หยอย ว. อากาศที่ เต็ม หรือ กระโดด เร็ว ๆ
เมื่อแกว่งหรือโยก ๆ. ว. วิ่งหยอย ๆ.

หย่อย ว. เรือ ๆ, บ่อ ๆ, ที่ละน้อย ๆ.

หยัก ว. กว้าง, คอดเข้าไป. หยักรัง ว.
อาคารนุ่งผ้ารังขนสูง. หยักศึก ว. ผบ
หยักน้อย ๆ.

หยักเหยา ก. จู้จี้, รบควน.

หยิ่ง ว. อดใจ, ทำไม.

หยิ่ง ก. วัดของเล็ก, หย่อนลง, วัด.

หยิ่ง ๆ ซี. ว. งาม.

หยัด ก. ช้อ, หยด, ตกลง (สำหรับหยาดน้ำ);
เหยียด, บิดขี้เถื่อ; คัด. หยัดกาย ก.
คัดกาย, บิดขี้เถื่อ.

หยัน ก. เสา, เสา.

หยับ ว. เหยียบ (สำหรับอ่อน); เหยียบ ๆ, ฉับ ๆ
(สำหรับเรือ).

หยั่วเมือง น. ดูแม่ชัวเมืองในแม่.

หยากเยื่อ น. มูลฝอย, กากสิ่งของ.
 หยาด น. เม็ดฝนหรือน้ำค้างที่หยดลง. หยาด
 น้ำค้าง น. ชื่อเครื่องหมาย * ที่อยู่
 บนพญูษณะหรือสระ (นฤคหิต).
 หยาบ ว. คาย, ไม่ละเอียด; ไม่สุภาพ. ไม่
 เรียบร้อย. หยาบคาย, หยาบข้าว ว.
 ค้าข้าว, เลว, ไม่สุภาพ. หยาบหยาม
 ว. ดูหมิ่น, ถ้าว้าว; ขู่ข้าว.
 หยาม ก. ดูหมิ่น, ดูถูก.
 หยาว ว. ฉาว, แซ่ไป.
 หย้าว ดูเหย้า.
 หย้าเป้ ว. เลอะเทอะ; เต็มที่, ไม่เป็นภาษา.
 หย้าเหยอะ, หย้าเหยะ ว. อាកวเคี้ยว
 ข้าว, กลืนไม่ลงสะดวก; พุดข้าวชากน้ำเบือ.
 หยิก ก. เอาเล็บมือทำ เป็นแหม่น บีบเนื้อ
 ให้เจ็บ. ว. งอ, หัก, บิด (สำหรับ
 สม. ขน).
 หยิ่ง ว. ของหอม, อวดดี; ลำพอง, อวดตน.
 หยิบ น. ประมาณของท่ามือหยิบขึ้นครั้งหนึ่ง.
 ก. จวบ, เอานิ้วมือจับขึ้น. หยิบผิด
 ก. ค้นความชั่ว, หาคความชั่ว, ดูความชั่ว.
 หยิบมือ 6/0 น. 25 ประมาณของเท้าเอามือ
 หยิบขึ้นครั้งหนึ่ง. หยิบหยิ่ง ว. กรัด
 กราบ, ไม้รัดกุม, ไม้หยิบฉวยคารงาน.

หยม ๆ ว. อากวที่ฝนตกเม็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ.
 หยี่ ว. ต่ำ, หรี (สำหรับตา).
 หยู่ ว. น่วม, อากวที่อ่อนจนกดบู่ลงได้.
 หยุกหยิก ก. ยุ่งยิง; หงุดหงิด; กะตึก.
 หยุด ก. ชะงัก, นั่งอยู่กับที่; เลิก เช่น หยุดงาน.
 หยุ่น ว. น่วม, บู่เข้าไปแล้วพองออกได้, ขัดได้.
 หยวบ ๆ ว. ชื้น ๆ ลง ๆ.
 หยุมหยิม ว. จุกจิก, นิด ๆ หน้อย ๆ.
 หยุกยา น. ยารักษาโรค.
 หยืดม [หะ—] ดูใน หอ.
 หร [หระ] มี. ส. น. ชื่อพระอิศวร. ก. ชื่อ,
 ทรง; นำไป, พาไป; ทำลาย, ล้างผลาญ.
 หรณ มี. ส. น. การนำไป; การถือเอา;
 การแบก, การถือ, การทรงไว้.
 หรคุณ [หระคุณ] น. วันที่เพิ่มให้สูงขึ้น คือ
 เดือนที่วายุวัน แต่แรกตั้ง ศักราช มา เรียก
 ชาติชนิตหนึ่ง ว่า ชาติหระคุณ.
 หรณ [หระณะ] ดูใน หร.
 หรดาส [หระदान] ควรใช้หรดาส ดู หรดาส.
 หรดี [หระดี] มี. (ส. ไนฤติ) น. หิตตะวันตก
 เฉียงใต้.
 หรบ ๆ ว. อัน ๆ, รัว ๆ (สำหรับประกอบคัม).
 หรรพ [หัมสะ] (มี. หส) น. ความรื่นเริง,
 ความปลื้มปด, ความซาบซ่าน, ความสุข,

ความยินดี; ความก้ำกัณฑ์, ความหยาก. ไทโย
ใช้ พรรษา ก็มี. **หรือรัชจด** ว. ต้นด้วย
ความยินดี. **หรือรัชทาน** น. ทานที่ให้
ด้วยความยินดี. **หรือรัชนาท** น. เสียง
ให้ด้วยความรื่นเริง. **หรือรัชช** ว. เกิด
แต่ความสุข ความปลานปล้ม.

หรือ ก. ลึกเข้าไป, กร่อนเข้าไป.

หรือมແຫຼ່ງ ว. มีเล็กน้อย, มีห่างๆ ไม่มี
หมวด เป็นหมู่.

หรือยๆ ว. ต้อยๆ (สำหรับเด็กกึ่ง).

หรือบ ๆ ตู หรบ ๆ

หรือสว [หรือสวะ] ส. (ม. รสสุ) ว. สั้น เล็ก,
น้อย, ต่ำ, เตี้ย. **หรือสวมรด** ว. มีร่าง
เล็ก, เตี้ย. **หรือสวาก** น. คนเตี้ย.
ว. มีร่างเตี้ย.

หรือ [หรือ] ว. คำ, ำ (เช่น เต็นหรือ).

หรือ [หรือ] ม. ส. น. ผู้ที่; ชื่อพระนารายณ์.
พระอิศวร; มาร; สิงห์. ว. สีน้าตาล, สีเหลือง,
สีเหลืองอ่อน; สีเขียว. **หรือคันท**, **หรือ**
จันกัน น. จันทน์แดง. **หรือจาป** น. ธน
ของพระอินทร์ คือ สายรุ้ง. **หรือทาส** น.
ผู้รับใช้ของพระนารายณ์ **หรือบท** น. มีต้น
เหลือง คือ กวาง. **หรือพาหนะ** น. ยาน
ของพระนารายณ์ คือ ครุฑ. **หรือภักดี**

น. การนับถือพระนารายณ์. **หรือภัก** น.
พระนารายณ์, พระผู้สงวน. **หรือวงค์** น.
วงค์ หรือ เชื้อ พระนารายณ์.

หรือ น. ชื่อหนุระชนิดหนึ่ง ตัวเล็ก ๆ.

หรือ ๆ! อ. เสียง เช่น เสียงเร่ร้อง.

หรือณะ [หรือณะ] ม. ส. น. กวาง, เนื้อชนิด
หนึ่ง, กะต่าย. ว. มีสีเหลือง, สีน้าตาล, สี
เขียวอ่อน. **หรือณกลังกี**, **หรือณังกี**
ม. น. พระจันทร์. **หรือณเหตุ** ว.
'ใจกวาง' คือ ขี้ขลาด.

หรือดาด [หรือดาด] ม. ส. น. ของอย่างหนึ่ง
เป็นก้อนสีเหลือง ใช้ฝนทำรงค์เขียนหนังสือ
และทำสีเหลือง มักเขียนเป็น หรือดาด.

หรือตี [หรือตี] ม. ส. น. ของเขียว; ผัก, หญ้า.
ว. เขียว; สีน้าตาล, สีมเหลือง, เหลืองอ่อน.

หรือตี, **หรือตี** [หรือตี] — ; ม. น.
ต้นงมอไทย.

หรือภูณชัย [หรือภูณชัย] น. นามโบราณแห่ง
นครลำพูน.

หรือ ก. ทำให้หอบรู้, ทำให้มีแสงน้อย, ส้มตา
แต่น้อยเรียกว่า หรือตา. ว. หอบรู้, มีแสง
น้อย, ส้มแต่น้อย (ตา)

หรือตี (อ. Wreath). น. พวงมาลา. ข้อคอกไม้ที่
ทำเป็นวงสำหรับในการต่างๆ มีขมาศเป็นต้น.

หรือ สัน. เป็นคำเชื่อมความบอกคำถาม เช่น ใ
หรือ, และบอกความให้กำหนดเอา เช่น คำ
หรือแดง เป็นต้น.

หรือบ ๆ ว. เป็นอาการของสิ่งของที่ร่วงลง เรียกว่า
ร่วงหรือบ ๆ.

หรือรู ว. แสงสว่างน้อย, ไม่สว่างเต็มที่.

หรือรม น. ชื่ออาหารอย่างหนึ่ง.

หรือ ว. งามดูฉลาด. หรือหวิ ว. งดงามอย่าง
ศรีศักรัน, ไฮโดง.

หรือหทัย, หรือหทัย [หะรีหะยะ, หะรีไท] ส.

(ฝ. หทย) น. หัวใจ, หัวใจอันเป็นที่ตั้งแห่ง
ความรู้สึก; วิชาญ, ใจ; แก่นของสิ่งทั้งปวง.

หรือหทัย ส. ว. เกี้ยวแก้อใจ, ภาชนะ; น่ารัก,
พึงรัก, นำยินดี, สวย, งาม, นำพอใจ, เรืองใจ.

หรือหทัยกลม น. คนมีใจอ่อน. หรือหทัย
กัมปน์, หรือหทัยกัมปนี. น. อาการเต้น
แห่งใจ. หรือหทัยปรีชี่ ว. น่ารัก, ชื่นใจ.

หรือหทัยพันธน์ ว. ขวนใจ, จ้มใจ.

หรือหทัยโรค น. โรคหัวใจ. หรือหทัยเลข
น. 'รอยในใจ' คือ ความรู้. หรือหทัยสลดี,

หรือหทัยสตาม น. 'แดนแห่งใจ' คือ
อก, ทรง/03/2566

หรือหทัย [หะรีหิต] ส. (ฝ. หฤ) ว. นำชื่นชม,
ยินดี; สนุก, สบาย, ดีใจ.

หรือหทัย [หะรีหิต] ส. น. ความยินดี, ความ
ปลอบปล้อม.

หรือหทัย [หะรีหัต] ว. ยินดี, ชื่นชม, ว่าจริง.

หรือหทัย [หะรี—] ว. ชั่วร้าย, ใจร้าย.

หรือหทัย [หะระ] ส. น. คัมภีร์. ว. คว.

หรือหทัย [ก. ลัม, เพื่อน, เกลิบเกลิม, เขลา, จำไม่
ได้, เม้าด้วยความรัก. ว. ตกค้าง. หรือหทัย

หรือหทัย ว. ตกค้างอยู่โดยไม่มีใครเห็น. หรือหทัย
หรือหทัย ก. พลังเมตตา, พันเพื่อน, สติเพื่อน.

หรือหทัย น. ชื่อปลาชนิดหนึ่งตัวกลมๆ และขาว.

หรือหทัย ก. เต็มของบางอย่าง เช่น ปลาว่า ปลา
เจ้า ฯลฯ ให้ตะถายและงวด.

หรือหทัย ก. ตกลง, ร่วงลง.

หรือหทัย ก. หลีก, ไม่ให้พบ, ไม่ให้ดู; ตลบ, ขัด.

หรือหทัยฝัก ก. มีเมือที่ขังไม่ได้อยู่กับตัว
กันออกหน้า แต่ฝักไว้กับพ่อแม่หญิงก่อน.

หรือหทัยหลังคา ก. ปิดหลังคาที่ตรงออกให้
ให้มืดไม่ให้ฝนร่วได้.

หรือหทัย น. ที่มีโคลนลึก, ที่ลุ่มด้วยโคลน.

หรือหลวง น. พระเจ้าแผ่นดิน; ตำแหน่งบรรดาศักดิ์
เหนือขุนขึ้นไป; เป็นคำเรียกพระภิกษุผู้เป็น

หรือหลวง ญาตีใหญ่กว่า หลวงพี่, หลวงน้า เป็นต้น.
ว. เต็มใหญ่, ใหญ่; สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเงินของพระเจ้า

หรือหลวง แผ่นดิน เช่น โรงเรียนหลวง, ศาลหลวง,

รถไฟหลวม, วงหลวม เป็นต้น.

หลวม ว. ไม่แน่น, ไม่สนิท, ไม่พอดี, ตรงกันข้ามจากคับ; เลอไป, พันเข้าไป, ไม่ระวัง; ไม่แน่นแฟ้น.

หลอ ก. เหลือ, หลออยู่. ว. โง่เข้าไป, โหลเข้าไป.

หล้อ ก. ทำให้เป็นรูปตามแบบพิมพ์; เท, หลั่ง, ริน; แช่, ใส (ของเหลว).

หลอก ก. ลวง, หลอ. ทำให้กลัว, ปลด.

หลอด ก. ของกลมยาวเล็กๆ ที่มีรูตลอด; กล้อง. หลอดติမ် น. ช่องหายใจที่เป็นทางเข้าไปถึงปอด.

หลื่อน ว. ล่นไป, น้อไป, เล็กไป หมายถึงเอาสิ่งที่ควรจะมากหรือใหญ่ แต่น้อหรือเล็กไปไม่พอเหมาะ.

หลอน ก. ล้อให้กลัว, หลอก.

หล่อน ส. ทาน (บรูณที่สองสำหรับหญิง).

หลอม ก. ทำให้ละลายด้วยไฟ.

หละ น. โรคลมชนิดหนึ่ง มักเกิดแก่เด็กให้มีอาการคันคันตางเขิง.

หละหลวม ว. สะเพร่า, ไม่ตัวนั้, ไม่รอบคอบ 6/03/2566

หลึก น. เสาค้ำบ่าว; ทัพ, ทัพ; เครื่องอาศัย, ทัพดีเห็นขว จับถือ; ธรรมะ, ข้อสำคัญ.

หลึกกี๋ น. 'หลึกทอง' คือตำแหน่งสมณศักดิ์ ชั้น สูง ของ ลาว. หลึกฐาน น.

ตำแหน่ง และ สมบัตินั้น คง. หลึกลอย ว. ไม่มีหลักฐาน, ไม่อยู่เป็นที่, ไม่มีสิ่งสำคัญ.

หลึกสูตร น. ระเบียบวิชา ที่กำหนดให้สอน. หลึกແຫ່ງ

น. ที่อยู่ มั่นคง และ แน่นนอน. หลึกແຫ່ງ

หลึง น. ด้านที่ตรงกันข้ามจากหน้า, ส่วนเบื้องบน. ว. อยู่ตรงข้ามจากข้างหน้า; ในเวลา

ตรงข้ามจากก่อน, เป็นลักษณะ นาม บอกของที่มีรูป เช่น เรือน ๓ หลัง ฯลฯ หลึงดา

น. ส่วนเบื้องบน ของ ตัก หรือ เรือน เป็นต้น สำหรับ บังแดด และ ฝน. หลึงเต้า

น. ที่ดินที่สูงนูนขึ้นตามปากน้ำมีรูปเหมือนหลึงเต้า.

หลึง ก. เท้า, รัตน

หลิดๆ ว. ไวๆ, เร็วๆ, ประเดี้ยว.

หลื่น น. ลำดับ, ระเบียบ, ชั้นที่เรียงกัน.

หลับ ก. ปิดกลีบตา; อาการหยุดพักร่างกาย ซึ่งมีเส้นประสาทไม่ทำงาน.

หลัว น. ตะกร้าใหญ่รูปสูงๆ ชนิดหนึ่ง. ว. (สี่) มัว, คล้า, อ่อนๆ, ไม่ฉลาด. ไร่ว่า สล้า ก็มี.

หลา ๑. เลหตา น. มาตราวัด คือ ๓ ฟุตเป็น

๑ หลา ตรงกับ Yard.

หลา ๒. จ. ว. พอ.

หล้า น. โลก, พันดิน, แผ่นดิน.

หล้า(า) ว. ต่างๆ, แปลก, ประหลาด: ท่วม
เช่น น้ำไหลหลาก.

หล้า(ห) [หล้าหะ] ส. ก. ชอบใจ, พอใจ.

หล้าน น. ลูกของลูก: ลูกของพี่หรือน้อง.

หลาบ ก. เช็ด, ถลั.

หลาม น. งูใหญ่ชนิดหนึ่ง คล้ายงูเหลือม.

ก. เอาของใส่ กระบอกลไม้ แล้วเผาไฟให้
สุก: ถิ่น: ท่วม, นอง.

หลาย ว. มาก, มากกว่าหนึ่งขึ้นไป. หลาย

เคียบ ว. มากใจ. หลายแหว่ ว.
มากมาย.

หลาว น. ไม้ที่สอยให้แหลม เพื่อเป็นอาวุธ
สำหรับแทง.

หลาหล [หล้าหะหล้า] ม. น. ยาพิษ. ว.
ร้ายแรง, กล้าม, เข้มแข็ง.

หลึก [หล้าหะ] ส. น. คนโตนว, ขาวนา.

หลึก(ห) [หล้าหะ] ม. (ส. หุหุ) น. ขมื่น.

หลึน จ. นอนพร้อมกันชนิดหนึ่ง.

หลิม ว. รูปหย่เหลี่ยมๆ, เรียวเล็ก.

หลิว ว. เต๋อว, หง เช่น หลิวตา คู่ตัวตเซียง

เต๋อว, นกเขาหัวว คือ นกเขาขันเสียงเต๋อว.

หลี่ จ. น. ห่อมาตราจีน คือ ๑๐ หลี่เป็น ๑ หุน.

หลึก น. วรรตที่ทำไว้สำหรับให้วัดหลึกกัน,

ก. หลบ, เลี่ยง, ออกไปเสียให้พ้นที่เดิม.

หลืบ น. ซอกซอมนิดหนึ่ง มีเสียง เล็ก เรียกว่า
ซอกหลืบ.

หลืบ น. ซอกที่เป็นชั้นๆ เข้าไป เช่น หลืบผา.
สิ่งที่หลอมนกันเป็นชั้นๆ.

หลุกหลึก ก. ลุกลม, ไม่เรียบร้อย, ขน.
ไม่สภาพ.

หลุก ก. ตอนออก, ฟันไป, ผลักออก, พรวด
ออกไป, ไม่พึดอยู่. หลุกหลุก ก. ขน
กันไม่ติด. ว. ไม่มีทางสู้ (สำหรับแพ้).

หลุนๆ! อ. เสียงขู่ที่ควาขงกัน.

หลุบ ก. ตุ่มมว, ปกलगма, (สำหรับนมหรือ
ขน). หลุบถู่ ว. ขุ่มขู่, ขอมข้อ,
ปกलगма.

หลุ่ม น. บ่อเล็ก. หลุ่มพราง น. บ่อ
ที่ทำสงไว้. ใช้แทน คำว่า เล่ห์กล หรือ
อุบายก็ได้.

หลู่ ก. ลบคุณ, ลุดก, ไม้บับถ้อ. หลู่หลี้
ว. โลก: ไม้ใคร่กลัวใคร.

หวง ก. ไม้เอากให้, สงวนไว้, กันไว้: ระวง
รักษา, รักษา,

ห้วง น. เครื่องคล้อง, ของที่เป็นวงกลม.

ก. ผูกพัน. เป็นอันวง, พวง. ห้วงโย

ก. ผูกพันอยู่. มีใจพวงอยู่.

ห้วง น. ล้ำน้ำที่กว้างใหญ่: ระบาย, ตอน.

หวด น. ภาชนะสำหรับนั่งของอย่างหนึ่ง รูปคล้ายโถ. ก. ฟาด.

หวน ก. กลับ, ตลบมาข้างหลัง: บ้อน.

ห้วน ว. สั้น, ล้วน.

หวย น. การพ่นมืออย่างหนึ่ง ใช้ ออกตามตัว เลข หรือคัทหนังสือ.

ห้วย น. ลำธาร, ล้วนน้ำเล็กๆ.

หวอ ว. ไม้, กลวง, เป็นรู, เป็นโพรง.

หวอด น. ฟองน้ำที่ปลานบางชนิดมีปลากัด ปลากัดเป็นต้นพันไว้สำหรับเก็บไข่.

ห้วยๆ ว. อากาศที่ลมพัดซบผับลิ่ว เรียกว่าปลิวห้วยๆ.

หวะ ว. เจ้าเข้าไป, แห้วงเข้าไป.

ห้วง ก. ตั้งใจว่าจะได้, ปองไว้, หมายไว้, ปรารถนา.

หวัด น. โรคชนิดหนึ่งมีอาการน้ำมูกไหลและปวดศีรษะ. ว. คร่ำๆ, สะเพร่า, ไม่บรรจง, อย่างไม่ตั้งใจให้เรียบร้อย.

ห้วน ก. สั้น, สวมสั้น, พร่นใจ. ห้วนหวาด ก. พร่นกลัว. ห้วนไหว ก. สั้น,

สะเทือน, ครั่นคร้าม,

ห้วนยี่หวา ซี. น. ชีวิต, ดวงวิญญาณ.

หวั, -ว้อ, -เวาะ ดุโน หัว ๑.

หวา! อ. เทว, ไร่.

หว่า ว. เปล่า, ว่าหว่า.

หว่า น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง. ผลเล็กๆ เมื่อสุกมีสีม่วงแก่.

หว่าก! อ. เสียงร้องดัง ๆ เช่นเด็กร้องไห้.

หวาด ก. สะดุ้ง, เสียว, ห้วน. หวาดเสียว

ก. ระช้อใจ, กลัวเกรง. หวาดห้วน

ก. สะดุ้งกลัว.

หวาน น. ชื่อผักมี ๒ ชนิด เรียกว่าผักหวานบ้าน และผักหวานป่า. ว. มีรส เช่น รสน้ำตาล; มีรสอร่อย; ชุ่มชื้น. เพราะ.

หวาน ก. โปรย, ทำให้กระจาย. หวานล้อม

ก. โอบอ้อมด้วยวาจาเป็นต้น.

หวาม ว. วาบ, รู้สึกเสียวในใจ, เปลี่ยวใจ.

หวาย น. ไม้เลื้อยชนิดหนึ่ง ลำต้นโดยมากมีผิวแข็งอย่างไม้ แต่ไม่มีเนื้อเหนียวใช้ผูกถักสิ่งของต่างๆ มีชนิดต่าง ๆ เช่น หวายตะก้า, หวายโง้ง ๆ ฯลฯ. หวายตะมอย น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาได้.

หว่า ว. ล้างไป, บ้วน, ถิ่นเอ่ง.

หวัด ว. เฉียด, จวนเจียน.

หวิว ว. ปลิว (สำหรับเบา), อากาศที่วู่วิวเสื่อ
ใจเมื่อเป็นลม เรียกว่าใจหวิว ๆ เบา.

หวิ น. สิ่งที่เป็นชดเชยหรือวิสาสะมม และเสี้ยน
ต้าย; กลุ่มแห่งผลคล้ายที่ยังติดกันอยู่. ก.
สาธ. เสย ด้วยหวิ.

หวิ น. ชื่อแมลงชนิดหนึ่ง ตัวเล็กกว่าแมลงวัน
ชอบตอมของน้ำบูด. อ. เสียง เช่น เสียง
แมลงเล็ก ๆ บิน.

หวิด! อ. เสียง เช่น เสียงป่านกหวิด.

หวือ! อ. เสียง เช่น เสียง สะเทือนไม้ กระเด็น
อย่างแรง.

หวุดหวิด ว. ฉีกฉีก, ขวนเจียน, เกือบ.

หวม ว. บุ่ม, บ้าง, โม่.

หวุด น. เครื่องเปิดไอน้ำให้มีเสียงดังอย่างหนึ่ง.
อ. เสียง เช่น เสียงเปิดหวุด.

หสน [หะสะนะ] น. ส. น. การหิวระาะ;
ความร้นเรง.

หอ น. เรือน, เรือนที่คู่บ่าวสาวจะอยู่. **หอ**

กลอง น. เรือนสำหรับไว้กลอง. **หอ**

ค้อย น. เรือนสูงที่ทำไว้สำหรับแลเห็นได้

ไกล ๆ. **หอคำ** น. หอทอง. **หอไตร,**

หอไตรบุญ ๒๕๖๓. กุฏิสำหรับเก็บพระ

ธรรม. **หอหนึ่ง** น. เรือนสำหรับรับแขก.

หอรระมิ่ง น. หอสูงสำหรับแขวนระมิ่ง.

หือ น. สิ่ง ของ ที่ หุ้ม ด้วยใบไม้ หรือ กระดาษ.

ก. พันหรือหุ้มสิ่งของด้วยใบไม้หรือกระดาษ

๑ ล ๑. **หือหมึก** น. อาหารชนิดหนึ่ง

ใช้น้ำพริกน้ำกะทิทวนกับเนื้อปลาแล้วหือหนึ่ง.

หือ ก. ฟกเลือด; วิ่งเร็ว, ทวม (สำหรับม้า).

หือก น. ศัสตราเครื่องแทงชนิดหนึ่ง ทำด้วย

เหล็ก มีด้ามยาว. **หือกชาติ** น. หอก

ที่ใช้พุ่งหรือชาติไป.

หอง น. ชื่อ แอง อย่าง จีน ใช้หุ้มต้ม กับ

หน่อไม้แห้ง.

ห่อง น. ที่กันเป็นส่วนของเรือนหรือดัก ๑ ล ๑.

หอน ก. สุนัขร้องเสียงยาว ๆ.

หอน ว. เคย, ในคำประพันธ์บางคราวใช้แทนไม้.

หอบ น. ของเช่น ฟัน หรือ ผัก หญ้า ๑ ล ๑

ประมาณเต็มสองแขนรวบได้ เรียกว่าหอบ

หนึ่ง. ก. เอาสองแขนรวบสิ่งของไป; หาย

ใจกลัวด้วยความเหนื่อยหรืออ่อนแรงเสีย.

หอม น. ผักชนิดหนึ่งมีหัว กลิ่นฉุน ใช้ปรุง

อาหาร; ชื่อถั่วชนิดหนึ่งลูกยาว ๆ. ก.

เก็บ, รวบรวม. ว. มีกลิ่นฉุน. **หอมจันทน์**

น. ชื่อถั่วชนิดหนึ่งมีกลิ่นหอม. **หอม**

ยี่บ ก. รวนเก็บไว้.

ห้อม ก. ล้อม, ระวังรักษา.

หอย น. สัตว์จำพวกหนึ่ง อยู่ในน้ำ เปลือกนอกแข็ง มีหลายชนิด เช่น หอยขม, หอยฉี่ม, หอยถาวง ฯลฯ. หอยทาก น. หอยชนิดหนึ่ง อยู่บก.

ห้อย ก. ฮ้อยลง, แขนงห้อย.

หะ! อ. เสียงเปล่งเพื่อให้เกิดสมาธิพร้อมกัน. หะไว้! ว. ดึงไว้, ดึงมาบรรเล. เริ่มตมมือ.

หะห้าย! อ. เสียงร้องเยาะ หรือตลก ล้อล้อขบขัน ลานบับมีหัว สะฮ้าย!

หะแฉะ! อ. เสียงข้างร้อง.

หัก ก. ขาดออกจากกัน (สำหรับของแข็ง), ดก, ตัก, ขมิ้ออก, ทำช่องแฉ่งให้ขาดออก: ลูกศรยิงแรงจนงม่อโย (สำหรับไม้).

หักใจ ก. ตัดใจ, หักใจไม่ไว้คิดในเหตุที่เกิดขึ้น. หักทองขวาง น. ชื่อสายชนิดหนึ่ง ซึ่งมีค้ำขยิ่มทอง. หักมูมิ

น. ชื่อกลองชนิดหนึ่ง สำหรับเชื่อมไม้ตกลหรือเผาให้คนเจ็บดี. หักราคา ก. ลดราคาให้น้อยกว่าเขา. หักวัง ก. ผันป่าพงลงให้ดีขึ้น. หักหน้า น.

ทำให้น้อยใจใคร่แข่งขัน. หักหลัง ก. บิดหลัง ภายหลัง. หักหาญ ก. หัก

เอาด้วยความกล้าหาญ, รุกฆาต, หรือทำด้วยอำนาจ. หักใหม่ ก. ชูใจใหม่ไป: เอากำลังใจขึ้น.

หังส ศุ พงส์.

หังช น. น. ความรัก, ว. น่ารัก, น่ารัก, หังใจ.

หัญชี่ น. (ส. หจจ) ว. งาม, ยืนดี, สดก.

หัตถิ น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง มีอาการปวดหัวตัวร้อน แล้วเป็น ผื่นแดง ๆ ขึ้นตามตัว. น. ปีก. ทำให้น่าดู.

หัตถิ ศุ หต.

หัตถิ น. (ส. หต) น. มือ; หตท่ง: งามข้าง; ชื่อตารุกข์ที่ ๓๓. หัตถิการกรรม, หัตถิการ, หัตถิการ น. การทำด้วยมือ. การช่าง. หัตถิการ ว. ถมมือ, ได้ไว้เป็นของดี. หัตถิการ น. ถมมือ. หัตถิบาย น. 'บ่วงแห่งมือ' คือที่ไล่สัตว์, หมายความว่า ทำสิ่งสงกรรมแห่งสงฆ์มีระยะสองสอกลับ, คือ สอง องค์ให้ นั่ง อยู่ในเขตต์สองสอกลับ, คือ ให้นั่งห่างกันคนหนึ่งทุก ๆ องค์. หัตถิพันธ์, หัตถิการณ, หัตถิการ น. สร้อยข้อมือ

หัตถา—๑ ดูใน หัตถิ.

หัตถา—๒ ดูใน หัตถิ.

หัตถ์ ^๑ น. ข้างพียง, ข้างตัวเมีย.

หัตถ์ ^๒ น. (ส. หตุตฺถ) น. ข้าง, ข้างตัวเมีย

ใช้ว่า หัตถ์นี้. หัตถ์อาจารย์ น. ผู้ฝึกหัด

ข้าง, หมอข้าง. หัตถ์ฉานิก ม. น. กองทัพ

ข้าง. หัตถ์ฉาโรห ม. น. ความขี้ขาง

ทหารข้าง. หัตถ์ฉาโรห ม. น. ผู้ฆ่าข้าง

คือ ทหารข้าง.

หัต ^๑ อ. ผัน, หมุน, ถลอกจากเดิม. หัตอากาศี

น. เครื่องหมาย รูปสระ ดั่งนี้ ๕ ทาสกัณฑ์

หรือ ไม้ขีด ก็เรียก.

หัต ^๒ อ. เชือดตัด ๆ, ตัดให้เป็นเส้นคมเอียง.

หัต ^๓ น. นุ่น.

หัตตรา [—ตรา] น. ชื่อขนม จะนิค หมั้น

ทำคล้ายขนมเมืงจุน แต่ มี ไข่ หัวเป็นฝอย

หุ้มนอก.

หัตถา น. ส. น. ผู้ฆ่า, ผู้กำจัด, ผู้ตัด.

หัต ^๑ อ. ปัด, ถม. หัตเพย น. กะท่อม

เล็ก ๆ, ตุ๊กโบราณ.

หัตถ์ ^๑ น. (ส. หตุตฺถ) น.

บ้าน, เวียง, บ้านใหญ่ ๆ; วัง.

หัต ^๒ อ. หอ.

หัต ^๑ อ. ทำเสียงซออย่างหนึ่ง เมื่อเรลารัฐสิกขมจับ

หรือ มีความรื่นเริง. ซึ่ง นุรณ ใช้คู่กับให้

(ร้องให้) นิตินักใช้ว่า หัตตะ, หัตวอ.

และ ใช้ว่าหัต, หัตตะ, หรือ หัตวอ ก็มี;

และ ให้ ถิ่นักใช้ว่า ร้องให้.

หัต ^๒ น. ส่วนของร่างกาย ตั้งแต่คอขึ้นไป เน่า

แห่งคั้นไม้ เช่น ผัก และ มัน; ส่วนของตัว

หนังสือที่เขียนเป็นวงกลม: ภาชนะเวียนกลม

โดยยาว หัวหนึ่ง สองหัว: ส่วนแห่งสิ่งของยาว

อย่าง ที่อยู่ ข้าง หน้า หรือ ข้าง ต้น หรือแรกมี

เรียกว่าหัวของสิ่งนั้น ๆ เช่น หัวเรือ, หัวแถว,

หัวถนน, หัวที: เรียกส่วนแห่งสิ่งของที่เป็น

ขอดหรือยื่นคั่นออกไป เช่นหัวแหลม, หัว

สะพาน: ค้ำทาง หัว แม่่มือแห่งการเล่นมัน

แปะ เรียกว่าค้ำหัว คู่กับค้ำก้อย: ผู้สำคัญ,

สิ่งสำคัญ, สิ่งที่เป็นเนื้อแท้ เช่น หัวชะโยย,

หัวยา, หัวเหล็ก ฯลฯ; จิตต์ใจ, ความคิด,

สติอารมณ์ เช่น หัวหมอกความ = จิตต์ใจเป็น

หมอกความ, หัวเสีย = สติอารมณ์ไม่ดี, กลุ้ม

ใจ, โกรธ. หัวกะเด้น น. สิ่งของที่โต

และโตกว่าเพื่อนในหมู่หนึ่ง หรือ กองหนึ่งโดย

มากมัก ใช้สำหรับผลไม้ เช่น ผล มะม่วง,

มะปราง เป็นต้น. หัวแกละ ๖. หัว

ไผ่ผม สอง แหนม ที่แก่ หัวต่อนหลัง. หัว

ขูวัง น. ที่ข้างสนามหลวง, ที่ข้างวัง, ที่

มุมวัง. หัวขวาน น. ชื่อคนกะนิคหนึ่ง

มีปากแข็งเอาปากเจาะคั้นไม้ ใ้เอ้หาท่อน

หัวขื่อ น. ต้นเรื่อง, ใจความสำคัญ, ส่วนสำคัญของเรื่องที่แยก ออก เป็นส่วน ๆ และจัดไว้เบื้องต้นแห่งเรื่องความ. หัวขื่อ น. ต้นขื่อ, ต้นขื่อ หรือ ต้น เรื่อง ที่รวบรวมจัดไว้สำหรับจัดจำ. หัวขาดิ น. ขื่อสี่ชนิดหนึ่ง เมื่อแรกขมเป็นต้นน้อย เมื่อสุ่มันน้มน้มนแล้ว ก็ตั้งฐานเป็นต้น. หัวเข้า น. ยอดแห่งเข้า คือ ปลายข้อพับระหว่างขากับแขน. หัวเข้า ว. (หัวหนังสือ) มีหัวมันเข้า เช่นตัว ๓ ตัว ด ซึ่งตรงข้ามจากหัวออก, ดูหัวออก. หัวแข็ง ว. อดทนไม่มีใครจับไข (มักพูดสำหรับเหล็ก), ว่ายากซึ่งตรงข้ามจากหัวอ่อน. หัวโขน น. หัวจำลองสำหรับสวมเล่นโขน หรือละคร ฯลฯ. หัวค้ำ น. เวลาต้นอื่น คือ ยังไม่ค้ำ. หัวคิด น. ความคิด, สติปัญญา. หัวคิ่ง น. ต้นแห่งส่วนโค้งของคธองหรือธนู. หัวโค่ว น. สิ่งทรงมากคล้าย หัวรัก. หัวงาน น. เวลาตั้งต้นทำงาน; การเริ่มใจหรือคราดนาในเนื้อที่งานใหม่ (นาไร่หนึ่งแบ่งเป็นสองวัน เมื่อไถหรือคราดจน ต้นเสร็จแล้ว เริ่มทำในงานใหม่ มักเรียกว่าถ่อหรือข้งาน). หัวเอน น. ต้นแห่งปมที่ทำไว้สำหรับที่จะดึงหรือชักออกเมื่อเวลาแก่. หัวจิก ว. มีหัวไว้

ดมจก (สำหรับเด็ก). หัวใจก ว. เป็นใจกกว่าเพื่อน, หัวหน้าผู้ประพฤติภกมะเทรท. หัวใจ น. อวัยวะภายในสำหรับ นิดเลือด; ส่วน สำคัญแห่ง สิ่ง ของต่าง ๆ; อักษรชื่อซึ่งผูกไว้ นิยมว่าเป็นส่วน สำคัญ ของ คน สัตว์ และ สง ของต่าง ๆ เช่น หัวใจปรตว่า ' พุ. ส. น. โส. ' หัวใจอริยสัจที่ว่า ' พุ. ส. น. ม. ' เป็นต้น. หัวด้วน น. เถาวัลลีชนิดหนึ่ง เรียกเถาหัวด้วน ใช้ทำยา. หัวดาวหัวเตอน น. เม็ดที่ผูกขึ้นตามตัวมีพิษมาก. หัวตักิ น. เบองต้นแห่งเวลาคัก, คอแต่หัวค้ำไป. หัวตือ ว. ไม่เชื่อฟัง คำสอน, ไม่ทำตาม คำสอน. หัวตึง น. ที่สุดแห่งตึง. หัวตือ น. ที่ซึ่ง ปลาย ส่วนหนึ่งมาติดกับต้นของอีกส่วนหนึ่ง, ระยะเวลาที่, เวลา, หรือ ข้อความติดเนื่องกัน. หัวตะคากิ น. กะตูกเชิงกราบที่ป็นแฉอยู่เหนือตะโพก. หัวที น. เวลาต้น, เวลาที่เริ่มทำ, เวลาลงมือ. หัวนอน น. ด้านของห้องนอน, ที่นอนหรือเตียงซึ่ง อยู่ทางหัว แห่งผู้นอน ตรงข้ามจากปลายต้น. หัวน้ำ น. น้ำหวานที่อยู่ ในวงตึง. หัวน้ำขุ่น น. น้ำที่เริ่มไหลขุ่น. หัวน้ำลง น. น้ำที่เริ่มไหลลง. หัวบัว

น. ชื่อโกฏฐ์ชนิดหนึ่งเป็นเครื่องชား หัวนม.

หัวเมา ว. เชื่อง่าย, สอนง่าย, ว่าง่าย.

หัวเบียด น. คนให้หรือจ่ายเงินในวงการ

พนัน เช่น วงตั๋วโปเต๋นตั๋น. หัวประจบ

ว. มักประจบประเจง, มักสอพลอ. หัว

ปลวก น. จอมปลวก, รั้งปลวกที่เป็น

คนสูงชั้น. หัวปลี น. ดอกกล้วยพร้อม

ทั้งกาบหุ้ม. หัวปึก น. นายร้อย (พ.

บ.ก. แป๊ะ = ร้อย). หัวปี น. เวลา

ต้นปี. ว. เกิดก่อน เช่น ลูกหัวปี, เกิดก่อน

ในคราวหนึ่ง เช่น มะพร้าวหรือหมาก เรียก

ทะลายนหัวปี. หัวพัน น. นายพันเป็น

ตำแหน่งข้าราชการโบราณ. หัวฟุงหัวมัน

น. 'ส่วน ที่มี ฟุง และ มัน' (ซึ่งนับว่าเป็น

ส่วน ที่ ดีในตั๋วปลา) ใช้เปรียบเทียบถึงส่วน

ที่ดีกว่าส่วนอื่น แห่งสิ่งของต่างๆ. หัวมูม

น. ปลาขมขม. หัวเม็ด น. หัวเสาที่

กลิ้งเป็นรูปกลมตั้งลูกแก้ว. หัวเมือง

น. เมืองชั้น. เมืองอื่นนอกจากเมืองหลวง.

หัวแม่ตีน, — เท้า น. นิ้วใหญ่ของ

ตีน. หัวแม่มือ น. นิ้วใหญ่ของมือ.

หัวแมงวัน น. แมงวันชนิดหนึ่งมีปีกเล็ก

อยู่ แลออกจากรูของไม้. หัวไม้

น. นกเงือกทั้งทางต้นกับ. หัวรอ น.

ต้นแห่งรอที่ ถิ่น สายน้ำ. ตุ รอด้วย. หัว

ระแหง น. ที่ซึ่งมีดินแตกเป็นร่องๆ. หัว

วัก น. สิ่งที่รักมาก. มักพูดควบกับหัวใคร'

เนือความ ก็อย่างเดียวกับหัวรัก. หัวรี

ว. พุดไม่เชื่อ, ห้ามขาก. หัวแรง น.

ต้นแรง, ผู้เป็นกำลัง ในการทำกิจการต่าง ๆ.

หัวแรง น. เหล็กที่ใช้เผาไฟตัดระก้อมัดกร

สิ่งของ. หัวลม น. ต้นลม. หัวขี้

เป็น ใน ต้น ลูกหนาว เรียกขี้ หัวลม. หัว

ถีน น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีลูกเท่าเม็ด

พริกไทย มีขนตามข้างๆ คล้ายหัวล้าน. ว.

มีหัว ไร้มบบางแห่งหรือทั้งหมด. หัวถีน

มะลอก น. เม็ดที่ขนตามตัว เป็นหนวด

พุงผู้มีพิษ. หัวถีน น. ชื่อถีนชนิด

หนึ่ง มีลูกเท่า ลูก ส้มจีนเป็นสันคล้ายหัวถีน.

หัวถีน ว. เป็นชนิดเมื่อครรรภ์แก่ เรียกว่า

เป็นชนิดหัวถีน. หัวถีน น. ปลาหมัก

ทางที่จะเดี้ยว. หัวโล้น น. หัวที่โกน

ผมหมด. หัวหงอก น. หัวที่มีผมขาว.

หัวหน้า น. ผู้ออกหน้า, นายงาน, ผู้เป็น

ใหญ่ในหมู่หนึ่งๆ. หัวหน้า น. ส่วน

ร่างกายใต้ท้องของงู. หัวหมื่น น.

ตำแหน่ง ข้าราชการ มหาดเล็กตติจางวงลง

มา. หัวหมื่น น. ส่วนของโลหที่ติดผล.

ห้วยเห็ด ว. ต้อ, คือต้น. ห้วยแหลม
 น. ปลายแห่งแผ่นดินที่ยื่นออกไปในน้ำ. ห้วย
 ไหล่ น. จะงอกไหล, แม่น้ำ. ห้วยแหวน
 น. ผักกวางที่มีดอกเหลืองรูปคล้ายห้วยแหวน
 เมื่อแก่กลวงหว้าแหวน. ห้วยอก น. ดอก
 ออก: จิตใจ เช่นพูดว่า ไม่เห็นห้วยอกฉัน
 บ้าง. ห้วยออก ว. (ตัวหนังสือ) มี
 ห้วยวนออก เช่นตัว ก ตัว ค ซึ่งวงข้างจาก
 ห้วยเข้า ดูห้วยเข้า. ห้วยอ่อน ว. ห้วยไม่แข็ง
 คือว่า้วยสอได้ง่ายและกสัวง่าย.

หัตถ์ ดู หัตถ์.

หัตถิน, หัตถิ [หัตถิน.--] ส. น. ข้าง.
 (ดู หัตถ์ คัว).

หัตถิ น. น. การเล่น. ความตลก: ความ
 สนุก. การหัวเราะ.

หาก ก. คั้น, สับ, เสาะ, แสง. (ใช้ควบกับว่า
 คั้นหา, สับหา, เสาะหา, แสงหา ก็ได้),
 พยายามให้พบปะ: เชื้อม, เชื้อมเชื้อม เช่น
 ไปหาก=ไปเยี่ยม. (ใช้ควบกับว่า สุกหาก็ได้)
 จัดสรร เช่นหาเมื่อให้, หาละครมาเล่น:
 พ้อง, กล่าวโทษ เช่น โง่หว่า... ว.
 ใช้ควบกับต้นหรือเศษ หมายถึงว่า ไม่
 เป็น, ไม่ใช่, ไม่มี. แปลว่า ฯลฯ แต่
 มักใช้พร้อมคำกริยา เช่น ห้ามไม่ให้=ไม่มี.

หาใช้คนไม่=ไม่ใช่คนเป็นคน. บ. ที่ เช่น
 อยู่หาไหน ๆ=อยู่ที่ไหน ๆ. ขุนหลวงหา
 วัด=ขุนหลวงที่วัด ฯลฯ อ. เสียดสี
 หรือเตือนให้ตอ เช่น 'ว่ากระไรหา!'.
 หากิน ก. เสาะเหยื่อ, เสาะอาหาร, ทำ
 การเลี้ยงชีวิต. หากวาม ก. เสาะโทษ
 ให้ กล่าวโทษต่อ. ห้ามมิได้, ห้ามได้,
 หาไม่ ว. แปลว่า, ไม่เป็นดังนั้น. หา-
 ไม่ ว. ไม่ใช้พร้อมกริยา เช่น หาเห็น
 ไม่=ไม่เห็น. หาไม่ก็ สัน. มิจะเห็น
 ก็, ไม่เช่นนั้นก็. หาหรือ ก. ปรึกษา.
 หาเรื่อง ก. ทำให้เกิดเหตุ, เสาะความไม่
 สามีให้. หาสุ ก. เชื้อมเชื้อม. หาเหตุ
 ก. สอซอกซ้อผิด, จับผิด.

ห้า น. มีจำนวนหนึ่ง ถือกันว่าทำให้คน โง่ในโรค
 ลงรากหรือโรคติดต่อย่างแรง เลขเรียกโรค
 เหล่านี้ว่า โรคห้า: ฝูง, หมู่; จำนวนนับที่
 ตกลงมาก ๆ (เต็มบาทหรือสองบาทแจ้ง)
 เรียกว่าห้าหนึ่ง. ห้ากิน ก. เกิดโรค
 ติดต่อย่างร้ายแรง เช่น โรค ลงราก หรือ
 กาฬโรค.

ห้า ว. จำนวนนับ อยู่ในระหว่าง ๔ กับ ๖. ห้า
 เต็ม ว. พลังพลคนนำชายหนึ่ง.

หาก ก. บูรณาการใช้ไปกริยาณะเพราะห้า พ้อง. ตวง

เช่น อินโดรโลกัฏทกบุชา = อินโดรโลกัฏ
พังกุชา. ว. จาก, แยกออกไปอีกส่วนหนึ่ง
เช่น ออกหาก, ต่างหาก, สัน, ถ้ำ, แม่น้ำ, เผลอญ,
หากว่า, สัน, ถ้ำว่า, แม่น้ำ.

หาง น. ส่วนท้ายแห่งลำตัวสัตว์ต่อจากก้นออกไป. เช่นหาง สัตว์ จึงพอก นก เช่นนก ไก่
๑.๓.๕ เทียนยาวออกหางกัน: ส่วนท้าย หรือ
ปลาย เช่นหางเชือก หางแมว: ในราชาศัพท์
เรียก ปลาช่อนว่า ปลาหาง: และเรียกจำนวนปลาช่อนตามก้นว่า หาง๒ หาง ๖ หรือ
ดาวจรที่มีรัศมียาวเป็นหางว่า ดาวหาง: เรียก
ของที่ตัดหรือ กลั่นเอาส่วนที่ หนักเนื้อ (ซึ่งว่า
ก็) ออกแล้วว่าหาง เช่น หางเหล็ก หางกะทิ:
ส่วน ตัว แห่ง หนังสือ ไทย ที่ลากยาว ขึ้นหาง
มีสองแบบ. หางกระหมวดิ, -จุมวดิ
๑. (หางตัวหนังสือ) ที่กระหมวดิ ปลาย
คือ พ. ส. หางกรวย น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่งใช้ทำยา. หางกะเบนน น. ชาน
ฉ่ำงที่หมั่นแล้วเห็นข้างหลัง. หางกะ
วอก น. ไม้ที่ทอด้วยด้ายหรือไหมต่างสีพัน
เป็น กะลิวาสีก่อน เมื่อทอแล้ว แลดูตั้ง
หางกระ๑๐.๐๓ หางกะลวย น. หางไก่
ตัวผู้ที่ยาวกว่าตัวเมีย. หางกะลวยไก่
น. ต้น ไม้ ชนิดหนึ่ง มี ดอก เหมือน

กะลวยไก่. หางกิ้งหิ้น น. ชื่อเครื่อง
หมาย รูป สะ ซึ่ง เรียกว่า ไม้ ผัด หรือ หิน
อาท. หางกิว น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง.
หางแกละ น. สมที่เอาไว้ล่องแพทอมที่
แรงศิระข้างท้าย. หางไก่ น. ชื่อปลา
ชนิดหนึ่ง. หางจุมวดิ ๑. หางจุมวดิ
หางจุมวดิ ๑. (แมง) มีหางยาวตะ
หงิก. หางจิวะเข้ น. ชื่อว่านชนิดหนึ่ง
มีใบเป็นหางจัก ๆ ยาวมีรากคล้ายหางจิวะเข้
มีขงเป็น เมือก. หางจิงเหลน น.
สมจุดเล็ก ที่เอาไว้ทำหรือหอย กล้วยหอม
เป็๑. หางข้าง น. ชื่อว่าน ชนิดหนึ่ง
มีใบเป็นแผ่น คล้ายพัด ตามจิว หรือปลาย
ขนหางข้าง. หางนกกระจิ๑ น. ชื่อ
ต้นไม้ ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา. หางนกยูง
น. ชื่อต้นไม้ ชนิดหนึ่ง: คล้ายใบมะขาม
แต่โต ๑ว่า ดอกสีแดง ที่เหลือง ก็มีบาง.
หางนกยูงฝรั่ง น. ต้นไม้ชนิดหนึ่ง
คล้ายหางนกยูง แต่ต้นใหญ่กว่ามาก ดอกสี
แดง สีส้มขาวมีดอกแดงไปทั้งต้น. หาง
ปลา น. ผัดชนิดหนึ่งทำด้วยกระดาษ
รูปคล้ายหางปลาซ้อนกันผุดอก. หางเป็๑
น. สมที่เอาไว้เหนือท้ายทอยของจีนโบราณ
หางแมงป่อง น. ชื่อ ๑๑๑ ชนิดหนึ่ง

ห่างจน อ่าง แมงป่อง ใช้เดิน ในแม่น้ำ
เจ้าพระยาตอนเหนือ. ห่างยาม น.
ทางโตที่มีถือ. ห่างว่าว น. บัญชี
บอกรายชื่อ เลก ครั้งโบราณ. ห่างสิงห์
น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีใบเป็นช่อคล้าย
ห่างสิงห์โต เรียกว่าสนทางสิงห์. ห่างเสือ
น. จะกูด. เครื่องถือท้ายเรือ. ห่างหงส์
น. ทางกระเบนที่จับ และ ปล่อยให้ เลอย
อยู่ข้าง หลังอย่าง พระเอกละครโบราณแต่ง.
ห่างหนู น. ดูห่างเป็ย: ตะไบ ถึก ๆ
มีรูปกลม เรียกว่าคล้ายห่างหนู เรียกตะไบ หาง
หนู: ชันมะพร้าวที่แห้งเรียกห่างหนูมะพร้าว.
ห่างไหล น. ต้นไม้ ชนิดหนึ่ง ใช้เป็น
ยาพิษฆ่าแมลงที่กิน ใบผัก. ห่างไหล
แดง น. ชื่อต้นไม้ ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา.
ห่างไหลเผือก น. ชื่อ ต้นไม้ ชนิด
หนึ่ง ใช้ทำยา.

ห่าง ว. โกล, พันไป, ไม่ชิด, โกลออกไป.
ห่างเห ว. เบนพันไป, จากไป, พรายไป.
ห่างเหิน ก. 'ลอยไกลออกไป', ไม่
สนิทสนมดังเก่า.
ห่าง น. กะท่อมที่หัวไม้เสาสวนหรือที่ปลักเล็ก ๆ
ชั่วคราว. ที่ลอบดูเหตุการณ์ เช่นห่างสำหรับ
พักคอยยิงสัตว์ ฯลฯ (จ. ฮัง), จ. น.

ร้าน หรือตึก ชาย ของ. ห่างฮ้าง น.
ไทยเหนือเรียกเมืองห่างหลวง.
หาญ ว. กล้า, เก่ง, ทะยาน, บังอาจ.
หาติ น. เนินทรายที่อยู่ริมแม่น้ำ.
หาดก, หาดก ม. ส. น. ทองคำ.
หาใจ [หามะ] มี. น. ความเสื่อม, ความ
ทรุดโทรม. การลดน้อย; การละทิ้ง; การ
เลิกถอน
หาใจ น. สัตว์พวก นกชนิดหนึ่ง คล้ายเป็ด
แต่ใหญ่กว่า.
หาบ น. ชื่อมาตราน้ำหนัก คือ ๕๐ ชั่ง เป็น ๑
หาบ: จำนวนของ ที่พอจะหาบไปได้. ก. เอา
ของห้อย ปลายคานสอง ข้างแล้ว แยกกลาง
คานหาบไป. หาบหลวง น. ชื่อมาตรา
ซึ่งตามวิธีประเพณี มีอัตราเท่ากับหกสิบลีโล
กรัม อักษรย่อว่า ห.
ห้าม ก. เอาของ ห้อย กลาง ไม้ แล้วช่วย กัน
แบกข้าง หัวและ ท้าย. ห้ามรอก น.
ชื่อ ต้น ไม้ ชนิดหนึ่ง ใช้ทำยา. ห้ามรุ่ง
ห้ามคำ ว. ตลอดวันและคืน. ห้าม
ไถ่ไถ่ น. ปืนใหญ่ชนิดหนึ่งใช้คนหาบไป.
ห้าม ว. จวนสก (สำหรับผลไม้); ไม่ปกติ,
เกือบขอ (สำหรับคน).
ห้าม น. เรียกหญิง ที่เป็น เมีย เจ้า นาย ใจว่า

นางห้าม หรือ หม่อมห้าม. ก. หวงกันไว้,
ปิดไว้, ไม่อนุญาต.

หาย ก. ศูนย์, หาไม่พบ, ไม่ปรากฏ; พ้น
จากโรค. หายตัว ก. ไม่ปรากฏตัว,
หายหน้าไป; ทำให้ไม่เห็นตัว.

หายใจ น. สูบดมเข้าออกทางจมูก หรือ ทด
ปากเมื่อเวลาจุกคัด.

หายณะ ๑ [-ชนะ] น. น. ความเสื่อม;
ความทรุดโทรม, การลดลง.

หายณะ ๒ [-ชนะ] น. ส. น. ปี.

หาร น. น. สิ่งที่เขาไปได้; การนำไป, การถือ
เอา. ก. (วิธีเลข) แบ่งเป็นส่วนเท่า ๆ กัน.

หารี น. ว. สงคราม, นำดู, นำรัก.

หารีน, หารี น. ว. ถือเอา, นำไป, มักประกอบ
ท้ายศัพท์ เช่น อทินนหารี = ผู้ถือเอาของ
เขาไม่ได้ให้ คือ ฆะโมย.

หาสิทธิ์ น. (ส. หาริ) ว. มีสิทธิ์.

หาว น. ที่แข็ง, ท้องฟ้า, ก. อ้าปากระบาย
ลมเมื่อเวลาว่างนอน. หาวนอน ก.
ว่างนอน.

ห่าว ว. กร้าว, แก่, กล้า, กล้าทางทะเล.

หาสี [-สะ] ๖๓/๘๖๓ การหัวเราะ, ความ
สนุกรื่นเริง; การล้อ, การเล่น; ความขบขัน,
ความ ตลก คบะนอง.

หาสีก [-สก] น. ส. น. ผู้ให้ความสนุก,
คนตลก, คนขบขัน.

หาสียะ [-สะยะ] ส. น. ความสนุก, ความ
ขบขัน. ว. หัวเราะ, นำหัวเราะ, ขบ
ขัน; แสบคาย, ตลกคบะนอง.

ห้ำ น. ลูกอ๊อดทะเล, ไข่ห้ำ ก็เรียก.

ห้ำ ก. เข้าทำร้ายหูของตบตี, เข้าพินทุกลงด้วย
อาวุธ; (สัตว์) เข้าตะครุบขบกัด. ห้ำห้ำ
ก. เข้าทำร้ายให้แตกหักบั่นป. ห้ำหั้น
ก. เข้าพินทุพินให้เป็นชิ้นใหญ่.

หึ่ง น. ที่วางของซึ่งแขวน หรือ ติดไว้ตามข้างฝา.
หึ่งห้วย ก. แหว่งห้วย ตามวิธีโบราณ
คือ เอากระดาก ที่เขียน ซึ่ง จีน เรียกว่า โพอ
แขวนไว้ที่โรงห้วย จนกว่าหูกจะออก.

หึ่งค น. น. บางไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยา มีกลิ่น
ร้อนฉุนและเหม็น เรียกว่า มหหึ่งค.

หึ่งสา น. ส. น. ความเบียดเบียน, การทำ
ร้าย, การคิดให้เขาทนทุกข์ (หึ่งสากรือชก).

หึ่งห้อย, หึ่ง- น. แมลงชนิดหนึ่ง มีแสง
เรือง ๆ ที่ก้น.

หึ่งหาย น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

หิด น. โรคติดต่อเป็นเม็ดขึ้นตามผิวหนัง มี
อาการคันมี ๒ อย่าง คือ หิดคันมีเม็ดเล็ก ๆ
และ หิดเปื่อย หรือ หิดตะมอย เม็ดโต มี

ซึ่งเรียกเป็นสามัญว่า พระหิมพาน หรือ
ท้าวหิมวัต. ด้วยเหตุนี้พระอุมาจึงได้นามว่า
โหมวัต หรือ เหมวัต (หญิงเชื้อสายท้าว
หิมวัต คือ ชุนเขาหิมาลโย).

หิมวันต์ ๓ หิมวัต.

หิมวา ๓ หิมวัต.

หิมวาต ๓ หิมวัต.

หิมานต์, หิมาลโย ๓ ใน หิม.

หิริญ, หิริญญ์ (ม. หิริญฺช; ส. หิริญฺช) น.
ทอง. เหมอญฺทอง. เงิน. ทรวงศ์; แต่ไทย
ใช้ว่าเงินเป็นพื้น. หิริญญ์การ ม.
น. ช่างทอง. หิริญญ์ภาณู น. บลัน
เงิน; ใบจารึกนาม บรรดาศักดิ์ สำหรับ
พระราชทานแก่เจ้านาย พระสงฆ์ และ ชุน
นางผู้มียศผู้ใหญ่.

หิริณย์ ส. น. ทองคำ. เหมอญฺทอง. 'เงิน'
๓ หิริญฺช ด้วย. หิริณย์ภาณู น. ช่างทอง.
หิริณย์เกษ ๖. มีธมธฺทอง. หิริณย์
รัศมี ๖. มีสีทองตั้งเงิน เช่น จ้างเผือก

หิริ ม. (ส. หิริ) น. ความละอายใจ. ความ
ละอายอาภย. ความกะตัญใจ. ความขวย
ใจศัคมย 6/03/2566

หิว ก. ออกลาอาหาร. ออกลาถิ่น เข้าน้ำ.

หิว ก. ถังของหรือถ้วยปลาหมึก. หือไป. ถือไป.

หีน น. ของด้อยของหญิง. หีตา น. รุกส์ที่
หัวตา. หีเต้า น. เปื่อยนมในร่องเต้าที่คอ
ท้ายคอกมีรูปแหลม.

หืด ๖. นิด. เล็ก. น้อย.

หีน (ฮินะ น้ก้อทู่หน้าคำ) ๓ ใน หิน ๖. หีน
ชาน ๓ หินชาน ใน หิน ๖.

หีบ น. เครื่องใส่สิ่งของ รูปเหมือนถังมีฝาทำ
ด้วยไม้, เหล็ก, ทองเหลืองเป็นต้น. ก. หีบ.ย.
หีบ เช่น หีบข้อ. หีบ(เพลง) น. เครื่อง
อัดลม ทำด้วย ไม้หุ้มกระดาษ มีรูและลิ้น
และนิ้วปิดเปิดให้มีเสียงต่างๆ. หีบเสียง
น. เครื่องที่กดหรือจิกถ่ายเสียงตัว ทำให้
เกิดเสียงได้ใหม่เข้าไป.

หี! อ. เสียงหัวเราะค่อนๆ.

หึ่ง ก. หวง. เคียดแค้นด้วยหวงศรัทธ. วิชา.
(บางที่เขียนเป็นหึ่งส์ ทำนองแผลงจาก หิงส.
หิงสาซึ่งมีความหวงศรัทธัน ๓ หิงส. หิงสา).
๖. นาน. ซ้ำ.

หึ่ง, หึ่ง ๆ! อ. เสียงร้องดัง. เสียงฝั่ง หรือ
เมฆคลุ้ม.

หึ่งส, หึ่งสา ๓ หิงสา.

หืด น. โรคชนิดหนึ่ง เกิดลมหะ ขึ้นที่ปอด
มีลมหายใจหอม.

หีน ๖ ๓ หิน ๖

หัน ๒ ว. กลั่นอย่างหนึ่ง เหมือนคล้ายกลั่นน้ำมัน
มะพร้าวที่ทิ้งไว้นาน ๆ.

หัน ก. อยาก, ทะยาน, เหนือ, เหมือง. หัน
หรรษ์ ก. เหมือง, ยินดี, ร่าเริง, ชื่นชม.

หือ? อ. เป็นคำออกเสียงตาม, เสียงแสดงว่ายังไม่
ได้ดั้น. หือไม่ขึ้น ก. เกือบไม่ได้,
คัดค้านไม่ได้.

หือ อ. ก. ให้. ว. เสียงรับ แห่งผู้คุ้นเคยกับ
อย่างเดียวกับ จ๊ะ.

หือ ๆ! อ. เสียงสนัขคำราม.

หู่ ก. ทำให้สุกด้วยไฟ.

หุตาศ ดูใน หุต.

หุต [-ตะ] มี. ส. น. การเช่นสำรวจ, การ
บูชาัญญู, การพลีกรรม. ว. ให้, พลี,
เผา, บูชา. หุตาศ, หุตฤษ, หุตาศ

ส. น. 'ผู้กินเครื่องเซ่น' คือ ไฟ. หุตโก

วิท ส. น. ผู้ฉลาดในการบูชา (เทวดา).

หุตวหะ 'ผู้กินเครื่อง เซ่น' คือ ไฟ หรือ

พระอาทิตย์. หุตจารย์ น. ผู้รู้ในการ

บูชา (เทวดา).

หุตจารย์ ดูใน หุต.

หุตาศ ดูใน หุต03/2566

หุน จ. น. ชื่อมาตราวัด หรือ ตวงของจีน คือ
๑๐ หลี เป็น ๑ หม.

หุน น. รูปตุ๊กตา, รูปตุ๊กตาที่จำลองจากของจริง
ต่างๆ; รูปปั้นหรือแกะที่ทำโคลนไว้เพื่อเป็น
แบบชั่วคราว; การเล่นมหรสพ ที่ใช้รูปหุ่น
แสดงเป็นเรื่องราว.

หุน จ. น. ส่วนที่ลงทอน เท่ากัน ใน การค้าขาย
เป็นต้น. หุนส่วน น. พืชที่เข้กันเพื่อ
ทำการต่างๆ เช่น ค้าขายเป็นต้น.

หุนหัน ว. ไม่จริงจัง, ใจเร็ว, โกรธเกรี้ยว.

หุบ น. ระวาง, ซ่อง, ตระอก (สำหรับภูเขา). ก.
หุ้มเข้า, ปิด, ห่อเข้า. ทำสิ่งที่สยายออกให้
รวมเข้า; ตรงกันข้ามจากบาน. หุบเข้า,

หุบฝา น. ซอกภูเขา.

หุ้ม ก. ห่อ, คลุมหรืออบ. หุ้มกลอง น.
ชื่อผ้าสะกดเรือน ๒ ด้าน. หุ้มแพร น.
ตำแหน่งขสมหาดเล็ก รองเจ้าวงษา.

ห้วยหุย ว. เลียดๆ ไป.

หุรัม (มี. หุ) ว. ในเบื้องหน้า, กพหน้า.

หุหนึ่งหงัน จ. น. ตอกบานมุ้งโรช.

หุ น. อวัยวะสำหรับฟังเสียง; ส่วนแห่งสิ่งของ
ที่ทำไว้หุ้มหรือแขวนหรืออุดเข้าออก เช่น หุ
กะทะ, หุ้ม, หูด ฯลฯ. หุกวาง น. ชื่อ

ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบใหญ่ แตกกิ่งเป็นชั้น ๆ.

หูกะต่าย น. รูปเขี้ยวหรือฝ่ามือที่ผูก
เป็นปม แล้ว ปล่อยชาย เหมือน หูกต่าย.

หูช้าง น. แผ่นกะตามที่ทำเป็นรูปปลา
หรือ พัดตามใจ สำหรับ ตัด กับมม สิ่งของ.
หุปลาช่อน น. ผักชนิดหนึ่งใบกลม
เป็น สองตอน ริมจักแข็ง กรอบ มีกลิ่นหอม
ใช้เป็นผักจิ้มปลา ร้า ปลา ฯลฯ หูรด
น. เชือก ที่ชัก ปากฉางให้ตักกิน: ปากฉาง
ทวารหนักที่กระหมับเข้าแล้วคล้ายปากฉางที่
รด. หูเสือ น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใบเป็น
ขนแข็งและกรอบ มีกลิ่นหอม. หูหนี
ตาโต,—เลื้อ น. ชื่อโรคเรื้อน. หูหนู
น. ชื่อพืชชนิดหนึ่งคล้ายรูปคล้าย หูหนู มัก
ใช้ปรุงเครื่องแกงร้อน: ชื่อ จอกชนิดหนึ่ง
ใบคล้าย หูหนู เรียก จอก หูหนู. หิว น.
หุ้งของที่ทำไว้สำหรับหิว.

หู่ ก. บู่เข้า, ช่ม, หุดเข้า, ห่อเข้า. หู่หู่ ว. ช่มชู่.

หู่ก น. เครื่องทอผ้า.

หู่ดู น. โรคผิวหนังชนิดหนึ่งขึ้นเป็นไตแข็ง: ตัว
แมลงชนิดหนึ่ง ตัวเล็ก ๆ กินขี้.

หู่ตี น.น. การเรียก, การร้อง.

หู่ ก. เข, เบื้องบน, เขว.

หู่ น. เพลงชนิดหนึ่งสำหรับร้องเมื่อเวลาใกล้
เด็ก หรือเมื่อพระเจ้าแผ่นดิน ประทับ เรือ
พระที่นั่ง. อ. เสียง เช่น เสียงกล่อมลูก. หู่
เรือ น. เพลงที่ร้องเมื่อ เวลาพาย เรือ

พระที่นั่ง.

เหิงง โ อ. เสียง เช่น เสียงตีระฆัง.

เหิงา ว. หงอย, เจ้า, เมลาเป็ดขว.

เหิงอ น. น้ำที่ซึมออกจากกาย ด้วยความร้อน
มักใช้พูดกันว่า เหื่อ. เหิงอภาพ น.
เหิงอที่ออกด้วยพิษกาฬคือเหิงอแห่งคนใกล้
จะตาย.

เหิงอก น. เนื้อที่หุ้มพุ่ม: เครื่องทวยใจของปลา.

เหิงอกปลาหมอ น. ชื่อต้นไม้ชนิด
หนึ่ง ใบเป็นหนาม ขนตามริมน้ำ: จะเกร็ง
หรือ อีเกร็ง ก็เรียก.

เหิง ก. เหวะ, ไปใน อากาศ: ใช้เลื่อนไปเป็น
ระเหิง ก็มี.

เหิงตี น. พืชชนิดหนึ่งซึ่งขึ้นตามดินและต้นไม้
มีชื่อต่างๆ. ก. ทำ.

เหตวานกัถถประโยก [เหตุวานกัถ
ถะ—] น. ประโยกใหญ่ใน ไวยากรณ์ที่
ประโยกเหตุและผลกัตถ์ต้น.

เหตี น.น. อารธ, เครื่องรบ.

เหตุ น. ส. น. ความมุ่งหมาย, คำมูล, เรื่อง
ต้น, เครื่องช่วยเรื่อง, ข้อความ: ความคิดหา
เหตุผล: ทานอง, วิธี, หนทาง: (ไทย) เรื่อง
ที่กลัดขึ้นเรื่องราว. เหตุผล น. เหตุ
และผล คือ ต้นและปลายของเรื่อง. เหตุ

ผลดีในชาน น. คำในโวหารที่เชื่อม
ประโยค บอกเหตุ และ ผล เช่น คำ เพราะ
เพราะฉะนั้น เหตุวิทยา, เหตุศาสตร์
น. คำว่า ว่าด้วย ความคิด คือ ตาม เหตุผล,
ทฤษฎีวิทยา.

เห็น ๑. รู้สึก ด้วย ตา, หู ด้วย ฯลฯ เข้าใจ, เกิดรู้.
เห็นแก่... ๑. คำนึงถึง, มุ่ง จะเพราะ
เพราะจง. เห็นแก่หน้า ๑. คำนึงถึงไปใน
บุคคล, มุ่งจะเพราะคน. เจริญจง.

เห็นง ๑. สุกใส ๑. เสียง เช่น เสียงตีระนาด.

เห็นดเห็น้อย ๑. อ่อนเพลียเพราะทำการ.

เห็นใ้บ น. ชื่อมีลักษณะหนึ่ง ปรากฏเลื่อม คล้าย
มีดดอก แต่โดยที่และด้วยสัน ความรู้สึก
ชานไปน ๆ ลมเอวไว้จะมีขนขนเป็นต้น. ๑.
เสียดสง. แสบบกร. สอดสง. เห็นบขาน
น. โรคชนิดหนึ่ง มีอาการให้รวม และ
รู้สึก ขาตาม น้อยตัว. เห็นไม่เนม ๑.
(พูด) เสียดสี, แทะโล้, ล้อนซอด.

เหมื่อ ๑. (คำพูด) เปรื่อง เพื่อน.

เหน้า ๑. ภู่น, หน่ม, ฮาว.

เหนาะ ๆ ๑. สะดวก, กะล่อง ๆ เช่น ใต้ร่มหนะ ๆ.
๑. เสื่อเช่น รัดองเคาะ ด้วยมือเบา ๆ.

เหน้อยง น. เนื้อที่หย่อยไว้คอง บนภพชนิด
เช่น นกกระ ภู เป็น ต้น. เหน้อยงนก

กะทง น. ชื่อมะม่วงชนิดหนึ่ง.

เหน้อยง น. สัตว์น้ำจำพวกหนึ่ง มักอยู่ตามแปลง
กระบือ สัตว์ที่สกัดด้วยขนาดวังมะพร้าว.

เหนอยน น. ชื่อกับเข้าชนิดหนึ่ง.

เหนอยม ๑. อาข, กระตัก.

เหนอยว ๑. ขาดอก, ไม่ช่อ, ไม่มีช่อ; กระพริบ.

เหนอยวแน่น ๑. กระพริบ.

เหนอยว ๑. รังไว้, อดไว้, ตั้งไว้; หน่วง.

เหนื่อ น. ชื่อที่สกัดจากทิลิด. ๑. ข้างบน,
ตรงข้ามจากใต้. น. บน, พ้นขึ้นไป. เลย
ขึ้นไป เช่น อยู่เหนื่ออกกฎหมาย.

เหนื่อย ๑. อ่อนเพลียด้วยทำการ, อดโรย.

เหน็บ น. สัตว์กินเลือดคนและสัตว์; เม็ดฝน
ที่แข็งตกในฤดูหนาวจัด เรียกว่าลูกเหน็บ.

เหม [เห—มะ] น. น. ทองคำ; ข้างพวก
หนึ่ง. เหมหงส์ น. ทองคำทอง.

เหม ! ๑. เสียงแสดงความโกรธ, เสียดค.

เหม่ง ๑. ใส, เปี่ยมมัน. ๑. เสียดซ้อง.

เหม็น ๑. ได้รบกวนไม่ได้. ๑. กลิ่นไม่ดี.

เหมวดี ๑. [—มะระดี] น. ชนชาสกร มีลักษณะ
คล้ายน้ำตาลกรวด รสหวาน ใช้ทำยา.

เหมวดี ๒ [—มะระดี] ๑. หิมวัต.

เหมื่อ ๑. ไม่ตั้งใจระวัง, ไม่ตั้งใจดู, แลลจ.
ตาชชย.

เหมือนดี มี. ดี. น. ถูกไหมะ. ถูกหนาว.

เหมือน ก. รับประทานทั้งหมด, รวมเอา, รวมให้ไป, รวมกัน, ลงมือเห็นเอา.

เหมือน, เหมือนเจ้า ว. พอดี, พอสมควร.

เหมือนข! เหมือนย! อ. เสียง เช่นเสียงแมวร้อง หรือเสียงเหือกแมว.

เหมือน น. บ่อ, ลำราง, ร่องน้ำ.

เหมือนด น. ทิวทัศน์อันงามหรือรสอันอร่อยจนมีมน้ำพริก.

เหมือนดกน น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำยาแก้พิษสัตว์คน.

เหมือน ว. อย่างเดียวกัน, ไม่แปลกกัน. เหมือนกัน, เหมือนว่า สัน. คำว่า, คำว่า, ประหนึ่งว่า.

เหมือนย, เหมือนยๆ ว. เผลอๆ, บ่อยๆ, เรื่อยๆ.

เหมือน [เหมือน] ว. เมี, แสยะ (สำหรับหน้า).

เหมือน ว. โหรง, ทรัมๆ (สำหรับเดิน).

เหมือน อ. เขา, หัน, เย็บ.

เหมือน ว. ว่างค้อๆ, หอกลๆ.

เหมือน น. เรือน.

เหมือน อ. หอดตง, หอดตง. ว. เพาะๆ.

เหมือน ว. ชั่ง/ชั่ง 566

เหมือนๆ ว. อาการที่เหมือนกันๆ.

เหมือนด ก. ยี่ตอก, ชื่อปลาในวิเศษไม้มงคล

ว่า แปลง เช่นเหยียดคนเป็นเหยียดคือแปลง
เป็น ๗; ถือเอาว่า, ลงเอาว่า เช่นเหยียด
คนเป็นสัตว์ (มักใช้ในทางดูถูก).

เหยียบ ก. ข้า, เดินข้างบน, เดินเข้าไป. เหยียบ
ยี่ น. หนังสือสำคัญที่เจ้าพนักงานสำรวจ
ที่แล้วทำให้ เรียกว่าใบเหยียบยี่.

เหยีย ว. น. นก จำพวกหนึ่งกินปลาและสัตว์มี
หลายชนิด เช่น เหยียวชาครโคตร, เหยียว
นอเขา, เหยียววัง.

เหยื่อ น. อาหาร, เครื่องล่อ

เหยือก น. หม้อมน้ำที่มีหูอยู่ข้างๆ (ช. Jug).

เหยี่ยวเหยิก มี. น. ผู้รักษาราชการ, ผู้เก็บเงิน.

เหว [เหว-ว] น. สัตว์ทะเล ชนิดหนึ่งตัว
เหมือนแมงดาทะเล แต่หลังคลุมกว่า มี
ขนตามริมกะดองและหาง กินเมว; สัตว์จำ
พวกจระเข้.

เหวระๆ ว. เพาะๆ, เพาะๆ (สำหรับวัง).

เหยีย น. โลหะที่ ทำ เป็น รูป กลม แบน
เช่น เงิน ตรา และ เหยีย ที่ระลัด ต่างๆ
เป็น ต้น.

เหล็ก ว. เฒ, ส่อน, เอียง (สำหรับตา).

เหล็ก น. โลหะชนิดหนึ่งแข็งมาก ใช้ทำมีด
และเครื่องมือต่างๆ. เหล็กใน น. เติบ
แพศมที่มีอยู่ในคันศรหรือของอย่าง มีเมงป่อง

และ แผลง ^{สี่} เป็น ต้น. เหล็กวิลาด
 น. เหล็กชุบด้วยดีบุก. เหล็กหมาด
 น. เครื่องมือสำหรับใช้ ด้วย ใช้ มือ บั่น.
 เหล็กไหล น. เหล็กชนิดหนึ่งต่อกัน
 ว่า แลสนไฟเห็นก็ไหลขมือออกได้.

เล่น น. ลูกของหลาน ที่เป็นลูกของลูก.
 เหลว ว. ใช้น้ำ, ละลาย, ไม่ข้น; ไม่ มีเนื้อ,
 ไม่ได้เรื่อง. เหลวเหลือก ว. บั่น.
 เหลวไหล ว. ไม่มีชั้นดี, ไม่ได้เรื่อง,
 เลอะเทอะ.

เหลือ ว. (หน้า) ร่องร่า, เจ็บ, เซ้อ, ไม่คมจำ.

เหลือ๑ [เห—ลา] ค. น. ความหมั่น; ความ
 สนุก, การเล่น, การกีฬา; การหยอกคนอื่น;
 ความสะดักสะบาย.

เหลือ๒ [เห—ลา] ค. [ทำให้] ให้กลมเรียบ ด้วย
 เครื่องมือ มีมีดเป็นต้น.

เหล่า น. หมู่, พวก, ชนิด.

เหล่า น. นันมาที่กลั่นแล้ว.

เหล่าชะโอน น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง คล้าย
 ต้นหมาก แต่โตกว่า.

เหล่าหลิก น. ชื่อหมากชนิดหนึ่ง เปลือกอ่อน.

เหล่าแเหละ ^๖ น. ชื่อหมากของเหล่าไหล, เลอะเทอะ,
 ไม่แน่นอน, ไม่จริง.

เหลือ ว. เจ็บ, เลยไป, สูงเกินไป, มากเกินไป;

เลขตัว, ลืมสติ.

เหลียน น. มีครุเป็นขอ มีค้ำยาว สำหรับ
 ชักของสูง ๆ.

เหลี่ยม น. ตำน, มง. คม. เส้นหักมุม ที่ด้านตรง
 ทั้งสองประจบกัน. เหลี่ยมลูกบาศก์
 น. ชื่อมาตราวัดโวลุ่มกำหนดเป็นรูปเหลี่ยม
 ลูกบาศก์มีด้านสูงกว้างเท่ากันเช่น ๓ เมตร
 เหลี่ยมลูกบาศก์ ก็คือโวลุ่มที่มีด้านสูงกว้าง
 และยาวเป็น ๓ เมตร.

เหลียว ค. หัน, ผิน, เบือน, เอี้ยว หมายความว่า
 แลดูข้างหลัง.

เหลือ ค. เกิน, เลย, ยังอยู่, คงอยู่, ยังไม่
 หมด. เหลือเกิน ว. เหลือทน. เกินควร,
 เต็มที่. เหลือเชิญ ว. ลำบากที่สุด.

เหลือใจ ว. สดกกำลัง, มาก เช่น ลำบาก
 เหลือใจ. เหลือบ่ากว่าแรง ว. เกิน

ความสามารถที่จะทำได้. เหลือเฟือ ว.
 มากเกินต้องการ, มากเกินพอดี. เหลือ

ถิ้น, —หลาย, —แท้ ว. มากมาย,
 มากจนเกิน. เหลือวิสัย ค. พันความ

สามารถ, สุควิสัย.

เหลือก ค. ทำให้ลูกตาได้อยู่ข้างบน. ว. (ตา)
 กลอกขึ้น, ลูกตาได้อยู่ข้างบน.

เหลือ ง. ลี เช่น สังก์ หรือขมัน.

ว. เปรี้ยว, ไม่เชื่อ; ห้าง.

เห่ น. กระบวนที่เดินไปพร้อมด้วยการตกแต่ง
ต่าง ๆ. ก. ห้อมล้อมไป. เห่ห้อม ก.
แวดล้อมไป.

เห่! อ. เสียง เช่นเสียงสุนัขคำราม.

แห่ก ก. แยกออก, ต่างออก; ให้อ้อออก.

แหง [แหง] ว. หน้าทีแสดง อากาศก้อ
หรือจนบ้ญญา.

แหง! ว. เล็ก ๆ, ใช้เรียกลูกควายเล็ก ๆ ว่า
ลูกแหง.

แหง น. ที, ตำบล. บ. ของ.

แหง! ว. ไม่มีน้ำ, หมดน้ำ, ไม่เปียก; ไม่สด,
เหี่ยว, ลม.

แหง! อ. เสียง เช่นเสียงกระซิง.

แหงน ก. เงย, เงยหน้า.

แหง [แหง] น. พืช ชนิดหนึ่ง เป็น เม็ด
เล็ก ๆ สีเขียวลอยอยู่บนหลังน้ำ.

แหง ๒ ก. หวง, ล้อม, รักษา, ฝึา, ระวัง เช่น
ฝึาแหง.

แหง! ก. แทะ, ถัดด้วยหน้าฟัน.

แหง ก. หมาง, ขัดใจ, หมองใจ.

แหงน น. เครื่องสำหรับถอนหนวด รูปคล้าย
ส้ม, ส้มห้รูปคล้ายแหงนโค้งขึ้นและขยับลง
ได้ เช่นแหงนรถปั่นต้น; เครื่องประดับ

ปากกะเป่าเสื่อ; ม้วนใบตองที่ม้วนขาย. ก.
เอานิ้วมือบีบท้ายของหยิก แต่ไม่ใช่เล็บ.

แหงน น. ของกินอย่างหนึ่ง ทำด้วยหมูหมัก
ให้เปรี้ยว เรียกหมูแหงน.

แหง ว. เครือ, แห้ง, ไม่โปร่ง, ไม่แจ่มใส
(สำหรับเสียง).

แหง [แหง] น. ปลอดรดล้ากตั้งเป็นยาว
เช่น ปีนสามแหง=ป็นสามปลอด.

แหง! อ. เสียงผู้ใหญ่ผู้เล็กให้กลัว.

แหงม น. คำหรือคผู้หญิงฝรั่ง. (จาก อ.
Ma'am หรือ madam)

แหงะ ก. แปะเข้าไว้, โปะเข้าไว้; วาง.

แหง [แหง] ว. หน้าซึ่งแสดงอาการก้อ,
หน้าแสดง, หน้าแหง.

แหง ก. แงง, เข้า, ถวน.

แหง ว. ขยาด, อ้อก้อ.

แหงน น. ห้อม, ปอช, ผลที่เอาไว้เป็นกระจุ
บนศีรษะ นอกจากจุ.

แหงะ ว. อากาศที่กินเข้า ใ้ช้เข้าเข้า ๆ แสดง
ว่ากินไม่อร่อย.

แหง น. ตอนหรือบทหนึ่งของกัณฑ์เทศน์มหา
ชาติ (เนื่องมาจากคำว่า 'นั่นแหละ' เพราะจบ
เทศน์ตอนหนึ่งลงท้ายว่า 'นั่นแหละ')

แหงลิก ว. ละเอียด, ย่น, เป็นขมเล็ก ๆ, ย่น.

แห่ น. ที่ตั้ง, ที่วาง, ที่อยู่, แห่ง, ที่. แห่
ศรี น. ที่วางลูกศร. แห่หลัก น.
พื้นโลก.

แห่ น. เหล็กกลม ขวาง ปลายแหลม
(สำหรับแทง).

แห่ ร. ปลายเหล็กและคม เช่น เข็ม (บัญชี)
ไว้, ฉลาด. แห่หลัก ร. บัญชี,
บัญชีฉลาด.

แห่ ร. ที่เดียว, จึงจะนี้ (บอกอาการซึ่ง
จะเพาะ).

แห่ [แห] ร. เสียงที่แสดงอาการ ร้อง
เสียงแห.

แห่ น. พืชจำพวกหญ้าอย่างหนึ่ง มีหัวใช้เป็น
อาหารได้. แห่หมู น. ต้นหญ้าชนิด
หนึ่ง หัวเหมือนแห้วใช้ทำยา.

แห่ ก. เลิกให้เป็นช่องเข้าไป, เอามือแหก
ให้เส้นทางเข้าไป.

แห่ ร. วัน, ซด, ไม่เต็มตามที่ควรมี.

แห่ น. ชื่อเรือแจวชนิดหนึ่ง มีเครื่องปั้น
ท้ายโตและสูง เรือแห่.

แห่ น. เครื่องประดับสำหรับสวมนิ้ว รูป
เป็นวงกลม ๐๓/๒๕๖๖

แห่ อ. ผ่าออก, แหวกออก: ผ่าแล้วแห่ออก.

แห่ อ. เสียงคนหัวเราะ.

ให้ ก. ทำเสียงให้ เพื่อเป็นสัญญาณ. อ. เสียง
ที่ร้องให้ เพื่อเป็นสัญญาณ.

ให้ น. ช่อง, ราง.

ให้ น. สี่. ก. ตะเคียน. ให้พราย น. ผีพราย.

ให้ ส. น. เรือ, แพร.

ให้ ร. ชั่ว, ไม้ดี, ไร่ขจร.

ให้ ก. ห้อย, โขนตัว, เอามือเหนี่ยวให้ตัว
ลดยกลงไป.

ให้ ร. โขน, งอกขึ้น, ง้าออก (สำหรับหัว).

ให้! อ. เสียง เช่น เสียงตีฆ้องวง.

ใหม่ อ. [ใหม่] น. ส. น. การเช่นแก่ศพ
ของพวกพราหมณ์โดยใช้น้ำมันไฟ การ

บูชาอัฐิ, การเช่นสร้างทั้งปวง. ก. รม,
ทะยาน, โรม, ระทม (ใหม่ไฟ=ระทมไฟ):
ประโดม. ใหม่กรรม น. พิธีเช่นสร้าง.

ใหม่กาล น. เวลาสำหรับเช่น. ใหม่
กัณฑ์ น. เครื่องมือใช้ในกรณีเช่นไหว้.

ใหม่โรง น. การประโดมคนตรีบิณฑัง.

ใหม่หัก ก. รุบด้วยความกล้าหาญ,
บให้แตก, บให้ฟ้ายแพ.

ใหม่ ๒ น. ชื่อผักชนิดหนึ่ง มีต่างชนิด ผัก
ใหม่กิน ต้นเล็ก ๆ ใบเช่นคล้ายใบหญ้าวง
ข้าง ผักใหม่หนาม ต้นคล้ายผักใหม่กินแต่
มีหนาม, ผักใหม่อื่น ต้นคล้ายผักใหม่กิน

ไบโค เป็นร้วแดง ๆ; ผักไหมฟ้า ต้นคล้าย
หอมไผ่ใบสี่เหลี่ยม ผักไหมหัด (หรือหัด)
ต้นคล้ายผักไหมหิน แต่ใบมน.

ใหม่ ว. โผล่, ได้. (เช่นนี้หัวใหม่).

ใหม่้ง อ. เอาเข็มขย้ำลูกตะกร้อ หรือลูก
ฟุตบอลล. อ. เสียง เช่น เสียงค้อนึง.

ใหม่ด น. เบียดผ้าชนิดหนึ่ง ซึ่งทอด้วยไหม
มีวุ้นเงินหรือทองสลับกัน.

ใหม่ย ก. อรวณฺฑลิ่ง. ร่ำร้อง, ละหັกย.

ใหม่ยกเหยก ว. เกเร, โง่งตหัวดี, วนขวาน.

ใหม่ยง ว. อากาที่กะโดดเป็นห่วง ๆ.

ใหม่ร . ใหม่) (จาก ส. ไหรา) น. หมวดคุณช้
ผู้ชำนาญทางภาษาศาสตร์.

ใหม่รง, ใหม่รงเหรง ว. โกรงเกรง, น้อย, เมาบาง.

ใหม่รดาจารย์ (ใหม่รดาจານ) แปลง จาก
พุทธาจารย์ ตูใน หุต.

ใหม่ระพา น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายมะม่วงเล็ก
ใบมีรสฉุนเผ็ด ใช้ปรุงอาหาร.

ใหม่รา ส. น. ชั่วโมง; ขาด; (ไทย) ผักชนิด
หนึ่ง คล้ายผักกูด. ใหม่ราจารย์ น. ผู้
ชำนาญทางวิชาใหม่. ใหม่ราศาสตร์ น.
ตำราคุณช้, ภาษาศาสตร์.

ใหม่ไต น. เป็นสังขยเครื่องนับอย่างหนึ่ง เพื่อกับ
ข้างบน ๑๒ ใช้หน้าทีละ ๑๒ เป็นข้างบนหนึ่ง

ขวด หน้าด้วย แก้ว รูปเตี้ย กว่า ขวด ขรรจบดา
และปากกว้างกว่า เรียกว่าขวดโหล. ว. ลิ่น
บูมหรือเป็นช่องโอบเข้าไป เช่น คาโหลหรือ
พื้นโหล.

ใหม่ลี่ ว. ที่สุด, ห่วงที่สุด, ช้ำที่สุด.

ใหม่ลกา, ใหม่ลี่ ส. น. งานเทศกาลวันเรือ
ในวสันตฤดู เพื่อบูชาพระนารายณ์.

ใหม่ทว, ใหม่ทว้, ใหม่ทวี่ ว. เป็นช่อง, เป็นโพรง, เป็น
ริ้วกลวง, ทะลุ.

ใหม่ทวด น. เครื่องทำเสียง โดยใช้ไม้ตีด้วยมือ
อย่างที่ใช้ในโรงสีไฟ หรือ เว็กลไฟ ๆ ลข.
อ. เสียงดังหนึ่งเครื่องที่ไม้ตีด้วยโอ้น้ำ.

ใหม่ให้ ก. มวยบ. สละ, อนุญาต: เป็นคำข่มขย
บอก ความ มั่งคั่ง เจ้น ให้ทำ, ให้ไป ๆ ลข.

ใหม่ให้การ ก. กล่าวบอกเรื่องที่เป็นไปเช่น
จำเลยให้การต่อศาล เป็นต้น. ใหม่ให้ว. ก.
เบียด, บอกให้ไปรกา.

ใหม่ให้ น. ภาษาสำหรับตักน้ำ หรือ บรรจุสิ่งของ
ชนิดหนึ่ง ปากเล็ก. ใหม่ให้ลาว่า น.
กะตักหนึ่งคู่ที่อยู่ต้นคือข้างหน้า. แลุมเหฝือ
กะตักใหม่ให้ลาว่า.

ใหม่ให้ น. ชื่อผักชนิดหนึ่ง ใช้ทำกาดได้.

ใหม่ให้ ก. ว่องด้วยความเจ็บปวด หรือเสียใจ.

ใหม่ให้ว. ว. อะไร, ไรไร, สิ่งไร.

ไหนด ๗. น. ชื่อผลไม้คล้ายพุทรา.

ไหนด น. สัตว์ชนิดหนึ่ง ที่มีชื่อใช้ทอดำ. ไค
ของสัตว์ชนิดนี้ที่เรียกว่าไหนด. ก. ปรัช
เช่น สุนไหนด. ว. ทอดตัวไหนด: เป็นคำละม
จาก หรือ ไค เช่น กินไหนด = กิน หรือ ไค.

ไหนดทอง น. เส้นไหมที่เคียวด้วยทอง.

ไหนดสับประรด น. เส้นด้ายที่ได้จากต้น
สับประรดเทศ: ชื่อหมวกที่ทำด้วยไหมสั
ประรด เรียกหมวกไหมสับประรด.

ไหนด ๘. ตรงข้ามจากเก่า: สด: พึงได้พบ. มี
ไหนดล้นจันทน์. ไหนดยอดด้าม ๖.
ไหนดตั้งไม้บึงกริช. ไหนดจริง ๆ.

ไหนด ก. ศิ. ลก. เสา (สำหรับไป). ๖. เกรียม
ด้วยความร้อน. ถูกความร้อนเป็นถ่าน (เช่น
เผาไหนด เกรียม. คำคล้าย (สำหรับหน้า).

ไหนดญู [-น] (ส. ไหนดญ) น. เงิน. ๖.
เงินทอง, ทำจากทอง: เป็นเงิน. นำด้วยเงิน.

ไหนดญูทิ, -- ไรญูทิ ส. ไหนดญูทิ

ไหนดญู ส. ไหนดญ.

ไหนด น. ชื่อปลาดุกชนิดหนึ่ง ตัวขาวคล้าย แต่
ไม่มีเกล็ด: รากแห่งพืชบางอย่าง เช่น บอน
และบัวซึ่งขอนไปใต้ดิน แล้ว ไม่สุด แตก
เป็นหน่อขึ้นใหม่: เรียก เกล็ดชนิด
หนึ่งว่า เกล็ดไหนด. และ ดู เกล็ด. ก. เลื่อน
ไป. เคลื่อนที่ไปอย่างของเหลว เช่น น้ำ.

ไหนด น. ส่วนข้างขวา และ ซ้าย แห่ง ต้น ดอก,
ป่า. ไหนดรวม น. ส่วนข้างหลังที่สาก
ขวงและซ้ายจดกัน.

ไหนด ก. สัน. สะเทือน. ๖. มีอาการสั่นไหวอยู่
เสวย เมื่อได้รับความสะเทือน.

ไหนด ก. เป็นการเคารพ. อภิเษกชนาโรดมเพื่อ
เป็นการเคารพ.

ไหนดลี ๖. น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ปลูกที่เกาะ
บางเกาะนอกเมืองหน่อแห่งเมืองฉุวัน.



พ

พ พยัญชนะตัวที่สิบสอง ของพยัญชนะไทย,
เป็น พยางค์พยัญชนะตัวที่เก้า ของวรรค
ที่หก อ่านว่า 'ปล' เรียกชื่อว่า 'พอยุซา'
นับเข้าในพยางค์หระหะ เกิดคำอุปมาอุปไมย

เป็น พยัญชนะ ตัว ๕ ใน สาม การแม่ และ
สันสกฤต แต่ไม่ใช้กับตัวอื่นใด ใน การ
บาลีและสันสกฤต มีบ้างที่เป็น เลขตัว ตาม
และ คำพ้อง เช่นนั้น ที่เพี้ยนต้น ด้วย ตัว พ

นี้ไม่มีเสียง ในบาลีมีแต่ไซ้ เป็น คำตามหลัง
เช่น จุฬา=มวขผสม, ทิศา=ถิ่น เขาพระ=น้ำ
ลาด เป็นต้น. ในสันสกฤตมีทั้งไซ้ น้อย และ
ไม่มีไซ้ ในภาษาไทออส ในภาษาไทยเดิม

ที่มีไซ้ อยู่บ้าง เช่น พา(สัตว์), พ่อ, มาสี, เมต
บัตมีไซ้ เป็นต้น, ต่อ, มาลี หมดไปแล้วจึงอยู่
ก็แต่ที่ไซ้เป็น ตัวสะกด ในมาตรากัน ตาม
ภาษาบาลี เช่น วิรุฬห์, เมียดเมียด เป็นต้น.

—*O*—

อ

อ ๑ พยัญชนะตัวที่สิบสามของพยัญชนะไทย,
เป็นพยางค์กลาง เป็นตัวที่สิบของวรรคที่
หก, ย่นว่า 'ออ'. ตัว อ นี้ไหลจัดว่าเป็น
พยัญชนะใช้เป็นพยัญชนะต้นได้ทุกอย่าง
เช่น อา, ออ, องค์ ฯลฯ. และใช้นำพยัญชนะ
เดี่ยวได้ อย่างอักษรกลางอื่นๆ เช่น อุ่น,
อึ้ง, แอ้ม ฯลฯ. และใช้หน้าตัว ข ได้อย่าง
ตัว ห ขมีไปออกเสียง อ แต่มีขมีไซ้ขย ๘ คำ
คือ ออคำขุ ออขัง ออขาง. และ ใช้เป็นเครื่องหมาย
พยางค์สระ อ เช่น ออ, ขอ ฯลฯ. และ
ประสมกับเครื่องหมายสระ เป็นสระ คือ เป็น สระ
อือ (เมื่อไม่มีตัวสะกด). สระ เอื้อ เอือ
เช่น อือ เอื้อ, เธอ เป็นต้น. แต่สำเนียง
ตัว อ ใน บาลี และ สัน สกฤตจัดเป็น สระ
ในบาลีมีเสียงคือ อะ อา อี อึ อู เอ
โอ; ในสันสกฤตเพิ่ม โอ เอา กับ อู อู อู
ซึ่งเป็นสำเนียงตัว ร และ ล.

อ ๒ ม. ส. เป็นอักษรใช้นำหน้าคำอื่น บอกความ
ประติมา หรือตรงกันข้าม แปลว่า 'ไม่' หรือ
'ไม่ใช่' เช่น อสุภ (ไม่งาม), อกรรม (ไม่ใช่
กรรม) เป็นต้น; ใช้เป็น อน เมื่ออยู่หน้า
คำที่คงต้นด้วยสระ เช่น อนน (อน+น).
อนนชา (อน+อชา) เป็นต้น.
อิก ๑. น. อวิชะ ส่วน ทัง หนึ่ง ที่อง ขม มา,
ทรง; ไม้อันกลางที่ยื่นเลื้อยให้ตั้งเรียก ออ
เลื้อย, เรือที่เลื้อยทมิไม่ยื่นกลางว่า เลื้อยอิก.
อิกไก่ น. มีเครื่องเรือนที่พาดบนอก
จิ้ง หรือเสาคึ่ง ซึ่งคล้ายกับกะตอกที่ไก่มี
นอนหงาย. อิกตัง ว. 'อิกตังตวง' หมายถึง
ความว่า เต็มที่, เต็มแรง เช่น วิ่งอิกตัง. อิก
เต้า น. เนิบหรือที่นูนขึ้นคล้ายอกเต้า อยู่
ที่ปากน้ำ, สันดอน ที่เรียก. อิกทะเล น.
ชื่อ เพลงระนาดหนึ่ง มีกริ่ง หรือ บรรเลง สัง
ท้าย. อิกว่อง น. ชื่อระนาดชนิดหนึ่ง

06/03/2558

ที่ตรง ออก เป็น ร้อง. อกเลา น. ไม้ที่
เป็น ต้นทาบ อยู่ที่ บ้านประตู หรือ หน้าต่าง
แบบบาน เพื่อ บังช่อง ทั้งสอง ที่ ประทับกัน.
อกเลื่อย ค. ออก ข้างบนนี้.

อก ๒ ข. น. พวก, หมู่.

อกคัญญูตา [อะคะ—] มี. น. ความเป็น
ผู้ไม่รู้คุณที่ท่านทำแก่ตน.

อกคัญญู [อะคะ—] มี. (ส. อกคชชญ)
น. ผู้ไม่รู้คุณที่ท่านทำแก่ตน.

อกนิมฺมู [อะคะนิต,—] (มี. อกนิมฺมู;
ส. อกนิมฺมู) น. พรหม พวก ที่มีสังขญา
ชั้นสูงสุด (พรหมมี ๓ พวก คือ พวกที่มีรูป
มีสังขญา อยู่ เบื้องต่ำ, ต่อ ขึ้น ไปถึง พรหม
พวก ที่มีรูป แต่ไม่มี สังขญา เรียกว่า สขญี
สัตว์ และ ต่อขึ้นไปถึงรูปพรหมคือพวก
ที่ไม่มีรูป มีแต่ วิญญาณ เป็นที่สุด. ๖. โหตุ
ที่สุด, สูงสุด, อายุมกที่สุด.

อกรณีย์ [อะคะระณี] มี. น. กิจที่ไม่ควรทำ.

อกรรมกริยา [อะกัมมะกริ—] น. กริยาอัน
กริยาที่ไม่ต้องการผู้ตัก.

อกัปปิยะ [อะ—] มี. (ส. อกคปิย) ๖.
ไม่ควรร, ไม่เหมาะจะอกัปปิยวัตถุ มี. น.
สิ่งที่จะต้องห้ามไม่ให้บริโภคให้สอ. อกัปปิ
ปิยโอาหาร มี. น. อดยคำที่ไม่ควรรให้พูด.

อกุสฺล [อะ—] ส. (มี. อกุสฺล) น. ความ
ชั่วช้า, ความอัปมงคล, บาป. ๖. ไม่ฉลาด,
ไม่ชำนาญ, ไม่สามารถ; ชั่ว, เป็นอัปมงคล,
เป็นบาป. อกุสฺลกรรม น. ความชั่วร้าย,
โทษ, บาป. อกุสฺลกรรมบถ น. ทาง
แห่งความชั่ว, ทางบาป, มี ๑๐ อย่าง คือ กาย
ทุจริต ๓ วาจทุจริต ๔ และ มโนทุจริต ๓.
อกุสฺลเจตนา น. ความตั้งใจเป็นบาป,
ความคิดชั่ว. อกุสฺลธาตุ น. เชื้อแห่ง
บาป, หลักแห่งความชั่วร้าย (มี ๓ อย่าง คือ
ความอยาก, ความพยาบาท, ความหลงใหล).
อกุสฺลมูล น. รากแห่งความชั่ว (มี
๓ อย่าง คือ โลภะ, โทษะ, โมหะ).

อกุสฺล ค. อกุสฺล.

อกิตฺติ [อะคะ—] มี. น. ความเป็นไปใน
ทางผิด, การทำผิด, การทำชั่ว, ความต่ำต้อย.
มี ๔ อย่าง คือ ฉันทาคติ= คำเอียงเพราะรัก,
โทสาคติ= คำเอียงเพราะโกรธ, โมหาคติ=
คำเอียงเพราะเขลา, และภยาคติ= คำเอียง
เพราะกลัว.

อกเนสฺสึ [อะคะ—] น. ข้อเสียชนิดหนึ่ง
เกิดขึ้นที่กลางหลัง.

อากษ [อะ—] ส. น. รุ, เหว. ๖. ลึก,
ห่องไม่ถึง.

อศฺการ [อะศฺการะ] น. ศ. น. อักษร, ที่อยู่,

โอง, สะท้อน, หอ, ที่พัก, ใช้กับองศาที่ใด,

อศฺม. [อะศฺมา] น. ศ. น. ความซื่อ, ความไม่
เคลือบ, ความเป็นสาระที่ว่าง, ความซื่ออื่น,

อศฺม ๒ [อะศฺมา] น. น. หัว, หัวใจ, หัวใจ,
ความซื่อมั่น

อศฺ ญ. น. ชื่อตำแหน่งขุน ใช้เรียกนายว่า
อศฺมัน, อศฺมัน, เช่น อศฺมันซึ่งชื่อ เป็นต้น,

อศฺกั น. ศ. น. ตอนหนึ่ง ของเรื่อง อศฺตว
เสน, อศฺกั ตรา, อศฺกั หมายถึง หน้าที่
(แต่ไทยใช้ว่า อศฺกั และใช้เฉพาะของ
ไทยเท่านั้น)

อศฺกัณษะ [อะศฺกัณษะ] น. น. อักษรที่
มาก, อศฺกัณษะ,

อศฺกัณษ์ [อะศฺกัณษ์] น. ศ. น. อักษรที่
เป็นร้อย เป็นหมื่น อศฺกัณษ์

อศฺกั น. ศ. น. ส่วนของร่างกาย, อศฺกัณษ์,
ในราชศัพท์ใช้ พระอศฺกั ๓ ส่วน, อศฺกั
ลักษณะ, อศฺกัณษ์, อศฺกัณษ์แสดง, ในราชศัพท์
ใช้เป็นคำคุณศัพท์หรืออศฺกัณษ์ หรือ อศฺกั
เอง อศฺกัณษ์ของ พระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้าชาย,
เช่น พระอศฺกัณษ์/อศฺกัณษ์ ๓ ส่วน, พระอศฺกั
อศฺกั (หมายถึง ๓ คำ, พระอศฺกั ๓ อศฺกั เป็นต้น,
อศฺกัณษ์ น. ข้าราชการผู้ใหญ่ เป็นที่

เรียก พระอศฺกัณษ์ พระอศฺกั พระเจ้าแผ่นดิน-
อศฺกัณษ์ น. อศฺกัณษ์หรือที่ประชุม
แห่งอศฺกัณษ์ทั้งหลาย, อศฺกัณษ์ น.
โรคตามเข้าชื่อ, อศฺกัณษ์ น. รูปงาม
สะอาดสวย, อศฺกัณษ์ น. ทหารประจำ
พระอศฺกัณษ์ของพระเจ้าแผ่นดิน, อศฺกัณษ์
น. น. ความซื่อตรงต่ออศฺกัณษ์ต่างๆ มีลา
มอล เช่นหักเป็นต้น, อศฺกัณษ์ น.
ค่างา, อศฺกัณษ์อื่น, อศฺกัณษ์
น. ความรู้เรื่อง อศฺกัณษ์ ซึ่งว่ามาจาก ตามว่า
อศฺกัณษ์ อศฺกัณษ์ น. การพูด
อย่างอศฺกัณษ์และอศฺกัณษ์,

อศฺกัณษ์ น. น. อศฺกัณษ์, อศฺกัณษ์
หนึ่งร้อย อศฺกัณษ์ เป็นทหาร อศฺกัณษ์
และอศฺกัณษ์อศฺกัณษ์ อศฺกัณษ์,

อศฺกัณษ์ [อะศฺกัณษ์] น. น. ส่วน
น้อย และใหญ่ แห่ง รวงทอง,

อศฺกัณษ์ [อะศฺกัณษ์] น. ศ. น. น้อย, นิ่ง,

อศฺกัณษ์ น. น. น้อย; ชื่ออศฺกัณษ์
ชื่ออศฺกัณษ์,

อศฺกัณษ์ น. น. ส่วน; แต่มีทั้งประกอบทั้งอศฺกัณษ์
เช่น อศฺกัณษ์ ๓ ส่วน,

อศฺกัณษ์ (อศฺกัณษ์) น. ส่วนของอศฺกัณษ์
อศฺกัณษ์ เป็น ๓ มุม อศฺกัณษ์ ส่วนของ อศฺกัณษ์

ก. ไม่ทอดอช, ไม่ย่ออ่น. **อดีตยา** ก.

ไม่มีอะไรกิน, หัวโขน.

อดีต [อะ—] ค. อดีต.

อดีตณี [อะ—] (ม. ส. อดีตณี) น. เมฆ, ผู้มาหา.

อดีตเทพ [อะ—] ม. น. เทวดาผู้สูงกว่า
เทวดาทั้งหลาย.

อดีตเรก [อะดิเรก] ค. อดีตเรก.

อดีตศร, อดีตศร [อะดิศอน, —อะดิศวะระ]
น. ผู้เป็นเจ้าใหญ่.

อดีตศัย [อะดิไส] ส. (ม. อติศย) ว. มหาก.
เลิศ, ประเสริฐ.

อดีตติ [อะ—] ม. ส. ว. ล่วงแล้ว, ผ่านไป.

อดีตกาล, อดีตศสมัย น. เวลาที่
ล่วงแล้ว. **อดีตชาติ, อดีตภพ** น.
ชาติก่อน.

อดีต [อะ—] ม. ส. ว. ซึ่งไม่ได้, ไม่มี
เปรียบ, ไม่มีอะไรเท่า.

อดีต [อะ—] ม. ส. เป็นคำนำหน้าคำอื่นให้
มีใจความว่า พิเศษ, ยิ่ง, มาก, เลิศล้ำ;
ผ่าน, ล่วง, ผ่านไป. ในภาษาไทยบางที
เขียนเป็น **อดีต** บ้าง ก็มี.

อดีตกรรม [อะดิกรรม] ๖๖ ส. น. การผ่าน ไป,
การเลยไป; การชนะ.

อดีตจาร [อะดิจาระ] ม. ส. น. การผ่าน.

การข้าม.

อดีตชาติ [อะ—] ส. ว. ตีเลิกกว่าเล่าพงศ์.

อดีตมาน [อะดิมาณะ] ม. น. ความ หยิ่ง,
ความของหอง, ความหมั่นประมาท.

อดีตราช [อะ—] ม. น. เจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่,
มหाराช.

อดีตเรก [อะดิเรก] ม. ว. ใหญ่ยิ่ง, มาก,
เกิน, พิเศษ; เจ็ยกงานพิเศษที่ทำเพื่อความ
ผลิตผลใน ว่างานอดีตเรก. **อดีตเรกจิ๋ว**
ม. น. ผ้าของภิกษุที่เขาถวายเพิ่มเข้ามานอก
จากผ้าที่เป็นบริวาร. **อดีตเรกถา** ม.
น. ลากเหลือเฟือ, ลากที่ได้เกินปกติ.

อดีตสาร [อะ—] ม. น. การล่วงล้ำ, การพัน
เขตต์, ความพลาด, อันตราช; ไรคองแดง.

อดีตพร [อะดิป] ส. น. พรหมณ์คนแรกที่
เริ่มลัทธินุชาไฟและเช่นน้ำใส เป็นผู้เขียน
อภรรพเวทขึ้น. **อดีตพรเวท** ส. น.
พระเวทที่สี่ ซึ่งว่าด้วย การปลุกเสกต่าง ๆ
และกล่าวถึงการใช้มนตร์.

อดีต [อะทะ] ม. ส. น. การกิน. ก. กิน.

อดีต [อะทะนะ] ม. ส. น. อาหารที่กิน, อาหาร.

อดีต [อะ—] ส. น. ชื่อชายาพระกนิชอุปราชบตี
ผู้มีน มรรคาแห่งเทวดา ผู้มีชื่อว่า เป็น อาทิตย์
ทั้งหลาย. **อดีตินทนี** ส. จ. เทวดา

ผู้ปกครองอธิปัต คือพระอาทิตย์ทั้งหลาย.

อทินน [อะทินนะ] ม. ว. (ซึ่ง) ยังไม่ได้ไว้.

อทินนหารี ม. น. ผู้ถือเอาของที่เจ้าของไม่ให้, ขะโมช, โจร.

อทินนาทาน ม. น. การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ไว้แก่ตน, การขะโมช.

อทินนาทายี ค. อทินนหารี ใน อทินน.

อธม, อธิม [อะทมะ-] ม. ส. ว. ตำข้าว, เลวมาก, ชั้ที่สุด เช่น บุรุษธัม, บริสาธัม. = อุตมเลวที่สุด.

อธรรม [อะธา] ส. น. ความไม่เป็นธรรม, ความไม่เป็นแบบ, ความชั่ว, ความไม่ดี.

อธิม ค. อธม.

อธิ [อะ-] ม. เป็นคำใช้ประกอบหน้าศัพท์อื่น แปลว่า หัน, เหนือ, ทับ, ข้าง, เจริญ เช่น อธิบัญญัติ=บัญญัติข้างขวา.

อธิก [อะทิกะ] ม. ส. ว. เกิน, ยิ่ง, มาก, เพิ่มขึ้น, เลิศ, (ไทยใช้) อธิก ก็มี). **อธิกมาส**

ม. น. เดือนที่เพิ่มขึ้น (คือในปีนั้นเป็น ๑๑

เดือน เรียบกว่าเดือน ๘ สองหน).

อธิกวาร ม. น. วันที่เพิ่มขึ้นในปีนักษัตร (คือ

วันปีนั้นเดือนเจ็ดมีเดือนเต็มมี ๓๐ วัน).

อธิกสุรทิน น. วันทางสุริยคติเพิ่มขึ้น คือเพิ่มวันเข้าใน เดือนกุมภาพันธ์ อีกวันหนึ่ง

เป็น ๒๕ วัน.

อธิกรณ [อะทิกอน] ม. ส. น. โทษ, การดูแล, การปกครอง, ศาล, เรืองราว, การอ้างอิงเหตุผล, คดี, บัญหา.

อธิการ [อะ-] ม. ส. น. อำนาจ, การปกครอง, ความบังคับบัญชา, ตำแหน่ง, หน้าที่, กิจการ, ภาวะ, สติ, ความชอบธรรม. ไทยใช้เรียก พระสมภารว่าพระอธิการ และใช้ว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าหน้าที่ในกิจการอย่างใด อย่างหนึ่ง เช่น บรรณาธิการ (บรรณ+อธิการ)=ผู้ทำหน้าที่หนังสือพิมพ์ ซึ่ง ควร เป็น อธิการ, ค. อธิการี.

อธิการณ ค. อธิการ.

อธิการี,—วิน ม. ส. น. อุษ, ครูใหญ่, ผู้หัวหน้าทำงาน, ผู้มีหน้าที่ทำงาน; ผู้หญิงใช้ว่า อธิการี.

อธิคม [อะ-] ม. ส. น. การบรรลุ, ความสำเร็จ, การได้, การชำระ, ความรู้, การกล่าวเรียน; ผล.

อธิกฐาน [อะทิกถาน] ม. (ส. อธิฐาน) น. ความตั้งใจ, ความมีนัยหมาย, ความจงใจ.

อธิป ค. อธิป.

อธิปัต [อะทิ-บอด] ม. ส. น. ผู้ยิ่งใหญ่, ผู้ปกครอง, หัวหน้า, พระเจ้าแผ่นดิน, ไทยใช้

ที่ขึ้นชื่อตามหนังสือหัวหน้ากรมวิทย์ด้วย.

อธิปไตย [อะ—] (ม. อธิปไตย; ส. อภิปราย)
น. การล่องอ่อง, ความหมาง, การแสดง, อ.
ไปหยา ไปความ, ชั่งงัดคิดอ้างอิง.

อธิป [อะ—] (ม. น. พระเจ้าแผ่นดิน, นาย,
หัวหน้า, ผู้ใหญ่ใหญ่, มักใช้พ้องทำยศยศที่อื่น
เช่น นวราชป, ขนราชป ฯลฯ แต่เมื่อนำหน้าคำ
ที่ขึ้นต้นด้วยสระแม่ใช้ อธิป เช่น นวราชป
นวราชปมนตรี ฯลฯ).

อธิมาตริ [อะ—] (ส. (ม. อธิมาตริ) ว. นำ
ไม่ไว้, เกินขีด.

อธิมุตติ [อะ—] (ม. น. ความมุ่งหมาย,
ความตั้งใจ.

อธิราช [อะ—] (ส. น. เจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่,
มหाराช.

อธิวาสิ [อะ—] (ม. ส. น. ที่อยู่, ที่ตั้ง บ้าน;
ความอดทน, ความอดกลั้น.

อธิวาสนะ [อะ—] (ม. น. การงดกลั้น,
การรับหรือประหารไว้.

อธิศีล [อะ—] (ม. น. ศีลอย่างสูง, ศีลอย่าง
อุคตเกษม).

อธิมัญญา: อธิมัญญาน.

อธิติ [อะ—] (ส. ว. ได้รู้เรื่อกัน, มีความรู้.

อธิติ [อะ—] (ส. น. การเรียน, การอ่าน.

อธินิ [อะ—] (ม. ส. ว. อิงข้อ, อาศัยข้อ, แทรก

อธินิ [อะ—] (ม. ส. อธิก.

อนิ [อะ—] เป็นคำ ประดิษฐ์ แปลว่า ไม่,
ไม่ใช่, ใช้ประกอบ หน้าศัพท์ ที่ ตั้งต้น ด้วย
สระ เช่น อาหาร เป็น อนาหาร = ไม่เอา เพื่อ
เป็นต้น. ดู อ ๒ ด้วย.

อนิ [อะ—] (ส. น. ลมหายใจ, ก. หายใจ,
เคลื่อนไหว, ไป.

อนิ น. สัตว์ป่าชนิดหนึ่งอยู่.

อนิงกี [อะ—] (ส. น. ชื่อความหมาย, ไป ไปหยา,
นาง, นางงาม. ว. ไม่มีตัวตน, ไม่มีรูป.
อนิงคิเลขา,—เลขา) น. จดหมายรัก,
เพลงยาว.

อนิงคินะ [อะ—] (ม. ว. ไม่มีโอกาส, ไม่
มีสิ่งทำ, ไม่มีสิ่งมีะหมอง, บวีสหธิ, งาม.

อนิงเตี [อะ—] (ม. น. ชื่อปลาใหญ่ไม่มีที่ใส่,
บางแห่งถือว่าหนุโนโต, ดูยนั้นด้วย.

อนิงยะ [อะ—] (ม. ส. น. เกราะห้ำรัก, หุก,
ความเคียดเค้น.

อนิงรพ [อะ—] (ม. น. มีคำมาก, เกินที่จะ
ประมาณได้, หาทำไม่ได้.

อนิงเรธา [อะ—] (ส. (ม. อนิงเรธา) น. ความไม่
มีประโยชน์; ของไม่มีผล; ความเหลวไหล,
ว. ไม่เป็นประโยชน์; ไม่มีผล; เหว่พวณ,

เหลวไหล.

อนล [อะนล] ส. น. ไซ: พระอัครน.

อนวัชช [อะวะชช] ม. ส. อ. นมฺหุชฺช ว. ไม่มีโทษ, ไม่มีที่ติ, ไม่มีตำหนิ

อนัญญี [อะนญฺย] ม. ส. อ. นมฺหุชฺช ว. ไม่มีอัน, ไม่มีสิ่งอัน, สิ่งเดียว อัน: ตัวเองอันเดียว, โดยเดียว อนัญญคติ น. แทนทางเดียว: ความจำเริญ.

อนัตถา [อะ—] ม. ส. อ. นาทฺตมฺหา น. สิ่งที่ไม่ใช่อาตมัย, ไม่ใช่วิญญาณ, ๖ ปรากฏจากจิตต์ใจ, เนื่องด้วยร่างกาย, ไม่เกี่ยวกับวิญญาณ.

อนัตถิ [อะนัตถะ] ส. อ. นมฺรต.

อนันต์ [อะ—] ม. ส. ๖. ไม่มีจบ, ไม่มีสิ้นสุด, นับไม่ได้, คำนวณไม่ได้, มากล้น.

อนันตร [อะ—] ม. ส. ๖. ไม่มีว่าง, ไม่มีหยุด, ติดต่อกัน, เกือบเนื่อง, เกือบไป. อนันตวิปริกรรม น. กรรมอันให้โทษไม่มีระวาง ๖ คือ โทษหนักมี ๕ อย่าง คือ น่าบิดา, น่าบิดา, น่าพระอรหันต์, การทำให้สงฆ์แตกจากกัน, การทำให้พระภิกษุ พระพุทธเจ้าห่อลือต.

อนันิ [อะ—] ๓๖/๓๖/๓๖๖ คำสามัญใช้ว่า คำนำ

อนาคติ [อะ—] ม. ส. น. เวลาที่บุคคล, คนชั่วรอน่า ๖ อันไม่มีสิ้น ชึ่งอนันิ อนา

คติกาล น. กาลภายหลัง ในเวลากรรมเรียกคำกริยาที่บอกเวลาภายหลัง เช่น จักมาจักไป ฯลฯ อนาคตกาลสมมตน์ น. ในเวลากรรมเรียก คำกริยาที่ทำแล้วเสร็จ ในภายหลัง เช่น จักไปแล้ว, จักไปบ้างแล้ว ฯลฯ

อนาคติ [อะนาคะติ] ส. น. ความไม่บรรลุ, การไม่ถึง, ความไม่ได้

อนาคามิ,—มิ ม. น. 'ผู้ไม่มาสู่ภวธาคอน' เป็นชื่อพระอรหันต์คนที่ ๓. อนาคามีมรรค น. ทางปฏิบัติที่จะให้สำเร็จในพระอนาคามี. อนาคามีผล น. รวมที่พระอนาคามีได้บรรลุ, อุมรรคและผลด้วย

อนาจาร [อะ—] ม. ส. น. ๖ ความประพฤติ นอกจริต นอกแบบ, ความประพฤติไม่ควร, ความประพฤติชั่ว.

อนาถิ [อะนาคะ] ม. ส. ๖. ไม่มีที่พึ่ง, โทษ ๖ ชื่อ สวรรงสาร, นำฮังเวช, นำสลดใจ.

อนาถา [อะ—] (ม. ส. อนาถ) ๖. ไม่มีที่พึ่ง โภช หมายถึงเอา ถ้าพร้า, หากจน, เชื้อไฟ.

อนาทร [อะนาคอน] ม. ส. น. ความไม่เอาใจใส่, ไม่เอาใจ, ความละเลย: ความไม่นำพา, ความไม่พระระ: ความมีน่าน.

อนามัย [อะ—] ม. ส. น. ความไม่มีใจ

ความสบายกาย.

อนารย [อะนารยะ] ส. ว. ไม่ดี, ไม่งาม, คำซ้ำ, บ้าเลื้อน, ไม่ใช่อาหะ. **อนารยชน** ม. น. คนไม่เจริญ, คนบ้าเลื้อน. **อนารยธรรม** ม. น. ความต่ำช้า, ความเป็นบ้าเลื้อน.

อนาลัญ [อะ—] ม. น. การไม่มีที่อยู่, การจำกลัด, การหมดความอดอยาก, การหมดความพัวพัน; ชื่อพระนิพพาน.

อนิจจ [อะนิจจะ] ม. (ส. อนัตถ) ว. ไม่ยั่งยืน, ไม่เที่ยง, ชั่วคราว, ไม่แน่นอน. **อนิจจกรรม** น. 'กรรมอันไม่เที่ยง' คือ ความตาย. ในราชาศัพท์ ขุนนางชั้นพระยาพานทอง ตาย ไข้วัว ถึงอนิจจกรรม.

อนิจจัง! อนิจจา! [อะ—] อ. เป็นคำออกเสียงแสดงความสงสารหรือความสลดใจ.

อนิยต [อะ—] ม. น. 'ความไม่แน่นอน' เป็นชื่ออาวคิที่ไม่แน่นอน ระหว่างปรากฏ, สังฆาติเสส หรือปัจเจกัตถะ ซึ่งพระวินัยพระจะต้องวินิจฉัย.

อนิยม [อะ—] ม. ส. ว. ไม่มีกำหนด, ไม่ต้องด้วยกฎหรือสมบन्แผน, นอกแบบ. **อนิยมคุณศัพท์** น. ในไวชากรณ์เป็นชื่อคำคุณที่ไม่แน่ เช่น โทณ (คนโทณ)

อะไร (สิ่งอะไร) ๑ ล ๑. **อนิยมสรรพนาม** น. ในไวชากรณ์เป็นชื่อคำแทนชื่อที่ไม่แน่ เช่น ไคร (ไครมา), อะไร (อะไรตก) ๑ ล ๑.

อนิรุทธ [อะ—] ส. น. 'กั้นไว้ไม่ให้ขู่' ชื่อหลานพระกฤษณะ ผัวนางอุษา ในวรรณคดีของชาวฮินดู.

อนิล [อะนิละ] ม. ส. น. ลม. **อนิลภ** ม. น. ทางลม, พ้า, อากาศ.

อนิวรรต [อะนิวัด] ว. ไม่สิ้นหลัง, ไม่ห้อยถอย.

อนิวรรตน์ [อะนิวัด] ส. ว. ไม่กลับหลัง, กล้าหาญ.

อนิก [อะนิกะ] ม. ส. น. ทน, ข้างหน้า; แถว, กระบวน, กองทัพ. (ไทยใช้อนิก ก็มี).

อนิกัญญ ม. น. ทหารม้า, ทหารรักษาพระองค์. **อนิกทรรศนะ** ส. **อนิกทัสสนะ** ว. น. การตรวจพล.

อนิจ [อะนิจะ] ส. ว. ไม่คำ, ส. น. นำนัยคือ.

อนิก ดู อนิก.

อนึ่ง [อะหึ่ง] ส. น. อีกอย่างหนึ่ง, อีกประการหนึ่ง.

อนุ [อะ—] ม. ส. เป็นคำประกอบหน้าศัพท์อันให้มีความว่า น้อย, ภายหลัง, ตาม, เนื่อง ๆ เช่น อนุทิศ = ทิน้อย, อนุวรรตน์ =

เป็นไปตาม, อนุศาสน์ = สอนเมือง ๆ คือ
พราหมณ์.

อนุกร [อะนุกอน] ส. น. ผู้ช่วย. ว. เอา
อย่าง, ทำตาม.

อนุกรม [อะนุกรม] ส. น. ลำดับ, ระเบียบ, ชั้น.

อนุกระบียด [อะ—] น. ระยะเวลาสำหรับ
วัด สองอนุกระบียด เป็น หนึ่งกระบียด คือ
๑ ใน ๘ ของวัน.

อนุการ [อะ—] ม. ส. น. การเอาอย่าง,
การทำตาม, ความเหมือนกัน.

อนุกุล [อะ—] ม. ส. ว. เหมาะ, พอใจ,
ใจดี, กรุณา. ก. (โทษ) เกอหนน, โอบ
อ้อมอารี, เอาใจ.

อนุกหะ [อะนุกะ—] ค. อนุเคราะห์.

อนุคามิกิ [อะ—] ม. ว. เกี้ยวเมือง, ตาม
ไป, ต่อไป.

อนุคามิ [อะ—] ม. ส. น. ผู้ช่วย, ผู้คิด
ตาม, เพื่อน. ว. คิดตาม, เกี้ยวเมือง.

อนุเคราะห์ [อะ—] ส. น. การขอบพ้อ,
ความกรุณา, ความเอื้อเฟื้อ, การช่วยเหลือ,
การช่วยเหลือ.

อนุจิวิ [อะนุจิวิ] ๒๕๕๕ ส. น. เพื่อน, ผู้ไป
ด้วย, คนรับใช้: เมื่อภรรยาถูกขูดหัวว่า พระ
อนุจร, พระอันดับ ก็เรียก.

อนุนิตินิ [อะ—] ม. ส. น. ความคิด,
ความรำพึง, การระลึกลับ, ความพวง.

อนุนิ [อะ—] ม. ส. น. ผู้เกิดทีหลัง, น้อง,
น้องชาย. ไทโอชื่อว่า อนุนิ ก็มี (ในคำ
ประพันธ์ใช้ นุช ก็มี และมักนิยมว่าน้องสาว
หรือหญิงคู่รัก).

อนุนิ ค. อนุช.

อนุนิชาติ [อะ—] ม. ส. น. ตามกำเนิด,
ตามตระกูล, เหมือนพ่อแม่. อนุนิชาติ
บุตร น. บุตรที่เป็นไปตามพ่อแม่ คือ
พ่อแม่มีคุณสมบัติอย่างใด ก็เป็นไปอย่างนั้น
ไม่ยิ่งหรือหย่อนกว่า.

อนุนิชาติ [อะ—] เป็นคำไทยประกอบขึ้น ใช้
ว่า ชะนะตาม, ชะนะเนื่อง ๆ เช่น อนุนิชาติ
ราชช้อ.

อนุนิชาติ [อะ—] (ม. อนุญชาติ; ส. อนุญชาติ)
ก. ยินยอม, ขอมให้, ตกลง.

อนุนิชาติ [อะนุกะระ] ม. ส. ว. ไม่มีสิ่งใดสูง
กว่า, ดีเลิศ, ยิ่ง, วิเศษ.

อนุนิชาติ [อะนุกะระ] ม. น. ภิกษุผู้รองพระ
เถระ, ภิกษุผู้รองผู้เป็นใหญ่.

อนุนิชาติ [อะ—] ม. ส. น. บทกลอน, บทรับของ
เพลงและกลอน.

อนุนิชาติ [อะ—] ม. ก. คอยเลี้ยง, ระวัง,

รักษา, บังคับ.

อนุบุพพี (อะ—) น. ว. ขึ้นลำดับ, เรียงกัน, เป็นระนาบ.

อนุปสัมบัน (อะนะสะบัน) น. พ. ผู้ที่ไม่เห็น วิภยฺหา (ความกลัว) สมนกนและคุณวิสัย.

อนุปัสสณา (อะ--สสณา) น. พ. การสังเกต, การฟังตั้ง, ความรำพึง.

อนุพงส์ (อ) อนุวงศ์.

อนุพนธ์,—พันธ์ (อะ—) น. ส. น. การตัดต่อ, การผูก, การมัด; ความที่ขึงเมื่อ: สด, ความงุ่มง่าม, อุปสรรค. ก. สด, มัด, หัก, ยึดถือ.

อนุโพธ (อะ—) น. ส. น. ความขยัน, การขยัน, การวิเสถ.

อนุภาพ (อะ—) ส. น. ความศรัทธา, ความปรารถนา, ความรู้, ความเข้าใจ.

อนุภาช (อะ—) ส. (น. อนุภาช) อ. พงษ์กล่าว, แสวง, สอน.

อนุมิตี (อะ—) น. ส. น. ความเห็นชอบตาม (ไทยใช้เป็น กวีชา คำย).

อนุมาน (อะนะมาน) ความคาดหมาย, ความเคแ, การตั้ง, การไว้ตัวของ, การพิจารณา (ไทยใช้เป็น กวีชา คำย)

อนุโมทนา (อะนะโมทนา) น. น. ความยินดีด้วย, การพอลอยยินดี, ความพอใจ, ความเห็นดี; ความขลยใจ; ไทยใช้เป็น กวีชาด้วย.

อนุโยค (อะ—) น. น. คำเชื่อม, การเชื่อมความ; การตรวจตรา, ความเข้าใจ, การปฏิบัติ.

อนุยักติ (อะ—) ส. น. ความจงรักภักดี.

อนุรักษี (อ) ก. ตามรักษา, ระวัง, บังคับ.

อนุราช (อะ—) น. น. พระราชโอรส, เจ้าแผ่นดินอันอัครวิมล.

อนุรูป (อะ—) น. ส. น. 'ตามรูป' สมควร, เหมาะ, พอเพียง; เป็นไปตาม, เหมือน, กว้าง.

อนุโลม (อะ—) น. ส. น. 'ตามชน' คือ ตามธรรมดา, เหมาะ, สะดวก, เป็นไปตาม, (ไทย) ก. ทำตาม, ไม่ขัดขืน, ค่อยๆตาม, คู่กับ ปฏิโลม (กล่าว) 'ตามชน' คือ ทำตามธรรมดา, ย่อมตามปกติ.

อนุวงศ์ (อะ—) น. วงศ์ที่ในสงฆะ, ชาติย่อยที่สืบมาจากวงศ์ใหญ่.

อนุวรัตน (อะ—) น. ก. ทำตาม, เอาอย่าง; เช็ดล้าง; ปฏิบัติ, กระทำ.

อนุภาค (อะ—) น. น. ทำตาม, ยึดตาม, ทำเช่น, การเอา.

อนุวาท ๒ [อะ—] มี. ส. ว. ตามลม.
 อนุวาท [อะ—] มี. ส. น. การพูดทวน. การ
 อธิบาย; คำติเตียน.
 อนุศาสตร์ [อะนุสา—] ส. น. ผู้ปกครอง,
 ผู้พาสอน, ครู (ใช้เทียบกับ อ. Tutor)
 อนุศาสน์ [อะ—] ส. น. การสอน, คำชี้แจง.
 อนุศาสนี [อะ—สะนี] ส. น. คำสั่งสอน,
 การปกครอง; การลงโทษ.
 อนุศิษย์ [อะ—] ส. (มี. อนุสิษฏ) ว. (ซึ่ง)
 สอนแล้ว, ชี้แจงแล้ว. ไทยใช้ว่า สอน, ว่าชี้
 แจง ด้วย.
 อนุโสภ, อนุโสภินี [อะ—, —] ส. น.
 ความเสียใจ, ความเศร้าหมอง.
 อนุสนธิ์ [อะ—] มี. น. การติดต่อกัน, การ
 สืบเนื่อง, การลงความ.
 อนุสภภาษาชาติ [อะนุสะ—] น. ชื่อสมาคม
 สำหรับเด็ก เพื่ออบรมตนให้เป็นผู้ประนีประนอม
 แก่ผู้อื่น ขันต่อสภภาษาชาติ.
 อนุสสติ [อะนุสสะ—] มี. น. ความระลึกถึง,
 เป็นชื่อธรรมหมวดหนึ่ง เรียกว่า อนุสสติ ๑๐
 มีพุทธานุสสติ เป็นต้น.
 อนุสสร [อะนุสสร—] มี. น. ระลึก, คำนึงถึง.
 อนุสสาวรีย์ [อะ—] น. สิ่งควรระลึกถึง, วัตถุ

สร้างไว้เป็นที่ระลึก.
 อนุสัย [อะ—] มี. (ส. อนุศย) น. กิเลส, ความ
 เสียใจ; ความลำเอียง, ความพอใจ, อหิยาศย์.
 อนุศาสน์ [อะ—] ดู อนุศาสน์.
 อนุศาสนี [อะนุสาสะ—] ดู อนุศาสน์.
 อนุเก [อะนุเก] มี. ส. ว. ไม่ใช่ของอย่าง
 เดียว, ไม่ใช่หนึ่ง, มาก, นับไม่ได้. อนุเก
 วิธึ ว. หลายอย่าง, หลายชั้น, ต่างๆ.
 อนุเกคุณ [อะนุเก—] น. ข้อต้นไม้มะนิต
 หนึ่ง ใช้ทำยาได้.
 อนุชา [อะ—] มี. น. ต้นอังกาบ.
 อนุชาติ [อะ—] (มี. อนุชาติ) น. ชื่อทะเล
 ลึก ๑ ใน ๗ ในป่าหิมพานต์.
 อนุ ก. ประคบด้วยควม, ทำให้ร้อนหรือสุกด้วย
 ไฟ; อับ, อากาศเดินไม่ได้; รมด้วยกลิ่น.
 อนุรม ก. ไม้กีดกันสัตว์จากคอก, สั่งสอน,
 ขัดเคลา. อนุอ่าว ว. ร้อนไม่มีลม. อนุ
 อุ่น ว. อุ่นสบาย, อุนให้อุ่น. อนุและอุ่น.
 อนุเชย น. ข้อต้นไม้มักค้ำหนึ่ง เปลือกมีกลิ่น
 หอมใช้ทำยาและปรุงน้ำหอม มี ๓ ชนิด คือ
 อนุเชยสุวรรณ (ดีกว่าชนิดอื่น), อนุเชยเทศ,
 อนุเชยไทย.
 อนุบาย [อะ—] มี. น. ที่ปราศจากความเจริญ,

อปำจั้น [อะ—] น. ส. น. หิศตะวันตก:
ข้างหลัง, ข้างใต้.

อพคังส์, — คังส์, — คังส์ [อะพะ—]
(น. ส. อวคัง) น. ขอด, เครื่องประดับ,
ตุ้มหู, จอมหู.

อพพะ [อะพะพะ] น. น. ชื่อจำนวนนับ
อย่างสูงเท่ากับโกฏิกำลัง ๑๑.

อพพย๑ [อมพะชย] (ส. อวยว) ก. แยก
ย้าย, ย้ายไป, ย้ายไปทั้งหมด, หักครวเรือน.

อพพย๒ [อมพะชย] ค. อวยวะ.

อพล [อะพะละ] น. ส. ว. ไม่มีแรง,
อ่อน, เหลือ.

อพลา [อะพะ—] น. น. 'ผู้อ่อนแอ' คือผู้หญิง

อพุทธิ [อะ—] ส. น. ความโง่เขลา, ความ
ไม่รู้สิ่ง, ความไม่เข้าใจ.

อภว [อะพะวะ] น. ส. น. ความไม่มี:
ความเสื่อม, ความเสีย.

อภัพพ [อะพันพะ] น. (ส. อภวช) ว. ไม่
สมควร, ไม่สามารถ, เป็นไปไม่ได้. อภัพ
พบุคลิก ส. น. คนไม่สมควร, คน
ไม่สามารถ.

อภย [อะพะ] ๒/๐ ๒๕ ส. น. ความปลอดภัย,
การปราศจากความกลัว, การพ้นโทษ, ความ
พ้นอันตราย. ว. ไม่น่ากลัว, ไม่มีอันตราย.

อภิ [อะ—] น. เป็นคำใช้นำหน้าศัพท์อันมี
ความว่า ยิ่ง, วิเศษ, ฉะเพาะหน้า, เหนือ,
เนื่องจาก, โดย, เช่น อภิรม=ยินดียิ่ง, อภิมุข
= ฉะเพาะหน้า ฯลฯ.

อภิกรม [อะพิกรม] ส. (น. อภิฏม) น.
การเข้าใกล้: การระกระ: การตี. คั้น.

อภิกม [อะภิกมะ] ส. น. การประสพ,
การเชื่อม, การหาสู่, การร่วม.

อภิมาต [อะ—] น. ส. น. การตี, การรูดาน.

อภิจา [อะ—] น. น. ความอยาก, ความ
กระหาย.

อภิชณา [อะ—] น. (ส. อภิชชา) น.
ความโลก, ความอยากได้.

อภิชเน [อะ—] น. ส. น. ตระกูล, ชาติ.

อภิชย [อะ—] น. ส. น. ความชนะ, การ
ปราบปราม.

อภิชาติ [อะ—] น. ส. ว. เกิดดี, มีตระกูล
เหมาะสม, ฉลาด, งาม. อภิชาติบุตร น.
บุตรที่ยิ่งกว่าตระกูล คือบุตรที่มีคุณสมบัติน่า
กว่าตระกูลตน.

อภิชาติ [อะ—] น. ส. น. กำเนิด, พระชน.

อภิชิต [อะ—] น. ส. ว. มีชัย, ชำนาญแล้ว.

อภิญญ์ [อะ—] น. ว. รอบรู้, รู้ดี.

อภิญญา [อะ—] น. น. ความรู้อย่างสูง

อภิญาณ [อะ—] **ม.** (ส. อภิญาณ)

น. ความรู้วิเศษ ซึ่ง เป็น ทางพระนิพพาน.

อภิณห์ [อะพินทะ] **ม.** ว. เสมอ, ทุดัน.

อภิธรรม [อะพิตา] **น.** 'ธรรมวิเศษ' คือ

พระธรรมแท้โดยนิตยเหตุ, ปฏิภาคของพระ

ไตรปิฎก ซึ่งเรียกว่า อภิธรรมปิฎก.

อภิธา [อะ—] **ส.** น. ชื่อ, เสียง, คำ.

อภิธาน [อะ—] **ม.** ส. น. ชื่อ; คำพูด,

คำเรียงหรือร้อยกรองไว้เป็นลำดับ, ปทา

นุกรมหรือ พจนานุกรม.

อภิไชย [อะ—] **ม.** (ส. อภิไชย) **น.**

การแสดง, คำบอกไว้, ชื่อ.

อภิฉันทน์ [อะ—] **ม.** ส. น. ความ

ยินดี, ความดีใจ, ความสรรเสริญ, ชกย์อง.

อภิฉันทนาการ **น.** การแสดงความยินดี.

อภิฉัย [อะ—] **ม.** ส. น. การแสดงละคร,

การแสดงท่าทาง.

อภิฉิกขมณ [อะพินิกขมะณะ] **ม.** (ส.

อภิฉิกขมณ) **น.** การออกไป, การออก

บวช, การสละ.

อภิฉินหาร [อะ—] (**ม.** อภิฉินหาร) **น.** ความ

ตั้งใจ, ความมุ่งมาด, การคิดใจ, การแสดง

ตัว, การออกคำสั่ง. ไทยใช้ว่า การก่อสร้าง

บารมี, บุญญาคุณภาพ.

อภิบาล [อะ—] **ม.** น. ผู้ปกครอง, ถ. บำรุง,

เลี้ยง, ปกครอง.

อภิปราย [อะพิปฺรายน] **ส.** (**ม.** อภิปราย)

น. ความตั้งใจ, ความมุ่งหมาย; ความเห็น;

ความหมาย, ใจความ. ไทยใช้ว่า พูดแสดง

ความหมายด้วย.

อภิमान [อะ—] **ม.** ส. น. ความหยิ่ง,

ความถือตัว,

อภิมุข [อะ—] **ม.** ส. น. หัวหน้า เช่น เสนา

ภิมุข=หัวหน้าเสนา. ว. หันหน้าตรงไป, ตรง

หน้า, ตรงข้าม.

อภิโยค [อะ—] **ม.** ส. น. ความพยายาม,

การออกแรง, การปฏิบัติ.

อภิรตี,—รตี [อะพริเต—] **ม.** ส. น. ความ

ยินดียิ่ง.

อภิรม [อะ—] **ม.** ส. ถ. รื่นโรจน์, ดีใจ, ยินดี;

พักผ่อน.

อภิรักษ์ [อะ—] **ส.** น. ระวัง, บึงกัน, รักษา.

อภิรัฐมนตริ [อะ—ตริ] **น.** ที่ปรึกษา

ชั้นสูงของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน.

อภิราม [อะ—] **ม.** ส. ว. น่ายินดี, เป็นที่พอ

ใจ, สงคราม.

อภิรุติ [อะ—] **ม.** ส. น. เลี้ยง, เลี้ยงร้อง.

อภิรุม [อะ—] **น.** เครื่องสูงอย่างหนึ่งใช้ในงาน

กระบวนแห่งหลวงรูปคล้ายกลด.

อักษรป [อะ—] ม. ส. ว. รูปงาม, งดงาม, น่าดู, สวย.

อภิลักขิต [อะ—] ม. (ส. อภิลักขิต) ว. หมายถึงกำหนดไว้. อภิลักขิตกาล, อภิลักขิตสมัย น. เวลาที่กำหนดไว้. วันกำหนด, มักนิยมนำมาบูชา หรือ วันทำพิธีประจำปี เช่น วันที่ถวายบังคมพระบรมรูปพระพุทธเจ้า หลวง (๒๓ ตุลาคม) เป็นต้น.

อภิลีน [อะฟิลีน] ม. น. การพา, การไล่, ความเปลอน, เครื่องม้าของ.

อภิวันท์ [อะ—] ส. น. การพาให้, คำนำ.

อภิวันท์ [อะ—] ส. น. การพาให้, การนำ.

อภิวาท, อภิวาทน์ [อะ—] ส. น. การนำ, การพาให้. ไท้มักใช้เพื่อบริการ.

อภิชัย [อะ—] ส. (ม. อภิชัย) น. การรุดหน้า, การตั้งโดยการทำพิธีรุดหน้า เช่น พิธีขึ้นเสวยราชย์ของพระเจ้าแผ่นดินเป็นต้น. การได้บรรลุ, การได้เป็น เช่น พุทธจักอภิชัย คือ การได้เป็นพระพุทธเจ้า ไทโยใช้ตลอดมาจนถึงทำพิธีตั้งตำแหน่งขึ้นสูง เช่น อภิชัย มหาราช คือ ทำพิธีตั้งพระมหาราช.

อภิสัมมัย [อะพิละไหม] น. (ส. อภิสัมมัย) ความเข้าใจ, ความเห็นชัดเจน.

อภิสมาจาร [อะพิสะมาจา] น. น. มารยาทอันดี, ความประพฤติอันดี.

อภิสัมโพธิ์,—สัมโพธิ์ [อะ—] ม. น. ความรู้เองด้วยปัญญาอันยิ่ง, ความเข้าใจอย่างสูง. หมายถึง ความตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า.

อภิสาร์ [อะ—] ส. น. การพา, การประสพ, การเผชิญหน้า.

อภิสัทธา [อะ—] ส. น. ความสำเริง.

อภุต [อะพุตะ] ม. ส. ว. (ซึ่ง) ไม่มี, ไม่เกิดขึ้น, ไม่ปรากฏ. อภุตบุพพ์ ม. ว. ไม่เคยมี, ไม่เคยเป็น, ไม่เคยปรากฏ.

อม ๑ ก. เอาของใส่ปากแล้วหุบปากไว้ไม่ถลันลงไป. อมเปรี้ยวอมหวาน ว. มีรสทั้งเปรี้ยวและหวานพอเหมาะ. อมพะน้ำ ว. นิ่งอึ้งไม่พูดจา. อมมือ ว. เรียกเด็กอ่อนที่ไม่เต็มขวบว่า เด็กอมมือ. อมเลือด อมหนอง ว. เรียกสีที่กำลงมีเลือดและหนองปนกันอยู่ข้างใน. อมหนอง ว. ผลที่กลัดหนอง เรียก ผลอมหนอง.

อม ๒ [อะมะระ] ส. น. ความรุนแรง, กำลัง, ล้ำนาง.

อัม น. ชะมด; ต้นเนือง.

อมต ๑ [อะมะตะ] ม. (ส. อมฤต) น. ความ

ไม่ตาช; พระนิพพาน, น้ำทิพย์ (แต่มีอีกใช้ว่า น้ำอมฤต). อมตบพิท ม. น. ทางพระนิพพาน.

อมต ๒ [อะมะตะ] ส. น. ไข่, ความเจ็บ, ความตาย.

อมนุษ [อะมะ—] ส. น. เพศอื่น ๆ, ไม่ใช่คน. ฝี่สาถ, เทวดา, ยักษ์ ฯลฯ (มักนิยมว่า ฝี่สาถ เทวดา).

อมร [อะมอนหรืออะมะระ] ม. ส. น. ผู้ไม่ตาย, เทวดา, เจ้า. ว. ไม่ตาย, ไม่เสื่อมศูนย์, ชัยชนะ. อมรปติ [อะมะระบอ—] น. 'จอมเทวดา' คือพระอินทร์. อมรปุระ น. เมืองทิพย์, สวรรค์. อมรรัตน์ น. เสน่ห. อมรราช น. พระอินทร์. อมรสถิรี น. นางสวรรค์, นางฟ้า. อมราวดี น. ชื่อเมืองของพระอินทร์. อมรินทร์, —เรนทร์ น. พระอินทร์. อมเรศ, อมเรศวร น. พระอินทร์.

อมฤติ [อะมฤติ หรือ—วิติ] ส. น. เจ้า, เทวดา, ผู้ไม่ตาย, น้ำทิพย์ (เรียกน้ำอมฤต). เครื่องทิพย์; ความ ไม่ตาย, ความ สำเร็จ; พระนิพพาน-032566 ไม่ตาย. ไม่ศูนย์หาย, ชัยชนะ, งดงาม, น่ารัก, อมฤตนิกร น. 'มีแสงเป็นทิพย์' คือ พระอินทร์. อมฤ

ตป, อมฤตป น. ผู้ดื่ม น้ำทิพย์, เทวดา. อมฤตบพิท น. ทางพระนิพพาน. อมฤตรส น. น้ำทิพย์; พระธรรม (ในพระพุทธศาสนา), พระนิพพาน. อมฤตโลก น. แดนแห่งเทวดา, สวรรค์.

อมฤตย [อะมฤตะ—] ส. น. ความไม่ตาย.

อมาจิง [อะมัดจะ] ม. (ส. อมาคุย) น. เพื่อน, ที่ปรึกษา, ขุนนาง, ข้าราชการ, ข้าเฝ้า (ไทยใช้ว่า ข้าราชการเป็นพื้น).

อมาตฺร [อะ—] ส. น. หม้อน้ำ, ภาชนะสำหรับดื่ม.

อมาตย์ [อะหฺมาต] ส. น. ข้าราชการ, ข้าเฝ้า, ที่ปรึกษา. ไทยเรานิยมใช้ว่า ข้าราชการฝ่ายพลเรือน คู่กับ เสนา ซึ่งเป็น ฝ่าย ทหาร. ดู อมาตย์ คิว.

อมาวสี, อมาวสุ, อมาวาสิ [อะมาวะ—] ม. น. วันที่พระจันทร์ และ พระอาทิตย์ร่วมกัน คือ สิ้นเดือนจันทรคติ.

อมาตฺร [อะ—] ส. น. ไม้น้ำเพื่อน, ขี้ศึก, คู่แข่งขัน.

อเมริกาไน [อะ—] น. ชาวประเทศสหปาลีรัฐอเมริกา.

อเมริกา น. ทวีปใหญ่อยู่ระหว่างมหาสมุทร

แอตแลนติก และ แปซิฟิก: มัด ไขว้เรียก
ประเทศที่เราเรียกว่า สหรัฐอเมริกา

อ ย, อ ยี่สี่ [อะยะ, อะ—] มี. ส. น. แร่, เหล็ก,
อาวุธเหล็ก. (คำนี้เมื่อเข้าสมาสกับคำที่ตั้งต้น
ด้วยอักษรต่ำและตัว ฬ ไขว้ว่าอโย เช่น อโยคห
= ก้อนเหล็ก). อ ย กักร มี. น. ช่างเหล็ก.

อ ย น [อะยะนะ หรือ อะยนะ] มี. ส. น. ทาง,
ถนน, ที่ไป, ที่เดิน; การไป, การถึง.

อ ย ่า [หยา] ก. เป็น คำช่วยกริยามากความ
ห้าม หรือ ไม่ยอมให้ทำอาการต่าง ๆ; ร้าง,
เลิกเป็นตัวเมื่อกัน. อ ย ่า กั น มี. ก. คำข
การพนันซึ่งไม่กินกัน เรียกว่าอ ย ่า กั น.

อ ย ่า กั [หยาก] ก. ปรารถนา, ประสงค์, ต้อ
กร, หิวกระหาย.

อ ย ่าง [หยาหัง น. จะนิล, สิ่ง, ทำนอง, วิถี, แบบ,
เชิง. อ ย ่าง ไ ร ๖. จะนิลไหน. วิถีไร.
อ ย ่าง ไ ร กั ดี, อ ย ่าง ไ ร กั ดี ตาม ส. น. ถึง
เช่น นั้น, แม้กระนั้น.

อ ย ุ ท ี่, อ ย ุ ท ี่ ยี่ [อะ—, —] ส. ๖. โม่ฟ้าย
แพ. ปรายไม้ไผ่.

อ ย ุ ท ี่ ยี่ [อะยุตทุยา] น. ชื่อ เมือง พระราม
ในเรื่อง รามเกียรติ์ ชื่อ กรุงเก่า คือ เมือง
หลวงมหัศจรรย์ประเทศสยาม ตัด จาก กรุงธนบุรี
ขึ้นไป. อ โย ธ ยา ก็ เรียก.

อ ย ู่ [หญู่] ก. พัก, อาศัย, ชัง, ชังมีชีวิต,
คง. อ ย ู่ กั น มี. ก. กินและนอน, ดำรงชีวิต,

อ ย ู่ กั ง มี. ก. ดีไม่แตก, พันแทงไม่เข้า,
อิงไม่ออก. อ ย ู่ กั น มี. ก. (ราชาศัพท์)

การปรนนิบัติ เช่น พักวี. อ ย ู่ กั น มี. ก. ผิง
ไฟ เพื่อรักษามดลูกภายหลังการคลอดบุตร.

อ ย ู่ กั น มี. ก. รักษาหน้าที่ตามเวลาของตน.

อ ย ู่ กั น มี. ก. สลักกันอยู่รักษาหน้าที่ตาม
เวลาที่กะจะไว้.

อ โย [อะ—] ดู อ ย.

อ โย ธ ยา [อะโยตทุยา] ดู อ ย ุ ท ี่ ยี่.

อ วิ ๑ [อะวะระ] มี. ส. น. คำ, ชื่อรถหรือเกวียน.

อ วิ ๒ [อะวะระ] น. นาง, นางงาม.
๖. งาม, สวย.

อ วิ ๓ [อะวะระ] มี. ส. ๖. ปราศจากผงหรือมลทิน.

อ วิ ๔ [อะวะระ] (แผลงจาก มี. อ วิ ๓ = ตรง)
๖. งาม, งาม ระหง, งาม อ่อน แขน ไขว้ว่า
อ่อนช้อย หรือ อ่อนช้อน ก็มี.

อ วิ ๕ [อะวะระ] (ส. อ วิ ๔; มี. อ วิ ๕)
๖. ไม้ระพี; สีขาว; ชื่อลูกพระอินทร์, ชื่อ
ลูกลูกศรวิชัยในวรรณคดีอื่น. ๖. ขาว, ใส.

อ วิ ๖ [อะวะระ] มี. ส. ๖. โกล, พันไป.

อ วิ ๗ [อะวะระ] มี. ส. น. การพันความ
ตะเกือกตะกาย, ความสงบ, ราบคาบ.

น. กำลังไอน้ำ (อ. Steam).

อระหะ [อระหะ—] มี. ส. ว. ควรว, สมคคว, มีคคว; เหมาะ.

อระหัง [อระหะ—] ดู อระหัง.

อระหัตต์ [อระหะ—] มี. น. ความเป็นพระอรหัตต์ คือ ผลแห่งผู้สำเร็จธรรมวิเศษสูงสุดในพระพุทธศาสนา. อระหัตต์ผล น. ผล คือ การสำเร็จพระอรหัตต์. อระหัตต์มกคี่ น. ทางปฏิบัติเพื่อบรรลุพระอรหัตต์. อระหัตต์วิโมกข์ น. ความพ้นแห่งพระอรหัตต์.

อระหัง [อระหะ หรือ อระหะ—] มี. น. ผู้สำเร็จธรรม วิเศษ สูงสุดใน พระพุทธศาสนา, ผู้สำเร็จพระ นิพพาน, พระพุทธเจ้า. ว. มีคุณ, สมคคว. นามนับถือ. (ศัพท์นี้ใช้ อระหัง หรือ อระหัง ก็มี, แต่เป็น คำคุณหรืออยู่ท้ายสมาส ต้องใช้ อระหัง). อระหังในชาติ น. การฆ่าพระอรหัตต์. นับว่าเป็นบาปหนัก จัดเข้าในอนันตริยกรรม ๘.

อระหอย [อระหะ—] ว. มีรสดี, ถิ่นดี.

อระหัญญี [อระ—] มี. (ส. อระหัญญ) น. ที่ไกล, ฆ่า, ที่เปลี่ยว. อระหัญญวาสี น. วัด หรือที่อยู่ฆ่า/2 อระหัญญวาสี น. ผู้อยู่ในป่า. เป็นชื่อคณะพระสงฆ์โบราณ ซึ่งตั้ง

อารามอยู่ในป่า.

อระหัญญี ดู อระหัญญี.

อระหาคี, อระหาคี [อระ—] ดู อระหาคี.

อระหาม [อระหะ—] ว. สว่าง, รุ่งเรือง, แสงเรือง.

อระหะ [อระหะ—] มี. ส. น. ข้าศึก. ว. เกือบตก, เกือบตก. อระหะ น. จอมข้าศึก, จอมศัตรู. ประสงค์เอา พระราชา เป็นข้าศึก.

อระหะ [อระ—] ส. น. ลูกเรือ, จักร.

อระหะกะ [อระหะกะ] มี. น. คนชาติอระหะ ซึ่งเป็นต้นตระกูลของพวกอินดูโบราณ.

อระหะ [อระ—] มี. (ส. อระหะ) น. ในพระพุทธศาสนา เรียก บุคคล ผู้บรรลุธรรม วิเศษ มี โสดาปัตติมรรค เป็นต้นว่า พระอระหะหรือพระอริยะบุคคล, ว. เป็นของพระอริยะ: เป็นชาติอริยะ. ผู้นับถือศาสนาประจำชาติ: เจติ, เต็น, ประเสริฐ; ต้องคำทรมานของพวกอริยะ, ถูกต้อง, เป็น เก่งอย่าง, ดี. อระหะ อระหะ น. อระหะธรรม. อระหะบุคคล น. บุคคลผู้เป็น อระหะ ดู อระหะ ข้างบน. อระหะ มรรค น. ท้าวอันประเสริฐ, ทางดำเนินของ พระอริยะ, ชื่อ ธรรมวิเศษในพระพุทธศาสนา มี ๘ ชั้น มี โสดาปัตติมรรค เป็นต้น. อระหะดี น. ความจริงของ พระอริยะ,

ความจริงอัน เป็นแบบ, ความจริงแท้ ข้อ
ธรรมสำคัญ หมวดหนึ่งใน พระพุทธศาสนา
มี ๔ ข้อ คือ ทุกข์, ทุกข์สมุทัย (ที่เกิดแห่ง
ทุกข์), ทุกข์นิโรธ (ความดับทุกข์) และ
มรรค (ทางแห่งความดับทุกข์).

อรุ [อะ—] ม. ส. น. แผล, บาดเจ็บ.

อรุณ [อะ—] ม. ส. น. สีสแดง, แสงสว่าง,
แสงเงินแสงทอง, เวลาเช้าตรู่, พระอาทิตย์.

อรุณกมล [—กมณ] น. บัวแดง.

อรุณการ [—กอน] น. 'มีแสงแดง' คือ
ตะวัน. อรุณวารุณ [—วัน] น. สีสแดง,
สีเหลือง, สีทอง.

อรุโณทัย [อะ—โท] น. เวลาตั้งขึ้นแห่งอรุณ,
เช้าตรู่, รุ่งเช้า.

อรุ้ม [อะหฺม] ว. บิดค้ำ.

อรุปี [อะ—] ม. ส. ว. ไม่มีรูปร่าง, งามจรน;
น่าเกลียด.

อลงกต [อะ—] ม. ส. อลงกต) ว.
แต่งพร้อม, ทำพร้อม, งดงาม.

อลงกรณ์ [อะลงกอน] ม. ส. น. การ
เตรียม, การแต่ง, เครื่องแต่ง, เครื่องประดับ.

อลงการ [อะลง] อลงการ.

อลวน [อลนะ—] ว. วุ่นวาย, สับสน.

อลเวง [อลนะ—] ว. ก้อง, ดัง, สนั่น, ไพเราะ.

อลหม่าน [อลนะหม่าน] ว. วุ่นวาย, ชุล
มุน, สับสน.

อลักเอลลือ [อะหลักอะหลือ] ว. อึดอัด,
ลำบากใจ, ผงใจ.

อลังการ [อะ—] ม. ส. น. การแต่ง, การ
ประดับ; เครื่องแต่ง, เครื่องประดับประดับ.

อลังหะ [อะ—] ม. ว. ไม่อาย, นอกจรรย์ตร,
มักหม้อถึงนักพรต เช่น ภิกษุผู้มีภักดิ์
ละเมิด พระพุทธบัญญัติ.

อลังฉ้าง [อะหล้าง—] ว. เห็นจะแข็ง,
เปิดเผย, เห็นเต็มที, งามตา.

อลิงค์, อลิ่งคี [อะ—] ม. ส. ว. ไม่มี
เครื่องหมาย; (ในไวยากรณ์) ไม่ปรากฏเพศ
คือ ประสงค์เอาคำที่ไม่ปรากฏว่าเพศอะไร
เช่น คน, ลูก, หลาน, แต่ใช้เฉพาะคำอลิงค์.

อลิ่งฉิ่ง [อะหลิ่ง—] ว. ประจักษ์แก่ตา,
เห็นเต็มที, เปี่ยมยศ, เรืองซากศพที่เห็นเต็ม
ทั่ว ขึ้นอลิ่งฉิ่ง.

อวก, อ้วง ก. ราก, อางเจียน. อ. เสี่ยงอางเจียน,
เสี่ยงราก.

อวกม [อะวะ—] ม. ส. น. ความเข้าใจ.

อวเคราะห์ [อะวะ—] ส. (ม. อวคฺทห)
น. อุปสรรค, เครื่องกีดขวาง, ความเห็นแย้ง.

อวจิร [อะวะจอน] ม. ส. น. แดน, บริเวณ,

เขตต์: วิสัย.

อวชัย [อะวะไช] ม. ส. น. ความเอาใจ
ในเงื้อมมือ, การปราบปราม.

อวชาติ [อะวะ—] ม. ว. มีอำนาจแล้ว,
ทำชา. อวชาติบุตรี น. ลูกที่มีคุณสมบัติ
เช่น จรรยา หรืออาชีพแล้วกว่าตระกูลตน.

อวดิ ก. สำแดงให้รู้เห็น, นำออกให้ชม, ออก
บ่งต่อหน้าคน. อวดิตี ว. ทะนงใจว่า
ตัวดี. ล้อดี, สำแดงให้เขาเห็นว่าตัวดี. อวดิ
อ้าย ก. พุศยกบ่งต่อประมุขชน.

อวดังสี, อวดังสกะ [อะวะตังสะ,—สกะ]
ดู อพตงส์.

อวดิการ [อะวะตาน] ส. น. การลงมาเกิด,
การแบ่งภาคมาเกิด (เช่น พระนารายณ์ลง
มาจากสวรรค์), ชื่อพระนารายณ์, ชื่อเรียก
พระเจ้าแผ่นดินหรือคนสำคัญ. ก. (โทษ)
ลงมาเกิด, แบ่งภาคมาเกิดในโลก.

อวิไม น. ชื่อเครื่องจับปลาชนิดหนึ่ง เป็นตา
จับผืนขาว ให้ซึ่งเป็นวง ล้อมปลา.

อวิเน ว. ร่างกายโตอวบเพราะมีเนื้อและมันมาก.

อวิบ ว. ล่ำ, มีเนื้อมาก, ตรงกันข้ามกับเกร็ง.

อวิย ก. ให้อุณฺหฺยา๓๖๖

อวิยาะ, อวิยวะ [อะวะยะวะ, อะไวยะวะ]
ม. น. ชิ้น, ส่วน, ส่วนของร่างกาย. ไซ้

อวิยะ หรือ อพพ ภาใต้.

อวิรุทธิ์, อวิรุทธก [อะวะระดฺ—ทะกะ] ม.
ว. ลูกขี้มโกล.

อวิล [อวน] (ช. ว. เต็ม, แน่น, อัดอัด).
ก. ตะหลุม, ฟุ้ง, หวล, กลบ, หอมตะ
หลบ, ฟุ้งด้วยกลิ่นหอม.

อวิสาน [อะวะ—] ม. ส. น. ที่จับ, ที่หยุด,
ที่สด, ปลาย, เขตต์.

อวิหาร [อะวะ—] ม. ส. น. การลัก,
การถือเอา.

อวิตถา [อะ—] ม. น. ฐานะ, ความเป็น
อยู่, เวลา, สมัย. ให้อวิตถา ด้วย.

อวินต์ [อะ—] ส. น. ชื่อของนครใน
หนึ่งในมณฑลประเทศ ซึ่งมีกรุงอุชเชนีเป็น
นครหลวง เป็นที่สถิตของพระเจ้าวิกรมทิตย
มหาราช.

อวิยาะ [อะไวยะวะ] ดู อวิยะ.

อวิตฺตา,—ตา อะวัตฺตฺตา,— ดู อวิตถา.

อวิชี [อะ—] ม. น. ทิศใต้.

อวิจิ [อะ—] ดู อวิจิ.

อวิชชา [อะ—] ม. (ส. อวิชฺชา) น.
ความไม่รู้, การปราศจากความรู้, ความโง่,
ความเขลา.

อวิญญาน [อะ—] ม. ว. ไม่มีวิญญาน.

ไม่มีชีวิต, ไม่มีจิตสำนึก. อวิญญาณก
ทรัพย์ น. ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณ คือ เงิน
ทอง ที่ดิน ฯลฯ.

อวิญญู [อะ—] ม. ว. ใจ, ไม่มีความรู้.
อวิรุทธิ์ [อะ—] ม. ส. ว. ไม่ขัดข้อง.
ไม่ผิดพลาด, สะดวก; มีอิสระ.

อวิโรชน์ [อะ—] ม. ส. น. ความไม่ผิด,
ความไม่ประพฤติ ผิดธรรม; ความสุภาพ,
ความเป็นกลาง, ความปรองดองด้วยดี.

อวิจิ [อะ—] ม. น. ชื่อนครขุมหนึ่งใน
นรกขุม และกล่าวว่าเป็น ขุม ที่ลงอาชญา
แก่สัตว์ที่มีบาปหนักที่สุด. โทษ ไซ้ เป็นอวิจิ
หรือ อเวจี ก็มี.

อเวจี [อะ—] ดู อวิจิ.

อสนี [อะสะ—] ดู อสนี.

อศรพิณ [อะสะระ—] เลื่อนจาก อาศรพิณ
ดู อาศรพิณ ใน อาศิส.

อโสภ [อะ—] ศ. (มี. อโสภ) น. ชื่อ
ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ที่เราเรียกว่า ต้นโสภ. ว.
ไม่รู้สึกเสียดใจ, ไม่น่าเสียดใจ, ไม่มีโสภ.

อสงไขย [อะ—] มี. ว. นับไม่ถ้วน นับ
ไม่ได้. มอญยกย่องเป็นชื่อสังขยาจำนวนมาก
ที่สุดในแบบสังขยา คือ โทฏิกัลลยัสสน.

อสนี, อัสนี [อะสะ—] มี. (ส. อสนี)

น. อวรกแหอม, อวรกพระอินทร์: สายฟ้า.
อสันิปาติ น. การตกแห่งสายฟ้า, ฟ้าผ่า,
สายฟ้า.

อสังหาริมะ [อะ—] มี. ว. (ซึ่ง) นำเอา
ไปไม่ได้, เค็ดอนที่ไม่ได้; ใช้เรียกทรัพย์ที่
ติดอยู่กับที่ เช่น คีกร, ต้นไม้ เรียกว่า อสัง
หาริมทรัพย์. คู่กับ สังหาริมทรัพย์ ซึ่งได้ยก
ทรัพย์ที่นำไปได้ คือ ทรัพย์ที่ไม่ติด กับ ที่
ขนไปไหนไปได้.

อสัง, อสังข์ [อะ—] ดู อสังข์.

อสังญี [อะ—] มี. ว. ไม่รู้สึกตัว, สิ้น
สติ. อสังญีกรรม น. การไม่มีความ
รู้สึก, หรือ ความตาย. (ใน ภาษาศัพท์ ใช้
สำหรับข้าราชการชั้นเจ้าพระยาตาย เรียกว่า
สิ้นแก่สังญีกรรม).

อสังญี [อะ—] มี. ว. ไม่มีสัญญา,
ไม่มีความจดจำ, หหมดความรู้สึกร, สลบ.
อสังญีภาพ, —ภาวะ น. ความสลบ.
อสังญีสัตว์ น. พวกพวกหนึ่ง มีรูปร่าง
แต่ไม่มีสัญญา อยู่เหนือ พรหมชั้น อภินิหัฐ
ขึ้นไป.

อสังญีแดหว่า [อะสันชะแดหว่า] ศ. (มี.
อสังญีเหว) น. เทวดา.

อสังคย [อะ—] ส. (มี. อสจจ) น. ความ

ไม่จริง, ความไม่แท้, ความไม่ซื่อตรง, การปลอม, โทษให้ว่า อาสาศย์ ก็มี.

อัสมันินันท์ [อะ—] ส. ว. ไม่แตกต่างกัน ไม่ปนเป. อัสมันินนพวงศ์,—วงศ์ น. เชื้อสายที่ไม่ปนเป.

อสาธวิ [อะสาทอน] ต. อสาธ.

อสาธ [อะ—] ม. ส. ว. ไม่ดี, ไม่งาม, เบล, ชั่วช้า; นำสะอวย. โทษแดลงให้ว่า อสาธ ก็ได้.

อสี [อะ—] ม. ส. น. ดาพ, มีด, กะบี่. อสีจรรยาการ ส. น. การฝึกหัดเพลงดาพ, การฝึกหัดเพลงคัสตรา. อสีธาวา ม. ส. น. คมดาพ. คมคัสตรา.

อสีติ [อะสิด หรือ อะสิตะ] ม. ส. ว. มีสีด้า, มีสีคัลลา, มีสีเก้.

อสีตยานุพยัญชนะ [อะสีตยานุพัตนชนะ] ม. น. ลักษณะน้อย ๆ ในร่างกาย ๘๐ อย่าง คือ ผู้ที่จะเป็นพระมหามนุษ ต้องสมบูรณ์ด้วย ลักษณะสำคัญ ๓๒ อย่าง ซึ่งเรียกว่า มหามนุษ ลักษณะ มีรอบ พระบาท เป็นลาขรูปจักรและอื่น ๆ ตามแบบเป็นต้น, และสมบูรณ์ด้วยลักษณะน้อย ๆ ซึ่งเรียกว่า อณูพยัญชนะ ๘๐ อย่าง เรียกว่า อสีตยานุพยัญชนะ.

อสีตี [อะ—] ม. (ส. อสีตี) ว. จำนวนนับแปดสิบ. อสีตีมหาสาวก ม. น. สาวกใหญ่ของพระพุทธเจ้า ๘๐ องค์.

อสุ [อะ—] ม. ส. น. สมทาจ, ชีวิต.

อสุจิ [อะ—] ม. (ส. อสุจิ) ว. ไม่สะอาด. ไม่บริสุทธิ์.

อสุภ [อะสุบ] ม. (ส. อสุภ) ว. ไม่งาม, ไม่สวย, ไม่ดี; นำกลียด, ไม่เป็นที่พอใจ, ไม่เป็นที่มงคล (ถ้าสามัญมักเรียกขากศพว่า อสุภ และเลื่อนไปเป็น อสภ). อสุภกัมมัฏฐาน ม. น. กัมมัฏฐานที่ขัดเอาของไม่งาม (เช่น ขากศพ) เป็นอารมณ์.

อสุรี [อะสุระ] ม. ส. น. วิญญาณ; เจ้าแห่งความชั่วร้าย; อมนุษย์พวกหนึ่ง เป็น ศัตรูต่อเทวดา, แทตย์, ยักษ์, มาร, ฝิ; เพศหญิงให้ว่า อสุรี (ไทยมักใช้ อสุร และหมาย ความถึง ยักษ์ เป็นพื้น เพศหญิง ก็มัก ใช้แทนกันว่า อสุรี). อสุริกัมมัฏฐาน ส. น. การสิ้นพวกอสุร. อสุรีกัญญา ม. (ส. อสุรกัญญา) น. นางอสุร เป็นคำเรียกภรรยาของอินทร์ ชื่อว่า สุชา, หรือ สุชาดาผู้เป็นบิดาแห่งท้าวเวปจิตติ ผู้เป็น จอม อสุร. อสุรีปิโย ม. น. สัตว์เกิด โภ อมนุษย์พวกหนึ่ง คู่กับเปรต แต่ให้ชื่อ หลอ กหลอนมนุษย์ อย่าง

ที่เราเรียกสี่ที่หลอกหลอนคน. อสุรภพ,
—โลก ม. น. แดนอสูรอยู่เชิงเขาพร
สุเมรุ. อสุรราช ม. น. ราชแห่งพวก
อสูร คือ ท้าวเวปจิตติ. อสุรมิวน ม.
น. ปภสพาทแห่งอสูร.

อสุรินทร์,—เรนทร์ [อะ—] ส. น. 'จอม
อสูร' ใช้เรียกท้าวเวปจิตติ ผู้บิดามารดา
และใช้เรียกพรหุศิวะ แต่ไทยใช้เรียก พญา
อัชฌัฏ์ทั่วไป ก็ได้.

อสูร, อสูรี [อะสุณ,—อะ—] กุ อสูร.

อเสกษ [อะเสกษะ] ม. (ส. อเสกษ) น.
ผู้ซึ่งไม่ ต้อง สักขมาอีก' คือ พระอรหันต์.
อเสกษบุคคล ม. น. 'บุคคลผู้ไม่ต้อง
สักขมาอีก' คือ พระอรหันต์ คู่กับเสกษบุคคล
คือ 'ผู้ซึ่งสักขมาอยู่' ได้ แก่ พระ อริขบุคคล
รองพระอรหันต์ ลง มา จน ถึง ผู้บรรลุ โสคา
จิตติมรรค.

อห [อะหะ] มี (ส. อหน) น. วัน, วันหนึ่ง
(มีประกอบทำอศัพท์ เช่น สัปดาห=สัปดาห์
+อห ว่าจัตวัน, ฯลฯ).

อหังการ [อะ—] ม. ส. น. 'การถือว่าเรา'
คือ การ ถืออง, 2 การ นี้ก ถึง แต่ ตัว, ความ
เย่อหยิ่ง, ความทะนงตัว, ความก้าวร้าวด้วย
การถือตัว, เป็นคู่กับ นมังการ.

อหิ [อะ—] ม. ส. น. ง. อหิวาตโรค,
—วาตกรโรค ม. น. โรคลงภาค.

อหิงสา, หิงสา [อะ—] ม. ส. น. ความ
เมียดเมือพ, ภาวเว้นจากกาทำร้าย.

อเหตุกทิฎฐิ [อะเหตุกะทิตถิ] ม. น.
ความเห็นว่าสิ่ง ทั้งหลายในโลกไม่มีเหตุไม่มี
ปัจจัย เป็นความเห็นของเดิยวดีพวกหนึ่ง.

อโหสิกรรม [อะ—] ม. น. 'กรรมได้มี
แล้ว' คือกรรมที่เลิกแล้วต่อกัน, กรรมไม่เอา
มาปกครองแก่กัน.

อโอ น. เป็นคำใช้นำหน้าข้ออย่างคำ นาย เช่น
ออนัน, ออนัน ๑ ฯลฯ. อ. รวมกันเป็นกลุ่ม,
ประดังกันมาก ๆ. มุงกัน; ฮัดแก.

อ้อ น. ไม่จำพวกต้นแขม แต่มีปล้องอย่างไม้
ไผ่ ต้นเล็กขนาดต้นแขม. อ. เป็นคำออก
เสียง แสดงว่ารู้แล้ว เข้าใจแล้ว หรือนึกได้.

อ้อ น. วิธีแห่งคำ ไป มีอุลประตุเดียวเกิน ๓
ประตุ เมื่อถูก ใช้ ๓ ต่อ. อ. ถ้าออกเสียง
เหมือนอ้อ.

ออก น. เป็นคำใช้นำหน้าข้อบรรดาศักดิ์
กัญญาบัตร ครองโบราณ เช่น ออกญา, ออก
พระ, ออกหลวง, ออกขุน; ข้อ นกชะน็ด
หนึ่ง เรียกกนออก; เรียกพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด
ว่า พ่อออก แม่ออก, ในคำประพันธ์ ใช้ว่า

‘ออกให้’ หมายความว่า พ่อแม่ผู้เป็นใหญ่;
เรียกเมืองที่สามัคคีว่า เมืองออก. ก.
ขึ้น เช่น ตะวันออก = ตะวันขึ้น; ไปจากที่,
เคลื่อนจากที่, เคลื่อนไปจากภายใน; แสดง,
เผยแผ่, ปรากฏภายนอก (เช่น ตะเข็บ
ออก); แจกจ่าย; มอบ ให้, ทำให้ (เช่น
ออกใบเสร็จ); ตั้งขึ้น เพื่อจำหน่าย (เช่น
ออกร้าน); พัน, หมกหมัก, หลุด (เช่น
ออกจากของจำ); เป็นภริยานุเคราะห์ บ่ง
ความว่าค่อนข้าง, ชวนให้, ตั้งขึ้น (เช่น ใจ
ออกจะโกรธ คุ้ออกจะไม่ดี); แยก, ผลิ,
ผูกขึ้น (เช่น ต้นไม้ ออก ดอก ออก ข้อ).
ว. ตรงกันข้ามกับเข้า, ขยาย, ให้, แยกเป็น
คนละส่วน (เช่น กลั้ออก, แบ่งออก); หลุด
ไปได้, สำเร็จไปได้ (เช่น ร้องออก, ตอน
ออก); มาก, จวง (เช่น นกกลั้อออก, เลว
ออก). ออกก้ำกั๊ง ก. ใช้กำลัง, รวบรวม
กำลังให้มีขึ้น. ออกกั๊ก ก. ต้อนรับ
แขก; แสดงต่อหน้าแขก, แสดงตัวในที่ประ
ชุม; และคุ้ออกภาษาด้วย. ออกกั๊กน ก.
ทำท่าทางอย่างเล่นโขน. ออกกั๊กหัว,
—ฝักตามอกฝักหัว. ออกกั๊กน ก.
ออกกั๊กหน้า, แสดงแก่ประชุมชน (สำหรับ
รวมพรรคโขนละคร). ออกกั๊กน ก. บอก

ข้อ, ขานข้อ, แสดงข้อ. ออกกั๊กน น.
เรียกใช้สำว่าใช้ ออกดอก. ก. เกิดเป็นเมียด
ตามผิวหนังเนื่องจากโรคสำหรับบุรุษ. ออก
กั๊กน ก. พุดแก่ ตัวมสคงว่าไม่เกี้ยว ข้อด้วย.
ออกกั๊ก, —ทาง ก. แสดงอาการ; แสดง
อาการเด่นรำต่าง ๆ. ออกกั๊กน ก. ลงทุน,
จ่ายเงินทำทุน. ออกกั๊กน ก. ได้กำไร,
ได้ผลประโยชน์. ออกปาก ก. พุด,
พุดขอช่วยเหลือ. ออกกั๊กน ว. (หน้า)
ปรุ ด้วยแผลเป็นแห่งฝีดาษ. ออกกั๊กน ว.
(หน้า) เป็นฝี, มีฝี. ออกพรรษา น.
เรียกวันที่สิ้นการจำพรรษาแห่งพระสงฆ์ คือ
วันกลางเดือน๑๑, วันปวารณาก็เรียก. ออก
กั๊กน ก. วิธเล่นมหรสพ คือทำเพลง
และแสดงท่าทางเป็นต่างภาษา เรียกว่าออก
แขก, ออกเซมร, ออกลาว ฯลฯ. ออก
กั๊กน ก. หมกหมักที่อยู่ข้าม. ออกกั๊กน
ก. ต้อนรับ; พุด หรือ แสดงตัวเป็นเจ้าทุกข์
หรือ เป็นเจ้า หน้าที่ได้ ต้อนแก่ผู้กล่าวหาเสีย
ใจ. ออกแรง คุ้ออกกำลัง. ออกโรง
ก. เล่นครั้งแรก, แสดงครั้งแรก (สำหรับ
มหรสพ). ออกกั๊กน ก. คลอดลูก. ออก
กั๊กน ก. หมกหมักที่เข้าเวร. ออกกั๊กน ก.
แปร่งเสียง, อ้อน (เช่น ออกเสียงไม้ชัด).

หรือร่วมค ซึ่งมิใช่และตัวอ่อน ไปรยใน น้ำ).

ก. ไปรยเหยื่อต่อปลา: เอยใจ, ปลอบโยน,

ว. ค่อย ๆ, เมา ๆ, เรียบ ๆ เช่นเดินอ้อย ๆ.

อ้อย น. มิใช่ชนิดหนึ่งลำดับที่ปร้องคล้าย

อ้อยนม แต่ลำดับจับไปด้วย น้ำหวาน ใช้

เอามาหีบเอาหวานทำน้ำตาล. อ้อยกว๊าน

น. อ้อยที่ปลูกปลูกแล้วหั่นเป็นท่อน ๆ.

อ้อยขิง น. ต้นไม้ใหญ่ชนิดหนึ่งคน

ตามป่าใช้ทำยา.

อ้อย ว. (เหลือง) อ้อย, จัก, เข้ม, ่อ, เสียง เช่น

เสียงแห่งเพลนแก้วอันเปี่ยมสุขเป็นต้น.

อ้อยส้อย ว. ร่ำไร, เลื่องหล่อน, ทำมารดาขัดขาด.

อ้อยอิ่ง ว. ล่วงให้ช้า, ร่ำไร, ไม่เต็มใจจะให้เร็ว.

ออรระหัน น. สัตว์ในนบยตัวเป็นนกหัวเป็นคน.

อ้อแอ้อ อ. เสียงเด็กที่ร่ำไห้ฟูต, เสียงฟูตไม่ชัด.

อะคร้าว ว. มาก, อึ้ง, อึ้งใจ, สบายใจ.

อะเกือ ว. งาม, สดข, สะอาด.

อะดัก ว. คำบาด, อดัด, ร้อนใจ. อะดัก

อะแด้ว ว. อดัดเต็มทน, คับแค้นใจ

เต็มทน.

อะดุง ว. สูง, ไม่มีที่เปรียบ, เลิศ.

อะนะ พ. นอกลูก/บุตร

อะนั้น [อะ—] ส. เป็นคำใช้ในคำประพันธ์ข้อ

จาก อันนั้น.

อะนั้น [อะ—] ส. เป็นคำใช้ในคำ ประพันธ์

ข้อจาก อันนี้.

อะร้าวราม ก. ห่วงหน้า ห่วงหลัง, งกกัน

ด้วยความห่วงใจ.

อะไร ส. ถึงไร, ไหน. ว. ไร, ไหน.

อะลุ่มอล่วย [—อะล่วย] ก. โกงเถลี่ย

โดยผ่อนหนักผ่อนเบา, ปรองดองกัน, ผ่อน

หนักเบาให้แก่กัน.

อะอ้อ ว. อ้ออ้อ, อ้ออว (โบราณ).

อะเออ อ. (เสียง) เจอใจเจอ, เออ ๆ.

อะห่ม น. ชาวอิสลามที่อยู่ทิศตะวันตกของอิน

เดีย เป็นเหล่ากของไทยเดิม.

อะไหล่ น. เครื่องสำรองแห่งสิ่งของเช่นรถเป็น

ต้น เพื่อเตรียมไว้ใช้เมื่อเวลาจำเป็น.

อ๊ก น. เครื่องสำหรับตัดผ้าหรือไหม มีรูป

คล้ายระวงสำหรับหมุนพันด้าย หรือไหมที่ใน

ตอน ๆ ตามลำดับเส้นใหญ่และเล็ก

อ๊ก, อ๊ก อ. เสียง เช่น เสียงทุบ ด้วยกำปั้น

เร่งในต้น.

อ๊กกี๋ ม. (ส. อุก) น. พระอาทิตย์, แสง

อาทิตย์: ต้นรัก, ดอกรัก; ต้นชอนดอก.

อ๊กโกะระ ม. (ส. อโกระ) น. ความไม่มี

ใจเคือง.

อักษ ๑. ม. (ส. อกษ) น. เผลา, เผลาเกือบน หรือระ; เกือบ; อกศุกไปปลหน้า.

อักษ ๒. ม. (ส. อกษ) น. ลูกเต๋า, ลูก บาศกั, การพนันเล่นลูกเต๋าหรือสะกา.

อักษ ๓. ม. (ส. อกษ) อวัยวะรับสัมผัส, ความรู้สึก; ดวงตา.

อักษณะ [—ขณะ] ม. (ส. อกษณ) น. มิใช่โอกาส; เวลาไม่ดี, เวลาเคราะห์ร้าย, โชคร้าย, ขามร้าย.

อักษระ [—หระ] ม. (ส. อกษร) น. ตัวหนังสือ; วิชาหนังสือ, คำ, เสียง, สระ พยัญชนะ; น้ำ, ๖. คงที่, ไม่เปลี่ยนแปลง.

อักษรวีธี ม. น. คำว่าไวยากรณ์ว่าตัวย ตัว หนังสือ และ การอ่านเขียน ตัว หนังสือ.

อักษรสัมัย ม. น. วิชาใช้ตัว หนังสือ เช่น อ่าน เขียน ฯลฯ.

อักษาน [—นะ] ม. (ส. อาขาน) น. การเล่าเรื่อง, เรื่อง, เรื่องนิยาย.

อักษ (ศัจาก อักษภิน) ๖. มาก, หลาย.

อักษภิน ม. (ส. อกษภิน) น. จำนวนนับ อย่างสูง คือ มีศูนย์ตาม ๙๒ ศูนย์ กองทัพที่มีกระบวนพร้อมมูล. ไทยใช้ อักษภิน ก็มี.

อักษภิน ค. อักษภิน.

อักษ [—สอน หรือ สอระ] ส. (ม. อกษ) น.

ตัวหนังสือ; คำ, พยางค์, เสียง. สระพยัญชนะ, ๖. ไม่รู้จักศูนย์ห้า, ไม่เปลี่ยนแปลง;

อักษระ. อักษรบุญ ส. น. แผ่นกระดาษเขียนสระหรือพยัญชนะ ใช้ในการสอนการเขียน. อักษรประโยค ส.

น. การควบคุมเรื่องคำแห่งตัวอักษร เช่น การอ, กลวิ, กวี่ ฯลฯ. อักษรลักษณ น.

หนังสือ, หนังสือสำคัญ. อักษรเลข น. วิชาเขียนหนังสือ กับโบราณ ใช้ตัวเลขแทน

สระ; ตำแหน่งใน คณะกรมการปกครองท้องถิ่นมาแต่โบราณ เดิมนี้ใช้เรียกผู้ทำหน้าที่

เลขานุการของข้าราชการจังหวัด. อักษรศาสตร์ น. วิชาแสดงหนังสือ, การ

เขียนฉาษา. อักษรศาสตร์ น. หนังสือข่าว, จดหมาย. อักษรสัมัย ส. น.

วิชาใช้หนังสือ เช่น การอ่าน เขียน ฯลฯ. อักษรสังโยค น. การสะกดอักษร,

เสียงสะกด เช่น กัก, กัง, กัด, ถัม, ฯลฯ.

อักษส น. พิชัยเรินเนื่องจากแสง.

อักษวิ ๖. ว่าง, อดูใจ, ไม่ตามองใจ.

อักษ ค. อักษ.

อักษ, อักษ ค. อักษ.

อัคนี [อัคนี] ส. (ฝ. อุกฺกั ไทโยมกัใช้อัคนี)

น. ไฟ, ไฟธาตุ: ไฟสำหรับบูชาผู้รู้: ศัพท์นี้ใช้ว่า อัคนี: พระเจ้าแห่งไฟ เรียก พระอัคนี. อัคนีคณะ ส. น. เปลวไฟ. อัคนีพ่าห้, อัคนีวาหะ ส. น. คว้น. อัคนีพีช ส. น. ทองคำ. อัคนีรุทร น. ไฟรัยกาจ,เพลิงกาพ. อัคนีไโหดร ส. น. การบูชาพระอัคนี (โดยมากใช้น้ำมันกับน้ำมัน).

อัคนี ตุ อัคนี.

อัคนีชวา [-ชะวา] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง.

อัคิร ส. (ฝ. อุกฺก) ว. ยอด, ปลาย: ส่วนหน้า, ที่สุด, ส่วนดีที่สูงสุด: ความมุ่งหมาย, ของชัช: ก้อน, หน้า, เฒ่น, เยี่ยม, เป้นเอก, เลิศ (มักใช้ประกอบศัพท์อื่น). อัคิรชាយา น. 'เมื่อยเลิศ' ตำแหน่งมหเสีพระเจ้านแผ่นดิน. อัคิรมหาเสนาบตี น. หัวหน้าเสนาบตี. อัคิรมหเสี น. พระมหเสีเอกของพระเจ้านแผ่นดิน. อัคิรราชทูต น. ผู้แทนรัฐบาล ไปราชการชั่วคราวหรือประจำอยู่ ในสำนักแห่งรัฐบาลอื่น.

อั้ง ก. ผิง, ลมหนาวไปไกล ๆ.

อั้งกี ตุ อั้งกี.

อั้งกณะ [-กะณะ] ส. น. การเขียน, การ

ทำเครื่องหมาย, การประทับตรา.

อังกฤษ [-กรฺตุ] น. ชาวยุโรป) ชาตินึงอยู่ในเกาะ ที่ศตวันตกแห่งทวีปยุโรป; ใช้เรียกของชนิดหนึ่ง เป้นแผ่นดินบาง ๆ สักลายทองคำใช้สลักหรือปรุเป็นลายประดับเครื่องศพ เรียกว่า ทองอังกฤษ.

อั้งกวต ซ. น. จ้องหน่อง.

อั้งกะถุง น. เกราะชะวา ใช้บรรเลง เป้นวงอย่างดนตรีอื่น ๆ.

อั้งกา (ฝ. ส. อุกฺก) น. ใช้เรียกหน้าหนังสือโบราณ. ตุ อั้ง กั ค้วย.

อั้งกาบ น. ต้นไม้ชนิดหนึ่งดอกม่วง ทรงเดี่ยว.

อั้งกูร [-กรฺระ] ฝ. ส. น. หน่อ, หน่อไม้, เชื้อสาย. ไทโยมกัใช้ อั้งกูร, หรือ ใช้ท้ายสมาสตามสันสกฤตเป้น อางกูร เช่น พุทธางกูร.

อั้งกุศ [-กฺตุ] ส. น. ขอสเหล็ก เช่นขอสับข้าง.

อั้งกูร ตุ อั้งกูร.

อั้งกณะ ฝ. ส. น. ถาน, ที่วาง, สนาม; กิลส, ความมัวหมอง.

อั้งกณนา [-กะ-] ฝ. น. นาง, ผู้หญิง.

อั้งกาต ก. ให้, ถวายสงฆ์.

อั้งกาวิ ฝ. ส. น. ชื่อวันที่สามของสัปดาห์, ชื่อดาวพระเคราะห์ที่สาม: ถ่านไฟ, ถ่าน: เहां.

อั้งกรีตี ฝ. ส. น. พระนามพระพุทธรเจ้าองค์หนึ่ง;

ข้อยุติคนหนึ่ง, ผู้แต่งคำถวายพรในพระเวท, กฎหมายและอื่น ๆ.

อังกฤษี ส. (ม. อังกฤ) น. นิ้วหัวแม่มือ.

อังกฤ ก. กะสม, เบื้องหน้า.

อังกฤ จ. น. ชื่อ ลัก. สภาคนที่ทำการไม่ต้องด้วยกฎหมาย.

อังกฤ จ. น. เคาไฟชนิดหนึ่ง บันด้วยดิน.

อังกฤ น. ชื่อเมืองหลวงโบราณในประเทศพม่า.

อังกฤ [-สะ] ส. (ม. อัง) น. ส่วน, ภาค; ส่วนของมูม, มาตราวัดมูม.

อังกฤ ส. (ม. อัง) น. สาย, ทาง, เส้น, แนว, แสง, รศมี. อังกฤ ส. น. พระอาทิตย์.

อังกฤ ส. น. พระอาทิตย์.

อังกฤ ส. น. ผักขิงแดง, ผักขมิ้น.

อังกฤ !-สะมา! ฮ. น. ดอกประดู่.

อังกฤ อังสา. อังกฤ น. จะงอบบัว, หนอกที่หั่นคอง. อังกฤ ส. น. ขอบแก้ว.

อังกฤ (ม. ส. อัง) น. บัว, ไหล่.

อังกฤ อังสะลัม น. ไคมอย่างหนึ่งทำด้วยทองคำลง บางทีมีระย้าพ้อยด้วย.

อังกฤ [-สะ-] ม. (ส. อัง) น. การเห็นธรรมของภิกษุสงฆ์ การบูชาบิณฑ.

อังกฤ ม. (ส. อัง) ก. นัยถือ, บูชา.

อังกฤ ม. (ส. อังกฤ) ว. คิดต่อ,

เรื่อยไป, เสมอไป; แน่แท้, พร้อมเพรียง, หั่งสน, ถึงที่สุด.

อังกฤ (ม. อัง) ส. (อังกฤ) น. การล่องเกิน, การดูเกิน; การผ่านไป, ล่วงไป; ความตาย; การข้าม, การกำจัด, ชักชนะ.

อังกฤ ม. (ส. อัง) น. เปลวไฟ, แสงไฟ.

อังกฤ ม. น. ไฟ, ว. มีแสง, สว่าง, รุ่งเรือง.

อังกฤ ม. ว. ไม่เคลื่อนที่, มั่นคง, แน่นนอน, เสมอไป.

อังกฤ ม. ว. ผิดปกติ, บังอัญญา; รั้วร้อน, จมื่น.

อังกฤ !-สะ- | ม. (ส. อัง) น. นางฟ้า.

อังกฤ [-สะ-] (ส. อัง) น. ตัด, ตัดนิ้วมือหนึ่ง, เวลาประเดี้ยวเดียว, ชั่วพริบตา.

อังกฤ [-สะ-] ม. (ส. อัง) ว. นำพิฆง, ประหลาด, แปลก, อัจฉริยะ, วิเศษ.

อังกฤ บุคคิล น. บุคคลที่นำอัจฉริยะ เช่น พระพุทธเจ้า, พระเจ้าจักรพรรดิ เป็นต้น.

อังกฤ ม. ว. อัจฉริยะ, ประหลาด.

อังกฤ ม. ว. ฉะเพาะตัว, ส่วนตัว, ภายใน.

อังกฤ (จาก อัง) น. ภิรยาศี; ความรู้จักประพฤตินอน.

อังกฤ ม. น. การร่วมระยาค, การละเมียดประเพณี, ความประพฤติชั่ว.

อักษณาศัพท์ ม. (ส. อษยาศต) น. ความประสงฆ์:

ความนิยม; อำเภอใจ; นิสัยใจคอ; อารมณ์.

อักษณ, อักษณายม [—อักษณ] ข. ส. ข้ำ, ข้ำพะเจ้า.

อักษณชะ [—ชะนะ] ม. น. น้ามัน (ยา). อษตา.

อักษณชล [—ชะล] ม. ส. น. การประณมมือ.
การไหว้ (บางทีใช้เป็น อักษณชล หรือ ใช้ละว่า
ชล ก็มี).

อักษณชน น. ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่งดอกงามมีสีต่างๆ.

อักษณเชิญ ก. ขอร้อง. เชอเชิญ, เชิญ ค้ำก
ความนับถือ.

อักษณญะ ม. ว. อื่น, ต่างไป, แปลกไป. อักษณญ
ติตถิ ม. น. พวกที่มีความเชื่ออย่างอื่น,
นอกพระพุทธศาสนา.

อักษณฎี ม. (ส. อษฎ) น. คดี, ความ, เหตุ, เช่น
เกี่ยวข้องกับ อักษณ).

อักษณฐี = ม. ว. แปล (ไทยเขียนเป็น อักษณฐี).
เหรียญทองแดงซึ่งเป็นส่วน๑ ใน๘๘แห่งทองคำ.
อักษณฐังคิ น. อากันแปล, แปลกส่วน, แปลก
ชั้น. อักษณฐังคิกิระ ว. ปะทะกลดด้วย
องค์แปล, ส่วนแปล. อักษณฐังคิกิภรรค
น. ภรรคประกอบด้วยองค์แปล. อักษ
ณฐังสะ ๐๐.๐๐๐๐แปลมม, มีแปลเหลือ๐.

อักษณฐี ๒ เช่นแก้ชกกับอักษณ. อ. อรวร.

อักษณฐิมะ ม. ว. ที่แปล.

อักษณฐิ ม. (ส. อษฐิ) น. กระตุก, เมตต์ในอุท

ไม้ (เขียนเป็น อักษณฐิมะ).

อักษณฐิมิณุชะ น. เข็มอินกระตุก.

อักษณฐิสันฐาน น.
ร่างกระตุก.

อักษณฐี ม. (ส. อษฐ) น. กิ่ง, ครึ่ง, ชัก.

อักษณฐิจัโหที น. ที่สำหรับ ก้าว ขึ้นลง
ที่มีรูปพระจันทร์ครึ่งซีก. อักษณฐิมณฑล
น. ครึ่งวงกลม. อักษณฐิมาส น. ครึ่ง
เดือน. อักษณฐิวัตติ น. เท่ขงคืน.

อักษณฐะ ม. ส. น. ไข่, ฟอง (เช่นฟองไข่):

ส่วนหนึ่งของอักษณฐีกับขาอ. อักษณฐีกอส
ม. น. เปลือกไข่. อักษณฐาชะ น.
'เกิดมาไข่' คือคนกล้า ฯลฯ. อักษณฐาธร
น. ชื่อพระศิวะ. อักษณฐาภากร ว. รูปไข่,
กลมรี.

อักษณฐา— ดูใน อักษณ.

อักษณฐัพ ดู อษณพ.

อักษณฐิต ก. ตัน, ชัด, ประทับให้แน่นอน. ปัน; กลั้น,
กลั้นหายใจ. ว. ตามแบบ, ตามตรง. ไม้
เขี้ยวหรือเฉลียง เช่นหน้าอักษณ. อักษณฐินัน ว.
จนปัญญา, หนักใจ. อักษณฐินเ อ. ชัด
ชัด, แน่น.

อักษณฐิติ | อักษณฐิต— | ว. ชัดสน, ใสเกลี้ยง ขากจน.

อักษณฐิตี ม. (ส. อษณฐ) น. ใจ, ตัวเอง.

คน. **อัตตภาพ** **ม.** น. ธรรมชาติ
ของตน. สภาพ, ส่วนตัว, ลักษณะจำเพาะ;
นิสัย, ใจคอ. **อัตตวินิปาตกรรม** **น.**
การทำตนให้ตกไป, การฆ่าตัวตาย. **อัตต**
หิต **น.** ประโยชน์ส่วนตัว. **อัตต** **เหตุ**
น. ความเห็นแก่แต่แก่ตัว.

อัตตโนมัตถิ [**อัตตะ-**] **ม.** น. ความเห็น
ส่วนตัว, ความเห็นโดยลำพังตน.

อัตถิ **ม.** (ส. อสฺส) **น.** การหายไป, อันตร
ธาน เช่น พระอาทิตย์ตก.

อัตถิ, **อฏฐิ** **ค.** อรรถ.

อัตรชระ [**อัตระ-**] **ม.** (ส. อาตุมาช)
น. 'เกิดจากตัวเอง' คือลูกของตัวเอง.

อัตร [**อัตร**] **น.** ถ้ำหนาด, เถาะ, จักก.

อัทธ, **อัทธา**, **อัทธาน** **ม.** (ส. อธฺวณ)

น. ระยะไกล, ทาง, ถนน, การเดินทาง;

คราว, ครั้ง, สมัย. **อัทธกต** **ม.** **น.** ผู้ที่
ได้ผ่านทางไกล หรือ อยู่มานาน, คนแก่.

อัทธกุ **ม.** **น.** คนเดินทาง, นักท่องเที่ยว.

อัทธายุ **น.** ชั่วอายุ, ชั่วชีวิต.

อัทธยาดมวิททยา [**อัทธยาดมวิททยา**] **ส.** **น.**
วิชาว่าด้วยใจ (คือ Psychology).

อัทธยา [**อัทธยา**] **ส.** **น.** บทเรียน, บท,
การอ่านเล่าเรียน.

อัทธยาศัย [**อัทธยาส**] **ค.** อัทธยาศัย.

อโน **น.** เวลา กำหนด สำหรับชนโลกหนึ่งๆ
เป็น คำบอก ลักษณะ สิ่งของ มีลักษณะยาว
หรือสั้น ยื่นขึ้น เช่นไม้. **ส.** **ท.** **ข.** **อโน**
ว่า **บ.** โบราณใช้ เป็น คำนำหน้านาม เป็น
ประธาน หรือใช้ขึ้นต้นข้อความต่าง ๆ.

อโน **ก.** อุดใจ, กลีบ, **อโน**, **กโน**, **กโน**. **ว.** ตัด
ขาด, ต้าน, **อโน**. **ว.** คิดอะไรไม่ออก.

อโนอโน **ว.** นิ่งอึ้ง, จนมึนงง, สิ้นคิด.

อโน **ว.** อ้วน, เต้า.

อโนตก **ค.** อโนตก.

อโนดร [**-ตอน**] **ค.** อโนดร.

อโนตัม **น.** ชั้น, ระเบียง, **อโนตัม**; **อโนตัม**
สงฆ์ลูกวัด หรือ ไม่ใช่ผู้เป็นประธาน เช่น
พระอโนตัมแดง ๆ ล. ๖.

อโนตัม **ค.** **น.** อโน.

อโนตัม **ค.** **น.** เต้า, ตะพานน้ำ.

อโนต **ม.** **ส.** **น.** เขตต์, มณฑล, ปลายทาง,
ทั้งน. ลอนนาม, **อโนต**; ความตาย, ความเสื่อม
สิ้น. **อโนต** **ม.** **ส.** **น.** 'ผู้ต่ำที่สุด'
คือ ความตาย. **อโนต** **น.** 'ผู้ต่ำที่
สุด' หรือ ผู้ซึ่งมีการอดสิ่ง เช่น พระ
พุทธเจ้า. **อโนต** **ม.** **น.** เวลาตาย.
อโนต **ม.** **น.** ผู้ไปถึงที่สุด, ผู้ชนะ

พวกหนึ่ง ซึ่งแทนชื่อคน สัตว์ หรือสิ่งของที่
รวมกัน ได้แก่ คำว่า 'กัน' เช่น คน ดี กัน
เรียกว่า อันโยนยสรพนาม.

อันวัย, -วีย์ [-วะยะ, -] (อน+อัย) น.
การไปไปตาม, การอนุโลมตาม, ความเกี่ยว
ข้อง. ว. ไปไปตาม, เช่นเดียวกับ, แยกแต่.

อันวัยสัโรชา! น. ในไวการณีย์ เรียกคำ
สันธาน พวกหนึ่ง ซึ่งเชื่อมประโยค ให้มีเนื้อ
ความอนุโลมตามกัน ได้แก่ คำ 'และ' 'กับ'
ฯลฯ เช่น ชายและตาทินเข้า.

อันวยานกัตถิล [-วะชานกัตถละ] (ม.
อนวย + อนนตฺถ) น. ในไวชากรณีย์ใช้
เป็นชื่ออเนกัตถประโยค คือ (ประโยคใหญ่)
พวกหนึ่งซึ่งมีประโยคเล็ก รวมกัน และมี
เนื้อความอนุโลมตามกัน (คือ ไม่แย้งกัน)
เช่น ตาทินเข้า และชายก็กินด้วย.

อันเวส ม. (อนุ + เอส) น. การตามแสวง
หา, การตรวจตรา.

อับ (จ. อับ) น. ทลัษ, กลัอง, กลี่. ว.
มีกลิ่นเหม็นสาบ, ไร้มีจากหาวเข้าออก, ไร้
ไฝ่รุ่ง, ไร้มีช่อง, หีบ; อัดอั้น, แน่นอนใจ.

อับจน (อ/อ็ดอ็ด) ไร้มีทางไป, ไร้วิศ, ยาก
แก่, ตกตก. **อับเนา** ๑. ว. อัดอั้น, หมด
ความคิด, ตกทณ. ดู **อับเนา ๒** อีกข้างหน้า

คำหนึ่ง ด้วย. **อับอาย** ว. อายไม่กล้า
ออกหน้า, ขายหน้า.

อับเนา ๒ น. ของด่วงเรือ กันเรือโคลง.

อับปาง ก. ล่ม, จม, ทำลาย (สำหรับเรือ
เดินทะเล).

อับ (ม. ส. อป) ใช้เป็นคำนำหน้าศัพท์อื่น
แปลว่า ไปจาก, ปราศจาก, ไร้, เช่น อับภาคย์
= ไร้โชค, อับศะ-ไร้ยศ ฯลฯ ใช้ อับ ก็ได้ดู
คำที่ขึ้นต้นด้วย อป หรือ อับ (ป ทั่วด้วย).

อับป [-ปะ] ม. (ส. อลป) ว. เล็ก,
น้อย, ไม่สำคัญ, ใช้ประกอบหน้าสมาส ดู
อับป คัวย. **อับปทรัพย์, -ธน** ว.
'มีทรัพย์น้อย' ยากจน, ขัดสน ทรัพย์.

อับปพุทธิ ว. มีปัญญาน้อย, มีความรู้
น้อย, ไร้ฉลาด, ไร้.

อับปวิย ว. อาย
น้อย, ยังเด็กอยู่. **อับปวิษ** ม. (ส.
อลปวิษ) ว. มีความรู้น้อย, สอนยาก, ขาด
การศึกษา. **อับปศักดิ์** ว. มีอำนาจน้อย,
พรพล, อ่อนกำลัง, ล้วนแล.

อับป ๒ [-ปะ] (ม. อ+ป หรือ ปฏี; ส. อ+
ปร หรือ ปริ) มีประจำประกอบหน้าศัพท์: อ
แปลว่า ไร้, ไร้ใช้; ป หรือ ปร แปลว่า ทัว,
ถ่วง, ข้างหน้า แปลว่า แต่ศัพท์ที่ตามหลัง ดู
คำที่ขึ้นต้นด้วย 'อับป' ข้างหน้าต่อไป.

อัปปะกะ [—ปะ—] ม. (ส. อลุปก) ว.

เล็กน้อย, นิดหน่อย.

อัปปะการ [—ปะ—] ม. (ส. อปฺการ)

ว. ผิดรูป, ผิดการ, น่างลือชด.

อัปปะกฺษิฆะ [—ปะทฺกะ] ม. ว. ไม่ขัดข้อง,

ไม่ขัดขวาง.

อัปปะกฺษิภาค [—ปะทฺพาท] ม. ว. ไม่มีเปรียบ,

เทียบไม่ได้.

อัปปะมาณ [—ปะ—] ทู อัปปะมาณ.

อัปปะมาท [—ปะหมาด] ทู อัปปะมาท.

อัปปะไมย [—ปะไม] ทู อัปปะไมย.

อัปปะภาคยฺ [อัปปะ—] ส. (ม. อปฺภกต) ว.

ปราศจากโทษ, เศรษฐีร้าย, วาสนาน้อย (ไม่
ควรใช้อัปปะลาด หรือ อัปปะระภค).

อัปปะมกค, อปปะมกค [อัปปะ—] ม. ส. ว.

ปราศจากมกค, ไม่เป็น เครื่องหมาย อันดี,
ไม่เจริญตา, เป็นกลางร้าย (ไม่ควรใช้
ว่า อัปปะมกค).

อัปปะส, อปปะส [อัปปะ—] ว. ปราศจาก

ส, เสื่อมชื่อเสียง เสื่อมเสีย, น่างาหน้า
(ไม่ควรใช้ อัปปะส).

อัปปะระมาณ, อปปะระมาณ [อัปปะ—] ม.

ส. (ม. อปฺปมาณ) ว. กำหนดไม่ได้.

จำกัดไม่ได้, ไม่มีที่สุด.

อัปปะระมาท, อปปะระมาท [อัปปะระหมาด,—]

ส. (ม. อปฺปมาท); น. ความไม่มี
เนา, ความไม่เลินเล่อ, ความระวัง, ความ
เอาใจใส่.

อัปปะระไมย, อปปะระไมย [อัปปะระไม,—]

(ม. อปฺปเมย); ส. อปฺปเมย) ว. ห้ามไม่ได้,
ไม่จำกัด, มากมาย.

อัปปะราชัย, อปปะราชัย [อัปปะระไร,—]

ม. ส. น. ความไม่แพ้, ความชนะ, คู่กับ
ปราชัย = ความแพ้.

อัปปะริยฺ [อัปฺปริ] (ม. อปฺปิระ; ส. อปฺริย) ว.

ไม่น่ารัก, น่างลือชด, ไม่พึงใจ, เสื่อมทรม,
เป็นอัปมงคล, ชั่วช้า, คำช้า.

อัปปะลักขฺ, อปปะลักขฺ [อัปปะ—] (ม.

อปฺลคฺ; ส. อปฺลคฺ) ว. ปราศจากบุญ,
ช้า, เสื่อมทรม, คำช้า.

อัปปะสร [อัปฺสอณ] (ม. อจฺจระ; ส. อปฺสรส)

น. 'ผู้ขึ้นจากน้ำ' คือ นางฟ้าพวกหนึ่ง ที่เกิด
ขึ้นจากน้ำ เมื่อเวลารวมน้ำอมฤต; แต่ไทย
หมายถึงนางฟ้าทั่วไป.

อััพพุท ม. (ส. อรฺพุท) น. เด็กอ่อนในครรภ์

เมื่อแรกตั้ง; ความฟอง, แขนงฟุ้งออก, เสนียด.

ข้อสังเขปจำนวน ๑ คือ ร้อยแสนพันที่เป็น ๑
อัฟพุท, หรือโทฎีกำลังแปด.

อัฟโพหาริก ใ.ว. ไม่ควรกล่าวอ้าง, ไม่ควรอ้าง
เป็นกฎเกณฑ์ คือ ไม่ควรนับว่าผิดวินัยหรือ
กฎหมาย ตัวอย่างเช่น ผู้กินเงาะปรุงด้วย
เหล้าบางอย่าง เพื่อนำดาวหรือซุรรส, การกิน
เสล้าในคืนวัน อัฟโพหาริก คือไม่ควรนับว่า
กินเหล้า.

อัฟกันตร, -ตร [-ตอน, -ตระระ] ใ. (ส. อุกฤษตร) น. ส่วนใน, ภายใน, ท่าม
กลาง: ซ่อมทราวดินบาตีรว ๘ วา มีน
อัฟกันตร หนึ่ง.

อัฟกัน ใ. น. การชักกลดัมมา: ในวินัยการ
รับภิกษุผู้ต้อง อาบัติหนัก และได้ถูกทำโทษ
คือ อยู่ปริวาสแล้ว ให้กลับคืนเป็นผู้นับสัทธ
การवादประกาศเรื่องนี้เรียกว่าสวดอัฟกัน.

อัฟภาสะ ใ. (ส. อภุภาส) น. การขานรับ,
การส่ายหัว, การยกมือ: ในวินัยการแก้และ
สันสกฤต หมายถึงการข้อนหรือซ้ำอักษร
ลงหน้าศัพท์เช่น ขวาล (เรื่อง) เป็น ขวาล
(เรื่อง) ๓ ล๑, ซึ่งมีกฎเกณฑ์มากมาย.
โทษเร่าก็ยังมีใช้ในภาษาที่เหมือนกัน เช่น
ครัน, ครัก, ขัน, แก้ม ใช้อัฟภาสะ เป็น
คะครัน, กะครัก, กะขัน, ขะแก้ม ฆันตัน.

อัม ส. น. ไข่เจียม, โรตีสี่ชีวิต, ก้อย, ความกลัว.

อัมพาท [อัมพะพาด] (ส. อม+พาด=
โรตลม) น. โทษหมายข้อความว่าใครเล่นประ
สาทเสียด ทำให้เนื้อตัวหายไปจะตกไม้ได้.

อัมพ [อัมพะ] ใ. (ส. อามฺร) น. ต้นมะม่วง;
ใช้ว่า อัมพพลุยกัณฑ์. อัมพวัน น. ป่า
หรือสวนมะม่วง.

อัมพร [-พอน] ใ. ส. น. พ้า, ลากาต, เส้น
รอบวง, ปริมาณ: ผ้าชนิดหนึ่ง, เลื่อม,
เครื่องนุ่งห่ม (เช่น ทักมพร=มีทักมีในเครื่อง
นุ่งห่ม คือผู้ปล่อยจาก, นุ่งผ้า ก็เรียก).

อัมพา ใ. ส. น. แม่, หญิงดี (เป็นชื่อออกของ).

อัมพิล [-พิลระ] ใ. (ส. อมฺพล) ว. มี
รสเปรี้ยว.

อัมพู ใ. ส. น. น้ำ. อัมพูก น. 'เกิดในน้ำ'
ต้นบัว; ปลา. อัมพูชา ใ. ใ. น. สระบัว,
หนองบัว. อัมพุท ใ. น. ผู้ให้น้ำ คือ
เมฆ. อัมพูชาติ ใ. น. 'ที่ตั้งหรือเจ้าน้ำ'
น้ำ คือของสามบุตร อัมพูนิธิ ใ. น. 'คลัง
น้ำ' คือกรมสามบุตร. อัมพูพาท, -วาโร
ใ. น. 'ผู้ให้น้ำ' คือเมฆ.

อัยย (ใ. ย่อจาก อริย) น. ผู้ป็นเจ้า, ผู้เป็นใหญ่,
นาย. อัยยการ น. ชื่อกรรมทางซึ่งมีหน้า
ผู้ปกครองแบบเผ่าพันธุ์, เจ้าหน้ที่ในกรรมนี้.

อัยยกะ, อัยยกา [โอยะ—] (ม. อชฺชก,
แต่ไทยมักใช้ อัยยกา) น. นู๋, ตา.

อัยยกี, อัยยิกา [โอยะ—] (ม. อัยยิกา, ไทย
ใช้ว่า อัยกี ด้วย) น. ย่า, ยาย.

อัติป [อันลฺปะ] แปลและประกอบหน้าศัพท์
อย่างเดียวกับ อັป ๆ อັป ๑. อัติป
การยี่ ส. น. ถึงเล็กน้อย, ถึงไม่สำคัญ.

อัติปกะ [อันลฺปะกะ] ๆ อັปกะ.

อัติละ ม. ว. สด, ช่ม, ชุ่ม.

อัติละมังดี ผ. น. ภาชนะเคลือบอย่างหนึ่ง.

อัสว [อัสสุวะ] ส. (ม. อสฺส) น. ม้า. อัสว
โกวิท ส. ว. ชำนาญม้า. อัสวทูต
ส. น. ม้าไฟ, คนขี่ม้าหน้าข่าว. อัสวบดี
ส. น. นายม้า. อัสวปะ ส. น. คนเลี้ยง
ม้า. อัสวการ ส. น. ของที่บรรทุกหลัง
ม้า. อัสวมุข, --มุข ส. ว. มีหน้าเป็นหน้า
ม้า (ในมหาชาติ ถัดจากทพทนต์ มีศัพท์
อัสสมุขี ท่านแปลว่า ขันมีก้นม้า). อัสว
เมธ ส. น. การบวชชายผู้ขี่ม้า คือทำพิธี
ปล้ำอ้อมว้ออุปการเสร็จแล้ว เอนำนั้นมาฆ่า
บูชาอัญชู่. เป็นพิธี ประกาศ อานาถของ
ราชธิดาในอโยธยวงศ์บรมราช. อัสวราช
น. ช่อกรมม้าหลวง.

อัสวานิก [อัสสุวานิก, สุวา=สวา แต่เร็ว]

น. พลม้า, ทหารเหล่าม้า, เป็นส่วนหนึ่ง
แห่ง กระบวนทัพโบราณ ซึ่งเรียกว่า จตุรงค์
เสนา คือเสนา ๔ เหล่า ได้แก่ อัครวานิก
หัตถวานิก (พลข้าง), รมานิก (พลรถ), และ
บิศวานิก (พลเดินเท้า).

อัสวิน [อัสสุวิน, สุวิน=สวิน แต่เร็ว] น.
คนขี่ม้า, ทหารม้า, ผู้ขี่กัณฑ์ม้า; ชื่อเทวดา
คู่หนึ่ง เป็น สารถีขี่รถม้าในอภากาศ เมื่อเวลา
เช้า, เป็นบิดาพระนฤค และ สหเทพ ใน
เรื่องมหาภารตยุทธ.

อัยย, อัยย [อัสสุตะ, --ตะ] ส. (ม. อญฺฐ)
ว. แปล. อัยยมงคล, อัยย— ส. น.
มงคล ๘ อย่าง ไทย นิยม ดังนี้ ๑. ครอบหม้อ,
คทา, สังข์, จักร, ธง, ขอบ้าง, โศ, หม้อแก้ว.
อัยยวรุช, --บุช น. อวรุช ๘ อย่าง ไทย
กำหนดว่า ๑. พระ แสง หรือกัมพิพรรคณ์, ๒.
พระแสงดาบชะลอบ, ๓. พระแสงตรี, ๔. พระ
แสงจักร, ๕. พระแสงเขมมิงเงาพ, ๖. พระ
แสงธนู, ๗. พระ แสง ของว้าวเสนา พลพ่าย,
๘. พระ แสง โขน คานขุด ข้าม แม่น้ำ สะโดง.
อัยยวงคิกิมรรค น. ทางปฏิวัติ ๘
อย่าง ซึ่งมีกษัตริย์อโยธยบรรดเปิด มีสัมมาทิฐิ
เป็นต้น.

อัยยุมะ ส. (ม. อญฺฐุม) ว. ที่แปล.

อัสตะ, อัสตะ [อัสฺตะ, อัสฺตะ] ว. กุ
เขาพิศตะวันตก, ทิศตะวันตก; ความตาย;
กระเด็นไป, ตก (พระอาทิตย์ตก). **อัส**
ตงกต, อัสตกต ว. ตกไป (พระ
อาทิตย์ตก).

อัสตง, อัสตม [อัสฺตง, —] (ส. อสฺตม)
ว. ไม่ปรากฏ, ตกไป (พระอาทิตย์ตก).

อัสตงกต [อัสฺตง —] ส. (ม. อุตตงกต)
คูใน อัสตะ.

อัสตี [—สะ] ดู อัสว.

อัสตชี [—สะชี] ส. น. ชื่อพระสาวกองค์
หนึ่ง อยู่ในพวกพระเบญจวัคคีย์ ซึ่งได้ฟัง
เทศนาต่อมเพื่อน พระอัสตชีนี้เป็นบุตรพระ
สารีบุตรด้วย.

อัสตตร [อัสฺตะตฺตร] (ม. อสฺตตร; ส.
อศฺวตร) น. ม้าดี, ม้า.

อัสตานิก, —นีก, —นีก ดู อัสวานิก.

อัสสาส [อัสฺสาสะ] ม. น. ลมหายใจออก,
คู่กับบัสสาส คือ ลมหายใจเข้า; การหายใจ
ออก, การหายใจคล่อง; ความโปร่งใจ, ความ
สบายใจ; เครื่องปลอบใจ.

อัสสุ ม. ๒๘/๐๓๓๖๖ **อัสสุชล** ม. น.
น้ำดี. **อัสสุชาริ** ม. น. ท่อน้ำตา,
การไหลแห่งน้ำตา; ไขว่ น้ำตา ๓๒๕.

อา น. น่องของพ่อ, อาว กัซ. ว. เป็นคำออก
เสียงท้าย คำพูดในความรำพึง หรือวิตก ถึงกิจ
การ เช่น กล่าว แม่อา, พ่ออา, อย่างเดียวกับ
คำ เอ๊ย, อาเขยฝึ ฝัของอาหญิง. **อาสะ**
ไถ น. เมียงของอาชาย.

อ่า ว. โอ้โถง, ฝั่งผาย, สดใส. **อ่าองค์** ว.
มีเนื้อตัวผ่องใส, มีร่างกายฝั่งผาย. **อ่าอื่อ**
ว. งามฝั่งผาย, แต่งตัวโอ้โถง.

อ้า ก. เป็ด, แยกออก, แยะออก, เช่น ปากอ้า;
ทำให้เปิด, ทำให้แยกหรือบะลอก เช่น อ้า
ปาก. อ ใช้เป็นคำออกเสียงขึ้นต้นประโยค
ในคำประพันธ์, ใช้ในความวิพากษ์หรือพรรณนา
วิจวอน อย่างเดียวกับคำ โอ้, อาหรือโอ้ว้า.
อ้าซ่า ว. มีตบเขยเห็นบะอะบะ, เป็น
บะกะ เช่น ต่างขาอ้าซ่า.

อากริ [—กอน] ม. (ส. น. หมู, กอง, การ
สะสม; บ่อแร่, บ่อเกิด, ที่เกิด, บ่อเกิดแห่ง
ทรัพย์; เงินรายได้ประเภทหนึ่ง ซึ่งรัฐบาล
ได้จากราษฎร เช่นจากเหมืองแร่ เป็นต้น).

อากังขา ม. (ส. อากังขมา) น. ความจวน,
ความหวัง.

อากัป [—กัปะ] ม. (ส. อากัป) น. เครื่อง
แต่งตัว, รูปร่าง. **อากัปปิริยา** ม. น.
อาการแห่งร่างกาย, รูปร่างและท่าทาง, ท่าทาง

อากัณฑ์, อากัณฑ์ปะ [—ถ้าปะ.—ถ้าปะนะ]

ถ. น. การสิ้น, การทวนใจ.

อากัณฑ์ ม. ถ. น. ความเป็นอยู่, สภาพ, คุณสมบัติ;

ลักษณะที่หมาย, ที่สำคัญ; รูปร่าง,

รูปพรรณ; ท่าทาง, วิธี, ทำนอง, กิริยา; ส่วน

ของร่างกายซึ่งนับว่ามี๓๒ อย่าง เรียกว่า ขา

การ๓๒ มี ฝม, ขม, เล็บ, ฟัน, หนัง เป็นต้น.

อากาศ ถ. (ม. อาภาส) น. ที่ว่างเปล่า,

ท้องฟ้า. ไทยหมายว่าลมด้วย เช่น กล่าวว่

ไป ตากอากาศ ฯลฯ. อากาศชาติ

น. ธาตุที่เป็นอากาศ เป็นส่วนหนึ่งของธาตุ

ทั้งห้า คือ ดิน, น้ำ, ไฟ, ลม และอากาศ

ซึ่งเคยแปลว่า ที่ว่าง, ช่องว่าง ซึ่งอังกฤษเรียก

ว่าอีเธอร์ (ether). อากาศยาน น.

เครื่องเดินทางอากาศ.

อากัณฑ์, อากัณฑ์ [—กัณฑ์, —กัณฑ์]

ดู อากัณฑ์.

อากัณฑ์ [—กัณฑ์ หรือ—กัณฑ์] ม. ถ. น. หมู;

ความสับสน. ว. วนวาท, สับสน, ยุ่งเหยิง,

ฉงน. ไทยมักใช้ว่า อากัณฑ์.

อากัณฑ์ [—กัณฑ์] ดู อากัณฑ์.

อากัณฑ์ (—อากัณฑ์) (ม. อากัณฑ์; ถ.

อากัณฑ์) ว. แล่นอนกล่น, ทยอย, เผล่ไป,

แน่นอน.

อาชญา [—ชญา] ถ. น. ชื่อ, การเรียกร้อง.

อาชญาต [—ชญาต] ม. ถ. น. ชื่อตำราวิชากรรม

บาลีและสันสกฤตว่าด้วยคำกริยา. ว. กล่าว

แล้ว, บอกแล้ว.

อาชญาตี [—ชญาตี] ม. ถ. น. การบอก, การ

ประกาศ; ชื่อ.

อาชญาเน [—ชญาเน] ถ. (ม. อชญาเน) น. การ

เล่า, การบอก; การสวด; เรื่อง, นิทาน.

อาชญาเนย์ [—ชญาเนย์] ถ. น. ชื่อทิศที่พระอัคร

(พระเพลิง) รักษา คือทิศตะวันออกเฉียงใต้.

ว. เมืองด้วยไฟ, เป็นของพระอัครนี้.

อาชญา [—ชญา] ม. ถ. น. การมา, การมาถึง

เช่นมีนาคม=การมาถึงราศีมีน; การเล่าเรียน

ความรู้. บทและมนตร์ในศาสนา, ทาษาที่จำ

สืบเนื่องกันมา.

อาชญา, อาชญา [—ชญา] ม. น. ผู้

มาใหม่, แยกที่มาหา, ผู้มาเอง. ว. มาถึงเข้า

เอง, เกิดเอง, บังเอิญเป็น. อาชญาชญา

ม. น. บรรดาที่ จะต้อง ประพฤติต่อ แยก

ผู้มาหา.

อาชญา ม. ถ. น. บ้าน, เรือน, สถานที่; ใช้

อาชญา ก็ได้.

อาชญา [—ชญา] (ถ. อาชญา, การมา) ม. น.

การเคลื่อนเคื่อง, การพุ่งร้าย, การ จอกรว,

ความมาดร้าย.

อาฆาตนิ [—ตะนะ] มี. ส. น. การฆ่า, การตี, การทำร้าย, สถานที่ย่ำคน.

อ้างอิง มี. ภาษาผู้ใหญ่โต้งและปกคมาต: อากาที่พูดไปใครออกทันใจ คือ ถ้าจะพูดได้แต่ละคำไว้ต้อง ย้ำคำต้น อยู่จน จึ่งพูด ต่อไปได้ เป็นอาการประจำบางคน เรียกว่าเป็นอ้างอิงหรือพูดค้ออ้าง.

อ้างอิง ก. ระบ, บ่งถึง, กล่าวถึง. ซึ่ เป็น หลัก, คือเอา, อด. อ้างอิง ก. ถือเป็นหลัก, นำมากล่าวเป็นหลัก.

อาจบงก [—ชะหฺนง] ก. อาจ, ขอบใจ.

อ้างอิง ว. เปล่าเปลี่ยว, เหม, เปลี่ยวใจ.

อาจ ว. สามรถ, กล้า; เป็นได้; แอน หลัง, ไม่โค้งมาข้างหน้า, ไม่กลัว (สำหรับกะสุน).

อาจหาญ ว. กล้าหาญ. อาจอง ว. ทำทางจ้งผายไม่ระคอกสะทั้น, ความปกติใช้ว่า องอาจ. อาจเออม มี. ล้วงใจ.

อาจมี (มี. ส. การล้าง, การชำระ) น. 'ของควรถ้าง' คือ อูจจาระ.

อาจมน [—จมะนะ] มี. ส. น. การล้าง, การชำระอวัชระ 256 อย่าง (ปาด) เพื่อความบริสุทธิ์.

อาจรีย [—จระยะ] ตุ อาจรีย.

อาจาร [อาจาน หรือ—จระะ] มี. ส. น. ความประพฤติ, มรรยาธ, จรรยา, ความประพฤติดี; ธรรมเนียม, แบบแผน, หลัก. อาจาร มี. น. ผู้มีจรรยา, ผู้ทำตามคติแบบแผน.

อาจารย มี. (มี. อาจรีย) น. ผู้สอนอาจารย์ คือ ครู, นักปราชญ์.

อาจาริ ตุ อาจารย์.

อาจิน, อาจินณี [—จิน,—] มี. (ส. อาจิณ) ว. เคยประพฤติ, ทำมาแล้ว, เป็นนิสัย, สม่าเสมอ. อาจินณเสมาจาร มี. น. มรรยาทที่เคยประพฤติมาจนติดเป็นนิสัย.

อาจเียน ก. สำรอกอาหารออกทางปาก, รากออกมา.

อาจชว [อาจชะวะ] มี. (ส. อาจชว) น. ความซื่อตรง, ความตรงไปตรงมา, ความมีศักดิ์; เป็นธรรมเนียมหนึ่งในทศพิธราชธรรม.

อาจญ์ปต์, อาจญ์ปติ [อาจชัย,—ติ] ส. (มี. อาจนุติ) น. ข้อบังคับ, คำสั่ง, กฎ. ไทยใช้ว่า อาจญ์ปต์ ก็มี เช่น รัตนญ์ปต์.

อาจญ์ปติมาลา น. ในวาทกรรม หมายถึง คำกริยาที่ บอก ความ มั่นคง หรือ วิงวอน เช่น กล่าวว่าจะไป, ไปรดไปเสียดินต้น.

อาจญา [อาจยา] ส. (มี. อาจา) น. อานาจ,

กฎ, คำสั่ง. โทษ ใช้ว่า โทษ ด้วย แต่มักใช้
สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านาย เช่นพระ
ราชอาษา = โทษหลวง; ศัพท์เกี่ยวกับโทษ
หลวงเรียกว่า ศัพท์อาษาหรือความอาษา คู่
กับความแพ่ง ซึ่งไม่เกี่ยวกับโทษหลวง เช่น
ความมฤตกเป็นต้น; ศาลที่ชำระความเกี่ยว
ด้วยโทษหลวง เรียกว่า ศาลอาษา คู่กับศาล
แพ่งซึ่งชำระความแพ่งอย่างข้างบนนี้. คำ อาษ
อาษา นี้ มักตัดใช้ว่า อาษา เสียเป็นพหู. อาษ
อาษาปที น. ข้อกฎหมาย. อาษาอาษาบัตร
น. ใบอนุญาตของรัฐบาล ให้ทำอาชีพบาง
อย่างตามเขตที่กำหนด เช่นจับปลาเป็นต้น.
อาษาอาษาสิก น. กฎหมายที่ใช้ในเวลา
เกิดสงคราม. อาษาอาษาสิก น. อำนาจ
เด็ดขาด คือสิทธิที่แม่ทัพได้รับพระราชทาน
จากพระเจ้าแผ่นดิน ในเวลาไปสงครามเป็น
ต้น. มักมีสิ่งสำคัญอื่นประกอบหมาย โดย
มากเป็น พระแสงดาบ ซึ่งเรียกว่า พระแสง
อาษาอาษาสิทธิ์.

อาษา (ตัดจากอาษาโทษ) น. มี.

อาษาเน, อาษานี [-ชานะ หรือ-ชานี-]

ส. น. ยืมชื่อตระกูล.

อาษาโทษ (ม. อาษานโทษ, ส. อาษานโทษ)

น. มีที่มิตระกูล, มีที่ฝึกหัดเลี้ยงสัตว์. ว.

กัมมิตต์, พันธุ์ หรือ ตระกูลดี โดยมากมัก
หมายถึงม้า. ศัพท์ในบาลีใช้ความว่า ผู้มี
ความรู้รวดเร็ว มี ๔ จำพวก คือ บรมอาษา
โทษ ได้แก่พระองค์, นอกจากนั้นก็ ได้แก่
สัตว์ทั้ง ๓ คือ ข้างอาษาโทษ, ม้าอาษาโทษ, โค
อาษาโทษ ซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว.

อาษาพิ, อาษาวิระ, อาษาวินะ [-ชวิน, -] ม.

ส. น. การเลี้ยงชีวิต, การทำมาหากิน.

อาษาวิก [-วัก] ม. น. นักบวชนอกพระพุทธ
ศาสนาพวกหนึ่ง ในครั้งพุทธกาล.

อาษาวิระ, อาษาวินะ [-ชวินะ] ดู อาษาพิ.

อาษาชัย น. ชื่อที่ป่าหนึ่ง ซึ่งใหญ่ที่สุดอยู่ทาง
บูรพทิศของทวีปยุโรป.

อาษา ความใช้อาษา. ดู อาษา.

อาษานาฎิยะ ม. น. ชื่อพระสูตรที่พระสงฆ์
สวดในวันพิธีตรุษ และได้ยิงปืนในระหว่าง
ด้วย ซึ่งเรียกสั้น ๆ ว่ายิงปืนอาษานา.

อาษาตัด, อาษาตี ม. (ส. อาษาปตี) น.
ข้อบังคับ, คำสั่ง, กฎ, เครื่องหมาย. โทษใช้
ว่า ข้อบังคับที่ได้บังคับหมายกันไว้ด้วย เช่น
ให้ อาษาตัดสัญญา.

อาษา ม. (ส. อาษา) น. อำนาจ, การ
ปกครอง, การบังคับบัญชา. อาษาอาษาตริ
น. เขตที่ดินในปกครองของรัฐบาลหรือเจ้า

ของแห่งหนึ่ง ๆ. **อาณาเขตต์** ตุอาณา
 เกษตร, และไทยใช้ว่า แคน หรือเขตต์แดน
 ด้วย. **อาณาจักัร** น. เขตต์แดนที่อยู่
 ในความปกครองของรัฐบาลหนึ่ง ๆ; อำนาจ
 ภายปกครองท้องถิ่นเมือง ใช้คู่กับพุทธจักร
 ซึ่งหมายความว่า อำนาจการปกครองในพระ
 พุทธศาสนา. **อาณาประชาราษฎร์** น.
 ราษฎรชนเมืองที่อยู่ในการปกครอง. **อา
 ณาประโยชน์** น. ผลประโยชน์ในการ
 ปกครอง, ผลประโยชน์บ้านเมือง; ผล
 ประโยชน์ที่ตนมีอำนาจปกครองเป็นส่วนตัว.

อาตุร, อาตุร, อาตุร [—ตุระ,—ตุร,—ตุระ]
 มี. ส. ว. เดือดร้อน, เจ็บปวดหรือชอกช้ำ
 (ทั้งกายและใจ).

อาตุลย์, อาตุลย์ มี. ส. น. ความขังไม่ไว้,
 ความไม่มีที่เทียบ, ความไม่มีที่เปรียบ.
 ไทยยักได้เป็น ว. อย่าง อตุล.

อาเต๊ะ ช. น. น่อง.

อาตม, อาตมัน, อาตมา อาตมมะ,—ตุมัน,
 —ตุมา] (ส. อาตมมะ; มี. อตุต) น. ตน,
 ตัวตน, ตัวเอง; ชีวิตจิตใจ, วิญญาณ (มัก
 ใช้ว่า อาตมัน) วิญญาณแห่งโลก คือพระ
 พุทโธม มักเรียกว่าบพตมัน ซึ่งต่อมาใช้
 สำหรับ 'ผู้วิเศษ'. ส. ฉัม, ข้าพเจ้า (สำหรับ

พระสงฆ์สามเณร ใช้พูดกับผู้มีบรรพชาศักดิ์
 แต่ใช้ เฉพาะ อาตมะ ซึ่งย่อจากอาตมภาพ
 หรือ อาตมา ซึ่งเป็นรูปประกอบในสันสกฤต).
 ถิ่นำ หน้า คำสมาส ใช้ว่า อาตม อย่าง เดียว.
อาตมชาติ ส. น. การฆ่าตัวเอง. **อาตม
 ภิรวรศ** ส. น. 'สิ่งที่ให้เห็นตัว' คือกระจะก
 เนา **อาตมทาน** ส. น. การสละตัวเอง,
 การพลีตัว. **อาตมประสงค์** ส. น.
 การสรรเสริญตนเอง, การเชยชมตัวเอง.
อาตมภาพ น. ความเป็นตัวตน; ตัวเอง.
 ไทยใช้ว่าฐานะของตัวด้วย เช่น สมนครแก่
 อาตมภาพ, ส. ฉัม, ข้าพเจ้า (สำหรับพระสงฆ์
 สามเณร ใช้พูดกับผู้มีบรรพชาศักดิ์ตลอดจน
 พระเจ้าแผ่นดิน). **อาตมวิทยา** ส. น.
 ความรู้เรื่องจิตใจหรือเรื่องวิญญาณแห่งโลก.
อาตมสังยมะ ส. (มี. อตุตลัญญม) น.
 การสำรวมตน, การครองตน, การหมั่นระวังตน.

อาถรรพณ์, อาถรรพณะ [—ถัน,—ถัน
 พณะ] (ส. อาถรรวม; มี. อาษพพณ) น.
 สิ่งเนื่องจาก อถรรพเวท, การไหว้พหมนตร์
 วิเศษ, วิชชาเสก เป้า บ้องกัน, การทำพิธี
 บ้องกันอันตรายต่างๆ ตามพิธีพราหมณ์ เช่น
 ทำพิธีฝังเสาหิน หรือ ฝังบัตรพลี เรียกว่า ฝัง
 อาถรรพณ์.

อาทร [—ทอน] **ม. ส. น.** ความเอื้อเฟื้อ, ความ
เอาใจใส่, ความพระสง, ความน่ายำ; ความ
นับถือ, ความยกย่อง

อาทาด **ม. ส. น.** ผู้ถือเอา, ผู้รับ.

อาทาน **ม. ส. น.** การถือเอา, การรับ, การ
ยัดถือ, มักพ้องกับท้อยศัพท์ เช่น อุปาทาน
(การถือเอา), สมาทาน (การถือเอาพร้อม,
การรับ).

อาทิ (อาเท หรือ อาเท) **ม. ส. น.** ต้น, ที่แรก,
ข้อต้น.

อาทิภิก **ค.** อาทิน.

อาทิธิย **ส. (ม. อาทิธิย) น.** 'เซอทิติ' คือ
เทวดา พวกหนึ่ง ซึ่งเป็นลูก นางอหิตี ผู้ชายา
พระกศยป) ประชาบดี. เทวดาพวกนี้มีจำนวน
กล่าวไว้ที่เดียวกัน บัญว่ามี ๕ องค์, ๘ องค์, บาง
ว่ามี ๒๒ องค์ ได้แก่อินทราทิธิย (พระอินทร์)
วรุณาทิธิย (พระวิรุณ) ฯลฯ สุรยาทิธิย คือ
พระ อาทิธิย ที่สองโลก); ชื่อ เทวดา พระ
เจเรหะที คือ สุรยาทิธิย; ชื่อดาวพระเจเรหะที
หนึ่ง ชื่อดาวพระเวเน; ชื่อวันที่หนึ่งแห่งสัปดาห
เรียกว่า อาทิธิย. อาทิธิยคคิ **ส. น.** ทาง
เดินแห่งดวงอาทิตย์ ๖๖ อาทิธิยพันธ์ุ,—
พรหี,—วิหี **ส. น.** เชื้อสายเนื่องมาจาก

พระอาทิตย์ เป็นเชื้อวงศ์กษัตริย์อันสำคัญใน
อินเดียโบราณ ซึ่งเรียกเป็นสามัญว่า สุรยวงศ์
หรือสุริยวงศ์ กล่าวว่าเป็นเนื่องมาจาก ท้าวอักษ
วากุ (และว่าตรงกับ **ม. โลกุตตก**) ซึ่งเป็นลูก
หลานพระอาทิตย์. อาทิธิยมณฑล **น.**
วงกลมแห่งดวงอาทิตย์. อาทิธิยวาร **น.**
วันอาทิตย์.

อาทินพ, อาทินว **ม. ส. น.** โทษ (บางทีใช้
ควบกันว่า อาทินพโทษ). ผลร้าย. สิ่งชั่ว:
ความทุกข์.

อาทิภิก, อาทิภิก **ม. ว.** เป็นที่ต้น, ต้น, แรก,
เบื้องต้น.

อาเทศ **ส. (ม. อาเทศ) น.** การแนะนำ, คำ
ชี้แจง, รายงาน, คำบอกเล่า, คำสั่ง, กฎ;
ในไวยากรณ์ หมายถึง การแปรเสียง หรือแสดง
พยัญชนะและสระตามข้อบังคับ เช่น แปรเสียง
สมมติ + อภิบาล เป็น สมมติยาภิบาล; ธนุ
+ อาคม เป็น ธนุอาคม; อธิ + อาสย เป็น
อธินาสย; ชลิต เป็น ชลจ, ชลิต, ชลัน.

อาธพนี **ค.** ใน อาธพ.

อาธรรม, อาธรรม [—ทัน,—ทำ] (จาก
ส. อาธรรมิก) **ค.** อาธรรมิก.

อาธรรมิก, อาธรรมิก [—ทันมิก,—ทำมิก]

(ส. อารมฺภ) ว. ไม่เป็นธรรม, ไม่เห็นของ
ธรรม, ไม่ตามยุคศีลธรรม.

อาธาน ส. น. การตั้งไว้, การวางไว้, การบรรจุ
ไว้, การใช้.

อาธาร ม. ส. น. เครื่องค้ำจุน, ฐานที่รองรับ;
การอุปถัมภ์: อ่าง, หม้อน้ำ, ที่ขังน้ำ, สระ.

อาณ น. เครื่องรองรับบนหลังม้า เรียกอาณม้า,
ก. ลับหอกุม, ถูกบั่นหินให้เรียบ (สำหรับมีด
พร้าเป็นต้น).

อาณ๒ [—นะ] ม. ส. น. ทมหาใจเข้า,
คู่กับ อาปาส คือ ทมหาใจออก และมีที่ใช้
ควบกันว่า อาณปาณะ คือลมหายใจเข้าออก;
หน้า, ปาก.

อาณ ก. ว่าตามคำหนังสือ, ดูหรือเข้าใจความจาก
คำหนังสือ: สังกศหรือพิจารณาดูเพื่อเข้าใจ.

อาณก, อาณิก ข. ก. เอ็นดู, ระวัง.

อาณน [—นน หรือ—นะนะ] ส. น. ปาก,
หน้า; ช่อง, ประตู.

อาณนที, อาณนที ม. ส. น. ความเพ็ด
พิณ, ความยินดี, ความปลื้มใจ: ชื่อพระ
สาวกผู้บรรลุพระพุทธรเจ้า.

อาณะ, อะณะ ๐๖๒5๓๓ มุตร.

อาณันทนะ [—ทะนะ] ม. ส. น. การ
รับแจ้ง: การทำให้ผลิตผลิต: การรับแจ้ง

ต้อนรับแขก.

อาณปาณะ ดู อาณ ๒.

อาณิก ดู อาณก.

อาณิสงส์ ม. (ส. อาณิสฺส) น. ผลแห่ง
กุศล: ประโยชน์, ผลดี, ความดี.

อาณภาพ, อาณภาวะ ม. น. อ้าใจ, ทุ่ม
เดช, ความกล้าหาญ: ความยิ่งใหญ่.

อาป ก. เอนำรดตัวเพื่อแก้ ร้อน หรือชำระล้าง
เหงื่อไคล, ลงในน้ำเพื่อแก้ร้อนหรือชำระล้าง
เหงื่อไคล (ธรรมทวิชาว่าอาณน้ำ); ชะโลม,
ทรา, ทำให้ชุ่มซบ เช่น อาปนน้ำรัก: ชุ่มซบ,
ไหลซบ เช่น เหงื่ออาปนหน้า. อาปเอป
(คำประพันธ์) ก. ชุ่มซบ, ไหลซบซบ,
ซบซ่าน (ธรรมทวิชาว่า เอปอาป).

อาปัติ, อาปัติ ม. น. ความ ล้วง ละเมิด,
โทษ: ข้อห้ามแห่งภิกษุ, ในวินัยหรือกฎพระสง
คะเมศข้อห้ามแห่งพระภิกษุ ญี่ปุ่นสามัญว่า
ต้องอาปัติ.

อาปนัน, อาปนัน ดู อาปน.

อาป, อาป [—ปะ,—] (ม. อาป: ส.
อาปส) น. น้ำ (ในบาลีเมื่อนำหน้าคำสมาส
มักใช้ อาป). อาปโกสิณ ม. น.
วิธีเจริญสมถกรรมฐาน ยึดพ่วงเอาธาตุน้ำ
เป็นอารมณ์. อาปธาทู ม. น. ของ

เวลาที่เอื้อมแขนข้ามไปได้นับเป็นธาตุ
หนึ่งในธาตุทั้ง ๔ คือ ปฐวีธาตุ (ของแข็ง
คือดิน), อาโปธาตุ (ของเหลวคือน้ำ),
เตโชธาตุ (ความร้อนคือไฟ), วาโยธาตุ
(ของพุ่งไปได้คือลม).

อาปนะ [—ปนนะ] ม. ส. น. ตลาด, ร้าน
ขายของ, การค้าขาย. อาปนิก [—ปนก,
นโร—ปนนะกะ] น. ผู้ทำการค้าขาย
คือพ่อค้า.

อาปนิก ค. อาปน.

อาปนิน, อาปนินะ ม. ส. (มักประกอบท้าย
ศัพท์) ก. ต้อง, ต้องโทษ เช่น อาปนิติ
อาปนินะ = ต้องอาบัติ; สำเร็จ, ถึง, ได้ เช่น
โสคาปนินะ = สำเร็จโสคาธรรม. ว. ทุกข์ร้อน,
เคราะห์ร้าย.

อาปนิน [—นนะ] ม. น. ลมหายใจออก ค.ุ
อน.๒; ชีวิต.

อาปนิน [—นนะ] ม. ส. น. การดื่ม, การ
เลี้ยง. อาปนินภูมิ น. ห้องดื่ม, ห้อง
เลี้ยงคุณ. อาปนินศาลา น. โรงเหล้า.

อาปนิตี ว. ดวงพินด้วยหินหรือที่เสก เรียกว่า
อาปนิตีเหล็ก.03/2566

อาปนิตี ม. ส. ว. แยกพันอยู่, ทิศพัน, เส้น
ของ พัวพัน.

อาปนิตี ม. ส. น. เครื่องผูก, ก. แยกพัน,
ติดต่อกัน. อาปนิตินะ ม. ส. น. การ
ผูกพัน, การมัด.

อาปนิตินะ ค. ในอาปนิตี.

อาพาธ ม. ส. น. ความป่วยไข้, โทษ, ความ
ทุกข์ร้อน. โทษไข้ว่าป่วย สำหรับพระภิกษุ
สามเณร. อาพาธิก, อาพาธิก ม.
ส. ว. เป็นไข้, เจ็บป่วย, เป็นโรค.

อาพาธิก, อาพาธิก ค. ใน อาพาธ.

อาพิล, อาวิล ม. ส. ว. ชุ่มฉ่ำ, เครื่องของ,
เครื่องคร่อม.

อาพิต ก. ให้เป็นไปเอง. เสนอขึ้น, ประมวล
แปรไป, เกิดขึ้นอย่างผิดปกติ.

อาภรณ์ ม. ส. น. เครื่องประดับ, เครื่องตกแต่ง,
ไทยใช้ว่าเครื่องประดับเกียรติยศ เช่น
หรืออัญชามเป็นต้นด้วย.

อาภัพ, อาภัพ (ม. อภัพ) ว. ไม่สม
ควร, ไม่สามารถ. ไทยใช้ว่าวาสนาน้อย,
ตกอับ, ชับจน.

อาภัสสระ ม. (ส. อาภาสุระ) น. ชื่อพรหม
โลกชั้นหนึ่ง, และเรียกพรหมซึ่งอยู่ชั้นนี้ว่า
อาภัสสรพรหม. ว. สว่าง, สุกใส, เปล่งปลั่ง.

อาภา ม. ส. น. แสง, รัศมี, ความสว่าง; สี,
รูปโฉม, ความงาม. อาภากร ม. ส. น.

ผู้ทำรัศมี คือพระอาทิตย์.

อากาษ ส. น. การพุดด้วย, สุนทรพจน์, คำนำ.

อากาส ม. ส. น. รัศมี, แสงสว่าง; ส. ปรุปร่าง.

อามตก [-มะละกะ] ม. น. มะขามบ่อ้ม.

อามัย ม. ส. น. ความป่วยไข้, โรค, ความไม่สบาย, คู่กับ อนามัย คือความสบายไม่มีโรคภัย.

อามิช ส., อามิส ม. [-มัต] น. เนื้อ, อาหาร, ของโอชะรส, เครื่องต่อใจ, ของต่อใจ; ความเจริญ, ความสุขสบาย; ความอยากหรือกระหาย.

อายุ ๑ ก. ขวยเขิน, ละตาด, สะทลสะท้าน. ขวยใจ; รู้สึกขายหน้า. อายุเห็นนิยม ก. อายุอย่างผู้หญิง, อายซ่อนหน้า.

อายุ ๒ [-ยะ] น. การมา, การถึง; รายได้, ผลประโยชน์, กำไร, ภาษี. มักประกอบท้ายศัพท์ เช่น อุปาย หรือ อบาย (คือ อุป + อาย = ปรมาจากผลประโยชน์ คือความฉิบหายหรือปราศจากความสุข).

อายี น. พี่ชายหัวปี, คู่กับ เลือบ ซึ่งเรียกพี่สาวหัวปี; บิดนี้ใช้ปนคำต่ำ เรียกนักโทษเป็นคั่นว่า อายีหน่ออายีหน่อ. หน่ง เช่น เตือนอายี.

อายุติ [-ยะตะ] ม. ส. ว. ยึด, แผล่ออกไปข้างขวาง, ขาว.

อายุตนะ [-ยะตะนะ] ม. ส. น. เครื่องติดต่อ. เครื่องเนื่อง; ในพระพุทธศาสนาหมายถึง จักขุ, โสท, ขาน, จิวหา, กาย, ใจ เรียก ว่า อายุคนะ ภายใน เป็น เครื่องติดต่อกับ อายุคนะภายนอก คือ รูป, เสียง, กลิ่น, รส, โสณัฐัพพะ, ธรรม: ที่ผิด, ที่อาศัย, ที่ตั้ง, บ้าน; ความพยายาม, ความออกแรง; ความรู้สึก.

อายุติ ก. มอบหมายไว้แก่เจ้าหน้าที่.

อายุติติ [-ยัตตะ] ม. ส. ว. ขยัน, ขันแข็ง. เตรียมพร้อม.

อายุโน ม. ส. น. การมาถึง; มักใช้ประกอบท้ายศัพท์ เช่น เมฆายน = เมฆ + ยาน แปลว่าการมาถึงราศีเมษ.

อายุโน อ. น. นัคนวช, ฤณี.

อายุจาณะ ม. น. การขอร้อง, การวิงวอน, การเซอเซอ.

อายุยาน [-ยะ] ม. ส. น. การมา, การมาถึง.

อายุ ม. (ส. อายุสุ หรืออายุขุ เมื่อมีน้ำหนักของคำ แต่เมื่อนำหน้าอักษรตัวกับตัว ท เปลี่ยน ส เป็น ร เช่น อายุระเวท คู่ต่อไป แต่แก้ไข อย่างบาลีก็ไม่ต้องมี ส หรือ ร) น. เวลาที่ดำรงชีวิตอยู่, เวลาชั่วชีวิต; ชีวิต, อภินาแห่งชีวิต; ความแข็งแรง, ความยั่งยืน. อายุ

กัญชัย น. การสิ้นอายุ, ความตาย. **อายุชัย**

น. การสิ้นอายุ, ความตาย; อัตรากำหนด

อายุคน คือ มกนิมม กันว่า มนุษย์ค่อยมีอายุ

ชั้นน้อยลงเป็นลำดับ เช่น นิยมว่า ครึ่งพุทธ

กาล ๕๐ ปีเป็นอายุชัยของมนุษย์ มาบัดนี้

๗๕ ปีเป็นอายุชัยของมนุษย์ เป็นต้น. **อายุร**

แพทย์, **อายุรเวช** น. 'แพทย์ผู้รักษา

ให้อายุยืน' คือ หมอรักษาโรค. **อายุวิวัฒนะ**

น. 'ศวงมาเจริญอายุ, ใช้เรือกลยาจำพวกหนึ่ง

ซึ่งเดิน แล้ว ถือว่า มีอายุยืน เรียกว่า ขาอายุ

วิวัฒนะ. **อายุรเวท** ส. น. วิชาที่เกี่ยวกับ

สุขภาพและการรักษา (ถือกันว่าเป็นวิชา

ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นส่วนหนึ่งของอภรรพเวท)

อายุक्ति์ ส. (พ. อายุศต) น. ผู้มีหน้าที่,

เจ้าพนักงาน. ว. แต่งตั้งแล้ว, มีหน้าที่. ประ

กอบด้วย, รวมอยู่ด้วย.

อายุक्तिกะ, **อายุศตक्तिกะ** [-ตะกะ,-] (ส.

อายุศตคก; พ. อายุศตคก). น. นายช่วย,

เจ้าพนักงาน, เจ้าหน้าที่.

อายุ ศุ อวช.

อายุร, **อายุษ** คือ อายุ เมื่อเข้ามาลงกับศัพท์

อื่น. ศุ อายุ:03/2566

อายุส คือ ต้นศัพท์อายุ. ใน ส. มีใช้ในคำ

ประพันธ์. ศุ อายุ.

อารติ ๑. **อารตี**. [-รติ, -รติ] ส. น.

ความเจ็บปวด, อันตราย; เจ็บไข้

อารตี ๒. **อารติ** ๒. **อารตี** [-ระตี, -ระตี,

-รติ: ศุ อารตี.

อารัม [อาม] (อ. Arm) น. ครก, ฐาน,

เครื่องหมวน.

อารมณ (พ. อารมณ) น. เครื่องขัดหน่วง

ของจิตต์ใจ เช่น รูป, เสียง, กลิ่น, รส ฯลฯ;

ความคิด, ความรู้สึก. **อารมณ** หรือ **อารมณ** ที่คิด;

ความสุข, ความเพลิดเพลิน; เครื่องเพลินใจ;

(ไทย) นิสัยใจคอ. **อารมณ** เป็นไปแห่งจิตต์

ใจในขณะหนึ่งๆ เช่น อารมณ เรือๆ หรือ อารมณ

อารมณ.

อารยะ ส. (พ. อวัย) น. ขนชาติเดิมที่อยู่

แถบกลางของทวีปเอเชียและอพยพมาสู่อิน

เดีย เป็นต้นตระกูลแห่งชาวฮินดูโบราณ เหตุ

นี้คำ 'อารย' จึงเป็นที่นับถือของชาวฮินดูมาก

เท่ากับ คำอาริยะในมาตี; คนที่นำนับถือ, ผู้มี

ธรรม หรือ ความซื่อตรง; พระอาริยบุคคล. ว.

นำนับถือ. มีเกียรติยศ. มีธรรม. ตี. งาม.

เจริญ. **อารยชน** น. ชนที่เจริญด้วยขนบ

ธรรมนิยมอันดี. **อารยชาติ** น. ชาติที่เจริญ

ด้วย ขนบธรรมนิยมอันดี. **อารยธรรม**

น. ธรรมอันดีงาม; ความเจริญ ด้วย ขนบ

ธรรมนิยมอันดี (ช. Civilization).

อาระ ช. น. เหล้า.

อารักขา ม. (ส. อารักขา) น. ความ
ป้องกัน, ความคุ้มครอง, ความดูแล.

อารักขี ส. (ม. อารักข) น. การป้องกัน,
การคุ้มครอง, การดูแล. โทษหมายความว่า
เทพดาผู้พิทักษ์รักษา, มักใช้ว่า เทพารักษ์หรือ
อารักขเทวดา เป็นต้น, และใช้เป็น กริยา
ได้ด้วย.

อารัญญ, อารัญญี, อารัญญ์ (ม. อารัญญ;
ส. อารัญญ) ว. อยู่ในน้ำ, มีน้ำ.

อารัญญิก, อารัญญิก (ม. อารัญญิก; ส.
อารัญญ) ว. เกี่ยวกับน้ำ, เกิดในน้ำ, มี
ในน้ำ; แปล่าแปลย.

อารัญญี, อารัญญิก [-, - รันชะกะ] ดู
อารัญ, อารัญญิก

อารัตติ [อารัตติ หรือ -รัต] (ม. ส. อารติ)
น. การว้, การเลิ, การหยุด; มักใช้ควบ
กันกับ วิรัตติ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน.

อารัมภ ม. ส. น. การเริ่มต้น, การตั้งต้น,
การปรารถ; ความพยายาม, การ ออกแรง.

อารัมภภณ 25๓๓ คำปรารถ, คำเริ่มต้น,
คำนำ

อาราธน์, อาราธนา [-, -ราชทนา] ม.

ส. น. ความพอใจ, ความสำเร็จ, การ
ให้, โปรดปราน, การนับถือ, การบูชา, การ
เอาใจ, การอ่อนน้อม. (ไทย) ก. เชื้อเชิญ,
นิมนต์, ขอร้อง, อ้อนวอน (แต่ มักใช้
สำหรับพระสงฆ์).

อาราม ๑ ม. ส. น. ความยินดี, ความรื่นรมย์,
ความเพลิดเพลิน; ที่สำราญ, สวน (ที่รื่นรมย์,
เช่นบุปผาราม=สวนดอกไม้ที่อยู่พระสงฆ์,
วัด (เนื่องจากเขาอาราม (สวน) ความเป็นวัด
จึงเลขเรียกอารามว่าวัด), อารามิก ม. น.
ผู้รักษาสวน; ผู้อาศัยวัด (มักหมายถึง
คฤหัสถ์), โยมสงฆ์.

อาราม ๒ ว. มุ่งหมายอย่างรีบร้อน, พยายามที่จะ
ทำการใด ๆ, ตั้งหน้าตั้งตา, ใช้น้ำหนักวิยา
เช่น อารามจะไป, อารามจะกิน ฯลฯ.

อารี ว. เอื้อเฟื้อ, มีแก่ใจ, มีใจเฟื่องฟู, มักใช้
หรือยบเท่ากับ อารีสารอบ ก็มี ความอย่าง
เดียวกัน.

อารุม ช. น. ต้นขมพุ่มน้ำดอกไม้;

อาลป ม. ส. ก. พุด, ก่อว่า, เรือ, อาลปน้ำ
ม. น. การพุด, การสนทนา, การเรื่อหรือ
ในวิชากรรมหมายถึงคำที่ใช้เรียกร้องผู้จะพูด
ด้วย เช่น 'นายแดง, แดงจะไปไหน' คำ
'นายแดงเป็นอาลปน์' ซึ่งสันสกฤตใช้ว่า 'สัท

โพชนะ : อาลปนบุรพบท [อาละ
ระนะบุรพบท] น. ในโวหารศัพท์หมายถึง
ถึงคำที่นำหน้าคำ อาลปน์ เช่น 'ศุก่อนสงฆ์,
ซำห์ต่อจากร' คำ 'ศุก่อน' 'ซำห์' เรียกว่า
อาลปนบุรพบท.

อาลปน์, อาลปนบุรพบท ดูใน อาลป.

อาลย [—ละยะ] ดู อาลย.

อาลยวาทิต ๓. ทำละยะระราน, รั้งความ, ทำ
ความเดือดร้อน.

อาลยักษณิ์ ๓. น. การเห็น, การสังเกต;
(ไทย) เสมือน, ผู้เขียนหนังสือ, การหนังสือ.

อาลย, อาลย [—, —ละยะ] ๓. ๓. น. ที่อยู่,
ที่พัก, บ้าน เรือน; การห่วงใย, การพัวพัน, การ
ติดอยู่, ความเก้อใย, ความอยาก.

อาลย, อาลย ๓. ๓. น. แมงบึ้ง; ฝัก ทำนบ,
คันนา; แดง, แดง. ไทยมักใช้ อาลย เช่น
พณาลี (จน + อาลย = แดงป่า).

อาโลก ๓. ๓. น. การดู, การเห็น; สิ่งให้เห็น,
ภาพ; แสงสว่าง; ความสว่าง(เช่นสุริยาโลก).

๓. ๓. น. มอง, เห็น, ตักโลก, คิด, รู้. อา

โลกกสิณ ๓. น. การเวียน สมถกัม
มัชฌาน คือไปฟังแสงสว่างเป็นอารมณ์. อา

โลกนะ ๓. ๓. น. การดู, การเห็น, การ
ตรวจตรอง.

อาโลกนะ ดูใน อาโลก.

อาว น. น่องของพ่อ เป็นคำไทยเหน่ออย่างเดียวกับ
กับ อา.

อ้าว น. ส่วนของทะเลที่เว้าเข้าไปบนแผ่นดิน
และ เป็น ที่ติดต่อกับ แม่น้ำ เช่น อ้าว
สวาย เป็นต้น.

อ้าว น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง. ๖. ๖. น. ออกร
แห่งเรือหรือรถกลิ้ง หรือคนวิ่งโดยเร็ว เรียกว่า
กลิ้งอ้าว, วิ่งอ้าว เป็นต้น. ๗. เป็นคำ
ออกเสียงขึ้นต้นข้อความที่แจ่มแจ้งให้เข้าใจ
เรื่องยาว เช่น 'อ้าว ! ทำอย่างนี้' เป็นต้น.

อาวณิ์ ๓. ๓. น. เครื่องกัน, เครื่องกั้น,
เครื่องปกคลุม, เช่น ทัพดาวณิ์ (เครื่องกัน
พันก็้อมไม้ปาก หรือเหียงอก) การปีนัง, กำ
แพง. (ไทย) ก. ห่วงใย, อาลย, ติดกังวลถึง.

อาวาส ๓. ๓. น. ที่อยู่, เรือน; โศลกปฏิบัติ
ไทยมักนิยมว่า ที่อยู่พระสงฆ์คืออวาส; การอยู่,
การควบคุมครอง (เช่น ขวาวัส = การควบคุม
ครองเรือน, และไทยใช้ว่า ผู้อยู่, ผู้ควบคุม
ครองด้วย เช่น ขวาวัส ซึ่งแปลว่าผู้ควบคุม
ครองเรือนโดยมาก. อาวาสึก ๓. น. ผู้
ควบคุมครองเรือน, ผู้ควบคุมครองอาวาส คือ
พระสงฆ์.

อาวาสึก ดูใน อาวาส.

อาวหะ ม. ส. น. 'การพาหญิงมาบ้านตัว'
การแต่งงาน, การสมรส; การเลี้ยง, การ
เชื้อเชิญ.

อาวุต ม. (ส. อาวฤต) ว. ต้องห้าม, กั้น
หรือขวางไว้.

อาวุธ ม. (ส. อาวุธ) น. เครื่องใช้สำหรับ
รบพุ่ง หรือ ทำร้ายร่างกาย เช่น ดาบ, ปืน
เป็นต้น. อาวุธหัตถ์ ม. ว. มีอาวุธ
ในมือ มีมือถืออาวุธ.

อาวุโส ม. (ส. อวษุมนุ, อวษุมนุต) น.
โมฆะไร้ใช้ เป็นคำ อาลปนีย์ คือคำที่ภิกษุผู้ใหญ่
หรือเรียกภิกษุผู้น้อย, คู่กับ กันตะ ซึ่งผู้น้อย
เรียกผู้ใหญ่. ไทยนำมาใช้หมายความว่า การ
จำ พรรษา ของภิกษุ ที่เรียกย่อ ๆ ว่า พรรษา
เช่นกล่าวกันว่าแก้อาวุโส ก็คือ แก้พรรษา; และ
หมายความว่าตลอดไปถึงเวลาบรรพชา, การ
มียศบรรดาศักดิ์ด้วย เช่น แก้อาวุโส หมาย
ความว่า แก้เวลาบรรพชาหรือแก้ยศศักดิ์ก็ได้.

อาเวส ส. น. การเข้า, ทางเข้า (ไทย หมาย
ความว่า ทางเท่านั้น ก็มี เช่น พนมวศ คือ
วณ + อาเวส = ทางป่า), ประตุ: ความมุ่ง
หมาย, ความโทษ, ความเอื้อหอง. อาเวสน์
ส. (ม. อาเวสน) น. ทางเข้า, ประตุ, ที่
อยู่, ที่อาศัย, ที่สำนัก, (ไทยหมายความว่า

ทางเท่านั้นด้วย เช่น พนมวศน์ คือ วณ + อา
เวสน = ทางป่าหรือ ที่สำนักในป่า คล้ายกับ
พนมวศ แล้วแต่ผู้ใช้จะเห็นเหมาะ); โรงงา,
ที่ทำสินค้าน้ำ, ความโทษ.

อาศรวณีย คดู อาศรวณีย ใน อาศิส.

อาศรม [อาสม] ส. (ม. อสฺรม) น. ที่อยู่
ของนักพรตต่าง ๆ; โรงเรียน; ป่า. อาศรม
บท น. ที่ตั้งแห่งอาศรม, บริเวณอาศรม.

อาศรวัย ส. คดู อาศัย. ศัพท์นี้ใน สันสกฤตใช้
คล้ายคลึงกับศัพท์ 'อาศัย' มาจึงใช้ อาศัยทั่วไป
เพื่อสะดวกแก่การเขียน, เว้นบางศัพท์
เช่น ปรัศวัย, ปราวศวัย ซึ่งไม่มีแบบใช้
ประศัย, ปราวศัย เลย จึง จำ เป็น ต้อง ใช้
ปรัศวัย, ปราวศวัย ตามแบบ.

อาศัย ส. (ม. อาสย) น. 'การมานอน' ที่
พัก, ที่อยู่, ที่ตั้ง. ไทยใช้ ว่าเป็นกริยาวา พักจึง
พักผ่อน, อยู่.

อาศิร คดูใน อาศิส.

อาศิส ส. (ม. อาสิ) น. การของงา, การอัน
วอน: การอวยพร; การให้พร; เชิญขวัญ. ศัพท์
นี้เมื่อนำหน้าอักษรต้นและตัว ห ต้องเปลี่ยน
ส เป็น ร เป็น อาสิร และผลงเป็น อาเศียร
ก็มี. อาศิรพจนี,—พาท,—วจนะ,
—วาท,— อาเศียรพจนี,—พาท,

—วชิระ, —วาท น. ลำอวยพร, คำสรรเสริญ. อาศิรพิณ, —วิษ, อาศิรพิณ, —วิษ น. 'ผู้มีพิณในใจ' คือผู้ซึ่งมักใจเลื่อนไปเป็นอสรพิณ.

อาศัย ส. (มี. อาสี) น. เขี้ยว. อาศิพิน, —วิษ น. งู. ดู อาศิสและ อาศิพิน ใน อาศิส ตัวอย่าง.

อาศัย ส. ว. เร็ว, ไว, คล่อง.

อาศัยยี่— ตูใน อาศิส.

อาษาฒ ส. (มี. อาสาฬห) น. เดือนที่ ๘ แห่งเดือนจันทรคติ.

อาสท, อาสัท ม. น. การเกี่ยวข้อ, การกระทำ, ฐานะ, เครื่องมือสำหรับทำหรือหระ ขอ (เช่น ขอลำหรับสอกลมไม้).

อาสน [อาศ หรือ อาศสนะ] มี. ส. น. หนึ่ง; หนึ่ง.

อาสัญญ์ (จาก มี. อสญฺญ=สันสติ) น. ความตา. ว. ตาข; สลบ, สันสติ.

อาสตัป (จาก ส. อสตุย) น. ความไม่ขัดจบ, ความกลั้มกลอก. ว. กลั้มกลอก, ไม่ขัดจบ.

อาสนนะ ม. ส. น. ฟ้า; ฟ้า. ว. ฟ้า, ฟ้า.

อาศัย ดู อาศัย 03/2566

อาสา มี. (ส. อาสา) น. ความหวัง, ความ

มั่นหมาย: ความตั้งอก, ความอยาก. ก. (ไทย) ทำโดยเต็มใจ, สมถิร.

อาสาฬหี ดู อาษาฬ.

อาสี ดู อาศิส.

อาสัญจี มี. ก. ไปรอย, รต, หลั่ง, มาระพรม

อาสุร ข. อ. สงสาร, เอ็นดู, กังวล.

อาเสสะ ช. น. ทริช.

อาหต [—หะตะ] ส. ว. ลุกดี, โคนดี.

อาหตี [—หะตี] ส. น. การหุดตี, การตี.

อาหน [—หน] น. หัวเหล่าชนิดหนึ่ง.

อาหพ. ส. น. การบูชา, การเข่นสรวง.

อาหพ๒ มี. ส. น. การรบกัน, การต่อสู้; การทำหา.

อาหริ [—หะระ] มี. ส. น. การนำมาร; การถือเอา, จับเอา.

อาหรัถกัตติกา ช. น. ฟ้า; ฟ้าเร็ว.

อาหรัป [—หรัป] น. แขนงชาติหนึ่งอยู่เบื้องตะวันตกแห่งทะเลแดงและฟิอีนญา.

อาหลักอาเหลือ [—หุลัก—เหลือ] ว. พุดไม้ค้อชออก, ละล้าละลัก.

อาหาร มี. น. ของกิน, การเลี้ยง, เครื่องเลี้ยง, เครื่องค้ำ.

อาหุติ. ส. น. การเข่นสรวง.

อาหุติ ๒ (ส. อาหุติ) น. การเรียก; การปลุก, การฆ่า.

อาหิวี [—ละวี] ม. (ส. อาหิวี) น. ชื่อเมืองในอินเดีย.

อาฬหิก [อาณลหะ] ม. น. ชื่อมาตราดวงในมณฑล คือ ๔ นาฬ มีในอาฬหิก; เสาศระดง.

อาฬวีริก ม. (ส. อาฬวีริก) น. คนกรว.

อ้า ก. ปีก, ปัดบัง, ปกปิด; ครอบ, หับ. อ้าพราง ก. ปกปิดโดยพลางให้เข้าใจไปทางอื่น, พูดหรือแสดงอาการไม่ให้รู้ความจริง.

อ้า น. เวลาทำ. ว. มีดค้ำ, มีด.

อ้าแดง น. (สมัยก่อน) คำนำหน้าชื่อหญิง.

อ้าต ค. อด.

อ้าธรรม [—มัต] ค. อนุธรรม.

อ้าวย ก. อวย, ให้; ส่งเสีย, บอกชี้แจง. อ้าวยการ ก. ให้การ, ส่งงาน.

อ้านาจ (จาก อาจ) น. สิทธิ; ความสามารถ; กำลัง, ความรุนแรง; ความบังคับบัญชา, การบังคับ.

อ้านาจ (จาก อนาคต) ค. อนาคต.

อ้าณัญ, อ้าณัญ ค. อนุญ และอัญญ.

อ้าพน ว. มาก, ดาษด้น, ล้วน; ดาษด้นนำดู, งามสด; งามดี.

อ้าพะนำ ก. นิ่งเฉย, ไม่พูด.

อ้าพัน น. ขางที่กลายเป็นหิน สีเหลืองใสเป็นเงา.

อ้าพันขี้ปลา น. เครื่องยาอย่างหนึ่ง (กล่าวว่าได้จากขี้ปลาวาฬ). อ้าพันทอง น. เครื่องยาชนิดหนึ่งมีกลิ่นหอม.

อ้าไฟ ว. งามดี, สวย, สุกใส.

อ้าเกอ น. เหตุการณ์; ความเป็นอยู่; เจ้าพนักงานประจำท้องที่ชั้นถัดลึกลงกว่าราชการจังหวัดลงไป; ผู้ปกครองอ้าเกอ. บ้านซึ่งรวมหลายๆตำบลเข้าเป็นอ้าเกอหนึ่ง. อ้าเกอใจ น. ความเป็นใหญ่ในตัวเอง, ความเห็นส่วนตัว, ลำพังตัวเอง.

อ้ามร [—มอญ] ค. อมร.

อ้ามฤทโฆค [—มริคะ—] น. โฆคดี (น่าจะเลื่อนจาก อมฤต + โฆค).

อ้ามฤตป [—มริ—] ค. อมฤตป ในอมฤต.

อ้ามฤต [—มริค—] ค. อมฤต.

อ้ามหิติ [—มะ—] ว. ตรีภม, ตรีภว; ตรีภม.

อ้ามาตย์ [—มหาต] ค. อมาตย์ เวลามักใช้ว่าเป็นสามัญ, และใช้เป็นยศพลเรือน จัดเป็น ๓ ชั้น คือรองอ้ามาตย์, อ้ามาตย์, มหาอ้ามาตย์ และชั้นหนึ่งมี ๓ คือ เอก, โท, ตรี, แต่ชั้นมหาอ้ามาตย์ มีสูงขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง คือ มหาอ้ามาตย์นอก เป็นชั้นพิเศษ.

อ้ายวน จ. น. ความลับ. ก. ปัดบัง, พราง, อ้าพราง

อ้าง ก. บ้าง, เบลอ, ทะนุถนอม.

อ้างา ก. ลา, ขอลาไป; แสดงความเคารพ
เมื่อจากกัน.

อ้างอิง ก. นิ่งเสียบ, ไม่พูด, พูดไม่ออก.

อ้างัก มี. (ส. อุท) น. หมี่.

อ้าง ก. พิง, เอน. อ้างแอบ ก. แนบชิด, ถอด.

อ้างคะ มี. ส. น. เครื่องหมายที่สำคัญ; อวตติ
สัญญา.

อ้างมิติ ---ตะ | มี. ส. น. การเคลื่อนไหว, ท่าทาง,
เครื่องแสดง, อวตติสัญญา. อ้างมิติสัญญา
น. การบอกหรือให้สัญญาด้วยท่าทาง. อ้าง
มิติการ น. การที่แสดงท่าทางบอกใบ้ให้รู้.

อ้างอร [-ออม] ข. ว. ตั้ง, ไทยใช้ตามตรงว่า
แนบนาง ก็มี (อร=นาง).

อ้างณา มี. ส. น. ความอยาก, ความต้องการ.
ก. (ไทยมัก) ใช้เตือนความ อีสสา ว่าเกือบกัน
หรือ ไม่พอใจ เห็น คนกัน ได้ดี, อยวักได้ดี
เห็นคนผู้อื่น). ต. อีสสา.

อ้างชัย ส. ว. ความบูชา, นำนับถือ.

อ้างษา [อิดชษา] ส. น. การบูชา, การเซ่น.

อ้างฐ มี. (ส. อัญ) ว่า ปรารถนา, เป็นที่พอใจ,
ท้องใจ, น่านั่ง. อ้างฐผล มี. น. ผล
เป็นที่พอใจ.

อ้างฐ (มี. อัญฐา; ส. อัญฐก) น. ดินแดนรูป

เหลี่ยมขาว ใช้ก่อสร้างและกำแพงเป็นต้น.

อิน [—นะ] มี. (ส. อุณ) น. หนัก, เช่นราชัน
(ราช+อิน=หนักหลวง)

อินท ก. เหนือ, เมื่อย, ระอา, อ่อนใจ. อินทโรย
ก. อ่อนเพลีย; ถอยถ่วง. อินทนาระอา
ใจ ก. เมื่อยหน่าย. อินทอด ก. แสดง
อาการไม่เต็มใจ. อินทเออน ก. ไม่กล้า
ที่จะพูด.

อินท มี. (ส. สตรี) น. หญิง. อินทภิกษา
น. การพูดเรื่องผู้หญิง. อินทภิกษุ น.
ภรรยาของหญิง; เสน่ห์. อินทภาพ น.
ความเป็นหญิง. อินทกรุป น. ความงาม
ของหญิง. อินทสังคี น. ทัศนียภาพ
ผู้หญิง; (ในไวชากรรม) เพศหญิง.

อินท (ส. อุท) มี. น. ความสำเร็จ; ความ
เจริญ; อำนาจ, อำนาจ; อำนาจอันศักดิ์สิทธิ์,
อำนาจอันพ้นจากสิ่งธรรมดา.

อิน น. ชื่อคนไม่อย่างหนึ่งในพวกคัมภีร์ แต่
ลูกโคกว่า.

อินตุ ต. อินเต็ย.

อินเต็ย อ. น. ศัพท์นี้ออกจาก ส. สันธุ ซึ่ง
เป็นชื่อแม่น้ำใหญ่อยู่ฝ่ายตะวันตกเฉียงเหนือ
ของประเทศจีน, ชนที่อยู่ในลุ่มน้ำนี้ เรียกว่า
ชาวสันธุ, ภายหลังเลื่อนมา เป็น อินตุ และ

อินดู. อังกฤษเรียกว่าอินเดียนและหมายถึงความ
ถึงแคว้นที่อยู่ใน คาบ สมุทรใหญ่ ทิศใต้เขา
หิมาลัยทั้งหมด ซึ่งโบราณเรียกว่า ชมพูทวีป
คือ อยู่ระหว่าง ประเทศ พม่า กับ ประเทศ
อิหร่าน (เปอร์เซีย).

อินโดจีน อ. น. ชื่อคาบสมุทรซึ่งอยู่ระหว่าง
ประเทศอินเดียกับจีน ซึ่งประเทศพม่า,
สยามและญวนตั้งอยู่ ซึ่งโบราณเรียกว่า สุ
วรรณภูมิ คือ แผลมทอง หรืออุทอง.

อินท^๑ ดู อินทร์.

อินทขิต [-ทะขิตละ] ม. น. เสา, หรือ
หลักหน้าประตูเมือง, หลักเมือง, เสาขื่อน.

อินทนิล [-ทะ-] น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ดอกสีม่วง.

อินทพิม [-ทะพะลา] น. ชื่อต้นไม้
ชนิดหนึ่ง ขึ้นในแถบร้อน ต้นคล้ายต้นตาล
แต่มีหนามลูกกินได้.

อินทร์ ส. (ม. อินท) น. ชื่อเทวราชผู้ปกครอง
สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นพระเจ้าสำคัญของ
หนึ่ง ตามความเชื่อชื่อของพวกฮินดูโบราณ
เป็นเจ้าของเทวดาต่าง ๆ ที่อยู่ในสวรรค์ มี
สายฟ้าคือธรรมีเป็นอาวุธ ถือกันว่าเป็นผู้สร้าง
หาญ และมีคนแก่นมนุษย์มาก; แม้ในตอน
หลังจะเป็นรองพระพหุหม, พระวิษณุ, พระ

ศิวะ ก็ดีแต่ยังคงเป็นใหญ่กว่าเทวดาอื่น ๆ.

อินทราชาลิก น. คนเล่นกล. อินทร
ชาติ น. สกทศกัณฐ์ในเรื่องรามเกียรติ์.

อินทธรณู [มัตอ่านอินทะนุ] น. สายรุ้ง;
เครื่องประดับบางอย่างหนึ่ง. อินทรวงศ์

น. ชื่อฉันทอย่างหนึ่งมีบทละ ๑๒ พยางค์.

อินทรวินิจฉัย น. ชื่อฉันทอย่างหนึ่งมี
บทละ ๑๑ พยางค์. อินทรสักดิ์ น.

พระอินทมาลี, ชาติพระอินทร์. อินทรา
ยุธ น. สายรุ้ง, สายฟ้า.

อินทรา— [-ทรา] ดู ใน อินทร์.

อินทราณี [-ทราณี] ส. น. ชาติพระอินทร์.

อินทรี [-ชี] น. ชื่อนกชนิดหนึ่งคล้าย
เหยี่ยว แต่โตมาก; ชื่อปลาน้ำเค็มชนิดหนึ่ง.

อินทรีย์ [-ทรี] (ม. ส. อินทรีย) น. อำนาจ,
กำลัง, ความเป็นใหญ่, คุณสมบัติเนื่องจาก

พระอินทร์; ร่างกาย, ถิ่นอาศัย, ความรู้สึก,
ประสาท, หน้าที่. อินทรีโยโจจร ว.

อยู่ในเขตต์ความรู้สึก, ซึ่งรู้สึกได้. อิน
ทรีโยญาณ น. ความรู้สึก. อินทรีโย

สังวร น. การระงับความรู้สึก; ความสำ
รวมอายขณะภายใน คือ ตา, หู, ฯลฯ.

อินทীর ม. ส. น. ดอกบัว (สีน้ำเงิน).

อินทู ม. ส. น. พระอินทร์.

อินธิ์ น. ส. น. การจุดไฟไฟ, ไม่สำหรับ
คิดไฟ. มักประกอบท้ายศัพท์ เช่น นิธิ
ธน=ไม่มีเชื้อ (ไฟ).

อินธิ์ ก. เอาใจใส่, เอาใจช่วย. อุนล, นำพา,
เช่น ไมอินธิ์=ไม่เอาใจใส่.

อิม ก. กินจนพอ. เสรีจากกิม. ว. เบิกบาน,
แจ่มชื่น เช่น หน้าอิม. อิมใจ ก. ปลื้ม
ใจ. สบายใจ, ตีใจ, กุมใจ. อิมหนา
ว. อิมเต็มที. อิมอาบ, อิมเอิบ ว.
ชุ่มชื้น, สบายใจ.

อิวิ น. เครื่องดื่ม. อาหาร; น้ำ, น้ำสำหรับ
โลก, ชื่อนางอัปสรองค์หนึ่ง: พระสรัสวดี,
เจ้าแม่แห่งคำพูดและอภินิหาร.

อิริยา น. (ส. อิริยา) น. อาการเคลื่อนไหว,
กิริยา, ท่าทาง. อิริยาบถ น. วิถีทรงตัว,
อาการเคลื่อนไหว, กิริยาอัน, เดิน, นั่ง, นอน.

อิรุ, อิรุพเพา น. ตู จุกวาท.

อิตุ พ. ว. บัดนี้, เดี๋ยวนี้.

อิศ (จาก ส. อัส) ตู อัส มักใช้ต่อท้ายศัพท์ เป็น
สัทศัพท์ในคำประพันธ์ เช่น วาวิศ, ชานิศ ฯลฯ.

อิสริ (จาก ส. อัสริ ซึ่งไทยมักใช้อิสริ) ตู
อิสริ, และมีใช้ต่อท้ายศัพท์ เช่น นิสิริ,
มสิริ, นบุสิริ ฯลฯ.

อิสริ น. (ส. อัสริ) น. พระศิวะซึ่งเป็นพระเจ้า

สำคัญองค์หนึ่ง ในลัทธิพราหมณ์: พระเจ้า
ผู้เลิศยอด: วิญญาณอันยิ่งใหญ่ (ปรมาตม):
จอม, นาย, เจ้า, เจ้าแผ่นดิน. มักใช้ต่อท้าย
ศัพท์ แปลว่า เป็นเจ้าเป็นใหญ่ เช่น นเรศวร
รามศวร ฯลฯ ที่ใช้ชื่อเป็น อิศริ ก็มี.

อิสริ ๑. ส. ว. พึงประสงค์, พึงสงวน, ทั่วถึง, นำรัก.

อิสริ ๒. ส. น. การบูชา, เครื่องสักการบูชา.

อิสริ ๓. ส. น. ความ กระทบ, ความ อบาท,
ความขัดข้อง.

อิสริ ๔. ส. น. การบูชา, การเซ่นสรวง.

อิส, อิสสิ น. น. หมี่.

อิสริ, -สิริ (แผลงจาก อิตุในบาลีตาม
อักษร สตรี) ตู สตรี.

อิสตรียะ [อิสตรี] น. (ส. อัสตรี) น.
เจ้า, นาย, หัวหน้า, ผู้เป็นใหญ่. ก. (ไทย)
เป็นใหญ่, เป็นใหญ่ในตัวเอง, เป็นไทยแก่ตัว
ไม่ขึ้นแก่ใคร. อิสตรีภาพ น. ความเป็น
ใหญ่ในตัวเอง, ความไม่ขึ้นแก่ใคร, ความ
เป็นไทย, ความเป็นนาย.

อิสตรียะ [อิสตรี] น. (ส. อัสตรี) น.
ความเป็นใหญ่, ความเป็นเจ้า, ความ
ยิ่งใหญ่. อิสตรียศ น. ผู้มียศอัน
ยิ่งใหญ่. อิสตรียาภรณ์ น. ตรา
เครื่องประดับเกียรติยศ เรียก สามัญว่าตรา

หรือเหรียญ.

อิสลา น. (ส. อีรฺมุฮา) น. ความซิงซัง, ความ
หึงหวง; ความ โกรธ, ความปองร้าย. ไทย
มักใช้เพี้ยนไปว่า อิจลา.

อิสี น. (ส. อูซี) น. ผู้แสวงคุณความดี. อูซี,
ผู้มีอาภว. ผู้มีญาณวิเศษ.

อิหร่าน — هران น. แดนเทศคือชาวเปอร์เซีย.

อิ มีนคำสำหรับเรียกผู้หญิงชั้นต่ำ, เรียกสัตว์
ตัวเมีย.

อิ น. โบราณเรียกพี่สาวที่สองว่า อิ. พี่สาวหัวปี
เรียก เออช, คู่กับ เรียกพี่ชายหัวปีว่า อ้าย
เรียกพี่ชายรองว่า อี.

อิ น. สิ่งพูดอยู่ในจุมภักของคนจุมภัก.

อิ น. ชื่อขนมของพวกจีนชนิดหนึ่ง. อ. เสียง
ร้องกรางโดยความเจ็บปวด.

อิก ว. ค่อไป, เข้า.

อิกอีย น. ชื่อนกทะเลชนิดหนึ่ง.

อิกเกอิกัง ว. และกะ (สำหรับพายเรือหรือแจว
เรือไม้ญี่ปุ่น).

อิกกิง น. ชื่อสัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง ตัวคล้ายสุนัข
แต่มีเขา.

อิกเกอิกัง น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งบางที่เรียกกะเกร็ง
และเหงือกปลาหมอ ก็เรียก.

อิกเกอิกัง น. ชื่อเบญจชนิดหนึ่งตัวโต ใช้ขัดผ้าลาย.

อิกเกอิกัง น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง
อิกคว้อหงาย น. การเล่นพระนันทอย่างทรงศท้าย
หมาก แยก.

อิกม น. ชื่อท่าแห่งการเดินสะบัดเท้าหนึ่ง.

อิกน น. เครื่องสานชนิดหนึ่งสำหรับตะปตาไปต.

อิกนุยอแฉก ก. กระจัดกระจาย. ไม่รวมอยู่
แห่งเดียวกัน.

อิกชุก น. ชื่อปลาใหญ่ชนิดหนึ่ง อยู่ทางแม่น้ำ
ฝ่ายเหนือ.

อิกชอ อ. เสียง หมูร้อง.

อิกคว้อแดง น. หีบมีล้นสีด้าและแดง สำหรับ
เล่นการพระนันท อย่างหนึ่ง: ชื่อใช้ อย่างหนึ่ง.

อิกนุงตุงนัง ว. ช่างใหญ่, พันกันช่าง.

อิกโน ว. ใหญ่ เช่น ชามอิกโน—ชามใหญ่.

อิกโนงโตงเนง ว. รุงรัง, ไร้รู้จักแล้ว.

อิกเป็ด น. ชื่อเรือชนิดหนึ่ง มีใช้ทางเมืองเหนือ.

อิกเป่า น. ชื่อว่าที่มีหางชนิดหนึ่ง ที่ลูกกวาด
เรียกบักเบ้า.

อิกแปะ น. เหรียญตะกั่วมีที่ถ. จีนบูรณาใช้อย่าง
เบี้ยสต่างด.

อิกโปง น. ชื่อเครื่องเล่น การ พระนันท อย่างหนึ่ง
เล่นด้วยเบี้ย หรือใช้ลูกเต๋านับอย่างลูกข่าง
ชื่อเรือ อย่างหนึ่ง ซึ่ง ใช้คันไม้ บาง อย่าง
ขุดกลางแล้วอุลหัวศท้าย คล้ายเรือชะล่า,

อเฝ้า น. ชื่อนกชนิดหนึ่งนกกระจกหรือไซไซหว
ที่เรียก.

อ้อยป้อยแอ ว. ซักผ้า.

อ้อยมี น. ชื่อว่าวชนิดหนึ่ง คล้ายบ่อใบแต่ไม่มี
มีหาง ชื่อนกชนิดหนึ่ง.

อ้อยเงิง ว. เรียกคุ่มหรือโองใหญ่ว่า คุ่มอ้อยเงิงหรือ
นางเงิงหรือโองนครสวรรค์ ที่เรียก.

อ้อยเงิง น. หม้อขนาดโตผู้คล้ายหม้อเงิงสำหรับ
หมักส้มกลั่นสุรา.

อ้อย ส. (ม. อ้อย) น. ผู้เป็นใหญ่; มักใช้ต่อ
ท้ายศัพท์เป็นสกดัด ในคำประพันธ์ และมัก
ไม่นิยมเมื่อความมัก เช่น บุเรศ, นครเสศ
หมายความว่า เมืองเท่านั้น.

อศวรร ส. (ม. อัสสุร) ไทยมักใช้ว่า อิศวรร
ดู อิศวรร.

อศาน ศุ อีสาน.

อศา ศุ อีสาน.

อศ ม. (ส. อีส) น. ผู้เป็นเจ้า เป็นใหญ่,
เจ้าของ.

อศาน ม. (ส. อีสาน) น. จอมโต, จอมรถ. ว.
จอมช้อนขน.

อศาน ม. (อ. อีสาน) น. พระศิวนหรือพระ
รุหะ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ.

อศกอัส น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ซึ่งเกิดตาม

ผิวหนัง เป็นเม็ดพองขึ้นตามตัว เม็ดใสๆ
มีหนอง.

อ้นองอ้นแงง [—นอง—แงง] ว.
แปร่ง, ไม่ซัด (สำหรับพูด).

อ้นรอม [—หุรอม] (อ. Europe) น.
เป็นคำโบราณเรียก 'ยุโรป' หมายความว่า
ฝรั่ง เช่น เจ้าอ้นรอม, ดินอ้นรอม, คู่กับ อ
หร่าน ซึ่งหมายความว่าแขกเปอร์เซีย.

อ้นดัดดัดทา [—หุดด—] น. การ มหรสพ
อย่างหนึ่ง มักเล่นในการพระราชพิธี.

อ้นดี [—หุดี] ว. ดีแท้, ดีจริง. บางทีใช้ว่าดีหุดี.

อ้นหลุกหลุกขลุขลุ [—หลุกหลุกขลุขลุ] ว.
ไม่สะดวก, ไม่คล่อง.

อ้นหลุกหลุกขลุขลุ [—หลุกหลุกขลุขลุ] ว. ขลุ
มุน, ่วนอยู่.

อ้นหลุยญแจก [—หลุย—] ว. ฟุ่มเฟือย,
สุรุ่ยสุร่าย.

อ้นเห็น น. ชื่อสัตว์สี่เท้า ชนิดหนึ่งในจำพวก
กวาง เรียกนางเห็นก็ได้.

อ้นโหนอ้นเห็น [—โหน—เห็น] น. เรื่องราว
เช่น ไม่มีอ้นโหนอ้นเห็นกับเขาเตย.

อ้นแอ่น น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง รังทำด้วยน้ำ
ลาย เราใช้ทำอาหาร, นกนางแอ่นก็เรียก.

อ้น! อ้น! อ. เสียง เช่นเสียงกลิ้งน้ำหรือเสียง

เอามือขูดตามตัว.

อักษร [อักษร] ว. เอ็ด, ออฮัง, ศรีโคฉวม,
ออฉว.

อักษร ว. อาคารที่พูดไม่ออกติดติดกันอยู่ใน
คอ. อ. เสียง เช่นเสียงทุบกัน.

อิ่ง ว. คัด, เอ็ด, อักษร. อิ่งกะนึ่ง ว. อะ
คะ, ออฮัง. อิ่งมี ว. ตั้งสนั่น, ออฉว.

อิ่งอิล ว. เสียงกาหล.

อิ่ง, อิ่งอ้าง น. สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง รูปคล้าย
กบ ตัวพองได้.

อิ่ง ว. นิ่งอัดอู่.

อิด ก. ทน, อัดกลั่น, อันไว้. อิดใจ น.
เวลาช่วงสั้นลมหายใจชั่วคราวหนึ่ง. ก. กลั่น
ลมหายใจ. อิดอิด ว. หายใจไม่คล่อง,
แน่น: วิชาญ, ไม่สบายใจ.

อิดตะป้อ น. คนเจ้าพวดหนึ่ง เรียกว่าเจ้าอิด
ตะป้อ. ว. มากมาย, ถิ่นหลวม.

อิดทิด ว. พองขึ้นเต็มที่ (สำหรับศพ).

อิด ว. พอง, ชน เช่นท้องอืด: เจือชชา, ข้า.

อิดอาด ว. เจือชชา, ทำอาหารอิดชชา,
ชลาภไศล.

อน ว. นอกลออกไป, ต่างออกไป.

อน ก. พุด, ถั่ว, บอก.

ออ! อ. เสียงที่เปล่งเพื่อรับคำพูดหรือขาน.

ออ ว. รู้สึกอึ้งในหู, ไม่ได้ยิน: อึ้ง, คังอึ้ง: เอ็ก
เกรก. ออฉว ว. แพร่งพราย, เข็งแบ้,
กระจัดกระจาย. ออฮัง ว. สนั่น, ตั้งสนั่น.

อุ น. นำมาชนิดหนึ่ง ใช้ปลาขี้กับแกลบ
ประสมกับแป้ง.

อุก น. ชื่อปลาชนิดหนึ่ง. ก. บุกรุก, บังอาจ.
ว. อาจ, กล้าหาญ. อุกฉกรรจ์ ว. ร้าย
แรว, เขี้ยวหาญ. อุกอาจ ก. ช่างเดิน,
บุกรุก, บุกรุก.

อุกฉกรรจ์ ว. อุกฉกรรจ์.

อุกกา, อุกกาบาด ว. อุกกา และอุกกาบาด
ในนั้น.

อุกฤษฏี —อุริ: (มี. อุกฤษฏี: ส. อุ
ฤษฏ) ว. เก่งสอย, เข้ม, อย่างดี, อย่าง
สูง, ประเสริฐ, วิเศษ: มากมาย, ช่างใหญ่,
ถิ่นหลวม.

อุกฉว [อุกฉว] (มี. อุกฉว: ส. อุ
ฉว) น. ไข่, คอมเหลือง, ไข่, เปลวไข่. ดาวรุ่ง, ด้วง
ได้. อุกฉวปาด (มี. อุกฉวปาด: ส.
อุกฉวปาด) น. แสงสว่างเป็นก้อนที่ตกลงมา
จากอากาศ, ดาวรุ่ง.

อุกฉว มี. อุริ: ส. ว. ร้าย, ขุนแรว: นำ
ถั่ว, นำหวาดเสียว: ช่างใหญ่, แข็งแรง, มี
อำนาจ: มีตระกูล, ประเสริฐ. อุริ: อ้าง

ว. รัยการ.

อุกคหะ [อุกคะ—] **ม.** น. การเวียน: การ
ถือเอา: ความสังเกต. **อุกคหณิมิตต์**
ม. น. 'เครื่องหมายที่สังเกตได้' คือ มีน
วิธีแห่งผู้ฟัง กสิณ ชำนาญจนรูปที่ตนแห่ง
อยู่นั้นคิดตา ถึงแม้หลับตาเสีย รูปนั้นก็
ปรากฏเป็นเครื่องหมายอยู่ รูปที่ปรากฏนี้
เรียก อุกคหณิมิตต์.

อุกโขส (ส. อุโขษ) **ก.** ประกาศ, ป่าว
ร้อง. **ว.** (ไทย) ถึกถ้อง, สนั่น, แพร่งพราย.

อุกโขสนา [—สนา] **ม.** (ส. อุโขสนา)
น. การประกาศ, การ ป่าวร้อง.

อุกรณ์ **ค.** อุคค์

อุโขษ (ส. อุโขษ) **ว.** สนั่น, ถึกถ้อง, ไถ่
ตั้ง: แพร่หลาย,

อุ้ง **น.** ส่วนกลางของฝ่ามือหรือฝ่าเท้า.

อุจจ **ม.** ส. ๖. สูง, ระหง.

อุจจาระ **ม.** ส. น. กูล, ชี, มูลสัตว์ต่างๆ.
อุจจารมรรค **น.** ทวารหนัก.

อุจฉุ **ม.** (ส. อุฉุ) **น.** อ้อช.

อุจเฉท **ม.** ส. น. การตัดออก, การหักพัง,
ความแตกดับ, ความสามัคคี. **อุจเฉท**
ทิฎฐิ **ม.** น. ความเห็นว่าอาจมัน คือ

วิญญาณเป็นของขาดศูนย์เมื่อตายแล้ว (ไม่
มีปฏิสนธิวิญญาณ หรือ การเกิดใหม่).

อุจาด **ว.** นำเกลียด, นำอาช: อนาคต,
เสื่อมทราม.

อุจตุ **ม.** (ส. อุจตุ) **ว.** ตรง, ชัดตรง, ตรงไปตรง
มา: (ไทย) งาม, อรชร.

อุจณนา **ม.** (ส. อุจณา) **น.** จนแกะ. **จน**
ระหว่างตัว. **อุจณนานาถิ** **ม.** (ส. อุจณ
นาถิ) **น.** แมงมุม. **อุจณาโลม** (มัก
เขียน มีนอุณาโลม) **น.** จนระหว่างตัว:
เครื่องหมายอย่างรูปหน้าทรมากทรมาก.

อุจหะ **ม.** (ส. อุห) **น.** ความร้อน, อุตุร้อน.
ว. ร้อน, อบอุ่น: เต็มที่, เต็มใจ: รุนแรง,
เผ็ดร้อน: ดุน, แหลม. **อุจหรังสี** **น.**
แสงร้อน. **อุจหการ** **น.** อาการร้อน,
อาการแรร้อน.

อุจหิตี [อุณหิตี] **ม.** (ส. อุหิตี) **น.** เวลา:
ผ้าโพก: มงคละ: กรอบหน้า.

อุจตุ **ก.** จุกให้แน่น, ชัดให้แน่น, ปิดให้แน่น,
เช่น อุจปาก: ขาไม้ให้รั้ว, ทำไม้ให้ป็นเชิง
ออกเรียกว่า อุจป็น. **อุจตุ** **ว.** คัมภณ.

อุคิม (ม. ส. อุคตม) **ว.** สูงสุด, ชิ่งเลิศ,
มากมาย, บริบูรณ์.

อุตุร [-ตอน] (ม. ส. อุตุร) น. ข้างบน, สูง, พัน, ฝ้ายเหนือ, ทิศเหนือ; ข้างซ้าย; ภายหลัง, ภายหลัง.

อุตุหนุน [-หนุน] ก. เกือบ, ชั่วคราว.

อุตุกัน, อุตุกัน จ. ว. เล็บขาว.

อุตุกฤษฏี [อุตุกฤษฏี] ศุ. อุตุกฤษฏี.

อุตุคม, อุตุคมะ [อุตุคม.—คมะ] ม. ส. น. สูงสุด, ดีที่สุด, ยอดเยี่ยม, เลิศ, ยิ่ง, วิเศษ, ประเสริฐ (ไทยใช้อุตุคมด้วย เช่น นักโรดเม), อุตุคมภาพ น. ฐานะอันดี, สภาพอันสูงสุด, อุตุคมัตถ์ น. ผลอันยอดเยี่ยม, ยอดดี; พระนิพพาน. อุตุตมางคี น. ส่วนสูงสุดของร่างกาย คือ หัว.

อุตุตริ, อุตุตริ [อุตุตอน.—ตริ] ไทยมักใช้อุตุร อุตุตริ. อุตุตริกรู,—กรู น. ชื่อทวีปใหญ่ ในตำนานโบราณกล่าวว่า อยู่ฝ่ายเหนือ. อุตุตริธรรม ศุ. โลกุตตรธรรม ในโลก. อุตุตรินิกาย น. นิกายแห่งหนึ่งในพุทธศาสนาฝ่ายเหนือ ซึ่งเรียกว่า มหาธรรม. อุตุตราวิญญู น. ตามเรื่องจากขวามาชาัย คือ เคน เวียนให้ มีอชาัย อยู่ทางวัดกู่เวียงหรืออุบลากลาง.

อุตุทวี อุตุตริ ม. (ส. อุตุตริ) ว. หัน, ช้างหัน, ฮีต, ต่อไป; (ไทย) แปลกออก

ไป, นอกแบบ. อุตุตริมนุสัทธิธรรม น. 'คุณอย่างยอดเยี่ยมของมนุษย์' ได้แก่ธรรมวิเศษ มีกำลังสำเร็จงาน สำเร็จมรรคผล เป็นต้น.

อุตุปถ [อุตุปถ] ไทยมักใช้ตัดว่า อุตุป, ที่ใช้เติมตามชื่อมีบาง เช่น นิลคปถ (นิล + อุตุปถ = นิลขปถ). แต่ อุตุป แปลว่า หิน.

อุตุพิศ [อุตุพิศ—] น. ชื่อผักชนิดหนึ่งมียางข้น ดอกมีกลิ่นเหม็น.

อุตุพิศ [อุตุตะหตุค] ว. วุ่นวาย, กุลัทธิ, พิการ.

อุตุสาห์, อุตุสาห์ [อุตุสาหะ,—] ล. (ม. อุตุสา) น. กำลัง, ความแข็งแรง, ความมั่นคง, การออกแรง, ความบากบั่น, ความขยัน, ความอดทน. (ใช้ว่า อุตุสาหะ, อุตุสาหะ, อุตุสาห์ ก็มี). อุตุสาห์กรรม น. การทำสิ่งของเพื่อให้เป็นสินค้า.

อุตุ ๑ ว. (คำดลาค) สมาย, นอนใจ, หงตวิคต.

อุตุ ๒ ศุ. อุตุ.

อุท ๑ [อุตุ และอ่าน อุทะ ไม่ได้] ส. (ม. อุ) เป็นคำประกอบภาษาสันสกฤตอื่น (เช่น น้ำหน้า พยัญชนะเป็น อุทนะใช้ อุตุ (เช่น อุตุสาหะ) เกร็ดมีความว่าจับ, ตัด, ออกไป, ข้างบน, พัน, ข้างบน เช่น อุทข (อุท + ข = ขึ้นไป) เป็นต้น.

อุท ๒ [อุทะ] ม. ส. น. น้ำ. อุทฺฐิ ว.
เกิดในน้ำ. อุทฺฐาตฺร น. หม้อน้ำ.
อุทฺฐาน น. บ่อน้ำ. สระ. อุทฺฐินฺที
น. หาดน้ำ.

อุทฺถ [อุทฺถ หรือ อุทะทะ] ม. ส. น. น้.
อุทฺถาชาวา,—ชาวี น. การไหลลงทั้งน้ำ.
สายน้ำ, ท่อน้ำ. อุทฺถากัถ น. อัมมชรา
อันเกิดของกานท์วม. อุทฺถกาศาสตฺร^๑ น.
วิชาที่กล่าวถึงขนาด และ ตำแหน่งของน้ำ
และทะเล.

อุทฺโฆน [อุทฺโฆต] ดู อุทฺโฆล

อุทฺทาม ม. ว. ประเสจก ขวามหนึ่ยวรั้ง,
ทะนอง.

อุทฺทิมฺภู^๑ ม (ส. อุทฺทิมฺภู) ว. (ซึ่ง) แสดง
แล้ว, กำหนดหรือมอบหมายไว้. อุทฺทิลแล้ว.

อุทฺทิส ส. ก. ตกลง, กำหนด; มุ่งหมาย
เจาะจง. เพ่งเล็งถึง, เห็นแก่; สละให้,
มอบให้; ทำเพื่อ (ไทยมักใช้ว่า) อุทฺทิส เช่น
ภษุทฺทิส = ภาช + อุทฺทิส)

อุทฺทิมฺภู^๑ ดู อุทฺทิมฺภู.

อุทฺเทศ ส. (ม. อุทฺเทศ) น. การแสดง, การ
ชี้แจง คำอธิบายหรืออธิบาย.

อุทฺธาน [อุทฺธาน] ส. (ม. อุทฺธาน) น.
สวนสำหรับชม, ที่เดินเล่น.

อุทฺร [—ทอน] ม. ส. น. ท้อง, ครรภ์; มด
ลูก; ช่อง, โพง; ภายใต้น.

อุทฺริยะ [อุทฺริ—] ม. น. กระเพาะอาหาร,
อาหวนใหม่.

อุทฺธิรณิ^๑ [อุทฺทอน] ม. ส. น. การข่ม,
การข่มอน. การกลั่นแกล้ง: การสนอ, การนำ
มาให้: (ไทย) ข้อศาลและคดีที่ชำระเป็น
ครั้งที่สอง. ก. ชั้นห้องค้ำค้ำฟ้าภพมาศาล
ล่างต่อศาลสูง.

อุทฺธิจฺฉิ^๑ ม. น. ความพึงช้าน, ความประหม่า;
ความดีอกดีใจ; ความกำริบ.

อุทฺถุม [อุทฺทะ—] ว. ผิดประเพณี, ผิดธรรมเนียม,
นอกแบบ, นอกทาง.

อุทฺธิย ม. ส. น. การขึ้น, การผู้ขึ้น (แห่งพระ
อาทิตย์ ฯลฯ); การออกมา, การปรากฏ;
ความจริง; (ไทย) พระอาทิตย์ขึ้นครั้งแรกขึ้น
และแสงเป็น อรรถย มีความหมายไปอีก
อย่างหนึ่ง ดู อรรถย.

อุทฺธานิ^๑ ส. น. เลียงหรือคำที่เปล่งออกมาเวลา
ตกใจ หรือ ดีใจ; ชื่อ คัมภีร์พระสุตรหมวด
หนึ่ง ซึ่งท่านรวบรวมคำอุทาน ที่พระพุทธ
เจ้า และ พระสาวก ทั้งหลายได้ เปล่งไว้เมื่อ
เวลาแรกตรัสรู้เป็นตัม; ในไตรปิฎกเรียกคำ
พระนิพนธ์ซึ่งบอกเสียง คน และ สัตว์ และ

สิ่งของต่างๆ เช่น ไอ้ๆ โลกๆ แห่งๆ เป็นต้น.

อุทาร์ **ม. ส. น. สุง. เลิศ** ยิง. บึงใหญ่. **ดี. ประเวณี:** ข้อตรง; สุภาพ, ใจดี.

อุทาหรณ์ **[—พจน]** **ม. ส. น.** ตัวอย่าง, การอ้างอิง, การยกขึ้นให้เห็น.

อุทศ **ดู อุทิส.**

อุทุมพร **[—พจน]** **ม. ส. น.** ต้นมะเดื่อ.

อุโน **ก.** ทำให้ร้อนขึ้น. **ว.** ไม่เย็น, ค่อนข้างร้อน, ไม่ร้อนไม่หนาว, สบาย. **อุโนใจ**

ว. สบายใจโดยรู้สึกว่าจะสมหวังหรือจะพ้นอันตราย, ไม่มีร้อนใจ. **อุโนหน้าฝาคั่ง**

ว. สบายตัวมีหลักฐานเป็นที่พึ่งมั่นคง.

อุบุ **น.** ชื่อปลาน้ำจืด ชนิดหนึ่ง ไม่มีเกล็ดคล้ายปลาสังกะวาด. **ก.** แอบ, ซ่อน; ถือเอา,

จับเอา เช่น เอาอุบุเข้าไว้. **อุบุอึบ** **ว.**

ทำเสียงเบาๆ และไม่ชัดเจน (เป็นอาการที่พูดไม่เต็มปากด้วยเกรงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง).

อุบุวิธี **[อุบุวิธี]** **ส. (ม. อุปุทฺธ)** **น.** เลื่อนกิ่ง, เลี้ยว, ภาว; กิ่งแรก, กิ่ง.

อุบุล **(ม. อุปุปล; ส. อุตฺพล)** **น.** บัว, ดอกบัว. **อุบุล** ใช้ได้มีตามศัพท์เดิมว่า **อุบุล.**

อุตฺพล ก็มี เช่น นิลอุบล, นิลอุตฺพล (นิล+อุบล, +อุตฺพล = บัวขาว).

อุบุะ **น.** ดอกไม้ ร้อยเป็นพวงอย่างฟู สำหรับห้อยระหว่างเฟื้อง เป็นต้น.

อุบุ๊ะ ! **อ.** คำออกเสียงแสดงความไม่พอใจ.

อุบุติ **(ม. อุปุตฺติ; ส. อุตฺตติ)** **น.** การเกิดขึ้น, กำเนิด, การบังเกิด; วากงั่ว, เหตุ.

ก. (โทส) เกิด, เกิดขึ้น. **อุบุตีเหตุ**

น. เป็นศัพท์ประกอบขึ้นเอง เพื่อให้หมายความว่า ความเอาว่า เหตุ ที่เกิดขึ้นโดยไม่มี หัน คัด, ความบังเอิญเป็น.

อุบาท, อุบาท **(ม. อุปุบาท; ส. อุตฺบาท)** **น.** การบังเกิด, กำเนิด เช่น พุทฺธอุบาท, พุทฺธอุ

บาท (พุทฺธ + อุบาท หรือ อุบาท = การบังเกิดขึ้นแห่งพระพุทธเจ้า).

อุบาทวี **(ม. อุปุทฺทว; ส. อุปฺทรว)** **น.** สิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญทันด่วน, ภัย, อันตราย,

ความทุกข์ร้อน, ภัย ซึ่ง คุก ลามไปทั่ว. **ว.**

(โทส) ร้าย, ชั่ว. เป็นอุปมาอุปไมยแพร่หลาย, ลุกกลาม, ติดต่อกัน.

อุบาย **ม. ส. น. วิธ, หนทาง; กล, เล่ห์เหลี่ยม, มารยา.**

อุบาสิกา **ม. ส. น.** 'ผู้เลี้ยงสัตว์' คือผู้รับใช้; ผู้บ้านบ้นถือ, คิษย์; พระวาสนที่มีศรัทธาแน่ว

แน่วในพระพุทธศาสนา; หญิงมีชื่อว่า อุบาสิกา.

อุบาสิกา **ดู อุบาสิก.**

อุเบกขา ม. (ส. อุเปกขฺยา) น. ความไม่
โลภี, ความปราศจากความกำเริบ, การสละ,
ความมีใจเป็นกลาง.

อุโบสถ ม. (ส. อุปรสฺถ) น. วันพระ;
การแสดงพระปาฏิโมกข์ ของ พระสงฆ์ ทุก ๆ
ถึงเดือน; การรักษาศีล ๘ ของอุทฺตฤกษ์; โรงที่
พระสงฆ์ทำสังฆกรรม มีแสดงปาฏิโมกข์เป็น
ต้น มักเรียก อุโบสถ หรือตัดเรียกว่าโบสถ์.

อุโบสถกรรม น. การทำอุโบสถ.

อุปฺ [-ปะ] ม. ส. เป็นศัพท์ประกอบข้าง
หน้าศัพท์อื่น ให้มีใจความว่า เข้าไป, ใกล้,
รอง, ข้างบน, เหนือ, ข้าง เช่น อุปฺราช,
อุปฺนวยก, อุปฺถัมภ มีต้น.

อุปฺกรณฺ์ [-ปะกอน] ม. ส. น. การ
ช่วยเหลือ, ความเกื้อหนุน; เครื่องมือ, เครื่อง
ใช้, เครื่องจักร; การส่งเสริม, สิ่งบำรุงชีวิต,
หนทางเลี้ยงชีพ.

อุปฺกรม [-ปะกรม] ส. (ม. อุปฺกรฺม) น.
การเข้าใกล้; การตั้งต้น; การ ออก อวาท;
วิธี, เล่ห์กล, การแก้ไข.

อุปฺการ [-ปะการ] ม. น. บุญคุณ, ความ
อุทิศตน. (อุปฺการ ๒ ปรากฏ = การตอบแทน ;
การช่วยเหลือ; ประโยชน์; เรือกมั่วที่ปล่อย
ในพิธีอุทิศส่วนให้น้ำอุปฺการ, อุปฺการี ม.

น. ผู้ช่วยเหลือ, ผู้มีคุณ; หญิงที่ชื่อว่าอุปฺการีณี.

อุปฺการีณี ค. อุปฺการ.

อุปฺการี ค. น. อุปฺการ.

อุปฺกนิมฺณ [-ปะกนิมะ] ม. ว. ปกติคุม
ไว้, ปิดบังอยู่.

อุปฺกิลฺล [-ปะกิลฺล] ม. น. เครื่อง
คร่ำหมอง, ราคะ, ความไม่บริสุทธิ์.

อุปฺจิกฺข [-ปะจ] ส. น. ตาพิพธ, ม้วน,
กลิ้งสอง.

อุปฺจาร [-ปะจาน] ม. ส. น. การเข้าใกล้,
ที่ใกล้; ชาน; การดูแล; ความประพฤติ,
มรรยาท; ความสุภาพ, การรับรอง, การนับถือ.

อุปฺถัมภ [-ปะถำ] (ม. อุปฺถมฺภ) น.
การค้ำจุน, เครื่องค้ำจุน; หลักฐาน, การหนุน,
การทำให้ใจดี. ก. อุคฺหมฺ, ช่วยเหลือ.

อุปฺถัมภก [-ปะถำพค] (ม. อุปฺถมฺภก)
น. ผู้ค้ำจุน, ผู้อุทิศหนุน, ผู้เลี้ยงดู.

อุปฺเทศ [-ปะเทศ] ส. (ม. อุปฺเทศ)
น. การขบแข็ง, การสั่งสอน, คำสั่งสอน, คำ
แนะนำ. ก. (ไทษ) สอน, ชี้แจง, แนะนำ.

อุปฺเทหฺ์ [-ปะเทหฺ์] (จาก ส. อุปฺเทศ)
ค. อุปฺเทศ.

อุปฺธิ [-ปะตี] ม. น. ตัว, ร่างกาย; ฐาน, หลัก;
แหล่งแห่งการเวียนเกิด; กิเลส, ความพัวพัน.

อุปนิษิตต์ [—ปะ—] ม. น. คนสอดแนม,
จารบุกรุก.

อุปนิษิต [—ปะ—] ส. น. การนั่งลงแทบ
เท้า หรือ ฟังก่ำ; ความลึกถึมนซึ่งอยู่ภายในสิ่ง
ทั้งปวง; หนังสือเก่าแก่ประเภทหนึ่งของชาว
ฮินดู ที่อธิบายความหมายของฮินดู หรือ
พรหม ถือกันว่าเป็นรากเหง้าของ ตัตตวศาสตร์
ทุก สำนักแห่งประเทศฮินดู

อุปนิสสัย [—ปะนิสไส] ม. น. ฐานะ,
เครื่อง ประกอบ; เครื่อง อาศัย, พื้น; ความ
อบรม และ ความ สะสม ไว้; ความมั่นคงแน่น
นอน, ความสามารถ, คุณความดี, บุญวาสนา.

อุปมล [อุบมล. ดู อุบล.

อุปมัตติ [อุปะมัตติ] ม. น. การเข้าไปเกิด,
การเข้าไปถึง เช่น คติอุปมัตติ = การไป
และการเกิด.

อุปพัทท์ [อุปะ—] ม. ก. เมือง, เมืองกัน.

อุปพันท์ [—ปะ—] ส. น. การติดต่อกัน,
การร่วม; เชื้อओ, เครื่องผูกพัน.

อุปโภค [—ปะโหค] ม. ส. น. การกิน
การเสพ; การใช้สอย; ความสุข, ความ
สำราญ, ผล/ประโยชน์/ใช้สอย; เสพ.

อุปมา [—ปะ—] ม. ส. น. ของที่นำมา
เปรียบ เทียบ; ความ เหมือน กัน, ความ

เทียบกันกัน,

อุปมาน [อุปะ—] ม. ส. น. การเปรียบเทียบ.

อุปไมย [—ปะไม] (ม. อุปเมย) น.
สิ่งที่ควรจะทำสิ่งอันมาเปรียบเทียบบ. สิ่งที่เขา
พึงเปรียบเทียบไป.

อุปยุวราช [—ปะยุวะราช] ม. น. ตำแหน่ง
เจ้าในเมือเมืองชั้นรองพระเจ้าแผ่นดิน. แต่
อยู่เหนืออุปราช.

อุปโยค [—ปะโยค] ม. ส. น. การใช้สอย,
การ ทำให้ เกิด ประ โยชน์. อุปโยค
บูรพบท น. ในไวการณห์หมายถึงคำนำ
หน้าการรวมการ.

อุปโยราช [—ปะ—] (ม. อุโย+ยวราช) น.
ตำแหน่งเจ้าในเมือเมืองชั้นรองพระเจ้าแผ่นดิน
เรียกว่ามหาอุปโยราช สูงกว่า มหาอุปราช
ตรงกับตำแหน่งอุปโยราชของนครล้านช้าง.

อุปราช [—ปะราช] น. ผู้สำเร็จราชการต่าง
พระ องค์ ประ จำ ชาติ หนึ่ง ๆ ของ ประเทศ;
(โบราณ) พระมหากษัตริย์เป็นตำแหน่งพระ
เจ้าแผ่นดิน ที่สอง เรียกกัน อย่าง สามัญว่า
วังหน้า. แต่พระมหากษัตริย์เป็น มหาจักรีผู้
หนึ่ง. อุปราชย์ (โบราณ) น. สมบัติ

ตำแหน่งพระเจ้าแผ่นดิน ที่สองหรือ วังหน้า;
ความเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่รอง.

อุปรี [—ประวี] *ม. ส. ว.* เบื้องบน, ข้างบน.
อุปรีจรว. เคลื่อนไปหรือบินไปในอากาศ.
อุปรีพุทธิ *ว.* กอบด้วยมีปัญญาอันสูง.
อุปรีภาค *น.* ส่วนบน, ข้างบน. **อุปรีภาพ** *น.* ฐานะหรือความเพ็ญอยู่อย่างสูง.
อุปรีวิสัน *น.* เครื่องแต่งกายของคนบนเรือ **อุปรีวิจจิ** *น.* ชนมอันสูง.

อุปริม [—ประวิมะ] *ม. ว.* อยู่สูงสุด, เบื้องบนที่สุด. **อุปริมปริยาย** [—ประวิมะประวี—] *ม. น.* เนื้อความอันสูงสุด.

อุปสมบท [—ประสมบต] *น.* ศัพท์นี้ตั้งจาก 'อุปสมบทา' หมายความว่า การบวชเป็นภิกษุ และไทยใช้เพี้ยนเรียกว่า บวชเป็นภิกษุด้วย แต่อุปสัมปทาใช้เพี้ยนนามอย่างเดียวกัน. **อุปสมบัน, —สัมบัน** (*ม.* อุปสมบต) *น.* 'ผู้อุปสมบท' คือ ภิกษุคู่กับ อนุปสมบัน ได้แก่ มิให้ผู้อุปสมบท คือ สามเณร และคฤหัสถ์.

อุปสรรค [—ประสัค] *ส. (ม. อุปสรรค)* *น.* สิ่งที่เข้าไปขัดข้อง ความขัดข้อง ความลำบาก. **อุปสรรค** (ในพจนานุกรม) คำที่ประกอบกันเข้าเป็นคำอื่น (ดู Preced) เช่น ประติ=ประติทิน, อภิ=อภิรัฐมนตรี, ฯลฯ.

อุปสมบัน, —สัมบัน *ค.* ใน อุปสมบท.

อุปสัมปทา [—ประสัมปะ] *ม. ส. น.* การบวชเป็นภิกษุ *ค.* อุปสมบท *ค.* ด้วย. **อุปสัมปทาเปกข์, —เปกข์** *น.* 'ผู้เพ่งอุปสมบท' คือ นาคที่บรรพชาเป็นสามเณรแล้ว และจะขอบวชเป็นภิกษุต่อไป.

อุปฮาด [—ประ—] (เรียกเพี้ยนจากอุปราชตามสำเนียงไทยเหนือ) *น.* ตำแหน่งเจ้าชั้นสูงของประเทศไทยเหนือ.

อุปัชฌาย์, —ฉายะ *ม. (ส. อุปัชฌาย) น.* ภิกษุผู้บวชอุปัชฌาย์ในพระพุทธศาสนา. **อุปัชฌาย์วัตต์** *ม. น.* ข้อปฏิบัติที่ภิกษุบวชใหม่จะต้องประพฤติแก่อุปัชฌาย์ของตน.

อุปัฏฐาก *ม. น.* ผู้บ่าว, ผู้ดูแล, ผู้รับใช้ (มักใช้สำหรับ พระสงฆ์ เรียกเป็นสามัญว่า โยมอุปัฏฐาก). คำเป็นหญิงใช้ว่าอุปัฏฐายิกา.

อุปัฏฐานะ *ม. น.* การบำรุง, การดูแล, การรับใช้.

อุปัฏฐานะ *ค.* ใน อุปัฏฐาก.

อุปัฏฐายิกา *ค.* อุปัฏฐาก.

อุปัทวะ, อุปัทพ [—ทวะ] *ค.* อุปาทว.

อุปาทาน *ม. น.* การยึดไว้, การถือนั่น, ความพัวพัน, การติดอยู่; เชื้อ, ฝัน; อาหาร, สะเปียง.

อุปัชฌาย [อุปคพชย] *ค.* อุปัชฌาย์.

อุปาหนา [—หะนา] ม. น. รองทำ.

อุภักดิ์ ม. ส. ว. ทั้งสอง, ทั้งคู่.

อุ้ม ก. โอบขึ้น, ถูไว้เพ็ชงอก หรือ สะเอว, หอบไป, พาไป เช่น เมฆอุ้มฝน. อุ้มชู ก. ปรักปပ်ระคอง, เลี้ยงดู.

อุโมงค์, อุโมงคี (ม. อุมบงค) น. ทางใต้ดิน. ช่องหรือทางที่ขุดลงไปใต้ดิน หรือในภูเขา.

อุมา ส. น. ชื่อชายาพระอิศวร; แสงสว่าง; ชื่อเสียง; ความราบคาบ.

อุย น. ชื่อปลาคุดชนิดหนึ่งตัวเป็นมัน; เรียกขนอ่อนหรือขนพ่นประกายว่า ขนอุย.

อื้อ! อ. เสียงร้องแสดงความเจ็บปวด.

อุยยาม ค. อุทยาน.

อุยยาม [—มะ] ม. (ส. อุทยม) น. ความหมั่น, ความบากบั่น, ความขยันขันแข็ง.

อุยโยค ม. น. การจากไป; ความตาย.

อุ้ยอ้าย ว. ไม่คล่องแคล่ว, เคลื่อนตัวยากอย่างคนอ้วนที่แสดง อิริยาบถ.

อร [—ระ] ม. (ส. อรสุ) ออ, ทรวง, ในคำประพันธ์ใช้ว่า อุรส, อรสี ก็มี. อูรคิ น. 'ซึ่งไปตัวออก คือเลื้อยไป' คือ งู, พญานาค 06/อรเคนทร์' น. พญานาค.

อรุณ —รณหรือ—ระนะ ม. ส. น. แดง(ตัวผู้).

อรุณี [—รณี] (ส. อรุณี) น. 'ผู้กว้างใหญ่'

คือแผ่นดิน, โลก,

อรุส, อรุสี [—รด—รัต] ค. อรุ.

อรุจันตะ,—นัท ม. (ส. อรุจต) น. เครื่องกำบังอก, เกลาะ; เครื่องประดับอก.

อรุรา น. แดง (ตัวเมีย).

อรุ ม. ส. น. ที่กว้าง, ที่ว่าง. ว. กว้างขวาง, ใหญ่โต, ขี้ดียว; ยิ่งใหญ่, มาก, เลิศ.

อูไร น. ทองคำ.

อุลกา [อุณฑกา] ค. อุทกา.

อุลลป ม. ก. พุด. เรียก ร้อง; เป็น ขอ.

อุลลปะนะ ม. น. การพุด, การชักชวน; การร้องขอ.

อุลลปะนะ [อุณฑปะนะ] ค. อุลลปะ.

อุลโลจ ม. น. เพดาน; เครื่องกัน.

อุลโลตะ ม. น. คดี; ความปั่นป่วน, ความไม่ราบคาบ.

อุลลามก ว. เลวมาก, ต่ำช้า, สกปรก.

อุลลิตี ข. น. แดงโม.

อุลลิก [—ละ] ม. ส. น. นกเค้าแมว.

อุโลก น. ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เนื้อขาว ใบราวกับไข่ต่อโลก.

อุษ [—สะ] ส. น. ภาชนะ, เขี้ยว. ก. ไหม้. เมฆ; ลมไทย, ทำไทย.

อุษณ [—สะนะ] ส. (ม. อุณ) น. ความ

ร้อน, ฤดูร้อน, ของร้อน. ว. ร้อน, อบอุ่น;
รุนแรง, เต็มที่; อบอุ่น, แผลม. อุษณิกฺร น.
'แสงร้อน' คือ พระอาทิตย์. อุษณิกาลิ
น. ฤดูร้อน. อุษณวิศมี, —รูจิ น.
พระอาทิตย์. อุษณาการ น. อาการ
ปรากฏเจ้าร้อนขึ้น.

อุษณีย์ ส. น. มงกุฎ; กวอบหน้า.

อุษม, อุษมัน [อุตฺสมะ, อุตฺสมัน] ค. อุสม.

อุษา ส. น. แสงเงินแสงทอง, เข็มรุ่ง, รุ่งเช้า;
กลางคืน. อุษาโยคิ น. เวลาใกล้รุ่ง.

อุษาหะ ลววิ^๕อุตฺสาห.

อุสภิ. ม. (ส. อุสภ) น. วัชู้ (เป็นเครื่อง
หมายแทน กำลัง และ ความ เป็น ชาย). ไทย
มักเขียนเป็น อุสภ.

อุสภิ^๒ ม. น. ชื่อมาตราฉบับ เท่ากับ ๒๐ อัฒฐิ
(คือหนึ่งแสนสิบห้า).

อุสสวะ [—สวะ] ม. (ส. อุตฺสว) น. การ
ฉลอง, การรื่นเริง, การเล่นสนุก.

อุสสาหะ, อุสส่าห์ ค. อุตฺสาหะ, อุตฺส่าห์.

อุสา พ. น. น้อ.

อุสุ ม. (ส. อุษ) น. ธนู, หนามไม้, ปืน, เครื่อง
ยิง. อุสุการ^{๒๕๖๖} ช่างทำธนู.

อุสุภิ ค. อุสภ๑.

อุสุม ม. (ส. อุสมฺ) น. โอ, โออบ; ความ
ร้อน, ฤดูร้อน; ความโกรธ, ความฉุนเฉียว
ใน ไวยากรณ์ เรียกเสียงพยัญชนะ ที่มี ลม
สร้ามออกยาวว่า มีเสียงอุสม ได้แก่เสียง ค
ฆ ส. คำนี้ไทยแผลงมาใช้ว่า อรสม ก็มี เช่น
อรสมพล = กำไลไอน้ำ.

อุหฺลภ [—หฺลภ] น. ฤดูหญิง (สำหรับ เจ้า
นาอ เรียกกว่าพระอุหฺลภ).

อุหฺเมโ [—หฺเม] อ. เสียง เปล่ง ออก เพื่อขู
หรือ ตวาด.

อุฬาร ม. (ส. อุฬาร) ว. ชิ่งใหญ่, เด็ด
สัน; ตี, ประเสริฐ, กว้างขวาง.

อุ น. ชื่อไม้ชะมิดหนึ่ง ตัวใหญ่กว่าไก่จิ้ง ลีตัว
ยาว สูง และ หอนเสียง มักเลี้ยงไว้ชนกัน.

อุ น. เปล; ที่อยู่, ที่กีด; ที่ไปจนเจ้าออกได้
สำหรับเก็บเรือหรือซอง.

อุ น. ชื่อชอชะมิดหนึ่ง มีเสียงทุ้ม เรียก ว่า
ชออุ. อ. เสียง เช่น เสียงลมพัด. อุอิ^๕!
อ. เสียงไม้ขัดเจม เช่น เสียงคนจุมกบ หรือ
เสียงบ่น.

อุฐิ (ม. โอฐฺ; ส. อุฐฺ) น. สัตว์สี่เท้า
ชนิดหนึ่ง มี คือ ยาว เหมาะแก่ เป็น พารณะใน
ทะเลทราย.

อุตุ น. เครื่องที่ทำให้อาวุธมีเสียงดังเมื่อถูกคมพัด เช่น อุตุที่หัวว่าวจุฬา.

อุม ว. โป่ง, พอง.

อรุ ม. น. ขา.

อุมภูรี คุ อรุ.

อ้อ! อ. เสียงเช่นเสียงซอ.

เอ, เอ (ตัดจาก เอต) ว. หนึ่ง: เปลี่ยน, เคี้ยว, ลำพัง: สำคัญ เช่น ตัวอ้อ, งามเอ (ไม่ใช่หนึ่ง คัดมาก).

เอก ม. ส. น. หนึ่ง (จำนวน): ตัวคนเดียว, ลำพังตัว, เปลี่ยว, โดดเดี่ยว: สำคัญ, ที่หนึ่ง: พิเศษ, จะเพาะ, ชิ่งใหญ่, รัตน์, ดีเลิศ.

เอกจักขุ ว. 'มีตาข้างเดียว' คือ ตามตามอดข้างหนึ่ง. เอกจิตติ น. ความ

คิดจำเพาะถึงสิ่งอย่างเดียว, ความคิดอันหนึ่งอันเดียวกัน, ความคิด ต้อง กัน, ความเห็นพ้อง กัน, เอกนันทิ น. ความพอใจอย่างเดียวกัน, ความประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน. เอกชน น. บุคคลคนหนึ่ง, โดย

จะเพาะตัว. เอกเทศ น. ภาคหนึ่ง, ส่วนหนึ่ง.

เอกนัย น. นัยอันหนึ่ง, นัยอันเดียวกัน.

เอกบุคลลฺล—บุรุษ น. คนเอ่อมขอด, คนประเสริฐ. เอกภริยา น. เมียหลวง.

เอกภักดี,—ภักดี ว. จงรักต่อคน

คนเดียว, ชื่อตรง. เอกมติ น. การสำรวมใจ, การมุ่งถึงสิ่งใดสิ่งเดียว. เอก

มัย ว. เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน, เป็นราว, เหมือนกัน. เอกวิธ น. ความสุขอัน

เดียว, ของวิธอันเดียว. เอกราชา ว. มีพระเจ้าแผ่นดินเป็นใหญ่ไม่ขึ้นแก่ใคร, มี

อิสสระภาพ. เอกสาร น. หนังสือสำคัญ. เอกัตติกา ม. น. 'ความมีอารมณ์เป็น

อันเดียว' คือ ความ มีจิตที่แน่นอน อยู่ในอารมณ์อันเดียว.

เอ็ก! อ. เสียงเช่นเสียงไก่ขัน.

เอ็กเขากะ [—จะเข้บอก] ว. หนึ่งหรือเอาเราสองข้างหนึ่งเท่ากับหมอนหรือพน.

เอ็ก, เอ็กกี ว. หนึ่ง, คนเดียว, โดดเดี่ยว.

เอ็ง ว. ลำพังตน, จะเพาะตน: เกียว, ที่เดียว เช่น อย่างเียง.

เอ็ง ส. แทนชอบุญที่สอง (สำหรับ ผู้ใหญ่ พุดกับผู้น้อย).

เอ็ง! อ. เสียง เช่น เสียงหมาร้องเมื่อถูกเจ็บ.

เอ็ด ๑ ว. หนึ่ง (ใช้เรียกจำนวนเลขที่หนึ่งอยู่ท้าย เช่น สิบเอ็ด, ร้อยเอ็ด ฯลฯ).

เอ็ด ๒ ว. เอะอะ, อึกทึก. เอ็ดตะโร ว. อึกทึกใหญ่.

เอตทัคคะ [—ตะทัคคะ!] น. น. 'หนึ่ง-เลิศ'

หมายความว่า เป็นผู้ เข้มม ซอด ใน ทาง ใด
ทางหนึ่งเป็นพิเศษเช่นเป็นเอกทัศคะทางธรรม
กติก หมายความว่า เข้มม ซอด ทาง แสวง
ธรรมเป็นพิเศษ.

เอน ว. เอียง, เท, เซไป, ไม่ตรง. เอนกาย,
—ตัว,—องคี่ ก. นอน. เอนหลัง
ก. นอน. เอนเอียง ว. ไม่เที่ยงตรง.

เอน น. เส้นชนิดหนึ่งอยู่ตามปลายกล้ามเนื้อ
สำหรับช่วย การ เคลื่อน ไหว ของ ร่าง กาย.

เอนอ่อน น. ชื่อ เทวารัลลี ชนิดหนึ่ง
ไร้ท่ายา.

เอนดู ก. สงสาร, ปวดใจ, มีใจรักใคร่.

เอนทรี่ [เอนทรี] (ส. โอนทรี) น. ชายา
พระอินทร์ คือนางสัง.

เอนม ว. หวาน; ชื่นใจ. เอนมอ [เอนมอน]
ว. งมมาชื่นใจ. เอนมไอช น. รสหวาน,
รสอร่อย.

เอนโย อ. เป็นคำออกเสียง ใช้กล่าวภายหลังออก
ชื่อหรือลงท้ายข้อความประพันธ์.

เอนโย ก. เปล่งเสียงพูด, เริ่มพูด. อ. เป็นคำออก
เสียง ใช้ในความตามเพื่อให้ทายตอม เช่น
นกะไรเอนโย ๒๖๓๖๖

เอนโย! อ. เป็นคำออกเสียง ใช้สำหรับเรียกชื่อ
แสดงความเอ็นดูหรือรักใคร่.

เอเอนตี (อ. Agent) น. นายหน้า, คนที่
เป็นผู้แทนจัดการให้ผู้อื่น.

เอรี่ตอร้อย | อะหรีตอะหร้อย] ว. อรี่ตอ,
อร้อยเงินเฟื้อง, มีรสดี.

เอรวาตี —วะตี! น. ชื่อแม่ น้ำหนึ่ง
ในประ. พศ. พระม่า.

เอรวาตี น. (ส. ไอรวาตี) น. ข้างพระอินทร์.

เอลา น. ส. น. กระจวน.

เอว น. ส่วนกลางของร่างกายระหว่างชายโครง
กับกระดูกตะโพกทั้งสองข้าง.

เอวี! อ. เสียงร้องเยาะให้เก้อ.

เอพิก! —ละคะ! น. (ส. เอพิก) น. แคะ, มพะ.

เอฟา น. น. น้ำลาย.

เออ! [ตลสะกด] อ. ใช้ออกเสียงเป็นคำบอก
รับหรืออนุญาต: ใช้ออกเสียงแสดงว่า นึก
ข้อที่จะตามข้มได้ เช่น เออ! วานนี้ท่านไป
ไหน? เอออวย ก. เห็นตาม, อนุญาต,
เห็นดี. เออออ ก. เอาใจฟัง, เห็นด้วย.

เอื่อ ว. เพ้อ, ตึงตันไหลซัน (น้ำ).

เอื่อเรือ ว. อืม, เหนือ (คำสำหรับถินอืม).

เอื่อเฮือ! อ. คำแสดง ความ พิศวง หรือ
ประหลาดใจ.

เอื่อแอน ว. ซักซั, ทำให้เสียเวลา.

เอะอะ ก. อึกอึก, ทำเสียงดัง.

เอ๊ะ! อ. เสียงแสดงความฉงนหรือไม่เข้าใจ.

เอา ก. นำ, พา, ฉวย, ถือ, รั้ง, ต้องการ เช่น เอาบุญ; มี เช่นเอาผ้า. เอาการ ว. ผักไม่ในกิจการงาน, ขยัน, ตั้งใจจริง, ทำจริง. เอางาน ก. อาการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งก่อนรับของ. เอาใจ ก. ตามใจ, ปล่อยปละ, ปรานีประนอม. เอาใจช่วย ก. อยากให้สมปรารถนา, หนุน, มีแก่ใจต่อเอาใจใส่ ก. บำรุง, เลี้ยงดู, ฟื้นฟู. เอาถ่าน ตู เอาการ. เอาเถิด น. การเล่น อย่างหนึ่งได้ขึงกับและกัน. เอาหน้า ก. ต้องการความสรรเสริญ, อยากให้คนชม. เอาอกเอาใจ ตู เอาใจ.

เอาหาร (แผลงจาก อูหาร) ตู อูหาร.

เอาหารย์ ส. น. ความมีใจดี, ใจบุญ, ความเลื่อมใส; ความมีใจกว้างขวาง.

เอารส ตู โอรส.

เอาฟาร (แผลงจาก ไอฟาร) ตู ไอฟาร.

เอาฟาริก, -ริก ตู ไอฟาริก.

เอิก ว. อึ้ง, อ้อฮาว. เอิกเกริก [เอิกกะเกริก] (เป็นคำซ้ำกัน เอิก ก็ว่า อึ้ง และเกริก ก็ว่า) อ้อฮาว (อ้อฮาว) ว. อ้ออึ้งใหญ่; ครึกครื้น, สนุกสนาน.

เอิน ก. เรียบ, ร้องเรียบ; กล่าวถ้อยคำ, อื่น

หรือเออน ก็ใช่ แต่ 'เออน' ใช้เป็นสามัญ.

เอิบ ก. ชุ่มเจ้าไป, ชามเจ้าไป. เอิบอาบ ก. ชุ่มซาบ.

เอียง ก. ตะแคง, ต่ำลงข้างหนึ่ง. เอียง, เตะ, เท.

เอียงอาย ก. ทำอาการท่ามกลางความอาย. เอียงเออน ว. ไม่เที่ยงตรง, ไม่น่าคง.

เอียง น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง สัตว์ป่ากลิ้งคล้อยผกขุนทอง.

เอิบนิ น. ปลาไหล. ว. หวานน้อย ๆ, หวานเลือน ๆ, หวานซัดกลิ่นเหม็น.

เอี่ยม ว. ผ่องใส, ฟู่มั่น, มีแสง, ใหม่. เอี่ยมอ่อง ว. ผ่องใส, สะอาด.

เอี่ยม จ. น. ผักคืดขึงหรืออรของเต็กเต็ก.

เอียว จ. ว. หนึ่ง, เต็มหนึ่งของลูกเต๋า, ไพ่เงินตัวต้น.

เอียว ก. บิดไป, หันไป, เอียง.

เอือ, เอือเฟือ ก. อุดหนุน, เจือจาม.

เอื่อง น. ข้อห้ามไม่จำพวก กว้างไม่ทุกชนิด. ว. ซ้ำๆ เช่นบดเอื่อง.

เอือด น. กลือ.

เอือน น. อาการที่ปรากฏในเมื่อมะพร้าวบางคู่คู้ มีกลิ่นกร่อน บางชนิดก็เค็ชกว่ามะพร้าวเป็นเอือน. เอือนกิน ว. เรียบมะพร้าวที่ป็นเอือนว่ามะพร้าวเอือนกิน.

เอียน ก. ถ้างัวน้อยคำ, พุศ, ออกเสียง: (การ ร้องเพลง) ลากเสียงให้ช้าๆ เพื่อให้เข้าจังหวะ ไว้หางเสียงให้เพราะ.

เอียม ว. เบน, น่าน้อย.

เอียม ก. ยื่นมือไปเพื่อหยิบของในที่ไกล, ใฝ่ สูง. **เอียมอา** ว. ไม่รู้จักต่ำสูง, ล่วงเกิน.

เอือย ว. เรือยๆ, ไม่เร็ว.

เอือย น. พี่หัวปี, โบราณเรียกพี่สาว หัวปีว่า พี่เอือย, เรียกพี่สาวรองว่า พี่เอ; คู่กับ เรียก พี่ชายหัวปีว่า พี่เอช, เรียก พี่ชาย รองว่า พี่เอ.

เอือ ว. อ่อน, เล็ก; ใช้เรียก ลูกควาย หรือ วัว เล็กๆ ว่า ลูกเอือ.

เอือ ว. เรียก ผู้มาหลัดมากจนถึงพูดดิ้นไต่สัน ว่า เมาเอือ.

เอือ น. ไม้ที่พาดอยู่บนคอกวัวหรือควายสำหรับ ลากไถ, คราด, และเกวียน **เอือน้อย** น. ไม้ที่ผูกติดกับคันชักไถ.

เอือ น. บ่อเล็กๆ ที่ต้น, ที่ลุ่มเป็นบ่อเล็กๆ.

เอือ! อ. เสียง เช่น เสียงล้อเกวียนดัง.

เอือ ก. ยื่นส่วนกลางของร่างกายให้ไปข้างหน้า.

เอือลม น. ซ่อนกษัตริย์หนึ่งตัวเขื่องกว่า นกกระจ่างเล็กน้อยชอบบินร่อนวนเวียนอยู่ บนอากาศเป็นฝูงๆ นกเอือ หรือ นางเอือ นกที่เรียก.

เอือ น. อับ, ซอมนุหรี. ก. ซ่อน, เร้น, ซุ่ม.

เอือ น. เรียกการร้องเพลงชนิดหนึ่งของไทย เหมือนร้องแก้กันคล้าย เพลง ปรีบ ไร่, แม้ว ลาวที่เรียก. ก. ร้องเพลง, อ่อน, อ่อนน้อม.

เอือหนึ่ง [—หนึ่ง] จี. น. นางจี.

เอือวย ก. ละห้อยให้.

เอือ น. ภาพแกะเครื่องสามอย่างหนึ่งสำหรับใส่ของ รูปคล้ายขัน; ชื่อสมันชนิดหนึ่ง ผลขนาดผล มะพร้าว อ่อน; เรียก ลูก จันท์ ชนิด โควา จันท์เอือ. อ. คำออกเสียงเมื่อนึกอะไรขึ้นได้.

เอือ น. เรียก เรือ ลำบั้นขนาดเล็ก ว่า เรือเอือ. ก. อวต. ขอบสวนงาม, ว. สวนงาม. **เอือ**

เอือ ว. ภาคภูมิ, ผ่องแผ้ว. **เอือ** ว. งดงาม, สะสวย.

เอือ! อ. เป็น คำ ออกเสียง กล่าว วิ่ง หรือ ปลอบโยน.

เอือ ๑. น. น้ำ; ที่ริมเขื่อน, ที่อยู่; เรือ, รั้ง.

เอือ ๒. ก. ออก.

เอือ! อ. เสียง เช่น เสียงฮาเจียน.

เอือ อ. น. ชื่อไม้ชนิดหนึ่งใช้ทำเครื่องเรือน เป็นต้น. อ. เสียง เช่น เสียงไถคัน.

เอือ น. (ส. อวทศ) น. ที่ว่าง, ช่อง, หนทาง; เวลา, เวลาที่เหมาะสม; โชคร; ความ นิยม, การอนุญาติ.

โอม ม. ส. น. หัวงัว, น้ำท่วม, น้ำลึก, การ
 ให้น้ำไหลท่วม, โอมสาสมหมายถึงกิตติศัพท์ท่วม
 ทับหมู่สัตว์มี ๔ อย่าง คือ กาโมชนะ, ภโวชนะ,
 ทิฏฐิชนะ, อวิชโชชนะ. **โอมชล** ม. น.
 ไม้ในห้วงลึก. **โอมสังสาร** ม. น. การ
 ท้อ, เตี้ย อยู่ใน 'ห้วงน้ำ' หมายความว่า การ
 เวียนเกิดเวียนตายอยู่ในโลกนี้.

โอง ข. น. คำพูด (แต่ต่อมาถูก โองการ).

โอง น. ภาวะขณะคิดหนึ่งสำหรับใส่ไม้.

โองการ ม. (ส. โอการ) น. 'อักษรโอม' เป็น
 คำศักดิ์สิทธิ์ของสัตว์พรหมอันและ ฝ่ายพุทธ
 ศาสนาทางเรอ ก็ใช้ตาม, จึงนำมาใช้ป็น พระ
 คำวิเศษของพระเจ้าแผ่นดิน เรียกว่า พระราช
 โองการ, หรือพระบรมราชโองการ, ดูโอมด้วย.

โอย, โอยา [—ชะ,—] น. 'สิ่งที่ให้กำลังใจ'
 คือ ของคร้อย. ว. มีรสดี. อวยชะ: ให้กำลังใจ
 (อาหาร).

โอยุ้, โอยู ดู โอยู้ และ อูยู.

โอย น. ชื่อเพลงดนตรีบทหนึ่งทำนองอิมบท
 เสรว่าโสก. ก. ร้องให้. **โอยครวญ** ก.
 ร้องให้, โอยทวน.

โอยตีปะ ๐๖/๒๖/๒๕๖๖ ความสะอึกอ้ว ต้อวปะ.
 ความสอตัวอ้ว, ความสอใจในความผิด. มีก
 ไร้ควมอ้วหิว (ความละอายเรอ) ว่าหิวโอย

ตีปะปะ หมายความว่า ความละอาย และ ความ
 กอตัวอ้ว.

โอย์โอง ดู โอย์โอง ใน โอย์.

โอยท [—ทนะ] ม. น. เจ้าสุก, เจ้าสว
 (เช่น สุทโอยทนะ = เจ้าสุกอันสะอาด).

โอย ก. น้อมไป, เอน, โนม; ย้าย, เปลี่ยน,
 มอมให้ เช่น โอยกรรมสิทธิ์. **โอยอ่อน**

ก. โย่นตาม, กอตัวเกรง, น้อมถือ. **โอยเอน**

ว. เอนไป เอนมา, โยมั่น คง, โยมั่นนอน,
 โยมั่นนำเชื้อดี.

โอย ก. ราบด้วยเข แห่งสอง, กอตัวรัด, อ้อม.

โอยอ้อมอวี่ ก. เยื่อแผ่, อ้อมเพื่อ.

โอยอ้อม ก. คำขู, อุดหนุน, ขุดเลี้ยง.

โอยเออ ก. เออเพื่อ, เกอหนุน.

โอยาปราศรัย [—ปราไส] ก. ทักถาม
 ด้วย ความ ต้อ, ทักทวย, พุดจาด้วย.

โอยาส ม. น. แสงสว่าง, ความสุกใส, ความ
 เปล่งปลั่ง. ก. ส่องแสง.

โอย ส. น. ป็นคำย่อจาก อ. อ. ม. ข้างพรหมณ์
 หมายความว่าพระเจ้าทั้งสาม คือ อ=พระ
 วิมล, อ=พระศิวะ, ม=พระพรหม; ข้างพระ
 พุทธศาสนาเสียนอวามาเป็น พระรัตนตรัยคือ
 อ=ขรพี (พระพุทท์), อ=อุมตมมม (พระ
 ธรรม), ม = มหาสจุน (พระสงฆ์), เมื่อเข้า

สนธิจึงมี 'โอม' นับถือเป็นคำศักดิ์สิทธิ์, เป็นลัญจนา หรือ อักษรวิเศษความนับถือ เช่นเดียวกับ 'สากุ' และเป็นคำแสดงการ ต้อนรับอันเป็นมงคล เช่นเดียวกับ 'ชโย'.

โอบการ หมายถึง ให้อำนาจ การ

โอบ! อ. เสียงแสดงทรมารู้สึกเจ็บปวด.

โอบ -ระ, มี. ว. ต่ำ, ไต่; รอง, หลัง.

โอบส ม. (ส. เอบอส) น. 'ผู้ถือเครื่อง' ถือสุบ, ลูกของตนเอง; ลูกตามกฎหมาย. ว. เมือง ภาคอก, เมืองแก่ตัวเอง, ของตัวเอง.

โอบสน้อย! อ. ทำออกเสียงเมื่อตั้งหน้าร้อง เพลงแล้ว.

โอบสพ้อ น. ใช้เรียกทวงกระเบ็งซึ่งร้องและ ไปในนทกรรมของหลวง. ว. ตรงกันข้าม เช่นกลับหัวเป็นท้ายเป็นต้น. อ. พ้อเอย.

โอบวาท ม. (ส. อวาท) น. คำแนะนำ, คำตักเตือน, คำกล่าวสอน. ก. (โอบ) ว่ากล่าว ตักเตือน, สั่งสอน.

โอบฐี ล. (ม. โอบฐ) น. ริมฝีปาก; (ไทย) ปาก. โอบฐุชชะ น. เกิดจากริมฝีปาก ในวิหาคณท์หมายถึง พืชยูชนะ ที่ออกเสียง คำสวดให้หญิงมีครรภ์ ได้แก่พืชยูชนะ ราวศ. บ ปุ และตัว ว.

โอบสถ (-สถ) (ม. โอบสถ, โอบสร; ส. เอบอส)

น. ยารักษาโรค (ศัพท์นี้ในบาลีฝ่ายเราใช้ โอบสถ, มาบัดนี้มักใช้ โอบสถ ตามฉบับต่างประเทศ). โอบสถกรรม น. การแพทย์แผนกใช้ยา, การรักษาใช้วิธีใช้ยา; ใน. ราชศัพท์ ใช้ตลอดมาจนถึงยาสูบและบุหรี่ยาน พระโอบสถมวน, พระโอบสถกลิ้ง.

โอบสถ, โอบสถิ :-สะทิจ มี. น. ยา (รักษา) โอบส เครื่องยา. ดู โอบสถด้วย.

โอบสน พู อวสาน.

โอบสนอ! อ. เป็นคำร้องฟังในเวลาใดใจ หรือ เสื่อใจ.

โอบฮัง ว. หยิ่ง, จองหอง; บังอาจ.

โอบพาร มี. ว. ใหญ่โต, บึงใหญ่; ตี, งาน, โอบโลก, เจตขุ.

โอบพาริก, -ริก มี. (ส. โอบพาริก) ว. ใหญ่, โต; พยายาม, กระตะ.

โอบอวด ก. ชื่อพ. พุดยาคตน, พุดอรคมีงมี.

โอบอ้อ น. ชื่อท่านองสวดคาพย์สั้นอย่างหนึ่ง เช่น ที่นั่งเรือนสวดตาม ศาลาาววัดพระศรีรัตนศาสดารามในวันเช้า, กลาง, และยอกคพรรษา เรียกว่าสวด โอบอ้อ. ว. เฉื่อยชา, ช้า.

โอบ น. องค์อาของสิ่งที่จะขาย. น. สภากรที่ปอดสลัดลมออกมาอย่างหนึ่ง.

โอบภาพต ส. (ม. เอบวพ) น. ข้างพระอินทร์.

ข้างสามหัว.

ไอรวัด ค. เอราวัด.

ไอศกรีม [-สกรีม] อ. น. ของหวานอย่างหนึ่ง
ทำโดยใช้น้ำแข็ง.

ไอศวรรย์ [-สหฺวัน] ส. น. ความเป็นเจ้า
ใหญ่. ความเป็นใหญ่. ความเป็นพระเจ้า

แผ่นดิน; อำนาจ; ราชอาณาจักร, อำนาจ
มนุษย์; ใช้แปลลงเป็น ไอศฺรีย หรือ ไอศฺรย์
ก็มี.

ไอศฺรีย ค. ไอศวรรย์. ไอศฺรียสมบัติ น.
สมบัติแผ่นดิน.

ไอศฺรย์ ค. ไอศวรรย์.



ฮ

ฮ พยัญชนะตัวที่สี่สิบสี่ คือตัวที่สิบของพยัญ
ชนะไทย. เป็นพยางค์ขรต่ำ เป็นตัวที่สิบ
เอ็ด ของวรรคที่หก อ่านว่า 'ฮอ'. มีได้แต่
พยัญชนะต้น อ่านออกเสียงเป็น 'กัณฐะ
เสียงเกิดแต่คอ.

ฮต ก. รต. รตนาไม้, ตั้งไม้.

ฮวง จ. น. ลม.

ฮวน จ. น. คนที่ไม่ใช้เงิน.

ฮ้วน จ. ก. รบกัน.

ฮวย จ. น. ดอกไม้.

ฮ่อ น. จีนพวกหนึ่งเป็นคนป่า อยู่ทางเหนือ
ของประเทศสยาม.

ฮือ จ. ว. ตี/03/2566

ฮือต ก. รอด. พ้น, ถึง.

ฮือ! อ. เสียงเตือนให้ ลงมือพร้อมกัน. ฮือ

ไฮ้,—ฮ้าย! อ. เป็นคำออกเสียงแสดง
ความเอะเขย็.

ฮัก ๆ ว. อาการที่หอบถี่ ๆ เรียกว่าหอบฮัก ๆ.

ฮั้น อ. น. เรียกคนพวกหนึ่งที่อยู่ตอน
กลางของทวีปเอเชีย ซึ่งถือกันว่าดูร้าย.

ฮยา! อ. เสียงหัวเราะแห่งคนมาก ๆ เมื่อเห็นขม
ขันหรือแสดงความยินดี; เป็นเสียงบอกให้
รู้ตัว ดังใช้ในโคลงว่า พ่อฮา, พี่ฮา เป็นต้น.
ฮยาป้า น. การแกล้งหัวเราะในที่ไม่ควร
หัวเราะแห่งคนหมุ่มมาก เพื่อเอะเขย็.

ฮ้าย ว. เลี้ยวหรือห้าม. ฮ้ายไฮ้! อ. เสียงลูก
คู่ร้องรับ

ฮินดู น. พวกรัศีกะในทิศเหนือของประเทศ
อินเดียผู้นับถือ ลัทธิพราหมณ์; แจกอินเดีย
ค. อินเดีย ควช.

ฮื่อ อ. เสียงแสดงความไม่พอใจ หรือ แปลกใจ.

ฮึก ว. คึก, คคะนอง. ฮึกหาญ ว. กล้า
ด้วยกรมคะนอง. ฮึกหัว ว. คคะนอง
อย่างเกรี้ยวกราด, คคะนองอย่างคร่ำ. ฮึก
ใหม่ . ก. ระดมเข้าไปด้วยความคะนอง.

ฮึกฮึก ว. อาการไม่พอใจ, อาการจัดใจ.

ฮืดฮืด ว. โกรธงุ่นง่าน. ฮ. เสียงแสดงความ
อึดอัดใจ.

ฮิม! อ. เสียง เช่น เสียงฟ้าร้อง.

ฮือ ก. สุกلام. ฮ. เสียง เช่น เสียงร้องคราง.

ฮือ! อ. เสียง เช่น สุนัขคำราม.

ฮือแซ่ จ. น. ชื่อของกินของจีนอย่างหนึ่ง
คือ ขำปลาดิบ ๆ หัวน้ำส้ม และผัก.

ฮืดฮืด! อ. เสียง เช่น เสียงถอนใจใหญ่ๆ.

ฮุบ ก. จับเหยื่อ, คคะเหยื่อ (สำหรับปลาหรือ
จระเข้).

ฮู้ ก. รู้.

ฮุก น. นกชนิดหนึ่งพวกนกแก้วแมว ซึ่งหาถิ่น
กลางคืน.

ฮูม! อ. เสียง เช่น เสียงฟ้าร้องหรือเสียงซำง้อง.

เฮ! อ. เสียงคนหนุ่มๆ ที่ออกเสียงอ้ออิงไป

เป็นหมู่กัน. เฮฮือ! อ. เสียงแสดงความ

สนุกสนานด้วยกันมาก ๆ. เฮโต! อ. เสียง

เช่น เสียงร้องเมื่ออากาศเรื่อจืดของหนัก.

เฮกโตกรัม น. ชื่อมาตราซึ่งตามวิธีเมตริก
มีอัตราเท่ากับร้อยกรัม อักษรย่อ ฮ ก.

เฮกโตเมตร น. ชื่อมาตราวัดความยาววิธีเมตริก
มีอัตราเท่ากับร้อยเมตร อักษรย่อ ฮ ม.

เฮกโตลิตร น. ชื่อมาตราวัดตามวิธีเมตริก
มีอัตราเท่ากับร้อยลิตร อักษรย่อว่า ฮ ล.

เฮย อ. เป็นเสียงบอกให้รู้ตัว มักใช้ในคำ
โคลง อย่าง เดียว กับ แส แทนคำ เฮ้ย
หรือ เฮ็.

เฮ๊ย! อ. เป็นเสียงเรียกให้รู้ตัว (หยาบ).

เฮี้ยว! อ. เสียงแสดงความเขี้ยวเขาะ.

เฮือ! อ. เสียงถอนใจใหญ่.

เฮียก ว. อาการกะเหื่อน. อ. เสียง เช่น เสียง
ของใหญ่ ๆ ทรุด หรือ ไหวตัว.

เฮียน น. เรือน.

เฮ็! ตู เฮย.

เฮ็! อ. เสียง เช่น เสียงสุนัขคำราม.

แฮม (ช. Ham) ขาหมูที่ใส่เกลือแล้วอบ
ให้สุก.

ไฮ! อ. เสียง เช่น เสียงร้องให้ดัง.

ไฮก ก. กิริยาที่สัควัวชอบ เช่น สุนัข, เสือ ทำ
เสียงคำรามและกระโจนมาเพื่อหาร้าย. อ.

โศก

๕๐๖

โส

เสียง เช่น เสียงสุนัขเห่า กระโถก, เสียง
ชดอาหารที่เป็นน้ำแข็งๆ. โสก็อ้อ น. ชื่อ
แกงชะนิลหน่มเม็รปรี๊วๆ เค็มๆ. โสก็

ยาภิ ว. อาการพูดกะซอกเสียงหรือพูด
กะแตก เสียง ซึ่งไม่น่าฟัง.

โส! อ. เสียงแสดงห้ามปรามหรือ叱責.

—*—O—*

